ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܐܒܗܬܐ ܣܘܪܝܝܐ

PATROLOGIA SYRIACA

COMPLECTENS OPERA OMNIA

SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE CATHOLICORUM

QUIBUS ACCEDUNT

ALIORUM ACATHOLICORUM AUCTORUM SCRIPTA QUAE AD RES ECCLESIASTICAS PERTINENT

QUOTQUOT SYRIACE SUPERSUNT

SECUNDUM CODICES PRAESERTIM LONDINENSES, PARISIENSES, VATICANOS

ACCURANTE R. GRAFFIN

PH. AC TH. DOCTORE, LINGUAE SYRIACAE IN FACULTATE THEOLOGICA INSTITUTI CATHOLICI PARISIENSIS LECTORE

PARS PRIMA

AB INITIIS USQUE AD ANNUM 350

TOMUS TERTIUS

ܟܬܒܐ ܕܡܣܩܬܐ

LIBER GRADUUM

E CODICIBUS SYRIACIS PARISIIS, LONDINI, ROMAE, HIEROSOLYMIS ALIBIQUE ASSERVATIS EDIDIT, PRAEFATUS EST

DR. MICHAEL KMOSKO

IN UNIVERSITATE BUDAPESTENSI PROFESSOR

PARISIIS

EDIDERUNT FIRMIN-DIDOT ET SOCII, VIA IACOB, 56

INSTITUTI FRANCICI TYPOGRAPHI

MCMXXVI

NIHIL OBSTAT

R. GRAFFIN

Parisiis, die 8ª Maii 1926

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, 10 Septembre 1926

V. DUPIN

v. g.

EXCUDEBANT FIRMIN-DIDOT ET SOCII. — MESNILI AD STRATAM.

INTRODUCTIO

Cum anno 1901 Londini in Museo Britannico operibus Iacobi Sarugensis describendis operam dedissem, et casu fortuito catalogum codicum Syriacorum a Wright exaratum inspexissem, oculi in pagina 810 haeserunt, ubi codice descripto praefatio scribae codicis Add. 14,613 citatur, qui operis a se descripti, *Libri Graduum* auctorem virum dicit Apostolorum temporibus vicinum. Licet audax ista assertio initio ridicula mihi videretur, tamen curiositate vexatus codicem mihi exhibendum curavi atque magno cum stupore intellexi, de aetate quidem apostolica operis loqui esse futile, nihilominus locos ex Evangeliis desumptos pro summa operis antiquitate suffragari. Vix enim foliis aliquot cursim perlectis plurimos ibidem inveni locos, quos in solis Aphraatis Demonstrationibus me legisse memini.

« Beati mites, quoniam haereditabunt terram VITAE »

« Pasce agnos meos et oviculas meas et gregem meum » cum permultis, his similibus lectionibus, quarum nullos alios praeter Syros testes invenies.

Sed etiam doctrina operis ascetica singularis videbatur. Initio quidem me opus Manichaeum deprehendisse aestimabam, fragmentis tamen codicis superius laudati accuratius examinatis perspexi doctrinam Libri Graduum proxime ad Meṣallianorum commenta accedere, licet sententiae auctoris a nefaria hypocrisi monachorum Meṣallianorum iam ipsa asceseos sinceritate, virtutum vero studio, honesto animi candore auctoris longe abesse viderentur. Loci item aliquot S. Paulo adscripti, studiosas corruptiones textus canonici exhibentes, multa deinde testimonia ex libris apocryphis desumpta suspicionem de operis antiquitate conceptam confirmabant. Interim catalogo Wright accuratius examinato praeter fragmenta diversa, iam in indice catalogi notata, inveni alias etiam operis partes inter scripta Evagrii positas, atque in codicibus perantiquis contentas, quorum antiquissimus, Add. 14,578 sermonem « De iustis et perfectis » exhibens, iuxta Wright saeculo VI-VII exaratus est et aperte ostendit, Syros iam tunc temporis nullam omnino certam de operis auctore traditionem habuisse.

His descriptis paulatim ea mihi suspicio incurrit, Librum Graduum, plu-

rimas ideas gnosticas redolentem, nil nisi membrum aliquod intermedium esse in illa doctrinae Encratitarum evolutione, quae ex hyperascesi Apotacticorum Hieracitarumque ad placita Messallianorum libertina depravata est. Parisios cum venissem, descripto codice Syriaco 201 Bibliothecae Nationalis, qui exceptis aliquot lineis totum opus continet, apertius etiam probabilitatem suspicionis expositae ita perspexi, ut aetatem Libri Graduum ultimis annis longae periodi persecutionis Christianorum a Diocletiano inceptae et morte Licinii finitae statuendam esse existimaverim. Candide tamen fateor hanc suppositionem valorem hypotheseos haud excedere. Totum enim opus vix aliquoties alludit ad tales eventus historicos, ex quibus aetas auctoris certo concludi possit. Maximi momenti est repetita alicuius persecutionis mentio, qua durante Christiani cremati et bestiis proiecti esse dicuntur.

Quod saepius alludit ad hanc persecutionem tempora Licinii in memoriam reducit, nam Iuliani in Christianos et Valentis in Catholicos inhumanitas nunquam ad tantas crudelitates lapsa est, quantas Liber Graduum describit. Praeterea deest mentio Arianismi, quo respectu auctor mentem suam vix exprimere omisisset, si spectavisset enormem animorum commotionem litibus dogmaticis inter catholicos Ariique asseclas excitatam. Sed alia etiam adesse possibilitas videtur. Merito enim quaeri debet, an persecutio illa ea sit, quam Sapor II in Perside contra Christianos excitavit? Verumtamen totum opus nullam rerum persicarum notitiam prodit, dum ex alia parte diversa profert, quae auctorem imperio Romano subditum fuisse arguunt. Haec quidem in fine Praefactionis accuratius exponuntur; sufficit fateri rem omnino certam non esse, quod ceterum in opere anonymo, indiciis apertis historicis carente, nemo mirabitur. Videant docti, qui opus a me editum accuratius examinabunt! Immodestum est dicere post introductionem, quam operi praemitto, nullum dari inquisitionis locum, etsi persuasum mihi sit exitum disquisitionis cuiusque haud notabiliter ab opinione mea discrepaturum esse.

Dispositio totius operis editi haec est :

Textui praemitto « Praefationem » sex « capita » continentem.

1. Caput primum continet indicem codicum, qui reperiri potuerunt.
2. Caput secundum argumentum Libri Graduum,
3. Caput tertium doctrinam operis exhibet.
4. Capite quarto doctrina Messalianorum et Libri Graduum ad eam explanandam necessitudo examinantur.
5. Capite quinto indicia historica congessi, ex quibus aetas libri aliqua ratione statui potest.
6. Capite sexto quaestio de fontibus Libri Graduum tractatur.

Vitio mihi forsitan aliquis vertet me in enumerando libri argumento diu moratum esse atque in aliquas repetitiones otiosas incurrisse. Attamen praenoto finem capitis II principalem fuisse usum textus faciliorem reddere, quo facilius

materia in Libro Graduum digesta inveniri posset. Argumentum ipsum « sermonum » non id est quod uno verbo exacte exponi possit; auctor rhapsodico modo ideas suas proponit atque in uno eodemque sermone de rebus tam diversis agit, ut argumentum operis sine accurata sermonum partitione exponi nequaquam possit. Si itaque argumentum Libri Graduum exponere volui, negotium susceptum brevius absolvere vix potuissem, secus caput secundum simpliciter delessem. Quod verum est quoque de capite tertio, cuius sententiae in caput quartum, ubi doctrina operis examinatur, saepe recurrunt; attamen lector benevolus statim perspectum habebit, me in ipsa doctrina examinanda non singula elementa doctrinalia in capite tertio enumerata respicere potuisse, sed totum systema theologicum auctoris, ratione nexus mutui doctrinarum eiusdem inquirere debuisse. Caput tertium deinde totam doctrinam operis schematice digestam exhibet; caput quartum non omnia elementa dogmatica operis respicit, sed ea, quae ad certa principia speculationis theologicae auctoris reducuntur, in ipsorum nexu harmonico considerat et cum documentis antiquioribus recentioribusque aetatis patristicae comparat.

Pars secunda operis complectitur XXX Sermones ex quibus totum opus constat. Textum syriacum e codice Parisiensi desumpsi, ubi alii antiquiores defuerunt; quodsi antiquiores praesto habui, lectiones potissimum codicis antiquissimi sequebar, nisi rationes evidentes consensusque codicum ceterorum ostenderent codicis antiquissimi lectiones falsas esse et proinde reiiciendas. Translationem quam potui fidelissimam exaravi, at vitata methodo eorum, qui antiquas latinas Scripturarum versiones imitantes omnes particulas constructionesque textus syriaci exprimere conabantur, quod ex mea opinione superfluum est, cum idem etiam regulis grammaticis sermonis latini observatis praestari possit.

Dabam Posonii in Hungaria, IV Kal. Febr. 1903.

M. Kmosko.

*
* *

Iis quae scribebam anno 1903, liceat mihi quaedam addere : etenim cum maior operis pars in unico codice Parisiensi servata fundamentum securum textus recensendi haud videretur, visa multitudine fragmentorum in aliis codicibus servatorum spes mihi affulsit, fore ut textus operis antiquior codice Parisiensi et fors etiam accuratior reperiretur. Spem hanc eventus probavit, nam anno 1908 auctore sua Beatitudine Ignatio Ephraemo Rahmani codicem Libri Graduum pervetustum in Oriente dari comperi. Antequam autem integrum eius apographum nactus essem, usque ad ultima tempora per ventum est.

Quae cum ita sint, Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Renato Graffin invicta patientia curante ac maxima cum sollicitudine invigilante, impressio textus syriaci tam prospere cessit, ut is, saltem quoad consonantes, mendis

omnino careret : vocales nihilominus quaedam sub praelo sive evanuerunt, sive mutatae sunt. Elenchus addendorum et corrigendorum qui in calce operis reperitur, omnes illos errores etiam levissimos exhibet, nec non aliquot emendationes quibus translationem castigandam habuimus. Quapropter lectores benevolos, qui tomum hunc III Patrologiae Syriacae prae manibus habebunt, enixe rogo ut elenchum hunc semper respiciant.

Dabam in vico Pusztazámor in Hungaria, com. Fehér, festo Sanctorum Cyrilli et Methodii, Idibus Iulii A. D. 1926.

M. K.

PRAEFATIO

CAPUT PRIMUM

DE CODICIBUS LIBRI GRADUUM

I. Describuntur Codex Syrus n. 201 Bibl. Nat. Parisiensis, undecim codices Musei Britannici, Codex prof. Neumann unicus, item Codex CXXIII Bibl. Vaticanae Syrus ac Codex B. Patr. Rahmani. — II. Libri edendi ratio. — III. Testimonium Codicum de auctore Operis. — IV. De Eusebio illo monacho, qui in Codice Add. Mus. Britannici 17,193 fol. 3 Operis auctor statuitur. — V. De Symmacho, cui 'Abdîšô' Sermonem XIX L^i G. tribuit.

α'

1. Codex Bibliothecae Nationalis Parisiensis Syrus 201 saec. XII bombycinus, foll. 281 in 8° binis columnis, scriptura cursiva Iacobitica nitide et sat accurate descriptus[1]. Continet : a) Philoxeni Mabugensis opus, cui inscribitur : *De vita et perfectione Christiana*[2] foll. 1-172. b) *Librum Graduum* ܟܬܒܐ ܕܡܣܩܬܐ a nobis modo edendum foll. 172^b-281^a. Plura folia Codicis a vermibus corrosa sunt, ultima vero tria quattuorve pluviae vel aeris, uti videtur, vicissitudinibus diutius exposita, versus marginem lateralem valde detrita sunt. Hinc evenit, ut notabilis pars columnae ad oram marginis adiacentis vix amplius legi possit; Codex ceterum mutilus est; duo fere folia versus finem periisse videntur.

Pars Codicis Librum Graduum exhibens continet :

1) Praefationem scribae cuiusdam operi praefixam de auctore Libri disserentem, cuius est probare eum unum ex ultimis Apostolorum discipulis prophetamque fuisse, natione Syrum.

2) Sermonem ultimum XXXI, quo Scriba probare satagit, quae de persona « Beati » in laudata praefatione asseruit[3].

[1] V. Zotenberg, *Catalogue des Manuscrits syriaques et sabéens de la Bibliothèque Nationale*. Paris, 1874, p. 150.

[2] Ed. Budge sub titulo *The Discourses of Philoxenus*. London, 1894.

[3] Eum Sermonem α perperam numerat XXX; teste Cod. R. finis est Serm. XXX

3) Sermonum XXXI indicem in margine foll. 172[b] et 173 notatum, ex parte illegibilem.

4) Triginta Sermones, quibus totum opus constat. Horum ultimus isque trigesimus imperfectus est; duo folia periisse videntur; Opus desinti folio ultimo 281[a col I] cuius infima pars detrita est nec amplius legi potest; at *ib.* [col II] iam excerptum aliud ex opere quodam Ioannis monachi teste rubrica adhuc visibili incipit : *Ioannis er*............ ܝܘܚܢܢ ܝ i. e. *Ioannis eremitae* ܕܝܘܚܢܢ ܝܚܝܕܝܐ unde primo obtutu lineae tantum aliquot periisse videntur. Perpendendum autem est textum columnae primae linea ܚܝܒܝܢ ܚܛܗܝܢ ܩܘ ita desinere, ut lineae quattuor, quae infra eam inveniuntur, nota marginalis habendae sint, cum ad praecedentia non pertineant. Verumtamen ob laudatam superius rubricam prorsus certum est col. II sententias exhibere Ioannis monachi; fol. 281[b] vero hymnum aliquem ex parte tantum legibilem continet, cui inscribitur : ... [H]*ilarionis* (?)... *de laude*... ܕܐܝܠ...ܕܫܘܒܚܐ... ..ܡܫܒܚܐ. Probabile ergo est amanuensem notulas illas libro inseruisse textumque L[i] G. fol. 282[a] continuasse, quod tamen in Codice Parisiensi deest. Res exinde quoque confirmatur, quod idem fol. 260 quoque contigit, ubi Scriba excerptum e *Libro Paradisi* ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܦܪܕܝܣܐ inseruit.

Sermo trigesimus primus teste Indice laudato primo loco positus est, proinde in fine Operis decrat.

Titulus currens Operis aliquoties in margine superiore indicatur, uti fol. 260[b] et 261[a] : *Liber Graduum a Sancto quodam perfecto compositus* : ܟܬܒܐ ܕܡܣܩܬܐ ܕܥܒܝܕ ܠܚܕ ܡܢ ܩܕܝܫܐ ܓܡܝܪܐ. Ita etiam fol. 270[b] et 271[a], ubi ad ܟܬܒܐ additur ܗܢܐ.

Fol. 173[a] infra lector quidam hancce notam arabicam adiecit :

نضر في هذا الكتاب
المبارى على الرهبان
قول القديس ماري
فيلوكسينوس اسقف
مبج ابرهم المكبحي

Praecellit in hoc libro certatim de monachis disserente sermo Sancti Mâr Philoxeni Mabugensis. Abraham mukabbaḥi (?).

Fol. 260[b] scriba, ut videtur, Codicis totam paginam hocce excerpto replevit :

E Libro Paradisi. Aba Poimen dicebat : Quotiescunque inciderit homo in quodlibet vitium aut delictum et dixerit : « peccavi » illico remittitur ei a Deo. Quae sententia vera est; peccata ante baptismum [*commissa*] *baptismo piaculari remittuntur : Paenitentiam, ait, agite et baptizetur unusquisque ex vobis in domine Dñi Iesu Christi in remissionem peccatorum*[1]*; peccata vero baptismo posteriora mysteriis sacris corporis et sanguinis Dñi. « Hoc est enim corpus meum et sanguis meus, quod pro vobis frangitur ac effunditur in remissionem peccatorum ».*

Remittuntur autem sic : si sint peccata, quae divina Scriptura valde reprehenduntur, quorum commissores asseruit Paulus prohiberi ab ingressu in regnum caelorum[2]*, ea quidem remittuntur, ubi quis certum tempus iuxta canones et leges a superioribus in praevaricatores latas in sacco et cinere expleverit et tunc sacra mysteria sumpserit habens animam poenitentiam agentem, plenam passione et compunctione de delictis suis. Si quis vero deliquerit in fratrem suum quolibet delicto et obtulerit* μετάνοιαν *cum humilitate et veniam petierit cum compunctione : illico dimittitur ei a Dño dicente : Vade, reconciliare cum fratre tuo*[3] *et : dimitte et dimittetur vobis*[4]*. Frater autem sedens in cella sua et propter molestiam certaminum daemoniacorum et vexationem titillationum passionum quopiam delicto laborans, si dolens et lugens orationem specialem oraverit, uti psalmum, et supplicationem et « Sanctus » et « Pater noster, qui es in caelis » et sollicite praeparaverit seipsum ad sacra mysteria sumenda et crediderit indubitanter : remissione peccatorum dignabitur et spem habebit. Si quo tamen passio quaepiam diutius potita et propter voluntatem debilem in mentem dominata sit, is multis laboribus corporis et mentis, passione et compunctione, certamine et oratione assidua et dolorosa opus habet et tunc demum victoriam reportabit sumpto corpore et sanguine Salvatoris et Vivificatoris et Purificatoris nostri. Et hoc ex interpretatione Paradisi est.*

ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܦܪܕܝܣܐ. [illegible] [5] [illegible] [6] [illegible] [7] [illegible] [8] ܡܢ ܦܘܫܩܐ ܕܦܪܕܝܣܐ ܐܝܬܘܗܝ.

Haec nota Serm. XXIV illustrat, post quem ponitur; praecedit fol. 260[a] alia annotatio ipsius scribae, quae contra placita L[i] G. charitologica dirigi videtur et lectorem a praesumptione dehortatur :

Dixit [*sic fratri : Noli*] *tibi fieri lex, sed* [*legem* (?)] *da illi, qui totum facere potest, tu vero nihil potes facere. Non dicit non oportere eremitam vitam ad normam legum et canonum cautae eius conversationi convenientium agere, sed dicere vult : tu, si...*

[1] Act. II, 38. — [2] Gal. v, 21. — [3] Matth. v, 24. — [4] Luc. VI, 37. — [5] ܩܪ = *verbum* ܡܩܪܒ. — [6] ܡܛܢܘܝܐ (sic) = μετάνοια. — [7] In codice ܡܛܟܣܐ. — [8] Utrum ܗܘܐ an ܗܘ legendum sit, incertum est.

totis viribus tuis vigilanter et solerter : recede a malo et fac bonum[1], *non tamen fiduciam habens in ..... et in lege tua, quasi ipsa perficiat te, sed crede Deo dicenti tibi :* [*Qui*] *sibi bonum elegerit, ego adiuvabo*[2] (*et iterum dixit : Sine me nihil potestis facere*)[3] *et Paulo, qui* [*dixit*] *: Deus est, qui facit et velle et perficere*[4]. [*Si*] *his credideris, non superbibis de iustitia tua nec fiduciam habebis in teipso, quasi absque* [*Deo*] *perfectum reddant te.*

ܐܡܪ[ܬ]: ܡܟܝܠ]ܐ ܠܐܢܫ (?) ܠܐ ܢܗܘܐ ܫܦܝܪ ܢܡܘܣܐ ܠܒܥܠܢ ... ... ܗܘ ܠܘܬܗ ܕܡܬܦܢܐ ܟܠ ܠܡܥܒܕ ܘܠܐ ܡܢܗܝܪ ܡܕܡ [ܐܝܟ]
ܠܡܥܒܕ. ܗܘ. ܠܗ ܗܘܐ ܐܡܪ ܕܠܐ ܙܕܩ ܠܗ ܠܡܫܝܚܐ ܕܢܐܡܪ ܢܬܒܥܘܢ ܠܢܡܘܣܐ ܘܡܦܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܠܡܫܡܠܝܘ ܕܢܦܫܗ: ܐܠܐ ܗܘܐ ܙܟܝܐ
ܠܡܬܡܠܝܘ: ܕܐܝܟ ܐܠܐ .... ܠܟܠܗ ܫܡܥܬ ܡܢܐܠܗ ܘܡܫܬܡܠܝܢ ܐܢܫ ܡܢ ܡܢܦܐ ܘܡܠܐ ܠܟܠܐ. ܕܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܟ ܕܠܐ.... ܢܡܘܣܐ
ܕܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ: ܐܠܐ ܘܡܢ ܠܟܠܗܘܢ ܕܐܡܪ ܕ[ܡܢ] ܕܢܦܠ ܠܗ ܠܟܠܐ ܐܢܐ ܐܥܒܕ. ܘܗܟܢ ܐܡܪ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ
ܠܡܥܒܕ. ܘܠܦܘܠܘܣ ܕ[ܐܡܪ]: ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܥܒܕ ܐܦ ܠܡܨܒܝܐ ܐܦ ܠܡܫܡܠܝܘ. [ܘܐ]ܢ ܠܗܠܝܢ ܡܗܝܡܢܬ ܐܝܟ ܠܐ ܡܬܪܝܡ ܒܙܕܝܩܘܬܟ
ܘܬܬܟܠ ܥܠ ܢܦܫܟ ܐܝܟ ܕܒܠܥܕ ܡܢ ܐܠ[ܗܐ] ܡܫܡܠܝܢ ܠ[ܟ]܀

Excerptum ex opere aliquo Ioannis monachi col. 281[a b] positum, vix iam legi potest. Ex iis, quae remanserunt, colligitur scribam soliloquium, vel meditationem aliquam asceticam in illo folio obliterato adiecisse. Excerptum cum L° G. nil commune habet.

Orthographia Codicis ea est, quae in libris manu scriptis a Iacobitis saeculo XII exaratis generatim observatur. Abbreviationes quidem rarae non sunt, ad certa quaedam nihilominus vocabula restringuntur uti ܗ̄ܘ = ܗܘ ܕܝܢ; ܡܫܝ̄ܚ = ܡܫܡܫܢܘܬܐ; ܡܪ̄ et ܡܪܝ̄ = ܩܘܪܒܢܐ; ܩܕ̄ = ܩܕܝܫܐ; ܐܠܗ̄ = ܐܠܗܘܬܐ; ܐܠܗܝ̄ = ܐܠܗܝܘܬܐ. — Loco ܐܢܫܘܬܐ Codex saepe ܐܢܫܘ scribit. Afformativum nominum abstractorum ܘܬܐ in compendium iuxta hocce schema redigitur : ܡܫܡܠܝܘܬܗܘܢ = ܡܫܡܠܝܘ̄ܗܘܢ; ܡܫܡܠܝܘ̄ = ܡܫܡܠܝܘܬܐ; ܡܫܡܠܝܘ̄ܗ = ܡܫܡܠܝܘܬܗ.

Punctis ܃ *seyāmê* dictis Scriba recte utitur exceptis hisce casibus : Ponuntur seyāmê in numeralibus fere omnibus v. g. ܥܣܪܝܢ, ܬܠܬܝܢ; nomini collectivo ܐܢܫܐ imponuntur etiam in nexu cum ܟܠ et scribitur ܟܠ ܐܢܫܐ atque pronominibus femininis et praepositionibus aliquibus cum suff. 3. pers. pl. fem. coniunctis : ܐܢܝܢ, ܒܗܝܢ, ܠܗܝܢ.

Familiare est scribae vocabula arctius cohaerentia coniungere, uti ܐܦ, ܐܝܟܢ, ܡܛܠܗܢܐ, ܡܛܘܠܗܢܐ, ܡܫܡܠܝܐ, ܡܢܗܝܢ, ܡܢܗܘܢ, hinc inde etiam contra sanas regulas, uti Serm. XX, 2 bis scribit ܗܘܝܘ pro ܗܘ ܝܘ (col. 259[6-7]).

Textus vocalibus generatim caret, puncta tamen diacritica abunde apponuntur et hinc inde etiam signa vocalium graeca. Notatu dignum est scribam ܦܪܩܠܝܛܐ *Paracletus* scribere.

Ubi textus a nobis editus a scribendi ratione Codicis discrepat, differentia in margine notata est, quapropter dictas scribendi peculiaritates commemorasse sufficit. De valore Codicis critico v. inferius dicenda p. 10.

Codices Musei Britannici qui partes plerumque minores maioresque, nunquam tamen integrum Libri textum exhibent, undecim sunt. Ex his

[1] Ps. xxxiv, 14. — [2] ? Citati origo non liquet. — [3] Ioh. xv, 5. — [4] Phil. ii, 13.

quinque ad eorum antiquitatem distinguendam maiusculis latinis notavi, cum sint charactere *estrangelo* exarati. Reliquos, sive cursiva, sive mixta scriptura exaratos, minusculis graecis signavi. In iis describendis diutius haerere superfluum est, cum *Catalogus* a Guilelmo Wright editus omnia scitu necessaria suppeditet. Codices itaque Londinenses ratione habita antiquitatis sunt :

A

Add. 14,578 saec. VI-VII. Fol. 102[a] exhibet Sermonem XIV *De iustis et perfectis*, eumque inter opera Evagrii Pontici ponit[1]. V. Wright, *CBM* N° DLXVII, 11, p. 446.

Est omnium antiquissimus et archetypus Sermonis XIV. sicuti in Codice E exstat. Quem vide infra.

B

Add. 14,612 saec. VI-VII. Fol. 139[a] proponit Sermonem XX *De gradibus arduis in via civitatis Dñi*. Orthographia Codicis archaica est; scribit ܐܢܫ (pro ܫ[2]) coll. 536_{21} 564_{6} 580_{1}) ܟܡܐ (coll. 532_{8} 536_{8} 505_{10}) ܟܡ (col. 576_{13}). Textu Codicis in edendo Serm. XX usi sumus; scriptiones archaicas recepimus. V. Wright, *CBM* N° DCCLIII, 20, p. 698.

C

Add. 18,814 saec. VII-VIII. Fol. 29[a] exhibet Sermonem XVI *Quomodo proficiat homo ope mandatorum magnorum*. Fol. 37[a] adiicit Sermonem XIX *De expositione viae perfectionis* absque titulo. Ambo Sermones inter opera Ioannis monachi ponuntur eique auctori tribuuntur; accuratior tamen quidam Codicis lector in margine notavit : *Ex Libro Graduum* ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܡܣܩܬܐ. Textu Codicibus in edendis ambobus sermonibus laudatis usi sumus retentis scriptionibus archaicis hinc inde obviis, uti ܟܡܐ cum matre lectionis coll. $501_{1\,bis}$ 512_{16} 513_{7} et alibi passim. Lectiones Codicis cum aliis textibus comparatae magnam antiquitatem prae se ferunt, uti infra ostendetur. V. Wright, *CBM* N° DCCLXVII, 2, p. 734.

D

Add. 12,160 saec. VII-VIII. Fol. 153[a] exhibet Sermonem XIX *De expositione viae perfectae*. Codex multas singulares habet lectiones, nihilominus textus, quem proponit, recentior est, quam codicis C, vestigiaque luculenta redactionis cuiusdam prodit, quae mitigatis quibusdam libri sententiis in omnia fere libri exempla posteriora diffusa est. V. Wright, *CBM* N° DCCCCXLII, ii, 1, p. 1091.

[1] Cf. Zöckler, *Evagrius Pontikus. Seine Stellung in der altchristlichen Literatur- und Dogmengeschichte*. München, 1893, p. 42.
[2] Nöldeke, *Kurzgefasste syrische Grammatik*[2], Leipzig, 1898, p. 44.

E

Add. 14,621 A. D. 802. Continet :

Fol. 134ª Sermonem XVIII *De lacrimis orationis,*

— 136ª — XX *De gradibus arduis in via civitatis Dñi,*

— 144ª — XXIX *De castigatione corporis.*

Praeterea fol. 112ª occurrit Sermo XIV *De iustis et perfectis* inter opera Evagrii Pontici positus, cuius textus cum codice A tantopere conspirat, ut immediate e laudato Codice manasse videatur. Scriba haud integrum Lᵘᵐ G. praesto habuisse videtur; secus enim haud eum fugisset Sermonem XIV. Evagrio adtributum non esse foetum eiusdem. V. Wright, *CBM* Nº DCCLXIX, 4, p. 757.

β

Add. 14,613 saec. IX-X. Continet excerpta copiosa, quae duodeviginti sermones complectuntur; ex his tamen nonnisi Serm. VIII, XI, XII, XVIII, XXIV, XXVI, integri sunt, Sermo X, XIX, XXIX, exceptis paucis omissionibus a scriba fere integri expilati sunt; reliqui excerpta modo minora modo maiora exhibent, quae nisi initio sermonum ponantur, verbis miniatis *paulo infra* ܠܥܠ ܡܢ ܗܕܐ adducuntur. Scribae Codicis exemplum integrum totius operis praesto fuisse e fine Serm. XXI, n. 4 concludo, ubi excerptum descriptum verbo ܐܬܡܠܟ desinit, contra voluntatem, uti videtur, Scribae, qui lapsu oculorum deceptus initium novae sententiae adiecit, quam tamen integram describere noluit. Textus β textui α valde affinis est; etiam praefationem Scribae de auctore operis anonymo in compendium redactam adducit et cum α saepissime communes habet lectiones contra antiquiora exempla Londinensia. Scriptura Codicis nitida est et facile legibilis, aliquando autem nescio utrum vicissitudine aeris, an aliam ob causam, scriptura integrorum foliorum ita evanuit, ut vix vestigia literarum adsint et haec nonnisi maximo cum oculorum detrimento erui queant; folia eiusmodi sunt 1ᵇ, 3ᵇ (circa finem), 8ª, 9ª, 13ª, 16ª, 18ª, 28ᵇ, 41ª, 43ª, 45ª, 49ᵇ, 56ª, 58ª, 64ᵇ, 65ª, 66ª, 67ª, 68ª, 69ª, 72ᵇ, 76ᵇ, 77ª, 81ª, 82ª, 83ᵇ, 85ᵇ, 87ᵇ, 88ᵇ, 89ᵃ, 90ᵃᵇ, 91ª, 92ª, 94ª, 95ᵇ, 96ᵇ, 97ᵇ, 98ᵇ, 99ᵇ, 100ᵇ, Sermones excerptaque in Codice contenta haec sunt :

Fol. 1ª Praefatio Scribae in compendium redacta.

— 26ª Sermo III *De ministerio spirituali et corporali*, nn. 1-5; n. 7 a v. ܐܢܫ ܗܘ ܡܬܚܢܢ ad v. ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܬܚܙܐ, ib. a v. ܐܢ ܢܬܟܬܫ ad n. 13 ܡܢ ܡܕܒܪܐ ܕܡܕܒܪܢܘܬܐ.

— 33ᵇ Sermo IV *De herba infirmorum,* nn. 1-5.

— 36ᵇ Sermo V *De lacte parvulorum,* nn. 10-14; n. 17 a v. ܐܢܫ ܕܡܬܠ ad n. 19 ܐܦ ܡܛܠ ܕܡܫܡܠܝܐ.

— 40ᵇ Sermo VIII *De illo, qui omnia, quae habet, comedere facit pauperes.*

— 21ᵇ Sermo X *De utilitate, quam habemus, quando opera bona perficientes mala sustinemus,* nn. 1-9 ad v. ܚܙܐ ܠܗ ܠܡܫܡܠܝܐ.

Fol. 43ᵇ Sermo XI *De auditione Scripturarum.*

— 47ᵇ Sermo XII *De ministerio Ecclesiae manifesto et occulto.*

— 53ᵇ Sermo XIII *De conversatione iustorum,* nn. 6-8.

— 12ᵇ Sermo XV *De instinctu coitus, quomodo fuerit in Adam,* nn. 1-5; 7-10 ad v. ܕܪܘܚܐ ܡܢ ܡܬܚܙܐ; nn. 18 usque ad finem.

— 79ª Sermo XVI *Quomodo proficiat homo ope mandatorum magnorum,* nn. 1-6; n. 8 a verbis ܙܕܩ ܐܢܫ usque ad finem.

— 55ª Sermo XVIII *De lacrimis orationis.*

— 58ᵇ Sermo XIX *De expositione viae perfectionis,* nn. 1-38 ad verba ܡܢܗܘܢ ܗܢܘܢ.

— 2ª Sermo XXI *De arbore Adae,* nn. 1-4 ad v. ܐܬܡܠܟ; n. 7 ad v. ܐܬܟܬܫ ܠܗ; nn. 8-11 ad v. ܢܬܕܟܐ ܕܡܢ ܠܚܘܒܐ.

— 85ᵇ Sermo XXIV *De poenitentia.*

— 9ª Sermo XXVI *De Lege secunda, quam posuit Dominus Adae.*

— 96ª Sermo XXIX *De castigatione corporis,* nn. 1-2; 4-8; 11-19 ad v. ܘܢܣܒ ܐܦܝ̈ܐ.

— 106ª Sermo XXX *De praeceptis fidei et caritatis solitariorum,* n. 17; nn. 24-25 ad v. ܡܨܠܝܢ ܟܠ.

Ipsa quidem excerpta arbitraria et sine ordine disposita sunt, numerus tamen cuiusque Sermonis in margine Codicis recte annotatur. V. Wright, *CBM* Nº DCCCVI, 1, p. 810.

γ

Add. 17,178 saec. XI-XII, membranaceus, excepto (quantum ad rem nostram pertinet) fol. 81, quod bombycinum est et ab alio quodam scriba additum esse videtur. Continet :

Fol. 87ᵇ Excerptum breve e Sermone primo n. 2 a verbis ܡܛܠ ܕܗܘܝܢ usque ad verba ܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ.

— 82ᵇ Serm. II *De his, qui perfici volunt.*

— 86ᵇ Serm. XIII *De conversatione iustorum,* nn. 7-9.

— 87ᵇ Serm. XIV *De iustis et perfectis.*

— 72ᵇ Serm. XIX *De expositione viae perfectae,* nn. 1-2 ad v. ܠܝ ܙܕܩ ܐܢܫ, post quae folium unum periit; n. 5 a v. ܐܦ ܐܢܫ usque ad n. 14; n. 16-20 ad v. ܐܝܟ ܪܘܪܒܐ; n. 24-31 ad v. ܡܫܡܠܝܢ ܠܡܫܠܡܘܬܐ, post quae pariter deest folium; n. 34 a v. ܘܪܘܪܒܐ ܕܫܡܝܐ ad n. 35 ܘܡܬܚܙܐ ܟܠ ܟܠܗ; n. 35 praem. ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ a v. ܐܠܐ ܐܢ ܕܐܢܫ usque ad n. 38 ܩܕܡ ܟܠ ܡܢ ܪܘܪܒܐ; n. 39 praemisso ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ a v. ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܦܪܘܩܢ usque ad v. ܡܛܠ ܢܦܫܐ. V. Wright, *CBM* Nº DCCCXXVIII, 13, p. 856.

δ

Add. 14,611 saec. X. Fol. 9ª exhibet sermonem XXIX *De castigatione*

corporis inter opera Evagrii positum. V. Wright, ***CBM*** N° DCCCXIII, 2. d. p. 824.

ε

Add. 17,180 saec. XI. Fol. 7^{b} exhibet Sermonem II *De his, qui perfici volunt.* V. Wright, ***CBM*** N° DCCCXXVI, 2, p. 852^{a}.

ζ

Rich. 7,190 saec. XII-XIII. Fol. 80^{b} exhibet Sermonem XIV *De iustis et perfectis,* pariter inter opera Evagrii positum. V. Forshall, *Cat. Br. M.* p. 77.

η

Add. 17,728 saec. XIII. Fol. 28^{b} exhibet Sermonem II. *De his, qui perfici volunt.* V. Wright, ***CBM*** N° DCCCXLII, 4, p. 882.

N

Codex Syriacus cl. prof. Guilelmi Neumann universitatis Vindobonensis, membranaceus, foll. 189 ex 19 scapis constans, saec. VIII-IX, in 8°. Continet scripta ascetica Isaiae Scetici, Isaaci Ninivitae, Palladii, Athanasii, Chrysostomi, atque Macarii. Fol. 115ª exhibet Sermonem XX *De gradibus arduis in via civitatis Dñi,* nn. 1-11 ad verba ܣܠܩܝܢܢ ܕܪ̈ܓܐ. Textus Codicis a viro quodam orthodoxo emendatus videtur, uti e n. 6 colligitur. Orthodoxa emendatio reperitur etiam n. 10. Lectiones Codicis a reliquis valde discrepant. Scriba quandoque peculiarem sequitur orthographiam; scribit ܡܘܡܝܢ pro ܡܘܡܝܢ ܐܢܬ coll. 532_{7} 537_{20}, ܚܢܢ pro ܚܢܢ 556_{12}, ܘܠܐ pro ܘܠܐ 557_{11}, ܠܡܫܡܫܘ pro ܠܡܫܡܫܘ 537_{16}, ܕܟܝܢܘܬܐ pro ܕܟܝܢܘܬܐ 541_{2}. Cf. quae scripsi in ephemeride *Oriens Christianus*, t. II, p. 91.

Z

Codex CXXIII. Bibliothecae Vaticanae Syrus, olim Nitriensis XIX, saec. VIII-IX. Continet :

Fol. 193^{a} Sermonem II *De his, qui perfici volunt.*
— 196^{b} — XIV *De iustis et perfectis.*
— 185^{a} — XX *De gradibus arduis in via civitatis Dñi,* nn. 1-11 usque ad verba ܕܝ ܒܢܝ; nn. 14-15 praemissis altero excerpto verbis ܚܙܘ ܡܕܝܢܬܐ. Codex olim in Nilum decidit et ideo scriptura obliterata maxima cum difficultate tantum legi potest. In collatione lacunas punctis (....) notavimus.

R

Praeter exempla Operis, quae in bibliothecis Continentis nostrae inveniri potuere, Syrorum catholicorum Patriarcha, Ignatius Ephraemus II Raḥmâni datis ad me literis se in Asia alium libri Codicem perantiquum detexisse significavit. Sermonem XXX ex hoc Codice descriptum beatissimus antistes mecum benignissime communicavit; eius lectiones variantes siglo R notavi. Viro beatissimo teste in subscriptione Codicis auctor Operis quidam Philo eremita statuitur, de cuius persona nihil me compertum habere fateor.

CONSPECTUS CODICUM LIBRI GRADUUM.

SERMO	Add. 14,578 saec. VI-VII	Add. 14,612 saec. VI-VII	Add. 18,812 saec. VII-VIII	Add. 12,160 saec. VII	Add. 14,621 A. D. 802	Add. 14,613 saec. X	Add. 17,178 saec. XI-XII	Add. 14,611 saec. X	Add. 17,180 saec. XI	Rich. 7,190 saec. XII-XIII	Add. 17,728 saec. XIII	Vat. Syr. 123 saec. IX	Cod. Syr. Prof. Neumann 3 s. saec. IX
	A	B	C	D	E	β	γ	δ	ε	ζ	η	Z	N
I	»	»	»	»	»	»	*87^{b}	»	»	»	28^{b}	»	»
II	»	»	»	»	»	»	82^{b}	»	7^{b}	»	»	193^{a}	»
III	»	»	»	»	»	* 26^{a}	»	»	»	»	»	»	»
IV	»	»	»	»	»	* 33^{a}	»	»	»	»	»	»	»
V	»	»	»	»	»	* 36^{a}	»	»	»	»	»	»	»
VIII	»	»	»	»	»	40^{b}	»	»	»	»	»	»	»
X	»	»	»	»	»	* 21^{b}	»	»	»	»	»	»	»
XI	»	»	»	»	»	43^{b}	»	»	»	»	»	»	»
XII	»	»	»	»	»	47^{b}	»	»	»	»	»	»	»
XIII	»	»	»	»	»	* 53^{b}	*86^{b}	»	»	»	»	»	»
XIV	102^{a}	»	»	»	112^{a}	»	87^{b}	»	»	80^{b}	»	196^{b}	»
XV	»	»	»	»	»	* 12^{a}	»	»	»	»	»	»	»
XVI	»	»	29^{a}	»	»	* 79^{a}	»	»	»	»	»	»	»
XVIII	»	»	»	»	134^{a}	55^{a}	»	»	»	»	»	»	»
XIX	»	»	37^{a}	153^{a}	»	* 58^{b}	*72^{b}	»	»	»	»	»	»
XX	»	139^{a}	»	»	136^{a}	»	»	»	»	»	»	*185^{a}	*115^{a}
XXI	»	»	»	»	»	* 2^{a}	»	»	»	»	»	»	»
XXIV	»	»	»	»	»	85^{b}	»	»	»	»	»	»	»
XXVI	»	»	»	»	»	9^{a}	»	»	»	»	»	»	»
XXVIII	»	»	»	»	»	* 91^{a}	»	»	»	»	»	»	»
XXIX	»	»	»	»	144^{a}	* 96^{a}	»	9^{b}	»	»	»	»	»
XXX	»	»	»	»	»	*106^{a}	»	»	»	»	»	»	»

* Asteriscus significat exceptum imperfectum; reliqui Sermones, quorum hic nulla fit mentio, in solo codice Parisiensi continentur.

2. Numerus quidem Codicum, qui in usum editionis huius inveniri potuerunt, haud exiguus est, attamen ex iis historia textus Libri accuratius erui

nequit. Sermo utique II in quatuor, XIV in quinque Codicibus reperitur, sed ambitus Sermonis utriusque tam modicus est, ut eorum ope gravis haec quaestio vix solvi possit. Si Sermonem II considerare velis, omnes fere Codices recentioris sunt aetatis, nec magno temporis spatio distant ab invicem; Sermo XIV vicissim tam brevis est, ut exinde certa aliqua conclusio circa fata libri deduci nequeat eo magis, cum antiquissimi Codicis A textus in E fere verbotenus recurrat. Solus Codex C is est, qui tenuia nimis indicia historiae textus prodit. Dum enim reliqui Codices saepissime contra C conformes sunt, hoc in Codice aliquot lectiones reperiuntur, quae iam primo obtutu magnam antiquitatis speciem prae se ferunt. Sermone XIX, 3 C legit : *dicit Siracides* ܐܡܪ ܒܪ ܐܣܝܪܐ reliqui : *dicit Scriptura;* XIX, 9 C : *nisi quis valedixerit toti cognationi suae* ܠܫܪܒܬܗ reliqui : *omni immunditiei* ܠܛܢܦܘܬܐ; XIX, 15 C citat Hebr. xiii, 4 verbis : ܠܙܢܝ̈ܐ ܕܐܢ ܐܠܗܐ ܗܘ reliqui iuxta textum vulgatum ܠܡܓܡܪ̈ܢܐ ܘܠܙܢܝ̈ܐ legunt. Haec exempla probant omnes reliquos codices ad aliam recensionem libri pertinere, in cuius textum mutationes diversae sensum certorum locorum mitigantes invectae sunt; aliis verbis : C ad archetypum Operis propius accedit, quam Codices Dαβγ, qui spectata eorum concordia contra C ad aliquam recensionem Operis recentiorem pertinere videntur. De auctore huius recensionis eiusque aetate nil certi constat; si autem perpendatur textum α et β quam maxime affines esse, probabile videtur auctorem recensionis recentioris Libri Graduum eundem virum fuisse, qui et illam praefationem utrique Codici communem toti Libro praemisit. Ceterum quisquis auctor recensionis eius fuerit, ipsi Codices antiquissimi A et B testantur textum Codicis α fideliter et accurate descriptum esse, quod iam ideo res maximi momenti est, cum dimidia fere operis pars in solo hoc Codice servata sit. Mendis et sphalmatibus utique non caret, quae plerumque coniiciendo tantum emendari possunt; attamen generatim loquendo fidem meretur et aliis Codicibus deficientibus eo pretiosior est.

Laudatis modo Codicibus in hac L^i G. editione ita usi sumus, ut recepto antiquissimi Codicis textu reliquorum lectiones variantes adnotaremus. Quam regulam nonnisi suadentibus rationibus solidis reliquimus. Rem schemate adiecto illustramus :

Sermo :	Codex in textu receptus :	Codices in apparatu notati :
II	Z	αγεη
XIV	A (= E)	Zαγζ
XVI	C	αβ
XVIII	E	αβ
XIX	C	Dαβγ
XX	B	EZNα
XXI	E	αβδ

Textus Codicum α et β valde affinis est; valorem lectionum variantium diudicare haud ubique facile erat. Modo enim α modo β meliores exhibet lectiones. Cum tamen scriba Codicis β merum excerptorem ageret, non obstante maiore Codicis antiquitate haud raro lectiones alterius Codicis secuti sumus, ubi rationes solidae ita poscerent.

3. De auctore Libri Graduum ipsi Codices nil certi produnt. In praefatione textui Operis in α et β praemissa auctor « unus ex ultimis apostolorum discipulis » dicitur. Haec quidem assertio evidenter falsa est; nam in L^o Gr^num textus « Evangelii » Tatianei Διὰ τεσσάρων citatur, itaque opus ante saeculum III conscriptum esse non poterat. Quidam sermones — XIV in Codicibus AEζ, XXIX in Codice δ — inter opera Evagrii ponuntur; C sermonem XVI et XIX Ioanni monacho tribuit eos inter opera eiusdem collocans. Utrumque facile refutatur. Evagrius vir erat natione Graecus, qui syriace ne callebat quidem; Liber Graduum lingua syriaca eleganti, graecismis immuni scriptus est, nec translatio operis cuiusquam graeci haberi potest, cum S. Scripturas Antiqui Testamenti juxta versionem Pešitta, Evangelium vero juxta textum Tatiani alleget; doctrina quoque operis a placitis Evagrii toto caelo differt[1]. Haec etiam de Ioanne monacho Lycopolitano[2] dicenda sunt, cuius opera in pluribus codicibus Musei Britannici contenta ne levissimam quidem similitudinem cum Libro Graduum prae se ferunt.

4. Praeter Codices laudatos Libri Graduum in parvo quodam excerpto fit mentio, quod in Codice Musei Britannici Add. 17,193 fol. 3 servatum est. (Wright, *CBM* N. DCCCLXI, 5, pag. 989). Excerptum ideo imprimis attentionem nostram excitat, quia in rubrica eiusdem Libri Graduum auctor Eusebius monachus dicitur. Ex hoc nihilominus testimonio de Libri auctore absolute nihil deduci potest. Non solum ideo, quod Eusebii persona prorsus ignota est, sed etiam propterea, quod fragmentum non e L^o G. haustum est, sed e scripto quodam alio, uti videtur exegetico, cuius auctor quasdam sententias L^i G. expilavit, et cui propterea excerptor, vel forte alius aliquis, totum Opus tamquam eiusdem auctori perperam adiudicavit. Ad probandam thesim sufficit apposito textui excerpti eiusque translationi verba L^i G. correspondentia opponere.

RUBRICA :

ܕܐܘܣܒܝܘܣ ܝܚܝܕܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܬܒܪܝ ܠܗ ܕܡܫܬܦܫܐ. ܕܡܢܐ ܗܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܡܫܠܛ ܗܘ ܕܐܢܬ ܒܡܫܝܚܘܬܗ:
ܕܐܬܒܣܡܘܢ ܒܗܘܢ ܒܫܠܝܚܐ ܠܡܕܝܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܫܐ ܒܡܕܡ ܕܡܢ ܘܡܫܚܐ ܕܒ ܡܕܡ ܫܠܝܚܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܕܢܫܬܟܚ ܠܗ܀

[1] O. Zöckler, *Evagrius Pontikus* (*Biblische und kirchenhistoriche Studien,* viertes Heft). München, 1893, pag. 54-80.

[2] *The Lausiac History of Palladius,* by C. Butler. Cambridge, 1904, c. xxxv (Migne, c. xliii) et vide notam *ib.* p. 212. Wright, *CBM*, p. 760 (Add. 17,172 fol. 164^a).

TEXTUS :

[illegible] (fol. 3b) [illegible] (Codex [illegible]) [illegible]

Eusebii monachi. E Libro, quem composuit, Graduum. Quidnam sit illud, quod scripsit Paulus de illo, qui fornicatus est Corinthi : *Tradite eum Satanae in perditionem corporis eius, ut spiritu vivat die Dñi*[1]? Ostendit autem, quis sit Satanas, cui eum tradendum esse dixit.

Qui ergo carnem suam mortificaverit a cogitationibus malis et cupiditatibus turpibus erroris, fiet sacrificium vivum, sicut scriptum est[2] : Certemus fieri hostia vivens. Vides quomodo dixerit : occidite corpora vestra, dum vivitis, ieiunio et oratione et abnegatione et ne parcatis, ait, corporibus vestris, quin tradatis ea angustiis et verberibus, ut vobis viventibus moriantur et fiatis hostia vivens et casta, ut occisum vestrum resurgat die Dñi. *Quod enim occisum est, hostia appellatur; nos vero viventes, quod sumus occisi, appellamur hostia vivens. Tribulatio enim famis et sitis et, ut quis cum pondere comedat panem et salem et cum mensura bibat aquam et crucifigatur coram pane et aqua nec satietur, iuxta similitudinem, qua comedit Ezechiel et bibit cum mensura et pondere et afflictus est fame et aqua nec satiatus est*[3], *et ut atteratur humilitate et scientia spirituali : haec enim sunt flagella carnis* et hisce tribulationibus tradidit Paulus homines carnales dicens : Tradidi eos Satanae[4]; hoc est, morti tribulationis tradidit eos, ut spiritu viverent; et hasce tribulationes appellat Paulus Satanam. Ceteroquin, si quis traditur Satanae, devorat eum, sicut dixit Paulus : Si quis inimicos habet, qui delicto laborat, devorat eum Satanas[5]. Igitur quomodo ei, qui devorat homines vivos, tradidit Paulus homines, ut viverent spiritu? Absit, sed tribulationem carnis appellat Satanam, ut si quis afflixerit se corpore ieiunio multo et orationibus multis et humilitatibus multis, spiritu vivat et iustificetur.

In Libro Graduum ea, quae in textu Eusebii charactere italico impressa sunt, sic sonant[6] : *Obsecro vos fratres, per mansuetudinem et humilitatem Christi, ut exhibeatis corpora vestra hostiam vivam et sanctam et acceptabilem per ministerium rationale*[7]. *Quod enim occisum est hostia appellatur, nam vivum non appellatur. Nos autem, quia viventes occisi sumus, appellamur hostia vivens. Tribulatio enim famis et sitis, et ut quis cum pondere comedat panem et salem et cum mensura bibat aquam nec satietur,*

[1] I Cor. v, 5. — [2] Rom. xii, 1. — [3] Ezech. iv, 10. — [4] I Timoth. i, 20.
[5] II Cor. ii, 11. Eusebius pro [illegible] (πλεονεκτηθῶμεν) legit [illegible].
[6] Serm. XXIX, 4. — [7] Rom. xii, 1.

iuxta similitudinem, qua comedit Ezechiel et bibit cum pondere et mensura, nec satiatus est[1] *et, ut quis atteratur oratione et scientia*[2] *spiritali : haec sunt flagella morsque corporis.*

Eusebii excerptum ex parte tantum cum textu L^{i} Gr^{um} congruit, initium enim finisque eius in L^{o} Gr^{um} non reperiuntur. Sed excerptum Eusebii iam ideo nequit cum L^{o} Gr^{um} confundi, cum finis, quem prosequitur, longe alius sit. Eusebius nimirum verba S. Pauli I Cor. v, 5 et I Tim. i, 20 explicaturus L^{o} Gr^{um} sat inepte utitur. Etenim demonstraturus sententiam : *tradidi eum* (eos) *Satanae* idem esse, ac : « tradidi eos tribulationibus et mortificationibus sponte suscipiendis, ut spiritu salvi fierent » verba L^{i} Gr^{um} usurpat, quibus sensus ep. ad Rom. xii, 1 exponitur de *hostia viva,* quae sit caro nostra mortificatione attrita. Cum autem expositio L^{i} Gr^{um} circa Rom. xii, 1 versetur et cum I Cor. v, 4 nequaquam cohaereat, Eusebius verbis ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ inhaerens ope paraphraseos ineptae verborum : *hostia vivens* viam sibi parat ad allegandam expositionem locutionis eius in L^{o} Gr^{um} obviam, ex qua iterum probaturus erat *hostiâ vivâ* mortificationem carnis designari. Hic autem cogitationum nexus tam artificialis est, ut prioritas citati e L^{o} Gr^{um} allegati statim perspiciatur[3]. Eusebius monachus natione Syrus fuisse videtur; methodus enim eius exegetica innitur parallelismo inter verba [illegible] (I Tim. i, 20) et [illegible] (I Cor. v, 5) atque [illegible] (Rom. xii, 1), Syris enim notiones *salutis* et *vitae* non differunt; iam vero tota exegesis Eusebii confusioni huic innititur. Ex ipso fragmento de persona eius nihil certi erui potest; excerptum eandem ascesim severam praedicat, quae etiam in L^{o} Gr^{um} commendatur. Eusebii cuiusdam, magistri Adelphii, Sabae, Dadô Hermetisque, quos haeresim Messalianorum suscitasse constat, meminit Agapius in *Historia universali* eumque secuti Michael Magnus in *Chronico* et Gregorius Barhebraeus; de hac autem re demum in fine Praefationis sermo erit. E Codicibus itaque nihil de auctore Libri compertum habemus, immo ratione habita antiquatis A et C, in quibus partes Operis sub nomine aliorum auctorum venditabantur, Syros iam saeculo VI nullam omnino certam traditionem de auctore L^{i} Gr^{um} habuisse censendum est.

5. Quamquam ipsa multitudo codicum Libri suadeat monachos Syros L^{um} G. diligenter legisse, singulare est viros, qui rei literariae inter Syros operam

[1] Ezech. iv, 10. — [2] Var. *lacrimis* [illegible] [illegible].
[3] Persimilem verborum I Cor. v, 4 interpretationem tribuit Tertullianus partibus Callisti (*De pudicitia*, cap. xiii) scribens : *Hic iam carnis interitum in officium paenitentiae interpretantur, quod videatur ieiuniis et sordibus et incuria omni et dedita opera malae tractationis carnem exterminando satis Deo facere : ut ex hoc argumententur fornicationem imo incestum illum non in perditionem Satanae ab Apostolo traditum, sed in emendationem, quasi postea veniam ob interitum, id est contradictionem carnis consecuturum, igitur et consecutum.*

dabant, prorsus de Libro nostro tacere. Vestigia eius aliqua demum apud 'Abdišô' episcopum Sobensem reperiuntur, in cuius Catalogo metrico haecce leguntur :

ܣܘܡܟܘܣ ܕܡܦܫܩܢܐ
ܒܦܘܫܩ ܕܘܝܕ ܥܗܕ ܠܗ :
ܐܝܬ ܠܗ ܟܬܒܐ ܕܚܕ ܡܢܗܘܢ
ܡܬܩܪܐ ܕܦܘܪܫ ܦܘܩܕܢܐ

I. c. : *Symmachus, cuius meminit « Commentator » in expositione Davidis, habet libros, quorum unus appellatur « De distinctione praeceptorum »* [1].

Ad mentem ergo Sobensis, Symmachus, Antiqui Testamenti interpres, a Theodoro Mopsuesteno in expositione Psalterii laudatus, auctor est libri, cui inscribitur : *De distinctione praeceptorum*, qui idem est ac Sermo XIX L[i] G. Sermo enim hic n. 38 (col. 520) eo nomine ab ipso Auctore appellatur et sexcenties probabilius est Sobensi huncce Sermonem apud Syros vulgatum praeluxisse, quam aliud aliquod opus, cuius secus nemo unquam mentionem fecit. Sobensis enim L[i] G. nullibi meminit, proinde haud eum nosse videtur excepto Sermone XIX, quem probabiliter sub nomine Symmachi legit. Uti enim in aliis codicibus quaedam partes Operis diversis auctoribus adscriptae ferebantur, idem probabiliter hoc in Sermone accidit, Symmacho tributo, licet rationem fingere, cur id evenerit, valde difficile sit.

CAPUT SECUNDUM

DE ARGUMENTO LIBRI GRADUUM

I. Operis titulus. — II. Analysis. — III. Compositio et dispositio.

1. Iam in Codicibus antiquissimis BDEZN operi titulus ܟܬܒܐ ܕܡܣܩܬܐ « Liber Graduum » inscribitur; de eius genuinitate igitur dubitari nequit. Ideam libri fundamentalem ipsa haec inscriptio insinuat. Vocabulum « Gradus » nimirum non id significat, quo sensu operi celeberrimo « Κλίμαξ » Ioannis Sinaitae praefigitur, sed proxime habitus diversos vivendi et agendi, quibus respondeat mensura essentialiter diversa unionis cum Deo ineundae. Auctor enim Operis homines in iustos et perfectos dividit, nomine iustorum cognominans eos, qui mundo non renunciarint et visionis Dei incapaces sint. Perfectos autem eos dicit, qui mundo et matrimonio et possidendis rebus terrenis valedixerint et accepto « Paraclito » ad visionem Dei immediatam admittendi sint, — ergo

[1] V. Assemani, *Bibliotheca Orientalis*, t. III. Romae, 1725, p. 17. Cf. Harnack, *Die Chronologie der altchristlichen Litteratur bis Eusebius*, t. III. Leipzig, 1904, p. 167. Bardenhewer, *Geschichte der altkirchlichen Litteratur*, t. I. Freiburg i. Br., 1902, p. 349.

ad analogiam Gnosticorum sententiae, qui trifariam humani generis divisionem in hylicos, psychicos et pneumaticos contendebant.

Sermone XIX « gradus » opponuntur « semitis »; id est, *viae arduae*, qua « perfecti » ad caelestem patriam tendant, *semitae* faciles iustorum, qui mundo non renunciaverint. Hoc sensu Sermone XX tres imprimis « gradus » superatu difficiles statuuntur : humilitas erga omnes, paupertas, castitas cordis corporisque.

2. *Sermone primo* « distinctivo » auctor proponit thema operis sui : dari videlicet differentiam internam inter diversa legis divinae praecepta et scopum operis sui statuit : exponere et demonstrare diversa genera praeceptorum Dei.

Sermone secundo « praecepta magna » exponuntur, id est illa Dñi et Apostoli mandata, quorum obiectum sint tres praecipuae perfectionis virtutes : humilitas erga omnes, paupertas absoluta castitatesque et hasce exercentibus virtutes visio Dei promittitur.

Sermone tertio « de ministerio corporali et spirituali » disseritur. Pars prima (1-10) agit de diversis ministeriorum generibus : *de ministerio perfectorum*, seu spirituali, quod consistat in iugi oratione, ieiunio eleemosynisque spiritualibus, egentibus doctrina perfectionis dandis, et *de ministerio iustorum*, seu corporali, quod exerceant iusti, qui eleemosynas corporales debeant pauperibus; dein exponitur excellentia ministerii spiritualis prae ministerio corporali. Parte secunda (11-17) agitur de diversis gradibus unionis animae cum Deo; de « charismate maximo » seu Paraclito, quem perfecti tantum accipere queant, et de « commixtione spiritus » seu de gradu aliquo inferiore gratiae, quam etiam iusti, eleemosynarum largitores, participare possint. Exempla diversa charismatum proponuntur in Aarone et Maria, sorore eius, Moyse, Stephano, Tabitha.

Sermo quartus de « herba infirmorum » tractat. Infirmi dicuntur, qui putent se peccatis alienis coinquinari, et ideo visis aliis peccantibus eos condemnent et severe tractent. Definitur rectus correctionis fraternae modus et exponuntur effectus salutares mansuetudinis erga proximos.

Sermo quintus de « lacte infantium » agit. Infantes autem appellantur, qui cum peccatoribus commixti seducantur ab eis peccentque; tales igitur societatem peccatorum fugiant, ne ad malas eorum partes transeant. Monet autem Auctor, ne quis societate peccatorum fugienda eos ipsa hac fuga traducat. Multos enim peccatores conversos esse; ideo neminem condemnandum; hoc ipsum significare visionem Petri (Act. x, 12-16) de animalibus immundis; nec obstare, quod Dñs Apostolos pulverem pedum extergere et

peccatores vitare iusserit; hoc enim praeceptum tunc eos accepisse, cum adhuc scientiâ « infantes » essent.

Sermone sexto iugis profectus hominis in perfectione adumbratur. Similitudine aedificii et vasis aurei describitur is, qui accepto Paraclito cognoscat totam veritatem et fiat velut Adam die creationis et post iugem profectum perveniat ad Dei maiestatem facie ad faciem contemplandam.

Sermo septimus inscribitur « de praeceptis iustorum ». Exposita notione iustitiae agitur de diversis superstitionis generibus : de usu amuletorum, incantationum, curationum vanarum; dein de recta iustorum vivendi ratione disserit Auctor docens Dei voluntatem eam esse, ut quisque pro capacitate mensuraque sua bona operetur.

Sermo octavus de illa viri perfecti caritate agit, « qui omnia, quae habet, det pauperibus » et etiam pro inimicis oret suis. Hanc autem caritatem Auctor ipsi martyrum caritati anteponit, quippe qui nihil sint comparati cum protomartyre Stephano, pro inimicis suis orante.

Sermone nono de « iustis et de caritate iustorum » agitur. Nomine autem iustorum appellantur viri sancti Antiqui Foederis, qui perfectionem quidem sincere sectati sint, eam tamen consequi non potuerint « propter maceriam inimicitiae stantem inter Deum et homines » donec eam Christus perfoderit sanguine suo superos et inferos reconciliando. Ob hanc autem inimicitiam Deum iustos antiquos perfici non permisisse, immo quandoque iniustos reddidisse ipsis contra gentes missis, ut eis malefacerent et maledicerent. Quae omnia exemplo Abrahae et Eliae et Elisaei aliorumque prophetarum illustrantur. Hos quidem sanctos Dñum post resurrectionem suam perfecisse et in locum beatorum evexisse; cum autem hodie nemo post obitum suum perficiatur, neminem, qui adhuc vivus perfectionem consecutus non sit, post mortem ad visionem Dei admissum iri. In sanctis autem antiquis exemplum esse positum iustis hodiernis in usu bonorum saeculi constitutis, ut divitiis recte utentes salvi fiant, id est, ut saltem gradum aliquem aeternae beatitudinis inferiorem consequantur.

Sermone decimo docet Auctor diabolum tribulationes in bonos immittere, quos a bonis operibus deterreat, et agit « de utilitate, quam habeamus, dum bona operantes mala sustineamus » et de modo, quo Deus sanos per infirmos, divites per pauperes « tentet » beneficentiam cuiusque exploraturus.

Sermo undecimus in « auditione Scripturarum » exponenda versatur, qua scilicet ratione auditis in ecclesia Scripturis mandata « magna et parva », « mansueta et dura » distinguenda sint, quod et pluribus exemplis illustratur.

Sermone duodecimo argumentum Sermonis praecedentis longius prosequitur Auctor, agens « de ministerio occulto et manifesto Ecclesiae » docensque ministerium visibile et sacramenta visibilia Ecclesiae visibilis meram figuram esse Ecclesiae invisibilis « cordis et sublimitatis », in qua perfecti modo quodam invisibili et excellentiore baptizentur.

Sermo decimus tertius « de conversatione iustorum » agit, seu, de officiis « iustorum » erga Deum et proximum, quae exemplis diversis illustrantur ex Antiquo Foedere haustis.

Sermo sequens, *decimus quartus* « de iustis et perfectis » tractans agendi rationem officiaque iustorum et perfectorum per singula comparat.

Sermo decimus quintus, cui inscribitur « de instinctu coitus in Adam », in tres dividi potest partes. Pars prima (1-9) agit de lapsu protoparentum et origine stimuli carnalis exponitque, qua ratione homines ope renunciationis a « malis cogitationibus » liberari possint. Parte secunda (10-15) disseritur de remuneratione et ultione divina et perpenditur quaestio de salute sanctorum Antiqui Foederis, qui post Christi resurrectionem in caelum evecti sint. Parte demum tertia (16-20) de gradibus diversis gratiae charismatumque disseritur.

Sermone decimo sexto Auctor quaestionem movet « de modo, quo quis maior fiat mandatis magnis » et ostendit perfectos etiam mandata magna excedere posse, si plus praestiterint, quam iubeantur, quod tunc fiat, si quis se ipsum « peccatum » declaret et omnes homines « meliores se aestimet ».

Sermone decimo septimo Auctor Dñum passione sua nobis exemplo fuisse ostendit, qua scilicet ratione inimicos diligamus; et Salvatorem compati nobis, si persecutiones inimicorum patienter ferentes pro ipsis oremus.

Sermo decimus octavus agit « de lacrimis orationis » seu dolore de peccatis commissis et gaudio de gratia Dei recuperata, quando quis devicto peccato interno gratiae Dei compos fiat. Ostenditur et modus, quo peccatum internum post multas orationes lacrimasque e corde evelli possit.

Sermo decimus nonus in « expositione viae perfectae » versatur. Parte prima (1-8) mandata « magna » viae rectae assimilantur, quae cito quidem, sed molestissime in civitatem Dñi ferant. Cum igitur via haec ardua nimis sit, Dñum et Apostolos imbecillibus « semitas » ad latus viae currentes ostendisse, quae in civitatem Dñi non ferant quidem, sed currentes in eis saltem ab interitu aeterno liberent. Parte secunda (9-33) practice per singula ostenditur, quaenam Dñi et Apostoli praecepta « viae » sint et quaenam « semitae ». Parte tertia (34-40) suadet « semitas » seu mandata parva a Dño et Apostolis

parvulorum causa stratas esse, ut infirmi et infantes in illis semitis currentes paulatim crescant et confortati viam perfectorum ineant, cum incedentes in « semitis » perfecte salvari non possint.

Exposita differentia inter « vias » et « semitas » *Sermone vigesimo* « de gradibus arduis » in civitatem Dñi ferentibus disseritur. Tres autem gradus imprimis superatu difficiles Auctor prima sermonis parte (1-7) asserit : inimicos reconciliare, rebus terrenis valedicere, caste vivere. Ostendit, qua ratione ad hos gradus « arduos » ope orationis, humilitatis ieiuniique ascendatur et « peccatum internum e corde evellatur » quo remoto apparere Paraclitum et perfectum reddere hominem. Parte secunda (8-12) vitam Dñi imitandam proponit, qui omnes hos percurerit gradus nos docturus, qua ratione « peccatum internum » e cordibus nostris removeamus. Demum parte tertia (13-17) ad mandata observanda hortatur et Dñum cum lacrimis obsecrandum, ut orando Paraclitum accipere et Dñum « facie ad faciem » videre possis. Hunc sensum etiam parabolae tribuit de veste nuptiali (Matth. XXII, 10 sqq.).

Sermone vigesimo primo lapsus protoparentum exponitur, qui Satanae obedierint et se rebus terrenis immiscuerint. Ostenditur, qua ratione liberari possint homines a morte, quam gustaverit Adam, ut in statum naturae primae sanctae restituantur. Descriptis peccati primi effectibus funestis humilitas Salvatoris opponitur superbiae Adae; humiles enim respicere Deum, ut olim respexerit Moysem, Noe, Job, Apostolos Mariamque, matrem Dñi. Demum enumeratis sequelis Adae peccati diversis misericordia divina celebratur, quae hominibus usum rerum terrestrium permiserit, ut saltem a paenis aeternis liberarentur.

Sermone vigesimo secundo explicatur notio « iudiciorum, quibus nemo vivat, qui ea observet » ceu illa Legis antiquae praecepta, quae vindictam de malefactis repetendam permittunt et ad ius talionis spectant iuxta regulam : « oculum pro oculo ». Auctor leges has ad mala maiora praecavenda latas esse contendit et eas, quippe quae iustitiae contrariae sint, in Novo Foedere abrogatas esse docet et solum Decalogum admittit, quem et Salvator in Legem Novam receperit.

Sermone vigesimo tertio sermo est « de Satana et Pharaone et filiis Israel » exemplis obdurationis; ostenditur Deum non fuisse causam immediatam, cur isti obdurati sint; peccatores quippe Dei longanimitate extolli et Deo resistere, uti Satanam et Pharaonem et Iudaeos.

Sermo vigesimus quartus « de paenitentia » agens impugnat lapsis post baptismum paenitentiam denegantes (1-2); dein disserit de gradibus gravitatis peccatorum et de remuneratione bonorum operum pro gradibus bonitatis diversa (3-6).

Sermo vigesimus quintus contra illos « solitarios » dirigitur, qui ad perfectionem sincere quidem tendere velint, sed a Diabolo decepti opera misericordiae corporalia exerceant, hortos plantent aedesque sibi construant, ubi pauperes et peregrinos recipere possint. Ostenditur eiusmodi « solitarios » perfici non posse, quoad rebus terrae non renuncient, et expenduntur pericula ipsius iustitiae amittendae, quae possessio bonorum et largitio eleemosynarum necessario involvant.

Sermone vigesimo sexto describitur « lex secunda quam posuerit Dominus Adae » postquam lapsus esset, permittendo ei usum rerum terrae iustum; quam legem usque ad adventum Christi durasse, qui innovata lege prima Adae posita (ceu lege perfectionis) legem primam fecerit novissimam et novissimam fecerit primam.

Sermo vigesimus septimus alludit ad tumultuosos « perfectorum » motus, qui relicta domo paterna sub praetextu « perfectionis » quaerendae absque ullo fine rationali vagari coeperint. Auctor reprobat praeposterum ingressum, quam dicit, viae perfectionis, et iis, qui relicta domo paterna se alicui « magistro perfectionis » docendos tradere velint, suadet, ut prius viam Dñi et humilitatem discant; carpit fastum nonnullorum « perfectionis discipulorum » qui sine solido virtutis fundamento parentes deserant et orationis nescii pecorum more vagentur.

Sermone vigesimo octavo « animam humanam non esse sanguinem » contendit reprobata sententia eorum, qui tres hominis partes, corpus, animam, spiritum statuant. Reiecta differentia inter animam et spiritum, hominem in « trinitate » constitui tunc solum admittit, ubi quis perfectione consecuta « Paraclitum » acceperit (1-2). Reliqua sermonis pars de gradibus perfectionis tractat et breviter repetit ea, quae Sermone VII (nn. 5-10) fusius exposita sunt.

Sermo vigesimus nonus « de castigatione corporis » agit et demonstrat necessitatem mortificationis ad perfectionem consequendam ob naturam corruptam humanam, quae nisu quodam insatiabili ad delectationem declinet et delectabunda obliviscatur legis Dei. Describuntur genera delectationum, obdurationum, mortificationum et reprobato ieiunio pharisaico sincerum ieiunii genus statuitur a « solitariis » observandum.

Sermone trigesimo « de praeceptis fidei et caritatis solitariorum » agitur. Auctor contendit praecepta fidei minora esse, quam caritatis, unde infert discipulos caritatis maiores esse, quam fidei, et comparat mutuam eorum

agendi rationem. Carpit « discipulos fidei » quod « discipulis caritatis », inimici sint eosque dure persequantur; demonstrat, quanto maiores sint martyres perfectionis inimicos homicidasque suos diligentes discipulis martyribusque fidei, qui osores et persecutores suos diligere et pro ipsis orare nolint. Hortatur « discipulos caritatis » ut magistro perfectionis sibi electo obedientiam praestent et post digressionem dogmaticam, qua Christum primogenitum esse perfectorum statuit, doctrinam suam circa discrimen inter iustos et perfectos novis argumentis commendat.

Index Sermonum Libri in Codice α servatus unum et triginta Sermones numerat et ultimum sermonem (sc. XXXI) in codice primo loco positum esse dicit. Sicut iam supra dictum est [1] Codex α prologi instar re vera eum Sermonem integrum exhibet (qui etiam in Codice β in compendium redactus invenitur), ubi Auctor doctrinam suam e fontibus probatis haustam esse defendit; Codex R triginta duntaxat Sermones numerat ultimoque (in α XXXI) Serm. XXX claudit. Hinc explicatur, cur ea Sermonis pars, Praefationis instar Operi in α et β praemissa, titulo careat.

3. Pauca adhuc de *compositione et dispositione totius Operis* dicenda sunt. — Sermo quidem primus ita incipit, ac si Auctor materiam Libri ordine logico disponere et per singula ad amussim pertractare velit. Thema enim operis sui : dari videlicet differentiam internam inter diversa divinae legis praecepta rite proponit et partitionem eius haud inepte assignat, nihilominus rerum considerandarum filum cito perdidisse videtur.

Spectatis rebus modoque, quo Auctor doctrinam suam proponit, totum Opus in duas partes inaequales dividi potest. *Prima,* unum et viginti Sermones priores complectens, *didactica, altera,* minor Sermonum pars, vero *polemica* est; intra ambitum divisionis huius certum aliquem et consequentem idearum ordinem statuere vix possibile est. Sermo secundus et sextus de *perfectis* agunt, tres intermedii de illa imbecillitate animi et mentis hebetudine disserunt, quibus *iusti* obnoxii sint. Sermo septimus et nonus *officia iustorum* describunt : prior leges iustitiae exponit, posterior rem exemplis ex Antiquo Foedere haustis illustrat. Sermone octavo et decimo *virtutes* heroicae *perfectionis* celebrantur. Sermones duo sequentes intime cohaerent; decimus primus *inferioritatem moralem Antiqui Foederis* urget et praecepta Legis dura a mansuetis distinguit, duodecimus vicissim simili prorsus ratione *internum valorem ministerii* visibilis *Ecclesiae* pensat et illud meram figuram ministerii caelestis perfectorum statuit. Simili modo cohaerent Sermones subsequentes (XIII et XIV) de *iustis* et *perfectis* tractantes, quibus agendi ratio

[1] Vide descriptionem Codicis α p. 1.

eorum per singula comparatur. Sermo decimus quintus ordinem rerum omnino perturbare videtur; Auctor enim repente de *lapsu protoparentum* disserere incipit. Attamen re accuratius considerata Sermo hic non sine causa suo loco positus esse invenitur; Auctor etenim novum momentum dogmaticum speculationi suae asceticae invecturus de *peccato originali* — ex eius mente concupiscentiâ — ideo agit, ut in Sermonibus quinque subsequentibus ultimum scopum perfectionis proponere possit : *exstirpationem* videlicet *concupiscentiae,* qua e corde hominis deleta accipiatur Paraclitus, quod fusius imprimis Sermone vigesimo exponitur. Pars didactica operis desinit Sermone vigesimo primo, qui sententias Sermone decimo quinto pertractatas ulterius evolvit.

Pars altera, polemica, incipit Sermone vigesimo secundo, quo *potestas vindicativa* auctoritatis civilis tamquam iustitiae contraria impugnatur; postea eos impetit, qui aliquibus Scripturae locis innixi, ubi peccatores a Deo obdurari dicantur, peccati auctorem Deum ipsum esse contendant. Sermone vigesimo quarto *Catharos* vel alios huius farinae haereticos agreditur, lapsis post baptismum poenitentiam denegantes; dein reprobat agendi rationem quorundam « solitariorum », qui perfectionem quidem sincere quaerant, attamen simul etiam *operibus corporalibus caritatis* operam dare velint. Cui Sermoni adiicitur dissertatio *de lege secunda,* quam Deus Adae post lapsum posuerit. Apparenter quidem Sermo iste reliquos, polemicos, perturbare videtur; reapse autem intime cum praecedente cohaeret : Auctor enim sententias suas de operibus caritatis corporalibus perfectioni contrariis novo argumento dogmatico firmaturus ad legem illam fictam provocat, quae probet neminem esse perfectum, qui saeculo non renunciaverit. *Sermo vigesimus septimus* et *octavus* pariter polemici sunt; prior falsos perfectionis discipulos vellicat, posterior illorum reprobat opinionem, qui hominem trichotomistice e corpore, anima spirituque constare putent. Sermo paenultimus specietenus pacificus est, acie tamen polemica non caret, nam contra illos dirigi videtur, qui *necessitatem mortificationis* ad salutem consequendam *negant* et ad quosdam Scripturae locos appellando *ieiunium reprobent. Ultimus* demum *Sermo* quandoque plane bilosus est. Auctor « discipulis fidei » scelera diversa obiicit nec haesitat ipsa martyrii merita, dilectione inimicorum expertis, in dubium vocare.

CAPUT TERTIUM

DE DOCTRINA LIBRI GRADUUM

I. Doctrina L^i G. de Deo uno ac trino. — II. De creatione et creaturis. — III. De homine. — IV. De redemptione. — V. De Ecclesia et sacramentis. — VI. De rebus novissimis. — VII. De officiis iustorum ac perfectorum.

Iam ex argumento succincto Libri Graduum, quod capite praecedente proposuimus, colligitur Opus laudatum ad libros dogmaticos non pertinere. E contrario : auctor Libri, quicunque fuerit, in Opere exarando finem eminenter practicum sibi proposuit : exhortari nimirum lectores ad sectandam, quam dicit, « viam perfectionis » ceu institutum vitae asceticum, vel potius apotacticum. Licet vero ipsa ratio, cur ex mente Auctoris ea vivendi ratio apotactica amplectenda sit, in certo quodam systemate theologico et sat consequenter concinnato fundetur, Auctor theologumena sua ex professo nullibi exponit et postulata theoretica doctrinae suae asceticae occasione data, passim atque sine manifesto systemate explicat. Indoles enim totius operis non tam didactica, quam potius homiletica est; lectores veluti orator ex ambone alloquitur, eosque persaepe « fratres » et « sorores » appellat; neque novam doctrinam proponere intendit, sed audientium animos oratoria declamatione excitare satagit ad renunciandum mundo saecularibusque deliciis et ad amplectandam vitae rationem apotacticam, quam toto Opere incessanter commendat. Liber scatet repetitionibus otiosis, quae in opere systematico forte intolerabiles censebuntur, dum in eiusmodi collectione homiliarum, ex quibus L. Gr. quoque constat, facile excusantur, nec tantopere taediosae sunt. Ambitu operis sat amplo non obstante, tantum doctrinam Auctoris practicam inde liquido perspicies; praemissas theoreticas doctrinae Libri asceticae investigare et explorare iam multo difficilius est. Hae etenim in singulari quodam syncretismo religioso ex elementis disparatis conflato fundantur, quorum originem mutuamque necessitudinem definire non ubique facile est.

I

DOCTRINA LIBRI GRADUUM DE DEO UNO AC TRINO.

1. Natura Dei, — 2. attributa. — 3. Errores Sabelliani in L° G.; — 4. eius termini technici trinitarii eorumque necessitudo ad doctrinam Ecclesiae syriacae.

1. De *natura Dei* L. Gr. nullibi disserit. Mentem Auctoris circa notionem Dei e cognomine ܐܝܬܝܐ Deo bis imposito assequi possumus. Utrobique Deum,

quippe qui sit ܐܝܬܝܐ « Ens » et careat lege, nec cuiquam subiectus sit, opponit homini, creaturae Dei, cui propterea nequaquam liceat Deum imitari malos punientem : *noli,* inquit, *Deum imitari, quia non es* ܐܝܬܝܐ [1] et *benefac bonis et malefac malis, postquam* ܐܝܬܝܐ *factus es* [2]. Apud Syros ܐܝܬܝܐ sensu orthodoxo designat divinam substantiam increatam, « *Ens* » κατ' ἐξοχήν [3]; sensu heterodoxo teste S. Ephraemo *Aeones* [4].

2. De attributis divinis L. G. passim haecce docet : Deus ubique praesens est, manifeste tamen se in sola ecclesia caelesti videndum exhibet [5]. Dominus ܡܪܝܐ est Deus in caelo et in terra [6]; vitam hominis sua disponit providentia [7]; longanimis est; paenitentiam peccatorum expectat [8]; irreprehensibilis in omnibus operibus suis [9]; eius bonitas tanta est, quam dignis encomiis celebrare nemo possit [10]. Hucusque igitur recte de Deo sentit. Singularis est autem Operis doctrina de iustitia Dei. Ad mentem Nostri nimirum post Adae peccatum inimicitia orta est inter Deum et humanum genus ob Adae praevaricationem [11], cum homines Deum confiteri noluissent [12]; quapropter ante Christi

[1] Serm. XVI, 7. — [2] Serm. XXII, 3.

[3] Teste Arriano Nicomediensi iam Epictetus vocabulo Αἰών notionem dei subiecit *Enchir.* II, 5, 13. Ed. Dübner, Parisiis, 1840, pag. 85) et exposita necessitate mortis docebat philosophi esse mortis periculum intrepide subire nec Deum accusare : οὐ γάρ εἰμι αἰών ἀλλ' ἄνθρωπος μέρος τῶν πάντων ὡς ὥρα ἡμέρας. In *Theophania* syriaca Eusebii, uti alii loci paralleli docent, ܐܝܬܝܐ = ἀγέννητος; v. gr. I, 5 (Ed. Lee, Londini, 1842, pag. 3) ܗܘ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܐܝܬܝܐ correspondet loco parallelo in opere *De laudibus Constantini* c. 11 (Migne, *P. Gr.* t. XX, col. 1381) verbis : ὁ μὲν γὰρ ἦν ἀγέννητος; et *ib.* ܟܝܢܐ ܐܝܬܝܐ = φύσις ἀγέννητος. Novit eum terminum Aphraates quoque, apud quem occurrit phrasis : ܐܝܬܝܐ ܕܢܦܫܗ (*Dem.* XXIII, 52. *P. S.* II, col. 100_{18}); eam invenies in translatione syriaca Theophaniae V, 3 (ed. Lee, pag. 175_9), ubi docente loco parallelo *Dem. Ev.* III, 3, 6 (Ed. Gaisford I, 232) versiculus ex Porphyrio (? cf. Pseudoiustini *Coh.* XI) allegatus :

Μοῦνοι Χαλδαῖοι σοφίην λάχον· ἠδ' ἄρ' Ἑβραῖοι
Αὐτογένεθλον ἄνακτα σεβαζόμενοι θεὸν ἁγνῶς

syriace redditur verbis : ܠܟܠܕܝܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܚܟܡܬܐ ܡܛܬ ܘܠܥܒܪܝܐ
ܕܣܓܕܝܢ ܠܐܠܗܐ ܡܠܟܐ ܕܟܠ ܐܝܬܝܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܒܕܟܝܘܬܐ

Ad solos Chaldaeos sapientia pervenit et Hebraei
Deum, omnium regem, Itya animae suae (i. e. αὐτογένεθλον) *caste adorant.*

[4] S. Ephraem Bardesanem accusat, quod ܐܝܬܝܐ plurima introduxerit. *Ed. opp. S. Ephraemi syr. lat.* Romae. 1732. t. II, pag. 443 E, 554 B, 556 D; aliter F. Nau, *Patr. Syr.* t. II, 501 sqq.

[5] Serm. XII, 7. — [6] Serm. IX, 2. — [7] Serm. VII, 6, 10. — [8] Serm. VII, 4, 13; XXIV, 1. — [9] Serm. XXII, 7.

[10] Serm. XVI, 11. — [11] Serm. II, 5, 4; IX, 2, VI, 7, 12; XV, 12; XXII, 7.

[12] Serm. IX, 5, 12, 13.

adventum Deus missis a se prophetis gentes iniquas sibi resistentes punire solebat eaque ratione prophetas non solum a perfectione arcebat[1], sed et iniustos reddidit, cum nemo iustus sit, qui alii malum inferat[2]. Hanc porro inimicitiam inter Deum et homines ob Adae peccatum stantem iuxta verba S. Pauli[3] Christus abrogavit perfossa eius maceria sanguine crucis suae superos inferosque reconciliando[4].

Haec Auctoris sententia ad duos fontes disparatos reducitur. Quae de maceria inimicitiae a Christo perfossae docet, absque dubio ex Epistola S. Pauli ad Eph. II, 14 hausit. Cum autem Auctor momentum soteriologicum passionis Christi, uti suo loco ostendetur, non solum extenuet, sed et aperte neget, ratio ex Ep. ad Eph. II, 14 ad explicandam Dei cum hominibus reconciliationem petita insufficiens deprehenditur. Sententia Nostri plane blasphema, quod Deus prophetas missis eis punitum gentes se confiteri nolentes iniustos reddiderit, potius cum falsa, quam docet, iustitiae notione[5] cohaeret, prorsus gnostica, quam cum bonitate Dei ea ratione conciliare studebat, ut iustitiam vindicativam tamquam attributum divinum ad Antiquum Testament tum restringeret, quasi Deus, olim « iustus » id est, inimicos suos puniens post adventum Christi factus esset bonus. Attributum igitur iustitiae olim a Gnosticis Demiurgo adscriptum Noster uni eidemque subiecto divino tribuit iustitiam Dei ante, bonitatem post Christum in divino regimine praevaluisse docens[6].

3. Modo doctrina L[i] G[um] de *Deo trino et de hypostasibus divinis* consideranda est. — Auctor non solum mentionem facit trium personarum divinarum, sed nomen etiam Trinitatis novit. *Iusti*, inquit, *adorant Dominum eiusque Filium et Spiritum eius sanctum*[7]. — Orandum est pro omnibus hominibus, *ut vivant et glorificent Patrem et Filium et Spiritum S., perfectam Trinitatem* (ܬܠܝܬܝܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ[8]). — *Gloria Patri et Filio et Spiritui S. Trinitati indivisae* (ܬܠܝܬܝܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܦܠܓܐ) *in saecula saeculorum*[9]. — *Nomen Iesu est nomen illud, per quod voluit Trinitas sanari dolores et plagas Adae*[10].

[1] Serm. VII, 1; IX, 1 sq.; XIII, 8. — [2] Serm. IX, 3; XXII, 6-12.
[3] Eph. II, 14; cf. Col. I, 20. — [4] Serm. II, VI, 4; IX, 1, 6, 12, 13, 15; XV, 12; XXII, 7.
[5] De qua v. infra n. 36.
[6] Iam Florinus eiusmodi difficultatibus dogmaticis irretitus esse videtur, uti inscriptio epistolae a S. Irenaeo ad ipsum missae innuit: περὶ μοναρχίας ἢ περὶ τοῦ μὴ εἶναι τὸν θεὸν ποιητὴν κακῶν (citatur apud Eusebium, *Hist. Eccl.* V, XX, 1). Cf. Philastrii *Haer.* LXXIX (Migne, *P. L.* XII, col. 1189) verba, qui reiecta Colluthianorum sententia, *Dominum malorum non esse factorem* contendentium, erroris arguit *alterius cuiusdam* opinionem *Dominum malorum esse factorem*, forte Florini, sicut Fabricius putat. Cf. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte d. Urchristenthums*, Leipzig, 1884, p. 447 sq. — [7] Serm. XIII, 3.
[8] Serm. XVI, 10. — [9] Serm. XX, 15. — [10] Serm. XXIX, 19.

Primo obtutu citata allata doctrinam Auctoris de mysterio SS. Trinitatis theologice valde exscultam fuisse suadent, praecipue si perpendas, Aphraatem anno adhuc 345, quando ultimam Demonstrationem « De Acino » exaravit, nomen « Trinitatis » (ܬܠܝܬܝܘܬܐ) in sensu illo technico, quo Deum triunum significat, ignorasse[1]. Immo Auctor formulam fidei allegare videtur dicens *Dñum*, quem *primogenitum totius creaturae* appellat, *fuisse eumque exstitisse inde a momento, quo Pater eius fuerat, ab aeterno et in saeculum*[2], quae verba positive proponunt doctrinam Ecclesiae, cui contraria in synodo Nicaena damnata est definitione : τοὺς δὲ λέγοντας· ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, καὶ πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν..... τούτους ἀναθεματίζει ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία[3].

Tota nihilominus quaestio haud tam plana est, sicut primo intuitu apparet. Quamquam enim doxologiae citatae speciem plane orthodoxam prae se ferunt, Auctor aliquoties doctrinam Ecclesiae circa mysterium SS. Trinitatis modo Sabelliano exponere videtur. *Prophetae enim*, ait, *et iusti omnes salvari et perfici poterant per Spiritum vivum et sanctum, qui est Dominus* (ܪܘܚܐ ܚܝܐ ܘܩܕܝܫܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܝܐ[4]). Dominus igitur (ܡܪܝܐ) idem est ex mente Auctoris, ac Spiritus S.[5]. Loco vero superius allegato, ubi de nomine Iesu egit, per quod voluerit Trinitas salvari plagas Adae, subdit : *Hoc* (sc. nomen Iesu) *est enim arbor vitae horti Eden, qua* (subintellige : arbore) *reviviscunt homines ex morte, quae arbor est Spiritus vivificans*[6]; igitur nomen Iesu = arbor vitae = Spiritus S. Quod vero res reapse ita se habet, e Sermone XXVI ostenditur, ubi *Dominus* (ܡܪܝܐ i. e. prima persona divina) promittit incarnationem suam et se legem novam daturum esse hominibus et perfectionem eis demonstraturum pollicetur[7]. Auctor praeterea aliquoties citata ex Antiquo Testamento petita, ubi de Domino ܡܪܝܐ agitur, sine haesitatione ad Dñum ܡܪܢ applicat[8], quod in ea tantum suppositione

[1] *P. S.* II, 134 ܐܠܐ ܫܪܝܪܝܢ ܠܟ ܫܡܗܐ ܪܘܪܒܐ ܘܫܒܝܚܐ ܬܠܬܐ ܕܐܬܩܪܝܘ ܥܠ ܪܫܟ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܡܬܝ ܕܢܣܒܬ ܪܘܫܡܐ ܕܚܝܝܟ *Certe veracia sunt tibi magna illa et gloriosa tria nomina, quae commemorata sunt super caput tuum: Pater et Filius et Spiritus S., quando signum salutis tuae acceperas.* Iam vero multo aptius dixisset : veracem habes SS. Trinitatem... Sed neque hic, neque alibi vocabulum ܬܠܝܬܝܘܬܐ in sensu Dei triuni in scriptis Aphraatis reperies.
[2] Serm. XXX, 4.
[3] Denzinger, *Enchiridion symbolorum et definitionum*, Ed. VI. Wirceburgi, 1888, pag. 9. — [4] Serm. IX, 1.
[5] Cf. Serm. XXVIII, 5 : *Spiritus S. qui est Dominus* ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܝܐ. Adverte ܪܘܚܐ ubique *gen. fem.* esse! Apud Syros posteriores, quando ܪܘܚܐ tertiam personam SS. Trinitatis designat, *gen. masc.* est, absque dubio propterea, ut hac ratione subsistentiam Sp. S. personalem urgerent. — [6] Serm. XXIX, 19.
[7] Usus loquendi similis in parte secunda *Testamenti Adae* quoque reperitur. Cf. *P. S.* II, col. 1339 sqq. Errores autem dogmatici, qui in L. Gr. aperte ad lucem prodeunt, in Testamento Adae oblitterati sunt, quamquam improbabile non est utrumque textum e fonte communi promanasse.
[8] Cf. Serm. XX, 10 sq. Notabile imprimis est, quanam ratione Auctor demonstrare

fundatur, ܡܪܝܐ, ceu primam personam divinam, a ܡܪܢ, id est, a secunda persona divina nihil differre. Hac de re Auctor aperte unica tantum vice loquitur : Serm. XX, 12 ait Dñum et Patrem in invicem esse et unum esse et Spiritum S. eis inesse[1]. Per se quidem verba haec etiam sensum orthodoxum admittunt et de περιχωρήσει, ceu circumsessione personarum divinarum intelligi possunt. Attamen res vix tam plana est, uti primo obtutu videtur. Serm. IX, 15 enim dicit Deum humano generi reconciliatum esse, *quia Dñs* (ܡܪܢ, id est, Christus) *in creatura annunciatur, quae aut Patrem confitetur, aut Filium confitetur, aut Spiritum S., quamquam non omnes puri sint fide*[2]. Iam vero particula ܐܘ, qua trium personarum nomina loco laudato disiunguntur, in sensu obvio omnes disiunctionis partes eiusdem potentiae esse innuit, vel aliis verbis : ad idem redire, sive Pater, sive Filius, sive Spiritus S. sint obiectum confessionis seu fidei, uti docet contextus.

Nexum doctrinae trinitariae L[i] Gr. cum haeresi Sabelliana duo imprimis suadent. Teste nimirum S. Epiphanio Sabelliani argumenta doctrinae suae e quibusdam apocryphis, imprimis vero ex Evangelio, quod dicitur « secundum Aegyptios » hauserunt[3]. L. Gr. Serm. XXVI documentum aliquod spurium allegat, cum Testamento Adae syriaco affine, ubi ideas Sabellianas deprehendimus. Notabile porro est L. Gr. Sermone XXIX, 19 sensu omnino Sabelliano uti vocabulo *trinitatis* ܬܠܝܬܝܘܬܐ, sicuti hoc idem refert Epiphanius de grege Sabellianorum, qui ipso teste Patrem et Filium et Spiritum S. unum atque eundem esse docuerunt, perinde atque in uno homine corpus et anima et spiritus inest, ita ut corporis instar sit Pater, animae Filius, Spiritus denique in ipsa divinitate humani spiritus instar habeatur[4]. Liber vicissim Graduum l. c. docet hominem accepto Paraclito ex tribus constare partibus : sc. corpore,

velit juxta verba Ps. xcviii, 1. Dñum adiutore non indiguisse. — V. etiam Serm. XXII, 7, 9, 10, 12; XXIII, 11.

[1] ܡܫܠܡ ܗܘܐ (sc. Dñs) ܘܐܬܚܘܝ ܚܕ ܥܡ ܐܒܘܗܝ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܗܘܢ. Auctor posterior litium christologicarum tempore vix ausus esset scribere Dñum unum (i. e. unam personam esse) cum Patre esse, uti ܚܕ innuit, sed ܚܕܐ (i. e. unam naturam, unam rem) scripsisset. Re vera in codice α ܥܡ ܐܒܘܗܝ deest; scriba ad salvandam assertionis orthodoxiam verba ea omisisse videtur.

[2] ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܦ ܗܠܝܢ ܕܒܒܪܝܬܐ ܡܬܟܪܙ ܡܪܢ ܐܘ ܕܐܒܐ ܡܘܕܝܢ ܐܘ ܕܒܪܐ ܐܘ ܠܪܘܚܐ ܗܘ ܠܐ ܐܫܬܪܝ : ܐܠܐ ܠܐ ܐܡܪܢ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܦ ܐܢܫ ܠܐ ܕܟܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܪܥܝ ܥܡ ܒܪܢܫܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܡܢܗܘܢ ܐܢܫ ܕܠܐ ܡܬܚܫܒ ܥܠ ܐܠܗܐ ܘܦܠܚ ܠܗ. Dolendum est textum hunc in unico codice α exstare, qui hoc loco vix caret mendis; saltem verba ܐܘ ܠܪܘܚܐ ... ܐܫܬܪܝ sat obscura sunt, perinde ac si ante ܐܫܬܪܝ aliquid exciderit.

[3] *Haer.* LXXII, 2 : Τὴν δὲ πᾶσαν αὐτῶν πλάνην καὶ τῆς πλάνης αὐτῶν δύναμιν ἔχουσιν ἐξ ἀποκρύφων τινῶν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ καλουμένου Αἰγυπτίων Εὐαγγελίου, ᾧ τινες τὸ ὄνομα ἐπέθεντο τοῦτο.

[4] *Haer.* LXII, 1 : Δογματίζει γὰρ οὗτος (scilicet Sabellius) καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ Σαβελλιανοί, τὸν αὐτὸν εἶναι Πατέρα τὸν αὐτὸν Υἱόν, τὸν αὐτὸν εἶναι ἅγιον πνεῦμα· ὡς εἶναι ἐν μιᾷ ὑποστάσει τρεῖς ὀνομασίας, ἢ ὡς ἐν ἀνθρώπῳ σῶμα καὶ ψυχὴ καὶ πνεῦμα. Καὶ εἶναι μὲν τὸ σῶμα ὡς εἰπεῖν τὸν Πατέρα, ψυχὴν δὲ ὡς εἰπεῖν τὸν Υἱόν, τὸ Πνεῦμα δὲ ὡς ἀνθρώπου, οὕτως καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ θεότητι.

anima spirituque, qua ratione perfectione adepta in *trinitate* ܬܠܝܬܝܘܬܐ constitui. Auctor igitur terminis theologicis Sabellianorum utitur, quod consideratis locis reliquis errores Sabellianorum spirantibus vix casu caeco evenisse videtur; loci enim superius laudati optime explicantur, si Auctor personas SS. Trinitatis mera πρόσωπα eiusdem naturae divinae unicae concepit semet modo diverso manifestantis, subsistentia tamen personali carentia, uti Sabellianos docuisse abunde constat[1].

Sed aliae quoque rationes suadent L. G[um] errores Sabellianos docere.

Teste nimirum S. Epiphanio constat haeresim Sabellianam multos asseclas in Mesopotamia numerasse[2], utique inter Syros, qui eo tempore soli ibidem christianismo addicti erant. Maioris adhuc momenti est testimonium Maruthae, episcopi Maypheracatensis, qui, ut fertur, canones Concilii Nicaeni in linguam syriacam transtulit et eisdem brevem praefationem praemisit, quae praeter nomina episcoporum, qui in Synodo Nicaena aderant, et historiam rei monasticae, catalogum succinctum haeresium orientalium quoque continet. Hanc praefationem iam dudum edidit Abraham Ecchellensis sermone latino e textu arabico translatam[3], qui verisimillime e textu syriaco originali manavit; ipsa collectio canonum una cum praefatione olim syriace exarata tota adhuc edita non est, exstat autem in Codice Syriaco K. VI. 3 Bibliothecae Congregationis de propaganda fide, unde germanice edita est ab O. Braun[4]; tractatum haeresiologicum ex editione O. Braun emendatum reimpressit A. Harnack[5], qui eum genuinum opus Maruthae declaravit[6].

Patriarcha demum Syrorum, Ignatius Ephraem II Raḥmani nuperrime fasciculo IV Studiorum Syriacorum[7] ex eodem codice Borgiano (modo N. 82)

[1] Cf. Schwane, *Dogmengeschichte.* Freiburg in Br., 1892, ed. II, t. I, p. 141. Harnack, *Dogmengeschichte.* Freiburg in Br., 1894, ed. III, t. I, pag. 723. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte des Urchristenthums.* Leipzig, 1884, pag. 615 sqq. — Notabilis est etiam consensus locorum, ubi Christi opera Deo tribuuntur, cum interpolationibus patripassianis *Testamenti duodecim Patriarcharum* (Symeon 6_3, Issachar 7_7, Dan 5_{13}, Naphthali 8_3, Aser 7_3, Benjamin 10_{7-9}; textum locorum graecum v. apud Schürer, *Geschichte des jüdischen Volkes im Zeitalter Iesu Christi*[4], t. III. Leipzig, 1909, p. 342 sq., n. 85) et cum usu loquendi Prologorum monarchianorum (de quibus v. Corssen, *Monarchianische Prologe zu den vier Evangelien* in *Texte und Untersuchungen*, ed. Gebhardt et Harnack, t. XV, fasc. I, p. 24 sqq.).

[2] *Haer.* LXII, 1 : Πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Μέσῃ τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Ῥώμης τοῦ αὐτοῦ δόγματος ὑπάρχουσιν ἀνοίᾳ τινὶ φερόμενοι.

[3] Mansi, *Conciliorum omnium amplissima collectio*, t. II, 1056 sqq.

[4] *De Sancta Nicaena Synodo* in *Kirchengeschichtliche Studien* hsg. v. Knöpfler, Schrörs, Sdralek. Münster, 1898, pag. 12. V. V. *infra* p. 118.

[5] *Der Ketzer-Katalog des Bischofs Maruta von Maipherkat* in *Texte u. Unters.*, N. F., B. IV, Heft I, 6. — [6] *O. c.* p. 4.

[7] *Documenta de antiquis haeresibus.* Typis patriarchalibus in seminario Scharfensi de Monte Libano, anno MCMIX, p. 78 et ܡ.

cum exemplo eiusdem Alkošensi collato totum tractatum haeresiologicum syriace publici iuris fecit.

Inter haereses ibidem recensitas secta quoque *Audianorum* occurrit, de quorum doctrina haecce referuntur :

Haeresis sectae Audianorum. Asserunt isti Trinitatem existere in compositione personasque compositas subsistere secum invicem. Ex iis sunt quidam ascetae ieiunantes, dediti excipiendis peregrinis assiduique per totius vitae dies in fletu. Si quis autem inter ipsos praevaricatur et ridet, eum a medio dimittunt.

In textu arabico Abrahae Ecchellensis eadem secta Photinianorum appellatur; falso tamen, uti e textu syriaco modo iam evidens est. Doctrina enim Photinianorum ascetica vix quidquam cum nostro libro commune habet neque probabile est placita eorum christologica apud Syros vulgata esse. Contra, Audianorum doctrina aliquam similitudinem cum placitis L[i] G. prae se fert, uti suo loco ostendetur.

Summi item momenti est Marutha teste Audianos in duas factiones divisos fuisse : in orantes et ieiunentes. Sub nomine orantium Messalianos latuisse iam A. Harnack recte suspicatus est[2]. Sufficit notasse in opusculo haeresiologico Timothei, presbyteri Constantinopolitani[3] Messalianis errorem persimilem tribui : ὅτι τρεῖς ὑποστάσεις Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος εἰς μίαν ὑπόστασιν ἀναλύονται καὶ μεταβάλλονται[4]; sane error Sabellianus verbis Maruthae omnino conformis. Exinde concludendum est Messalianos Maruthae probabiliter eosdem fuisse, qui olim Adelphiani quoque atque Euchitae appellabantur, eosque, uti etiam L. G. Auctorem, erroribus Sabellianis fuisse addictos. An omnes, iam alia est quaestio. Saeculo enim V Messalianorum secta etiam in Armenia multos asseclas nacta est. Contra eos anno 447 praeside Iosepho patriarcha synodus in civitate Šahapivan coacta est, cuius canones, imprimis XIX et XX torturam aliasque poenas severas in asseclas Messalianismi decreverunt[5]. Hos autem Messalianos armenos Conybeare adoptianos fuisse censet, erroribus Paulicianorum addictos[6]. Argumenta nihilominus a viro docto ad probandam hanc thesim congesta rem non dirimunt. Canones enim synodi Šahapivanensis doctrinae christologicae Messalianorum (armenice mtslnëuthiun = ܡܨܠܝܢܘܬܐ[7]) mentionem non faciunt; hinc incertum manet, utrum Messaliani Armeni re vera socii fuerint Paulicianorum, nec ne[1].

[1] *O. c.* p. 10. — [2] Initio saec. VII; v. Bardenhewer, *Patrologie*, p. 534.

[3] *De receptione haereticorum*, Migne, *P. G.* t. LXXXVI, col. 49.

[4] Karapet Ter-Mkrttschian, *Die Paulikianer im byzantinischen Kaiserreiche und verwandte Ketzerische Erscheinungen in Armenien.* Leipzig, 1893, p. 41 sqq.

[5] *The Key of Truth*, ed. Conybeare. Oxford, 1898, p. CVIII.

[6] Karapet Ter-Mkrttschian, *o. c.* p. 42.

[7] Ceterum doctrina Adoptiana Monarchianismum non tantum non excludit, quin

Patet ex dictis phrases in L° G. obvias, uti « Trinitas perfecta », « Trinitas indivisa » ad mentem Auctoris non esse sensu orthodoxo accipiendas. Auctor sine dubio usum loquendi theologicum in Ecclesia vulgatum specietenus recepit, attamen terminis illis theologicis notionem prorsus heterodoxam subiecisse videtur. Doxologiae enim Trinitariae iam saeculo III apud antiquos christianitatis auctores passim occurrunt[1].

4. De sensu quidem Sabelliano locorum laudatorum vix dubitari potest; aeque tamen certum est Auctorem non sibi constare, ubi de singulis personis divinis agitur. Serm. XV, 12 (et alibi passim) Patrem manifeste distinguit a Filio, cum docet Patrem et Dominum per passionem et crucem Filii sui voluisse mundo reconciliari. Serm. XXX, 24 Christum Patri coaeternum dicit[2] et hoc

potius supponit. An Messaliani Syri doctrinae Adoptianae unquam addicti fuerint, non constat, neque probabile est; auctores saltem hac de re tacent.

[1] S. Basilius in op. *De Spiritu S.* n. 73 (pag. 61, ed. Maurinae, t. III; cf. Routh, *Reliquiae Sacrae*, III, 516) refert inde a tempore antiquo a fidelibus hymnum vespertinum ab auctore ignoto compositum recitari, qui etiam doxologiam Trinitariam continet : Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης, ἀθανάτου Πατρὸς, οὐρανίου, ἁγίου, μάκαρος, Ἰησοῦ Χριστέ· ἐλθόντες ἐπὶ τοῦ ἡλίου δύσιν, ἰδόντες φῶς ἑσπερινὸν, ὑμνοῦμεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα Θεοῦ (cf. Tertull. *De Oratione*, c. 25). In eodem opere *l. c.* allegat locum ex l. V *Chronici* Julii Africani, qui εὐχαριστοῦμεν, ait, τῷ παρασχομένῳ τοῖς ἰδίοις ἡμῖν Πατρὶ τὸν τῶν ὅλων σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ᾧ ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη σὺν ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας (cf. Routh, *o. c.* t. II, pag. 308). S. Dionysius vero Alexandrinus eodem Basilio teste (in *op. cit.*, pag. 60 ed. Maurinae cf. Routh, *o. c.* III, 399) epistolam ad Dionysium Romanum missam absolvit verbis : τῷ δὲ Θεῷ πατρὶ καὶ Υἱῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι δόξα καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Sed iam Clemens Alexandrinus doxologia Trinitaria clausit *Paedagogum* (III, 12). Neque desunt vestigia eiusmodi doxologiae apud Syros. Apud Aphraatem haecce leguntur (*P. S.* II, 127) :

ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܗ ܘܠܪܘܚܗ ܚܝܐ ܘܩܕܝܫܐ ܡܢ ܦܘܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܩܪܢܘܗܝ ܥܠܝܐ ܘܬܚܬܝܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ.

Gloria honorque Patri et eius Filio et Spiritui eius vivo et sancto ex ore omnium honorantium eum superorum inferorumque in saecula saeculorum. Amen et Amen. Cf. *L. G.* S. XIII, 3; XVI, 10; XX, 15. Neque epitheton ܚܝܐ ܘܩܕܝܫܐ *vivus et sanctus* de Sp. S. acceptum in *L°* Gr^um deest. Cf. S. IX, 4 superius allegatum, ubi Auctor Sp. S. Domino (ܡܪܝܐ) aequiparavit. Ex his locis liquet doxologias Trinitarias apud Syros quoque in usu Ecclesiae recitari solitas esse. Bene scribit de hac re Labourt (*Le Christianisme dans l'empire Perse*, p. 32) : *Dans l'œuvre d'Afraat la doctrine trinitaire n'est qu'ébauchée. Les doxologies et les confessions de foi qu'elle renferme mentionnent, comme toutes celles qui sont postérieures au IIe siècle, les noms du Père, du Fils et du Saint-Esprit; mais Afraat n'a fait sur ces données, qui lui étaient fournies par la tradition ecclésiastique la plus ancienne, aucune réflexion métaphysique. La distinction des Personnes divines, leur égalité et leur consubstantialité ne font pas partie de son enseignement.* Quod et de L° G. dici potest.

[2] *Dominus autem erat et est inde quod Pater eius est : ab aeterno et in saeculum*

ܡܪܢ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܘܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܒܘܗܝ ܡܢ ܡܘܟܠ ܘܠܥܠܡ.

iisdem fere verbis, quae in Doctrina Addaei [1] atque in Actis Šarbîl Martyris quoque [2] recurrunt. Quae verba quidem remotam aliquam similitudinem prae se ferunt cum formula ἦν ὅτε οὐκ ἦν in synodo Nicaena damnata, quapropter viri quidam docti Doctrinam Addaei synodo Nicaena posteriorem esse contendebant [3]. Hanc quaestionem hoc loco pertractare non expedit; notandum tamen est conclusiones doctorum laudatorum iam propterea futiles esse, quia necessitudo verborum : *erat apud Patrem suum ab aeterno et a saeculo* (L. Gr., Doctr. Add., Act. Šarbîl) ad formulam Nicaenam ἦν ὅτε οὐκ ἦν demonstrari nequit [4], et quoniam L. Gr. ab utroque opere, Doctr. Addaei nimirum et Actis Šarbîl prorsus independens est; quodsi igitur verba laudata in hisce scriptis recurrant, vix aliter allegatio eorum explicatur, nisi supponas ea ad symbolum aliquod, sive professionem fidei pertinuisse [5] inter Syros occidentales vulgatam, siquidem certum est Doctrinam Addaei et Acta Šarbîl Edessae exarata esse.

Quod tertiam personam SS. Trinitatis attinet, exceptis locis iam superius laudatis, ubi Spiritum S. modo Sabelliano cum aliis personis divinis confundit, in toto Libro nil occurrit, unde inferre possis Auctorem Spiritu S. subsistentiam personalem tribuisse [6]. Saepissime quidem de Spiritu S.

[1] *The Doctrine of Addai the Apostle,* ed. Phillips. London, 1876, p. ܝܛ et p. 19 : *Ipse est, qui erat apud Patrem suum ab aeterno et a saeculo* ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ ܡܢ ܡܬܘܡ ܘܡܢ ܥܠܡ.

[2] *Acta Martyrum et Sanctorum,* ed. Bedjan, vol. I. Parisiis, 1890, pag. 97 : *Hic enim, qui induit corpus, Deus est, Filius Dei, coessentialis Patri suo et consubstantialis Genitori suo. Splendor enim est adorandus divinitatis eius et fulgor decorus maiestatis eius et cum Patre suo erat ab aeterno et a saeculo.* ܗܢܐ ܓܝܪ ܕܠܒܫ ܦܓܪܐ ܐܠܗܐ ܗܘ : ܒܪ ܐܠܗܐ : ܒܪ ܟܝܢܐ ܕܐܒܘܗܝ. ܘܒܪ ܐܘܣܝܐ ܕܝܠܘܕܗ. ܙܠܝܩܐ ܗܘ ܡܣܓܕܐ ܕܐܠܗܘܬܗ : ܘܕܢܚܐ ܗܘ ܫܒܝܚܐ ܕܪܒܘܬܗ. ܘܥܡ ܐܒܘܗܝ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܬܘܡ ܘܡܢ ܥܠܡ. Prior formulae huiusce pars certe ideas symboli Nicaeni redolet; ܒܪ ܟܝܢܐ = ὁμούσιος teste Cod. Add. 14528 fol. 14ᵇ translationem symboli Nicaeni exhibente, cuius lectiones P. Martinus siglo B notavit (v. *Analecta S. spicilegio Solesmensi parata.* Parisiis, 1883, v. IV, p. 225).

[3] R. Lipsius, *Die apokryphen Apostelgeschichten und Apostellegendan.* Braunschweig, 1887, t. III, p. 196 sq. Rubens Duval, *La littérature Syriaque,* ed. II. Parisiis, 1900, p. 125. — [4] Quod ceterum ipse Lipsius admittit *l. c.*

[5] Eiusmodi formulas dogmaticas apud Syros iam ante synodum Nicaenam exstitisse ostendit *Dem.* XVIII, 2 Aphraatis, qui omnibus fatentibus doctis viris decreta Nicaena ignoravit; nihilominus inter diversa cognomina Christo a fidelibus dari solita refert *lumen de lumine* ܢܘܗܪܐ ܡܢ ܢܘܗܪܐ (*P. S.* t. I, col. 788_5), quod epitheton ceterum in Epistola Eusebii Caesareensis *ad ecclesiam suam* quoque recurrit (Socr. *Hist. Eccl.* I, 5) et ad illas formulas dogmaticas pertinet, quae fatente professore Harnack (*Dogmengeschichte* [3], I, 737) exeunte saec. III in usu loquendi Theologico familiares vulgataeque erant. Cf. Connolly, *The Early Syriac Creed,* in *Zeitschrift f. d. neutestamentliche Wissensch.* t. VII (1906), p. 206 sqq.

[6] Similis est doctrina quoque Aphraatis de Sp. S., uti docte ostendit Labourt in *op. c.* p. 33 sq.

sermonem instituit, non autem de persona, sed de virtute divina in anima humana agente eamque ad bene agendum impellente [1]. Nomina, quibus Spiritum sanctum appellat, sunt : Spiritus Dei [2], Spiritus sanctus Dei [3], Spiritus Domini [4], Spiritus Christi [5], Spiritus Paraclitus [6], per quem gratiae plenitudinem intelligit atque a « commixtione Spiritus » [7] sollicite distinguit.

Quodsi de doctrina Libri Trinitaria iudicandum est, duo imprimis perpendi debent.

a) In toto opere nihil occurrit, unde concludere possis Auctorem motus Arianos et quaestiones Christologicas saeculo V exortas prae oculis habuisse. Verum quidem est in toto opere indifferentiam aliquam circa quaestiones dogmaticas observari; attamen vix intelligi potest, quonam pacto homo Christianus turbarum Arianarum tempore quaestiones tunc temporis tanta cum vehementia agitatas negligere potuerit. Neque ceterum Auctori indifferens fuisse videtur, quidnam coaevi de persona Redemptoris habuerint et cogitaverint. De Salvatore etenim persaepe encomia maxima profert [8] et acriter invehitur in Gentiles ܚܢܦܐ, sapientiam quaerentes et humilitatem Christi despicientes [9]. Singulare est imprimis effatum Auctoris Serm. XXX, 21 ubi de Gentilibus agit, qui laudibus excellentibus disserant de Dño et, quoniam non imitentur humilitatem eius, passiones eius despiciant easque ineptias declarent. Haec ad sectatores Arii vix pertinent. Ariani etenim divinitatem Christi infitiabantur, non vero momentum soteriologicum mortis et passionum eius; neque ceterum doctrina Arianorum de Christo orthodoxis « laus excellens » unquam videbatur, quam temerae potius argutiae scrutatorum litigiosorum, in quas S. Ephraem vehementissime invehitur.

b) Licet forte e mentione terminorum aliquorum Trinitariorum, uti *Trinitas indivisa, Trinitas perfecta* concludi posse videatur Lᵘᵐ Grᵘᵐ tempore Nicaena synodo posteriore exaratum esse, hos tamen terminos rem certo evincere vix puto. Iam enim saeculo II exeunte occurrit nomen Τριάδος de SS. Trinitate acceptum in scriptis Theophili [10] et etiam Tertulliano familiaris est [11]. Athenagoras ἕνωσιν et διαίρεσιν de Trinitate docet [12]. Τριάδα appellat ἀδιαίρετον Dionysius Alexandrinus teste S. Athanasio [13], Τριάδα τέλειαν profitetur S. Gregorius

[1] Serm. III, 11. — [2] ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ Serm. III, 11. — [3] ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܠܗܐ Serm. XXVIII, 1.

[4] ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ Serm. III, 10. — [5] ܪܘܚܗ ܕܡܫܝܚܐ Serm. III, 12.

[6] ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܛܐ Serm. III, 10, 12. — [7] Serm. III, 10-13; V, 18-19; XXVIII, 2.

[8] Serm. XVI, 8. — [9] Serm. XXX, 21. Cf. XVII, 1; XXIII, 11.

[10] *Ad Autolycum* II, 15. — [11] *Adv. Praxeam* III, 11 sq.

[12] *Legatio pro Christianis* 10 : Τίς οὖν οὐκ ἂν ἀπορήσει λεγόντας Θεὸν πατέρα καὶ υἱὸν Θεὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον δεικνύντας αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῇ ἑνώσει δύναμιν καὶ ἐν τῇ τάξει διαίρεσιν ἀκούσας ἀθέους καλουμένους;

[13] *Epistola de sententia Dionysii* (ed. Routh, *Reliquiae Sacrae,* Oxonii, 1846, v. III, p. 395) : Οὕτω μὲν ἡμεῖς εἴς τε τὴν τριάδα τὴν μονάδα πλατύνομεν ἀδιαίρετον, καὶ τὴν τριάδα πάλιν ἀμείωτον εἰς τὴν μονάδα συγκεφαλαιούμεθα.

Thaumaturgus in *Expositione fidei*[1]. Spectata testium multitudine usui eiusmodi terminorum theologicorum iam saeculo III suffragantium[2] manifestum est vix quidquam exinde de Operis aetate deduci posse.

Neque obiiciendum est nullum in scriptis Aphraatis adhuc medio saeculo IV eiusmodi terminorum vestigium inveniri. Etenim obiectio iam propterea caret vi probandi, quia Aphraates in ditione Persica vitam agebat, ubi doctrina Christiana aliam sortem experta est, quam in imperio Romano. Aphraatis doctrina praeterea magis Adoptianismo favet[3], quam erroribus Sabellii, quibus Auctor L[i] G[rum] imbutus esse videtur; non est igitur mirum theologumena Aphraatis aliam omnino speciem prae se ferre[4].

II

DE CREATIONE ET CREATURIS.

5. Mundus visibilis imago saeculi invisibilis. — 6. Huius doctrinae sensus eiusque necessitudo ad doctrinam ἀνακεφαλαιώσεως. — 7. Daemonum lapsus — 8. atque operatio.

5. Idea fundamentalis doctrinae ethicae L[i] Gr[um] est assertio duos existere mundos : alium *invisibilem,* caelestem, perfectum, alium vero *visibilem* ad imaginem invisibilis conditum, ita quidem, ut rebus factisque terrenis res eventusque caelestes et invisibiles correspondeant. In hac doctrina fundatur tota speculatio L[i] Gr[um]. Status enim pristinus generis humani ab Auctore veluti commoratio in ordine caelesti concipitur, unde protoplasti a Diabolo decepti ad ordinem rerum terrestrium delapsi sint; consequenter etiam reparationem lapsus primi hominis nil nisi reditum esse in statum pristinum ope renunciationis efficiendum.

Sed haec modo innuisse sufficit, data enim occasione accuratius de rebus istis agendum erit; videamus modo singulos Operis locos, qui ad eam quaestionem pertinent.

Res creatae, ait Noster, *similitudines* ܕܡܘܬܐ sunt, seu *typi* ܛܘܦܣܐ vel *umbrae* ܛܠܠܐ rerum caelestium, quae veluti *exemplar perfectum* ܐܦܐ ܡܫܡܠܝܐ se habent

[1] Ἔκθεσις τῆς πίστεως, ed. Vossius, p. 11. Τρίας inquit τελεία δόξῃ καὶ ἀϊδιότητι καὶ βασιλείᾳ μὴ μεριζομένη μηδὲ ἀπαλλοτριουμένη. Translationem syriacam citati v. apud Pitra, *Analecta Sacra,* t. IV, p. 81.

[2] Cf. Harnack, *Dogmengeschichte*³, I, 736.

[3] Saltem *Dem.* XXII, ubi Christum merito Deum appellari ostendere satagit, ait : *Nos ... Christum illum vocamus Filium Dei, per quem Deum cognoscimus, quemadmodum ipse vocavit Israelem filium suum primogenitum* (*P. S.* I, 790) atque per totum Sermonem nil aliud demonstrat, nisi quod Christo a Deo concessa sit adoratio potestasque, sicut etiam olim aliis iustis (*P. S.* I, 794, 802).

[4] Ceterum Hegemonius auctor *Disputationis Archelai et Manetis* similia docet cap. 49 sq. Routh, *Rel. S.* V, 175-184. Cf. Harnack, *Dogmengeschichte*³, I, 691 sq.

ad res visibiles[1]. Deus namque duos creavit mundos : alium visibilem et alium invisibilem, ut ex visibilibus invisibilia manifesta fierent[2].

Ad probandam hanc doctrinam Auctor effata quaedam S. Pauli allegat partim corrupta, partim inique intellecta :

a) XXVIII, 8 citat Ep. ad Hebraeos XI, 3 iuxta textum adhuc in Pešitta exstantem : ܗܠܝܢ ܗܟܝܠ ܕܡܬܚܙܝܢ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ ܗܘܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ *Ea, quae videntur, ait Apostolus, facta sunt ex iis, quae non videntur*[3].

b) XXI, 4 nomine Apostoli allegat citatum hocce ignotum, quod etiam Serm. XXII, 8 recurrit : ܟܠܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ ܛܠܠܐ[4] ܗܘ ܕܗܘ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ *Omne quod videtur, umbra est eius, quod non videtur.*

c) Saepissime autem allegat[5] Ep. ad Ephesios I, 10 verba in forma pariter corrupta et tum a textu graeco canonico[6] tum a lectione Peš.[7] discrepante : ܕܟܠܡܕܡ ܐܬܚܕܬ ܒܡܫܝܚܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ *Omnia renovata sunt in Christo ab initio.* Omnes textus loci citati ܐܬܚܕܬ legunt, non vero, uti Peš. habet, ܢܬܚܕܬ. Nexus autem citati cum doctrina theologico-ascetica Auctoris haec est : Christus est alter Adam, qui vivendi ratione totaque conversatione sua vitam Adae primi in seipso *innovavit,* i. e. ad modum Adae primi vitam agens ostendit hominibus, quanam ratione vixerint protoplasti. Verbo igitur ܐܬܚܕܬ significationem tribuit *recapitulandi* ceu *iterandi*[8], unde concludit vitam Christi repetitionem esse vitae Adae primi[9].

Thesis nimirum Auctori tantopere familiaris : *visibilia imago invisibilium* sensu latissimo est intelligenda; nam imago invisibilium sunt non tantum *res* visibiles, uti Ecclesia, altare, ministerium visibile Ecclesiae, sacerdotium, etc.[10], sed etiam *facta* visibilia, quibus correspondeant *eventus invisibiles* in mundo intelligibili et invisibili, ita quidem, ut ex aliquibus eventibus visibilibus concludere liceat ad exemplar eorum invisibile, ad facta certa invisibilia, quae aliquando in mundo invisibili evenerint. Hanc fuisse sententiam Auctoris ex verbis eiusdem expressis constat. Rebellio, ait, quam Satanas contra Deum movit in caelis, exemplum erat rebellionis, quam seductis proto-

[1] Serm. XXI, 10; XXVIII, 8. — [2] Serm. XXVIII, 8.

[3] Textus graecus canonicus (πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι) ab hoc textu notabiliter differt; Syrus translator olim καὶ τὸ βλεπόμενον ἐκ μὴ φαινομένων legisse videtur.

[4] ܛܠܠܐ = σκιά Col. II, 17; Hebr. VIII, 5; X, 1. Locus in editionibus Vulgatae syriacae non reperitur. — [5] Serm. XXI, 3 sq.; XXIII, 1; XXX, 14.

[6] Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ ... ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ.

[7] Peš. legit : ܕܟܠܡܕܡ ܡܢ ܕܪܝܫ ܢܬܚܕܬ ܒܡܫܝܚܐ. Serm. XXI, 3 exhibet textum supra citatum: XXI, 4 : Dixit Apostolus : *de novo venit Chritus, renovavit omnia, sicut voluit perseverare domesticos Adae;* XXIII, 1 : *Sicut Apostolus dixit : omnia ab initio renovata sunt in Iesu;* XXX, 14 : *Hac de re testatur Apostolus dicens : in Iesu renovata sunt omnia.*

[8] G. Molwitz, *De* ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΕΩΣ *in Irenaei theologia potestate,* Dresden, 1874, p. 4. — [9] Serm. XXI, 3 sq., 11. — [10] Serm. XII, 1; XXI, 10; XXVIII, 8.

parentibus in terra contra Deum movere intendebat [1]. Iscariotes, apostolus apostata, typus est Satanae rebellis [2]. Tentatio Christi typus est Adae primi a Diabolo tentati [3], Adae enim creatura in Christo innovata est [4].

6. Doctrina modo adumbrata L[i] Gr. de mundo invisibili deque eius imagine, visibili, radix est totius Operis theologiae et fundamentum asceseos rigorosae, quam Auctor nullibi non commendat. Ex mente eius enim *peccatum originale* nil aliud erat, nisi *defectio ab ordine* caelesti, *invisibili* ad mundum materialem; simili item modo hominis iustificatio nil nisi reditus est in ordinem invisibilem ope « renunciationis » i. e. ope asceseos efficiendus.

Quaerendum modo est, quaenam sit origo doctrinae huiusce? Primo obtutu quaestio plana facilisque apparet. Si enim Auctor mundum invisibilem « exemplar », visibilem vero eius « typum » vel « similitudinem » vel « umbram » appellet, manifeste platonizare videtur, siquidem ex mente Platonis mundus invisibilis idearum realem veramque habens subsistentiam [5] παράδειγμα est [6], ceu archetypus rerum visibilium, quae sunt eiusdem μίμημα [7] et ὁμοίωμα [8] iuxta notissima ipsius verba : πᾶσα ἀνάγκη τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τίνος εἶναι [9]. Nihilominus nexus aliquis immediatus inter doctrinam L[i] Gr. et philosophi laudati [10] nec demonstrari potest, nec ceterum verisimilis est Auctor enim trichotomiam platonicam expresse reiicit, doctrinam Platonicorum de praeexistentia animarum prorsus ignorat, sententia vero modo adumbrata de « harmonia praestabilita » tam antiqua et tam vulgata erat primis aerae Christianae saeculis, ut eius praesentia apud Auctorem nostrum optime explicetur, quin immediate ad opera Platonis recurrendum sit. Vestigia nimirum eiusdem prima iam in documentis cuneiformibus occurrunt [11]; eadem doctrina a graeca

[1] Serm. XXIII, 8. — [2] Serm. XXIII, 1 sq., 5. — [3] Serm. XXI, 4.

[4] Serm. XXI, 3-5, 7. — [5] *Phaedrus* 247 C. — [6] *Timaeus* 28 C.

[7] *Timaeus* 48 E, 50 C. — [8] *Timaeus* 30 C. — [9] *Phaedrus* 250 A.

[10] De hac re cf. Drummond, *Philo Iudaeus*, London, 1888, vol. I, p. 57-68. Willmann, *Geschichte des Idealismus,* Braunschweig, 1894, v. I, p. 424-435. Harnack, *Dogmengeschichte* [3], I, 97-99, 755-764.

[11] Iam Hammurabi dicit templum solis Sipparense, veluti habitaculum caeli esse (*Cod.* II, 30-31 bît e-bar ša ki šu-ba-at ša-ma-i; v. Ungnad, *Keilschrifttexte der Gesetze Hammurabis,* Leipzig, 1909, p. 1 c). Sancherib urbem Ninive olim iuxta planum caeleste (itti šiṭirti šamê) aedificatum esse docet (*Bell.* 35; cf. Ieremias, *Babylonisches im Neuen Testament,* Leipzig, 1905, p. 62). Nabucodonosor se Babylone templum Ezida kîma šiṭirti šamami i. e. iuxta planum caeleste exornasse gloriatur. (V. textum inscriptionis magnae I, 39, ed. a H. Winckler, *Altbabylonische Keilschrifttexte,* Leipzig, 1892, p. 32). In fragmento historiae creationis cuneiformi (Br. Museum 82-5-22, 1048; eius textum v. *Cuneiform Texts in the British Museum,* XIII, 35-37; transcriptiones in *Keilinschriftliche Bibliothek,* Band VI : *Assyrisch-babylonische Mythen und Epen* v. P. Iensen, Berlin, 1901, p. 38-43; P. Dhorme O. P., *Choix de textes religieux assyro-babyloniens*, Paris, 1907, p. 82-89 cf. Ieremias, *Das Alte Testament im Lichte des Alten*

philosophia independenter in aliquibus Veteris Testamenti scriptis [1], libris apocryphis [2] nec non in Talmude [3] invenitur. Ex altera autem parte doctrina L[i] Gr[um] modo adumbrata maximam similitudinem prae se fert cum placitis S. Irenaei circa *recapitulationem* Adae primi per Adam secundum, i. e. Christum factam et magis adhuc cum commentis aliquorum Gnosticorum, qui eadem methodo speculativa usi singulares in errores inciderunt.

S. Irenaeus nimirum innixus verbis Ep. S. Pauli ad Ephesios I, 10 [4] finem adventus Christi recapitulationem Adae primi fuisse statuit [5], i. e. est, iterationem status eiusdem pristini [6], hominem renovando et ea, quae ob Adae peccatum separata sunt, adunando [7]. Vi huius notionis S. Irenaeus congruentiam similitudinemque aliquam reperiri docet inter Adam et Christum [8], inter Evam et Dei Genitricem, Beatam Mariam V. [9]. Hoc sub respectu doctrina L[i] Gr[um] hisce Irenaei placitis simillima est. Attamen Auctor L[i] Gr. ulterius adhuc procedit et non solum vitam Christi recapitulationem Adae primi docet, sed iuxta axioma platonicum : *visibilia imago invisibilium* ex eventibus quibus-

Orients, Leipzig, 1904, p. 50 sq.) haud obscure indicatur mundum corporalem ad imaginem mundi caelestis, deorum sedis formatum esse. Eiusdem doctrinae vestigia habes in tabula IV, 141-144 *Geneseos Chaldaicae* (cf. Iensen, *o. c.* p. 30 et 344; Ieremias, *Das Alte Test.* p. 55).

Recentissimis temporibus H. Winckler, professor Berolinensis doctrinam universam religiosam Babyloniorum hacce formula comprehendi posse contendit : *orbis terrestris est orbis caelestis imago* (« Himmelsbild gleich Weltbild ») et putativum hoc axioma fundamentum esse astrologiae, historiae, immo omnium scientiarum veteris Orientis docet. Hac de re consule eiusdem opera : *Himmels und Weltenbild der Babylonier* [2] (in collectione *Der Alte Orient,* t. III, f. 2-3), Leipzig, 1903. *Die Weltanschaung des alten Orients,* Leipzig, 1904. *Altorientalische Geschichts-Auffassung,* Leipzig, 1906. *Die babylonische Geisteskultur*, Leipzig, 1907.

[1] Exodus XXV, 9, 40; XXVI, 30; XXVII, 8; Num. VIII, 4, ubi de exemplari caelesti (תבנית) vasorum sacrorum agitur. Iob XXXVIII, 33 legimus : הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ quibus verbis A. Ieremias (*Babylonisches im N. T.* p. 63) eundem sensum subesse perperam docet; at translatio quam l. c. adiecit, falsa omnino est.

[2] *Apoc. Baruch* syr. $4_{3\text{-}5}$; *Ascensio Isaiae* 7_{10}.

[3] Ea idea apertissime proposita invenitur in Commentario *Midraš Aggada* ubi sententia R. Abahu citatur : כל מה שיש למעלה יש למטה *Quodcumque existit supra, existit et infra.* Alia huius doctrinae exempla v. apud Erich Bischoff, *Babylonisch-Astrales im Weltbilde des Thalmud und Midraš.* Leipzig, 1907.

[4] *Adv. Haereses* III, XXX (Harvey II, 120).

[5] *Ib.* III, XIX, 1 (Harvey II, 95). — [6] *Ib.* III, XXXI, 1 (Harvey II, 120. Cf. Molwitz, *o. c.* p. 8-10). – [7] *Ib.* III, XVII, 6 (Harvey II, 87)

[8] *Ib.* III, XXXII, 2 (Harvey II, 125; cf. Wirtz, *Die Lehre von der Apolytrosis,* Trier, 1906, p. 96).

[9] *Ib.* V, XIX, 1 (Harvey II, 375). Cf. opus S. Irenaei nuper armenice detectum : Εἰς ἐπίδειξιν τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, n. 33 sq. a Karapet Ter-Měkěrttschian et Erwand Ter-Minassiantz armenice et germanice editum, Lipsiae, 1907, p. 19 [*Texte u. Untersuchungen,* hsg. v. A. Harnack u. C. Schmidt, III. R., erster Band].

dam visibilibus Historiae Sacrae conclusiones audaces infert ad eventus invisibiles hisce correspondentes, atque relicta basi positiva revelationis speculationibus falsis dat operam circa lapsum protoplastorum ideamque redemptionis, quae simillimae sunt assertionibus quorundam Gnosticorum, qui S. Irenaeo teste omnia in Christo per Deum recapitulata esse dictitantes[1] momenta singula vitae terrestris Salvatoris allegorice interpretabantur et inde argumenta phantastica doctrinae suae falsae circa Aeonum originem, lapsum Sophiae etc. petebant[2]. Notissima sunt verba Valentini, Gnosticorum celeberrimi, qui Clemente Alexandrino teste[3] in aliqua homilia magna cum eloquentia suadet mundum imaginem esse Aeonis vivi et honorem consequi per nomen eiusdem ipsi subscriptum : « invisibilia enim Dei cooperantur in fidem plasmatis ». Alia Gnosticorum grex Irenaeo teste[4] « quattuor mundi elementa ignem, aquam, terram et aerem imaginem esse superioris quaternionis dixerunt et operationes eorum cum eis annumeratas, id est, calidum et frigidum, humectum et aridum imaginari ogdoadem, ex qua decem virtutes sic enumerant : septem quidem corporea circumlata[5], post deinde continentem eos circulum, quem octavum caelum vocant, post deinde solem et lunam. Haec cum sint decem numero, imagines dicunt esse invisibilis decadis a Logo et Zoe progressae ». Nemo non videt totam hanc speculationem in trito axiomate L[i] Gr. fundari : *visibilia imago invisibilium*[6]. Differentia praecipua inter speculationes Gnosticorum et L[i] Gr[um] in eo consistit, quod L. Gr. speculationes cosmologicas sedulo evitat et nulla in eo vestigia emanatianismi deprehenduntur. Ex altera parte *methodus* speculationis eadem est; utrobique enim ex eventibus visibilibus ad facta invisibilia concluditur vi axiomatis : *visibilia imago invisibilium*. Item in eo quoque L. Gr. cum Gnosticis conspirat, quod ἀνακεφαλαίωσιν generis humani a Salvatore effectam, tamquam redemptionis finem coronamque in *separatione* partium ob Adae peccatum contra naturam, ut ita dicam, unitarum ponit[7]; sicut nempe Gnostici lapsum humani generis animae cum corpore unionem statuerunt[8] : simili ratione L. Gr. peccatum

[1] *Ib.* I, I, 5 (Harvey I, 29); I, I, 19 (Harvey I, 83). Eundem usum Ep. ad Eph. I, 10 S. Epiphanius Valentinianis tribuit *Haer.* XXXI, XIV.

[2] Iren. *Adv. Haer.* I, I, 5 sq. (Harvey I, 26 sqq.). *Ib.* I, I, 16-18 (Harvey I, 71 sqq.).

[3] *Strom.* IV, XIII, 1 (Ed. Stählin II, 287) : Ὁπόσον ἐλάττων ἡ εἰκὼν τοῦ ζῶντος προσώπου, τοσοῦτον ἥσσων ὁ κόσμος τοῦ ζῶντος αἰῶνος· τίς οὖν αἰτία τῆς εἰκόνος; μεγαλωσύνη τοῦ προσώπου παρεσχημένου τῷ ζωγράφῳ τὸν τύπον, ἵνα τιμηθῇ δι' ὀνόματος αὐτοῦ. Οὐ γὰρ αὐθεντικῶς εὑρέθη μορφή, ἀλλὰ τὸ ὄνομα ἐπλήρωσεν τὸ ὑστερῆσαν ἐν πλάσει· συνεργεῖ δὲ καὶ τὸ τοῦ θεοῦ ἀόρατον εἰς πίστιν τοῦ πεπλασμένου.

[4] *Haer.* I, x (Harvey I, 164).

[5] Ἑπτὰ μὲν σωματικὰ κυκλοειδῆ i. e. in formam circuli periferice disposita.

[6] Cf. Hilgenfeld, *Die Ketzergeschichte des Urchristenthums.* Leipzig. 1884, p. 300.

[7] Cf. Harnack, *Dogmengeschichte,* I, 515.

[8] Iuxta Anz (*Zur Frage nach dem Ursprung des Gnosticismus,* in *Texte u. Unters.* ed. Gebhard et Harnack, t. XV, fasc. 4, p. 27) doctrinae gnosticae summa exprimitur

protoplastorum defectionem a mundo invisibili ad mundum visibilem fuisse opinatur; et quemadmodum Gnostici veram ἀνακεφαλαίωσιν eam esse docebant, ut hominis anima a corpore penitus liberata Pleromati adunaretur : L. Gr. quoque redemptionem nil aliud dicit, nisi restitutionem in statum priorem Adae ope « renunciationis » efficiendam; nemo enim ex mente Auctoris capax est Paracliti accipiendi, ceu unionis cum Deo ineundae, nisi mundo visibili, bonis et concupiscentiis eiusdem renunciaverit. Quodsi Gnostici ex axiomate : « visibilia imago invisibilium » veluti divinando conclusiones temerarias, fundamento carentes de rebus divinis deduxerunt, et in rebus gestis Salvatoris Aeonum emanationes et fata Sophiae et animae humanae ad corpus delapsum adumbrari putaverunt : L. Gr. hanc speculationem ad casum Satanae et generis humani restringit, at eadem omnino methodo. S. Irenaeus utique in ἀνακεφαλαιώσεως notione *iterationem* includi existimans inter Adae et Christi vitam aliquam *congruentiam* reperit, sed perversam interpretandi regulam Gnosticorum, qui ex numeris in Scripturis obviis doctrinas suas demonstrare satagebant, indignabundus reiecit, cum ex eius mente infirmum sit argumentum, quod in multa possit transferri, nec regula fidei ex numeris, sed numeri ex regula petendi sint[1].

7. De creatione et de creaturis in L[o] G. ex professo non agitur. Dualismi Gnosticorum vel Manichaeorum nulla in toto opere vestigia deprehenduntur. — Doctrina Libri angelologica valde tenuis est. De angelis hinc inde quaedam reperiuntur, quae tamen pro re nostra momento carent. *De daemonibus et* imprimis de eorum principe, *Satana,* Sermonibus XXI, 18 sq. et XXIII, 1-8 doctrinas singulares profert. Creaturas enim omnes a Deo creatas esse et natura conditionis suae optimas fuisse docet[2], etiam Satanam, qui una cum reliquis angelis ad Dei ministerium conditus fuerit[3]. Typum Satanae Iscariotem esse; hunc enim Dñum discipulum sibi adscivisse et, veluti Satanam, a dextris suis posuisse[4]. Satanam autem factum rebellem a Deo defecisse, uti postea Iscariotem, et imaginem suam in caelo producere voluisse, quod postea

verbis : Auffahrt der Seelen, i. e. soluta unione animae cum corpore homo redemptionis perfectae capax efficitur, si hac in vita « scientiae » particeps fiat.

[1] *Adv. Haer.* II, XXXVII, 1 (Harvey I, 342 sq.). S. Irenaeus exponit Christi et Apostolorum res gestas non debere numero XXX, sed subiacenti copulari argumento sive rationi neque de Deo inquisitionem ex numeris et syllabis et literis accipiendam esse, uti fecere Gnostici. *Infirmum est enim hoc propter multifarium et varium eorum et quod possit omne argumentum hodie aeque commentatum ab aliquo contraria veritati ex ipsis sumere testimonia eo quod transferri possint; sed ipsos numeros et ea, quae facta sunt, aptare debent subiacenti veritatis argumento. Non enim regula ex numeris, sed numeri ex regula : nec Deus ex factis, sed ea, quae facta sunt ex Deo. Omnia enim ex uno et eodem Deo.*

[2] Serm. XXIII, 1, 8. — [3] Serm. XXIII, 2, 4. — [4] Serm. XXIII, 5.

seductis protoparentibus in terra efficere voluerit. Tenore enim axiomatis : « visibilia imago invisibilium » rebellionem, quam Satanas in caelo contra Deum moverit seductis ad suas partes multis angelis, exemplar esse seditionis, quam in terra contra Deum excitaverit[1]. In caelo namque aliquos angelos ad suas traxisse partes : idem fecisse in terra, cum vellet sibi homines discipulos servosque reddere[2]. Adam eodem quippe lapsu cecidisse, quo et Satanam, volentem Deum fieri. Quoniam vero Satanas subversus alios quoque corruperit : non ei parcere dexteram Iesu : sed sicut perdidisset, perditioni fore obnoxium et ipsum et pro qualibet anima, quam perdidisset, « animam suam pro anima » daturum et deficientibus cruciatibus impiorum omnium torturam eius in saeculum saeculi duraturam[3]. Deum quidem misericordem et ipsi Satanae dedisse spatium paenitentiae, sicuti scriptum est[4] : *Domino tuo servies*, attamen Satanam Deo resistere, nec ei servire velle[5].

Doctrina modo adumbrata ante saeculum IV sporadice tantum occurrit. Antiqui nimirum Patres scriptoresque Ecclesiae lectioni antiquiorum codicum graecorum innixi, in quibus Gen. vi, 2 *Angelos Dei* cum filiabus Seth carnaliter coiisse legebant, lapsum angelorum ad eorum libidinem referre solebant[6]. Cum hac doctrina παραλλήλως reperitur ea, quam Autor profitetur, quamquam multo rarius. Prima eius vestigia in *Libro Henoch* habes, ubi praeter sententiam superius laudatam, quae lapsum angelorum ad eorum libidinem referebat[7], vestigia aliqua eiusdem doctrinae deprehenduntur, quam et L. G. docet et quae postea communis in Ecclesia facta est, angelos videlicet duce Satana in Deum rebellasse. In *Libro* enim *Henoch* mentio fit cruciatuum, quibus Michael et Gabriel et Raphael et Phanuel angelos traditūri sint, qui se Satanae subiecerint et terricolas seduxerint[8]; supponitur igitur eorum lapsus anterior conditione humanae creaturae. In *Libro Henoch Slavonico* breviter refertur rebellio τῶν ἐγρηγόρων contra Deum[9] duce Satana orta, qui thronum suum supra nubes erigere voluerit[10]. Similia leguntur in Adae historia quadam armena, quam Preuschen germanice edidit[11], ubi pariter de Sada'el et Beliar, rebellibus in Deum angelis, principibus exercitus Satanae agitur, qui thronum suum Dei ad instar exaltare studuerint. Apud Patres scriptoresque anti-

[1] Serm. XXIII, 8. — [2] Serm. XXI, 19. — [3] Serm. XXI. 18 sq.
[4] *Matth.* iv, 10. — [5] Serm. XXIII, 4-6.
[6] Hac de re cf. Petavii opus *De angelis*, l. III, cap. 1-3 (ed. Migne in op. *Theologiae cursus completus*, t. VII, coll. 808-830). Tennant, *The Sources of the Doctrines of the Fall and Original Sin*. Cambridge, 1903, pag. 278 sq.
[7] Cap. vi. (Cf. Kautzsch, *Die apokryphen und Pseudepigraphen des Alten Testaments*, Tübingen 1900, pag. 238 sq.).
[8] Cap. liv. (Cf. Kautzsch, *o. c.* pag. 266).
[9] Cap. xviii, 3. (Cf. Bonwetsch, *Das slavische Henochbuch*, Berlin, 1903, pag. 19).
[10] Cap. xxix, 4. (Cf. Bonwetsch, *o. c.* pag. 28).
[11] In op. : *Die apokryphen gnostischen Adamschriften*, Giessen, 1900, pag. 27_{1-14}.

quiores Ecclesiae ipsa haec doctrina sat rara est; rebellionis angelorum mentio fit apud Athenagoram[1], S. Irenaeum[2], Lactantium[3], Gregorium Nazianzenum[4]; in Oriente ea doctrina communis facta est auctore S. Ioanne Chrysostomo[5]; in Occidente demum post S. Augustinum[6]. Syrorum doctrinam hac de re sufficienter exploratam mihi non habere fateor. S. Ephraem in *Commentario in Genesim* c. iii putat Diabolum ad diem usque sextam creationis bonum quidem fuisse, sed ante praevaricationem mandati primi Adae impositi occulte Satanam factum et clandestino Dei iudicio condemnatum esse[7]. In *Spelunca Thesaurorum*[8] res aliter narratur. Princeps videlicet exercituum spiritualium una cum angelis Adam adorare debuisset, at adorationem sibi ipsi deberi praetendit, cum ipse spiritus sit ignisque. Adam vero pulvis. Ideo una cum asseclis suis de caelo deiectus nomenque ei Satanae impositum est[9]. Haec Speluncae Thesaurorum narratio judaicae originis esse videtur, nam etiam in Talmude refertur angelos carnes Adae coquisse et vinum ei refrigerasse, quod videns Serpens invidere ei coeperit[10].

Quandonam doctrina de lapsu angelorum primordiali in ecclesia Syrorum evoluta sit, ob defectum documentorum erui nequit; probabile autem videtur alteram doctrinam, quae lapsum angelorum ad eorum libidinem referebat, numquam apud ipsos tam communem fuisse, quam apud Graecos[11]. Rationem huius rei eam puto, quod Syri Pešiṭta utentes, interpretationem Gen. vi, 1, litteralem, eamque rectam praesto habebant.

Quae Auctor de spatio paenitentiae ipsi Satanae concesso profert, similia sunt ἀποκαταστάσεως doctrinae ab Origene eiusque asseclis propugnatae; fundamentum autem placitorum Origenis, uti inferius fusius ostendetur, ab ideis Nostri tantopere differt, ut nexus ullus inter has doctrinas argumentis solidis demonstrari nequeat.

8. *De operatione daemonum* eorumque in homines influxu Sermone VII. singularia docet. Satanam nimirum daemonesque nemini per se nocere posse (secus enim viso aliquo, qui paenitentiam agere vellet, eum occiderent) sed

[1] *Legatio pro Christianis*, n. xxiv. — [2] *Adv. Haer.* IV, lxvii (Harvey II, 304).
[3] *De origine erroris*, II, 9, 15.
[4] *De principiis*, Carm. VI. *De substantiis mente praeditis*, st. 55 sqq.
[5] *Hom.* XXII *in Genesim*. — [6] *De Genesi ad litteram*, l. XI, c. 14.
[7] *Opp. S. Ephraemi*, ed. Rom. Syr. Lat., t. I, pag. 37 C.
[8] Ed. Bezold p. ١٢, transl. p. 3 sq. Cf. *Chronicon civile et ecclesiasticum*, ed. Ignatius Ephraem II Raḥmani, 1904, p. ؛ sq.
[9] Cf. Grünbaum, *Neue Beiträge zur semitischen Sagenkunde*, Leiden, 1893, p. 57 sq.
[10] *Sanhedrin*, fol. 59[b].
[11] Angelos cum mulieribus rem habuisse dicit Bardesanes in *Libro legum regionum* (*P. S.* II, col. 549) et *Acta Thomae*, probabiliter a schola Bardesanitarum exarata (Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum*, t. III, p. 33. Cf. *Acta Thomae*, ed. Bonnet, Lipsiae, 1883, p. 24).

mediante mago vel praestigiatore, qui daemonibus ensis ad instar utatur et eorum ope hominibus damna inferat[1]. Auctor putat magos cum daemonibus pacisci et hoc sub ea condicione, ut magus « animam pro anima » redditurus sit, quam die iudicii daemones Deo ab ipsis repetente, pro eo, quod perdiderint, oblaturi sint[2]. Quo pacto magos mira quaedam efficere : morbos sanare[3], phreneticos compescere, vel plane occidere[4], aqua aspersa rabidum occidere[5], rem perditam invenire[6] et alia huiusmodi. Unde monet Auctor medicos esse adiurandos, ne aegrotum ope praestigiorum curare velint, sed nomen tantum Dñi invocent[7]. Uti ex ipso textu Sermonis manifestum est — Auctor non de Gentilibus, sed de Christianis loquitur — eo tempore sine dubio multi Christianorum necromantiae, divinationi, hariolationi, aliisque huius generis superstitionibus dediti erant, quas ceterum etiam S. Ephraem reprobat[8]. Totus Sermo animum Auctoris ad superstitiones pronum ostendit, coaevos crudeles, effrenatos, tempora tristia, exagitata, insecura, quibus nemo quid fas sit et nefas, valde sollicitus fuisse videtur.

III

DE HOMINE.

9. Hominis partes ac liberum arbitrium. — 10. Adae natura, charismata, lex perfectionis ipsi lata. — 11. Paradisus spiritualis protoplastorum. — 12. Necessitudo huius doctrinae ad placita : Neoplatonicorum, porro — 13. Athanasii, — 14. Gregorii Nysseni, — 15. Philoxeni, Moysis bar Kephae. Išô'dadi, Salomonis Basrensis sententias. — 16. Protoplastorum lapsus; eorum matrimonium daemone instigante contractum. — 17. Similes Cassiani et Tatiani sententiae.

9. Sermone XXVIII *de partibus hominis* sat fuse agit Auctor et reiecta eorum opinione[9], qui trichotomismo inhaerentes tres hominis partes statuant : *corpus* videlicet, *animam*, quam sanguinem esse arbitrentur, atque *spiritum* immortalem, animamque, utpote partem corporis materialem, una cum corpore mori contendant : e Scriptura demonstrare satagit animam et spiritum unam eandemque rem esse et hominem e duabus partibus tantum essentialibus consistere, quibus perfectione consecuta accedat tertia : *Spiritus Paraclitus*, quo obtento hominem *in trinitate* constitui. Hac de inferius sermo erit ideoque haec commemorasse sufficit.

Liberum hominis arbitrium Auctor ante et post lapsum apertis verbis docet : Adam libere peccasse, licet eum Deus unico nutu ad obedientiam revocare potuisset[10], et homines sua sponte servos Diaboli fieri[11]. Sine voluntate Dei quidem nihil omnino fieri, attamen homicidas, quibus Deus

[1] Serm. VII. 6 sq. — [2] Serm. VII, 3. — [3] Serm. VII, 3, 14.
[4] Serm. VII, 15. — [5] Serm. VII, 3. — [6] Serm. VII, 15. — [7] Serm. VII, 14.
[8] *Sermone de magis, incantatoribus et divinis*, ed. Lamy in op. *S. Ephraemi Syri Hymni et Sermones*, Mechliniae, 1886, t. II, col. 419-422.
[9] Num forte Bardesanitarum? Cf. *P. S.* II, 506, 572; Haase, *op. cit.* p. 82.
[10] Serm. XXI, 8. — [11] Serm. VII, 5.

ad animas hominum educendas instrumenti ad instar utatur, iudicari a Deo atque puniri, cum omnibus libertatem dederit agendi[1]. Quanam autem ratione providentiae divinae efficacia, quam Auctor imprimis Sermone VII describit, cum libero hominis arbitrio componatur, explicare omisit.

10. *De statu naturae integrae* Sermone XV et XXI disserit Auctor. Veram autem eius mentem hac de re penitus explorare perquam difficile est. Doctrina enim, quam de statu primordiali protoplastorum tradit, unitatis ratione carere et ex duobus elementis valde disparatis constare videtur : nimirum e doctrina Scripturarum canonicarum atque ex aliqua speculatione philosophica, quae indolem gnosticam encratiticamque prae se fert.

Nunc singula Auctoris effata videamus.

Adam, ait, ante lapsum erat perfectus, caelum iugiter intuebatur, cum angelis caelestibus gaudebat, expers dolorum et sollicitudinum victus atque vestitus a Deo mirabiliter nutriebatur corpore in terra, mente in caelo constitutus. Labor doloresque corporis usque ad lapsum non erant; ipsa animalia Adae obtemperabant[2].

Protoplasti immunes erant a concupiscentia, nam teste Scriptura « non apparuit nuditas eorum », sed in terra ambulantes mente in caelo, in Ierusalem superna, in Eden spirituali, hoc est, in paradiso caelesti, in Dei civitate degebant[3].

Adam usque ad lapsum caelum incolebat; mente ad terram conversus factus est in terra; id est, de paradiso caelesti in paradisum terrestrem delapsus est, imaginem paradisi caelestis[4].

Adam ante lapsum erat *caelestis* ܫܡܝܢܐ, πνευματικός ܪܘܚܢܐ, post lapsum factus est *inferior* ܬܚܬܝܐ, ὑλικός ܦܓܪܢܐ, spiraculum vitae vero, quod habuit, factum est « gustus mortis[5] ».

Protoplasti immunes erant a concupiscentia, velut infantes neonati, qui etsi nudi sint, non erubescunt, nam Christo docente[6] in resurrectione neque nubent, neque nubentur; cum vero resurrectio nil aliud sit, nisi restitutio ordinis primordialis, etiam protoparentes in eodem habitu « sancto » i. e. casto conditos esse necesse est. Non obstat eos membra genitalia, ad generandum apta habuisse; haec enim ad urinam tantum emittendam destinata erant[7]. Si enim omnes homines perfectionem sectati essent, Deus omnes mirabiliter nutrisset et sine copula carnali — forte ex unguibus et capillis — multiplicasset, sicut ipsam Evam e corpore Adae produxit[8].

Deus Adae in creatione « spiraculum vitae » i. e. Spiritum Paraclitum insufflavit, qua ratione Adam factus est, sicut Apostoli die Pentecostes, Paraclito accepto[9].

[1] Serm. VII, 8. Cf. XXII, 6; XXVIII, 7. — [2] Serm. XXI, 7.
[3] Serm. XXI, 8. — [4] Serm. XXI, 10. — [5] Serm. XXI, 17. — [6] Luc. xx, 35.
[7] Serm. XV, 3, 7. — [8] Serm. XXV, 8. — [9] Serm. XXVIII, 1.

Adae ministerium ante lapsum spirituale erat, post lapsum factum est corporale, imago ministerii spiritualis[1].

Conditionem Adae integram Christus revelavit nobis, qui alter Adam omnia in se ipso innovavit[2] eaque ratione naturam Adae integram hominibus demonstravit[3]. Huc spectat parabola de agro[4], in quo Deus bonum semen seminavit, Malignus vero zizania : sic et protoplasti a Deo boni creati sunt[5].

Adae olim « lex perfectionis » a Deo data est, vi cuius castus, curis corporis expers, veluti angelus Deo servire debuisset. Post lapsum « legem iustitiae », in lege mosaica accuratius promulgatam accepit. Hanc legem Christus abrogavit et « legem perfectionis » Adae datam restituit, iuxta verba : *primi facti sunt novissimi et novissimi primi*[6]; prima enim lex erat « perfectionis », per Christum facta novissima seu ultima; secunda erat « iustitia », seu mosaica, quae cum a Christo abrogata esset, facta est prima, i. e. oblivioni tradita[7].

11. Placita Auctoris modo adumbrata cum doctrina Ecclesiae partim conveniunt, partim errores periculosos continent. Admittit dona aliqua praeternaturalia Adae divinitus largita : impassibilitatem, dominium in animalia (saltem passivum), immunitatem a laboribus vitaeque curis.

Ex altera parte dona alia Adae a Deo data valde exaggerat. Gratiam nimirum sanctificantem, Adae a Deo infusam, quam verbis Geneseos : *spiraculum vitae*[8] indigitatam esse putat, non solum internum iustificationis principium, sed omnium charismatum complexum autumat, cum Spiritu Paraclito identicum, quem et Apostoli acceperint, eumque non solum *sanctitatis* sed et *perfectionis principium* in Adam concipit, vi cuius terrestria transcendens in caelo cum angelis moratus sit. Error per se non adeo gravis, dummodo caelum non sensu litterali intelligatur. At Auctor notionem Adae sanctitatis pervertit, quando e Patre humani generis monachum facit nudum, vel potius gymnosophistam, quietismo absoluto deditum, semper orantem, laboremque corporalem, ut rem foedam aspernantem, idem vitae institutum ipsi Salvatori tribuens. Haec doctrina a mente christianismi aliena Scripturae tota quanta adversatur : quanam vero ratione eam Auctor cum narratione biblica componere voluerit, inferius ostendetur.

Aliquam difficultatem parat quaestio, quid Noster de paradiso senserit. Adam enim saepenumero in « paradiso » « in Eden », « in Ierusalem superna », « in caelo » Deum cum angelis laudasse et « de caelo ad terram decidisse » affirmat. Primo igitur obtutu eorum opinionem sequi videtur, qui narratio-

[1] Serm. XXVIII, 8 sq. — [2] Cf. Ephes. I, 10. — [3] Serm. XXI, 7. — [4] Matth. XIII, 27. [5] Serm. XXIII, 1. — [6] Matth. XX, 16. [7] Serm. XXVI, 5. — [8] Gen. II, 7.

nem biblicam allegorice interpretantes Paradisum in caelis collocarunt[1]. Vix tamen credibile est Auctorem meram aliquam spiritualem existentiam Adae tribuisse. Hoc ideo improbabile est, quia de dominio Adae in animalia agit; unde concludendum erit eum nomine paradisi, Eden, Ierusalem supernae non locum aliquem materialem designasse, sed, uti videtur, contemplationem rerum caelestium et ad eius mentem Adam *anima*, vel potius *mente*, non corpore caelum inhabitasse[2].

Si ea perpendantur, quae ad mentem Nostri de duplici mundo intellectuali eiusque imagine, materiali, atque de doctrina ἀνακεφαλαιώσεως iam superius dicta sunt, non est difficile definire nexum harum sententiarum mutuum. Adam nimirum in L° G. describitur ut ens corpore et anima praeditum; at

[1] Sententia illa inter Iudaeos sub influxu doctrinae platonicae orta esse videtur. Iam translatores Gen. II, 8, hac in re hallucinabantur. In textu enim hebraico Dominus paradisum מִקֶּדֶם plantasse dicitur, quod Aquila interpretabatur verbis : ἀπ' ἀρχῆς; Symmachos : ἐκ πρώτης; Theodotion : ἐν πρώτοις. Exinde iam auctor Iubilaeorum (II, 7) conclusisse videtur Gan 'Eden die adhuc tertia creationis conditum esse (cf. Rönsch, *Das Buch der Iubiläen*, Leipzig, 1874, p. 268). In libro apocrypho Henoch ex lingua palaeoslavica a Bonwetsch germanice reddito (*Das slavische Henochbuch* in *Abhandlungen der königlichen Ges. der Wissenschaften zu Göttingen*, Berlin, 1896, p. 12), cap. VIII, describitur iter Henoch in caelo tertio, ubi conspexerit « paradisum pulchritudinis ineffabilis ». Etiam *Apocalypsis Baruch* syriaca, IV, 2-4 supponit paradisum in mundo invisibili idearum existere; ceterum loci authentiam Charles in dubium vocavit (v. *The Apocalypse of Baruch*, London, 1896, p. 6). Irenaeus ad quaestionem, ubi ergo primus homo positus sit, respondet : *in paradiso, quemadmodum Scriptura dicit : « Et plantavit Deus paradisum in Eden contra orientem et posuit ibi hominem, quem plasmavit » et inde proiectus est in hunc mundum non obediens, quo et iustos spiritum habentes translatos esse* vult dicentibus presbyteris et *Paulum asportatum Haer.* V, v, 1; Harvey II, 331). Similia docebant Ophitae : Adam nempe et Evam e paradiso in hunc mundum proiectos esse a Ialdabaoth, cuius praeceptum transgressi sint (Irenaeus, *Haer.* I, XXVIII, 4; Harvey I, 234) et Valentinus, qui de septem caelis intellectualibus loquitur, qui sint totidem Angeli, sicut etiam paradisus supra tertium caelum existens sit virtus, Archangelus quartus, cum quo conversatus sit Adam (*Haer.* I, I, 9; Harvey I, 45 sq.). Quem S. Irenaei locum Harvey sententiis ex opere cabbalistico עמק המלך desumptis illustrat. Error sane singularis; docente namque Philippo Bloch (*Geschichte der Entwicklung der Kabbala*, Trier, 1894, p. 67) liber עמק המלך a Iacob Elchanan, circa annum Dñi 1653 exaratus est. Iudaei antiquiores de allegorica paradisi interpretatione vix quidquam tradunt. In commentario *Berešith Rabba*, par. 15, n. 4, R. Samuel bar Nachmani reiicit sententiam eorum, qui verbo מקדם paradisum ante creationem mundi factum esse intelligant; par. 21, n. 7, ubi de eiectione Adae agitur e paradiso, Rabbi Iehuda duplicem paradisum distinguit : alium in hoc mundo situm, alium in futuro et Adam ex utroque eiectum esse dicit; *ib.* n. 14, iuxta aliam sententiam Gehenna die secunda, Gan 'Eden (paradisus) die tertia creatum esse refertur. Speculationes Iudaeorum circa paradisum inferiorem et superiorem (cf. Eisenmenger, *Entdecktes Iudenthum*, Königsberg, 1711, t. II, 296 sq.) posterioris sunt aetatis.

[2] Cf. Serm. XXIV, 4.

eius corporeitas adeo extenuatur, ut ei Auctor ipsas functiones vitae vegetativae denegasse videatur, uti usum cibi et generationem, quorum loco Auctor interventionem aliquam divinam supponit, ad conservandam vitam individui humani speciei que immediate, modo scilicet miraculoso, concurrentem. Adam ex eius mente ad hunc mundum eatenus tantum pertinuit, quatenus corpore hac in terra degebat; at mente quasi extra se raptus et in iugi quadam extasi constitutus semper in mundo invisibili, inter angelos versabatur, i. e. rationali eius parte spectata totus ad mundum supernum illum pertinebat, cuius mundus inferior mera imago sit imperfecta. Verum, Adam vitam aliquam visionariam et pure contemplativam agens non potuit sibi victum et vestitum comparare : haec ei ab angelis subministrabantur, Adam « pane de caelo » nutrientibus. Adam igitur veluti gymnosophista indicus describitur, totus contemplationi deditus, laborem corporalem anxie fugiens.

12. Haec doctrina Scripturae certe non est. Conceptum perfectionis aprioristicum ope doctrinae ἀνακεφαλαιώσεως ad primum Adam refert Auctor, verba S. Pauli Ephes. I, 10 allegans, quibus Christus omnia « innovasse » dicatur. Hinc infert vitam Christi, utpote Adae alterius, nil nisi *repetitionem*, seu *recapitulationem* esse vitae Adae primi adhuc innocentis, contemplationi rerum caelestium dediti vitamque angelicam agentis, unde ad materialia prolapsus defecerit. Attamen ἀνακεφαλαιώσεως doctrinâ solâ placita Nostri adhuc non explicantur, nam vitae Christi et redemptionis conceptus in L° G. obvius non minus arbitrarius est, ac eiusdem ad Adam primum relatio; hinc inferendum est Auctori vitae quoddam institutum concretum ethico-philosophicum praeluxisse, quod perfectionis culmen habens ad ambos Adam — terrenum primum, caelestem, ceu Christum alterum — retulit. Quale autem hoc vitae genus fuerit, divinare difficile non est. Adam ex mente Auctoris anachoretarum primus erat; vitae vero ratio, quam ei adscribit, erat vitae solitariae institutum, quod in Oriente inde a saeculo IV percrebuerat et culmen perfectionis haberi coepit. Praesuppositiones quidem philosophicae conceptus huiusce perfectionis per scholas Neoplatonicorum usque ad Philonem Iudaeum pertingunt; nam etiam Neoplatonici quidam eandem docuere animae humanae ab ordine caelesti primordialem apostasiam utpote peccati et miseriae humanae causam[1]; attamen eorum placita in animarum praeexistentia fundata

[1] Plotinus v. g. putavit animas a mundo intelligibili declinantes in caelum procedere ibique acceptis corporibus per ipsum in corpora magis terrena labi. Et alias quidem a caelo in corpora inferiora atque vicissim, alias vero ab aliis in alia transire (μετεμψύχωσις) quippe cum his facultas non contingat se hinc attolendi, propter pondus atque oblivionem plurimum trahentes secum, quo gravante per inferiora praecipitentur. Differentes fieri animas inter se, vel ob diversitatem corporum quibus insinuantur, vel ob fortunas, vel ob educationes, vel ob alias causas, quas fato, εἱμαρμένῃ adscribit (*Enneadis* IV, III, 15, ed. Creuzer et Moser, Parisiis, 1896, p. 208). Multas dein animas eandem sortem subire ait, sicut gubernatores navigiorum fluctuantium, qui sui obliti vix animadvertant se in eo discrimine constitutos submersum iri : tales nimirum animas a se discedentes quam plurimum demum arctius detineri fascinationis vinculis, naturae cura devinctas (*ib.* n. 17, p. 210). Quod fieri, quando animae singulae caelo derelicto sui iuris esse velint; tunc enim animam seiunctam desolari impotentemque factam negotiis distrahi. Licet igitur animae ad perfectionem universi descendant, etiamsi hoc aliqua necessitate fiat, ex mente Plotini ea necessitas non excludit voluntarium ex parte animae, nam anima corpori adiuncta motu proprio vadens et interea deteriora patiens dicitur pro his, quae fecit, merita reportare (*Enn.* IV, VIII, 4 sq., p. 289 sq. Cf. Zeller, *Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung*, III. Theil, II. Abtheilung : *Die nachsokratische Philosophie*[4], Leipzig, 1903, pp. 627-632). Plotinus malam esse opinatur animam, si commixta sit corpori simulque cum ipso patiatur et per omnia cum illo opinione consentiat (*Enn.* I, II, n. 3, p. 10). Causam vero, cur animae, quae sint divinae sortis deique omnino, dei patris obliviscantur ignorantes se ipsas et illum, esse audaciam, generationem, primam diversitatem et, quia voluerint sui iuris esse. « Postquam igitur libertate hac, sive licientia delectari coeperunt, fretae plurimum suo quodam ex se ipsis movendi munere et iter contrarium ineuntes factaeque iam remotissimae iam se ipsas illic exortas esse prorsus ignorant, velut pueri statim nati a parentibus segregati proculque diutius educati et se et parentes ignorant. Cum igitur neque patrem neque se ipsas videant, suique generis ignorantia se parvi faciant honorantes alia et, quidquid occurrit magis, quam se, admirantes, atque stupidae hinc et admirabundae pendentes, nimirum se iam longissime proiecerunt disiunxeruntque a patre atque se ipsis, dum scilicet ea, a quibus nimium aversae sunt, parvi facerent... Cum igitur deteriorem se ipsam rebus nascentibus et occidentibus existimet (sc. anima), ideoque abiectissimum quiddam maximeque caducum omnium, quae honorat, esse se putet : merito neque dei naturam neque potentiam animo concipit » (*Enn.* V, I, 1, p. 298). Cf. Koch, *Pseudo-Dionysius Areopagita in seiner Beziehung zum Neoplatonismus und Mysterienwesen*, Mainz, 1900, p. 135 sqq.). Eisdem causis lapsum Adae in L° Gr. tribui mox videbimus. Idem etiam remedium lapsus extenuata activitate Christi salvifica utrobique commendari, ubi de doctrina soteriologica L[i] Gr. erit sermo, ostendetur.

ab Ecclesia tolerari haud poterant. Hinc evenit, ut Patres saeculi IV relictis Origenis placitis, qui doctrinam de praeexistentia animarum ad peccatum originale explicandum adoptavit et systemati suo adaptavit, ad Philonem recurrentes sententias de statu Adae primordiali L[i] G. persimiles proposuerint.

Philo nimirum Scripturae narrationem de creatione hominis allegorice interpretatus sub paradiso vim animae intellexit myriadibus opinionum plenae, arbore vero pietatem significari arbitrabatur, a qua homo ad arborem scientiae boni et mali defecerit, i. e. ad prudentiam, cuius ope discreverit res natura contrarias[1]. Causam vero ruinae hominis primi mulierem fuisse

[1] *De mundi opificio*, n. 54 (ed. Mangey, p. 57) : ... ὡς ἔοικεν αἰνίττεται, διὰ μὲν τοῦ παραδείσου τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικὸν, ὅπερ ἐστὶ κατάπλεων οἷα φυτῶν, μυρίων ὅσων δοξῶν· διὰ δὲ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς τὴν μεγίστην τῶν ἀρετῶν, θεοσέβειαν δι' ἧς ἀθανατίζεται ἡ ψυχή· διὰ δὲ τοῦ τῶν καλῶν καὶ πονηρῶν γνωστικοῦ φρόνησιν τὴν μέσην, ᾗ διακρίνεται τἀναντία φύσει. Θέμενος (nempe Deus) οὖν τοὺς ὅρους τούτους ἐν ψυχῇ, καθάπερ δικαστὴς ἐσκόπει πρὸς πότερον ἐπικλινῶς ἕξει. Ὡς δὲ εἶδε ῥέπουσαν μὲν πρὸς πανουργίαν ὁσιότητος δὲ καὶ εὐσεβείας ὀλιγωροῦσαν, ἐξ ὧν ἡ ἀθάνατος ζωὴ ἐπιγίνεται, προὐβάλετο κατ' εἰκὸς καὶ ἐφυγάδευσεν ἐκ τοῦ παραδείσου... κτλ.

autumat; nam amore utrique superveniente cupidinem in eis ortam esse procreandi similem prolem ex mutua consuetudine, dein voluptatem, ex voluptate vero omnia iniquitatum genera; quo factum sit, ut vitam beatam et immortalem cum mortali commutarint[1].

13. Hac doctrina cum priore collata orta est verisimiliter ea sententia, quam de causa primi hominis lapsu invenies in opere S. Athanasii *Contra Gentes* adhuc ante synodum Nicaenam exarato[2]. Ibi habet strenuus orthodoxiae defensor[3]:

[1] *De mundi opificio*, n. 53 (ed. Mangey, p. 35): Ἐπεὶ δὲ ἐπλάσθη καὶ γυνή, θεασάμενος ἀδελφὸν εἶδος καὶ συγγενῆ μορφήν, ἐνησμένισε τῇ θέᾳ καὶ προσιὼν ἠσπάζετο. Ἡ δὲ οὐδὲν ἐκείνου προσβλέπουσα ζῷον ἐμφερέστερον ἑαυτῇ, γάννυταί τε καὶ ἀντιπροσφθέγγεται μετ' αἰδοῦς. Ἔρως δ' ἐπιγενόμενος, καθάπερ ἑνὸς ζῴου διττὰ τμήματα διεστηκότα συναγαγὼν εἰς ταὐτὸν, ἁρμόττεται, πόθον ἐνιδρυσάμενος ἑκατέρῳ τῆς πρὸς θάτερον κοινωνίας εἰς τὴν τοῦ ὁμοίου γένεσιν. Ὁ δὲ πόθος οὗτος καὶ τὴν τῶν σωμάτων ἡδονὴν ἐγέννησεν, ἥτις ἐστὶν ἀδικημάτων καὶ παρανομημάτων ἀρχή, δι' οὗ ὑπαλλάττονται τὸν θνητὸν καὶ κακοδαίμονα βίον ἀντ' ἀθανάτου καὶ εὐδαίμονος. Cf. Heinisch, *Der Einfluss Philos auf die älteste christliche Exegese*, Münster, 1908, pp. 169-174.

[2] Probabiliter anno Dñi 318. Cf. Bardenhewer, *Patrologie*[3], p. 212.

[3] *C. Gentes*, n. 2, Migne, *P. G.* t. XXV, col. 5 sq.: Ἐξ ἀρχῆς μὲν οὐκ ἦν κακία... Ὁ μὲν γὰρ τοῦ παντὸς δημιουργὸς καὶ παμβασιλεὺς Θεός... διὰ τοῦ ἰδίου Λόγου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος κατ' ἰδίαν εἰκόνα πεποίηκε· καὶ τῶν ὄντων αὐτὸν θεωρητὴν καὶ ἐπιστήμονα διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμοιώσεως κατεσκεύασε, δοὺς αὐτῷ καὶ τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος ἔννοιαν καὶ γνῶσιν, ἵνα τὴν ταυτότητα σώζων, μήτε τῆς περὶ Θεοῦ φαντασίας ποτὲ ἀποστῇ, μήτε τῆς τῶν ἁγίων συζήσεως ἀποπηδήσῃ, ἀλλ' ἔχων τὴν τοῦ δεδωκότος χάριν, ἔχων καὶ τὴν ἰδίαν ἐκ τοῦ πατρικοῦ Λόγου δύναμιν, ἀγάλληται καὶ συνομιλῇ τῷ θείῳ ζῶν τὸν ἀπήμονα καὶ μακάριον ὄντως τὸν ἀθάνατον βίον. Οὐδὲν γὰρ ἔχων ἐμπόδιον εἰς τὴν περὶ τοῦ θείου γνῶσιν θεωρεῖ μὲν ἀεὶ διὰ τῆς αὐτοῦ καθαρότητος τὴν τοῦ Πατρὸς εἰκόνα τὸν Θεὸν Λόγον, οὗ καὶ κατ' εἰκόνα γέγονεν· ὑπερεκπλήττεται δὲ κατανοῶν τὴν δι' αὐτοῦ εἰς τὸ πᾶν πρόνοιαν, ὑπεράνω μὲν τῶν αἰσθητῶν καὶ πάσης σωματικῆς φαντασίας γινόμενος, πρὸς δὲ τὰ ἐν οὐρανοῖς θεῖα καὶ νοητὰ τῇ δυνάμει τοῦ νοῦ συναπτόμενος. Ὅτε γὰρ οὐ συνομιλεῖ τοῖς σώμασιν ὁ νοῦς ὁ τῶν ἀνθρώπων, οὐδέ τι τῆς ἐκ τούτων ἐπιθυμίας μεμιγμένον ἔξωθεν ἔχει, ἀλλ' ὅλος ἐστὶν ἄνω ἑαυτῷ συνὼν ὡς γέγονεν ἐξ ἀρχῆς· τότε δή, τὰ αἰσθητὰ καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα διαβάς, ἄνω μετάρσιος γίνεται, καὶ τὸν Λόγον ἰδών, ὁρᾷ ἐν αὐτῷ καὶ τὸν τοῦ Λόγου Πατέρα, ἡδόμενος ἐπὶ τῇ τούτου θεωρίᾳ, καὶ ἀνακαινούμενος ἐπὶ τῷ πρὸς τοῦτον πόθῳ· ὥσπερ οὖν τὸν πρῶτον τῶν ἀνθρώπων γενόμενον, ὃς καὶ κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν Ἀδὰμ ὠνομάσθη, λέγουσιν αἱ ἱεραὶ Γραφαὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀνεπαισχύντῳ παῤῥησίᾳ τὸν νοῦν ἐσχηκέναι πρὸς τὸν Θεόν, καὶ συνδιαιτᾶσθαι τοῖς ἁγίοις ἐν τῇ τῶν νοητῶν θεωρίᾳ, ἣν εἶχεν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, ὃν καὶ ὁ ἅγιος Μωϋσῆς τροπικῶς παράδεισον ὠνόμασεν. Ἱκανὴ δὲ ἡ τῆς ψυχῆς καθαρότης ἐστὶ τὸν Θεὸν δι' ἑαυτῆς κατοπτρίζεσθαι, καθάπερ καὶ ὁ Κύριός φησι· Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

Οὕτω μὲν ὁ Δημιουργὸς... τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος κατεσκεύασε, καὶ μένειν ἠθέλησεν· οἱ δὲ ἄνθρωποι κατολιγωρήσαντες τῶν κρειττόντων καὶ ὀκνήσαντες περὶ τὴν τούτων κατάληψιν, τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἑαυτῶν ἐζήτησαν. Ἐγγύτερα δὲ τούτοις ἦν τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου αἰσθήσεις. Ὅθεν τῶν μὲν νοητῶν ἀπέστησαν ἑαυτῶν τὸν νοῦν, ἑαυτοὺς δὲ κατανοεῖν ἤρξαντο. Ἑαυτοὺς δὲ κατανοοῦντες, καὶ τοῦ τε σώματος καὶ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν ἀντιλαμβανόμενοι, καὶ ὡς ἐν ἰδίοις ἀπατώμενοι, εἰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίαν ἔπεσαν, τὰ ἴδια προτιμήσαντες τῆς πρὸς τὰ θεῖα θεωρίας· ἐνδιατρίψαντες δὲ τούτοις, καὶ τῶν ἐγγυτέρων μὴ ἀποστῆναι θέλοντες, ταῖς μὲν τοῦ σώματος ἡδοναῖς συνέκλεισαν ἑαυτῶν τὴν ψυχήν, τεταραγμένην καὶ πεφυρμένην πάσαις ἐπιθυμίαις... κτλ.

Principio quidem malitia non fuit... Nempe mundi opifex et omnium moderator Deus... ut vere bonus ac summe benignus per proprium Verbum et Salvatorem nostrum Iesum Christum humanum genus ad propriam imaginem fecit, qua illa secum similitudine hominem ad rerum naturam cognoscendam et contemplandam aptum reddidit. Hinc propriae etiam aeternitatis cogitationem et cognitionem eidem impertivit, ut videlicet hac conservata similitudine nunquam cogitationem a Deo averteret, neque a sanctorum convictu discederet, sed datam Dei gratiam et propriam ex paterno Verbo vim infusam retinens exultaret et cum Deo familiariter viveret securamque ac vere beatam immortalem vitam duceret. Nam si nulla re a Dei cognitione impediatur animae munditia, Patris imaginem, Deum Verbum, ad cuius quoque imaginem factus est, semper contemplatur, maximaque admiratione afficitur, cum Providentiam, qua mundus per ipsum administratur, intelligit. Ita rebus quidem, quae sub sensus cadunt et corporeae sunt, excelsior efficitur, cum his vero vi mentis coniungitur, quae caelestes ac divinae sunt solaque intelligentia comprehenduntur. Cum enim corporibus mens humana non adhaerescit, neque aliquid ex eorum cupiditate extrinsecus admistum habet, sed tota ipsa sursum secum est, sicuti initio facta est: tunc ea, quae sensus movent, omniaque humana transcendens in sublime fertur Verbumque et in Verbo Verbi Patrem videt, cuius contemplatione delectata suo erga illum amore et desiderio renovatur: quemadmodum utique primum hominem, qui hebraea lingua Adam dictus est, sacrae Scripturae narrant initio summa cum libertate et fiducia mente Deo adhaesisse sanctorumque societate et consuetudine potitum fuisse in illa rerum caelestium contemplatione, qua illo in loco fruebatur, quem sanctus Moyses tropo quodam paradisum appellavit. Animae enim munditia eam ad Deum per seipsam contuendum idoneam reddit, uti ipse Dominus ait (Matth. v, 8): *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Sic ergo Creator hominum genus condidit, quos etiam in eo statu perseverare voluit. At illi rebus potioribus neglectis ignavique et inertes ad illas intelligendas effecti, sese ad ea, quae sibi propiora erant, convertere. Haec autem corpus et sensus corporis erant. Itaque homines mentem et cogitationem a rebus caelestibus avocaverunt et seipsos contemplari coeperunt. Seipsos autem contemplando corporique aliisve rebus, quae sensus movent, inhaerendo ac velut in propriis decepti in sui cupiditatem delapsi sunt propriis rebus divinarum contemplationi antepositis. In his porro commorantes nolentesque a proximis sibi rebus recedere, suam animam omni cupiditatum genere turbatam et inquinatam corporis voluptatibus constrinxere etc.

S. Athanasius in statu Adae primordiali describendo cum L° G. in eo convenit, quod fontem beatitudinis naturae integrae in contemplatione ordinis intelligibilium seu metaphysici situm fuisse arbitratur. Differt a doctrina L° G., quatenus allegorica Geneseos interpretatione gratias praeternaturales Adae concessas adeo extenuat, ut alibi Adam nihil amplius ceteris

habuisse vel a posteris differre asseruerit, nisi quod solus hominum a Deo formatus sit [1].

14. Similia docet, multo tamen brevius, S. Gregorius Nyssenus, cuius scripta hinc inde etiam de statu hominis primordiali notulas sparsas exhibent.

In opere, cui inscribitur *De virginitate,* S. Pater : Finis, ait, vitae Christianae est, divinae imaginis, quae carnis sordibus modo obscurata est, in integrum restitutio. Hoc igitur fieri debemus, quod initio vitae suae erat πρωτόπλαστος. Quidnam igitur ille erat? Nudus erat, necdum mortuis pellibus amictus, libere autem vultum Dei intuens nec bonum gustu et visu discernens, sed in solo Domino delectabundus et in hoc dato sibi adiutorio utens, sicut innuit divina Littera, eum non prius eam cognovisse, nisi postquam a paradiso expulsus est, ipsa ob peccatum, quod circumventa perpetraverat, dolorum partus supplicio damnata [2].

Igitur S. Pater — perinde ac L. G. — ope doctrinae ἀποκαταστάσεως definit statum naturae integrae et hac methodo infert protoplastos vitam innocentem, castam contemplativamque egisse. Simili modo ratiocinatur in opere *De opificio hominis,* ubi ad eandem ἀποκαταστάσεως doctrinam recurrens duas sententias falsas refutare intendit. Alia eorum est, qui contra ἀποκαταστάσεως doctrinam eam ob rationem moveant difficultatem, quod protoplasti in paradiso cibo materiali usi esse dicantur, quod in restitutionis statu non contingat. S. Pater respondet in Scriptura non agi de cibo materiali, cum verba Scripturae alium quoque sensum cibi admittant. Cibum autem protoplastorum spiritualem fuisse contendit, lignum vitae, ceu Sapientiam, quae sit teste Salomone [3]

[1] *De decretis Nicaenae synodi,* n. 8 in fine (Migne, *P. G.* t. XXV, col. 437/8) : Ἀδὰμ μόνος ὑπὸ μόνου τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Λόγου γέγονεν· ἀλλ' οὐχ ἐν τῷ πάλιν τὸν Ἀδὰμ πλέον τι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἔχειν, ἢ διαφέρειν τῶν μετ' αὐτὸν ἄν τις φήσειεν, εἰ μόνος μὲν αὐτὸς ὑπὸ μόνου τοῦ Θεοῦ πεποίηται κτλ. Ad locum cf. Schwane, *Dogmengeschichte* [2], t. II, p. 443. Ex his Athanasii verbis certe non sequitur nos peccato originali obnoxios non esse, sed utique liquet Athanasium nulla dona praeternaturalia Adae admisisse, prouti de his rebus loco superius laudato prorsus tacetur. Praeterea, spectata interpretatione allegorica Geneseos, in qua omnia, quae allegavimus, fundantur, prorsus incredibile est Athanasium privilegia ulla corporalia Adae unquam tribuisse, cum notionem paradisi ad meram contemplationem rerum divinarum reduxisset.

[2] *Bibliothek der Kirchenwäter hsg.* v. Fr. Oeler. *Gregr. v. Nyssa,* B. IV, p. 89 : Εἰ οὖν αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπίνοια τῆς τοῦ ζητομένου εὑρήσεως, ἡ τῆς θείας εἰκόνος εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασις, τῆς νῦν ἐν τῷ τῆς σαρκὸς ῥύπῳ κεκαλυμμένης, ἐκεῖνο γενώμεθα ὃ ἦν παρὰ τὴν πρώτην ἑαυτοῦ ζωὴν ὁ πρωτόπλαστος. Τί οὖν ἐκεῖνος ἦν; γυμνὸς μὲν τῆς τῶν νεκρῶν δερμάτων ἐπιβολῆς, ἐν παῤῥησίᾳ δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ πρόσωπον βλέπων· οὔπω δὲ διὰ γεύσεως καὶ δράσεως τὸ καλὸν κρίνων, ἀλλὰ μόνον τοῦ κυρίου κατατρύφων, καὶ τῇ δοθείσῃ βοηθῷ πρὸς τοῦτο συγχρώμενος, καθὼς ἐπισημαίνεται ἡ θεία γραφὴ, ὅτι οὐ πρότερον αὐτὴν ἔγνω, πρὶν ἐξορισθῆναι τοῦ παραδείσου, καὶ πρὶν ἐκείνην ἀντὶ τῆς ἁμαρτίας ἣν ἀπατηθεῖσα ἐξήμαρτε, τῇ τῶν ὠδίνων τιμωρίᾳ κατακριθῆναι. (Cf. Migne, *P. G.* t. XLVI, col. 374 c).

[3] Prov. III, 18.

ipse Dominus [1]. Alia sententia a S. Gregorio reprobata vicissim eorum erat, qui peccatum protoplastorum generi humano utile fuisse autumarent, cum secus animae humanae in paradiso multiplicatae non essent. Nulla enim, dicebant, in Scriptura mentio fit generationis et parturitionis ante lapsum Adae. S. Pater hanc doctrinam refutaturus pariter ad doctrinam ἀποκαταστάσεως recurrit. Dño etenim teste — ita ratiocinatur — in resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Deique filii, cum sint filii resurrectionis. Atqui resurrectionis gratia nil aliud est, nisi εἰς τὸ ἀρχαῖον τῶν πεπτωκότων ἀποκατάστασις, i. e. restitutio in integrum; si igitur in hac restitutione similes futuri simus angelis, in statu naturae integrae olim eis nos similes fuisse necesse est : igitur in paradiso homines non via matrimonii, sed modo aliquo alio multiplicati essent, si homo non peccasset [2]. Eandem igitur supponit legem castitatis Adae impositam, quae in L° Gr. « lex perfectionis » dicitur. Sed in alia adhuc doctrina convenit cum L° Gr.

Gregorius etenim Nyssenus iuxta axioma « per quam causam aliquid fit per eamdem solvitur » — quod de lapsu animae intellectum iam pridem sic expressit Porphyrius [3] : Ψυχὴ καταδεῖται πρὸς τὸ σῶμα τῇ ἐπιστροφῇ τῇ πρὸς τὰ πάθη, τὰ ἀπ' αὐτοῦ· καὶ λύεται δὲ πάλιν διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἀπαθείας, — nos ad pristinam beatitudinem eadem via reverti posse asseruit, qua cum protopatre damnati paradisum amisimus. Sicut igitur voluptas fraude a peccato inducta initium erat lapsus finisque eius matrimonium : nobis a patria peregrinantibus ab ultimo stadio lapsus est incipiendum iter ad illum ferens locum, unde profecti sumus, id est, a matrimonio, quo relicto dein a colenda terra segregari debemus et demum carnis prudentia exuta, quasi veste, qua Adam e paradiso pulsus indutus est, iterum ad Christum redire poterimus [4].

Haec omnia etiam L. G. docet; discrimen autem maximum intercedit inter doctrinam S. Patris Nostrique. S. Gregorius enim, dum doctrinae ἀποκαταστάσεως innixus virginitatem, tamquam restitutionis in integrum exordium summopere commendat, matrimonium tantum abest ut damnet, quin etiam divinam eius institutionem eiusque honestatem contra haereticos defendat [5] nec unquam salutis spem constitutis in matrimonio deneget, dum L. G. diversos salutis gradus in caelo dari asserens, homines in matrimonio viventes ob inhaerentem eis maculam a visione beatifica Dei excludit eisque exiguam aliquam salutis speciem adiudicat, uti inferius ostendetur.

[1] *De opificio hominis*, cap. XIX (ed. Oeler, *o. c.* t. III, p. 113 sq. ; cf. Migne, *P. G.* t. XLIV, col. 195-198).

[2] *De opificio hominis*, cap. XVIII sq. (ed. Oeler, t. III, p. 112-115 ; cf. Migne, *P. G.* t. XLIV, col. 195-198).

[3] *Sent.* VII (in ed. opp. Plotini citata, p. XXXI, 23).

[4] *De virginitate,* cap. XII (ed. Oeler IV, 89 ; Migne, *P. G.* XLVI, col. 373 sqq.).

[5] *Ibid.*, cap. VIII (ed. Oeler IV, 57 ; Migne, *P. G.* XLVI, 353 sq.).

Sed quaeres, qui fiat, ut non obstante praemissarum similitudine, ne dicam identitate, L. G. ad alias conclusiones pervenerit? Responsum in promptu est. S. Pater nimirum ἀποκατάστασιν demum in resurrectione futuram esse docet, ita tamen, ut non omnes eidem vitae restituantur, sed pro diverso puritatis gradu, quam in hac vita consecuti sint, post resurrectionem brevius diutiusve purgandi sint, donec deletis eorum maculis Deo salventur [1]. S. Pater igitur virginitate et ascesi commendata non docet eos, qui hasce virtutes non exercuerint, salvari non posse, sed iam hac in vita purgatos in vita aeterna Deo statim unitum iri, alios vero heic impuros demum detersis igne maculis salutem consecuturos. Aliter L. G., ubi ἀποκατάστασις iam hac in vita ponitur eo sensu, quod nisi quis ad statum naturae innocentis ope asceseos redierit, post mortem ad Dei visionem admittendus non sit, cum ex mente Auctoris defunctorum animae macula infectae peccati, cum Deo uniri nequeant.

Vestigia similis doctrinae de statu naturae integrae etiam apud S. Basilium inveniuntur, qui Adam cum superis conversatum esse, non loco, sed animo, eundem victum cum Archangelis comedisse, omnibusque bonis satiatum esse docuit [2].

15. Sed non solum apud Patres Ecclesiae graecae ideis aliquando neoplatonicis imbutos huiusmodi placita ferebantur, sed etiam in Ecclesia syriaca, quamquam ob raritatem documentorum ante saeculum VI fere nulla huius rei testimonia nobis praesto sunt.

Testem doctrinae huius antiquissimum inter Syros habemus Philoxenum Mabugensem, qui in opere ascetico *De perfectione christiana*, Sermone XII ubi de fornicatione agit, sententiam suam de vita Adae caelesti, doctrinae L[i] Gr[um] simillimam proponit, quam propterea operae pretium existimamus integram adducere [3].

[1] *Oratio catechetica*, cap. XXXV (ed. Oeler, t. II, p. 131; Migne, *P. G.* t. XLV, col. 92. Ad locum cf. Schwane, *Dogmengeschichte*[2], II, p. 605).

[2] *Quod non est Deus auctor malorum*, cap. VII.

[3] *The Discourses Philoxenus*. Ed. Budge, vol. 1, pag. 500 : [illegible]

Philoxenus in sermone laudato de stimulo agit sexuali et asserit : bene quidem naturae humanae instinctum carnalem generandi a Deo inditum esse ad propagandum genus humanum, subdit autem : post praeceptum Dei contemptum motus inordinatos sexuales in humana ortos esse natura, ob quos mens Adae de saeculo spiritali superno ad res corporales delapsa sit.

Typi enim, inquit, *ambarum conversationum in primordiis generis nostri apparuere : spiritualium et corporalium atque mundi spiritualis et corporalis ac Adae primi et Adae novissimi. Etenim antequam manducassent escam praevaricationis mandati, ex qua orta est etiam concupiscentia, quae in membris latebat, tota conversatio ipsorum spiritualis erat, et modo spirituali movebantur in rebus omnibus : sanctis cogitationibus, mente pura, scientia Deo digna, intellectu mundo, a motibus foedis concupiscentiae purificato. Vita ipsorum in medio paradiso ad imaginem exercituum spiritualium efformata erat, cum sola specie corporali apparerent, occulte vero scientia spirituali in caelo habitarent. Spiritualia enim initio gustare fecit Adam Creator, nam heredem eorum volebat eum fieri. Quamquam enim res mundanae omnes verbo utique Factoris factae ac conditae sunt : tamen eas liberum Adae arbitrium appetiit et voluntarie eis adhaesit.*

Quod constat ex esu fructus, qui evenit in praevaricatione praecepti; esus enim fructus huius initium erat omnium concupiscentiarum teste doctore nostro Apostolo dicente (Rom. VII, 7) : « *Ne concupiscentiam quidem nossem, si Lex non dixisset : Non concupisces. Hoc enim praecepto peccatum occasionem invenit consummare in me omnem concupiscentiam* ». *Proinde relate ad nos prior erat concupiscentia spiritus, quam carnis, sicut ostendit historia initii generis nostri. Etenim de summo ad imum descendit Adam et de concupiscentia spirituali delapsus est ad concupiscentiam carnalem et de conversatione caelicolarum prostitutus est ad conversationem terrigenarum et a visione pulchritudinis Dei insatiabili conversus est ad intuendam pulchritudinem uxoris suae. Priusquam enim ad exteriores res conversus esset, exteriora non apparuere ipsi; et antequam animam ad res mundanas applicuisset, appetibilia mundi non stetere coram intuitu eius, quorum omnium causa exordiumque erat esus fructus; eademque ratione, sicut illic e ventre ortae sunt omnes concupiscentiae : sic et nunc illinc incipiunt cuntae nequitiae.*

Uti ex opere Moysis Bar Kephae, cui inscribitur « *De Paradiso* [1] » comper-

[illegible]

[1] Moše bar Kepha episcopus dioeceseon unitarum Bêt Ramâm et Bêt Kionaya natus est a. 815 in vico Balad, mortuus a. 903. Opera ab ipso composita praecipua sunt : *Liber de Paradiso*, a Ioanne Masio translatus et a Renaudot in op. *Liturgiarum orientalium collectio*, Parisiis, 1716, parte II, pag. 398 editus atque in *Patrologia Graeca* a Migne reimpressus vol. CXI, col. 480-608. *Liber de anima* germanice translatus ab O. Braun in op. : *Moses Bar Kepha und sein Buch von der Seele*. Freiburg im Br., 1891. Commentariorum in Libros SS. fragmenta in Cod. Add. 17,274 (cf. Wright, *CBM* p. 620)

tum habemus, inter Iacobitas doctrinas de paradiso placitis L[i] Gr[um] persimiles alii quoque doctores Syrorum proposuerunt. Parte enim prima operis laudati cap. VII, dicit : *Sunt, qui in caelo paradisum esse putent, eo quod divus Apostolus de se ipso dicat raptum se fuisse in caelum et in paradisum*[1]. Cap. XIX vero eorum refert sententiam, qui putent « *non fuisse arborem id, de quo gustavit Adam, sed venereum amplexum, quo cum uxore ille corpus miscuit; eamque ob rem aiunt partum mulieris esse per Dei sententiam doloribus factum obnoxium; neque aliud voluisse illud praeceptum : Ne edatis de illa arbore, quam : Ne coeatis, sed sancte et absque omni venere vivatis; et : Quo die illa edetis, morte moriemini, id esse : quo die corpora miscebitis*[2]. Hanc quidem sententiam Moyses Bar Kepha reiicit; praeeunte autem S. Gregorio Nysseno[3] putat observato Dei praecepto homines mirabili quodam modo, absque carnis concupiscentia multiplicatum iri potuisse[4]. Moyses ipse paradisum corporalem esse contendit *et hunc unicum eumque unum paradisum duplicis esse conditionis : corporeae et incorporeae, sive et eius, quae sensu, et eius, quae ratione intelligentiaque mentis percipiatur*[5]. Eam mysticam paradisi interpretationem parte operis secunda proponit, ubi paradisum mysticum (cap. II) sic definit : *Paradisus spiritualis, sive mysticus, vita est spiritualis, quae animo agitatur, plena summae temperantiae atque sanctitatis et perpetuis meditationibus rerum divinarum earumque, quae sunt a Deo conditae, addicta, atque omnino vita beata et angelica, procul ab omnibus animi perturbationibus, anxietatibus, suspiriis, luctu remota, atque cum gaudio, laetitia, exultatione coniuncta, itaque pollens potensque, ut radios atque splendorem divinarum notionum concipere queat, quippe qui in hoc paradiso versantur, in summa vivunt beatitudine atque creatorem Deum eiusque creaturas mente contemplantes oblectantur. Nam et supernae copiae angelicae illic habitant; et Adam Evaque, antequam adversum Dei mandatum fecissent, ibidem morabantur*[6].

Ea interpretatio bifaria paradisi apud patres Graecos, ni fallor, primo apud S. Ioannem Damascenum accuratius proponitur, qui Adam corpore quidem in regione amoenissima, animo autem in sublimissa habitasse opinatur[7].

adhuc inedita sunt. De aliis eiusdem auctoris scriptis v. R. Duval, *La littérature syriaque*, ed. II, Paris, 1900, p. 319 sq. Assemani, *Bibl. Orient.* II, p. 127 sqq.

[1] Migne, *P. G.* CXI, col. 491. — [2] *O. c.* col. 504.

[3] Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου, cap. 17 sq. (Ed. Oehler III, 103-113).

[4] Migne, *P. G.* CXI, col. 516. — [5] *O. c.* col. 488.

[6] *O. c.* col. 583. Cf. definitionem apud antiquos celeberrimam Euagrii Pontici (*Capita practica ad Anatolium*, Migne, *P. G.* XL, col. 1221) : Βασιλεία οὐρανῶν ἐστὶν ἀπάθεια ψυχῆς μετὰ γνώσεως τῶν ὄντων ἀληθοῦς.

[7] Etiam S. Ioannes Damascenus refert duplicem de Paradiso dari sententiam : eorum, qui Paradisum locum sensibilem existiment, et eorum, qui solum Paradisum spiritualem admittant; dein suam subdit sententiam dicens (*De fide orthodoxa* II, 11) : πλὴν ἐμοί γε δοκεῖ, ὅτι ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος αἰσθητὸς ἅμα καὶ νοητὸς δεδημιούργητο, οὕτω καὶ τὸ τούτου ἱερωτάτου

Vestigia eiusmodi doctrinarum inter Nestorianos quoque occurrunt. Išoʿdad episcopus Ḥadetensis[1] in *Commentario* in Genesim adhuc inedito ad verba : *et aperti sunt oculi amborum* hancce glossam addit, quam e Codice Or. 4,524, fol. 23[b] Musei Britannici excerptam heic adiicimus.

Alii autem, quod « aperti sunt » aiunt « oculi », non quasi caeci fuerint, sed quod in ordine angelorum creati sint sine passibilitate et in θεωρίᾳ *spiritualium fuerint. Postquam vero praevaricati sint praeceptum, descendisse de* θεωρίᾳ *ad* θεωρίαν *corporum et exinde conspexisse nuditatem alterutrius et commotos esse cupidine alterutrius. In membris autem genitalibus accepisse primo pudorem, quia acris sit potensque lubricitas naturae, qua ad* μῖξιν *cum mulieribus pellamur. Ne igitur veluti animalia re vera ad coitum feramur, praeposuisse pudorem membro coeundi, ut habenae instar ipse pudor eos retrahat ab impetu cupidinis lascivae*[2].

Similis traditionis mentionem facit Salomo, episcopus Baṣrensis in *Libro Apis*, cap. XV[3].

Omnibus fere locis patristicis heic laudatis subest idea philosophica neoplatonica : animas in corpora descendentes ibidem coinquinari et proinde purgatione indigere, ut labe macularum solutae ad Numen divinum redire possint. In scriptis Patrum citatis doctrina superius exposita originem suam prodit iam eo, quod Patres saeculi IV in describendo primi hominis lapsu momentum principale peccati Adae non in praevaricatione praecepti divini posuerint, sed in defectione eiusdem ad mundum materialem; serpens, Evae seductio, etc. obiter tantum commemorantur, nam in eorum systemate theologico momento reapse carebant. Hinc explicatur etiam allegorica expositio historiae protoparentum. Manifestum etenim est ideas philosophicas Neo-

τέμενος αἰσθητὸν ἅμα καὶ νοητὸν καὶ διπλῆν ἔχον τὴν ἔμφασιν· τῷ γὰρ σώματι ἐντῷ θειοτάτῳ χώρῳ καὶ ὑπερκάλλει.... αὐλιζόμενος, τῇ δὲ ψυχῇ ὑπερτέρῳ καὶ περεκαλλεστέρῳ τόπῳ διέτριβε θεὸν ἔχων οἶκον τὸν ἔνοικον.

[1] Vixit circa medium saeculum IX. Totam fere interpretatus est Scripturam (cf. R. Duval, *o. c.* pag. 84 et 87). Glossae ad Vetus Testamentum, ut sciam, in duobus exemplis exstant : Br. M. Or. 4,524 Londini et in Codice patriarchatus graeci num. 10 Ierosolymis (cf. Κατάλογος συνόπτικος τῶν ἐν τῇ βιβλ. τοῦ ἱεροῦ κοινοῦ τοῦ π. τάφου a P. Cl. Koikylide, ed. Berolini, 1898, pag. 11).

[2] [illegible]

[3] Ed. Budge, Oxford, 1886, p. [illegible] : *Quidam dicunt paradisum esse mentem et arborem scientiae boni et mali cognitionem* [rerum] *existentium et arborem vitae cognitionem rerum divinarum, quae non fuerit utilis puerilitati scientiae Adae*, etc.

[illegible]

platonicorum a sensu Scripturae litterali longe abesse; nil igitur supererat, nisi ad allegoricam Scripturae interpretationem recurrere, ut philosophumena sibi tam cara salvare possent.

16. Quae L. G. *De lapsu protoplastorum* docet, intime cohaerent cum eius circa paradisum doctrina. Adam debuisset mente in caelo degisse : quoniam vero noluit caelestis fieri, factus est ὑλικός[1]; defecit ab ordine rerum caelestium et ad terrena conversus rebus saeculi adstrictus est[2]. Idea haec fundamentalis Operis, quae Sermone XV et XXI sat fuse et accurate proponitur, cum toto Libri systemate theologico tam arcte cohaeret, ut de eius sensu ac potentia ad mentem Auctoris accepta dubitari nequeat. Singula autem momenta lapsus Adae — sicut in L° G. describuntur — unitatis ratione carent et ex fontibus diversis hausta videntur. Disparata enim systematis elementa praesentiam suam continuo produnt citatis, quibus Auctor doctrinam suam demonstrare satagit. Porro haec citata ad duas scriptorum species pertinent. Auctor enim praeter Scripturas canonicas opus aliquod spurium allegasse videtur, quod, — uti ex fragmentis hinc inde dispersis concludere licet, — historiam protoparentum ad mentem Encratitarum depravatam exhibuit. His documentis « fidei » sibi haud raro contradicentibus Noster diversa ratione utitur. Citata nempe ex illo opere suppositio allegata semper sensu litterali accipit, utpote suo systemati convenientia; Scripturas autem canonicas modo allegorico interpretatur eaque methodo doctrinam suam defendere ac demonstrare satagit.

Modo singula videamus.

Historia lapsus sic refertur[3] :

Satanas accessit ad protoparentes et adulatus est eos, sicut olim Dñum, et suasit Evae, ut Adae consilium daret, et praecepit ei dicere Adae, ut possideret opes fieretque rex. « Ecce aurum et argentum est in terra et omnes deliciae. Possidete et oblectamini et regnate et crescite et multiplicamini » suasit Malignus et « abiicite a vobis continentiam et renunciationem et sanctitatem et etiam humilitatem et cognoscite mala et cognoscite bona et crescite et estote sicut Deus, qui creavit vos[4] *». Et suasit Eva Adae : « Optimum nobis consilium dedit rebellis ille; siquidem prior et senior est, quam nos, ipse* [melius] *novit ». Et dixit Adam Evae : « Revertere dicque ei : praecepit nobis Creator noster, ne obediremus tibi neque comederemus ex eo*[5], *ne in terrenis detineremur »... Et* [serpens] *linguam suam retorquens persuasit eam : « Quia non vult nec acquiescit* [Deus], *ut ei similes efficiamini ». Et dixit Adam : « Et si non vult nos tales fieri, non puniet nos, quod audacter egerimus? » Et dixit Malignus : « Quando ei similes eritis, quid ad vos? »*

[1] Serm. XV, 1. — [2] Serm. XXI, 1. — [3] Serm. XXI, 9. — [4] Gen. I, 28.
[5] Agitur de *arbore* ܐܝܠܢܐ, quod in lingua syriaca gen. masc. est.

Auctor subin refert « Adam et Evam obedisse [Diabolo] et mentem ad terram convertentes de caelo descendisse et mente sicut et corpore in terra factos esse » dein exposito momento principali peccati Adae, nempe superbia n. 17 filum historiae biblicae iterum suscipit suo modo enarrans, quomodo apparuerit Dominus Adae iam lapso inter paradisi arbores. Omissis glossis, quas narrationi suae inseruit, eum huiusmodi fere textum allegare invenimus :

Et condescendit Maiestas et locuta est cum Adam; *et Adam et Eva fugientes absconderunt se inter arbores stantes in terra. Et dixit Dominus Adae : Ubi es Adam, quod non es inter angelos supernos? Et dixit : Vocem tuam audivi et abscondi me, quia pudet me videre te etiam in terra, qui in caelo iugiter ante faciem tuam stabam et nunc vides pudorem meum.* [Glossa] *Et dixit Dominus Adae : Ecce fructus es re, de qua te monui, ut caveas eam.* [Glossa].

Dein quaerit :

Cur dixit Adam : *Eva mihi consilium dedit? Eva dixit : Serpens mihi consilium dedit? Serpens dixit : Rebellis decepit et misit me?*

Primo obtutu liquet, hancce narrationem a relatione biblica totam quantam discrepare et proinde aliunde provenire. Notabile imprimis est verba Geneseos I, 28, in ore Serpentis poni. Dialogus inter Adam et Evam et Serpentem notabiliter auctus est; Serpens enim Eva mediante cum Adam loquitur, quod, uti nemo non novit, in narratione biblica non contingit. Praecepti divini esum fructus arboris vetitae prohibentis in exordio dialogi Evae ac Satanae nulla adhuc mentio fit; Satanas arboris vetitae non meminit, sed protoparentes ad usum thesaurorum terrae et ad actum generationis seducere vult; demum Adae responsum alludit ad arborem vetitam : *neque comederemus ex eo,* certe verbis ex libro Geneseos III, 3 desumptis.

In altera narrationis parte n. 17 contenta Deus etiam serpentem ad rationem reddendam provocat isque eadem ratione ad excusationes recurrit, uti Adam et Eva, delictum suum ad Diabolum revolvens. Dei quaestionem et Serpentis responsum partem integrantem narrationis fuisse ostendit explicatio ab Auctore adiecta.

Modo quaeritur, unde Auctori haec? Duo hic possibilia sunt : aut librum aliquem apocryphum allegat, aut sua commenta proponit. Alterum autem vix credibile est. In hac enim suppositione Auctor mala fide Scripturam adulterasset, quod coniicere tota L[i] G. indole spectata nefas est. Praeterea in laudata descriptione lapsus protoparentum quaedam leguntur, quae confingere falsatoris non interat; v. g. inducere Adam mediante Eva cum Serpente loquentem, vel amplificare dialogum verbis Adae dubitantis et responso Serpentis dubia eius demulcere studentis. Finis enim narrationis spuriae est ostendere Adae peccatum fuisse lapsum ad usum terrestrium rerum, caelo paradisoque spirituali relicto. Iam vero secunda dialogi pars non ad concupiscentiam Adae spectat, sed ad momentum rebellionis cum peccato Adae

connexum; hoc autem urgere Auctoris non intererat, monstrantibus aliis Operis locis, ubi Auctor duo haec momenta prorsus diversa sibi conciliaturus, peccatum rebellionis in Deum in eo situm esse putat, quod Adam rebellaturus in *similitudine consortii,* seu coitus animalium fieri voluerit[1]; paulo inferius tamen admittit Adam Deo similem fieri cupientem *etiam sine concupiscentia foedatum esse,* id est, sola rebellione in Deum, et protoparentes id esse molitos, quod Malignus in aures eorum immisisset[2]. Ad mentem igitur Auctoris concupiscentia in Adam orta simul etiam peccatum rebellionis in Deum involvit, nam Adam iuxta « legem perfectionis » ipsi divinitus datam sanctus, a rebus terrenis matrimonioque prorsus liber in paradiso perseverare debuisset[3]; duo autem haec peccati primi momenta tam inepte componit, ut primo obtutu pateat eum praeter narrationem biblicam alias quoque eiusdem eventus relationes praesto habuisse.

Idem suadent aliquot citata, quae in forma a verbis Scripturae aliena aliquando recurrunt.

Gen. ii, 17.

a) *Die* ܟܕ[4] *quo verbum meum transgressus eris, mortem gustabis*[5].

b) *Si de hac arbore comederis, mortem gustabis*[6].

c) *Die quo transgressi eritis verbum meum, morte moriemini*[7] hoc autem loco initium citati cum a) convenit; prior citati b) pars textum canonicum sequitur (*si de hac arbore comederis*); citatum c) vicissim in apodosi textui canonico conforme est (*morte moriemini*). Unde manifestum est, Auctorem duas relationes praecepti allegare.

Gen. ii, 25.

a) *Adam et Eva erant nudi, nec apparuit nuditas eorum*[8].

b) *Erant Adam et Eva nudi, nec eis nuditas ipsorum apparuit*[9].

Textum canonicum Sermone XXI allegorice interpretatur : *arbor mala* = Satanas; *ex arbore scientiae boni et mali nolite comedere* = nolite obedire Diabolo; *arbor bona* = Jesus; fructus eius = virtutes, quae in epistola S. Pauli ad Galatas iv, 18 enumerantur[10]. Simili ratione exponit verba Psalmistae[11] : *homo honorem suum non intellexit* = odio habuit sanctitatem; *et assimilitatus est iumentis insipientibus* = imitatus est coitum bestiarum Satana monstrante[12].

Sequelas peccati originalis sic describit :

Adam factus est in terra; caelicola (ܫܡܝܢܐ) factus est inferior (ܐܪܥܢܐ); πνευματικός (ܪܘܚܢܐ) factus est σωματικός (ܦܓܪܢܐ); spiraculum vitae factum est gustus mortis[13]. His verbis tota Auctoris doctrina exprimitur circa lapsum Adae, es-

[1] Serm. XV, 6. — [2] *Ibid.* — [3] Serm. XXI, 2-4.
[4] Particula ܟܕ citata solent allegari. — [5] Serm. XXIV, 8. — [6] Serm. XXVIII, 5.
[7] Serm. XXI, 1. — [8] Serm. XV, 3. — [9] Serm. XXI, 8. — [10] Serm. XXI, 1-3; II, 7.
[11] Ps. xlix, 20. — [12] Serm. XV, 2, 7; XXI, 7. — [13] Serm. XXI, 17.

sentiam enim lapsus in descensu ponit Adae ad terrestria, effectum vero eiusdem principalem in amissione Paraclitici et in contrahendo « peccato », ceu concupiscentia mala, uti mox ostendemus.

Adam ob superbiam suam eiectus est e paradiso[1]; de caelo ad terram descendit, permutavit exemplar perfectum — caelum — cum imagine — terra — et ministerio terrestri[2]; amisit impassibilitatem, mortis morborumque obnoxius factus est et Deus contrivit cor eius[3]. Adam e paradiso eiectus factus est σωματικός[4], et concupiscentia orta est in corde eius, nam visa nuditate sua erubuit; erubuit vero propterea, quia peccatum ortum est in corde eius[5]. Spiraculum vitae ipsi a Deo insufflatum amisit[6] et gustavit insuper mortem[7]. Ante peccatum Adam et Eva non laborarunt; post peccatum Deus maledixerat eis et tunc terram colere coacti sunt; pane caelesti destituti victus et vestitus curam habere coeperunt, nam cognoverunt se esse nudos et demum concupierunt generationem non intelligentes honorem suum[8].

Sermone XV et XXI aliqua effata invenies, ex quibus facile concludes peccatum Adae et Evae nil aliud fuisse nisi coitum, quo protoparentes se multiplicatum iri et Deo similes fore arbitrati sint[9]. Re tamen accuratius inspecta manifestum est Auctorem non *actum,* quo Adam uxorem suam cognovit, respicere, sed *libidinem,* quae viso coitu bestiarum iam in paradiso orta sit in ipso; etenim pluries expresse dicit Deum protoparentibus e paradiso eiectis coitum permisisse et tunc Adam cognita uxore sua generasse Cain[10]. Liquet igitur Auctorem, a narratione Geneseos id tantum differre, quod symbolicae Scripturae expositioni innixus Adae peccatum in eius ad res materiales nisu et coeundi cupidine ponat; hanc vero ideam non unice e scripto illo spurio nactus est, sed, ut ita dicam, etiam « ex ratione theologica », nimirum ex idea ἀνακεφαλαιώσεως falsa. Christus etenim venit omnia innovaturus, sicut voluit Adam fuisse. Par est proinde voluntas Dei prima et novissima : prima voluit protoparentes sine cura, sine sollicitudine, sine cogitationibus malis esse : ultima praecepit per Apostolum : Estote sine cura et sine cogitationibus[11]: Primâ suâ voluntate Adam mundum creavit : ultimâ beatos dixit mundos corde[12]. Etiam tentatio Dñi est typus Adae tentati; omnia enim renovata sunt in Christo. Christus videlicet ostendere voluit, quid Adam a Diabolo tentatus facere debuisset[13].

Simili ratione alios quoque locos Novi Testamenti ad statum integrum Adae eiusque lapsum refert. Matth. xviii, 3 : « *nisi convertamini et efficiamini ut*

[1] Serm. XXI, 10, 17. — [2] Serm. XXI, 4; XXV, 9. — [3] Serm. XXI, 7.
[4] Serm. XV, 1. — [5] Serm. XV, 3, 8. — [6] Serm. XX, 6; XXVIII, 1.
[7] Serm. XX, 1; XXVIII, 5. — [8] Ps. xlix, 20. Serm. XXI, 10.
[9] Serm. XV, 2 s., 6 sq.; XXI, 9 sq. In spuria, quam Serm. XXI allegat, Adae historia protoparentum lapsus tamquam eorum coitus describi videtur.
[10] Serm. XV, 8; XXI, 10. — [11] I Cor. vii, 32. — [12] Matth. v, 8. — [13] Serm. XXI, 3 sq.

parvuli » etc. de Adam adhuc puro intelligit, qui puerorum instar non erubuerit[1]. Rom. VI, 19 : « *sicut parastis membra vestra peccato* » de libidine Adae interpretatur[2], et sic porro.

Modo de quaestione maximi momenti agendum erit. Iam supra dictum est ex mente Auctoris Adam amisisse spiraculum vitae et gustasse mortem[3]. Operae pretium est inquirere, quidnam Auctor his verbis sibi velit; videbimus enim eum mortem non unice et principaliter sensu mortis physicae accepisse, sed peccati; huic porro non vim peccati originalis tribuisse, uti docet Ecclesia, sed concupiscentiae, uti saepius, imprimis autem in Sermone XX sat aperte innuit. Hoc enim Sermone describit « gradus arduos », qui in civitatem Dñi ferant, et hosce tres statuit : primum, inimicos reconciliare; secundum, saeculo renunciare; tertium, manus caste levare coram Dño. Hunc autem ultimum omnium difficillimum dicit, nam in hoc gradu, ait, *peccatum totum evellitur et cogitationes et fruges eius e corde, illius peccati, quod patri nostro Adam et matri nostrae Evae insitum est die, quo peccaverant, quod discurrendo ad omnes posteros eius pervenit*[4].

Paulo inferius vero ait : Tota ratio, cur gradus ille ultimus tam difficilis sit, ea est, quod in *illo gradu evellitur mors occulta, quam gustavit Adam, postquam mandatum transgressus est et omnes cogitationes peccati, quod in homine foeda quaeque cogitat... quod peccatum mors illa est, quam parentes nostri, Adam et Eva gustarunt, postquam mandatum primum transgressi erant*[5].

E mutua locorum comparatione liquet Auctorem peccatum Adae in « morte occulta », quam olim gustaverit, ponere; utrobique enim foedae cogitationes fructus peccati ceu mortis dicuntur, quia praesentiam mortis ceu peccati in homine indicent, quod Sermone XVIII, 3 hisce exprimitur verbis : *Igitur omnia visibilia relinquamus, nam caduca sunt, et a peccatis invisibilibus consurgamus ad* [ineundum] *praelium contra peccatum, quod in nos ab intus transit, quae sunt cogitationes malae, quas peccatum in medio corde fingit.* Sermone vero XXIV, 8 sic exponit verba Geneseos[6] : « die quo verbum meum transgressus eris, mortem gustabis » : *die, quo deliqueris, malam cogitationem habebis et, quotiescunque peccaveris, multiplicabitur et tu morieris.* Proinde « malae cogitationes » in homine manifestationes sunt « peccati », peccatum vero nil nisi concupiscentia est, nam malas cogitationes « peccatum fingit in corde »; « peccatum » vicissim ipsam « mortem » esse, quam contraxerit Adam, ostendunt verba : die quo peccaveris et malam cogitationem habebis « morieris » non utique sensu physico, sed eo sensu, quo alibi exponit, quo pacto liberari possint posteri Adae a morte peccati : *Si itaque salvari velis a morte arboris, quae occidit patrem nostrum Adam et nos quoque nec ultra mori : evacuare a Satana et a doctrina eius, hoc est, ab omni re mala et a saeculo sollicitudine eius*[1]. Homo etenim — docet Auctor — rebus terrenis adhaerens comedit ex arbore scientiae boni et mali, ceu ex doctrina Satanae; si igitur salvari velit a morte, quam suadente Diabolo subiit, debet exterminare concupiscentiam rerum terrestrium e corde suo; cum porro ea concupiscentia mala sit, eam metonymice Satanam appellat[2].

Peccatum originale igitur iuxta Auctorem essentialiter concupiscentia est, et quidem concupiscentia tamquam *actus* Adae, qui relicto ordine invisibili ad res terrestres defecit eorumque usum appetiit, et simul tamquam *habitus* vitiosus semet « malis cogitationibus » in posteris eius manifestans. Qua actus, peccatum in Adam voluntarium est; qua habitus in posteris eius pariter voluntarium et item peccatum personale est. Hoc utique Auctor expressis verbis non asserit, res autem ex toto systemate theologico Operis colligitur; docet nimirum « cogitationes malas » i. e. concupiscentiam superari posse, eaque eradicata, ubi quis mundo corde factus sit, spiraculum vitae recipi[3]. Iam vero si homines ob meram ignaviam nequeant ad « perfectionem » accedere et spiraculum vitae accipere[4], liquet concupiscentiam malam non esse aliquid involuntarium, secus enim non assereret homines stante in eis concupiscentia a visione Dei excludi[5].

Pro singulari hoc conceptu peccati originalis non est mirum in systemate theologico Nostri momentum essentiale peccati originalis, videlicet *reatum culpae et poenae* tamquam sequelas peccati fere omnino disparere. Non dico Auctorem reatum culpae in Adam et reatum poenae in posteris eius simpliciter negasse — nam expressis verbis dicit Deum Adae iratum esse[6] et inde inimicitiam ortam inter Deum et hominem, cuius maceriam Christus perforaverit[7] — nihilominus systemate accuratius inspecto manifestum est momentum reatus cuiuscunque ad meram speciem in eo redigi.

Sermone nimirum XXVIII Adam insufflato ipsi spiraculo vitae factum esse « animam viventem » docet[8], « spiraculum vitae » porro non esse spiritum creatum, sed Spiritum Sanctum, ceu Dominum ipsum, vel Paraclitum die Pentecostes Apostolis datum, hunc porro ab Adam peccante recessisse et item a peccantibus eius posteris quoque recedere[9]. Hucusque ea omnia speciem prorsus orthodoxam prae se ferunt. Attamen mente tenendum est ex eius mente Spiritum Paraclitum, ceu *spiraculum vitae non esse principium formale sanctitatis Adae;* aliis verbis : Adam sanctum fuisse, non quod « spiraculum vitae » ei inditum esset, sed quod immunis esset a concupiscentia; hoc est, *Adam ideo habuit « spiraculum vitae » quia sanctus erat*, non vice versa.

[1] Serm. XV, 3. — [2] Serm. XV, 9. — [3] Serm. XXI, 1. — [4] Serm. XX, 3. Cf. V, 14.
[5] Serm. XX, 4. — [6] Gen. II, 17.

[1] Serm. XXI, 2. Ceterum Serm. XXIV, 8 mortem physicam a morte peccati ceu concupiscentiae expressis distinguit verbis. — [2] Serm. XXI, 1 sq.
[3] Serm. XX, 6; III, 14; VI, 2. — [4] Serm. XIX, 4. — [5] Serm. XX, 6; III, 10, 14.
[6] Serm. XV, 7. — [7] Serm. II, VI, 4; IX, 2, 4, 5, 12; XV, 12. — [8] Serm. XXVIII, 1.
[9] Serm. XXVIII, 5.

Quamquam sententia haec nullibi in toto Libro occurrit, ex ipso systemate sole clarius colligitur. a) Auctor enim iterum et iterum inculcat posteros Adae Paraclitum recuperare, ubi cor mundaverint et rebus mundi relictis in statum innocentem primi hominis redierint[1]. Hinc sequitur rationem, cur amiserit Adam « spiraculum vitae », non esse reatum ullum culpae vel poenae, sed inconsistentiam Paracliti cum « peccato » ceu cum concupiscentia[2]. Adam proinde iam ante insufflatum ipsi spiraculum erat sanctus, sicuti etiam posteri eius prius sanctificari debent, ut demum Paraclitum accipere possint; spiraculum vero ideo amisit, quia concupiscentia orta est in corde eius, quemadmodum et posteri eius ideo nequeunt Paraclitum accipere et mente Deum contemplari, quia saeculo renunciare nolunt et viam perfectionis abhorrent[3]. b) Auctor opus redemptionis Christi in sola doctrina ponit, non autem in satisfactione vicaria ab ipso praestita, uti suo loco ostendetur, proinde nec ullum reatum peccati originalis admittere potuit. c) Idem colligitur ex iis, quae de charismatibus tradit. Etenim praeter gratiarum maximum, Paraclitum, etiam minus quoddam charisma dari asserit, quod « commixtionem vitae » appellat docetque ex altera parte « commixtionem vitae » cum peccato coexistere et hoc ea ratione, ut homo « aliquid ex Deo et aliquid ex Satana » habeat[4], ex altera vero parte neminem a Deo reprobari, qui saltem aliqua bona opera perfecerit, nec quemquam a « commixtione vitae » evacuari, nisi semet totum peccato dederit[5]. Haec pariter in ea tantum suppositione intelligi possunt, quod Auctor negato reatu culpae sequelas peccati ad demeritum poenamque restrinxerit, non autem aeternam, sed pro singulorum peccatorem gravitate diversam et hanc temporalem.

17. Si modo quaeritur, quaenam sit origo doctrinae huiusce, responsum difficillimum esse nemo dubitabit. Summatim dici potest ideas Auctoris circa hominis lapsum indolem neoplatonicam prae se ferre. Sicut nempe Neoplatonici originem peccati e lapsu animarum in corpora et ex eorum ad res materiales nisu derivabant[6] : ita et Auctor, cum hoc tamen discrimine, quod praeexistentiae doctrina evitata ea, quae Neoplatonici in caelo evenisse putabant, ipse in paradiso facta esse arbitraretur, in cuius notione ceterum cum Neoplatonicis aliqua ratione convenit, nam paradiso non tam aliquem materialem locum, ubi *corpus* beatitudine terrestri fructum sit, quam potius *mentis* protoplastorum statum, in Dei contemplatione et in consortio Angelorum beatum intelligi vult, unde Adam prolapsus mentem suam ad res terrae converterit et orta in ipso concupiscentia totus carnalis factus sit, uti idea

[1] Serm. III, 12; VI, 2. — [2] Serm. XV, 4, 11, 16; XVIII, 4; XX, 6, 14.
[3] Serm. XIX, 30, 40. — [4] Serm. III, 11 init. — [5] *Ibid.*, fin. Cf. XV, 10 sq.
[6] Cf. Plotini *Enn.* IV, III, 17, p. 209; IV, VII, 13, p. 284; IV, VIII, 4, p. 289. Porphyrii *Sent.* XXXIX (p. XLIII). Zeller, *o. c.* p. 628 sqq.

eadem etiam apud Neoplatonicos occurrit. Cum his porro in eo quoque convenit, quod medelam lapsus eam ipsam commendat, quam olim Plotinus et alii Neoplatonici praescripserunt[1] : afflictionem corporis orationemque, ut post regressum in statum pristinum anima eadem beatitudine frui possit, in qua olim constituta erat.

Sed haec summatim tantum affirmari possunt; originem singulorum theologumenorum definire res est difficillima. Ipsa doctrina Libri ascetica, vi cuius « perfecti » bonis terrae renunciare et caste vivere debeant, antiquissima est. Eius vestigia prima apud Essenos occurrunt, a quibus ceterum Auctor placita sua vix haurire potuit. Multo probabilius est ea ab illis sectariis derivari, qui olim Encratitae appellabantur. Quod nomen quidem apud S. Epiphanium sectae unicae tribuitur, re autem vera nomen generis est. Encratitas in duas classes dividere licebit : in gnosticos nimirum et christianos. Notissimum quippe est, non omnes sectarios usum matrimonii damnantes et ascesim rigorosam professos sese ab Ecclesia separasse, sed haeresiologis antiquis testibus quosdam huius sententiae asseclas in aliis Ecclesiae dogmatibus nil innovasse. Quod Encratitas Gnosi deditos attinet, hi doctrinam asceticam, quam professi sunt, plerumque rationibus theogonicis adstruebant : animam, quae ad eorum mentem divinae sit originis, casu infausto in corpora delapsam ibidem velut in ergastulo detineri atque hominis esse eam e carcere hoc immundo liberare, quod non nisi ope asceseos severissimae fieri possit. Cum quibusdam placitis horum haereticorum doctrina Nostri mirum in modum convenit, licet cum theogoniis Gnosticorum nil commune habeat. Multo difficilius est necessitudinem L[i] G. ad doctrinas Encratitarum christianorum definire. Hi quidem de matrimonio et de usu carnium idem fere sentiebant, quod et Gnostici, at de praemissis dogmaticis eiusmodi sententiarum[2], fere nihil compertum habemus, unde et futile est eorum placita cum doctrina L[i] G. comparare materia comparationis deficiente.

Sed modo ad Encratitas gnosticos redeamus, e quorum scriptis Clemens Alexandrinus, quaedam adducit, placitis asceticis L[i] G. simillima.

Ad hoc genus scriptorum pertinet fragmentum operis Περὶ ἐγκρατείας i. e.

[1] Plotini *Enn.* I, VI, 6, p. 34; IV, VIII, 1, p. 286; V, V, 8, p. 336; VI, VII, 35, p. 502; VI, IX, 9, p. 537. Porphyrii *Sent.* XXXIV (pag. XXXVIII), XLI (pag. XLV). Iamblichi *De Mysteriis* II, 11; III, 5. Koch, *Pseudo-Dionysius,* p. 143-147; Zeller, *o. c.* p. 481, 527 sq.

[2] Ad hanc sectariorum classem pertinent : 1) Encratitae christiani, de quibus Hippolytus agit in *Philosophumenis,* l. VIII, c. VII, n. 20; hos Eusebio teste Musanus refutavit (*Hist. Eccl.* IV, XXVIII). In Panario Epiphanii (*Haer.* XLVII) Encratitis species quaedam dualismi manichaici (Deus atque Satan utpote principia coordinata boni et mali) adscribitur. 2) Apostolici (apud Epiphanium, *Haer.* LI). 3) Audiani in Catalogo Haereticorum a Maruta exarato, de quibus v. supra p. 28. Cf. Batiffol, *Études d'histoire et de théologie positive* [3], Paris, 1904, p. 50-61.

De renunciatione auctore Iulio Cassiano[1], quem Clemens Alexandrinus haecce docuisse refert[2] :

Nec dicat aliquis, quod quoniam talia habemus membra, ut aliter figurata sit foemina aliter vero masculus : illa quidem ad suscipiendum, hic vero ad seminandum, concessam esse a Deo consuetudinem. Si enim a Deo, ad quem tendimus, esset haec constitutio, non beatos dixisset esse eunuchos (Matth. XIX, 12), *neque Propheta dixisset eos non esse arborem infrugiferam* (Is. LVI, 3), *transferens ab arbore ad hominem, qui sua sponte et ex instituto se castrat tali cogitatione...*

Quomodo autem non iure quis reprehenderit Servatorem, si nos transformavit et ab errore liberavit et a coniunctione membrorum et additamentorum et pudendorum?

Obiectio, quam sibi Cassianus refutandam proponit, sc. hominem iam natura sua habere corpus ad generandum aptum, proinde ab ipso naturae Opifice ad hoc destinatum, etiam in L° G. pertractatur; nam sciscitanti, « nonne ea membra ad consortium carnale destinata sunt? » respondetur : « *Si tu consortium carnale non vis, ea ad urinam emittendam fecit Creator* ». Et quaestione repetita : quare fecerit masculum et feminam? respondet sophismate : *Vade, increpa eum : cur fecisti masculum et feminam; et ipse dicet tibi : nil hoc tibi nocuisset, si tu noluisses fieri sicut iumentum et non sicut angeli. Aspexit enim homo iumentum et ei similis fieri optavit*[3]. Quae interpretatio Psalmi XLIX, una cum Valentino atque Marcione a Clemente Alexandrino[4] etiam Cassiano tribuitur : *quoniam homo operam dans veneri assimilitatus est iumentis*. Et paulo infra[5] : *quod si dicat Serpentem a brutis animantibus accepta consilii sui ratione*

[1] Iulius Cassianus scripsit teste Hieronymo (*Com. in ep. ad Galatas* ad c. VI, v. 8) opus Ἐξηγητικά, ubi placita Docetarum resuscitavit, Περὶ ἐγκρατείας ἢ περὶ εὐνουχίας, cuius fragmenta in l. III *Stromatum* Clem. Al. citantur. De Cassiano cf. Walch, *Entwurf einer vollständigen Historie der Ketzereien*, Leipzig, 1762, t. I, p. 441. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte d. Urchristenthums*, p. 547 sq. Harnack, *Gesch. d. altchristlichen Litteratur*, I, p. 201 sqq. Bardenhewer, *Gesch. d. altkirchlichen Litteratur*, I, p. 346.

[2] *Strom.* III, XIII, 91, ed. Stählin II, 238 : καὶ μηδεὶς λεγέτω ὅτι, ἐπειδὴ τοιαῦτα μόρια ἔσχομεν ὡς τὴν μὲν θήλειαν οὕτως ἐσχηματίσθαι τὸν δὲ ἄρρενα οὕτως, τὴν μὲν πρὸς τὸ δέχεσθαι, τὴν δὲ πρὸς τὸ ἐνσπείρειν, συγκεχώηται (sic emendat Hilgenfeld, *o. c.* p. 547, edd. συγκεχωρῆσθαι) τὸ τῆς ὁμιλίας παρὰ θεοῦ· εἰ γὰρ ἦν παρὰ θεοῦ, εἰς ὃν σπεύδομεν, ἡ τοιαύτη διασκευή, οὐκ ἂν ἐμακάρισεν τοὺς εὐνούχους, οὐδ' ἂν ὁ προφήτης εἰρήκει μὴ εἶναι ξύλον ἄκαρπον αὐτούς, μεταλάβων ἀπὸ τοῦ δενδροῦ ἐπὶ τὸν κατὰ προαίρεσιν ἄνθρωπον ἑαυτὸν τῆς τοιαύτης ἐννοίας εὐνουχίζοντα.

Πῶς δὲ οὐκ ἂν καὶ εὐλόγως τις αἰτιῷτο τὸν σωτῆρα, εἰ μετέπλασεν ἡμᾶς καὶ τῆς πλάνης ἀπήλλαξεν καὶ τῆς κοινωνίας τῶν μορίων καὶ προσθεμάτων καὶ αἰδοίων; — [3] Serm. XV, 6 sq.

[4] *Strom.* III, XVII init. (ed. Stählin II, 243) : ὅτι φασὶν ὁ ἄνθρωπος παρωμοιώθη τοῖς κτήνεσιν εἰς συνδυασμὸν ἀφικνούμενος. Ceterum similis expositio Psalmi citati etiam apud Patres saeculi IV hinc inde invenitur, uti v. g. apud S. Gregorium Nyssenum in op. *De hominis opificio*, cap. XVII (Migne, *P. G.* XLIV, col. 189 D sq.).

[5] *Ibid.* : κἂν ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῴων τὴν ἐπιτήδευσιν τῆς συνουσίας ὁ ὄφις εἰληφὼς καὶ παραπείσας τῇ κοινωνίᾳ τῆς Εὔας συγκαταθέσθαι τὸν Ἀδὰμ τύχῃ, ὡς ἂν μὴ φύσει ταύτῃ κεχρημένων τῶν πρωτοπλάστων, ὡς ἀξιοῦσι τινές· ἡ κτίσις πάλιν βλασφημεῖται.

Adamo persuasisse, ut cum Eva coire consentiret, tamquam alioquin, ut quidam existimant, Protoplasti hac natura usuri non fuissent : rursus vituperatur creatio, etc. Hi ergo Gnostici idem docuerunt, quod etiam in L° G. ad nauseam usque inculcatur : ad Evam cognoscendam Adam suadente Diabolo consensum dedisse.

Sed etiam Tatianus similia docebat. Mortuo enim S. Iustino in errores Gnosticorum incidit et factus « complexus omnium haereticorum » Aeonas invisibiles introduxit, nuptias vero corruptelas et fornicationes, ut Marcion et Saturnilus, declaravit[1]. Porro teste eodem Clemente Alexandrino scripsit opus Περὶ τοῦ κατὰ τὸν σωτῆρα καταρτισμοῦ, i. e. *De perfectione secundum Salvatorem*, unde Clemens haecce allegat[2] :

Consensus[3] *quidem coniungit orationi*[4] *: communio autem corruptelae solvit intercessionem. Iterum proinde circumspecte arcet concessionem. Nam cum rursus permisit 'simul convenire propter Satanam et intemperantiam' pronunciavit eum, qui obtemperaturus est, 'serviturum duobus dominis'*[5] *: per consensum quidem Deo, per dissensionem autem, intemperantiae et fornicationi et Diabolo.*

Tatianus igitur ob duas rationes respuit matrimonium : prima ea est, quod « communio corruptionis » solvat orandi studium; altera vero, quod matrimonio iuncti duobus domini sint servituri : Deo et Diabolo. Utramque rationem Noster quoque agnoscit, dum docet hominem in matrimonio viventem et curis saeculi deditum perfici non posse et dum sine haesitatione asserit ipsi matrimonio iusto iniquitatem esse annexam, cum ex eo oriantur fornicationes et adulteria et peccata adhuc peiora[6].

Ex his locis licet concludere doctrinam Lⁱ Gr. aliqua ratione cum placitis Encratitarum cohaerere. Origo autem immediata, fonsque proximus, unde Auctor haec omnia hauserit, ob defectum materiae historicae accuratius definiri non possunt.

Idem fere dicendum est de narratione lapsus Adae in L° G. obvia, quae, ut iam superius monuimus, ex aliquo libro apocrypho provenisse videtur. Libri quidem apocryphi haud pauci dantur, qui Adae historiae narrandae dant operam; at nullus inter eos reperitur, ubi nisus encratiticus tam aperte ad lucem prodeat, quam in fragmentis a Nostro allegatis. In *Vita Adae et Evae* Adam filiis suis narrat paradisum in duas partes a Deo divisum esse; par-

[1] Irenaeus, *Adv. Haer.* I, 26 (Harvey I, 220).

[2] *Strom.* III, XII, 81 (ed. Stählin II, 232. Cf. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte*, p. 390) : Συμφωνία μὲν οὖν ἁρμόζει προσευχῇ, κοινωνία δὲ φθορᾶς λύει τὴν ἔντευξιν. πάνυ γοῦν δυσωπητικῶς διὰ τῆς συγχωρήσεως εἴργει· 'πάλιν' γὰρ 'ἐπὶ ταὐτὸ συγχωρήσας γενέσθαι, διὰ τὸν σατανᾶν καὶ τὴν ἀκρασίαν' τὸν πειθησόμενον 'δυσὶ κυρίοις μέλλειν δουλεύειν' ἀπεφήνατο, διὰ μὲν συμφωνίας θεῷ, διὰ δὲ τῆς ἀσυμφωνίας ἀκρασίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ διαβόλῳ.

[3] Recepta coniectione Marani cum Ottone et Hilgenfeldio lego : συμφωνία; codices et editiones legunt : συμφωνίαν; at κοινωνία ostendit in praecedentibus nominativum esse legendum; sic et Stählin. — [4] I Cor. VII, 5. — [5] Matth. VI, 24. — [6] Serm. XV, 9.

tem quidem orientalem et septentrionalem Adae, partem vero meridionalem et occidentalem Evae datam esse custodiendam [1], quasi ab invicem separati caste vivere debuissent. Immo in Apocalypsi Moysis additur Deum Adae animalia masculina, Evae feminina tradidisse custodienda [2]. Item in Apocalypsi Moysis refertur serpentem veneno suo infecisse fructum arboris vetitae, i. e. iuxta explicationem additam : concupiscentiâ, omnis peccati initio [3]. Sed haec omnia remotam tantum similitudinem prae se ferunt cum narratione L[i] G. nec ad eius originem explicandam sufficiunt. Idem dicendum est de apocryphis christianis ad Adam spectantibus; saltem, ut sciam, neque in hoc scriptorum genere quidquam occurrit, quod singularia L[i] G. placita explicare iuvet.

IV

DE REDEMPTIONE.

18. Notio redemptionis — 19. propriis hominis viribus efficiendae. — 20. Gratia eiusque species : « charisma magnum » (*Paraclitus*) et « charisma parvum » (*Commixtio Spiritus S.*). — 21. Placita similia Gnosticorum, — 22. Tatiani et Hieracae, — 23. Irenaei, — 24. Macarii, — 25. Antonii Magni, — 26. Ammonii eremitae.

18. Redemptio definiri solet : « restitutio in libertatem amissam pretio soluto ». Hac notione sensu stricto accepta de redemptione ad mentem L[i] G. vix sermo fieri potest. Auctor extenuato reatu culpae peccatum originale (et plus minusve omnia peccata personalia) ad concupiscentiam refert, quae post lapsum Adae ad omnes posteros eius transierit. Iam vero hac notione peccati originalis admissa sua sponte orta est quaestio : Si Christus redemptor est a quanam servitute nos liberavit? A servitute peccati vix, nam experientia teste concupiscentia (= peccatum!), post ipsum opus redemptionis invicta remansit in homine. Hinc nil supererat, nisi totam vim redemptionis in doctrina Christi, in praeceptis ab ipso promulgatis ponere, quibus nobis modum ostenderit salutis, libera nostra activitate viribusque propriis efficiendae.

Haec est idea fundamentalis totius soteriologiae Operis. Fallitur autem, qui putet Auctorem ubique sibi constare et ideam vicariae satisfactionis simpliciter negasse. Illa etenim in forma corrupta tamen recurrit, non autem tamquam elementum doctrinale, sed mere exegeticum ex aliquot locis in Epistolis S. Pauli occurrentibus derivatum, ubi Christus inimicitiae maceriam perforasse [4], Deus vero sanguine crucis Filii sui hominibus reconciliatus esse [5] dicitur. Quos locos Auctor ea ratione exponit, quod usque ad adventum Salvatoris nemo « perfici potuerit » et Deus iustos aliquos Antiqui Testamenti non solum a perfectione arcuerit, sed etiam iniustos reddiderit

[1] *Vita Adae et Evae*, § 32. Cf. Kautzsch, *Apokryphen und Pseudepigraphen d. A. T.*, t. II, p. 517. — [2] § 15. Cf. Kautzch, *o. c.* p. 520. — [3] § 19. Cf. Kautzch, *o. c.* p. 521.
[4] Eph. II, 14. — [5] Col. I, 20.

missis eis occisum inimicos suos [1]. Ob hanc inimicitiam inter Deum et homines stantem promissiones iustis A[i] T[i] factas nonnisi mortuo Salvatore adimpletas esse, cum Deus sanguine demum crucis Filii sui mundo reconciliari decrevisset [2].

Quam parum quadrent ista in systema theologicum L[i] G., ostendit notio redemptionis ad mentem Auctoris accepta.

Ad eius mentem Redemptio quidem pariter restitutio est humani generis in statum Adae pristinum, non autem a principio aliquo extra hominem sito procedens, sed *activitate libera hominis efficienda*. Homo enim, ait Noster, eadem via revertitur ad statum naturae suae antiquae et sanctae, qua inde excidit; excidit per concupiscentiam, revertitur per renunciationem [3]. Conceptus hic redemptionis simillimus est notioni ἀποκαταστάσεως, in re litteraria antiquae Christianitatis frequentissimae.

Modus porro ἀποκαταστάσεως, ceu reditus in primum Adae statum cognoscitur e Christi doctrina, qui alter Adam, *omnia in se innovavit*, i. e. vitam Adae integri exemplo suo nobis proposuit imitandam, uti iam supra dictum est [4].

Redemptio igitur secundum L[um] G. in doctrina Christi consistit. Summa doctrinae huiusce theoreticae est ܡܕܥܐ γνῶσις, cuius ope cognoscimus, unde exciderimus et quo tendere debeamus, sicuti Auctor e parabola Filii Prodigi mystice concludit [5]. Summa porro doctrinae Christi practicae est ܡܣܪܩܘܬܐ κένωσις, i. e. abdicatio perfecta rerum saeculi ad exemplum Salvatoris, qui teste S. Paulo evacuavit semetipsum [6] formam servi accipiens [7], nobis exemplum daturus, qua ratione in statum Adae sanctum redeamus [8].

Porro ratiocinatio, cuius ope Auctor ad hasce conclusiones pervenit, huiusmodi est : α) In resurrectione, inquit, teste Salvatore [9] neque nubent neque nubentur, sed erunt omnes sicut angeli Dei [10]. Iam vero secundum citatum aliquod apocryphum, quod Auctor saepissime allegat [11] : *sicut inveniemini, assumemini* [12]. Si quis igitur concupiscentiae labe maculatus transierit

[1] Serm. IX, 3. — [2] Serm. II, VI, 4; IX, 12 sq.; XV, 13 sqq. — [3] Serm. XV, 9.
[4] Vide supra nn. 6, 12. Cf. Ephes. I, 10. — [5] Serm. XV, 10.
[6] ܣܪܩ ܢܦܫܗ ἐκένωσε ἑαυτόν. — [7] Philipp. II, 7. — [8] Serm. XXI, 11; cf. XX, 12 sq.
[9] Matth. XXII, 30. — [10] Serm. XV, 4.
[11] Serm. III, 3; XV, 4; XXIV, 2. Cf. IX, 14.
[12] Simile citatum apud Patres Graecos saepius recurrit : Iustinus, *Dial. cum Tryphone*, n. 47 : ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω, ἐν τούτοις καὶ κρινῶ. Clem. Alex. *Quis dives salvetur*, n. 40 : ἐφ' οἷς γὰρ ἂν εὕρω ὑμᾶς, φησίν, ἐπὶ τούτοις καὶ κρινῶ. *Apophthegmata Patrum* sub littera Σ, n. 38 : Sisoes dicit : ἐν ᾧ γὰρ εὑρίσκεται ἄνθρωπος, ἐν αὐτῷ καὶ πορεύεται (Migne, *P. G.* LXV, col. 404 c). Cf. Resch, *Agrapha* [2], pp. 102, 322; Ropes, *Die Sprüche Jesu* (*Texte u. Untersuchungen*, ed. Gebhardt und Harnack, XIV, 2), Leipzig, 1896, p. 137 sq. *Texts and Studies*, Vol. V, n. 2 : *Clement of Alexandria, Quis dives salvetur*, ed. Barnard, p. 46. Preuschen, *Antilegomena*, I, p. 31_{20}.

in saeculum futurum, ibi quoque foedus erit nec Deum videre facie ad faciem poterit[1]; nam semper bene mente tenendum est ad mentem Auctoris concupiscentiam idem esse ac peccatum. Atqui nemo videt Deum, nisi mundus corde[2]. Hanc ob rationem homo iam in hoc saeculo a peccato mundari debet, ut in illo saeculo ad visionem Dei beatificam pervenire possit. Debet proinde « spiritualis » fieri ad instar Adae primi, ut in « paradisum spiritualem » redire et « creaturae pristinae » Adae conformari possit[3]. Hunc in finem opibus deliciisque terre renunciare debet atque sine cura et sollicitudine fieri[4]. Sed hoc nondum sufficit. Si quis enim toti mundo valedixerat, tantum « folia peccati » eradicavit; debet autem ipsam « radicem eius amaram » evellere, i. e. « peccatum occultum » exterminare, quod in homine « foeda quaeque » cogitat[5] quodque, uti supra ostendimus, concupiscentia est. Superata autem concupiscentia accipitur Paraclitus, seu « spiraculum vitae », quod Adam in paradiso amisit, et homo fit veluti « prima Adae creatura », sanctus spiritualisque[6].

β) Aliud eiusdem doctrinae argumentum petit e verbis Salvatoris : *nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum*[7]. Conditio proinde intrandi in regnum caelorum est parvulos imitari. Parvuli autem non concupiscunt, neminem iudicant, possunt semper flere. Sic et is, qui perfici vult, debet concupiscentiam e corde evellere, mundo renuntiare, nec res huius saeculi appetere, quippe quas nec infans appetat[8].

19. Nemo non videt in huiuscemodi redemptionis notione vicariam satisfactionem nullas fere agere partes, vel — si enuntiationem aliis verbis exprimere placet — redemptionem ex parte hominis ad salutem consequendam absolute necessariam non esse. Quod ceterum Auctor expressis fatetur verbis. Dicit enim : Quoniam pax non erat diebus iustorum antiquorum, perfecti non sunt, quoniam Pater et Dominus per passionem crucis Filii sui voluit facere reconciliationem. Et, si totus mundus ante adventum eius voluisset ad instar Moysis et Eliae fieri, Dñs permisisset, ut perfecti fierent *nec necesse fuisset eum ad nativitatem et ignominiam crucis venire et perforasset maceriam inimicitiae, per transgressionem pracepti ortam, sedens in caelo in gloria maiestatis suae*[9]. — Manifestum est modo inimicitiam, quam dicit, inter Deum et homines ante adventum Salvatoris existentem, in L° Gr. non esse partem integrantem systematis eiusdem theologici, sed opus mere exegeticum ex locis Paulinis, Eph. II, 14 et Col. I, 20 ortum, nam causam inimicitiae

[1] Serm. XX, 13 sq. (ubi parabolae de veste nuptiali hunc sensum subiicit).
[2] Matth. V, 8. Cf. Serm. XVIII, 2; XX, 14 sq. — [3] Serm. XXI, 2.
[4] Serm. XXI, 3. — [5] Serm. XX, 2-4.
[6] Serm. VI, 2; XV, 16, 19; XX, 6; XXIII, 1; XXV, 2; XXVIII, 1 sq.
[7] Matth. XVIII, 3. — [8] Serm. XV, 3; XVI, 6; XX, 6. — [9] Serm. XV, 12.

Auctor sufficienter explicare nec potest, nec eam ceterum ad peccatum originale refert, sed ad malam gentilium voluntatem, qui iustos antiquos imitari noluerint et Deo audacter restiterint[1]. Characterem autem addititium huius doctrinae optime illustrat, quod de iustis V^is T^i dicit. Putat namque eos ab ipso Deo in sectanda perfectione impeditos et propterea a Christo per modum exceptionis post resurrectionem suam perfectos et in caelum introductos esse[2]. Idea haec toti systemati L^i G. repugnat. Auctor probabiliter doctrinam Tatiani de Adae damnatione vitare voluit, nam citatum apocryphum, quo hanc suam doctrinam demonstrare satagit, rem non evincit[3].

Redemptionis necessitatem apertius adhuc negat dicens : *Si quisque capax esset ad Spiritum S. audiendum, neque Dñs apparuisset in corpore ut homo, nec misisset prophetas et apostolos*[4].

Sed quaeres : cur itaque venit Salvator? Respondet Noster : omnium emolumenti causa, ut omnes discerent veritatem humilitatis eius[5]. Vita enim Salvatoris status Adae primi adumbratur[6]. Tota quippe eius vita doctrina est. Par etenim est, ait, voluntas Dei prima et novissima; primā voluit Adam in caelestibus versari et caste et sine sollicitudine vivere : novissimā vult posteros eius saeculo eiusque usui renunciare et Deum mundo corde contemplari[7]. Voluntatem Dei novissimam circa nos statumque Adae integrum Salvator revelavit nobis, suo nobis exemplo ostensurus, quae sit via reformationis nostrae; ideo permisit se a Satana tentari, ideo oravit in horto, ut et nos superatis tentationibus post multas preces, post ieiunia longa in paradisum spiritualem, in statum innocentiae pristinae redire valeamus[8]. Hanc ob rationem ne passio quidem Salvatoris alium praeter didacticum valorem habet. Christus, inquit, passus est, ut et nos ipsi compatiamur et passionibus superatis perfectionem consequamur[9]. Valore didactico passio Dñi nequaquam differt a morte apostolorum, quos Auctor expressis verbis pro peccatoribus mortuos esse palam docet[10].

[1] Serm. XV, 15. — [2] Serm. IX, 13; XV, 12, 14.

[3] Provocat ad locum corruptum Matth. XXVII, 52 sq. : *Sicut scriptum est : post resurrectionem Dñi ascenderunt ex iustis, qui dormierant, et apparuerunt in civitatibus superioribus cum Dño* (Serm. XV, 14). Eodem sensu exponit verba Epistolae ad Hebr. XI, 40 : ܕܠܐ ܚܢܢ ܠܐ ܡܫܬܡܠܝܢ *sine nobis perfecti non sunt* (Serm. IX, 13; XV, 12 sq.) quibus verbis significari putat iustos antiquos coram apostolis a Christo perfectos esse. Sed ipsa hanc interpretatio verborum violenta sat superque prodit indolem doctrinae addititiam.

[4] Serm. XX, 15. Quid sibi incapacitas, quam dicit, ad Sp. S. audiendum velit, Auctor non explicat. Quod ad prophetas attinet, Serm. IX, 15 ait eos ideo a Deo missos esse inimicorum eius occidendorum causa, ne forte, si eos ipse modo quodam invisibili punisset, gentes dicerent se idola sua occidisse. Probabiliter ergo dicere voluit multos homines ob ruditatem incapaces esse cum Deo unionis intimioris ineundae.

[5] Serm. IX, 1. — [6] Serm. XXI, 8; XXIII, 1.
[7] Serm. XXI, 3, 5. — [8] Serm. XX, 11 sq. — [9] Serm. XVII. — [10] Serm. XXI, 15.

20. Cum hac doctrina soteriologica intime cohaerent ea, quae in L° G. de gratia, tamquam principio vitae supernaturalis traduntur.

Mundato, inquit, hominis corde a concupiscentia et perfectione obtenta accipitur Paraclitus, ceu « spiraculum vitae » in paradiso amissum, et tunc homo fit « anima vivens » in *trinitate* constitutus[1]. Accepto Paraclito in paradiso spirituali incipit habitare[2], cognoscit voluntatem Dei perfectam et acceptam, concupiscentia penitus aufertur e corde eius[3], fit purus, ut Angeli, Deumque contemplatur in corde suo, velut in speculo[4].

Conditiones Paracliti accipiendi sunt : paupertas absoluta[5], caritas erga omnes, dilectio inimicorum[6], atque castitas perfecta[7]. Perfectioni repugnant deliciae, usus imprimis carnium et vini[8]. Paraclitus amittitur, si quis ad usum saeculi redeat[9].

At hanc doctrinam perfectionis non omnes capiunt prae imbecillitate sua. Quidam enim « parvuli » sunt, i. e. homines parvae scientiae, qui ob puerilitatem facillime seducuntur[10]. Alii vicissim « infirmi », i. e. scrupulosi et zelosi, qui contra peccatores cito excandescunt, eos traducunt, puniunt, immo quandoque occidunt putantes se peccatis aliorum coinquinari[11]. Omnes isti ob defectus ipsis inhaerentes nequeunt Paraclitum accipere, nam perfecti non sunt et, dum in rebus saeculi versantur, manet concupiscentia in cordibus eorum. Si autem nemini malefaciant, egenis eleemonynas distribuant, inimicos diligant, etiamsi bonis saeculi matrimonioque fruantur, fiunt *iusti*[12]. Qua tales non possunt quidem perfici, nec Paraclitum accipere, nec Deum in saeculo futuro facie ad faciem videre, inferiorem tamen aliquam salutis speciem consequuntur. Auctor proinde homines in iustos atque perfectos dividit eisque diversum salutis gradum tribuit. Cui divisione convenit etiam doctrina Operis charitologica. Perfecti enim iuxta dicta Paraclitum accipiunt, ceu spiraculum vitae in paradiso amissum. Iusti quidem charisma hoc maximum non possunt recipere, cum sint adhuc imperfecti, habent tamen aliud « charisma minus » quasi reliquias « spiraculi », quod Auctor *commixtionem Spiritus Sancti* ܚܘܠܛܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ appellat[13]. Notio haec singularis theologica in L° G. modo gratiae actualis modo gratiae habitualis partes agit[14]; ea enim gratiae species cum peccato coexistit et cuique inest, nisi quis absolute reprobus fiat[1]. Commixtio enim Sp. S. principium est bonorum operum in homine et iusto et peccatore; igitur nemo adhuc reprobus est, qui saltem hinc inde bona quaedam opera perficiat[2].

De relatione gratiae ad liberum hominis arbitrium Auctor nullibi disserit. L. G. enim iam pro fine suo practico eiusmodi quaestiones subtiliores movere non solet.

[1] Serm. XXVIII, 1-3. — [2] Serm. VI, 2. — [3] Serm. XV, 4, 7.
[4] Serm. XIV, 2; XVI, 12; XVIII, 3. — [5] Serm. III, 6, 14; VIII, 6; XIII, 7; XXV, 3-8.
[6] Serm. VIII, 2 sq.; IX, 16; XX, 2; XXVII, 4; XXX, 1-3.
[7] Serm. XV, 9; XX, 1, 3. — [8] Serm. X, 5; XXIX, 4, 13, 16; XXX, 12.
[9] Serm. XXI, 8. — [10] Serm. V, 1; XIX, 6.
[11] Serm. IV, 1; XIX, 5, 37. — [12] Serm. VII, 1; XIII, 1-3; XIV, 1 sqq.
[13] Serm. III, 11 sq.; XV, 19; XXVIII, 2 sqq., 5.
[14] Cf. Serm. III, 11 : *Et sunt homines, in quibus aliquid ex Deo, aliquid ex Satana est, et ob commixtionem Spiritus S., qui est in eis, bona operantur et transgressi mala committunt ob mixturam peccati, quae in eis est. Et commixtio illa Sp. S. eos quotidie hortatur, ut recedant ab operibus malis et bona operentur et seipsos cum Maligno crucifigant eumque devincant...* Et infra n. 12 : *Quemadmodum enim malae cogitationes in corde a Satana fiunt, sic etiam cogitationes bonae in ipso a Deo sunt; et qui bona et mala operatur, aliquid ex Deo et aliquid ex Satana est in ipso.* His locis malae cogitationes ad Satanam ita referuntur, quasi eum Auctor in homine residere arbitretur eumque ad peccatum compellere; Serm. XXI, 1-2 vicissim malam arborem paradisi cum Satana respective cum maligna eiusdem doctrina aequiparat et inhabitationem Satanae in homine sensu tropico intellexisse videtur.

21. In doctrina L[i] G. soteriologica, quam modo delineavimus, duo momenta inveniuntur, quae placita gnostica redolent : primum est, quod Auctor effectum salutiferum mortis Christi aperte negat, secundum, quod homines more Gnosticorum in iustos et perfectos dividit. Nihilominus utraque L[i] G. doctrina spectatis earum praemissis a placitis Gnosticorum valde differt. Gnosticis nimirum passio morsque Christi momento ideo carebant, quia mortem opus autumabant principii mali, quod per nefas in mundum irrepsisset; essentiam vero redemptionis in doctrina Christi occulta, paucis electis tradita ponebant. Consequens ergo erat momentum satisfactionis vicariae in theoriis eorum theogonicis omnino supprimi. Demum saeculo III, postquam Patres Ecclesiae Gnosticos toties refutarant, ad extremas calces redacti rudera aedificii phantastici salvaturi passionem et mortem Christi admittere coacti sunt, non quidem sensu doctrinae christianae, sed tamquam factum mere historicum momento salutifero destitutum, uti hoc in libro *Pistis Sophia* contigit[3]. Aliter in L° G. Auctor, uti vidimus, ex praemissis suis theologicis concludit salutem lapsui correlatam esse debere. Homo autem primus lapsus est per concupiscentiam, salvatur poinde per abstinentiam. Peccatum enim, uti ostendimus, ad mentem L[i] G. non causat reatum culpae, sed poenae duntaxat; proinde si causa sublata cessat effectus : ubiprimum concupiscentia desinit, reditur in statum Adae pristinum nec opus est ulla satisfactione.

Quod vero ad hominum divisionem in iustos et perfectos attinet, haec pariter toto caelo differt a commentis similibus Valentini discipulorumque eius. Valentinus enim tres hominum classes *naturâ* diversas statuit : *pneu-*

[1] Serm. III, 11 in fine; XXVIII, 1. — [2] Serm. III, 11; cf. XV, 10.
[3] C. Schmidt, *Gnostische Schriften in koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus* (in *Texte u. Untersuchungen* hsg. v. Gebhardt u. Harnack, B. VIII, Heft 1-2), Leipzig, 1892, p. 473.

maticos, spiritum, *psychicos* animam habentes et *hylicos,* homines carnales ac materiales [1]. L. G. contra non solum reiicit trichotomisticam partitionem humanae naturae, sed etiam dissidet a schola Gnosticorum, quod differentiam specificam inter iustos et perfectos non in eorum natura fundatam statuat, sed eam accidentalem esse liberaque hominis activitate tolli posse asserat, si quis nempe mundo et usui bonorum eius renunciet. Verum quidem est Auctorem « iustis » non visionem Dei, sed speciem aliquam beatitudinis minoris promittere, rationem autem huius rei aliam assignat ac Gnostici, qui pneumaticos tantum salvari posse et in *pleroma* redire docebant. Ad mentem L[i] G. nimirum, cur iusti non possint videre Deum, ratio proxima est concupiscentia, qua inquinatus homo ad Deum accedere non possit, ratio autem ultima est cuiusque libera voluntas, vel aliis verbis, segnities et tepiditas hominum, non autem *impotentia naturalis,* uti docebant Gnostici. Suo loco dein videbimus Auctorem iustos fere eadem ratione describere, ac Gnostici, eorumque ad Ecclesiam relationem haud aliter definire; his tamen non obstantibus tuto asseri potest Auctorem ad conclusiones doctrinae gnosticae simillimas alia prorsus via pervenisse.

Multo difficilius est nexum doctrinae charitologicae superius expositae L[i] G. cum doctrina antiquae Christianitatis accuratius definire, siquidem systema theologicum cum doctrina charitologica L[i] G. ad amussim conveniens, ut sciam, vix detur. Singularia autem placita L[i] G. circa gratiam praecipue haec sunt :

α) *Post renunciationem perfectam rerum mundi recipitur spiraculum vitae in Paradiso amissum, eo accepto homo in « trinitate » constituitur fitque perfectus.* — Similia docebat Tatianus, Irenaeus, atque auctor Homiliarum, quae sub nomine Macarii Magni circumferuntur. Vestigia denique eiusdem doctrinae invenies apud Marcum eremitam, qui eam impugnavit.

β) *« Iusti » « charisma minus » ceu « commixtionem Spiritus Sancti » habent a « Paraclito » diversum.* — Simili ratione olim Tatianus, distinguebat inter divinum spiritum in primordiis humani generis homini copulatum eiusque scintillam — ἔναυσμα — quae post lapsum in homine remansisset. Magis adhuc conspirat cum Nostro Ammonius monachus, S. Antonii Magni discipulus, qui inter Paraclitum ascetis dandum, charismatum, ad instar margaritae, pretiosissimum et « Spiritum poenitentiae » quem etiam alii homines consequantur, discrimen statuit.

γ) *Commixtio,* quam dicit, *Spiritus S. coexistit cum peccato.* — Singularem hanc doctrinam hucusque in solis homiliis Macario adscriptis inveni.

Ad praecavendas repetitiones otiosas opera singulorum auctorum, quos diximus, perlustrabimus, locos ex eis doctrinae L[i] G. cognatos proponentes.

[1] Irenaeus, *Adv. Haer.* I, I, 14 (Harvey I, 64 sq.).

22. Tatianus in Oratione ad Graecos [1] duo in homine spirituum discrimina statuit : nimirum animam et aliud animâ praestantius : Dei imaginem et similitudinem. Cum vero utraque primis hominibus inesset, homo partim ex materia constabat, partim materia praestantior erat. Paulo infra monet [2] animam per se immortalem non esse. Dei cognitione, ait, destituta dissolvitur cum corpore et post resurrectionem mortem per supplicia in immortalitate accipit; anima enim per se non est lux, sed tenebrae; igitur a luce Verbi destituta ad materiam vergit et una cum carne moritur; divino spiritui copulata sursum ascendit, ubi Spiritus residet. Iam initio generis humani Spiritus animae convictor erat, sed eam obsequi nolentem Spiritus dereliquit. Quaedam tamen scintillae Spiritus in homine remanserunt; homo igitur Spiritu carens Deum quaerit, sed rerum sublimiorum intuendarum impar errores confingit et seductus daemones sequitur. Spiritus Dei vero non omnibus inest, sed in iis tantum residet, qui iuste et pie vivunt, quibus et res occultas manifestat. Animae igitur Sapientiae obedientes cognatum sibi Spiritum adtrahunt, quae vero Dei ministerium reiiciunt, non tam colunt Deum, quam potius pugnant cum ipso.

Tatianus igitur in hisce convenit cum L[o] G[um] : a) distinguit tres partes in homine, corpus, animam et spiritum, quo gratiam sanctificantem designat animae immortalitatem, auxilium, cognitionemque rerum absconditarum impertientem [3], b) lapsum hominis ponit in descensu animae ad materialia et in amissione « spiritus », c) distinguit, inter πνεῦμα, quod solis piis hominibus

[1] N. 12 : Δύο πνευμάτων διαφορὰς ἴσμεν ἡμεῖς, ὧν τὸ μὲν καλεῖται ψυχή, τὸ δὲ μεῖζον μὲν τῆς ψυχῆς, Θεοῦ δὲ εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις. ἑκάτερα δὲ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πρώτοις ὑπῆρχεν, ἵνα τὸ μέν τι ὦσιν ὑλικοί, τὸ δὲ ἀνώτεροι τῆς ὕλης.

[2] N. 13 : Οὐκ ἔστιν ἀθάνατος, ἄνδρες Ἕλληνες, ἡ ψυχὴ καθ' ἑαυτήν, θνητὴ δέ· ἀλλὰ δύναται ἡ αὐτὴ καὶ μὴ ἀποθνήσκειν. θνήσκει μὲν γὰρ καὶ λύεται μετὰ τοῦ σώματος, μὴ γινώσκουσα τὴν ἀλήθειαν, ἀνίσταται δὲ εἰς ὕστερον ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ κόσμου σὺν τῷ σώματι, θάνατον διὰ τιμωρίας ἐν ἀθανασίᾳ λαμβάνουσα, πάλιν τε οὐ θνήσκει, κἂν πρὸς καιρὸν λυθῇ, τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ πεποιημένη. καθ' ἑαυτὴν γὰρ σκότος ἐστὶ καὶ οὐδὲν ἐν αὐτῇ φωτεινόν, καὶ τοῦτό ἐστιν ἄρα τὸ εἰρημένον (Io. I, 5)· ἡ σκοτία τὸ φῶς οὐ καταλαμβάνει. ψυχὴ γὰρ οὐκ αὐτὴ τὸ πνεῦμα ἔσωσεν, ἐσώθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς τὴν σκοτίαν κατέλαβεν. ὁ λόγος μέν ἐστι τὸ τοῦ θεοῦ φῶς, σκότος δὲ ἡ ἀνεπιστήμων ψυχή. διὰ τοῦτο μόνη μὲν διαιτωμένη, πρὸς τὴν ὕλην νεύει κάτω, συναποθνήσκουσα τῇ σαρκί· συζυγίαν δὲ κεκτημένη τὴν τοῦ θείου πνεύματος οὐκ ἔστιν ἀβοήθητος· ἀνέρχεται δὲ πρὸς ἅπερ αὐτὴν ὁδηγεῖ χωρία τὸ πνεῦμα· τοῦ μὲν γάρ ἐστιν ἄνω τὸ οἰκητήριον, τῆς δὲ κάτωθέν ἐστιν ἡ γένεσις. γέγονε μὲν οὖν συνδίαιτον ἀρχῆθεν τὸ πνεῦμα τῇ ψυχῇ· τὸ δὲ πνεῦμα ταύτην ἕπεσθαι μὴ βουλομένην αὐτῷ καταλέλοιπεν. ἡ δὲ ὥσπερ ἔναυσμα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ κεκτημένη, καὶ διὰ τὸν χωρισμὸν τὰ τέλεια καθορᾶν μὴ δυναμένη, ζητοῦσα τὸν θεὸν κατὰ πλάνην πολλοὺς θεοὺς ἀνετύπωσε, τοῖς ἀντισοφιστεύουσι δαίμοσι κατακολουθήσασα. πνεῦμα δὲ τοῦ θεοῦ παρὰ πᾶσιν μὲν οὐκ ἔστι· παρὰ δέ τισι τοῖς δικαίως πολιτευμένοις καταγόμενον, καὶ συμπλεκόμενον τῇ ψυχῇ, διὰ προαγορεύσεων ταῖς λοιπαῖς ψυχαῖς τὸ κεκρυμμένον ἀνήγγειλε· καὶ αἱ μὲν πειθόμεναι σοφίᾳ σφίσιν αὐταῖς ἐφείλκοντο πνεῦμα συγγενές· αἱ δὲ μὴ πειθόμεναι καὶ τὸν διάκονον τοῦ πεπονθότος θεοῦ παραιτούμεναι, θεομάχοι μᾶλλον ἤπερ θεοσεβεῖς ἀνεφαίνοντο. — Cf. ed. Otto, Ienae, 1851, p. 58-63.

[3] *Ib.*, n. 15, ait : μόνοις δὲ τοῖς πνεύματι θεοῦ φρουρουμένοις εὐσύνοπτα καὶ τὰ τῶν δαιμόνων ἐστὶν σώματα (Cod. σώματος). — *Ib.*, p. 70.

inesse docet, et reliquias gratiae, quas scintillam (ἔναυσμα) luminis amissi gratiae appellat, quae cuique insit, neminem tamen capacem reddat ad res caelestes intelligendas, d) similem ac L. G. iustificationis viam proponit : amissa recuperanda esse docens animamque cum spiritu copulandam [1]. Qua ratione vero hoc fiat, accuratius non explicat. Differt a L° G., quod animam una cum corpore mori et demum fine mundi resurrecturam esse docet. Quam sententiam medio saeculo III in Oriente multum agitatam L. G. expressis reiicit verbis [2].

Operae pretium puto adhuc alius erroris Tatiani iam haeretici mentionem facere, cuius vestigia subobscura etiam in L° G. reperiuntur. S. Irenaeus nimirum refert Tatianum *Adae salutiex se contradictionem fecisse* [3]. L. G. quidem tantum abest, ut Adae salutem neget, ut potius iustos antiquos a Christo post resurrectionem perfectos et in paradisum introductos esse doceat; sed iam supra monuimus hanc doctrinam in systema theologicum Auctoris nequaquam quadrare [4]. Secundum rigorem theseon L^i G. Adam, utpote generis humani pater, matrimonio iunctus nec perfici, nec visionem Dei beatificam assequi potuit. Si igitur Auctor iustos antiquos per modum exceptionis a Christo mechanice, ut ita dicam, perfectos esse doceat, evidens est eum ideam hanc a reliqua eius doctrina alienam vix a se ipso excogitasse, sed aliunde nactum esse, et quidem, uti fere certum existimo, e *Pastore* Hermae, ubi iusti antiqui, qui in iustitia dormierint et in magna castitate, sigillum autem [baptismatis] non acceperint, cum sint ante [Christi adventum] mortui, per apostolos dicuntur vitam recepisse et nomen filii Dei cognovisse [5]. Hoc autem Opus Auctor novit, uti suo loco ostendemus. Ceterum mox post Tatianum quidam ex Encratitis duram magistri sententiam circa salutem Adae mitigasse videntur. Saltem Clemens Alexandrinus allegatis contra eos verbis S. Pauli matrimonium dissolvi prohibentis [6], interrogat : *Quid autem ad haec dicunt, qui in Legem invehuntur et in matrimonium, quasi sit solum a Lege*

[1] N. 15. *Ib.* : καὶ χρὴ λοιπὸν ἡμᾶς ὅπερ ἔχοντες ἀπολωλέκαμεν, τοῦτο νῦν ἀναζητεῖν, ζευγνῦναί τε τὴν ψυχὴν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ τὴν κατὰ θεὸν συζυγίαν πραγματεύεσθαι. — *Ib.*, p. 66.

[2] Eusebius (*Hist. Eccl.* VI, xxxvii; cf. Hefele, *Conciliengeschichte,* Ed. II. Freiburg, 1873, t. I, p. 110) refert similia docuisse Thnetopsychitas quoque, animam una cum corpore dissolvi contendentes. Theologumenon istud innititur suppositioni animam sanguinem esse, quod iam Clemens Alexandrinus (*Paed.* I, 6, ed. Potter, p. 121) et Origenes (Περὶ ἀρχῶν, III, iv, 2) reiecerunt. Errat Gennadius, qui eam sententiam Iacobo, i. e. Aphraati tribuit (*Epistola de fide sua,* cap. xv). Aphraates enim non docuit animam una cum corpore mori, sed in statu aliquo sopori simili usque ad iudicium ultimum perseverare, spiritum vero in baptismo acceptum ad Christum reverti (cf. *P. S.* t. I, Praef., cap. iii, n. 15; Forget, *De vita et scriptis Aphraatis,* Lovanii, 1882, pag. 293-329). Labourt, *Le Christianisme dans l'empire Perse,* p. 34.

[3] *Haer.* I, xxvi, 1 (Harvey I, 220). — [4] Vide supra nn. 18 sq.

[5] *Sim.* IX, xvi, 5 sqq. Cf. Clem. Alex. *Strom.* VI, vi, 45 sq., ed. Stählin II, 454.

[6] I Cor. vi, 10-13.

concessum, non autem etiam in Novo Testamento [1]? Quae verba quidem etiam ad Tatianum referri possunt, quippe qui inter Legem et Evangelium distinguens matrimonium sub Lege ab altero Deo data permissum fuisse docuerit [2]; nihilominus iam saeculo III exeunte Hieracas Leontopolitanus, Origenis discipulus eodem sensu ac L. G. affirmabat matrimonium sub Lege tantum licitum fuisse, non propterea, quod Lex a Demiurgo data fuisset, sed quod post Christi adventum nemo in matrimonio constitutus regnum caelorum hereditare posset, uti refert Epiphanius [3].

23. Doctrinae tum L^i G^um tum Tatiani similia leguntur apud S. Irenaeum, qui *Adv. Haer.* V, vi, 1, ait : *Anima... et spiritus pars hominis esse possunt, homo autem nequaquam : perfectus autem homo commixtio et adunatio est animae assumentis Spiritum Patris et admixta ei carni, quae est plasmata secundum imaginem Dei.* — His verbis innuit trifariam hominis divisionem (caro, anima, spiritus), quam paulo inferius apertius explicat dicens : *Propter quod et Apostolus ait : Sapientiam loquimur inter perfectos* [4], *perfectos dicens eos, qui perceperunt Spiritum Dei et omnibus linguis loquuntur per spiritum Dei, quemadmodum et ipse loquebatur. Quemadmodum et multos audivimus fratres in Ecclesia, prophetica habentes charismata et per Spiritum universis linguis loquentes ... ad utilitatem et mysteria Dei enarrantes, quos et spiritales Apostolus vocat, secundum participationem Spiritus existentes spiritales, sed non secundum defraudationem et interceptionem carnis et nude hoc ipsum solum. Si enim substantiam tollat aliquis carnis, id est, plasmatis, et nude ipsum solum spiritum intelligat, iam non spiritalis homo est quod tale, sed spiritus hominis aut Spiritus Dei. Cum autem spiritus hic commixtus animae unitur plasmati, propter effusionem Spiritus spiritalis et perfectus homo factus est : et hic est, qui secundum imaginem et similitudinem factus est Dei. Si autem defuerit animae Spiritus, animalis est vere, qui est talis, et carnalis derelictus imperfectus erit : imaginem quidem habens in plasmate, similitudinem vero non assumens per Spiritum; sicut autem hic imperfectus est* [5]. Igitur ex mente S. Irenaei homo fit perfectus — sensu physico — quando ei Spiritus Dei adunatur; sine Spiritu enim Dei animalis est. Hoc sensu explicat etiam verba Apostoli [6] : *integer vester spiritus et anima et corpus sine querela in adventum Domini Iesu Christi servetur,* dicens : *Et quam utique*

[1] *Strom.* III, xviii, 108 (ed. Stählin II, 246) : Τί δὲ λέγουσι πρὸς ταῦτα οἱ τοῦ Νόμου κατατρέχοντες καὶ τοῦ γάμου ὡς κατὰ Νόμον συγκεχωρημένου μόνου, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν Διαθήκην τὴν καινήν;

[2] *Strom.* III, xii, 82 (ed Stählin II, 233).

[3] *Haer.* LXVII, 1 : Οὐ παραδέχεται οὗτος γάμον φάσκων [φάσκειν Cod.] εἶναι τοῦτο παλαιᾶς Διαθήκης, τοὺς μὲν γὰρ περὶ τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ιωακὼβ καὶ Μωϋσεὰ καὶ Ἀαρὼν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους Ἡσαΐαν καὶ Ἱερεμίαν ὁμοίως δέχεται καὶ Προφήτας ἡγεῖται καὶ συγκεχωρῆσθαί φησιν ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ τῷ γάμῳ συνάπτεσθαι. ἀπὸ δὲ τῆς ἐνδημίας τοῦ Χριστοῦ μηκέτι τὸν γάμον παραδέχεσθαι, μήτε δύνασθαι αὐτὸν κληρονομεῖν βασιλείαν οὐρανῶν.

[4] I Cor. ii, 6. — [5] Ed. Harvey II, 333 sq. — [6] I Thess. v, 23.

causam habebat his tribus, id est, animae et corpori et spiritui integram et perfectam et perseverationem precari in adventum Domini, nisi redintegrationem et adunationem trium et unam et eandem ipsorum sciebat salutem? Propter quod et perfectos ait eos, qui tria sine querela exhibent Domino. Perfecti igitur, qui et Spiritum in se perseverantem habuerint Dei, ... id est illam, quae ad Deum est, fidem servantes et eam, quae ad proximum est, iustitiam custodientes. — S. Irenaeus igitur convenit cum L° G. perfectos dicens eos, qui Spiritum Dei habeant, ceu « secundum participationem Dei existentes », animales vero hac participatione Spiritus carentes. Etiam in L° G. perfectus dicitur homo, ubi « Paraclitum » acceperit, cum secus lege Dei servata fiat iustus. Utique multum differt modus, quo Irenaeus notionem perfectionis per Spiritum Dei acquisitae concipit. Ex mente enim Irenaei « perfectus » est quilibet Christianus, qui modo Christiano vivens praecepta observat, tantum abest, ut aliam sublimiorem et aliam inferiorem vitae Christianae normam statuat. Denique ex eius mente participatio Spiritus sancti non est *effectus* perfectionis, uti docet L. Gr., — sed *causa,* nam expresse asserit nos *nunc partem aliquam a Spiritu eius sumere ad perfectionem et praeparationem incorruptelae paulatim assuescentes capere et portare Deum*[1]. Irenaeus enim perfectionem, quam homo Spiritu Dei accepto, acquirat, sensu potius *physico* intelligit; hominem nempe fieri perfectum, quod praeter tres illas naturae suae partes novam aliquam acquirere ultra non possit. L. G. contra eam perfectionem intelligit sensu *morali;* hominem scilicet iam ante acceptum Spiritum Paraclitum ope abnegationis et aliorum virtutis exercitiorum aliquam sanctitatis mensuram acquirere, cum qua concupiscentia, ceu « peccatum » in corde hominis carnalis residens coexistere nequeat; et hoc sensu appellat perfectum eum, qui evulso e corde suo peccato occulto dignus efficiatur « Paraclito » accipiendo.

24. Saeculo IV doctrinam charitologicam placitis L[i] G., similem reperies in scriptis asceticis quibusdam Aegypti monachorum. His annumerandae sunt imprimis *Homiliae spirituales* quinquaginta, quae in editionibus impressis *Macario Aegyptio*[2] adscribuntur. An earum auctor re vera Macarius sit, vix

[1] *Haer.* V, VIII, 1 (Harvey II, 339). — Ad rem cf. Klebba, *Die Anthropologie des hl. Irenaeus,* Münster, 1894, p. 26, 29-32, 72 sq. [*Kirchengeschichtliche Studien,* hsg. von Knöpfler, Schrörs, Sdralek, II. Band, 3. Heft].

[2] De quo († 390) v. Palladii *Hist. Laus.* c. XVII, ed. Butler, II, p. 43 et not. 26, p. 198. Schiewitz, *o. c.* 104 sq. Iuxta Gennadium (*De viris illustribus,* c. 10) unam tantum ad iuniores professionis suae scripsit epistolam. Apud Migne, *P. G.* t. XXXIV, col. 405, re vera reperitur epistola aliqua a Floss e tribus Codicibus edita (init. : *In primis quidem, si coeperit homo semetipsum agnoscere...*) quae etiam in recensione breviore existit (*ib.* col. 443) et in Codicibus syriacis tum Vaticanis tum Londinensibus reperitur. In Codice Syriaco Bibl. Vat. CXXII (A. D. 796; cf. Assemani, *Bibl. Apost. Vatic. Codicum manuscriptorum Catalogus,* t. III. Romae, MDCCLIX, p. 135). S. Macario Aegyptio tres

certo statui potest; ex indiciis internis certum est, eas saeculo adhuc quarto exaratas esse[1], quapropter doctrina ibidem contenta pro nostra re tanto maioris est momenti.

Sermones ascetici et octo Epistolae tribuuntur, qui etiam in quibusdam codicibus Londinensibus recurrunt. *Sermonum* initia in Cod. Vat. Syro CXXII haec sunt : I, p. 192 : ܡܚܝܠܐ ܕܝܢ ܐܦ ܐܠܗܐ ܐܫܬ ܩܢܘܡܐ ܘܡܟܬܒܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܥܩܬܐ ܒܡܢ ܩܢܐ ܕܢܣܒܘܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܟܪܝܣܛܝܢܐ — II, p. 205 : ܟܠ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܐܘܪܚܐ ܝܗܒ ܠܗ... — III, p. 212 : ܐܝܟ ܕܡܥܕܪܐ ܡܢ ܟܠܗ ܟܠܗ ܢܦܫܐ ܠܡܫܡܫܘ ܠܐܠܗܐ... — II, p. 224 : ܡܢ ܡܒܪܟܠ ܡܢ ܡܢ ܕܒܥܐ ܐܠܗܐ ܕܢܦܫܐ ܐܝܟ ܕܒܪܗ ܢܫܡܥ... *Epistolarum* vero haec : I, p. 221. ... — IV, 227 : ܠܐ ܐܝܟ ܡܫܡܫ ܠܠܒܐ ܡܪܢ ܠܡܫܡܫ — III, p. 226 : ܠܚܝ̈ܐ ܕܫܡܝܐ. ܡܕܡ ܐܝܬ ܠܘܬ ܠܐܠܗܐ.. — VI, p. 230 : ܡܚܝܠܐ ܕܝܢ ܠܡܢ ܕܒܥܐ ܡܢ ܕܢܫܠܡ ܠܐܠܗܐ... — V, p. 228 : ܒܗܘ ܡܢ ܡܕܡ ܕܐܚܝܕ ܢܦܫܗ ܒܡܫܝܚܐ... — VIII, ܐܝܟ ܗܘ ܠܡܚܘܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܒܫܡܫܘܬܐ ܕܟܠ ܫܥܬܐ... — VII, p. 231 : ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܠܐ ܡܫܡܫܢܝܬܐ... p. 233 : ...ܘܡܫܡܫܢܝܬܐ : ܘܡܫܡܫܝ ܐܢܬܝ ܐܠܗܐ ܐܝܬ. Epistola I correspondet textui latino a Floss edito. Notandum est in Cod. Vat. Syr. CXXVI (Assemani, *o. c.* p. 173) Macario Aegyptio quaedam opuscula tribui, quae in Codice priore Macario Alexandrino tribuuntur; huc pertinent tres hae epistolae : CXXVI, fol. 236[b] ...ܒܗܘ ܐܝܬ ܡܫܡܫܐ, fol. 271[b] *De bello daemonum* ܕܐܝܟ ܡܠܟ ܐܠܗܐ ܐܘ ܡܢ ܠܒܗ ܐܝܬ..., fol. 272[a] *De oratione* ...ܐܠܐ ܗܘ ܡܪܝܐ ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܐ.
Ex his prima in quibusdam codicibus Londinensibus quoque Macario Aegyptio adiudicatur, nimirum Add. 12175 (Wright, *CBM* 636) fol. 220[a]; Add. 14582 (Wright 693) fol. 53[a]; Add. 14612 (Wright 699) fol. 177[b]; Add. 12167 (Wright 770) fol. 77[b]; Add. 18814 (Wright 794) fol. 198[a]; Add. 14522 (Wright 831) fol. 40[a]. Notandum quoque est nullum ex his opusculis inter Homilias quinquaginta Macario adscriptas inveniri (apud Migne, *P. G.* XXXIV, coll. 449-822). Opuscula septem ascetica (Migne, *P. G.* XXXIV, coll. 822-968) quae sub nomine Macarii feruntur, saeculo fere XI a Simone Logotheta compilata sunt ex Homiliis L. De authentia Homiliarum nil certi constat; eam Casimirus Oudinus in op. *Commentarius de scriptoribus Ecclesiae antiquis illorumque scriptis,* Francoforti ad Moenum, 1722, t. I, p. 474-480 (partem ad Macarium pertinentem recudit Migne, *o. c.* col. 377 sqq.) in dubium vocavit et ad silentium veterum provocans Homilias a monachis graecis posterioris aetatis suppositas esse arbitratus est. Earum authentiam defendunt Gore, *The Homelies of St. Macarius of Egypt,* in *The Journal of Theol. Studies,* t. VIII (1906), p. 85-90. Stoffels, *Die mystiche Theologie Makarius des Aegypters und die ältesten Ansätze christlicher Mystik,* Bonn, 1908, p. 11 sq. Valde doleo me iis, quae Stoffels in hoc opere proponit, praecipue ad doctrinam hamartiologicam Macarii spectantibus, assentiri non posse. Stoffels non perspexit mysticam Macarii theologiam circa ἀπάθειαν, proinde circa passiones earumque causam, concupiscentiam, versari.

[1] Auctor testatur se superstites persecutionis Diocletiani novisse : *Hom.* XXVII, 15. Alii vicissim loci ostendunt Auctorem demum saec. IV ad alteram medietatem vergente scripsisse. Dicit primum Christianis mensem esse Aprilem : *Hom.* V, 9; id est, tempore illo Christianos initium anni inde ab Aprili computasse ob festum resurrectionis eum in mensem incidens. Notum autem est, eum computandorum annorum modum apud Christianos altero dimidio saeculi IV inveniri (*Constit. Apost.* V, XIV, 1; Epiphanius, *Haer.* LXX, 11. Cf. Ideler, *Handbuch der mathematischen u. technischen Chronologie,* Berlin, 1826, t. II, p. 326). Forte accuratius adhuc aetas Homiliarum definiri potest; Auctor saepius, alludit ad bellum Persarum contra Romanos gestum : *Hom.* XV, 46; XXVII, 22. Quod bellum videtur expeditio esse Juliani Apostatae, qui in sua persona copiis romanis praefuit, uti Auctor *Hom.* XV, 46 innuere videtur : *Si gens magna,* ait, *cum gente sibi aequali bellum gerat, rex cum rege, rex Persarum cum rege Romanorum, oportet utrumque regem moveri cum exercitu suo.* Notissimum est, post expeditionem Juliani

Homiliarum Auctor, quem brevitatis causa nomine tradito Macarii appellabimus, cum L° G. multis in rebus convenit, quamquam theologumena eius[1] alii fundamento superstructa sunt. Ratio consensus huiusce est conceptus peccati originalis utrique auctori communis, unde necessitate quadam ambos similes conclusiones deduxisse haud mirum est.

Macarius nimirum essentiam peccati originalis perinde ac L. G. in concupiscentia ob Adae peccatum contracta posuit. Propter inobedientiam primi hominis, ait, *malitiam affectionum* in nos recepimus[2]. Sicut ab uno Adam genus humanum super terram multiplicatum est, ita etiam malitia affectionum (κακία τῶν παθῶν) universum genus humanum invasit et abhinc princeps malitiae homines continuis cogitationibus (intellige : λογισμοῖς κακοῖς) voluptatibusque mundi exagitat[3]. Pravas passiones Macarius etiam fermentum malitiae (ζύμην κακίας) appellat, quo genus humanum, participatione quadam (κατὰ μετοχήν) fermentatum, naturali progressu (κατὰ προκοπὴν καὶ αὔξησιν) sensim in peius ruerit, donec totum fermentatum sit[4]. Post praevaricationem Adae peccatum invasit animam, eius membrum factum est, corporeo homini adhaeret; inde manant impurae cogitationes[5]. Ex mente Macarii tota vita vegetativa hominis vinculis peccati huiusce obstricta est. Post lapsum enim, inquit, homo duobus modis duobusque vinculis obstrictus est : primo quidem rebus ad vitam pertinentibus, uxore, liberis, cognatis, summatim rebus visibilibus, secundo spiritibus malitiae, qui hominem non sinunt Deum ad lubitum diligere[6]. Peccatum autem, quod homo post Adae praevaricationem contraxit, dicit virtutem esse quandam rationalem Satanae ac substantiam, quae in homine omnia mala inseverit, occulte ac latenter in interiore homine operetur, atque ope cogitationum pugnet[7]. In hac autem definitione habes notionem concupiscentiae. Iuxta dicta enim peccatum non consistit in aliquo statu aversionis a Deo, atque inimicitia inter Deum ac hominem propterea exorta, sed est in homine virtus Satanae, Deo contraria, quae semet in homine cogitationibus malis manifestat. Idem docet etiam L. G. cum quo Macarius in eo quoque convenit, quod remedium simile peccati originalis assignat : perfectam mundi renunciationem.

Ut homo, ait Macarius, a morte peccati liberari possit, debet fieri sacri-

Romanos unicum bellum maius cum Persis gessisse : saec. V, tempore Theodosii iunioris, qui autem non ipse exercitui suo praeerat (cf. Spiegel, *Erânische Alterthumskunde*, Leipzig, 1878, t. III, p. 350 sq. Gibbon, *The Decline and Fall of the Roman Empire*, chap. XXXII).

[1] Cf. Lindner, *De Macario dissertatio historico-theologica*, Lipsiae, 1846.

[2] *Hom.* VII, 8. — [3] *Hom.* V, 3. — [4] *Hom.* XXIV, 2. — [5] *Hom.* XV, 35; XVI, 4.

[6] *Hom.* XXI, 2, 3.

[7] *Hom.* XV, 49 : Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἡ παρελθοῦσα δύναμίς τις οὖσα λογικὴ τοῦ Σατανᾶ καὶ οὐσία, ἐνέσπειρε τὰ κακὰ πάντα· ἐπειδὴ λεληθότως εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν νοῦν ἐνεργεῖ καὶ μάχεται τοῖς λογισμοῖς. Migne, *P. G.* XXXIV, 609 B.

ficium Deo dignum, debet a pontifice Christo mactari, i. e. saeculo mori, quod tunc fit, quando pravae ab eo vitae instar exeunt cogitationes. Anima enim, quae in mundo et in tenebris peccatorum adhuc vivit et ab eo, a mundo nempe, mortificata non est, sed adhuc animam malitiae, hoc est, potentiam tenebrosarum peccati affectionum in se habet, et ab illa nutritur, non est de corpore lucis, sed corpus tenebrarum[1]. Anima proinde, quae apud Deum vivere vult, debet mundo, ac priori vitae tenebrarum et malitiarum mori, atque transferri in alteram vitam[2]. Sicut currus in stadio praecurrens reliquos praepedit et palmam abripit : sic peccatum et cogitationes malae in homine currentes impediunt animam, quominus ad Deum accedat[3]. Nemo itaque potest ad Deum pervenire et cum eo uniri, nisi liber evaserit ab affectionibus peccati in nobis habitantis[4].

Si modo quaeras, quanam ratione mentis puritas obtineatur, Macarius perinde ac L. G. respondet : ope abnegationis, i. e. renunciationis perfectae saeculi et exstirpationis passionum, quibus homo lapsus subiectus est. Hanc esse Macarii doctrinam ulterius demonstrare plane superfluum est, cum nulla hoc non commendet Homilia. Differentia praecipue inter Nostrum et Macarium ea est, quod Macarius necessitatem absolutam redemptionis[5] et gratiae[6] expressis verbis defendit, dum L. G. relativam tantum necessitatem adventus Christi (non redemptionis!) docet, gratiam vero non causam iustificationis, sed effectum statuit. Errori ceterum ultimo etiam Macarius indulget, quamquam non eodem prorsus modo.

Ad mentem Macarii nimirum anima iam suapte natura capax est cognitionis et dilectionis Dei habetque etiam post lapsum sacras quasdam reliquias bonitatis perfectionisque primaevae[7]. Licet actus hominis naturales, si ad dilectionem Dei spectent, Deo sint accepti atque boni, puri tamen non sunt; at, quod eis naturaliter deest, gratia Christi suppletur, quae eos perfectos reddit[8]. Falluntur quidam, ait Macarius, falsis doctrinis decepti, qui dicunt hominem ita esse mortuum, ut nil boni possit facere. Anima etenim infanti est similis, qui ad matrem pervenire utique non potest, at vagiendo et plorando matrem movet, ut ad se veniat sibique opem ferat. Simili itidem modo et anima, si Dño adhaereat et Dñs misericordia motus ad eam accedat eique adunetur : corpore in terram proiecto mente tota in Ierusalem caelesti versatur ad tertium usque ascendens caelum et illic ministrat Dño[9]. Magnum et mirabile opus est anima. Talem enim eam Deus condidit, ut in eius natura nullum insereret vitium; ad imaginem quippe Spiritus fecit eam; posuit in ea fidem, dilectionem, scientiam, prudentiam, ceterasque

[1] *Hom.* I, 6. — [2] *Hom.* I, 8. — [3] *Hom.* I, 10. — [4] *Hom.* II, 4.

[5] *Hom.* II, 4; V, 27; XI, 10, 15; XXIV, 2 sq.; XXVI, 1; XXVII, 5; XXX, 3.

[6] *Hom.* II, 2; III, 4; XXIV, 5; XXVI, 19, 21; XXX, 5.

[7] Lindner, *o. c.* p. 16 sq. — [8] *Hom.* XXVI, 21. — [9] *Hom.* XLVI, 3.

virtutes ad imaginem Spiritus. Adhuc enim vel nunc in scientia, prudentia, dilectione fideque reperitur et manifestatur ei Dñs. Locavit in ea intellectum, cogitationes, voluntatem, mentemque ducem. Fecit eam facile mobilem, volatilem, donavit ei momento ire et redire et sibi mente ministrare, ubi voluerit Spiritus; breviter : talem eam fecit, ut sibi sponsa sociaque fiat unusque secum spiritus [1].

Uti ex his verbis manifestum est, Macarius dona a Deo animae collata post lapsum non omnino periisse censet et quidem non solum naturalia, sed ne supernaturalia quidem : ἔτι γὰρ καὶ νῦν ἐν τῇ γνώσει καὶ πίστει εὑρίσκεται, ait [2]. Aliis verbis, etiam Macarius implicite ea fere docet, quae in L° G. de commixtione Spiritus S. invenimus. Hanc fuisse veram Macarii mentem iam ipsa doctrina charitologica Homiliarum suadet.

Ad mentem Macarii nimirum peccatum, i. e. concupiscentia, non sinit hominem ad Deum accedere [3]. Igitur iuxta verba Apostoli [4] veterem hominem exuere novumque induere debet [5], vel aliis verbis : debet e statu praesente in alterum statum et naturam divinam converti ac transmutari [6]. Quod quidem sine gratia fieri non potest, secus enim adventus Dñi necessarius non fuisset; attamen initium iustificationis ab ipso homine incipit [7]. Homo etenim primo credere debet, dein mundo renuntiare, perpetuae orationi vacare, Dñum fide expectare, se ad opera bona compellere : et cognito bono hominis proposito eiusque laudabili studio Deus miseretur eius, eum ab inhabitante in ipso peccato redimit, replet Spiritu S. et tunc homo mandata divina absque labore observat [8]. Anima participatione Spiritus S. dignata ab amore mundi exsolvitur [9], atque pristinae puritati restituta proprioque naturae statui, pure ac perpetuo purisque oculis gloriam veri luminis conspicit verumque solem iustitiae in visceribus cordis fulgentem [10], immo etiam revelationum supernaturalium fit particeps [11].

Macarius ergo iustificationis mysticam rationem eodem prorsus modo concipit, atque L. G. Sed alia ratione adhuc cum L° G. convenit.

Summa nimirum perfectio secundum Macarium, praeeunte iam olim Clemente Alexandrino [12] in ἀπαθείᾳ consistit, i. e. in vacuitate ab affectibus [13]. Iam vero ad hunc perfectionis gradum nemo statim pervenit, sed duodecim gradus debet transcendere, quoad ad eum perfectionis gradum pertingat, in quo nullum iam onus operis terreni suscipere possit (ne ministerio quidem verbi vacare!) sed in uno angulo sedeat purus ac liber, suspensus et inebria-

[1] *Hom.* XLVI, 5 sq. — [2] *Hom.* XLVI, 6. Migne, *P. G.* XXXIV, col. 795 C.
[3] *Hom.* I, 9. — [4] Eph. IV, 22. — [5] *Hom.* II, 2. — [6] *Hom.* XLIV, 5, 8.
[7] *Hom.* III, 4. — [8] *Hom.* XIX, 2. Cf. XX, 8. — [9] *Hom.* IV, 14 sq.
[10] *Hom.* XVII, 3. — [11] *Hom.* VIII, 3-5.
[12] *Strom.* II, 20, ed. Stählin, p. 180; VI, 9, p. 469; VII, 10, ed. Potter, p. 865; 16, p. 894. — [13] *Hom.* X, 5.

tus [1]. Nemo enim in utero confestim vir efformatur, sed paulatim formam recipit ac gignitur; nec quisquam statim fit peritus litterarum, sed prius scholas diversas debet frequentare, quoad scientias addiscat [2].

Ut autem homo ad tantum perfectionis gradum pervenire possit, indiget gratia; Deus enim solus hominem a peccato (subintellige concupiscentiam) liberare potest [3]. Iam vero Macarius unicam tantum speciem gratiae novit : nimirum gratiam habitualem. Cum porro operatio gratiae ad eius mentem perfectam hominis a peccato puritatem efficiat eamque proinde necessario praecedat : consequens erat dicere gratiam cum peccato in anima coexistere, uti idem in L° G. de commixtione Sp. S. docetur. Ad mentem scilicet Macarii gratia definiri potest *efficax Dei in anima inhabitatio* [4]; gratia, ait, indesinenter adest; et radicata et commista homini a tenera aetate, tamquam naturale et concretum quiddam est, quod adhaeret homini velut una substantia; variis vero eum modis ad suum libitum, prouti prodest, disponit (οἰκονομεῖ) : aliquando enim intentus accenditur et ardet ignis, aliquando vero remissius et lentius [5]. Porro gratia iam ante purgationem perfectam in homine reperitur. Natura enim humana particeps est daemonum et spirituum nequitiae, itidem angelorum et Spiritus S.; templum est Satanae ac templum Spiritus S. [6]. Multi namque praediti sunt gratia, licet puri corde non sint; quapropter non pauci lapsi sunt, quia puros se autumarunt [7]. Idem docet experientia quoque. Peccatum etenim post Christi adventum quoque habet pabulum disputandi in corde : multi sunt in Ecclesia corde impuri peccantque post susceptum baptisma [8]. Sed quaeres, qui potest Deus et Satanas in anima simul habitare? Respondet Noster : Deus non capit detrimentum, etiamsi in anima una cum Satana habitet, sicuti nec radii solis laeduntur, quando loca foetida illuminant [9]. Nequitia, inquit, ita adhaeret animae, sicut lolium agro, in quo una cum frumento crescit. Si frumentum praevalet, lolium nil ei noxae afferre potest. Sic et gratia, si abundaverit in homine; etiamsi adsit in aliqua parte nequitia, ea nil nocet [10]. Ex hisce Macarii verbis lucem capit phrasis L[i] G. : in homine, qui Paraclitum consecutus non sit, « aliquid ex Deo et aliquid e Satana » esse. Eiusmodi gratiae habitualis conceptus porro diversas eiusdem species supponit, sicuti in L° G. expresse docetur. Macarius pariter diversos gratiae gradus statuit [11] et inter charismata diversa recenset αἴσθησιν, ὅρασιν atque φωτισμόν [12], ea tamen gratiae divisio, quam L. G. asseruit, in systemate theologico Macarii momento caret. Diver-

[1] *Hom.* VIII, 4. Cf. IX, 12. — [2] *Hom.* XV, 41 sq. — [3] *Hom.* II, 2; III, 4; XVII, 15.
[4] Lindner, *o. c.* p. 26. — [5] *Hom.* VII, 2, 5; XXXVIII, 4. — [6] *Hom.* XXVII, 19.
[7] *Hom.* XXVI, 25. — [8] *Hom.* XV, 14. — [9] *Hom.* XVI, 3, 6; XVII, 4.
[10] *Hom.* XXVI, 22. Cf. adhuc IX, 7; XVI, 1 sq.; LX, 8; Lindner, *o. c.* p. 24.
[11] *Hom.* XVI, 12. — [12] *Hom.* VII, 5 sq.

sis namque gratiae gradibus necessario praemia diversa in vita aeterna correspondent, uti in L° G. vidimus. Quam sententiam etiam Macarius tenet, erroris arguens eos, qui Regnum unicum et Gehennam unicam dari putent : multi enim sunt, ait, gradus, differentiae atque mensurae; quidam precantur, nescientes quid petant, alii ieiunant, vel stant in ministerio ex motivo timoris; Deus iustus cuique retribuet bona eius opera, attamen non omnes erunt Regni heredes[1]; cum autem Macarius homines non dividat in iustos et perfectos : nec, ut sciam, docet eos, qui perfectam puritatem consecuti non sint, in Regnum caelorum ingredi et ad visionem Dei beatificam admitti non posse, immo putat Deum visa sollertia hominis cum peccato luctantis et conspecta eiusdem dilectione animam unicae horae momento a morte segregare eamque in sinum suum assumere[2].

Theologumena Macarii recurrunt etiam in quibusdam Epistolis, quae sub nomine Antonii Magni et Ammonii monachi eiusdem discipuli feruntur et maxima cum probabilitate ipsis auctoribus adscribendae sunt[3].

25. Ad rem illustrandam addo translationem textus Ep. I S. Antonii, quam e codice syriaco Add. 12,175, fol. 181ᵃ-182ᵃ exaravi[4]. Alias eiusdem recensiones vide apud Migne, *P. G.* XL, col. 977 et 999.

[1] *Hom.* XL, 3. — [2] *Hom.* XXVI, 18.

[3] S. Hieronymus in op. *De viris illustribus*, c. LXXXVIII (Migne, *P. L.* XXIII, col. 693), ait : *Antonius monachus, cuius vitam Athanasius Alexandrinae urbis episcopus insigni volumine prosecutus est, misit aegyptiace ad diversa monasteria apostolici sensus sermonisque epistolas septem, quae in graecam linguam translatae sunt, et quarum praecipua est ad Arsenoitas.* Re vera apud Migne, *P. G.* XL, duas recensiones septem Epistolarum Antonii reperies, quibus verba S. Hieronymi sat conveniunt. Iam enim a. 1515 edidit Symphorianus sermone latino septem Epistolas Antonii iuxta translationem latinam, quam Sarasius e codice graeco sed mox deperdito exaravit (Migne, *P. G.* XL, col. 977-999). In hac autem collectione Ep. II Antonii « ad Arsenoitas » inscribitur (Migne, *ib.* col. 981), quod verbis S. Hieronymi penitus correspondet. Hae septem Epistolae recurrunt etiam in collectione viginti Epistolarum Antonii, quam a. 1641 publici iuris fecit Abraham Ecchellensis sermone arabico, adiecta translatione latina. Eius collectionis septem priores epistolae (Migne, *ib.* 999-1019) nimirum eaedem sunt, quae etiam apud Sarasium leguntur, dispari nihilominus ordine, sc. I Ecchellensis = I Sarasii; II Ecch. = IV Sar.; III Ecch. = VI Sar.; IV Ecch. = VII Sar.; = V Ecch. = V Sar.; VI Ecch. = II Sar. (*ad Arsenoitas*); VII Ecch. = III Sar. Arabica epistolarum recensio e textu syriaco manasse videtur; attamen in Codicibus syriacis prima duntaxat Antonii Epistola reperitur, nimirum in Codice Vat. Syr. CXXII, fol. 241 ܐܓܪܬܐ ܕܟܬܒ ܡܪܝ ܐܢܛܘܢܝܘܣ ܠܐܚܐ *Epistola, quam scripsit S. Antonius fratribus.* Init. : ܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܫܐܠ ܐܢܐ ܒܫܠܡܐ ܕܚܘܒܟܘܢ ܒܡܪܢ. ܣܒܪ ܐܢܐ ܐܚܝ ܕܢܦܫܬܐ ܕܩܪܒܢ ܠܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܬܠܬ ܐܕܫܝܢ ܐܝܬ ܠܗܝܢ *Ante omnia saluto caritatem vestram in Dño. Puto, fratres, animas accedentes ad dilectionem Dei tres species habere.* Item Cod. Vat. Syr. XXVI fol. 256ᵃ-257ᵇ. Epistola exstat in duobus quoque codicibus Musei Britannici : Add. 12,175 (A. D. 534; cf. Wright, *CBM* p. 635) fol. 181ᵃ et Add. 14,621 (A. D. 802; cf. Wright, *CMB* p. 758) fol. 151ᵃ.

[4] Eum publici iuris fecit F. Nau in *Revue de l'Orient chrétien*, 1909, p. 282-297.

« Puto, fratres, animarum, quae ad Dei pietatem accedunt, tres dari species, sive mas sit, sive femina. Sunt homines, qui a lege caritatis vocentur in eorum naturam et a bonitate primaeva initio creationis conditam. Et ubi verbum Dei pervenit ad eos, non dubitant, sed prompte ei adhaerent, sicut Abraham patriarcha, quem videns Deus non institutione humana elegisse sui dilectionem, sed lege naturae in plasmatione eius primaeva insita[1], apparuit ei Deus dicens ei : *Egredere de terra et de cognatione tua et vade in terram, quam dicturus sum tibi*[2]. Et abiit nil dubitans de ulla re, sed promptum se exhibuit vocationi suae. Quod exemplo erat ascensionis animabus contingenti, ut laborantes et timorem Dei cum patientia et tranquillitate quaerentes reciperent gloriam laboris sui, quoniam animae eorum praesto secutae sunt dilectionem Dei. Haec est vocatio prima.

« Secunda autem eiusmodi est : Sunt homines, qui audita lege testimonium reddente de cruciatibus et tribulationibus peccatoribus paratis et de promissionibus praeordinatis his, qui in Dei timore germinent, propter Legem scriptam excitent cogitationes suas et vocationem ingredi petant, sicut testatur David verbo dicens : *Lex Domini immaculata convertens animam*, etc.[3].

« Vocatio autem tertia haec est : Sunt homines, qui a primordiis suis duri sint corde et perseverent in operibus peccati. Et Deus bonus ob dilectionem suam inducit super eos castigationem tribulationum, quoad resipiscant et convertantur et ad scientiam perveniant et paenitentiam agant ex toto corde suo et accipiant et ipsi laudem morum bonorum, sicut et reliqui ante eos.

« Hae ascensiones tres dantur animabus, quae in paenitentiam ingrediuntur, donec consequuntur gratiam et vocationem filii Dei. »

***

« Purificatur corpus ante omnia ieiunio multo et orationibus et vigiliis multis et illa operatione, quam oportet hominem effectui tradere in corpore suo et ab eo amputare omnes carnis voluntates; et Spiritus paenitentiae se ei magistrum praebet in istis, providetque ei, ne eum inimicus convertat retrorsum. Tunc Spiritus paenitentiae[4] incipit ei aperire oculos animae, dans et ipsi paenitentiam, ut purificetur. Et etiam conscientia cordis incipit distinguere inter utrumque, eo quod et cor incipit instrui a Spiritu, ut paenitentiâ ambo purificet : corpus et animam; et is disponit labores corporis et animae, ut ea purificet, et separat omnes fructus (fol. 181ᵛᵉʳˢᵒ) corporis, qui admixti sunt membris corporis, ecce iam inde a facta prima commotione, et reducit singula membra corporis ad primaevam constitutionem, ne sit in eo quidquam de spiritu Satanae et ut corpus subiiciatur imperio cogitationum cordis et discat a Spiritu iuxta verbum Pauli dicentis : *corpus meum subiicio et subigo*[5]; purificat etenim cor a cibo, potu, somno et, sicut aliquando dixi, ab omnibus commotionibus quoque, ita ut etiam a consortio seminis phantasiae arceat illud puritatis animae gratia.

« Puto etenim tres formas dari motuum difficilium. Est enim [motus] in corpore, qui insitus est naturae eius, postquam plasmatum est una cum eo initio creationis, attamen

[1] Habes hic theologumenon de commixtione Sp. S., uti in L° G. vidimus, sive de reliquiis naturae bonae pristinae, in Homiliis Macarii.

[2] Gen. XII, 1. — [3] Ps. XVII, 8 (Vulg.).

[4] Apud Ammonium (de quo v. i. n. 26) Spiritus paenitentiae idem est, quod in L° G. commixtio Spiritus S. appellatur; species nimirum inferior gratiae sanctificantis (seu Paracliti) cuius non solum perfecti, a peccato puri, participes sunt, sed etiam peccatores baptisati, concupiscentia adhuc maculati. — [5] I Cor. IX, 27.

sine consensu animae non operatur; constat autem eum in corpore esse. Est vero alius quoque motus in sanguine hominis, corpori suo cibum potumque nimium concedentis. Et fervor sanguinis ob ista alimenta bellum excitat in corpore, quod inde a formatione sua libidine commovetur. Propterea dixit Apostolus : *Nolite inebriari vino, in quo intemperantia est*[1], imprimis his, qui sanctitatem observare volunt. Motus autem tertius a spiritibus malignis fit, qui ob invidiam tentant et coinquinare volunt eos, qui exordium fecerunt in portione sanctitatis[2].

« Et modo, filii dilecti, per hosce tres typos, si anima semet extendat et patienter perferat testimonio Spiritus, cogitationi cordis testimonium reddentis, caveat sibi et ambas emundet species huius infirmitatis. Si autem contempserit anima tres hosce typos, potientur ea Spiritus nequam et in ipso corpore inserent omnes passiones et movent et inferunt ei bellum vehementissimum, quoad aegrota fiat anima et infirma et clamet et quaerat, unde veniat sibi adiutor[3], et poenitentiam agat et mandata Spiritus amplexa convalescat. Et tunc sibi persuadebit perseverare in Deo, adiutore suo.

« Si vero anima semet Deo tradiderit, miseretur eius et dat ei Spiritum paenitentiae. Et hic ostendit ei singula peccata, ne accedat ad ea, et revelat ei ea quoque, quae ei obstant et eam (sc. animam) persuadere satagunt, ne se ab eorum commixtione separet, et quae multum luctantur, ne in paenitentia perseveret. Si autem perferat et Spiritui se ad paenitendum hortanti obediat, Deus cito miseretur laboriosae paenitentiae eius. Et ubi viderit tribulationem, qua affligit corpus orationibus multis, ieiunio, obsecratione, doctrina verborum Dei, misericordia erga homines, lacrimis[4], humilitate, patientiaque[5] luctus : tunc Deus clemens viso labore et subiectione eius miseretur eius, eamque liberat ».

Sic Antonius. Charitologia in hac epistola exposita totaque doctrina ascetica Antonii eidem suppositioni innititur, quam etiam L. G. continuo urget : ad iustificationem scilicet perfectam acquirendam necesse esse in statum naturae integrae redire, unde exciderit primus homo facta in ipso commotione affectuum. His e corde amotis ope Spiritus paenitentiae animam deposita commixtione Satanae misericordiam Dei consequi.

26. Doctrina charitologica Antonii optime illustratur Epistolis asceticis Ammonii, quas olim arabice Abraham Ecchellensis sub nomine Sancti Antonii publicavit, re autem vera foetus sunt Ammonii, S. Antonii discipuli, cui

[1] Ephes. v, 18.

[2] Verba Epistolae inde a *puto... sanctitatis* exstant graece in *Apophthegmatibus Patrum* S. Antonio adscripta (Migne, *P. G.* LXV, col. 84) : Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος· Λογίζομαι ὅτι ἔχει τὸ σῶμα κίνησιν φυσικὴν συναναφυρεῖσαν αὐτῷ· ἀλλ᾽ οὐκ ἐνεργεῖ, μὴ θελούσης τῆς ψυχῆς· μόνον δὲ σημαίνει ἐν τῷ σώματι ἀπαθῆ κίνησιν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη κίνησις ἐκ τοῦ τρέφειν καὶ θάλπειν τὸ σῶμα βρώμασι καὶ πόμασιν· ἐξ ὧν ἡ θέρμη τοῦ αἵματος διεγείρει τὸ σῶμα πρὸς ἐνέργειαν. Διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος (Ephes. v, 18) : Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία· καὶ πάλιν ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῖς μαθηταῖς ἐντελλόμενος εἶπε (Luc. xxi, 34)· Βλέπετε, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ. Ἔστι δέ τις καὶ ἑτέρα κίνησις τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ φθόνου δαιμόνων ἐπιγινομένη, ὥστε εἰδέναι δεῖ, ὅτι τρεῖς εἰσι σωματικαὶ κινήσεις· μία μὲν φυσική, ἑτέρα δὲ ἐξ ἀδιαφορίας τροφῶν, ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ δαιμόνων.

[3] Ps. cxx, 1. — [4] II Cor. vi, 5. — [5] Ps. xxiv, 18.

praeter Epistolas[1] iam in editione arabica Ecchellensis publici iuris factas aliae aliquot adhuc ineditae in perantiquis codicibus syriacis adscribuntur[2].

[1] Sc. Epp. VIII-XIII, XV, XVII-XIX, uti mox ostendetur.

[2] Ammonius, cui in codicibus syriacis Epistolae illae adscribuntur, ubique ܐܝܚܝܕܝܐ, eremita appellatur; in unico codice Vat. Syr. CXXVI, fol. 290a (cf. Assemani, *CBV* p. 174) titulus ei inditur ܐܝܚܝܕܝܐ ܘܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܘܟܣܘܪܘܢܟܘܣ *eremita et episcopus Oxyrhynchi*. Codicis autem huiusce testimonium a. 1223 exarati cum grano salis accipiendum est. Personam auctoris eruere sat difficile est, cum monachi multi olim Ammonii nomine appellati celebres exstiterint; eorum res quasdam gestas e *Historia Lausiaca* Palladii atque ex *Apophthegmatibus Patrum* compertas habemus. De his cf. Butler, *o. c.* II, p. 190. Probabilissimum est auctorem Ammonium Pispirensem fuisse, successorem Antonii in praelatura congregationis monasticae ab ipso fundatae. Eius mentio fit in *Apophthegmatibus Patrum* sub littera A n. 24 ubi Ammonius dicitur εἰδὼς τὴν συνήθειαν αὐτοῦ (Migne, *P. G.* LXV, col. 84 c). In Codice porro syriaco Musei Britannici Add. 12,175, qui integram collectionem Epistolarum Ammonii exhibet, Epistola IX (fol. 228b) Ammonius se S. Antonii discipulum prodit verbis « *Pater Antonius dicebat nobis hominem sine tentatione non intrare in regnum caelorum* », quod effatum etiam in Apophthegmatibus S. Antonio tribuitur : Οὐδεὶς ἀπείραστος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν (Migne, *ibid.* col. 77 A; effatum ceterum apud antiquos in ore Dñi positum; ita Tertullianus, *De Baptismo*, n. 20. *Didascalia Apostolorum*, II, 8, ed. Funk, Paderbornae, 1905, p. 44_5 et 45_4). Ammonii nostri mentio fit in *Hist. Monachorum*, c. 13 (Migne, *P. L.* XXI, col. 432); in *Vitis Patrum*, VIII, 74 (Migne, *P. L.* LXXIII, col. 1176); graece in ed. *Historiae Lausiacae* apud Migne, *P. G.* XXXIV, col. 1178; syriace apud Bedjan, *Acta SS. et Martyrum*, v. VII, p. 427.

Antiquissimam Epistolarum Ammonii collectionem habes in Codice Musei Britannici Add. 12,175 (Wright, *CBM* p. 636) A. D. 534 exarato. Continet quatuordecim Epistolas fol. 225a-232; Epistola autem V contra testimonium reliquorum Codicum rubrica destituta est, ita ut in Codice ipso tantum tredecim Epistolae numerentur Add. 17,183 (saec. X. Wright, *CBM* p. 821) fol. 107a-115a, undecim Epistolas continet ex his, quae in Codice quoque priore occurrunt; deest Ep. VII, VIII, XIV. Add. 14,598 (saec. IX. Wright, *CBM* p. 732) fol. 339a-483a novem priores Epistolas exhibet; desunt Epp. X-XIV.

Praeter laudatos codices Londinenses collectio Epistolarum Ammonii in duobus quoque Codicibus Vaticanis invenitur. 1) Vat. Syr. CXXII A. D. 796 exaratus; praeter Epistolas in Cod. Add. 12,175 contentas duas praebet novas et quidem tamquam XVI, pag. 302 cuius init. : ܠܐ ܡܢ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܡܢ ܗܘ ܠܟܘܢ ܡܘܕܥܢܐ... (eam habes in Cod. M. Britannici Rich. 7,190 fol. 96b) et tamquam XV, p. 304 « *De patientia* ». Init. : ܚܒܝܒܝ ܕܝܠܝ. ܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܠܟܘܢ ܒܪܗ ܚܒܝܒܐ ܠܘܬ ܕܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. 2) Vat. Syr. CXXVI (A. D. 1223. Assem. *CBV* p. 174) pariter integram exhibet collectionem in Cod. Add. 12,175 contentam, sed praeter iam laudatam Epistolam, cuius initium audit : ܠܐ ܡܢ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܕܝܕܥܝܢ fol. 296a novam addit collectioni Epistolam num. XVI, cuius init. : ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܠܗ ܗܘ ܕܝܗܒ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܟܠܢ ܚܒܝܒܝ. Opusculum hoc idem est, cui in Cod. Vat. Syr. CXXII p. 304 *De patientia* inscribitur. Hanc Epistolam inveni in Cod. Add. 18,814 fol. 148v-155v quoque; idem codex fol. 144a-148b aliam adhuc epistolam tribuit Ammonio cuius init. est : ܗܘܝܬ ܗܠܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܬܚܙܝ ܠܟܘܢ ܚܒܝܒܝ; aliud eiusdem exemplum exhibet Codex Syriacus V Cl. Professoris G. Neumann Vindobonensis, qui insigni cum benignitate textum Epistolae describi permisit. Haec ultima absque dubio spuria est; nil enim est nisi farrago ex aliis Ammonii Epistolis compilata.

Brevitatis causa conspectum addo epistolarum Ammonii sicuti in laudatis inveniuntur

Summarium doctrinae asceticae Ammonii hoc fere est : Ope abnegationis acquiritur Paraclitus, pretiosa illa margarita, cuius emendae gratia homo Evangelii vendidit omnia, quae habuit, rarissima inter mortales, sicut et margarita in aedibus tantum regiis invenitur. Nemo enim Paraclitum accipit, nisi prius ἀπάθειαν consecutus sit; reliqui homines, qui ab affectibus vacui non sunt, tantum Spiritum paenitentiae accipiunt. Accepto Paraclito homo revelationum supernaturalium fit particeps; deposito timoris affectu non iam opus habet pro seipso orare, sed pro aliis duntaxat.

Doctrinam charitologicam Ammonii ipsarum Epistolarum verbis illustraturus praemoneo textus heic adiectos ex antiquissimo Codice Add. 12,175 translatos esse. Textum syriacum Epistolarum integrum in *Patrologia Orientali* vol. X publici iuris feci.

Epistola duodecima [1].

« Saluto vos in Spiritu humili, qui pacis est et dat odorem suavem animabus iustorum. Non enim hicce descendit Spiritus, nisi super animas, quae ipsae purae sunt ab omnibus passionibus perfecte; nam sanctus est, nec adhaeret immunditiei; Dn̄s autem non eum prius dedit apostolis suis, donec se mundos reddiderunt. Ideo dixit eis : *Si abiero, mittam vobis Paraclitum, Spiritum veritatis et ostendet vobis omnia* [2]. Hunc enim Spiritum

Codicibus annotatis Epistolis correspondentibus ab Abraham Ecchellensi arabice et latine sub nomine Antonii editis et apud Migne recusis.

MIGNE *P. G.* XL.	Epistola. Antonii	Add. 14598. saec. IX.	Add. 17183. saec. X	Vat. Syr. 126. A. D. 1223.	Vat. Syr. 122. A. D. 796.	Add. 12175. A. D. 534
col. 1030	XV	fol. 339a	fol. 107a	fol. 295b XII	pag 278 I	I. fol. 225a
— 1021	IX	— 340b	— 107b	— 295a XI	— 279 II	II. — 225b
— 1023	X	— 341b	— 108b	— 291a III	— 288 VI	III. — 226b
— 1024	XI	— 343a	— 109a	— 292a IV	— 290 VII	IV. — 226a
— 1026	XII	— 344a	— 110a	— 292b V	— 292 VIII	V. — 227a
— 1027	XIII	— 344b	— 110b	— 292b VI	— 293 IX	VI. — 227b
		— 345a		— 293a VII	— 294 X	VII. — 227b
— 1019	VIII	— 346b		— 293a VIII	— 295 XI	VIII. — 228a
		— 347a	— 111a	— 293b IX	— 296 XII	IX. — 228b
			— 112a	— 294a X	— 299 XIII	X. — 229a
— 1047	XVIII		— 113a	— 290b II	— 286 V	XI. — 229b
— 1051	XIX		— 114a	— 290a I	— 284 IV	XII. — 230a
			— 115a	— 297a XV	— 281 III	XII. — 231a
						XIV. — 232a

Nota : Numeri romani Vaticanis Codicibus additi designant ordinem Epistolarum prouti in codicibus respectivis reperitur. — Epistola, quae exstat in Vat. Syr. fol. 296a et Add. 18,814 fol. 148b (Init. [illegible]), correspondet Ep. XVII Antonii (Migne, *l. c.* col. 1039).

[1] Add. 12,175, fol. 231a, col. 1. Cf. Migne, *P. G.* XL, col. 1051.
[2] Ioannes XIV, 17, 26.

dat inde ab Abel et Henoch animabus, quae ipsae mundae sunt [fol. 231a, col. 2] perfecte. Ille enim, qui super aliis animabus requiescit, non idem est, sed paenitentiae est, nam super aliis animabus Spiritus Paenitentiae requiescit, et eis vocatis et ab omni immunditia ablutis et perfecte mundatis adducit eas ad Spiritum Sanctum nec cessat infundere eis odorem suavem et dulcedinem, sicut dictum est : *Iucunditatem Spiritus quis novit? Nisi hi, in quibus habitat* [1]. Sed ne Spiritui quidem Paenitentiae multi digni habiti sunt associari; Spiritus vero veritatis vix per singulas generationes in singulis habitat animabus. Sicut enim margarita non in qualibet domo reperitur, sed vix in aedibus regum : similiter Spiritus ille non invenitur, nisi in animabus iustorum perfectorum, quippe qui eo dignati maximas gratias egerint Deo dicentes sic : Laudamus te, Deus, qui dedisti nobis eundem Spiritum, quem omnibus servis tuis contulisti, tibi placentibus. Omnes autem iusti, ad quos missus est, maximopere confessi sunt Deo. Hic enim est *margarita* dicta in Evangelio, quam emit is, *qui vendidit omnia, quae habuit, et emit eam* [2]. Hic est *thesaurus in agro absconditus,* quem cum invenisset homo, gavisus est valde [3]. Animabus igitur, in quibus habitat, mysteria maxima revelat et idem fit eis dies ac nox et replet spiritum eorum, dum adhuc in hoc habitaculo sunt... »

Quanam ratione acquiratur Spiritus S. effectusque, quos in « perfectis » producat Epistola VIII (Add. 12,175, fol. 228a, col. 2) hisce exponitur verbis [4] :

« Estote sani in pace Patri dilectionis, ut charisma, quod accepere patres vestri, et vos recipiatis. Quod si accipere velitis, animam vestram labori corporali et labori cordis tradetis et cogitationes vestras ad caelum extendetis die ac nocte implorantes toto corde vestro Spiritum Sanctum et dabitur vobis. Hic enim erat in Elia Thesbite et in Elisaeo et in aliis prophetis omnibus. Videte autem, ne intrent in cor vestrum cogitationes dubii dicentibus vobis : « quis potest eum accipere? » Nolite itaque dare locum talibus cogitationibus, ut in vos introeant, sed sincere petite et accipietis. Ego vero, pater vester, orabo pro vobis, ut eum accipiatis. Scio enim vos abnegasse animam vestram, ut eum accipiatis. Qui enim vacaverit operi eius a generatione in generationem, hic eum accipit Spiritum. Testimonium vero de vobis perhibeo, vos corde sincero implorare Deum. Et ubi acceperitis huncce Spiritum, revelabit vobis omnia mysteria caelestia. Multae sunt enim revelationes eius, quas non possum vobis charta describere; verumtamen timoris expertes eritis [5], timore quolibet destituti, et gaudium caeleste consequetur vos et ita eritis, quasi iam in regnum migraveritis, dum adhuc in carne sitis. Et deinde opus non habebitis orare pro anima vestra, sed tantum pro proximis vestris. Moyses enim accepto Spiritu oravit pro populo dicens Deo : *Si hosce deleas, dele me de libro tuo vitae* [6]. Videtis, eam fuisse sollicitudinem eorum, ut pro se invicem orarent, ubi ad hanc mensuram pervenissent... »

Effectus igitur gratiae Paracliti ope laborum acquisitae duo sunt : illuminatio, ceu mysteriorum cognitio, et gaudium caeleste. De illuminatione Ep. IV agitur, ubi post salutationem consuetam exponitur, cur tam multi

[1] Citatum ignotae originis. Cf. I Cor. II, 11. — [2] Matth. XIII, 45 sq.
[3] Matth. XIII, 44. — [4] Cf. Migne, *P. G.* XL, col. 1020 D sq.
[5] Effatum simile Antonii M. refertur in *Apophthegm. Patrum* (Migne, *P. G.* LXV, col. 85 C) : Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος· Ἐγὼ οὐκέτι φοβοῦμαι τὸν Θεὸν ἀλλ' ἀγαπῶ αὐτόν. Ἡ γὰρ ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον (I Ioan. IV, 18). — [6] Exod. XXXII, 32.

a fide aberrent. Respondet Ammonius : ideo, quia adhuc *aperitionem oculorum* non acceperunt. Dein thema sibi propositum sic prosequitur (Add. 12,175, fol. 227ª, col. 1 [1]) :

« Quapropter B. Paulus sciens hoc [2] esse divitias maximas fidelium dixit : *Flecto genua mea die ac nocte pro eis coram Dño Jesu Christo, ut det eis revelationem ad cognoscendum se illuminatis oculis cordium ipsorum ad sciendum, quid sit latitudo et longitudo et excelsum et profundum et ad cognoscendas divitias sanctorum* [3]. Quoniam igitur dilexit eos ex toto corde suo Paulus, voluit has magnas divitias, quae sunt aperitio oculorum, dari filiis suis, quos dilexit. Sciebat enim, si detur eis, eos non amplius esse operam daturos ne uni quidem rei , nec eos ullo timore perculsum iri, sed timorem Dei fore in eis die ac nocte et opus Dei in rebus omnibus dulce eis futurum, magis quam mel et favum, et Deum assidue cum eis fore et daturum revelationes et revelaturum eis mysteria maxima, quas non possum lingua enarrare..... Et ego, pater vester, oro pro vobis, ut ad hanc conditionem perveniatis, ad quam haud multi ex eremitis pervenerunt, sed tantum animae numero paucae et singuli duntaxat per diversa loca... »

De effectu altero, quem Spiritus Paraclitus in anima producat, de gaudio caelesti, Ammonius saepius sermonem instituit. Locos praecipuos excerpere non erit superfluum.

Epistola III (Add. 12,175, fol. 226ª) exponit [4], cur quidam eremitae proficere nequeant. Causam putat ἀνθρωπαρέσκειαν, studium placendi hominibus, atque vanam gloriam. Dein sic hortatur filios :

« Vos autem, dilectissimi, pugnate contra spiritum vanae gloriae (fol. 226ᵇ) omni tempore, ut eam omnibus modis devincatis, ut virtus divina adhaereat vobis omni tempore. Ego autem orabo Deum pro vobis, ut gaudium hoc semper detur vobis. Nil datur, quod ipso celerius sit. Quod si vero videritis deseruisse vos et recessisse a vobis fervorem, petite eum et redibit ad vos [5]. Fervor enim veluti ignis est frigus in suam naturam convertens. Si igitur videritis cor vestrum per tempus grave esse, citate animam vestram et eam petite, quoad ferveat et in Deo accendatur... »

Gaudium igitur caeleste in hac epistola veluti fervor in bono opere perficiendo describitur. In Ep. X (Add. 12,175, fol. 229ᵇ) duas « fervoris » huiusce species statuit dicens :

« *Spiritus, ubi vult, spirat* [6], spirat autem in animabus castis et sanctis et sinceris et bonis. Et si obedierint Spiritui, dat eis timorem Dei et fervorem initio. Et postquam sementem fecit in eis, facit eos odisse totum mundum, sive aurum, sive argentum, sive muliebria, sive patrem, sive matrem, sive uxorem sive filios. Et hac ratione efficit, ut eis dulcescat opus Dei super mel et favum, sive labor sit, sive ieiunium, sive vigiliae, sive

[1] Cf. Migne, *P. G.* XL, col. 1025 B. — [2] Sc. donum gratiae.

[3] Eph. III, 18. — [4] Cf. Migne, *P. G.* XL, col. 1024.

[5] Similia docet Aphraates in *Dem.* VI (*P. S.* I, 300 sq.). Ea sententia ultimatim e *Pastore* Hermae (*Mand.* V, ed. Funk, p. 483) manasse videtur.

[6] Ioan. III, 8.

silentium, sive opus misericordiae. Et eadem ratione omnia, quae Dei causa fiunt, dulcescunt eis, donec omnia docuerit eos. Postquam vero homo omnia edoctus est, traditur tentari. Et tunc omnia, quae ei prius dulcia erant, molesta ei fiunt. Quapropter multi, ubi tentantur, manent [1] in moerore et fiunt carnales. Hi sunt, de quibus dixit Paulus : *incepistis,* inquit, *in Spiritu et modo in carne absolvistis* [2] : haec omnia passi estis vane et inutiliter. Si quis autem in tentatione prima Satanae restiterit eumque devicerit, tunc dat ei Deus fervorem pacificantem et prudentem et confortantem. Fervor enim primus inquietus et imprudens est, hic autem secundus praestantior est. Is autem parit intelligentiam, ut homo magnum agonem committens spiritualia videat et patientiam habeat perturbationis expertem. Sicut enim ambo gubernacula [3] navis in vento prospero facilius diriguntur navisque iter magnum currit, qua ratione etiam nautae gaudent et quiescunt : pari ratione fervor secundus se habet. Omnibus ille modis quietum reddit [hominem]. Modo, filii dilectissimi, acquirite fervorem secundum, ut recte disponamini in rebus omnibus. Etenim fervor, qui propter Deum est, irritas reddit omnes nostras passiones titillationum et abstergit et delet vetustatem hominis antiqui... »

Fervor igitur primus excitat hominem, secundus quietat eumque ἀπαθῆν reddit. Ἀπάθεια enim ad mentem Ammonii intime cohaeret cum notione perfectionis, uti ex locis citatis patet. Fuse de ea agitur in Epistola Antonii XVII, quae syriace exstat in codice Musei Britannici Add. 18,814, fol. 148ᵛ-155ᵛ Ammonio auctori adscripta, unde operae pretium puto ea, quae ad rem nostram pertinent, apponere [4].

Auctor exponit Paulum apostolum ope fidei vidisse Dñum, sicut ope fidei sanata est haemorrhoissa, cum eum tetigisset :

« Per fidem igitur apparuit Apostolis suis Dñs Jesus, tamquam liberis. Qui igitur concupiscentiae subditus est, non videt Dñum Jesum. Is vero, qui laborat ex oculis, non potest ad lucidum aspectum accedere ; sicuti is, qui hebetatos habet dentes animae ob carnes malitiae nequit comedere de pane vitae : similiter is, qui non habet illuminatos oculos non potest videre Deum, iuxta illud : hi, *qui mundi sunt corde, vident Deum* [5]. Igitur iis, qui ne uni quidem passioni obnoxii sunt, apparet Deus. Et fortasse propterea scriptum est eum aliquando non apparuisse hominibus, nisi mortuo rege Uzia [6]. Uzias enim speciem peccatoris prae se ferebat et possibile est eum typum gessisse peccati, quo emortuo et recedente apparet Deus animae. Dum enim vivit peccatum et regnat in corpore nostro mortuo, non possumus videre Deum prae tenebris nec aërem animarum nostrarum, ne in eis lux splendeat. In lumine enim apparet Deus animae, sicut dicitur : *Deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae* [7]. »

Excerpta allegata sat superque ostendunt doctrinam Ammonii asceticam in iisdem praemissis fundari, quas et L. G. continuo urget. Utrobique

[1] Codex ܡܬܡܟܟܝܢ, pro quo Add. 17,183, fol. 112ᵇ legit ܡܬܡܣܟܝܢ. — [2] Gal. III, 3.

[3] Codex ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܬܪܝܢ ܡܕܒܪ̈ܢܐ ܕܐܠܦܐ ܒܪܘܚܐ ܫܦܝܪܬܐ ܡܢ ܥܓܠ ܡܬܕܒܪܝܢ ; hoc loco ܡܕܒܪ̈ܢܐ *gubernaculum,* πηδάλιον significare videtur ; naves antiquas duo gubernacula habuisse v. *Dictionary of Greek and Roman Antiquities,* ed. W. Smith, London, 1849, p. 788.

[4] Cf. Migne, *P. G.* XL, col. 1040 sq.

[5] Matth. v, 8. — [6] Is VI, 1. — [7] I Ioan. I, 5.

finis asceseos idem est : impetratio Spiritus Sancti et unio mystica cum Deo, superior et intimior ea, quam Christiani in saeculo viventes consequi possunt. Idem etiam medium ad finem hunc obtinendum commendatur : exstirpatio passionum, cum nemo passionibus obnoxius ad Dei visionem pervenire possit.

Simul etiam liquet, eas ideas asceticas medio saeculo IV non solum in Aegypto sed etiam in Asia longe lateque diffusas esse, uti loci, quos ex operibus Athanasii, Gregorii Nysseni, etc. allegavimus, luculenter probant. Aeque vero certum est, eam doctrinam asceticam, cuius antiquissimus magister Hieracas fuisse videtur, inde a saeculo III exeunte usque ad finem saeculi IV essentialem mutationem subiisse. Hieracas enim, sicut et L. G., vias ineunt, doctrinae orthodoxae prorsus adversas, aliam perfectis, aliam communibus Christianis salutem promittentes. Successu temporis rei monasticae theologi periculosam hanc doctrinam ideas gnosticas fastumque haud paucum sapientes abdicare coacti sunt. Ne Evagrius quidem, qui regnum caelorum ἀπάθειαν ψυχῆς μετὰ γνώσεως τῶν ὄντων ἀληθοῦς definivit [1] et a S. Hieronymo Pelagianismi et Origenismi accusatur [2], ausus est doctrinam charitologicam Ecclesiae tam aperte infitiari, sicut in L. G. contingit. Constitutione enim Ecclesiae post superatas persecutiones stabilita et disciplina ecclesiastica bene ordinata id amplius possibile non erat, ubi etiam res monastica ab Ecclesia sollicite invigilari coepit.

V

DE ECCLESIA ET SACRAMENTIS.

27. Notio et finis Ecclesiae — 28. Sacramenta : Baptisma, Eucharistia, Paenitentia. 29. — Doctrinae similes Marcosiorum, Ascrodutarum, Gnoseos Orientalis et quorundam monachorum.

27. Cum conceptu singulari iustificationis, quem L. G. tantopere urget, intime cohaerent ea quoque, quae de Ecclesia et sacramentis docet.

Si nempe iustificatio propriis hominis viribus fiat « ex opere operantis », ut ita dicam, consequens est Ecclesiam non esse gratiarum dispensatricem per sacramenta a Christo instituta, sed ad summum divinae revelationis, doctrinae scilicet Christi custodem divinitus deputatum; si porro gratia Paracliti ipsis propriis hominis operibus acquiratur : nec sacramentis opus est, tamquam signis gratiae practicis, eorumque utilitatem proinde exiguam esse ultra inferendum erit.

Auctor re vera ex erroribus, quos circa iustificationem proposuerat, has

[1] *Capita practica ad Anatolium,* Migne, *P. G.* XL, col. 1222 D.
[2] *Praef. in l. IV super Ieremiam;* cf. Zöckler, *Evagrius Pontikus* in *Biblische u. Kirchenhistorische Studien,* IV, 81.

omnes conclusiones plus minusve aperte et imperterrite deduxit. Ecclesiae etenim munus aliquod paedagogi tribuit ad solos « iustos » spectans, quando eam *nutricem* appellat, cuius sit infantes et infirmos *educare,* id est, ad perfectionem consequendam disponere et manuducere [1]. Ecclesiae enim est, ait, cuique cibum spiritualem dispositioni eiusdem morali convenientem apponere. Sicut nulla mater porrigit filio tres dies nato panem et filio adulto, triginta annos nato, lac, — alioquin ambo fame peribunt, — sic et Ecclesia catholica, *educatrix benedicta,* quae parvulos et infirmos in ecclesiam caelestem partu edit, cuique fidelium cibum spiritualem aptum praebet, ut infirmi convalescant et infantes in perfectione crescant et pinguescant [2]. Magna itaque est dignitas *Ecclesiae catholicae,* quippe quam Christus fundaverit, in qua Apostoli oraverint et corpus sanguinemque Christi immolaverint, nam ab Ecclesia procedit cognitio veritatis [3]; attamen vi triti axiomatis : *visibilia imago invisibilium,* Ecclesia visibilis nonnisi imago est ecclesiae invisibilis cordis et sublimitatis, sicut Baptismus, cibus spiritualis (Eucharistia), oratio, totumque ministerium visibile Ecclesiae imago sunt baptismi, cibi, orationis, altarisque invisibilis, quorum perfecti modo sublimiore fiunt participes [4].

Membra ecclesiae visibilis sunt « iusti », « domestici fidei », adhuc imperfecti, qui malos fugere debent, ne seducantur. Multi sunt quidem inter eos, qui sectarios inique persequuntur, hoc autem praecepta fidei perfectione inferiora non exigunt [5].

Ad ecclesiam invisibilem, quod attinet, duas finxit auctor : « ecclesiam *cordis* et *sublimitatis* » : si quis, ait, cor suum vigiliis, orationibus, ieiunio humilitateque attriverit et saeculo renunciaverit, tunc apparebit ei ecclesia cordis et sublimitatis [6], quarum imaginem repraesentat ecclesia visibilis, infantium et infirmorum educatrix [7]. Quid sibi haec ecclesiae invisibilis bifaria divisio velit, non sat liquet. Auctor *ecclesiam cordis* ipsum hominem iam mundum appellare videtur, ope contemplationis rerum caelestium in se reversum, cuius corpus templum sit et cor altare [8]; *ecclesiā* vero *sublimitatis* eorum statum intelligi vult, qui accepto Paraclito iam hac in vita intime uniti cum Deo luminis caelestis participes fiant et quodammodo mente paradisum caelestem ingrediantur, quem Adam lapsus deseruerit. Dicit namque : *Tres hae ecclesiae et ministeria eorum vitam habent; attamen praestantior est gloria, quam gloria. Qui autem e ministerio ecclesiae huius vitā fungitur et ad ecclesiam cordis et sublimitatis non pervenerit : ex hoc saeculo sine peccato exibit et decorus erit et bona quoque opera eius comitabuntur eum. Et qui ex illa ecclesia cordis vitā fungitur, praestantior est. Et qui ad cor usque, ad eccle-*

[1] Serm. XII, 2. — [2] Serm. XI, 5; XII, 2, 6. — [3] Serm. XXVII, 5.
[4] Serm. XXVIII, 8. — [5] Serm. XXX, 1-4. — [6] Serm. XII, 2, 4.
[7] Serm. XXVIII, 8. — [8] Serm. XII, 1.

siam caelestem pervenit et tunc moritur : beatus est spiritus eius, quod sit perfectus, et veniens videt Dñum facie ad faciem [1]. Paulo superius vero dehortatur a contemnenda ecclesia visibili dicens : *Quodsi dubitaverimus et contempserimus ecclesiam hanc manifestam et altare hoc manifestum et sacerdotium hoc manifestum, neque cor nostrum erit altare et fons laudis, nec ecclesia illa excelsa apparebit nobis, ubi omnes sancti congregabuntur, qui puri sunt et habitant in gloria eius et delectantur luce eius* [2]. Ambo loci innuunt, ecclesiam cordis et sublimitatis nil aliud significare, nisi gradus perfectionis; probabiliter ea ratione, ut ad ecclesiam cordis is pertineat, qui ad perfectionem tendat, caritatem et humilitatem et castitatem, breviter, virtutes perfectorum sectetur, sed adhuc Paraclitum non acceperit, nec a passionibus vitiosis immunis sit; ecclesiae vero sublimitatis membrum sit homo totus quantus a peccato mundatus et accepto Paraclito perfectus.

Idem suadet modus, quo discipulos ecclesiae visibilis et cordis et sublimitatis in fidei, caritatis perfectionisque *asseclas* dividit [3] discipulos caritatis in specie dicens eos, *qui diligendo profecerint* [4], — subintellige : qui plenam perfectionem consecuti non sint, uti alibi mutuum ordinem graduum perfectionis definit verbis : *Ex iustitia homo ad caritatem ascendit et e caritate ad perfectionem sublimatur* [5]. Mentem Auctoris circa hanc quaestionem accuratius explorare prorsus impossibile est et, puto, etiam superfluum; saltem systema theologicum Operis ea quaestio omnino non tangit.

28. Sicut Ecclesia ad mentem L. G. proxime in bonum « domesticorum fidei » fundata est, sic etiam sacramenta pariter ad iustos tantum pertinent, perfecti enim ope renunciationis consequuntur « charisma maximum », Paracliti gratiam. Sacramenta autem, quorum in L° G. aliqua ratione mentio fit, sunt tria : Baptismus, Eucharistia, Poenitentia.

Baptismum Auctor « piacularem et peccatorum remissorium » dicit [6], quo homines Spiritum accipiunt, ut praeceptis auditis ea per fidem observent [7]. In Baptismo sacerdotes conferunt characterem baptismalem, qui post obitum iustis relinquitur, damnatis vero aufertur, sicuti Auctor e verbis Salvatoris [8] : *habenti dabitur et abundavit, ei autem, qui non habet, et quod videtur habere* (sc. characterem baptismalem) *auferetur ab eo,* infert [9]. Baptismus ecclesiae visibilis imago est baptismi, quo perfecti in Christo baptisantur [10]; ad perfectionem consequendam tamen necessarius est; sine eo enim ecclesia cordis et sublimitatis nemini patet [11].

Igitur Auctor doctrinam ecclesiasticam circa effectus Baptismi cum suis

[1] Serm. XII, 4. — [2] Serm. XII, 2. — [3] Serm. XXX, 2. — [4] Serm. XXX, 6.
[5] Serm. IX, 13. Cf. Aphraatis *Dem.* I, 3 (*P. S.* I, 8).
[6] Serm. XII, 1. — [7] Serm. XXVIII, 8. — [8] Matth. xxv, 29.
[9] Serm. XXIV, 2. — [10] Serm. XII, 1; XXVIII, 8. — [11] Serm. XII, 4.

placitis studet componere : admittit cum Ecclesia in Baptismo peccata remitti et « Spiritum » dari ad praecepta per fidem observanda; ex altera autem parte putat perfectos aliqua ratione sublimiore baptizari in Spiritu « qui est caritas et veritas » [1].

De *Eucharistia* similia quidem, sed multo confusius asserit; aliquando enim realem Christi praesentiam docere videtur, aliquando vero ita loquitur, quasi Eucharistiam merum symbolum panis caelestis autumet, in quo Dñs vere manducetur. Realem praesentiam manifestis asserit verbis Serm. IX, 6 ubi Christum bella abrogasse dicit et gentibus dixisse : *Si sanguinem sitiatis, ecce sanguis meus : bibite et vivite et nolite bibere sanguinem alterutrius et mori. Et ipso occiso biberunt sanguinem eius nec eos pudet adhuc sanguinem fratrum suorum bibere.* Huc pertinet locus paulo superius citatus, ubi dicit Apostolos in ecclesia visibili immolasse corpus et sanguinem Dñi [2]. Axioma autem sibi tantopere familiare : « visibilia imago invisibilium » ad Eucharistiam quoque extendit, Ecclesiam parere homines dicens, *donec perfecti comedunt Dñum vere, sicut dicit* [3] : « *Qui manducat me, etiam hic erit vivens propter me* » [4]. Praeterea Eucharistiam inter res eas recenset, quibus exemplar quoddam caeleste respondeat [5]. An illis verbis Auctor realem Christi in Eucharistia praesentiam infitiari voluerit, non liquet. Verba Pauli eucharistica I Cor. xi, 27 bis quidem allegat [6] at absque addita ulla explicatione; exinde igitur veram eius circa hanc rem sententiam explorare nequaquam poteris.

[1] Serm. XXIV, 2. Operae pretium existimamus mentionem brevem facere controversiae nuper a Cr. Burkitt suscitatae, qui ad verba Aphraatis in *Dem.* vii, 50 (*P. S.* I, 345) contenta provocans duo genera Christianorum in Mesopotamia olim exstitisse contendebat : laicorum poenitentiam, vitam saeculorum agentium et laicorum baptisatorum, caelibum, bonis suis renunciuntium, quos Aphraates nominibus ܒܢܝ ܩܝܡܐ « filii foederis » et ܝܚܝܕܝܐ « anachoretas » appellet iisque persimilem vitae rationem praescribat ei, quae in L° G. « perfectis » proponitur (*Early Eastern Christianity*, London, 1904, p. 133 sqq.). Quam sententiam merito reiecerunt Nöldeke (in *Göttingische gelehrte Anzeigen*, t. CLXVII [1905], p. 81), et Connolly (in *Journal of Theological Studies*, t. VI [1906], p. 537). L° G. spectato theoria a Burkitt proposita pariter caret fundamento. Saltem in toto opere nulla occurrunt indicia, quae suadeant Christianos baptisatos matrimonio et vitae saeculari valedixisse. Cf. Serm. XI, 1; XII, 1, 3; XXVIII, 8. Quod *filios foederis* attinet, Serm. XXVII, 4 perfecti monentur, ut humilitatem suam parentibus, sacerdotibus, ܠܩܝܡܐ, demumque iuvenibus exhibeant. Quid hoc loco ܩܝܡܐ significet, ignoro; vix tamen id, quod Burkitt asserit. Admittendum autem est, Auctoris tempore multos fuisse homines christianismo addictos, qui Baptismum demum sub finem vitae recepisse videntur. Serm. XXVII, 3 querelam legimus quorundam parentum, qui filios « perfectioni » studentes et sibi propterea rudes « propter christianismum » eiicere cogantur. Manifestum est agi l. c. de catechumenis; vix tamen puto inde in favorem hypotheseos Cr. Burkitt argumentum peti posse. — [2] Serm. XII, 1. — [3] Joan. vi, 58.
[4] Serm. XII, 3. — [5] Serm. XXVIII, 8. — [6] Serm. XX, 16; XXIX, 1.

De *Paenitentia* Sermone XXIV sat fuse disserit. Ibi sententiam eorum impugnat, qui verbis Epistolae S. Pauli ad Hebraeos VI, 6 et X, 26 abusi post susceptum Baptisma nullum paenitentiae dari locum existiment et propterea duros se paenitentibus exhibeant lapsis reconciliationem denegantes. Auctor reiecta adversariorum interpretatione, quam loco Paulino tribuebant, quasi Apostolus lapsos post baptismum non amplius salvari nec expiationem peccatorum consequi posse docuisset, paenitentiae possibilitatem asserit et ostendit adversariorum errorem a Satana esse invectum, ut sublata reconciliationis spe peccatores a conversione retineat.

Notissimum est in Occidente Montanistas[1] et Novatianos[2] verbis illis Ep. ad Hebraeos haeresim suam adstruxisse. Sed et in Oriente, inter Syros quoque aliqua eiusdem controversiae vestigia reperiuntur. Aphraates *Dem.* VII inculcat lapsis non esse paenitentiam negandam[3] et haud obscure innuit quibusdam paenitentibus tunc temporis paenitentiam negatam fuisse[4]. Adhuc saeculo V exeunte ea de re inter Iacobitas dubia diversa orta esse videntur, uti epistola Iacobi Sarugensis ad Iacobum praepositum monasterii *Animarum* ܕܢܦܫܬܐ data ostendit, qua celeberrimus Syrorum doctor ab illo Iacobo interrogatus sensum verborum S. Pauli Hebr. x, 26 eruendum suscepit[5]. An adversarii, quos Noster impugnat Cathari, aut asseclae alius cuiusquam sectae fuerint, non liquet; saeculo adhuc IV ineunte forte et inter Syros quidam severius hac de re sentiebant nec tamen propterea ab Ecclesia recesserant[6].

29. Si quaeras, unde Noster placita sua circa duplicem ecclesiam sacramentaque — visibilia scilicet et eorum exemplaria invisibilia — nactus sit, responsum iustum reddere tam difficile est, quam triti eiusdem axiomatis theologici : « visibilia imago invisibilium » fontem accurate declarare. Aliqua huius doctrinae vestigia etiam apud auctores secus orthodoxae fidei occurrunt[7], at alii prorsus fundamento, sc. praeexistentiae Ecclesiae inniti videntur[8]. Summatim dici potest doctrinam L^i G. de ecclesia et sacramentis ideas gnosticas redolere. Quemadmodum γνῶσις praeprimis Christi doctrinam urgebat inque ea opus redemptionis ponebat, idem facit L. G.; et quemadmodum Gnostici Ecclesiam catholicam Demiurgi opus psychicorum gratia fundatum

[1] Tertullianus, *De pudicitia*, c. xx. — [2] Epiphanius, *Haer.* LIX, 2.

[3] N. 8. *P. S.* I, col. 323. — [4] N. 25. *P. S.* I, col. 355.

[5] Epistola in tribus Codicibus Musei Britannici extat : Add. 17,163, fol. 35 ; Add. 14,729, fol. 116; Add. 14,587, fol. 56 (duae partes priores desunt).

[6] Cf. Batiffol, *Études d'histoire et de théologie positive*[3], Paris, 1904, pp. 45-68.

[7] Cf. II Clem. II, 1; XIV, 8 (ed. Funk, *Patr. ap. opp.* p. 187, 203); Clem. Alex. *Paed.* I, 9; II, 1; *Strom.* IV, 8 (ed. Stählin, p. 278_{10} : εἰκὼν δὲ τῆς οὐρανίου ἐκκλησίας ἡ ἐπίγειος).

[8] Cf. Hermae *Pastorem*, Vis. III de ano, Ecclesiae praeexistentis repraesentatrice; V. Batiffol, *L'Église naissante et le catholicisme*[5], Paris, 1911, pp. 217-221 et p. 305.

dictitabant[1], sic et L. G. docet Ecclesiam visibilem nutricem ac educatricem esse domesticorum fidei ad perfectionem, qua obtenta, ubi praecepta caritatis amplexi fuerint, fidei mandata dura transcendant[2]. In specie notum est Naassenos tres ecclesias finxisse : angelicam, animalem, terrenam, quibus nomen electae, vocatae captivaeque imposuerunt[3].

Quod doctrinam L^i G. circa sacramenta attinet, locos parallelos in antiquis haeresiologorum scriptis ad similia theologumena Gnosticorum spectantes plures praesto habemus, ex quibus magna cum probabilitate concluditur doctrinam L^i G., saltem circa Baptismum, gnosticae originis esse.

Irenaeus refert Marco Gnostico docente baptisma quidem apparentis Iesu in remissionem esse peccatorum, redemptionem autem esse eius, qui in eo descenderit Spiritus, ad perfectionem; et illud quidem animale, illam autem spiritualem esse; et Baptisma quidem a Ioanne annunciatum in paenitentiam, redemptionem autem eius, qui in eo est, Christi, positam esse ad perfectionem[4]. — Sed supra vidimus ad mentem L^i G. Baptismum piacularem esse; perfectam autem redemptionem non efficere, cum Paraclitus ope renunciationis recipiatur.

Duplex baptisma distinxerunt etiam asseclae τῆς ἀνατολικῆς καλουμένης διδασκαλίας, quorum dogmata in *Excerptis Theodoti* servata sunt. Attamen distinctio, quam statuerunt, inter βάπτισμα αἰσθητόν et νοητόν[5] potius ad duplicem sacramenti effectum referenda est nec proinde ad rem nostram spectat. Ceterum similitudo, quam circa theologumena L^i G. et Gnosticorum saltem quoad Baptismum statuimus, iam propterea claudicat, quia Gnostici spretis ritibus Ecclesiae nova sibi « mysteria » adinvenerunt, quippe quibus initiati perfectam ἀπολύτρωσιν consequi possint. Notabile autem est, inter asseclas Marcosiorum, quorum haeresiarcha, Marcus crassam superstitionem mysteriorum nomine invexisse apud Irenaeum legitur[6], saeculo IV aliquam resipiscentiam ex insipientia mysteriorum observari. Saltem Theodoretus Cyrensis Ascodrutas, quos Marcosiis annumerat[7], docuisse fert : « non debere

[1] Irenaeus, *Haer.* I, I, 13 (Harvey I, 64). — [2] Serm. XXX, 1, 6, 8.

[3] Hippolytus, *Philosophumena*, V, 6 : Ἔστι γὰρ τῶν ὅλων τρία γένη κατ' αὐτούς· ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν, καὶ τρεῖς ἐκκλησίαι· ἀγγελική, ψυχική, χοϊκή· ὀνόματα δὲ αὐταῖς ἐκλεκτή, κλητή, αἰχμάλωτος. Cf. Iren. *Haer.* I, I, 10 (Harvey I, 51; Anz., *o. c.* p. 48).

[4] *Haer.* I, XIV, 1 (Harvey I, 182) : Τὸ μὲν γὰρ βάπτισμα τοῦ φαινομένου Ἰησοῦ, ἀφέσεως ἁμαρτιῶν, τὴν δὲ ἀπολύτρωσιν τοῦ ἐν αὐτῷ Χριστοῦ κατελθόντος εἰς τελείωσιν. καὶ τὸ μὲν ψυχικόν, τὴν δὲ πνευματικὴν εἶναι ὑφίστανται. καὶ τὸ μὲν βάπτισμα ὑπὸ Ἰωάννου κατηγγέλθαι εἰς μετάνοιαν, τὴν δὲ ἀπολύτρωσιν ὑπὸ Ἰησοῦ κεκομίσθαι εἰς τελείωσιν. Cf. Hippolyti *Philosophumena,* VI, 42. Tertulliani opus *De rebaptismate*, ed. Hartel III, 89. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte*, p. 183. Neander, *Genetische Entwicklung der vornehmsten gnostischen Systeme*, Berlin, 1818, p. 189.

[5] N. 81. Migne, *P. G.* IX, col. 696 B. Cf. Hilgenfeld, *o. c.* p. 516.

[6] *Haer.* I, VII, 2 sq. (Harvey I, 115 sqq.).

[7] *Haer. Fab.* I, 9. Epiphanius *Haer.* XLVII, 14 mentionem facit quidem haereseos eiusdem nomine Tascodrugitarum, sed eam Montanistis annumerat.

divina mysteria, quae invisibilium sunt signa, per res visibiles perfici, neque incorporea per sensibiles et corporeas; perfectam autem redemptionem esse veram eius, quod est, cognitionem... *Spiritualem ergo esse oportet etiam redemptionem.* Propterea, inquit, nec baptizant eos, qui accedunt, nec apud eos celebratur baptismatis mysterium. Redemptionem quippe appellant universorum cognitionem[1] ».

Falsum est ceterum putare theologumena haec Gnosticorum tantum fuisse. Consideratis iis, quae circa iustificationem in scriptis quorundam monachorum inveniuntur, iam a priori supponendum est monachos veteres ἐγκράτειαν pluris aestimasse, quam Ecclesiae sacramenta, nec iis momentum magnum tribuisse. Non est igitur mirum in eiusmodi scriptis nullam fere sacramentorum, tamquam sanctificationis mediorum mentionem fieri; opera vero Marci eremitae[2] ostendunt inter monachos Asiae Minoris saec. V ineunte acerrime disputatum esse de valore Baptismi ad salutem[3]. Quaestio, quam Marcus movit, haec erat : Fide certum habebatur in Baptismo gratiam sanctificantem conferri. Experientiâ autem propriâ omnes compertum habebant etiam post susceptum Baptisma cum fomite peccati, seu uti antiqui dixere, cum « cogitationibus pravis » continuo luctandum esse. Hinc sponte orta est quaestio, utrum Baptisma « perfectum » sit, i. e. utrum hominem perfectum reddat, an vero « vetera peccata » — intellige fomitem peccati — « certaminibus » tollantur. Marcus ineptissime Baptisma perfectum esse contendens eos, qui suscepto Baptismo labantur et peccent, simpliciter nequitiae arguit. Non enim admittit reliquias esse peccati originalis, quibus homines post ipsum Baptisma agitentur, sed affectionum malarum causam liberum hominis arbitrium statuit putans hominem sponte se affectionibus malis alligare. Manifestum est Marcum eam ipsam doctrinam impugnare, quam praeter L^um G. etiam in Homiliis Macarii reperimus[1]. In systemate nimirum theologico illo peccatum originale = concupiscentia; sed quoniam sacramenta a concupiscentia non liberant, nec perfecta sunt (i. e. perfectum neminem reddunt) nec proinde vera salutis media[2].

[1] *Haer. Fab.* I, 10 (ed. Schulze, IV, 302) : Οὗτοι δέ φασι, μὴ χρῆναι τὰ θεῖα μυστήρια ἀοράτων ὄντα σύμβολα δι' δρωμένων ἐπιτελεῖσθαι πραγμάτων, καὶ τὰ ἀσώματα δι' αἰσθητῶν καὶ σωματικῶν. εἶναι δὲ τὴν τελείαν ἀπολύτρωσιν τὴν ἀληθῆ τοῦ ὄντος ἐπίγνωσιν. τὰ γὰρ δρώμενα πάντα ὑπ' ἀγνοίας καὶ πάθους συστάντα διὰ γνώσεως καταλύεται. πνευματικὴν οὖν δεῖ καὶ τὴν λύτρωσιν ὑπάρχειν· διὰ τοῦτο οὔτε βαπτίζουσι τοὺς προσιόντας, οὐδὲ ἐπιτελεῖται παρ' αὐτοῖς τοῦ βαπτίσματος τὸ μυστήριον. λύτρωσιν γὰρ καλοῦσι τὴν τῶν ὅλων ἐπίγνωσιν. Cf. *Excerpta Theodoti*, n. 78, ubi dicitur λουτρὸν non esse solum τὸ ἐλευθεροῦν sed etiam γνῶσιν, sc. τίνες ἦμεν, τί γεγόναμεν, ποῦ ἦμεν, ἢ ποῦ ἐνεβλήθημεν, ποῦ σπεύδομεν, πόθεν λυτρούμεθα· τί γέννησις, τί ἀναγέννησις. Comparare velis expositionem parabolae de filio prodigo Serm. XV, 18, ubi Noster verba Luc. XV, 16 : *voluit vita replere hic ventrem suum, nec quisquam ei dabat* similes movens quaestiones interpretatur. Ceterum iam S. Irenaeus refert (*Haer.* I, XIV, 4. Harvey I, 186) iam antiquitus aliquos Marcosiorum asseclas mysteria gnostica sprevisse cum, dicerent : μὴ δεῖν τὸ τῆς ἀῤῥήτου καὶ ἀοράτου δυνάμεως μυστήριον δι' ὁρατῶν καὶ φθαρτῶν ἐπιτελεῖσθαι κτισμάτων. Cf. Anz., *o. c.* p. 31.

[2] Erat monachus, uti ex opusculo ad Nicolaum scripto patet (Migne, *P. G.*, LXV, col. 1037 C) Ancyranus, coaevus Isidori Pelusiotae discipulusque S. Ioannis Chrysostomi, ut refert Nicephorus (*Hist. Eccl.* XIV, 30; Migne, *P. G.* CXLVI, col. 1257 B), cuius relatio confirmatur etiam opusculo eiusdem contra Nestorianos exarato, quod Papadopulos Kerameus Petropoli edidit a. 1891-94. Cf. Kunze, *Marcus Eremita, ein neuer Zeuge für das altkirchliche Taufbekenntniss,* Leipzig, 1895. Hahn, *Bibliothek der Symbole und Glaubensregeln der alten Kirche,* Breslau, 1897, p. 147.

[3] *Responsio ad eos, qui de divino Baptismate dubitabant.* Migne, *P. G.* LXV, coll. 989 sqq., 992 A, 996 D-1008.

VI

DE REBUS NOVISSIMIS.

30. Status animae post mortem; poenae damnatorum, pluralitas mansionum caelestium. — 31. Doctrinae similes apud Clementem Alexandrinum et aliquos Gnosticos.

30. Quae L. G. de statu hominis post mortem docet, intime cohaerent cum reliquis Operis placitis circa iustificationem. Theologumena Operis eschatologica proinde valde perspicua sunt et ad pauca principia reduci possunt. Quae sunt haec : Matth. V, 8 : 1) *Beati mundo corde, quoniam Deum videbunt.* Ex hoc loco concludit Auctor neminem ad Dei visionem admitti, qui peccato, i. e. concupiscentiae, subditus sit; perfectam proinde salutem solos « perfectos » consequi, quippe qui radicem peccati malignam e cordibus suis evulserint[3]. 2) Ioan. XIV, 2 : *Multae mansiones sunt apud Patrem.* Sensus citati ad mentem Nostri est, diversos dari salutis et poenarum gradus pro disparibus hominum meritis atque demeritis, solos autem « perfectos » salutem perfectam consequi et pariter eos tantum absolute reprobari, qui bonis operibus prorsus destituti nil nisi malum semper fecerint[4]. Quod Auctor ex verbis Lucae XVI, 10 demonstrare satagit, ubi dicitur : *si quis in pauco inique agit, in multo inique agit; si quis in pauco fidelis est, in multo fidelis est.* Ex his Evangelii verbis concludit Auctor falso quosdam docere unicum tantum Regnum et unicam solam dari Gehennam; in hac quippe suppositione totam creaturam aut absolvi, aut condemnari, exceptis « perfectis » qui imperfectiones deposuerint, et reprobis, qui nil boni fecerint; reliquis hominibus Christi

[1] Iam hinc liquet, quantopere erraverit Oudinus, qui Homilias Macarii Marco eremitae auctori tribuit (Migne, *P. G.* XXXIV, col. 379/80 sq.). Opusculum *De Baptismo* placitis Macarii e diametro oppositum est.

[2] Màr Babay Izalensis igitur haud falsa premebat vestigia, cum in operibus Evagrii errores Messalianorum contineri putans eos a Marco Eremita refutatos esse existimasset (Codex Syriacus Bibl. Vaticanae CLXXVIII, fol. 123 ab O. Braun, *Das Buch der Synhados,* p. 172 citatus).

[3] Serm. XII, 7; XIII, 12; XIV, 3; XV, 20; XVI, 12; XX, 14; XXI, 3.

[4] Serm. I, 4; XV, 10.

verba applicari non posse; iustos enim ad Dei visionem non admitti ob inhaerentes ipsis imperfectiones, sed neque in Gehennam detrudi ob bona eorum opera; nil igitur superesse nisi plures « mansiones » fateri[1]. 3) Eadem colligit e consideratione Matth. xxv, 34 : *Venite benedicti, possidete regnum.* Benedicti, inquit, sunt, quos Dñs ob opera misericordiae corporalia laudat. Atqui perfecti, cum nil habeant, eleemosynas dare egenis nequeunt; plus tamen praestiterunt renunciatis opibus suis, quam eleemosynarum datores, in possessione bonorum temporalium perseverantes. Unde concludit « benedictos » non esse perfectos, sed iustos; « regnum » vero non esse visionem Dei beatificam, sed gradum beatitudinis inferiorem[2]. Eorum « portio » quidem gloriosa est, attamen cum portione perfectorum nequit comparari[3]. Iusti enim adhuc « comedunt de arbore Adae », quapropter Deum videre nequeunt[4]. Quod reliquos homines attinet, qui aliquando bona, aliquando mala opera faciunt, Auctor eos duntaxat reprobos autumat, qui bonis operibus *penitus* destituti mala tantum fecerint et propterea commixtione Spiritus vacui sint[5]. Si quis autem praeter mala opera hinc inde etiam benefecerit, castigabitur quidem, attamen Deus iustus non obliviscetur bonorum eius operum. Cuius opera bona et mala aequalia sunt, propter mala puniendus erit, attamen misericordiam consequetur; quod a fortiori asserit de eo, cuius bona opera plura sunt, quam mala. Si quis nulla bona et pariter nulla mala fecerit opera, nec damnari, nec salvari potest : locum sibi convenientem accipiet et Dñs, quod voluerit, faciet ei[6].

Theologumena ista intime cohaerent cum modo, quo effectus peccati in L° G. concipiuntur. Si enim peccatum non causat reatum culpae sed poenae tantum, uti supra monuimus[7], id est, si ex actu aliquo pravo status aversionis a Deo (peccatum habituale) non oriatur nec commixtio Spiritus S. in anima tollatur : consequens erat retributionem divinam quasi exitum mathematicae subductionis considerare, ita ut differentia meritorum et demeritorum ostendat aliquem poenis aut premiis dignum esse, pro ut opera mala aut bona praevaleant, nullo respectu habitu ad statum gratiae aut peccati, in quo quis vita fungatur.

Modo quaerendum est, utrum ad mentem Auctoris paenae, respective praemia aeterna statim post mortem, an vero demum post resurrectionem incipiant; denique, utrum paenae saeculi futuri sint ne aeternae, an vero temporales? Si enim fatente Auctore ii, quorum opera bona et mala aequalia sunt, post castigationem salutem consequantur, delictorum verò paenas demum post resurrectionem luant : manifestum est ad mentem Auctoris paenas damnatorum non esse aeternas, sed tantum temporales.

[1] Serm. XV, 10 sq.; cf. XXX, 27 sq. — [2] Serm. III, 2, 4, 6.
[3] Serm. XV, 20; XVI, 12. — [4] Serm. XXI, 1 sq.
[5] Serm. III, 11. — [6] Serm. III, 3; XV, 10. — [7] Vide supra n. 16.

Quod ad primum attinet, Auctor quaestionem ex professo non pertractat; in toto Opere unicus exstat, ut sciam locus, ubi mentem suam subobscure prodit dicens : *Nemo occiditur, nisi velit Deus animam eius auferre et mittere ad locum, ubi velit, per quem velit; id est : iuxta mensuram operum eius locum carceris parat ei usque ad diem iudicii, quo reassumit corpus suum et stat in operibus suis*[1].

Defunctorum igitur animae usque ad resurrectionem veluti incarceratae alicubi degunt, post resurrectionem vero in suis operibus consistunt, i. e. recipiunt mercedem operum; saltem sensus alius sanus enuntiato vix subesse videtur. Quod vero Auctor aeternitatem poenarum Inferni negavit, ex ipsius Operis verbis confirmatur. Dicit namque Satanam seducere voluisse Adam, ut sibi discipulus fieret. *Et ideo,* inquit, *quia is corruptus alios corrupit, non ei parcet dextera Iesu, nec perditioni tormentisque eius, sed, sicut perdidit, pessumdabitur; et quamlibet animam, quam ad rebellionem excitavit, « animam pro anima » repetet ab ipso, ita ut postquam cruciatus omnium impiorum transierint, tormenta eius in saeculum saeculi duratura sint*[2]. Verba non indigent commentario. Ceterum Auctor putat causam obdurationis Satanae Dei misericordiam esse, quippe qui ipsi Satanae spatium paenitentiae dederit iuxta Christi verba : *Domino Deo tuo servies,* quae Auctor prophetice dicta esse coniicit[3].

31. Primo obtutu facile suspicaberis placita Nostri eschatologica aliqua ratione cum doctrina Origenis de universi restitutione cohaerere. Nihilominus similitudo inter Nostri atque Origenis theologumena mere apparens est, Theoria enim restitutionis apud Origenem in animarum praeexistentia fundatur, cuius in L° G. nulla vestigia invenies. Praeterea ad mentem Origenis poenae damnatorum medicinales sunt, quibus purgatae animae ad sua redeant primordia[4]. In L° G. damnati castigantur, sed non emendantur; emendationis enim in altero saeculo nullus datur locus; *poena sensus* cessare quidem potest, *poena damni* non; iusti enim, uti ostensum est, ad Dei visionem pervenire numquam possunt. Idem dicendum est de pluralitate caelorum, qui cum apud Origenem, tum in L° G. statuuntur; dum autem in L° G. doctrina circa diversas beatorum mansiones cum toto Operis systemate organice connexa est, apud Origenem ea sententia complexui eiusdem doctrinali parasitico, ut ita dicam, modo adhaesit et addititia eius natura manifesta est[5].

[1] Serm. VII, 6. Serm. XXVIII, 4 asserit animas Spiritum Paraclitum habentes post mortem *in domum vitae, in horreum lucis* vadere. An statim, non exponit.
[2] Serm. XXI, 18. — [3] Serm. XXIII, 4; cf. Matth. iv, 10.
[4] V. L. Atzberger, *Geschichte der christlichen Eschatologie innerhalb der vornicänischen Zeit,* Freiburg im Br., 1896, pp. 403-409.
[5] *De Principiis,* II, iii, 6. *Contra Celsum,* VI, 26, etc.. v. apud Atzberger, *o. c.* p. 389 sq.

Multo similiora docet circa diversitatem praemiorum et poenarum Clemens Alexandrinus in libro VI Stromatum. Exposita nimirum notione « gnostici ac perfecti » — gnosticum autem dicit eum, qui passionum et perturbationum expers sit[1] — et virtute γνώσεως demonstrata, gnosticum aequiparat viginti quatuor presbyteris ante thronum Agni stantibus[2] adque eum refert verba Psalmistae[3] : *Requiescent in monte sancto Dei,* quippe cum gnostici tamquam veri Israelitae, mundi corde, sine dolo, non remanserint in hebdomade quietis (i. e. non solum a malo abstinuerint hac ratione Deum imitantes, die septima quiescentem[4]), sed bene agendo ad octonariae beneficentiae haereditatem (i. e. ad promissiones in macarismis Evangelii contentas[5]) sublati sint. Sunt autem, inquit, « iuxta Christi verba[6], aliae quoque oves, ad aliud ovile pertinentes, quae mansione pro *fidei* proportione sunt dignatae; non cuiuscunque fidei, sed fidei operosae, consequentibus eam bonis operibus, iuxta verba Dñi[7] : *fides tua te salvam fecit.* Nemo quippe simpliciter (ἁπλῶς) salvatur, credens tantum, nisi fidem opera sequantur. Nemo proinde cum intemperantia fidelis est, sed etsi a carne exierit, necesse est eum passiones (τὰ πάθη) deponere, ut ad propriam mansionem pervenire possit[8]. Plus autem est cognoscere, quam credere[9], quemadmodum certe plus est una cum salute summis honoribus dignari, quam salvari [tantum]. Post magnam igitur castigationem, depositis passionibus fidelis noster migrat ad maximum supplicium, melius priore mansione baiulans propriam poenitentiam delictorum post baptisma commissorum; unde amplius adhuc discruciatur, cum vel nondum, vel ne omnino quidem ea assequatur, quorum videt alios esse participes. Praeterea vero etiam pudore afficitur ob commissa delicta, quae quidem sunt maxima fideli supplicia. Bona etenim est Dei iustitia et iusta eius bonitas. Et licet cessaverint cruciatus in implendis, quas luunt, poenis, et expiandis, quae admissa sunt ab unoquoque delictis, habent tamen permanentem dolorem, quod licet digni invenian-

[1] *Strom.* VII, IX, 74 (ed. Stählin II, 468). — [2] *Strom.* VI, XIII, 107 (ed. Stählin II, 485).
[3] *Ps.* XV, 1. — [4] Cf. *Strom.* IV, XVII, 109 (ed. Stählin II, 296).
[5] Secundum Potter et Atzberger (*o. c.* p. 358) numerus octonarius significat reditum ad bene agendum.
[6] Ioh. x, 16. — [7] Marcus v, 34. — [8] *Strom.* VI, XIV, 108 (ed. Stählin II, 486).
[9] *Ib.* 109 : Πλέον δέ ἐστι τοῦ πιστεῦσαι τὸ γνῶναι, καθάπερ ἀμέλει τοῦ σωθῆναι τὸ καὶ μετὰ τὸ σωθῆναι τιμῆς τῆς ἀνωτάτω ἀξιωθῆναι. διὰ πολλῆς τοίνυν τῆς παιδείας ἀπεκδυσάμενος τὰ πάθη ὁ πιστὸς ἡμῖν μέτεισιν ἐπὶ τὴν βελτίονα τῆς προτέρας μονήν, μεγίστην κόλασιν ἐπιφερόμενος τὸ ἰδίωμα τῆς μετανοίας ὧν ἐξήματον μετὰ τὸ βάπτισμα. ἀνιᾶται γοῦν ἔτι μᾶλλον ἤτοι μηδέπω, ἢ καὶ μηδ' ὅλως τυγχάνων ὧν ἄλλους ὁρᾷ μετειληφότας. πρὸς δὲ καὶ ἐπαισχύνεται τοῖς πλημμεληθεῖσιν αὐτῷ, αἳ δὴ μέγισται κολάσεις εἰσὶ τῷ πιστῷ. ἀγαθὴ γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνη, καὶ δικαία ἐστὶν ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ. κἂν παύσωνται ἄρα που αἱ τιμωρίαι κατὰ τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς ἐκτίσεως καὶ τῆς ἑκάστου ἀποκαθάρσεως, μεγίστην ἔχουσι παραμένουσαν λύπην οἱ τῆς ἄλλης ἄξιοι εὑρεθέντες αὐλῆς, τὴν ἐπὶ τῷ μὴ συνεῖναι τοῖς διὰ δικαιοσύνην δοξασθεῖσιν.

tur alio ovili, non sint una cum his, qui glorificantur, propter iustitiam ».

Sensus verborum est : animae Christianorum vita functae, pro gradibus perfectionis diversis in saeculo futuro varios dignitatis gloriaeque caelestis gradus accepturae sunt[1]. At nemo passionis ullius obnoxius ad portionem sibi divinitus destinatam pervenire potest; si quis igitur in vita sua mortali passiones non deposuerit, post mortem cruciabitur et poenis medicinalibus correptus purgatur et demum depositis passionibus potest in mansionem a Deo sibi datam ingredi; cessante nihilominus poena sensus, manet poena damni; anima etenim, etiamsi post poenas medicinales perfecte purgata sit et proinde non differat ab animabus iustorum, ob contracta in hac vita demerita non potest eandem portionem hereditare, quam consecuturus est gnosticus, qui depositis passionibus mundus vita fungitur eaque ratione sublimiorem gloriae caelestis gradum meretur[2].

Similitudo maxima inter placita Clementis Alexandrini Nostrique re vera stringens est nec sufficit ad eam explicandam ad casum fortuitum recurrere; facillime autem intelligitur, si perpendas utrumque Auctorem systema suum theologicum ideis falsae γνώσεως superstruxisse. — Gnosticam originem sapit iam ipsa distinctio inter perfectos, a passionibus vitiisque vacuos et imperfectos, qui ἀπάθειαν nondum consecuti sint. Dum autem Gnostici *discrimen* inter pneumaticos et psychicos *physicum* statuebant, idque fato, εἱμαρμένῃ tribuebant[3], apud Clementem et Nostrum discrimen *ethicum* est; a voluntate enim libera pendet cuiusque, velitne affectus vitiosos animae inhaerentes deponere nec ne. — Item gnostica sententia est imperfectos (quos Noster iustos appellat) non posse salutem perfectam consequi. Irenaeo enim teste ad mentem Gnosticorum « iusti » (subintellige psychicos) non possunt in Pleroma ingredi, cum sint Demiurgi opus et spiritu caelesti careant, sed extra Pleroma in « loco medietatis » requiescunt[4]. Simili ratione excluduntur imperfecti a plena perfectaque salute tam apud Clementem, quam apud Nostrum, tantum alia rei ratio, quam apud Gnosticos stricte tales statuitur; auctores enim gnosi christianae addicti sicut ipsam redemptionem processum ethicum concipiebant, sic etiam ad eam consequendam neminem incapacem autumabant nec quemquam ab ea excludi ob impotentiam incapacitatemque physicam docebant. — Demum sententia est gnoseos posterioris poenas damnatorum temporales esse, uti docet *Pistis Sophia*[5]; eius tamen placita

[1] Cf. *Strom.* VI, XIV, 114 (ed. Stählin II, 489) : Ἀναλόγως ἄρα καὶ [αἱ] μοναὶ ποικίλαι, κατ' ἀξίαν τῶν πιστευσάντων, quas *diversas mansiones* in Evangelio (Matth. XIII, 8) numeris triginta et sexaginta et centum significari autumat.
[2] Cf. Atzberger, *o. c.* p. 360 sq. — [3] Iren. *Adv. Haer.* I, I, 10 (Harvey I, 49).
[4] *Ibid.* I, I, 12 (Harvey I, 59); 14 (Harvey, p. 64 sq.); II, XLIV, 1 (Harvey I, 359); Hippolytus, *Philosophumena*, X, 9; *Exc. Theod.* n. 54.
[5] *Koptisch gnostiche Schriften,* herausg. v. C. Schmidt (*Die griechischen christli-

ideo non possunt cum doctrina eschatologica Nostri comparari, quia *Pistis Sophia* animas defunctorum non solum cruciatum iri in *Amenti* docet, sed etiam ad poenas delictorum persolvendas in diversa corpora migraturas.

Quod attinet assertionem animas defunctorum demum post resurrectionem poenarum, respective praemiorum saeculi futuri participes fore, antiquissima huiusce doctrinae vestigia apud S. Irenaeum reperies, qui expressis docet verbis animas ad locum invisibilem ipsis a Deo definitum vadere, ibique expectare resurrectionem; dein assumptis corporibus suis corporaliter resurrecturas esse[1]. Eadem doctrina in Oriente alia in forma occurrit; Origenis enim tempore quidam in Arabia animam una cum corpore dissolvi contendebant[2]. Quae sententia tacite supponit animam aliquid corporale esse, forte sanguinem, sicut quidam asserebant Clemente Alexandrino teste[3] ipsoque L° G., ubi ea sententia expresse reprobatur. S. Ephraem pariter praemia poenasque defunctorum demum post resurrectionem inceptura esse docet, aut saltem docere videtur; loci ceterum, quos G. Bickell hac de re ex eius scriptis congessit, passim sibi contradicunt, nec proinde constat, quanam ratione S. Doctor animarum ante resurrectionem conditionem cogitaverit[4].

VII

DE DOCTRINA ETHICA LIBRI GRADUUM.

32. Norma moralitatis : « esto sine concupiscentia » tamquam perfectionis lex. — 33. Lex « iustitiae » Adae post lapsum data. — 34. Iniquitas vindictae tum privatae tum socialis. — 35. Lex talionis eiusque origo. — 36. « Iustitiae » notio, — 37. atque perfectionis. — 38. Doctrinae similes Gnosticorum, imprimis Marcionis, Bardesanis ac Ptolomaei. — 39. Officia iustorum et perfectorum.

Iam saepius monuimus L^um Gr. opus esse practicum. Argumentum, dispositio indolesque totius Operis testatur Auctoris non fuisse ullas veritates theoreticas docere, sed lectores ad amplectendam, quam dicit, « perfectionis viam » hortari. Hic est totius Libri finis, simul etiam corollarium practicum systematis theologici, in quo tota Operis doctrina ethica fundatur.

chen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte, Band XIII), Leipzig, 1905, p. 246-254. C. Schmidt, *Gnostische Schriften in koptischer Sprache*, p. 411 sq. Atzberger, *o. c.* p. 204.

[1] *Haer.* V, xxxi, 2 (Harvey II, 412 = *S. Joan. Damasc. Parallela S.*, ed. Halloix; v. Holl, *Fragmente vornicänischer Kirchenväter aus den sacra Parallela*, Leipzig, 1899, p. 81, n. 173) : Αἱ ψυχαὶ ἀπέρχονται εἰς τὸν τόπον τὸν ὡρίσμενον αὐταῖς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ κἀκεῖ μέχρι τῆς ἀναστάσεως φοιτῶσι περιμένουσαι τὴν ἀνάστασιν, ἔπειτα ἀπολαβοῦσαι τὰ σώματα καὶ ὁλοκλήρως ἀναστᾶσαι κτλ.

[2] Eusebius, *Hist. Eccl.* VI, xxxvii (cf. Hefele, *Conciliengeschichte*, Ed. II, Freiburg, 1873, t. I, p. 110. Harnack, *Die Chronologie d. altchristlichen Litteratur*, Leipzig, 1904, t. II, p. 65).

[3] *Paed.* I, 6 (Potter, p. 121). Cf. *L. G.*, Serm. XXVIII, 1, 4. Vide supra n. 22.

[4] *Carmina Nisibena*, Lipsiae, 1866, p. 25.

32. Uti n. 5 ostendimus, ad mentem Nostri Deus duos mundos condidit : invisibilem, eiusque imaginem visibilem. Adam natura conditionis suae corporalis quidem erat, attamen totus ad mundum invisibilem pertinebat. Erat enim veluti angelus corpore praeditus et caelestis inter caelestes. Qua talis nec victu nec vestitu indigebat, sed passionum expers, a mundo hoc corporali abstractus, meditationi rerum caelestium operam dabat, corpore in terra, mente in caelo, in Paradiso caelesti inter angelos degens et Deum continuo glorificans.

Talis debuisset Adam perseverare secundum voluntatem Dei primam. Lex ergo prima Adae lata erat : esto sine concupiscentia; eadem lex, quam Christus in Novo Testamento denuo promulgavit[1].

En tota doctrina Libri ethica in nucleo! Christi enim lex, ait Noster nil aliud est, quam ἀνακεφαλαίωσις legis primae Adae latae; norma igitur perfectionis Christianae est : esto sine concupiscentia, vel aliis verbis, esto ἄπαθος; concupiscentia namque diversis passionibus praesentiam suam in homine prodit, proinde is, qui motibus animi — sive voluntariis, sive involuntariis — est subditus, adhuc perfectus non est. Eadem porro regulâ simul norma moralitatis constat, saltem negativa; i. e. actus quilibet, quem concupiscentia comitatur, eo ipso malus est. Si enim peccatum transgressio est legis divinae, lex vero divina sit : esto sine concupiscentia : liquet omnes manifestationes concupiscentiae vitiosas esse. Eiusmodi ratiocinationem quidem in L° G. expressis verbis propositam non reperies; mentem autem Auctoris produnt verba, quibus omnes *delectationes* sine discrimine severe condemnat. Ait enim : *Quemadmodum is, qui se gulose praecipitat ad cibos plurimos et res vinolentas plurimas et avide manducat et intemperanter bibit delectando delectatur et luxuriam agit et reus fit : sic is, qui voluntatem suam in furore suo executioni mandat, delectando delectatur et reus fit. Et qui voluntatem suam facit in adulterio et is, qui voluntatem suam facit in vestibus exquisitis et se exornat ad concupiscentiam carnis suae : delectando delectatur et fit reus..... Et qui furatur, aut rapit, aut praedatur, aut iniustitiam committit : delectando delectatur et fit reus. Et superbiâ, libidine, inimititia, comessatione, iocis, loquelis, risu, consuetudinibus pravis delectatione delectatur homo et condemnatur* etc.[2]. Eadem affirmat de diversis superstitionis generibus, quibus delectabundus homo condemnetur.

Verbis citati manifeste subest sententia delectationem quamlibet physiologicam peccatum esse, nam commissis actibus in textu enumeratis homo suam faciens voluntatem delectatur et delectabundus peccat et condemnatur. Norma igitur negativa moralitatis actuum humanorum est na-

[1] Serm. XXI, 3 sq.

[2] Serm. XIX, 7. Notandum est locum fere verbotenus inveniri in *Pastore* Hermae, *Sim.* VI, v, 5 sq.

turae delectatio. Si nempe aliquem actum delectatio, sensatio, inquam, physiologica, amoena comitatur, actus eo ipso malus est. Mentem Auctoris hanc esse aliunde quoque evincitur. Auctor nimirum usum rerum terrestrium atque matrimonii, uti vidimus, reprobat. Si quaeras, quare? rationem dogmaticam assignat lapsum protoplastorum qui a Satana seducti mentem ad terrestria converterint. Sed haec ratio non sufficit; supponit enim intrinsecam malitiam usus terrestrium atque matrimonii, secus enim tentatio protoplastorum in paradiso caret sensu. Iure proinde supponendum est Auctorem ob suppositam internam malitiam delectationum rerum bonorumque terrae atque matrimonii usum reprobasse.

Adam, ait Noster, lapsus est, quia praeceptum transgressus erat, quo ei Deus mandavit : esto sine concupiscentia. Satana enim instigante opes terrae et consortium carnale appetiit et orto in corde eius peccato e caelo eiectus est. A fine sibi divinitus praefixo aberrans necessario periisset, nisi Deus misertus eius usum rerum terrestrium matrimoniique ei clemens permisisset[1] lata ei lege secunda, quam Noster legem dicit « iustitiae » et Serm. XXVI fuse describit, allegatis verbis libri cuiusdam, uti vidimus, apocryphi.

33. Lex, vel potius revelatio l. c. descripta duabus partibus constat. Pars prima in mentem revocat prophetias Adae diversas, quae in Oriente, ut notum est, olim sat communes erant. Ibi adventus Dei promittitur fine annorum huius mundi futurus, qui revelaturus sit formam Adae antiquam et restituturus legem perfectionis et perfecturus eos, qui caritatem et perfectionem sectaturi sint. In parte altera Adae usus bonorum terrae permittitur sub condicione iustitiae servandae in usu bonorum terrae matrimoniique, vetito adulterio et fornicatione. Demum protoparentes monentur saeculum caducum esse figuramque mundi interitui obnoxiam, et inde infertur bonis terrae moderate esse utendum. Fragmenta pauca legis huiusce alibi quoque inveniuntur[2] et cum textu Serm. XXVI per summos apices conveniunt[3].

Eadem porro lex Adae lapso data a Moyse et Prophetis denuo promulgata est[4]; non tamen omnia praecepta in Lege et Prophetis contenta « legi iustitiae » conformia sunt, sed solus decalogus, *literae iod* respondens, quam Dñs a Lege et Prophetis transituram non esse dixit[5]. Reliqua « praecepta

[1] Serm. XV, 8; XXI, 20. Cf. supra n. 20. — [2] Serm. XV, 12; XXV, 9; X, 5.

[3] Quid de origine « Legis » huiusce habendum sit, ignoro. Prior pars simillima quidem est *Testamento Adae* syriaco, ubi pariter de adventu Salvatoris prophetia editur, attamen de lege Adae post lapsum data tacetur. Praeterea in Testamento Adae syriaco vestigia chiliasmi invenies, nam aetas mundi 6000 annorum statuitur. In L° G. hac de re nihil.

[4] Serm. XXVI, 5.

[5] Matth. v, 18. Adverte L^{um} G. Serm. XXII, 21 cum Aphraate (*Dem.* II, 7) et Syro Lewisiano legere ܝܘܕ ܐܬܘܬܐ ܚܕܐ *iod litera una,* qua stante lectione, locus sensum ab Auctore

non bona et iudicia quibus nemo vivit » (leges nimirum iudiciales), a Christo abrogata sunt[1]. Decalogus autem, ad quem respicit Auctor, non est biblicus, in Exodo cap. XX et Deutoronomio cap. V contentus, sed farrago ex quibusdam Evangelii sententiis hunc in modum compilata :

1. *Audi Israel : Dominus et Deus noster unus est* (Marc. XII, 29 sq.).
2. *Diliges Dominum Deum tuum*
3. *ex toto corde tuo*
4. *et ex totis viribus tuis*
5. *et ex tota anima tua*
6. *et proximum tuum sicut teipsum* (Matth., XXII, 37, 39).
7. *Non occides,*
8. *et non moechaberis*
9. *et non furtum facies*
10. *et non testaberis testimonium falsum* (Matth., XIX, 18)[2].

Prima « decalogi » sententia, proxime ad textum Codicis Lewisiani accedit, cum quo om. ܗܘ ante verba : *unus est*[3]. Sequentia quinque « praecepta » (2-6) cum Syro Curetoniano et Lewisiano concordant[4]; utrobique omittitur ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου (Pešitta : ܘܡܢ ܟܠܗ ܬܪܥܝܬܟ) quod in locis parallelis apud Marcum XII, 30 et Lucam X, 27 in utroque Codice rite transfertur[5]. Praecepta, quae subiunguntur tria (7-9), textum communem Matth. XIX, 18 exhibent; in ultimo cum Aphraate[6] legit ܣܗܕܘܬܐ ܕܓܠܐ contra omnes antiquos testes[7].

Quod ad originem « decalogi » attinet, prior eiusdem pars e Marc. XII, 29 et Matth. XXII, 37, 39 composita probabiliter ex Evangelio Auctoris, sc. e *Diatessaron* Tatiani derivanda est. Indoles archaica textus et testimonium S. Ephraemi[8] suadent textum Tatianeum eadem ratione compositum fuisse ac laudatum L^{i} G. locum; accedunt et *Evangeliorum harmoniae arabicae* a

statutum non excludit. Quod ad mysticam loci significationem attinet (ܝ = 10 = Decalogus) cf. *Didasc. Apost.* VI, XV, 2; XVI, 4 (ed. Funk, p. 346_{1-3} sq., 348_{4-8}).

[1] Serm. XXII, 23. — [2] Serm. XXII, 21. Cf. Serm. XXX, 26, ubi post allegata praecepta Decalogi biblici IV-IX (Ex. XX, 12-17; Ex. XX, 12 in forma apocrypha allegatur: cf. Serm. XIX, 9; Ex. XX, 17 vero ea in forma, quae in *Didache*, II, 2 occurrit : οὐκ ἐπιθυμήσεις τὰ σοῦ πλησίου) recitantur « praecepta magna Legis » (cf. *Didache*, I, 2) demum additur praeceptum de stationibus servandis et ieiuniis statutis (cf. *Didache*, VIII, 1, 3).

[3] Syr. ^{lewis} Marc. XII, 29 : ܫܡܥ ܐܝܣܪܝܠ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܚܕ ܗܘ.

[4] Syr. $^{cur\ et\ lewis}$ Matth. XXII, 37 : ܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ; eum textum (om. κ. ἐν ὅλῃ τῇ διαν. σ.) citat Clem. Alex. *Paed.* III, XII, 88 (v. Mordaunt Barnard, *Clement of Alexandria's Biblical Text* [in *Texts and Studies,* ed. Armitage Robinson, Vol. V, fasc. 5], Cambridge, 1899, p. 25).

[5] Serm. XXX, 26 verba haec non omittuntur. — [6] *Dem.* XIII, 62.

[7] Sed excipe aliquos codices Vulg. syriacae, qui Matth. XIX, 8 ܣܗܕܘܬܐ ܕܓܠܐ legunt (Var. ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ).

[8] *Evangelii concordantis expositio facta a S. Ephraemo,* ed. Mösinger, Venetiis,

Ciasca editae[1], quae nihilominus minoris momenti sunt, nam textus earum iuxta *Pešitta* redactus est.

Longe difficilior est quaestio, quisnam partem alteram « decalogi » priori adnexuerit vel aliis verbis : utrum « decalogus » in L° G. obvius documentum sit publicae auctoritatis, an vero ab Auctore nostro confictum. Hac de re certi quidquam statuere impossibile est. Apud antiquos rei Christianae scriptores, ut sciam, eiusmodi « decalogus » non invenitur. Ex altera parte notum est Iudaeos olim decalogum biblicum cum שמע ישראל quotidie recitasse[2], sicut etiam papyrus Nash testatur[3], ubi post decalogi biblici verba שמע, i. e. Deut. VI, 4 ponitur. Forte igitur sub influxu iudaicae consuetudinis Syri christiani verba Salvatoris in Evangelio dispersa et summam Legis explicantia ita connectebant, ut duobus praeceptis maximis officia in Deum et proximum proponentibus (Marc. XII, 29 et Matth. XXII, 37, 39) quae iam in Evangelio praesto habebant, specificationem officiorum erga proximum ex ev. S. Matthaei XIX, 18 adderent eaque ratione decem sententias decalogi numerarent. Ad rem explicandam forte etiam ad *Doctrinam duodecim Apostolorum* recurrere possumus, cuius auctor duo praecepta *viae vitae* distinguit[4]; primo : *diliges Deum,* qui te fecit, secundo : *proximum ut te ipsum.* Porro secundum praeceptum « doctrinae » sic exponitur : *non occides, non moechaberis,* non puerum violabis, non fornicaberis, *non furaberis,* non magica facies, non medicamenta mala facies, non occides filium in abortum, nec natum succides, non concupisces quicquam de re proximi tui, non periurabis, *non falsum testimonium dabis...* Ordo praeceptorum biblicorum charactere italico impressorum fere idem est ac in L° G. Item e *Didache* discimus, quo iure Noster decalogum in L° G. allegatum legem iustitiae Adae datam existimaverit. *Didache* enim mandata dilectionis Dei et proximi *viam vitae* appellat; in L° G. vicissim *vita* salutis gradum inferiorem, *locum vitae* ܐܬܪ ܚܝ̈ܐ « iustis » praeparatum significat[5], in oppositione

1876, p. 152, 169. Cf. Hamlyn Hill, *A Dissertation on the Gospel Commentary of S. Ephraem the Syrian,* Edinburgh, 1896, p. 107.

[1] *Tatiani Evangeliorum harmoniae arabicae,* ed. A. Ciasca, Romae, 1888, cap. XXXIV, p. 60 textus lat., p. ١٣ textus arabici.

[2] *Berachoth,* Jeruš. fol. 3c (Babli, fol. 12a).

[3] *Proceedings of the Society of Biblical Archeology,* 1902, p. 290 sq. Peters, *Die älteste Abschrift der zehn Gebote der Papyrus Nash,* Freiburg im Br., 1905, p. 9.

[4] *Did.* I, 2 : Ἡ μὲν οὖν ὁδὸς τῆς ζωῆς ἐστιν αὕτη· πρῶτον· ἀγαπήσεις τὸν Θεὸν τὸν ποιήσαντά σε, δεύτερον· τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν... II, 1 sqq. : Δευτέρα δὲ ἐντολὴ τῆς διδαχῆς· οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις οὐ παιδοφθορήσεις, οὐ πορνεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ μαγεύσεις, οὐ φαρμακεύσεις, οὐ φονεύσεις τέκνον ἐν φθορᾷ οὐδὲ γεννηθὲν ἀποκτενεῖς, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὰ τοῦ πλησίου, οὐκ ἐπιορκήσεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις... (Cf. Funk, *Patres Apostolici,* Ed. II, Tubingae, 1901, v. I, p. 2 sq., 6 sqq.; *Die Didache* hsg. v. H. Lietzmann, Bonn, 1903, p. 3 sq.).

[5] Cf. Serm. XV, 10; XIX, 6.

ad perfectos, quos Deum « facie ad faciem » visuros esse docet. E verbis igitur : « via vitae » Noster praecepta *Doctrinae* iustorum esse concludens ea Adae lapso divinitus data autumasse videtur.

Porro adverte numerum praeceptorum ad Deum et proximum pertinentium in L° G. aequalem esse : 5 + 5. Haec quoque decalogi partitio indolem archaicam prae se fert; reperitur iam apud Flavium Iosephum[1] et Irenaeum[2].

His consideratis improbabile forsitan non est decalogum supra descriptum documentum ipso L° G. antiquius esse. Id certum est, nullam rationem assignari posse, cur Auctor spurium eum decalogum composuerit. Iustitiae enim, quam dicit, notionem non e suo decalogo derivat, sed e citato ignotae originis[3] : *Quod odisti, proximo tuo ne feceris; et sicut vis, ut tibi faciant homines, sic facito eis*[4]. Ex his verbis Noster iustitiam tria momenta complecti intellexit : a) nemini malum inferre, b) peccantibus delicta condonare, c) indigentibus succurrere. Nemo enim vult se occidi, aut possessionem suam laedi. Porro si in delicto deprehensus fuerit, vult sibi obsecranti dimitti et, si victu, vestitu, aut habitaculo opus habuerit, vult se refici, vestiri, aut sub tectum induci[5].

Uti patet, haec iustitiae notio latius patet, quam virtutis cardinalis *iustitiae,* quae dici solet *commutativae;* notio enim iustitiae ab Auctore descripta respondet virtuti caritatis erga proximum includitque notas, quae notioni iustitiae stricte tali haud conveniunt. Iustitia igitur ad mentem L[i] G. accepta est *habitus agendi et essendi, quo quis coram Deo iustus,* h. e. probus *constituitur.*

34. E falsa hac iustitiae notione in errores periculissimos incidit Auctor. Normam nimirum iustitiae consensum hominum arbitratur, qui sibi malum inferri nolint, etiamsi commisso delicto poenas meriti sint. Cum igitur iustitia nemini faciat, quod sibi fieri abhorreat, hinc concludit vindictam quamlibet, sive privatam, sive publicam (quam societas publica, civilis, aut ecclesiastica repetit de malefactoribus) rem esse iniustam, regulae iustitiae in ipso humani generis consensu fundatae contrariam[6]. Iudices igitur, ait, qui homines nequam puniunt, instrumenta facti vindictae, peccant; item peccant *praesules* ܡܕܒܪ̈ܢܐ Ecclesiae, qui fidei disciplinaeque ecclesiasticae perturbatoribus poenas corporales infligunt[7].

[1] *Ant. Iud.* III, VI. — [2] *Adv. Haer.* II, XXXVI, 2 (Harvey I, 339).

[3] Cf. Tob. IV, 16; Luc. VI, 31; Matth. VII, 12. *Did.* I, 2. *Didascalia,* I, 7. *Const. Apost.* I, 1, 7 (ed. Funk, p. 6_{8} et 7_{13}; cf. A. Resch, *Agrapha*[1], p. 95, 135, 272. [Logion 1.] *Agrapha*[2], p. 61, 174. G. Resch in op. : *Das Aposteldecret nach seiner ausserkanonischen Textgestalt,* Leipzig, 1905 (in *Texte u. Untersuchungen,* ed. Gebhard u. Harnack, N. F. XIII, 3), p. 135-141. *Apocrypha,* III, hsg. v. E. Klostermann, Bonn, 1904, p. 12_{19}).

[4] Serm. VII, 1. — [5] *Ib.;* Serm. XXII, 2.

[6] Serm. XXII, 3. — [7] Serm. XIX, 17, 20, 24; XXII, 9.

Ad eandem conclusionem alia quoque via pervenit Noster in suo Evangelii Codice legens : *Vae ei, per cuius manus malum venit*[1]; *malum* ܒܝܫܬܐ autem non sensu mali moralis, sed mali physici accipit; cum igitur « vae » pronuncietur in eum, qui auctor est *mali* alii illati, hinc infert neminem esse puniendum, licet poenas meritus sit, sed tantum commonendum; si vero monita futilia fuerint, malefactorem excommunicandum quidem esse, at sine conviciis et verberibus[2]. Ob causam eandem etiam bella condemnat, utpote iustitiae contraria[3].

Hanc iustitiae speciem esse iustos Antiqui Testamenti sectatos : Noe, Abraham, Isaac, Iacob, Moysem, Iob, David, Eliam, Elisaeum, Ieremiam[4]; neminem tamen ex eis perfectum esse, i. e. in statum Adae lapsu anteriorem redire potuisse, stante inter Deum et homines inimicitia, cuius maceriam demum Christus perforaverit[5]. Praeterea multos iustos antiquos non solum a Deo ipso a sectanda iustitia fuisse retentos, sed et factos plane iniustos, cum a Deo ad puniendos inimicos suos missi essent[6]; si enim malum inferre nemini liceret, illos Deo iubente aliis maledicentes, alios vero occidentes e iustitia excidisse. Prophetas nihilominus non esse accusandos, quippe qui Deo obtemperaverint, et quidam ex eis, uti Ieremias, perfectionem sincere sectati sint et pro inimicis suis oraverint[7]. Tempore enim polytheismi gentes iniquas a Deo mediantibus prophetis castigatas esse; si enim eos Deus modo aliquo invisibili punisset, cultores idolorum causam calamitatis ignorantes eam idolis suis tribuissent eaque magis adhuc reveriti essent[8]. Cum igitur iusti antiqui non sponte, sed Deo ita iubente a sectanda perfectione restitissent, eos ab ipso Dño, postquam e mortuis surrexisset, coram Apostolis esse perfectos et in caelum evectos[9].

35. Si proinde de delictis poenas repetere nefas sit, quid habendum est de Legis praeceptis, vindictam permittentibus? Respondet Noster : Post Adae lapsum genus humanum non solum primae similitudinis Adae oblitum est, sed lege iustitiae relicta homines semet vexare coeperant et iniurias sibi illatas excessive vindicabant. Videns igitur Deus nequam hominum voluntatem et volens studium vindictae refrenare eaque ratione homines a sceleribus gravibus retinere, dedit eis *iudicia, quibus nemo salvatur*[10], hoc est, nor-

[1] Cf. Matth. XVIII, 7. Simile citatum habes apud Aphraatem *Dem.* V, 1 (*P. S.* I, col. 184). *Hom. Clem.* XII, 29 (ed. Lagarde, p. 130_{31}). *S. Parallela,* 1, 28. (Cf. Resch, *Agrapha*², p. 106; Ropes, *Die Sprüche Iesu,* p. 19; *Apocrypha,* ed. Klostermann, p. 12_{26}).

[2] Serm. V, 8, 11; XXII, 11. — [3] Serm. IX, 6; XXII, 3.

[4] Serm. IX, 5, 7-12, 19-21. — [5] Serm. IX, 2.

[6] *Ib.;* XIII, 8; XV, 13 sq.; XXII, 4. — [7] Serm. IX, 3 sq.

[8] Serm. IX, 2; XXII, 4. Cf. Deut. XXXII, 27.

[9] Serm. IX, 13; XV, 12. Vide supra n. 18. — [10] Ezech. XX, 25; Serm. XXII, 15.

mas talionis, quibus homines vindictae cupidi refrenarentur, ne pro malo unico ipsis illato poenas multiplices repeterent, contenti retaliatione simplici delicti, iuxta regulam : *oculum pro oculo*[1], *malum pro malo,* nec amplius. Observatis autem hisce talionis normis nemo salvatur — malum enim pro malo rependens iniuste agit et peccat — nihilominus poenae eius tolerabiliores erunt, quam si vindictam excessivam de malo sibi illato sumpserit[2]. Ob causas similes docet Deum permisisse libellum dare repudii, ne maritus uxoris pertaesus eam veneno aut alia aliqua ratione e vivis removeret[3]. Item, ait, ob duritiam Iudaeorum permisisse Deum sacrificio in Templo oblato expiari improperium vel maledictum, quo quis parentes suos offendisset, ut interrogante sacerdote causam sacrificii offerendi liberos sceleris puderet[4].

Hanc porro Legem dicit usque ad Christi adventum perdurasse[5]. Christus enim, alter Adam, in sua persona, vivendique ratione formam Adae primam exhibuit hominibus et promulgata perfectionis lege, praecepta Legis mosaicae Decalogo excepto abrogavit[6]. Quid lex perfectionis sit, iam supra exposuimus[7]; hic brevissime rem recapitulare sufficiat : renunciare mundo, opibus terrae, matrimonio, necnon omnibus deliciis, exstirpare peccatum e corde (malas videlicet cogitationes) ope ieiunii atque orationis, ut corde emundato Paraclitum recipere et Deum in corde tuo, velut in speculo contemplari possis[8].

36. Discrimen inter iustos et perfectos Auctor Serm. XIII et XIV fuse exponit. Ad eius mentem iusti, domestici fidei, etsi sint Christiani, tamen filii sunt huius saeculi. Negotiis mundanis intricati nubent et nubentur, emunt et vendunt, uti reliqui mortales, et ideo nec cor mundare, nec salutem perfectam consequi possunt. Eorum pietas ad certas actiones, diesque ab Ecclesia statutos restricta est. Ter quotidie orant[9], bis in hebdomade ieiunant, die Domini ecclesiam frequentant, ibique bona superflua inter pauperes distribuunt[10]. *Stationes* observant[11], distinguunt inter animalia munda et immunda[12], sacerdotibus primitias frugum terrae donant, diaconissas honorant[13]. Sunt inter eos, qui pro Dño martyrium passi sunt, perfectam tamen caritatem ignorant[14] et persecutoribus maledicunt[15]; fidei enim sunt filii caritatemque suam imprimis super domesticos fidei oriri faciunt, dissidentes vero haud raro persequuntur[16]. Ius suum exigunt, pro inimicis non solent

[1] Ex. XXI, 24. — [2] Serm. XXII, 16. — [3] Serm. XXII, 19.

[4] Serm. XXII, 20. — [5] Serm. XXII, 21. — [6] *Ibid.* — [7] Vide supra n. 18.

[8] Serm. XIV, 2; XVI, 12; XVII, 3.

[9] Serm. VII, 20; XIII, 3. Contra Serm. XIV, 2 iustos quinquies pulsare caeli ianuas, i. e. quinquies orandum esse dicit.

[10] Serm. VII, 20. — [11] *Ibid.;* XIII, 3; XXX, 26.

[12] Serm. XIV, 1; cf. XIX, 21. — [13] Serm. XIII, 2. — [14] Serm. VIII, 4, 6.

[15] Serm. XXX, 4. — [16] Serm. XVI, 9.

orare, nec eis benefacere[1]. Bonos praeferunt malis, nec eos pari benevolentia prosequuntur[2]. Ceterum vero debent opera misericordiae exercere, delicta sibi illata dimittere, bonisque huius saeculi caute uti[3].

37. Perfectionis virtutes, contra, multo maiores sunt. Perfecti enim nulli iam defectui obnoxii sunt[4]. Notae autem perfectionis sunt hae :

a) Ἀπάθεια, i. e. vacuitas a passionibus[5]. Non autem sufficit perfectum non subiici passionibus : irae, odii, gulae, avaritiae ac vanae gloriae[6], sed debet inimicos diligere, eis benefacere proque persequentibus se orare[7]. Perfectus praeterea omnia est omnibus[8], peccatores vero meliores se habet[9]. Praecipua eius virtus est humilitas et caritas[10].

b) Ἀποτάγη, i. e. abdicatio bonorum temporalium, vel aliis verbis paupertas absoluta[11], quae etiam curam victus atque vestitus excludat[12], ita ut perfecti terram nec colant nec in ea operentur[13], sed ne bonis quidem alienis sub ullo praetextu administrandis dent operam, nec eleemosynas colligant inter pauperes distribuendas[14]. Perfecti enim vitam agentes angelicam nequeunt rebus terrenis studere, ne sub praetextu beneficentiae quidem. Ubi quis nempe operibus misericordiae corporalibus operam dare incipit, statim periculum subit perfectionis amittendae[15]. Neque ceterum eleemosynas dare perfectorum est, sed iustorum; perfecti enim ministerio verbi et orationi vacant exemplum Apostolorum imitantes, qui eleemosynis distribuendis et viduis sustentandis septem diaconos praefecerunt[16]. Iustorum porro est etiam perfectos sustentare, quippe qui rebus divinis toti dediti, victum vestitumque sibi comparare nequeant[17]. Perfecti vicissim eleemosynas spirituales debent praebere his, qui verbo Dei egent[18]; hunc in finem parentibus derelictis vitam vagam agunt et discurrentes per diversa loca omnes sibi occurrentes docent ac hortantur; carent proinde domicilio fixo nec ullum locum suum esse fatentur[19].

[1] Serm. XIII, 1. — [2] Serm. V, 10 sq.; XI, 2 sq.; XIX, 10. — [3] Vide supra n. 20.
[4] Serm. XV, 4 sq., 8 sq., 11; XX, 6. — [5] Serm. VI, 1.
[6] Serm. VIII, 4; IX, 16, 21; X, 5; XI, 5; XIII, 7; XIV, 1; XV, 6; XVI, 6, 9; XVII, 1; XIX, 10, 20, 22, 25, 27, 37; XX, 1 sq.; XXI, 14 sq.; XXIX, 2-4; XXX, 1-6.
[7] Serm. V, 11 sq., 20; VIII, 2; IX, 2 sq., 9 sq., 19-21; XIV, 1-2; XVI, 9; XX, 7; XXII, 11; XXX, 4 sq.
[8] Serm. V, 5; XI, 3 sq.; XII, 5; XIX, 26.
[9] Serm. IV, 7; V, 2, 6; XI, 4; XX, 5; XXVII, 4; XXX, 1-3.
[10] Serm. X, 3; XVII, 1; XX, 6.
[11] Serm. III, 6-9; VIII, 6; XIII, 7; XIV, 1; XV, 9; XX, 1 sq.; XXI, 1 sq.; XXV, 3, 8. — [12] Serm. XII, 6; XIX, 13; XX, 6; XXI, 3; XXV, 5.
[13] Serm. XIV, 1; XV, 13; XIX, 16. — [14] Serm. III, 7; XXV, 5 sq.
[15] Serm. III, 11, 15; XXV, 5-8. — [16] Serm. III, 15. — [17] Serm. X, 6; XXV, 3.
[18] Serm. III, 8 sqq., 15. — [19] Serm. XIX, 9, 31; XXVII, 4 sqq.

c) Ἐγκράτεια, i. e. abstinentia a venere et carnibus. Perfecti etenim semper ieiunare debent[1], non solum cibis lautis, sed et mundo atque deliciis[2], nam secus nec peccatum e corde evellere, nec perfici possunt. Dominum igitur imitantes orationi, ieiunio humilitatique student, ut obtenta perfectione salutem perfectam consequantur[3].

Praeter iustos et perfectos ad mentem L[i] G. tertia adhuc species hominum ethica fingi potest, nimirum malorum, h. e. eorum, qui ex quacunque causa aliis malum inferant. Horum finem Auctor damnationem fore docet; et hanc quidem, iuxta ea, quae supra dicta sunt[4], probabiliter temporalem. Ceterum re accuratius inspecta ulterior haec subdivisio hominum ethica caret ea vi ac potentia, quam ei primo instanti forte tribues. L. G. quidem iustitiae notionem valde urget, utpote virtutis, qua nemini noceatur; attamen momentum principale doctrinae totius ethicae Libri in distinguendis iustis atque perfectis situm est, non vero in ulteriore aliqua subdivisione hominum mundanorum in iustos stricte tales, atque homines nequam, qui de malis sibi illatis poenas repetant, aut aliqua passione excitati proximis mala inferant. Bene enim mente tenendum est discrimini inter iustos et perfectos gradus aeternae felicitatis essentialiter diversos ad mentem L[i] G. respondere. Iam vero idem affirmari nequit, ubi iustis mali opponantur. Si enim poena Inferni aeterna non sit, uti Noster innuit, sique reatu culpae negato effectus peccati omnes ad merum reatum poenae reducantur, totum discrimen inter iustos et malos ad id reducitur, quod iusti « vitam » sc. gradum aliquem salutis inferiorem statim, mali vero demum post castigationem convenientem consecuturi sint. Quod si insuper perpendas ad mentem Auctoris ipsum paenae reatum baptismo et post baptismum paenitentia deleri, differentia inter iustos et peccatores fere tota evanescit et momento practico prorsus evacuatur.

38. Doctrinam ethicam L[i] G. examinaturi exordium faciemus ab investiganda, quam proponit, notione iustitae. Haec enim talis est, cuius vestigia in monumentis antiquae Christianitatis obvia ad eam rite perspiciendam facile et secure perducant.

Notio etenim iustitiae ad mentem L[i] G. accepta, nil aliud est, quam id, quod olim Gnostici *bonum* appellarunt. Notum est olim Gnosticos acerrime distinxisse inter Deum Antiqui Testamenti iustum, bonos remunerantem, malos punientem, et Deum Novi Foederis bonum, bonis pariter et malis clementem, misericordem, pium atque benevolum. Huic distinctioni convenienter etiam inter bonos et iustos discrevere, *bonos* dicentes eos, qui nemini malum inferrent et cuique benefacerent, sive dignus esset sive non,

[1] Serm. VII, 20; X, 3, 5; XXIX, 1, 5, 9, 15. — [2] Serm. X, 5; XV, 16.
[3] Serm. XX, 2, 8 sqq., 14; XXX, 25. — [4] Vide supra n. 30.

iustos vero eos declarantes, qui cuique, pro ut dignus esset, retribuerent.

Optime disserit hac de re Origenes in opere Περὶ ἀρχῶν, ubi haec de Gnosticis dicit : *Existimant... bonitatem affectum talem quemdem esse, quod bene fieri omnibus debeat, etiamsi indignus sit is, cui beneficium datur, nec bene consequi mereatur..... Iustitiam vero putarunt affectum esse talem, qui unicuique, prout meretur, retribuat... Putant enim, quia quod iustum est, malis mala faciat, bonis bona, id est, ut secundum sensum ipsorum iustus malis non videatur bene velle, sed velut odio quodam ferri adversus eos; et colligunt, sicubi forte in scripturis Veteris Testamenti inveniunt historiam referentem, verbi gratia de diluvii paenis et eorum, qui in eo extincti referuntur, vel cum Sodoma et Gomorra ignei sulphureique imbris vastatione depopulantur.. De novo autem Testamento misericordiae ac pietatis congregant verba, quibus a Salvatore discipuli informantur et quibus pronunciari videtur, quia nemo sit bonus, praeter unum Deum Patrem, et per hoc ausi sunt bonum quidem nominare patrem Salvatoris Iesu Christi, alium autem esse dicunt mundi Deum, quem iustum eis, non etiam bonum placuit appellare*[1].

Uti ex his Origenis verbis liquet, quod Gnostici ἀγαθόν dixerunt in L° G. idem sub notionem tum perfectionis tum iustitiae ceu rectitudinis[2] cadit, iustitia vero sensu gnostico accepta in L° G. iniquitatis arguitur, quippe cum nefas sit alii malum inferre. L. G. itaque doctrinam Gnosticorum sat superque severam magis adhuc exaggerat facta illa inter perfectos et iustos distinctione, cuius vestigia apud solos Manichaeos inveniuntur. Hos enim perfectos suos catechumenosque habuisse nemo non novit. Manichaica item sententia est, quod Noster « perfectos » labori corporali operam dare prohibens « iustos » perfectis eleemosynas impertiri iubet.

Primo obtutu igitur Auctorem theologumena illa ab asseclis Manis nactum esse suspicaberis. Attamen adverte Nostrum aliis in rebus omnino sui iuris esse nec quidquam in L° G. occurrere, quod e *sola* Manichaeorum doctrina explicari possit. Etenim sententia, quod perfectionis sectatores non debeant labori corporali operam dare, reperitur in Homiliis Macarii[3] et in operibus Marci Eremitae[4], quos tamen nemo manichaeismi accusabit.

Veri similius, contra, est doctrinam ethicam L[i] G. aliqua ratione cum haeresi Marcionitarum cohaerere, quamquam nexus positivus inter placita

[1] *De principiis*, II, v, 1. Cf. Origenis in Ex. vii, 13 sq. (Migne, *P. G.* XII, 265). Clem. Alex. *Paedag.* I, 8. Hatch, *Griechentum und Christentum*, Deutsch v. E. Preuschen, Freiburg i. B., 1892, p. 165 sqq. E. H. Schmitt, *Die Gnosis*, Leipzig, 1903, passim; auctor enim totam Gnosticorum doctrinam circa hanc « iustitiae » notionem versari opinatur. Notissimum porro est nostris temporibus Leonem Tolstoi similes doctrinas scriptis suis propagasse.

[2] ܬܪܝܨܘܬܐ vel ܟܐܢܘܬܐ. — [3] *Hom.* VIII, 4. Migne, *P. G.* XXXIV, col. 529 D.

[4] *Opusculo* VII : *Disputatio cum causidico*, nn. 1, 3. Migne, *P. G.* LXV, coll. 1072 A, 1073 C, 1077.

Nostri et Marcionis vix, ut puto, scientifice probari potest. Marcion nimirum primus differentiam inter ἀγαθόν et δίκαιον praecipue urgebat[1] eiusque influxui tribuendum est, ut divisio a Valentino invecta inter pneumaticos, psychicos atque somaticos tempore posteriore, obsoleta sit. — Marcion praeterea opusculum quoddam Ἀντιθέσεις dictum composuit, ubi Novum et Vetus Testamentum sibi mutuo opponens utriusque auctorem alium esse Deum demonstrare conabatur, Veteris quidem iustum, Novi autem bonum[2]. De forma litteraria operis huius, quod prolegomenorum instar « Evangelio » et « Apostolo » a se recensito praemisit, vix quidquam notum est[3]; ipse tamen titulus et aliqua Tertulliani effata[4] innuunt in *Antithesibus* doctrinam et opera Dei Antiqui et Novi Testamenti sibi mutuo opposuisse. Aliquid huiusmodi in L° G. quoque invenies Sermone XIX, 9-33, ubi « via » perfectionis atque iustitiae per modum antitheseon sibi opposita adumbratur. Eadem forma litteraria recurrit Sermone XIV, cum eo tamen discrimine, quod hic solam agendi rationem iustorum atque perfectorum sibi opponit Auctor, illic vero allegatis diversis Novi Testamenti locis demonstrare conatur alia Salvatoris verba ad perfectos, alia vero ad iustos spectare et, quia non eidem subiecto praeciperentur sibi haud raro prorsus contraria dicta esse. — Placita Marcionis sapiunt ea quoque, quae Auctor de inimicitia olim inter Deum et homines stante docet eiusque maceria passione Christi Dñi perforata[5]. Verum quidem est, eam sententiam verbis S. Pauli inniti[6], ex altera autem parte tota haec assertio Nostri de inimicitia, quam dicit, post lapsum Adae inter Deum et homines orta, manifeste addititia est, nec in systema eius theologicum quadrat, sicut iam nn. 2 et 19 ostendimus. Ad rationes ibidem laudatas modo aliam addimus : Stante nimirum notione iustitiae, ab Auctore definita, necessario oritur quaestio : cur Deus sanctissimus et optimus tempore Antiqui Testamenti prophetis contra iniquos missis peccatum praeceperit? Respondet Noster : quia Adam lapso inimicitia erat inter Deum et homines usque ad Christi adventum. Attamen liquet hac ratione rem nequaquam explicari. Si enim malum pro malo reddere peccatum sit, nefas est pariter asserere Deum peccatores punire; si igitur Deus prophetas contra iniquos misisset, non solum

[1] Irenaeus, *Adv. Haer.* I, xxv, 1 (Harvey I, 216); *Philosophumena* Hippolyti, X, 19; Tertullianus, *Adv. Marcionem*, I, 6, 22; II, 5, 12 (cf. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte*, p. 322 sq.).

[2] Tertullianus, *Adv. Marc.* I, 19; II, 29; IV, 1, 3, 23 (cf. Hilgenfeld, *o. c.* p. 523 sqq.).

[3] Antitheses Marcionis reconstruere tentavit Hahn in opere : *Antitheses Marcionis Gnostici, liber deperditus, nunc quoad fieri potuit restitutus*, Regiomontani, 1823; opus hodie antiquatum: cf. Ehrhard, *Die altchristliche Litteratur und ihre Erforschung von 1884-1900*, Freiburg im Br., 1900, p. 195. Zahn, *Gesch. d. neutest. Kanons*, Erlangen, 1888, t. I, p. 596 sq. — [4] *Adv. Marcionem* IV, 23. Cf. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte*, p. 526. [5] Vide supra n. 19. — [6] Ephes. ii, 14; Col. i, 20.

eos ipsos iniustos reddidisset (quod expressis verbis asserit Noster), sed et iniustitia a prophetis commissa ultimatim in ipsum Deum redundaret, tamquam rem iniustam praecipientem. Auctor quidem difficultatem evitaturus Deum, utpote *aeonem* ܐܝܬܝܐ lege immunem homines nequam punire potuisse asserit[1], sed, ut patet, recursus ad naturam divinam legis expertem quaestionem non solvit, sed complicat; nam negato reatu culpae atque redemptionis necessitate non liquet vera inimicitiae ratio ob lapsum protoplastorum inter Deum et homines orta, nisi ad voluntatem Dei recurras eumque, olim peccatorum vindicem, post adventum Christi, ut ita dicam, resipuisse statuas, quasi ex iniusto factus sit postea iustus. Ineptiae sane maximae, quae vix aliter sufficienter explicantur, nisi supponas Auctorem recepto monismo theologico christiano attributa iustitiae ac bonitatis, quae olim Gnostici duobus subiectis divinis distinctis tribuebant, uni eidemque Deo inepte adscripsisse.

Utut res se circa originem doctrinae ethicae L^i G. habeat, id unum certum est notionem iustitiae ad mentem Gnosticorum acceptae cum theologia christiana vix conciliari et sua quadam sponte ad dualismum theologicum ducere. Non est igitur mirum omnes antiquos scriptores cum Ecclesia sentientes non exceptis iis, qui gnosi christianae addicti erant (uti Clemens Alex. et Origenes) unanimi consensu *iustitiae* stricte talis bonitatem defendendam suscepisse eamque etiam Deo tamquam veram perfectionem tribuisse. Libri, qui salvo monismo theologico sententiam Gnosticorum circa iustitiam propugnent, rarissimi sunt. Praeter L^um G, ut sciam, in solo *Libro legum regionum* eiusmodi theologumena occurrunt, cuius auctor, quicunque fuerit[2], quamquam dualismum Gnosticorum reprobat, in iustitiae notione definienda mirum in modum cum eis conspirat dicens :

Duo enim praecepta sunt coram nobis posita, quae libertati pulchra sunt et decora : primum nempe, ut servemus nos ab omni malo et ab eo, quod nolumus nobis fieri; alterum, ut faciamus id, quod bonum est et quod diligamus et desideremus nobis etiam fieri[3].

Et paulo inferius :

Sunt, qui ulciscantur, sicut leones et sicut tigres; et sunt, qui sicut scorpiones noceant sibi non delinquentibus; et sunt, qui trahantur sicut oves, nec ducentibus se noceant. Sunt, qui in beneficentia conversentur, et sunt, qui in iustitia, et sunt qui in malignitate[4].

In primo citato adverte regulam dilectionis proximi etiam negative proponi, perinde ac in L° G. contingit, ubi ea ad definiendam iustitiae notionem usurpatur. In altero citato nota trifariam hominum divisionem, quae, uti

[1] Vide supra n. 2.
[2] Probabiliter aliquis Bardesanis discipulus. Harnack, *Chronologie d. altchr. Litt.* II, p. 131; *P. S.* II, 528. — [3] *P. S.* II, 550. — [4] *Ib.*, col. 561 sq.

iam Neander perspexit[1], ethicam gnosticam sapit et proxime ad placita Marcionis accedit, in cuius systemate iustitiae notio bonitati opposita partes praecipuas agebat[2].

Singularem autem similitudinem prae se fert doctrina Nostri cum placitis Ptolomaei in *Epistola ad Floram*[3] propositis. Interrogante nimirum Flora quid de Legis mosaicae origine habendum sit, Ptolomaeus datis ad eam litteris reiicit et eorum sententiam, qui Legem diabolo et eorum, qui eam deo bono auctori tribuant, cum Lex nec absolute bona, nec mala omnino sit. Ptolomaeus ipse eam Demiurgo adscribens iusto diversa in ea strata distinguenda esse vult : 1) alia nimirum praecepta bona, a mali permixtione libera, quae Salvator non venerit solvere, sed adimplere (III, 1) — his adnumerat decalogum (III, 2) —; 2) alia cum iniquitate implicata, quae Salvator abrogaverit, veluti ea : *oculum pro oculo, caedem pro caede* (III, 3); 3) alia demum symbolica et typica, umbras sensibiles, quae Salvator in spiritualia et invisibilia resolverit (III, 9, 10). Has porro leges, cum nec absolute bonae nec penitus malae sint, nefas esse sive Deo sive Diabolo tribuere, sed opus esse Demiurgi, cuius natura indoli Legis mosaicae conveniat (V, 2-5). Praeter leges a Demiurgo latas additamenta quoque humana in Lege reperiri putat a Moyse et senioribus invecta (II, 2, 10) iuxta Salvatoris verba : *Moyses propter duritiam cordis vestri permisit dari libellum repudii; ab initio autem non fuit sic*[4]. Hinc infert legem de matrimonio a Deo olim latam, propter populi duritiam a Moyse immutatam fuisse, cum Iudaei legis rigorem ferre non valentes, uxorum pertaesi eas e medio sustulissent eaque ratione homicidiorum rei exstitissent. Ad praecavenda itaque scelera Moysem libellum permisisse dari repudii, ut saltem observato hoc praecepto iniquitatem et periculum sibi inde imminens evitarent (II, 4-9). Aliqua demum praecepta a senioribus lata esse e verbis Salvatoris concludit dicentis[5] : *Deus enim dixit : honora patrem tuum et matrem tuam, ut bene sit tibi; vos autem dicitis : donum est Deo, quodcunque tibi ex me profecerit* (II, 10 sq.).

Igitur L. G. cum Ptolomaeo legem talionis iniustitiae arguit; singulare imprimis est, utrobique thesim hanc iisdem argumentis ex Evangelio haustis probari[6]. Ptolomaei quidem Epistola in aliis omnino praemissis

[1] *Gnotische Systeme*, p. 201.
[2] Tertullianus, *Adv. Marcionem*, I, 23, 25, 27; II, 11-17. Cf. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte*, p. 526 sq. Zahn, *Gesch. d. ntestam. Kanons*, I, p. 586 sq.
[3] De qua, in quantum ad rem nostram spectat, v. Harnack in *Sitzungsberichte der Berliner Akademie*, 1902, p. 520-524. Eam ex Epiphanii Panario, *Haer.* XXX, 3-7 seorsum ed. Harnack s. t. : *Ptolomaeus Brief an die Flora*, Bonn, 1904, cuius textus eiusque divisio heic citatur.
[4] Matth. XIX, 6 sq. — [5] Matth. XV, 3 sqq. — [6] *L. G.* Serm. XXII, 19 sq.

theologicis fundatur nec doctrinae ethicae tradendae vacat, uti L. G., sed theoreticam mere quaestionem discutit circa Legis originem; idearum nihilominus similitudo stringens est, nec casui caeco tribuenda; attamen necessitudinem mutuam utriusque auctoris accuratius explorare impossibile est.

39. Officia iustorum e *Doctrina duodecim apostolorum* vel ex aliqua operis huiusce recensione syriaca hausisse videtur Noster, uti alibi ostendetur. Heic noto Auctorem iustis praecipere, ut inter animalia munda et immunda discrimen faciant. Christianos Mesopotamiae re vera morem hunc iudaicum observasse, vel saltem eiusmodi quaestiones movisse suadet Aphraates [1], cuius tempore erant, qui praeceptis Legis innixi cibis haud indiscriminatim utendum esse contenderent. Item in Actis Akebšma Martyris et Sociorum audimus Ithalaha, Bêt-Nuhadrensem diaconum a *mopto* coactum esse, ut solem adoraret, *sanguinem manducaret* uxoremque duceret [2]. Christiani igitur quidam Mesopotamiae more Iudaeorum animalia tantum munda comedisse et ab usu sanguinis abstinuisse aliquando videntur, quemadmodum et L. G. idem a iustis exigit. Ieiunii disciplina, quam L. G. iustis praescribit, antenicaena est; saltem, ieiunii quadragesimalis in toto opere mentio nullibi fit [3].

Idea perfectionis in L° G. obvia saeculo III et IV per totum orbem Christianum communis erat. Non enim soli Gnostici ἀπάθειαν, ἀποταγήν ac ἐγκράτειαν praedicabant [4], sed toti societati inerat studium aliquod asceticum mundique contemptus [5]. Singularis est imprimis consensus hac in re L^{i} G. et *Actorum Thomae*, cuius auctor, sive discipulus fuerit Bardesanitarum scholae, sicut Harnack suspicatur [6], sive alius quisquam, ethicam placitis Nostri simillimam docet. Matrimonium enim veluti rem foedam aspernatur [7], renunciationem, humilitatem praedicat, Christianosque curae expertes fieri iubet [8]. Hoc opus ceterum Noster nosse videtur, uti suo loco videbimus. Notio autem « perfectionis » in L° G. inculcata doctrinae Messalianorum simillima est; quapropter nexus L^{i} G. cum ista haeresi seorsum accuratissime investigandus erit.

---

[1] *Dem.* XV, 1. *P. S.* I, 728. Cf. verba *Libri legum Regionum, P. S.* II, 561.
[2] Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum,* II, 728.
[3] Hac de re v. Funk, *Die Entwicklung des Osterfastens* in opere : *Kirchengeschichtliche Abhandlungen und Untersuchungen,* Paderborn, t. I, 1897, p. 241-278.
[4] C. Schmidt, *Gnostische Schriften in koptischer Sprache,* p. 521 sq.
[5] C. Schmidt, *Die alten Petrusakten,* Leipzig, 1903, p. 161 sq. *Acta Pauli* hsg. v. C. Schmidt, Leipzig, 1905, p. 190 sqq.
[6] *Chronologie d. altchr. Litter.* I, 548. Cf. Ehrhard, *o. c.* p. 163.
[7] Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum,* III, p. 13, 56.
[8] *Ib.,* p. 13, 21, 29, 37, 63 et alibi. Burkitt, *Urchristentum im Orient,* deutsch v. Preuschen, Tübingen, 1907, p. 147 sqq.

CAPUT IV

DE SECTA MESSALIANORUM DEQUE LIBRI GRADUUM AD EAM NECESSITUDINE

CONSPECTUS.

I. SCRIPTORES ANTIQUI PROPRIAS EXPERIENTIAS CIRCA MESSALIANOS MEMORIAE TRADENTES. — II. AUCTORES NOTITIAS MEDIATAS CIRCA MESSALIANOS REFERENTES. — III. RES GESTAE MESSALIANORUM INTER NESTORIANOS. — IV. OPERA DEPERDITA AD MESSALIANOS SPECTANTIA. — V. NECESSITUDO L^{i} G. AD DOCTRINAM MESSALIANORUM.

Iam versus finem cap. III innuimus perfectionis speciem, quae in L° G. commendatur, peculiarem similitudinem prae se ferre cum placitis certae cuiusdam sectae inter Syros versus finem saeculi IV ortae, cui nomen apud auctores antiquos *Messalianorum* seu *Euchitarum* et doctrina omnino singularis tribuitur.

Historia haereseos huiusce iam dudum nota est [1]; nihilominus operae pretium existimavimus ea, quae hac de re scripta sunt, novo examini critico subiicere. Documentis enim, quibus docti saeculi XVIII et XIX ad fata sectae describenda usi sunt, ignota prius aliquot accessere, unde res a Messalianis gestae novam lucem capiunt. Cum denique placita Messalianorum rem nostram intime tangant, ad doctrinam L^{i} G. rite perspiciendam inevitabile videbatur textus ad eam spectantes ad lectorum commoditatem chronologice dispositos exhibere [2]. Quod ceterum ipsa huiusce Patrologiae edendae ratio

[1] De Messalianis scripserunt: Tillemont, *Mémoires pour servir à l'histoire ecclésiastique des six premiers siècles,* Venise, 1732, t. VIII, p. 517-536, 798. — Walch, *Entwurf einer vollständigen Historie der Ketzereien, Spaltungen und Religionsstreitigkeiten bis auf die Zeiten der Reformation,* Leipzig, 1766, t. III, p. 481-536. — Engelhardt, *Kirchengeschichtliche Abhandlungen,* Erlangen, 1832, p. 151 sqq. — Neander, *Wissenschaftliche Abhandlungen* hsg. von Iacobi, Berlin, 1851, p. 130 sqq. — Salmon in '*Dictionary of Christian Biography*' (ed. Smith and Wace, London, 1880), t. II, p. 258 sqq. s. v. « Euchites ». — Karapet-Ter-Mkrttschian, *Die Paulikianer im byzantinischen Kaiserreiche und verwandte Ketzerische Erscheinungen in Armenien,* Leipzig, 1893, p. 39-49. — *The Key of Truth,* ed. Conybeare, Oxford, 1898, p. CVIII. — Bonwetsch in '*Hauck's Realencyclopädie für Protestantische Theologie,* t. XII, p. 661-664 s. v. « Messalianer ». — Holl, *Amphilochius von Ikonium,* Tübingen & Leipzig, 1904, p. 30-38. Huc spectant etiam notae editorum in opera SS. Patrum, qui textus ad Messalianos spectantes edidere, imprimis Cotelerii et Michaelis Le Quien.
[2] Textus in *Appendice* positi in sequentibus absque ullo titulo citantur. V. g. N. XIV, 1 significat Timothei Constantinopolitani caput primum.

suadebat. Sectae enim huic genuino-syriacae iam aliquando debita cura impendenda erat.

Textus in « Appendice » positi in duas categorias possunt dividi. Alii nimirum experientias personales aliquorum virorum ecclesiasticorum circa Messalianos factas proponunt, alii vicissim notitias tantum mediatas ad sectam pertinentes e scriptis plerumque deperditis haustas suppeditant.

I

SCRIPTORES ANTIQUI EXPERIENTIA PROPRIA DE MESSALIANIS LOCUTI.

1. S. Ephraem Syrus. — 2. S. Epiphanius. — 3. S. Hieronymus. — 4. Maruthas Maypheracatensis. 5. S. Nilus. — 6. Synodus Ephesina. — 7. S. Cyrillus Alexandrinus. — 8. Synodus Šahapivanensis. — 9. Severus Antiochenus. — 10. S. Maximus.

1. Seriem auctorum priorum aperit S. EPHRAEM Syrus (v. n. I), qui semel tantum Messalianorum meminit : *Sermone* XXII metrico, antihaeretico, post expugnatam a Persis Nisibim, inter a. 363-373 composito[1]. De doctrina quidem sectae tacet, sed singularem eam segnitiem assectarum eius vituperat, quae post paucos annos S. Epiphanium quoque gravius affecit. In graeca *Testamenti* S. Ephraemi versione pariter exstat locus Euchitas, i. e. Messalianos, haereticis vitandis adnumerans[2]; at in textu syriaco operis eorum mentio non fit[3], textus proinde graecus loco laudato ab interprete vitiatus videtur.

2. Multo fusius disserit de Messalianis S. EPIPHANIUS in Panario, *Haeresi* LXXX, qui et primus inter Graecos sectae huius socios nomine syriaco Μασσαλιανοί[4] appellat illudque graece εὐχόμενοι recte interpretatur.

S. Pater tres Messalianorum species distinguit (v. n. II) : a) Antiquissimos eiusdem nominis sectae asseclas nec Iudaeos nec Christianos fuisse tradit, sed gentiles, qui pluralitatem quidem Deorum admiserint, unum tamen

[1] Iuxta Gregorium, Arabum episcopum Homiliae S. Ephraemi antihaereticae post Nisibim a Persis imperante Ioviniano captam, quando Sanctus Edessam migravit, compositae sunt. Cf. *The Homilies of Aphraates*, ed Wright, p. 25. Forget, *De vita et scriptis Aphraatis*, p. 24 sq. *S. Ephraemi Syri Hymni et Sermones*, ed. Lamy, t. II, col. 97 sq. Ita et Acta S. Ephraemi syriaca; v. *Opp. S. Ephraemi ed. syro-lat.*, t. III, Romae, 1743, p. L; Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum*, t. III, Parisiis, 1892, p. 683.

[2] *Opp. S. Ephraemi ed. graeco-lat.*, Romae, 1743, t. II, p. 242.

[3] *Ephraemi Syri aliorumque opera selecta*, ed. Overbeck, Oxonii, 1865, p. 147. Cf. Assemani, *Bibl. Or.* t. I, p. 145.

[4] ܡܨܠܝܢܐ est nomen agentis e part. pa'el verbi ܨܠܝ formatum ; duplex σ sonum ܨ exprimere intendit. Theodoretus scribit Μεσσαλιανοί, Photius Μεσαλιανοί, Cyrillus Alex. Μεσσαλιταί, in decreto Concilii Ephesinae, quod in sola translatione latina exstat, Messalianitae appellantur.

παντοκράτορα coluerint et προσευχάς ceu oratoria sibi fecerint, ubi ingente lucernarum faciumque mole accensa sacros conventus habuerint. Refert etiam aliquos ἀρχόντων ob zelum religionis acriter in eos animadvertisse, quam ob causam sectarii nomen Μαρτυριανῶν sibi imposuissent. Verba Epiphanii plana sunt. S. Pater non sectam aliquam christianam describit, sed motus syncretisticos inter ipsos Gentiles ortos, qui ideas aliquas christianas religioni suae antiquae admiscentes saec. IV exeunte haud paucos in imperio Romano tumultus excitasse videntur. Eius farinae erant *Hypsistarii* in Asia Minore, *Caelicolae* et *Abelonii*, in Africa, qui a potestate civili dure tractabantur[1]. b) Alteram eiusdem sectae speciem dicit Satanianos, quippe qui Satanam, utpote magnum et fortem, hominibus mala plurima inferre valentem adulatorio cultu sibi conciliare studuerint. Docti quidam, inaccurata Petavii translatione decepti, Messalianorum κατ' ἐξοχήν originem a Satanianis derivari contendebant, freti imprimis Bogumilorum posteriorum historia, quos re vera Satanam adorasse constat[2]. De facto Epiphanius secundam hanc Messalianorum speciem a veri nominis Messalianis aperte distinguit; antiqui vero, qui de Messalianis scripserunt, hac de re tacent; cum porro Bogumilorum secta demum saec. XII prodierit et influxus doctrinae Manichaicae prae se ferat, eos cum veri nominis Messalianis confundere nefas est. In oriente hodie adhuc superstites Satanianorum inveniuntur, Yesidaei (يزيدية) appellati[3].

c) Tertia Messalianorum species demum est, quae ad rem nostram pertinet. Ea, quae de hisce Messalianis κατ' ἐξοχήν apud Epiphanium narrantur, singularia quidem sunt, sed prorsus fide digna. Sectae originem ignorare se fatetur S. Pater. Initio, ait, et fine, capite et radice carent nec fulcrum nominis habent — id est, nequeunt ab aliqua secta antiquiore derivari. Reapse tota relatio Epiphanii prodit sectam recentem et insolitam fuisse. Locum eius natalem Mesopotamiam dicit, unde iam ipsam Antiochiam invaserint.

[1] De istis cf. Hergenröther, *Kirchengeschichte*[4], I, p. 335, n. 4. Errorem autem aliquem circa etymologiam nominis Abeloniorum (S. August. *De Haer.* c. LXXXVII) qui in Africa prodierunt, notare liceat. Bochartus (in Op. *Geographia Sacra*, Francofurti ad Moenum, 1681, p. 850 E) nomen sectae ab arabico تأبّل derivat. Quod falsissimum est, nam verbum arabicum denominativum est a syriaco ܐܒܝܠܐ = « lugens », « monachus »; inde تأبّل = « monachus factus est », vel, quod idem est: « se ab uxore continuit ». Terminus influxum monasticum supponit, proinde cum sectaris africanis nil commune habet. Lupici(a)ni, quem Messalianos gentiles persecutum esse narrat Epiphanius, mentionem facit Ammianus Marcellinus (*Hist.* XXVI, v, 3; VIII, 4). Erat dux Orientis Valentis tempore, iam a Joviniano magister equitum promotus. Cf. Salmon in *Dictionary of Christ. Biogr.* III, 761 s. v. Lupicinus.

[2] De his cf. Hergenröther, *Kirchengeschichte*[4], t. II, p. 549-552.

[3] Cf. Neander, *o. c.* p. 130 sqq. Badger, *The Nestorians and their Rituals*, London, 1852, vol. I, p. 111-134. P. Anastasius O. Carm. in ephemeride Berytensi المشرق a. 1899. Chabot, *Notice sur les Yézidis* in *Journal Asiatique*, 1896, N° de Janvier-Février.

Doctrinam sectae pariter ignorat, nec de ea aliud quidquam tradit, nisi quod bonis suis renunciasse se praetendant et ideo mendicorum more manus ad stipem porrigant, aestatis tempore vero otiosi vagentur et in suburbiis Mesopotamiae spatiosis viri ac mulieres promiscue dormiant, aut orent. Ieiunium non observant, ait, sed fame correpti absque discrimine temporis manducant et bibunt. Mores sectariorum bonos quidem in dubium vocat, nihilominus fatetur nihil se de lascivia eorum, quam ob promiscuam sexus utriusque cohabitationem merito supponendam arbitratur, compertum habere. Praetera stoliditatem aliquam eis tribuit, quod scilicet sciscitanti, quales quique haberi velint, tales se dicant, sicuti interrogati fuerint; quaerenti videlicet an prophetae sint, aut angeli, respondere se prophetas esse, aut angelos.

3. Saeculo V ineunte Messalianorum mentionem fecit S. Hieronymus, cuius *Prologus* in Dialogum adversus Messalianos (v. n. III) prodit famam, forte etiam asseclas sectae usque Bethlehem pertigisse. S. Hieronymus Messalianos « totius pene Syriae haereticos » dicit eosque haereticis atque philosophis ἀπάθειαν professis annumerat, inter, quos Ciceronem, Origenem Stromatum auctorem (sic!), Evagrium Ponticum, Iovinianum atque Pelagianos recenset. Pelagianorum mentio in serie hac peculiari consideratione digna est. Pelagiani etenim, uti notissimum est, salutem animae viribus naturalibus hominis effici et posse et debere dictitabant. Sed et Messaliani idem docebant, cum ex eorum mente culmen perfectionis ἀπάθεια i. e. impassibilitas sit eaque activitate humana acquiratur. Cum his placitis autem etiam doctrina L[i] G. convenit, quae in urgenda impassibilitate tota quanta versatur. Porro, teste Mario Mercatore, Pelagii magister Romae Rufinus quidam erat, natione Syrus[1]. Si igitur Hieronymi tempore tota Syria errore Messalianorum infecta fuerit, non est improbabile etiam Rufinum more monachorum Syrorum placitis Messalianis imbutum fuisse, quae dein Pelagius ope philosophiae Aristotelis in systema scientificum redegisse videtur, principiis doctrinae naturalismum sapientibus ulterius evolutis.

4. Hieronymo coaevus erat Maruthas episcopus Martyropolitanus, ceu Mayphercatensis, qui ʿAbdišôʿ Sobensi episcopo teste praeter alia opera *transtulit etiam canones* [Patrum] *trecentorum decem et octo et conscripsit historiam totius Sanctae illius* [Nicaenae] *Synodi*[2]. Opus hoc, quod a. 1898 e Codice Bibliothecae Borgianae K. VI, 4 Oscarus Braun ad lucem protraxit et germanice translatum edidit[3], praeter translationem syriacam canonum Nicae-

[1] In praefatione *Libri subnotationum in verba Iuliani*, n. 2. Migne, *P. L.* XLVIII, 111.
[2] Assemani, *Bibl. Orient.* I, 192; III, 74: ܘܗܘ ܬܪܓܡ ܐܦ ܩܢܘ̈ܢܐ ܕܬܠܬܡܐܐ ܘܬܡܢܬܥܣܪ: ܘܐܟܬܒ ܟܠܗ ܬܫܥܝܬܐ ܗܝ ܕܣܘܢܗܕܘܣ ܩܕܝܫܬܐ.
[3] *De Sanctae Nicaena synodo,* Münster, 1898.

norum etiam catalogum haeresium continet, de quo iam cap. III, n. 3 fusius sermo erat. Textum syriacum tractatus haeresiologici Ignatio Ephraemo Raḥmani, Patriarchae Syrorum doctissimo debemus, qui eum in fasc. IV *Studiorum Syriacorum*[1] publici iuris fecit.

Hoc in Catalogo duae sectae ad rem nostram pertinent (v. n. IV): Audiani et Timotheistae. Audiani etenim Marutha teste partim *orantes* (= mᵉṣallyānē) erant, partim *ieiunantes;* Timotheistae vero de usu bonorum severius iudicabant, perinde ac L. G. atque ipsi veri nominis Messaliani[2].

Uti iam supra notavimus, doctrina Audianorum in Catalogo Maruthae adumbrata singularem similitudinem prae se fert cum capite 6 Timothei, Constantinopolitani presbyteri, quo referente Messaliani « tres hypostates Patris et Filii et Spiritus S. in unam hypostasim resolvi et mutari » docuerint[3]. Ex altera parte apud Marutham ne laevissimum quidem vestigium occurrit anthropomorphismi haeretici et doctrinae quartodecimanae, quae Audianis in *Panario* S. Epiphanii *Haer.* LXX tribuuntur.

His consideratis valde probabile videtur Maruthae Messalianos, Audianismo deditos (?) non fuisse sectam vere talem ab aliis distinctam, sed viros dogmatice plus minusve indifferentes, quibus peculiaris erat nisus quidam asceticus, quo impellente de virtute orationis deque rerum terrestrium usu in diversos errores lapsi sunt et non tam doctrinae novitate, quam potius insolita vitae ratione pacem Ecclesiae perturbarunt.

5. Sub eadem fere tempora mentionem fecit Messalianorum etiam S. Nilus anachoreta in *Epistola ad Magnam* (n. V), in qua prima vice occurrunt nomina duorum sectae asseclarum: Adelphii et Alexandri. Prior ex aliis documentis notissimus est; ad alterum quod attinet, virum huius nominis nullus alius auctor inter fundatores, aut celebriores sectae viros recenset. Nilus ipse nil aliud de ipso refert, nisi quod doctrinâ suâ civitatem regiam, Constantinopolim, inquinaverit atque inducta specie orationis perpetuae ianuam pigritiae passionibusque indomitis aperuerit. His Nili verbis innixus Tillemont Alexandrum homonymo fundatori ordinis Acoimetarum aequiparavit, quippe cuius vita ac doctrina placita Messalianorum redoleat et propterea prius Antiochiae, dein Constantinopoli haud immerito notam haereseos incurrerit[4].

[1] *Documenta de antiquis Haeresibus*, Šarfe, 1909, pp. [illegible] — [illegible] et 76-80.
[2] Harnack Timotheistas propaginem Apostolicorum sive Apotacticorum (cf. Epiphanii Panarion, *Haer.* LXI) censet. V. *Der Ketzer-katalog des Bischofs Maruta von Maipherkat,* Leipzig, 1899, p. 13.
[3] App. XIV, 6.
[4] *Mémoires,* t. XII, p. 490-498. Vitam S. Alexandri transtulit Bollandus in *Actis Sanctorum*, t. I Ianuarii, p. 1018-1029, edidit E. de Stoop, *Patr. Or.* VI, p. 641-705. Auctor *Vitae* ignotus est; res a se narratas partim Sancto ipsi (n. 29, p. 1024; n. 54, p. 1028)

6. Anno 431 Messaliani a Synodo Ephesina damnati sunt. Decretum in eos latum latine adhuc servatum est (n. VI); pars textus graeci inter Acta

partim Rabbulae Edesseno, Alexandri in vita monastica aliquamdiu socio (n. 13, p. 1022) in acceptis refert. Iuxta *Vitae* narrationem Alexander ex Asia oriundus Constantinopoli artem grammaticam didicit; deinde miles factus et praetorianorum cohorti adscitus Novo Testamento studere cepit, unde verbis Christi : *si vis perfectus esse, vende quae habes* etc. permotus bonis divenditis in Syriam secessit ibique in coenobio quodam, cui tunc Abbas Elias praeerat, per quadriennium vitam monasticam egit; cum vero reliquorum monachorum vivendi rationis eum taederet (nam contra praeceptum Dñi rectores communitatis curam habebant necessitatis fratrum reliquorum, n. 5) altiora cogitans Evangelium praedicandum suscepit, atque succenso quodam idolorum fano loci praefecti, Rabbulae, tunc adhuc ethnici, incurrit iram, quem post plures conatus futiles demum ad Christi fidem pertraxit. Rabbula episcopo Edessae facto Alexander in eremum secessit et ad ripam Euphratis monasterium condidit, ubi ad viginti fere annorum spatium monachos quadringentos collegit, quos, pro ut viri erant diversarum nationum, in octo choros dividens sine cura ac sollicitudine vivere et diu noctuque Deo psallere docebat. Singularia sunt imprimis verba, quibus Auctor praecepta et regulas ab Alexandro monachis datas narrat : triennio in ieiunio et oratione continua expleto visione Christi dignatur, dein iuxta horas diei viginti quatuor ordines psallentium constituit, qui Deum die ac nocte laudarent; demum electis septuaginta discipulis Evangelium gentibus praedicaturus, *Trophimo* monasterio a se condito praefecto, Euphratem traiecit et in confiniis ditionis Romanae Persidi adiacentibus praedicare coepit. Per triennium in deserto versatus inimicitias incolarum saepe expertus est, quippe qui ob multitudinem discipulorum Sancti se ad paupertatem redactum iri censerent. Peragratis vastis Mesopotamiae tractibus per Palmyram Antiochiam petiit, ubi Theodotus episcopus calumniis Sancto illatis circumventus eum plagis affici et e civitate pelli iussit. Sanctus nihilominus ad thermas prope urbem sitas ob vetustatem collabentes sedem fixit et hymnodiam instituit. Mox a Malcho quodam diacono accusatus, quod olim contra Porphyrium episcopum seditionem movisset, *Duce* (scilicet Duce Orientis) contra Alexandrum concitato ex urbe eiectus et Chalcidem relegatus est. Exilio ad filios spirituales visitandos utitur et interdicto spreto Antiochiam redit; observatus autem a satellitibus mutat habitum et mendici specie assumpta urbem clam relinquit et monasterium quoddam, cui nomen Crithenion, petit, quod a quodam discipulo suo conditum resciens assumptis inde viginti quatuor monachis Constantinopolim secedit, ubi obtenta S. Menae ecclesia socios in sex choros dividit et perpetuam psalmodiam introducit, modo mirabili a Deo una cum sociis sustentatus. Haud tamen diu in regia civitate vitam tranquillam agere poterat; nam haereseos accusatus et iniuste condemnatus flagellatur, fratribus autem undique ad eum confluentibus perpetuam tandem hymnodiam resuscitat et demum multis exantlatis laboribus in loco quodam Bithyniae, Gnomon dicto, obit. Cf. Zöckler, *Askese und Mönchtum,* Frankfurt a. Main, 1897, p. 265.

Chronologica *Vitae* data falsa plerumque sunt. Rabbulam annis 30 Edessae praefuisse dicit, cum tamen *Chronico Edesseno* teste a. 412 electus a. 435 vitam finierit (Assemani, *Bibl. Or.* I, 197). Alias assertiones Vitae falsas et suspiciosas iam Tillemont traduxit. Biographus Rabbulae nexum Rabbulae cum Alexandro ignorat et ipsam eius conversionem longe aliter refert. Nihilominus nefas est totam *Vitam* fabulosam declarare. *Vitae* auctor novit Rabbulam, antequam Christianus factus esset, publicis honoribus ornatum, uxorem et proles habuisse (cf. *S. Ephraemi Syri, Rabulae, Balaei aliorumque opera selecta,*

synodi Nicaenae II invenitur. Sententiae synodicae executio duobus imprimis episcopis a Synodo commissa est : Valeriano et Amphilochio. De persona Amphilochii nullum subest dubium; eius, tamquam episcopi Sidetani et acerrimi Messalianorum persecutoris, meminit etiam Cyrillus Alexandrinus, qui missa ad eum epistola prudentem et mitem cum eis agendi rationem commendavit, ad stupiditatem sectariorum provocans, quippe qui argutias dogmaticas non capiant (n. VII). Eiusdem mentio fit in epistola synodica Sisinnii et Theodoti, quae Photio teste [1] a synodo Constantinopolitana a. 428 contra Messalianos coacta ad Amphilochium et Berinianum missa est. Cum porro epistola synodica imprimis ad episcopos Pamphyliae spectet, in quorum dioecesibus ea secta quam maximos fecit progressus, Amphilochium vero Sidetanum fuisse episcopum constet, hinc Le Quien haud immerito Berinianum a Photio laudatum cum Valeriano, metropolita Iconii aequiparavit [2].

7. Epistolam Cyrilli in causa Messalianorum ad Amphilochium Sidetanum episcopum missam iam commemoravimus (n. VII). Ex ea liquet circa tempora synodus Ephesinae sectam Messalianorum Aegyptum quoque infecisse. Quod mirum non est; monachi enim Syriae coenobitas Aegypti iam inde a medio saec. IV saepissime visitarunt et cum eis nexum iugem habebant. Idem testatur narratio in *Vitis Patrum* de abbate *Lucio* servata (n. XI) qui Euchitas ad resipiscentiam perducere tentaverit [3].

8. Mentionem faciunt Messalianorum etiam Acta Synodus Sahapivanensis in Armenia anno 447 habitae, ubi poenae severissimae in sectarios latae sunt (v. n. VIII). E poenis atrocissimis in eos decretis concludendum est sectam late in ea regione propagatam esse eiusque asseclas viros famae pessimae fuisse, nam in lingua armena adiectivum *mzlne* (unde derivatur nomen sectae

ed. Overbeck, Oxonii, 1865, p. 161_{4-6}, 166_{23-25}). Theodotus, qui Sanctum persecutus est, episcopus est Antiochiae, dummodo supponas Alexandrum non annos viginti, sed per tempus brevius in deserto habitasse, uti iam Tillemont suspicatus est (*o. c.* p. 494).

Utut res circa Alexandrum se habeat, sententia Tillemont, qui hunc Alexandrum cum laudato a Nilo assecla Messalianorum unum eundemque fuisse hominem contendebat, fundamento haud caret. Anno 428, eodem fere tempore, quo Alexander Constantinopoli morabatur, praeside Sisinnio recenter electo habita est synodus, in qua Photio teste (n. XXI, 4) Messaliani damnati sunt. Epistola quoque Nili eodem fere tempore exarata est, quo fama novae haereseos usque in Aegyptum pertigit. Vitae quoque agendae ratio, quam *Vita* teste Sanctus observaverit, placitis L[i] G. simillima est. Alexander quidem placita Messalianorum antinomistica professus non videtur; regulae nihilominus monasticae Acoimetarum ab ipso statutae eundem falsi nominis mysticismum sapiunt, quem et L. G. et doctrina Messalianorum spirant.

[1] *Bibl., Codex* LII; v. n. XXI, 4. — [2] *Oriens Christianus,* Parisiis, 1740, t. I, col. 1070 B.

[3] Cf. Tillemont, *o. c.* t. XII, p. 370.

mzlneuthium = ܡܙܠܢܘܬܐ) vera significatione amissa « sordidum » seu « squalidum » significat [1].

9. Propria experientia Messalianos nosse videtur etiam Severus, Monophysitarum patriarcha Antiochenus, uti eius epistola circa a. 513-518 ad Entrechium [2] vel, ut alii volunt, ad Antarchium [3] Anazarbae episcopum data ostendit (n. XIII). Ansam epistolae mittendae dederunt presbyteri quidam dioeceseos Flaviadensis, qui ordinarium suum, Procopium, coram Severo criminum diversorum insimularunt : quod occasione ordinationum munuscula acciperet et in missae sacrificio mentionem faceret Lampetii, qui infirmitatem contraxisset haereseos Adelphii et ideo Comanae in Armenia damnatus esset. Synodi Comanensis indirecte meminit Photius, quando narrat Alypium Caesareae metropolitam Hormizdam, Comanae episcopum, delegasse, ut crimina a Gerontio, Glitide monachorum hegumeno, Lampetio obiecta inquireret [4]. Severus pariter Entrechium delegat, ut una cum Theodosio, presbytero Antiocheno res a Procopio contra ius et fas gestas investiget et iudicium de ipso canonicum ferat; simul meminit synodi cuiusdam episcoporum Cappadociae, praeside Soterico habitae, quae ante annos paucos Lampetium denuo damnasse videtur; nam Sotericus coaevus fere erat Severi; a Macedonio, patriarcha Constantinopolitano ordinatus, anno 512 aderat synodo Sidonensi, ubi Severus patriarcha electus est; rogante Hormizda, Romano Pontifice a Iustiniano anno 520 depositus tamen, adhuc anno 536 archiepiscopus erat et qua talis Stephanum diaconum Constantinopolim misit ad synodum Menna praeside habitam; vix ergo multos abhinc annos ante a. 512 episcopi munere fungi coeperat [5]. Messalianorum mentio fit in duabus adhuc aliis Severi epistolis; in iis autem nil notatu dignum occurrit [6]. — Photius refert Severum adhuc presbyterum *Testamentum* Lampetii refutasse [7], quod et Zacharias Scholasticus narrat in *Vita Severi* a Francisco Nau translata [8]. Alius epistolae Severi, ad Solonem episcopum contra Euchitas datae, fragmenta edidit Wolf [9], qui etiam fragmentum operis Severi iam laudati : κατὰ τῆς διαθήκης Λαμπετίου συντάγματος publici iuris fecit, ubi oratio vocalis tamquam utilis commendatur, quippe quae daemonem propellat [10].

[1] Karapet-Ter-Mkrttschian, *Die Paulikianer*, p. 42. Cf. *supra* p. 28.
[2] Brooks, *The Sixth Book of the Select Letters of Severus Patriarch of Antioch*, London, 1902, v. I, p. 39 sqq.; v. II, 59 sqq.
[3] Assemani, *Bibl. Or.* in praefatione voluminis II, s. v. *Anazarba;* Le Quien, *Or. Christ.* II, col. 887.
[4] *Bibl., Codex* LII (n. XXI, 5_2).
[5] Le Quien, *o. c.* I, col. 377 sq. — [6] Brooks, *o. c.* I, 322, 326; II, 287, 291.
[7] *Bibl., Codex* LII (n. XXI, 5_6). — [8] *Opuscules Maronites*, Paris, 1899, p. 83. Cf. *Patr. Or.* II, 106.
[9] *Anecdota Graeca*, Hamburgi, 1733, vol. III, p. 171. In ea epistola miracula ad initium fidei necessaria fuisse dicuntur. — [10] *Ibidem*, III, p. 182.

10. Severus crimina nefanda obiectat Messalianis eos libidinis, hypocriseos, immo atheismi insimulans, quem celaturi omnes quidem haereses simulatim anathematizent, solum Adelphium silentio honorantes. Ut ut accusationes Severi graves sint, confirmantur verbis S. Maximi, qui in *Scholiis* ad cap. VI operis Pseudodionysiani *De ecclesiastica hierarchia* (v. n. XV) narrat Messalianos peracto in exercitationibus severis triennio, quasi iam indefectibilitatem consecuti sint, sub praetextu ἀπαθείας libidini, adulteriis omnibusque flagitiis deditos esse et speciem phreneticorum prae se ferre.

II

AUCTORES NOTITIAS MEDIATAS DE MESSALIANIS REFERENTES.

11. Theodoretus Cyrensis. — 12. Philoxenus Mabugensis. — 13. Timotheus Constantinopolitanus. — 14. Ioannes Damascenus. — 15. Euthymius Zigabenus. — 16. Theodorus bar Choni. — 17. Photius. — 18. Agapius Michaelis Magni et Gregorii Barhebraei fons.

Modo de altera classe auctorum, qui mediatas duntaxat notitias ex antiquioribus scriptis haustas circa Messalianos memoriae tradiderunt, agendum erit et eruenda sunt opera, unde notitiae istae manarint.

Ante omnia scriptores enumeramus, quorum opera ad rem nostram pertinent :

11. Theodoretus Cyrensis in *Historia Ecclesiastica,* IV, 10 (v. n. IX) et *Haereticarum fabularum compendio,* IV, 11 (v. n. X). Notulae breves de Messalianis reperiuntur in *Epitome divinorum decretorum*, cap. XVIII, ubi ad falsam Messalianorum de baptismo doctrinam alludit, et in *Vita abbatis Marciani*, cap. III. Historiae Religiosae, quem acerrimum Messalianorum adversarium fuisse commemorat [1].

12. Philoxenus episcopus Mabugensis fuse de Messalianis disserit in *Epistola ad Patricium,* monachum Edessenum data, cuius partem ad Messalianos spectantem syriace prima vice Patriarcha Raḥmani publici iuris fecit (v. n. XII). Graeca Epistolae translatio iam dudum a cardinale Maio edita est [2] sub nomine Isaaci Ninivitae πρὸς τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Συμεῶνα τὸν ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει. Persona Simeonis a translatore conficta est, uti iam pridem demonstravit J. B. Chabot [3], qui et rationem fictionis recte statuit dicens : *Cum enim Philoxenus monophysita pari odio Nestorianis et orthodoxis erat, qui graece hanc epistolam vertit, cum nolebat proponere suis odiosi viri sermonem, mutavit titulum, ut opus imponeret Ninivitae, cuius scripta favorem monachorum*

[1] Ed. Schulze, III, 1146.
[2] *Nova Patrum Bibliotheca*, t. VIII, parte III, p. 156.
[3] *De S. Isaaci Ninivitae vita, scriptis et doctrina*, Lovanii, 1892, p. 14 sq.

semper obtinuerunt. Axiopistiam Epistolae, ob falsas de auctoris aetate suppositiones Jacobi[1] et Karapet-Ter-Mkrttschian[2] immerito in dubium vocarunt.

Quae Philoxenus de rebus ab Adelphio gestis refert, singularia quidem sunt, attamen etiam apud Theodorum bar Choni[3] recurrunt, qui filum narrationis Philoxeni quidem presse sequitur[4], nihilominus nonnulla ab ipso independenter ita refert[5], ut eius relatio ex Epistola Philoxeni simpliciter derivari nequeat, sed potius alii documento in acceptis referenda sit, quo ambo viri diversa ratione usi videntur. Quodnam autem documentum hoc fuerit, exinde coniici potest, quod Theodori narratio de *doctrina* Messalianorum cum relatione Theodoreti Cyrensis maxima ex parte mirum in modum quidem convenit[6], attamen quaedam addit[7], quae apud Theodoretum non leguntur. Proinde fons communis Philoxeni et Theodori is est, quem etiam Theodoretus expilavit. Hunc autem Theodoretus ipse prodit dicens : « Amphilochium in Synodo Sidetana accuratissime confodisse Messalianos insertis eorum verbis Actis a se compositis, quae dogmatis differentiam aperte declarent[8] ». Omnes tres proinde laudatae de Messalianis relationes ultimatim ad Acta Sidetana referri posse videntur; Philoxenus vero Theodorusque probabiliter syriaca eorum translatione sunt usi.

Hic noto monachum Asuna, cuius res gestas phrenesi proximas exitumque tragicomicum Philoxenus narrat, in *Vita S. Ephraemi* inter discipulos Sancti recenseri, qui « doctrinae » scribendae operam dederint[9].

13. Saeculo VI exeunte vel VII ineunte TIMOTHEUS CONSTANTINOPOLITANUS in opere haeresiologico *de iis, qui ad Ecclesiam accedunt,* doctrinam Messalianorum in capita XIX digestam proposuit (v. n. XIV). Eius relatio hinc inde tantam similitudinem prae se fert cum pluribus Theodoreti locis[10], ut

[1] *Zeitschrift f. Kirchengeschichte,* t. IX, p. 510 sqq. — [2] *Die Paulikianer,* p. 45 sq.

[3] V. n. XIX.

[4] Huc spectat historia Sancti a daemone tentati eiusque responsa (XII, 8 = XIX, 12-15).

[5] Nomina asseclarum a Theodoro relata (XIX, 2) apud Philoxenum desunt (cf. locos similes apud Theodoretum IX, 6; X, 23) deest etiam expositio nominis ܡܨܠܝܢܐ (XIX, 7 sqq.). Philoxenus Adelphium *discipulum* dicit Iuliani Sabae (XII, 1) Theodorus *aemulum* (XIX, 3). Theodorus placita Messalianorum de Satana in homine habitante deque sacramentorum inefficacia breviter commemorat (XIX, 16-18), Philoxenus hac de re nihil refert.

[6] Huc pertinent loci de sectae asseclis (XIX, 2; cf. Theodoreti narrationem IX, 6; X, 23) et de eorum doctrina (XIX, 16-18; cf. similia Theodoreti verba IX, 16 sq.).

[7] Cf. ea, quae de *complemento* ܫܘܡܠܝܐ habet XIX, 17.

[8] *Haer. Fab.* IV, 11 (v. n. X, 25). Cf. Theodoret. *Kirchengeschichte* hsg. v. Parmentier, Leipzig, 1911, p. CXV.

[9] *S. Ephraemi Hymni et Sermones,* ed. Lamy, t. II, col. 35/6; *Acta Martyrum et Sanctorum*, ed. Bedjan, t. III, p. 638. In Actis a Mubarak Romae editis de Asuna tacetur.

[10] Cf. locos de inutilitate baptismi (*H. E.* IV, 10 [n. IX, 16] *H. F. C.* IV, 11 [n. X, 2, 5] et Timothei cap. 2), de daemone in homine inde ab eius nativitate habitante (Theodoretus *H. E.* [n. IX, 17] *H. F. C.* [n. X, 4] et Timothei cap. 1), de necessitate orationis (Theodoretus *H. E.* [n. IX, 17] *H. F.* C. [n. X, 3] et Timothei cap. 3), de apparente « perfectis » SS. Trinitate (Theodoretus *H. E.* [n. IX, 20] *H. F. C.* [n. X, 9] et Timothei cap. 5), de rebus futuris « perfectis » notis (Theodoretus *H. E.* [n. IX, 19] *H. F. C.* [n. X, 8] et Timothei cap. 10) de daemone sputo fugando (Theodoretus *H. F. C.* [n. X, 6] et Timothei cap. 3), de inutilitate ieiunii (Theodoretus *H. E.* [n. IX, 18] et Timothei cap. 9).

iam Salmon merito suspicatus sit ambas relationes e fonte communi manasse, qui, sicut iam supra exposuimus, cum Actis Sidetanis idem videtur. Quod etiam stilus lapidaris Capitum Timothei supponendum esse commendat.

14. Medio saeculo VIII de Messalianis fusius egit JOANNES DAMASCENUS in *Compendio de Haeresibus* § 80 (V. n. XVI — XVII). Eius relatio tribus constat partibus : α) primo duodeviginti capita proponuntur *impii dogmatis Messalianorum ex eorum libro collecta*, β) dein narratio de rebus sectariorum gestis et de aliis quibusdam sententiis, γ) demum sequitur *pars Historiae Ecclesiasticae* Theodoreti ad Messalianos pertinens; de qua iam superius egimus.

Quod ad capita duodeviginti attinet, duo ex iis de verbo ad verbum apud Timotheum quoque prius laudatum inveniuntur[1], quaedam aliis verbis dicta a Timotheo repetunt[2], quaedam vero nova prorsus referunt[3]. Idem dici potest de altera narrationis Ioannis Damesceni parte, in qua praeter sententias cum Timotheo de verbo ad verbum conformes[4] novae pariter reperiuntur[5], quas apud auctores antiquiores frustra quaeres.

Non obstantibus partibus utrique auctori communibus, vix puto Joannem Damascenum capita Timothei nota habuisse. Erat enim, uti totum opus eius haeresiologicum ostendit, excerptor. Si proinde librum Timothei praesto habuisset, materiam ab illo bene dispositam novam in formam haud redegisset, nec aliqua maximi momenti capita, uti sunt errores Messalianorum circa Trinitatem[6] et corpus Salvatoris humanum[7], simpliciter omisisset. Ad necessitudinem mutuam utriusque documenti illustrandam addimus elenchum capitum :

Timotheus.	J. Damascenus.
1. Inde a nativitate cuique homini adhaeret daemon eumque ad actus absurdos impellit.	1. Satanas cum homine habitat. 2. Satanas et daemones mentem hominis possident et cum eius natura coniuncti sunt.

[1] Timothei cap. 4 = J. Damasceni *Comp. de Haer.* 80, cap. 8; Timothei cap. 7 = J. Damasc. *l. c.* cap. 16.

[2] Timothei cap. 1 cf. J. Damasc. *l. c.* capp. 1-2; Timothei cap. 2 cf. J. Damasc. *l. c.* cap. 4. — [3] J. Damasc. *l. c.* capp. 11, 13.

[4] Timothei cap. 15 = J. Damasc. *l. c.* n. XVII, 2; Timothei cap. 3 cf. J. Damasc. *l. c.* [n. XVII, 6].

[5] J. Damasc. *l. c.* [n. XVII, 11-19]; huc pertinent ea imprimis, quae de dignitate sacerdotali a Messalianis captata narrat. — [6] Timothei cap. 6. — [7] Timothei cap. 8.

	3. Satanas et Spiritus S. in homine cohabitant.
2. S. Baptisma daemones eiicere ex homine non potest. 3. Sola oratio fervens eiicit daemonem in suo exitu ad instar serpentis vel fumi apparentem,	4. Neque baptisma, neque S. mysteria perficiunt hominem, sed sola oratio sedula. 5. Homines post baptisma in massa peccati manent. 6. Homo fidelis per baptisma non accipit incorruptibilem vestem, sed per orationem.
dein apparet sensibiliter Spiritus S.	7. Etiam imperturbabilitas est accipienda atque participatio Sp. S. cum omni sensu ac certitudine (cf. cap. 17).
4. Imperturbabilitate accepta homo ita sentit copulam a sponso caelesti secum habitam, sicut sentit mulier in viri concubitu. 5. S. Trinitas oculis perfectorum carnalibus visibilis est.	8. Anima ita debet sentire copulam sponsi caelestis, sicut sentiat mulier in concubitu viri. 9. Spirituales vident peccatum et gratiam foris intusque. 10. Est revelatio, quae fit in sensu ac persona divina, tamquam doctrina. 11. Ignis δημιουργός est. 12. Anima Christum non habens sedes est Adversarii. 13. Mala natura constant. 14. Ante prevaricationem Adam cum Eva ἀπαθῶς concubuit.
6. Tres hypostases S. Trinitatis in unam resolvuntur et in quodlibet mutantur, ut commisceantur animabus dignis.	
7. Semen et verbum inciderunt in Mariam et corpus Dñi plenum fuit daemonibus. 8. Corpus Dñi aliquando in spiritum, aliquando in corpus mutatum est: erat enim incircumscriptum ad instar naturae divinae [1].	15. Semen et verbum inciderunt in Mariam.

Ex hoc elencho liquet materiam passim diversam analogo prorsus ordine in utroque documento proponi : primo doctrina sectae exhibetur de inhabitante in homine daemone, de inefficacia baptismi ad daemonem expellendum deque orationis hunc in finem necessitate, dein doctrinae cum fundamentalibus sectae placitis remotius cohaerentes, postea conclusiones practicae e doctrina sectae theoretica manantes, demum sectarii inhumanitatis, acediae hypocriseosque accusantur. Quodsi imprimis octo priora capita J. Damasceni examines, statim videbis ea argumento spectato primis quatuor Timothei

[1] Quoad cap. 15 Timothei cf. J. Damasc. *l. c.* (n. xvii, 2-3); cap. 16 Timothei cf. J. Damasc. *l. c.* (n. xvii. 9 sq.) : cap. 19 Timothei cf. J. Damasc. *l. c.* (n. xvii, 18 sq.).

capitibus perfecte respondere, tantum J. Damascenus rem fusius proponit. Certum igitur est ambo documenta e fonte communi manasse, uti iam partes identicae suadent; aeque autem certum est fontem J. Damasceni plus continuisse, quam capita Timothei. Stilus lapidaris capitum suadet ea e quodam instrumento synodico provenire. Aetas synodi ex illis J. Damasceni verbis coniici potest, quibus aliquos sectae asseclas episcopis circumventis ordinatos esse dicit[1]. Verba probabiliter ad Lampetium spectant, quem primum ex Messalianis ab Alypio ordinatum esse Photius tradit[2]. Igitur J. Damascenus capita sua ex Actis cuiusdam Synodi hausisse videtur, quae saec. V exeunte, vel VI ineunte contra Lampetium eiusque asseclas coacta est.

Instrumentum synodicum a nobis suppositum, perinde ac Timotheus, Acta Sidetana diverso tamen modo expilasse videntur. Capita nimirum Timothei cum narratione Theodoreti Cyrensis de doctrina Messalianorum notabiliter conveniunt. At Theodoretus ipse prodit, uti supra monuimus, se Actis Sidetanis esse usum. Fons igitur communis documentorum horum Acta sunt Sidetana diversimodi a singulis auctoribus excerpta. Hac stante suppositione facillime explicatur, cur documenta nobis praeiacentia in aliis conveniant, in aliis vero sui iuris esse videantur.

15. E capitibus Timothei et Damasceni Euthymius Zigabenus Titulo XXVI *Panopliae Dogmaticae* novum opus conflavit, in quo doctrinam Messalianorum e libro sectae haustam propositurum se promittit. His verbis prodit non se librum, quem dicit, excerpsisse, sed Joannem Damascenum allegare, qui capita sua ex libro haereticorum nactum se testatur. Zigabeni opus nihil pro nostra re novi continet; omnia eius « capita », ad locos iam notos Theodoreti, Timothei Joannisque Damasceni referri possunt[3].

Aliud Euthymii opus, cui inscribitur : *Confutatio et eversio impiae et multiplicis Messalianorum sectae*[4], silentio praetereundum esse putamus; placita enim Bogumilorum proponit, quae ad rem nostrorum non pertinent. Hoc opus est, quod Salmon aliam recensionem Capitum Joannis Damasceni existimavit *Actis eruditorum* a. 1696 p. 299 deceptus, ubi codex aliquis Lipsiensis et Baroccianus n. 185 Bibliothecae Bodleyanae, describitur, ita tamen, ut ex ipsa descriptione manifestum sit de altero hoc Zigabeni opere agi.

[1] V. n. xvii, 14.
[2] *Bibl., Cod.* LII (n. xxi, 5). Alypius c. a. 458 archiepiscopus erat Caesareae in Cappadocia. V. Le Quien, *Oriens Christianus,* I, col. 376 D.
[3] Excerptoriae artis Zigabeni illustrandae causa huncce addimus elenchum : Z. 2-3 = Tim. 5; Z. 4 = Tim. 7, Dam. 15; Z. 5 = Theodoretus, *Haer. Fab. Comp.* n. x, 2; Z. 6 = Theodoretus, *Hist. Eccl.* n. ix, 16 sqq.; Z. 7-8 = Dam. 3; Z. 9 = Dam. 13; Z. 10 = Tim. 4, Dam. 8; Z. 11 = Tim. 11; Z. 12 = Dam. 7, 17; Z. 13 = Dam. 16; Z. 14 = Dam. n. xvii, 14 sq.; Z. 15 = Tim. 13; Z. 16 = Tim. 15; Z. 17 = Dam. n. xvii, 11, 18; Z. 19 = Dam. xvii, 18. — [4] Migne. *P. G.* CXXXI, coll. 39-48.

16. Saeculo VIII de Messalianis et Lampetianis sat fuse disseruit etiam THEODORUS BAR CHONI Kaškarensis[1] in Libro Scholiorum XI, ubi inter alias haereses hasce duas quoque describit (v. n. XIX et XX). Quae in specie de Messalianis tradit, primo quidem obtutu ex operibus Theodoreti, Philoxeni, Timothei atque Joannis Damasceni expilata videntur, attamen accuratior locorum analysis ostendit Theodorum non fuisse merum compilatorem, nam in rebus Messalianorum narrandis, etiamsi sententias virorum laudatorum repetere videatur, sui tamen iuris est et etiam nova quaedam refert, quae alibi non leguntur.

a) Theodoreto in acceptis referenda videntur nomina haeresiarcharum[2], expositio alterius sectae cognominis : [illegible] i. e. ἐνθουσιασταί[3], demum exordium loci, ubi sententia sectariorum proponitur de daemone in homine habitante, qui sola oratione sedula expelli possit[4]; adverte tamen Theodorum relicto mox narrationis Theodoreti filo sui iuris fieri.

b) Ex Epistola Philoxeni ad Patricium Edessenum fluxisse videntur, quae de Adelphio[5] et dein de monachis illis narrat, qui apparentem sibi daemonem redarguerint[6]. At simul nota narrationis discrepantias : Philoxenus Adelphium Iuliani Sabae ad Sinai montem Aegyptumque visitandum proficiscentis comitem dicit, Theodorus aemulum; Philoxenus lapsum Adelphii sermonibus S. Antonii mysticis ab Adelphio false intellectis tribuit, Theodorus influxui Satanae; Philoxenus cum quadam compassione de asseclis Adelphii loquitur, Theodorus sectarios sacrificulis Baʿal aequiparat eorumque ruinam casui Iudae Iscariotis assimilat.

[1] De aetate et persona viri huius perpauca nota sunt. Certum tantum est eum ante a. 792 vixisse, teste rubrica in fine libri IX Scholiorum ab ipso compositorum stante, quae aliqua libri exempla eo anno absoluta esse affirmat. (V. Addaï Scher, *Étude supplémentaire sur les écrivains syriens orientaux*, in *Revue de l'Orient chrétien*, IIe série, t. II [1906], p. 26). Martinus Lewin in dissertatione sua Heidelbergensi, cui inscribitur : *Die Scholien des Theodor bar Koni*, Berlin, 1905, p. XXVI, eum auctorem saec. VI exeunte vel VII ineunte floruisse censet, cui assentitur etiam Addaï Scher, in *monito* editioni textus syriaci Scholiorum praemisso (Lipsiae, 1910).

Praeeunte Sachau, M. Lewin verum Auctoris nomen [illegible] (Saturninus) fuisse suspicatur assentiente ei Nestle (*Theol. Literaturzeitung*, 1909, col. 534 seqq et *Orientalistische Literaturzeitung*, 1911, col. 26 sq.). At certum est [illegible] in Catalogo auctorum metrico ʿAbdîšôʿ Sobensis duabus tantum syllabis constare. (Cf. Assemani, *Bibl. Or.* III, 198).

[2] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 2) = Theodoretus, *H. F. C.* IV, 11 (n. X, 23).

[3] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 8) = Theodoretus, *H. E.* IV, 10 (n. IX, 3).

[4] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 17) = Theodoretus, *H. F. C.* IV, 11 (n. X, 4 sq.).

[5] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 3) = Philoxenus, *Ep. ad Pater* (n. XII, 1).

[6] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 12 sqq.) = Philoxenus *o. c.* (n. XII, 7 sq.).

c) Quae de manuum labore a Messalianis spreto refert, etiam apud Timotheum simili modo narrata reperies[1],

d) quod vero de inefficacia baptismi et mysteriorum Dñi a sectariis asserta tradit, in eodem contextu Ioannes Damascenus notavit[2]. Quodsi perpendas Theodorum b. Choni probabiliter J. Damasceno antiquiorem esse et, etiamsi eius coaevus fuisset, eum, utpote Nestorianum, vix scriptis Melchitae usum esse, si porro rationem habeas multiplicium parallelismorum, quae inter opera laudata intercedunt, vix reiicies hypothesim, quam proposuimus : omnes has circa placita Messalianorum relationes e fonte quidem unico, ex Actis nimirum Sidetanis, sed probabiliter saepius redacto et aucto, manasse.

De Lampetianis, sicut iam dictum est, Theodorus seorsum sermonem instituit (v. n. XX). Lampetio quidem eiusque asseclis impudentiam vesaniae proximam tribuit, at eius verba Severus et Photius quoque confirmant : igitur vix asseri potest Theodorum stolidam Lampetii lasciviam exaggerasse.

17. Notitias historicas de Messalianis et has summi valoris etiam PHOTIO debemus (v. n. XXI), qui adhuc integram collectionem decretorum synodalium contra Messalianos latorum praesto habuerat. Eorum argumentum Codice LII celeberrimae Bibliothecae exhibet. Hac de re v. inferius dicenda.

18. Ex auctoribus Syris posterioribus notitias pretiosissimas tradunt de Messalianis MICHAEL MAGNUS, Iacobitarum patriarcha (v. n. XXII) et GREGORIUS BARHEBRAEUS maphrianus (nn. XXIV-XXVI). Michaelis Magni testimonium ideo imprimis notabile est, quia teste Barhebraeo Messalianos volumine prolixiore refutandos suscepit (v. n. XXV); supponendum igitur est Michaelem historiae sectae accuratius indagandae operam dedisse et documenta forte hodie deperdita de primordiis eiusdem praesto habuisse. Michael Magnus id differt a suis praedecessoribus[3] Messalianos impugnantibus, quod eorum originem non ab Adelphio, sed ab Eusebio quodam Edesseno derivat (v. n. XXII), cuius discipulos Sabam, Dadoem, Adelphium, Hermam Simeonemque dicit, eodem prorsus ordine, quo a Theodoro bar Choni recensentur. Refert eos etiam Euchitas ([illegible]) et Enthusiastas ([illegible]) appellari, quippe qui, « somnia, daemonum operationes revelationem Spiritus habeant ». Idem fere narrat etiam Gregorius Barhebraeus in parte haeresiologica operis adhuc inediti, cui inscribitur : *Candelabrum Sanctorum*[4], *Haeresi* XVI, ubi fundatorem sectae pariter Eusebiam dicit Edessenum, eius vero discipulos « senes quosdam, qui somnia et

[1] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 10) cf. Timothei cap. 14 et 16.

[2] Theodorus *o. c.* (n. XIX, 18) cf. I. Damasceni cap. 4, Timothei cap. 2 et 12.

[3] Agapio excepto, *Patr. Or.*, VII, 585.

[4] Eius analysin v. apud Assemani, *Bibl. Or.* II, pp. 284-297.

operationes daemonum revelationes spiritus appellaverint dicentes accedentes ad se charisma spirituale accipere, ita ut si cum mulieribus dormituri essent, non sentirent »; addit etiam ad mentem haereticorum s. Communionem nihil sumentibus prodesse. Cum haec Barhebraei verba in *Chronico* Michaelis desint, certum est ea aliunde manasse; quae vero ambo viri de Eusebio, sectae fundatore referunt, indicat fontem relationis communem; nam Eusebii mentio apud alios auctores non invenitur; hinc concludo Barhebraeum opere Michaelis contra Messalianos exarato esse usum.

Barhebraeus etiam in Historia Dynastiarum meminit Messalianorum : (n. XXVI.) Quae illic narrantur, singularia prorsus sunt nec eorum origo definiri potest.

III

Res Messalianorum apud Nestorianos gestae.

19. Synodus Mâr Acacii a. 486 habita. — 20. Testimonium Mešiḥa Zekā ecclesiae Adiabenes historiographi. — 21. Synodus Mâr Ezechielis a. 576. — 22. Synodus Mâr Išo'jahb catholici a. 585. — 23. Chronicon Nestorianum a Guidi editum de Messalianis Singarensibus. — 24. Mar Babaeus monasteriorum Messalianismo infectorum purgator. — 25. Ioseph, cognomine videns.

Adhuc breviter res Messalianorum gestas in Mesopotamia occidentali, inter Syros Nestorianos brevissime delineabimus.

19. Prima, adhuc subobscura vestigia Sectae in *decretis synodi* Mar Acacio catholico praeside anno 486 Seleuciae habitae deprehenduntur. Canone videlicet primo (n. XXVII), agitur de hominibus quibusdam mente perversis in provincia Bêt-Armayê habitantibus, qui schemate monachatus induti per diversa loca circumvagentur et mentes simplicium pervertant et confessionem orthodoxam fidei constuprent. Canone secundo (n. XXVIII) huiusmodi falsi nominis monachis civitates adire interdicitur concessa eis duntaxat habitatione in locis incultis, a consuetudine hominum remotis.

Non est dubium, quin his verbis Messaliani describantur, uti optime perspexit Braun[1]; etenim iisdem fere verbis utitur synodus Nestorianorum anno 576 habita expressam sectariorum mentionem faciens et res ab eis gestas damnans.

20. Saeculo VI ineunte haeresis Messalianorum in provincia Adiabenes imprimis longe lateque diffusa videtur. Huius rei testis est Mešiḥa-Zeka, qui medio saeculo VI, circa annum Dñi 560 historiam ecclesiae metropolitanae Adiabenes conscripsit et in eius fragmentis a Mingana editis[2] Messalianorum mentionem fecit.

[1] *Das Buch der Synhodos,* Stuttgart und Wien, 1900, p. 62.
[2] *Sources syriaques,* Môsul, 1907 (opus Lipsiae in aedibus O. Harrassowitz venale).

Iuxta verba Mešiḥâ-Zekâ, ecclesiae Adiabenes metropolita annis 499-511 Iosephus erat, qui sedente Šilâ catholico (505-523) monachus fieri et archiepiscopatui renunciare volebat. His auditis catholicus ad Iosephum epistolam dedit ei persuasurus, ut consilio mutato in munere episcopali perseveraret. Solet enim, inquit, diabolus quandoque homines sanctos de via perfectionis deturbare, cogitationibus quidem sanis, at perfectioni oppositis. « *Nonne videmus quotidie ad populum Messalianorum maledictorum innumerabilem virorum Dei multitudinem transire eosque vagando in errorem inducere*[1]? »

Refert porro Mešiḥa-Zekā successorem Iosephi, Mâr Ḥenana, Abrahamum, « interpretem » scholae Nisibenae rogasse, ut sibi aliquem praeceptorem mitteret, qui in regione Adiabenes scholam pro infantibus erigeret *ad sanam fidem mentibus eorum imprimendam et contra impetus haereticorum et Messalianorum defendendam.* Mar Abraham interpres doctorem quemdam Paulum ad Ḥenana episcopum misit, qui plus quam triginta annos in regione Adiabenes pueris docendis operam dabat[2].

21. Nova mentio Messalianorum fit anno 579 in Actis Synodi praeside Ezechiele catholico habitae (n. XXIX). Caput primum instrumenti synodici acerrime in Messalianos invehitur, quippe qui spreto cultu divino poenas a peccatoribus luendas in dubium vocent et mulieres iuveniles ad libidinem lasciviamque suam satiandam circumducant.

22. Easdem fere accusationes repetit canon VIII *Synodus* Nestorianorum anno 585, praeside mâr Iešu'-jahb catholico habitae, ubi tacito sectariorum vero nomine agitur de hominibus fraudulentis, qui habitu venerabili monachorum abutentes per vicos et urbes vitam vagam vivant, mulieres sanctimonialium habitu indutas secum circumducant scandaloque immenso fidelibus sint (n. XXX). Canone IX eiusdem synodi (n. XXXI) manifestum est agi de Messalianis, quorum asseclae monachi potissimum erant sectae Jacobitarum addicti in regione Assyriae, id est, in vicinitate monasterii Mâr Mattay degentes, unde profecti placitis antinomisticis moniales plerumque infecisse videntur[3]. Synodus etenim mavult nullos monialium conventus dari, vel si iam sint, ne pauciores quam quattuor vel quinque sanctimoniales vitam communem agant.

23. Ad finem vergente saeculo VI Messalianorum secta inter Nestorianos

[1] A. Mingana, *Sources syriaques*. Vol. I. Lipsiae (s. a. 1908), p. 72. : ܐܠܐ ܚܙܝܢ ܕܟܠܝܘܡ
ܟܠܗ ܣܘܓܐ ܕܓܒܪ̈ܐ ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܡܢܝܢ ܥܒܪܝܢ ܠܥܡܐ ܕܡܨܠܝܢ̈ܐ ܠܝ̈ܛܐ ܘܡܛܥܝܢ ܠܗܘܢ ܒܦܘܚܪܐ.
[2] *Ib.* p. 75 : ܡܬܒܥܐ ܠܗ ܡܢܗ ܐܝܟ ܕܢܫܕܪ ܠܗ ܡܠܦܢܐ ܚܕ ܕܢܩܝܡ ܐܣܟܘܠܐ ܠܛܠܝ̈ܐ ܒܐܬܪܐ ܕܚܕܝܐܒ ܘܢܩܒܥ ܒܡܕܥܝܗܘܢ
ܗܝܡܢܘܬܐ ܚܠܝܡܬܐ ܘܢܣܥܘܪ ܠܘܩܒܠ ܥܘܫܢܐ ܕܗܪ̈ܛܝܩܐ ܘܕܡܨܠܝ̈ܢܐ.
[3] Braun, *o. c.*, p. 279 sq.

magis adhuc percrebuisse videtur. Sectariorum sedes praecipua erat tunc temporis regio montana circa Šingar civitatem sita; teste nimirum Chronico anonymi auctoris a Guidi edito Gregorius Kaškarensis, metropolita Nisibenus *quosdam monachos, qui turpia facinora patrantes circa montem Šigâr commorabantur et Messaliani erant, dedecoravit et in omnia loca eiecit.*

24. Cum regnante Chosroë II (590-628) Širin regina et Gabriel Šingarensis, archiater aulicus, regis animum Monophysitarum causae conciliassent, cum factione Iacobitarum etiam Messaliani in dies crescere coeperunt. Šabrišô' eiusque successor, Gregorius (606-609) sectae reprimendae absque successu operam dabant. Mortuo Gregorio usque ad obitum Chosrois regis (609-628) Nestoriani capite, catholico, carebant rege catholici novi electionem prohibente. Ea tempestate Ionadab Adiabenus, Cyriacus Nisibenus, Gabriel Karkensis, metropolitae Mesopotamiae septentrionalis, Babay, cognomine « magnum », monachum Izalensem visitandis monasteriis praefecerunt, qui munere sibi commisso religiosissime functus monachos doctrinis Messalianorum infectos e conventibus Nestorianorum eiecit[2], ita ut iure meritoque Thomas Margensis scripsisse potuerit, *impuram Messalianorum sectam, quae ab eremitis orta sit, ab eremita debuisse dedecorari*[3].

Babaeus etiam opera diversa polemica contra haereticos composuisse a Thoma Margensi dicitur[4]. De Messalianis quidem, ut sciam, ex professo non scripsit, saepius tamen eorum meminisse videtur. Sic v. g. in « *Expositione Centuriarum* » Evagrii, ubi ad caput 85 « *Centuriarum* » haecce notavit[5] :

[1] *Chronica minora* ed. Guidi, Parisiis 1893 [*Corpus Scriptorum Christianorum orientalium*, Series III. Tomus IV], p. 18 : [illegible]

[2] Thomas Margensis, *Liber Superiorum* I, 27 ed. Bedjan, Parisiis, 1901, p. 42 : [illegible] Cf. Assemani *Bibl. Or.* III, 91. Labourt, *Le Christianisme dans l'empire Perse*, p. 230.

[3] *O. c.* I, 28, ed. Bedjan, p. 43 : [illegible]

[4] *O. c.* I, 28, ed. Bedjan, p. 43.

[5] Cl. Prof. O. Braun in literis d. d. 2 Novembris anni 1908 ad me datis portionem textus huius operis ad Messalianos spectantem eamque e Codice Vaticano Syro n. 178. fol. 123b descriptum communicare dignatus est : [illegible] Der nun, der tauft ist es, welcher das beseligende öl hat [illegible]

(Evagrius :) « *Omnes, qui aqua baptisantur, odori Spiritus Sancti associantur; is vero, qui baptisat, oleum suave habet.* »

(Babaeus :) *Hic carpit et traducit mendacis nominis impiam Messalianorum sectam, qui abnegant et respuunt sanctum baptisma et orationem, aiunt, spiritualem conferre nobis gratiam Spiritus Sancti et nos perfectos fieri hoc in saeculo. Et baptisma, asserunt, nil quidquam prodesse nobis. Quam haeresim impiam beatus Marcus dedecori exposuit in illo sermone de baptismate; hic beatus Evagrius quoque dicit : 'qui vero baptizat, is est, qui oleum beans habet',* [quasi] : *is, qui baptizat, is est, qui habet gratiam Spiritus Sancti vi sacerdotii sui administrans aquam et oleum et invocans nomen Trinitatis Sanctae super baptisandum et recipientem primitias Spiritus Sancti. Proinde absque baptismo et sacerdotio non recipitur gratia Spiritus Sancti, excepto forsitan martyrii tempore.*

25. Vigilantia Babaei non obstante error Messalianorum inter Nestorianos recruduisse videtur. Causa huius rei in schola celeberrima Nisibena quaerenda est, cuius antistes doctissimus, Ḥenânâ Adiabenus saeculo VI ad finem vergente a theologia orthodoxa Nestorianorum, ab Aristotelismo scholae Antiochenae ad Origenismum platonizantem defecit et placitis heterodoxis magnas inter Nestorianos lites excitavit.

Babaeus supra laudatus in *Vita Mâr Giwargîs* martyris, qui machinante Gabriele Šingarensi a Persis crucis supplicio affectus est, Ḥenana Adiabenum doctrinam origenianam ἀποκαταστάσεως tradidisse fert eumque propterea conviciis dirissimis vituperat[1]. Quae, ut ut exaggeratae sint, decretis quoque synodalibus a. 605 praeside Gregorio catholico latis confirmantur, in quibus auctoritas Theodori Mopsuesteni contra novatores inculcatur ac defenditur[2].

Ḥenânâ praeter doctrinas Origenianas etiam de unione Christi hypostatica doctrinas Nestorianis absonas et definitionibus Chalcedonensibus affines propugnabat. Hinc evenit, ut eius asseclae propter opiniones suas ab antistitibus propriis vexati rem communem cum monachis Iacobitis fecissent et doctrinas Origenianas magistri cum placitis antinomisticis virorum istorum errore Messalianismi infectorum confudissent.

Išô'denaḥ, *Libri Castitatis* auctor, narrat[3] Iosephum, alio nomine 'Abdišô', cognomine [illegible] *videntem*, praepositum conventus Rabbân Boḥtišô' in confiniis vici Zînay siti, ob scripta heterodoxa infestatum, sub nomine fratris sui 'Abdišô' opera a se composita edidisse. Quam autem ob causam Iosephus

[illegible]

Cf. Braun, *o. c.*, p. 172, ubi pars huius textus germanice translata legi potest.

[1] *Histoire de Mar-Jabalaha, de trois patriarches, d'un prêtre et de deux laïques*, ed. P. Bedjan, Paris, 1895, p. 476 sqq.

[2] *Synodicon orientale*, ed. Chabot, pp. 210-475.

[3] N. 126, ed. Bedjan, p. 509.

a praesulibus Nestorianis vexatus fuerit, anonymus canonista, auctor collectionis canonum in synodis Nestorianorum statutorum lingua arabica editae prodit referens Timotheum catholicum occasione consecrationis Mâr Nestorii Nuhadrensis episcopi a. 790 synodum habuisse, in qua Iosephus una cum Ioanne Daliathensi et Ioanne Apamiensi ob doctrinas heterodoxas damnatus fuerit[1].

Verba laudati operis ab Assemani recitata haecce sunt :

Timotheus Catholicus Ioannem cognomento Daliathensem[2] *et Ioannem Apamensem atque Iosephum in Synodo condemnavit, in qua Patribus de illorum temporum statu, deque errorum, quibus involvebantur tenebris disseruit, quodque nisi Dei misericordia intercessisset ea mortales calamitas obruisset, quae tempore diluvii eosdem oppressit. Deinde subdidit Monachos quosdam personam Angelorum induere et hominibus illudere et mirum in modum illis errores varios propinare ex quibus esse Ioannem Daliathensem... Alium praeterea ex eodem grege Iosephum dictum inter caetera dixisse : si donum Spiritus accipere cupitis, nolite ad orationem et ministerium vos convertere, sed hominum congressum fugite atque tenebricosa loca petite, ubi ne aviculae quidem vox audiatur; nec illum animadvertere, Spiritum Sanctum in Apostolos descendisse sub specie ignis et adulto iam die. Alicubi etiam ab eodem Iosepho haec praeterea iactari : Quum quispiam ad perfectionem pervenerit, illum oratione minime indigere, neque Psalmis, neque lectione, neque labore manuum, quia iam perfectus est. Compertum autem esse Domini Corpus et Sanguinem, Spiritus opera per continuam orationem consecrari. Illum quoque affirmare animam una cum corpore nequaquam creatam fuisse, sed eandem cum Deo praeexstitisse; eundem insuper adversus divinitatem blasphemasse, quum affirmaret eam esse visibilem... Praedicti itaque Patres cum Timotheo congregati anathemati subiecerunt asserentem ab humanitate Domini divinitatem ipsius videri*[3] *aut ab alia quaecunque creatura decreveruntque animas post separationem omni sensu carere donec ad sua corpora regrediantur neque ullam praeter Christi humanitatem perfectionem attigisse in hoc saeculo; eos praeterea condemnarunt, qui Iosephi praedicti et Ioannis Daliathensis et Ioannis Apamensis libros legerent, aut in Bibliotheca monasterii seu in cella sua haberent praeceperuntque ut canonicae preces Oratione Dominica inchoarentur et terminarentur.*

Habes hic sententias Messalianas placitis Origenis admixtas, quae originem suam certissime celeberrimo magistro scholae Nisibenae, Hᵉnânâ

[1] Assemani, *Bibl. Or.* III, 91 sq. Labourt, *De Timotheo I Nestorianorum patriarcha*, Parisiis, 1904, p. 20 seq.

[2] Quandoque etiam Ioannes Saba dictus. Eius opera exstant in codicibus Musei Britannici Add. 14728 (Wright *CBM*, p. 581) et 14729 (Wright *ib.* pp. 584 et 860). Canonista ab Assemani allegatus eum Sabellianismi accusat. Eius mentionem facit Išô'dᵉnaḥ in *Libro Castitatis*, n. 127, ed. Bedjan, p. 512. De eo v. Assemani, *Bibl. Or.* I, 433; III, 103. Rubens Duval, *Lit. Syr.* [2], p. 237.

[3] Verba ad Ioannem Daliâthensem pertinent.

debent. Saltem in antiquioribus documentis ad hanc sectam spectantibus doctrinae de animarum praeexistentia nulla vestigia reperiuntur.

De posterioribus sectae inter Nestorianos fatis nihil compertum habeo. Res litteraria Nestorianorum inde a saeculo IX ceterum tam parum explorata est, ut hodie saltem indagatio eiusmodi scientifica fere impossibilis sit.

IV

Opera deperdita ad Messalianos spectantia.

26. Absolutis scriptis, quibus notitias supra propositas circa Messalianos debemus, addimus elenchum operum deperditorum ad res gestas sectae spectantium, praenotantes maximam horum operum partem e Bibliotheca Photii esse notam, qui adhuc plura in nostro elencho recensenda praesto habuit eorumque argumentum excerpsit. Quae sunt :

a) *Acta Synodus Sidensis* praeside Amphilochio Iconii episcopo praesentibus 25 episcopis habitae (nn. X, 25; XIV, init.; XXI, 1). Photio teste ea synodus prima Messalianos damnavit. De anno, quo habita sit, nil certi constat. Olim Baronius ratione habita legum, quas Theodosius Magnus imperator circa annos 381-383 contra Encratitas, Apotactitas, Hydroparastatas vel Saccophoros tulit[1] atque falsae innixus suppositioni nomen Saccophororum nil nisi Messalianorum esse cognomen, quippe qui « saccum » portaverint et propterea « saccophori » cognominati sint, synodum Sidetanam anno 383 habitam fuisse contendebat[2], assentiente Mansi[3], contradicente vero ei postea Tillemontio[4], qui reiecta Messalianorum cum Saccophoris aequiparatione eam synodum demum anno 390 habitam esse voluit. Sententiam Tillemontii sequitur etiam Gerardus Rauschen, qui partem annalium Baronii annos 378-395 complectentem germanice edidit ibique synodum Sidetanam anno 390 habitam fuisse argumentis et Tillemontii et novis quibusdam convictus statuit[5].

Inde a Tillemontio hac de re multum disputabatur. Salmon et Bonwetsch pro sententia Tillemontii suffragia dedere. Hefele[6], cui etiam Braun assen-

[1] *Codex Theodosii* XVI, 5. 7. 9. 10. 11. Cf. Holl, Amphilochius von Ikonium, p. 36.

[2] *Annales Ecclesiastici*, t. IV. Coloniae, 1624, col. 523.

[3] *S. Conciliorum Collectio amplissima*, t. III, col. 651.

[4] *Mémoires*, VIII, p. 533 sq., p. 798.

[5] *Iahrbücher der christlichen Kirche unter dem Kaiser Theodosius dem Grossen. Versuch einer Erneuerung der Annales Ecclesiastici des Baronius für die Iahre 378-395.* Freiburg im Breisgau, 1897, p. 339.

[6] *Conciliengeschichte* [2] II, p. 48.

titur[1], ipsam synodi existentiam in dubium vocavit, pariter absque ullo fundamento. Recentissime Holl ad antiquam Baronii sententiam rediens Synodum Sidetanam circa annum 383 habitam fuisse declaravit putans reapse nexum aliquem intercedere debere inter legislationem civilem haereticos ferientem et activitatem Amphilochii audaciam Messalianorum reprimentem. Monet praeterea synodum Sidetanam omnium maximam fuisse ex eis, quae postea contra Messalianos habitae sunt; quo ostendatur prima sententia peremptoria in eos sollemniter lata reliquas synodos nil nisi iam priori decreto assensum praebuisse et propterea minore cum frequentia celebratas esse[2]. Acta synodica Photio praesto erant, unde liquet synodi existentiam a Hefele falso in dubium esse vocatam. Praeterea Theodoretus Cyrensis testimonium Photii indirecte confirmat dicens[3]: *Amphilochium... accuratissime haeresim confodisse et ipsa eorum verba Actis a se confectis inseruisse;* ὑπομνήματα, ad quae alludit, certe nil aliud sunt, nisi Acta Sidetana; verba vero haereticorum Actis inserta veri simillime sunt sententiae Messalianorum haereticae, quas inde Theodoretus excerpsit. Cum porro aliqua Timothei capita cum verbis Theodoreti mirum in modum conveniant, probabile est priorem capita sua pariter ex iisdem Actis Sidetanis hausisse, uti iam superius monuimus.

b) *Epistola synodica* episcoporum Side congregatorum *ad Flavianum* episcopum Antiochiae missa rerum ibi gestarum rationem reddens. Eam legit Photius (n. XXI, 1).

c) *Acta synodi Antiochenae* Flaviano praeside habitae comparentibus tribus episcopis: Bizo Seleuciae, Marutha Supharenorum[4] et Samo (?) quodam, cuius sedes apud Photium non legitur, atque presbyteris et diaconis fere triginta. Sic Photius (n. XXI, 1_1).

Hac in synodo sectae auctores — Adelphius, Sabae ambo, Hermas, Symeones — prima vice nominatim damnati sunt. Sententia excommunicationis ante omnia Adelphium feriit, qui Edessā Antiochiam ductus et a Flaviano circumventus placita sua haeretica effutivit, dein vero poenitentiam simulabat, clam tamen cum asseclis suis Edessenis scripto communicasse inventus est. Ita Photius, cuius verba produnt non omnes haereticos a Flaviano in ius vocatos esse, sed tantum Adelphium, qui inter sectae asseclas principatum tenuisse videtur. Item Photius expresse dicit actionem Flaviani nil nisi continuationem fuisse synodus Sidetanae, eiusque decreta Antiochiae executioni mandata esse. Tillemont nihilominus et temporibus recentioribus Salmon et Bonwetsch Synodum Antiochenam ante Sidetanam habitam fuisse contendebant. Dicunt enim Theodoretum in *Comp. Haer. Fab.* Synodi a Flaviano habitae primo loco

[1] *De Sancta Nicaena Synodo,* p. 4.
[2] *O. c.*, p. 38 sqq.
[3] *Haer. Fab.* IV, 11, cf. N. X, 25.
[4] Erat episcopus Maiphercatensis.

mentionem fecisse. Urgent praetera rationes internas: Messalianos iam eo tempore, quo Epiphanius *Panarion* absolvit (circa a. 376) Antiochiae comparuisse eosque in Pamphyliam vix directe, sed via Antiochiae pervenisse. Quae argumenta Holl refutaturus hasce rationes opposuit: Theodoretum in narratione sua non sequi ordinem historicum, sed realem; in *Historia Ecclesiastica* enim primo loco Letoii meminisse, in altero vero opere, postquam de perfidia et tergivertatione sectariorium sermonem fecisset, narrationem suam iis illustrare, quae sub Flaviano Antiochiae evenissent. Monet praeterea numerum episcoporum Sidae congregatorum longe maiorem fuisse, quam eorum, qui Flaviano praeside Adelphium condamnassent, et inde concludit synodum Antiochenam tantum decreta Sidetana rata habuisse, non de novo rem inquisivisse. Nec obstare Epiphanii narrationem, quo teste iam Meletii tempore Messaliani Antiochiae sedem fixerint, quasi iam propterea supponendum sit synodum Sidetanam demum post sententiam Antiochiae latam coactam esse; si enim Messaliani iam circa a. 375 Antiochiam irrepsissent, etiam altera hypothesi admissa tempus habuisse eos sufficiens ad invadendam Pamphyliam aliasque provincias finitimas. — Quibus argumentis convicti nos quoque assentimur.

d) *Epistola Flaviani ad Osroënses,* qua damnationem Adelphii sociorumque eius episcopis eiusdem provinciae notificavit (Photius, n. XXI, 3).

e) *Responsum Osroënsium ad Flavianum,* quo sententiam ab ipso in sectarios latam ratam habere se declararunt eique propterea gratias egerunt (Photius, n. XXI, 3).

f) *Epistola Letoii* episcopi Melitensis *ad Flavianum* de Messalianis sciscitabundi (Photius, n. XXI, 3_3).

g) *Responsum Flaviani ad Letoium,* sententiam synodicam in eos latam notificantis (Photius, *ibidem*).

Etiam Theodoretus meminit scripti cuiusdam Letoii adversus Messalianos exarati (*Haer. Fab.* n. X, 2_4) Timotheus vero eum inter auctores recenset, qui Messalianorum haeresim scriptotenus impugnaverint (n. XIV, init.). Si Photio fides habenda sit, qui de unica epistola Letoii loquitur nec aliam novit, Theodoretus et Timotheus probabiliter non propria lectione, sed e vago quodam rumore rescierunt dari aliquam Letoii epistolam in causa Messalianorum editam eiusque verum argumentum ignorantes eam reliquis scriptis adversus Messalianos compositis absque haesitatione annumerarunt.

h) Aliae *epistolae Flaviani ad episcopum aliquem Armenum;* Photius de duabus epistolis in causa Messalianorum ad eum episcopum missis loquitur (n. XXI, 3_4); refert quoque Flavianum in secunda epistola conquestum esse, quod laudatus episcopus Messalianis aliquem favorem praestiterit.

i) *Epistola Attici episcopi Constantinopolitani ad episcopos Pamphyliae* eos monens, ut Messalianos, tamquam malefactores, undique exturbent (Photius, n. XXI, 3_5).

k) *Eiusdem* litterae *ad Amphilochium Sidetanum* missae, priori epistolae similes (Photius, n. XXI, 3_6).

l) *Epistola Sisinnii Constantinopolitani et Theodoti Antiocheni ad Berinianum et Amphilochium* et reliquos Pamphyliae episcopos. Initium epistolae Photius excerpsit (n. XXI, 4_2). E verbis apud Photium servatis liquet occasione electionis Sisinnii anno 426 iussu Theodosii II synodum fuisse Constantinopoli habitam, in qua Messaliani iterum damnati sunt[1].

m) Timotheus mentionem facit scripti cuiusdam *Cyrilli* Alexandrini *contra Messalianos* compositi (n. XIV, init.). Forte de illa agitur epistola, quam Cyrillus ad Amphilochium Sidetanum misit; saltem de ullo alio scripto Cyrilli in hac causa edito aliunde non constat.

n) *Epistola Ioannis Antiocheni ad Nestorium* (Photius, n. XXI, 4_5); de cuius argumento nihil constat.

o) *Anathematismi XXIV ab Archelao* Caesareae in Cappadocia episcopo adversus sententias Messalianorum *compositi* (Photius, n. XXI, 4_7).

p) *Epistolae duae Heraclidae episcopi Nysseni adversus Messalianos* (Photius, n. XXI, 4_8).

q) *Epistola Gerontii presbyterii,* monachorum in Glitide hegumeni *ad Alypium* Caesareae in Cappadocia episcopum in causa Lampetii, qui ab Alypio furtim ordinatus Ierosolymis stupri cum quadam diaconissa commissi accusatus est et eos, qui horas canonicas observassent, deridebat (Photius, n. XXI, $5_{1\text{-}4}$).

r) *Epistola Alypii ad Hormizdam Comanes episcopum,* quem ad investiganda accusationum capita Lampetio illata delegavit (Photius, n. XXI, 5_2).

s) *Acta synodus Comanensis,* ad quae alludit Severus in epistola ad Entrechium Anazarbae episcopum (n. XIII, 6). Exinde patet Hormizdam Synodum Comanae congregasse et Lampetium ibi damnasse.

t) *Epistola Ptolomaei Rhinocorurorum episcopi ad Timotheum* Alexandrinum in causa Alphei Rhinocorurorum episcopi, qui edito in favorem Lampetii sermone depositus est (Photius, n. XXI, 5_8). Ptolomaeus successor videtur esse Alphei huius depositi. Ab hoc Alpheio Photius distinguit virum alium, ut videtur presbyterum, a Timotheo Alexandrino ordinatum, qui a successore Alphei, Ptolomaeo, degradatus et munere privatus est. Quisnam Timotheus fuerit, utrum Aelurus (457-460) an vero Salophaciolus (460-475) non constat[2].

u) Severus, patriarcha Antiochenus, in laudata ad Entrechium epistola mentionem facit *Actorum synodi* cuiusdam praeside *Soterico* in *Cappadocia* habitae, in qua Lampetius pariter damnatus sit. Ea synodus haud longe ante electum in patriarcham Severum (a. 512) habita fuisse videtur, uti supra monuimus.

[1] Cf. Hefele, *Conciliengeschichte* [2] II, p. 139 sq.
[2] Cf. Le Quien, *Oriens Christianus* II, col. 543 CD.

v) *Refutatio Testamenti Lampetii,* quam scripsit *Severus* adhuc presbyter (Photius, n. XXI, 5_7). Hac de re iam supra disseruimus[1].

Ad opera sive a Messalianis sive in eorum favorem composita et pariter deperdita pertinent :

α) *Asceticon,* cuius mentio fit in decreto concilii Ephesini (n. VI, 9).

β) *Testamentum* a Lampetio compositum (Photius, n. XXI, 5_6 et *Patr. Or.*, II, 106).

γ) *Apologia* ab Alpheio, Rhinocorurorum episcopo in favorem Lampetii edita (Photius, n. XXI, 5_7).

V

NECESSITUDO L^i G. AD DOCTRINAM MESSALIANORUM.

27. Conspectus doctrinae Messalianae oppositis ei L^i G. placitis. — 28. Expenditur similitudo et differentia utriusque. — 29. Ostenditur doctrinam L^i G. antiquiorem esse — 30. eiusque aetas accuratius eruitur.

27. Expositis documentis ad Messalianos spectantibus res maximi momenti nos manet, nimirum quaestio circa necessitudinem L^i G. ad Messalianorum sectam. Ea quaestio proxime circa doctrinam Messalianorum versatur, nihilominus cum ipsa sectae historia connexa est; nam posita aliqua similitudine inter doctrinam L^i G. Messalianorumque placita, nexus inter ambas theorias asceticas intercedens aut convergens aut divergens concipi potest. Aliis verbis duo sunt possibilia : aut L. G. opus est ab aliquo assecla Messalianorum sectae compositus, aut vero L. G. ipsa Messalianismi duntaxat principia ascetico-dogmatica continet, ex quibus via evolutionis cuiusdam adhuc explorandae periculosa illa doctrina paulatim orta est, quae circa a. 383 detecta diversas tempore subsequo vicissitudines subiit.

Praenotamus autem testem doctrinae Messalianorum fide dignissimum Theodoretum Cyrensem esse. Eius relatio de Messalianis e duobus fontibus manasse videtur : ex Actis Sidetanis et Antiochenis. Utrobique eorum placita auditis testibus fide dignis scripto mandata sunt. Amphilochius enim, Iconii metropolita, Theodoreto teste *verba haereticorum actis a se confectis accuratissime inseruit;* Flavianus vero ipso Adelphio, haereseos capite circumvento ex eius ipsius ore commenta sectae in lucem protraxit. Praeterea Timotheus Constantinopolitanus, Philoxenus Mabbugensis nec non Theodorus bar Chônî e fontibus antiquis eadem fere de Messalianis referunt, quae etiam Theodoretus memoriae tradidit. Axiopistiam igitur relationis Theodoreti nemo sane in dubium vocare potest; tute ergo ea uti possumus.

[1] In *Catena* a Cramer edita (Oxonii, 1840, vol. VIII, p. $98_{10\text{-}28}$) legitur fragmentum κατὰ τῶν ἀνοσίων Λαμπετιανῶν ἤτοι Εὐχιτῶν ἢ 'Οφιανῶν κτλ. de verbis Ep. II Petri III, 1-4 agens. Eius originem ignoro.

Igitur primo Messalianorum doctrinam proponimus opposita ei παραλλήλως L[i] G. sententia.

Messaliani.

1. Cuique homini, cum nascitur, mox adest *daemon* eumque ad actus absurdos incitat[1].

2. Omnes enim, qui eduntur in lucem, ex primo parente contrahunt quemadmodum naturam sic et daemonum servitutem[2].

3. Quem *daemonem* nec baptisma, nec aliud quidquam expellit, nisi sola precum vis[3].

4. Perpetua enim *oratio* et peccati radicem funditus evellit et malum daemonem, qui ab initio homini inditus est, ab anima expellit[4].

5. Baptisma nil prodest suscipientibus; novaculae siquidem instar peccata praecedentia aufert, peccatorum autem radices exstirpare non potest[5].

6. Daemon in homine habitans egreditur per mucum et sputi excrementa[6].

7. Daemone per preces fugato mox advenit Spiritus Sanctus et praesentiam suam sensibiliter et visibiliter manifestat, tum corpus a motibus perturbationum liberando, tum animam ab inclinatione ad deteriora penitus avocando, ita ut iam nec ieiunio opus sit corpus coercente, nec doctrina renante et ad modum ordinemque instituente. Nec protervis solum motibus eximitur homo, qui Spiritum Sanctum adeptus est, sed etiam futura praevidet et divinam Trinitatem oculis corporeis contemplatur[7].

Liber Graduum.

1. Cuique homini inde a nativitate adhaeret *concupiscentia* seu *peccatum*, quod est principium peccatorum in homine eumque a visione Dei beatifica excludit.

2. Peccati radix inde ab Adam infixa est homini et haereditate quadam in omnes eius posteros transfunditur.

3. Baptisma et sacramenta alia tantum peccata remittunt; *concupiscentia* nequit e corde evelli nisi perfecta renunciatione.

4. *Oratio* enim perpetua *atque abnegatio* radicem peccati in corde destruit hominemque ad imaginem Adae adhuc innocentis efformat.

5. Baptisma in tantum prodest suscipienti, quatenus homo christianus ab Ecclesia ad perfectionem educatur; perfectus autem non fit, nisi bonis suis renunciaverit factus imago primae Adae creaturae.

7. Peccato e corde evulso accipitur Spiritus Paraclitus et homo fit perfectus velut Adam et velut Apostoli die Pentecostes; Spiritus autem gratia non est perfectionis causa, sed effectus atque complementum, quo accepto homo perfectus Deum in corde suo velut in speculo conspicit et mysteria aliis occulta cognoscit. Accepto Paraclito perfectio amittitur, ubi quis ad usum rerum terrestrium redeat. Perfecti enim nequeunt ulli operi terreno operam dare, nam ipsis ad usum terrae descendentibus clauditur caelum, velut Adae, qui caelo relicto terram colere coepit.

² Nn. IX, 17; XIV, 1; XIII, 6.
³ Nn. X, 5; XIV, 2; XIX, 17; XXIII, 6.
⁴ Nn. X, 3; XIV, 3.
⁵ Nn. X, 2; XIV, 2; XVI, 4. 6; XIX, 18.
⁶ Nn. X, 6; XIV, 9; XVII, 6.
⁶ Nn. X, 6; XIV, 9; XVII, 6.
⁷ Nn. IX, 18; XII, 9; XIV, 3. 9; XVI, 9. 17; XIX, 9-10; XXIII, 6.

28. Primo obtutu perspicitur stringens similitudo inter doctrinam Messalianorum theoreticam et placita L[i] G. Utrobique omnium errorum radix est falsa notio peccati originalis. In L[o] G. nimirum peccatum originale cum concupiscentia aequiparatur, Messalianis vero daemon est homini inde ab eius nativitate substantialiter inhaerens[1]. Reliqui errores ex falsa

¹ Origo theologumeni huius valde obscura est. Iam antiqui Gnostici delirarunt de potu aliquo oblivionis, e semine malignitatis (σπέρμα τῆς κακίας) animabus ab Archontibus Fati propinato, qui eum habeat effectum, ut animae eum potum bibentes originis suae rerumque gestarum suarum oblitae cupiditatibus impleantur atque eo potu oblivionis penitus obvolvantur ita quidem, ut quodam corpore involutae non iam ens simplex sint, sed quoddam compositum, siquidem involucrum, quo sint opertae, simile sit animae et ideo ἀντίμιμον πνεῦμα appelletur sitque principium actionum malarum in homine. Cf. C. Schmidt, *Gnostische Schriften in Koptischer Sprache aus dem Codex Brucianus*. Leipzig, 1892, p. 405-410. Res fere eadem est, quam Basilides προσαρτήματα i. e. appendices appellavit (Cf. Clemens Alexandrinus, *Strom.*, II, 20, ed. Stählin, II, 174) et de qua Isidorus eiusdem filius disputavit in opere Περὶ προσφυοῦς ψυχῆς, ut idem Clemens Alex. testatur (*o. c. ibid.* cf. Hilgenfeld, *Ketzergeschichte*, p. 222-225). Sed forte melius est recurrere ad theologumenon Iudaeorum babyloniorum circa « instinctum malum » יֵצֶר הָרַע. Apud auctores biblicos יֵצֶר significat « figmentum » et in sensu tropico « cogitationem » i. e. figmentum mentis (Is. XXVI, 3. I Chron. XXVIII, 9. Sir. XV, 14). Apud Syros ܝܨܪܐ sensum malum habet; in lexico Bar Bahlûl arabice explicatur phrasi الهوى الردى *passio mala* (ed. R. Duval, col. 849). P. Cardahi in *Al-Lobāb* (Beryti, p. 538) idem vocabulum explicat verbis : هَوَى النفس والميل الى شيء محمودا كان او مذموما *passio animae ac inclinatio ad aliquid, sive laudabilis sit, sive vituperabilis*. Apud Iudaeos posteriores mala haec vocabuli significatio magis magisque evoluta est una cum idea in homine potentiam aliquam malignam, Deo inimicam, habitare, quam liber IV Ezdrae una cum Adam creatam esse dicit (III, 21; IV, 30; VII, 92), per quam magnitudo humani generis humiliata sit (*Apoc. Baruch*, LVI, 5). Apud Rabinos יצר הרע (breviter יצה"ר) significat : 1) stimulum vivendi et agendi potentiamque vegetativam moraliter indifferentem. Hoc in sensu dicit Samuel bar Naḥmani יצה"ר esse bonum iuxta Gen., I, 31, putat enim absque hoc stimulo neminem esse aedificaturum domum, neminem esse ducturum uxorem, cf. Pirqē Abôth, IV, 1. 2) concupiscentiam carnalem. *Sota* 8[a], ubi dicitur : אין יצר הרע שולט אלא בםאי שעיניו רואות *Figmentum malum in id tantum dominatur, quod oculi eius conspiciunt*. Cf. adagium : « ignoti nulla cupido », quod ad idem fere redit. *Bâba b.* fol. 58[a] narratur R. Banajah ad sepulchrum Abrahae venisse et in ingressu antri Eliezerum Abrahae famulum invenisse, qui illum intrare iubet eoque sciscitante : quid faciat Abraham? respondet : In sinu Sarae quiescit; additque יצר הרע בהא עלמא ליכא *Figmentum malum in illo saeculum nullum est*. Hoc in sensu opponitur ei יצר הטוב i. e. figmentum bonum, nisus aliquis naturalis ad bonum; hoc autem theologumenon posterius est et via analogiae ortum. 3) יצה"ר significat praeterea daemonem in homine habitantem eumque ad peccata — imprimis carnis et apostasiae — pellicintem. Hoc in sensu dicit Simon ben Laḳîš *Bāba b.* fol. 16[a] de Satana qui Iob percussit : הוא שטן·הוא יצר הרע · הוא מלאך המות · *Ipse est Satanas, ipse figmentum malum, ipse est angelus mortis*, etc. Idem R. Laḳîš docet *Sota* fol. 3[a] אין אדם עובר עבירה אלא אם נכנסה בו רוח שטות *Nemo committit praevaricationem, nisi ingrediatur in eum spiritus insipientiae*. Rabbi Abîn vero *Sabbâth* fol. 105[b] ait :

hac peccati originalis notione necessitate logica derivantur. Si enim cum L° G. supponas peccatum originale concupiscentiam esse : cum, experientia teste, concupiscentia etiam post baptismum in homine maneat, dicendum tibi erit eam concupiscentiam sacramentis non auferri a homine, sed cuiusque operatione viribusque propriis, nimirum ieiunio et abnegatione. Si pono peccatum ipsa hominis cuiusque operatione tollatur hacque ratione homo salutis perfectae particeps fiat : consequenter dicendum est, nec ulla satisfactione Christi vicaria opus esse, nec sacramentis; essentiam porro salutis in Christi doctrina, munus vero Ecclesiae in manuducendis ad perfectionem hominibus consistere. Iam proinde doctrina L[i] G. indifferentismum dogmaticum involvit, qui reapse haud raro aperte ad lucem prodit, sermone imprimi XXX, uti suo loco notavimus.

Messaliani peccatum originale, id est, principium malum homini inhaerens eumque ad male agendum impellens, mechanico quodam modo cum daemone aequipararunt. Ex hac doctrina fatua errores reliqui sectae sua sponte sequuntur. Daemon enim, tamquam ens spirituale, mediis materialibus vix eiici posse videbatur; non sacramentis, nam experientia docente homo post susceptum baptisma peccare haud desinit; non ieiunio, nam ieiunium tamquam medium mere negativum et materiale in ens pure spirituale agere haud posse censebatur. Reliquum igitur erat ad orationem recurrere, cuius efficientiam non solum Litterae sacrae commendabant, sed etiam theurgia babylonica, cuius sedes ipsa erat Mesopotamia, natalis Messalianorum locus. Constat autem incantationes iam in religione antiqua Babyloniorum populari praecipuum obtinuisse locum; si vero adhuc perpendas symptomata obsessionis possessionisque daemoniacae saeculo IV in toto

מאי קרא לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכרי · אזהו אל | זר | שיש בגופו של אדם · אומר· זה יצר הרע. *Quis est citati sensus : Non sit in te deus alienus nec adorabis deum peregrinum* (Ps. LXXXI, 10)? *Quis est deus iste alienus in corpore hominis? Dicito : figmentum malum.* Huc spectant narrationes *Ḳid.* fol. 81[a] de R. Meîr et de R. Aḳîba relatae, quippe quibus Satanas in forma mulieris apparuerit simulque eos ad fornicationem pellicuerit. Demum *Iômā* fol. 69[b] crasso quodam modo verba Zachariae v, 8 et Nehemiae IX, 4 de « figmento malo » exponuntur, exilii, idololatriae atque fornicationis causa. Cf. Weber, *Die Lehren des Talmuds*, Leipzig, 1880, p. 204. Lazarus, *Die Ethik des Iudenthums*, Frankfurt a. Main, 1898, p. 464. Taylor, *Sayings of the Iewish Fathers*[2], Cambridge, 1897, p. 37. 63. 70. 77. 82-98. 128-130. 140. 147-152. 186-192. Porter, *Historical and Critical Contributions to Biblical Science*, New-York and London, 1901. Bousset, *Die Religion des Iudenthums in neutestamentlichen Zeitalter*, Berlin, 1903, p. 384 sq. Tennant, *The Sources of the Doctrines of the Fall and Original Sin*, Cambridge, 1903, pp. 170-176. *The Iewish Encyclopedia*, XII, 601 sq. sub v. Yeṣer ha-Ra. — Hoc in sensu יצה"ר singularem aliquam similitudinem prae se fert cum doctrina Messalianorum. Utrobique daemon ipse in homine habitare eumque ad peccata diversa impellere docetur. Improbabile non est, Christianos Mesopotamiae inter Iudaeos degentes hanc doctrinam ab eis mutuasse eamque postea ulterius evolvisse.

Oriente communes fuisse, facile perspicies, qui fieri potuerit, ut inter homines incultos absurda orta sit opinio, quod omnia hominis peccata ad principium quoddam mere externum, mechanice in hominem agens referenda sint.

Porro falsa peccati originalis cum daemone aequiparatio mater erat duorum quoque errorum aliorum : scilicet assertae indefectibilitatis « perfectorum » et contemptus Ecclesiae, cuius criminis sectae socii constanter ab antiquis accusantur.

Nexus utriusque sententiae cum falsa illa peccati originalis notione hic est : Si causa peccati cuiusque daemon sit in homine residens : sublata causa cessat effectus. Aliis verbis : expulso daemone nemo amplius peccare potest, nec opera eius, qualiacunque videantur, sub notionem peccati cadere possunt. Aliter in L° G., ad cuius mentem perfectio et ipsa Paracliti gratia fructus sunt abnegationis continuae, cuius ope concupiscentia, ceu peccatum originale homini inde ab Adam insitum, retundi, immo et evelli potest. Cum autem ea perfectionis notio habitui cuidam acquisito aequivaleat, cessante causa eum habitum producente, cessat effectus; si quis proinde a proposito sectandae perfectionis resilierit et ad usum saeculi redierit, de caelo, de paradiso spirituali excidet et iterum terrenus fit, uti Auctor, Sermone XXI, 8, expressis verbis docet. Paracliti enim gratia hominem quidem sanctum reddit, visiones ei sublimes impertitur, naturam tamen humanam non ita immutat, quasi ea obtenta indefectibilitatem quis praetendere possit. Hac in re L. G. a Commentis antinomisticis Messalianorum laudabiliter differt. Sed et indifferentiam, qua Messaliani adversus Ecclesiam ferebantur, e falsa illa notione peccati originalis explicare facillimum est. Ad eorum enim mentem expulso daemone homo peccare cessat. Iam vero media salutis, quae in Ecclesia dispensantur, eo effectu magico carent (nam gratia, quam conferunt, hominis cooperationem supponit) et causam peccati non tollunt sed ad summum peccatorum remissionem efficiunt, radice peccati — daemone — in anima remanente. Hinc facile intelligitur aversio illa, qua sectarii Ecclesiam aspernabantur, quippe quae mediis ad daemonem expellendum efficacibus careat et reiectis eorum placitis homines a sectanda, quam dixerunt perfectione, retrahat. Sed eiusdem indifferentiae adversus Ecclesiam vestigia in L° G. quoque adsunt, ob alias, licet haud dissimiles rationes. Noster enim Ecclesiam « educatricem perfectorum » atque « matrem benedictam » magnis quidem encomiis celebrat, simul autem Ecclesiam terrestrem meram imaginem dicit « Ecclesiae cordis atque sublimitatis »', cuius membra fiant perfecti, ubi cor mundaverint et sanctitatem maiorem ea, qua membra Ecclesiae communia gaudeant, adepti fuerint. Noster igitur impulsum ad perfectionem sectandam Ecclesiae quidem tribuit, simul vero docet munus paedagogi Ecclesiae concreditum cessare, ubi quis praecepta fidei transcendens in praeceptis magnis caritatis consistat et mundo relicto perfectionem sectari incipiat.

29. Ex dictis hucusque tuto asseri potest cum Messalianorum tum L[i] G. errores diversis quidem principiis inniti, fructus tamen eiusdem speculationis theologicae esse, ab eadem vi motrice interna productos. Hinc non est mirum in L° G. quoque inveniri semina eiusdem doctrinae perversae ex qua antinomismus periculosus Messalianorum germinavit.

a) Ante omnia mente tenenda sunt ea, quae capite praecedente de notione peccati originalis ad mentem L[i] G. accepta diximus. Iam enim in L° G. occurrunt phrases, quibus « peccatum » post lapsum in homine inhabitans Satanae aequiparatur. Sermone XXI, 1-2 arbor mala Satanas dicitur; Auctor auditores hortatur, ut a Satana vacui fiant, ceu, iuxta explicationem additam, ab omni re mala et a saeculo et sollicitudine eius. Praeterea Sermo III, 11, expressis asserit verbis homini aliquid ex Deo, aliquid e Satana inesse. Quae phrases quidem in L° G. adhuc in sensu tropico accipiendae sunt, viam tamen monstrant, qua Messaliani ad aequiparandum peccatum originale cum Satana pervenerint.

Sed et alia probant indicia evolutionem erroris Messalianorum cum illa speculatione theologica intime connexam esse, quam et L. G. proponit.

b) Constat etenim Messalianos versus finem saeculi IV iam ad plenum perfectumque antinomismum devenisse. Adelphius et asseclae eius ad vitandam haereseos notam errorem suum abiurant, orthodoxiam simulant[1], sibique titulo perfectionis acquisitae omnia licita esse contendunt[2]. Certum autem est principia sectae antinomistica non esse primigenia, sed ex eadem mysticismi specie orta, quem et L. G. docet. Rem ita esse argumenta externa et interna suadent. Philoxenus enim et Theodorus bar Choni unanimiter tradunt Adelphium, sectae auctorem, olim ascesi severissimae vacasse, ut impassibilitatem consequi posset; a diabolo autem circumventum a primo fervore restitisse, quasi iam indefectibilis operibus pietatis amplius non indigeret. Veritatem narrationis huius Karapet-Ter-Mkrttschian in dubium quidem vocavit eam mythicam appellans, quippe cui subsit idea, quod falsa et nimia ascesis fons sit errorum gravium hallucinationumque periculosarum[3]. At vir dictus non genuinam Philoxeni epistolam, sed translationem eiusdem graecam Isaaco Ninivitae adscriptam praesto habuit, in qua sectae fundator Malpat dicitur, sane circumstantiae, quae circa axiopistiam Epistolae ad graves movendas suspiciones aptissimae erant. Ea dubia modo nullius sunt momenti. Si nempe relationes circa Messalianos antiquas aliquantulum inspiciamus, luculenta vestigia asceseos severae in historia sectae deprehendimus, quae ne antinomismus quidem postea superveniens obliterare potuit. Epiphanio enim teste sectarii renunciatiasse se bonis suis

[1] Nn. II, 3. 13; IX, 7; X, 11; XIV, 19.
[2] Nn. IX, 18; XII, 9; XIV, 9. 19; XV; XIX, 10.
[3] *O. c.,* p. 45 sq.

iactabant[1]; vita, quam agebant, certe misera erat, siquidem mendicasse dicantur[2]. Praeterea a manuum labore magna cum obstinacia abstinebant; iam vero haec acediae species, quae Messalianis constanter exprobratur, in placitis sectae antinomisticis fundata esse non poterat, saltem necessitate quadam logica exinde deduci nequit; contra in L° G. pars est integrans totius systematis ascetici ibidem propositi et intime cohaeret cum laudata ibi renunciationis specie, quae ipsum quoque honestum manuum laborem excludat. Ceterum ex idea asceseos huius falsae alii quoque auctores eandem sanctae acediae necessitatem deduxere, quorum opera secus orthodoxa censebantur[3]; et res est vere mira; quod monachi Aegypti similibus ideis dediti hunc errorem evitaverint[4].

c) Antinomismum Messalianorum e speculatione pseudomystica successive evolutam esse suadet etiam ἀπαθείας notio, quae in theologia ab eis conficta partes praecipuas agebat[5]. Ad eorum mentem eiecto daemone advenit Spiritus Sanctus, corpus ab affectuum motibus liberat, ita ut ubi quis impassibilitatem consecutus sit, amplius deficere nequeat[6]. Manifeste igitur ἀπάθειαν cum indefectibilitatis notione confundebant et demum post hanc idiosyncrasim ad antinomistica principia pervenerunt. Notissimum autem est finem principalem asceseos orientalis fuisse impassibilitatem; i. e. ut homo depositis affectibus corporis speciem aliquam vitae angelicae agere possit, uti non solum L. G. sed et monachi Aegypti unanimiter docebant[7]. Si proinde Philoxenus eam Messalianorum doctrinam e placitis Patrum Aegyptiorum derivat, etsi forte probari nequeat Adelphium Antonii magni discipulum fuisse, ut is refert[9], tamen mutuam idearum necessitudinem rite se perspectam habuisse prodit. Praeterea quidam ex Messalianis, quam dicebant impassibilitem, sincere anhelabant, nam aliqui uti Sabas, membra genitalia exciderint[10], sine dubio hunc in finem, ut a motibus carnalibus liberarentur.

d) Etiam vaga eorum vita, quam eis Epiphanius exprobrat[8], non in placitis antinomisticis, sed pariter in antiquiore traditione fundatur.

[1] N. II, 3, 10.
[2] Nn. XIV, 15; XVII, 2-3.
[3] Ita Macarius, *Hom.*, VIII, 4; IX, 13 (Migne *P. G.,* XXXIV, col. 530 et 539); Marcus *Op.*, VII, 1 (Migne *P. G.*, LXV, col. 1072 A).
[4] De eorum vita laboriosa cf. Lucius, *Die Anfänge des Heiligenkults in der christlichen Kirche,* hsg. v. G. Anrich, Tübingen, 1904, p. 373 sq.
[5] Ita iam S. Hieronymus, n. III.
[6] Theodoretus, *Hist. Eccl.*, IV, 10. n. IX, 18; Cf. n. XIV, 4 sqq.; XVI, 7.
[7] Cf. dicta Cap. III, n. 24-26.
[8] N. XII, 1; cf. n. XIX, 3.
[9] N. XVII, 17; XXI, 2. 3.
[10] N. II, 3. 10.

Vagationes nimirum similes Syris christianis dudum ante Messalianos familiares fuisse videntur. Iam enim S. Hippolytus narrat Syrum aliquem episcopum fideles excitasse, ut in occursum Christi desertum peterent, ubi circumvagantes parum affuit, quin a quodem hegemone tamquam latrones trucidarentur, nisi eum uxor christiana a caede multitudinis retinuisset[1]. Acta Disputationis Archelai et Manetis simile factum referunt. Marcello enim, qui pro Christianis a militibus romanis captis pretio soluto magnam eorum copiam redemisse fertur, unus ex captivis, Cortynius nomine, hisce narrat causam captivitatis verbis : *Nos, Domine mi Marcelle, viventi Deo credimus soli. Est autem nobis mos huiusmodi, Patrum nostrorum in nos traditione descendens, quique a nobis observatus est usque ad hunc diem, per annos singulos extra urbem egressi una cum coniugibus ac liberis supplicamus soli et invisibili Deo imbres ab eo satis nostris ac frugibus obsecrantes : quod cum tempore ac more solito celebraremus, immorantes ieiunos vesper obtexit et gravabant nos duo omnium difficillima : ieiunium et vigiliae. Circa medium vero noctis invidus nobis et importunus somnus obrepsit; et cervicibus degravatis ac laxis demisso capite frontem genibus inlidit... In illa igitur hora subito militum nos multitudo circumdat, ut aestimo, putantes nos pro insidiis consedisse, aut omnino usum vel studium habere praeliorum; et nulla conventus nostri causa penitus explorata bellum nobis denunciant... Et interfecerunt quidem ex nobis ad mille trecentos viros, vulneraverunt autem quingentos. Cum vero dies inclaruit, qui superfuerant ex nobis, huc perducerunt captivos*[2].

Ut ut quis de veritate historica eius eventus sentiat, ea, quae Hegemonius Actorum auctor de illa processione imploratoria refert, collata Hippolyti narratione veri simillima apparent.

Ceterum non tantum processiones diebus statutis habitae apud Syros communes fuisse videntur, sed et vivendi rationis eiusmodi, quam Epiphanius carpebat, luculenta vestigia tempore adhuc antiquiore reperiuntur, nimirum in epistolis Pseudoclementinis *de virginitate*, ubi prima mentio fit ascetarum domos virginum, fratrum aut sororum circumvagantium, sub praetextu pietatis visitandi illos aut legendi Scripturas aut exorcisandi eos aut docendi[3]. Non de domibus quibuscumque simpliciter circumeundis agit Auctor. Ex eius mente enim fratres christianos visitare, eos in fide confirmare res meritoria est. Quin etiam tota epistola secunda supponit ea aetate, qua epi-

[1] *Hippolytus Werke*. B. I, hsg. von N. Bonwetsch et H. Achelis, Leipzig, 1897, p. 230 sq.

[2] Hegemonius, *Acta Archelai*, hsg. v. Ch. H. Beeson, Leipzig, 1906, p. 2. Agi videtur de consuetudine iudaicae originis. Iudaei quoque autumno ad imbres impetrandos processione instituta ieiunare solebant Mišnah, *Ta'nith*, II, Babli *ib.* fol. 16.

[3] *Clementis Romani Epistolae binae de virginitate* ed. Beelen, Lovanii 1856, p. 44 sq. (ep. I, 10). Cf. Zöckler, *Askese und Mönchtum*. Frankfurt a. M., 1897, p. 178 sq.

stolae Pseudoclementinae ortae sunt, ascetas continuo itinerantes exstitisse, qui huc illuc discurrentes spatiosas regiones perlustrabant dispersos ubique Christianos visitantes, consolantes, exhortantes, atque in fide confirmantes, qui perinde vagi fuisse videntur ac Messaliani, quorum apud Epiphanium mentio fit, aut « discipuli perfectionis », quos L. G. ob praeposteram agendi rationem Serm. XXVII vellicat. Neque ceterum ea vitae vagae ratio in epistolis tamquam mala reiicitur, sed auctor ascetis eiusmodi vagis timet, ne ob indiscretam cum mulieribus christianis cohabitationem iacturam honestatis faciant. Docente pofessore Harnack epistolae de virginitate saeculo III ineunte in Syria ortae sunt[1]; confirmant proinde ea, quae a Hippolyto et ab auctore Actorum disputationis Archelai et Manetis, Hegemonio[2], didicimus.

Ceterum motus similes medio saeculo IV in Asia quoque Minore occurrunt, uti e canonibus Gangrensibus[3] notissimum est. Acta synodi anno 343 habitae[4] ostendunt Eustathianos ibidem damnatos matrimonio et cultu publico Ecclesiae reiecto conventicula privata coegisse, divites sprevisse, ordinemque socialem pari ratione perturbasse, quemadmodum Epiphanius de Messalianis narrat.

His consideratis veri simillimum est vagationes religiosas a Messalianis introductas non fuisse; quinimo exempla eis antiquiora praeluxisse; saltem post Epiphanium, eiusmodi vagationum amplius mentio non fit; causa est, quod dicta sectariorum consuetudo vagandi non tam nova, quam potius obsolescens erat; item, quod inde a temporibus Epiphanii sectae socii monachi potissimum erant vitam communem agentes et sedem fixam in coenobiis habentes, quorum vivendi ratio eiusmodi vagationibus non amplius favebat.

e) Ceterum testimonia quoque fide digna praesto sunt, quae probant posteriores Messalianos evolutione quadam ex eadem specie errorum processisse, quos et L. G. docet. Maruthas enim (siquidem vere is sit catalogi haeresiologici auctor, qui sub eius nomine venditatur) sexto loco mentionem facit Audianorum cuius asseclas, modo Sabelliano personas Trinitatis compositione in unum coire asserentes in duas dividit classes : in *orantes* i. e. ܡܨܠܝܢܐ et « insuper » *ieiunantes* h. e. ܨܝܡܐ[5]; aliis verbis : quosdam ascesi corporali studere, alios vero solius orationis necessitatem admittere. Modo

[1] *Chronologie der altchristlichen Litteratur*, t. II, p. 134 sq.

[2] Photius *Cod.* LXXXV. Cf. Harnack, *o. c.*, p. 548.

[3] Mansi, *Collectio Conc. ampl.*, II, 1095. Harduin, I, 530. Hefele, *Conciliengeschichte*[2] I, 779. Socrates, *Hist. Eccl.*, II, 43.

[4] Braun in *Historisches Iahrbuch der Görresgesellschaft*, t. XVI (1895), p. 586, quo docente in Codice syr. Musei Borgiani K. VI, 6 synodus Gangrensis *Pl'Qndus* et *Dmnus* consulibus (anno 343) habita esse dicitur.

[5] V. n. IV.

« orantes » re vera Messalianos esse κατ' ἐξοχήν, probatur eo, quod error theologicus eis a Marutha adscriptus apud Timotheum quoque recurrit[1]. Eius autem vestigia etiam in L' G. reperiuntur, uti supra ostendimus[2]. Verum quidem est, quod sectae hospitalitas a Marutha laudata atque ridentium damnatio, in Messalianos vere tales non quadrant, quippe qui bonis suis abdicatis eleemosynas sibi dandas esse docuerint, attamen bene mente tenendum est, apud Marutham non de *specie* agi Messalianorum sectae dogmatice indifferente, sed de *genere* sectariorum circa Trinitatem errantium, de quibus Marutha in communi disserit, ita ut ea, quae versus finem de ambabus sectae speciebus refert. forte de una tantum intelligenda sint.

In catalogo Maruthae etiam radix communis utriusque sectae speciei detegi potest. Haeresis enim Timotheistarum, quam n. 12 describit, singularem similitudinem prae se fert cum Apostolicis, quorum placita Epiphanius delineavit[3]. Ambae haereses in eo conveniunt, quod spretis nuptiis paupertatis bonorumque abdicationis necessitatem docuerunt. Hinc non immerito Timotheistas cum Apostolicis aequiparat Harnack[4]. Cum porro Apostolici de facto nil aliud sint, quam Encratitarum antiquiorum prosapia[5], tuto supponi potest, eam sectam iam saec. III Syriam invasisse. Nam etiam Acta Thomae saec. III Edessae composita ideas Encratitarum propagant[6]. Quo autem modo Encratitae placita antinomistica amplexi sint, nescimus. Epiphanius radicem originemque Messalianismi se ignorare fatetur. Quidam auctores Syri, uti Philoxenus et Theodorus bar Choni[7] principia sectae antinomistica auctori Satanae atque falsi nominis mysticismo tribuunt. Sed ea omnia sane coniectiones sunt, quarum veritas valde dubia est. Ut ut res sit, veri simillimum videtur Messalianos posteriores surculum esse Apotacticorum sectae. quos Epiphanius in Phrygia et Cilicia et Pamphylia sedes habuisse retulit[8]. Notum enim est Amphilochium Iconii metropolitam primum fuisse, qui Messalianos in his regionibus deprehendit eorumque doctrinam in synodo Sidetana traduxit[9]. Neque enim casui for-

[1] N. XIV, 6; XXIII, 2.
[2] Cap. III, n. 3.
[3] *Haer.*, LXI.
[4] *O. c.*, p. 12.
[5] Non eos Encratitas intellige, de quibus Epiphanius agit (*Haer.*, XLVI), dualismo theologico addictis, sed Encratitas cogita apud Hippolytum relatos (*Philosophumena*, VIII, 20) qui de Deo et de Christo orthodoxe senserint, attamen usum matrimonii et carnium et vini reiecerint.
[6] Cf. Burkitt in *Journal of Theological Studies,* I, 280-299; II, 429; III, 94; idem, *Evangelion Da-Mepharreshe,* II, 101. Harnack, *Chronologie d. altchr. Litter.,* II, 176.
[7] Nn. XII, 1-2; XIX, 2-7.
[8] *Haer.*, LXI, 2.
[9] N. XXI, 1.

tuito tribuendum est, quod monachi Messaliani Edessa expulsi in Pamphyliam secessere[1]. Sine dubio propterea, quod illic iam dudum plurimos sectae suae asseclas degere noverant.

f) Michael Magnus et Gregorius Barhebraeus Adelphii magistrum Eusebium aliquem fuisse testantur[2]. Persona huius viri secus omnino ignota est; veri autem simillimum videtur Eusebium hunc auctorem fuisse fragmenti in codice syriaco Musei Britannici Add. 17193 fol 3^b servati, quod sub titulo : *De libro Graduum* pariter Eusebio cuidam auctori tribuitur, re autem vera ex alio quodam opere haustum est, cuius auctor, uti iam in Cap. I ostendimus, Sermonem XXIX ineptissime expilavit[3]. Doctrina in fragmento proposita circa sensum locorum S. Pauli I Cor. v, 4 et Rom. xii, 1 versatur et placita quidem Encratitarum sapit, sed notione peccati cum Satana aequiparata viam sternit confusionis, quae in theologumenis Messalianorum tam funestas gerebat vices. Fragmentum Eusebio adscriptum vere articulus est in catena evolutionis, quae doctrinam ethice puram L' G. atque antinomismum Messalianorum coniungit et ideo aequiparatio Eusebii a Michaele Magno laudati cum fragmenti auctore scientifice probabilissima est simulque ostendit L' G. doctrinam a sententiis impiis Messalianorum duabus generationibus abesse, ita ut si Messaliani circa annum 370 prodierint, L' G. origo circa tempora Concilii Nicaeni ponenda videatur.

Argumenta positiva in favorem suppositionis huius militantia capite sequente exponentur.

CAPUT V

Quando et ubi Liber Graduum ortus est?

SUMMARIUM

1. Extremi limites libri compositi. — 2-6. Expenduntur loci Operis de crudeli quadam Christianorum persecutione agentes, auctori coaeva, quae probabilissime persecutio erat a Diocletiano suscitata. — 7. Quam suppositionem confirmant ea quoque, quae et Liber Graduum et alii auctores saeculi IV de statu ecclesiarum orientalium memoriae tradiderunt. — 8. Quid de Auctoris patria ex ipso opere erui possit.

Aetatem L' G. investigaturi praenotamus in toto opere nulla data historica inveniri, unde quaestio nobis praeiacens excluso dubio ac errore cum certitudine omnimoda solvi possit.

1. Extremos limites statuere, extra quos compositio Libri ponenda sit,

[1] N. IX, 22.
[2] Nn. XXII et XXIV.
[3] V. supra, p. xi-xiii.

difficile non est. Hac in re iam Codices manuscripti nobis opem ferunt. Antiquissimi nimirum Codices manuscripti aliquas operis partes continentes (Add. 14578 et Add. 14612) teste viro peritissimo Guillelmo Wright saeculo VI vel VII exarati sunt. Igitur L. G. ante tempora ista exaratus est. Si autem perpendas in Cod. Add. 14578, saec. VI-VII, Sermonem XIV Evagrio tribui auctori, porro tres alios sermones in Cod. Add. 18814 saec. VII-VIII inter opera Ioannis monachi poni, item Sermonem XIX in Catalogo 'Abdîšô' Sobensis inter opera Symmachi recenseri, maxima cum probabilitate concludes Opus saeculo VI longe antiquius esse, si iam eo tempore dismembratae eiusdem partes sub nominibus diversorum auctorum circumferebantur nec amplius Syri tunc temporis certam de auctore traditionem habebant.

Sed *terminus ad quem* spectata Operis doctrina magis adhuc coarctatur. Uti capp. III et IV fuse ostendimus, doctrina religiosa et ascetica operis virum saeculi IV arguit. Necessitudo L[i] G. demum ad Messalianorum doctrinam ineluctabiliter suadet auctorem potius primo, quam secundo dimidio saeculi IV vixisse.

Adsunt autem in libro alia indicia quoque — proh dolor! non omnino certa — quibus aetas eiusdem accuratius adhuc erui posse videtur.

2. Auctor nimirum aliquoties ad crudelem persecutionem alludit sibi coaevam, qua durante Christiani multa perpessi sint. Duo hic possibilia sunt: si Noster in ditione Romani imperii vivebat, verba eius unice ad persecutionem Diocletianam referri possunt, in quo casu opus ab ipso compositum circa annum 320 exaratum esse videtur. Si autem in imperio Persico vixerit, e mentione persecutionis nulla conclusio certa de aetate eius deduci potest, cum inde ab anno 344 Christiani a regibus Persarum, paucis exceptis decenniis, fere continuo crudelibus persecutionibus obnoxii fuerint.

Statim videbis, casum posteriorem improbabilem esse atque omnibus indiciis suadentibus Opus foetum esse viri cuiusdam, qui adhuc ante exortas lites Arianas in ea parte Mesopotamiae a Syris inhabitata vivebat, quae imperio Romano erat subdita.

Textus igitur expendantur, ubi de illa persecutione sermo est.

a) Serm., VIII, 4 : *Sunt adhuc homines, qui peccatores cum sint, credunt in Dñum. Et venit persecutio diebus eorum et dicitur eis, abnegate Dñum et sacrificate idolis. Nec noverunt, quid sit caritas perfecta, sed fidem solam et baptisma. Et cremant eos et bestiis proiiciunt et in os gladii. Et sufferentes non negant Dñum.*

Ex his verbis concludere licet tempore Auctoris persecutionem Christianorum rem inexpectatam non fuisse. Nam verba sine ulla praeparatione adiecta : « et venit persecutio diebus eorum » produnt agi de eventu, quod insolitum non habebatur. Persae Christiani usque ad medium saeculum IV

pace fruebantur; saltem de regularibus Christianorum persecutionibus usque ad annum 344, quo S. Simeon bar Ṣabbâ'ê martyrio coronatus est, non constat[1], nec ulla fingi causa potest, cur Persae asseclas doctrinae Christianae, qui in Occidente diras subibant persecutiones, in sua ditione exterminare conati sint, siquidem rationes politicae fere contrarium suaserint. Religio enim Christiana ab imperatoribus Romanis, Persarum adversariis, proscripta, si in ditione Romana nefanda videbatur, Persis eo ipso periculi expers apparere debebat.

Etiam extensio persecutionis e verbis nostris coniici potest; nam « peccatores », qui « fidem solam et baptisma noverint » laici certe sunt, qui ob fidei professionem martyrium subire debeant. Porro poenae gladii, ignis, bestiarum unice persecutioni Diocletiani conveniunt. Notum enim est dira persecutione ab ipso suscitato non solum contra praesules ecclesiae, sed e contra omnia Ecclesiae membra poenas atrocissimas latas esse; Maximianus enim in Oriente praecepit, ut in macellis nonnisi carnes aqua libationis coinquinatae venirent, quo facilius Christiani idolothyta emere renuentes dignoscerentur et punirentur[2]. Item poenae ignis et bestiarum in imperio Romano contra Christianos adhiberi solebant. Eusebio teste Christiani Mesopotamiae capite deorsum verso pedibusque suspensi igne subtus accenso cremabantur et fumo ascendente suffocabantur[3]. Poena bestiarum sine dubio ad ludos circenses alludit, qui in maioribus Mesopotamiae urbibus quoque haberi solebant. Biographo enim Rabbulae narrante ludi circenses Edessae usque ad episcopatum Rabbulae habebantur, illoque agente abrogati sunt[4].

Aliter in imperio Persico. Ante omnia consideranda sunt verba quibus Noster finem persecutionis describit : « sacrificate idolis ». Persae idola non colebant. Obiectum cultus publici praecipuum ignis erat[5], qui in aediculis ligneis alebatur et adorabatur, dein Sol[6], atque aqua[7]. Martyres semper

[1] Mešiḥa Zkâ teste in terra Adiabenes christianos Pirûz Tamsabûr marzabanus cepit infestare c. a. 342 mortuo Pagrasp christianis propitio (Mingana, *Sources syriaques*, p. 52 et 131). Monasterium S. Matthaei durante persecutione Diocletiani fundatum est in Persico imperio, quiete enim et tranquillitate fruebatur gens oppressa Christianorum in ditione Persarum, ait Auctor Actorum S. Behnami (Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum*, II, 400). Ob causam similem Ṭukrîtâ urbem Karka-d-Bêt Slok fugisse refertur (Bedjan *o. c.* II, 512 sq.). Idem innuit praefatio Martyrii antiquioris S. Simeonis bar Ṣabbâ'ê (*P. S.* II, col. 726 seqq.). Cf. Labourt, *o. c.*, p. 43.

[2] Eusebius, *De Martyribus Palaestinensibus*, c. 9.

[3] Eusebius, *Hist. Eccl.* VIII, 12.

[4] Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum*, t. IV, p. 418.

[5] Spiegel, *Eránische Alterthumskunde*, t. II, Lipsiae 1873, 41-57; t. III, 1878, p. 568 sqq.

[6] Spiegel *o. c.* II, 66 sqq.

[7] *O. c.* II, 51-66. Cf. Aphraates, *Dem.* XXIII, 61. *P. S.* II, 126 seq.

ad ista elementa adoranda coguntur [1], tamquam ad formalem apostasiae actum, non autem ad sacrificandum. Sacrificia enim offerre non erat cuiusque, sed magorum tantum [2], quorum ordini nemo adsciscì potuit, nisi ipsa sua nativitate ad classem sacerdotum pertinuisset [3]. Hinc ritus ullos perficere nemo adigebatur, exceptis quibusdam martyribus, qui e genere magorum oriundi, uti Màr Ḳardag [4] *barsom* sumere [5] et sacros ritus absolvere iussi sunt propterea certe, ut apostasiam ab ordine sacerdotali illis actibus reparent.

Nec suppliciorum genera a Nostro enumerata in Perside usitata erant, excepto ense, quo plurimi martyres interempti sunt. Crematio, damnatio ad bestias in *Actis Martyrum* Persidis non occurrunt, sed, praeter poenam gladii frequentissimam, Martyres lapidari, fustibus caedi plerumque leguntur [6]. Tormenta tam frequentia non erant, quam in Occidente; vel, si adhibebantur, plerumque ad frangendam constantiam presbyterorum. Laici generatim a persecutionibus immunes erant; aliquoties utique accidit, ut rabie magorum tumultibus contra Christianos excitatis neces promiscuae omnium Christianorum fierent [7].

3. Laudata igitur verba Serm. VIII tantum vir in imperio Romano vivens scribere potuit; tunc autem persecutio, quam respicit, Diocletiana est: Opus vero aliquot abhinc annis conscriptum fuisse videtur.

b) Etenim Serm., XXX, 4, ait : *Etiam discipuli fidei sufferunt ab errantibus* [8] *et persecutionem patiuntur a [falsis] religionibus* [9] *quia se eis opponunt* [10], *et occisi martyres fiunt. Notissimi enim sunt martyres fidei et notissimi sunt martyres caritatis. Martyres fidei persecutionem patiuntur et occiduntur a [falsis] religio-*

[1] Ita Pusai, S. Simeon bar Ṣabbae (*P. S.* II, 744, 753). S. Martha (Bedjan *o. c.* II, 235). S. Tarbo (Bedjan, *o. c.* II, 257), Narses (*ib.*, p. 284) et alii.

[2] Spiegel *o. c.* III, 559-570.

[3] Spiegel *o. c.* III, 580 sqq. 698 sqq.

[4] Bedjan *o. c.* II, 487.

[5] Syriace ܒܪܣܡܐ : Cf. Hoffmann, *Auszüge aus syrischen Acten Persischer Märtyrer*, Leipzig, 1880, p. 94, 111. Vocabulum persicum est; significat ramos mali punici vel tamarisci, quos sacerdotes oblato sacrificio dictisque precibus manibus tenent. V. Spiegel, *Die traditionelle Litteratur der Parsen*. Wien, 1860, p. 424, s. v. בַּרְסוֹם *Erânische Alterthumskunde*, III, 571.

[6] Cf. Labourt, *Le Christianisme dans l'empire Perse*, Paris, 1904, p. 61 sqq.

[7] Bedjan *o. c.* II, p. 241 sqq.

[8] ܛܥܝܐ R *a puerilibus* ܛܠܝܐ.

[9] ܕܚܠܬܐ. Vocabulum significat : 1) *falsa numina*. Pešitta Ex. XII, 12 verba אלהי מצרים reddit : ܕܚܠܬܐ ܕܡܨܪܝܐ, 2) *falsam religionem*, uti Bar Bahlûl dicit in *Lexico* (ed. R. Duval I, col. 551) : اعتقادات ردية i. e. falsae religionis. Hoc in sensu tum gentiles tum haereticos potest designare.

[10] α ܣܩܘܒܠܝܗܝ ܕܐܢܘܢ ܡܛܠ R ܣܩܘܒܠܗܘܢ. In α agitur de Christianis semet *sectis* opponentibus; lectio R ambigua est.

nibus [1] *et a paganis* [1], *quia dure consistunt adversus eos ob malam ipsorum doctrinam et subvertunt altaria eorum. Et sufferunt, ubi persecutionem patiuntur,* « *ne* » *scilicet* [2] « *idola vana sint in terra Domini Dei nostri, sed Domino Deo, qui fecit caelum et terram et omnia quae in eis sunt, soli serviatis* ». *Ob hunc zelum pulcherrimum occiduntur, et quia* [3] *non diligunt inimicos suos, eis improperant, quamquam utique pro Dño moriuntur.*

Locus heic citatus duplicem interpretationem admittit, nam verba : *quia se eis opponunt* et *quia dure... altaria eorum* saltem in Codice R tum ad « sectas » tum ad « discipulos fidei » referri possunt. In primo casu discipuli fidei sunt, qui se sectis et paganis opponant et dure consistunt contra eos et subversunt altaria eorum. In altero casu agitur de sectis, discipulis fidei adversariis et ob suam doctrinam malam semet eis opponentibus. Codex α (ubi suffixum fem. gen. ܣܩܘܒܠܝܗܝ ostendit agi de oppositione discipulorum fidei in *sectas*), in prima enuntiati parte sensui priori favet, quaestionem autem maximi momenti : quis sit altarium eversor, utrum sectae, an discipuli fidei, incertam reliquit. Ceterum tota sententia talem speciem prae se fert, ac si Auctor consulto mentem suam veram ambagibus celare voluisset.

Contextu spectato uterque enuntiati sensus aeque possibilis est. Auctor enim fanatismum ad homicidia usque gradientem exprobrat « discipulis fidei » eorumque zelum in ethnicismo impugnando laudat; impossibile igitur non est persecutionem eam, ad quam Noster alludit, christianis subversione altarium ethnicos provocantibus ortam esse.

His praenotatis ex verbis citatis duo discimus. 1. Ea persecutione, de qua sermo est, Christianos non solum a gentilibus, sed etiam a sectis mala pertulisse. 2. Auctorem persecutioni coaevum fuisse.

Quod primum attinet, alluditur ad eventus, de quibus et monumentis antiquae christianitis perpauca compertum habemus. Quasnam egerint haereticorum sectae durantibus persecutionibus partes, quaestio valde intricata est et indigationes longinquas exigit, quae secus rem nostram remote tantum tangunt. Certum autem est, Auctorem sermonem XXX non multo post hanc persecutionem scripsisse. Suadet hoc imprimis modus, quo Auctor de martyribus loquitur, candor, quo eorum naevos et defectus patefacit. Tempore subsequo vix quisquam absque nota impiae temeritatis talia proferre ausus esset [4]! Ne Eustathius Sebastenus quidem et Vigilantius, praecipui cultus martyrum adversarii, meritis martyrum hac ratione quidquam detrahere ausi sunt. Eustathius utique sequaces suos a frequentandis martyriis arcebat [5],

[1] ܚܢܦܐ.

[2] ܐܝܟ, qua particula citata solent introduci. Origo citati huiusce ignota mihi est.

[3] R ܠܐ ܓܝܪ α ܠܐ ܗܘ.

[4] Lucius *o. c.*, p. 105 seqq.

[5] Can. 20 Synodi Gangrensis. Cf. Hefele, *Conciliengeschichte* [2] I, 788.

sed hoc propterea fecit, quia asseclas doctrinae suae nullam communicationem in sacris cum membris ecclesiae orthodoxae habere volebat. Vigilantius vero, quamquam consuetum modum martyrum colendorum reiecit, nunquam eorum merita et virtutes in dubium vocare ausus est[1].

Sed ad quamnam persecutionem alludit Noster? Ad persecutiones saeculo IV anteriores vix. Eius enim tempore religio per totum orbem longe lateque diffusa erat[2], ethnicismus paulatim deficiebat[3], Christianique gentiles ad conversionem hortabantur[4].

Manent igitur persecutiones saeculi IV. Si modo quis locum prius allegatum eo sensu intelligere velit, quod Auctor unicam persecutionis causam hostilem Christianorum animum declaret semet paganis opponentium et eorum altaria subvertentium, facile suspicabitur verba illa ad imperium Theodosii magni spectare, cuius tempore quibusdam fanis deorum clausis seditiones paganorum ortae sunt et plures Christiani caesi[5]. At eo tempore Ecclesia tutela imperatoris fruebatur; casus huiusmodi nec frequentes erant, nec tam atroces, uti verba Nostri innuunt. Accedit, ut facta similia casu longe antea evenerint. Abraham Ḳidunaya circa medium saec. IV incolas vici cuiusdam fractis deorum idolis in se concitavit[6]. Diocletiani tempore Synodus Eliberitana canone 60 statuit : *Si quis idola fregerit et ibidem fuerit occisus, quatenus in evangelia scriptum non est nec invenitur sub apostolis unquam factum, placuit in numero eum non recipi martyrum*[7]. Immo iam prius, tempore Valeriani, ut putat Allard, Leo, asceta quidam prope Tychaeum occisus est, propterea quod caereos circa delubram Fortunae ardentes contrivit[8]. Et iam Decii tempore martyrium subiit Polyeuctus in Armenia ob fracta aliqua deorum idola, quae in processione circumferebantur[9]. Nil mirandum, si Syri Christiani, ipsa natura feroces et ad excessus fanaticos proni maiore suo numero confisi aliqua petulantia et turbulenta agendi ratione adversarios suos gentiles in se concitassent. Eiusmodi eventus quandocunque accidere poterant

[1] Hieronymus, *Adv. Vigilantium*, § 4. Cf. Walch, *Ketzergeschichte*, III, 694. Lucius *o. c.*, p. 326-329.
[2] Serm. IX, 6.
[3] Serm. V, 5.
[4] Serm. IV, 1.
[5] Socrates, *Hist. Eccl.* V, 16. Sozomenos, *Hist. Eccl.* VII, 15. 28. Theodoretus, *Hist. Eccl.* V, 21. 22. 29.
[6] *S. Ephraemi hymni et Sermones* ed. Lamy, Mechliniae, t. IV, 1902, col. 25 seqq.
[7] Hefele *o. c.* I, 183. Iuxta Duchesne (*Mélanges* Renier, 1886, p. 159-162, synodus Eliberitana adhuc ante exortam Diocletiani persecutionem habita est. Ita et Allard in op. *La persécution de Dioclétien*, Paris, 1890, t. I, 57.
[8] Allard, *Les dernières persécutions du troisième siècle*, Paris, 1887, p. 141, n. 3.
[9] Allard, *Histoire des persécutions pendant la première moitié du troisième siècle*, Paris, 1886, p. 411.

nec proinde ullum praebent fundamentum ad aetatem dictae persecutionis accuratius statuendam.

4. Rem ita esse confirmant Nostri verba, quibus l. c. de *martyribus caritatis* disserere incipit *Martyres autem caritatis,* inquit, *persecutionem patiuntur et occiduntur a domesticis fidei. Sectas enim, quia cum humilitate docent* [hae] *eos non occidunt* *sed gaudent de eis*[1]. *Domestici vero fidei putantes se per fidem totam veritatem consecutos esse, dicente viro spirituali aliquid, quod ipsos latet, se dure contra eum erigunt eum que occidunt. Quare, aiunt, dicetis quod non praedicatur in tota Ecclesia*[2]*?... Quando autem persecutio martyrum fidei et martyrum caritatis communis erat*[3] *et eadem caedes illorum et istorum : multo maiores erant martyres caritatis, non solum illis martyribus, qui homicidas et persecutores suos odio habebant eisque improperabant, sed etiam martyribus illis, qui neque oderant eos... neque dilexerant eos*[4].

His verbis Noster et universalitatem persecutionis saevitiamque declarat et simul fanatismi accusat domesticos fidei, i. e. membra communia Ecclesiae, quippe qui in dissidentes non solum dure animadvertant, sed eos etiam quandoque occidant. Notabile autem est Auctorem haud raro ob duram ecclesiasticorum in dissidentes animadvertendi rationem conqueri[5]. Hinc concludendum est res ecclesiasticas in patria Auctoris nostri minime florentes fuisse multasque ibi Dei nomine iniurias esse commissas. In quamnam Mesopotamiae regionem hicce rerum status quadret, prae documentorum raritate hodie nequit statui; ecclesias nihilominus Syriacas a conversatione vere Christiana haud parum defecisse Demonstrationes Aphraatis sat superque ostendunt; e Dem. XIV imprimis liquet persecutionem a Sapore excitatam interna dissidia, iurgia, litesque praelatorum praecessisse. In provinciis orientalibus imperii Romani iam ante persecutionem Diocletianam rerum status haud dissimilis fuisse videtur. Eusebius enim, qui eventus persecutionis huius parum gloriosos silentio pressurum se gloriatur, in oratione praefatoria libro VIII Historiae Ecclesiasticae praemissa inter diversas persecutionis causas negligentiam, desidiam, invidiam, bella intestina iurgiaque inter Christianos orta recenset[6]. Epiphanius quoque refert Audum, postea haeresiarcham, eiusmodi vitia reprehendentem cum suis diu maximas

[1] In R deest.
[2] R : quod non praedicat tota ecclesia.
[3] R ܐܢ ܗܘܐ. Stante hac lectione enuntiatum etiam in sensu hypothetico intelligi potest : Si quando persecutio martyrum fidei et martyrum caritatis communis fuerit...; at contextus pro lectione α suffragatur.
[4] Serm. XXX, 5.
[5] V. Serm. IV, 2; V, 20; IX, 7. 15; XIX, 20. 24. 31; XXII, 3. 14.
[6] *Hist. Eccl.* VIII, 1.

contumelias et indigna passum esse et multum vapulasse, donec semet ab Ecclesia separasset[1].

5. Ea, quae Noster de persecutione Christianorum asserit, ad duram Christianorum subactionem a rege Sapore II factam referri nequaquam possunt. Causa enim persecutionis huius politica erat : Timor videlicet Persarum, ne christiani ditionis suae cum adversariis suis politicis, cum imperatoribus Romanis contra regnum Persicum conspirent. Huius rei omnes coaevi cultiores conscii erant, uti Demonstratio V Aphraatis et Martyrium antiquino S. Simeonis ostendunt.

Noster, e contrario, causam persecutionum vitia Christianorum declarat simulque in ea describenda ad aliquos eventus alludit, qui Diocletianae persecutiones omnium animos gravissime affecerunt.

Serm., XXII, 8. Ait : *Igitur, quia maledictionem dilexeramus, induimus eam veluti armaturam et, quia contentiose ambulaveramus, surrexerunt in nos iudices nequam, qui misericordiam nullam habentes sanguinem quasi aquam effundunt et pro malo unico centum retribuunt et diligunt munusculum et iudicant iniuste.*

Auctor proxime de contentione litibusque disserit et originem rei iudiciariae ad malignitatem hominum refert, qui de malo unico sibi illato centuplam ultionem repetere conentur et quibus propterea ad malam voluntatem reprimendam Deus ipse iudices nequam praefecerit. Fallitur autem, qui putet Auctorem ob rationes mere theoreticas contra iudicaturam potestatis saecularis declamare. Eodem videlicet sermone etiam ob saevitiam regum conqueritur, in quorum corde timor Dei desit et iudicent sine compassione et descendant in Gehennam et quorum causa gemit totus orbis terrarum.

Duobus hisce locis collatis manifestum est agi de aevo persecutionis Diocletianae; *reges* sine compassione iudicantes sunt Caesares et Augusti, collegae imperatoris senis; *iudices* vero sanguinem velut aquam fundentes sunt novi imperii magistratus, quos imperator provinciis in frusta concisis praefecit. Audiamus hac de re Auctorem libri *De mortibus persecutorum* n. 7 : *Diocletianus, qui scelerum inventor et malorum machinator fuit, cum disperderet omnia, nec a Deo quidem manus potuit abstinere. Hic orbem terrae simul et avaritia et timiditate subvertit. Tres enim participes regni sui fecit, in quatuor partes orbe diviso et multiplicatis exercitibus, cum singuli eorum longe maiorem numerum militum habere contenderunt; quam priores principes habuerant, cum soli rem publicam gererent. Adeo maior esse coeperat numerus accipientium quam dantium, ut enormitate indictionum consumptis viribus colonorum desererentur agri et culturae reverterentur in silvam. Et ut omnia terrore complerentur, provinciae quoque in frusta concisae, multi Praesides et plura officia singulis regionibus, ac pene*

[1] *Haer.* LXX.
[2] Migne *P. L.* VII, 204 sq.

iam civitatibus incubare, item rationales multi et Magistri et Vicarii Praefectorum, quibus omnibus civiles actus admodum rari, sed condemnationes tantum et proscriptiones frequentes, exactiones rerum innumerabilium non dicam crebrae, sed perpetuae et in exactionibus iniuriae non ferendae. Nec quoque tolerari possunt, quae ad exhibendos milites spectant. Item insatiabili avaritia thesauros numquam minui volebat, sed semper extraordinarias opes ac largitiones congerebat, ut ea, quae recondebat, integra atque inviolata servaret. Idem, cum variis iniquitatibus immensam faceret caritatem, legem pretiis rerum venalium statuere conatus est. Tunc ob exigua et vilia multus sanguis effusus nec venale quidquam metu apparebat et caritas multo deterius exarsit, donec lex necessitate ipsa post multorum exitium solveretur.

De imperio autem Galerii Maximiani in eodem opere[1] haecce legimus : *Quae igitur in Christianis excruciandis didicerat, consuetudine ipsa in omnes exercebat Nulla poena penes eum levis : non insulae, non carceres, non metalla; sed ignis, crux ferae in illo erant quotidiana et facilia... Eloquentia extincta, causidici sublati, iureconsulti aut relegati, aut necati. Litterae autem inter malas artes habitae; et qui eas noverant, pro inimicis hostibusque protriti aut execrati. Licentia rerum omnium solutis legibus adsumpta et iudicibus data. Iudices militares humanitatis litterarum rudes sine assessoribus in provincias immissi. At vero illud publicae calamitatis et communis luctus omnium fuit, census in provincias et civitates semel missus, censitoribus ubique diffusis et omnia exagitantibus hostilis tumultus et captivitatis horrendae species erant. Agri glebatim metiebantur, vites et arbores numerabantur, animalia omnis generis scribebantur, hominum capita notabantur, in civitatibus urbanae ac rusticae plebes adunatae, fora omnia gregibus familiarum referta, unusquisque cum liberis, cum servis aderant : tormenta ac verbera personabant, filii adversus parentes suspendebantur, fidelissimi quoque servi contra dominos vexabantur, uxores adversus maritos.*

6. Cum his Lactantii (?) verbis conferantur, quae Noster Serm., XXII, 6 de viris suae aetatis vanae gloriae et pecuniae cupidis dicit, *qui munusculo dato hegemones*[2] *fiant et ius gladii*[3] *usurpent, ut, quem velint, occidant, et ope munusculi speculatores*[4] *fiant, ut homicidae evadant.* Quarelae de magistratibus iniustis mirum in modum conveniunt cum inculpationibus, quas citati operis Auctor magistratibus a Galerio in provincias Orientis immissis obiicit.

Mentio insuper *hegemonum* et *speculatorum*, item iuris gladii, ostendit Auctorem rei iudicialis et politicae Romanorum peritum proindeque imperio Romano subiectum fuisse. Sed si haec ita sint, eius querelae de iniustitia magistratuum Romanorum praecipue notabiles sunt. Bene enim mente tenendum est Syros Mesopotamiae septentrionalis in Osrhoene degentes inde ab

[1] N. 22 sq. Migne, *P. L.* VII, 250 sq.
[2] ܗܓܡܘܢܐ. — [3] ܫܘܠܛܢܐ ܕܣܝܦܐ. — [4] ܣܦܩܘܠܛܘܪܐ.

anno 216 everso regno Edesseno imperatoribus Romanis paruisse. Ex hoc tempore his in terris quoque iudicatura Romana usu vigere cepit. Haec autem procul dubio usque ad innovationes a Galerio introductas aequitate ac animo a partium studio alieno rem iudicialem regum indigenarum longe superavit vix igitur Syris tantopere detestabilis apparuit, sicut e verbis L[i] G. concludendum videtur.

Testem rei huius habemus Didascaliae auctorem, qui docente professore Funk vel in Palaestina vel in Syria altero dimidio saeculi III vixit [1]. Vir iste iudicaturam Romanam tanti aestimat, ut animum eiusdem a partium studio alienum ipsis episcopis Ecclesiae tamquam exemplum imitandum prae oculis ponat. *Videtis*, inquit, *fratres nostri, quomodo cum homicidae ad potestatem adducuntur, iudices diligenter adducentes interrogent et inquirant, quae ab illis facta sunt ac deinde iterum malefico dicant, num haec ita sint; et quamquam confitetur et annuit, non confestim ad mortem eum mittant, sed multis diebus de eo iterum inquirant et velis interiectis simul deliberent et consilientur multum et deinde postremo iudicium capitis de eo ferant et manibus ad caelum sublatis contestentur : insontes sumus sanguinis hominum. Vos autem* (sc. episcopi) *cognoscentes, quis sit Deus noster et qualia iudicia eius, iudicium ferre audetis de insonte* [2]*?* Alio loco imperium Romanum ob legem servatam stabilitum esse asserit [3].

Si proinde Syri tyrannidi principum orientalium assueti, de re iudiciali Romanorum tam bene sentiebant, querelae L[i] G. de iniustitia magistratuum nonnisi de aevo severae persecutionis Diocletianae intelligi possunt. Posteriore tempore enim imperatores Christianis favebant, proinde ad eorum aetatem acerba Nostri verba referri nequeunt; si vero ad persecutionem persicam referantur, carent sensu, saltem ex Actis Martyrum Persidis non elucet, sive sub Sapore rege, sive sub eius successoribus immediatis in re iudiciali Persarum tantas mutationes evenisse, quibus querelae L[i] G. sufficienter explicentur.

7. Idem suadent etiam Aphraatis Demonstrationes circa initium dirae persecutionis, quam Sapor II contra Christianos in Persico regno excitavit, compositae. Aphraates minime celat se victoriam arietis elati, i. e. Persarum, nequaquam optare [4]. Timebat enim, ne Persis ob victos Romanos superbientibus persecutio superveniret populo Dei [5]. Quem timorem rerum eventus tristissimus comprobavit, nam Sapor Christianos inde ab anno 339 vexare,

[1] *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, ed. Funk, Paderbornae, 1905, p. V.
[2] *Didascalia* II, 52, 1 sq. ed. Funk, p. 148 sqq.
[3] *Didascalia* VI, 19, 1. ed. Funk, p. 364.
[4] Dem. V, 6, *P. S.* I, 195.
[5] Dem. V, 1, P. S. I, $184_{16\ sqq.}$ V, 25, *P. S.* I, $237_{17\ sqq.}$

quinque annos postea vero crudeliter trucidare cepit. In Demonstratione XXIII saeviente quam maxime persecutione composita [1], Aphraates quidem gemebundus deplorat populum Dei exspoliatum et dispersum, altaria eversa, sanguinem iustorum innocenter effusum, Deum supplex obsecrat, ut capita populi sui iniquitate depressa erigat eiusque sacrificia benignus suscipiat [2], ubique tamen sibi conscius manet Christianos Persidis ob causas mere politicas persecutionem pati. Auctor L[i] G. contra in Sermone, XXII, 8 causam persecutionis ipsis Christianis tribuit. Notabilia sunt praeprimis verba : ܘܐܦܚܢܢ ܡܪܕܘܬܐ ܣܡܢ ܕܠܐ ܐܚܢܢ ܫܠܝܢ quae duplicem interpretationem admittunt : ܡܪܕܘܬܐ enim et *rebellionem* et *disciplinam* potest significare. In casu primo sensus enuntiati est : *et nos rebellionem commisimus, quia inquieti sumus.* In altero casu sensus est : *et nos disciplinam instauravimus, qui inquieti sumus.* Cum locus citatus nobis in solo Codice ג praeiaceat, valde difficile est dirimere, quinam fuerit sensus ab ipso Auctore intentus. Quodsi ܡܪܕܘܬܐ in sensu *rebellionis* accipere velis, ex verbis Nostri novam lucem capiunt Eusebii verba [3] narrantis post crudeles Christianorum persecutiones iussu Diocletiani Nicomediae factas quosdam homines — eorum nomina reticet — in regione Melitenensi atque in Syria imperium abripere tentasse ideoque novum edictum regium esse promulgatum, vi cuius omnes ecclesiarum praesules in carceres vinculaque coniiciendi fuerint. E verbis Eusebii non est absonum supponere Syros Christianos participes fuisse coniurationum istarum, quae propterea ansam dedisse videntur novo huic edicto promulgando. Forte ad hunc eventum alludit Auctor L[i] G. Neque obiiciendum est in Sermone XXX de persecutione christianorum tamquam de re praeterita sermonem fieri. Doxologiae enim crebrae versus finem Sermonis XXIX ostendunt opus totum olim hocce sermone desise Sermonemque XXX postea demum adiectum fuisse, probabiliter interiectis aliquot annis pace Ecclesiae restituta. Aetatem Operis accuratius definire velle prorsus futile est, nec diffitemur fere omnia in hoc capite proposita valorem hypotheseos, hypotheseos utique probabilissimae, haud excedere.

8. De loco libri compositi nihil me compertum habere fateor. Sermone XXX, 14 pauca leguntur verba, ex quibus patriam Auctoris coniici posse autumabis. Auctor discipulos fidei et asseclas perfectionis scientia et fortitudine dissimiles viatoribus comparat, ex quibus alii ipsum *Euphratem turbidum et mare aestuans* possint traiicere, alii vero ne *Zabatem minorem* (ܙܒܐ ܙܥܘܪܐ)

[1] Dem. XXIII, 69, *P. S.* II, 149.
[2] Dem. XXIII, 56, *P. S.* II, 112 sq.
[3] Hist. Eccl. VIII, 6, 7 seq. : Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς Νικομηδείας κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀποτελεσθέντα τοῦ διωγμοῦ τοιαῦτα· οὐκ εἰς μακρὸν δ' ἑτέρων κατὰ τὴν Μελιτηνὴν οὕτω καλουμένην χώραν καὶ αὖ πάλιν ἄλλων ἀμφὶ τὴν Συρίαν ἐπιφυῆναι τῇ βασιλείᾳ πεπειραμένων, τοὺς πανταχόσε τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτας εἱρκταῖς καὶ δεσμοῖς ἐνεῖραι πρόσταγμα ἐφοίτα βασιλικόν (ed. Schwartz, Leipzig, 1908, p. 320).

queant permeare. Ex his verbis primo obtutu concludes Auctori amnem istum notum fuisse, immo forte eius patriam in confiniis rivi sitam esse. Re autem accuratius inspecta conclusionem falsam statim reicies. *Zab Minor* enim, ultra 400 kilometra longus ad maiores Mesopotamiae fluvios pertinet, maiore anni parte aquis per multas catarrhactas rapide ruentibus abundat et quamquam vada plurima habeat, permeatu nec ubique nec semper facilis est[1]. Si porro patria Auctoris in confiniis Zabatis Minoris sita fuerit, non liquet, cur opposuerit huic rivo non Tigridem propiorem sed Euphratem inde sat longe distantem? Ob has rationes magna cum probabilitate concludi debere arbitror lectionem codicum falsam esse et pro ܙܒܐ legendum ܐܒܐ = *rivus*. Qua hypothesi stante sensus loci est aliquos viros etiam Euphratem turbidum et mare aestuans quoque posse traiicere, alios vero ne *rivulum* quidem parvum permeare.

CAPUT VI

De fontibus doctrinae Libri Graduum.

Doctrina L[i] G. exposita sua sponte oritur quaestio, unde Noster placita sua hauserit. Quam quaestionem Auctor ipse ventilat in fine operis, illo excerpto, quod quidam Libri redactor prolegomenorum instar toti operi praeficit : *si quis autem,* ait, *reiiciat testimonia Scripturarum et Dñi et apostolorum dicatque : quis sciat haec ita esse;... reminiscatur scriptum esse : Spiritus prophetarum prophetis subest.* Ex his verbis redactor laudatus conclusit Auctorem prophetam fuisse. Sensus autem verborum alius est. Auctor nimirum in L° G. nec ad traditiones occultas more Gnosticorum, nec ad revelationes ullas privatas provocare solet; si vero in illo excerpto verba Ioel prophetae allegat de effusione Spiritus Sancti super omnem carnem, non adeo de charismate prophetico sibi divinitus dato gloriatur, quam potius doctrinam suam Scripturis conformem, veram, atque orthodoxam esse contendit, simul etiam ius docendi sibi arrogat, etiamsi aliis placita sua insolita videantur. Quod si vero sententias suas verbis Dñi et apostolorum conformes asserat, saltem indirecte indicat systematis sui theologici fontem, nimirum speculationem illam philosophico-theologicam, quam capite III exposuimus, quamque ope interpretationis allegoricae Auctor ex ipsa Scriptura demonstrare conatus est.

Ex iis, quae dicta sunt, patet quaestionem circa fontes doctrinae L[i] G. ultimatim ad illa scripta reduci, quibus Auctor theologumena sua fulcire satagit.

[1] *Nouveau dictionnaire de géographie universelle,* Paris, 1895, t. VII, p. 498, s. v. *Zab.* Reclus, *Nouvelle géographie universelle,* Paris, 1884, t. IX, p. 390.

Canonis Scripturarum, i. e. certae regulae ecclesiasticae de usu Scripturarum inspiratarum in L° G. nulla vestigia inveniuntur. Uti ostendetur, Noster ad instar Scripturarum allegat Opera, quae a Syris inde a saec. IV in canonem non admittebantur. Quinam libri sint inspirati non inquirit; eam quaestionem, sicut secus nec quaestiones alias scientificas, nullibi pertractat.

Modus citandi in L° G. servatus non differt a consuetudine antiquae Christianitatis. Libri sacri aut auctore nominato allegantur, aut formulis consuetis « scriptum est » ܟܬܝܒ, vel « dixit » ܐܡܪ. Citata persaepe particula ܠܡ φησί introducuntur. Haec autem particula etiam explicativa est et latine vocabulis « scilicet » vel « nempe » reddi potest. Hinc quandoque difficillimum est eruere, an Auctor citare velit, nec ne. Quod imprimis in dignoscendis citatis Evangelicis maximam parat difficultatem. Non enim canonicis Evangeliis sed Tatianeo Evangelio Διὰ τεσσάρων utitur Auctor; cuius textum plerumque ignoramus, vero effata quandoque tam insolita tribuit Salvatori, ut erui prorsus nequeat utrum ea re vera in suo Evangelio habuerit, an memoriae confisus lapsus sit; hinc usus particulae ܠܡ necessario ambiguus est.

Modo Scripturas in L° G. citatas breviter perpendamus :

1. Codices in usu sacro Ecclesiae adhibere solitos modo consueto appellat : Sermone XI mentionem facit *Legis, Prophetarum, Evangelii* atque *Apostoli.* Ministrum, libros secros praelegentem ܣܦܪܐ « scribam » dicit[1]. Legem ubique ܢܡܘܣܐ appellat, vocabulo aramaico ܐܘܪܝܬܐ rarissime (Serm., XXII, 21) utitur. Evangelium vicissim plerumque ܣܒܪܬܐ dicit, rarissime ܐܘܢܓܠܝܘܢ[2].

2. Antiquum testamentum iuxta Vulgatam Syriacam Pešitta citatur. Libri A[i] T. paucis exceptis, uti Iudicum, Abdias; omnes citantur et quidem non solum in ea extensione quo in canone antiquo Syrorum continebantur, sed e deuterocanonicis Sapientia Sirach bis allegatur : Serm., XIX, 3 (ubi codex C legit : « *ut dicit Bar Asîra* »; reliqui : *scriptum est*), attamen tam negligenter, ut super citato disquisitio institui omnino non possit. — Serm., VII, 18 inter medicinas utiles enumerantur ܥܩܪ̈ܐ ܕܡܙܝܥܝܢ ܠܢ ܘܠܫ̈ܘܚܐ ܛܒܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܒܪ ܣܝܪܐ *radices quae nos commovent et tumoribus bonae sunt, sicut dicit filius Sîrā.* Verba ad Eccli., XXXVIII, 4 alludunt; at verbotenus in nullo textu reperiuntur[3].

[1] Serm. XI, 1.
[2] Serm. XI, 1; XXII, 21. 23.
[3] Cf. Textum hebraicum recenter detectum :

אל מארץ מוציא תרופות : וגבר מבין אל ימאס בם :
הלא בעץ המתיקו מים : בעבור להודיע כל אנוש כחו :
ויתן לאנוש בינה : להתפאר בגבורתו :
בהם רופא יניח מכאוב : וכן רוקח עושה מרקחת :

Deus de terra produxit remedia et vir intelligens ne spernat ea. Nonne ligno dulces factae sunt aquae ad annunciandam potentiam eius? Et dedit homini intelligentiam,

3. Evangelia canonica L. G. prorsus ignorat. Nomina Evangelistarum nunquam commemorat, textus vero, quos formulis usitatis ܐܡܪ ܡܪܢ *dixit Dñs*, vel ܟܬܝܒ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ *scriptum est Evangelio* allegare solet, cum nulla translationum Tetraevangeliorum syriacarum, quae hucusque notae sunt, sed quandoque cum citatis Aphraatis mirum in modum concordant. Iam vero notissimum est Aphraatem « Evangelium » Tatiani, olim in usu ecclesiastico Syrorum loco tetraevangelii canonici adhiberi solitum allegasse. Inde concludendum est etiam « Evangelium » L[i] G. Diatessaron Tatiani esse. Ad rem probandam pauca iam citata sufficiunt.

MATTH., V, 4.

Aphraatis [1].	Liber Graduum [2].
Et promisit mitibus eos haereditaturos esse *terram vitae*.	Beati mites, quia ipsi haereditabunt *terram vitae*.

Additamentum *terram vitae* secus nullibi occurrit.

MATTH., V, 18.

Aphr. [3].	L. G. [4].
Dixit Dñs : *Iota, signum unum* de Lege et Prophetis non praeteribit, donec omnia fiant.	Igitur, ait, *iota, signum unum non* praeteribit a Lege et Prophetis.

Utrumque citatum in eo convenit, quod omisso ἢ verba : μία κεραία syriace ܐܬܐ ܚܕܐ redduntur, ad τοῦ νόμου vero additur : *et prophetis*. Prima lectio occurrit in *Didascaliis Apostolorum* cap. XXVI (= *Const. Apost.*, VI, 19,2 et 20,4 ed. Funk p. 346 $_{14\ sq.}$ 348$_{4\text{-}8}$) et in Codice Lewisiano (ed. Burkitt, p. 22); alteram lectionem habet *Syrus Hierosol.* et Irenaeus *Haer.*, IV, 46, 1 ed. Harvey, II, 270 (cf. Resch, *Aussercanonische Paralleltexte zu d. Evangelien*, Leipzig, 1895, fasc. III, p. 442 sq.

ut glorificetur in virtute sua. His medicus sedat dolorem et ita unguentarius parat unguentum. Cf. Strack, *Die Sprüche Iesus' des Sohnes Sirachs*, Leipzig, 1902, p. 33. Peters, *Der jüngst wiederaufgefundene hebräische Text des Buches Ecclesiasticus*, Freiburg, 1902, p. 384. In *Midraš Berešith rabba*, par. 10, § 6, idem textus sic allegatur : .אלוה העלה סמים מן הארץ׃ בהם הרופא מרפא את המכה ובהם הרוקח מרקח את המרקחת : *Deus ascendere fecit medicamenta de terra; his sanat medicus plagam et ex his unguentarius componit unguentum.* Cf. Cowley and Neubauer, *The Original Hebrew of a portion of Ecclesiasticus*, Oxford, 1897, p. XXVI. n. LV.

[1] *Dem.* II, 19 (*P. S.* I, 89_9).

[2] *L. G.* S. V, 4.

[3] *Dem.* II, 7 (*P. S.* I, 61_8). — *Ibid.* (P. S. I, 63_8).

[4] *L. G.* XXII, 21.

MATTH., V, 44.

Aphr. [1].	L. G. [2].
Diligite inimicos vestros et benedicite maledicentibus vobis et orate pro his qui *vexant* vos et persequuntur vos.	Dilige odientem te et benedic maledicenti tibi et ora pro eo qui te *vexat* et persequitur te.

In hoc textu lectioni canonicae ἐπηρεαζόντων vocabulum syriacum ܕܡܨܛܥܢܝܢ correspondet quod praeter codicem B Aphraatis [3] nullibi secus reperitur.

MATTH., XVIII, 7.

Aphr. [4].	L. G. [5].
Scriptum enim est : *Bonum* futurum est fieri et beatus, per cuius manus fit. Et *malum* futurum est fieri, verumtamen vae ei, per cuius manus *venit*.	Scriptum enim est : *Malum venit* verumtamen vae ei, per cuius manus venit.

Apocrypha haec textus canonici forma praeter Aphraatem et L[um] G. in solis Clementinis (Hom. XII, 29; Epitome cap. 96) occurrit [6].

IO., XXI, 15-17.

Aphr. [7].	L. G. [8].
Dixit Dñs ipsi Simoni Petro : *Pasce mihi gregem meum et agnos meos et oves meas.*	Dixit, sicuti Simoni : *Si diligis me, pasce mihi gregem meum et agnos meos et oves meas et agnellos meos.*

Locus hic Evangelii S. Ioannis nonnisi apud Aphraatem et L[um] G. hanc in compendiosam formam redactus legitur.

Aliis textibus comparandis supersedemus notantes multa citata Dominica in L° G. inveniri, quae a textu canonico omnino discrepant. Huc spectant loci : Serm., XXII, 15 cf. Matth., XIX, 9; XXII, 11 (de Iudaeis Christo in cruce pendenti illudentibus) — XV, 14 cf. Matth., XXVII, 52 — XIX, 27 cf. Luc., IX, 53 sq. — III, 4 cf. Luc., XVIII, 8 — XVII, 4 cf. Luc., XXIII, 34 — XIV, 3 cf. Io., V, 24 — XXIII, 5 cf. Io., VI, 71 — XXIII, 10 cf. Io., X, 37; VI, 42; X, 38 — XVII, 5 cf. Io., XI, 7, 8, 16.

[1] *Dem.* II, 12 *P. S.* I, 73_{12}.

[2] Serm. II, 2 Cf. XIX, 12; XXX, 2.

[3] Codex A legit ܕܡܩܛܪܓܝܢ *qui vos accusant.* Cf. Burkitt, *Evangelion Da-Mepharreshe*, vol. II. Cambridge, 1904, p. 110 sq.

[4] *Dem.* VI, 15.

[5] Serm. V, 8, 9, 11.

[6] V. Resch, *Agrapha* [2], p. 106.

[7] *Dem.* X, 4 *P. S.* I, 453_7.

[8] Serm. XII, 6.

4. Epistolae S. Pauli (excepta ad Philemonem) omnes citantur. Textus citatorum a Vulgata Syrorum notabiliter quidem non differt aperta tamen maioris antiquitatis signa prae se fert, siquidem cum lectionibus Aphraatis contra textum vulgatum concordat. Quae concordia vix aliter explicari potest, nisi supponas versionem Epistolarum S. Pauli apud Syros Vulgatam non esse antiquissimam, sed meram redactionem antiquioris translationis, qua et Aphraates et L[i] G. auctor adhuc utebantur. Assertio haec tanti momenti est pro historia translationum textus sacri in Ecclesia Syrorum, ut accuratiore demonstratione indigeat. Hunc in finem aliquot citata et Aphraati et L° G. communia examini critico subiiciemus.

Rom. VIII, 9. L. G. III, 11 : ܐܢ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ *Si est in vobis spiritus Dei.* Aphraates *Dem.* VIII, 5 (*P. S.* I, 369_9) : ܐܢ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܪܘܚܐ ܕܡܫܝܚܐ. Pešiṭta : ܐܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ ܥܡܪܐ ܒܟܘܢ = εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, uti in Graeco textu legitur.

Rom. XV, 1. L. G. IV, 3 (cf. XIX, 29; XXX, 14) : ܡܬܚܝܒܝܢ ܟܠ ܚܝܠܬܢܐ ܕܢܣܝܒܪܘܢ ܟܘܪܗܢܐ ܕܟܪܝܗܐ *Tenentur fortes infirmitatem infirmorum sustinere.* Aphraates *Dem.* VII, 11 (*P. S.* I, 332_{10}) cum L° G. ܕܢܣܝܒܪܘܢ legit; in Peš. ܕܢܫܩܘܠ; vicissim L. G. cum Peš. l. ܚܝܠܬܢܐ : Aphr. ܐܝܠܝܢ ܕܡܚܝܠܝܢ.

I Cor. I, 27. L. G. XXVII, 5 : ܓܒܐ ܐܠܗܐ ܠܗܕܝܘܛܐ ܕܥܠܡܐ ܕܒܗܘܢ ܢܒܗܬ ܠܚܟܝܡܐ *Elegit Deus idiotas, ut confunderet per eos sapientes.* Aphr. *Dem.* XI, 29 (*P. S.* I, 698_7) cum Peš. l. ܠܣܟܠܐ (τὰ μωρά); ex altera parte cum L° G. ad ܕܢܒܗܬ addit ܒܗܘܢ, quod in Peš. deest.

I Cor. VIII, 8. L. G. XV, 6 : ܡܐܟܘܠܬܐ ... ܠܐ ܡܩܝܡܐ ܠܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ *Cibi... non statuunt nos coram Deo.* Aphr. *Dem.* XV, 2 (*P. S.* I, 732_{11}) cum L. G. l. ܡܩܝܡܐ ܠܢ; Peš. ܡܩܪܒܐ.

I Cor. XII, 31. L. G. XXVIII, 3 : ܘܐܢ ܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܘܗܒܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܝܬܝܪܐ ܡܢ ܟܠܗܝܢ *Si aemulamini charismata magna, ostendam vobis charisma, quod maius omnibus est.* Aphr. *Dem.* II, 16 (*P. S.* I, 81_8) : ܐܢ ܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܘܗܒܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܐܢܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܘܪܚܐ ܕܡܝܬܪܐ. Peš. textum canonicum accurate transferens l. ܐܢܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܘܪܚܐ ܡܝܬܪܬܐ = ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

I Cor. XV, 40. L. G. XVI, 12 : ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܐܡܪ ܫܘܒܚܐ ܕܒܫܡܝܐ ܘܐܚܪܢܐ ܕܒܐܪܥܐ *alia est, ait, gloria in caelo et alia est in terra.* His verbis in textu graeco ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων correspondet. Adverte modo paraphrasticam interpretationem verborum : ἐπουρανίων... ἐπιγείων. Hic quidem locus ab Aphraate non citatur, initium autem eiusdem loci allegatur *Dem.* VIII, 4 (*P. S.* I, 365_{23}) : ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܦܓܪܐ ܕܒܫܡܝܐ ܘܐܚܪܢܐ ܕܒܐܪܥܐ *aliud est corpus in caelo et aliud in terra;* in graeco : Καὶ σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια; Peš. : ܐܝܬ ܦܓܪܐ ܫܡܝܢܐ ܘܐܝܬ ܦܓܪܐ ܐܪܥܢܐ : ܐܠܐ ܐܚܪܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܝܢܐ ܘܐܚܪܢ ܕܐܪܥܢܐ graecum textum ad litteram interpretans. Simili ratione redditur gr. πνευματικός in I Cor. II, 15 apud Aphraatem *Dem.* VIII, 5 (*P. S.* I, 370_3) : ܕܪܘܚܐ ܕܪܘܚܐ; Peš. ܪܘܚܢܐ.

II Cor. V, 8. L. G. XX, 14 cf. XV, 15 : ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܕܟܕ ܢܦܘܩ ܡܢ ܦܓܪܐ ... *Sicut dixit Paulus : quando discedemus e corpore* etc. Simili ratione legit et Aphraates *Dem.* VIII, 23 (*P. S.* I, 404_3); Peš. om. ܕܟܕ et legit ܢܦܘܩ cum textu graeco : θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος κτλ..

II Cor. V, 10. L. G. VIII, 4 cf. XIV, 3 : ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ : ܕܟܠܢ ܥܬܝܕܝܢ ܚܢܢ ܠܡܩܡ ... *Sicut dixit Apostolus : Omnibus nobis standum est* etc. Similiter et Aphraates *Dem.* VIII, 5 (*P. S.* I, 368_3); Peš. : ܕܟܠܢ ܥܬܝܕܝܢ ܚܢܢ ܠܡܩܡ.

Gal. VI, 1. L. G. IV, 3 : ܕܐܢܫ ܡܢ ܒܡܕܡ ܡܬܚܣܪ ܐܡܪ ܐܢܬܘܢ ܒܪܘܚܐ ܡܟܝܟܬܐ ܬܪܥܘܗܝ *qui, inquit, defectu aliquo laborat, vos, ait, spiritu humili eum commonefacite.* Finis negligenter quidem allegatur at eius initium prorsus concordat cum lectione Aphraatis *Dem.* VII, 11 (*P. S.* I, 329_{23}) : ܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܒܡܕܡ ܡܬܚܣܪ contra Peš. : ܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܬܩܕܡ ܢܬܬܚܕ ܒܣܟܠܘܬܐ.

Hebr. XII, 13. L. G. XI, 4 cf. XIX, 29 : ܗܕܡܐ ܚܓܝܪܐ ܠܐ ܢܬܚܒܠ *claudus ne absumatur.* Simili ratione Aphraates *Dem.* VII, 11 (*P. S.* I, 332_{12}) ܕܚܓܝܪܐ ܠܐ ܢܬܚܒܠ; Peš. : ܗܕܡܐ ܕܚܓܝܪ ܠܐ ܢܬܦܟܪ *membrum claudi ne labatur.*

Undecim citata heic examinata lectiones tam singulares exhibent, ut eorum concordia casui fortuito ascribi nequeat et stricte probet thesem nostram : *et Aphraatem et L[um] G. recensionem aliquam translationis Epistolarum S. Pauli antiquiorem textu Vulgatae Syrorum allegare.* Unde maxima cum probabilitate concludendum est textum Vulgatae Syrorum translationem Epistolarum Paulinarum continentem non esse versionem primigeniam, sed antiquioris illius interpretationis meram redactionem, cuius fragmenta in citatis Aphraatis Librique Graduum servata sunt.

5. Actus Apostolorum Serm., XXX, 5 sub titulo ܦܪܟܣܝܣ ܕܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ, πράξεις τῶν ιβ' ἀποστόλων allegatur, eodem qui etiam in *Doctrina Addaei* reperitur [1]. Ipsa citata perpauca ut sunt, a textu canonico valde differunt; non quod auctor in allegando negligens fuerit, sed propter additamenta spuria textui illata, quae fortissimam movent suspicionem ea ex opere aliquo apocrypho hausta esse.

Act., II, 2. L. G. V, 18 : *Cum igitur huncce Paraclitum accepissent Apostoli illa die simul, timor cecidit super eos.* Item, XX, 10 : *Sicut scriptum est : orantibus Apostolis et supplicantibus sicut ostendit eis Dñs, resplenduit locus, ubi erant et venit odor suavitatis Spiritus Parakliti quasi de vehementia.*

Utrumque citatum nova momenta addit ad narrationem Actuum canonicam : Timorem Apostolos irruentem et fragrentiam Sp. S. venientem. Similia leguntur in Commentario Išo'dad Ḥdatensis episcopi cuius excerpta in Codice syriaco quoque Bibl. Bodleyanae B.O. 624 exstant. Fol. 83[b] Codicis laudati haecce leguntur (ed. M.D. Gibson, Cambridge, 1913, t. IV, p. 10) :

Iudaeis autem in Templo congregatis ad orandum, discipuli quidem congregati erant in coenaculo et absconderunt se a secta crucifigente [2]. De repente vox tonitrus vehementis facta est et ob vehementiam sonus confusi sunt habitatores Ieru-

[1] Ed. Phillip, p. ܡܘ.

[2] Paronomasi singularis; ex verbis Io. XIX 19 : διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων (ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ) orta est sententia textus citati; nam ܕܚܠܬܐ etiam *sectam* significat.

salem. Et apparuit super caenaculo illo ignis in similitudinem globi ardentis factus et vapor fumi et odor suavis fragrans in medio coenaculo et in circuitu eius. Et ex illa flamma ignea dispertita sunt dona in forma linguarum ignitarum et descendentes considerunt supra capita Apostolorum. Dum super Duodecim in forma linguarum descendit spiritus, super Septuaginta quidem et super reliquos, viros mulieresque, in similitudine lucis suffusae effusus est[1].

Citatum hoc singularem similitudinem prae se fert cum illa miraculosa narratione baptismi Christi, quae hinc inde apud antiquos legitur[2].

Ad textum canonicum Actuum tuto referri possunt adhuc loci : xxx, 5 = Act. v, 38; xix, 28 = Act. x, 28; v, 16, 17 = Act. x, 14, 15; xi, 2 sq., x, 28 valde negligenter allegati, quapropter eorum examini supersedemus.

6. Dubiae originis est locus Sermonis, V, 18 : *Notum habemus* [apostolos] *postquam Paraclitum acceperant, timuisse ad gentes ire, donec Dñs Simonem increpasset. Et Simon increpavit socios suos, nam inter lupos misit nos Dñs, non ad agnos iustos.*

Verba haec in eodem fere contextu in *Actis Ioannis* Prochoro adscriptis inveniuntur[3]; in Actis syriacis a Wright editis desunt quidem, sed et ibidem quoque Sermo aliquis Simonis Petri ad Apostolos habitus supponitur[4].

Eodem Sermone, V, 19 aliud adhuc citatum dubiae originis reperitur. Auctor refert « *Apostolos aliquando prae timore haud recte praedicasse* tuncque eis *Paulum dixisse : Non accepistis Spiritum timoris* » (Rom., viii, 15; II Tim., i, 7) *quibus verbis confortati se morti tradiderint.* » Primo obtutu Auctor ad disceptationem S. Pauli cum Cepha Antiochiae habitam[5] alludere videtur (uti Serm., V, 18 ipse quoque indigitat) et ad eam referre verba : ܠܐ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܕܚܠܬܐ *non accepistis Spiritum timoris*. Notandum autem est, Pauli verba heic allegata neque in Epistola ad Rom., viii, 15 neque in II Tim., i, 7 verbotenus inveniri, sed ex ambolus locis conflata esse. Demum non liquet, quo iure concludat Auctor Apostolos verbis *Pauli* confortatos *se ad mortem tradidisse*. Citatum probabiliter ex quibusdam Actibus Apostolorum apocryphis manasse videtur.

Idem suadent verba Sermonis, V, 17 et xxx, 19, ubi Apostoli non carnes,

[1] Fol. 83b : [illegible] (fol. 84a) [illegible]

[2] Cf. Iacoby, *Ein bisher unbeachteter apokrypher Bericht über die Taufe Jesu*, Strasbourg, 1902, p. 40 seqq.

[3] *Acta Ioannis* ed. Zahn, Erlangen, 1880, p. 4_7.

[4] W. Wright, *Apocryphal Acts of the Apostles*, London, 1871. T. I, p. 4.

[5] Gal. ii, 11-17.

sed *herbas et olivae fructus manducasse* atque *assiduo ieiunasse* referuntur. Quae narratio quidem in Actis Thomae[1] atque Ioannis[2] quoque invenitur vix autem fons L[i] G. censeri potest, nam utrobique vivendi ratio *singulorum* Apostolorum describitur, Noster vero de omnibus in communi loquitur. Simile citatum legitur in Epistola Rabulae, episcopi Edesseni *ad Gamalianum,* in qua verba Petri allegantur ad Clementem discipulum dicentis : *Nonne panem et olivas manducamus nos et, si quando occurrit olera*[3]*?* Quae verba certissime ex *Homilia Clementina,* xii, 6 hausta sunt[4]; an vero Noster hoc eodem fonte usus sit, decidere non possumus.

Certum autem omnino est, Auctorem Acta Apostolorum apocrypha aliqua nota habuisse iisque usum esse. Sermone, xxvii, 3 ad poenam combustionis in Theclam latam alludit. Serm., xvii, 7 de passione Apostolorum disserens moribundis eiusmodi fere verba in ore ponit, quae etiam in *Actis Pauli* tum graecis[5], tum latinis leguntur[6]. *Acta Thomae* quoque nosse videtur, uti in notis ad xxi, 12 et xxix, 8 observatum est. Auctor novit Ioannem morte naturali obiisse eumque maiorem dicit Apostolis martyrium passis[7].

Ex aliis libris antiquae Christianitatis sacris citat Διδαχήν, cuius cap. viii, 1 Serm., VII, 20 formula ܟܬܝܒ tamquam librum sacrum allegat. Sermone, XIII, 3 pariter ad cap. viii, 3 eiusdem operis alludere videtur. Quae ibidem de primitiis sacerdotibus dandis leguntur pariter ad cap. xiii, 3 eiusdem operis referenda esse videntur. Dubia est origo loci Serm., II, ii, 1 ubi verba Matth., v, 39 cum additamento ἔσῃ τέλειος leguntur, quod etiam in Did., i, 4 invenitur. Aeque tamen possibile est Auctorem additamentum illud in suo « Evangelio » habuisse. Idem dicendum est de verbis : *quod ipse odisti, alii ne feceris* bis (Serm., VII, 1 et xxii, 15) allegatis. Cf. Did., i, 2. Cum autem effatum illud ab aliis quoque auctoribus tamquam verbum Domini recitetur[8] nequit decidi, utrum ex « Evangelio » Auctoris, an vero e Didache proferatur.

Ad *Pastorem* Hermae (Sim., vi, 5-7) referenda videntur verba L[i] G., VII, 20 de delectationibus nocivis. Vocabulum latinae originis ܐܣܛܛܝܘܢ statio, quo

[1] Ed. Bonnet, p. 22. Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum*, III, 21, 28. Cf. Lipsius, *Die Apokryphen Apostelgeschichten und Apostellegenden,* Braunschweig, 1883, I, p. 342.

[2] Ed. Bonnet, p. 154 sq. Wright *o. c.*, p. 8, cf. Lipsius *o. c.*, p. 520.

[3] Overbeck, *Ephraemi Syri, Rabulae... aliorumque opera selecta,* Oxonii, 1864, p. 237.

[4] Cf. Walter Bauer, *Der Apostolos der Syrer,* Giessen, 1903, p. 19.

[5] Ed. Lipsius, p. 114_{3-7}.

[6] Ed. Lipsius, p. 33_{8-10}.

[7] Serm. XXX, 6.

[8] V. G. Resch, *Das Aposteldecret nach seiner ausserkanonischen Textgestalt,* Leipzig, 1905, p. 15 sq. Cf. A. Resch, *Agrapha*[1], p. 30-39; idem, *Asserkanonische Paralleltexte,* t. I, p. 25-37; *Agrapha*[2], p. 60.

Serm., VII, 20; xiii, 2, 3, ieiunium designatur, pariter Pastori (Sim., v, 1) in acceptis referendum est.

7. Adhuc citata quaedam ignotae omnino originis pertractanda sunt.

Serm., III, 3 : *Postquam percussi estis et vapulastis, si viceritis et ascenderitis et agone et bravium acceperitis et cum ipso bravio exieritis ex hoc saeculo : non memorabuntur defectus vestri, sed quemadmodum inventi fueritis in victoria, assumemini coronati.*

Finis citati : *sicut inventi fueritis, assumemini* etiam seorsim saepius (v. g., XV, 4; XXIV, 2) allegatur. A patribus Graecis effatum simile in forma duplici citatur : 1) Iustinus *in Dialogo cum Tryphone*, cap. 47. Domino tribuit verba [1] : ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω ἐν τούτοις καὶ κρινῶ, 2). Communior est autem altera citati forma : ἐφ' οἷς ἂν εὕρω ὑμᾶς ἐπὶ τούτοις κρίνω [2]. quae docente A. Resch e verbis Ezechielis, vii, 8; xviii, 30, xxxiii, 20 orta est. In L° G. duae citati formae hunc in modum conflatae leguntur : ἐφ' οἷς ἂν εὕρω ὑμᾶς ἐν τούτοις καὶ καταλάβω. Cum Serm., III, 3 verba illa cum effato aliquo ignoto Domini iuncta inveniantur, probabile videtur ea ex Evangelio Auctoris hausta esse.

Serm., XIV, 19 tamquam effatum inspiratum allegatur sententia : *Noli possidere quidquam in terra.* Eadem verba leguntur apud S. Ephraemum [3] et in Doctrina Addaei [4] et maxima cum probabilitate e textu interpolato Ev. S. Matthaei, x, 9 hausta sunt.

Serm., V, 18 : Sicut dixit Dn̄s : *Incapax est mundus Paracliti, sed doni commixtionis capaces sunt filii saeculi, qui iusti sunt.*

Serm., XX, 13 : *Vos*, inquit, *patienter orate pro ipsis, ut salventur. Si poenitentiam*, inquit, *egerint, ecce eos ipsos pudebit delictorum suorum et adibunt vos et vivent...*

Origo utriusque citati nos prorsus latet.

8. Supersunt adhuc aliquot citata ad Antiquum Testamentum spectantia :

Serm., XXVI. *Liber Adae* aliquis allegatur. Partes eiusdem minores habes Serm., X, 5 et XV, 12. Argumentum : lex iustitiae Adae data. De ea cf. cap. iii, 33 dicta.

Serm., XXI, 9 historia aliqua lapsus Adae recitatur, de qua cap. iii, 16 fusius egimus :

Serm., XIII, 4 de *Henoch* dicitur : ... *qui postquam genuerat Mathusalem, sanctificatus est, nec gustavit mortem.* Ad mentem Auctoris Henoch genito Mathusalem vitam continentem amplexus est. Unde autem hanc narrationem

[1] V. Resch, *Agrapha* [2], p. 102.
[2] *O. c.*, p. 322 seqq.
[3] *Opp. Graec.* II, 232. *S. Ephraemi... opera selecta* ed. Overbeck, p. 139_{11}.
[4] Ed. Phillips, p. ܡܣ. V. Resch. *Agrapha* [2], p. 198.

hauserit prorsus incertum est; forte ex aliquo libro apocrypho placita Encratitarum propugnante.

Serm., IX, 8 de beneficentia Abrahae in pauperes agitur eique effatum ignotae originis tribuitur : *Facite vobis eleemosynas in tabernaculis vestris de praediis vestris.* Sententia similis est effato Dn̄i apud Luc., xvi, 9 et probabiliter ex libro christiano renunciationis doctrinam praedicante desumpta est.

Serm., IX, 8. Deus Abrahae dixisse fertur : *Merces tua magna est valde, quia abiisti et rediisti ad verbum meum nec avarus factus es praedae.* Cf. Gen., xv, 1. Sententia eundem spirat animum cum priore.

Serm., IX, 21 scriptum esse refertur fratres Iosephi *cum eis benefecisset in Aegypto, ei malum retribuisse et in eum irruisse, ut eum occiderent.* Amplificatio secus ignota narrationis S. Scripturae ad instar Haggadicarum fabularum.

Serm., IX, 2 verba Exod., v, 2 hocce modo allegantur : *Quaenam est fama Domini* [dicunt impii], *sicut dixit Pharao : Quid mihi rex Dominus, cuius legati sunt Moyses et Aaron?* Simile citatum occurrit Serm., XIII, 3 et 9 et ideo error in citando exclusus est; verba pariter haggadica expositio textus canonici videntur.

Usus igitur Scripturarum qui in L° G. observatur, uti exempla allata sat superque ostendunt, maximam antiquitatis speciem prae se ferunt et per omnia confirmant de aetate L^{i} G. capite praecedente dicta.

APPENDIX I

Antiquorum testimonia de historia et doctrina Messalianorum sectae[1].

Elenchus operum heic excerptorum.

[1] Praeter opera in elencho indicata alia quaedam in cap. IV. Praefationis nostrae citantur, in quibus Messalianorum mentio obiter duntaxat fit, quosque propterea in hanc documentorum collectionem non recepimus. Quae sunt : *Vita Rabulae, Chronicon* anonymum a Guidi editum. Babay Magnus, *Commentarius in Centurias Evagrii. Historia ecclesiae Adiabenae* auctore Mešīḥā-zᵉkā. Thomae Margensis *Liber Superiorum.* Relatio *Synodici Arabici* de Messalianis. — Penitus neglegimus scripta quaedam, quae pro re nostra nil memoratu digna continent : Citata ex refutatione Lampetianorum a Severo composita et a Wolf edita; verba *Catenae* in II Petri III, 1-4 ed. Cramer, VIII, 98; relationem Constantini Harmenopuli recentioris aetatis, etc.

I

Ex Sermone XXII. S. Ephraemi Syri Adversus haereses[1].

ܘܠܡܨܠܝܢܐ ܕܐܪܦܝܘ:	Et Messalianos lascivos factos
ܛܒܐ ܠܕܝܪܗ ܢܗܦܟ ܐܢܘܢ.	Bonus in suum ovile reducat.
ܗܐ ܡܫܠܛܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܡܢ ܟܠ:	En, manus eorum omnia fugiunt
ܘܠܝܬ ܐܪܙܐ ܠܡܐܚܕ ܒܗ.	Nec datur ansa[2] cui inhaereant.

II

S. Epiphanius.

Haeresis LXXX, Contra Massalianos, quibus accedunt Martyriani e Gentilium numero nec non et Euphemitae et Sataniani[a].

1 ... [2] φῦσα [b] γὰρ μετὰ ταύτας πάλιν τὰς αἱρέσεις μωρά τις καὶ πάσης ἀφροσύνης ἔμπλεως ἐπανέστη ἡμῖν ἑτέρα τις, γελοῖος μὲν ὅλη, ἀσύστατον [c] ἔχουσα τὸ φρόνημα, καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἠπατημένων. [3] Μασσαλιανοὶ δὲ οὗτοι καλοῦνται ἑρμενευόμενοι εὐχόμενοι. [4] ἦσαν δὲ πρὸ χρόνου τινός,

1 ... Nam post superiores illas haereses stolida quaedam ac vecordia plenissima alia nobis iterum emersit, tota quidem ridicula, inconsistentem tenens opinionem et viris et mulieribus in errorem inductis. Massaliani autem appellantur isti, quae vox

[1] *Opp. S. Ephraemi* ed. Rom. Syr.-lat. t. II, 485 E. Editor textui syriaco hancce paraphrasim adiecit : *Nec non Messalianos, postquam ad inertiam et voluptates corporis suas cupiditates solverunt* [ruina oppressit]. *Nunc vero miseros omnis destituit salutis spes, nec firmum ac stabile quidquam se offert, quo apprehenso se a casu sustineant, nec lacinia quidem iuxta praetereuntis amici.*

[2] ܐܪܙܐ (ed. Rom. ܐܪܙܐ) tres syllabas efficere deberet iuxta metrum; in lexicis duas tantum syllabas habet; vocabulum significat ansam, qua vestes coaptantur. Bar Bahlul (ed. R. Duval col. 2029) عروة القميص, *ansa tunicae.*

[a] Siglorum explicatio : J = Codex Jenensis A D, 1304. V = Codex Vratislaviensis Bibliothecae Rehdigerianae saec. XV (cf. Opp. S. Epiphanii ed. Dindorf. Vol. I, Lipsiae, 1859, p. III-V). B = editio Basileensis auctore Oporino, 1544. d = Editio Dindorfi Vol. III pars I. Lipsiae, 1861, p. 539-541; apparatus criticus parte II, p. 880 sq. in eodem volumine impressus est. m = Migne *P. G.*, XLII coll. 756-764. o = ed. Oeler in op. : Corpus haeresiologicum, v. II. Berlin, 1861, p. 462 sqq. p = ed. Petavii, Parisiis, 1622. p* = coniectiones Petavii.

[b] φῦσα d] J φασι ita et m p; o φυεῖσα; p* φύσει, « cuius coniecturam pervertisse videtur typotheta, nam Petavius haud dubie φῦσα vel φυεῖσα scribere voluit ». Dindorf. — o : φυεῖσα scripsi pro φασὶ, quod libri habent; pari iure possit etiam φύσασα cf. Epist. ad Acac. et Haer. LXXIII, 37. — [c] ἀσύστατον] d putat addendum esse δὲ.

orantes significat. Erant vero ante aliquod tempus, aetate Constantini, et deinceps, alii pariter Euphemitae, seu Massaliani cognominati, e qua forte [haeresi], puto, haec quoque zelum aemulum nacta est. Attamen illi e gentilibus orti nec ad Iudaismum pertinentes nec Christiani existentes, nec a Samaritanis oriundi, sed sane gentiles cum sint et Deos asserant, nullum omnino adorant, uni vero soli venerationem praecipiunt eum Omnipotentem appellantes. Certas enim sibi domos construunt, aut locos spatiosos fororum instar, ea proseuchas appellantes.

ὡς ἀπὸ τῶν καιρῶν Κωνσταντίνου καὶ δεῦρο[a] ἄλλοι πάλιν Εὐφημῖται, εἴτουν[b] Μασσαλιανοὶ καλούμενοι, ἐξ ἧς τάχα οἶμαι καὶ αὕτη τὸν μιμηλὸν ζῆλον ἔσχεν. [5] ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐξ Ἑλλήνων ὁρμῶντες οὔτε Ἰουδαϊσμῷ προσανέχοντες, οὔτε Χριστιανοὶ ὑπάρχοντες, οὔτε ἀπὸ Σαμαρειτῶν, ἀλλὰ μόνον Ἕλληνες ὄντες δῆθεν, καὶ θεοὺς μὲν λέγοντες; μηδενὶ μηδὲν[c] προσκυνοῦντες, ἑνὶ δὲ μόνον δῆθεν τὸ σέβα νέμοντες καὶ καλοῦντες παντοκράτορα. [6] τινὰς δὲ οἴκους ἑαυτοῖς κατασκευάσαντες, ἢ τόπους πλατεῖς φόρων δίκην, προσευχὰς ταύτας ἐκάλουν.

2. Hi autem pridem Massaliani e gentilibus exorti, priores illis, qui modo e christianitatis nomine orti sunt, et isti in quibusdam regionibus tales sibi localitates parabant, quales sunt, quae proseuchae et oratoria appellantur. Alibi vicissim natura et similitudine ecclesias sibi facientes vespertino ac matutino tempore cum magna illuminatione luminibusque congregantur, insuper vero elegias aliquas a sequacibus gregis ipsorum compositas piasque sane sententias de Deo faciantes (uti solent elegiae et euphemiae esse) quasi Deum placaturi seipsos decipuint. Ignorantia enim, cum sit caeca, errore sententiae deceptis haec omnia parat. Verum ante

2. Οὗτοι δὲ οἱ πρότερον Μασσαλιανοὶ ἐξ Ἑλλήνων ὁρμώμενοι οἱ πρὸ τῶν νυνὶ τῶν δῆθεν ἀπὸ ὀνόματος Χριστοῦ ὁρμωμένων, καὶ αὐτοὶ πὴ μὲν ἔν τισι χώραις τοιαῦτα τοπάριά[d] τινα κατασκευάσαντες ὡς προσευχὰς καλουμένους καὶ εὐκτήρια. [2] ἐν ἄλλοις δὲ τόποις φύσει[e] καὶ ἐκκλησίας ὁμοιώματι ἑαυτοῖς ποιήσαντες καθ' ἑσπέραν, καὶ κατὰ τὴν ἕω μετὰ πολλῆς λυχναψίας καὶ φώτων συναθροιζόμενοι, ἐπιπολύ τε καταλεγμάτιά τινα ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς σπουδαίων καὶ εὐφημίας τινὰς δῆθεν εἰς τὸν Θεὸν ποιούμενοι (ὡς καταλεγματίων καὶ εὐφημιῶν) ὥσπερ Θεὸν ἐξιλεούμενοι[f] ἑαυτοὺς ἀπατῶσιν· [3] ἡ γὰρ ἀγνωσία τυφλή, τις οὖσα πάντα ταῦτα δοκήσει οἰήσεως τοῖς πεπλανημένοις παρασκευάζει. [4] ἐκεραυνοβολήθη δὲ πρὸ χρόνου ἓν τῶν τοιούτων κατασκευασμάτων, οὐκ ἔχω δὲ

[a] δεῦρο] p et m falso hic punctum ponunt; ἄλλοι enim ad ἦσαν pertinet tamquam subiectum enuntiati.

[b] d εἴτ' οὖν.

[c] μηδὲν] p* δὲ.

[d] τοπάρια] emendatio iam a Petavio commendata. Ed. τροπάρια ita etiam m o.

[e] φύσει] J φασὶ ita coniiciente Scaligero quoque.

[f] ὡς καταλεγματίων... ἐξιλεούμενοι] emendat Scaliger : ὡς διὰ καταλεγματίων τε καὶ εὐφημιῶν ὥσπερ θεὸν ἐξιλεούμενοι. Verba uncis inlusa reiicienda putat ut spuria Petavius.

λέγειν ἐν ποίῳ τόπῳ, τάχα δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ τοῦτο ἠκούσαμεν. [5] ἀλλὰ καί τινες τῶν ἀρχόντων ζηλωταὶ, πολλοὺς ἐκ τούτων ἀπέκτειναν, διὰ τὸ παραχαράττειν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀντιμιμεῖσθαι ἐκκλησίας τρόπον, μὴ ὄντας χριστιανοὺς μήτε ἐξ Ἰουδαίων ὁρμωμένους. [6] οἶμαι δὲ Λουππικιανὸς[a] ὁ στρατηλάτης εἷς ἦν τῶν τοὺς αὐτοὺς Εὐφημίτας τῶν Ἑλλήνων τιμωρησαμένων, ἐξ ἧς προφάσεως ἐφύη πάλιν αὐτοῖς δευτέρα πλάνη. [7] λαβόντες γάρ τινες τὰ τῶν τότε ἀποκτανθέντων σώματα διὰ τὴν τοιαύτην Ἑλληνικὴν ἀνομίαν, καὶ θάψαντες ἔν τισι τόποις, ἐκεῖ πάλιν τὰ αὐτὰ εὐφημά τε ἐπιτελοῦσι, καὶ Μαρτυριανοὺς ἑαυτοὺς ἐπωνόμασαν, δῆθεν διὰ τοὺς ὑπὲρ τῶν εἰδώλων μαρτυρήσαντας.

tempus aliquod unum ex aedificiis fulgure tactum est; ubinam gentium, dicere nequeo, forte in Phoenicia haec audivimus. Quin etiam quidam e magistratibus, zelosi, ex eis quam plurimos occiderant, propter adulterationem veritatis et imitationem usus ecclesiae, cum neque Christiani essent, neque e secta Iudaeorum oriundi. Ni fallor Lypicianus dux unus erat ex eis, qui in Euphemitas gentilium animadverterunt, ex qua occasione iterum alter eorum error succrevit. Quidam enim sumptis corporibus eorum, qui ob eiusmodi gentilem impietatem trucidati sunt eaque in certis quibusdam locis sepelientes illic easdem laudes absolvunt et semet Martyrianos appellant, perinde ac super eos, qui propter idola martyrium subierint.

3. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐκ τούτων ἔτι βαθύτερόν τι διανοούμενοι ὡς κατὰ τὴν αὐτῶν εὐήθειαν συμβούλῳ τῇ διανοίᾳ χρώμενοι, εἶπον· [2] « ὁ Σατανᾶς μέγας ἐστὶ καὶ ἰσχυρότερος καὶ πολλὰ ἐπιτελεῖ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις. [3] διά τί οὐ μᾶλλον πρὸς τοῦτον καταφεύγομεν καὶ αὐτῷ προσκυνοῦμεν, αὐτόν τε τιμῶμεν καὶ αὐτὸν εὐφημοῦμεν, ἵνα διὰ τῆς κολακευτικῆς θεραπείας μὴ ἐνεργήσῃ ἡμῖν τὰ πονηρὰ, ἀλλ' ὡς δούλων αὐτοῦ ἡμῶν γεγονότων, φασὶ, φείδηται[b] ἡμῶν; » [4] καὶ οὕτω καὶ οὗτοι Σατανιανοὺς ἑαυτοὺς ἐπωνόμασαν. [5] ὁμοῦ δὲ τούτων τὴν αἵρεσιν ἐν ταυτῷ[c] συνεθήκαμεν καὶ τοὺς προειρημένους, μέλλοντας ὑφ' ἡμῶν νυνὶ λέγεσθαι, ἐπειδὴ γὰρ[d] τὰ ἴσα ἐν ὑπαίθρῳ ἐξαγόμενοι, ἔξω βεβηκότες τῆς ἀληθείας ἐπὶ τὸ εὔχεσθαι καὶ ὑμνεῖν

3. Alii vicissim ex his altiora cogitantes pro sua simplicitate consilio mentis usi dixerunt : « Satanas magnus quidam est ac fortissimus et mala quamplurima infert hominibus. Quapropter cur non potius ad eum confugimus, eum veneramur ac celebramus, ut propter adulatorium cultum nocere nobis desinat immo vero nobis, tamquam factis sibi servis, parcat? » Quam ob causam isti Satanianos se cognominabant. Quorum haeresim cum superioribus illis, de quibus deinceps acturi sumus coniungendam putavimus quoniam pari modo in aperta prodeuntes veritate derelicta orando et canendo dant operam. Haec

[a] Λουππικιανός] m p Λουπικιανὸς; Ammianus Marcellinus, *Hist.* XXVI, 5, 4 : Lupicinus.

[b] φείδηται] J m φείδεται.

[c] ταυτῷ] m τούτῳ.

[d] ἐπειδὴ γὰρ] Dindorf : « immo ἐπειδήπερ ».

autem omnia, cum sint summopere ridicula, innocua fuere, nec mentem a veritate avertere poterant. Non enim nominis Christiani habebantur, sed prorsus gentiles. Modo autem Massaliani ab eiusmodi usibus hodie denominati, qui initio et fine, capite et radice carent, quinimo fundamento ac principio destituti errori addicti sunt non habentes fulcrum nominis, sive praecepti sive mandati sive legislationis, videntur igitur isti, viri ac mulieres, qui se sane in Christum credidisse fatentur, quasi mundo renuntiasse et sua dereliquisse.

Simul vero promiscue viri cum mulieribus et mulieres cum viris dormiunt in suburbiis spatiosis facto aestatis tempore, quia, uti dicunt, non habeant possessionem in terra. Sunt autem vagi, manusque ad stipem porrigunt, perinde ac victu et possessione carentes. Sermones porro eorum omnem stoliditatem superant. Si quem enim ex eis oriundum interrogaveris, talem se fatebitur esse, qualem volueris. Sive etenim prophetam dixeris, dicent : « propheta sum », sive Christum si nominaveris, fatebitur : « Christus sum » sive patriarcham, hunc se impudenter appellabit, sive angelum, eundem se dicet. O singularem hominum vecordiam! Ieiunium autem omnino non noverunt, sed sane orationi dediti, iam inde a hora secunda vel tertia immo ipsa nocte, si forte fame

ἐσχολάκασιν· [6] ἀλλὰ πάντα μὲν ταῦτα περιγέλαστα ὄντα ἀβλαβῆ ἐτύγχανε μὴ δυνάμενα παρεκκλίνειν τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς ἀληθείας. [7] οὐ γὰρ εἰς ὄνομα Χριστοῦ ἐλέγοντο εἶναι, ἀλλὰ Ἕλληνες τὸ πᾶν. [8] νῦν δὲ ἀπ' ἐκείνων τῶν τρόπων οὗτοι νῦν καλούμενοι Μασσαλιανοί, ὧν οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος οὔτε κεφαλὴ, οὔτε ῥίζα, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰσὶν ἀστήρικτοι καὶ ἄναρχοι καὶ ἠπατημένοι, μὴ ἔχοντες ὅλως στηριγμὸν ὀνόματος, ἢ θεσμοῦ ἢ θέσεως ἢ νομοθεσίας, δοκοῦσι[a] τοίνυν οὗτοι ἐπιτοαυτὸ[b] ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, δῆθεν εἰς Χριστὸν πεπιστευκέναι λέγοντες, ὡς ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, καὶ τῶν ἰδίων ἀνακεχωρήκοτες. [9] ὁμοῦ δὲ ἀναμὶξ ἄνδρες ἅμα γυναιξὶ καὶ γυναῖκες ἅμα ἀνδράσιν ἐπιτοαυτὸ[b] καθεύδοντες ἐν ῥύμαις μὲν πλατείαις ὁπηνίκα θέρους ὥρα εἴη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν, φασὶ[c], κτῆμα ἐπὶ τῆς γῆς. [10] ἀκώλυτοι δέ εἰσι, καὶ ἐκτείνουσι χεῖρας μεταιτεῖν ὡς ἀβίωτοι καὶ ἀκτήμονες. [11] οἱ δὲ λόγοι αὐτῶν ἀφρόνων ἐπέκεινα. [12] ὃν δ' ἄν τινα ἐπερωτήσῃς ἐξ αὐτῶν ὁρμώμενον ἐκεῖνον ἑαυτὸν φάσκει οἷον δ' ἂν ἐθέλοις. [13] ἤτοι γὰρ προφήτην εἴποις, λέξουσι[d] ὅτι προφήτης εἰμί· ἤτοι Χριστὸν ἐὰν[e] ὀνομάσῃς, φάσκει ὅτι Χριστός εἰμι· ἤτοι πατριάρχην, τὸ αὐτὸ ἑαυτὸν ὀνομάζει ἀναιδῶς· ἤτοι ἄγγελον, καὶ ἑαυτὸν λέγει. [14] καὶ ἁπλῶς ὢ[f] τῆς τῶν ἀνθρώπων ματαιοφροσύνης! [15] νηστείαν δὲ οὐδ' ὅλως οἴδασιν· ἀλλὰ δῆθεν εἰς τὴν εὐχὴν ἐσχολακότες, καὶ ἀπὸ ὥρας δευτέρας ἢ τρίτης ἢ καὶ τὴν νύκτα ἐὰν φθάσωσι πεινᾶσαι, πάντα ἀδεῶς ἐργάζονται ἐσθίοντες καὶ πίνοντες [16]. Περὶ δὲ αἰσχρότητος ἢ λαγνείας οὐ πάνυ τι δύναμαι εἰδέναι, πλὴν

[a] δοκοῦσι] Oeler coniicit *habitant* οἰκοῦσι.
[b] d ἐπὶ τὸ αὐτὸ.
[c] φασὶ d assentiente o] J m o φησί.
[d] m λεξουσιν.
[e] ἐὰν] B m o ἂν. — [f] ὢ] o ὦ.

οὐδὲ τούτου εἰσὶν ἀποδέοντες, μάλιστα ἐπιταυτὸ[a] κοινῇ τὸ κοιτάζειν ἐσχηκότες ἅμα γυναιξὶ καὶ ἀνδράσιν. Οὗτοι δὲ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ[b] εἰσὶν ἀπὸ τῆς Μέσης τῶν ποταμῶν ὁρμώμενοι.

corripiantur, omnia impudenter faciunt manducando et bibendo. Ad turpitudinem ac lasciviam, quod spectat, prorsus nihil de eis compertum habere potui. Ceteroquin ab ista re haud alieni sunt, imprimis cum viri ac mulieres simul cubare soleant. Habent vero iam Antiochiae quoque sedes, a Mesopotamia illuc profecti.

III

E Prologo S. Eusebii Hieronymi in Dialogum adversus Pelagianos [1] anno fere 415 exaratam.

Scripta iam ad Ctesiphontem epistola, in qua ad interrogata respondi, crebra fratrum expostulatio fuit, cur promissum opus ultra differrem, in quo pollicitus sum me ad cunctas eorum, qui ἀπάθειαν praedicant, quaestiunculas responsurum. Nulli enim est dubium, quin Stoicorum et Peripateticorum, hoc est veteris academiae, ista contentio sit, quod alii eorum asserant πάθη, quas nos perturbationes possumus dicere : aegritudinem, gaudium, spem, timorem eradicari et exstirpari posse de mentibus hominum : alii frangi eas regi atque moderari, et quasi infrenes equos quibusdam lupatis coerceri. Quorum sententias et Tullius in Tusculanis disputationibus explicat et Origenes Ecclesiasticae veritati in Stromatibus suis miscere conatur, ut praetercam Manichaeum, Priscillianum, Evagrium Hiboritam [2], Iovinianum et totius pene Syriae haereticos, quos sermone gentili διεστραμμένως *Massalianos* [3], graece Εὐχίτας vocant; quorum omnium ista sententia est, posse ad perfectionem et, non dicam ad similitudinem, sed aequalitatem Dei humanam virtutem et scientiam pervenire : ita ut asserant se ne cogitatione quidem et ignorantia, cum ad consummationis ascenderint, posse peccare.

[a] V a ἐπὶ τὸ αὐτὸ. — [b] V Ἀντιοχία.

[1] Migne *P. L.* t. XXIII, col. 498 sq.
[2] Varr. *Iberitam, Hyperboritam.*
[3] *sermone gentili... Massalianos*]... ita codex Corbeiensis n. 146; editiones veteres legunt : *quos sermone gentili Abin et Paanin i. e. perversos et Massilianos Graece* εὐχίτας *vocant.* Additamentum istud a Ioanne Andrea primo receptum genuinum non esse iam Martianaeus intellexit; sane *Abin et Paanin* carent sensu; *Abin* adhuc aliqua ratione e radice aramaica חוב explicari potest, *Paanin* autem, ut sciam, in lingua aramaica sive palaestinensi, sive mesopotamiae non datur.

IV

EX CATALOGO HAERESIOLOGICO MARUTHAE EPISCOPI MAIPHERCATENSIS [1].

Haeresis Audianorum. Hi dicunt Trinitatem in compositione subsistere et personas compositas consistere cum invicem. Et quidam ex eis sunt ascetae et sunt ieiunantes; et peregrinis suscipiendis dant operam et in fletu assidui sunt omnibus diebus suis. Si quis vero inter eos transgreditur et ridet, dimittunt eum de medio.

ܗܪܣܝܣ ܕܐܘܕܝܢܐ܀ ܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܕܠܬܠܝܬܝܘܬܐ ܒܪܘܟܒܐ ܐܝܬܝܗ ܘܩܢܘܡܐ ܡܪܟܒܐ ܩܝܡܝܢ ܥܡ ܚܕܕܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܢܙܝܪܐ ܘܨܝܡܐ ܐܝܬܝܗܘܢ: ܘܡܩܒܠܝ[a] ܐܟܣܢܝܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܘܐܡܝܢܝܢ ܒܒܟܝܐ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܗܘܢ. ܘܐܝܢܐ ܕܡܥܒܪ ܒܗܘܢ ܘܓܚܟ ܦܠܛܝܢ ܠܗ ܡܢ ܡܨܥܬܐ܀

Haeresis Timotheanistarum. Isti porro ubique sunt sicut nos nec in Scripturis quidquam corruperunt nec in confessione [fidei] adulterarunt, sed respuunt quemque, qui pro se exclusive opes possidet nec eas communitati tradit. Et plures laicis sunt apud eos monachi.

ܗܪܣܝܣ ܕܛܝܡܬܐܢܝܣܛܐ܀ ܗܠܝܢ ܬܘܒ ܒܟܠܕܘܟ ܐܟܘܬܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܘܒܟܬܒܐ[b] ܡܕܡ ܠܐ ܚܒܠܘ. ܘܒܬܘܕܝܬܐ ܠܐ ܙܢܝܘ: ܐܠܐ ܡܣܠܝܢ ܠܟܠ[c] ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܟܣܐ ܩܢܐ ܠܗ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܠܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܓܘܐ. ܘܣܓܝܐܝܢ ܡܢ ܥܠܡܝܐ ܕܝܪܝܐ ܗܝܡܢܐ[d] ܗܘܘ܀

[1] Textum vide apud Rahmani, *Studia Syriaca,* fasc. IV : *Documenti de antiquis haeresibus.* In seminario Scharfensi de monte Libano, 1909, p. ܡܐ et sq. Apographum huius textus Vaticanum (Codicis Borgiani syr. 82. p. 52 sq. olim K VI, 4) cl. prof. O. Braun mihi communicare dignatus est, cui propterea publicas ago gratias. — Quoad fontem istius textus, cf. *Histoire de Barḥadbsabba ʿArbaïa, P. O.,* IX, 497, ch. II.

[a] C. Borgianus ܘܡܩܒܠܝܢ. — [b] Rahmani ܘܟܬܒܐ. — [c] Rahmani ܘܟܠ, quod certe error est. — [d] C. Borgianus ܗܝܡܢܝܐ.

V

Ex Epistola S. Nili *de voluntaria paupertate ad Magnam* c. XXI [a].

... Sed vide, ne sanctorum continua circa res divinas occupatione discipu-

... Ἀλλ' ἄρα μὴ τῇ τῶν ἁγίων διηνεκεῖ περὶ τὸ θεῖον ἀσχολίᾳ τοῖς[b] ἀπὸ Ἀδελφίου

[a] Textum epistolae graecum vide ap. Migne, *P. G.,* t. LXXIX, col. 997 A.

[b] Valesius in nota ad cap. IV libri XI *Historiae Eccl.* Theodoreti (*Rerum Eccles. Scriptores,* t. III, p. 34 « Annotationum ») legit τοῖς, quod recipiendum putavi; Migne τῆς; lectio sensu carens.

τοῦ τῆς Μέσης τῶν ποταμῶν καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ πρὸς ὀλίγον τὴν βασιλευομένην Κωνσταντινούπολιν θολώσαντος ἀργίας ἀνοίγωμεν θύραν προσκάλυμμα τῆς περὶ τὴν ἐργασίαν ὀκνηρίας τὸ διὰ παντὸς δοκεῖν προσκαρτερεῖν τῇ προσευχῇ πεποιημένοις, καὶ νέοις παισὶ, καὶ ἀνδράσι σφριγῶσιν ἔτι κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος, καὶ ταύτην πολλοῖς ὀφείλουσι καταλῦσαι πόνοις νομοθετήσασι τὸ μὴ ἐργάζεσθαι τῇ ἀνέσει καὶ τὰ πάθη αὐτοῖς ἐπεγείρασι, καὶ τῷ λογισμῷ παρασχοῦσιν ἄδειαν ταῖς τούτων ὕλαις ἐνευκαιρεῖν, ἕως ἂν ἡ δοκοῦσα προσευχὴ, οὐκ οὖσα δὲ τοῦτο ὅπερ λέγεται πάντη ἀπόληται.

lis Adelphii mesopotamii et Alexandri, qui paulo antea regnatricem Constantinopolim inquinavit, pigritiae portam aperiamus, velamen otii ab operando, quippe qui perpetuo orationi vacare semet finxerunt et pueris recentibus virisque adhuc corporis robore tumentibus, quod plurimis debuissent edomare laboribus, lege statuerunt nihil operari, animi remissione etiam passiones in eis excitarunt intellectuique licentiam praebuerunt ipsarum materiis adhaerendo otiose vacare, donec apparens oratio, cum non esset, quod dicebatur, omnino interiret.

VI

Definitio sanctae et oecumenicae synodi Ephesinae contra impios Messalianos, qui et Euchetae et Enthusiastae quoque appellantur [1].

Venientes ad nos pientissimi et religiosissimi episcopi Valerianus et Amphilochius, proposuerunt in communi considerandum de Messalianitis, hoc est, Euchetis vel Enthusiastis, qui in Pamphylia versantur, vel quocumque nomine contaminatissima haeresis vocatur [2]. At nobis considerantibus attulit pientissimus et religiosissimus episcopus Valerianus schedulam synodicam de illis compositam in magna Constantinopoli sub beatae memoriae Sisinnio : quae ubi lecta, ab omnibus probata est, quod bene sit condita recteque habeat [3]. Et placuit nobis omnibus et pientissimis episcopis Valeriano et Amphilochio et omnibus Pamphyliae et Lycaoniae provinciarum pientissimis episcopis, ut omnia, quae in synodica charta contenta, robur habeant et nullo modo praetereunda [4]; ut solida sint et ea, quae in Alexandria

[1] Harduin, *Acta Conciliorum,* t. I, col. 1627.

[2] Verba *et placuit nobis... admittantur,* exstant graece inter documenta, quae Act. I : Concilii Nicaeni secundi lecta sunt; Harduin, *Acta Conciliorum,* t. IV, col. 56 : Ἐκ τοῦ ὅρου τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου κατὰ τῶν δυσσεβῶν Μασσαλιανῶν ἤγουν Εὐχητῶν.

[3] Ἤρεσεν ἅπασιν ἡμῖν καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις Οὐαλεριανῷ καὶ Ἀμφιλοχίῳ καὶ πᾶσιν τοῖς τῶν Παμφύλων καὶ Λυκαόνων ἐπαρχιῶν εὐλαβεστάτοις ἐπισκόποις τὰ ἐν τῷ συνοδικῷ χαρτίῳ τυπωθέντα κρατεῖν ἅπαντα καὶ κατὰ μηδένα τρόπον παραβαίνεσθαι αὐτὰ, βεβαίων ὄντων αὐτῶν δηλαδὴ, καὶ τῶν πεπραγμένων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

[4] ὥστε τοὺς ὄντας κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν τῆς Μασσαλιανῶν ἤγουν Ἐνθουσιαστῶν αἱρέσεως, ἢ καὶ ὑποψίας τῆς τοιαύτης νόσου γεγονημένους εἴτε κληρικοὶ εἶεν εἴτε λαϊκοὶ, μεθοδεύεσθαι.

acta sunt; ita ut omnes, qui per universam provinciam haeretici Messaliani vel Enthusiastae sunt, vel de eius haereseos morbo suspecti, sive clerici sive laici sint, convincantur : [5] et si quidem anathematizaverint, iuxta ea, quae in praedicto synodico scripto pronunciata sunt, in scriptis; si clerici fuerint, maneant clerici; si laici ad communionem ad mittantur? [6] Quod si renuerint anathematizare, si presbyteri vel diaconi fuerint, vel in alio quopiam gradu ecclesiae, excidant et a clero et a gradu et a communione : laici vero anathematizentur.

7. Convicti quoque non permittantur habere monasteria, ut ne zizania diffundantur et crescant. [8] Haec ut sic agantur, omnes vires intendant pientissimi episcopi Valerianus et Amphilochius, ceterique reverentissimi totius provinciae episcopi. [9] Unde ad haec placuit librum pollutum illius haereseos, qui dicitur Asceticon anathematizari; quem attulerat religiosissimus et pientissimus Valerianus, utpote a haereticis compositum. Similiter si quid illorum impietatem sapiens apud plerosque inveniatur, etiam hoc anathema sit. [10] Praeterea dum conveniunt, quae utilia et necessaria ad concordiam et communionem et dispensationem, manifeste scriptis commendentur. [11] Si autem quaestio oborta de his, quae in hoc negotio sunt, et si quid difficile et ambiguum fuerit, quod pientissimis episcopis Valeriano et Amphilochio, ceterisque per totam provinciam episcopis non probatur, admotis scriptis omnia excutere debent. [12] Et si relicti fuerint pientissimi episcopi vel Lyciorum vel Lycaoniorum, non relinquatur tamen metropolitanus, provinciae cuiuscumque fuerit. [13] In commentarios haec referenda, ut si qui opus habent iis, inveniant, quo etiam aliis ea diligentius exponant.

[5] Καὶ ἀναθεματίζοντας κατὰ τὰ ἐν τῷ μνημονευθέντι συνοδικῷ διηγορευμένα ἐγγράφως μένειν, τοὺς μὲν κληρικοὺς ἐν τῷ κλήρῳ, τοὺς δὲ λαϊκοὺς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐκκλησίας.

VII

S. Cyrilli archiepiscopi Alexandrini *Epistola ad Amphilochium episcopum Sidae* [a].

Equidem scio prudentissimam pietatem tuam nihil esse pluris habituram, quam caritatem fraternumque amorem. Verumtamen prudentiae suae esse existimabit in omnibus rebus gerendis optimam agendi rationem. Ideo amanter scribo pietati tuae et,

Οἶδα μὲν ὅτι πανσύνετος οὖσα ἡ σὴ θεοσέβεια, οὐδὲν ἄμεινον ἡγήσεται φιλίας καὶ ἀγάπης τῆς πρὸς ἀδελφούς. [2] Εὐτεχνὲς δὲ πρᾶγμα ἡγήσεται τὴν ἐφ' ἅπασι τοῖς δρωμένοις ἀρίστην οἰκονομίαν. [3] διὸ δὲ γράφω τὰ φίλα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ καὶ ὅσα δρᾶν εἶδεν ἀπαιτῶν· ὥστε δῆλον ὅτι μὴ μεγάλαις

[a] Epistolam prima vice edidit Angelus Maius in *Nova Patrum Bibliotheca*, t. II, Romae 1844, p. 167, eam reimpressam vide apud Migne *P. G.*, t. LXXVII, col. 376.

ἄγαν ἀκριβολογίαις κεχρῆσθαι κατὰ τῶν ἐθελόντων μεταγινώσκειν, καὶ καταλιπεῖν τὴν τῶν Μεσσαλιτῶν ἤτοι Εὐχητῶν ἀνοσιοτάτην αἵρεσιν, προστρέχειν δὲ τοῖς ὀρθοῖς τῆς Ἐκκλησίας δόγμασιν. [4] ἀρκεῖ γὰρ τοῖς εἰς τοῦτο βαδίζουσιν, ὁμολογεῖν ὅτι ἀναθεματίζω τὴν τῶν Μεσσαλιτῶν ἤγουν Εὐχητῶν αἵρεσιν. [5] ὁ δὲ σφόδρα λεπτῶς καὶ μετὰ τοῦτο προτείνων αὐτοῖς ἔσθ' ὅτε καὶ ἐκ βιβλίων ἀναγνώσματα θορυβεῖ τὸν οὐκ' ἔχοντα πολλὴν ἀκρίβειαν εἰς νοῦν· ἰδιῶται γάρ εἰσιν οἱ πολλοὶ καὶ οὐχ οὕτω νοεῖν δύνανται ὥστε πάντως καταγινώσκειν τῶν καταγνώσεως ἀξίων. [6] ἀρκεῖ τοίνυν ἀναθεματίζειν αὐτοὺς τὴν αἵρεσιν, καὶ μὴ προτεινέσθωσαν πάντως ὀνόματα, ἵνα μὴ τό τινων ἐξ ἰδιωτίας φιλόνεικον ἀποστήσῃ πολλάκις αὐτοὺς καὶ τοῦ βούλεσθαι δοξάζειν ὀρθῶς. [7] καὶ ταῦτα γράφω οὔ τισι χαριζόμενος, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι καλὴ μᾶλλον ἐν τούτοις ἡ οἰκονομία· τὸ γὰρ ἀκριβὲς ὡς ἔπιπαν θορυβεῖ πολλοὺς καὶ τῶν νουνεχεστάτων.

quae efficere novit, postulo, cum manifestum sit non esse magnis cum nimis argutiis utendum cum iis, qui resipiscere volunt et relicta Messalitarum sive Euchetarum impia haeresi rectis Ecclesiae dogmatibus accedere. Sufficit enim his, qui hanc iniere viam, profiteri « anathematizo Messalitarum seu Euchetarum haeresim. Nam si quis minutius cum illis agit simulque aliquando ex libris lectiones ei obtrudit, perturbat eum, qui acumine mentis non pollet; plurimi enim idiotae sunt nec ita intelligere valent, ut omnia disserte damnent, quae damnatione digna sunt. Sufficit itaque, ut haeresim anathematizerit neque omnino nomina oggerantur ne quorumdam litigiosus ex inscitia animus recte credendi voluntate depellatur. Quae scribo, haud cuiquam gratificans, sed sciens optimam esse in rebus istis prudentiam; argutiae enim, uti generatim fieri solet, plurimos turbant, ipsos quoque sapientissimos.

VIII

Canones synodus nationalis Armenorum a. 447 in civitate Šahapivan habitae, contra Messalianos lati [1].

Kanon 14. Kein Bischof oder Priester, oder Diakon, oder irgend ein Kirchendiener soll eine sogenannte Haushölterin haben, wie es die Sitte der Mzlne ist. Wenn sie aber einer hat und es durch Zeugnisse zutage kommt, so soll er von dem Range, in dem er steht, entsetzt und wie ein Gottloser und Zölnner angesehen werden; denn die heil. Kirche und das Sacrament des Herrn lässt nur die Untadeligen zum Heile zu.

Kanon 19. Wenn einer im Mzlnëuthiun gefunden wird, sei es ein Priester

[1] Textum canonum germanice edidit Karapet ter Mkrttschian in opere : *Die Paulikianer im byzantinischen Kaiserreiche und verwandte Ketzerische Erscheinungen in Armenien*, Leipzig, 1893, pp. 42-45.

oder Diakon oder einer der Mönche, so soll die Priesterweihe gelöst, ihm das Fuchssiegel auf die stirn gedrückt und er zur Busse in eine Einsiedelei gebracht werden. Wenn er aber wieder darin gefunden wird, so soll man ihm die beiden Sehnen durchschneiden und ihn in das Krüppelhaus bringen, denn « *der mensch war in Ehrenstellung und schätzte es nicht*[1] ». Dieselbe Strafe soll man auch an den Mönchen vollziehen, Wenn aber Männer mit Frauen und Kinder in der Sekte gefunden werden, so soll man die Sehnen der Männer und Frauen und der veständigen Kinder durchschneiden, das Fuchssiegel auf die Stirn drücken und sie zur Busse in das Krüppelhaus bringen. Die Kinder aber, welche von der Schandthat noch nichts wissen, sollen entnommen und in die Hand der heiligen Diener Gottes gegeben werden, damit sie erziehen und im wahren Glauben und in der Furcht Gottes belehren.

Kanon 20. Wenn in der Gemeinde Mzlne-er sich finden und die Priester das wissen und den Bischof nicht benachrichtigen, bei der Untersuchung aber sich herausstellt, dass es wahr ist und der Priester Tage und Monate und lange Zeit hindurch ihre Thaten wusste und die Mzlne-er bei dem Bischof nicht angeklagt hat, so sollen sie die Strafe, welche diese Kanones auferlegt haben, tragen, und die Priester dürfen ihr ganzes Leben hindurch keinen Priesterdienst verrichten, damit der Priester oder der Mönch, die an ihre Stelle treten, sie sehen und an ihrem Beispiel lernen, die Gemeinde in der Wahrheit zu leiten. Wenn es aber der Priester dem Bischof meldet und mit Zeugniss nachweist, dieser jedoch entweder Geschenke nimmt und die Sache verschweigt oder parteiisch handelt, und es kommt ans Licht, durch Zeugnisse bekräftigt, dass die Anklage der Priester in der That ihm zu Ohren gekommen ist und er die Gebote Gottes missachtet und die Verlorenen nicht aufgesucht hat und nicht eifernd und rächend für das Gesetz Gottes eingetreten ist, so soll er von dem Bischofsstuhl gestossen werden, und der Priester soll schuldlos ausgehen. Wenn aber der Bischof sich Mühe gegeben und Rache gesucht hat, so dass die Priester und sonstige Leute für seine Bemühung Zeugniss ablegen, dass er von den übelthätern irgend eine Behörde benachrichtigt hat, und der Fürst in den Ländern oder der Oberste im Dorfe oder der « Nacharar[2] », der Herr des Distriktes, der Schandthat Vorschub leisten und die Hurer verbergen und verstecken will, sei es um des eitlen Geldes oder um einer Parteinahme und Dienstleistung willen, und nicht vorzieht Christum und seine Gebote zu lieben und das Gesetz Gottes am Seele und Leib zu röchen, so sei ein solcher verdammt

[1] Ps. XLVIII, 13.

[2] « So hiessen », inquit Karapet, « die Stammesfürsten, die fast das ganze Land unter sich teilten, selbstherrlich in ihrem Besitze waren und nur in der äusseren Politik sich dem Herrschen des Landes fügten ».

und soll von der heil. Kirche entfernt bleiben bis er die Schändlichen in die Hand des Bischofs liefert. Wenn man aber im Hause eines Nacharars die Schande findet, sei es bei seiner Frau, sei es bei seinem Kind, oder endlich bei ihm selbst, und er will weder seine Familie dem Bischof in die Hände überantworten, noch selber zur Heiligung Kommen, sondern auf eigene Kraft bauen, so soll er mit seinem ganzen Hause seinen Nachkommen und seinem Gut verdammt sein; er darf nicht auf öffentliche Plätze kommen, und seine Genossen, wie das ganze Land, sollen keine Gemeinschaft mit ihm haben, bis er, wenn er selbst in der Schande ist, zur Heiligung kommt, und wenn er es selbst nicht ist, seine Familie und seine Diener dem Hauptbischof zur Zurechtweisung in die Hände giebt. Wenn er aber im Hause eines Wostanik[1] die Schande gefunden wird, sei es bei ihm selbst, sei es bei seiner Familie, so soll man die Familie zurecht weisen gemäss dem Gesetz, das wir festgestellt haben. Wenn aber auch er samt der Familie in Mzlnëuthiun sich findet, so soll er mit seiner schändlichen Familie gefangen, auf einen öffentlichen Platz gebracht und vor dem Hauptbischof und vor den hohen Fürsten, vor den obersten Richtern und vor dem gesammten Volke Rache für das Gesetz Gottes genommen werden, damit die anderen es sehen und in Heiligkeit und in Furcht dem Schöpfer aller dienen, damit die Gottesdienstordnung ganz und vollkommen bleibe, das Gesetz gerächt verde und die Heiligen ihre Ehre haben, auf dass wir als wahre Diener Gottes befunden werden in Worten und Thaten und Vergeltung für das Gute von dem gütigen Gott erhoffen und seine unvergänglichen Gaben erben in Ewigkeit. Amen.

IX

Theodoretus Cyrensis *De Messalianorum Haeresi*[a]

(*Historia Ecclesiastica* IV, 10.)

Per idem tempus etiam haeresis Messalianorum progerminavit. Euchitas autem eos appellant, qui nomen illud graeco vocabulo commutant. Ha-

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἡ τῶν Μεσσαλιανῶν[b] ἐβλάστησεν αἵρεσις. 2 Εὐχίτας[c] δὲ τούτους προσαγορεύουσιν οἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν τοὔνομα μεταβάλλοντες[d].

[1] « Das Wort Wostan bedeutet Hauptstadt; das von ihm abgeleitete Wostanik? » (Karapet).

[a] Ex ed. opp. Theodoreti, quam publici iuris fecit Noesselt Halae, 1781, t. III, p. 964-967. Variantes : A = Codex Augustanus; B = Codex Basileensis; S = Codex Savilii; Epiph. = Versio latina Epiphanii; Steph. = Ed. R. Stephani Parisiis, 1544; Val = Ed. Valesii Parisiis 1673.

[b] Steph Μασσαληνῶν.

[c] B S Epiph. Steph Εὐχήτας.

[d] AB Steph. μεταβαλόντες.

3 ἔχουσι δὲ καὶ ἑτέραν προσηγορίαν ἐκ τοῦ πράγματος γενομένην. 4 ἐνθουσιασταὶ γὰρ καλοῦνται, δαίμονός τινος ἐνέργειαν [a] εἰσδεχόμενοι καὶ Πνεύματος ἁγίου παρουσίαν ταύτην ὑπολαμβάνοντες. 5 οἱ δὲ τελείαν τὴν νόσον εἰσδεδεγμένοι, ἀποστρέφονται μὲν [b] τὴν τῶν χειρῶν ἐργασίαν ὡς πονηρὰν [c], ὕπνῳ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐκδιδόντες τὰς τῶν ὀνείρων φαντασίας προφητείας [d] ἀποκαλοῦσι. 6 ταύτης ἐγένοντο τῆς αἱρέσεως ἀρχηγοὶ Δαδόης τε καὶ Σάββας [e] καὶ Ἀδέλφιος καὶ Ἑρμᾶς καὶ Συμεώνης [f] καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις οἳ τῆς μὲν ἐκκλησιαστικῆς οὐκ [g] ἀπέστησαν κοινωνίας, οὐδὲν οὔτε ὀνίνασθαι [h] οὔτε λωβᾶσθαι φάσκοντες τὴν θείαν τροφὴν, περὶ ἧς ὁ Δεσπότης ἔφη Χριστός· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. 7 κρύπτειν δὲ τὴν νόσον πειρώμενοι, καὶ μετὰ ἐλέγχους ἀναιδῶς ἐξαρνοῦνται, καὶ ἀποκηρύττουσι [i] τοὺς ταῦτα φρονοῦντας, ἅπερ ἐν τῇ ψυχῇ [j] περιφέρουσι. 8 Λητόϊος [k] μὲν οὖν ὁ [l] Μελιτινῶν ἐκκλησίαν ἰθύνας, ἀνὴρ ζήλῳ θείῳ κοσμούμενος, πολλὰ τῆς νόσου ταύτης σπάσαντα θεασάμενος μοναστήρια, μᾶλλον δὲ σπήλαια λῃστικὰ ἐνέπρησε ταῦτα, καὶ τοὺς λύκους ἐκ τῆς ποίμνης ἐξήλασεν. 9 ὡσαύτως δὲ καὶ Ἀμφιλόχιος ὁ πανεύφημος [m], τὴν Λυκαόνων μητρόπολιν νέμειν [n] πεπιστευμένος καὶ ἅπαν ἰθύνων τὸ ἔθνος, ἐπισκήψασαν αὐτόσε [o] τὴν λύμην ταύτην μαθὼν, ἐξανέστησε [p] πάλιν, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ νεμόμενα τῆς λώβης ἐκείνης ἠλευθέρωσε ποίμνια. 10 Φλαβιανὸς δὲ, ὁ πολυθρύλητος τῆς Ἀντιοχέων ἀρχιερεὺς [q], ἐν

bent vero aliud quoque cognomen ex ipso eventu ortum; Enthusiastae enim vocantur, propterea quod daemonis cuiusdam vim recipiant, quam Spiritus sancti praesentiam esse putant. Qui autem hac peste penitus infecti sunt, laborem manuum veluti malum aversantur, somno vero seipsos tradentes phantasmata somniorum prophetias nominant. Haereseos huius principes erant Dadoes et Sabbas et Adelphius et Hermas et Symeones et alii praeterea, qui ab ecclesiastica communione se non separarunt, quod dicerent nec prodesse nec obesse divinum cibum, de quo Dominus dixit Christus [1]: *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem vivet in aeternum.* Celare porro morbum suum studentes etiam convicti impudenter negant et condemnant res eiusmodi cogitantes, quas ipsi in anima gestant. Letoius igitur Melitinensium regens ecclesiam, vir zelo divino ornatus, videns multa pestem illam hausisse monasteria, vel potius latronum antra, ea succendit et lupos a grege fugavit.

Simili modo etiam Amphilochius laudatissimus Lycaonum metropoli pascendae praepositus totamque regens gentem, cum luem hanc illuc pervasisse didicisset, pariter insurrexit et greges, quos pascebat, a pernicie liberavit. Flavianus quoque, Antiochenorum celeberrimus pontifex,

[a] A B ἐνεργείας. — [b] Val μήν. — [c] B S. Val πονηρίαν. — [d] προφητείας] A ἐνθουσιασμόν. — [e] A B Σάβας. — [f] A Συμεών. — [g] A om. οὐκ. — [h] A ὀνιάναι. — [i] ἀποκηρύττουσι] B Steph. *occultant* ἀποκρύπτουσι. — [j] A B S ἐν ταῖς ψυχαῖς. — [k] B S Λητώϊος. — [l] ὁ] B Steph. add. τῶν. — [m] A Ἀμφιλόχιος δὲ ὁ πανεύφημος ὡσαύτως. — [n] A om νέμειν. — [o] A αὐτόθι. — [p] A ἐξανέστη. — [q] B Steph *quando Antiochenorum pontifex factus est* ὅτε τῆς Ἀντιοχέων ἀρχιερεὺς ἐγεγόνει.

[1] Io. VI, 51. 54.

postquam compertum habuerat Edessae illos versari, venenumque suum vicinis instillare, missa monachorum turba Antiochiam eos pertraxit morbumque negantes hoc modo convicit: Calumniari enim dicebat accusatores et mentiri testes. Adelphiumque aetate grandaevum benigne ad se vocavit eumque prope se sedere iubens, nos, inquit, o senex, qui vitam longius protraximus, etiam naturam humanam accuratius didicimus, et adversantium daemonum machinationes cognovimus, atque gratiae adiutorium experientia compertam habemus. Isti vero, iuvenes cum sint et horum nihil accurate intelligant, spiritualiores audire sermones non sustinent. Quapropter expone mihi, qua ratione affirmatis et contrarium spiritum recedere et Spiritus sanctissimi gratiam advenire? Quibus verbis delinitus ille senex latens venenum totum evomuit dicens divinum baptisma nullam eis, qui participes eiusdem fiunt, utilitatem afferre, sed solam sedulam orationem daemonem inhabitantem expellere. Omnes enim, qui gignuntur, ex primo parente trahere aiebat, quemadmodum naturam, sic etiam daemonum servitutem; his autem per orationem sedulam fugatis advenire deinceps Spiritum sanctum sensibili ac visibili modo praesentiam suam significantem tum corpus

Ἐδέσῃ [a] τούτους διάγειν μαθὼν, τὸν οἰκεῖον τοῖς πελάζουσιν ἐγχριπτομένους [b] ἰὸν, συμμορίαν μοναχῶν ἀποστείλας, ἤγαγέ τε [c] εἰς τὴν [d] Ἀντιόχειαν, καὶ τὴν νόσον ἐξαρνουμένους τόνδε τὸν τρόπον διήλεγξε. 11 τοὺς μὲν γὰρ [e] κατηγόρους ἔφη συκοφαντεῖν [f], καὶ τοὺς μάρτυρας ψεύδεσθαι· τὸν δὲ Ἀδέλφιον ἄγαν ὄντα πρεσβύτην [g] ἠπίως καλέσας, καὶ πλησίον καθεσθῆναι κελεύσας [h]. 12 ἡμεῖς, ἔφη, ὦ πρεσβύτα, τὸν πλείω βεβιωκότες βίον, ἀκριβέστερον καὶ τὴν ἀνθρωπείαν ἐμάθομεν φύσιν, καὶ τὰ τῶν ἀντιπάλων δαιμόνων ἔγνωμεν μηχανήματα πείρᾳ δὲ καὶ τὴν τῆς χάριτος [i] ἐδιδάχθημεν χορηγίαν. 13 οὗτοι δὲ νέοι ὄντες καὶ τούτων οὐδὲν ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, πνευματικωτέρων ἐπακοῦσαι [j] λόγων οὐ φέρουσι. 14 τοιγάρτοι εἰπέ μοι ὅπως [k] φατὲ, καὶ [l] τὸ πνεῦμα τὸ ἐναντίον ὑποχωρεῖν, καὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος τὴν χάριν ἐπιφοιτᾶν; 15 τούτοις ὁ πρεσβύτης ἐκεῖνος τοῖς λόγοις [m] καταθελχθεὶς, ἐξήμεσεν ἅπαντα τὸν κεκρυμμένον ἰόν· 16 καὶ ἔφη [n] μηδεμίαν μὲν ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος ὠφέλειαν [o] τοῖς ἀξιουμένοις γίνεσθαι· μόνην δὲ τὴν σπουδαίαν εὐχὴν τὸν δαίμονα τὸν ἔνοικον ἐξελαύνειν. 17 ἕλκειν γὰρ ἕκαστον τῶν τικτομένων ἔλεγεν ἐκ τοῦ προπάτορος, ὥσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὴ [p] καὶ τὴν τῶν δαιμόνων δουλείαν. 18 τούτων δὲ ὑπὸ τῆς σπουδαίας ἐλαυνομένων εὐχῆς, ἐπιφοιτᾶ [q] λοιπὸν τὸ πανάγιον πνεῦμα αἰσθητῶς καὶ ὁρατῶς [r] τὴν οἰκείαν παρουσίαν

[a] A B Epiph. Ἐδέσσῃ. — [b] Christophorson, Scaliger ἐγχριμπτομένους ἐγχεῖν προϊεμένους. — [c] A om τε. — [d] A B Steph. om. τήν. — [e] B Steph. om. γάρ. — [f] συκοφαντεῖν] A τυγχάνειν. — [g] A πρεσβύτατον. — [h] A κελεύσας πλησίον καθεσθῆναι. — [i] A τῇ χάριτι. — [j] A ἀκοῦσαι. — [k] A πῶς. — [l] A om. τό. — [m] A om. τοῖς λόγοις. — [n] B om. ἔφη. — [o] A ὠφέλειαν ἐκ τοῦ θείου βαπτ. — [p] B om. οὕτω δή. — [q] A B ἐπιφοιτᾷν. — [r] Christophorson ἀοράτως.

σημαῖνον, τό τε σῶμα[a] τῆς τῶν παθῶν κινήσεως ἐλευθεροῦν, καὶ τὴν ψυχὴν τῆς ἐπὶ τὰ χείρω ῥοπῆς παντελῶς ἀπαλλάττον· ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν μήτε νηστείας πιεζούσης τὸ σῶμα, μήτε διδασκαλίας χαλινούσης, καὶ βαίνειν εὔτακτα[b] παιδευούσης. [19] οὐ μόνον δὲ τούτου[c] τετυχηκὼς τῶν τοῦ σώματος ἀπαλλάττεται σκιρτημάτων, ἀλλὰ καὶ σαφῶς[d] τὰ μέλλοντα προορᾷ καὶ τὴν Τριάδα τὴν θείαν τοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρεῖ. [20] οὕτως ὁ θεῖος Φλαβιανὸς τὴν δυσώδη διορύξας[e] πηγὴν, καὶ γυμνῶσαι παρασκευάσας τὰ νάματα[f] πρὸς τὸν δύστηνον ἔφη πρεσβύτην[g]. [21] πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, ἐλέγξαι[h] σε τὸ σὸν στόμα, καὶ οὐκ ἐγώ· τὰ δὲ χείλη σου καταμαρτυρήσαι[i] σοῦ. [22] δήλης δὲ ταύτης[j] τῆς νόσου γεγενημένης τῆς μὲν Συρίας ἐξηλάθησαν, εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἐχώρησαν καὶ ταύτην τῆς λώβης ἐνέπλησαν[k].

affectuum motibus liberando, tum animam ab inclinatione ad deteriora penitus liberando, ita ut nec ieiunio iam opus sit corpus coercente, nec doctrina refrenante et ad recte ambulandum instituente. Nec solum protervis corporis motibus liberari, qui eum adeptus sit, sed futura etiam aperte praevidere et ipsam divinam Trinitatem oculis contemplari. Perfosso ad hunc modum fonte foetido aquisque elicitis miserum senem divus Flavianus allocutus, « inveterate dierum malorum » inquit, « ipsum te os tuum coarguit, non ego et labia tua contra te perhibent testimonium! » Itaque peste patefacta et Syria expulsi in Pamphyliam emigrarunt eamque lepra hac infecerunt.

X

Haereticarum fabularum compendium IV, 11[1].

Μεσσαλιανοὶ δὲ, τοὔνομα δὲ τοῦτο μεταβαλλόμενον εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν, τοὺς εὐχίτας σημαίνει, [2] τὸ μὲν βάπτισμα φασὶ μηδὲν ὀνεῖν τοὺς προσιόντας· ξυροῦ γὰρ δίκην ἀφαιρεῖται τῶν ἁμαρτημάτων τὰ πρότερα, τὴν δὲ ῥίζαν οὐκ ἐκκόπτει τῆς ἁμαρτίας. [3] ἡ δὲ ἐνδελεχὴς προσευχὴ καὶ τὴν ῥίζαν τῆς ἁμαρτίας πρόρριζον ἀνασπᾷ, καὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς συγκληρωθέντα πονηρὸν δαίμονα τῆς ψυχῆς ἐξελαύνει. [4] ἑκάστῳ γάρ φασιν ἀνθρώπῳ τικτομένῳ παραυτίκα συνέπεσθαι δαίμονα, καὶ τοῦτον εἰς τὰς ἀτόπους πράξεις παρακινεῖν. [5] τοῦτον δὲ οὔτε τὸ βάπτισμα, οὔτε ἄλλο τι δύναται τῆς ψυχῆς ἐξελάσαι, ἀλλὰ μόνη τῆς προσευχῆς ἐνέργεια. [6] ἐξιέναι δέ φασι τὸν ἔνοικον δαίμονα διὰ κορύζης καὶ τῶν περιττωμάτων τοῦ πτύσματος. [7] οὕτως ἐξαπατηθέντες οἱ τρισάθλιοι ἔργον μὲν οὐδὲν μετιᾶσι, πνευματικοὺς γὰρ ἑαυτοὺς ὀνομάζουσι, τῇ δὲ εὐχῇ δῆθεν ἐσχολακότες τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον καθεύδουσιν. [8] εἶτα ὑπὸ τοῦ σφᾶς ἐκβακχεύσαντος δαίμονος ἐξαπατηθέντες, ἀποκαλύψεις ἑωρακέναι φασὶ, καὶ τὰ ἐσόμενα προλέγειν ἐπιχειροῦσιν. [9] ἐλέγχονται δὲ διὰ τῶν πραγμάτων ψευδόμενοι. [10] βρενθύονται δὲ καὶ τὸν Πατέρα βλέπειν καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ πανάγιον Πνεῦμα τοῖς τοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς, καὶ τῆς γενομένης τοῦ Πνεύματος ἐπιφοιτήσεως τὴν αἴσθησιν δέχεσθαι. [11] πρόχειρα δέ εἰσιν εἰς ἄρνησιν κἂν βιασθῶσιν, ἀναθεματίζουσιν εὐπετῶς τοὺς τούτων τι λέγοντας. [12] αὐτίκα τοίνυν ἐπὶ τοῦ πανευφήμου Φλαβιανοῦ τοῦ τῆς Ἀντιοχέων ἐπισκόπου κρινόμενοι, συκοφαντίας ἐκάλουν τὰς γεγενημένας κατηγορίας. [13] ἀλλ' ὁ πάνσοφος ἐκεῖνος ἀνὴρ τὴν λανθάνουσαν ἐφώρασεν αἵρεσιν. [14] ἀγανακτεῖν γὰρ κατὰ τῶν κατηγόρων δόξας, καὶ χαλεπαίνειν ὡς ψευδεῖς λόγους συντεθεικότων, παρ' αὐτὸν καθίσαι προσέταξε τὸν Ἀδέλφιον. [15] αὐτὸς γὰρ ἡγεῖτο τῶν ἐγκαλουμένων τὴν αἵρεσιν ἀνὴρ πρεσβύτης καὶ τυμβογέρων, καὶ παρ' αὐτὰς λοιπὸν ὢν τοῦ θανάτου τὰς πύλας. [16] πρὸς τοῦτον ὁ τρισμακάριος ἔφη Φλαβιανὸς, ἀγνοεῖν τοὺς κατηγόρους, ἅτε δὴ παχυτέρους, τὴν πνευματικὴν πολιτείαν. [17] ἡμεῖς δέ φησιν οἱ γεγηρακότες τῷ χρόνῳ τὴν γνῶσιν ταυτὴν εἰσεδεξάμεθα· ἀλλ' εἰπέ μοι, ἔφη φιλαλήθως, τίνα ἐστὶ τὰ λεγόμενα; [18] οὕτω καταθελχθεὶς ὁ πρεσβύτης, καὶ κοινωνὸν τῶν δογμάτων εὑρηκέναι νομίσας, τῇ ὁμολογίᾳ τὴν κατηγορίαν ἐκράτυνε. [19] ταῦτα τοίνυν μεμαθηκὼς ὁ θεῖος ἀνὴρ τῶν τῆς ἑῴας αὐτοὺς ὁρίων ἐξή-

Messaliani autem, quod nomen in Graecam linguam translatum Euchitas significat, baptisma dicunt nil prodesse suscipientibus; siquidem novaculae instar praecedentia peccata auferat, peccati autem radicem non abscindat. Continua autem oratio et radicem peccati radicitus evellit et daemonem nequam inde ab initio hereditate acceptum ab anima expellit. Cuique enim, aiunt, homini nascenti mox adhaerere daemonem eumque ad absurdas actiones incitare, quem nec baptisma, nec aliud quidquam possit ab anima expellere, praeter solam precum vim. Egredi vero, aiunt, inhabitantem daemonem per mucum et sputorum excrementa. Qua ratione decepti homines miserrimi nullum opus agrediuntur, spirituales enim seipsos appellant, sed sane orationi dantes operam, maximam diei partem somno consumunt. Deinde a daemone ipsos exagitante decepti revelationes se videre affirmant et futura praedicere conantur, rebus autem ipsis mendacii arguuntur. Iactant insuper se Patrem videre et Filium et sanctum Spiritum oculis corporeis et Spiritus advenientis sensum accipere. Prompti autem sunt ad negandum et, si urgeantur, protinus anathematizant eos, qui horum aliquid dicunt. Cum itaque apud celeberrimum Flavianum Antiochenorum episcopum in ius vocati essent, calumnias appellabant obiectas insimulationes. Sed vir sapientissimus latentem haeresim perspexit. Succendere enim accusatoribus visus et moleste eos ferre, quasi mendacia confinxissent, assidere sibi iussit Adelphium, — is enim praeerat iis qui haereseos accusati sunt, — vir senex et grandaevus et ceterum portis mortis proximus. Hunc allocutus beatissimus Flavianus ignorare dixit accusatores utpote crassiores spiritualem vivendi rationem. Nos autem, ait, qui consenuimus, hanc scientiam tempore percepimus. Dic tamen mihi, inquit, candide, quaenam sunt, quae dicuntur? Delinitus hoc modo senex et dogmatum socium se invenisse ratus confessione accusationem confirmavit. Quae edoc-

[a] A Epiph. Καὶ τὸ σῶμα. — [b] A *inordinate* ἄτακτα. — [c] A τούτων. — [d] Christophorson σοφῶς. — [e] B ὀρύξας. — [f] χάματα] B Steph. add. *impiis* δυσσεβῆ. — [g] A δυσσεβῆ πρεσβύτην ἔφη. — [h] A ἤλεγξε B Steph ἔλεγξε. — [i] B Steph. Epiph. καταμαρτύρησαν. — [j] δὲ ταύτης] B Steph. δῆτα A om. δήλης δὲ. — [k] A ἐξηλάσθη... ἀνεχώρησε... ἐνέπλησεν.

[1] Textum graecum vide in ed. opp. Theodoreti a Schulze publicata, t. IV, p. 366 sqq.

λασε. [20] καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ φρενίτιδος ἔργα τολμῶσι. [21] καὶ γὰρ ἐξαπίνης πηδῶσι, καὶ δαίμονας ὑπερπεπηδηκέναι νεανιεύονται· καὶ τοῖς δακτύλοις τὸ τῆς τοξείας ἐπιτελοῦσι σχῆμα, τοὺς δαίμονας τοξεύειν ἰσχυριζόμενοι· [22] καὶ ἕτερα ἄττα δρῶσι παραπλησίως παραπληξίας μεστὰ, διὸ δὴ καὶ τῶν Ἐνθουσιαστῶν ἐσχήκασιν ὄνομα. [23] ταύτης ἡγήσαντο τῆς αἱρέσεως Σάββας καὶ Ἀδέλφιος καὶ Δαώδης καὶ Συμεώνης καὶ Ἑρμᾶς καὶ ἄλλοι τινές. [24] ἔγραψε δὲ κατὰ τούτων ἐπιστολὰς φωράσας τὴν αἵρεσιν, ὁ πανεύφημος Λητόϊος ὁ τῆς Μελιτινῆς ἐπίσκοπος. [25] ὁ δὲ πάντων ἄριστος Ἀμφιλόχιος ὁ τοῦ Ἰκονίου τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνας ἀκριβέστερον τὴν αἵρεσιν ἐστηλίτευσε, τοῖς ὑπ' ἐκείνου πραχθεῖσιν ὑπομνήμασιν ἐντεθεικὼς αὐτῶν τὰς φωνὰς ἐναργῶς δηλούσας τοῦ δόγματος τὴν διαφοράν.

tus vir divinus ab Orientis finibus eos expulit. Sed et alia multa frenesos facinora audent. Nam et repente saltant et super daemones saltare se iactant et digitis sagittandi figuram exprimunt in daemones se iaculari affirmantes. Et alia quaeque faciunt simili furore plena, unde et Enthusiastarum nomen sortiti sunt. Cui haeresi praeerant Sabbas et Adelphius et Daodes et Symeones et Hermas et alii quidam. Scripsit autem adversus istos epistolas haeresi perspecta laudatissimus Letoius Melitines episcopus. Omnium autem optimus Amphilochius Iconii regens ecclesiam accuratissime haeresim confodit, ipsa illorum verba Actis a se confectis inserens, quae dogmatis differentiam aperte declarant.

XI

De abbate Lucio [a].

Παρέβαλόν ποτέ τινες τῷ Ἀββᾷ [b] Λουκίῳ εἰς τὸ Ἔνατον οἱ λεγόμενοι Εὐχῖται [c] μοναχοί, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ γέρων· τί τὸ ἐργόχειρον ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον· Ἡμεῖς οὐ ψηλαφῶμεν ἐργόχειρον, ἀλλὰ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα· καὶ λέγει ὁ γέρων· οὐκ ἐσθίετε; καὶ εἶπον· ναί· καὶ λέγει αὐτοῖς· ὅτε οὖν ἐσθίετε τίς εὔχεται ὑπὲρ [d] ὑμῶν; πάλιν οὖν εἶπεν αὐτοῖς· οὐ κοιμᾶσθε; καὶ εἶπον· ναί· καὶ λέγει ὁ γέρων· ὅτε οὖν κοιμᾶσθε τίς εὔχεται περὶ [d] ὑμῶν; καὶ οὐχ ηὗρον πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· συγχωρήσατέ μοι, ἰδοὺ οὐ ποιεῖτε καθὼς λέγετε. ἐγὼ δὲ δεικνύω ὑμῖν ὅτι ἐργαζόμενος τὸ ἐργόχειρόν μου ἀδιαλείπτως προσεύχομαι. καθέζομαι σὺν Θεῷ βρέξας τὰ μικρά μου θαλλία [e]· καὶ πλέκων αὐτὰ σειρὰν λέγω· ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν εὐχὴ τοῦτο; καὶ εἶπον· ναί· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅταν οὖν ἐμμείνω δι' ὅλης ἡμέρας ἐργαζόμενος καὶ εὐχόμενος ποιῶ πλεῖον ἢ ἔλαττον δεκαὲξ νουμία· καὶ παρέχω ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν θύραν δύο, καὶ τὰ λοιπὰ ἐσθίω· καὶ εὔχεται ὑπὲρ ἐμοῦ ὁ λαβὼν τὰ δύο νουμία ὅτε ἐσθίω ἢ ὅτε κοιμῶμαι· καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πληροῦταί μοι τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι.

Venerunt aliquando ad abbatem Lucium in Enato [1] monachi quidam, qui dicebantur Euchitae, hoc est orantes; et interrogavit eos senex dicens: Quod est opus manuum vestrarum? Et illi dixerunt: Nos non contingimus aliquod opus manuum, sed sicut dicit Apostolus [2] sine intermissione oramus. Dicit eis senex: *Non manducatis? Dixerunt: utique. Dicit eis:* Quando ergo comeditis, quis pro vobis orat? Et iterum interrogavit eos dicens: Non dormitis? Et illi dixerunt: dormimus. Et dicit senex: Et cum dormitis, quis pro vobis orat? Et non invenerunt, quid ad haec responderent ei. Et dixit eis: Ignoscite mi, fratres, quia ecce non facitis, sicut dixistis; ego autem ostendam vobis, quia operans manibus meis sine intermissione oro. Sedeo enim iuvante Deo infundens mihi paucas palmulas et facio ex eis plectam et dico [1]: *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam* [2]. Et dixit eis: Oratio est, an non? Et dixerunt ei: etiam. Et ille dixit: Quando permansero tota die laborans et orans corde vel ore, facio plus minus sedecim nummos et pono ex eis ad votium duos et residuos manduco. Qui acceperit illos duos nummios, orat pro me tempore quo ego manduco vel dormio, atque ita per gratiam Dei impletur a me, quod scriptum est [3]: *Sine intermissione orate.*

[a] *Apophthegmata Patrum* ed. Cotelerius sub litt. L. Migne *P. L.* t. LXV, col. 253 B C. Textum latinum vide in *Vitis Patrum* IV, 212 Migne *P. L.* LXXIII, col. 807 et ib. V, 12, 9 Migne *P. L.* LXXIII, col. 942, quam posteriorem locum heic impressum reperies. In editione Apophthegmatum syriaca totum deest.

[b] ἀββᾷ] add. τῷ. — [c] Var. Εὐκῖται, Εὐχῆται. — [d] περὶ] Var. ὑπὲρ.

[e] Var. ἐμαυτῷ θαλλία μικρά.

[1] In suburbium Alexandriae, IX. — [2] I Thess., v, 17.

[1] Vel potius graeco textu accuratius interpretato: *Sedeo cum Deo ramos meos parvos* (intellige ramos palmarum) *madefaciens et plectens ex eis funem dico,* etc.

[2] Ps. L, 2 sq. — [3] I Thess., v, 17.

XII

Ex Epistola Philoxeni episcopi Mabbugensis ad Patricium, monachum Edessenum [1].

Adelphius enim quidam, qui olim ibi, in civitate Edessena adinventor exstitit haereseos, quae dicitur Mes-

ܐܕܠܦ[1] ܓܝܪ ܐܢܫ ܗܘܐ[2] ܕܬܡܢ ܩܕܡ[3]
ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܐܘܪܗܝ ܗܘܐ ܡܫܟܚܢܐ
ܕܗܪܣܝܣ[4] ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ[5] ܕܡܨܠܝܢܐ:

1 A ܐܕܠܦ VG ܡܕܠܦܝ (ubique). — 2 R ܗܘ. — 3 V om. ܩܕܡ. — 4 A ܕܗܪܣܝܣ, RV ܐܗܪܣܝܣ. — 5 V om. ܕܡܬܩܪܝܐ ܗܝ ita et G.

[1] Integer Epistolae textus syriacus ineditus est. Eius translatio graeca exstat in t. VIII *Novae Patrum Bibliothecae,* a Card. Angelo Maio editae, parte III, p. 156 seqq., sub titulo: Πρὸς τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Συμεῶνα τὸν ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει, ubi auctori Isaac Ninivitae tribuitur. Exstat etiam

[illegible]

salianorum, in moribus praeclaris et laboribus arduis Nazireatus versabatur et, uti de ipso fertur, brevi tempore discipulus erat beati Iuliani, Sabae cognominati et cum ipso ad montem Sinai et in Aegyptum quoque profectus est et vidit multos patres, tunc temporis in Aegypto viventes, et beatum Antonium magnum et audiebat ab eis sermones de puritate mentis et de salute animae et quaestiones contra affectiones subtiles, de quibus more quasi solito disserebant et interpretati sunt. [2] Et id quoque audivit ab eis, esse visiones menti post purificationem eius et posse gratia Dei animam dignari impassibilitate exutis omnibus affectionibus eius veteribus, et consistere in sanitate primaeva naturae suae, quasi in regno Dei, etsi in vita hac sit commoratio eius.

1 V (G διαγων) [illegible]. — 2 V [illegible] G εἶδε τὸν μακάριον. — 3 V [illegible] G om. — 4 V add. [illegible] G λόγους ἐκείνους τοὺς μυστικούς. — 5 V *animae* [illegible] om. G. — 6 B *distinctione* [illegible]. — 7 V *et audivit etiam quaestiones* [illegible] G κ. ἤκουσεν ἐρωτήσεις. — 8 B [illegible] RV [illegible]. — 9 B [illegible]. — 10 VG add. per operationem praeceptorum [illegible]. — 11 B [illegible]. — 12 R [illegible]. — 13 B [illegible]. — 14 V om. [illegible]; quae sequuntur in V eodem modo aucta sunt, sicut in G leguntur, cuius textum vide in ed. Maii.

in editione graeca Isaaci Ninivitae a D. Nicephoro, Lipsiae, 1770, parata, p. 540-584, De Ναλπᾶ (Adelphio), cf. 579. Partem eiusdem ad Messalianos, pertinentem primus edidit Beatus Patriarcha Syrorum Ignatius Ephraemus Raḥmani in op. *Studia Syriaca* fasc. IV, p. [illegible] — [illegible] ex duobus Codicibus Syriacis, quorum primus in bibliotheca privata Patriarchae existit, alter vero est Codex Syriacus Bibliothecae Vaticanae CXXV fol. 146 seqq. Huius lectiones variantes in margine notatas invenies. Textus a nobis reeditus hisce innititur documentis: A = Add. 14621 (a. D. 802) fol. 66ᵃ — 67ᵃ; B = Add. 14,649 (saec. IX) fol. 196ᵇ — 197ᵇ; R = Codex Patriarchae Raḥmani; V = Vat. Syr. CXXV fol. 146ᵃ seq. in apparatu critico editionis Raḥmani notatus. G = textus graecus a Card. Maio editus p. 184.

[3] Audito hoc sermone spirituali, quod anima accipere possit impassibilitatem sibi connaturalem, adhuc corpore inclusa, Adelphius, tunc temporis adhuc puer eam concupivit, sicut homines concupiscere solent maiora se; [4] et in civitatem Edessenam redux elegit sibi habitaculum anachoreticum animumque laboribus tribulationibusque duris applicavit et orationibus assiduis operam dabat ardente in ipso vana gloria, quam sperabat; [5] audivit namque pridem mente lustrata accipi visionem; ac totum studium eius circa hoc versabatur. [6] Equidem non acquisivit agendi artem contra inimicos suos, nec novit dolos pugnantium, sed meram tantum speciem nactus conversationis, laborum, abnegationis vitae que anachoreticae nec humilitatem possidens cum istis, non est recordatus scriptum* esse: *Postquam observaveritis omnia praecepta existimate vosmetipsos servos esse inutiles* [1], sed magna de se concepta opinione rerum grandium studium in eo exarsit.

[7] Et longo tempore laborum elapso, postquam eum Satanas scientia asce-

[illegible]

1 A [illegible] sic et R sed om. etiam [illegible]. — 2 R [illegible]. — 3 R [illegible]. — 4 R [illegible]. — 5 B [illegible]. — 6 B [illegible]. — 7 B add. [illegible]. — 8 R om. [illegible]. — 9 BR [illegible]. 10 BR [illegible].

[1] Luc., XVII, 10.

ܕܦܘܠܚܢܗ: ܐܬܐ ܐܬܚܙܝ ܠܗ: ܘܚܘܝ ܠܗ
ܢܦܫܗ ܒܐܣܟܝܡܐ ܕܢܘܗܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗ:
ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܛܐ[1]: ܘܐܫܬܕܪܬ
ܠܟ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܚܠܦ ܐܓܪܐ ܕܥܡܠܝܟ:
ܕܐܫܘܝܟ ܠܚܙܬܐ ܕܓܠܝܢܐ[2] ܗܠܝܢ ܕܪܓܬ:
ܘܐܬܠ ܠܟ ܠܐ ܚܫܘܫܘܬܐ ܘܢܝܚܐ ܕܡܢ
ܥܡܠܝܟ. ܘܚܠܦ ܗܠܝܢ ܐܠܨ ܗܘܐ ܠܗ
ܣܓܕܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܝܟ ܣܟܠܐ ܘܠܐ ܡܕܪܫ
ܗܘܐ ܒܬܘܟܣܝܣܘܬܐ[3] ܕܩܪܒܐ: ܘܕܠܐ ܝܕܥ[4]
ܕܢܬܠ ܦܢܝܬܐ ܕܐܬܐܡܪܬ ܡܢ ܐܢܟܘܪܝܛܐ ܗܘ
ܕܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܠܥܠ: ܕܠܐ[5] ܨܒܐ ܐܢܐ
ܕܗܪܟܐ ܐܚܙܝܘܗܝ ܠܡܫܝܚܐ: ܐܠܐ
ܒܡܠܟܘܬܗ ܡܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܚܙܝܘܗܝ. ܘܫܠܗܒ
ܗܘܐ ܡܢ ܡܛܥܝܢܘܗܝ ܫܐܕܐ ܡܛܥܝܢܐ: ܐܝܟ
ܕܡܢ ܩܕܝܫܐ ܗܘ ܥܪܩ: ܡܚܒܐ ܕܪܘܪܒܐ
ܫܘܒܚܐ[6] ܕܪ̈ܘܪܒܬܐ: ܢܦܠ ܘܣܓܕ ܠܗ
ܘܩܒܠܗ ܠܡܐܬܝܬܗ ܒܬܡܝܗܘܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ
ܐܫܬܠܛ ܒܗ ܡܢ ܫܥܬܗ: ܘܚܠܦ
ܚܙ̈ܘܢܐ[7] ܫܡܝܢ̈ܝܐ: ܡܠܝܘܗܝ ܦܢܛܐܣܝܐ
ܕܫܐ̈ܕܐ. ܘܒܛܠܗ ܡܢ ܥܡܠܐ ܡܢ
ܥܡ̈ܠܘܗܝ ܩܕ̈ܡܝܐ ܘܐܠܨܗ ܒܣܒܪܐ ܕܠܐ
ܚܫܘܫܘܬܐ: ܐܝܟ ܗܘ[8] ܕܡܟܝܠ ܕܠܐ[9]
ܣܢܝܩ ܠܗ ܠܥܡ̈ܠܐ ܘܨܘ̈ܡܐ ܕܦܓܪܐ

seos carentem deprehendit, veniens apparuit seque ei in forma lucis ostendit dixitque : « Ego sum Spiritus Paraclitus et ad te a Christo missus sum in praemium laborum tuorum, ut te visione apparitionum dignum redderem, quas concupisti, tibique impassibilitatem et ex laboribus requiem tribuerem », et pro istis adorationem sibi postulabat. [8] Is vero stultus, in arte pugnandi inexpertus, nesciens respondere, quod ab illo anachoreta dictum est [1], de quo superius locutus sum : « nolo hic mihi Christum videre, sed ut in regno suo videam eum, oro », et daemon seductor statim ab eo discessisset sicut a sancto illo, ob studium gloriae rerum grandium procidens illico adoravit eum eiusque adventum acceptavit. [9] Is autem statim dominari coepit in eum et pro visiones rerum caelestium hallucinationibus cum daemoniacis replevit et a laboribus suis prioribus otiosum reddidit et opinjone impassibilitatis suspendit, quasi iam amplius non indigeret laboribus et carnis mortifica-

1 B ܦܪܩܠܝܛܐ. — 2 B ܕܓܠܝܢܘܬܗܘܢ. — 3 R ܒܬܘܟܣܝܣܗ. — 4 R ܝܕܥ. — 5 R ܘܠܐ. — 6 R add. vanae ܣܪܝܩܐ [ܫܘܒܚܐ. — 7 B ܕܓܠܝܢܘܬܐ. — 8 R ܐܝܟ et om. ܗܘ. — 9 R ܠܐ.

[1] A fol 53ᵃ narratur cuidam anachoretae apparuisse daemonem seque Christum affirmasse. At sanctus oculos claudens noluit phantasma sibi apparens aspicere dixitque daemoni : « Nolo hic videre Christum, sed in mansione eius ». Quod enarrationem Philoxeni cf. Migne *P. G.* XXXIV, col 1130 C, Bedjan, *Acta Martyrum et Sanctorum*, t. VII, p. 716 sq. *Vita Mar Beniamin*, ed. Scheil in *Zeitschrift für Assyriologie*, t. XII (1897), p. 81 sq. Vide textum graecum a D. Nau editum, *Revue de l'Orient chrétien*, t. XVII (1912), p. 206, nº 312; Cf. *Ibid.*, t. XVIII (1913), p. 144, nº 393 et p. 211.

tione et adversus cupidines certamine et exinde haeresiarcham eum fecit eorum, qui illic postea multiplicati et multi coetus monachorum facti, ubi doctrina eorum innotuerat, ab episcopo, qui tunc erat, eiecti sunt et hodie in monasteriis Iconii habitant.

[10] De Asuna vero, qui pariter Edessae erat et etiam canticorum auctor erat, quae ibi usque ad hodiernam diem cantantur, puto audisse tuam reverentiam. [11] Is cum talia quoque desiderasset, eum Satanas decepit et e cella sua educens super montem constituit, qui Stadion appellatur, et ostensa ei equitum quadriga dixit : « Deus misit me ad te, ut velut Eliam curru te assumerem ». [12] Is vero simplicitate sua deceptus, quando ascendit super currum constiturus, solutum est totum phantasma quod infra se vidit, et ex altitudine magna praeceps deorsum ruens mortem ridiculam subiit.

ܘܡܩܪܒܐ[1] ܕܠܘܩܒܠ ܪ̈ܓܝܓܬܐ: ܘܥܒܕܗ
ܡܢ ܗܪܟܐ ܕܢܗܘܐ ܪܫܐ ܠܗܪ̈ܣܝܣ[2]:
ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܣܓܝܘ ܬܡܢ: ܘܗܘܘ
ܟܢ̈ܫܐ ܣܓܝ̈ܐܐ[3] ܕܕܝܪ̈ܝܐ: ܡܢ ܕܐܬܝܕܥܬ
ܡܠܦܢܘܬܗܘܢ: ܐܬܛܪܕܘ ܡܢ ܐܦܝܣܩܘܦܐ[4]
ܕܗܘܐ ܗܝܕܝܢ: ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܥܡܪܝܢ ܒܕܝܪ̈ܬܐ
ܕܐܬܪܐ ܕܐܝܩܘܢܝܘܢ܀
ܥܠ ܐܣܘܢܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܐܟܘܬܗ[5] ܗܘܐ
ܐܦ ܒܐܘܪܗܝ: ܗܘ ܕܐܦ ܡܥܒܕܢܐ ܣܡܝܡܢ
ܠܗ ܘܡܬܙܡܪܢ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ[6]:
ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܫܡܥܬ ܗܘܬ ܠܚܣܝܘܬܟ
ܕܡܛܠ ܕܐܦܠܘܗܝ ܕܗܠܝܢ ܐܦ ܗܘ ܪܓ
ܗܘܐ: ܐܛܥܝ ܠܗ ܣܛܢܐ ܘܐܦܩܗ ܡܢ
ܩܠܝܬܗ ܘܐܣܩܗ ܥܠ ܛܘܪܐ ܗܘ
ܕܡܬܩܪܐ[7] ܐܣܛܕܝܢ[8] ܘܚܘܝ[9] ܠܗ
ܐܣܟܡܐ ܕܡܪܟܒܬܐ[10] ܕܪܟܫܐ[11] ܘܐܡܪ
ܠܗ: ܕܐܠܗܐ ܫܕܪܢܝ[12] ܠܘܬܟ ܕܐܝܟ ܠܐܠܝܐ[13]
ܢܣܒܟ[14] ܒܡܪܟܒܬܐ. ܘܟܕ ܒܦܫܝܛܘܬܗ:
ܘܣܠܩ ܕܢܬܒ ܠܥܠ ܡܢܗ̇
ܕܡܪܟܒܬܐ[15]: ܐܫܬܪܝܬ ܦܢܛܐܣܝܐ[16] ܟܠܗ̇
ܕܚܙܐ ܡܬܚܘܬܗ ܗܘ ܕܚܙܐ ܗܘܐ[17]: ܘܢܦܠ
ܠܬܚܬ[18] ܡܢ ܪܘܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܝܬ ܡܘܬܐ
ܕܓܘܚܟܐ[19]܀

1 BR ܘܡܩܪܒܢܐ. — 2 R ܠܗܪܣܝܣ. — 3 BR ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. — 4 B ܐܦܝܣܩܘܦܐ. — 5 BR ܕܐܟܘܬܗ. — 6 R ܘܡܙܡܪܝܢ [ܠܗ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. — 7 R add. ܗܘܐ [ܕܡܬܩܪܐ. — 8 BV ܐܣܛܕܝܘܢ. — 9 BR *et ostendit* ܘܚܘܝ V ܘܚܘܝ ܠܗ [ܘܚܘܝ. — 10 RV ܕܡܪܟܒܬܐ. — 11 RV ܘܕܪܟܫܐ. — 12 V ܫܕܪܗ. — 13 BRV ܠܐܠܝܐ. — 14 V *eum in paradisum assumat* ܢܣܒܟ ܠܦܪܕܝܣܐ. — 15 V ut in curru sederet ܒܡܪܟܒܬܐ [ܕܢܬܒ ... ܒܡܪܟܒܬܐ. — 16 B ܦܢܛܣܝܐ. — 17 V om. ܗܘ ܕܚܙܐ ... ܗܘܐ. — 18 V om ܠܬܚܬ. — 19 B morte *misera* ܕܕܘܝܐ [ܕܓܘܚܟܐ.

XIII

Epistola Severi patriarchae antiocheni ad Entrechium Anazarbae episcopum [a].

[illegible]

[1] Nescio, utrum peccatis meis oporteat me tribuere causam rerum adversarum, quae eveniunt, an influxui cacodaemonis. [2] Quamvis enim nil aliud cordi sit mihi, nec pro ulla re ferventius orem, quam ut quilibet Christianus irreprehensibiliter conversetur, praeprimis vero summi sacerdotes nullam in se admittentes causam obiurgationis aut querelae, sed in rebus omnibus facti exemplum bonorum operum pudicitiâ et sanctitate, *ut pudeat eum,* sicut dicit Apostolus, *qui ex adverso stat, cum nil habeat mali cuiuspiam dicere de nobis* [b] : video me non solum semel, sed altera iam vice ob illas easdem res vexari. [3] Ecce enim, postquam certas accusationes iam pridem tradiderant nobis quidam e clericis verecundis sanctae ecclesiae Flavidae ob aliqua capitula contra suum Dei amantissimum episcopum, curam habentes negotii et

1. Marg. Φλαβιαδα.

[a] Vide, *The sixth Book of the Select Letters of Severus, Patriarch of Antioch,* ed. transl. by E. W. Brooks, London, 1902, vol. I, p. 59 sq.; translationem anglicam textus habes vol. II, p. 53-56. — Epistola inter annos 513-518 exarata est. — [b] Tit., II, 18.

[illegible]

ad τύπον hoc est exitum pacificum, perducentes ea, quae secus difficillima erant : modo graviora adhuc crimina insimulant viri presbyteri senectute decrepiti extremos, ut ita dicam, spiritus trahentes vitamque simul agentes inopem totam ac miseram, quorum speciem compassione dignam si quis dixerit, vix a veritate deficiet. Quae vero ab eis affirmantur, multa ac varia sunt. [4] Ego quidem, sicuti moris est mihi, accusationes, quoad fieri posset, supprimere conabar; ipsis autem in eis persistentibus causam audiendam Sanctitati Tuae committere volui. [5] Cum vero deprecati essent, nec vitam sibi iam suppetere dicissent, nisi pientissimus eorum episcopus Procopius huc se conferret, viam mediam ingressus — non enim puto aliis quoque facilem ad nos videri avdentum — aequum existimavi ablegare timentem Deum presbyterum sedis nostrae apostolicae Theodosium eum in finem, ut una cum Pietate Vestra de substratis quaestionem haberet et decretum a vobis canonibus

1. Marg. τυπος.

conforme ferretur et unumquodque insimulatum crimen accuratissime, quoad fieri poterit, innotesceret. [6] Verumtamen notum facimus, aequum non fuisse dictum pientissimum episcopum Procopium post primam illam admonitionem sub praetextu utilitatis, sicut dicebat, Ecclesiae occasione ordinationum munusculum accipere et ipsa hac ratione irretiri, quemadmodum affirmant hi, qui eum in crimen vocant, nec in divino sacrificio mentionem facere Lampetii qui infirmitatem contraxit haereseos Adelphii et ob eam causam condemnatus est Comanae in Armenia, sicut acta synodica ibidem exarata ostendunt. [7] Ecce enim, ut vetera haec omittamus, facile est Pietati Tuae discere, qualinam decreto canonico subiectus fuerit grex foedus Adelphianorum in Cappadocia Secunda quando sententiam sacerdotio dignam de eo tulit reverendissimus Caesareae tunc temporis episcopus Sotericus, sanctique episcopi e Cappadocia, Ponto atque Galatia cum ipso considentes. [8] Cuius haereseos species exotica est gula, protervitas, vecordiaque vanae gloriae eo quod

[illegible]

1. Marg. Λαμπετίῳ. — 2. M. Ἀδέλφιος. — 3. M. Κομμάνους. — 4. Σωτήκος M.

[illegible]

mirabiles fieri et clam recipere malignum eum spiritum cupiunt. [9] Grande autem praesertim est, quod extremo atheismo laborantes et cum fastu hypocritico cuncta ludibrio habentes, fallunt haeresim quippe suam haeresim esse, dum omnes haereticos nominatim recensentes anathematizant Adelphium vero silentio honorant, impassibilitatem vero, de qua sine fine gloriantur, tamquam valde bonam in medium proferunt, nec ob ea, quorum causa vituperantur, faciunt plerophoriam, sed ea, de quibus non accusantur, seligunt, ne athei habeantur. [10] Pietatis igitur Tuae erit omnia, quaecunque dixi, sollicite investigare praesente etiam sedis nostrae apostolicae piissimo presbytero Theodosio, et inquisitione comperta nobis quoque notificare, ut absque vituperio undique honori Ecclesiae succurratur. [10] Id quoque pietatis fore maximae mihi videtur, ne, inquam, sessione inutili et longa consummantur miseri illi, qui, ut puto, coacti crimen insimalarunt, neve propriis expensis vitam sustentent, sed ut ab illa sancta ec-

clesia, cui adscripti sunt, duplicem alimenti portionem accipiant de die in diem necessarii. Sed id quoque erit coram iudicio absque contentione rite componere, quod nec iustum mihi hucusque visum est, nec modo videtur, ut scilicet viri praedicti in numerum sacerdotum cleri inscribantur, ob eam causam ac propterea tantum inde expuncti (sicut affirmant) quod ad thronum nostrum apostolicum confugere noverint ob ea, quae passi sunt et eis inflicta sunt. Quod an verum sit, — omnem impudentiam audacissimam excedens correptione canonica indiget — pietati Vestrae inquirendum committo. Explicita[a].

ܟܐܢܐ ܡܣܬܟܠܐ ܗܘ ܕܡܬܡܢܝܢ ܒܗ ܢܣܒܘܢ
ܦܘܪܣܐ ܗܘ ܕܬܪܝܢ ܕܝܘܡ ܒܝܘܡܗ. ܐܘ
ܗܢܐ ܕܝܢ ܙܕܩܐ ܕܒܕܝܢܐ ܕܠܐ ܐܚܪܝܢܘܬܐ ܡܬܬܩܢ
ܘܕܝܢܐ: ܗܘ ܕܐܦ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐܝܬ
ܐܬܚܙܝܬ ܠܝ ܘܡܩܕܡܬܐ ܐܦ ܗܫܐ
ܡܬܚܙܝܐ: ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܢܬܡܢܘܢ
ܗܠܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܡܝܪܝܢ ܒܡܢܝܢܐ ܕܟܗܢܐ
ܘܕܡܬܪܫܡܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܡܛܠ ܗܕܐ
ܘܠܒܠܚܘܕ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ ܐܬܚܠܦܘ:
ܡܛܠ ܕܥܪܩܘ ܠܟܘܪܣܝܐ ܫܠܝܚܝܐ ܕܝܠܢ
ܡܬܚܫܒܝܢ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܐܝܟܢ ܕܚܫܘ
ܘܡܬܬܣܝܡ ܠܗܘܢ. ܕܗܕܐ ܐܢ ܐܝܬܝܗ̇ ܕܐܝܟܢܐ
ܡܫܬܠܛܐ: ܕܡܥܠܝܐ ܥܠ ܚܘܨܦܐ ܟܠܗ:
ܥܠ ܟܘܢܢܐ ܩܢܘܢܝܐ ܣܢܝܩܐ: ܠܦܘܩܕܢܐ
ܕܐܠܗܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܐܢܐ ܡܫܠܡ.
ܫܠܡܬ܀

[a] De « receptione » Lampetianorum » apud Jacobitas sexti saeculi, cf. canon vulgatus a Nau in *Littérature canonique, syriaque inédite*, Revue de l'Orient Chrétien, t. XIV (1909), p. 48, n° 102.

XIV

Ex libro Timothei Presbyteri Constantinopolitani : De iis, qui ad Ecclesiam accedunt. De Marcianistis[1].

Marcianistae, Messaliani, Euchitae, Choreutae, Lampetiani, Adelphiani, Eustathiani ita nucupati, propterea quod multis nominibus ea haeresis

Μαρκιανισταὶ καὶ Μεσσαλιανοὶ καὶ Εὐχῖται[2] καὶ Ἐνθουσιασταὶ καὶ Χορευταὶ καὶ Λαμπετιανοὶ καὶ Ἀδελφιανοὶ καὶ Εὐσταθιανοί· οὕτως προσαγορευόμενοι, διὰ το πολυώνυ-

[1] Textum ex ed. Cotelerii (*Monumenta Ecclesiae Graecae*, t. III, p. 420 sqq.) reimpressum vide ap. Migne *P. G.*, t. LXXXVI, col. 45-52. Eundem habes textum in ed. Opp. Ioannis Meursii ex rec. J. Lami, Florentiae 1746, vol. VIII, col. 744-763. Sigla variantibus lectionibus addita sunt : M (Meursius) ; T (Turrianus); C (Combefisius); X = Lectiones ignotae originis apud Cotelerium notatae.

[2] M T Εὐχῖται; Cotelerius Εὐτυχῖται.

μον εἶναι τὴν αἵρεσιν· ἐκλήθησαν δὲ Μαρκιανισταί, ὡς ἀπὸ Μαρκιανοῦ τοῦ τραπεζίτου τοῦ ἐν χρόνοις γενομένου, Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου τοῦ νέου. Ἠγονήσαντο δὲ ἐγγράφως κατὰ τῆς πολυωνύμου ταύτης αἱρέσεως Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδείας ἀρχιεπίσκοπος, Φλαβιανὸς καὶ Θεόδοτος τῆς Ἀντιοχέων πρόεδροι, Λιτώϊος Μελιτηνῆς ἐπίσκοπος, Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου ἐπίσκοπος, οἵτινες καὶ πεπραγμένα συνεστήσαντο κατὰ τῆς τοιαύτης πολυκεφάλου τε καὶ πολυωνύμου τῶν Μαρκιανιστῶν αἱρέσεως. Πρὸς δὲ εἴδησιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐντυγχανόντων ἀναγκαῖον καὶ τὰ κεφάλαια τῶν δογμάτων αὐτῆς ὑποτάξαι, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα.

efferatur. Marcianistae autem appellati sunt, a Marciano numulario, qui vixit Iustiniani et Iustini minoris temporibus. Impugnarunt scriptotenus multinominem hancce haeresim Cyrillus, Alexandriae archiepiscopus; Flavianus atque Theodotus, Antiocheni praesules; Litoius, Melitenes episcopus; Amphilochius, Iconii episcopus, qui etiam Acta composuerunt adversus istam multorum capitum nominumque Marcianistarum haeresim. Ceterum ad informationem et securitatem lectorum necesse est capita dogmatum eiusdem subiungere, quae haecce sunt :

α'. Λέγουσιν ὅτι ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ τικτομένῳ παραυτίκα δαίμων οὐσιωδῶς συνάπτεται ἐκ τῆς καταδίκης τοῦ Ἀδὰμ τούτου κληρωμένου· καὶ ὅτι οὗτος ὁ δαίμων εἰς τὰς ἀτόπους πράξεις κινεῖ τὸν ἄνθρωπον οὐσιωδῶς αὐτῷ συνημμένον[1].

1. Dicunt unicuique homini nascenti illico daemonem substantialiter adiungi ob condemnationem eum Adamo hereditate accipiente, atque huncce eundem daemonem ad actus absurdos impellere hominem, cui substantialiter adhaereat.

β'. Ἔτι λέγουσιν ὅτι τὸ ἅγιον βάπτισμα οὐδὲν συμβάλλεται εἰς τὴν τοῦ δαίμονος τούτου δίωξιν· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἱκανὸν τὸ ἅγιον βάπτισμα τὰς ῥίζας τῶν ἁμαρτιῶν τὰς συνουσιωμένας ἀρχῆθεν τοῖς ἀνθρώποις ἐκτεμεῖν.

2. Adhuc dicunt sanctum baptisma nihil conferre ad eiiciendum huncce daemonem; neque enim sanctum baptisma ad radices peccatorum hominibus ab initio consubstantialiter insita evellendas sufficere.

γ'. Λέγουσιν ὅτι μόνη ἡ ἐκτενὴς προσευχὴ διώκειν δύναται τοῦτον τὸν δαίμονα· διὰ χρέμψεως καὶ ἀποπτύσεως τοῦ προσευχομένου[2] φυγαδευομένου τούτου τοῦ δαίμονος ὡς καπνοῦ ὁρωμένου, ἢ ὡς ὄφεως ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι· καὶ ὅτι τούτου γινομένου, παρουσία λοιπὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τὸν προσευχόμενον γίνεται, αἰσθητῶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοιτῶντος καὶ ὁρωμένου.

3. Dicunt solam ferventem orationem posse hunc daemonem eiicere; quo daemone per screatum sputumque orantis eiecto in ipso eius exitu ad instar fumi vel serpentis apparere, quo facto deinde adventum Spiritus Sancti super orantem contingere, sensibiliter Spiritu Sancto adveniente ac apparente.

δ'. Λέγει ὅτι μετὰ τὴν λεγομένην παρ'

4. Dicit, post dictam ab eis imper-

[1] T συνουσιωμένος.

[2] Cot. προσερχομένου.

clesia, cui adscripti sunt, duplicem alimenti portionem accipiant de die in diem necessarii. Sed id quoque erit coram iudicio absque contentione rite componere, quod nec iustum mihi hucusque visum est, nec modo videtur, ut scilicet viri praedicti in numerum sacerdotum cleri inscribantur, ob eam causam ac propterea tantum inde expuncti (sicut affirmant) quod ad thronum nostrum apostolicum confugere noverint ob ea, quae passi sunt et eis inflicta sunt. Quod an verum sit, — omnem impudentiam audacissimam excedens correptione canonica indiget — pietati Vestrae inquirendum committo. Explicit[a].

ܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܗܝ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܒܗ ܢܣܒܘܢ
ܐܘܦܬܐ ܗܘ ܠܣܝܒܪܬܐ ܕܝܘܡ ܒܝܘܡ. ܐܦ
ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܙܕܩ ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܚܪܝܢܐ ܡܬܬܩܢܘܢ
ܕܝܢܐ: ܗܘ ܕܐܦ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ
ܐܝܟܢܐ ܠܝ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܐܦ ܗܫܐ
ܡܬܚܙܝܐ: ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܢܬܟܬܒܘܢ
ܗܠܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܡܝܪܝܢ ܒܡܢܝܢܐ ܕܟܘܡܪܐ
ܕܩܠܝܪܘܣ ܐܝܟܢܐ ܕܡܛܠ ܗܕܐ
ܘܒܠܚܘܕ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܝܢ ܐܬܚܪܡܘ:
ܡܛܠ ܕܥܪܩܘ ܠܡܪܘܬܐ ܠܘܬ ܬܪܘܢܘܣ
ܫܠܝܚܝܐ ܕܝܠܢ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܚܫܘ
ܘܩܒܠܘ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܢ ܫܪܝܪܐ
ܦܪܨܘܦܐ: ܕܒܡܠܟܐ ܣܢܝܩܐ ܡܪܕܘܬܐ ܟܢܘܢܐ:
ܠܟܠ ܚܘܪܐ ܩܢܘܢܝܐ ܣܢܝܩܐ: ܠܚܣܝܘܬ
ܐܠܗܐ ܕܝܠܟܘܢ ܫܒܩܬ ܐܢܐ ܠܡܬܒܩܝܘ.
ܫܠܡܬ܀

[a] De « receptione » Lampetianorum » apud Jacobitas sexti saeculi, cf. canon vulgatus a Nau in *Littérature canonique, syriaque inédite*, Revue de l'Orient Chrétien, t. XIV (1909), p. 48, n° 102.

XIV

Ex libro Timothei Presbyteri Constantinopolitani : De iis, qui ad Ecclesiam accedunt. De Marcianistis[1].

Marcianistae, Messaliani, Euchitae, Choreutae, Lampetiani, Adelphiani, Eustathiani ita nucupati, propterea quod multis nominibus ea haeresis

Μαρκιανισταὶ καὶ Μεσσαλιανοὶ καὶ Εὐχῖται[2] καὶ Ἐνθουσιασταὶ καὶ Χορευταὶ καὶ Λαμπετιανοὶ καὶ Ἀδελφιανοὶ καὶ Εὐσταθιανοί· οὕτως προσαγορευόμενοι, διὰ το πολυώνυ-

[1] Textum ex ed. Cotelerii (*Monumenta Ecclesiae Graecae*, t. III, p. 420 sqq.) reimpressum vide ap. Migne *P. G.*, t. LXXXVI, col. 45-52. Eundem habes textum in ed. Opp. Ioannis Meursii ex rec. J. Lami, Florentiae 1746, vol. VIII, col. 744-763. Sigla variantibus lectionibus addita sunt : M (Meursius); T (Turrianus); C (Combefisius); X = Lectiones ignotae originis apud Cotelerium notatae.

[2] M T Εὐχῖται; Cotelerius Εὐτυχῖται.

μον εἶναι τὴν αἵρεσιν· ἐκλήθησαν δὲ Μαρκιανισταί, ὡς ἀπὸ Μαρκιανοῦ τοῦ τραπεζίτου τοῦ ἐν χρόνοις γενομένου, Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου τοῦ νέου. Ἠγωνίσαντο δὲ ἐγγράφως κατὰ τῆς πολυωνύμου ταύτης αἱρέσεως Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπίσκοπος, Φλαβιανὸς καὶ Θεόδοτος τῆς Ἀντιοχέων πρόεδροι, Λιτώϊος Μελιτηνῆς ἐπίσκοπος, Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου ἐπίσκοπος, οἵτινες καὶ πεπραγμένα συνεστήσαντο κατὰ τῆς τοιαύτης πολυκεφάλου τε καὶ πολυωνύμου τῶν Μαρκιανιστῶν αἱρέσεως. Πρὸς δὲ εἴδησιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐντυγχανόντων ἀναγκαῖον καὶ τὰ κεφάλαια τῶν δογμάτων αὐτῆς ὑποτάξαι, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα.

efferatur. Marcianistae autem appellati sunt, a Marciano numulario, qui vixit Iustiniani et Iustini minoris temporibus. Impugnarunt scriptotenus multinominem hancce haeresim Cyrillus, Alexandriae archiepiscopus; Flavianus atque Theodotus, Antiocheni praesules; Litoius, Melitenes episcopus; Amphilochius, Iconii episcopus, qui etiam Acta composuerunt adversus istam multorum capitum nominumque Marcianistarum haeresim. Ceterum ad informationem et securitatem lectorum necesse est capita dogmatum eiusdem subiungere, quae haecce sunt :

α'. Λέγουσιν ὅτι ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ τικτομένῳ παραυτίκα δαίμων οὐσιωδῶς συνάπτεται ἐκ τῆς καταδίκης τοῦ Ἀδὰμ τοῦτου κληρωμένου· καὶ ὅτι οὗτος ὁ δαίμων εἰς τὰς ἀτόπους πράξεις κινεῖ τὸν ἄνθρωπον οὐσιωδῶς αὐτῷ συνημμένον[1].

1. Dicunt unicuique homini nascenti illico daemonem substantialiter adiungi ob condemnationem eum Adamo hereditate accipiente, atque huncce eundem daemonem ad actus absurdos impellere hominem, cui substantialiter adhaereat.

β'. Ἔτι λέγουσιν ὅτι τὸ ἅγιον βάπτισμα οὐδὲν συμβάλλεται εἰς τὴν τοῦ δαίμονος τούτου δίωξιν· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἱκανὸν τὸ ἅγιον βάπτισμα τὰς ῥίζας τῶν ἁμαρτιῶν τὰς συνουσιωμένας ἀρχῆθεν τοῖς ἀνθρώποις ἐκτεμεῖν.

2. Adhuc dicunt sanctum baptisma nihil conferre ad eiiciendum huncce daemonem; neque enim sanctum baptisma ad radices peccatorum hominibus ab initio consubstantialiter insita evellendas sufficere.

γ'. Λέγουσιν ὅτι μόνη ἡ ἐκτενὴς προσευχὴ διώκειν δύναται τοῦτον τὸν δαίμονα· διὰ χρέμψεως καὶ ἀποπτύσεως τοῦ προσευχομένου[2] φυγαδευομένου τούτου τοῦ δαίμονος ὡς καπνοῦ ὁρωμένου, ἢ ὡς ὄφεως ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι· καὶ ὅτι τούτου γινομένου, παρουσία λοιπὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τὸν προσευχόμενον γίνεται, αἰσθητῶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοιτῶντος καὶ ὁρωμένου.

3. Dicunt solam ferventem orationem posse hunc daemonem eiicere; quo daemone per screatum sputumque orantis eiecto in ipso eius exitu ad instar fumi vel serpentis apparere, quo facto deinde adventum Spiritus Sancti super orantem contingere, sensibiliter Spiritu Sancto adveniente ac apparente.

δ'. Λέγει ὅτι μετὰ τὴν λεγομένην παρ'

4. Dicit, post dictam ab eis imper-

[1] T συνουσιωμένος.

[2] Cot. προσερχομένου.

turbabilitatem animam eodem modo sentire copulam a calesti Sponso secum habitam, quo [eam] sentiat mulier in viri concubitu.

5. Dicunt sanctissimam et vivificam et beatam Trinitatem, quae omni creaturae secundum substantiam invisibilis est, oculis carnis cerni per eos, qui ad dictam ab eis imperturbabilitatem pervenerint atque solis huius modi hominibus visibilem fieri et ab eis carnaliter conspici.

6. Dicunt tres hypostases, Patris et Filii et Spiritus Sancti in unam hypostasim resolvi et mutari et naturam divinam in quodlibet verti ac mutari, in quod voluerit eique placuerit, ut commisceatur animabus ipsa dignis.

7. Dicunt semen et Verbum cecidisse in Mariam et corpus, quod Dominus ex ea assumpsit, plenum fuisse daemonibus et eiecisse eum daemonia et sic illud induisse.

8. Dicunt hominem, quem de Maria assumpsit dominus, aliquando in spiritum, aliquando in corpus mutasse, cum esset corpus Domini incircumscriptum ad instar naturae divinae.

9. Dicunt post factam huius daemonis homini consubstantiati per screatum et sputum eiectionem, non amplius opus esse ieiunio aut alia abstinentia spirituali sive corporali homini ad corpus castigandum sed ne doctrina quidem ad animam formandam, quippe cum corpus liberum sit ab affectuum tyrannide anima vero amplius incapax declinationis in

ἐκείνων ἀπάθειαν τοιαύτης αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ κοινωνίας γινομένης αὐτῇ παρὰ τοῦ οὐρανίου Νυμφίου οἵαν αἰσθάνεται ἡ γυνὴ ἐν τῇ συνουσίᾳ τοῦ ἀνδρός.

ε΄. Λέγουσιν ὅτι ἡ πανάγια καὶ ζωοποιὸς καὶ μακαρία Τριάς, ἥτις ἐστὶ πάσῃ κτίσει κατ' οὐσίαν ἀθέατος, τοῖς τῆς σαρκὸς ὀφθαλμοῖς πέφυκε καθορᾶσθαι ὑπὸ τῶν εἰς τὴν παρ' αὐτοῖς λεγομένην ἐρχομένων ἀπάθειαν· καὶ μόνοις γίνεται θεατὴ τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις σαρκικῶς ὑπ' αὐτῶν ὁρωμένη.

ϛ΄. Λέγουσιν ὅτι τρεῖς ὑποστάσεις Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος εἰς μίαν ὑπόστασιν ἀναλύονται καὶ μεταβάλλονται· καὶ ὅτι ἡ θεία φύσις τρέπεται καὶ μεταβάλλεται εἰς ὅπερ ἂν ἐθέλῃ καὶ βούλεται, ἵνα συγκραθῇ ταῖς ἑαυτῆς ἀξίαις ψυχαῖς.

ζ΄. Λέγουσιν ὅτι σπέρμα καὶ Λόγος ἐνέπεσεν εἰς τὴν Μαρίαν· καὶ ὅτι τὸ σῶμα ὃ ἀνέλαβεν ἐξ αὐτῆς ὁ Κύριος δαιμόνων ἦν πεπληρωμένον καὶ ἐξέβαλεν τὰ δαιμόνια καὶ οὕτως αὐτὸ ἐνεδύσατο.

η΄. Λέγουσιν ὅτι τὸν ἄνθρωπον ὃν ἀνέλαβεν ἐκ τῆς Μαρίας ὁ Κύριος, ποτὲ μὲν αὐτὸν εἰς πνεῦμα μετέβαλλεν [1], ποτὲ δὲ εἰς σῶμα. διότι [2] αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἀπερίγραπτον ἦν, καθάπερ ἡ θεία φύσις.

θ΄. Λέγουσιν ὅτι μετὰ τὴν τοῦ δαίμονος τούτου τοῦ συνουσιωμένου τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τῆς χρέμψεώς τε καὶ ἀποπτύσεως γινομένης δίωξιν, οὐκέτι δεῖται νηστείας ἢ ἄλλης ψυχικῆς ἢ σωματικῆς ἐγκρατείας ὁ ἄνθρωπος πρὸς παιδαγωγίαν τοῦ σώματος· ἀλλ' οὐδὲ διδασκαλίας τὴν ψυχὴν ῥυθμιζούσης· ὡς καὶ τοῦ σώματος ἠλευθερωμένου τῆς τῶν παθῶν ἐπικρατείας, καὶ τῆς ψυχῆς μηκέτι δεκτικῆς οὔσης τῆς ἐπὶ τὰ χείρω ῥοπῆς ὡς καὶ τῆς

[1] X μετεβάλη. — [2] διότι] X καὶ ὅτι.

ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἐν ἀπαθείᾳ λοιπὸν γινομένων.

ι΄. Λέγουσιν ὅτι μετὰ τὴν λεγομένην παρ' ἐκείνων ἀπάθειαν λοιπὸν καὶ τὰ μέλλοντα προορᾶν οἱ ἄνθρωποι δύνανται· καὶ τὰς ἀοράτους δυνάμεις αἰσθητῶς καθορῶσι. Διὸ καὶ ἐξαπίνης πηδῶντες, δαίμονας ὑπερβαίνειν φαντάζονται, καὶ τοῖς δακτύλοις τοξεύειν τοὺς δαίμονας σχηματίζονται.

ια΄. Λέγουσιν ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ παρ' αὐτοῖς πνευματικοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὴν λεγομένην παρ' ἐκείνων ἀπάθειαν μεταβάλλεται εἰς τὴν θείαν καὶ ἀκήρατον φύσιν.

ιβ΄. Λέγουσιν τὴν τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἁγίαν μετάληψιν μηδὲν ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν τοὺς ἀξίως ἢ ἀναξίως τούτων μεταλαμβάνοντας· καὶ ὅτι διὰ τοῦτο μόνον τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας οὐδέποτε δέον χωρίζεσθαι, ἀδιαφόρου τούτου τυγχάνοντος. καὶ οὐχ ὡς ζωοποιῶν μεταλαμβάνουσι τούτων μετὰ φόβου [1] καὶ πίστεως ὡς Θεοῦ σεσαρκωμένου ὄντων τε καὶ πιστευομένων.

ιγ΄. Λέγουσι τὴν τῶν χειρῶν ἐργασίαν ὡς βδελυρὰν ἀποστερέφεσθαι. καὶ πνευματικοὺς ἐντεῦθεν ἑαυτοὺς ὀνομάζουσιν, οὐ κρίνοντες δυνατὸν οὐδὲ δίκαιον ἔργον λοιπὸν αἰσθητοῦ τοὺς τοιούτους ἐφάπτεσθαι· ἀθετοῦντες καὶ ἐν τούτῳ τὴν τῶν ἀποστόλων παρόδοσιν [2].

ιδ΄. Λέγουσιν ὅτι μετὰ τὴν λεγομένην παρ' ἐκείνων ἀπάθειαν, ὕπνῳ πολλῷ ἐκδιδόντες ἑαυτοὺς τοὺς κατ' ἐπίπνοιαν τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτοῖς πονηροῦ δαίμονος γινομένους ὀνείρους, ὡς προφητείας κηρύττουσιν· καὶ ταύτας ὡς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐμπνευσθείσας

[1] T om. φόβου. — [2] M παράδωσιν.

peius, et anima et corpore quodammodo in imperturbabilitate deinceps constitutis.

10. Dicunt post dictam ab eis imperturbabilitatem homines deinceps et futura posse praevidere et invisibiles virtutes sensibiliter cernere. Unde et de repente prosilientes daemones conculcare imaginantur digitisque significant se in daemones iaculari.

11. Dicunt animam hominis, qui apud eos spiritualis habetur, post eam, quam dicunt imperturbabilitatem in divinam mutari atque inviolatam naturam.

12. Dicunt sacri corporis et sanguinis veri Dei nostri Christi sanctam perceptionem nec prodesse nec nocere eis, qui digne vel indigne eorum participes fiant atque propter hoc solum neminem unquam ab ecclesiastica communione esse separandum, cum res sit indifferens. Neque isti ea tamquam vivifica sumunt cum timore ac fide, quae sint ac credantur Dei esse incarnati.

13. Dicunt manuum laborem ut foedam aversandam esse. Atque exinde semet spirituales appellant nec possibile nec iustum arbitrantes deinceps eos, qui eiusmodi sunt opus sensibile attingere, reiecta in hoc quoque apostolorum traditione.

14. Dicunt [de eis] : post eam, quae apud eos dicitur imperturbabilitatem se somno multo dedentes somnia per inspirationem operantis in se daemonis maligni facta prophetias esse praedicant easque tamquam a

Spiritus sancti inspiratione factas esse docent credendas, sanctos existimantes ac appellantes eiusmodi furores : impostores ac decepti.

15. Dicunt non esse dandas eleemosynas mendicantibus nec viduis nec orphanis nec eis, qui in diversis vicissitudinibus aut corporum periculis versentur, aut in latronum sive barbarorum incursiones aut in alium huiusmodi casum inciderint, sed sibi cuncta potius esse praebenda, quippe cum ipsi sint vere pauperes spiritu.

16. Dicunt, si quis post dictam imperturbabilitatem se deliciis ac libidini tradiderit, id culpa ac periculo carere quippe cum amplius non sit ullius affectus obnoxius, sed secure existimetur libidine affectuum vetitorum affluere.

17. Dicunt nosse se in quonam statu defunctorum animae constitutae sint et se cordium cognitores imaginantur esse quasi accurate ex intentionibus moribusque norint hominum affectus.

18. Isti mulieres magistras suae haereseos promovent eas non solum viris simpliciter sed etiam sacerdotibus praeesse permittentes; cumque caput suum mulieres faciant, capiti nostro Christo Deo contumeliam inferunt.

19. Iidem de propriis suis dogmatibus interrogati negatores fiunt et intrepide ac alacriter anathematizant eos, qui sic sentiunt ac senserunt et absque timore iurant, quod eiusmodi dogmata oderint et aversentur quippe quibus nec periurium nec anathematismus deinceps nocere possit, post imperturbabilitatem, ut ipsi dicunt,

διδάσκουσι πιστεύεσθαι· ἐνθουσιασμοὺς τούτους ἁγίους νομίζοντες καὶ ὀνομάζοντες· ἀπατῶντες καὶ ἀπατώμενοι.

ιε'. Λέγουσι μὴ διδόναι ἐλεημοσύνην τοῖς προσαιτοῦσι μήτε μὴν χήραις ἢ ὀρφανοῖς μήτε τοῖς ἐν διαφόροις περιστάσεσιν ἢ λώβῃ σωμάτων καθεστῶσιν, ἢ ληστῶν ἢ βαρβάρων ἐπιδρομαῖς ἢ τισι τοιαύταις συμφοραῖς περιπεπτωκόσιν· ἀλλ' αὐτοῖς ἅπαντα μᾶλλον παρέχειν· διότι αὐτοί εἰσιν ὡς ἀληθῶς οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι.

ιϛ'. Λέγουσιν ὅτι τὸ ἐκδιδόναι τινὰ ἑαυτὸν μετὰ τὴν λεγομένην ἀπάθειαν εἰς τρυφὴν καὶ ἀκολασίαν, ἀνεύθυνόν ἐστι καὶ ἀκίνδυνον· ὡς μηκέτι ὑποκειμένου αὐτοῦ πάθει τινί· ἀλλ' ἄδειαν αὐτοῦ ἔχοντες τοῖς ἀπηγορευμένοις πάθεσιν ἀκολασταίνειν.

ιζ'. Λέγουσιν εἰδέναι ἐν ποίᾳ καταστάσει αἱ τῶν τελευτησάντων ψυχαὶ καθεστήκασι· καὶ ἑαυτοὺς καρδιογνώστας φαντάζονται· ὥστε εἰδέναι ἀκριβῶς διὰ στοχασμῶν καὶ ἠθῶν τὰς τῶν ἀνθρώπων διαθέσεις.

ιη'. Οὗτοι γυναῖκας διδασκάλους τῶν δογμάτων τῆς ἰδίας αἱρέσεως προβάλλονται οὐ μόνον ἀνδρῶν ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ ἱερέων ταύτας ἐξάρχειν ἐπιτρέποντες· κεφαλὴν ἑαυτῶν τὰς γυναῖκας ποιούμενοι, καὶ τὴν ὄντως κεφαλὴν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀτιμάζοντες.

ιθ'. Οὗτοι ἐρωτώμενοι περὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν δογμάτων, ἔξαρνοι γίνονται· καὶ ἀδεῶς καὶ προθύμως ἀναθεματίζουσι πάντας τοὺς οὕτω φρονοῦντας ἢ καὶ φρονήσαντας· καὶ ὀμνύουσιν ἀφόβως, ὡς τὰ τοιαῦτα δόγματα μισοῦσι καὶ ἀποστρέφονται· ὡς μήτε τῆς ἐπιορκίας μήτε τοῦ ἀναθεματισμοῦ βλάπτειν λοιπὸν δυναμένων τοὺς μετὰ τὴν ἀπάθειαν, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, πνευματικοὺς γενο-

μένους· ἐπιορκεῖν τε καὶ ἀναθεματίζειν ἑαυτοὺς ἐπ' ἀδείας ἐχόντων αὐτῶν ἐκ τῆς τῶν διδασκάλων αὐτῶν παραδόσεως.

spiritualibus effectis; putant enim e suorum doctorum traditione peiurare et anathematizare se sine timore sibi licitum esse.

XV

E scholiis S. Maximi ad cap. VI libri De ecclesiastica Hierarchia [1].

Σημείωσαι κατὰ Λαμπετιανῶν ἤτοι Μεσσαλιανῶν ἢ Ἀδελφιανῶν ταὐτὸν δὲ εἰπεῖν Μαρκιανιστῶν· οἵτινες τριετίαν μόνον ἄκρως ἀσκήσαντες, μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοσοῦτον ἀδιαφοροῦσι τὸν λοιπὸν τῆς ἑαυτῶν ζωῆς χρόνον ὡς πᾶσαν ἀτοπίαν πράττειν ἀδεῶς· μοιχείαις γὰρ καὶ ἀσελγείαις γαστριμαργίαις καὶ ἀλληλογαμίαις καὶ ἁπαξαπλῶς ἐν πάσαις ἀσωτίαις ἐγκαλινδούμενοι τὰ τοιαῦτα πράττειν ἀπαθῶς τερατεύονται· καὶ ἀναισθήτως νοσοῦντες τὴν ἐμπάθειαν καὶ ἀναλγήτως ὑφ' ἑαυτῶν πάσχοντες καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς οἰκούντων δαιμόνων ὥσπερ οἱ φρενίτιδι κατεχόμενοι νόσῳ ἀγάλλονται μᾶλλον καὶ οὐκ ἀνιῶνται.

Nota contra Lampetianos, sive Messalianos, aut Adelphianos, vel aliis verbis Marcianistas, qui per triennium tantum ascesi severae dant operam, postea per reliquum vitae suae tempus adeo sunt dissimiles, ut absque timore omnia scelera committant : in stupris enim et libidinibus in ingluvie et mutuis adulteriis atque uno verbo in omnibus flagitiis volutati se talia facere absque perturbatione nugantur. Et cum sine sensu morbo perturbationum laborent ac sine dolore a seipsis atque ab inhabitantibus in eis daemonibus patiantur, quasi phrenesi laborantes exultant potius, nec aegre ferunt.

XVI-XVII

E S. Ioannis Damasceni De Haeresibus Compendio, 80.

Κεφάλαια τοῦ τῶν Μασσαλιανῶν δυσσεβοῦς δόγματος ἀναληφθέντα ἐν βιβλίοις αὐτῶν [2].

Capita impiae Massalianorum doctrinae ex eorum libro collecta.

[1] Textum vide apud Migne *P. G.*, t. IV, col. 169 D sqq.

[2] Textum graecum vide in Ed. Opp. S. Ioannis Damasceni a Michaele Le Quien adornata Parisiis, 1712, t. I, p. 95-98. Variantes adiectae notantur siglis hisce : R = Codex Reg. Paris. 2508; H = Codex quondam S. Hilarii Pictaviensis; A = Codex Augustanus; Lat = Vetus interpretatio latina.

XVI

1. Habitare cum homine personaliter Satanam, eique in omnibus dominari.

2. Satanam et daemones hominum mentem possidere, et naturam hominum communiore iungi cum spiritibus nequitiae.

3. Cohabitare Satanam et Spiritum Sanctum in homine, nec ipsos Apostolos ab operatione, qua corripiantur homines, immunes fuisse.

4. Neque baptismate hominem perfici, nec sacrorum mysteriorum perceptione animam purificari, sed sola, quae apud ipsos fertur, sedula oratione.

5. Hominem etiam post baptisma in massa peccati subactum esse.

6. Fidelem per baptisma non accipere incorruptibilem et divinam vestem, sed per orationem.

7. Etiam imperturbabilitatem esse accipiendam atque participationem Spiritus Sancti omni cum sensu ac certitudine percipiendam.

8. Animam ita debere sentire copulam sponsi caelestis, sicut sentiat mulier in concubitu viri.

9. Spirituales intus forisque videre peccatum nec non gratiam operatam ac operantem.

10. Esse revelationem, quae fiat in sensu ac persona divina, tamquam doctrina.

α΄. Ὅτι συνοικεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ἐνυποστάτως ὁ Σατανᾶς καὶ κατὰ πάντα κυριεύει αὐτοῦ.

β΄. Ὅτι ὁ Σατανᾶς καὶ οἱ δαίμονες κατέχουσι τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων κοινωνική ἐστι τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας.

γ΄. Ὅτι συνοικοῦσιν ὁ Σατανᾶς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ὅτι οὐδὲ οἱ Ἀπόστολοι καθαροὶ ἦσαν τῆς ἐνεργουμένης ἐνεργείας.

δ΄. Ὅτι οὐδὲ τὸ βάπτισμα τελειοῖ τὸν ἄνθρωπον οὔτε ἡ τῶν θείων μυστηρίων μετάληψις καθαρίζει τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ μόνη ἡ παρ' αὐτοῖς σπουδαζομένη[a] εὐχή.

ε΄. Ὅτι[b] συμπέφυρται ὁ ἄνθρωπος τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα.

ς΄. Ὅτι οὐ διὰ τοῦ βαπτίσματος λαμβάνει τὸ ἄφθαρτον καὶ θεῖον ἔνδυμα ὁ πιστὸς, ἀλλὰ δι' εὐχῆς.

ζ΄. Ὅτι δεῖ καὶ ἀπάθειαν λαβεῖν καὶ μετουσίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν αἰσθήσει πάσῃ καὶ πληροφορίᾳ ἔσεσθαι.

η΄. Ὅτι δεῖ τὴν ψυχὴν τοιαύτης αἰσθέσθαι[c] τῆς κοινωνίας τοῦ οὐρανίου νυμφίου, οἵας αἰσθάνεται ἡ γυνὴ ἐν τῇ συνουσίᾳ τοῦ ἀνδρός.

θ΄. Ὅτι οἱ πευματικοὶ ὁρᾶσιν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν χάριν ἐνεργουμένην καὶ ἐνεργοῦσαν.

ι΄. Ὅτι ἐστὶν ἀποκάλυψις γινομένη ἐν αἰσθήσει καὶ ὑποστάσει θεικῇ ὡς δόγματι.

a R νομιζομένη. — b ὅτι] H add. οὐ. — c αἰσθέσθαι] H Lat. ἔσεσθαι.

ια΄. Ὅτι τὸ πῦρ δημιουργόν ἐστιν.

ιβ΄. Ὅτι ἡ ψυχὴ ἡ μὴ ἔχουσα τὸν Χριστὸν ἐν αἰσθήσει καὶ πάσῃ ἐνεργείᾳ, οἰκητήριόν ἐστιν ἑρπετῶν καὶ ἰοβόλων θηρίων, τουτέστι πάσης ἀντικειμένης δυνάμεως.

ιγ΄. Ὅτι φύσει τὰ κακά.

ιδ΄. Ὅτι καὶ πρὸ τῆς παραβάσεως ἀπαθῶς ἐκοινώνηκεν ὁ Ἀδὰμ τῇ Εὔᾳ.

ιε΄. Ὅτι σπέρμα καὶ Λόγος ἔπεσεν εἰς Μαρίαν.

ις΄. Ὅτι δύο δεῖ κτήσασθαι τὸν ἄνθρωπον ψυχὰς, φασί· μίαν τὴν κοινὴν ἀνθρώποις καὶ μίαν τὴν ἐπουράνιον.

ιζ΄. Ὅτι δυνατὸν φασὶ δέξασθαι αἰσθητῶς τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὸν ἄνθρωπον ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ καὶ πάσῃ ἐνεργείᾳ.

ιη΄. Ὅτι τοῖς εὐχομένοις δύναται φανεροῦσθαι ὁ Σωτὴρ[a] ἐν φωτὶ καὶ κατά τινα καιρὸν εὑρεθῆναι ἄνθρωπον παρεστῶτα τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ προσηνέχθαι αὐτῷ τρεῖς ἄρτους δι' ἐλαίου πεφυρμένους.

11. Ignem conditorem esse.

12. Animam non habentem Christum in sensu omnique actione domicilium esse serpentum ac venenatarum bestiarum, hoc est, omnis adversariae virtutis.

13. Mala natura constare.

14. Ante praevaricationem Adamum cum Eva absque perturbatione coiisse.

15. Semen et verbum in Mariam incidisse.

16. Debere hominem duas acquirere animas, aiunt, unam hominibus communem, alteram supercaelestem.

17. Fieri posse, aiunt, ut homo sensibiliter recipiat personam Spiritus Sancti cum omni certitudine et operatione.

18. Orantibus apparere posse Salvatorem in luce et quandoque inventum esse hominem adstantem altari eique oblatos esse tres panes oleo perfusos.

XVII

Ἔτι δὲ καὶ ἀποστρέφονται καὶ τὴν ἐκ τῶν χειρῶν ἐργασίαν ὡς οὐ πρέπουσαν Χριστιανοῖς.[2] Κατὰ μέρος δὲ καὶ τὴν εἰς πτωχοὺς ἀπανθρωπίαν εἰσάγουσι, φάσκοντες ὡς οὐχὶ τοῖς δημοσίᾳ προσαιτοῦσι ἢ ταῖς καταλελειμέναις χήραις, οὐδὲ τοῖς περιστάσεσι χρησαμένοις[b] ἢ λώβῃ σωμάτων, ἢ νόσοις, ἢ πικροῖς δανεισταῖς, ἢ λῃστῶν, ἢ βαρβάρων ἐπιδρομαῖς, ἤ τισι τοιαύταις συμφοραῖς περιπεπτωκόσιν ἀπαρκεῖν ἁρμόττον τοῖς ἀποταπομένοις,

Praeterea manuum operas respuunt, quippe quae Christianos dedeceat. Successive vero etiam inhumanitatem in pauperes inducunt dictitantes, neque his, qui stipem publice mendicant, aut quae viduae relictae sunt, iisve, qui fortuna adversa oppressi sunt, aut pernicie corporum, vel morbis, vel acerbis creditoribus, vel latronum aut barbarorum incursionibus attriti aliisque calamitatibus in vitae

a R σωτήρ] alii *crux* σταυρός. — b R om. χρησαμένοις.

angustias ac egestatem detrusi sunt, subventum iri haudquaquam oportere per eos, qui bonis suis renunciaturi sunt, aut etiam per eos, qui generatim beneficentiae operam dare incipiunt, sed sibi potius cuncta esse subministranda. Se enim dictitabant esse vere pauperes spiritu.

His addiderunt ecclesiarum altariumque contemptum, quasi dedeceat ascetas ecclesiasticis interesse conventibus satisque esse, quas in suis oratoriis preces fundunt. Tantam enim precum vim esse dicunt, ut ipsis et a se edoctis Spiritus Sanctus modo sensibili videndum se praebeat. Nugantur enim, eos qui salutem consequi velint nihil aliud facientes tamdiu debere orationi vacare, donec senserint peccatum instar fumi alicuius, aut ignis, aut draconis, aut cuiuspiam eiusmodi belluae per orationem expelli ac vi precum sensibiliter discedere et Spiritus Sancti ingressuum modo sensibili percipiant perspicum habentes in anima sensum Spiritus ingressus, hancque veram esse Christianorum communionem. Neque enim in baptismo Ecclesiae aut in manuum impositione clericorum ullo modo Spiritus Sancti participes fieri baptizatos nisi maiore cum assiduitate orationibus ipsorum intersit. Quin etiam sine baptismo quemlibet Spiritus Sancti participem fieri, dummodo apud ipsos perseverare velit, suaque doctrina instrui, ita ut dicentibus ipsis presbyteris : nos fide Spiritum Sanctum habere profitemur

ἢ τὸ ὅλως ἀγαθοεργεῖν ἀρχομένοις[a], ἀλλ' αὐτοῖς ἅπαντα χορηγεῖν[3]. ἑαυτοὺς γὰρ ἔφασκον εἶναι τοὺς ἀληθῶς πτωχεύοντας τῷ πνεύματι.

[4] Τούτοις προσετίθεσαν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θυσιαστηρίων ὑπεροψίαν, ὡς δέον τοὺς ἀσκητὰς, ἐκκλησιαστικαῖς μὲν μὴ παραμένειν συνάξεσιν, ἀρκεῖσθαι δὲ ταῖς ἐν τοῖς εὐκτηρίοις αὐτῶν εὐχαῖς. [5] τοσαύτην γὰρ ἔλεγον εἶναι τῆς προσευχῆς[b] τὴν δύναμιν, ὥστε αὐτοῖς τε, καὶ τοῖς παρ' αὐτῶν μαθητευθεῖσιν, αἰσθητῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπιφαίνεσθαι. [6] τερατεύονται γὰρ, ὡς χρὴ τοὺς σωθῆναι βουλομένους ἐπὶ τοσοῦτον προσεύχεσθαι, οὐδὲν τὸ παράπαν ἕτερον διαπραττομένους, ἕως ἂν τῆς μὲν ἁμαρτίας αἴσθωνται, καθάπερ καπνοῦ τινος, ἢ πυρὸς ἢ δράκοντος, ἤ τινος τοιούτου θηρίου διὰ τῆς προσευχῆς ἐξελαυνομένης, καὶ αἰσθητῶς διὰ τῶν προσευχῶν ἐξιούσης· τοῦ Πνεύματος δὲ τοῦ ἁγίου πάλιν τὴν εἴσοδον αἰσθητῶς ὑποδέξωνται, καὶ φανερὰν ἐν τῇ ψυχῇ ἔχωσιν αἴσθησιν τῆς εἰσόδου τοῦ Πνεύματος· καὶ ταύτην εἶναι τὴν ἀληθινὴν τῶν Χριστιανῶν κοινωνίαν. [7] οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ βαπτίσματι τῆς ἐκκλησίας ἢ ταῖς τῶν κληρικῶν χειροτονίαις, ἁγίου Πνεύματος πάντως μεταλαμβάνειν τοὺς βαπτιζομένους, εἰ μὴ ταῖς αὐτῶν προσευχαῖς φιλοπονώτερον κοινωνήσοιεν, [8] καὶ λαβεῖν ἄν τινα καὶ δίχα τοῦ βαπτίσματος, τοῦ ἁγίου Πνεύματος κοινωνίαν εἰ παραμένειν αὐτοῖς ἐθελήσειε, καὶ τοῖς ἐκείνων μαθητεύεσθαι δόγμασιν· ὡς καὶ πρεσβυτέρων εἰπόντων αὐτοῖς· ὅτι ἐν πίστει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμολογοῦμεν ἔχειν, καὶ οὐκ αἰσθήσει, ἐπαγ-

[a] A τοῖς ἀποτακτομένοις... ἀρχομένοις] alii τοὺς ἀποταττομένους... ἀρχομένους. — [b] R εὐχῆς.

γείλασθαι καὶ αὐτοῖς διὰ τῆς σὺν αὐτοῖς προσευχῆς μεταδοθήσεσθαι τῆς αἰσθήσεως τοῦ πνεύματος. [9] τοσοῦτος δέ ἐστιν αὐτῶν τῆς ἀλαζονείας ὁ τύφος, ὡς τοὺς μετασχόντας παρ' αὐτοῖς δῆθεν τῆς τοῦ Πνεύματος αἰσθήσεως μακαρίζεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ὡς τελείους καὶ πάσης ἁμαρτίας ἐλευθέρους καὶ κρείττονας καὶ περιέπειν καὶ σέβεσθαι ὡς μὴ ὑποκειμένους ἔτι κινδύνοις ἁμαρτίας, ἀλλὰ λοιπὸν ἄνεσιν καὶ βρωμάτων ἄδειαν καὶ πᾶσαν ὑπάρχειν αὐτοῖς δορυφορίαν καὶ τιμὴν καὶ τρυφὴν, [10] ὧν πολλοὶ καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην παρ' αὐτοῖς μαρτυρίαν τῆς τελειότητος εἰς τοὺς ἐκτὸς ὄντας καὶ οὔτε Χριστιανοὺς προσαγορεύεσθαι ἀξίους[a] αἰσχρουργίαις διαφόροις καὶ χρημάτων κλοπαῖς καὶ πορνείαις περιπεσόντες ὤφθησαν.

[11] Πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα πρὸς τοῖς εἰρημένοις τερατεύονται, ὡς καὶ γάμους ἐνθέσμους ἀδιαφορώτατα διαλύειν αὐτοὺς, καὶ τοὺς τῶν γάμων ἀφισταμένους ὡς ἀσκητὰς προσλαμβάνεσθαι καὶ μακαρίζειν, [12] καὶ πατέρας καὶ μητέρας τεκνοτροφίας ἀμελεῖν πείθουσιν, αὐτοῖς δὲ προσκομίζειν πάντα κατεπᾴδουσι. [13] δούλους δὲ δεσποτῶν ἀποδιδράσκοντας ἑτοίμως παραδέχονται καὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ αὐτοῖς προσιόντας ἄνευ καρποῦ τινὸς μετανοίας, ἄνευ ἱερέως αὐθεντείας, ἄνευ βαθμῶν τῶν τοῖς κανόσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς διηγορευμένων, τάχιστα καθαίρειν παντὸς ἁμαρτήματος ἐπαγγέλλονται, μόνον εἴ τις τὴν πολυθρύλλητον αὐτῶν προσευχὴν παρ' αὐτοῖς μελετήσας μύστης σχέδιος τῆς ἐκείνων κυβείας[b]

non vero per sensum, illis quoque polliciti sint datum iri Spiritus sensum per orationem secum fundendam. Tanta autem est arrogantiae ipsorum vecordia, ut participes — sicuti dicunt — sensus Spiritus beatos praedicent, tamquam perfectos et ab omni peccato liberos atque meliores, eosque celebrent colantque, utpote peccati periculis amplius non obnoxios, sed quibus iam licitum sit relaxationibus, escis lautioribus, comitatu splendido, honoribus deliciisque frui. Quorum multi tali accepto apud eos perfectionis testimonio — extraneorum potius, quam Christianorum appellatione digni — in varia flagitia obscoena, pecuniarum furta fornicationesque incidisse deprehensi sunt.

Alia quoque multa, praeter dicta comminiscuntur; ita ut nuptias legitimas indifferentissime solvant et recedentes a coniugio tamquam ascetas recipiant et beatos praedicent. Patres et matres, ut alendorum liberorum curam negligant, persuadent sibique, ut omnia afferant, nugando circumveniunt. Servos itidem a dominis profugos prompte suscipiunt, illos vero, qui delicto commisso ad se confugiant, nullo paenitentiae edito fructu, absque potestate sacerdotali, nulla habita ratione graduum, quos canones ecclesiastici praescribunt, omni se labe peccati citissime mundaturos pollicentur, modo quis iactatam toties orationem apud ipsos

[a] R Ηοὓς οὔτε Χριστιανοὺς προσαγορεύειν ἀξιοῦσιν. Le Quien textum graecum transfert verbis : *Horum autem multi, tali accepto apud eos perfectionis testimonio cum extraneis (quos nec Christianorum nomine dignos censent)...*, quae translatio, uti nemo non videt caret sensu. Textus in forma impressa vix caret mendis. — [b] R κυβείας] R κακίας.

exercens extemporaneus socius fiat ludi eorum fraudulenti accedat, adeo plane, ut quosdam huius generis viros ante peccatorum remissionem ad impositionem manuum clericorum adduxerint, episcopos testimonio eorum, qui apud eos ascetae habebantur deceptos fraudulenter persuadentes, ut manus eis imponant.

Hoc autem moliuntur, non quod gradus clericorum magni faciant, — ipsos enim episcopos contemptui habent quando eis videtur, — sed ut potestatem aliquam et auctoritatem aucupentur. Quidam autem ex eis numquam sacris mysteriis communicandum volunt, nisi praesentiam Spiritus illa hora sensibili modo sentiant. Aliqui vero ex eis volentibus membra naturalia excindi permittunt. Excommunicationes facile contemnunt. Iurant sine timore ac periurant suamque haeresim subdole anathematizant.

γένοιτο. [14] ὥς τινας τῶν τοιούτων πρὸ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἄγειν αὐτοὺς εἰς κληρικῶν χειροτονίας, δολερῶς πείθοντες τοὺς ἐπισκόπους ἐπιτιθέναι χεῖρας αὐτοῖς, τῇ[a] παρὰ τῶν νομιζομένων παρ' αὐτοῖς ἀσκητῶν μαρτυρίᾳ δελεαζομένους.

[15] Τοῦτο δὲ σπουδάζουσιν, οὐχ ὡς τοὺς τῶν κληρικῶν βαθμοὺς τιμίους κρίνοντες, οἵ γε καὶ αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων καταφρονοῦντες[b], ὅταν ἐθέλωσι· ἀλλὰ δυναστείαν τινὰ καὶ αὐθεντείαν ἑαυτοῖς πραγματευόμενοι. [16] ἔνιοι δὲ αὐτῶν μήτε κοινωνῆσαι αὐτοὺς τῶν μυστηρίων λέγουσιν, εἰ μὴ τῆς παρουσίας τοῦ Πνεύματος αἰσθητῶς[c] αἴσθωνται γενομένης κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν· [17] ἐπιτρέπουσι δέ τινες αὐτῶν τοῖς βουλομένοις ἀποτέμνειν τὰ ἑαυτῶν φυσικὰ μόρια. [18] καταφρονοῦσι δὲ ῥᾳδίως καὶ ἀφορισμῶν. [19] ὄμνυσι δὲ ἀδεῶς καὶ ἐπιορκοῦσιν· ἀναθεματίζουσί τε ὑπούλως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν.

XVIII Ibidem § 980[d].

Lampetiani, sic appellati a Lampetio quodam, hi idem vitae genus agere et in coenobiis morari volentibus, permittunt cuique quodlibet voluerit ac probaverit conversandi rationem amplecti, quemque placuerit habitum induere. Dedecet enim, aiunt, Christianum vi coactum agere,

Λαμπετιανοί, οἱ ἀπὸ Λαμπετίου τινὸς οὕτω προσαγορευόμενοι[e], οἵ τινες τοῖς βουλομένοις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ζῆν καὶ ἐν κοινοβίοις διάγειν, ἐπιτρέπουσιν ἑκάστῳ οἵαν ἂν ἐθέλῃ καὶ δοκιμάζῃ[f] πολιτείαν ταύτην μετιέναι, καὶ ὃ προαιρεῖται σχῆμα ἀμφιέννυσθαι. οὐδὲν γὰρ δεῖ[g], φησίν, ἠναγκασμένως ποιεῖν τὸν Χριστιανόν· ὅτι γέγραπται· ἑκουσίως θύσω

[a] τῇ] R ἡ. — [b] Var. καταφρονοῦσιν. — [c] R Lat. om. αἰσθητῶς. — [d] Textum vide ed. cit. Opp. S. I. Damasc., p. 109. — [e] προσαγορευόμενοι] R καλουμένοι. — [f] A H ἐθέλοι καὶ δοκιμάζοι. R ἐθέλει καὶ δοκιμάζει. — [g] Ed. om. δεῖ.

σοι. καὶ πάλιν, ἐκ θελήματός μου ὁμολογήσομαι αὐτῷ. ἐπιτρέπουσι δέ, ὥς φασί τινες, καὶ φυσικοῖς πάθεσι χώραν διδόναι καὶ μὴ ἀνθίστασθαι αὐτοῖς, ὡς τῆς φύσεως οὕτως ἀπαιτούσης· καὶ ἕτερά τινα παραπλησίως τῶν ὀνομαζομένων Ἀρειανῶν[a] λέγονται φρονεῖν[b].

cum scriptum sit[1] : *voluntarie sacrificabo tibi*. Et iterum[2] : *ex voluntate mea confitebor illi*. Quinimo permittunt, ut quidam ferunt, affectibus naturalibus indulgeri nec eis repugnari, ita hoc natura exigente. Et alia quaedam simillima placitis eorum, qui dicuntur Aeriani cogitare feruntur.

XIX-XX

Ex libro XI scholiorum Theodori bar Chôni[c].

ܗܪܣܝܣ ܕܡܨܠܝܢܐ܀ ܗܕܐ ܗܪܣܝܣ ܐܬܝܠܕܬ ܗܟܢܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ. ܐܢܫܝܢ ܕܝܪܝܐ ܗܘܘ ܥܡܪܝܢ ܥܠ ܬܚܘܡ ܡܕܝܢܬܐ ܐܘܪܗܝ ܕܚܕ ܫܡܗ ܣܒܐ ܘܐܚܪܢܐ ܕܕܘ ܘܕܠܦ ܘܗܪܡܝܣ ܘܫܡܥܘܢ ܘܐܚܪܢܐ. ܘܡܬܐܡܪܐ ܥܠܝܗܘܢ ܕܒܩܕܡܝܬܗܘܢ ܩܕܝܫܝܢ ܗܘܘ ܒܕܘܒܪܐ ܘܛܢܢܐ ܕܛܘܒܢܐ ܐܢܛܘܢܝܣ ܘܡܩܪܝܣ ܘܕܝܘܠܝܢܐ ܣܒܐ ܗܘ ܕܩܠܝܠ ܪܚܝܩ ܗܘܐ ܥܘܡܪܗ ܡܢܗܘܢ ܘܝܬܝܪ ܝܕܝܥ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܫܘܘܕܝܐ ܕܬܠܡܝܕܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ: ܗܘܘ ܢܘܟܪܝܐ ܠܕܘܒܪܝܗܘܢ ܐܝܟ ܝܗܘܕܐ ܘܓܝܚܙܝ. ܘܡܛܠ ܕܐܬܒܨܪܬ ܠܘܬܗܘܢ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܘܢܝܫܐ ܗܘܢ ܕܒܗܘܢ

XIX. — [1] *Haeresis Messalianorum.* [2] Haecce haeresis hoc modo orta est : Quidam monachi in confinibus Edessae civitatis habitabant, quorum alteri nomen erat Saba, et alteri Dadō et Dlaph et Hermes et Šemʿon et alii. [3] Et de istis fertur eos initio moribus optime excelluisse aemulosque fuisse Beati Antonii et Macarii et Iuliani Sabae, cuius sedes ab eis paulo aberat et longe celeberrima fuit. [4] Attamen licet promissionem discipulatus sanctorum tenerent, extranei facti sunt moribus eorum, sicut Iudas et Giezi,[5] et quoniam imminuta est apud eos

[a] Lege cum Lequien Ἀέριανῶν. — [b] H add. : *Ex his Eustathius quidam prodiit, a quo Eustathiani* ἀπὸ τούτων Εὐστάθιός τις ἀνεφάνη, ἐξ οὗ Εὐσταθιανοί. — [c] Textum syriacum vide apud Pognon, *Les inscriptions mandaïtes des coupes de Khouabir*, Paris, 1898, p. 139-141. Traductio gallica adest ibidem p. 203-206. Textum edidit etiam A. Scher, *Theodorus bar Kôni, Liber Scholiorum*, Paris, 1910, t. II.

[1] Ps. LIII, 8. — [2] Ps. XXVI, 8.

cognitio et regulae, quibus boni mores acquiruntur, Satanas eis affectum cupiditatis nocivae suggessit, et penes se revelationes fieri et visione spirituali dignari optabant. [6] Et illa cogitatione in eis stabilita sensibili quodam modo eis Satanas apparuit eosque putare fecit apparitionem sui revelationem esse Spiritus Paracliti, qui a Redemptore missus supra Apostolos in coenaculo descendit. [7] Et sceptrum quodlibet, quod eis hac ratione apparuit, commotione inordinata et concitata anhelabant iuxta consuetudinem sacrificulorum daemonum, qui re aliqua praeter consuetudinem sibi apparente commoveri solent, sicut etiam S. Scriptura in Eliae historia indicat de sacrificulis prophetisque Ba'al, qui *excitati sunt,* inquit, *iuxta consuetudinem suam*[a]. [8] Ad instar illorum nec isti noverunt daemonem esse eum, qui eis apparuit et versus eum excitati ferebantur et ex rebus eorum gestis verificatum est nomen Mṣalliānē et Ktīšē[b]. [9] Et quicunque revelationem, quam diximus, acceperit, ad eorum mentem perfectus est, impassibilis, Spiritum S. consecutus, nec proinde oriuntur in eo passiones

[a] III Regnorum, XVIII, 28. — [b] Id est, obsessi, furibundi, ἐνθουσίασται.

peccati. [10] Iam igitur qua talis contemnebat ieiunium, virginitatem, vigiliasque et se a conversatione laboriosa sanctitatis excusatum habebat imo etiam ab opificio manuum tamquam occupatione inhonesta restitit et otiosus manens somno dabat operam, perinde ac si putasset somnia sibi a daemone immissa revelationes esse. [11] Hae sunt nugae, quae a daemonibus furentibus circa Messalianos patratae sunt.

[12] Fertur etiam ad homines sanctos in deserto habitantes daemones accessisse ad tentationem ipsorum, eisque dixisse se esse Christum, alio tempore Spiritum Sanctum, aliquando autem unum e sanctis angelis, [13] sicut de quodam Sancto narratur, qui apparenti sibi Satanae in forma lucis responderit : « Nolo sensibus corporis videre Christum. » [14] De alio autem eum apparentibus sibi daemonibus in similudine luminis ignisque clausisse oculos, ne eos videret, cum sola mente petissent dignari visione luminis Christi. [15] Quod cum Messaliani stulti non intellexissent, illuserunt eis daemones, sicut moris est imposturis eorum; et pro luce tenebras eis Satanas

1. In textu ܗܘ sic.

ostenderant, quas illi tanquam Christum receperunt et ad eum, velut Redemptorem, oraverunt.

[16] Feruntur etiam hancce sententiam tenere : [17] Quilibet quoque ex hominibus veluti successione naturae accipit daemonem qui, aiunt, toto vitae eius tempore apud eum manet, nec ullo alio medio expellitur nisi oratione, hoc est motibus furiosis, qui ab eis « complementum » appellantur. [18] De baptismo vero asserunt, nihil conferre habenti illud neque gratiam Spiritus, quae ope eius datur; neque mysteria sancta quidquam prodesse sumenti ea, sed adminiculum fieri ab oratione, quae ab eis apparenti sibi daemoni offertur. [19] Erant autem, qui infirmitate hac correpti sunt, monachi, qui e suis locis Edessae vicinis atque e regionibus Orientis eiecti, Lycaoniam petiere. [20] Non enim separarunt se a membris ecclesiae cum nec damno nec emolumento esse existimarent participare mysteria salutifera vel ab eis abstinere.

XX. *Haeresis Lampetianorum* [a]. Lampetius iste genere Cappadox erat et in deserto Aegypti diu habitabat. [2] Postea usque ad Constantinopolim

[illegible]

[a] Textum syriacum vide apud Pognon *o. c.* p. 141 sq.; translationem gallicam *ib.* p. 206 sq.

1. In textu [illegible]

[illegible]

pervenit et de seipso aiebat se revelatione dignatum esse atque in ea impassibilitate et in illo perfectionis gradu constitisse, quae novo conveniat homini, in quo proinde nec cupiditas sit, nec peccatum. [3] Et quoties retexit vestimenta sua et stetit nudus coram occurrentibus sibi! [4] Et quae ab ipso ob vecordiam fiebant atque dementiam, ipse puritati et impassibilitati tribuebat. [5] Scripturas autem allegorice interpretabatur ad mentem Origenis, se affirmans revelatione edoctum esse, non studio et lectione. [6] Et docebat ieiunium, vigilias, abnegationem contemnenda esse, sicut et virginitatem et puritatem corporis; et dicebat quemque impassibilitate dignatum non habere opus, ut per huiusmodi conversationem iustificetur. [7] Et irridebat monachos et naziraeos dicens neminem iustificari nazireatu, sed oportere hominem comedere et bibere et oblectari et legis ad instar tradebat carnes, imprimis suiles manducandas esse. [8] Et commendabat vestimenta nitida et alba et reiecto monachorum habitu affirmabat eos perperam induere vestimenta nigra. [9] Eos autem, qui doctrinam eius contemnerent, imbecilles appellabat, quod ad perfectionem adhuc non pervenissent. [10] Auri porro erat amantissimus,

hortabaturque discipulos suos, ut quod possiderent, rem communem haberent. [11] Et collecto auro haud modico monasteria misit aedificare in monte inter Ciliciam et Isauriam sito, quae vix differunt a lupanaribus meretricum, ob excessus crebros, quibus oblectari solent. [12] Non enim prohibuit, quin mulieres cum viripari ratione commiscerentur in monasteriis.

ܠܡܫܘܬܦܘܬܐ. ܐܠܦܘܗܝ ܗܘܐ ܕܡܢ ܐܦ ܕܢܣܡ
ܕܗܒܐ ܘܡܣܬܟܠ ܗܘܐ ܠܐܠܡܢܕܪܝܘܗܝ
ܘܡܬܝܪ ܕܩܢܝܢ ܕܛܘܪܐ ܢܣܒܝܢ. ܡܛܠ
ܟܢܫ ܕܗܒܐ ܠܐ ܒܨܝܪܘ ܫܕܪ ܕܢܒܢܐ ܕܝܪܬܐ
ܒܛܘܪܐ ܕܒܝܢ ܩܝܠܝܩܝܐ ܠܡܨܥܬܐ
ܠܐܝܣܘܪܝܐ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܦܪܝܫܝܢ ܡܢ
ܦܘܬܩܐ ܕܙܢܝܬܐ ܡܛܠ ܦܘܪܩܢܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܒܗܘܢ ܡܬܦܢܩܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ
ܓܝܪ ܟܠܐ ܗܘܐ ܕܢܫܬܘܬܦܢ ܢܬܚܠܛܢ
ܢܫܐ ܥܡ ܓܒܪܐ ܒܕܝܪܬܐ܀

XXI

De synodo Sidetana

Contra Haeresim Messalianorum coacta, deque aliis rebus contra eos gestis.
Ex *Bibliotheca* Photii, Codex LII [a].

Lecta synodus Sidae habita adversus haeresim Messalianorum, hoc est, Euchitarum, seu Adelphianorum. Praefuit synodo Amphilochius Iconii episcopus considentibus et aliis viginti quinque episcopis. In eodem libro lecta est ipsius synodi ad magnum Flavianum, episcopum Antiochiae epistola synodica rerum gestarum rationem reddens.

Quapropter etiam ille synodum indixit adversus ipsos eosdem haereticos praesentibus cum ipso tribus episcopis, Bizo Seleuciae, Marutha gentis Sopharenorum et Samo; presbyteri vero et diaconi aderant fere triginta. In hac synodo Adelphium, poenitentiam promittentem non receperunt, nec haeresim abiurantem, admiserunt, neque enim haereseos abiuratio, neque poenitentia sincera inventa sunt. Erant autem huiusce haereseos auctores Adelphius dictus, neque monachorum neque sacerdotum in ordinem lectus, sed inter laicos repertus, et Sabas, monachorum habitum gerens, quem ex rei eventu « castratum » appellarunt, item alter Sabas et Eustathius Edessenus et Dadoës et Symeones, zizania maligni, aliique ipsis adhaerentes. Adelphius vero et qui cum eo erant condemnati sunt : quamvis uti diximus poenitentiae locum quaesierint, non tamen eum invenerunt, eo quod quos anathemate tamquam Messalianos condemnarant, cum iis, veluti consortibus scripto communicare deprehensi sunt.

1. [1] Ἀνεγνώσθη σύνοδος γενομένη ἐν Σίδῃ κατὰ τῆς αἱρέσεως τῶν Μεσαλιανῶν ἤγουν Εὐχιτῶν ἤτοι Ἀδελφιανῶν [2]. ἐξῆρχε δὲ τῆς συνόδου Ἀμφιλόχιος ὁ τοῦ Ἰκονίου [b] συνεδρευόντων αὐτῷ καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων τὸν ἀριθμὸν πέντε καὶ εἴκοσιν. [3] ἐν τῇ αὐτῇ δὲ βίβλῳ ἀνεγνώσθη τῆς αὐτῆς συνόδου πρὸς τὸν μέγαν Φλαβιανὸν τὸν Ἀντιοχείας ἐπιστολὴ συνοδικὴ τῶν πεπραγμένων ποιουμένη τὴν διδασκαλίαν.

2. Διόπερ καὶ αὐτὸς συναθροίζει σύνοδον κατὰ τῶν αὐτῶν αἱρετικῶν, συμπαρόντων μὲν αὐτῷ ἐπισκόπων τριῶν, Βίζου [c] τοῦ Σελευκείας καὶ Μαρουθᾶ τοῦ Σουφαρηνῶν

ἔθνους καὶ Σάμου [a]. πρεσβύτεροι δὲ καὶ διάκονοι συμπαρῆσαν μέχρι τριάκοντα. [2] ἐν ταύτῃ τῇ συνόδῳ μετάνοιαν ἐπαγγελλόμενον τὸν Ἀδελφιὸν οὐκ ἐδέξαντο, οὐδὲ τὴν αἵρεσιν ἀπαρνούμενον προσήκαντο· οὐδὲ γὰρ ἐκ καρδίας οὔτε ἡ τῆς αἱρέσεως ἄρνησις, οὔτε ἡ μετάνοια ἐπεδείκνυτο. [3] ἦσαν δὲ οἱ ταύτης γεννήτορες τῆς αἱρέσεως Ἀδελφιός τις ὁ ῥηθείς, οὔτε μοναστῶν οὔτε ἱερέων ἐγκατειλεγμένος κλήρῳ, ἀλλ' ἐν λαϊκοῖς ἐξεταζόμενος, καὶ Σάβας [b] τὸ τῶν μοναχῶν ὑπεισδὺς σχῆμα, ὃν ἐκ τῆς πράξεως ἐκάλουν ἀπόκοπτον, καὶ ἕτερος Σάβας [b], καὶ Εὐστάθιος Ἐδεσηνὸς [c], καὶ Δαδώης [d] καὶ Συμεώνης, τοῦ [e] πονηροῦ τὰ ζιζάνια, καὶ ἕτεροι τούτοις συμπαραφυόμενοι. [4] κατεκρίθη δὲ Ἀδελφιὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καίτοι μετανοίας τόπον, ὡς ἔφημεν, ἐπιζητοῦντες· πλὴν ταύτης οὐκ ἔτυχον, διότι ἐγγράφως, οὓς ἀνεθεμάτισαν ὡς Μεσαλιανούς, τούτοις ὡς ὁμόφροσιν ἐφωράθησαν κοινωνήσαντες.

3. Ἐγράφη δὲ Φλαβιανῷ πρὸς τοὺς ἐν Ὀσροήνῃ [f] ἐπιστολὴ τὰ περὶ αὐτοὺς πραχθέντα ἐκδιδάσκουσα, ἐν ᾗ ἐμφέρεται ὡς οἱ αἱρετικοὶ ἐτυπτήθησαν καὶ ἀνεθεματίσθησαν· [2] καὶ ἀντεγράφη παρὰ τῶν δεξαμένων ἐπισκόπων Φλαβιανῷ εὐχαριστία ὑπὲρ τούτων καὶ συμφωνία. [3] ἔγραψε δὲ καὶ Λιτώϊος ὁ Ἀρμενίας ἐπίσκοπος, διαπυνθανόμενος τὰ περὶ τῶν Μεσαλιανιτῶν, καὶ ἐγράφη αὐτῷ ἡ περὶ αὐτῶν συνοδικὴ ψῆφος καὶ ἀπόφασις· [4] ἔγραψε δὲ ὁ μέγας Φλαβιανὸς καὶ Ἀρμενίῳ

Scripsit porro Flavianus ad Osroenenses epistolam ea, quae circa eos gesta sunt, docentem in qua refertur, quomodo haeretici illi puniti atque excommunicati fuerint; responsumque est acceptis ab episcopis litteris et Flaviano pro his gratiae actae sunt ac assensus. Scripsit autem etiam Litoius Armeniae episcopus de Messalianis sciscitabundus, rescriptaque est ei synodica de illis sententia ac decretum. Scripsit quo-

[a] Textum e recensione Emanuelis Bekker a Migne recusum vide in *P. G.* CIII, col. 87-92. Translationem Andreae Scotti, ubi necesse erat, correximus. Ad variantes notatas quod attinet, S = textus editionum priorum; A = Codex S. Marci Venetus 450. — [b] A εἰκονίου. — [c] S βύζου.

[a] Σάμου] textus mendosus est; aliquid excidisse videtur; forte Σάμου corruptio est vocabili σαμοσάτων. — [b] S σάββας. — [c] ἐδεσηνὸς ita corrigente Bekkero] S αἰδέσιμος *venerandus*. — [d] S δαδόης καὶ Σεμεσώνης. — [e] τοῦ] Migne τῶν. — [f] S ῥοίνη.

que magnus Flavianus hac in causa Armenio cuidam episcopo secunda vice; in qua altera epistola etiam conqueritur, eo auctore Messalianitas patrocinium aliquod invenisse. Item etiam Atticus antistes Constantinopolitanus scripsit Pamphyliae episcopis, ut Messalianos tamquam malefactores ac detestandos undique exturbarent. Quin etiam idem ipse ad Amphilochium Sidetanum similiter scripsit.

Porro Sisinnius Constantinopolitanus et Theodotus Antiochenus communem epistolam miserunt ad Berinianum et Amphilochium et reliquos Pamphyliae episcopos, cui inscriptum est : « Deo carissimis sacrorum collegis, Beriniano et Amphilochio et omnibus Pamphyliae episcopis Sisinnius et Theodotus et universa synodus Dei gratia in urbe magna Constantinopolitana consecrandi episcopi Deo cari et sanctissimi Sisinnii causa congregata iussu imperatoris nostri piissimi Christo cari Theodosii in Domino salutem! » In ipsa hac epistola synodica Neon episcopus proclamavit, ut si quis post anathematismum ullo tempore deprehensus fuerit verbo aut opere in suspicionem infirmitatis huiuscemodi incidisse, numquam postea, etiamsi decies millies promittat, ei in ordine poenitentium locus capiendus concedatur, idemque periculum incurrat conspiraturus cum ipso sive episcopus fuerit, sive alius quisquam. Scripsit etiam Joannes Antiochenus epistolam ad Nestorium

τινὶ ἐπισκόπῳ περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως δεύτερον. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐπιστολῇ καὶ [a] ἔγκλησιν προσάγει, ὅτι προστασίας τινὸς παρ' αὐτοῦ οἱ Μεσαλιανῖται τυγχάνουσιν· [5] ἔγραψε μέντοι καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀττικὸς τοῖς ἐν Παμφυλίᾳ ἐπισκόποις ἵνα πανταχόθεν τοὺς Μεσαλιανοὺς ὡς ἄγη καὶ μύση ἀπελαύνωσιν. [6] ἔτι δὲ ὁ αὐτὸς καὶ πρὸς Ἀμφιλόχιον τὸν Σίδης ὁμοίως.

4. Ἔγραψε δὲ καὶ Σισίννιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεόδοτος ὁ Ἀντιοχείας κοινὴν ἐπιστολὴν πρὸς Βερινιανὸν καὶ Ἀμφιλόχιον καὶ λοιποὺς τοὺς ἐν Παμφυλίᾳ ἐπισκόπους, ἧς ἡ ἐπιγραφή· [2] « τοῖς θεοφιλεστάτοις συλλειτουργοῖς Βερινιανῷ καὶ Ἀμφιλοχίῳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν Παμφυλίᾳ ἐπισκόποις, Σισίννιος καὶ Θεόδοτος καὶ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος ἡ κατὰ θείαν [b] χάριν συγκροτηθεῖσα ἐν τῇ μεγαλοπόλει Κωνσταντινουπόλει τῆς χειροτονίας ἕνεκα τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ ἁγιωτάτου [c] ἐπισκόπου Σισιννίου θεσπίσματι τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Θεοδοσίου, ἐν Κυρίῳ χαίρειν. » [3] ἐν ταύτῃ τῇ συνοδικῇ ἐπιστολῇ καὶ Νέων ἐπίσκοπος ἐξεφώνησεν, ὡς εἴ τις μετὰ τὸν ἀναθεματισμὸν φωραθείη τῷ χρόνῳ ἢ διὰ ῥημάτων ἢ διὰ πραγμάτων εἰς τὴν ὑποψίαν τῆς νόσου ταύτης ἐμπίπτων, μηκέτι λοιπὸν αὐτὸν χώραν ἔχειν, μηδ' ἂν μυριάκις ἐπαγγέλληται [d], τὴν τάξιν ἀναπληροῦν τῶν μετανοούντων· [4] συγκινδυνεύειν [e] δὲ αὐτῷ καὶ τὸν συγκροτοῦντα αὐτόν, εἴτε ἐπίσκοπος εἴτε ἄλλος τις εἴη. [5] ἐγράφη δὲ καὶ ἐπιστολὴ Ἰωάννου Ἀντιοχείας [f] πρὸς

[a] A om καί. — [b] θείαν] A θεοῦ. — [c] S om καὶ ἁγιωτάτου. — [d] A ἐπαγγέληται. — [e] S συγκινδυνεύει. — [f] A ἀντιοχέως.

Νεστόριον περὶ τῶν Μεσαλιανιτῶν. [6] ἐξήνεγκε δὲ καὶ ὅρον ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ ἐν Ἐφέσῳ τρίτη ἀπογυμνώσασα αὐτῶν [a] καὶ τὰ ἐν τῷ λεγομένῳ αὐτῶν βιβλίῳ ἀσκητικῷ βλάσφημα καὶ αἱρετικὰ κεφάλαια καὶ καθυποβαλοῦσα τῷ ἀναθέματι. [7] ἔγραψε δὲ καὶ Ἀρχέλαος ὁ Καισαρείας τῆς Καππαδοκῶν ἐπίσκοπος ἀναθεματισμοὺς εἰκοσιτέσσαρας τῶν κεφαλαίων αὐτῶν. [8] συνέταξε δὲ κατ' αὐτῶν καὶ Ἡρακλείδας ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος ἐπιστολὰς δύο, ὧν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ χρῆσις φέρεται τῆς ἀρχαιότητος τῶν σεπτῶν εἰκόνων.

5. Ἔγραψε δὲ χρόνῳ ὕστερον καὶ Γερόντιος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τῶν ἐν Γλίτιδι μοναχῶν πρὸς Ἀλύπιον ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Καισαρείας ἐγκλήματα κατὰ Λαμπετίου κινῶν, ὃς καὶ πρῶτος τῆς εἰρημένης αἱρέσεως ἴσχυσεν ἐκκλέψαι τὸ τῆς ἱερωσύνης καὶ ὑπελθεῖν ἀξίωμα, βέβηλος ὢν καὶ ἀπατεών. [2] Ἀλύπιος δὲ τὰ γραφέντα δεξάμενος πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κομάνης Ὁρμίζην ἐπιστέλλει τὰ περὶ Λαμπετίου ἐξετάσαι λεγόμενα. [3] καὶ ἦν τὰ ἐγκαλούμενα ὅτι κόρην κατὰ στόμα φιλῶν ἐνηγκαλίζετο, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐκεῖνος ἔφη Λαμπέτιος ἐν Ἱεροσολύμοις μετά τινος διακονίσσης ἐξαμαρτεῖν, καὶ ὅτι προσελθόντων [b] τινῶν καὶ νοσήματος ἴασιν ἐξαιτουμένων ἔφη· « φέρε μίαν κόρην πρὸς ἐμὲ καλὴν καὶ δείξω σοι ἁγιωσύνην. » Καὶ ὅτι τοὺς τὰς ὥρας ψάλλοντας ἐξεμυκτήριζε καὶ διέσυρεν ὡς ὑπὸ νόμον ἔτι τυγχάνοντας. [4] καὶ ἄλλα ἄττα ἀθέμιτα διεβέβλητο ἃ τοῖς Μεσαλιανοῖς καὶ ποιεῖται καὶ λέγεται, καθὼς καὶ ἡμεῖς, ὡς οἷόν τε ἡμῖν, τινὰς τῆς τοιαύτης πλάνης ἀπάγοντες ἄρτι

[a] S αὐτόν. — [b] A ἐλθόντων.

de Messalianis, decretum quoque tulit sancta ac oecumenica synodus Ephesina, tertia denudans blasphemas haereticasque eorum sententias in libello eorum ascetico contentas easque anathemati subiiciens. Scripsit vero etiam Archelaus Caesareae Cappadociae episcopus anathematismos viginti quatuor sententiarum ipsorum. Composuit adversus eos etiam Heraclidas episcopus Nyssenus epistulas duas, quorum in altera etiam argumentum affertur antiquitatis venerandarum imaginum.

Insequenti vero tempore Gerontius quoque presbyter et monachorum in Glitide praepositus scripsit ad Alypium archiepiscopum Caesareae Cappadociae accusationes movens contra Lampetium, qui primus, ex dicta haeresi subripere furtim sacerdotii dignitatem ac subire potuit, abiectus cum esset et perversus. Litteris acceptis Hormizdam Comanes episcopum ad ea, quae de Lampetio ferebantur, investiganda delegavit. Haec autem sunt, quorum accusatus est : puellam ulnis amplexum et exosculatum esse, ipsumque Lampetium narrasse se Ierosolymis cum quadam diaconissa peccatum commisisse et accedentibus quibusdam medelam infirmitatis quaerentibus dixisse : « affer mihi puellam pulchram et ostendam tibi sanctitatem », et item ludibrio eum habuisse et derisisse horas psallentes tamquam sub lege constitutos. Atque alia quaeque iniqua arguebat a Messalianis dicta et facta quemadmodum et nos

pro virili conantes quosdam ab isto errore abducere, adhuc istic pullulare incipiente, ingentem putredinem affectionum et nequitiae animas eorum depopulantem invenimus. Hic autem Lampetius, Hormizda episcopo iudicante Gerontio vero accusante partim testibus convictus, partim suo ipsius ore reus votis unanimibus sacerdotio privatur suffragante ipso Alypsio Caesareensi, cui miserum illum deceptus ad gradum presbyterii evexisse contigit. Idem porro scelestissimus Lampetius sermonem aliquem composuit quem « Testamentum » cognominavit, in quo aliqua impietatis suae commenta disseminata sunt. Hoc opus Severus, qui sede Antiochena potitus est, adhuc presbyteratus habens ordinem, refutavit. Alpheius tamen quidam Rhinocorurorum episcopus Lampetium defendebat, quasi nihil eorum de quibus accusatus est sive fecisset, sive dixisset. Edito autem sermone, etsi nihil, ut rescire licuit, blasphemarit, depositus tamen est, tamquam Lampetio assentiens. Alter vero Alpheius quidam praeceptori cognominis, a Timotheo Alexandrino ordinatus, ob eamdem haeresim depositus est, sicut Ptolomaei Rhinocorurorum episcopi relatio ad praedicto docet Timotheum.

βλαστάνειν ἐκεῖθεν ἀρξαμένης[a], πολλὴν σηπεδόνα παθῶν καὶ κακίας τὰς ἐκείνων ψυχὰς ἐπιβοσκομένην ἑωράκαμεν· 5 ἀλλ' ὅ γε Λαμπέτιος, Ὁρμίζου μὲν τοῦ ἐπισκόπου δικάζοντος Γεροντίου δὲ τοῦ πρεσβυτέρου κατηγοροῦντος, καὶ τὰ μὲν διὰ μαρτύρων ἐξελεγχθείς, τὰ δὲ τῷ οἰκείῳ στόματι περιπαρεὶς ἁπάσαις ψήφοις τῆς ἱερωσύνης καθῄρηται συμψήφου γεγενημένου καὶ τοῦ Καισαρείας Ἀλυπίου, ὃς καὶ τὸν δείλαιον ἐκεῖνον ἐξαπατηθεὶς εἰς τὸν τοῦ πρεσβυτερίου[b] βαθμὸν ἐτύγχανε προενηνοχώς. 6 οὗτος δὲ ὁ τρισαλιτήριος Λαμπέτιος καὶ λόγον τινὰ συνέθηκεν, ὃν καὶ Διαθήκην ἐπεκάλεσεν, ἐν ᾗ καί τινα[c] τῆς δυσσεβείας αὐτοῦ ἐνέσπαρται· ὃν καὶ Σεβῆρος[d] ὁ τὸν Ἀντιοχικὸν θρόνον ὑπεισδύς, ἔτι πρεσβυτέρων ἐπέχων τάξιν, ἀνέτρεψεν. 7 Ἀλφειὸς μέντοι τις ἐπίσκοπος Ῥινοκορούρων[e] ὑπεραπολογεῖται Λαμπετίου ὡς μηδὲν ὧν ἐνεκλήθη ἢ εἰπόντος ἢ ποιήσαντος· ἐκθέμενος δὲ καὶ λόγον τινὰ οὐδὲν ἐν αὐτῷ, ὅσον ἔστι συνιδεῖν βλασφημεῖ. καθῃρέθη μέντοι γε ὡς τὰ Λαμπετίου φρονῶν. 8 καὶ Ἀλφειὸς δέ τις ἄλλος ὁμώνυμος τῷ καθηγητῇ, χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος ὑπὸ Τιμοθέου τοῦ Ἀλεξανδρείας[f], διὰ τὴν αὐτὴν καθῃρέθη αἵρεσιν, ὡς ἡ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Ῥινοκορούρων ἐπισκόπου πρὸς Τιμόθεον τὸν προειρημένον ἐκδιδάσκει ἀναφορά.

[a] A ἀρξαμένους. — [b] S πρεσβυτέρου. — [c] τινα] S add. τῶν τῆς. — [d] S σευῆρος. — [e] A ubique ῥινοκουρούρων. — [f] A ἀλεξανδρέως.

XXII

E Chronico Michaelis Magni Jacobitarum Patriarchae[1].

ܒܗܘܢ ܙܒܢܐ ܪܬܚܬ ܗܪܣܝܣ ܕܡܨܠܝܢܐ ܒܐܘܪܗܝ ܒܐܝܕܝ ܐܢܫ ܕܫܡܗ ܐܘܣܒܝܣ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ[a] ܣܒܐ ܘܕܕܐ ܘܐܕܠܦܝܘܣ ܘܗܪܡܝܣ ܘܫܡܥܘܢ. ܐܬܩܪܝܘ ܕܝܢ ܐܘܟܝܛܐ ܘܐܢܬܘܣܝܣܛܐ. ܒܚܠܡܐ ܓܝܪ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܫܐܕܐ[b] ܓܠܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ܩܪܝܢ܀

Eo tempore ebullivit haeresis Messalianorum Edessae auctore homine quodam, cui nomen erat Eusebio, discipulisque eius, Sabae, Dadoe, Adelphio, Hermae, Simeoneque. Appellabantur autem Euchitae et Enthusiastae; somnia enim, daemonum operationes, revelationem Spiritus appellabant.

a) Codex ܘܬܠܡܝܕܘ. — b) Codex ܘܕܕܐ ܕܒܫܡܫ.

[1] Ed. Chabot, Paris 1899 sq., p. 191; translationem gallicam v. *ib.* p. 298. — De illo Eusebio, vide longe plura apud Agapium, ed. Vasiliev, *Patr. Or.*, t. VII, p. 585-6.

XXIII

E Panoplia Dogmatica Euthymii Zigabeni

Titulus XXVI. Adversus Massalianos[1].

1. Κατὰ τοὺς χρόνους Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος ἡ τῶν Μασαλιανῶν ἐβλάστησεν αἵρεσις. ἡ δὲ κλῆσις αὕτη μεταβαλλομένη εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν Εὐχίτας δηλοῖ. καὶ γὰρ πολὺ παρ' αὐτοῖς τὸ τῆς ὄνομα καὶ ταύτην ἄνω καὶ κάτω θρυλλοῦσι καὶ αὕτη τούτοις τὸ σεμνολόγημα. εὐχὴν δὲ λέγουσιν εἴτε τὴν προσευχήν, ἣν ἕκαστος προσφέρει Θεῷ, εἴτε τὴν τοῦ « Πάτερ ἡμῶν » ἣν ὁ Κύριος τοῖς ἀποστόλοις παρέδωκεν, εἴτε τινὰ ἑτέραν μόνοις ἐξ αὐτῶν ἐγνωσμένην τοῖς εἰς ἀσέβειαν τελεωτέροις, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πάντας

Valentiniani et Valentis fere tempore Masalianorum pullulavit haeresis. Ea autem appellatio in linguam graecam translata Euchitas significat. Orationis autem nomen diversam apud eos significationem habet eamque per longum et latum celebrant tesseramque habent. Orationem autem sive obsecrationem dicunt, quam singuli offerunt Deo sive « Pater Noster », quod Dominus tradidit apostolis, sive aliam aliquam solis asseclis cognitam, qui impietate perfectiores sunt, et quam omnibus aliis

[1] Textum graecum v. ap. Migne *P. G.*, t. CXXX, col. 1273-1289. Refutationes errorum capitibus ab auctore additae heic omissae sunt.

prodere non licet ob res portentosas, puto, in ea contentas satanicasque incantationes. Sed habent et aliud cognomen eis ab ipsa re impositum. Enthousiastae nimirum cognominantur quippe qui daemonis cuiusdam influxum subierint, quem Spiritus S. esse habent. Qui autem morbo hoc penitus infecti sunt, manuum quidem laborum tamquam nefarium aversantur, somno vero multo se dantes somniorum visiones afflatum appellant. Porro haereseos huius principes multi et diversi exstitere; praecipue vero Adelphius, quem Flavianus Antiochenus Edessa accersitum callide circumvenit et discipulatum simulans pellexit, ut totum doctrinae venenum occultum evomeret. Facto autem morbo illo manifesto, e Syria quidem expulsi in Pamphyliam secessere. Modo aliqua eorum dogmata pervestigare continuabimus; ex ipsorum enim libro deprompta et aliquando cuique ad despuendum proposita sunt.

Dicunt tres hypostases Patris et Filii et Spiritus Sancti in unam hypostasim resolvi.

Dicunt naturam divinam facile verti ac mutari in quodlibet voluerit, ut commisceatur animabus dignis se.

Dicunt semen et verbum cecidisse in uterum Deiparae.

Dicunt divinum baptisma peccatorum radices exstirpare non posse.

Aiunt unumquemque e pueris nascentibus trahere a primo parente, Adam, quemadmodum naturam, ita etiam daemonis servitutem et cum natura unitum portare daemonem ipsi inhabitantem et potestatem [in eum]

οὖσαν ἀνέκφορον διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τερατολογίαν, οἶμαι, καὶ σατανικὴν ἐπῳδήν. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλην προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἐπιτεθεῖσαν αὐτοῖς. Ἐνθουσιασταὶ γὰρ προσονομάζονται, δαίμονός τινος ἐνέργειαν εἰσδεχόμενοι, καὶ Πνεύματος ἁγίου ταύτην ὑπολαμβάνοντες.

Οἱ δὲ τέλεον τὴν νόσον ταύτην εἰσδεδεγμένοι ἀποστρέφονται μὲν τὴν χειρῶν ἐργασίαν ὡς πονηρὰν, ὕπνῳ δὲ τὰ πολλὰ σφᾶς αὐτοὺς ἐκδιδόντες ἐνθουσιασμὸν τὰς τῶν ὀνείρων φαντασίας ἀποκαλοῦσι. ταύτης ἐγένοντο τῆς αἱρέσεως ἀρχηγοὶ πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι ἔτι δὲ καὶ Ἀδέλφιος, ὃν Φλαβιανὸς ὁ Ἀντιοχείας μετακαλεσάμενος ἐξ Ἐδέσσης, καὶ τεχνικῶς ὑπελθὼν καὶ μαθητιᾷν ὑποκρινάμενος, παρεσκεύασεν ἐξεμέσαι πάντα τὸν ἐγκεκρυμμένον τῶν δογμάτων ἰόν. δήλης δὲ τῆς νόσου ταύτης γενομένης, τῆς μὲν Συρίας ἐξηλάθησαν, εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἐχώρησαν. τίνα δὲ τὰ δόγματα τούτων ἐροῦμεν προβαίνοντες. ἀνελήφθησαν γὰρ ἐκ τῆς αὐτῶν βίβλου καὶ πᾶσι τότε προετίθεσαν εἰς τὸ καταπτύεσθαι.

2. Λέγουσιν, ὅτι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος εἰς μίαν ὑπόστασιν ἀναλύονται...

3. Λέγουσιν ὅτι τρέπεται καὶ μεταβάλλεται ῥαδίως ἡ θεία φύσις πρὸς ὃ ἂν βούλοιτο, ἵνα συγκραθῇ ταῖς ἀξίαις αὐτῇ ψυχαῖς.

4. Λέγουσιν, ὅτι σπέρμα καὶ Λόγος ἔπεσεν ἐπὶ τὴν σηδὺν τῆς Θεομήτορος.

5. Λέγουσιν, ὅτι τὸ θεῖον βάπτισμα τὰς ῥίζας τῶν ἁμαρτημάτων ἀνασπᾷν οὐ δύναται.

6. Φασὶν ἕκαστον τῶν τικτομένων παίδων ἕλκειν ἐκ τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ ὥσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν πρὸς τοὺς δαίμονας δουλείαν, καὶ συνουσιωμένον φέρειν δαίμονα συνοικοῦντα τούτῳ, καὶ κατεξουσιάζοντα, ἀδυνατεῖν

δὲ καὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ πᾶσαν ἄλλην θειοτάτην ἐργασίαν πρὸς ἀπέλασιν αὐτοῦ, μόνην δὲ τοῦτον ἐξωθεῖν τὴν ἐπιτεταμένην καὶ σπουδαίαν εὐχὴν διὰ τῆς τοῦ εὐχομένου χρέμψεώς τε καὶ ἀποπτύσεως· τούτου δὲ ἀπελαθέντος ἐπιφοιτᾷν αἰσθητῶς καὶ ὁρατῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὴν οἰκείαν παρουσίαν σημαῖνον, καὶ τὸ σῶμα τῆς τῶν παθῶν κινήσεως ἐλευθεροῦν, καὶ ἀπάθειαν χαριζόμενον, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν μήτε νηστείας πιεζούσης τὸ σῶμα μήτε διδασκαλίας χαλινούσης καὶ βαίνειν εὔτακτα παιδευούσης. οὐ τοῦτο δέ μόνον, ἀλλὰ τὸν τῆς τοιαύτης ἀπαθείας τετυχηκότα τά τε μέλλοντα προορᾷν καὶ τὴν θείαν Τριάδα τοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρεῖν. μονοῖς γὰρ τοῖς τοιούτοις αἰσθητῶς [a] ταύτην ἐμφανίζεσθαι.

7. Λέγουσιν, ὅτι οὐδ' οἱ ἀπόστολοι τῆς ἐξουσίας τῶν δαιμόνων ἦσαν ἐλεύθεροι.

8. Λέγουσιν ὅτι συνοικοῦσιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ Πνεῦμά τε τὸ ἅγιον καὶ ὁ δαίμων.

9. Λέγουσιν, ὅτι φύσει τὰ κακὰ, τουτέστιν αἱ ἁμαρτίαι.

10. Λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν παρὰ τοῖς τελείοις αὐτῶν ἀπάθειαν τοιαύτης αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ τούτων κοινωνίας ἐγγινομένης αὐτῇ παρὰ τοῦ ἐπουρανίου νυμφίου, οἵας αἰσθάνεται γυνὴ συνουσιάζοντος αὐτῇ τοῦ ἀνδρός.

11. Λέγουσιν, ὅτι ψυχὴ τοῦ παρ' αὐτοῖς εἰς ἀπάθειαν ἐφθακότος μεταβάλλεται εἰς τὴν θείαν φύσιν.

12. Λέγουσιν δυνατὸν εἶναι δέξασθαι μετὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἀπάθειαν τὸν ἄνθρωπον αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος αἰσθητῶς, καὶ ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ.

13. Λέγουσι δύο ψυχὰς ὀφείλειν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον· μίαν μὲν τὴν

exercentem. Sanctum vero baptisma et quamlibet aliam divinam actionem impotes esse ad eum expellendum sed solam orationem intentam et sedulam posse eum cum screatu sputoque precantis eiicere, quo eiecto adventare sensibiliter et visibiliter Spiritum Sanctum propriam praesentiam manifestantem et corpus motibus passionum liberantem impassibilitatem largientem, ut iam amplius nec ieiunio opus sit corpus coercente nec doctrina refrenante ac recte ambulare docente. Sed non hoc tantum; verum eum, qui eiusmodi impassibilitatem consecutus sit ipsa quoque futura praevidere et divinam Trinitatem oculis cernere. Solis enim, qui eiusmodi sunt, sensibiliter eam apparere.

Dicunt ne apostolos quidem fuisse a potestate daemonum liberos.

Dicunt cohabitare in homine Spiritum Sanctum et daemonem.

Dicunt naturâ esse mala, id est, peccata.

Dicunt post acceptam a perfectis impassibilitatem animas ipsorum ita sentire copulam ipsis a caelesti sponso factam, sicut sentiat mulier viro sibi coëunte.

Dicunt animam ad eorum mentem impassibilitatem consecutam in divinam mutari naturam.

Dicunt posse hominem post dictam ab eis impassibilitatem accipere sensibiliter et omni cum plenitudine Spiritus Sancti personam.

Dicunt duas oportere animas hominem habere: aliam quidem homini-

[a] Ita corrigendam puto lectionem apud Migne αἰσθητοῖς.

bus communem, aliam vero caelestem.

Clericorum ordinationem simulant sacerdotum et diaconorum gradus invadentes, ut saltem potestatem sibi aliquam et auctoritatem arrogare possint. Imo etiam monachorum induunt habitum hac ratione latere et plurimos decipere volentes.

Manuum laborem aversantur.

Legem ferunt nil esse dandum mendicantibus aut egenis aliis aut pauperibus, aut quibuscunque casibus adversis afflictis eleemosynae sive doni, sed sibi solis, cum dicant se esse pauperes spiritu, quos Dominus beatos dixit.

Nuptias dissolvunt.

Volentibus permittunt resecare membra genitalia.

Iurant timoris expertes et peiurant... Quod si coarguantur ut haeretici, tunc etiam fidem Masalianorum abnegant et anathematizant et negationem horrendis iuramentis confirmant putantes se ob instantem necessitatem et cogentium metum nullo modo peccare. Sed et alia multa fabulantur, quae nec mentione digna sunt eo minus refutatione, cum sint refutatu facilia et repugnantia.

κοινὴν ἀνθρώποις, ἑτέραν δὲ τὴν οὐράνιον.

14. Τὴν τῶν κληρικῶν ὑποκρίνονται χειροτονίαν βαθμοῦ ἱερέων καὶ διακόνων ἐπιβαίνοντες, ἵνα μόνον ἐξουσίαν τινὰ καὶ αὐθεντίαν ἑαυτοῖς περιποιήσωνται. Καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν μοναχῶν ὑποδύονται σχῆμα λανθάνειν διὰ τούτου βουλόμενοι, καὶ τοὺς πολλοὺς ἀπατᾶν.

15. Τὴν διὰ τῶν χειρῶν ἐργασίαν ἀποστρέφονται.

16. Νομοθετοῦσι μὴ δεῖν μεταδιδόναι τοῖς προσαιτοῦσιν, ἢ τοῖς ἄλλοις πένησι καὶ πτωχοῖς ἢ τοῖς οἱανδήτινα περίστασιν δεομένοις ἐλεημοσύνης καὶ μεταδόσεως, ἀλλ' αὐτοῖς μόνοις, λέγοντες ἑαυτοὺς εἶναι τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι, οὓς ἐμακάρισεν ὁ Κύριος.

17. Λύουσι τὸν γάμον.

18. Ἐπιτρέπουσι τοῖς βουλομένοις ἀποκόπτειν τὰ παιδαγόνα μόρια.

19. Ὀμνύουσιν ἀδεῶς καὶ ἐπιορκοῦσι... Ὅτε δὲ κρατηθῶσιν, ὡς αἱρετικοί, τότε καὶ τὴν τῶν Μασαλιανῶν πίστιν ἀρνοῦνται καὶ ἀναθεματίζουσι καὶ τὴν ἄρνησιν ὅρκοις βεβαιοῦσι φρικτοῖς, οἰόμενοι μηδόλως ἁμαρτάνειν διὰ τὴν ἐπικειμένην ἀνάγκην καὶ τὸν φόβον τῶν κατασχόντων. Καὶ ἄλλα δέ τινα μυθολογοῦσιν ἀνάξια μνήμης, μὴ ὅτι γε ἀντιῤῥήσεως διὰ τὸ εὐανάτρεπτον αὐτῶν καὶ αὐτέλεγκτον.

XXIV

E « CANDELABRO SANCTORUM » GREGORII BAR-HEBRAEI [1].

Haeresis vigesima sexta. Eusebii Edesseni. Huic erant discipuli senes

[illegible]

[1] Codex Bibl. Nat. Parisiensis, Syr. 210, fol. 178b. Cf. Assemani, *Bibl. Orient.* t. II, Romae, 1721, p. 290b.

a) Codex [illegible]. Primum vocabulum claudit lineam proinde probabiliter initium

[illegible]

quidam, qui somnia operationesque daemonum revelationes spiritus appellabant, dicentes eos, qui ad se accederent charisma spirituale accipere, ita ut si cum mulieribus dormituri essent, non sentirent; nec quidquam corpus, quod sumimus, prodesse.

est vocabuli in linea proxima incipientis. Assemani l. c. [illegible] legit, quod ratione habita loci e Chronico Michaelis magni excerpti recipiendum esse putavimus.

XXV

E CHRONICO ECCLESIASTICO GREGORII BARHEBRAEI [1].

[illegible]

Eodem tempore [2] dissidium ortum est inter Patriarcham [3] et Mar Ioannem Maphrianum propter Hassanitas [4] sicut ostenditur in *Historiis Orientalibus* [5]. Et in Aegypto pariter doctor caecus, cui nomen Marcus bar Konbar, incepit de confessione peccatorum praedicare, attamen ad mentem Messalianorum immundorum et iuxta sententiam Lampetii, quod scilicet in corpore incorporales fiamus et ad impassibilitatem perveniat quisque peccata sua confessus. Hanc ob causam Marcus, papa Alexandriae, incepit reiicere omnino confessionem et schisma magnum factum est in tota

[1] Textum vide in op. *Chronicon Ecclesiasticum Gregorii Barhebraei* ed. Abbeloos et Lamy, Parisiis, et Lovanii 1877, t. I. coll. 573-576; Assemani, *Bibl. Or.*, t. II, p. 266 sq. *Chronique de Michel le Syrien*, t. III, textus p. 720, trad. p. 379-380. — [2] I. e. circa annum 1178; v. Barhebraei *Chron. Eccl.* t. II, p. 374. — [3] Michaelem Magnum (1167-1200). — [4] Populus regionis Tagritensis. Cf. Le Quien, *Oriens Christ.* II, col. 1583-1586, Assemani, *Bibl. Or.* II, 215, Barhebraei *Chron. o. c.* II, col. 213. — [5] Barh. *Chron. o. c.*, t. II, col. 373-6.

Aegypto. Et quidam Bar Konbarum iustificarunt et Patriarcham condemnarunt, alii viceversa. Et ambae partes litteras dederunt ad Mar Michaelem cum erat Antiochiae. Beatissimus vero volumen prolicum exaravit et haeresim Messalianorum mendacii arguens Bar Konbarum deposuit, donec in sua sententia perseveraret, ipsi Papae scribens : non oportuisse ob errorem Bar Konbari confessionem reiici.

[illegible]

a) Abb. et Lamy scribunt [illegible]. — b) Abb. et Lamy [illegible].

XXVI

Ex « Historia Dynastiarum » Gregorii Bârhebraei [1].

Et innotuit [2] vulgus (nomine) Messalianorum notus, qui dicebant : Quicunque oraverit et ieiunaverit duodecim annis, ubi monti praeceperit ut e loco suo recedat, recedet, sicut reperitur in Evangelio sancto [3]. Factum est autem, quidam ex eis, qui se cultui huic dedidere, egressus dixit monti : O mons! praecipio tibi, recede a loco tuo! Quod cum non evenisset, desperans de perseverantia in sua disciplina esui et potui et fornicationi operam dare cepit.

وظهر قوم يعرفون بالمصلّين وكانوا
يقولون: كل من صلى وصام اثنتى عشرة
سنة يامر الجبل ان ينتقل من مكانه
فينتقل كما جاء في الانجيل المقدس
فكان اذا تعبّد احدهم هذه المدّة خرج
فقال للجبل: اياك آمر انتقل عن
مكانك. فاذا لم يكن ذلك يئس من
قبول عبادته واخذ في الاكل والشرب
والفساد.

[1] Ed. Antonius Ṣalḥâni S. I., Beryti, 1890, p. ١٤١. — [2] Tempore videlicet Valentiniani imperatoris, quando ad mentem Barhebraei Messalianorum res gestae sunt. — [3] Matth., xxi, 21.

Decreta in Synodis Nestorianorum contra asseclas Messalianorum lata.

XXVII-XXVIII

Ex actis synodi anno 486 praeside Mâr Acacio habitae [1].

XXVII. Canon I.

[illegible]

Dictum est coram nobis : sunt hac in regione *Bêt Armāyē* [dicta] homines quidam perversi mente, habitu monastico induti, qui a virtute operosa habitus huius alieni in diversis regionibus circumvagantes pervertunt mentes simplices et constuprant rectam fidei professionem Ecclesiae catholicae et apostolicae. Et ipsi cum infirmi sint ob doctrinam haereticorum et omnium haeresium faece perfusi, contra doctrinam Librorum Sacrorum docent et blaterant contra praecones et doctores timoris Dei et ob blasphemias crassas dispensationi Domini et praedicationi Apostolorum illatas contrahunt nomen ac cognomen eorum, de quibus Spiritus S. locutus est per B. Paulum [2] : *Novissimis temporibus homines quidam a fide recedent et sectabuntur spiritus seductores et doctrinas daemonum, hi qui specie mendace seducent et loquuntur mendacium*

a) P [illegible]. — b) C [illegible] quod iuxta translationem O. Braun in [illegible] correxi.

[1] Textum syriacum vide in op. *Synodicon Orientale, ou Recueil de Synodes Nestoriens publié, traduit et annoté* par J.-B. Chabot, Paris, 1902, p. 54. P = Codex Bibl. Par. N. 332; R = Codex Musei Borgiani K. vi, 4. C = ed. Chabot. Quoad translationem cf. Chabot *o., c.*, p. 301; Braun, *Das Buch der Synhodos*, Stuttgart & Wien, 1900, p. 66 sqq. — [2] I Tim., iv, 1 sq.

et cauteriatas conscientias habent et nubere prohibent et ab escis arcent, quas Deus creavit ad usum et gratiarum actionem his, qui credunt et veritatem noverunt[1].

[illegible]

XXVIII. Canon II.

Quod vero ad impostores attinet, quorum supra mentionem fecimus, qui ad speciem mendacem et in signum seductionis vestibus nigris induti simplices decipiunt et sub specie sanctitatis, nazireatus, continentiae vitaeque religiosae, quam antiqui in deserto agebant, in terra inculta, a voce humana et a sede urbium et pagorum remota domicilium figentes servierunt et Deo placuerunt, sic praecipimus : Si vere discipuli sint ac filii Beatorum illorum eisque formâ et conversatione conformes, sit velut illorum commoratio eorum in locis habitui suo convenientibus. Civitates autem pagosque, ubi sacerdotes et episcopi et presbyteri et diaconi inveniuntur, ingredi ad habitandum ibi ipsis non permittitur, ne sint occasio rixarum neve tumultus excitent inter sacerdotes gregemque ac inter magistros discipulosque; nec facient ibi

[illegible]

a) RC [illegible]. — b) C [illegible] corrigens absque causa iusta lectionem codicum a nobis receptam. — c) C [illegible].

1 Sequitur professio de duabus Christi naturis impermixtis et anathema minatur his, qui in unitate personae Salvatoris confessionem Deo perfecto hominique perfecto detrectent.

[illegible]

conventicula, nec missas celebrabunt nec baptismum administrabunt ordinem Ecclesiae pervertentes, sicut hucusque fecerunt, sed secedent in monasteria locosque a cultura humana remotos, ubi erit habitatio domiciliumque ipsorum, subiecti ac obedientes episcopis et presbyteris et periodeutis iurisdictionem habentibus et praefectis monasteriis locisque, ubi habitent. Si vero post hoc indultum ac decretum, vi cuius in civitatibus et pagis, ubi inveniuntur sacerdotes vivere prohibentur, civitates, ut ibi habitent, et in vicis ingressuri sint monasteria erigere, missas celebrare, populum extra ecclesiam congregare, baptismumque administrare praeter monasteria locosque superius recensitos deprehensi fuerint, interdicto et anathemate a ministerio sacerdotali et communitate christianorum suspenduntur et quilibet episcopus, aut presbyter, aut diaconus aut laicus fidelis, qui eos receperit, aut manu danda se eis adiutorem exhibuerit exinde et ulterius, ut aliquid horum perpetrent, quae prohibita sunt, in civitate, aut agro, aut domo sua, et tumultus in ecclesia excitent :

a) C [illegible]. — b) C [illegible]. — c) C [illegible]. — d) C [illegible].

interdicto et excommunicatione plectitur; si sit sacerdos, a suo ministerio, si laicus ab ecclesia et a sacra communione.

[illegible]

XXIX

Ex actis synodus anno 576 praeside Ezechiele catholico habitae[1]

Caput primum. De Messalianis.

Auditum autem est in Synodo, esse homines, qui habitu mendaci monachorum et ascetarum induti mentes fidelium pervertant et mulieres peccatis obrutas captivent audacter asserentes nil peccati esse in actibus inique commissis. Aequitatem isti omnino de medio tollunt, missam, ieiunium, orationem et omnia, quibus Deus peccatoribus reconciliatur, spernunt et sermonibus suis demonstrant nec bonos remunerationem, nec impios tormenta esse haereditaturos et in hac impudentia, cui par non datur, versantur; quandoque viros ab uxoribus mulieres a viris suis aut viduas iuvenili adhuc vigore pollentes aut virgines sive iam, sive non adhuc desponsatas adulando ad se trahunt, earum mentes captivant

[illegible]

a) C [illegible].

[1] V. Chabot, *o. c.* p. 115 sq. Braun, *o. c.* p. 172.

[illegible]

et secum circumducunt ad satiandam immunditiam et lasciviam suam magnam; et legislatori Spiritui sancto aperte resistant et cum ipso confictantur, qua ratione multa facinora et magna delicta committuntur.

De his, hisque similibus statuit ac definivit Synodus : Si ad eos pertinuerint, qui gradum sacerdotalem accepissent et in ministerio Ecclesiae constituti essent : penitus reiiciantur et a toto ordine sacro ministerii Ecclesiae sanctae amoveantur et ab omni consuetudine cum fidelibus; tempus vero eis concedatur ad poenitentiam, ut ad communicandum in mysteriis sacris admitti et cum fidelibus permisceri possint, dies anni unius. Non autem poterunt ad gradus ecclesiasticos denuo promoveri. Si vero religiosi aut laici fideles eiusmodi spurcitias commiserint : sex menses eis ad resipiscendum concedantur, et dein cum fidelibus communicabunt.

XXX-XXXI

Ex actis Synodus anno 585 praeside Iesuiahb I habitae[1].

XXX. Canon octavus.

De illis, qui preces Ecclesiae contemnunt, et sumptionem mysteriorum Chri-

[illegible]

a) C [illegible].

[1] Textum syriacum v. apud Chabot, *o. c.* p. 144 sq.; quoad translationem cf. *ib.* p. 406 sq. Braun, *o. c.*, p. 210 sqq.

sti spernunt et in habitu mendaci ascetarum vagationem sibi absque domicilio eligunt et mulieres secum ducentes in uno monasterio indiscriminatim viri et mulieres convivunt.

Dictum itaque est a viris discretis coram synodo dari homines, qui aliquando habitu venerabili naziraeorum et ascetarum et religiosorum fraudulenter vestiti absque domicilio circumvagentur et vicos urbesque furtim invadentes ieiunium, orationem, atque sumptionem mysteriorum sacrorum contemnant; item alios ob errorem suum magis adhuc deficientes mulieres vestitu sanctimonialium indutas circumducere secum, immo vero alios in uno monasterio communiter habitare ausos esse viros et mulieres et eo errore ac morum dissolutione scandalizari fideles, irridere infideles, claudicare munus docendi.

Praecepit itaque synodus ac definivit Dei verbo, ut omnibus, qui habitum induerint monasticum et naziraeorum et ascetarum more vivere velint, distincta habitacula assignentur sive in domo paterna, sive cum clericis in ecclesia, sive cum monachis in monasterio. Quodsi studio discendi moti aliquo proficiscantur ubi amplius studium Scripturarum

a) C [Syriac]. — b) P add. *studio Librorum Sacrorum discendorum* [Syriac].

sanctarum reperitur, ab episcopo loci litteris commendatitiis instruantur quo magis revocent cogitationes suas a corruptione et vagatione ansam peccandi suppeditante et sint assidui in oratione et ieiunio ecclesiastico et in susceptione mysteriorum piacularium subiugati iugo Constitutionum apostolicarum et paternarum et subiecti sunto, sive ut clerici, capiti cleri, sive tamquam discentes, praefectis studiosorum, sive arti decenti sive labori honesto. Neque licet quemquam christianorum vi verbi Dei contemnere ieiunium et orationem et susceptionem mysteriorum sanctorum et quascunque Constitutiones ecclesiasticas. Nec cuiquam permittitur circumducere secum mulierem aut cum ea sive in monasterio sive in cella cohabitare, neque licet mulieribus in coenobis virorum vivere, nec viris vi verbi Dei in monasteriis monialium degere. Et si quis deprehenditur aliter fecisse vestimento religioso, quod indignus portavit, spolietur; et sit interdictus et alienus omnis christianus, qui cum eo consuetudinem habuerit eumque adiuverit. Execratio et ira Dei superveniat adiutori et adiuto, nec eis detur reconciliatio, donec a sua lascivia resipiscant et praeceptis conformes fiant. Mulieres vero, si

a) P [Syriac]. - - b) C [Syriac] quod corrigendum est.

quae monasterium virorum adierint, aut viri, si coenobium mulierum visitaverint, loco tuto, a suspicione dissolutionis ac inhonestatis remoto, custodiantur brevi tempore, quo illic fuerint, scilicet noctem aut diem unam, sicut causa postulat, ne blasphemetur nomem Dei et doctrina eius. Hae vero res cura episcoporum resarciuntur, eo quod sive corrigent eos, tamquam obedientiae, sive eiicient, tamquam inobedientiae filios.

[illegible]

XXXI. Canon nonus.

De monasteriis et domiciliis anachoretarum, qui coetus ecclesiasticos diebus Dominicarum et festorum turbant dissolutionem et vagationem docentes simplices.

Omnibus itaque modis machinatur Satanas osor naturae nostrae, ut perturbet mentes simplicium Ecclesiae filiorum eosque artibus fallacibus impostorum in errorem inducat, ita ut species delectabiles nazireatus et continentiae, quae iuxta leges nazireatus iuste exercentur ab iis, qui fortes sunt animo, perverterit osor Ecclesiae et per homines angusti animi scandalum ex iis paraverit domesticis, risumque extraneis.

Auditum ergo est in Synodo dari

[illegible]

a) Chabot [illegible], quod corrigendum est ut in textu.

[illegible]

monasteria in Assyria regionibusque adiacentibus extra urbes aedificata partim virorum partim mulierum, ad invicem impudenter et incante ingredientium et egredientium. Dari item cellas, ubi unica mulier habitet et multoties deprehensos fuisse viros ad eam ingredientes et egredientes foedamque de eis ortam esse suspicionem a naziraeis alienam.

Definimus igitur et praecipimus potestate caelesti, sicut iam canone praecedente indicavimus, non esse licitum mulieres singulas in uno monasterio aut cella habitare, sed potius, si possibile est, monasteria mulierum omnino non sint, si vero exstant aut exstiterint, multae mulieres in uno monasterio habitent, id est non pauciores, quam quinque vel quatuor, ut per mutuam consuetudinem, quae decet vitam religiosam, dissolutio apud eas finem capiat. Si quis vero hunc canonem plenum castitate transgredi ausus fuerit, verbo Christi anathemate plectetur. Nemini vero licet Christianorum relictis coetibus ecclesiasticis diebus Dominicis et festivis, quibus administrantur opera dispensationis Dominicae, ire et in monasteriis ac cellis circumvagari. Si quis autem cupierit orare et oblationem

a) Chabot falso [illegible]

aliquam offerre in monasteriis et cellis, nos quidem non prohibemus eum, dummodo id diebus ferialibus faciat, non vero diebus Dominicis, quae sunt propriae cultui et honori Ecclesiae catholicae.

ܠܗ. ܠܡܩܪܒܘ ܩܘܪܒܢܐ ܒܕܝܪ̈ܐ
ܘܒܩܠܝ̈ܬܐ ܡܟܠܝܢܢ: ܠܐ ܟܠܝܢܢ ܠܗ: ܐܢ
ܒܝܘܡ̈ܬܐ ܫܚܝܡ̈ܬܐ ܢܥܒܕܝܘܗܝ ܠܗܕܐ ܘܠܐ
ܒܝܘܡ̈ܬܐ ܡܪ̈ܝܢܝܐ ܕܦܘܠܚܢܗ ܘܐܝܩܪܗ
ܕܥܕܬܐ ܩܬܘܠܝܩܝܬܐ܀

APPENDIX II DE CODICE R

(Cf. Praef. p. VIII seq.).

Anno 1916 occasionem nactus Terrae Sanctae visitandae, Ierosolymis familiaris factus sum Patri Ephremo Barṣûm, monacho conventus Sancti Marci Iacobitarum in suburbio Armenorum (حارة الارمن) sito, quo narrante compertus sum plures codices syriacos in illo monasterio servari, qui ante aliquot annos, ni fallor diebus Abdallah Satûf patriarchae e laura Dêrez-Za'farânensi illuc advecti fuerint.

Audita Patris Ephremi narratione statim suspicatus sum codicem R, cuius plagulas photographice expressas apud Suam Beatitudinem patriarcham Ignatium Ephremum II Raḥmani videram, pariter ad bibliothecam Sancti Marci pertinere. Cum vero P. Ephremo mentionem *Libri Graduum* fecissem eiusque argumentum fusius descripsissem, is abiens et mox rediens antiquo codice coram me posito: En, ait, quod quaeris. Examen codicis accuratius comprobavit rem ita esse.

R itaque est codex Syrus 180 conventus Sancti Marci Iacobitarum Ierosolymis, folios habens 91 membranaceos, saeculo VII-VIII binis columnis, charactere nitido estrangelo exaratus. Codex, proh dolor, mutilus est. Initio 21 folia perierunt et fol. 1 inc. col. 180_{6} editionis huius. In medio opere desunt folia 5 et quidem post col. 341_{8} excidit folium unum et post col. 372_{26} excidere folia quattuor. Quinque folia ultima Codicis opuscula quaedam Isaiae Scetici exhibent :

1. *Sermo utilis Patris Isaiae.* ܡܐܡܪܐ ܡܘܬܪܢܐ ܕܐܒܐ ܐܫܥܝܐ Init. ܡܛܠ ܠܟ ܠܡܫܡܫܘܬܗ Cf. Add. 12,170, fol. 1[b]; v. Wright, *CBM.* Cod. DCXXV, 1, p. 458[a].

2. *S. Patris Isaiae. De Humilitate* ܕܩܕܝܫܐ ܐܒܐ ܐܫܥܝܐ. ܡܛܠ ܡܟܝܟܘܬܐ. Init. ܡܢܐ ܐܠܝܨܐ ܡܟܝܟܘܬܐ. Add. 12,700, fol. 6[b]; *op. c.*, 458[b].

3. *Eiusdem. Praecepta ad eos qui a saeculo secedunt.* ܕܝܠܗ ܬܘܒ ܦܘܩܕܢܐ ܠܗܢܘܢ ܕܡܬܪܚܩܝܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. Init. ܐܢ ܐܬܪܚܩܬ ܡܢ ܥܠܡܐ. Add. 12,170, fol. 7[a]; *op. c.*, p. 458[b].

4. *Duodecim vagabundi considentes dixerunt.* ܬܪܥܣܪ ܡܫܬܪܝܢܐ ܕܝܬܒܘ ܐܡܪܘ. Init. ܐ. ܐܢܐ ܐܚܝ. Add. 12,170, fol. 3[b]; *op. c.*, p. 458[a].

5. *Eiusdem. Quomodo deceat fratres convivere.* ܕܝܠܗ ܕܐܝܟܢܐ ܘܠܐ ܠܗܘܢ ܠܐܚܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܡ ܚܕܕܐ. Init. ܗܘ ܠܗܘܢ ܠܐܚܐ. Add. 12,170, fol. 5[a]; *op. c.*, p. 458[b].

Liber Graduum in R XXX sermones complectitur, ponens illam Serm. XXX partem, quae in α praefationis instar toti operi praemittitur in calce Ser-

monis XXX, cui subnectitur Colophon : [Syriac text]

Et in marg. notatur : [Syriac text].

Et iterum : [Syriac text].

Id est : *Complectuntur autem in libro isto, ut supra, sermones triginta de Conversatione Perfectionis et de Distinctione Praeceptorum Dñi, compositi a Beato, (Philone), qui non indicavit nomen suum.*

Nota marginalis addit : a) *Pater Philo est nomen eius*
b) *Uti puto, fratres, Philo est nomen eius, e* [septuaginta? [Syriac]] *nuntiis.*

Philo, putativus auctor L[1] Gr., probabiliter idem est, de quo in Canonibus Nicaenis Maruthae Mayphercatensi adscriptis agitur. In parte nimirum huius operis de monachis agente legimus[1] :

Das Tagma der Mönche hatte aber im alten (Bunde) einen anderen Namen. Das bezeugen die *Briefe Philos an Iacobus den Bruder des Herrn...* Auch Clemens, der Schüler des Apostels Petrus, der nach den Aposteln den erste Bischof von Rom war, schrieb einen Brief an Dionysios den Bischof des Areopag, den Schüler des seligen Paulus. Dieser Clemens hatte aus dem Munde der Apostel die Geschichte der Mönche gehört und schrieb sie getreu dem Dionysios, indem er berichtet in der Exposition seines Briefes und sagt, dass Elias, Elisäus, Osee, Iohannes der Taüfer, der selige Iacobus, der Bruder des Herm, *Philo* mit dem Reste der übrigen, von denen er berichtet, von ihrem σχῆμα erzählt und sagt : einige haben härere Gewänder, Andere solche von Fellen, Andere solche von Wolle und sie predigten Keuschheit und Lederriemen hatten sie um ihre Lenden und sandale an den Füssen....

Philo igitur iste heros eponymos operum diversorum asceticorum fuisse videtur, cui per fas et nefas diversa opera ascetica ignotae vel dubiae originis adscribebantur. Pro re nostra maximi momenti sunt verba, quibus Operis titulus statuitur : *De Conversatione Perfectionis et de distinctione Praeceptorum Dñi,* innuunt enim Opus a 'Abdišô Sobensi in Auctorum Catalogo sub titulo : *De distinctione praeceptorum* laudatum et auctori Symmacho adscriptum non tantum ad unicum Serm. XIX, sed ad totum opus referri posse.

Orthographia codicis archaica est; saepissime scribit [Syriac] et [Syriac], at pronomen personale pers. 1 pl. [Syriac], quod in codice C passim occurrit, ignorat. Formas contractas [Syriac], [Syriac], [Syriac] sollerter vitat scribens [Syriac] et [Syriac], nihilominus aliquoties occurrit, sic verbi gratia coll. 636_{22} 704_{17} 732_{2} 741_{18}. Forma imperfecta verbi [Syriac] *vixit* est [Syriac]; part. act. sing. masc. [Syriac]. Vocabulum graecum διαθήκη, quod in α plerumque [Syriac] scribitur, in R vel [Syriac] (col. 685_{18-20}) vel [Syriac] (col. $465_{18-20-21}$ 685_{22}) sonat; simili ratione scribit [Syriac] col. 780_{3-5}.

[1] Braun, *De Sancta Nicaena Synodo,* Münster, 1898, p. 41.

Textus, quem praebet, eiusdem fere valoris est ac α, cum quo etiam contra testimonium codicum antiquiorum mirum in modum concordat. Sic, verbi gratia Serm. XIX, 3, C expresse citat *Siracidem*; reliqui testes, una cum eis etiam R legunt : *dicit Scriptura.* It. § 18 : omnes reliqui Codices, R non excepto post § 20 ponunt, unde liquet textum R non esse antiquissimam L[1] Gr. recensionem, sed eum iam diversas vicissitudines ipsi studio invectas subiisse.

Non obstante propinquitate textus R et α praeposterum est discrepantias hinc inde occurrentes in favorem alterutrius decidere. Modo enim R, modo α formam textus antiquissimam servasse videtur. Serm. IX, 8, R Melchisedec cum pane et *aqua* Abrahae occurrisse legitur, dum α panem et *vinum* legit. Hoc in casu lectio R certe genuina est, nam originem encratiticam, placitis Auctoris prorsus conformem sapit. Serm. XXII, 21, ubi de Decalogo illo singulari L[1] Gr. agitur, R scribit : *Hic Decalogus in Lege scriptus* [Syriac]; α extenuata duritia expressionis ait : *Hic Decalogus quem ego heic numero describo* [Syriac], R igitur absque dubio lectionem antiquiorem servavit. Vicissim patripassianismus placita Sabelliani redolens Serm. IX, 15 col. 236_{19-21} mutato [Syriac] in [Syriac] mitigatus deprehenditur. Item notatu dignum est Serm. XXVII, 3 in R auctorem in forma communicativa loqui, dum α 2 pers. sing. utatur, quin tamen possibile sit hoc in casu de prioritate textus alterutrius iudicium aequum ferre.

CODICIS R COLLATIO

Inc. R col. 180 : 6 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] et sic semper. — 7 om. [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. 9 *didicit* [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 25 *iuxta ministerium nostrum* [Syriac].

Col. 181 : 5 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 24 [Syriac]. — 25 [Syriac].

— 184 : 4 *qui cum nosset affligit se* [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 10 add. *praecepta vitae* [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 15 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 om. [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 185 : 1 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] et add. [Syriac]. — 2 *sicut praecipitur* [Syriac]. — 3 add. *Dñum* [Syriac]. — 4 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 5 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac]. — 7 [Syriac].

— 188 : 7 om. [Syriac]. — 12 add. *sic enim scriptum est* [Syriac]. — 13 [Syriac] et add. *sed ut convertatur et vivat* [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 19 om. [Syriac] sed add. [Syriac].

— 189 : In titulo [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] pro [Syriac]. — 2 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 6 add. *Dñs* [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 om. [Syriac] propter homoioteleuton. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac].

— 192 : 2 transp. [Syriac] post [Syriac]. — 4 om. [Syriac]. — 10 a *iugo* servitutis [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac] bis. — *Ib.* [Syriac]. — 25 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] = [Syriac].

Col. 193 : 1 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 14 [Syriac] pro [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 196 : 6 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 22 [Syriac].

— 197 : 2 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 6 om. [Syriac]. — 9 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] expunct. — 10 [Syriac]. — 12-14 transp. [Syriac] ... [Syriac] post [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — *Ib.* *sunt inter nos* [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — [Syriac]. — 22 [Syriac].

— 200 : 11 om. [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 22 om. [Syriac] ... [Syriac].

— 201 : 2 [Syriac]. — 3 om. [Syriac]. — *Ib.* nota [Syriac] ad verbum [Syriac] add. in mg. pr. manu. — *Ib.* [Syriac]. — 4 om. [Syriac]. — 9 om. [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac].

— 204 : 10 [Syriac]. — 12.13 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 18 om. [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 [Syriac] vid. — 22 *Dominus* [Syriac]. — *Ib. omnium nostrum* [Syriac].

— 205 : 2 [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 26 add. [Syriac].

— 208 : 7 [Syriac]. — *Ib* om. [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 om. [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 209 : 1 [Syriac]. — 11 add. [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 24 [Syriac].

— 212 : 1 [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 9 add. [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 16 *Dñs Iesus Christus de Maria virgine* [Syriac]. — 17-19 [Syriac]. — 22 *discipulos suos vocare* [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 213 : 3 [Syriac]. — 6 add. [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 9-10 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 *prophetae* [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 216 : 2 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 5 add. [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 11 [Syriac].

— 217 : 1 add. [Syriac]. — 4 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 13 om. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 26 om. [Syriac] 1°.

— 220 : 1 [Syriac]. — 7 om. [Syriac] 1°. — *Ib.* [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 13 reges *iusti* [Syriac]. — 14 om. [Syriac].

— 221 : 2 [Syriac]. — 3 *Dñs Iesus Christus* [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].

— 224 : 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — *Ib.* pane *et aqua* [Syriac]. — 21 [Syriac].

— 225 : 2 [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 228 : 2 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 3 [Syriac]. — *Ib.* caritas *iustitiae* [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 19 om. [Syriac]. — 21 add. [Syriac]. — 24 [Syriac].

— 229 : 1 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 232 : 2 om. [Syriac] et post [Syriac] add. [Syriac]. — 7 et non *morem gessit* voluntas eorum [Syriac] et om. [Syriac]. — 16 [Syriac].

— 233 : 1 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 [Syriac] et om. [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 19 [Syriac] 1°. — 22 om. [Syriac] ... [Syriac].

— 236 : 4 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 add. [Syriac] 2°. — 14 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 24 [Syriac].

— 237 : 6 add. [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 add. *in hoc mundo* [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 24 om. [Syriac] 1°.

— 240 : 3 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 21 et 23 [Syriac] (sic). — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac]. — 27 [Syriac]. — *Ib.* sicut *Filius Dei* [Syriac].

— 241 : 3 [Syriac]. — 11 om. [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib. opibus vestris* [Syriac]. — 21 om. [Syriac] 2°. — 23 [Syriac]. — 25 [Syriac].

Col. 244 : 3 add. [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 om. [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 24 [Syriac]. — 25 [Syriac]. — 26 [Syriac]. — 27 [Syriac].

— 245 : 1 [Syriac]. — 2 *ut occideret* [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 7 om. [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 248 : 3 [Syriac]. — 4 om. [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 24 [Syriac] ... [Syriac].

— 249 : In titulo [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac] ... [Syriac]. — 4 om. [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 om. [Syriac] 2°. — 9 [Syriac]. — 11 om. [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 17 [Syriac].

— 252 : 7 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 11 [Syriac] h. e. [Syriac] *pro modico momento.* — 13 [Syriac] ... [Syriac]. — 15 [Syriac] (sic). — 21 [Syriac]. — 24 transp. [Syriac] post [Syriac]. — 25 [Syriac].

— 253 : 3 add. [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 om. [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 17 [Syriac] ... [Syriac]. — 22 add. [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 25 [Syriac].

— 256 : 5 [Syriac]. — 6 add. [Syriac]. — 10 [Syriac]. — *Ib. sicut adoravit* [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 25 [Syriac].

— 257 : 7 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 14 add. [Syriac]. — 19 add. [Syriac]. — 21 om. [Syriac]. — 25 om. [Syriac].

— 260 : 1 [Syriac]. — 2 add. [Syriac]. — 7 add. [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — 13 add. *alios egenos* [Syriac]. — 23 add. *Dñs* [Syriac].

— 261 : 7 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 25 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 264 : 2 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 24 [Syriac].

— 265 : 1 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 268 : 2 [Syriac]. — 7 *dum manducarent et biberent* [Syriac] ... [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 13 add. [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 om. [Syriac].

— 269 : 3 om. [Syriac] ... [Syriac]. Alia manus add. [Syriac].

— 272 : 3 om. [Syriac]. — 5 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 add. [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac].

— 273 : 4 add. [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 6 om. [Syriac]. — 9 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 *custodi* linguam *tuam* [Syriac]. — 12 *et labia tua* [Syriac]. — 15 *recessit* [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 27. [Syriac].

— 276 : 5 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 14 om. [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 19 om. [Syriac]. — 22 [Syriac].

— 277 : 4 *qui dixerunt* [Syriac]. — 5 om. [Syriac]. — 10 add. [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 24 *Christus* [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 280 : 7 [Syriac]. — 10 om. [Syriac] propter homoioteleuton. — 13 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 25 [Syriac].

— 281 : 6 add. [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 9 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 25. [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac].

— 284 : 7 add. [Syriac]. — 8 om. [Syriac] ... [Syriac].

— 285 : 5 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 6 om. [Syriac]. — 7 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 8 *procubuit* [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac].

— 288 : 4 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 9 nota in mg. [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 18 om. [Syriac] 2°. — 20 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac]. — 26 [Syriac].

— 289 : 2 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 10 [Syriac].

— 292 : 4-6 et *baptizatus* est in ea et *immolavit* corpus et sanguinem *suum* et *sacerdotis vice functus est* in ea. Vere... [Syriac] ... [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 add. [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 22 [Syriac].

Col. 293 : 12 om. [illegible]. — 16 om. [illegible]. — 21 [illegible]. — 24 [illegible].

— 296 : 5 sq. om. [illegible]. — 12 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 17 [illegible]. — 19 seqq. non quasi *si quis* se a ab ea *separaverit* et in monte *servierit* reus *fiat* et in errore *incidat* (i. e. vitam solitariam amplexus et se ab ecclesia separans ipso facto haud in errorem incidit) [illegible]. — 23 [illegible].

— 297 : 1.4 [illegible]. — 8 [illegible]. — 10 om. [illegible]. — 14 om. [illegible]. — 20 *et adoratores eius* [illegible]. — 26 add. [illegible] 2°.

— 300 : 6.7 [illegible]. — 9 [illegible]. — 10 [illegible]. — 12 [illegible]. — 13 [illegible]. — 15 [illegible]. — 16 in mg. [illegible]. — 20 [illegible]. — 23 [illegible].

— 301 : 4 [illegible]. — 7 [illegible]. — 8.14 [illegible]. — 9.12 [illegible]. — 19 [illegible]. — 22 [illegible]. — 27 [illegible].

— 304 : 7 [illegible]. — 18 [illegible]. — 23 *Gloria Patri et Filio et Spiritui sanctitatis in saecula saeculorum. Amen.* [illegible]. — 25-26 om. [illegible].

— 305 : Tit. : [illegible]. — 1 [illegible]. — 2 *cum sua stirpe* [illegible]. — 5 [illegible]. — 7 om. [illegible]. — 9 [illegible]. — 12 [illegible]. — *Ib.* [illegible].

— 308 : 3 In marg. praem. [illegible] quod sensus requirit [illegible]. — 4 [illegible]. — 12 [illegible]. — 14 [illegible]. — 15 [illegible]. — 19 om. [illegible] 2°. — 24 [illegible]. — 25 [illegible].

— 309 : 4 [illegible]. — 6 [illegible]. — 10 [illegible]. — 11 [illegible]. — 13 [illegible]. — 14 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 15 om. [illegible]. — 17 [illegible]. — 22 [illegible]. — 25 [illegible]. — 27 [illegible].

— 312 : 3 [illegible] (?) [illegible]. — 4 [illegible]. — 6 [illegible]. — 10 [illegible]. — 21 breviter *nullam* habent diem, qua ab opere vacant [illegible]. — 21 [illegible]. — 22 [illegible].

— 313 : 1 [illegible]. — 4 [illegible]. — 7 add. *gratis* [illegible]. — 16 [illegible]. — 16-17 [illegible]. — 17 [illegible] et om. [illegible]. — 18 *e substantia sua iusta* [illegible]. — 22 [illegible]. — 23 [illegible].

— 316 : 5 add. [illegible]. — 10 add. [illegible]. — 12 [illegible]. — 14 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 17 add. [illegible]. — 21 om. [illegible]. — 26 [illegible].

— 317 : 11 [illegible]. — 13 add. [illegible]. — 14 [illegible]. — 17 [illegible]. — 20 [illegible]. — 21 [illegible] bis perperam. — 25 ad [illegible] in marg. notatur [illegible]. — 26 [illegible].

— 320 : 5 [illegible]. — 7 add. *Christus* [illegible]. — 14 [illegible]. — 21 [illegible].

— 321 : 3 [illegible]. — 6 *et gaudet* [illegible]. — 9 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 10 [illegible]. — 16 add. nomina *foeda et contristent* invicem [illegible]. — 17 om. [illegible].

— 324 : 4 *nec praecipitentur* [illegible]. — 6 [illegible]. — 8 [illegible]. — 9 [illegible]. — 11 [illegible].

— 325 : 1 [illegible]. — 3 [illegible]. — 4 [illegible]. — 5.6 [illegible]. — 7.8 [illegible]. — 10 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 12 [illegible]. — 13 [illegible]. — 16 [illegible]. — 18 [illegible]. — 19 [illegible]. — 22 [illegible].

— 328 : 4 [illegible]. — 4.5 om. [illegible]. — 6 [illegible]. — 7 [illegible]. — 8 [illegible]. — 9 [illegible] et om. [illegible]. — 13 [illegible]. — 15 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 18 [illegible] et add. [illegible]. — 19 [illegible]. — 22 om. [illegible]. — 23 om. [illegible].

— 329 : 1.2 om. [illegible]. — 4 [illegible]. — 5 [illegible]. — 6 [illegible]. — 9 [illegible]. — 15 [illegible] et om. [illegible]. — 16 add. [illegible]. — 17 [illegible] et om. [illegible]. — 18 [illegible]. — 21 [illegible]. — 23 *et convertunt* [illegible]. — *Ib. et praecipiant* [illegible].

— 332 : 2 [illegible]. — 4 om. [illegible]. — 4-6 [illegible]. — 7 [illegible]. — 9 om. [illegible]. — 11 add. *et est cuius mens praestantior est quam socii sui* [illegible]. — 13 [illegible]. — *Ib.* add. *et vivit* [illegible]. — 16 [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — 18 om. [illegible]. — 19 [illegible]. — 20 add. *et ad iudicium non ibit* [illegible]. — 22 [illegible]. — 23 [illegible].

— 333 : 1 [illegible]. — 5 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 6. [illegible]. — 7. om. [illegible].

Col. 336 : 4 *castigatus est* [illegible]. — 8 [illegible]. — 10 add. [illegible].

— 337 : 8 [illegible]. — 13 [illegible]. — 14 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 22 [illegible]. — 23 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible].

— 340 : 5 [illegible]. — 8 [illegible]. — 16 [illegible]. — 17 [illegible]. — 25 om. [illegible].

— 341 : 8 add. [illegible]. — 9 Inde a [illegible] unum fol. excidit.

— 349 : 16 Inc. folium in R [illegible] (?) [illegible]. — 19 [illegible]. — 20 [illegible]. — 22 [illegible]. — 23 [illegible]. — 24 [illegible].

— 352 : 2 om. [illegible]. — 5 add. [illegible]. — 7 [illegible]. — 12 *fecisti* [illegible]. — 20 add. [illegible]. — 21 [illegible]. — 22 [illegible]. — 24 [illegible].

— 353 : 1 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 2 [illegible]. — 3 [illegible]. — 5 [illegible]. — 7 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 14 om. [illegible]. — 16 [illegible]. — 17 [illegible]. — 23 [illegible]. — 26 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — *Ib.* [illegible].

— 356 : 1 [illegible]. — 4 [illegible]. — 5 [illegible]. — 11 [illegible]. — 13 [illegible]. — 14 om. [illegible]. — 19 [illegible]. — 21 [illegible]. — 22 [illegible]. — 23 [illegible]. — 26 [illegible].

— 357 : 4 [illegible]. — 8 [illegible] (sic) [illegible]. — 10 [illegible]. — 11 [illegible]. — 12 [illegible]. — 15 [illegible]. — 18 [illegible]. — 20 [illegible]. — 23 [illegible].

— 360 : 11.12 [illegible]. — 15 [illegible] (sic) [illegible]. — 19 [illegible]. — 22 [illegible]. — *Ib.* [illegible].

— 361 : 1 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 4.5 pr. [illegible]. — 6 [illegible]. — 7 [illegible]. — 9 [illegible] (sic). — 9 [illegible]. — 11 [illegible] (sic). — 17 [illegible]. — 26 [illegible]. — 27 [illegible].

— 364 : 3 [illegible]. — 10 [illegible]. — 11 [illegible]. — 12 [illegible]. — 13 [illegible]. — 19 add. [illegible]. — 21 [illegible].

— 365 : 2 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 8 [illegible]. — 18.20 [illegible]. — 21 [illegible]. — 23 add. [illegible].

— 368 : 4 [illegible]. — 11 [illegible]. — 22 [illegible].

— 369 : 11 [illegible]. — 12 [illegible]. — 13 nisi in conversatione *prophetarum* versatus fuerit, *non erit sicut prophetae et apostoli* [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — 20 [illegible]. — 22 om. [illegible]. — 26 [illegible].

— 372 : 2 [illegible]. — 5 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 8 [illegible]. — 15 [illegible]. — 16 [illegible]. — 17 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 19 [illegible]. — 26 Desinit R [illegible]. Desunt 4 folia 372_{26}-405_{25}.

— 408 : 1 Inc. R [illegible]. — 2 [illegible]. — 4 [illegible]. — 7 [illegible]. — 9 add. [illegible]. — 13 add. [illegible]. — *Ib.* add. *et iudicium* [illegible]. — 14 [illegible]. — 15 [illegible]. — 17 [illegible]. — 17 [illegible]. — 18 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 19 [illegible]. — 24 add. *adorandam* [illegible]. — *Ib. et omnia perficientem* [illegible]. — 24 [illegible].

— 409 : 2 [illegible]. — 3 [illegible]. — 8 [illegible] et om. [illegible]. — 10 [illegible]. — 14 *et exinanivit seipsam* [illegible]. — 16 [illegible]. — 18 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 23. om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 24 om. [illegible].

— 412 : 2 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 3 [illegible]. — 4 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 4 *sed operati sunt* [illegible]. — 6 [illegible]. — 7 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 8 [illegible]. — 10 [illegible]. — 13 [illegible]. — 16 om. [illegible]. — 18 [illegible]. — 19 om. [illegible]. — 21 [illegible]. — 24 [illegible].

— 413 : 2 [illegible]. — 6 add. *in illo saeculo* [illegible]. — 7 om. [illegible].

— 416 : 1 add. [illegible]. — 3 [illegible]. — 4 [illegible]. — 11 add. [illegible] et om. [illegible]. — 12 [illegible]. — 13 *tentatus est omnibus tentationibus nostris* [illegible]. — *Ib. et piget eum omnium* [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 15 [illegible]. — *Ib.* om. [illegible].

— 417 : 1 [illegible]. — 5 add. [illegible]. — 8 *ibi* [illegible]. — 10 [illegible]. — 16 [illegible]. — 20 [illegible]. — 23 [illegible]. — 25 [illegible]. — 26 [illegible]. — 27 [illegible].

— 420 : 3 [illegible]. — 5 [illegible]. — 6 [illegible]. — 17 [illegible]. — 20 [illegible]. — 21 add. [illegible]. — 23 [illegible]. — 25 [illegible]. — 26 [illegible]. — 27 [illegible].

— 421 : 8 om. [illegible] 2°. — 11 [illegible]. — 12 pr. [illegible]. — 13 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 15 [illegible]. — 17 [illegible] (sic). — 20 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 22 [illegible]. — 23 om. [illegible]. — 24 [illegible].

Col. 424 : 1 [Syriac]. — 2 om. [Syriac]. — 3 om. [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15 desinit R [[Syriac]. Duo folia perierunt.

— 440 : 10 Inc. R [[Syriac]. — 10-13 multae lacunae; hinc inde aliquot vocabula conspiciuntur.

— 441 : 3 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 6 [Syriac] [[Syriac]. — 7 add. *Beata* (Maria) [Syriac] [[Syriac]. — 9-14 multae lacunae. — 17 add. *salebrosa* [Syriac] [[Syriac]. — 18 [Syriac] [[Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib. die terribili Dñi* [Syriac] [[Syriac]. — 20 *nec simus sicut is, qui secus viam* (erat) [Syriac] [[Syriac] ... [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].

— 444 : 1 [Syriac]. — 4.10 lacunae multae. — 10 [Syriac] [[Syriac]. — 19 om. [Syriac] ... [Syriac].

— 445 : 2 [Syriac] deinde textus lectu difficilis valde.

— 448 : 5 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 [Syriac] [[Syriac]. — 13-14 *aberrare te facit iter in semitas egredientes ex tuis itineribus* [Syriac].

— 449 : 5 add. [Syriac] [[Syriac]. — 6 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 16. om. [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac].

— 452 : 3 [Syriac] [[Syriac]. — 5 [Syriac]. — 7 [Syriac] [[Syriac]. — 8 pr. [Syriac] [[Syriac]. — 9 Des. R [[Syriac].

— 456 : 10 Inc. R [Syriac]. — 12 [Syriac] [[Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 21 om. [Syriac].

— 457 : 1 [Syriac] [[Syriac]. — 5 [Syriac] [[Syriac]. — 9-11 om. [Syriac] ... [Syriac] propter homoioteleuton. — 11 add. [Syriac] [[Syriac]. — 13 add. [Syriac] [[Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 20 [Syriac] [[Syriac]. — 23 [Syriac] [[Syriac].

— 460 : 8 [Syriac]. — *Ib.* in marg. man. saec. VII [Syriac] [[Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12 [Syriac] [[Syriac]. — 13 [Syriac]. — 18-19 [Syriac] post [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 461 : 1 om. [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 16 [Syriac].

— 464 : 3 om. [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac] 2°.

— 465 : 4 [Syriac]. — 8 add. [Syriac] [[Syriac]. — 10 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 add. [Syriac] [[Syriac]. — 22 add. [Syriac] [[Syriac]. — 24 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].

— 468 : 1 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac] [[Syriac]. — 7 [Syriac] [[Syriac]. — 9 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 22 om. inde a [Syriac].

— 469 : 1 om. usque ad [Syriac]. — 9 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 10 add. [Syriac] [[Syriac]. — 13 [Syriac] [[Syriac]. — 15 [Syriac] [[Syriac]. — 16 om. [Syriac].

— 472 : 1 [Syriac] [[Syriac]. — 2. [Syriac] [[Syriac]. — 23 [Syriac] [[Syriac]. — 24 [Syriac] ... [Syriac].

— 473 : 2 [Syriac]. — 3.4 [Syriac] [[Syriac] ... [Syriac]. — 4.5 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12.13 [Syriac] [[Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14.15 om. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 19.20 in marg. add. [Syriac].

— 476 : 1 [Syriac]. — 7 om. [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 22 om. [Syriac].

— 477 : 4.5 [Syriac] [[Syriac]. — 9 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 add. [Syriac] [[Syriac]. — 15 [Syriac] [[Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac] [[Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 480 : 7 [Syriac]. — 12 om. [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 om. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 18.19 [Syriac] [[Syriac]. — 21 § 18 post § 20 ponit.

— 481 : 3 add. [Syriac] [[Syriac]. — 6 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 12 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 484 : 6 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 20 [Syriac] [[Syriac]. — 23 [Syriac].

— 485 : 1 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8.9 [Syriac] [[Syriac] ... [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 pr. [Syriac] [[Syriac]. — 18 [Syriac] [[Syriac]. — 22 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 23 om. [Syriac].

— 488 : 1 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 5 om. [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac] 2°. — 6 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 om. [Syriac]. — 22 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac] [[Syriac].

— 489 : 1 [Syriac]. — 2 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 6 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 7 [Syriac]. — *Ib.* pr. [Syriac] [[Syriac]. — 12 [Syriac] [[Syriac]. — 18 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* om.

[Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 19 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac]. — 20 add. [Syriac] [[Syriac]. — 21 add. [Syriac] [[Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac].

Col. 492 : 6 [Syriac] (sic). — 8.9 [Syriac] [[Syriac]. — 10 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 22 [Syriac] [[Syriac].

— 493 : 1.2 om. [Syriac]. — 3 [Syriac] [[Syriac]. — 6 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 7 [Syriac] [[Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac] *bis.* — 16 om. [Syriac]. — 18 [Syriac] [[Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac] [[Syriac] ... [Syriac]. — 21 [Syriac] [[Syriac].

— 496 : 3 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 6 om. [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 add. [Syriac] [[Syriac]. — 9 [Syriac]. — 10 om. [Syriac]. — 12 om. [Syriac]. — 17 [Syriac] [[Syriac]. — 19 om. [Syriac].

— 497 : 1 add. [Syriac] [[Syriac]. — 2 [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 6. [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 23 om. [Syriac].

— 500 : 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 om. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 24 [Syriac].

— 501 : 2.3 [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 10 om. [Syriac]. — 13 add. [Syriac] [[Syriac]. — 18 om. [Syriac]. — 20 om. [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 [Syriac].

— 504 : 5 add. [Syriac] [[Syriac]. — 6 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 19 add. in mg. [Syriac] [[Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 505 : 1 [Syriac]. — 2 [Syriac] [[Syriac]. — 3 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac]. — 10 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 12 om. [Syriac]. — 12 pr. [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 15.16 [Syriac] [[Syriac]. — 17 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac] [[Syriac]. — 24 [Syriac].

— 508 : 5 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 15 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 17 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 20.21 [Syriac] [[Syriac]. — 21 [Syriac] [[Syriac]. — 22 om. [Syriac].

— 509 : 1 [Syriac]. — 3 [Syriac] [[Syriac]. — 6 add. [Syriac] [[Syriac]. — 9 [Syriac]. — 11 om. [Syriac]. — *Ib* [Syriac]. — 14 om. [Syriac]. — 21 [Syriac] [[Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib* [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 512 : 1 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 7 om. [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 om. [Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac].

— 513 : 7 pr. [Syriac], add. [Syriac] [[Syriac]. — 10 [Syriac] [[Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12 add. [Syriac] [[Syriac]. — 13 [Syriac]. — 20 om. [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 516 : 1 [Syriac]. — 2 [Syriac] [[Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 12 [Syriac] (sic). — 22 [Syriac] [[Syriac].

— 517 : 3 om. [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 9.10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 13 [Syriac] [[Syriac]. — 15 [Syriac] (sic). — *Ib.* [Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] [[Syriac]. — 17 [Syriac] [[Syriac]. — 18 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 520 : 6 [Syriac] [[Syriac]. — 8 [Syriac]. — 8.9 [Syriac]: [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 23 [Syriac].

— 521 : 3 [Syriac] ... [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 7 [Syriac] ... [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 13 [Syriac] [[Syriac]. — 16 [Syriac] [[Syriac]. — 22 om. [Syriac]. — 23 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 24 add. [Syriac] [[Syriac].

— 524 : 1 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 5 om. [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 19 om. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 24 [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac] [[Syriac].

— 525 : 1 [Syriac]. — 1-6 [Syriac] ... [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — 10 [Syriac] [[Syriac]. — 13 [Syriac] [[Syriac]. — om. inde a lin. 14 [Syriac] usque ad lin. 19 [Syriac].

— 528 : 5 add. [Syriac] [[Syriac]. — 9 om. [Syriac].

— 529 : 13 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 [Syriac].

— 532 : 8 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].

Col. 533 : 3 add. [Syriac]. — 10 om. [Syriac]. — 14 [Syriac].
— 536 : 3 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 537 : 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 23 [Syriac].
— 540 : 7 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 23 add. [Syriac].
— 541 : 4 [Syriac]. — 14 add. [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 19 [Syriac].
— 544 : 12 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 23 [Syriac].
— 545 : 2 [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 om. [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 17 [Syriac].
— 548 : 1 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 20 add. [Syriac]. — 22 om. [Syriac]. — 23 [Syriac].
— 549 : 4 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac].
— 552 : 3 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 17 pr. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 553 : 12 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac].
— 556 : 5 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 22 om. [Syriac].
— 557 : 9 [Syriac].
— 584 : 4 *et de latore, cura sollicitudineque* [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 8 [Syriac].
— 585 : 3 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 9 *odium idololatriae* [Syriac]. — 24 [Syriac].
— 588 : 2 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 17 om. [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 24 om. [Syriac]. — 25 [Syriac].
— 589 : 1 [Syriac]. — 4 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 21 [Syriac].
— 592 : 5 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 18 add. [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 [Syriac].
— 593 : 3 [Syriac]. — 7 add. [Syriac]. — 19 *luctatus est* (cf. Hebr. II, 18) [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 596 : 10 [Syriac]. — 14 add. *Dñs* [Syriac]. — 24 [Syriac]. — 26 om. [Syriac].
— 597 : 1 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 11 om. [Syriac]. — 22 [Syriac].
— 600 : 3 [Syriac]. — 4 add. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 23 add. [Syriac].
— 601 : 4 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 15 add. [Syriac]. — 16 [Syriac].
— 604 : 1 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 21 add. [Syriac]. — *Ib. scientiam* Adae [Syriac].
— 605 : 3 [Syriac].
— 608 : 8 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 22 [Syriac].
— 609 : 11 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 23 [Syriac].
— 612 : 5 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 add. *ad terram* [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 24 [Syriac].
— 613 : 2 [Syriac].
— 616 : 1 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — *Ib.* (neque inscii peccarunt) *sed* (rebellione sua) add. [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac].
— 617 : 11 add. [Syriac]. — 19 add. *sed haec omnia mea sunt,* [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] et om. [Syriac].
— 620 : 4 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 10 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 22 [Syriac].
— 621 : 4 [Syriac]. — 6 add. [Syriac]. — 20 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 624 : 1 [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 23 [Syriac] et om. [Syriac].

Col. 625 : 1 [Syriac]. — 7 *erat* spiraculum vitae et *gustavit* mortem [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 20 [Syriac].
— 628 : 3 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 17 *et rebellem reddidit* [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 22 [Syriac].
— 629 : 1 [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 27 [Syriac]. — 28 *consiliis eius* [Syriac].
— 632 : 14 [Syriac]. — 22 [Syriac] et om. reliqua.
— 633 : 4 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 636 : 2 om. [Syriac] ... [Syriac]. — 5 *a mandatis Dñi* [Syriac]. — 14 [Syriac].
— 637 : 4 *cuius miseretur?* [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 23 [Syriac].
— 640 : 1 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac] (sic). — *ultionem repetit* [Syriac]. — 21 [Syriac].
— 641 : 5 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 23 [Syriac].
— 644 : 1 om. [Syriac]. — 3 [Syriac]. — 4 *populum* [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 21 add. [Syriac].
— 645 : 1 [Syriac]. — 4 [Syriac] 2°. — 9 [Syriac].
— 648 : 11-13 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 23 [Syriac]. — 26 [Syriac].
— 649 : 4 [Syriac]. — 12 add. [Syriac]. — 14 *populo* [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 23 add. malum *unicum* [Syriac]. — 25 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac].
— 652 : 2 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 3 om. [Syriac]. — 7 om. [Syriac]. — 8 add. [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 19 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 20 ne se *reum* reddat [Syriac] et om. [Syriac]. — 22 add. [Syriac]. — 24 [Syriac].
— 653 : 6 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — *Ib.* om. [Syriac]. — 26 [Syriac].
— 656 : 10 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 [Syriac].
— 657 : 4 [Syriac]. — 12 *solem suum* [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 22. om. [Syriac].
— 660 : 20 quod ne *homicidae* quidem fecerunt [Syriac].
— 661 : 5 add. [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac].
— 664 : 8 add. [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 665 : 3 [Syriac]. — 7 [Syriac]. — 13 *et subditi* [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 18 [Syriac].
— 668 : 4 lex non esset *necessaria* [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 17 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 25 [Syriac].
— 669 : 4 [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac].
— 672 : 2 add. [Syriac] et om. [Syriac]. — 16 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 22 [Syriac]. — 24 [Syriac].
— 673 : 3 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 25 [Syriac] — *Ib.* [Syriac].
— 676 : 6 om. [Syriac]. — 8 om. [Syriac].
— 677 : 9 [Syriac].
— 680 : 4 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 14 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 17 *percussisti* [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 26 [Syriac].
— 681 : 3 *et transgrederis legem* [Syriac]. — 5 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 9 [Syriac] et om. [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — 21 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 22 [Syriac].
— 684 : 5 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 6 [Syriac]. — 7 om. [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 10 *in lege scriptus* [Syriac] .. [Syriac]. — 12 [Syriac]. — 20 om. [Syriac].
— 685 : 4 [Syriac]. — 11 [Syriac]. — 12 [Syriac] et om. [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 [Syriac]. — *Ib.* [Syriac]. — 21 [Syriac]. — 22 [Syriac].
— 688 : 1 [Syriac]. — 8 [Syriac]. — 13 [Syriac]. — 18 [Syriac]. — 19 [Syriac]. — 20 om. [Syriac].
— 689 : 13 [Syriac]. — 15 [Syriac]. — 18 om. etc. [Syriac].
— 692 : 1 praem. *Demonstrabimus igitur* de Pharaone etc. [Syriac]. — 2 [Syriac]. — 6 [Syriac].
— 693 : 4 [Syriac]. — *Ib.* add. [Syriac].

Col. 696 : 6 ut *ruina eius* suae ad instar fieret [illegible]. — 8 [illegible]. — 13 [illegible]. — Filium *Dei* [illegible]. — 22.23 [illegible]. — 24 [illegible]. — 25 [illegible]. — 26 [illegible].

— 697 : 1 [illegible]. — 4 *iustus pro malis, ut vivant, non fecisset eiusmodi rem* [illegible]. — 11 *et condemnat eum* [illegible]. — 13 [illegible]. — 15 [illegible]. — 19 [illegible].

— 700 : 2 om. [illegible]. — 7 [illegible]. — *Ib.* neque *maledixit ei* [illegible]. — 13 add. *sed contra, factus est operibus bonis* [illegible]. — 16 [illegible]. — 17 [illegible]. — 18 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible].

— 701 : 2 *quam similis est finis eius obstaculum* magistro suo [illegible]. — 3 *quoniam repudiavit magistrum suum* [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 4 [illegible]. — 10. add. [illegible]. — 11 om. [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — 14 [illegible]. — 16 [illegible]. — 22 [illegible].

— 704 : 6 [illegible]. — 13 [illegible]. — 15 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 20 [illegible]. — 22 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 26 *populi* huius [illegible]. — 26 [illegible].

— 705 : 8 [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — 16 [illegible]. — 18 [illegible]. — 21 add. [illegible].

— 708 : 9 [illegible]. — 12 *cor Pharaonis* [illegible]. — 13 [illegible]. — 19 [illegible]. — 20 [illegible]. — 24 [illegible].

— 709 : 8 [illegible]. — 9 [illegible]. — 14 [illegible]. — 15 [illegible]. — 22 [illegible].

— 712 : 1 [illegible]. — 2 om. [illegible] .. [illegible]. — 7 [illegible]. — 14 om. [illegible]. — 24 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 27 om. [illegible] ... [illegible].

— 713 : 9 [illegible]. — 10 [illegible]. — 12 [illegible]. — 16 [illegible].

— 716 : 6 [illegible]. — 7 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 22.23 [illegible]. — 26 [illegible].

— 717 : 1 [illegible]. — 2 [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — 4 [illegible]. — 9 [illegible]. — add. [illegible]. — *Ib.* om. [illegible]. — 15 [illegible]. — *Ib. in dilectione* [illegible]. — 16 add. *baptismo* [illegible]. — 20 [illegible]. — 24 [illegible]. — 26 [illegible].

720 : 1 add. [illegible]. — 3 [illegible]. — 4 [illegible]. — 7 [illegible]. — 8 [illegible]. — 9 [illegible] (sic) [illegible]. — 11 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 12 usque ad *diem obitus nostri* [illegible]. — 15 [illegible]. — 16 [illegible]. — 25 *et solvisti* (?) [illegible] (?) [illegible].

— 721 : 2 [illegible]. — 4 [illegible]. — 11 [illegible]. — 16 [illegible]. — 17 add. [illegible]. — 18 [illegible]. — 19 add. [illegible]. — 26 om. [illegible].

— 725 : 11 [illegible]. — 18 [illegible]. — 19 [illegible]. — 22 add. *et recipiuntur* [illegible].

— 728 : 17 om. [illegible] ... [illegible]. — 20 [illegible] (sine ribui?).

— 729 : 7 [illegible]. — 11 [illegible]. — 14 add. [illegible]. — 26 *et vives, resuscitaberis* [illegible]. — *Ib.* [illegible].

732 : 6 add. *posuit ei praecepta minora* [illegible]. — 8 [illegible]. — 13 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 15 [illegible]. — 22 [illegible] et om. reliqua.

— 733 : 1 [illegible] et add. *dilectissimi* [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 10 [illegible]. — 15 [illegible].

— 736 : 4 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 5 [illegible]. — 6 [illegible]. — 7 [illegible] (sic). — *Ib.* [illegible]. — 9 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 10 [illegible]. — 13 add. *Apostolus* [illegible]. — 14 add. [illegible]. — 15 [illegible]. — *Ib.* add. [illegible]. — 25 [illegible]. — 26 [illegible].

— 737 : 3 [illegible]. — 8 et *vivit* vitam aeternam [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 9 [illegible]. — 19 [illegible]. — 22 [illegible]. — 25 [illegible].

— 740 : 15 [illegible]. — 24 [illegible]. — 26 *et terrestria* contemplabantur [illegible].

— 741 : 1 [illegible]. — 2 [illegible]. — 11 [illegible]. — 17 [illegible]. — 18 [illegible]. — 23 *pro tua vita* [illegible].

— 744 : 2 [illegible]. — 4 om. [illegible]. — 6 add. [illegible]. — *Ib.* add. quae sursum sunt] *quaerite et quae sursum sunt* [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 7 [illegible]. — 19 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 20 [illegible]. — 24 [illegible].

— 745 : 1 [illegible]. — 3 [illegible]. — 6 [illegible]. — 9 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 22 [illegible].

— 748 : 12 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 20 [illegible]. — *Ib.* [illegible].

Col. 749 . 3 [illegible]. — 14 [illegible]. — 20 [illegible]. — 26 [illegible].

— 752 : 4 [illegible] et om. [illegible]. — 5 [illegible]. — 6 add. [illegible]. — 14 add. [illegible]. — 23 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 24 add. [illegible]. — *Ib.* [illegible].

— 753 : 7 [illegible]. — 13 *quonium confinia eorum maledicta sunt* [illegible]. — 18 [illegible]. — 21 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 23 [illegible]. — 25 [illegible].

— 756 : 5 [illegible]. — 6 [illegible].

— 757 : In titulo om. [illegible] et add. *postquam ex arbore comedit* [illegible]. — 2 om. [illegible] ... [illegible]. — 7 [illegible].

— 760 : 2 ostendam *vobis* [illegible]. — 8 [illegible]. — 10 om. [illegible] ... [illegible]. — 13 [illegible]. — 14 [illegible].

— 761 : 7 [illegible]. — 12 [illegible]. — 15 [illegible]. — 23 add. [illegible]. — 26 om. [illegible].

— 764 : 20 [illegible]. — 24 [illegible].

— 765 : 5 [illegible]. — 7 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 8 [illegible]. — 14 [illegible].

— 768 : In titulo : Sermo vigesimus septimus *de agmine* (latrone?) *profugo* (aut forte : *de latrone salvato*) [illegible]. — 1 add. [illegible]. — 11 [illegible].

— 769 : 2 [illegible]. — 7 sqq. : Sin autem non *erimus* ablactati et ita egressi *erimus* e *nostra* civitate, euntes aliena nutrice *indigemus* et forsitan non educabit *nos* solide. Forte... *nosque* sectarios reddit [illegible]. — 9 [illegible]. — 10 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 11 [illegible]. — 24 *pervenire faciat* [illegible].

— 772 : 1 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 20 [illegible]. — 26 parentes *nostri* [illegible]. — *Ib. ostendamus* [illegible].

— 773 : 1 om. [illegible]. — 7 [illegible]. — 12 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 14 add. [illegible]. — 18 [illegible]. — 19 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 21 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 22 [illegible]. — 24 [illegible]. — 26 [illegible].

— 776 : 2 [illegible]. — 4 *et tunc* [illegible]. — 6 [illegible]. — *Ib.* add. [illegible]. — 10 [illegible]. — 12 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 23 [illegible]. — 25 om. [illegible].

— 777 : 1 [illegible]. — 7 [illegible]. — 8 *mercaturam facere* [illegible]. — 11 om. [illegible]. — 17 [illegible]. — 26 [illegible]. — 27 [illegible].

— 780 : 1 [illegible]. — 2 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 3.5 [illegible]. — 9 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 11 : [illegible]. — 12 [illegible]. — 17 [illegible].

— 781 : 5 [illegible]. — 12 [illegible]. — 24.26 [illegible].

— 784 : 1 om. [illegible].

— 785 : Quoad titulum in margine notatur : *De eo quod anima spiritus appellatur* [illegible]. — 4 [illegible]. — 7 [illegible]. — 9 [illegible]. — 11 [illegible].

— 788 : 2 add. *propheta* [illegible]. — 4 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 5 [illegible]. — 20 [illegible]. — 22 [illegible].

— 789 : 9 add. *qui dixit* [illegible]. — 10 [illegible]. — 12 homo igitur accepta *tota veritate charismatis magni* cognoscit... add. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 13 [illegible]. — 14 om. [illegible] ... [illegible]. — 15 [illegible]. — 16 add. et servit *Dño omni tempore* [illegible]. — 17 [illegible]. — 25 [illegible].

— 792 : 9 [illegible]. — 10 [illegible]. — 13 [illegible]. — 18 [illegible].

— 793 : 9 *hodie* [illegible]. — 12 [illegible]. — 16 om. [illegible]. — 20 [illegible]. — 22 [illegible].

— 796 : 10 [illegible]. — 13 [illegible]. — 15 [illegible]. — 21 [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 26 [illegible].

— 797 : 9 om. [illegible] ... [illegible]. — 10 [illegible] (lectio coniiciendo orta). — 13 [illegible]. — 22 non sunt *recordati* [illegible].

— 800 : 10 [illegible]. — 15 [illegible]. — 16 [illegible].

— 801 : 11 [illegible]. — 12 [illegible]. — 15 [illegible]. — 27 [illegible].

— 804 : 2 [illegible]. — 3 [illegible]. — 5 [illegible]. — 11 om. [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 19 [illegible]. — 20 [illegible].

— 805 : 1 om. [illegible] ... [illegible].

SIGLORUM CONSPECTUS

A Musaei Britannici Add. 14,578, saeculo VI-VII.
B — — Add. 14,612, — VI-VII.
C — — Add. 18,814, — VII-VIII.
D — — Add. 12,160, — VII-VIII.
E — — Add. 14,621, anno Domini 802.
N Guilelmi Neumann Codex, saeculo VIII-IX.
R Ierosolymis, conventus sancti Marie Iacobitarum Codex syrus 180, [saeculo VII-VIII.
Z Bibliothecae Vaticanae Codex CXXIII syrus, saeculo VIII-IX.
α Bibliothecae Nationalis Parisiensis Codex syrus 201, saeculo XII.
β Musaei Britannici Add. 14,613, saeculo IX-X.
γ — — Add. 17,178, — XI-XII.
δ — — Add. 14,611, — X.
ε — — Add. 17,180, — XI.
ζ — — Rich. 7,190, — XII-XIII.
η — — Add. 17,728, — XIII.

ܡܐܡܪܐ

DISSERTATIO

ܡܛܠ ܗܢܐ ܛܘܒܢܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܕܢܟܬܘܒ ܫܡܗ ܘܐܫܠܡ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܦܫܝܛܬܐ ܥܘܬܪܐ ܕܐܪ̈ܙܐ܀

ܡܛܠ ܕܛܘܒܢܐ ܗܢܐ ܠܐ ܨܒܐ ܕܢܟܬܘܒ ܫܡܗ܆ ܘܬܫܥܝܬܐ ܕܟܬܒܘܗܝ ܠܚܕ ܡܢ ܡܟܬܒܢ̈ܐ ܠܐ ܐܫܟܚܢ܆ ܘܙܒܢܗ ܚܬܝܬܐܝܬ ܠܐ ܐܬܝܕܥ ܠܢ܆ ܐܠܐ ܐܢ ܕܡܫܠܡܢܘܬܐ ܩܒܠܢ ܕܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܐܚܪ̈ܝܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ ܐܝܬܘܗܝ܆ ܐܪܓܫܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢ ܡ̈ܠܘܗܝ܆ ܕܡܢ ܡܠܦ̈ܢܐ ܩܕܡ̈ܝܐ ܕܒܠܫܢܐ ܣܘܪܝܝܐ ܐܬܚܙܝܘ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܕܠܐ ܫܚܝܡܐ ܗܘ܆ ܡܢܗ ܡܢ ܝܘܠܦܢܗ ܐܣܬܟܠܢ. ܘܕܬܗܘܐ ܓܠܐ ܘܢܗܝܪ ܩܕܡ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܕܗܘ ܕܩܪܐ: ܪܒܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܕܣܘܟܠܘܗܝ ܪ̈ܘܚܢܝܐ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܠܗܐ: ܗܘܐ ܠܢ ܒܨܝܕܘܬܐ ܕܢܣܝܡ ܦܣܩܐ ܐܚܪܝܐ ܕܡܦܩܢܐ ܦܢܩܝܬܐ ܕܡܠܦܢܘܬܗ ܒܪܝܫ ܘܢܣܝܡ ܩܕܡܝܬ ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܪܫܝܬ ܦܢܩܝܬܐ ܕܡܐܡܪ̈ܘܗܝ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܥܒܕܢ:

DE ILLO BEATO, QUI NOMEN SUUM CONSCRIBERE NOLUIT ET DOCTRINA SUA SIMPLICI COPIAM MYSTERIORUM TRADIDIT.

Quoniam Beatus iste nomen suum scripto mandare noluit, et nemo ex scriptoribus ullam de ipso exaravit enarrationem, nec tempus eius exacte nobis constat : nonnisi ex tradita fama acceptum habemus eum unum ex ultimis discipulis apostolorum fuisse. Sed intelligimus etiam ex ipsius verbis, eum ex antiquis doctoribus, qui in lingua syriaca apparuerunt [1], fuisse. Eum vero hominem haud vulgarem fuisse, ex ipsa eius doctrina intelleximus. Et ut aperta sit lucidaque oculis eius, qui legit, magnitudo et vis intelligentiae spiritualis viri huiusce Dei, curae erat nobis sectionem ultimam exitus πινακιδίου doctrinae eius producere et primo loco ponere et dein initium πινακιδίου sermonum eius adnectere. Id autem feci-

αβ] — Titulus ut in β; in α propter summitatem folii vermibus corrosam titulus non potest legi. — 14 β ܕܪܝܫܐ. — *Ib.* Scriba codicis β ultimam sectionem illam, de qua in textu agitur omissurus verba introductionis sic mutavit : *etiam ex verbis ipsius, quae in ultimo sermone dixit indicat* ܐܦ ܡܢ ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܒܡܐܡܪܐ ܐܚܪܝܐ ܡܚܘܐ ܗܘܐ ܕܡܢ ... ܗܘܐ.

[1] Pro *apparuerunt*, mallem legere *disputaverunt* mutato ܐܬܚܙܝܘ in ܐܬܚܪܝܘ.

mus, ut intelligat, qui hanc sectionem legerit, et exinde aperte discat eum prophetam fuisse, Spiritum Paraclitum accepisse, observatione mandatorum perfectum evasisse, de Deo ut sermonem institueret dignatum esse, per Spiritum Sanctum revelasse et explicasse omnia illa mysteria, virum esse magnae et perfectae mensurae, membrum ordinis Apostolorum sociumque prophetarum fuisse, sicut illi, quorum in Actibus fit mentio, Agabus et socii eius[1]. Nullis cogitationibus humanis, neque doctrina a sapientibus accepit doctrinam hanc fortem et spiritualem, quam tradidit nobis, cum ipsa simplicitas sermonis eius indicet eum non erudite scripsisse. Dictionem eius spectata lingua syriaca antiquam esse, e simplicitate sermonis eius igitur atque e vigore sectionis illius cognovimus et intelleximus, et persuasum habemus virtute dumtaxat Spiritus Sancti haec per ipsum

[illegible]

αβ] — 5 β *et se de Deo locuturum esse promisit* [illegible] [[illegible]. — 6 β *virtutem Evangelii* [illegible] [[illegible]. — 7 β [illegible] [[illegible]. — *Ib.* β *celebris* [illegible] [[illegible]. — 8 β [illegible]. — *Ib.* β [illegible] [[illegible]. — 10 α [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — *Ib.* α *non cogitationibus, sed neque doctrina humana* [illegible] [[illegible]. — 11 β post [illegible] unum verbum addit, quod in codice legi nequit. — 12 α [illegible] [[illegible]. — *Ib.* α om. [illegible]. — 14 β [illegible]. — 17 β *ex vi verborum eius* [illegible] [[illegible]. — 19 β [illegible]. — 20 β *Si quis autem reiiciat testimonium Scripturae et Prophetarum et Dñi et Apostolorum et dicat : quis novit an haec ita sint, aut dicat : prophetae et apostoli noverunt, hodie autem quis novit haec ita se habere : recordetur scriptum esse : Spiritus prophetarum prophetis subiicitur. Recordetur porro prophetae, per quem Dominus locutus est : Ultimis diebus effundam Spiritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae.* [illegible]

[1] Act. xxi, 10.

[illegible]

subministrata esse. Seipsum enim prophetam esse sic asserit : Si quis, ait, dicat : unde haec isti, sciat, inquit, scriptum esse : *Spiritus prophetarum prophetis subest*[1]. Et *effundam Spiritum meum super omnem carnem*[2], hoc est, inquit, super eos, qui observant mandata Dñi et imitantur humilitatem eius, quo ipso indicat se praecepta Dñi observasse et humilitatem eius imitatum esse. Porro se ipsum indicat aperte [verbis] : Nolite putare hodie non dari homines prophetantes et enarrantes de Deo, cum reliquis similibus quae in sermone primo atque in hac sectione aperte ad lucem prodeunt. Quae ergo fecimus, fiant lectori quasi enarratio praeclare gestorum tamquam historiae quaedam Patrum : Gregorii magni, beati Basilii magni, beatique Evagrii, quibus par est in rebus divinis.

[illegible]

2. HAEC ERGO EST SECTIO ULTIMA SERMONIS ULTIMI DOCTRINAE EIUS :

[illegible]

Si quis autem reiiciat testimonia Scripturarum : prophetarum et Dñi et apostolorum dicatque : quis est hic, qui sciat haec ita esse? aut dicat : prophetae et apostoli noverunt; hodie vero quis scit haec ita se habere? remi-

[illegible] — 4 β om. [illegible]. — 7 [illegible]. — 9 β [illegible]. — 10 β desinit [illegible].

[1] I Cor. xiv, 32. — [2] Ioel, ii, 28.

niscatur scriptum esse : *Spiritus prophetarum prophetis subest*[1]. Et item memor sit Prophetae, per quem locutus est Dominus : *Diebus novissimis effundam Spiritum meum super omnem carnem et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae*[2]. Et adhuc memor sit alterius prophetae, qui dixit : *Eructavit cor meum verbum bonum, dicam opera regis. Lingua mea calamus scribae periti, qui speciosior est vultu suo hominibus*[3]. Vides, quomodo effundat Dominus Spiritum suum [singulis] diebus et prophetent filii filiaeque, hi, qui custodiunt praecepta Dñi et imitantur humilitatem eius; et vide, qua ratione fiat lingua ipsorum « calamus scribae periti », qui est Dñs, speciosus vultu suo decorusque (res quaedam incomprehensibilis) fitque ipsi lingua eorum « calamus » scribitque desuper mores mirabiles et enarrant hominibus, ut eum cognoscant et observent praecepta eius. Noli igitur dubitare dicens : « non dari hodie homines prophetantes et de Deo enarrantes. » Et si dicas : « prophetas antiquos et apostolos accipio, quia veraces mihi sunt ob signa quae fecit Deus per manus eorum, qui ipse locutus est in eis »; licet prophetae hodierni nulla signa

[illegible]

α] —

[1] I Cor. xiv, 32. — [2] Ioel, ii, 28. — [3] Ps. xlv, 2 sqq. citatum singulare est, nec in hac forma in textibus antiquis invenitur. Pro [illegible] Pešiṭtha legit [illegible], pro [illegible] habet [illegible].

[illegible]

[illegible]

α] —

faciant, quia Dñs non vult per manus eorum facere, quia hodie creditur in eum : qui enim, signis antiquis non credit, nec novissimis credet. Quod autem ad nos attinet, per cuius manus nulla fiunt signa : e testimonio librorum Sanctorum, qui signa fortia fecerunt, sermo noster accipiatur; siquidem prophetae et apostoli et Dñs (quem adoramus) veraces vobis sunt : hi testimonium perhibent verbis suis verbis nostris, nam vera sunt et conformia verbis ipsorum.

Desinit sectio ultima doctrinae sancti huius.

ܡܐܡܪܐ ܩܕܡܝܐ

SERMO PRIMUS

[illegible]

DISTINCTIVUS, MANDATA DISTINGUENS ET OSTENDENS DE QUANAM RE DICTA SINT SUIS LOCIS SINGULA MANDATA ET QUAM OB CAUSAM ET CUR DIXERIT DÑS IESUS CHRISTUS MANDATA MAGNA ET PARVA ET QUOMODO DIGNOSCATUR PERFECTIO A IUSTITIA, UT PER MANDATA MAGNA PERFECTUS FIAS ET PER PARVA IUSTUS.

[illegible]

1. Viri fratres et patres, fratres et sorores in Christo, decet nos inquirere verba Dñi, aliud ex alio, sicut dixit Apostolus : *Quaerite ea hodie et cras et in saecula saeculorum*[1]. Et iterum dixit : *Adhortamini vosmetipsos omnibus diebus, usque ad diem, qui dicitur hodie*[2], hoc est usque ad obitum, ut per ea aedificemini et aedificetis fratres vestros. Et iterum dixit : *Discernite et videte quaenam sit voluntas Dei beneplacens et perfecta*[3]. Et iterum dixit : *Discernite et scitote quaenam sint casta et humilia et pulchra, et haec sectamini*[4]. Porro dixit : *Quando leguntur scripturae, duo vel tres, et alius, qui interpretatur, interpretetur*[5]; hoc est,

α] — In titulo α ante [illegible] habet : *Porro doctrina potens et spiritualis viri cuiusdam ex antiquis doctoribus, qui in conspectu Dñi noluit annotare nomen suum* [illegible]. — 3 α [illegible].

[1] Citatum aliquod apocryphum. — [2] Hebr. III, 13. — [3] Rom. XII, 2. — [4] Phil. IV, 8. — [5] I Cor. XIV sqq.

[illegible]

is, qui sociatus est Spiritui. Et iterum dixit : *Fructus Spiritus summatim sunt : bonitas et humilitas et patientia et longanimitas et suavitas et lenitas et gaudium et pax cum omnibus et caritas erga omnes*[1].

2. Igitur oportet nos quaerere veritatem, ut ipsa veritas liberet nos, sicut dixit Dñs[2]; hoc est, humiliemus nos et mentem nostram atteramus, nam haec sunt sacrificia Dei[3] et haec est voluntas eius et ei, qui talis est, patet veritas eius. Sunt enim homines, qui se ipsos paululum humiliaverint, non coram omnibus, nec mentem suam contriverint : propterea non noverunt veritatem, qualis sit. Et sunt, qui attriverint mentem suam et non se humiliaverint prae omnibus, quae in terra sunt : propterea ignorant. Superbia enim obstat veritati, quominus cognoscat, et negligentia obstat humilitati, quominus percipiat. Nemo enim novit voluntatem Dei ex [atramento?][4] nisi societur ei Spiritu; hoc est, nisi fiat mitior et humilior omnibus hominibus, sicut dixit : *Ad quem respiciam et morabor, nisi in mansueto et humili spiritu, qui observat verbum meum*[5]. Propterea nescit comprehendere Scripturam et discernere prae-

α] —

[1] Gal. V, 22. — [2] Ioh. VIII, 32. — [3] Ps. LI, 17. — [4] [illegible] *atramentum*, sensu caret, textus corruptus est. — [5] Is. LXVI, 2.

cepta, nisi homo, qui per Spiritum consociatus est Deo. Quoniam omnes nos ministerium corporale sectamur, non vero spirituale, nec est inter nos qui seipsum odio habeat et tollat crucem suam humiliando se (hoc est : eo quod non habeat reclinatorium capitis in terra[1]) sed sollers, qui est inter nos, eleemosynas facit ex opibus suis, quas filios saeculi deceret facere salvarique per illas. Et nos relinquamus omnia et incedamus in humilitate Dñi patientiaque eius (quae sunt mandata magna, de quibus demonstrabimus qualia sint); nos vero consistimus in praeceptis parvis (quae sunt olus et lac) et non in magnis (quae sunt cibus solidus); ideo nescimus distinguere mandata magna a parvis, nec ministerium supernum a ministerio inferiore, nec cibum, qui est herba infirmorum, nec lac infantium, nec remissionem, qua uni solummodo dimissum est et alii non dimittitur[2]; simili ratione nec illa praecepta, quibus Paraclitus accipitur, nec illa, quibus homo quasi infirmus sanatur, nec illa, quibus homo quasi infans crescit, nec praecepta magna, quaenam sint, quae cuique dicta sunt, quibus fit homo benedictus Patris[3] per commixtionem Spiritus.

[illegible]

αγ] — 1 γ incipit [illegible]. — 3 γ [illegible]. — 6 γ [illegible] (sic.) — 9 γ *et in humilitate Dñi incedamus sufferentiaque eius* [illegible]. — 10 γ desinit [illegible]. — 22 α [illegible].

[1] Matth. VIII, 20. — [2] Luc. XXIII, 43. Cf. infra § 7. — [3] Matth. XXV, 34. Agitur de iustis qui dant eleemosynas.

[illegible]

α] — 11 α [illegible]. — 24 α in margine add. [illegible]

3. Aliud est enim charisma Paracliti et alia est « benedictio commixtionis exiguae ». Nec novimus praecepta, quae singulis tantum hominibus dicta sunt, quibus alius uti non potest, nec quaenam sint iudicia, quibus nemo salvatur, dum ea observat, sed quorum ope tormenta eius tolerabiliora fiunt, quae non decet nos applicare neque perfectis neque iustis. Nec scimus, quomodo fiat virilior per Spiritum Paraclitum alius alio vir, nec qua ratione fiat sanior per cibum herbarum infirmus infirmo, nec quomodo fiat puer puero pulchrior lacte, nec qua ratione incrementum sumat « benedictus » prae alio « benedicto » ope praeceptorum illorum, quae cuique dicta sunt, nec quomodo serviatur Dño corporaliter, nec quomodo serviatur Dño spiritualiter, nec quomodo fiat cruciatus alterius tolerabilior prae altero ope iudiciorum damnationis, quae data sunt eis, prout volebant propter duritiam cordis et exciderunt ex perfectione et iustitia, perfectione inferiore.

4. Adam, pater noster, excidit ex gradu perfectionis et mansit in gradu iustitiae, quae, quod sibi odiosum est, nemini facit et, sicut sibi fieri vult ab aliis, ita facit hominibus sibi occurrentibus. Nos autem etiam ex hoc gradu

excidimus, quia quod ipsi odio habemus, alter alteri facimus : omnia, quae tibi fieri non vis, facis proximo tuo et sicut vis ut omnes faciant tibi, tu non facis omnibus. Volo igitur, ego et omnes, ut nobis benefacta fiant : eo ipso igitur, quod hoc non intercedat inter nos et omnes homines atque eos, qui nobis malum inferunt, defecimus a iustitia. Odio habeo itaque, ego et omnes homines, ne quis nobis malum inferat, etiamsi malefecerimus ei : quodsi igitur malefeceramus alicui, vel ei qui nobis malefecit, excidimus ex iustitia, nam quod ipsi odio habemus, aliis facimus, et quod nobis fieri volumus, ipsi eis facere nolumus. Attamen de iustitia debito loco tractabimus; nunc autem exponemus praecepta, nimirum quantopere ignoremus, quot sint gradus in singulis cibis et ministeriis istis et quanto altior sit gradus superior et quanto profundior gradus inferior. Nec intelligimus *multas dari mansiones apud Patrem,* sicut dixit Dn̄s[1].

5. Incipiamus igitur exponere superius dicta, singula praecepta suis locis, sicut ostendit nobis Dn̄s.

Praecepta enim, quae singulis quibusdam hominibus dicta sunt, haec sunt : Soli Abraham dixit Deus[2] : *Im-*

α] — 18 α [illegible]

[1] Ioh. xiv, 2. — [2] Gen. xxii, 2.

[illegible]

[illegible]

α] —

mola mihi filium tuum, quem diligis valde, nec potest alius praeceptum istud hodie facere, quin moriatur, sed typum praecepti huius assumat, diligendo Deum plus quam filium suum, nec pluris faciat filium suum quam doctrinam Dei.

6. Oseae porro dixit Dominus[1] : *Sume tibi uxorem meretricem*, nec quisquam hodie uti potest praecepto hoc atque sumere mulierem, quae cum aliis quotidie moechatur; si tamen ducat, postquam e platea ascendit, ducit eam; Oseae autem, dum adhuc in platea steterat, permisit Dominus eam uxorem ducere, ut per eam filios Israel reprehenderet, qui fornicati sunt, ut cum venirent iudicaturi eum, quod meretricem duxisset uxorem, ipse eos iudicaret et mortis reos condemnaret; « si vos me iudicatis, quod meretricem duxerim uxorem verbo Domini, quanto magis reos mortis vos damnabit Dominus, qui fornicabamini adulterio et fornicabamini cum idolis et dereliquistis mandatum Domini Dei vestri. »

7. Remissio, qua unico homini dimissum est, ea est, qua soli latroni, sine operibus dimissum est, qua ratione alii non dimittitur sine operibus, nisi paenitentiam egerit.

Alia praecepta alibi demonstrabimus;

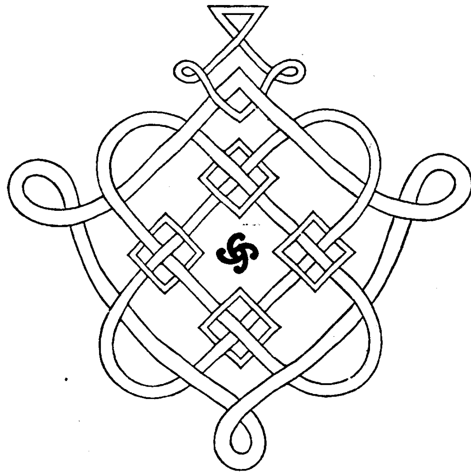
huic autem quomodo dimissum sit, si vis ut intelligas : venit rex ad portam suam [et] quin animadvertisset obtulit ei supplicationem dimisitque ei. Potestatem habet Dñs in rebus suis et tibi dicit : Paenitentiam age et ego dimittam tibi. Divitias igitur misericordiae suae manifestavit in unico illo homine paenitentes hortaturus, qui observant praecepta in paenitentia, et quam multae sint miserationes eius, ut etiam sine operibus misertus sit et dimiserit.

[illegible]

Desinit sermo primus de distinctione praeceptorum.

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܩܕܡܝܐ ܕܥܠ ܦܘܪܫ ܦܘܩܕܢܐ

α] —

ܡܐܡܪܐ ܕܬܪܝܢ

ܕܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܕܢܬܓܡܪܘܢ

SERMO SECUNDUS

DE HIS QUI PERFICI VOLUNT[1]

I. Itaque exponemus praecepta magna, quorum ope perficitur homo, eaque separabimus ab olere et lacte, quae Dñs dedit apostolique eius perfectis, nec ea seorsim consignavit. Non sumus Dño apostolisque eius perfectiores, quod ea seorsim scribimus; sed quia hodie non dantur interpretes, nisi vix singuli : necesse erat conscribere ea, ut etiam parvuli viderent et quilibet certaret ingredi per portam arc-

[illegible]

Ζαγεη] — In titulo γ praem. *eiusdem* [auctoris] [illegible] ε *Porro ex Libro Graduum de illis* … [illegible] η *Porro sermo animae utilis ex libro Graduum* [illegible]. — 1 Ζα [illegible]. — 3 Ζε [illegible]. — 5 η [illegible]. — 6 η [illegible]. — 7 α [illegible]. — 8 αγη add. [illegible]. — *Ib.* γ add. [illegible]. — *Ib.* η [illegible]. — 9 γ [illegible].

[1] Sermonem secundum paulo aliter divisum exhibemus. Ratio est, quod notabilis sermonis pars II-VI effata plurima Domini proponit, quae ex evangelio TATIANI Διὰ τεσσάρων dicto desumpta sunt. Hanc ob rationem singula sermonis capita characteribus romanis numeravimus, effata vero singula, quae in manuscriptis asteriscis separata apparent, characteribus arabicis numeravimus. Divisio capitum in ipso textu fundatur : II. effata allata vocibus *qui* [illegible], *et qui* [illegible] exordium sumunt. — III. effata diversa congesta sunt, IV. iterum effata talia adducuntur quae voce [illegible] incipiunt.

tam[1] perfectionis et infra eam mansionem iustitiae obtinere. Et qui tam parum urget seipsum, ut saltem infra perfectionem hereditatem obtineat, in parte infirmorum salubriter sanetur, aut lacte infantium bene pinguescat, aut ope praeceptorum, quae cuique dicta sunt, *benedictus*[2] fiat, hoc est iustus, aut, si exciderit e iustitia, ut bona opera eius plura sint quam mala, et e Gehenna ereptus salvus fiat, ne seductus in tormenta descendat; aut si descendat, cruciatus eius tolerabilior fiat.

ܕܡܫܡܠܝܘܬܐ ܘܡܢ ܠܬܚܬ ܡܢܗ ܢܐܪܬ ܐܘܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܐܠܨ ܢܦܫܗ ܕܐܦ ܠܬܚܬ ܡܢ ܡܫܡܠܝܘܬܐ ܢܐܪܬ: ܒܡܢܬܐ ܕܟܪܝܗܐ ܢܬܐܣܐ ܫܦܝܪܐܝܬ ܐܘ ܒܚܠܒܐ ܕܝܠܘܕܐ ܢܫܡܢ ܫܦܝܪܐܝܬ: ܐܘ ܒܝܘܠܦܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܠܟܠܚܕ ܐܡܝܪܝܢ ܕܢܗܘܐ ܒܪܝܟܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܟܐܢܐ. ܘܐܢ ܢܦܠ ܠܗ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ: ܢܣܓܘܢ ܛܒܬܗ ܡܢ ܒܝܫܬܗ ܘܢܬܦܨܐ ܡܢ ܓܗܢܐ ܘܢܚܐ ܕܠܐ ܢܬܛܪܦ ܢܚܘܬ ܠܗ ܠܬܫܢܝܩܐ ܐܘ ܕܐܢ ܢܚܬ ܠܗ ܠܬܫܢܝܩܐ: ܢܗܘܐ ܩܠܝܠ ܬܫܢܝܩܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ܀

II. His autem, qui perfici volunt, sic dicit Dñs:

ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܨܒܝܢ ܕܢܫܬܡܠܘܢ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܢ:

[1] *Qui te percusserit in maxilla tua, admove ei alteram et ora pro ipso et esto perfectus.*

ܕܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ ܩܪܒ ܠܗ ܐܚܪܬܐ ܘܨܠܐ ܥܠܘܗܝ ܘܗܘܝܬ ܡܫܡܠܝܐ.

[2] *Et qui te angariaverit ad mille passus, vade cum ipso duo.*

ܘܡܢ ܕܡܫܚܪ ܠܟ ܡܝܠܐ: ܙܠ ܥܡܗ ܬܪܬܝܢ.

[3] *Et qui tulerit tunicam tuam vi, sine eum tollere etiam pallium tuum.*

ܘܡܢ ܕܫܩܠ ܟܘܬܝܢܟ ܒܛܠܘܡܝܐ: ܫܒܘܩܝܘܗܝ ܢܣܒ ܐܦ ܡܪܛܘܛܟ.

[4] *Diligito odientem te et benedicito maledicenti tibi et ora pro illo, qui vexat te et persequitur te.*

ܘܪܚܡ ܠܡܢ ܕܣܢܐ ܠܟ ܘܒܪܟ ܠܡܢ ܕܠܐܛ ܠܟ ܘܨܠܐ ܥܠ ܡܢ ܕܡܛܠܨ ܠܟ ܘܪܕܦ ܠܟ.

[5] *Et dicite: Pater noster, qui es in caelis, dimitte nobis, sicut dimisimus.*

ܘܡܨܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ: ܫܒܘܩ ܠܢ ܐܝܟ ܕܫܒܩܢ.

[6] Nam dixit: *Quando offers confessionem tuam Deo, dimitte fratri tuo et reconciliare ei et tunc offeres munus tuum.*

ܡܛܠ ܕܐܡܪ: ܕܡܐ ܕܡܩܪܒ ܐܢܬ ܬܘܕܝܬܟ ܠܐܠܗܐ: ܫܒܘܩ ܠܐܚܘܟ ܘܐܬܪܥܐ ܠܗ: ܘܗܝܕܝܢ ܬܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ.

[7] *Et ne iudicetis, ne iudicemini; et ne condemnetis, ne condemnemini.*

ܘܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܐܝܟ ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ: ܘܠܐ ܬܚܝܒܘܢ ܕܠܐ ܬܬܚܝܒܘܢ.

[8] *Et quisnam,* ait, *constituit me super vos principem et iudicem?*

ܘܡܢܘ ܐܝܟ ܐܩܝܡܢܝ ܥܠܝܟܘܢ ܪܝܫܐ ܘܕܝܢܐ.

[9] *Et si ego iudico, iudicium meum verax est.*

ܘܐܢ ܕܐܢ ܐܢܐ: ܕܝܢܝ ܫܪܝܪ ܗܘ.

[10] *Non veni, ut iudicem mundum, sed ut cum humilitate doceam eos et salvos faciam eos et exemplo fiam discipulis meis, ut ita faciant sicut ego.*

ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܕܘܢܝܘܗܝ ܠܥܠܡܐ ܐܠܐ ܐܝ ܕܒܡܟܝܟܘܬܐ ܐܠܦ ܐܢܘܢ ܘܐܚܐ ܐܢܘܢ ܘܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܚܘܪܐ ܠܬܠܡܝܕܝ: ܕܗܟܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܐܟܘܬܝ.

III. Eos, qui perfici volunt, sic doceo ego:

ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܕܢܫܬܡܠܘܢ: ܗܟܢܐ ܡܠܦ ܐܢܐ:

[1] *Arbor bona fructus bonos facit.*

ܕܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܦܐܪܐ ܛܒܐ ܥܒܕ.

[2] *Vos,* inquit, *vincite malum omnibus bonis* [operibus] *erga omnes.*

ܐܢܬܘܢ ܐܡܪ ܙܟܘ ܠܒܝܫܬܐ ܒܟܠ ܛܒܬܐ ܕܥܡ ܟܠܢܫ.

[3] *Non habeo,* ait, *reclinatorium capiti in terra.*

ܘܠܝܬ ܠܝ ܐܡܪ ܡܣܡܟ ܠܪܫܐ ܒܐܪܥܐ.

[4] *Et assimilamini mihi et manete in caritate mea, sicut,* inquit, *ego custodivi praecepta patris mei et maneo in caritate eius.*

ܘܐܬܕܡܘ ܒܝ ܘܩܘܘ ܒܚܘܒܐ ܕܝܠܝ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܐܡܪ ܢܛܪܬ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܒܝ ܘܩܐܡ ܐܢܐ ܒܚܘܒܗ.

[5] *Et in hoc,* inquit, *cognoscet quisque vos*

ܘܒܗܕܐ ܐܡܪ ܢܕܥ ܟܠܢܫ ܕܬܠܡܝܕܝ ܐܢܬܘܢ: ܕܡܚܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܕ ܠܚܕ.

Zαγεη] — 1 γ ܫܠܡܘܬܗ. — 4 α ܫܦܝܪܐܝܬ ܕܠܟܠܚܕ [ܫܦܝܪ ܕܐܦ. — *Ib.* α ܒܚܠܒܐ γ ܡܢ ܚܠܒܐ ܕ (sic.) — 5 ε om. ܐܘ ܒܚܠܒܐ .... — 7 Zα ܐܢ ܢܦܠ ܕܠܟܠܚܕ. — 8 γα ܠܐ ܐܘ ܠܐ. — *Ib.* α ܢܦܠ. — 9 αγ ܕܢܬܦܨܐ. — 10 α ܢܚܘܬ. — *Ib.* αγ ܬܫܢܝܩܐ. — *Ib.* γ om. ܠܗ. — 11 Zε om. ܠܬܫܢܝܩܐ .... ܐܘ ܕܐܢ et legit. ܗܘܐ ܕܗܘܐ. — *Ib.* γ ܕܐܢ [ܕܠܐ. — 12 η ܐܝܟܢܐ. — 13 γ ܡܪܢ. — 16 ε ܬܪܝܢ. — 17 Z ܗܘܐ [ܠܟ. — 18 Zγεη ܫܒܘܩ. — *Ib.* αγη add. *alia* (duo) ܬܪܬܝܢ [ܫܒܘܩ. — 20 γ ܠܗ ܫܒܘܩ [ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܡܫܥܒܕܝܢ. — 22 Z ܕܪܕܦܝܢ. — 24 γ om. ܐܢܬܘܢ [ܐܒܘܢ ε ܐܒܘܢ.

Zαγεη] — 2 ε ܕܐܡܪܝܢ. — 3 γ ܠܐܠܗܐ. — 5 Z ܠܐ. — *Ib.* ε ܬܬܕܝܢܘܢ. — *Ib.* ε ܠܐ [ܘܠܐ secundo. — 7 η om. ܘܡܢܘ .... ܐܩܝܡܢܝ. — 9 ε ܕܐܢ. — *Ib.* γ *iustus* ܟܐܢ [ܫܪܝܪ. — 10 αγ *sed non* ܠܐ ܐܠܐ. — *Ib.* γ add. ܠܟܘܢ [ܐܢ ܐܠܐ. — 11 α add. ܠܟܘܢ [ܒܡܟܝܟܘܬܐ. — *Ib.* αγ *et ostendam* ܘܐܚܘܐ [ܐܚܐ. — 12 αγ ܠܗܘܢ [ܠܬܠܡܝܕܝ. — 15 γ ܡܠܦܝܢܐ. — 16 αγη *dat* ܝܗܒ [ܥܒܕ. — 17 ε ܕܝܢ [ܐܡܪ. — *Ib.* α ܒܛܒܬܐ. — *Ib.* αγ ܒܟܠ ܕܥܒܕܝܢ ܠܟ (malitiam) *quamlibet benefactis;* η *benefactis* om. ܒܟܠ et legit ܛܒܬܐ [ܒܟܠ ܛܒܬܐ. — 19 γ om. ܐܡܪ. — 22 γ om. ܐܡܪ α ܐܡܪ ܕܐܢܐ. — 23 γ ܒܚܘܒܗ. — 25 α ܕܡܚܒܝܢ.

I. [1] Matth. VII, 14. — [2] Matth. XXV, 34.
II. [1] Luc. VI, 29. Cf. Didache c. I. — [2] Matth. V, 41. — [3] Matth. V, 40; Luc. VI, 29. — [4] Luc. VI, 27; Matth. V, 44. — [5] Matth. VI, 9; Luc. XI, 2; Matth. VI, 12; Luc. XI, 4.

[6] Matth. V, 23 sq. — [7] Luc. VI, 37; Matth. VII, 1. — [8] Luc. XII, 14. — [9] Ioh. VIII, 16. — [10] Ioh. IX, 39.
III. [1] Matth. VII, 17. — [2] Rom. XII, 21. — [3] Matth. VIII, 20. — [4] Ioh. XV, 10. — [5] Ioh. XIII, 35.

discipulos meos esse, quod diligatis invicem. [6] *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos.* [7] *Benedicite et nolite maledicere.* [8] *Et nolite,* inquit, *appellare alter alterum amens, aut fatue, aut stulte, aut turpis; sin autem, ad perfectionem non pervenietis.*

IV. [1] *Qui,* inquit, *maledixerit, aut iratus fuerit, aut invenietur in ipso defectus nec exterminaverit eum : ad perfectionem non perveniet.* [2] *Qui,* inquit, *non relinquit omnia et tollit crucem suam et sequitur me* (hoc est, conversationem meam) *non est me dignus*; id est, non hereditabit cum tollentibus crucem regnum caelorum. [3] *Qui respicit retrorsum, inutilis mihi est;* hoc est is, qui relictis mandatis his magnis et mansuetis et apotacticis ad parva descendit. [4] *Qui odit animam suam, hic diligit me;* hoc est is, qui non diligit vitam saeculi huius caduci. [5] *Omnis,* ait, *qui invenit animam suam, perdit eam;* hoc est, is qui eam ablactat et ieiunare facit a mundo.

[6] Ioh. XIII, 34. — [7] Rom. XII, 14. — [8] Cf. Matth. v, 22.
IV. [1] Origo citati ignota est. — [2] Matth. x, 37. Luc. XIV, 26. — [3] Luc. IX, 62. — [4] Matth. x. 37. — [5] *Ib.* 39.

[6] *Qui non dimittit septuagies septies, non est me dignus;* hoc est, qui ultionem repetit de offensis, licet minimam, non erit perfectus. [7] *Qui,* ait, *non lavat pedes inimicorum suorum, tametsi sciat illos se tradere ad necem, sicut fecit Iscariotae, non est me dignus;* hoc est, non erit perfectus nec fiet mihi frater et mater et filii et sorores. [8] *Qui non pergit ad eum, qui ipso indiget, sicut ego perrexi ad Ioannem, qui me opus habuit, non est discipulus meus;* hoc est, non erit magister. [9] *Omnis,* ait, *qui humiliaverit animam suam, exaltabitur, et omnis, qui se exaltaverit, humiliabitur;* hoc est, cum fiat turpis coram Deo. [10] *Omni, qui petit a te, da ei;* hoc est, id quod habes : si terrestria possideas, da ex eis; et si caelestia, ex ipsis da petenti a te. Invidia corporalis est, si quis recusat corporalia; et invidia spiritualis est, si quis retinet verbum ab illo, qui capax est eius.

V. [1] *Estote,* inquit, *orantes, et ne vos taedeat, ne intretis in tentationes et vexationes.*

[6] Cf. Matth. XVIII, 21. — [7] Cf. Ioh. XIII, et pro altera parte citati Matth. XII, 49. — [8] Cf. Matth. III, 14. — [9] Luc. XVIII, 14; Matth. XXIII, 12. — [10] Matth. v, 42.
V. [1] Luc. XVIII, 1.

[2] *Ne*, inquit, *gloriarer de praestantia revelationum, datus est mihi stimulus in carnem meam, angelus Satanae, qui me colaphizaret, ne dicerem : multum profeci, aut comprehendi.*

[3] *Nolite*, inquit, *solliciti esse, quid manducetis et quid bibatis;* hoc nempe est, nolite operari ventris gratia.

[4] *Qui observant*, ait, *praecepta ista et renascuntur denuo, Spiritui*, inquit, *similes sunt, qui, ubi vult, spirat;* hoc est, in caelo cum Dño, nec datur vis, quae possit dirigere ipsos, eo quod certamen externum devicerunt non habentes contentionem et luctam cum hominibus, et terrorem internum abstulerunt, eo quod cum solo peccato luctantur, non vero cum fratribus suis, Adae filiis, ne tunc quidem, si ipsos occidant : quam ob rem voluntatem et libertatem suam subtraxerunt ei, qui ipsos subigere vult in servitutem, et ipsum Dñum intuentur spiritu; in hoc saeculo velut in speculo et, quando egressi fuerint e corporibus suis, facie ad faciem vident eum, tamquam de gloria in gloriam[5]; quia oculos suos conniverunt et aures suas occluserunt malignitatibus : vident quippe regem in decore suo in terris remotis[6].

[illegible]

Zαγεη] — 1 η om. [illegible]. — 2 ε [illegible]. — 5 ε [illegible] [[illegible]. — 6 αγη [illegible] [[illegible]. — 8 αγη [illegible]. — 9 γεη [illegible]. — *Ib.* η om. [illegible]. — 12 Zε [illegible] [[illegible]. — 13 α [illegible]. — 14 Z [illegible]. — 17 η [illegible]. — *Ib.* γ [illegible] (sic.) — 18 γε [illegible]. et γ addit [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 24 γ [illegible]. — *Ib.* η [illegible]. — *Ib.* γ [illegible] [[illegible]. — 25 η [illegible] γ *in gloria eius* [illegible] [[illegible].

[2] II Cor. XII, 7. — [3] Matth. VI, 25; Luc. XII, 22. — [4] Ioh. III, 8. — [5] II Cor. III, 18. — [6] Is. XXXIII, 17.

[illegible]

VI. [1] *Reputa*, inquit, *quemlibet quasi te praestantiorem et esto omnia cum omnibus.*

[2] *Omnis*, inquit, *qui non incedit in vestigiis meis, et ingreditur in domos publicanorum et meretricum et docet eos, sicut ostendi ei, non erit perfectus.*

[3] *Nota sit*, ait, *mansuetudo vestra omnibus hominibus et date pacem cum osculo sancto et mundo cuique.*

[4] *Et beati*, inquit, *qui mundi sunt corde suo et pacifici cum omnibus;* hoc est, non solum reconcilient inimicos suos, sed etiam inimicos alios aliis distantes; et sic obtinebunt arbores paradisi supercaelestis, de quibus iussus est Adam comedere et delectari; et obedivit Maligno et proiecit eum et occlusae sunt portae paradisi ante faciem eius, donec eas Iesus aperire vellet. Et etiam perfodit maceriam inimicitiae[5] et reconciliatus est creaturae et pacavit sanguine crucis suae, quae in terra sunt et quae in caelis.

VII. Arbores autem magnae paradisi spiritualis, de quibus comedunt hi, qui observant praecepta magna, sunt hae :

Zαγεη] — 1 Z ε om. [illegible]. — *Ib.* Z αη [illegible]. — 3 αγ [illegible] [[illegible]. — *Ib.* η om. [illegible]. — 4 Zε om. [illegible] — 5 αγη add. [illegible] [[illegible]. — 7 Z [illegible]. — 9 ε [illegible]. — *Ib.* ε om. [illegible]. — 11 Z [illegible] ε [illegible] [[illegible]. — 12 α om. [illegible]. — 13 αγη [illegible] [[illegible]. — *Ib.* η [illegible]. — 15 η [illegible]. — 17 Zε [illegible] η [illegible]. — *Ib.* Zε [illegible]. — 18 η add. *Christus* [illegible] [[illegible]. — 20 ε om. [illegible] in textu, suppl. in marg. — 21 γ [illegible]. — 22 Zε [illegible]. — 23 ε [illegible]. — *Ib.* ε add. *Dni* [illegible] [[illegible].

VI. [1] Citatum apocryphum, quod saepissime in Libro Graduum recurrit. Cfr. Phil. II, 3. — [2] Nescio an etiam hoc effatum citatum habendum sit. — [3] Phil. IV, 5; Rom. XVI, 16. — [4] Matth. V, 8 sq. — [5] Eph. II, 16.

fides, abnegatio, mansuetudo, caritas, spes, veracitas, sanctitasque in Dño[1] quas cum Dno comedunt et delectantur. Finis autem sermonum meorum est id, ne quis dicat *deiecte*, aut *immunde*, sicut dixit Simon[2]. Praecepta haec data sunt ei, qui perfectus fieri vult, quae his similia sunt in toto Novo Testamento. Et, qui perfectus fieri vult, hisce utatur praeceptis, et dimittat alia praecepta illa, quae sunt herba et lac, sicut infans relinquit lac matris suae statim atque paulisper fortior fit, quae sunt : *increpa fratrem tuum in iudicio*[3] et *reputa eum velut gentilem*[4], quod est contrarium illi : *noli iudicare*[5] *et dimitte ei, quotiescunque deliquerit in te*[6], nam praecepta haec minora et his similia, quae data sunt, velut lac infantibus et velut herbae infirmis, efficiunt ne homo vir fiat nec sanetur in aeternum. Et ego ideo curam habui ea discernere, quia sunt, qui perfecti fieri velint, et circuit eos Malignus et praevenit praeceptis parvis, nec eos perfici sinit et credere facit eos ipsos peccare, si transcendant praecepta minora. Et nesciunt, si per caritatem

[illegible]

[illegible]

etiam praecepta illa magna transcendant, optimum fore eis.

VIII. Si quis enim velit, per caritatem non solum praeceptis illis minoribus maior efficitur, sed ipsis quoque magnis. Dñs enim dicit ei : *Si quis percusserit te in maxilla tua, admove ei alteram*[1]; det adhuc lumbos et ecce maior fit illo, qui maxillam suam praebet tantum; nec omnino ultionem repetat de offensis et ecce erit maior, quam is, qui septies septuagies dimittit[2]; et vadat plus, quam mille passus, et ecce humiliavit se plus, quam Iesus praecepit ei. Nam dixit ei : *Qui te ducit vi mille passus, alia duo vade cum ipso*[3]; sic faciat etiam cum mandatis parvis et perveniet ad illa magna, et doceat adulteros cum pace et ecce maior erit illo, qui non manducat panem cum eis, nec commiscetur cum eis; et inter se et illum doceat fratrem suum ne peccet : et en maior erit, quam illi, qui iudicant et traducunt eum; qua ratione maior erit mandatis parvis et consistit in ma-

Zaγεη] — 1 γ *et spes vera* [illegible]. — 3 ε [illegible]. — 4 γ *et immundus* [illegible]. — *Ib.* Zaγη [illegible]. — *Ib.* αγη [illegible]. — 5 εη [illegible]. — 6 Zε om. [illegible] .... [illegible]. — 7 α [illegible]. — 9 ε om. [illegible]. — *Ib.* αγ [illegible]. — 11 ε [illegible]. — *Ib.* αγη add. [illegible]. — 12 η [illegible]. — 13 αγη [illegible]. — *Ib.* η [illegible]. — 15 ε [illegible]. — 16 α [illegible]. — 18 αη [illegible] γ [illegible] ε [illegible]. — *Ib.* αγη *et totum* [illegible]. — 19 αγη [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — *Ib.* γ *et impedit* [illegible]. — 22 γ [illegible].

VII. [1] Gal. v, 23. — [2] Act. x, 14. — [3] Matth. xviii, 17. — [4] *Ib.* — [5] Matth. vii, 1. — [6] Luc vii, 4.

Zaγεη] — 1 η om. [illegible] ... [illegible]. — 2 Z om. [illegible]. — *Ib.* ε *valde magnum et bonum est* [illegible]. — 3 ε *si enim velis, non solum mandatis istis parvis maior eris* [illegible]. — 5 Zε om. [illegible]. — 7 Zα [illegible]. — 8 αγη om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible] (sic). — *Ib.* α om. in textu [illegible] ... [illegible], et supplet in margine. — *Ib.* αγη add. [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 9 Zε [illegible]. — 10 αγη om. [illegible]. — *Ib.* αγη [illegible]. — *Ib.* η [illegible]. — 11 Zε om. [illegible] secundo. — 12 αγη [illegible]. — 13 η add. *unum* [illegible]. — *Ib.* αγη [illegible]. — 14 ε [illegible]. — 15 γ [illegible]. — *Ib.* ε [illegible]. — 16 αγη [illegible]. — 17 αγη om. [illegible]. — 18 ε *qui non manducat cum eis nec commiscetur* [illegible]. — 19 ε [illegible]. — *Ib.* γη [illegible]. — 20 ε add. [illegible]. — *Ib.* αγη [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — 21 αγεη om. [illegible]. — *Ib.* αη [illegible] γ [illegible]. — *Ib* γ [illegible] (sic). — 22 η [illegible].

VIII. [1] Matth. v, 39. — [2] Matth. xviii, 22. — [3] Matth. v, 41.

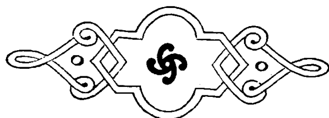
gnis et perfectus fit. Et is, qui stat in mandatis magnis quae sunt mitia, magis [adhuc] humiliet se, amplius quam praecipiunt mandata magna : et ecce, conglorificabitur cum Dño et maior erit illo, qui consistit in eis. Possibile enim est crescere viro prae viro per Spiritum Paraclitum, quia amplius humiliavit se quam iussus est. Etiam Dns dixit[1] : *Si ego, qui non peccavi nec deliqui et sum dominus et magister vester, tantopere humiliavi meipsum : quanto magis decet vos, qui servi estis et peccastis, humiliari.* Ego enim humiliavi meipsum coram malefactoribus : quanto magis decet vos humiliari coram malis.

Explicit sermo secundus.

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܒ

Ζαγεη] — 4 η [...] — *Ib.* ε om. [...] — 5 ε desinit [...] cetera lacerata sunt et fragmenta aliqua tantum remanserunt. — 6 η [...] — 8 η [...] — 10 αγη om. [...] — 11 γη *et peccastis* [...] α *servi estis peccati* [...] — 12 Z [...] — *Ib.* Zγ desinit [...] — *Ib.* η add. *Omnia committamusne proximus noster scandalum patiatur. Si vita tua utique iusta est et proximus tuus scandalum a te patitur, perdidisti vitam tuam. — Iusti nemini maledicunt, nec quemquam appellant stultum aut fatuum.* [...]

[1] Ioh. XIII, 14. An etiam continuatio citati, inde a verbis : *Ego enim,* citatum sit, nescimus; forma verborum innuit auctorem verba prius allegata paraphrastice exponere.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܐ
ܕܥܠ ܬܫܡܫܬܐ ܦܓܪܢܝܬܐ ܘܪܘܚܢܝܬܐ

SERMO TERTIUS

DE MINISTERIO CORPORALI ET SPIRITUALI

1. Etiam herbis et lacte alter altero magis crescit vir. Etiam ope mandatorum, quae omnibus data sunt, alius alio maior fit vir; sicut etiam per ministerium spirituale (quod consistit in mandatis magnis et mansuetis) maior fit ille vir, qui se amplius humiliat, sic etiam in ministerio corporali, qui dat simpliciter sicut Abraham cuique indigenti, nec quaerit, quis sit dignus, quis indignus, sed in nomine prophetae et in nomine iusti recipit ipsos[1], licet prophetae et iusti non sint. Et Dñs per *amen* iuravit[2] non esse perditurum mercedem eius. [Simili modo] qui caritatem suam oriri facit super bonos et malos, sicut sol Patris [oritur] super bonos et malos[3] praecipue autem super aedificatores et manifestatores veritatis, qui sunt domestici fidei. *Omnibus,* inquit,

α] — In titulo α [...]

[1] Matth. x, 41. — [2] *Ib.* — [3] Matth. v, 45.

benefacite[1], inprimis domesticis fidei. Si quis enim malis dat : quanto magis bonis? et si tu obligaris recipere eos, qui possident et operantur, quando casu fortuito inter peregrinos aut in itinere versantur, eosque refocillare : quanto magis eum, qui nihil habet, nec operatur, quia curam habet doctrinae, qua ei praecepit Dñs : *Nemo,* inquit, *qui operatur et rebus saeculi ligatur, potest placere eligenti se*[2], quia minister Dñi assiduus est coram ipso, sicut dixit : *Ubi ego sum, illic erit etiam minister meus*[3] mecum et coram me.

2. Maius est enim aliud alio ministerium, quemadmodum maior est alia portio alia. Maior est enim portio perfectorum, quam portio quam iusti hereditabunt perfectis posteriores. Iusti sunt, qui defectus diversos habent, quia non pervenerunt ad omnia mandata Dñi, nec fecerunt voluntatem eius magnam et beneplacentem et perfectam[4], quia se ipsos non exinanierunt, nec sanctificaverunt. His autem iustis Dñs ait : Si perfectionem consecuti non estis, saturate esurientes, vestite nudos, visitate infirmos, oppressos relaxate, captivos visitate et indigentias eorum supplete, peregrinos congregate, et *quod his fa-*

ܛܒ ܠܒܢܝ̈ܬܐ ܗܘ: ܡܢ ܕܝܗܒ ܠܒܝ̈ܫܐ. ܘܐܢ ܐܠܝܨ ܕܐܢܬ ܠܗܘܢ ܡܩܒܠ: ܐܡܬܝ ܕܡܫܬܟܚܝܢ ܒܐܟܣܢܝܐ ܐܘ ܒܐܘܪܚܐ: ܢܝܚ ܐܝܬ ܕܬܦܢܐ ܐܢܘܢ ܘܬܢܝܚ ܐܢܘܢ: ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܡܬܬܪܝܨ ܠܗܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܘܠܐ ܦܠܚ: ܡܛܠ ܕܝܨܝܦ ܠܗ ܥܠ ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܦܩܕܗ ܡܪܢ: ܕܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪ ܦܠܚ ܘܡܬܚܒܟ ܒܨܒܘ̈ܬܐ ܕܥܠܡܐ ܘܡܫܟܚ ܕܢܫܦܪ ܠܡܢ ܕܓܒܝܗ. ܡܛܠ ܕܡܫܡܫܢܗ ܕܡܪܢ ܡܩܕܡܘܗܝ ܐܡܝܢ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ: ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ: ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܐܦ ܡܫܡܫܢܝ ܥܡܝ ܘܩܕܡܝ܀

ܪܒܐ ܗܘ ܓܝܪ ܬܫܡܫܬܐ ܡܢ ܬܫܡܫܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܪܒܐ ܡܢܬܐ ܡܢ ܡܢܬܐ. ܪܒܐ ܗܘ ܓܝܪ ܡܢܬܐ ܕܓܡܝܪ̈ܐ ܡܢ ܡܢܬܐ ܕܢܐܪܬܘܢ ܟܐܢ̈ܐ ܕܒܬܪ ܓܡܝܪ̈ܐ. ܟܐܢ̈ܐ ܗܢܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܨܝܪ̈ܘܬܐ ܕܫܚܠܦ ܫܚܠܦ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܘ ܠܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕ̈ܢܘܗܝ ܕܡܪܢ. ܘܠܐ ܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ ܪܒܐ ܘܡܫܦܪܐ ܘܓܡܝܪܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܣܬܪܩܘ ܘܐܬܩܕܫܘ. ܡܪܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܟܐܢ̈ܐ: ܕܐܢ ܠܓܡܝܪܘܬܐ ܠܐ ܡܕܪܟܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܣܒܥܘ ܟܦܢ̈ܐ: ܟܣܘ ܥܪ̈ܛܠܝܐ: ܣܥܘܪܘ ܟܪ̈ܝܗܐ: ܐܪܦܘ ܠܐܠܝ̈ܨܐ: ܣܥܘܪܘ ܠܐܣܝ̈ܪܐ: ܘܡܠܘ ܚܣܝܪܘܬܗܘܢ: ܘܠܐܟܣܢܝ̈ܐ ܟܢܘܫܘ: ܘܗܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬܘܢ ܐܠܗܝ ܠܗܠܝܢ: ܐܡܪ

ܠܗܘ ܡܪܢ: ܕܠܝ ܗܘ ܥܒܕܬܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܬܘ ܐܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ. ܕܠܡܐ ܗܟܝܠ ܡܫܬܡܠܝܢ ܐܬܓܡܪܘ: ܗܠܝܢ ܕܒܫܠܝܐ ܘܒܥܢܝܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܐܬܝܗܘܢ.. ܐܘ ܐܝܢܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܒܠܘ ܠܗ ܠܡܪܢ ܒܟܦܢܐ ܘܒܥܪܛܠܝܘܬܐ: ܕܠܐ ܡܬܚܒܟܝܢ ܒܒܨܝܪ̈ܘܬܐ ܕܫܚܠܦ ܫܚܠܦ: ܡܛܠ ܕܠܐܝܢ ܒܐܪ̈ܥܢܝܬܐ: ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܡܕܪܟܝܢ ܠܟܠܗ ܫܪܪܐ ܡܛܠ ܕܥܢܝܢܝܢ ܒܨܦ̈ܬܐ. ܕܠܡܐ ܗܟܝܠ ܡܛܠܡ ܢܛܠܡ ܠܗܘܢ ܗܘ ܕܩܒܠܘܗܝ: ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܬܘ ܐܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ. ܠܘ ܓܝܪ ܡܐܡܪ ܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܟܠ ܕܠܐ ܡܬܓܡܪ ܠܐ ܚܝܐ: ܐܠܐ ܬܠܡܝܕܐ ܐܢܫ ܕܗܘܐ ܓܡܝܪܘܬܐ ܕܚܘܝܬ ܠܐ ܡܫܟܚ ܢܗܘܐ ܘܠܐ ܡܛܐ ܠܡܢܬܐ ܗܝ ܕܢܦܠ ܡܢܗ ܐܕܡ ܡܢ ܩܕܝܡ܀

ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܕܢܐܪܬ ܡܢܬܗ ܟܐܢܐ ܗܘ: ܐܢ ܗܘܐ ܒܐܪ̈ܥܢܝܬܐ: ܘܣܓܝܐܝܢ ܥܒܕ̈ܘܗܝ ܘܠܐ ܡܒܐܫ ܠܐܢܫ: ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܟܐܢܐ. ܘܐܢ ܡܥܒܪ ܘܡܒܐܫ ܒܙܒܢܐ ܕܗܢܐ: ܘܣܓܝܐܝܢ ܛܒ̈ܬܗ ܡܢ ܒܝܫ̈ܬܗ: ܗܢܝܢ ܪܚܡܝܢ ܢܣܒ ܘܡܬܦܨܐ ܘܚܝܐ: ܠܗܝ ܓܝܪ ܡܢܬܐ ܪܒܬܐ ܕܡܛܝܒ ܝܫܘܥ ܠܓܡܝܪ̈ܐ ܕܥܡܗ ܢܗܘܘܢ ܒܫܘܒܚܐ ܕܠܐ ܥܒܪ: ܠܐ ܐܙܠܝܢ: ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܓܡܪܝܢ: ܘܡܢ ܢܦܩܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܕܠܐ ܒܨܝܪܘܬܐ: ܐܝܟ ܕܐܬܦܩܕܘ ܠܗܘܢ ܠܫܠܝܚ̈ܐ. ܡܛܠ

citis, mihi fecistis, dixit eis Dñs[1]. *Propterea,* inquit, *venite, hereditate regnum*[2]. Num igitur forsitan perfecti facti sunt, qui in otio et negotio saeculi huius versantur? Aut quisnam eorum, qui Dñum in fame et nuditate receperunt, non irretiatur aliquibus defectibus, propterea quod laborent in terrenis nec possint assequi totam veritatem, hi, qui curis dant operam? Num igitur forsitan is, quem receperunt, fraudans fraudabit eos, qui dixit eis : *Venite, hereditate regnum?* Non enim dicendo dixit Dñs : Qui non fit perfectus non salvatur, sed : *discipulus,* inquit *perfectionis eius,* quam ostendi, *nequit fieri,* nec pervenit ad illam portionem, ex qua pridem excidit Adam.

3. Reliquum est autem, ut eis eam hereditet; si sit iustus in rebus terrenis et opera eius bona multa sint nec cuiquam malefecerit : hac ratione fit iustus. Et si quandoque transgrediatur et malefaciat et bona eius opera plura sint, quam mala, misericordiam consequetur et liberatur et vivit; ad illam enim portionem magnam, quam Iesus perfectus praeparat, ut secum sint in gloria perenni, non ibunt, nisi qui perfecti evaserunt et tunc ex hoc saeculo

αβ] — 1 α ܥܒܕܘ. — 13 β praemissis verbis : ܘܐܚܪܬܐ ܕܪܒܐ ܡܢ ܡܢܬܐ ܕܠܐ incipit ܪܒܐ. — Ib. β om. ܓܝܪ. — 14 β om. ܡܢ ܡܢܬܐ.

[1] Luc. VI, 28. — [2] Cf. II Tim. II, 4. — [3] Ioh. XII, 26. — [4] Rom. XII, 26.

αβ] — 1 α ܥܒܕܬܘܢ. — 5 α ܐܝܠܝܢ. — 11 α ܐܘ. — 13 α ܗܘܐ. — 16 α ܩܕܡܝܢ. — 17 α ܪܒܐ. — Ib. β ܟܕ — Ib. α add. ܕܝܢ ܐܢ.

[1] Matth. XXV, 40. — [2] Ib. 34.

sine defectibus exeunt; *sicut,* ait, *inventi fueritis, assumemini*[1]. Nam in lucta stant athletae et in agone et percutiunt et vapulant, quibus dixit Dñs : *Postquam percussistis et vapulastis, si viceritis et ascenderitis ex agone et bravium acceperitis et cum ipso bravio exieritis ex hoc saeculo : non memorabuntur defectus vestri, sed quemadmodum inventi fueritis in victoria, assumemini coronati*[2]. Proinde etiamsi portionem illam perfectorum iusti, benefacientes non hereditabunt (quia se non separant a possessionibus, uxoribusque suis) tamen portionem illa inferiorem minoremque hereditabunt.

4. Dñs enim dixit : *Esurivi et cibastis me, sitivi et potastis me, peregrinus fui et collegistis me, aegrotus fui et inter captivos fui et venistis ad me : ideo venite, hereditate regnum, quod paratum est vobis*[3]. Nam perfecti eradicarunt defectus suos virtute Dñi, eo quod patienter implorant eum et cito reddit preces eorum et facit ultionem ipsorum. Dñs enim promisit : *Cito faciam ultionem eorum*[4] et ecce facta est petitio ipsorum omnibus diebus vitae eorum, quia custodierunt praecepta Dñi et vicerunt malas suas cogitationes secum intrinse-

ܕܓܡܝܪܐ ܢܦܩܝܢ ܐܝܟ ܕܐܫܬܟܚܬܘܢ ܡܬܕܒܪܝܢ: ܘܟܬܫܝܢ ܒܗ ܘܡܬܡܚܝܢ ܒܗ: ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܪܢ: ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܚܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܬܡܚܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܐܢ ܙܟܝܬܘܢ ܘܣܠܩܬܘܢ ܡܢ ܐܓܘܢܐ ܘܢܣܒܬܘܢ ܙܟܘܬܐ: ܘܥܡܗ ܒܙܟܘܬܐ ܢܦܩܬܘܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܠܐ ܡܬܕܟܪܢ ܠܟܘܢ ܒܨܝܪܘܬܟܘܢ: ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܫܬܟܚܬܘܢ ܒܙܟܘܬܐ ܠܟܠܝܠܐ ܟܕ ܡܬܟܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܦܢ ܗܟܝܠ ܗܝ ܗܝ ܡܢܬܐ ܕܓܡܝܪܐ ܠܐ ܝܪܬܝܢ ܟܐܢܐ ܥܒܕܝ ܛܒܬܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܦܪܫܘ ܡܢ ܩܢܝܢܝܗܘܢ ܘܡܢ ܢܫܝܗܘܢ: ܐܠܐ ܡܢܬܐ ܕܬܚܝܬ ܡܢܗ ܘܙܥܘܪܬܐ ܡܢܗ ܝܪܬܝܢ܀

ܡܪܢ ܓܝܪ ܐܡܪ: ܕܡܛܠ ܕܟܦܢ ܗܘܝܬ ܘܐܘܟܠܬܘܢܢܝ ܨܗܐ ܗܘܝܬ ܘܐܫܩܝܬܘܢܢܝ: ܘܐܟܣܢܝܐ ܗܘܝܬ ܘܟܢܫܬܘܢܢܝ ܟܪܝܗܐ ܗܘܝܬ ܘܣܥܪܬܘܢܢܝ ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ ܘܐܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܘ ܐܬܘ ܝܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܡܛܝܒܐ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܓܡܝܪܐ ܥܩܪܝܢ ܒܨܝܪܘܬܗܘܢ ܒܚܝܠܗ ܕܡܪܢ: ܒܗܝ ܕܐܓܪܘ ܪܘܚܗܘܢ ܡܬܟܫܦܝܢ: ܘܡܥܓܠ ܫܡܥ ܨܠܘܬܗܘܢ ܘܥܒܕ ܬܒܥܬܗܘܢ. ܐܫܬܘܕܝ ܓܝܪ ܡܪܢ ܕܒܥܓܠ ܐܥܒܕ ܬܒܥܬܗܘܢ. ܘܗܐ ܗܘܬ ܒܥܘܬܗܘܢ ܟܠ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܝܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܢܛܪܘ

αβ] — 6 α *ascendetis* ܘܣܠܩܬܘܢ [ܘܣܠܩܬܘܢ. — 7 α ܒܨܝܪܘܬܟܘܢ. — 15 α *et nudus eram et vestistis me* ܥܪܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܟܣܝܬܘܢܢܝ [ܘܐܟܣܢܝܐ .... ܗܘܝܬ. — 18 α ܕܡܛܝܒܐ. — 22 β ܬܒܥܬܗܘܢ. — 24 α ܗܘܬ [ܗܘܐ.

[1] Citatum apocryphum. — [2] Pariter citatum apocryphum, cuius finis convenit cum citato praecedente (Cf. Clem. Alex. *Quis dives salvetur* ed. Potter § 40, p. 957 apud Resch, *Agrapha* p. 112 sq. Log. 39, Leipzig, 1889.) — [3] Matth. xxv, 34 sqq. — [4] Luc. xviii, 8.

ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܙܟܘ ܠܡܚܫܒܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܕܡܬܟܬܫܢ ܥܡܗܘܢ ܦܢܝܡ ܡܢ ܠܓܘ ܘܡܢ ܠܒܪ: ܘܐܓܪܘ ܪܘܚܗܘܢ ܥܡ ܨܠܘܬܗܘܢ ܥܕܡܐ ܕܙܟܘ ܘܐܬܟܠܠܘ ܘܢܣܒܘ ܟܠܝܠܐ ܕܙܟܘܬܐ: ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܩܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܐܙܠܘ ܗܘܘ ܥܡ ܡܪܢ ܠܗܝ ܡܢܬܐ ܕܛܝܒ ܠܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܕܪܓܐ ܥܠܝܐ ܐܬܛܝܒ: ܠܗܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܒܪܘܚ ܪܘܚܢܐܝܬ ܒܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ: ܘܒܬܫܡܫܬܐ ܕܪܘܚܐ ܘܒܓܡܝܪܘܬܐ: ܘܥܩܪܘ ܟܠܗܘܢ ܒܨܝܪܘܬܗܘܢ ܒܚܝܠܗ ܕܡܪܢ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܡܢ ܠܥܠ. ܫܠܝܚܐ ܕܝܢ ܠܗܠܝܢ ܕܒܝܫܬܐ ܐܝܟ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ ܐܡܪ ܗܟܢܐ: ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܝܘܪܬܢܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܕܒܣܪܐ ܥܒܕܝܢ: ܙܢܝܘܬܐ ܘܙܡܪܐ ܘܩܛܠܐ ܘܪܘܝܘܬܐ ܘܓܘܪܐ ܘܓܢܒܘܬܐ: ܘܡܛܠ ܕܡܕܡ ܕܫܦܝܪ ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܗܠܝܢ: ܡܒܝܢܐ ܗܝ ܕܠܐ ܝܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܐܦܠܐ ܚܝܝܗܘܢ܀

ܐܢ ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܢܫ ܕܒܙܒܢ ܛܒܬܐ ܥܒܕ ܙܒܢ: ܘܥܒܕ ܕܫܦܝܪ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ: ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ ܗܟܢܐ: ܢܦܪܘܥ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. ܐܢ ܕܛܒ ܘܐܢ ܕܒܝܫ. ܘܕܐܡܪܬ ܕܐܝܬ ܡܢܬܐ ܕܡܥܠܝܐ ܡܢ ܡܢܬܐ: ܡܪܢ ܐܘܕܥ ܬܪܬܝܗܝܢ ܟܕ ܐܡܪ: ܕܡܢ ܕܠܐ ܡܫܬܒܩ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ

cus et extrinsecus luctantes et se patientes exhibuerunt precibus suis, donec vincerent et coronarentur et coronam victoriae acciperent, et tunc egressi sunt ex hoc saeculo et cum Dño venerunt ad portionem illam, quam paravit eis, nam gradus excelsus paratur his, qui per Spiritum spiritualiter ministrabant in praeceptis magnis et in ministerio spirituali et perfectione et virtute Dñi exterminarunt omnes defectus suos, sicut superius scriptum est[1]. Apostolus autem his, quorum omnia opera mala sunt, sic ait : *Non est illis hereditas in regno Dei, qui haec opera carnis faciunt : fornicationem et comessationem et homicidium et ebrietatem et adulterium et furtum*[2]; et quoniam nihil honestum faciunt isti : patet eos non esse hereditaturos regnum, nec salutem suam.

5. Si vero detur homo, qui quandoque bona faciat et aliquando, quae honesta sunt, perficiat, sic ait Apostolus : *Retribuet die illa iudicii unicuique iuxta opera eius, sive bonum sive malum*[3]. Quod vero dixerim aliam portionem alia sublimiorem esse, utrumque Dñus indicat dicens[4] : *Si quis non renunciaverit omnibus quae possidet, et tollat crucem suam et*

αβ] — 2 α ܥܡ ܠܒܪ. — 5 α ܗܝܕܝܢ ܙܟܘܬܐ. — 6 α ܘܗܘܘ — 13 α om. ܗܘ. — 20 β ܛܒܬܐ. — 21 α ܫܦܝܪ ܘܥܒܕ ܫܦܝܪ.

[1] Vid. supra § 3. — [2] Gal. v, 20 sq. — [3] II Cor. v, 10. — [4] Luc. xiv, 33; Matth. x, 38.

sequatur me et imitetur me, non est me dignus.

6. Hoc loco respexit ad mansionem magnam et sublimem; et quando dixit : *Venite benedicti Patris mei, hereditate regnum illud, quod paratum erat vobis*[1], istic ad aliquid illa priore portione inferius respexit. *Peregrinus*, ait, *eram et collegistis me*[2]. Quis est, qui colligat peregrinos, cum non possideat domum? sicut dixit : *renuntiabo domui et possessioni*[3]. *Esurivi*, inquit, *et cibastis me*[4]. Quis est, qui saturet esurientes, cum exinanierit se nec quidquam possideat, sicut dixit Dñs : *Qui possidet quidquam, non est me dignus*[5]. An non liquet eum hereditatem illa priore minorem annunciare? *Nudus*, inquit, *eram et vestistis me*[6]. Quis est, qui vestiat nudos, cum se exinanierit, nec quidquam possideat? sed oeconomum agens pauperum et adiutorem miserorum aliorumque miserorum : infirmorum et nudorum et peregrinorum in Dño : quia qui accipit ab eo, qui habet et dat ei, qui non habet, probus honestusque est, sed ne hic quidem exinanivit se iuxta verbum Dñi[7]. *Ne animae quidem tuam curam habeas, quavis cogitatione victus et vestitus, sed omnia, quae habes*, inquit, *da uno die vel*

αβ] — 2 β desinit .

[1] Matth. xxv, 40. — [2] *Ib.* 35. — [3] Cf. Luc. xiv, 33. — [4] Matth. xxv, 40. — [5] *Ib.* — [6] Matth. vi, 26. — [7] Matth. xix, 21.

uno mense pauperibus et tu tolle crucem ~~meam~~ et sequere me. Verumtamen, cum ecce nihil possideat, si recipit ab isto et dat huic, stat in otio et negotio, in acceptione et datione saeculi huius, nec exinaniit se, sicut dixit Dñs : *Exaltamini supra terram, nec solliciti sitis*[1]; et sicut dixit Apostolus : *Quae sursum sunt, quaerite*; *quae sursum sunt, cogitate*[2].

7. Debuisset enim dominos divitiarum docere, ut ipsi, suismet manibus benefacerent ex opibus suis cuique indigenti et afflicto, sicut dixit Apostolus : *Divites, qui in hoc mundo sunt, doce paratos esse ad opera bona et thesaurizare sibi thesauros in caelo, nec ponere fiduciam in divitiis caducis*[3]. Sic igitur debuisset facere ei, qui in cura dandi et accipiendi iacet : docere divitiarum possessores ut ex his, quae possident, ipsi suismet manibus darent pauperibus, et ipsum assiduum esse in oratione et deprecatione et ministerio et lectione et in verbo Dei et promptum paratumque [succurrere] cuique indigenti doctrina et verbo veritatis Dñi, sicut ipse Dñs et Apostoli similiter fecerunt constituentes diaconos aegrotis et nudis et peregrinis et captivis et omnibus egenis, ut

α] —

[1] Citatum apocryphum. — [2] Col. iii, 1. — [3] I Tim. vi, 17 sqq.

ipsi verbum Dei et orationem administrarent[1]. Similiter is, qui tollit crucem et accepto paraclito perfectus fit, nullum prorsus habet consortium cum rebus visibilibus; si vero illa diligat, fit iustus, non perfectus, quia non renunciavit visibilibus. Si autem non videant hi divites, ubi afflictus sit, ostendens ostendat eis tantum, ubi sint egeni, tantum absit, ut ipse in domum suam [eleemosynas] recipiat et in tribulationem maximam incidat, nam murmurabunt in eum plurimi, exacerbabunt spiritum eius, nec eum perfici sinent, cum is, cui provisum est, gaudeat et is, quem sibi alere non erat copia accuset eum murmurando, "quod acceperit, nec nobis dederit," et ipsum, rebus visibilibus approximantem malum reddunt[2], nisi dator perfectus se a divitiis exinanierit et curam habuerit eorum, qui carent scientia Dñi, omniumque hominum, ut salvi fiant perfectique, fiatque assiduus in oratione et supplicatione et ministerio verbi Dei apud omnes, et pro seipso, qua ratione omnibus sibique benefaciet oratione et adhortatione salutis novae.

αβ] — 2 β praemissis verbis [illegible] incipit. [illegible] — 4 α [illegible]. — 5 desinit β [illegible]. — 8 α [illegible]. — 17 β praemissis verbis [illegible] incipit [illegible]. — 24 β [illegible]. — 25 β [illegible].

[1] Act. vi, 4. — [2] De hac re fusius agitur infra, Sermone XXV.

8. Qui enim tollit crucem et docet verbum, non potest accipere ab isto et dare huic et emere et vendere, ne sibi quidem succurrere potest, nisi eum res valde urgeat. Nam Dñs dixit : *Noli curam habere corporis tui, quid induas, neque animae tuae, quo operiaris*[1]. Qui potest is, qui tollit crucem et iubetur nullam habere curam succurrere aliis rebus invisibilibus? Is ergo, qui pro rebus visibilibus crucem tollit, onus orandi suscipit pro omnibus et humiliter hortandi et docendi omnes homines, bonos et malos ipsos invicem pacando et faciendo pacem inter ipsos, siquidem eum auscultare velint; atque sive audiant eum sive non audiant, ipse cum humilitate tenetur omnes docere homines, dignos et indignos, nam Dñs ita vult, ut doceat etiam homicidas suos et oret pro omnibus malefacientibus sibi et diligentibus se.

9. Sunt autem, qui panem hunc visibilem esuriant, et sunt, qui iustitiam et vitam esuriant[2]. Et sunt, qui careant vestimento invisibili et lumine et vita et regno. Homines igitur hi, qui opes visibiles possident, vestiunt nudos visibiles et saturant famelicos

αβ] — 4 β om. [illegible]. — 12 β [illegible]. — 13 α [illegible]. — 24 β [illegible].

[1] Matth. vi, 26. — [2] Matth. v, 6.

visibiles. Et qui spirituales sunt et rem oculis carnis invisibilem possident, vestiunt eos, qui nudi sunt veste perenni et luce et vita per doctrinam bonam et seminant in aures simplices sicut scriptum est : *Flumina aquae vivae fluent e ventribus eorum, qui credunt in Iesum et custodiunt omnia praecepta eius et faciunt totam voluntatem eius*[1]. Quapropter saturant homines iustitiam et cibum solidum esurientes et omnes homines perfectos in Christo constituunt, sicut Dñs scripsit nobis et de perfectione demonstravit nobis. Dixit enim : *Estote perfecti, sicut Pater vester in caelis perfectus est*[2], et sicut Apostolus scripsit : *Hic est labor meus et agon meus per operationem, quae operatur in me virtute Dñi, ut constituam totum hominem perfectum in Christo*[3].

10. Duabus igitur personis conveniunt verba illa Dñi : *Esurivit et cibastis me, et nudus eram et vestistis me*[4]. Est enim, qui aquas vivas sitiat, de quibus dixit Dñs : *Qui bibit ex eis, non sitiet*[5]. Et est qui corpore sit infirmus, et est qui sit infirmus mente, et est qui corpore ligatus sit ab hominibus, et est qui spiritu a Satana ligatus sit, nec re-

ܡܬܚܙܝܢ ܠܥܝܢܐ ܕܦܓܪܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܪܘܚܢܐ ܘܩܢܝܢ ܨܒܘ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܥܝܢܐ ܕܦܓܪܐ. ܡܠܒܫܝܢ ܐܢܘܢ ܠܕܥܪܛܠܝܢ ܡܢ ܠܒܘܫܐ ܕܠܐ ܥܒܪ. ܘܡܢ ܢܘܗܪܐ ܘܡܢ ܚܝܐ ܒܡܠܦܢܘܬܗܘܢ ܛܒܬܐ. ܘܙܪܥܝܢ ܒܡܫܡܥܬܐ ܦܫܝܛܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܢܗܪܘܬܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܢܪܕܘܢ ܡܢ ܟܪܣܗܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝܫܘܥ ܘܢܛܪܝܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܘܥܒܕܝܢ ܟܠܗ ܨܒܝܢܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܣܒܥܝܢ ܐܢܫܐ ܕܟܦܢܝܢ ܠܟܐܢܘܬܐ ܘܠܡܐܟܘܠܬܐ ܥܫܝܢܬܐ ܘܡܩܝܡܝܢ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܒܡܫܝܚܐ ܓܡܝܪܐ: ܐܝܟ ܕܟܬܒ ܠܢ ܡܪܢ ܘܚܘܝ ܠܢ ܥܠ ܓܡܝܪܘܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܕܗܘܘ ܐܢܬܘܢ ܓܡܝܪܐ ܐܝܟ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܓܡܝܪ ܗܘ: ܘܐܝܟ ܕܟܬܒ ܫܠܝܚܐ: ܕܗܢܘ ܥܡܠܝ ܘܐܓܘܢܝ ܒܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܡܬܥܒܕܐ ܒܝ ܒܚܝܠܐ ܕܡܪܢ: ܕܐܩܝܡ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܓܡܝܪ ܒܡܫܝܚܐ܀

ܠܬܪܝܢ ܗܟܝܠ ܦܪܨܘܦܝܢ ܦܐܝܢ ܗܠܝܢ ܡܠܘܗܝ ܕܡܪܢ: ܕܟܦܢܬ ܗܘܝܬ ܘܐܘܟܠܬܘܢܝ: ܘܥܪܛܠܝ ܗܘܝܬ ܘܐܠܒܫܬܘܢܝ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܨܗܐ ܠܡܝܐ ܚܝܐ: ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܕܡܢ ܕܫܬܐ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܨܗܐ. ܘܐܝܬ ܕܟܪܝܗ ܒܦܓܪܗ: ܘܐܝܬ ܕܟܪܝܗ ܒܪܥܝܢܗ: ܘܐܝܬ ܕܦܓܪܗ ܐܣܝܪ ܠܒܢܝܢܫܐ: ܘܐܝܬ ܕܪܘܚܗ ܐܣܝܪ ܠܣܛܢܐ:

αβ] — 3 β ܕܪܘܚܢܝܐ. — 5 α ܡܢ. — 16 β ܫܠܝܚܐ — 20 αβ ܐܝܬ. — 26 α ܕܪܘܚܗ.

[1] Ioh. VII, 38. — [2] Matth. V, 48. — [3] Col. I, 28 sq. — [4] Matth. XXV, 35. — [5] Ioh. IV, 13.

ܘܠܐ ܡܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܘܐܝܬ ܐܢܫ ܕܢܘܟܪܝ ܡܢ ܐܢܫܘܬܐ: ܘܐܝܬ ܕܢܘܟܪܝ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܐܝܬ ܒܢܝܢܫܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܟܠ ܦܓܪܢܝܬܐ ܡܣܟܢܐ: ܘܐܝܬ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܟܠ ܪܘܚܢܝܬܐ ܡܣܟܢܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܡܫܡܫܝܢ ܒܪܘܚ ܪܘܪܒܝܢ ܛܒ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܥܕܪܝܢ ܠܗܢܐ ܕܡܣܟܢܐ ܘܗܘܝܢ ܦܠܚܝ ܬܪܥܐ ܠܐܚܪܢܐ: ܡܛܠ ܕܡܩܒܠܝܢ ܡܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܝܗܒܝܢ ܠܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ: ܘܗܠܝܢ ܬܘܒ ܕܥܒܕܝܢ ܛܒܬܐ ܡܢ ܢܟܣܝܗܘܢ: ܬܪܘܝܗܘܢ ܗܠܝܢ: ܐܢ ܢܛܪܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܘܠܐ ܢܥܒܕܘܢ ܗܢܘܢ ܠܐܚܪܢܐ ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܠܗܘܢ: ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܨܒܝܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ: ܗܟܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܗܢܘܢ ܠܐܚܪܢܐ: ܗܠܝܢ ܕܗܟܢܐ ܐܝܬܝܗܘܢ: ܗܢܘܢ ܐܢܘܢ ܒܪܝܟܘܗܝ ܕܐܒܐ ܗܢܘܢ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܪܐ: ܬܘ ܝܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܡܛܝܒܐ ܗܘܬ ܠܟܘܢ: ܕܐܝܬܝܗ ܠܬܚܬ ܡܢ ܗܝ ܡܢܬܐ ܛܒܬܐ ܕܛܝܒ ܡܪܢ ܠܗܠܝܢ ܕܫܩܠܘ ܨܠܝܒܝܗܘܢ ܘܐܫܬܒܩܘ ܡܢ ܟܠܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܘܐܬܕܡܝܘ ܒܗ ܒܡܪܢ ܘܒܫܠܝܚܘܗܝ. ܘܟܠܗܘܢ ܕܠܐ ܐܫܟܚܘ ܕܢܫܩܠܘܢ ܨܠܝܒܝܗܘܢ ܗܠܝܢ ܒܪܝܟܘܗܝ ܕܐܒܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܫܬܒܩܘ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ: ܐܠܐ ܐܬܥܢܝܘ ܒܥܡܠܗ

cipiat Spiritum Domini, sicut scriptum est[1]. Et est qui peregrinus sit ab humano genere, et est qui peregrinus sit a Deo. Et sunt homines, qui ministrent egenis rerum corporalium, et sunt, qui ministrent egenis rerum spiritualium; homines autem spiritu ministrantes, multo maiores sunt. Illi vero, qui succurrunt egenis fiuntque ianitores aliorum (nam recipiunt ab eo, qui habet, et dant ei, qui non habet) et illi porro, qui benefaciunt ex opibus suis : hi ambo, si se ipsos ab omni re mala custodierint nec aliis quidquam fecerint, quod ipsi odio habent, sed sicut sibi volunt fieri ab hominibus, sic ipsi aliis fecerint, qui tales sunt, hi sunt « benedicti Patris » quibus Filius dixit[2] : *Venite, haereditate regnum, quod vobis paratum est*, quod inferius est illa portione bona, quam Dñs paravit his, qui acceptis crucibus suis renunciarunt visibilibus et ipsum secuti Dñum et Apostolos eius imitati sunt. Illi vero, omnes « benedicti Patris » qui non potuerunt tollere cruces suas, quia non renunciarunt omnibus, quae habuerunt, sed operam dederunt otio et negotio saeculi huius, qua ratione

αβ] — 7 αβ ܪܘܪܒܝܢ. — 11 αβ ܐܬܪܘܝܗܘܢ.

[1] I Cor. II, 14. — [2] Matth. XXV, 34.

impediti, non potuerunt accipere Spiritum Paraclitum et assequi totam veritatem et perfici. Qui enim tollit crucem, exaltatur supra omnia visibilia; quemadmodum enim Dñs accepta cruce sua manifesta excelsior factus est terra omnibusque in ea : sic is, qui tollit crucem suam occultam, avellit se a terra et a cultura eius et a toto labore eius et ab universa sollicitudine eius. Nam sicut aliquis vivus ad crucem ligatur manifestam : sic vivens et in hac terra ambulans cruci occultae spiritu alligatur.

11. Sunt enim homines, qui vacui sint commixtione Spiritus; et quoniam non habent Spiritum Dei, reprobi fiunt, sicut dixit Apostolus : *Si est in vobis Spiritus Dei; si non, reprobi estis*[1]. Et sunt homines, in quibus aliquid ex Deo, aliquid ex Satana sit, et per commixtionem Spiritus Sancti, qui est in eis, bona operentur et transgressi mala committant ob mixturam peccati, quae in eis est. Et commixtio illa Spiritus Sancti eos quotidie hortatur, ut recedant ab operibus malis et bona operentur et seipsos adversus Malignum crucifigant eumque devincant. Quodsi eum devicerint, fiunt iusti et, si adhuc exaltari vo-

[1] Rom. VIII, 9.

luerint, fiunt perfecti, et si ita maneant, die illa iudicii retributionem accipient opera eorum mala et bona, aut misericordiam consequuntur et liberantur et vivunt. Et sunt homines, qui se purificaverint a commixtione Satanae et pleni sint Spiritus Dei omnibus diebus omnibusque horis suis, uti dixit Dñs ei, qui ad instar eius tollit crucem suam : *Ecce ego mitto vobis Spiritum Paraclitum, ut sit vobiscum usque ad consummationem saeculi*[1]. Homines autem, qui eiusmodi sunt, semper sunt Dñi et Dñs est in eis. Qui autem ne unicum quidem bonum opus facit, neque corpore, neque corde suo, et quod honestum est ne cogitat quidem : hic vacuus est Deo et gratia eius.

12. Quemadmodum enim malae cogitationes in corde a Satana fiunt, sic etiam cogitationes bonae in ipso a Deo sunt, et qui bona et mala operatur, aliquid ex Deo et aliquid ex Satana est in ipso. Et qui omnia bona facit et exinanit se et sanctificatur et omnes diligit, etiam homicidas suos, nec contrahit defectum quemquam : perficitur a Dño et repletur spiritu eius et repletus Spiritu Christi omnia bona operatur et de omnibus homini-

[1] Ioh. XIV, 16.

bus bona cogitat, de malis et bonis, nec est in ipso defectus et, si defectus aliquis inveniatur in ipso, certat et eradicat eum et fit supra omnia nefanda, quamquam in ipso saeculo est; et postquam obierit perfectus, cum Dño erit eumque facie ad faciem videbit. Sunt enim homines, in quibus modicum ex Dño sit benedictionis exiguae (haec est portio illa minor, quae commixtio ex Deo appellatur) et sunt, qui charisma omnium maximum acceperint (quod appellatur Spiritus Paraclitus) per quod implentur et replentur Deo et Christus integre habitat in eis. Igitur exinde cognoscitur Spiritum Paraclitum alicui inesse, quod ab eo doceri conspiciatur, ut omnes homines diligat et inimicos et homicidas suos et pro eis diligenter oret.

13. Sunt enim charismata magna et sunt charismata minora, et est commixtio et est benedictio, sicut de Maria et Aarone dixit Dominus, minora fuisse charismata eorum, quam Moysis [1]; et sicut minores erant septuaginta viri, qui de charismate Moysis acceperunt [2], et sicut minor erat portio Marthae,

[illegible]

αβ] — 1 α [illegible] (sic). — 8 α [illegible]. — 12 α *perficiuntur et implentur* [illegible]. — 16 β [illegible]. — 17 α [illegible]. — 25 α [illegible].

[1] Num. XII, 2, 7. — [2] Num. XI, 16 sq.

[illegible]

quam Mariae [1]. Ecce, cum his omnibus collocutus est Dominus et commixtio eius erat in ipsis, non tamen eo modo, quo erat in Moyse et Maria, sorore Lazari. Qui autem ne unicum quidem bonum opus operatur, nihil admiscetur ei de Spiritu Domini et reprobus fit [2]. Si itaque crucem eius cum humilitate et sanctitate tulerimus, post humiliationem nostram exaltabimur, sicut Ipse exaltatus est post voluntariam humiliationem suam, ut nobis exemplo fieret, sicut dixit Apostolus : *Imitatores mei estote fratres, sicut ego Christi* [3]. Hac ratione maior erat portio Mariae, sicut de ipsa Dñs testatus est : *Maria meliorem partem elegit sibi* [4]. Maria autem tulit crucem, quae est humilitas, mandata magna, et mortua est saeculo et usui eius et vixit in Dño in spiritualibus et spiritu servivit Dño eique adstricta tota die glorificabat eum, sicut dixit Spiritus de spiritualibus : *Tota die laudavimus te Deus* [5] et docuit et instruxit et discipulas fecit Dñum laudantes et ministrantes una cum discipulis illis qui Paraclitum acceperunt, et Dño in perfectione servierunt. Martha autem illo tempore victu et vestitu servivit Dño et turbae, quae cum eo erat, habens domum

αβ] — 1 β desinit [illegible].

[1] Luc. x, 42. — [2] Rom. VIII, 9. — [3] I Cor. IV, 16. — [4] Luc. x, 42. — [5] Ps. XLIV, 8.

et bona sua, ut Abraham, et iusta moribus suis, crucem tamen non tulit.

14. Nemo igitur accipit Paraclitum dum corporaliter ministrat habens negotia et mente terrae adstrictus dum est, nisi conniveat oculos suos a malignitatibus terrae et a tota pulchritudine terrae perfectioni contraria. Perfectus enim alienus est deliciis regnorum[1] et iis quae ad ea accedunt, quam ob rem is, qui perfectus non est, multo minor est illo, qui cruci ligatus nequit uti terra, sed sursum aspicit et quae sursum sunt cogitat, ubi Christus sedet in excelsis super dexteram Dei[2], factus mortuus saeculo est et manibus pedibusque affixus in vita sua. Qui enim saeculo hoc fruuntur et exinde provident esurientibus et nudis et nemini nocent: vivunt et Paraclitum accipere nequeunt, sed commixtio Spiritus sancti incrementum sumit in ipsis. Qui autem in Spiritu sunt, hoc requirit ab eis Dñs, ut iugiter sibi adscripti sint per meditationem sui, per sacrificium mentis et confessionem et orationem et humilitatem attriti dis-

αβ] — 4 β incipit [illegible] praemissis verbis [illegible]. — 7 β [illegible]. — 11 α [illegible]. — 23 α [illegible]. — *Ib.* β om. [illegible]. — 26 α om. [illegible].

[1] Vocabulum [illegible] in illo sensu accipiendum est, in quo in Martyriis S. Simeonis saepius occurrit *regalitas, persona regia* (cfr. anglice *Royalty*.) — [2] Col. III, 1.

cretione ad quemlibet hortandum, sicut Spiritus docet eos ut cum humilitate doceant homines et unumquemque pro sufficientia ipsius servum Dei reddant: eum qui spiritu potest servire spiritualem facientes, et eum, qui corpore potest servire docentes, qua ratione serviat corporaliter Dño. Ministri corporis sunt, qui victu et vestitu ministrant indigentibus, ministri autem spiritus sunt, qui praecepta distinguunt et verbum verum docent et ostendunt cuique, qua ratione vivat et quomodo incrementum sumat.

15. Nemo igitur reprehendat eos, qui cum nihil habeant, non faciunt eleemosynas visibiles; nam ministerium ipsorum non est hoc, nec ab eis hocce exigit Dñs, sed ipsi ministri sunt verbi et orationis, sicut Apostoli constituerunt septem diaconos victus et penoris et ipsi docebant verbum Dei[1]. Etiam ex his oeconomis, si quis se ipsum affligere et exinanire velit, pervenit ad mandata magna et consistit in perfectione, sicut fecit Stephanus, qui unus erat ex his septem diaconis[2] et exinanivit se et accepit Paraclitum et occisus est dum docebat, et non dum eleemosynas visibiles fa-

αβ] — 1 α [illegible]. — 3 α [illegible]. — 9 β [illegible]. — 12 α [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — 19 α [illegible]. — 21 β [illegible]. — 23 α [illegible]. — 27 β desint [illegible].

[1] Act. VI, 4. — [2] *Ib.* 5.

ciebat. Si quis enim multos ministros facit eleemosynarum visibilium et unicum ministrum spiritualem, qui doceat homines veritatem et renuntiet mundo : is vix erit in laboribus multis et mandata magna faciet et talia docens homines magnus erit. Et si plus praestiterit, quam iussus erat, valde glorificabitur a Dño, nam etiam Dñs tales ministros spirituales vult facere. Modum enim dedit Dñs ministris istis corporalibus, ut eleemosynas visibiles facerent et per eas viverent, non quasi opus haberet ipsis is, qui omnia nutrit et potest alere quemlibet egentem, sicut mundos illos supernos, qui non fatigantur nec laborant pro vestitu et victu, sed glorificando glorificant splendorem maiestatis eius et faciunt voluntatem eius. Et sic voluit Deus, ut se omnes glorificarent homines sine labore, si Adam recte egisset; attamen ne filii quidem eius recte agunt, et exacerbamus quotidie creatorem nostrum et crescit iniquitas nostra.

16. Maiores enim sunt ministri spirituales quam corporales, sicut maior erat Simon, quam Tabitha, quae ministra erat Dñi in corporalibus et filia regni cum esset, minor erat Simone et haereditate eius, ut ipse orans resuscitasset eam. Verumtamen eo tempore ministerium Tabithae et Marthae idem erat et Simonis et Mariae idem, nam Simon et Maria spiritu serviebant Dño, et Martha et Tabitha corpore serviebant eidem Dño. Et postquam Simon resuscitaverat eam et viderat ipsam ferre non posse vim ministerii sublimioris, apprehensa manu eius egenos ei tradidit nutriendos et vestiendos, ut filia regni fieret, perfectis inferior. Spirituales enim quemlibet cum discretione tractant. Qui se urget, ut ad perfectionem tendat, huic perfectionem ostendunt eumque ministrum spiritualium reddunt in ministerio, quod est spiritus et vita; et eum, qui se ipsum non urget nec hanc quaerit portionem, ministrum corporalium reddunt; hoc est, rerum visibilium ministerii visibilis; et, qui spiritualis est, minister fit rei oculis quidem carnis invisibilis, animae autem, spiritui, oculo spirituali visibilis. Cuique autem facile est se ad renunciationem et humiliationem compellere, si velit, et ad gradum summum ascendere et perfectum fieri et amplius adhuc humiliari et conglorificari cum Dño.

Explicit sermo tertius de ministerio corporali et spirituali.

ܟܒܪ ܓܝܪ ܐܢܫ ܣܓܝܐܐ ܡܫܡܫܢܐ ܕܙܕܩܬܐ ܕܡܬܚܙܝܢ ܥܒܕ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܪܘܚ: ܕܢܠܦ ܠܒܢܝܢܫܐ ܫܪܪܐ ܘܢܫܒܘܩ ܡܢ ܥܠܡܐ: ܠܡܣܟ ܗܘ ܗܘܐ ܒܥܡܠܐ ܣܓܝܐܐ ܘܥܒܕ ܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܘܡܠܦ ܗܟܢܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܘܗܘܐ ܪܒܐ. ܘܐܢ ܥܒܕ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܐܬܦܩܕ: ܣܓܝ ܡܫܬܒܚ ܡܢ ܡܪܢ. ܐܦ ܡܪܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܪܘܚ ܨܒܐ ܠܡܥܒܕ. ܦܘܪܫܐ ܓܝܪ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܡܪܢ ܠܗܠܝܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܦܓܪ: ܕܢܥܒܕܘܢ ܙܕܩܬܐ ܕܡܬܚܙܝܢ ܘܢܚܘܢ ܒܗܝܢ. ܠܘ ܓܝܪ ܕܣܢܝܩ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝܗܘܢ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܙܐܢ ܟܠܐ: ܗܘ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܙܘܢ ܠܟܠ ܡܢ ܕܣܢܝܩ: ܐܝܟ ܕܠܗܠܝܢ ܥܠܡܐ ܥܠܝܐ: ܕܠܐ ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܥܡܠܝܢ ܥܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܠܡܬܟܣܝܢܘܬܐ: ܐܠܐ ܡܫܒܚܝܢ ܡܫܒܚܝܢ ܠܗܘ ܙܝܘܐ ܕܪܒܘܬܗ ܘܥܒܕܝܢ ܨܒܝܢܗ. ܘܗܟܢܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܕܢܫܬܒܚܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܠܐ ܥܡܠܐ: ܐܠܘ ܐܕܡ ܬܪܨ: ܐܠܐ ܐܦܠܐ ܒܢܘܗܝ ܬܪܝܨܝܢ: ܘܡܡܪܡܪܝܢ ܠܗ ܠܒܪܘܝܢ ܟܠܝܘܡ ܘܣܓܝܐ ܥܘܠܢ܀

ܪܘܪܒܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܡܫܡܫܢܐ ܕܪܘܚ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܦܓܪ: ܐܝܟ ܕܪܒ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܡܢ ܛܒܝܬܐ: ܕܐܦ ܗܝ ܗܘܬ ܡܫܡܫܢܝܬܐ ܕܡܪܢ ܒܦܓܪܢܝܬܐ. ܘܟܕ ܒܪܬ ܡܠܟܘܬܐ ܗܘܬ: ܙܥܘܪܐ ܗܘܬ ܡܢ ܫܡܥܘܢ ܘܡܢ ܝܪܬܘܬܗ: ܐܝܟܢܐ ܕܗܘ ܨܠܝ

α] — 12 α ܒܗܘܢ. — 19 α ܕܢܫܬܒܚܘܢ (sic). — 23 α ܪܘܪܒܝܢ.

ܘܐܩܝܡܗ. ܒܪܡ ܕܝܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܛܒܝܬܐ ܘܕܡܪܬܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܚܕܐ ܗܘܬ: ܘܕܫܡܥܘܢ ܘܕܡܪܝܡ ܚܕܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܘܢ ܘܡܪܝܡ ܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܡܪܢ ܒܪܘܚ: ܘܡܪܬܐ ܘܛܒܝܬܐ ܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗ ܠܡܪܢ ܒܦܓܪ. ܘܟܕ ܐܩܝܡܗ ܫܡܥܘܢ: ܘܚܙܐ ܕܒܗܘ ܙܒܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܚܝܠܐ ܬܫܡܫܬܐ ܕܥܠܝܐ: ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܐܫܠܡ ܠܗ ܡܣܟܢܐ ܕܬܬܪܣܐ ܘܬܬܟܣܐ ܘܬܗܘܐ ܒܪܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܒܨܝܪܐ ܡܢ ܓܡܝܪܐ. ܪܘܚܢܝܐ ܓܝܪ ܡܬܒܝܢܝܢ ܬܘܩܢܐ ܕܝܢ ܟܠܢܫ. ܡܢ ܕܐܠܨ ܢܦܫܗ ܕܢܦܩ ܠܓܡܝܪܘܬܐ: ܓܡܝܪܘܬܐ ܡܚܘܝܢ ܠܗ ܘܥܒܕܝܢ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ ܕܪܘܚ: ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܪܘܚܐ ܘܚܝܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܐܠܨ ܢܦܫܗ ܘܠܐ ܒܥܐ ܠܗܕܐ ܡܢܬܐ: ܥܒܕܝܢ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ ܕܦܓܪܢܝܬܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܓܠܝܢ ܘܡܬܚܙܝܢ: ܕܬܫܡܫܬܐ ܕܡܬܚܙܝܐ. ܘܗܘ ܕܪܘܚ ܠܨܒܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܥܝܢܐ ܕܒܣܪܐ ܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ: ܐܠܐ ܠܢܦܫܐ ܕܡܬܚܙܝܐ ܒܪܘܚ ܠܗ ܒܥܝܢܐ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܠܟܠܢܫ ܕܝܢ ܦܫܝܩ ܗܘ ܠܗ: ܐܢ ܨܒܐ ܕܢܬܐܠܨ ܕܢܫܬܪܐ ܘܢܬܡܟܟ ܘܢܣܩ ܠܕܪܓܐ ܪܒܐ ܘܢܬܓܡܪ: ܘܝܬܝܪ ܢܬܝܬܪ ܢܬܡܟܟ ܘܢܫܬܒܚ ܥܡ ܡܪܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܐ ܕܥܠ ܬܫܡܫܬܐ ܦܓܪܢܝܬܐ ܘܪܘܚܢܝܬܐ܀

α] —

ܡܐܡܪܐ ܕܐܪܒܥܐ
ܕܥܠ ܥܣܒܐ ܕܟܪ̈ܝܗܐ

SERMO QUARTUS

DE HERBA INFIRMORUM

[illegible]

1. Igitur demonstratis praeceptis perfectionis et ministerio perfectione inferiore demonstrabimus cibum, qui est herba infirmos sanans. Quemadmodum enim infirmus omnes respuit cibos : sic infirmus mente continuo offenditur et desolatur quavis re, in qua modicum defectum conspicit; et sicut infirmus bonos cibos respuit : sic mens infirma murmurat contra mores bonos, nam trabem in suo oculo non inquirit, sed condemnat sibi similem, nec eum corrigit nec monet cum caritate, sed subvertendo subvertit in iudicio. Hanc ob rem Dñs, qui novit iudicantem desolatum esse, nec animae suae curam habere, nec fratrum misereri suorum, dixit ei[1] : *Quando videris peccasse fratrem tuum, cum caritate admone ipsum. Et si te non audierit, nec tu poteris connivere oculos tuos a iudicio, nec poteris claudere aures tuas, quominus audias malum de fratre tuo : accede ad eum inter te et ipsum solum et increpa eum. Caritas enim operit multitudinem peccatorum et odium iudicium suscitat*[1]. *Si te audierit, lucratus es fratrem tuum; si vero te non audierit et tu nequeas negligere fratrem tuum : accede ad eum coram uno. Si vero is non obediat et tu non recolligas animam tuam : accede ad eum coram duobus; et si non acquieverit, nec tu cessare possis ab increpatione, tertia adhuc vice increpa eum*[2]. *Si vero nec tu curam habeas animae tuae nec illum pudeat, coram tota ecclesia confunde eum. Si autem ne ecclesiam quidem audierit, omitte obiurgationem et neglige eum. Sufficit usque huc : considera eum uti reliquos gentiles, qui rebelles sunt*[3] nec eos increpare potes, et noli in cassum laborare. Et sicut gentilem, quando tibi obviam venerit, hortaris, ut fiat Christianus : sic

αβ] — In titulo β : *IV. Porro eiusdem de sermone de herba infirmorum* [illegible] — 6 α [illegible] — 11 α [illegible] — 14 α [illegible] — 15 β om. [illegible]

[1] Matth. XVIII, 15. Nequit statui an tota allegatio citatum habendum sit; notari dignum est auctorem quatuor νουθεσίας statuere, ad quas etiam Serm. XIX, n. 25 alludit.

αβ] — 6 α [illegible] — 7 α [illegible] — 8 β [illegible] om. [illegible] — 9 β [illegible] — *Ib.* β [illegible] — 13 β [illegible] — *Ib.* α [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 15 α [illegible] — *Ib.* α [illegible] — *Ib.* β [illegible] — 16 α [illegible] — 23 α [illegible] — *Ib.* α prima manu [illegible] sed altera manus correxit [illegible], ita tamen ut adhuc vestigia [illegible] aperta conspicuaque sint in [illegible] vocis [illegible] manu altera adiectae.

[1] Prov. x, 12. I Petri IV, 8; verba imprimis [illegible] certissime ex Ep. I. Petri desumpta esse videntur; Pešiṭtha enim *loc. cit.* Prov. legit : [illegible]. — [2] Matth. XVIII, 16. —

[3] Matth. V. 17. Eadem forma textus supponitur in Serm. 11, 2. Cf. etiam Serm. 2, VII; 11, 3; 11, 5. Sed etiam formam textus canonici nosse videtur, cf. 19, 12; 30, 14.

hortare etiam fratrem tuum nec ei inimicus esto, ne a Satana devoretur[1]. Et sicut cibo solido alter altero maior fit vir, qui plus humiliatur : sic etiam ope medicinae huius infirmorum alius alio sanior fit homo.

2. Qui igitur increpat fratrem suum inter se et illum et, si audiat se, docet eum, et si non, negligit eum : sanior est quam is, qui coram uno traducit eum. Et is, qui coram uno traducit eum, et si audiat se, lucratur eum, et si non, negligit eum : sanior est quam is, qui coram duobus traducit eum. Et is, qui coram tribus increpat et traducit eum, tolerabilior est, quam is, qui coram tota ecclesia iudicat et traducit eum. Quod si malitia non sinat eum negligere et percusserit aut expulerit eum : excidit ex iustitia, nam ipse odio habet, ne quis se percutiat, si peccaverit, dum ipse peccantem percutit. Hucusque expositio eorum, qui herbas manducant. Si autem hi quoque monere velint, sicut ego praescripsero ipsis, inter se et illos moneant et sive audierint ipso, lucrantur fratres suos, sive non, omittunt increpationes et iudicium : cito ascendent ad solidum

[Syriac text, p. 88, lines 1–26]

αβ] — 4 α [Syriac]. — 7 α [Syriac]. — 10 β [Syriac]. — 12 α [Syriac]. — 13 α om. [Syriac]. — 22 β om. [Syriac].

[1] II Cor. II, 18.

[Syriac text, p. 89, lines 1–26]

cibum et sani fiunt perfectique et provident sibi, ne peccent. *Et quid habent, quod iudicent servum alienum? Si stant, domino suo stant; stantes enim stant*[1]. Ad Iesum enim pertinet erigere eos, sicut erexit Paulum. Unde enim nosti, an [non] alter sit Paulus, quem tu persequi et iudicare vis?

3. Sed audi me, frater, ne in ipsa hac admonitione, quae fit inter te et illum, durum te in quempiam exhibeas tibique summum detrimentum inferas, sed humiliter et leniter et suaviter admone. Qui enim perfectus vult fieri, ita faciat, uti scriptum est : *Eum,* inquit, *qui delicto laborat, vos,* ait, *spiritu humili admonete*[2]. *Et debent,* ait, *fortes infirmitatem infirmorum sustinere*[3] et se patienter erga omnes gerere.

4. Audi me, frater, et expediet tibi, quod ego tibi et una tecum mihi quoque suadeo. Quando conspexerimus hominem immundum, sic ei dicamus : Frater, beati sunt sancti et mundi, quia vident Dñum Iesum[4] nec eos pudet in conspectu eius et liberantur ab omni malo et ieiunant mundo et illecebris eius. Et quando videris hominem durum

αβ] — 7 α [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 10 α [Syriac]. — 13 β om. [Syriac]. — 15 α altera manu add. [Syriac]. 22 α [Syriac]. — 23 α om. [Syriac].

[1] Rom. XIV, 4. — [2] Gal. VI, 1. — [3] Rom. XV, 1. — [4] Matth. V, 8.

dicito ei : Frater, *beati humiles, quia terram vitae haereditabunt*[1] et dicito ei : Frater, si est in nobis duritia modo, humiliemus et sanctificemus nos et mandata magna et mitia sectemur, ut comprehendamus et cognoscamus, *quae sit altitudo et profunditas et longitudo et latitudo cum omnibus sanctis*[2]. Et quando videris aliquem, qui non miseretur filii carnis suae, dic ei : Frater, *beati misericordes, quoniam misericordiam consequuntur*[3], etsi multa peccata habeant; et quoniam dimittunt delinquentibus in se et furantibus a se et damnum inferentibus sibi magnum : sicut ipsi dimittunt, iudex [quoque] iustus dimittit eis, et sicut ultionem repetunt, sic poenas repetit ab eis. Nam debitori illi decem millia talentorum delictorum eius dimissa sunt, cum Dñum obsecrasset, quamquam statutum erat, ut venumdaretur ipse et uxor et filii eius, et dein veniens iudicabat offendentem se[4]. *Sic,* inquit, *faciet vobis pater meus, qui est in caelis, nisi unusquisque dimiserit fratri suo ex corde peccata eius*[5], etiamsi quadringenta nonaginta sint uno die[6]. Et sit nobis notum, nos quoque peccata habere coram Deo, et si nos dimittimus, Dñum dimittere.

[illegible]

αβ] — 1 α [illegible]. — 9 α [illegible]. — 17 α [illegible]. — 20 α [illegible]. — 23 α [illegible].

[1] Matth. v, 4. — [2] Eph. III, 18. — [3] Matth. v, 7. — [4] Matth. XXIII, 23-30. — [5] *Ib.* 35. — [6] *Ib.* 22.

[illegible]

5. Et quando gulosos et rapaces videris, qui avaritiam esuriunt, dicito : Fratres, *beati, qui esuriunt et sitiunt iustitiam*[1] et non praedam, violentiam, avaritiam, quae est idolorum cultus[2]. Tota enim haec infirmitas ea est, quod homo existimet se peccatis proximi sui coinquinari, licet non peccaverit cum ipso, et mente cogitet, se, si videat peccantem et delinquentem, nec eum iudicet aut propellat, coinquinari ad instar eius. Quapropter infirmus mente plagis vult tractare delinquentem putans se morte, aut persecutione, aut morte eius iustificari aut purgari aut a peccatis alienis liberari, quae sibi gratis inhaerere opinatur. Cuius rei causa ait ei Dñs : *Quando te non vult audire frater tuus, considera eum velut reliquos gentiles, qui rebelles sunt, nec obediunt*[3]; et sicut non iudicas extraneos, neque fratrem hunc tuum iudices.

6. Et quando inimicos sibi invicem conspexeris, dicito : *Fratres, beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*[4]. Pacifici autem sunt, qui inimicos in coetibus aliis existentes, sibi remotos reconcilient, pacem facientes in terra Patris sui, facti mediatores inter eos

αβ] — 1 β [illegible]. — 2 α [illegible]. — 6 β [illegible]. — 8 α [illegible]. — 10 α [illegible]. — 16 α [illegible]. — 21 β desinit [illegible]. — 23 α [illegible].

[1] Matth. v, 6; Luc. VI, 21. — [2] Eph. v, 5. — [3] Matth. XVIII, 17. — [4] Matth. v, 9.

eosque obsecratione, humilitate, admonitione reconciliantes. Et quando peccatores reconciliantur et ob odium mutuum verba foeda de invicem asserunt : nos ea convertamus et pro eis bona dicamus : quomodo paeniteat eum, quod non sit reconciliatus tecum et velit tibi reconciliari et dicat : « non sum gavisus inimicitia hac et Satanas labefactavit me, ut ignominia afficerem fratrem et membrum meum » licet, quicunque fuerit, non ita locutus sit, donec infatuatur iracundia ipsorum utroque ab invicem dissidente ; et venientes salutabunt invicem osculo sancto. Et nisi verba eorum maligna in benigna convertamus, ideo quia verba odiosa quaeque de invicem asserunt, tuque, mediator honestus, abiens referas ea sicuti sunt : concitas eos, nec reconciliabuntur[1].

7. Et quando videris inimicos, in quibus inimicitia ab intus insidiatur, dic : Fratres, *beati mundo corde, quia ipsi videbunt Deum*[2] et hoc modo procede cum omnibus prudenter et humiliter docens et pacificans eos, unde videris te aditum ad eos habere. Et quando malignitas viderit te tam

ܒܡܠܬܗܘܢ ܘܡܬܪܥܝܢ ܠܗܘܢ ܒܒܥܘܬܐ
ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܡܪܬܝܢܘܬܐ. ܘܐܡܬܝ
ܕܡܬܪܥܝܢ ܚܛܝܐ: ܘܐܡܪܝܢ ܒܣܢܐܬܗܘܢ
ܡܠܐ ܒܝܫܬܐ ܚܕ ܥܠ ܚܕ: ܢܗܦܘܟ ܐܢܝܢ
ܚܢܢ ܘܢܐܡܪ ܛܒܬܐ ܥܠܝܗܘܢ: ܐܝܟܢܐ
ܬܘܐ ܠܗ ܕܠܐ ܐܬܪܥܝ ܥܡܟ ܘܨܒܐ ܠܡܬܪܥܝܘ
ܥܡܟ ܘܐܡܪ: ܕܠܐ ܚܕܝܬ ܒܒܥܠܕܒܒܘܬܐ
ܗܕܐ ܘܣܛܢܐ ܙܥܙܥܢܝ ܕܐܨܥܪ ܠܐܚܝ
ܘܠܗܕܡܝ. ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ
ܐܡܪ ܗܘ ܡܢ ܕܗܘܐ ܗܘ: ܥܕܡܐ ܕܫܛܐ
ܚܡܬܗܘܢ ܟܕ ܦܪܝܫܝܢ ܚܕ ܡܢ ܚܕ ܘܐܬܝܢ
ܘܫܐܠܝܢ ܫܠܡܐ ܚܕ ܠܚܕ ܒܢܘܫܩܐ
ܩܕܝܫܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܡܠܝܗܘܢ ܒܝܫܬܐ
ܠܛܒܬܐ: ܡܛܠ ܕܟܠ ܡܠܐ ܣܢܝܬܐ
ܐܡܪܝܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ: ܘܐܢܬ ܕܐܙܠܬ
ܡܨܥܝܐ ܫܦܝܪܐ: ܐܢ ܐܡܪܬ ܡܕܡ ܕܟܠܗ
ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪܘܗܝ: ܕܟܝܢ ܐܝܟ ܠܗܘܢ:
ܘܠܐ ܡܬܪܥܝܢ.

ܘܡܐ ܕܚܙܝܬ ܐܢܫܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܡܛܫܝܐ
ܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܘܬܗܘܢ ܡܢ ܠܓܘ: ܐܡܪ:
ܐܚܝ: ܠܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ
ܒܠܒܗܘܢ: ܕܗܢܘܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܠܐܠܗܐ:
ܘܗܟܢܐ ܗܘܝܬ ܡܗܠܟ ܥܡ ܟܠܢܫ ܒܚܟܡܬܐ
ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܐܢܬ: ܘܡܫܝܢ ܐܢܬ
ܠܗܘܢ ܘܡܚܘܐ ܐܢܬ ܠܗܘܢ: ܘܡܐ ܕ

α] — 5 α ܘܐܬܪܥܝܢ. — 16 α ܡܠܐ. — 21 α ܢܚܙܘܢܗ.

[1] Sensus est : *mendacium utile* licitum est, si agitur de inimicis reconciliandis, ne relatis fideliter verbis odiosis de invicem assertis, magis adhuc ad inimicitiam excitentur. — [2] Matth. v, 8.

ܕܫܪܪܐ ܕܟܠܗ ܐܝܟ ܕܟܠܗܘܢ. ܘܡܛܠ ܕܫܪܪܐ
ܒܥܝܬܐ ܕܗܘܝܬ ܒܚܙܝܢ ܐܝܟ ܕܠܐ ܚܛܝܐ
ܡܛܠ ܒܝܫܐ ܘܡܣܟܠܐ ܘܐܡܪܐ: ܡܢܐ ܐܥܒܕ
ܡܛܠ ܕܚܙܝܬܗ ܕܐܢܫܐ ܠܚܒܪܐ ܘܡܒܝܫܐ:
ܡܫܪܐ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܩܕܝܫܐ: ܘܡܦܝܣ ܠܗܘܢ
ܐܝܟ ܕܠܐܚܐ. ܘܝ ܠܝ ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܠܝܬ
ܠܝ ܡܟܝܠ ܐܬܪܐ ܕܐܬܟܬܫ ܥܡܗ. ܕܟܠܗ
ܩܪܒܝ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܕܐܦ ܢܣܢܐ ܠܚܒܪܗ:
ܐܦܢ ܡܛܠ ܚܛܗܘܗܝ ܘܗܢܐ ܢܪܚܡ
ܐܦ ܠܚܛܝܐ ܐܝܟ ܡܪܢ. ܘܝ ܠܝ
ܕܐܝܟܢܐ ܕܗܘ ܠܝ ܚܝܒ ܘܩܛܠ ܠܝ. ܐܠܐ
ܝܕܥܬ ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܕܦܩܚ ܠܝ ܕܐܫܒܘܩ ܘܐܙܠ
ܠܝ ܘܠܐ ܢܩܛܠܢܝ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܐܝܟ
ܗܘ ܡܠܦܢܗ ܝܫܘܥ.

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܐܪܒܥܐ: ܕܥܠ ܝܪܩܐ
ܕܟܪܝܗܐ.

suavem et mitem esse erga omnes, bonos et malos, eiulans dicet : « Quid igitur faciam, cum ostenderim ei homines immundos et malos et velut sanctos intueatur eos et hortetur ut fratres. Vae mihi! Quid faciam? Non habeo igitur locum pugnandi cum ipso, cum tota pugna mea ea sit, ut alter alterum odio habeat saltem propter peccata eius, et hic diligat peccatores sicut Dñs! Vae mihi, quia, ut ille, condemnat et occidit me! Sed novi, quid factura sim; melius est mihi sinere et abire, quam ut humilitate trucidet me, sicut magister eius, Iesus. »

Desinit sermo quartus de herba infirmorum.

α] — 9 α ܚܛܗܘܗܝ (sic). — 15 α ܕܐܪܒܥܐ.

ܡܐܡܪܐ ܕܚܡܫܐ
ܕܥܠ ܚܠܒܐ ܕܛܠܝܐ

SERMO QUINTUS

DE LACTE PARVULORUM

1. Igitur de illo agemus, cuius cibus lac est, quod est : nolite comedere panem cum adulteris, violentis, intemperantibus, avaris, maledicis[1]. Infanti praecipitur, ne panem cum eis comedat neve commisceatur cum ipsis[2], nam infans est, ne eum ad suam pertrahant voluntatem, quia nescit quidquam et parvulorum instar seducitur. Dicit ei, ne cum ipsis habitet, donec se ipsum cognoscat et crescat et vir fiat : tunc mittit eum, ut abiens doceat eos fiatque agnus inter eos et lupos agnos reddat simplices, quam ob causam ita ei loquitur ; si tamen puer hic pulchrior fieri velit reliquis pueris et cito crescere et ad staturam perfectam pervenire et

ܡܫܬܥܐ ܠܢ ܐܡܪ ܥܠ ܐܝܢܐ ܕܚܠܒܐ ܗܘ ܡܬܪܣܝܢܘܬܗ ܕܐܝܬܘܗܝ: ܗܘ ܕܠܐ ܬܐܟܠܘܢ ܠܚܡܐ ܥܡ ܓܝܪ̈ܐ ܘܥܠܘܒ̈ܐ ܘܐܣܘܛ̈ܐ ܘܥܠܘ̈ܒܐ ܘܡܨܚܢ̈ܐ. ܘܡܦܩܕ ܠܗ ܠܫܒܪܐ ܕܠܐ ܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܥܡܗܘܢ: ܘܠܐ ܢܬܚܠܛ ܥܡܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܝܠܘܕܐ ܗܘ. ܕܠܡܐ ܢܓܪܘܢܝܗ ܠܨܒܝܢܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܡܕܡ ܘܡܬܛܦܝܣ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܕܠܐ ܢܥܡܪ ܥܡܗܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܕܥ ܢܦܫܗ ܘܢܪܒܐ ܘܢܗܘܐ ܓܒܪܐ: ܘܡܫܕܪ ܠܗ ܕܢܐܙܠ ܢܠܦ ܐܢܘܢ ܘܢܗܘܐ ܐܡܪܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܢܥܒܕ ܠܕܐܒ̈ܐ ܐܡܪ̈ܐ ܬܡܝܡ̈ܐ: ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ: ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܢܐ ܛܠܝܐ ܕܢܫܦܪ ܝܬܝܪ ܡܢ ܫܪܟܐ ܕܛܠܝ̈ܐ: ܘܢܪܒܐ ܥܓܠ ܘܢܐܬܐ

α]

[1] I Cor. v, 11. — [2] *Ib.* 9.

ܠܡܫܘܚܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ: ܘܠܐ ܢܫܬܠܛ ܒܗ ܒܝܫܘܬܐ ܘܢܬܦܫܗ ܒܟܐܒ̈ܐ ܕܛܠܝ̈ܐ ܐܝܟ ܕܛܠܝ̈ܐ: ܢܙܕܗܪ ܒܢܦܫܗ. ܕܠܐ ܢܬܛܥܐ ܡܛܠ ܡܐܟܘܠܬܐ: ܘܢܓܪܘܢܝܗ ܠܨܒܝܢܗ ܕܒܝܫܘܬܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܠܐܢܫ ܘܠܐ ܢܦܪܣܐ ܠܚܛܝ̈ܐ: ܐܠܐ ܢܥܒܕ ܫܠܡܐ ܥܡܗܘܢ: ܒܪܡ ܠܐ ܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܥܡܗܘܢ. ܠܚܡܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ ܕܠܐ ܬܐܟܘܠ ܥܡܗܘܢ. ܠܐ ܕܢܗܘܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܠܗܘܢ: ܘܠܐ ܕܢܦܪܣܐ ܐܢܘܢ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܫܠܡܐ ܥܡܗܘܢ ܘܙܗܝܪ ܒܢܦܫܗ: ܫܦܝܪ ܗܘ ܡܢ ܗܘ ܕܠܐ ܐܟܠ ܠܚܡܐ ܥܡܗܘܢ ܘܡܦܪܣܐ ܠܗܘܢ܀

ܒܗܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܐܟܠ ܐܢܐ ܥܡ ܦܠܢ ܦܪܣܗ ܘܫܡܘܥܘܗܝ ܡܣܬܒܪܝܢ ܕܚܙܐ ܨܒܘܬܐ ܣܢܝܬܐ ܒܗ: ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܗܘ ܥܪܩ ܡܢܗ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܢܦܫܗ ܙܗܝܪ: ܠܐ ܢܕܚܠ ܕܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܥܡ ܚܛܝ̈ܐ. ܠܐ ܚܛܐ ܘܠܐ ܐܢ ܗܘܘ ܚܢܦ̈ܐ. ܡܛܠ ܕܓܝܪ ܕܠܐ ܢܓܪܘܢ ܠܗ ܠܨܒܝܢܗܘܢ ܒܝܫܐ ܦܩܕܗ ܫܠܝܚܐ ܗܘܐ ܠܗ ܡܛܠ ܕܢܚܛܐ ܠܗ. ܘܡܛܠ ܐܠܐ ܒܥܓܠ ܠܗܘ ܦܘܩܕܢܐ: ܕܐܣܬܩ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪ ܡܢܟ. ܘܐܢ ܡܬܚܝܠ ܘܐܬܐ ܠܗܘܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܠܟܠܢܫ ܗܘܐ ܪܚܡ: ܠܒܝ̈ܬܝܐ ܘܠܢܘܟܪ̈ܝܐ ܘܠܐ ܡܬܢܟܐ. ܘܡܝܩܪ ܠܗܘܢ ܘܣܐܡ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪܝܢ ܡܢܗ. ܗܘ ܕܐܟܠ ܥܡܗܘܢ ܠܚܡܐ

malignitatem in se non dominari, nec ab ea more puerorum doloribus occultis percuti : caveat sibi, ne ciborum causa deceptus ad voluntatem malignitatis seducatur, nec cuipiam inimicus fiat, nec peccatores traducat, sed pacem cum eis ineat, nec tamen cum ipsis panem comedat. *Panem* tantum, inquit Apostolus, *noli manducare cum eis*[1], non inimicum fieri ipsis, nec eos traducere. Qui enim pacem init cum ipsis et cautus est, pulchrior est illo, qui cibum cum eis non sumit eosque traducit.

2. Eo ipso enim, quod dicat : non manducabo panem cum N., detrahit ei, et qui audiunt eum, noverunt eum rem aliquam turpem conspexisse in ipso, ob quam fugiat eum. Si autem sibi cavet, ne timeat cibum sumere cum peccatoribus ; non peccat, etiamsi gentiles sint. Nam Apostolus id ei praecepit, ne ad malignam voluntatem eorum pertrahatur, non vero quod peccet; qua ratione cito pervenit ad mandatum illud : *Unumquemque aestima quasi meliorem te*[2], et si confortatus ad mandatum hocce pervenerit, omnes diliget, domesticos et extraneos, nec laedetur; et honorabit eos et supponit quasi meliores se esse.

α] —

[1] I Cor. v, 11. — [2] Phil. II, 3. Vid. supra Serm. II, § VI, 1.

Et is, qui panem manducat cum eis recolligens animam suam, melior est illo, qui panem cum ipsis non comedit eosque labiis suis traducit; si vero haec transgressus percutiat eos, aut maledicat eis, aut odio habeat eos, aut eis inimicus fiat : excidit e iustitia; nos tamen pacem cum eis habeamus, sicut cum ceteris, eosque adhortemur; si vero non obediant, incidunt in manus iudicum nequam saeculi nequam, qui eos corripient; si non, forte Dñs ita faciet eis sicut Paulo aut publicano aut peccatrici.

3. Unde enim nosti, tu qui malefactori irasceris, nonne Paulus sit ille, aut Zachaeus, aut Matthaeus publicanus, aut Rahab meretrix, aut mulier illa Samaritana, quae cum multis adulteria commisit, sicut Dñs de ipsa testatus est[1] eam quinque viros habuisse, praeter illum, quem diebus Dñi habebat? et omnes isti paenitentiam egerunt et salvi facti sunt : et nos extollimur contra peccatores, nescientes utrum finis Salomonis eveniat nobis, an Iscariotae, an reliquorum hominum, qui initio boni erant et in fine peccaverunt. *Noli,* ait, *gaudere de ruina inimici tui*[2], ne forte inducat Deus super te stragem

[illegible]

α] —

[1] Ioh. IV, 18. — [2] Prov. XXIV, 17.

[illegible]

eius, nec parcat tibi, sicut non pepercisti fratri tuo; nam *qui gaudet,* inquit, *de infortunio, erit ruina eius*[1]. Non enim iustum est Dño pro peccatoribus mortuo nos odisse ipsos, nam misericordia miserti eorum longe distamus a dilectione Dñi; odio habentes eos in aeternum non videbimus ipsum.

4. Sunt adhuc alia praecepta, quae sunt lac parvulorum, quae Dñs pueris dixit. Haec sunt : *In via gentilium non abieritis et in oppidum Samaritanorum non intraveritis, sed ite,* inquit, *ad oves, quae aberraverunt ex domo Israel*[2]. Hoc est : ite ad filios gentis vestrae et praedicate. Item : *Quando in vicum ingressi eritis, interrogate,* inquit, *quis sit dignus in eo, et apud illum manete*[3]. *Et neminem,* ait, *in via salutaveritis*[4]. *Et si quis,* inquit, *non receperit vos, quando egressi eritis, extergite pulverem pedum vestrorum; et Sodomae,* ait, *tolerabilius erit die iudicii, quam oppido illi*[5]. Haec autem, quae Dñs dixit, contraria sunt praeceptis magnis : *Suppone quemlibet te quasi meliorem esse*[6]. Et *quando ingressi eritis ad gentiles, quodcunque posuerint ante vos, comedite*[7]. Num simile est illud : *ad gentiles intrate,* et : *in via gentilium non abieritis?* Dñs autem

α] — 22 α [illegible].

[1] Prov. XVII, 5. — [2] Matth. X, 5. — [3] *Ib.* 11. — [4] Luc. X, 4. — [5] Matth. X, 14 seqq. — [6] Vid. supra § 2. — [7] Luc. X, 18.

sic praecepit eis, licet ipse non interrogaverit, quis sit dignus et tunc ingressus sit, sed ipse apud malos mansit, sicut etiam Pharisaei murmurantes ipsi obiecerunt, quod semper ad peccatores et publicanos et meretrices divertisset et manducasset et bibisset cum eis. Et *non indigent,* inquit, *sani medico, sed male habentes*[1], quod dissimile est illi: *ad eum, qui* iustus et *dignus est, ingredimini.*

5. Etiam Apostolus, quamquam omnia fuit cum omnibus[2], ut omnes hortaretur, aliis praecepit, ne commiscerentur cum peccatoribus ad instar sui. Quomodo igitur, cum ipsi commixti non distinxerint bonos a malis? Attamen totum illud, quod Dñs et Apostolus tale mandatum dederint discipulis, causam habet primam infirmitatem, alteram puerilitatem eorum; velut si quis infanti panem dat, et cum videat eum comedere non posse et fame cruciari, statim lac ei praebet, quod vires eius admittunt, sugitque gaudens : sic fecit Dñs et Apostolus; ergo quoniam pueri erant veritate, nec adhuc in cognitione discipulorum perfectorum educati sunt et a scrutatoribus devincebantur, timebant ad gentiles intrare. Et ethnicismus tunc temporis multus fuit et Iudaei, qui Dominum timebant, gentiles valde fugiebant, nam peccatores, qui inter ipsos erant et ad gentiles venerunt et imitati sunt eos, Dominus occidit, quia ipso relicto idola adorabant et ideo, quia nulla vis eis inerat, statim ac gentiles viderant, malignitas ad suam voluntatem pertraxit eos.

6. Quod cum vidisset Dominus, praecepit eis tamquam infantibus, ne ad gentiles ingrederentur. Discipuli enim, quia adhuc veritatem ignoraverant, putabant etiam eum peccare, qui abiens doceret inter gentiles et Dominum etiam hunc esse occisurum, sicut illos, qui commutaverunt Bonum, nutritorem suum, cum Satana, homicida suo et imaginem vivam cum vitulo mortuo. Quapropter vincti erant compedibus gravibus, velut servi rebelles in dominos suos, sicut dixit : *Vae dicentibus Bonum malum et Malignum bonum*[1]! sicut dixerunt filii Israel de Maligno, qui eos in deserto seduxit : Hic est Bonus ille, qui nos ex Aegypto eduxit[2] et immundum nomine sancti, *fortis Iacob*[3], cognominaverunt. Non igitur is, qui peccatores diligit, monet eos, atque bonos, tamquam se meliores reputat, indignationem Dei incur-

α] — 4 α ܕܒܟܠ (sic); aliquid deesse videtur, forsitan *quotidie* ܒܟܠܝܘܡ.

[1] Matth. ix, 11 seqq. — [2] I Cor. ix, 22.

α] —

[1] Is. v, 20. Interpretatio auctoris gnosticam originem sapit; adiectivum nomen *bonus* in sensu appellativo de Deo bono, *malus* de Satana intelligendum est. — [2] Ex. xxxii, 4. — [3] Is. xlix, 26.

rit, sed qui veritatem eius commutat et malos ideo diligit, quia opera eorum operatur.

7. Igitur paulatim educavit eos in scientia eosque a scandalizantibus custodivit, donec crescerent et replerentur Spiritu, nec amplius scandalum paterentur. Cuiusque enim, qui cibi solidi experimentum non habet, cibus lac est, donec cognoscat veritatem. *Neminem*, inquit, *in via salutaveritis*[1], hoc est : in via cum nemine loquamini, donec perveniatis ad locum, quo vos misi; quod ideo ita eis dixit Dñs, ne pacis causa ab aliquo scandalum paterentur, aut in via cum homine aliquo contentioso incedentes litigarent aut disputarent. Dum parvuli sint, sic eis praecipit Dñs; et quando robustiores fiunt et crescunt, permittitur eis omnia fieri cum omnibus, ut omnibus succurrant et omnes cum caritate admoneant iuxta exemplum, quod dedit Dñs, ut cum omnibus, prout audire que sunt, loquemur. Nemo enim punitur ob peccata proximi sui, nec quisquam coinquinatur ab homine peccatore, si non fecerit secundum opera eius. Apostolus enim dicit non solum eos peccare, qui haec faciunt, sed etiam illos, qui consocian-

α] — 18 α

[1] Luc. x, 14.

tur facientibus ista[1]; si quis visis furibus et adulteris et homicidis fiat socius eorum in homicidio aut in furto aut in adulterio, aut participet ex rapina eorum, aut munusculo accepto occultatorem agat : ob unum horum portionem suam ponit cum eis[2].

8. Si vero inter se et illos eos admonet, nec eos traducit, quia filii sunt carnis suae, sicut ipse odio habet, ne quis sibi ita faciat seque peccantem traducat et quemque videntem se obsecrat : « occulta me, ne moriar », non peccat, sed peccanti, quem vidit, aut de quo audivit, dicat sic : « Fili, munusculum a te non accipiam, attamen, quia caritas operit peccata[3] et quia dedecus odi, ne quis traducat me, etiamsi lapsus homicidium commiserim : huius rei gratia, ne ex iustitia excidam, cum ipse oderim, ne quis traducat me : qua ratione alios traducerem factus iniquus, non iustus? Hanc ob rem per manus meas malum non superveniet tibi. Etenim scriptum est : *Malum venit, verumtamen vae illi, per cuius manus venit*[4]. »

α] —

[1] I Cor. v, 9 seqq. — [2] Ps. L, 18. — [3] Prov. x, 12; I Petri IV, 8. Cf. supra § 1. — [4] Cf. *Dem. Aphraatis.* v, n. 1. *Patr. syriaca,* p. I, t. I, c. 183-184 : Scriptum est hoc : ***Bonum futurum est fieri et beatus, per quem veniet. Et malum futurum est fieri, sed vae ei, per quem veniet.*** Idem citatum recurrit in *Hom. Clem.* XII, 29 : ὁ τῆς ἀληθείας προφήτης ἔφη· τὰ ἀγαθὰ ἐλθεῖν δεῖ, μακάριος δέ, φησιν, δι' οὗ ἔρχεται· ὁμοίως καὶ τὰ κακὰ ἀνάγκη ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Citatum hoc Resch effatum genuinum habet (*Agrapha*, Leipzig, 1889, n. 13, p. 279) contradicente Ropes (*Die Sprüche Jesu*, Leipzig, 1896, p. 18) in *Texte und Untersuchungen* ed. Gebhardt et Harnack, qui effatum hoc apocryphum esse atque ex Evang. Matthaei XVIII, 7 ortum esse contendit. Auctor Libri Graduum *malum* in sensu physico accipit et exinde concludit nemini malum physicum infligendum esse.

Intelligamus, malum nemini supervenire, nisi sive suapte manu ei superveniat, sive per manus proximi superveniat, sive quem Deus probare velit, aut per Satanam glorificare, uti Iob. Nam : *vae illi, per cuius manus malum venit*[1].

9. Vides [malum] per manus hominum nequam venire, aut sui ipsius, aut proximi sui. « Modo fili, per manus meas, qui te casu vidi, malum non superveniet tibi, nisi per manus alterius veniat, qui vidit te, aut per tuasmet manus, qui delictum hoc commisisti. Verumtamen obsecra Deum et foedus cum eo inito te numquam eiusmodi rem commissurum esse, et miserebitur tui. Nam nisi sic feceris, etiamsi manus hominum inclementium effugias, Deus iram suam induxerit super te, qui moerore affecisti cor hominis, consanguinei tui ab Adam. Absit, ut malum per me veniat et cuipiam male faciam. » Hoc modo corrigat homo proximum suum inter se et illum, quando eum peccantem videt, nec ponit cum adulteris et homicidis portionem suam, nec consociatur eis, sed fit sanctus et implet legem Christi. Nam traducto eo id

[illegible]

αβ] —

[1] De hac re cf. Serm. VII, § 5 et Serm. XXVIII, § 7.

[illegible]

facit, quod ipse odit, ne quis sibi faciat; et fit nequam et non iustus : et veniente malo per manus eius vae accipit; nam *vae, per cuius manus malum venit.*

10. Vide igitur, quomodo curras cum furibus et portionem tuam cum adulteris ponas, quando corrigis fratrem tuum, aut eum traducis, aut admones. Itaque fratres, omnes cum caritate moneamus : peccantem, spiritu humili, ne amplius peccet, stantem, ut consolidetur, crescat, nec cadat. Itaque neminem iudicemus et traducamus, ne malum per nostras manus veniat. Scriptum est enim[1] : *Ne iudicemus ne iudicemur*, et : *Assimilamini*, inquit, *Patri vestro, qui in caelis est, qui suavis est erga bonos et malos et pluviam suam demittit super iustos et iniustos*[2]. Forsitan dices mihi : haec perfectis scripta sunt et ego nolo perfectus fieri, sed iustus. Noli irasci ob id, quod dicam tibi. Si perfectis scriptum sit : *Ne iudices*[3] et : *malum per manus tuas ne veniat*[4], vide neque bonis dictum esse : « iudica » et « traduc », sed infirmis, iisque, quos malignitas devincit et usque ad homicidium oderunt. Dixit : *Postquam correxisti eum, si non obedierit tibi, reputa*

αβ] — 4 β incipit [illegible], praemissis verbis : *porro eiusdem de sermone de lacte parvulorum* [illegible]. — 6 β [illegible]. — 8 α [illegible]. — 13 α [illegible]. — 16 β [illegible]. — 18 β *mihi* [illegible]. — 21 α [illegible]. — 25 α [illegible].

[1] Matth. VII, 1. — [2] Matth. V, 45. — [3] Matth. VII, 1. — [4] Vid. supra § 8.

eum velut publicanum et gentilem[1] » nec malus fias eumque occidas aut zizaniorum instar eradices[2] non intelligens, an non sit triticum.

11. Sunt homines, uti Paulus et publicani et meretrices, qui initio zizania erant et in fine triticum bonum facti sunt. Et quid tibi iudex dimittat ex his, quae praecepit tibi? An illud : *Non eradicabitis zizania*[3]? An illud : *Sicut odisti, ne quis tibi malefaciat, nec tu aliis malefacies*[4]? An illud : *Vincite malum per bonum*[5]? An illud : *Noli iudicare, ne iudiceris*[6]? An illud : *Suppone proximum tuum velut prestantiorem te esse*[7]? An illud : *Dimitte peccanti in te septuagies septies*[8]? An illud : *Da maxillam et noli resistere malo*[9]? An illud : *Vae illi, per cuius manus venit malum*[10]? Et quid ultra tibi scribam te totam legem Dñi transgredi, quando malefacis offendenti te. Si autem malefeceris ei, qui non delinquit in te, quantopere reus fis ignominia afficiens Deum dum legem eius transgrederis, nec facis voluntatem eius! Et cruciabit te die iudicii! Non enim pervenies ad perfectionem, dum iudicas, et excides ex iustitia, quotiescumque alii malefece-

[illegible]

αβ] — 12 α [illegible]. — 14 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 19 α [illegible].

[1] Matth. XVIII, 17. — [2] Matth. XIII, 29. — [3] *Ib.* — [4] Matth. VII, 12. — [5] Rom. XII, 21. — [6] Matth. VII, 1. — [7] Cf. Serm. 6, 1; Serm. 5, 2. — [8] Matth. XVIII, 22. — [9] Matth. V, 39. — [10] Matth. XVIII, 7; Vide supra § 8.

[illegible]

ris. Verumtamen tu, qui perfectus aut iustus fieri velis, sine iudicium tuum : Deus iudicabit illud; qui malus est, incidit in manus iudicum malorum saeculi mali et hi torquebunt eum. Et si effugiat tormenta ipsorum, nec paenitentiam agat, Deus iudicabit illum, nec datur modus, ut liberetur e manibus eius. Terror enim magnus est incidere in manus Dei vivi[1], qui non, sicut hic erat, mansuetus erit die iudicii.

12. Attamen, frater mi, ne cum iudicemus, iudicemur, aut odio habentes odio habeamur, aut ulciscentes puniamur, aut increpantes sugillemur et illo iudicio, quo iudicamus, iudicemur[2], suadeo tibi, ut a iudicando cessemus et omnes homines cum caritate monendo moneamus. *Si non feceris iudicium animae tuae, ego faciam iudicium tuum, dicit Deus*[3]. Si vero vituperes, aut maledicas, aut percutias, nec compescas furorem tuum, nec acquiescas : Deus non faciet tibi iudicium. Si autem perfectus fieri velis, ora, ut ei Dñs dimittat; nec ei inimicus fias, quoniam ne iustitiae quidem, perfectione inferiori, orare licet et implorare Deum, ut malefacienti sibi malum superveniat, sed iustitia sic ait : sicut novit Dñs, ita

αβ] — 12 β [illegible]. — 17 α [illegible]. — 18 α secunda manu [illegible]. — 24 α [illegible].

[1] Hebr. X, 31. — [2] Matth. VII, 2. — [3] Rom. XII, 19 (Pešiṭtha).

faciat, si aequum est ulcisci, ulciscatur; si aequum est dimittere, dimittat. Perfectio autem ex toto corde orat, ut Deus dimittat peccanti in se; Deus vero, si offensum ulcisci velit, orantibus perfectis, ut peccanti dimittat, paenas repetet ab eo.

13. Non enim datur modus, ut quis veritati resistat et laedat et contristet eum, qui Dñi est, quin eum Dñs colaphizet, nisi prius eum paenitendo paeniteat et supplex oret pro delicto suo; et misertus eius dimittat ei. Et postquam ei Dñs dimisit, si abiens poenas repetat ab illo, qui peccavit in se, iterum et iterum puniet eum Deus. Etenim debitori illi, quia paenitentiam egit coram Dño, dominus debiti debitum dimisit cum iam statutum esset, ut venumdaretur ipse et uxor et filii eius, et dimisit ei : ideo quia reversus afflixit collegam, qui ei debebat (hoc est eum, qui in eum deliquit) nec ei dimittere voluit : retaliavit Deus delicta antiquiora, nec ei pepercit, sicut nec is pepercit collegae suo. Ego tamen suadeo, quemadmodum nos peccata habemus, ne ab alio poenas iniuriarum repetamus, sed nos ipsos peccantemque adhortemur, donec a peccatis nostris recesserimus, et deficientibus peccatis nostris collegarum

αβ] — 5 β altera manu in margine correxit, quod α in margine explicat : *qui peccat in eum*. — 10 β. — 12 α secundo (sic). — 20 α. — 25 α. — 27 α.

αβ] — 3 α. — 8 β. — 11 β. — 13 α om. — 15 β desinit.

[1] Matth. XVIII, 22. — [2] Vid. supra § 4-6.

misereamur, ne forte nobis ulciscentibus retaliet Deus peccata nostra ante paenitentiam commissa, quae nobis dimisit, sicut debitori illi.

14. Nemo enim datur inter filios Adae, quin peccaverit et tunc iustificatus sit; etenim cogitatio illa Adae insita, die, quo mandatum transgressus est, quae omnibus filiis eius inde a ventre matris eorum insita est; et postquam ad sui cognitionem pervenerunt, luctantur et illa devicta iustificantur aut devicti rei et iniqui fiunt per eam. *Serve,* inquit, *male, debuisses parcere collegae tuo, sicut ego peperci tibi. Sic,* ait, *fecerit vobis pater meus, qui in caelis est, nisi unusquisque ex vobis dimittat fratri suo ex corde peccata eius*[1].

15. Quod autem ad rem attinet, quae a nobis superius praemissa est de puerilitate discipulorum[2], quibus cavebat, velut puero carnali mater carnalis ipsum educans cum tutela custodiaque debita, ut cito, sine macula crescat nec detrimentum subeat incrementum eius decorum pulchrumque visu : sic educabat Dñs discipulos suos in Spiritu, caute, pulchre, ut cito fierent viri spirituales et perfecti et multos perficerent et captivitatem hominum e manibus Satanae per-

ditoris reducerent et pararent Domino plebem perfectam[1], zelosam in operibus bonis et Deum suum ex totis viribus et ex toto corde diligentem et proximum ut seipsum[2], sicut scriptum est in utroque testamento, et annunciantem unum Deum, dominum et creatorem omnium, omnipotentem, cuius sunt et omnia.

16. Huius rei igitur gratia dixit puerilibus : *Interrogate, quis sit praestans et dignus, et ad illum descendite*[3], ne mens eorum detrimentum pateretur et laederetur et exspoliaretur et scandalum pateretur a Maligno aut ab hominibus per aliquam fraudem erroris; et nisi Dñs sic fecisset eosque tamquam infantes paulatim educasset, scandalizati essent, sicut novimus, cum postea Paraclitum accepissent et Dñs ascendisset et discipuli veritatem cognovissent eos cum solis Iudaeis locutos esse de verbo Dei nec adhortatos esse gentiles et peccatores, ne a malis aut Maligni ministris captivarentur, donec virtutem acceperunt et Dominus eis ostendit et Simoni demonstrationem demisit, qua animalia immunda delineavit, quorum occulta significatio sunt homines immundi, et dixit ei : *Occide et manduca*[4]. *Et taeduit Simonem dixitque : Absit*

ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ ܡܢ ܐܒܗ̈ܝܗܘܢ ܘܢܛܝܒܘܢ ܠܡܪܝܐ ܥܡܐ ܓܡܝܪܐ ܘܛܢܢܬܐ ܒܥܒ̈ܕܐ ܛܒ̈ܐ ܕܪܚܡܐ ܕܡܢ ܟܠܗ ܚܝ̈ܠܐ: ܘܪܚܡ ܠܐܠܗܗ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܗ ܘܒܟܠܗ: ܘܠܩܪܝܒܗ ܐܝܟ ܢܦܫܗ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܬܪ̈ܬܝܗܝܢ ܕܝ̈ܬܩܐ ܟܠܗܝܢ ܘܡܟܪܙܢܝܬܐ ܚܕ ܐܠܗܐ ܘܡܪܐ ܕܟܠ: ܘܒܪܝܐ ܕܟܠ ܘܐܚܝܕ ܟܠ: ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܗ܀

ܡܛܠ ܗܕܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܠܛܠܝ̈ܐ ܕܝܠܗ: ܕܫܐܠܘ ܡܢܘ ܡܫܒܚ ܘܫܘܐ: ܘܠܘܬܗ ܚܘܬܘ. ܕܠܐ ܢܬܚܣܪ ܘܢܬܢܙܩ ܪܥܝܢܗܘܢ: ܐܘ ܢܬܒܙܙ ܘܢܬܟܫܠ ܡܢ ܒܝܫܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢ̈ܝ ܐܢܫܐ: ܒܚܕܐ ܡܢ ܨܢܥܬܐ ܕܛܘܥܝܝ. ܘܐܠܘ ܗܟܢ ܠܐ ܥܒܕ ܡܪܢ ܘܒܩܠܝܠ ܩܠܝܠ ܪܒܝ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܝܠܘܕ̈ܐ: ܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܝܕܥܝܢܢ: ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܩܒܠܘ ܦܪܩܠܝܛܐ ܘܐܣܬܠܩ ܡܪܢ ܘܝܕܥܘ ܫܪܪܐ ܬܠܡܝ̈ܕܐ: ܕܥܡ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܠܐ ܡܙܗܪܝܢ ܗܘܘ ܠܥܡ̈ܡܐ ܘܠܚܛܝ̈ܐ: ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܢܫܬܒܘܢ ܡܢ ܒܝ̈ܫܐ ܐܘ ܡܢ ܡܫܡܫ̈ܢܘܗܝ ܕܒܝܫܐ: ܚܝܠܐ: ܚܙܘܐ ܕܢܚܬ ܐܝܟ ܡܪܢ ܡܢ ܫܡܝܐ: ܕܡܨܝܪ ܚܝܠܐ ܘܢܚܬ ܐܣܘܟܐ ܠܫܡܥܘܢ ܡܢ ܕܒܗ ܚܝܘܬܐ ܛܡܐܬܐ: ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܐܪ̈ܙܐ ܒܢ̈ܝܢܫܐ ܛܡ̈ܐܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ: ܢܟܘܣ ܘܐܟܘܠ. ܘܟܪܝ ܠܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ:

α] — 1 α ܘܚܛܝ̈ܐ (sic). — 5 α in margine altera manu correxit ܘܡܫܬܘܕܥܝܢ. — 11 α ܘܢܬܦܟܠ (sic). — 25 α ܘܐܝܬܝ (sic).

[1] Luc. I, 17. — [2] Matth. XXII, 37; Marc. XII, 28; Luc. XII, 25; Deut. VI, 5. — [3] Matth. X, 11. — [4] Act. X, 13.

ܚܣ ܠܝ. ܘܟܐܐ ܒܗ ܡܪܢ ܬܠܬ ܙܒܢ̈ܝܢ ܕܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܕܟܝ: ܐܢܬ ܠܐ ܬܛܡܐ܀

ܐܢ ܓܝܪ ܢܐܡܪ ܕܥܠ ܚܝܘܬܐ ܘܥܠ ܒܣܪܐ ܐܡܪ ܠܗ: ܠܐ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܫܠܝ̈ܚܐ ܒܣܪܐ: ܐܠܐ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܠܬܫܥ ܫܥܝ̈ܢ: ܘܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܠܚܡܐ ܘܡܠܚܐ ܘܝܪܩܐ ܘܙܝܬܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܦܘܫܩܗ ܕܗܝ ܕܢܟܘܣ ܘܐܟܘܠ: ܙܠ ܥܘܠ ܠܘܬ ܥܡ̈ܡܐ ܚܢܦ̈ܐ ܘܛܡ̈ܐܐ ܘܐܠܦ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܗܟܢ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܘܠܐ ܡܬܛܡܐܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܘܢ ܡܬܕܡܪ ܒܚܙܘܐ: ܗܐ ܥܡ̈ܡܐ ܥܠܘ ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ: ܐܡܪ ܠܗ ܪܘܚܐ: ܩܘܡ ܙܠ ܥܡܗܘܢ ܘܠܐ ܬܬܦܠܓ ܕܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܚܝܘܬܐ ܕܐܡܪ ܠܟ ܡܪܢ: ܢܟܘܣ ܘܐܟܘܠ: ܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܕܟܝ ܠܐ ܡܟܝܠ ܬܛܡܐܘܢ ܐܢܘܢ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܕܟܪ ܫܡܥܘܢ ܠܡܪܢ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܕ ܡܣܬܠܩ: ܙܠܘ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܘܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܗܝܕܝܢ ܩܢܐ ܫܡܥܘܢ ܪܥܝܢܐ ܚܠܝܡܐ: ܘܐܬܚܝܠ ܘܢܦܩ ܐܠܦ ܠܥܡ̈ܡܐ

α] — 6 α ܠܬܫܥܝܢ.

mihi[1]*! Et increpavit eum Dñs ter : Quod Deus mundavit, tu noli coinquinare*[2].

17. Si enim dicemus eum de animalibus et de carnibus dixisse ei : apostoli carnes non manducabant, sed usque ad horam nonam ieiunabant et panem et sal et herbas et fructus olivae manducabant[3]. Haec est autem explicatio verborum : *Occide et manduca*[4]; vade, inquit, intra ad gentiles et immundos et doce eos, sic enim vult Deus, nec coinquinabimini. *Et Simone de visione stupente ecce gentes ingressae sunt et venerunt ad eum. Dixit ei Spiritus : Surge, vade cum eis et noli dubitare*[5], *quin ipsi sint animalia, de quibus dixit tibi Dominus : occide et manduca : quod Deus mundavit vos abhinc nolite coinquinare.* Tunc recordatus est Simon Dñum ascendentem dixisse eis[6] : *Ite ad omnes gentes et docete eas in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti.* Tunc nactus Simon mentem sanam et confortatus exiit et docuit gentes, quid facien-

[1] Act. x, 14. — [2] *Ib.* 15. — [3] Sententia similis reperitur in *Actis Thomae* graecis (ed. Bonnet, pag. 22.) ubi narratur Thomam benedixisse praesentibus et postea ἄρτον καὶ ἔλαιον καὶ λάχανον καὶ ἅλας eis porrexisse. Acta Thomae syriaca (P. Bedjan, *Acta Sanctorum et Martyrum*, t. III, p. 29) referunt ܘܒܪܟ ܥܠ ܠܚܡܐ ܗܘܐ ܘܥܠ ܡܫܚܐ ܘܥܠ ܝܪܩܐ ܘܥܠ ܡܠܚܐ ܘܗܘ ܛܥܡ ܗܘܐ ܕܝܘܡ ܚܕܒܫܒܐ. *Et benedixit super pane et fructibus olivarum et sale et oleribus et ipse comedit, quoniam Dominica illuxit.* (In textibus aliquibus graecis Thomas ipsa die Dominica ieiunat; cf. Lipsius, *Die apocryphen Apostelgeschichten*, Braunschweig, 1883, t. I, p. 343). Ex hac tamen sententia non explicatur, qua ratione auctor talem vivendi modum apostolis in genere adscribere potuerit. Acta Ioannis quidem de ieiunio rigido eiusdem Apostoli loquuntur (Lipsius, *op. cit.*, I, 520) e forma tamen assertionis generali necnon ex aliis citatis apocryphis concludendum est auctorem opus aliquod apocryphum allegare, quod Actus Apostolorum omnium in sensu encratitarum depravatos descripsisse videtur. Cf. Praef. c. III, § VIII, n. 4. — [4] Act. x, 13. — [5] *Ib.* 17-20. — [6] Matth. XXVIII, 19.

tes salvae fierent. *Et cum ingressus esset Ierosolymam, quidam de circumcisione iudicarunt eum : Cur ingressus es ad incircumcisos et immundos et comedisti et bibisti cum eis, quod non licet*[1]? Iudicabant autem eum ex mandatis parvis : ne, inquam, commiscearis cum peccatoribus. Tunc ad mandatum magnum traxit eos, id est, ad cibum solidum, dicens : *Mihi hoc Deus tribuit ne quem dicerem ethnicum aut pollutum*[2]. Igitur longanimitatem prae se ferebat, donec parvuli convalescerent, et tunc, quando viri facti sunt, cibum solidum dedit eis per Paraclitum et indicavit eis totam veritatem et tunc per invicem confortati sunt, quia cognoverunt praecepta illis sublimiora.

18. Venit igitur Paraclitus, cuius mundus incapax est et quem nemo accipere potest, nisi peregrinus factus sit mundo, sicut dixit Dñs : *Incapax est mundus Paracliti, sed doni commixtionis capaces sunt filii saeculi, qui iusti sunt*[3]. Cum igitur Paraclitum hunc accepissent duodecim apostoli die illa simul, *timor cecidit super eos*[4], non enim statim ac venit Paraclitus homo perfectus

αβ] — 2 α [illegible]. — 8 α habet tantum compendiose scriptum [illegible]. — 11 β incipit [illegible] praemissis verbis *post paululum* [illegible]. — 14 β [illegible]. — 17 α [illegible] β [illegible]. — 21 α [illegible] β [illegible]. — 22 α [illegible].

[1] Act. XI, 2. — [2] Act. X, 28. Versio communis syriaca legit : [illegible] lectio autem Libri Graduum alibi quoque invenitur; Serm. II, VII, pariter [illegible]. — [3] Citatum apocryphum. — [4] Auctor textum aliquem spurium Act. II, 2 habuisse idetur, quem etiam Serm. XX, n. 10, allegat.

fit, cognoscit autem accepto Paraclito totam veritatem ut vivat, et tunc incipit perfici et usque ad diem, qua egreditur ex mundo, crescens crescit. Ecce enim novimus accepto Paraclito timuisse eos ad gentes ire, donec Dñs Simonem increpavit; et Simon increpavit socios suos, *quod inter lupos misit nos Dñs, non ad agnos iustos*[1]. Et etiam Paulus videns eos prae timore non fuisse sinceros in evangelizando, postquam Paraclitum acceperant, correxit eos, sicut scriptum est in epistola ad Galatas[2].

19. Nihilominus non assero eos perfectos non fuisse, sed neminem unico die accepto Paraclito perfici et ab ipso timorem auferri, accepto tamen Paraclito totam cognoscere veritatem. Si quis autem veritatem non novit, non accepit Paraclitum; apostoli enim accepto Paraclito veritatem cognoverunt et accidit, ut aliqui timentes haud recte praedicaverint. Tunc dixit eis Paulus : *non accepistis Spiritum timoris*[3] et

αβ] — 3 β [illegible]. — 6 β [illegible]. — 17 β [illegible]. — 18 β [illegible]. — 19 β [illegible] *Ib.* desinit.

[1] Haec sententia in Actis Ioannis Prochoro adscriptis recurrit : Ἐγένετο μετὰ χρόνον τινὰ μετὰ τὸ ἀναληφθῆναι τὸν κύριον ἡμῶν I. X. εἰς τοὺς οὐρανούς, συνήχθησαν πάντες οἱ ἀπόστολοι εἰς Γεθσεμανῆ καὶ εἶπεν Πέτρος πρὸς αὐτούς..... δεῦτε... ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ δῶμεν ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν ἐντολὴν τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἡμῶν διδασκάλου. ὅτι « ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί ». (*Acta Ioannis*, ed. Zahn, Erlangen 1880, p. 4 sq. In actis syriacis *Apocryphal Acts of the Apostles* ed. Wright London 1871, pag. 4) ante dispersionem Apostolorum pariter Petrus introducitur loquens, quid autem dixerit, non indicatur. — [2] Gal. II, 14. — [3] Rom. VIII, 15; II Tim. I, 17.

dein animum ceperunt et se ad mortem tradiderunt et fortiter praedicaverunt et tunc Spiritus sanctus alium per alium correxit, donec perfecti evasissent. Et veniente Paraclito homo totam cognoscit veritatem; et cognita veritate timor paulatim omnino aufertur ab ipso et tunc liberatur et liberatus perficitur. Et postquam perfectum est vas et imagines eius absolutae sunt, crescit caritate de die in diem, quo eum Dñs assumere vult, et cum ipso erit habitatio eius, sicut est Deus noster, nec pertransit, nec mutatur, manens uti erat, et glorificatur et laetatur cum amicis suis in saecula saeculorum.

20. Et illud : *Extergite pulverem pedum vestrorum* [1], quando ingressi alicubi recepti non sunt, cum adhuc parvuli essent veritate, fremebant et se duros in illos exhibebant, sicut facere volebant, quando Dñs erat cum eis, ignem de caelo demissuri super civitatem, quae eos non recepit, sicut quidam homines duri hodie faciunt. Attamen Dñs [alta] voce increpavit eos : *amplius eiusmodi rem ne cogitetis* [2] refutans illos, qui puerorum more veritati impares sunt, ne

ܢܫܒܠܘܢ ܙܒܢܐ ܕܢܣܒܠܐ. ܘܡܢ ܐܬܠܒܒܘ ܡܫܠܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܠܡܘܬܐ: ܘܐܟܪܙܘ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܘܡܢ ܟܕܘ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܚܕ ܒܚܕ ܬܪܨ: ܥܕܡܐ ܕܐܬܓܡܪܘ. ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܦܪܩܠܛܐ: ܝܕܥ ܐܢܫ ܠܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܘܡܐ ܕܝܕܥ ܠܟܠܗ ܫܪܪܐ: ܗܝܕܝܢ ܒܩܠܝܠ ܩܠܝܠ ܡܫܬܩܠܐ ܡܢܗ ܕܚܠܬܐ ܠܓܡܪܐܝܬ ܘܗܝܕܝܢ ܡܬܚܪܪ. ܘܡܐ ܕܐܬܚܪܪ ܗܝܕܝܢ ܡܬܓܡܪ: ܘܡܐ ܕܐܬܓܡܪ ܡܐܢܐ ܘܨܠܡ ܪܕܘܬܗ: ܗܝܕܝܢ ܪܒܐ ܚܘܒܗ ܡܢ ܝܘܡ ܠܝܘܡܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܨܒܐ ܡܪܢ ܕܢܕܒܪܝܘܗܝ ܠܘܬܗ: ܘܥܡܗ ܢܗܘܐ ܒܥܡܪܗ ܟܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܢ: ܘܠܐ ܥܒܪ ܘܠܐ ܡܫܬܚܠܦ: ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܐܡܝܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܡܫܬܒܚ ܘܡܬܦܨܚ ܥܡ ܪܚܡܘܗܝ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ܀

ܘܗܝ ܕܦܨܘ ܚܠܐ ܕܪ̈ܓܠܝܟܘܢ: ܡܐ ܕܥܠܘ ܗܘܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐ ܩܒܠܘ ܐܢܘܢ: ܟܕ ܛܠܝܐ ܡܢ ܫܪܪܐ: ܡܬܚܡܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܩܫܝܢ ܠܘܬܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܥܒܕܘܢ ܟܕ ܡܪܢ ܥܡܗܘܢ: ܕܢܚܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܠܐ ܩܒܠܬ ܐܢܘܢ: ܐܝܟ ܕܥܒܕܝܢ ܝܘܡܢܐ ܐܢܫܐ ܩܫܝܐ. ܐܠܐ ܡܪܢ ܒܩܠܐ ܟܐܐ ܒܗܘܢ: ܕܐܦ ܐܝܟ ܗܕܐ ܠܐ ܬܬܚܫܒܘܢ. ܘܟܣܐ ܐܢܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ ܡܢ ܫܪܪܐ ܒܗܕܐ: ܕܠܐ ܢܬܩܫܘܢ: ܐܠܐ ܗܘܘ ܢܦܨܘܢ ܚܠܐ ܘܐܙܠܝܢ

αβ] — 10 α ܘܪܕܘܬܗ (sic). — 13 α ܟܡܐ (sic) quod caret sensu, corruptus esse videtur, forsitan ܐܝܟܐ legendum sit : *ubi est Deus noster*.

[1] Matth. x, 14. — [2] Luc. ix, 53-56.

ܒܫܝܢܐ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ: ܐܦ ܟܕ ܡܨܠܝܢ ܥܠܘܗܝ: ܐܠܐ ܬܒܥ: ܡܪܢ ܬܒܥ ܗܘ ܠܗ. ܡܢ ܕܢܦܨ ܕܝܢ ܚܠܐ ܘܢܨܐ ܥܡ ܡܢ ܕܠܐ ܩܒܠܗ: ܠܐ ܟܐܢ. ܒܬܪ ܕܝܢ ܟܕ ܗܘܘ ܓܡܝܪܝܢ ܒܪܘܚ: ܗܟܢܐ ܫܡܥܘ ܡܢ ܡܪܢ: ܕܢܨܠܘܢ ܥܠ ܡܢ ܕܡܚܐ ܠܗܘܢ. ܒܪ ܡܢ ܕܘܝ ܢܗܘܐ ܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܡܩܒܠ ܠܗܘܢ: ܐܠܐ ܗܘ ܠܗ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܠܡܢ ܕܠܐ ܩܒܠ ܐܢܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܬܓܡܪܘ ܡܬܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܘܢܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ: ܘܡܦܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܡܢ ܗܘ ܬܪܥܐ: ܘܥܐܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܐܚܪܢܐ: ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܕܢܚܘܢ: ܘܠܐ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܩܒܠܘ ܐܢܘܢ: ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܕܢܘܩܕܘܢ ܐܢܘܢ܀

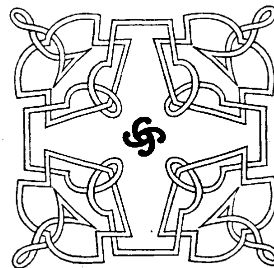
ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܚܡܫܐ ܕܥܠ ܚܠܒܐ ܕܝܠܘ̈ܕܐ܀

semet obdurarent, sed deterso pulvere cum pace abirent. Si quis autem non recipiat eos, etsi pro ipso orent, nisi paenitentiam egerit, Dñs poenas repetet ab ipso. Qui vero pulverem detergit et rixatur cum illo, qui ipsum non recepit, non est iustus. Ceterum, postquam Spiritu perfecti erant, talia a Dño audierunt, ut orarent pro percutiente se [1]. Verumtamen vae illi, qui non recipit eos die iudicii [2]. Attamen postquam perfecti erant, percutiebantur et trahebantur et eiiciebantur per alteram portam et redibant per alteram et obsecrabant [persecutores] ut viverent, non autem petebant cremari eos, uti illos, qui se non receperunt.

Desinit sermo quintus de lacte parvulorum.

α] —

[1] Matth. v, 44. — [2] *Ib.* x, 15.

ܡܐܡܪܐ ܕܫܬܐ

ܕܥܠ ܐܢܫ ܕܡܫܬܡܠܐ ܘܡܬܝܬܪ

SERMO SEXTUS

DE ILLO, QUI FIT PERFECTUS ET PROFICIT

*1. Exponemus autem, quomodo fiat homo perfectus et qua ratione proficiat post perfectionem. Sicut architecti et opifices, quando domum construere aut vasa magnifica conflare volunt ad reponendas res pretiosas regis, postquam domum ex lapidibus quadris extruxerunt et postquam tota imaginibus depicta proeminet et fenestrae et ianuae eius deornatae sunt, dicunt regi: Ecce absoluta est domus; vide, quanam re repleas eam. Tunc rex incipit eam implere quotidie rebus optimis.

2. Etiam aurifabri conflato vase aureo vel argenteo ianuam et operculum ei faciunt et catenulas [?] infigunt et

ܢܚܘܐ ܕܝܢ ܐܝܟܢܐ ܐܢܫ ܡܫܬܡܠܐ: ܘܐܝܟܢܐ ܡܬܝܬܪ ܒܬܪ ܓܡܝܪܘܬܗ. ܐܝܟ ܐܪܕܝܟܠܐ ܘܐܝܟ ܐܘܡܢܐ: ܐܡܬܝ ܕܒܥܝܢ ܕܢܒܢܘܢ ܒܝܬܐ: ܐܘ ܕܢܣܟܘܢ ܡܐܢܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܕܢܬܐܣܡܘܢ ܒܗ ܡܐܢܘܗܝ ܡܝܩܪ̈ܐ ܕܡܠܟܐ: ܡܐ ܕܒܢܐܘܗܝ ܠܒܝܬܐ ܒܟܐܦ̈ܐ ܦܣܝܠܬܐ: ܘܐܬܓܡܪ ܘܫܟܠܠ ܟܠܗ ܒܨܘܪ̈ܬܐ: ܘܐܬܨܒܬܘ ܟܘ̈ܝܗܝ ܘܬܪ̈ܥܘܗܝ: ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܡܠܟܐ: ܗܐ ܫܠܡ ܒܝܬܐ: ܚܙܝ ܡܢܐ ܡܠܐ ܐܢܬ ܠܗ. ܗܝܕܝܢ ܡܫܪܐ ܡܠܟܐ ܕܢܡܠܝܘܗܝ ܟܠ ܛܒ̈ܬܐ ܟܠܝܘܡ ܒܝܘܡ ❖

ܘܐܦ ܨܝܘܓܐ ܡܐ ܕܢܣܟܘܢ ܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ ܐܘ ܕܣܐܡܐ: ܥܒܕܝܢ ܠܗ ܬܪܥܐ ܘܟܘܝܐ:

α] — 4 α ܕܢܬܣܝܡܘܢ (sic).

ܘܥܒܕܝܢ ܠܗ ܪ̈ܙܐܣ ܘܐܪܡܝܢ ܩܘܦܠܐ ܕܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ ܢܘܟܪܝܐ ܒܠܒ ܡܪܗ: ܗܝܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܡܠܟܐ: ܕܗܐ ܡܐܢܟ ܫܠܡ: ܟܢܘܫ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܣܝ̈ܡܬܟ ܘܐܬܬܟܠ ܥܠܘܗܝ. ܗܝܕܝܢ ܡܫܪܐ ܡܠܟܐ ܠܡܣܐܡ ܒܗ ܟܠܝܘܡ ܒܝܘܡ ܟܠ ܡܝܢ ܕܬܐܓܘܪܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܪܢܫܐ ܡܐ ܕܐܟܝܢ ܢܦܫܗ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܒܐܪܥܐ: ܘܫܚܩ ܪܥܝܢܗ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ: ܘܣܡ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪ ܡܢܗ: ܘܫܒܩ ܢܦܫܗ ܡܢ ܟܠ ܕܩܢܐ ܘܢܫܩ ܪ̈ܓܠܐ ܕܒܥܠܕܒ̈ܒܘܗܝ: ܗܝܕܝܢ ܚܙܐ ܡܪܢ ܡܟܝܟܘܬܗ: ܘܡܫܕܪ ܠܗ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ: ܘܝܕܥ ܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܘܡܐ ܕܝܕܥ ܫܪܪܐ: ܗܝܕܝܢ ܦܪܫ ܫܪܪܐ ܡܢ ܕܓܠܘܬܐ: ܘܡܬܟܬܫ ܥܡ ܣܛܢܐ: ܘܙܟܐ ܠܗ: ܐܝܟ ܕܙܟܝܗ ܡܪܢ: ܘܡܬܦܨܐ ܠܗ ܡܢ ܡܚܫ̈ܒܬܐ ܒܝ̈ܫܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܡܐ ܕܙܟܝܗ ܠܒܥܠܕܒܒܗ: ܘܢܚ ܡܢ ܓܐܪ̈ܘܗܝ ܝܩܝ̈ܕܐ: ܘܣܠܩܘ ܫܘ̈ܡܬܐ ܕܟܐ̈ܒܘܗܝ: ܘܐܬܐܣܝ ܡܚܘ̈ܬܐ ܕܡܚܘܬܗ: ܘܩܡ ܢܛܘܪܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܗܕ̈ܡܘܗܝ: ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܡܫܝܚܐ: ܕܗܐ ܡܫܡܠܝ ܦܪܨܘܦܐ ܗܢܐ: ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܐ ܕܓܒܠܬܗ. ܗܝܕܝܢ ܦܬܚ ܠܗ

copulam [?] imponunt [1], ne in illud peregrinus invito domino manus immittat. Tunc dicunt regi: Ecce vas tuum absolutum est; congrega in eo omnes thesauros tuos et confide de eo. Tunc incipit rex reponere in eo quotidie omnia genera mercium. Sic etiam homo, postquam se humiliavit infra omnia, quae sunt in terra, et nocte dieque attrivit mentem suam et unumquemque se meliorem esse statuit et omnibus, quae possidet, renunciavit et osculatur pedes inimicorum suorum: tunc visa humilitate eius Spiritum Paraclitum mittit ei Dñs et cognoscit totam veritatem. Et cognita veritate discernit veritatem a mendacio et colluctatur cum Satana eumque profligat, sicut eum Dñs profligavit, et liberatur a cogitationibus malis [2]. Et postquam inimicum devicit et requievit ab ardentibus sagittis eius et vulnera dolorum eius ad cicatricem venerunt et fracturae plagarum eius sanatae sunt et vigil instat membris suis: tunc ait rex Christus: Ecce modo perfecta est persona haec, velut die, quo plasmavi eam. Tunc ei Dñs portas caelestes aperit et intrat et lae-

α] — 3 α ܐܡܪ, pro quo conieci ܐܡܪܝܢ uti exigit contextus.

[1] ܪ̈ܙܐܣ *catenulae* et ܩܘܦܠܐ *copula* cf. Arthur John Maclean, *A Dictionary of the dialects of vernacular syriac*, Oxford, 1901, p. 291: ܪܙܐ razâ, rezâ, turk. رزه, m. 1, *a staple, doorfastening* et p. 128 *kôpâlâ*... 2) *a crutch*. — [2] Hucusque sententia, cuius protasis in codice asterisco dividitur, quem etiam in translatione ratum habui.

tatur de divitiis mysteriorum. Et sicut rex ille quotidie reponit optima quaeque in gazophylacio, quod sibi architectus aedificavit et aurifaber conflavit : sic homo ille corpore in terra constitutus mente in Spiritu quotidie in Eden versatur, hoc est, in Ierusalem excelsa ; et sic crescit et pinguescit quotidie et delectatur et oblectatur Spiritu, donec pervenit ad mensuram angelorum spiritualium ; et tunc venit Dñs et eum assumit ex hoc saeculo, quemadmodum is mentem suam tulit et in Paradisum introduxit, et ibi, in Ierusalem celsissima fiet habitaculum eius. Initio quidem mandata illa magna, quae supra conscripsi, observat et tunc perficitur ; et postquam perfectus evasit et se plus illis humiliavit, tunc ad maiestatem illam gloriosam ascendit et illic erit habitatio eius. Talis est cohabitatio illorum cum Dño, qui humiles et suaves et sancti et filii civitatis salutis fuerunt et illam voluntatem bonam acceptam perfectamque Dñi fecerunt[1] orantes, ut fieret voluntas eius in terrestribus sicut fit in caelestibus[2].

Desinit sermo sextus, de illo, qui fit perfectus et proficit.

ܡܢ ܥܘܬܪܐ ܕܐܪ̈ܙܐ: ܘܐܝܟ ܕܡܠܟܐ ܒܓܙܘܗܝ ܕܛܒ̈ܬܐ. ܘܐܝܟ ܕܗܢܐ ܡܠܟܐ ܟܠܝܘܡ ܛܒ̈ܬܐ ܣܐܡ ܒܗܘ ܒܝܬ ܓܙܐ ܕܒܢܐ ܠܗ ܐܪܕܝܟܠܐ ܘܨܪܦ ܠܗ ܩܝܢܝܐ: ܗܟܢܐ ܗܢܐ ܒܪܢܫܐ ܟܕ ܩܐܡ ܒܐܪܥܐ ܒܦܓܪ: ܒܪܥܝܢܗ ܒܪܘܚ ܟܠܝܘܡ ܒܥܕܢ ܗܘ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ ܕܠܥܠ: ܘܪܒܐ ܘܡܫܬܡܢ ܟܠ ܝܘܡ: ܘܡܬܦܢܩ ܘܡܬܒܣܡ ܒܪܘܚܐ: ܥܕܡܐ ܕܡܛܐ ܠܡܫܘܚܬܐ ܕܡܠ̈ܐܟܐ ܪ̈ܘܚܢܝܐ: ܘܡܟܝܠ ܐܬܐ ܡܪܢ ܘܕܒܪ ܠܗ ܠܘܬܗ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܐܝܟ ܕܕܒܪܗ ܠܪܥܝܢܗ ܘܐܥܠܗ ܠܦܪܕܝܣܐ: ܘܬܡܢ ܗܘܐ ܒܥܘܡܪܗ ܒܐܘܪܫܠܡ ܕܠܥܠ. ܫܘܪܝܐ ܕܝܢ: ܗܠܝܢ ܦܘܩܕ̈ܢܐ ܪ̈ܘܪܒܐ ܢܛܪ ܐܢܘܢ ܕܟܬܒܬ ܡܢ ܠܥܠ: ܘܗܝܕܝܢ ܡܫܬܡܠܐ: ܘܡܐ ܕܐܫܬܡܠܝ ܘܐܬܡܟܟ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ: ܟܕ ܣܠܩ ܠܗ ܠܗܘ ܪܘܡܐ ܡܫܒܚܐ: ܘܬܡܢ ܗܘܐ ܥܘܡܪܗ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܥܘܡܪܐ ܕܥܡ ܡܪܢ: ܕܐܝܠܝܢ ܕܗܘܘ ܡܟܝܟܐ ܘܡܫܝܢܐ ܘܩܕܝܫܐ: ܘܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܝܐ: ܘܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܗܘ ܛܒܐ ܘܡܩܒܠܐ ܘܡܫܡܠܝܐ: ܟܕ ܡܨܠܝܢ ܕܢܗܘܐ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܐܪ̈ܥܢܝܐ ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܒܫܡܝܢܐ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܫܬܐ ܕܥܠ ܐܢܫ ܕܡܫܬܡܠܐ ܘܪܒܐ܀

α] — 7 α [illegible].

[1] Rom. xii, 2. — [2] Matth. vi, 10.

ܡܐܡܪܐ ܕܫܒܥܐ
ܕܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܟܐܢܐ

SERMO SEPTIMUS

DE PRAECEPTIS IUSTORUM

ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܬܝܗܒܘ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ ܕܐܝܟܢ ܢܗܘܘܢ ܟܐܢܐ. ܠܘ ܓܝܪ ܟܠ ܐܢܫ ܐܟܪܝ ܢܦܫܗ ܕܢܣܩ ܠܓܡܝܪܘܬܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܟܐܢܐ: ܠܐ ܬܩܛܘܠ: ܠܐ ܬܓܘܪ: ܠܐ ܬܓܢܘܒ: ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ: ܘܐܬܪܚܡ ܥܠ ܡܟܝܟܐ: ܠܐ ܬܙܢܐ: ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ: ܠܐ ܬܚܛܘܦ: ܠܐ ܬܛܠܘܡ: ܠܐ ܬܪܓ ܬܘܪܗ ܕܚܒܪܟ ܘܠܐ ܚܡܪܗ ܘܠܐ ܒܝܬܗ ܘܠܐ ܐܢܬܬܗ ܘܠܐ ܚܩܠܗ ܘܠܐ ܟܪܡܗ. ܘܠܐ ܬܥܒܪ ܬܚܘܡܗ. ܘܡܕܡ ܕܣܢܐ ܐܢܬ ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܚܒܪܟ. ܘܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟ ܒܢܝܢܫܐ: ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܠܗܘܢ. ܒܪܡ ܕܝܢ ܒܗܠܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܘܐ ܐܢܫ ܟܐܢܐ: ܕܒܢ ܡܟܝܟܐ. ܐܝܟܢ ܓܝܪ ܕܗܢܐ ܕܠܐ ܐܢܫ

1. De praeceptis toti mundo datis, quibus iusti fiant. — Non enim quilibet homo affligit se ipsum, ut ad perfectionem ascendat. Praecepta iustorum haec sunt : *Non occides. Non moechaberis. Non furtum facies*[1]. *Honora patrem tuum et matrem tuam*[2]. Miserere afflictorum. *Non fornicaberis. Non falsum testimonium dices*[3]. *Non rapinam sumes. Non fraudabis*[4]. *Non concupisces bovem proximi tui, nec asinum, nec domum, nec uxorem, nec agrum, nec vineam eius*[5]. *Non subvertes terminum eius*[6]. *Et quod odisti, proximo tuo ne feceris*[7], *et sicut vis, ut tibi faciant homines : sic facito eis*[8]. Verumtamen ope horum praeceptorum homo iustus

α] —

[1] Matth. xix, 18. Ex. xx, 13-16. — [2] Ex. xx, 13. — [3] Ex. xx, 14, 16. — [4] Lev. xix, 13. — [5] Ex. xx, 17. — [6] Deut. xix, 14. — [7] Tob. iv, 5. Didache 1, 2. Didasc. (ed. Hauler) 3, 12. Clem. Alex. Strom. 2, 23. (Cf. Resch, *Agrapha*, p. 95, 135, 272). — [8] Luc. vi, 31 ; Matth. vii, 12.

fit, perfectis posterior. Sicut enim aliquis odit, ne quis occidat se, aut sibi furetur, aut iumento suo damnum inferat, aut in agrum aut vineam suam ingrediatur, aut uxorem aut quodcunque in agro habeat suo, tangat, si nemini facit, quod ipse odio habet : sic fiet iustus; evitans opes proximi sui nec dolore afficiens cor proximi : iustus fit coram Deo. Sicut porro odit, ne quis sibi maledicat, ne tunc quidem, si peccaverit, et lapsus odit traducentem se et sibi dimitti vult, quando in peccato deprehenditur, sive in adulterio, sive in furto, et etiamsi usque ad homicidium prolapsus fuerit, vult, ut sibi imploranti dimittatur : sic faciat et ipse offendenti se eiusmodi offensis, et fit iustus. Et sicut vult se esurientem refici, sitientem refrigerari, peregrinos hieme adeuntem sub tectum induci, sub umbram aestate, et sibi indigenti dari, et sicut vult se nudum vestiri et discalceatum calceis indui : sic ipse aliis, filiis carnis suae faciat.

2. Quicunque enim filius Adae est, proximus noster et filius carnis nostrae est. Et si difficile sit uni vestire nudum ob suam paupertatem, quinque aut decem consocientur simul et operiant carnem propinqui sui. Et qui hoc modo

[illegible]

[illegible]

agit, minor est perfectis, eo quod non se exinanivit a terra, nec sanctificatus est, nec tulit crucem suam aspiciens ad caelum, nec comprehendit veritatem, quae est crux Dñi perfecta. Et sicut dolore correptus inter alienigenas vult peregrinos sibi opem ferre et doloribus probationibusque suis mederi : sic faciat et ipse peregrinis sibi occurrentibus. Qua ratione perveniet ad praecepta magna, quae in Lege scripta sunt, in quibus tota lex pendet et prophetae[1], quibus tota lex impletur et prophetae, [quae sunt :] *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et viribus tuis et ex tota substantia tua*[2] et dein illud, quod huic simile est: *diliges proximum tuum ut teipsum* (qui sunt omnes homines) et curam eorum habebis, sicut curam habes tui ipsius, in quantum eos iuvare poteris. Quicunque enim occurrerit tibi, propinquus tuus est, sive ei benefacis, sive ei malefacis; nemo enim benefacit aut malefacit absenti sibi, sed eum qui sibi ad latus est, odit, aut eum, qui prope se est, diligit. Si quis autem miseretur occurrentis sibi, fit ei proximus; et si malefacit ei, fit homicida eius, et si ei neque benefecerit, neque malefecerit, fit ei remotus sicut erant cives illius.

a] — 2 a Forte etiam legi potest *delinquat* [illegible]. — 26 a [illegible].

— a] 3 a [illegible] (sic).

[1] Matth. XXII, 40. — [2] *Ib.* 37-39.

qui Ierosolymis descendit Ierichuntem et cives facti sunt ei remoti et Samaritanus peregrinus proximus, quia misertus est eius[1].

3. Item simili ratione praecipitur, ut se abstrahat a fornicatione et a [contaminatione (?)][2] mortui. Et *quod animal reliquit, aut dilaceravit, vos ne comederitis*[3] velut pagani, nec faciant sortilegia, nec hariolentur, nec incantent incantationes magicas, quae nomine idolorum incantantur, nec visitent incantatores et praestigiatores et amuletorum fabricatores[4], nam haec omnia cultum idolorum efficiunt. Dicit enim in Lege sancta: *Non intret in terram tuam hariolus et praestigiator et amuletorum confector*[5]. Haec itaque dedecet nos facere, etiamsi (quod Deus avertat) omnes rabidi fiamus, aut usque ad obitum nostrum doloribus afficiamur, aut substantia nostra tota pereat, aut uxores nostrae steriles fiant per annos plurimos, uti Sara et Rebecca. Nam ob istas res adimus impostores et excidimus ex iustitia non perspicientes, quomodo sustinuerint antiqui probationem suam,

ܐܬܥܛܠܘ ܠܡܣܟܢܘܬܐ: ܘܗܘܘ ܗܠܝܢ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܗ ܪܚܝܩܘܗܝ: ܘܫܡܪܝܐ ܢܘܟܪܝܐ ܕܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ ܗܘܐ ܩܪܝܒܗ܀

ܗܟܢ ܐܦ ܡܦܩܕ ܒܕܡܝܢܘܬܐ ܕܢܬܦܪܫ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܘܡܢ ܕܡܣܝܒܐ: ܘܡܢ ܕܡܝܬܐ ܚܝܘܬܐ ܐܘ ܢܟܬܐ ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ ܐܝܟ ܚܢܦܐ: ܘܠܐ ܢܩܣܡܘܢ ܘܠܐ ܢܚܪܫܘܢ ܘܠܐ ܢܠܚܫܘܢ ܠܚܘܫܐ: ܕܒܫܡ ܦܬܟܪܐ ܗܘ ܡܬܠܚܫܝܢ: ܘܠܐ ܠܐܣܘܬܐ ܢܐܙܠܘܢ ܘܠܐ ܠܚܪ̈ܫܐ ܘܠܐ ܠܥܒ̈ܕܝ ܩܡ̈ܝܥܐ: ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܕܦܠܚܝ ܦܬܟܪ̈ܐ ܐܢܘܢ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܩܕܝܫܐ ܕܠܐ ܢܥܘܠ ܠܐܪܥܟ ܩܨܘܡܐ ܘܚܪܫܐ: ܘܥܒܕ ܩܡܝܥܐ. ܠܐ ܘܐܠܐ ܠܢ ܕܢܥܒܕ ܗܠܝܢ ܘܠܐ ܐܦܢ ܕܠܐ ܢܥܒܕ ܡܪܝܐ ܦܩܪܝܢ ܗܘܝܢ ܟܠܢ: ܐܘ ܡܬܟܪܝܢ ܗܘܝܢ ܒܟܐܒܐ ܠܡܘܬܢ: ܐܘ ܐܦ ܐܒܕ ܟܠܗ ܕܐܝܬ ܠܢ: ܐܘ ܐܦ ܗܘܝܢ ܢܫܝܢ ܥܩܪ̈ܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ: ܐܝܟ ܣܪܐ ܘܐܝܟ ܪܦܩܐ. ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܥܐܠܝܢ ܐܢܚܢܢ ܠܘܬ ܡܛܥܝܢܐ: ܘܢܦܩܝܢ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ. ܠܐ ܚܙܝܢ ܕܐܝܟܢܐ ܣܝܒܪܘ ܩܕܡܝܐ ܢܣܝܘܢܗܘܢ: ܒܟܐܒܐ ܕܡܪܢ ܦܪܩ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܓܝܪ ܟܐܒ̈ܝܢ ܡܩܪܒܝܢ ܚܪ̈ܫܐ ܘܠܐ ܕܡܝܢ ܠܐܝܘܒ ܕܣܝܒܪ

α] — 1 α ܐܬܥܛܠܘ. — 12 α ܩܡ. — 22 α ܘܡܢ ܕܡܣܝܒܐ ܕܡܝܬܐ (sic).

[1] Luc. x, 30-34. — [2] In textu ܛܡܐܘܬܐ vel aliquid simile excidisse videtur. — [3] Ex. xxii, 31. — [4] ܚܪܫܐ = γόης; ܚܪܫܘܬܐ = γοητεία; ܢܚܫܐ = μάντις; ܠܚܘܫܬܐ = ἐπῳδή, ἐπιλαλία; ܦܘܪܣܐ χρησμός; ܦܘܪܣܢܐ = χρησμῳδός. (Gressmann, *Studien zu Eusebs Theophanie*. Leipzig 1903. Index.) ܩܡܝܥܐ (ar. عوذة gr. τέλεσμα) est קמיעא *Kamea* Iudaeorum, cuius diversa genera enumerat Blau in op. *Das altjüdische Zauberwesen* (in Iahresbericht der Landes-Rabbinerschule in Budapest f. d. Schuljahr 1897/8 Budapest 1898, pag. 86-117. Bucher, *Das transcendentale Magie und magische Heilarten im Talmud*. Wien 1850, pag. 195. — [5] Cf. Deut. xviii, 11 sqq.

ܢܣܝܘܢܗ. ܘܡܛܠ ܚܒܠܐ ܘܟܐܒܐ ܕܝܠܕܐ ܥܒܕܝܢ ܚܢܢ ܩܡܝܥܐ: ܘܠܐ ܕܡܝܢܢ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܐܝܣܚܩ: ܕܒܥܘ ܡܢ ܡܪܝܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܒܢܝܐ. ܘܡܛܠ ܟܠܒܐ ܥܒܕܝܢ ܐܣܝܐ ܘܪܐܣܝܢܢ ܡܝܐ ܥܠ ܡܢ ܕܢܟܬ ܘܡܘܒܕܝܢ ܚܢܢ ܠܗ: ܘܐܦ ܡܪܝܐ ܕܡܗ ܬܒܥ. ܘܠܐ ܡܬܦܝܣܝܢ ܚܢܢ ܘܡܬܪܕܝܢ: ܘܐܦܠܐ ܒܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܠܓܝܘܢܐ ܕܫܐܕܐ ܘܒܩܒܪܐ ܗܘܐ ܒܥܡܪ ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܗ ܡܪܢ ܘܠܐ ܠܐܒܗܘܗܝ ܕܡܚܝܢ ܕܠܐ ܪܣܘ ܠܗܘܢ ܡܝܐ ܕܐܣܝܐ ܘܐܘܒܕܘܗܝ. ܐܢ ܨܒܐ ܓܝܪ ܐܣܝܐ ܪܐܣ ܡܝܐ ܥܠ ܐܢܫ ܕܚܠܝܡ ܒܦܓܪ ܘܡܘܒܕ ܠܗ: ܠܘ ܗܘ ܒܕܡܘܬܐ ܕܡܘܒܕ ܐܢܫ ܚܒܪܗ ܒܦܪܙܠܐ ܐܘ ܒܚܘܛܪܐ ܐܘ ܒܟܐܦܐ: ܡܘܒܕܝܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܡܪܢ ܕܢܫܒܘܩ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ. ܠܡܘܒܕܘ ܓܝܪ ܦܫܝܩ ܠܗܘܢ ܕܢܠܒܢܘܢ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ ܒܢܦܫܗܘܢ: ܢܦܫܐ ܓܝܪ ܚܠܦ ܢܦܫܐ ܝܗܒܝܢ ܠܗܘܢ ܐܓܪܐ ܡܢ ܡܘܒܕܝܢ: ܘܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܠܗܐ ܬܒܥ ܒܐܒܝܕܬܗܘܢ ܡܢܗܘܢ ܕܡܫܠܡܝܢ ܘܦܪܥܝܢ ܢܦܫܬܐ ܕܐܓܪܗ ܠܗܘܢ ܐܓܪ ܥܡܠܗܘܢ. ܗܟܢ ܓܝܪ ܦܣܩܝܢ ܥܠ ܕܢܘܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܕܫܕܠܝܢ:

donec eos Dominus liberavit. Nam ob dolores nostros accersimus praestigiatores, nec imitamur Iob, qui probationem suam toleravit. Et partuum et reliquorum dolorum causa amuleta conficimus, nec imitamur Abraham et Isaac, qui dominum imploraverant et dedit eis filios. Et contra rabiem praestigia facimus et rabidum aqua aspergimus et perdimus eum et Dominus sanguinem eius a nobis repetit, nec persuademur, nec corrigimur [exemplo] illius, in quo legio daemonum erat et in sepulchris habitabat, donec eum Dñs sanavit[1], nec imitamur parentes eius, qui eum aqua magica haud asperserunt nec perdiderunt. Si enim maleficus velit, aspergit sanum corpore et perdit eum; non eo modo, quo quis proximum suum ferro, baculo aut lapide perdit; perdunt autem sicut Dñs permittere vult usque ad diem iudicii. Facile enim est eis ad perdendum spiritus nequam conducere pro anima sua, animam enim pro anima mercedem eis dant[2] et tunc interimunt; et die iudicii repetit ab ipsis Deus, quod perdiderunt[3], et reddunt animas, quas sibi mercedem laboris pacti sunt. Nam hoc modo paciscuntur[4], quando eos ad perdendum

α] — α 24 in margine add. ܘܡܫܠܡܝܢ] ܗܘ ܠܡܪܘܬܐ ܒܫܝܢܐ.

[1] Matth. viii, 28-34. — [2] Spiritibus malis. — [3] Spiritus mali. — [4] Praestigiatores cum spiritibus nequam. Catalogus haeresium quem Marutha episcopus Maipheract urbis exaravit, Borborianos accusat,

emittunt : « nos die illa animam dabimus pro anima, quam vos occideritis per verbum vel per manum nostram ». Hac ratione praestigiatores gladiorum instar utuntur ipsis et occidunt homines. Pro quavis anima vero, quam perdunt, animam suam reddunt, diligentes gloriam mundi et odio habentes seipsos.

4. Laus tibi Dñe! Quam longanimis es, quod videns conniveas, quia forsitan paenitentiam agent nec ibunt in ignem inextinguibilem. Vobis autem, quibus probatio vel tentatio supervenit a Deo, dico : Dñum permittere, sive propter peccata vestra, sive ut paenitentiam agatis, sive, quia non oratis, intratis in tentationem diabolicam.

5. Tentatio autem procedit aut ab hominibus, qui socios suos interimunt, aut a Satana, quia obediunt ei. A Deo autem supervenit probatio hominibus, quia eos scrutari vult, an firmi sint in fide, quia sic expedit infirmo corpore. Ab hominibus autem procedit tentatio, quando interimunt socios suos ob inimicitiam suam et sibi invicem mala rependunt et propter malignitatem suam noxas pessimas sibi mutuo inferunt. Attamen homo aut Satanas nequeunt

[illegible]

α] — 13 α [illegible] (sic). — 20 α [illegible].

quod infantes occiderint in usus magicos. (Harnack, *Der Ketzer-Katalog des Bischofs Maruta von Maipherkat*, Texte u. Untersuchungen, Leipzig, 1899. N. F. B. IV, H. 1, b, pag. 10.)

[illegible]

educere animam e corpore, nisi velit Deus per manus ipsorum exitum eius facere, quia praecepit eis : nolite malefacere aut occidere, ne septuplum puniamini die iudicii. Deus autem exitum hominum facere vult sive per morbum, sive per ignem, sive per puteum, sive per foveam, aliquando per spiritus immundos, aliquando per homines nequam; et homicidas iudicat Deus, quia legem eis posuit, ne occiderent, et libertatem eis tribuit ut facerent voluntatem suam.

6. Die autem iudicii sic eos alloquetur : « Illo loco, ubi occidistis, ego volui exitum illorum facere, quos occidistis; vos autem quo iure extendistis manus vestras contra filium carnis vestrae non timentes me, qui vobis praecepi : nolite percutere filios carnis vestrae, sed diligendo eos diligite et honorando honorate »? Etiam ascendente hominis anima reus fit sanguinis effusi, si quis sanguinem eius effundat aut eum contundat. Quod ad obitus reliquos attinet, animae hominum per illos secundum voluntatem Dei exeunt et Deus ipse vult [eos obire] sive per fluvium, sive per foveam, sive per puteum aut de tecto alto aut parvo. Et quoties of-

α] — 4 α [illegible]. — 26 α omisit [illegible] vel aliquid eiusmodi, sicut in translatione conieci. [illegible]

fendit homo pedem in lapidem et moritur! Et spiritui immundo neminem licet occidere, nisi Deus exitum hominis illius per Satanam fieri velit. Si enim Satanae liceret educere animas e corporibus hominum, imprimis si quem converti volentem et sibi aufugere cupientem videret, ubi primum occasionem nancisceretur, occideret eum. Si dein homo peccator evaderet et post paenitentiam legem transgrederetur, interimeret eum; dum enim homo mandata observat et ad Deum confugit, timet accedere ad ipsum. Spiritus autem nequam, qui per incantatores et praestigiatores occidunt, per ipsas hominum manus occidunt; sin autem, num praestigiator et incantator aliud agunt? an non consociatur ipsis etiam is, qui eos ad aquam ducit et rei illi, qua maleficia perficitur, quae homini aspersa eum occidit, aut is, qui ei alicubi abscondit praestigium eumque perdit? Et vide spiritum immundum eum non occidere, nisi Deus animam illius auferre et mittere velit ad locum, quo velit, per quem velit; hoc est, iuxta mensuram operum eius locum carceris parat ei usque ad diem iudicii, quo corpus suum iterum assumit et consistit in operibus suis [1].

α] —

[1] Doctrina, quam auctor hic proponit, similis est variis sententiis a S. Irenaeo allatis (*Haer.* V, 5), qui remunerationem divinam demum post iudicium ultimum incipi asseverarunt. Ceterum auctor Libri Graduum de hac re accuratius nullibi disserit.

7. Satanas autem condemnabitur, quia rebellis est et homines opera mala docet et luctatur cum eis, ut ea committant, et docet eos libera cum voluntate Deum negare. Sicut enim homines conflant gladios et se invicem docent eos manu tenere : etiam spiritus immundi docent homines se manibus eorum tenere et se invicem occulte necare gladio occulto ad instar gladii manifesti; et quemadmodum gladius ferreus neminem necat, nisi eum aliquis manu teneat et ope eius occidat : sic etiam spiritus immundi, qui sunt gladii occulti, neminem occidunt, nisi quis eosdem manu teneat et ope ipsorum clam occidat. Spiritus autem illi manibus hominum tenentur, quia sciunt se illos homicidas, filios Gehennae reddere et Deo negato se confiteri et sibi ministros fieri ad opera mala et ad exsequendam turpem voluntatem Satanae, qui mentem hominum a veritate excaecat, ne eam conspiciant.

8. Spiritus autem immundi dominatione dominantur in homines ipsis volentibus, quia obediunt, sibique servi fiunt et legem Dei transgrediuntur, nec observant mandata

α] — 1 α *exacerbatus* ܕܡܡܪܪ (sic) [ܕܡܡܪܕ sed probabiliter ܡܡܪܕ legendum est, ut posuimus in textu, nam Satanas nullibi dicitur *exacerbatus;* contra cognomen *rebellis* ei ab auctore nostro saepissime tribuitur. — 13 α ·ܘܐܬܡܠܟܝܢ. — 23 α ܢܦܫܗܝܢ (sic). — 24 α ܒܝܕܗܝܢ secundo. : e contextu lectio ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܗܘܢ praeferri meretur; non enim agitur de libera electione daemonum (ܢܦܫܗܝܢ) sed hominum (ܢܦܫܗܘܢ) ipsis obedientium.

eius et membra sua corrumpunt; et cruciant eos aliquando palam, aliquando clam, attamen in illos tantum dominantur, qui sibi obediunt, sicut dicit Paulus : *Cui auditum praebetis, eius estis servi*[1].

9. Si itaque spiritus immundos superare velis hominesque ab ipsis discentes sociosque interimentes suos : observa mandata Domini et confuge ad eum, donec exieris ex hoc mundo; et eris victor in ambobus saeculis, etiamsi ecce per diem singulos tibi digitos homines nequam amputent. Qui autem tribulationem hanc hominum tempore modico non sustinet, Gehennam, quaeso, quomodo poterit ferre? An non mihi plus expediunt dolores et tribulationes temporis modici, ut me Dominus liberet et vadam in requiem eius, quam solvere mandata eius sanitatis instabilis causa et vadere ad tormenta aeterna? Homines autem condemnantur, quod discant a Satana, homicida suo, et contemnant Deum, vivificatorem suum.

10. Nisi igitur Dñs mensuram hominis terminari velit, non moritur, neque per Satanam, neque per homines; etiamsi ecce aliquo modo concidant

ܘܡܫܢܩܝܢ ܠܗܘܢ ܙܒܢ ܕܝܢ ܒܓܠܝܐ: ܘܐܡܬܝ ܐܡܬܝ ܒܛܘܫܝܐ: ܒܪܡ ܗܠܝܢ ܕܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗܘܢ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܠܡܢ ܕܫܠܡܝܢ ܡܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܕܠܗ ܐܝܬܝܟܘܢ ܥܒܕܐ܀

ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܬܙܟܐ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܠܒܢܝܢܫܐ ܗܠܝܢ ܕܝܠܦܝܢ ܡܢܗܘܢ ܘܡܩܛܠܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ: ܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܘܐܬܓܘܣ ܒܗ: ܥܕܡܐ ܕܬܦܘܩ ܐܢܬ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܐܝܬ ܐܢܬ ܙܟܝܐ ܒܬܪܝܗܘܢ ܥܠܡܐ: ܐܦܠܘ ܗܐ ܡܦܣܩܝܢ ܠܟ ܒܢܝܢܫܐ ܒܝܫܐ ܨܒܥܐ ܒܝܘܡܐ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܗܢܐ ܐܘܠܨܢܐ ܕܩܠܝܠ ܙܒܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܡܣܝܒܪ: ܓܗܢܐ ܟܝ ܐܝܟܢ ܡܨܐ ܕܢܣܝܒܪ܁ ܠܐ ܦܩܚ ܠܝ ܟܐܒܐ ܘܐܘܠܨܢܐ ܕܩܠܝܠ ܙܒܢܐ: ܘܢܦܪܩܢܝ ܡܪܝܐ ܘܐܙܠ ܠܢܝܚܗ: ܘܠܐ ܕܐܫܪܐ ܐܢܐ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܡܛܠ ܚܘܠܡܢܐ ܕܠܐ ܡܩܘܐ: ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܫܘܢܩܐ ܕܠܥܠܡ܁ ܒܢܝ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܬܚܝܒܝܢ ܒܗܘ ܕܝܠܦܝܢ ܡܢ ܣܛܢܐ ܩܛܘܠܗܘܢ ܘܡܫܝܛܝܢ ܠܐܠܗܐ ܡܚܝܢܗܘܢ܀

ܐܠܐ ܗܟܝܠ ܨܒܐ ܡܪܢ ܕܢܫܠܡ ܡܫܘܚܬܗ ܕܐܢܫ ܠܐ ܡܐܬ ܠܐ ܡܢ ܣܛܢܐ ܘܠܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ: ܐܦܠܘ ܗܐ ܡܦܣܩܝܢ ܠܗ

ܠܦܓܪܗ ܒܚܕ ܡܢ ܐܣܟܡܝܢ: ܡܬܦܨܐ ܠܗ ܒܪܢܫܐ ܘܠܐ ܡܐܬ: ܐܢ ܗܘ ܦܣܝܩܐ ܠܗ ܚܕܐ ܫܥܬܐ ܐܘ ܝܘܡܐ: ܘܐܠܐ ܣܝܡ ܒܠܒܟ ܐܝܟ ܡܚܝܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܒܥܡܠܐ ܘܡܣܩܢܝܢ ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܡܝܬܝܢ܀

ܘܐܣܬܟܠ ܐܝܟ ܢܦܠܝܢ ܓܝܣܐ ܥܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܘܐܝܬ ܕܗܘܝܢ ܡܐܐ ܐܢܫܝܢ ܘܩܛܠܝܢ ܠܗܘܢ ܥܣܪܐ ܓܒܪܝܢ ܐܘ ܥܣܪܝܢ ܘܐܝܬ ܕܡܐܐ ܕܗܘܝܢ ܡܐܐ ܓܝܣܝܢ ܘܠܐ ܡܨܝܢ ܩܛܠܝܢ ܥܣܪܐ ܓܒܪܝܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܦܩ ܡܦܩܢܗܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܩܛܘܠܐ ܐܢܘܢ ܘܚܝܒܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܒܨܒܝܢܗܘܢ ܐܬܦܠܛܘ ܡܢܗܘܢ܀

ܘܠܐ ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ ܫܒܩ ܐܠܗܐ ܕܢܩܛܠܝܢ ܠܒܢܝܢܫܐ: ܐܠܐ ܨܒܐ ܕܢܦܩ ܡܦܩܢܗܘܢ ܒܝܕ ܚܝܘܬܐ. ܘܡܛܠ ܕܐܡܝܪ ܕܕܚܠܬܟܘܢ ܘܙܘܥܬܟܘܢ ܐܪܡܐ ܥܠ ܚܝܘܬܐ ܡܚܒܠܢܝܬܐ: ܐܝܟܐ ܕܝܢ ܕܫܩܠ ܕܢܫܩܘܠ ܕܚܠܬܗܘܢ ܡܢ ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ: ܩܛܠܢ ܘܡܚܒܠܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܝܢ ܕܨܒܐ ܕܢܒܐܫ ܠܒܪܢܫܐ ܘܠܐ ܐܬܐ ܒܐܝܕܘܗܝ: ܚܛܗܐ ܚܛܐ ܒܠܒܗ: ܡܛܠ ܕܡܢ ܪܥܝܢܗ ܕܝܠܗ ܐܫܬܡܠܝܬ ܠܗ ܒܝܫܬܐ: ܡܢ ܕܝܢ ܕܡܢ ܨܒܝܢܗ ܡܬܟܠܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܬܐܒ ܘܒܥܐ ܡܢ ܡܪܢ ܘܐܫܕ ܕܡܥܐ ܡܢ ܥܝܢܘܗܝ: ܘܒܟܐ:

corpus eius, salvus evadit et non moritur, si una hora, vel dies unus statutus sit ei; sin autem, pone in mente tua quomodo percutiant homines socios suos, adeo ut eos graviter laedant, et non moriantur.

11. Et intellige, quomodo irruant latrones in homines. Accidit, ut homines centum sint et decem vel viginti viri occidant eos. Passim accidit, ut latrones centum sint, nec valeant decem viros trucidare, quia Deus non vult die illa exitum eorum facere. Illi autem homicidae fiunt, reique sanguinis eorum, quia haud illorum voluntate salvi evaserunt.

12. Nec feras bestias sinit Deus homines occidere, nisi exitum ipsorum per bestias facere velit. Et quod attinet ad illud, quod scriptum est : *Timorem et formidinem vestri immittam in bestias nocivas*[1], ubi timorem hominum aufert a bestiis malis, occidunt et laedunt homines. Quicunque vero alii malefacere velit, ita tamen ut non veniat [malum] per manus eius[2], peccando peccat in corde suo, quia ex eius parte malum peractum est; qui se vero sua sponte retinet a malo et paenitentiam agit et implorat Dñum et lacrimas effundit

α] —

[1] Rom. vi, 16.

α] — 21 α in textu ܒܐܝܕܘܗܝ, in margine ܒܐܝܕܗ. — 23 α ܪܥܝܢܗ.

[1] Gen. ix, 2. — [2] Id est : sine effectu.

coram ipso et recedit a malo et facit bonum : recipit eum Dñs, qui imprimis de peccatore paenitente gaudet, sicut scriptum est : *Erit gaudium in caelis de peccatore paenitentiam agente*[1].

13. Porro intellige, quomodo cadant homines in puteos et foveas et fluvios et de saxis et de tectis, et quoties vapulent ferro et baculis et lapidibus, nec moriantur, quia die illa, qua vapulant, Deus non vult exitum ipsorum facere. Et quoties vapulat homo in gena, aut in dorso et exit anima eius. Nonne evidens est Deum velle illa hora exitum ipsius fieri? Accidit quoque, ut domus eum obruat, et non moritur; et accidit, ut sepes exigua cadat super eum, et moritur. Et accidit, ut de muro detrudatur, et non moritur, et accidit, ut de altitudine staturae suae decidat, et evolat anima eius. Nonne evidens est mensura sua obire quemcumque, sicut scriptum est : *Ecce, in mensura dedisti dies nostros et commoratio nostra tamquam nihilum ante te*[2]. Quapropter obsecramus vos, tamquam homines libertate praeditos, quibus lex posita et regnum promissum et etiam Gehenna parata est : custodiamus nos et manus nostras contrahamus, ne quem vel digito laedamus, ne forte

α] —

[1] Luc. xv, 7. — [2] Ps. xxxix, 5.

[illegible]

α] —

[illegible]

α] —

[1] Ps. xxv, 18. — [2] Ps. ciii, 3. — [3] Ps. lix, 12.

egrediatur anima eius et sanguis eius in manibus nostris requiratur et in Gehennam ignis inextinguibilis descendamus. Etiam ei, qui lapsus homicidium commisit, si paenitentiam agens in luctu, oratione, humilitate, compunctione animi, atque in lacrimis sedeat coram Dño, dimittit, sicut dimisit David, cum paenitentiam egisset et lacrimas profudisset coram Domino. David enim dixit : *Vide Domine subiectionem et laborem meum et dimitte mihi totum peccatum meum*[1]. Et vidit Deus subiectionem humilitatis et laborem obsecrationis eius et dimisit ei et magnificavit eum. Diligendo autem diligamus Deum nostrum et amemus et honoremus omnes homines, ut regnum nobis promissum haereditemus, cuius requies non praeteribit, deliciae non solventur, epulae non finientur, coronae non marcescent, cuius thalamus non denudabitur.

14. De omnibus autem tentationibus Dominum obsecremus, sicut scriptum est : *Omnem languorem Dominus sanat*[2]. Et ad sermonem labiorum[3] impiorum [quod attinet], hoc est praestigiatorum et hariolorum et incantatorum et amuletorum scriptorum et maleficorum et augurum, improperabit eis et condem-

nabit eos. Si vero tu sine peccato sanari velis, expecta Dominum et ora eum et sanabit te a multis tentationibus hominum et Satanae. Si te in hoc saeculo convenit sanum fieri : hoc in saeculo sanabit te Dñs, et si te in hoc saeculo non sanat, sic tibi expedit : et in illo saeculo requiem tibi donabit et te magnificabit et deliciis te afficiet, quia usque ad exitum tuum ex hoc mundo expectasti salvationem eius. Noli [adeo] trepidare in tribulationibus et doloribus, ut sanitatis corporis causa vadas et occidas animam tuam. Aut sanatur corpus tuum, aut non sanatur; expedit tibi sustinere modicam tribulationem temporalem, ne ad illam vadas tribulationem immensurabilem. Et esto; corpus tuum sanitatem consequetur ab impostoribus illis : ignorasne animam tuam morbum contracturam esse qui usque ad diem iudicii durabit et illic fore condemnationem tuam, quia fugisti dolores et tribulationes modici temporis, et te venturum ad tribulationes, quas effugere non poteris, eo quod praeceptum Dei transgressus es? Sed si dolorem habeas et medicus praesto sit tibi, sic cum interroga : « Num forte praestigiator es tu, aut maleficus, aut quidam ex illis, qui in doc-

ܘܐܬܟܫܦ ܠܗ. ܘܡܬܐܣܐ ܐܢܬ ܡܢ ܢܣܝܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܘܕܣܛܢܐ. ܐܢ ܗܝ ܕܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܠܐܬܐܣܐ: ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܡܬܐܣܐ ܐܢܬ ܡܢ ܡܪܝܐ: ܘܐܠܐ ܐܣܝܟ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܗܟܢ ܗܘ ܥܕܪ ܠܟ. ܘܒܗܘ ܥܠܡܐ ܡܢܝܚ ܘܡܪܘܪܒ ܠܟ ܘܡܦܢܩ ܠܟ: ܡܛܠ ܕܣܟܝܬ ܠܦܘܪܩܢܗ ܒܥܠܡܐ ܠܡܦܩܢܟ ܕܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ. ܠܐ ܬܬܙܝܥ ܒܐܘܠܨܢܐ ܘܒܟܐܒܐ: ܕܡܛܠ ܚܘܠܡܢܐ ܕܦܓܪܟ ܬܐܙܠ ܬܩܛܘܠ ܢܦܫܟ. ܐܘ ܡܬܐܣܐ ܦܓܪܟ ܐܘ ܠܐ ܡܬܐܣܐ: ܦܩܚ ܠܟ ܕܬܣܝܒܪ ܩܠܝܠ ܐܘܠܨܢܐ ܕܙܒܢܐ ܘܠܐ ܬܐܙܠ ܠܗܘ ܐܘܠܨܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܫܘܚܬܐ. ܘܢܗܘܐ ܕܡܬܐܣܐ ܦܓܪܟ ܡܢ ܗܠܐ ܛܥܝܐ ܗܠܝܢ: ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܕܡܬܟܪܗܐ ܠܗ ܢܦܫܟ: ܟܘܪܗܢܐ ܕܗܘܐ ܩܐܡ ܠܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܘܬܡܢ ܗܘܐ ܚܘܝܒܟ: ܕܥܪܩܬ ܡܢ ܟܐܒܐ ܘܐܘܠܨܢܐ ܕܩܠܝܠ ܙܒܢܐ: ܘܐܬܐ ܐܢܬ ܠܐܘܠܨܢܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܬܥܪܩ ܡܢܗ: ܡܛܠ ܕܥܒܪܬ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܟܐܒܐ ܘܐܝܬ ܕܩܐܡ ܐܣܝܐ: ܫܐܠܝܘܗܝ ܗܟܢܐ: ܕܠܡܐ ܚܪܫܐ ܐܝܬ ܐܘ ܟܫܘܦܐ: ܐܘ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܡܬܗܦܟܝܢ ܒܡܠܦܢܘܬܐ ܢܟܝܠܐ ܕܛܘܥܝܝ: ܗܘ

ܠܟ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܠܕܝܢܗ ܐܙܠܝܢ ܚܢܢ: ܐܢܗܘ ܕܡܣܝܡ ܐܢܬ ܠܝ ܙܘܦܐ ܡܪܟܟ: ܐܠܐ ܦܫܝܛܐܝܬ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ: ܘܐܠܐ ܠܐ ܬܬܩܪܒ ܠܝ. ܘܢܫܪܪ ܠܟ ܕܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ ܡܬܐܣܐ ܐܢܬ ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܩܪܒ ܠܟ܀

ܐܢܐ ܕܝܢ ܗܟܢܐ ܡܠܟ ܐܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܢܝܢ ܠܗܘܢ ܕܦܩܪ ܘܠܗܘܢ ܕܫܢܝܐ ܘܐܢ ܗܘ ܕܡܨܝܢ ܚܒܫܝܢ ܠܗ: ܘܐܠܐ ܢܫܒܩܘܢܝܗܝ ܠܡܥܪ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ: ܥܕܡܐ ܕܡܪܝܐ ܡܐܣܐ ܠܗ: ܐܘ ܦܢܐ ܠܗ: ܕܠܐ ܬܬܡܘܬܘܢ ܥܡ ܐܫܦ̈ܐ ܘܡܛܠ ܐܒܕܬܐ ܕܝܘܡܢ ܡܚܪ ܡܐܒܕ ܐܒܕܐ: ܐܘ ܡܥܒܪ ܥܒܪܐ: ܐܙܠܝܢ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܥܡ ܩܨܘܡܐ ܘܠܐ ܕܡܝܢ ܠܩܕܡܝܐ ܕܡܢ ܡܪܝܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ: ܥܕܡܐ ܕܡܫܬܟܚ ܗܘܐ ܡܕܡ ܕܐܒܕܘ. ܘܐܠܐ ܡܫܬܟܚ ܗܘܐ: ܠܗ ܠܡܪܢ ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ: ܕܗܘ ܝܗܒ ܘܗܘ ܫܩܠ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܝܘܒ ܒܟܠܗܘܢ ܐܘܠܨܢܘܗܝ ܘܟܐܒܘܗܝ: ܘܥܘܪܢܐ ܕܡܬܥܢܝܢܘܗܝ ܘܒܥܩܬܐ ܕܒܢܘܗܝ: ܕܡܪܝܐ ܝܗܒ: ܘܡܪܝܐ ܫܩܠ. ܢܗܘܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܒܪܟ: ܘܣܝܒܪ ܡܚܘܬܐ ܕܦܓܪܗ: ܥܕܡܐ ܕܡܪܝܐ ܐܣܝܗ ܘܦܪܩܗ. ܘܟܬܒ ܡܪܝܐ ܕܘܒܪܘܗܝ ܐܝܘܒ ܘܣܡ ܩܕܡ ܥܠܡܐ ܟܠܗ: ܕܒܗ ܢܬܕܡܘܢ ܐܡܬܝ ܕܐܒܕܝܢ ܩܢܝܢܝܗܘܢ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܬܟܐܒܝܢ

trina astuta deceptionis versantur? Sit Dominus, ad cuius iudicium ibimus, testis in te, si mihi imposueris emplastrum emolliens, nisi in nomine Iesu, simpliciter; sin secus, noli me tangere »! Et certum te reddat se in nomine Iesu sanare te et tunc ad te accedat.

15. Ego autem sic suadeo his, qui phreneticos et amentes occidunt : si eum compescere possunt[1]; sin secus, sinant eum habitare in monumentis, donec eum Dñs sanet, aut colligat, ne cum maleficis moriamini. Et rei deperditae causa, quae hodie crasve pereundo perit aut pertranseundo pertransit, abeuntes consociamur hariolis, nec imitamur antiquos, qui Dominum imploraverunt, donec inventum esset, quod perdiderant. Si vero inventum non est, Dñum glorificabant, qui dedit et qui abstulit, sicut dixit Iob in omnibus tribulationibus et doloribus suis et in angustia filiorum suorum : *Dominus dedit et Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum*[2] et ferebat plagas corporis sui, donec eum Dominus sanavit et salvum fecit. Et Dominus conscripsit conversationem Iob et toti mundo proposuit, ut eum imitetur, quando depereunt opes, dolore afficiuntur cor-

α] — 24 α ܘܐܬܕܪ̈ܫܝܢ.

α] —

[1] Apodosis omissa est, intellige *bene* ܫܦܝܪ aut aliquid eiusmodi. — [2] Iob, I, 21.

pora, moriuntur filii, ut sperarent in Domino ad instar eius et nomen eius glorificarent, sicut Iob glorificavit. Propter aliquid autem quod aequiparatur [centum drachmis] altercamur et occidimus invicem, nec imitamur antiquos, quorum uxores abductae sunt, nec altercabantur, neque disceptabant, ne ablatis quidem puteis aquae ab ipsis, sed locum ubi disceptatum est cum eis appellarunt *iurgium* et *satan* [1], nec e iustitia disputantes exciderunt; et quod ipsi odio habebant, aliis non fecerunt et, quod ipsi diligebant, cuique faciebant.

16. Num simile est matrimonium hodiernum matrimonio illi antiquo? Non decet iustos psallere peccato et exultare coram Satana. Et citharas et lyras et tympana et tetrachorda et cymbala et cornua et symphonias et tubas et omnia, quibus psallitur, dedit Deus hominibus, quia non poterant psallere citharis et lyris spiritualibus. Et quia veritatem nescierant, dedit eis instrumenta visibilia, quibus cantica spiritualia psallerent Deo, quia nescierunt laudare nomen eius ope membrorum suorum, quae instrumenta sunt ministerii et psalmodiae spiritualis. Propter quod pro cantilenis Satanae cantica spiritualia dedit eis,

[illegible]

α] — 16 α [illegible] (sic). — 26 α [illegible] add. in margine. —

[1] Gen. XXVI, 20 seqq.

[illegible]

quibus psallerent ope omnium instrumentorum psallendi, nec tamen peccarent [1]. Absit iustis ita facere, sicut facit generatio nostra. Ecce enim sancti ne Deo quidem hisce psallunt instrumentis. Quomodo non timerent sumentes corpus et sanguinem Salvatoris nostri colere occulte idola occulta? Nec scimus nos exterminasse idola patrum nostrorum et leges eorum non exterminasse.

17. Cum Deus poenas repetet de omnibus verbis immundis, illo ore prolatis, quod corpus et sanguinem eius sumit, dicet : « Tu diligis meretricem et fecisti aliquid », quod odit Deus. Quomodo ei, quaeso, respondebimus? Quid fructus, quaeso, capimus ex verbis immundis, poematibus foedis, cantilenis obscoenis fabulisque mendacibus. Num forte triticum an vestes? Immo peccata et livores [2]. Quapropter a rebus istis recedamus, ne cum saeculo damnemur.

18. Etiam medicinam simplicem dedit nobis Deus, ut oleum et vinum

α] — 2 α [illegible]. — 12 α [illegible] sed forte melius est legere *fornicationem* [illegible].

[1] Clemens Alexandrinus similiter reiicit instrumenta musicalia Hebraeorum in cultu divino et solam vocem admittit : τῷ λόγῳ μόνῳ τῷ εἰρηνικῷ ἡμεῖς κεχρήμεθα ᾧ γεραίρομεν τὸν θεόν· (*Paed.* II, 4.) Ex verbis hisce auctoris Libri Graduum non liquet, an tempore, quo vixit, instrumenta musicalia in usu ecclesiastico adhibita fuerint. Ipse quidem usum instrumentorum musicalium tamquam malum minus admittere videtur, nequit tamen erui, utrum usum instrumentorum musicalium in fines sacros commendare, an vero, quod probabilius est, eroticum profanumque musicae usum reprobare velit. Damnatio, quam de instrumentis musicalibus pronuntiat, aliquo modo cum illa enarratione cohaerere videtur, quam *Spelunca Thesaurorum* de filiis Cain, Iubal et Tubalcain refert, qui ibidem adinventores fistularum (ܐܒܘܒܐ) cithararum, tibiarumque (ܡܫܪܘܩܝܬܐ) dicuntur, in quae daemones ingressi sonos ediderint. Bezold, *Die Schatzhöhle,* Leipzig, 1888 pag. ٥٨. — [2] Paronomasia inepta : ܚܛܐ (triticum) — ܚܛܗܐ (peccatum).

plagis imponeremus, sicut dixit Dñs [1], quem adoramus, aut ceram et mel, aut massam caricarum, ut ait Isaias [2], aut radices, quae nos commovent et salubres sunt tumori, ut dicit filius Sirach [3], aut virum sapientem, qui resecat dolores et ulcera lavat (nam quilibet non novit secare corpus prae nervis, ne eos solvat, nisi is, qui curam habuit sectionis addiscendae), et quando os frangitur, ipse novit alligare illud, vel auferre. Hanc dedit scientiam Deus hominibus, ut eam sibi applicent, nam dolores promisit nobis Deus die, qua mandatum eius praevaricati sumus, sicut scriptum est : *Multitudo annorum nostrorum labor est et dolor* [4]. Ministerium hoc ei datum est, qui vult fieri iustus : ministret, nec peccet nec e iustitia excidat, sicut excidit Adam, pater noster e perfectione.

19. Caveamus autem auguria quoque, nec observemus occursus [5] et clamores, ne cum idolorum cultoribus societatem ineamus. Etiam scientiam dedit nobis creator noster, die qua peccavimus, ut nobis vestes faceremus et coria faceremus tegumenta pro tempore hiemis; et instrumenta lignea et aenea et ferrea facta sunt ministerium

ܡܫܡܠܝ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܒܣܒܪܬܗ ܠܗ: ܐܘ ܫܥܘܬܐ ܘܕܒܫܐ: ܐܘ ܕܒܠܬܐ ܕܬܐܢܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ: ܐܘ ܥܩܪܐ ܕܡܙܝܥܝܢ ܠܢ ܕܚܠܝܡܝܢ ܠܢܦܚܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܒܪ ܣܝܪܐ: ܐܘ ܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܕܓܙܪ ܟܐܒܐ ܘܡܣܝܢ ܫܘܚܢܐ: ܕܠܘ ܟܠܢܫ ܝܕܥ ܕܢܓܙܘܪ ܦܓܪܐ: ܡܛܠ ܓܝܕܐ ܕܠܐ ܢܦܣܘܩ ܐܢܘܢ: ܐܠܐ ܡܢ ܕܐܬܒܛܠ ܠܗ ܕܢܐܠܦ ܓܙܪܬܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܬܬܒܪ ܓܪܡܐ ܝܕܥ ܕܢܐܣܘܪܝܘܗܝ ܐܘ ܢܫܩܠܝܘܗܝ. ܗܕܐ ܝܗܒ ܐܠܗܐ ܝܕܥܬܐ ܠܐܢܫܐ ܕܢܚܒܪܘܢ ܥܡ ܚܫܝܢ: ܡܛܠ ܕܡܚܝܠ ܠܢ ܐܠܗܐ ܟܐܒܐ ܒܝܘܡܐ ܕܥܒܪܢ ܥܠ ܦܘܩܕܢܗ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܣܘܓܐܐ ܕܫܢܝܢ ܠܥܡܠܐ ܘܟܐܒܐ. ܗܢܐ ܬܫܡܫܬܐ ܝܗܝܒܐ ܠܗܘ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܟܐܢܐ. ܢܫܡܫ ܘܠܐ ܢܚܛܐ ܘܢܦܠ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ: ܐܝܟ ܕܢܦܠ ܐܕܡ ܐܒܘܢ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ܀

ܢܙܕܗܪ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢ ܢܚܫܐ: ܕܠܐ ܢܛܪ ܐܘܪܥܐ ܘܩܪܝܬܐ: ܕܠܐ ܥܡ ܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܚܢܢ. ܐܦ ܝܕܥܬܐ ܝܗܒ ܠܢ ܒܪܘܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܚܛܝܢ ܕܢܥܒܕ ܠܢ ܠܒܘܫܐ ܘܢܥܒܕ ܠܢ ܡܫܟܐ ܬܟܣܝܬܐ ܠܣܬܘܐ. ܘܡܐܢܐ ܕܩܝܣܐ ܘܡܐܢܐ ܢܚܫܐ ܘܦܪܙܠܐ ܗܘܐ ܬܫܡܫܬܢ ܡܬܥܒܕܝܢ: ܘܐܬܒܛܠܢ

α] ܝ—

[1] Luc. X, 34. — [2] Is. I, 6; XXXVIII, 29. — [3] Auctor Eccles. XXXVIII, 4 sq. respicere videtur; cfr. Praef. cap. III, § IX, n. 1. — [4] Ps. XC, 10. — [5] ܐܘܪܥܐ iuxta Bar Bahlul = لقاء, استقبال *occursus*.

ܣܟܝܢܬܐ ܡܣܬܩܠܬܐ ܡܛܥܝܢܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܒܥܝܢ. ܘܕܠܐ ܢܥܒܕ ܥܒܕܝ ܥܒܕܘܗܝ ܡܢ ܩܝܛܐ ܘܡܢ ܣܬܘܐ ܢܬܢܝܚ ܘܢܦܠܘܚ ܠܡܪܢ ܘܢܕܥ ܠܫܪܪܗ: ܗܐ ܐܥܒܕܢ ܕܢܐܠܨ ܒܩܝܛܐ ܘܒܣܬܘܐ ܡܛܠ ܡܡܘܢܐ ܘܡܠܒܘܫ ܕܠܐ ܠܐܠܨܐ: ܕܠܐ ܢܕܥ ܡܕܡ ܘܢܦܢܐ ܠܒܝܬ ܚܝܐ. ܘܠܐ ܡܬܕܟܪܝܢ ܠܡܪܢ ܘܠܢܡܘܣܗ ܐܦ ܠܐ ܒܐܣܛܛܝܘܢܐ. ܒܪܡ ܐܟܠܝܢ ܘܠܐ ܣܒܥܝܢ: ܘܪܗܛܝܢ ܠܒܙܘܥܐ ܢܩܝܒܐ ܘܠܐ ܡܫܬܪܟ ܠܢ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܢܒܝܐ. ܕܠܡܐ ܙܘܓܐ ܩܕܡܝܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܗܟܢܐ ܠܐ ܩܢܘ ܐܝܟܘܬܟ: ܐܘ ܕܠܐ ܢܣܒܘ ܢܫܐ ܐܘ ܠܐ ܐܟܠܘ ܘܐܫܬܝܘ ܐܝܟܘܬܟ ܚܡܪܐ܀ ܘܠܐ ܟܬܝܒ ܕܐܬܛܘܫܘ ܐܝܟܘܬܟ. ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠܗ ܕܙܡܪ ܥܡܐ ܘܪܩܕ ܒܝܘܡܬܐ ܕܡܘܫܐ: ܘܠܐ ܫܒܚܘ ܠܡܢ ܕܣܒܥ ܐܢܘܢ ܡܢ ܛܒܬܗ ܟܠܗ: ܡܢ ܒܬܪ ܡܐܟܘܠܬܗܘܢ ܐܘܒܕ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ ܒܡܕܒܪܐ: ܡܛܠ ܕܙܢܝܘ ܘܙܡܪܘ ܒܚܛܝܬܐ ܘܢܦܠܘ ܦܓܪܝܗܘܢ܀ ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܠ ܡܪܘܕܘܬܢ ܗܠܝܢ ܐܬܟܬܒ ܗܘܝ: ܕܠܐ ܒܟܠܥܕܢ ܢܗܦܘܟ ܡܪܝܐ܀ ܘܗܐ ܟܕ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܡܫܬܝܬܐ: ܢܥܒܕܘܢ ܡܢܗܘܢ

nostrum pauperrimum et peccatum decepit nos ornamentis et figuris, quibus opus non est [1]. Et ne opus perficeremus tempore suo ab aestate, et hieme quiesceremus et Dño serviremus et cognosceremus veritatem eius : ecce subdidit nos [2], ut angustiaremur aestate et hieme mammonae causa, rerumque, quae necessariae non sunt, ne quid cognosceremus et ad domum vitae reverteremur. Neque Domini et legis eius memores sumus, ne diebus stationum quidem. Propterea *comedimus et non saturamur et currimus ad marsupium perforatum nec superest nobis*, ut dicit Propheta [3]. Num forte coniuges matrimonii prisci, qui non ita agebant, non possidebant, ut tu, aut uxores non duxerunt, aut non manducaverunt et biberunt vinum, ut tu? Et tamen non est scriptum eos foedatos esse. Num ignoratis populum, quia cantabat et saltabat diebus Moysis, nec glorificabat eum, qui eos saturavit ex optimis rebus suis, post comestionem Dominum delesse eos in deserto, eo quod fornicati sunt et psallebant peccato, et cecidisse cadavera eorum [4]? Num ignoratis haec propter rebellionem nostram scripta esse, ne quavis hora

α] — 9 α add. ܒܨܘܡܐ ܘ in margine ante ܒܐܣܛܛܝܘܢܐ.

[1] Sententia similis recurrit in Leptogenesi (c. 11, 6) ubi adinventio figurarum et ornamentorum adiutorio daemonum adscribitur. — [2] Peccatum. — [3] Ag. I, 6. — [4] Ex. XXXII, 28.

deleat nos Dominus? *Et ecce,* inquit, *habent Moysem et Prophetas, audiant ab eis et faciant* [1]; *si non, Gehenna poenas repetet ab eis, sicut a te,* dixit iustus diviti iniquo, qui non observavit Legem et Prophetas in vita sua. Et quia mortuus poenas luit, intelligit eum observare potuisse praecepta illa, si voluisset; quod et sermo ipsius indicat : *mittat,* ait, *fratribus meis,* qui si velint [efficere] possunt, ne veniant ad cruciatum istum [2] Ego videlicet contemnens contempsi, sin autem, observare potuissem. *Attamen veniat,* inquit, *aliquis, dicat eis* [quidam] *ex mortuis me tantopere affligi,* nec contemnent, sicut ego contempsi et liberabuntur a Gehenna. *Habent,* ait, *hanc legem,* cuius hodie ne auditum quidem audire volumus, nec eam discere. Num forte Deus iste hodiernus non idem est, qui antiquitus, aut non odio habet opera illa mala? Aut quia longanimis est, nec occidit nos ut illos : nescitis eum nobis in Gehenna in memoriam revocaturum esse omnia ista, uti diviti iniquo? Et tota causa, cur negligat, est, quod tempus ultionis iudicii nostri prope est.

20. Quare non ieiunamus bis in hebdomade, sicut iustis scriptum est? [3] — perfecti enim quotidie ieiunant. Et cur

ܘܢܥܒܕܘܢ. ܘܐܠܐ ܓܗܢܐ ܡܬܬܒܥܐ ܡܢܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܡܢܟ: ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܢܐ ܠܗܘ ܥܬܝܪܐ ܥܘܠܐ ܕܠܐ ܢܛܪ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ ܒܚܝܘܗܝ. ܘܡܢ ܕܐܙܠ ܘܐܬܕܢ: ܫܡܥ ܕܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܛܪ ܗܠܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܐܠܘ ܨܒܐ: ܘܡܠܬܗ ܡܘܕܝܐ: ܕܢܫܕܪ: ܠܡ ܐܡܪ ܠܐܚܝ: ܕܐܢ ܨܒܝܢ ܡܫܟܚܝܢ ܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܠܬܫܢܝܩܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܠܡ ܕܫܛܬ ܐܢܐ ܘܐܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܝܬ ܕܐܛܪ. ܐܠܐ ܢܐܙܠ ܠܡ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܝܬܐ ܕܗܟܢܐ ܐܠܝܨ ܐܢܐ: ܘܠܐ ܢܒܣܘܢ ܐܝܟ ܕܒܣܬ ܐܢܐ: ܘܡܬܦܪܩܝܢ ܡܢ ܓܗܢܐ. ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܠܡ ܗܢܐ ܢܡܘܣܐ ܕܐܦܠܐ ܡܫܡܥ ܨܒܝܢ ܠܡܫܡܥܗ ܝܘܡܢܐ ܘܢܐܠܦܘܢܗ. ܕܠܡܐ ܗܢܐ ܐܠܗܐ ܕܝܘܡܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ: ܐܘ ܠܐ ܣܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܐܘ ܡܛܠ ܕܡܓܝܪ ܪܘܚܗ ܘܠܐ ܩܛܠ ܠܢ ܐܝܟ ܕܠܗܠܝܢ: ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܓܗܢܐ ܡܥܗܕ ܠܢ ܟܠܗܝܢ: ܐܝܟ ܕܠܥܬܝܪܐ ܥܘܠܐ. ܘܟܠܗ ܕܡܘܡܐ: ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܠܗ ܙܒܢܐ ܕܬܒܥܬܐ ܕܕܝܢܐ܀

ܡܛܠ ܡܢܐ ܠܐ ܨܝܡܝܢ ܬܪܝܢ ܒܫܒܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܠܟܐܢܐ: ܓܡܝܪܐ ܓܝܪ ܟܠܝܘܡ ܨܝܡܝܢ. ܘܡܛܠܡܢܐ ܠܐ ܡܨܠܝܢ

α] —

[1] Luc. XVI, 29. — [2] Luc. XVI, 28. — [3] Liber, ad quem auctor provocat *Didache* esse videtur : ὑμεῖς δὲ νηστεύσατε τετράδα καὶ παρασκευήν (c. VIII, 1). Cf. Clem. Alex. *Strom.* VII, 12, pag. 744 B.

ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ: ܘܨܦܪܐ ܘܪܡܫܐ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܠܟܐܢܐ: ܓܡܝܪܐ ܓܝܪ ܟܠܗ ܝܘܡܐ ܡܫܒܚܝܢ ܠܗ. ܘܡܛܠܡܢܐ ܠܐ ܢܛܪܝܢ ܢܡܘܣܗ ܕܐܠܗܐ: ܘܥܒܕܝܢ ܙܕܩܬܐ: ܘܡܨܠܝܢ ܬܠܬ ܒܗܘܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܠܟܐܢܐ: ܓܡܝܪܐ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܗܘܢ ܐܣܛܛܝܘܢܐ ܥܒܕܝܢ ܠܗܘܢ ܘܐܡܝܢܐܝܬ ܡܨܠܝܢ ܩܕܡ ܡܪܢ. ܐܠܐ ܡܐ ܕܗܘܐ ܝܘܡܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܐܠܦ ܒܗ ܙܕܝܩܘܬܐ ܡܚܘܐ ܠܢ ܚܛܝܬܐ ܕܢܐܡܪ: ܐܬܚܣܪ ܠܗ ܥܡܠܢ. ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܥܕܢܐ ܕܨܠܘܬܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܣܓܘܕ ܠܒܪܘܝܢ: ܐܡܪܝܢ ܕܐܒܕܘ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܕܢܥܒܪܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܘܢܬܓܡܪܘܢ: ܡܛܠ ܡܢܐ ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܠܗܘܢ ܐܣܛܛܝܘܢܐ ܕܫܒܬܐ: ܕܨܝܡܝܢ ܘܡܨܠܝܢ ܘܝܠܦܝܢ ܫܪܪܐ ܘܡܬܡܟܟܝܢ: ܘܒܬܪ ܩܠܝܠ ܥܒܕܝܢ ܐܣܛܛܝܘܢܐ ܕܝܪܚܐ. ܘܡܢ ܕܒܬܪܟܢ ܕܙܒܢܐ ܘܕܫܢܝܐ ܕܡܬܚܝܠܝܢ ܘܡܬܥܠܝܢ ܥܠ ܟܠܗ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܗܘܝܢ ܫܡܝܢܐ: ܘܬܡܢ ܡܨܠܝܢ ܘܡܫܡܫܝܢ ܩܕܡ ܡܪܢ: ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ ܠܬܚܬ܀

ܗܟܢܐ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܥܒܕ ܒܕܪܓܐ ܟܠܢܫ ܕܩܐܡ ܒܗ. ܘܢܛܝܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܘܢܪܚܡܘܢ ܠܒܪܘܝܗܘܢ. ܡܢ

non oramus ter in die et mane et vespere, sicut iustis scriptum est? — perfecti enim per totam diem glorificant eum. Et cur non observamus legem Dei, nec facimus eleemosynas nec oramus illis [diebus], sicut iustis scriptum est? — perfecti enim omnibus diebus suis stationes [2] sibi faciunt et continuo orant coram Dño. Sed facta die Dominica, ne hac die iustitiam discamus, ostendit nobis peccatum dicere : « opus nostrum damnum subiit » et facto orationis tempore, ne creatorem nostrum adoremus, dicimus : « opes nostrae perierunt. » Qui autem mundum transcendere et perfici velint, cur non faciunt sibi stationes hebdomadum ieiunando et orando et veritatem discendo et se humiliando? Et paulo post stationes mensium instituent et dein temporum et annorum, donec confortati terram omnino transcendant et caelestes fiant; et illic orabunt et ministrabunt coram Dño et non in terra deorsum.

21. Sic vult Deus unumquemque agere in gradu, in quo stat, et sibi invicem benefacere et creatorem suum diligere. Qui potest, benefaciat ei, qui

α] — 23 α ܐܪܥ.

[1] *Didache,* c. VIII, 3 : Τρὶς τῆς ἡμέρας οὕτω (sc. orationem dominicam) προσεύχεσθε. Clemens vero Alexandrinus *Strom.* VII, 7, pag. 722 C dicit : Εἰ δὲ τινες καὶ ὥρας τακτὰς ἀπονέμουσιν εὐχῇ ὡς τρίτην φέρε καὶ ἕκτην καὶ ἐννάτην, ἀλλ' οὖν γε ὁ γνωστικὸς παρὰ ὅλον εὔχεται βίον. — [2] *Pastor* Hermae, *Sim.* V, 3.

caret victu et vestitu, et qui relinquere vult omnia, quae possidet, et ad perfectionem tendere, frater est Dñi, qui anteponit eum millibus et myriadibus. Et qui ad hanc portionem non tendit, maneat in illa iustitia, quam Dñs praecepit, nec malefaciat, ne excidat ex iustitia et condemnetur. Deus enim omnes homines vult salvos fieri; ideo dedit praecepta magna et parva, ut quilibet pro viribus suis currat. Ope autem magnorum [homo] fit perfectus et parvorum iustus. *Vivo ego, dicit Dominus, quia nolo mortem peccatorum* [1]; si enim mortem eorum voluisset, legem magnam et parvam non posuisset, ut videlicet qui nequeunt ad legem magnam pervenire et perfici, saltem per parvam salvi fiant nec pereant.

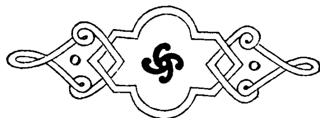
Desinit sermo septimus de praeceptis rectorum et iustorum.

ܕܡܫܟܚ ܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܡܟܠܒܘܫܐ ܢܛܪ ܠܡܢ ܕܩܢܝܢ: ܘܐܝܢܐ ܕܨܒܐ ܕܢܫܒܘܩ ܟܠ ܕܩܢܐ ܘܢܐܬܐ ܠܓܡܝܪܘܬܐ: ܐܚܘܗܝ ܗܘ ܕܡܪܢ: ܘܒܗ ܪܒܐ ܠܗ ܡܢ ܐܠܦܐ ܘܪܒܘܬܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܗܕܐ ܡܢܬܐ: ܢܩܘܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܗܕܐ ܕܦܩܕ ܡܪܢ ܘܠܐ ܢܒܐܫ ܘܢܦܠ ܠܗ ܐܦ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ ܘܢܬܚܝܒ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܨܒܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܢܐܚܘܢ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܗܒ ܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ: ܕܟܠܢܫ ܐܝܟ ܚܝܠܗ ܢܪܗܛ. ܒܪܘܪܒܐ ܕܝܢ ܗܘܐ ܐܢܫ ܓܡܝܪܐ ܘܒܙܥܘܪܐ ܗܘܐ ܟܐܢܐ. ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܒܡܘܬܗܘܢ ܕܚܛܝܐ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܒܡܘܬܗܘܢ ܨܒܐ ܗܘܐ: ܠܐ ܢܡܘܣܐ ܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ ܣܐܡ ܗܘܐ. ܕܐܠܐ ܐܝܟ ܡܫܟܚܝܢ ܐܬܝܢ ܠܢܡܘܣܐ ܪܒܐ ܘܠܡܬܓܡܪܘ: ܐܦܢ ܒܙܥܘܪܐ ܢܐܚܘܢ ܘܠܐ ܢܐܒܕܘܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܫܒܥܐ ܕܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܟܐܢܐ ܘܙܕܝܩܐ.

α] — 18 α ܦܘܩܕܢܐ. — 7 α ܘܢܦܠ.

[1] Ex. XVIII, 32.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܡܢܝܐ

ܕܥܠ ܡܢ ܕܡܘܟܠ ܟܠ ܕܩܢܐ ܠܡܣܟܢܐ

SERMO OCTAVUS

DE ILLO, QUI OMNIA QUAE HABET, COMEDERE FACIT PAUPERES

1. Quod autem ad effatum Apostoli attinet [1] : *Si comedere fecerim omnia, quae habeo pauperes, et caritas non est in me : nihil lucratus sum;* hoc est : haud multum profeci. Et Dñs dixit [2] : *Qui propinaverit poculum aquae, non peribit merces eius.* Et iterum dixit [3] : *Venite benedicti patris mei; quia esurivi et cibastis me, sitivi et potastis me, peregrinus et alienus fui et collegistis me, nudus fui et vestistis me, infirmus fui et visitastis me, inter vinctos eram et venistis ad me : venite, haereditate regnum, quod vobis paratum erat* [4]. Et illis, qui haec non fecerunt dixit : *Ite maledicti in ignem paratum Maligno et angelis*

ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܕܐܢ ܐܘܟܠ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܝ ܠܡܣܟܢܐ ܘܚܘܒܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܝ: ܡܕܡ ܠܐ ܡܘܬܪܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܐ ܣܓܝ ܝܬܪܬ. ܘܡܪܢ ܐܡܪ: ܕܡܢ ܕܡܫܩܐ ܟܣܐ ܕܡܝܐ ܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ. ܘܬܘܒ ܐܡܪ: ܬܘ ܒܪܝܟܘܗܝ ܕܐܒܝ: ܡܛܠ ܕܟܦܢܬ ܘܐܘܟܠܬܘܢܢܝ ܨܗܝܬ ܘܐܫܩܝܬܘܢܢܝ ܘܐܟܣܢܝܐ ܗܘܝܬ ܘܢܘܟܪܝܐ ܗܘܝܬ ܘܟܢܫܬܘܢܢܝ ܘܥܪܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܐܠܒܫܬܘܢܢܝ: ܟܪܝܗ ܗܘܝܬ ܘܣܥܪܬܘܢܢܝ ܘܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ ܘܐܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ: ܬܘ ܝܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܡܛܝܒܐ ܗܘܬ ܠܟܘܢ. ܘܠܗܢܘܢ ܕܠܐ ܥܒܕܘ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܙܠܘ ܠܟܘܢ ܠܝܛܐ ܠܢܘܪܐ ܗܝ ܕܡܛܝܒܐ ܠܣܛܢܐ

α] — In titulo β ... ܕܥܠ ܡܐܡܪܐ ܕܝܠܗ ܕܦܘܠܘܣ. — 5 β ܢܐܒܕ (sic). — 8 α ܘܢܘܟܪܝܐ ܗܘܝܬ. — 13 β ܐܡܪܝܢ.

[1] Cor. XIII, 3. — [2] Matth. X, 42. — [3] Matth. XXV, 35 sq. — [4] *Ib.* v. 34.

eius[1]. *Nescio vos*[2]. Ite ad magistrum vestrum, quia haec, inquit, mihi non fecistis et quoniam nequitiam operati estis. Et beatus Apostolus iterum dixit : *Si noverim mysteria omnia, quae in caelo sunt, et omnem scientiam, et caritatem non habuerim, nihil sum*[3]. Et Dñs dixit : *Si veritatem cognoveritis, ipsa veritas liberavit vos*[4], nam etsi perfecti non sint liberati, tamen statim ac cognoverunt veritatem, a mendacio et a servitute peccati salvantur et iusti fiunt et ad iudicium non ibunt et, si tempus habuerint in saeculo et progressi fuerint de die in diem : ad perfectionem pervenient.

2. Et qua ratione dicit Apostolus eos nihil esse? Et adhuc dicit : *Si corpus meum tradidero, ut ardeat, et caritatem non habuero, nihil sum*[5]. Quid est hoc, quaeso, rebus omnibus tantopere excellentius, quod Apostolus praestolatur? Et Dñs dixit eum, qui maxillam suam dat percutienti se et suffert, ad perfectionem pervenire, si diligat percutientem se oretque pro ipso[6]. Num forte Apostolus verba Dñi solvit? Absit! Non solvit solvendo, sed eis superaedificat aedificando! Non dicit quidem eos honestos non esse, sed aliquam magnitudinem

αβ] — 18 α

[1] Matth. v, 41. — [2] Matth. xxv, 12. — [3] I Cor. xiii, 2. — [4] Io. viii, 32. — [5] I Cor. xiii, 3. — [6] Cf. Serm. II, ii, 1.

illuc inducit : *qui omnia,* inquit, *quae habet, comedere facit pauperes* propter Deum et se ab omnibus, ut ei dixit, evacuat quae possidet, et non est in ipso caritas illa humilis, quae occisores suos diligit et inimicorum suorum pedes lavat et quemlibet meliorem se esse reputat et caelum intuetur, non terram, et illic, in Ierusalem superna ministrat mens eius, et ibi alligata est Dño et vadit ad minorem se et caput coram omnibus demittit, cuius modestia omnibus hominibus nota est[1] et, dum sibi maledicitur, benedicit et, dum percutitur, adorat et, ubi exuitur, illuc intrat, perinde ac si induta fuisset, et venit ad eum, qui sibi malefecit, perinde ac si benefecisset sibi, et comprehendit altitudinem et profundum et longitudinem et latitudinem[2] et omnibus hominibus humilior est[3] et haec et talia faciens peccatores se praestantiores esse arbitratur et non habet curam diei totius, nec habet reclinatorium capiti in terra[4].

3. Igitur Apostolus non dicit nullum habere profectum, qui omnia sua pauperes comedere facit, sed nihil esse in comparatione illius, qui se exinanivit, et caritas illa est in ipso ista perficiens opera, quod totum humilitas est. Sed

αβ] — 6 α — 11 α — 19 α

[1] Phil. iv, 5. — [2] Eph. iii, 18. — [3] Past. Hermae. *Mand.* viii, 10, ubi inter virtutes sectandas commendatur ἐνδεέστερον γίνεσθαι πάντων ἀνθρώπων, *humillimum fieri omnium hominum.* — [4] Matth. viii, 20.

fieri potest, ut homines omnia, quae possident, pauperes comedere faciant et pro Dño egeni fiant in terra, nec perveniant ad illam humilitatem, sed diligant, prout diligantur, et mansueti sint erga aliquos et non erga omnes : propterea multo minores sunt quam is, qui ad perfectam pervenit humilitatem; nam qui se non humiliat sic, non perficitur et, qui se non humiliat, multo minor est perfectis.

4. Et sunt homines, qui carnem suam pro Dño igni tradiderint, cum essent in fide et iustitia [constituti], plerumque habentes uxores, otia, negotia, servos et ancillas velut Abraham et velut Iob. Non dicit Apostolus eos nullum profectum habere, sed multo minores esse martyribus, qui se exinanierunt et facti sunt mites, velut Dñs, et qui Apostolos et Stephanum imitantur. Sunt adhuc homines, qui peccatores cum sint, credant in Dño. Et veniente persecutione diebus ipsorum dicitur eis : « abnegate Dñum et sacrificate idolis », nec noverunt, quid sit caritas perfecta, nisi solam fidem et baptisma. Et cremantur et bestiis proiiciuntur et in os gladii. Et patiuntur nec negant Dominum. Num itaque non habent remunerationem? Ad perfectionem quidem non

[illegible]

αβ] — 6 α [illegible] — 17 α [illegible] — 22 α [illegible]

[illegible]

perveniunt et nihil sunt in conspectu Stephani et apostolorum, attamen defectus eorum dimittuntur nec ibunt ad iudicium, nisi quando omnes homines congregabuntur ante tribunal Christi, uti dixit Apostolus : *Omnibus nobis standum erit ante tribunal Christi* [1]. Sunt autem inter nos, qui ad iudicium ibunt, et sunt inter nos, qui ad gloriam ibunt, et sunt, qui super thronos sedebunt, sicut dixit Dñs his, qui totam eius voluntatem perfectam fecerunt : *Vos,* ait, *qui reliquistis omnia et secuti estis me, die qua apparebo in gloria mea, sedebitis super thronos et iudicabitis tribus hominum* [2]. Igitur vides ipsos ad gloriam venturos esse, ante tribunal, et non ad iudicium; sicut autem aliquis inventus erit die obitus sui, ita stabit ante tribunal, die iudicii [3].

5. Sunt vero etiam homines, qui Dñi causa omnia, quae possederant, reliquerint et ament et diligant Dñum, nec habeant caritatem Deum et homines diligentem. Et quoniam Dñum dilexerunt, revelat eis mysteria caelestia et scientiam fidei; veram autem caritatem non comprehenderunt nec altitudinem et profundum et longitudinem et latitudinem [4] (quae comprehendit caritas)

αβ] — 5 α add. [illegible] — 6 α om. [illegible] — 11 α [illegible] — 14 α [illegible] — *Ib.* [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 15 α [illegible] om. [illegible] — *Ib.* α om. [illegible] — 20 α [illegible]

¹ II Cor. v, 10. — ² Matth. xix, 28. — ³ Cf. Serm. III, 3. — ⁴ Eph. iii, 18.

comprehenderunt, sed comprehenderunt omnia mysteria et totam scientiam fidei, quae caritate, omnia diligente et omnia pacificante, minor est. Fides enim diligit Dñum et amicos et domesticos eius; caritas autem diligit Dñum et osores et occisores eius et apostatas et sectas, sicut scriptum est : *Quemcunque hominem praestantiorem te esse existima* [1]. *Et nota sit*, ait, *modestia vestra apud omnes homines* [2]. *Et diligite eum, qui vos odit* [3]. *Et assimilamini Patri vestro, qui in caelis est et oriri facit solem suum et demittit pluviam suam super iustos et iniquos et super bonos et malos* [4]. Et hac, inquam, ratione oriatur caritas vestra praecipue super domesticos fidei. Apostolus itaque non dicit eos, qui illa mysteria fidei noverunt, nullum habere profectum, sed illos nihil esse in comparatione eorum, qui caritatem et perfectionem consecuti sunt.

Desinit sermo octavus De illo, qui omnia quae possidet, comedere facit pauperes.

ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ: ܗܢܘܢ ܕܪܕܘ ܡܢ ܚܘܒܐ: ܗܘ ܕܡܚܒ ܟܠ ܘܡܫܝܢ ܟܠ. ܗܝܡܢܘܬܐ ܓܝܪ ܪܚܡܐ ܠܡܪܢ ܘܠܪܚܡܝܗܘܢ ܘܠܒܢܝ ܒܝܬܗ: ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܪܚܡ ܠܡܪܢ ܘܠܣܢܝܐܘܗܝ ܘܠܩܛܘܠܘܗܝ ܘܠܟܦܘܪܐ ܘܠܒܝܬ ܟܠܝܬܐ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪ ܡܢܟ ܚܫܘܒܝܗܝ: ܘܬܬܝܕܥ ܠܟܘܢ ܡܟܝܟܘܬܟܘܢ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ: ܘܪܚܡܘ ܠܡܢ ܕܣܢܐ ܠܟܘܢ: ܘܐܬܕܡܘ ܠܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠ ܙܕܝܩܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ ܘܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ. ܘܗܟܢܐ ܠܟܘܢ ܬܒܥ ܚܘܒܟܘܢ ܡܝܬܪܐܝܬ ܥܠ ܒܢܝ ܒܝܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. ܠܗ ܗܟܝܠ ܫܠܝܚܐ ܐܡܪ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܝܕܥ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܕܪܙܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܐܠܐ ܠܐ ܠܝܬ ܡܕܡ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܦܘܚܡ ܗܠܝܢ ܕܐܬܪܒܝܘ ܒܚܘܒܐ ܘܒܓܡܝܪܘܬܐ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܬܡܝܢܝܐ ܕܥܠ ܡܢ ܕܡܘܟܠ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܡܣܟܢܐ܀

αβ] — 7 β ܘܠܟܠܝܬܐ. — 20 β desinit ܒܚܘܒܐ. — 22 α ܠܡܣܟܢܐ.

[1] Cf. Serm. V, 2, 4, 11. — [2] Phil. IV, 5. — [3] Luc. VI, 27. Matth. V, 44. — [4] Matth. V, 45.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܫܥܐ

ܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܚܘܒܐ ܕܟܐܢܐ ܘܕܢܒܝܐ

SERMO NONUS

DE IUSTIS ET DE AMORE IUSTORUM ET PROPHETARUM

ܚܘܐ ܡܟܝܠ ܕܢܒܝܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗܘ ܥܡܐ ܩܫܝܐ: ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܚܘܒܐ ܕܫܠܡ ܗܘܐ ܠܝܘܕ ܕܕܝܬܝܩܐ ܚܕܬܐ: ܘܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ: ܘܥܒܕܝܢ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܗܘ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ: ܘܪܕܝܢ ܒܬܪ ܚܘܒܐ ܘܡܬܡܬܚܝܢ ܠܓܡܝܪܘܬܐ: ܘܠܐ ܐܝܟ ܡܪܝܐ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ: ܡܛܠ ܕܡܫܕܪ ܗܘܐ ܥܠܝܗܘܢ ܗܘܐ ܠܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ. ܡܪܢ ܕܝܢ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ: ܠܐ ܡܛܠ ܢܒܝܐ ܐܬܐ ܘܠܐ ܡܛܠ ܙܕܝܩܐ: ܐܠܐ ܡܛܠ ܚܛܝܐ ܘܡܛܠ ܐܒܝܕܐ ܘܡܛܠ ܐܝܠܝܢ ܕܦܣܝܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܣܒܪܐ ܕܢܩܪܐ ܐܢܘܢ ܠܬܝܒܘܬܐ ܘܢܦܢܐ ܐܢܘܢ ܠܚܝܐ

1. Demonstrabimus igitur prophetas, qui in illa gente obdurata exstiterunt, habuisse caritatem τῷ *iud* [1] et novo Testamento conformem, et iuxta voluntatem Domini omnipotentis ambulasse et, quod eis dixit, fecisse et caritatem sectantes eos et ad perfectionem tendentes Dominum a perfectione retinuisse, quia missis eis inimicos suos ipsorum ope occidebat. Dñs autem, qui venit in mundum, non venit prophetarum causa et iustorum, sed peccatorum perditorumque causa, atque spe destitutorum, ut eos ad paenitentiam invitaret et ad vitam reduceret. Prophetae enim et iusti omnes salvari

α] — In titulo α ܘܕܢܒܝܐ.

[1] Id est decalogo, nam ܝ = 10. Cf. Serm. XXII, 21 et *Didascaliam Apost.* ed. Lagarde, pag. 108.

et perfici poterant per Spiritum vivum et sanctum, qui est Dominus; Dñs autem totius mundi perditi gratia in carne apparuit, totum lucraturus mundum, ut totus mundus cognosceret voluntatem Dei ab ipso Deo et ex viis eius. [Hoc] autem verbum Dñi indicat : *Non veni*, inquit, *vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam*[1]. Igitur emolumenti omnium hominum causa natus est Dñs, ut omnes palam discerent veritatem humilitatis caritatisque eius, nam quisque non fit capax per Spiritum sanctum eius audire voluntatem Domini. Factus est itaque adventus eius omnium gratia, ut omnes discerent humilitatem et mansuetudinem et suavitatem eius, ne semet excusare possent de illa caritate et humilitate et passione et patientia, cum viderent omnium Dominum ante nos omnia pertulisse, pro omnibus, in exemplum omnium, ut admirabundi dicerent : « Si Dñs pro nostra iniquitate passiones pertulit, quanto magis decet nos perferre passiones pro iniquitatibus nostris propriis, amplius quam ille pro nostris passus est peccatis. »

2. Ut autem et peccatores et iusti

α] —

[1] Luc v, 32.

proficerent exemplo bono, quod Dñs omnibus factus est, ut quisque imitaretur ipsum et boni malique per ipsum proficerent : Deus ipse retinuit[1] passim prophetas etiam a iustitia; tunc enim temporis opus habuit eis, quibus rebelles vi subigeret iuxta beneplacitum voluntatis suae, quo eos etiam a caritate retinuit, proximum ut se diligit (qui est omnis homo); etenim tempore illo, quo inimicitia erat inter Deum et homines, mittebat eos, ut euntes inimicos suos occiderent, quia restiterunt Domino dicentes : *Quae est fama Domini*, sicut dixit Pharao : *Quid est mihi rex Dominus, cuius legati sunt Moyses et Aaron*[2]? Propterea mittebat prophetas suos eosque per hos occidebat, aliquando gladio, aliquando sine gladio, aliquando igne, aliquando grandine et omnibus generibus probationum diversarum. Qua ratione Dominus arcebat prophetas quandoque a praecepto illo caritatis, quae est penes perfectionem; nam si eos Dominus sine prophetis occidisset, dixissent : « idola nostra necarunt nos, non Dominus » et filios suos idolis suis immolassent ea placaturi, nec cognovissent Dominum. Quapropter

α] —

[1] Contextus huius phraseos [Syriac] cum sequentibus non apparet : forsitan aliquid exciderit. —

[2] Ex. v, 2; vii, 1. Citatum prius in eadem forma apocrypha recurrit Serm. XXII, 4.

ope prophetarum eos subegit, donec confiterentur Dominum esse Deum in caelo et in terra et super caelos et subtus terram et per longum et latum, nec dari locum ipsi remotum. Cuius rei causa Dominus quandoque a caritate retinuit prophetas; ipsi enim perfectionem sectati sunt cum patientia, ut dixit Ieremias : *Non sum reus, nec me condemnabunt : et omnes improperant mihi*[1]. Et solitariam vitae rationem praestolatus dixit : *Beatus, qui tulit iugum tuum in adolescentia sua et sedit solitarius silens et dedit in pulverem os suum et genam suam percutienti se et opprobrio saturavit vitam suam*[2]. Et iugum Dñi Iesu petebat et Dominus retinuit eum, quia ope ipsius inimicos suos depopulabatur. Dominus, inquit, vi misit me contra eos et *improperant mihi*[3]. Etiam David dixit : *Multiplicati sunt super capillos capitis mei inimici mei et odio habentes me gratis et, quod non defraudavi, restituebam*[4]. Sic sperabant et expectabant omnes prophetae spem paratam revelari[5]. Ceteroquin prophetae incedentes usque ad caritatem perfectionis pervenerunt et Dominus non sivit eos perfici.

ܒܥܘܕܪܢܗܘܢ ܕܢܒܝܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܘܕܘܢ ܗܘܘ ܠܡܪܝܐ. ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܒܫܡܝܐ ܥܠܝܢ ܐܝܟ ܒܐܪܥܐ ܘܐܘܪܟܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܠܬܚܬ ܒܥܘܡܩܐ ܘܦܬܝܐ: ܘܠܟܠܗ ܡܢ ܥܡܩܐ ܘܠܝܬ ܡܢ ܐܬܪܐ: ܘܒܥܠܬܐ ܕܗܕܐ ܙܒܢܝܢ ܡܪܝܐ ܡܢ ܚܘܒܐ ܟܠܝܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܝܘ ܡܫܡܠܝ ܥܠ ܐܝܟ ܐܪܡܝܐ ܟܬܒܐ: ܐܦ ܡܢ ܣܟܠܐ ܟܕ ܪܓܝ. ܗܢܘܢ ܚܙܪ ܟܠܗ ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܒܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܕܐܡܪ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܪܡܝܐ: ܕܠܐ ܚܝܒ ܐܢܐ ܘܠܐ ܢܚܝܒܘܢܢܝ: ܘܟܠܗܘܢ ܡܚܣܕܝܢ ܠܝ. ܟܕ ܡܣܟܐ ܠܝܚܝܕܝܘܬܐ ܘܐܡܪ: ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܫܩܠ ܢܝܪܐ ܒܛܠܝܘܬܗ: ܘܝܬܒ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܫܬܩ ܘܝܗܒ ܒܥܦܪܐ ܦܘܡܗ: ܘܦܟܗ ܠܡܢ ܕܡܚܐ ܠܗ ܘܣܒܥ ܒܚܣܕܐ ܚܝܘܗܝ. ܘܗܘ ܟܕ ܗܘܐ ܒܥܐ ܢܝܪܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ: ܘܟܠܝܗܝ ܡܪܝܐ ܡܛܠ ܕܒܗ ܗܘܐ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܡܚܒܠ: ܠܗ. ܫܕܪ ܡܪܝܐ ܒܚܝܠܗ ܠܘܬܗܘܢ ܘܡܚܣܕܝܢ ܠܝ. ܐܦ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܕܣܓܝܘ ܡܢ ܣܥܪܐ ܕܪܝܫܝ ܒܥܠܕܒܒܝ ܘܣܢܝܐܝ ܕܣܢܝܢ ܡܓܢ ܘܠܐ ܛܠܡܬ ܡܦܪܥ ܗܘܝܬ. ܗܟܢܐ ܣܒܪܝܢ ܘܡܣܟܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܠܣܒܪܐ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܬܓܠܐ: ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܠܘ ܢܒܝܐ ܒܪܕܝܐ ܘܡܛܝܘ ܠܫܘܠܡܐ ܕܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ ܕܢܬܓܡܪܘܢ܀

a] — 20 a ܐܡܪ.

[1] Ier. xv, 10. — [2] Threni, III, 27. — [3] Ier. xv, 10. — [4] Ps. LXIX, 4. — [5] I Petrus I, 5. 10.

ܘܐܝܬ ܕܝܢ ܕܙܒܢܐ ܕܐܝܬ ܐܝܟ ܡܪܝܐ ܐܦ ܠܬܚܬ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ: ܕܢܫܡܠܝܐ ܠܗܘܢ ܠܘܬ ܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܕܚܘܒܐ. ܡܛܠ ܕܟܐܢܘܬܐ ܠܐ ܠܐܢܫ ܠܐܝܛ ܘܠܐ ܡܒܐܫܐ: ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܡܫܕܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ: ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܘܠܝܛܝܢ ܘܣܢܝܢ ܠܣܢܐܝܗܘܢ: ܘܡܬܚܡܬܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܗ ܘܗܘܝܢ ܗܘܘ ܠܬܚܬ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܡܫܕܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ: ܒܗܠܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܘܠܩܪܝܒܟ ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܒܬܪ ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ: ܟܕ ܡܬܬܢܝܚܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܚܡܬܐ ܘܡܢ ܪܘܓܙܐ: ܘܟܕ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܫܠܡܐ ܘܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪܗ: ܘܟܕ ܥܪܩܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܛܒܬܐ: ܘܟܕ ܡܕܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ ܬܘܕܝܬܐ ܘܠܐ ܕܒܚܐ: ܘܟܕ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܒܐ ܥܩܡܐ ܥܒܪ ܠܗ ܡܢܢ ܘܒܝܫܬܐ ܠܐ ܝܕܥܢ: ܘܟܕ ܡܨܠܐ ܫܡܘܐܝܠ ܥܠ ܡܣܠܝܢܘܗܝ: ܘܟܕ ܡܨܠܐ ܐܪܡܝܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܓܘܒܐ ܕܣܝܢܐ: ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ: ܕܠܐ ܬܨܠܐ ܥܠܝܗܘܢ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ: ܘܠܐ ܫܡܥ ܠܗ. ܘܗܢܘܢ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܒܢܝ ܒܣܪܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܬܥܒܕ ܠܗܘܢ: ܘܡܪܝܐ ܟܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ:

a] — 3 a ܠܐܝܛ. — 11 a ܘܪܚܡܘ. — 24 a ܫܡܥܗ.

3. Passim autem accidit, ut Dominus eos infra iustitiam deposuerit, duobus praeceptis magnis caritatis conformem, nam iustitia nemini maledicit, nemini malefacit; sed quoniam Dominus eos misit, euntes maledicebant et odio habebant osores eius et irascebantur resistentibus ei facti iustitia inferiores. Ceterum autem, quotiescunque eos non misit Dominus, in istis constiterunt praeceptis : « dilige Dominum et proximum tuum » (qui est homo quilibet) et perfectionem sectabantur, postquam ex furore quieti dederunt se, quando pacem quaerebant, eamque sectabantur et a malo recedebant et benefaciebant et Deo laudem immolabant, non victimas, et quando dicebant : *Cor nequam recessit a nobis et malum non novimus*[1] et quando Samuel pro reiicientibus se oravit[2] et quando Ieremias pro demittentibus se in cisternam caenosam oravit dicente ei Domino ter : *Noli orare pro eis*[3], nec obtemperavit ei. Et isti filiis carnis suae ita faciebant, sicut sibi fieri volebant; et Dominus retinuit

[1] Ps. CI, 4. — [2] I Sam. XII, 25. — [3] Ier. XI, 14; XIV, 11; XVII, 16.

eos, quia illo tempore sic expediebat.

4. Ieremias item dixit[1]: *Prohibui animam meam, quominus exiens maledicerem eis,* quod ipse odi, ne quis maledicat mihi. *Et factum est verbum Domini super me, velut ignis, et cremavit me, nec potui sustinere et ipsis non maledicere,* donec excidit ex iustitia et maledixit eis. Quid deliquerunt prophetae, quod impiis malefecerunt et transgressi praeceptum iustitiae occiderunt et maledixerunt, dum ipsi oderant ne quis malediceret sibi et occideret se, et aliis fecerunt quod ipsi aversabantur, et iustitiam transgressi sunt, cum eos Dominus transgredi fecerit vi, invitos[2]? Quapropter irreprehensibiles erant circa omnia, quae eis Dominus praecepit, donec Dñs de Maria natus est et humilitatem et tranquillitatem et pacem fecit, testamentum vetere praestantius. Et quantopere expectabat mens prophetarum testamentum illud, nec venit diebus ipsorum! *Propterea non puduit Deum vocari Deum ipsorum*[3]; hoc est, non erubuit eos fratres vocare, sicut Apostolos appellavit[4]; *ideoque civitatem sanctam paravit eis*[5]; hoc est, ipse perfecit eos coram oculis

α] — 9 α [Syriac].

[1] Ier. xx, 8 seqq. — [2] Quae auctor hic proponit, similia sunt erroribus Florini, coaevi S. Irenaei, contra quem S. Pater scripsit opusculum περὶ μοναρχίας seu περὶ τοῦ μὴ εἶναι θεὸν ποιητὴν κακῶν, cuius operis excerpta tradit Eusebius, *Hist. Eccl.* v, 20. — [3] Hebr. xi, 16. — [4] Ioh. xv, 14. — [5] Hebr. xi, 16.

Apostolorum[1]. Hodie autem Deus ab hominibus exigit, ut invicem diligant, et quod ipsis odiosum est ne sibi ab aliis fiat, nec ipsi fratribus suis, Adae filiis, faciant, cum secus in regnum haud ingrediantur.

5. Porro volente Domino filios Israel necare, dixit Moyses in oratione sua de eis, spiritum suum quotidie exacerbantibus et sibi improperantibus[2]: *Si tu deleas eos, dele me de libro tuo vitae.* Ecce quomodo fecit Moyses delinquentibus? sicut voluit delinquenti sibi iustos facere, ut pro se obsecrarent. Vides, quomodo sectati sint iusti perfectionem! Et dixit ei Deus: *Nequaquam, sed eum, qui peccavit in me, delebo*[3]. Et ob caritatem suam oravit Moyses, diligens homines sicut seipsum, et ob iustitiam suam simili ratione voluit, ut pro se delinquente intercederetur, donec Dominus dimisisset delicta fratrum suorum, Adae filiorum. Numquid nos similes sumus, qui de mutuo [detrimento] gaudemus, iustis illis, qui maerentes orabant pro illo, cui infortunium supervenit pro peccatis ipsius? Alibi vero eum Dominus infra iustitiam deposuit dicens ei: *Praecipe Levitis, ut interimant* fratres et parentes

α] — 21 α [Syriac] (sic) quod sensu caret: Textus certe mendis laborat, mallem legere [Syriac] *qui damnum libenter inferimus invicem.*

[1] Hebr. xi, 40. Cf. Serm. XV, 12 ubi fusius de hac re agitur. — [2] Ex. xxxii, 32. — [3] *Ib.* 33.

suos [1], quia vitulum adoraverunt, eumque cum vitulo mortuo commutaverunt. Et cum Moyses vidisset malum per actum esse, nec se proficere obsecrando pro eis, fecit eis id, quod ipse odio habuit ne quis sibi peccanti faceret, hoc autem ad verbum oris Domini, non vero voluntate Moysis. Et cum fudisset Amalecitas peccatores [2], deposuit eum Dominus de iustitia et commisit aliquid, quod ipse odio habuit ne quis sibi et fratribus suis, Adae filiis, faceret. Etenim illo tempore inimicitia erat inter Deum et homines.

6. Etiam Judaeos impie agentes adducto super eos baculo, Assyriis, castigabat. Inde vero a die, quo Dñs inimicitiam solvit et sanguine crucifixionis suae pacavit, quae in terra sunt et quae in caelo sunt, et proelia abrogavit a finibus terrae, neque Assyrium, si consurgat, Dñs excitat, neque Romanum, si descendat ad pugnam, Dñs demittit, nec prophetam, si abiens zelo zeletur occidatque peccatores, Dñs mittit, sed hodie malignitas omnibus praevalet. Dñs enim pacem fecit et filii Adam nolunt pacem fieri, nec alter cum altero pacem init, sicut scripsit Apostolus [3] : *Si alter adversus alterum querelam habetis,*

[illegible]

α] —

1 Ex. XXII, 27. — 2 Ib. XVII, 8-16. — 3 Col. III, 13.

[illegible]

α] — 6 α [illegible]. — 21 α [illegible].

1 I Reg. XXVI, 9. — 2 Nescio utrum sententia, quae sequitur, citatum habendum sit, an conclusio aliqua auctoris. — 3 Cf. I Sam. XXVI. — 4 I Reg. II, 8.

dimittite, sicut Christus dimisit omnibus hominibus; si enim ipsi a malefactis recedere vellent, nulla hodie bella gereret Dñs, ut antiquitus (homines hodie sua sponte dimicant) et eum, qui se extollit contra fratrem suum, Dominus absumeret, sicut dixit : *Qui elevat manum suam super proximum suum, non erit insons* [1]. Utraque igitur pars elevat manus altera contra alteram in proelio et devastantur in hoc saeculo et cruciabuntur in venturo, quia non perstiterunt in pace, quam Dñs Iesus in terra et in caelo fecit, et proelia faciunt, quae abrogavit a finibus terrae dicens eis : *Si sanguinem sitiatis, ecce sanguis meus; bibite et vivite et nolite bibere sanguinem alterutrius, ne moriamini* [2]. Et ipsum occiderunt et sanguinem eius biberunt, nec eos pudet adhuc sanguinem bibere fratrum suorum, quod odit Deus et inde a prima die reprobavit.

7. Etiam David sectatus est perfectionem, quando Dominus tradidit in manus eius Saul, persecutorem suum, et eum non occidit, sed ei pro malo bonum retribuit [3]. Quod autem praecepit David Salomoni, ut Semei iudicaret [4], Dominus locutus est per os eius, ut per

iudicium vehementissimum poenas repeteret a Semei pro omnibus, quae iniuste egit, et sibi iudicium faceret. Qui enim irascitur proximo suo, memor mortis inimicitiam removet; num igitur propheta ille discretus et iustus in morte sua nodum inimicitiae colligavit et in vita sua, cum sibi Semei improperasset, dimisit ei offensam: egressurus ex mundo omnia malefacta recogitavit? Absit! Et si Semei improperavit ei: Ioab, qui omnia proelia eius ordinavit, quocunque misisset Dominus David, ibat pro ipso (quia reges et iusti, qui Israel praeerant, non fecerunt quidquam, quod non praeceperit eis Dominus, nisi mandata transgressi peccaverint). Quid deliquit Ioab adversus David, ut praeciperet: *Non descendet senectus eius cum pace in infernum*[1]? Sed patet Dominum fecisse iudicium de iniquis per verbum David et per manus Salomonis ultionem repetiisse Dominum de manibus Semei, qui maledixit et iniuria affecit prophetam illum humillimum spiritualem, et de manibus Joab, qui effudit sanguinem, quando eum non iussit Dominus. Et Dominus poenas repetiit ab ipsis per manus Salomonis, sicut poenas repetiit

ܒܪܘܚܐ ܢܬܒܥ ܡܢܗ ܕܫܡܥܝ ܥܠ ܕܨܚܝ: ܘܢܥܒܕ ܕܝܢܐ ܠܢܦܫܗ. ܗܐ ܓܝܪ ܡܢ ܕܪܓܙ ܥܠ ܚܒܪܗ: ܠܡܘܬܐ ܡܬܕܟܪ ܘܡܥܒܪ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ: ܗܘ ܗܟܝܠ ܢܒܝܐ ܦܪܝܫܐ ܘܙܕܝܩܐ: ܒܡܘܬܗ ܩܛܪ ܗܘܐ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ: ܘܒܚܝܘܗܝ: ܟܕ ܡܚܣܕ ܗܘܐ ܠܗ ܫܡܥܝ: ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܗ ܣܟܠܘܬܗ: ܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ: ܚܣ. ܘܐܢ ܫܡܥܝ ܚܣܕܗ: ܝܘܐܒ ܕܟܠܗܘܢ ܩܪ̈ܒܘܗܝ ܦܠܚܗܘܢ ܕܟܠ ܐܝܟܐ ܕܡܫܕܪ ܗܘܐ ܠܗ ܡܪܝܐ ܠܕܘܝܕ: ܗܘ ܐܙܠ ܗܘܐ ܩܕܡܘܗܝ: ܡܛܠ ܕܡܠܟ̈ܐ ܘܙܕܝ̈ܩܐ ܕܩܡܘ ܒܐܝܣܪܝܠ: ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ ܕܠܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܥܒܪܘ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܚܛܘ. ܡܢܐ ܚܛܐ ܠܗ ܝܘܐܒ ܠܕܘܝܕ: ܕܦܩܕ ܕܠܐ ܢܚܘܬ ܣܝܒܘܬܗ ܒܫܠܡܐ ܠܫܝܘܠ. ܐܠܐ ܗܘܐ ܝܕܝܥܐ ܗܝ: ܕܡܪܝܐ ܥܒܕ ܕܝܢܐ ܡܢ ܥܘ̈ܠܐ ܒܡܠܬܗ ܕܕܘܝܕ: ܘܒܐܝܕܘܗܝ ܕܫܠܝܡܘܢ ܥܒܕ ܡܪܝܐ ܬܒܥܬܐ ܡܢ ܐܝ̈ܕܝ ܫܡܥܝ ܕܨܛ ܘܨܚܝ ܠܗܘ ܡܟܝܟܐ ܢܒܝܐ ܪܘܚܢܐ: ܘܡܢ ܐܝ̈ܕܝ ܝܘܐܒ ܗܘ ܕܐܫܕ ܕܡܐ ܟܕ ܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܘܐܬܒܥ ܡܪܝܐ ܡܢܗܘܢ ܒܝܕ ܫܠܝܡܘܢ: ܐܝܟ ܕܐܬܒܥ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒ̈ܘܗܝ ܒܐܝܕܝܐ ܕܢܒܝ̈ܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. ܝܘܡܢܐ ܕܝܢ ܗܐ ܡܢ ܕܗܘܐ

α] —

[1] I Reg. II, 6.

ܫܝܢܐ ܒܐܪܥܐ: ܘܐܬܪܥܝܘ ܒܝܢ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ: ܘܐܬܪܥܝ ܐܠܗܐ ܠܒܪ̈ܝܬܐ ܒܒܪܗ ܝܫܘܥ ܦܪܘܩܐ: ܠܗܘ ܕܐܫܬܝܢ ܗܘܐ ܥܠܝܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܡܢ ܡܪܢ ܘܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܒܝ̈ܫܬܐ: ܘܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ ܛܒ̈ܬܐ: ܘܡܫܬܟܚ ܗܘܐ ܚܕ ܐܘ ܬܪܝܢ ܒܝ̈ܫܝܢ ܒܐܪܥܐ: ܡܪܢ ܩܛܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܐܢܫܝ̈ܢ ܒܝ̈ܫܝܢ: ܘܒܐܝ̈ܕܝ ܛܒ̈ܐ ܠܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܥܠ ܐܢܫ ܒܝܫܬܐ: ܘܗܘܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܓܡܝܪ̈ܐ ܟܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܚܢܢ ܗܘ ܝܘܡܢܐ ܒܚܕܘܬܐ ܕܢܗܘܐ ܐܒ̈ܥܠܐ ܕܪܘܓܙܐ. ܘܟܠܢ ܡܪܓܙܝܢܢ ܘܡܝܬܝܢܢ ܒܝܫܬܐ ܟܠܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܘܥܠ ܢܦܫܢ: ܥܕܡܐ ܕܫܠܡܝܢܢ ܟܠܢ ܚܕ ܡܢ ܚܕ: ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܐܡܪ ܝܘܡܢ ܠܐܢܫ ܕܢܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܘܢܗܘܐ ܠܗ ܛܢܢܐ ܐܝܟ ܕܒܙܒ̈ܢܐ ܩܕܡܝ̈ܐ܀

ܐܦ ܐܒܪܗܡ ܪܗܛ ܒܬܪ ܓܡܝܪܘܬܐ: ܟܕ ܡܥܒܪ ܗܘܐ ܚܘܒܗ ܥܠ ܟܠ ܕܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܒܠܘܬܗ ܛܒ̈ܐ ܘܒܝ̈ܫܐ: ܟܕ ܡܬܪܣܐ ܗܘܐ ܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܒܠܒܘܫܐ ܠܟܠ ܕܣܢܝܩ ܗܘܐ ܘܡܬܠܚܨ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܢܫܡܫܘܢ ܐܢܘܢ: ܐܠܐ ܗܘ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܡܫܡܫ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܙܕܩܬܐ ܒܡܫܟ̈ܢܝܟܘܢ ܡܢ ܐܘܪ̈ܘܥܬܟܘܢ: ܘܡܬܕܡܐ ܗܘܐ ܠܡܪܢ ܘܡܫܝܓ ܗܘܐ ܪ̈ܓܠܐ ܕܐܟܣ̈ܢܝܐ: ܛܒ̈ܐ ܘܒܝ̈ܫܐ: ܟܕ ܠܐ ܣܡ ܠܗ ܡܪܢ ܢܡܘܣܐ.

ab inimicis suis per manus prophetarum sanctorum. Hodie autem facta pace in terra et reconciliatione inter Deum et homines et Deo, per filium eius Iesum, redemptorem, creaturis reconciliato, si homines omnes timerent Dñum et a malignitatibus deflecterent et bona cogitarent et unus duove mali invenirentur in terra, Dñs occideret duos hos homines malignos et per manus bonorum nemini malum superveniret et omnes perfecti essent. Nos tamen hodie libenter sumus ultores irae et iram provocamus et cuique ex nobis nobisque ipsis mala inducimus donec ab invicem consumamur, quia Dominus hodie neminem iubet malefacere et zelari, sicut tempore antiquo.

8. Etiam Abraham sectabatur perfectionem, caritatem suam super omnes prope se transeuntes oriri faciens, bonos et malos, omnes indigentes et afflictos victu et vestitu alens, nec permittens servos suos ministrare ipsis, sed servi instar stans coram ipsis. Et servis suis dicebat: *facite vobis eleemosynas in tabernaculis vestris ex agris vestris*[1], et assimilatus est Dño lavans pedes peregrinorum, bonorum et malorum, quamquam ei Dñs legem non praescripsit; et Deum

α] — 6 α ܐܢܫܝ̈. — 8 α ܐܢܫܝ̈.

[1] Citatum apocryphum. Cf. Luc. XVI, 9.

respexit, solem suum super bonos et malos oriri facientem[1] et super ingratos et super Sodomam et super similes ei; et lex ipsi caritas fuit et caritatem suam super omnes oriri fecit, opes suas egenorum causa diripiens. Et eos, qui uxorem suam abduxerant, adoravit et se coram ipsis humiliavit eosque salutavit et propter suam erga eos caritatem « dominos » suos appellavit[2]. Et alibi eum Deus de iustitia deposuit, virum bonos malosque diligentem, eumque, sicut prophetas, misit et veniens devastavit reges impios, qui se intruserant in res alienas. Et ut nobis innotesceret eum a Domino missum fuisse, occurrit ei postquam multas gentes persequebatur per viros numero paucos, et dixit ei : *Merces tua magna* [est] *valde*[3], *quia ad verbum meum venisti et ad verbum meum rediisti, nec avidus factus es praedae*. Etiam Melchisedec occurrit ei cum pane et vino, eique benedixit, quod mandata servaverat.

9. Etiam Elias sectatus est perfectionem lumbos suos amanter et suaviter succingens[4] et factus nuntius pacis. Et multa millia passuum cucurrit

[illegible]

a] — 2 a altera manu [illegible].

[1] Matth. v, 45. — [2] Cf. Gen. xxiii, 11-13, ubi Hetitae Abrahamum dicunt *Adonaï*, אדני, non autem Abraham. Sine dubio haec narratio ex aliquo apocrypho deperdito desumpta est. — [3] Gen. xv, 1.

Reliqua ex apocrypho aliquo addita sunt : quodnam sit hoc apocryphum, nescimus. Cf. Praef. cap. iii, § ix, n. 1. — [4] III Reg. xviii, 46.

[illegible]

a] —

coram Achab, inimico et persecutore suo, qui sanguinem eius sitivit et per omnia regna quaesivit, ut eum occideret, cum Elias nil deliquerit, nisi a Domino coactus illa verba facere. Ipse enim testatus est, cum holocausto oblato dixit : *Responde mihi, Domine, responde mihi, ut sciat tota gens te esse Deum*[1] *et me in verbo tuo fecisse omnia verba ista*[2]. Igitur propter peccata populi et regum, qui Deum negarant, depopulatus est eos per manus prophetarum. Elias enim oravit et descendente pluvia in honorem impii regis cucurrit, ut is in aedes suas cum honore descenderet[3]. Vides, prophetas salutem et honorem mundi regumque eius voluisse et ipsos homines Deum negasse et contra prophetas deliquisse.

10. Etiam Elisaeus sectatus est perfectionem cibans[4] et potans[5] inimicos suos, sicuti volebat, ut inimici sui sibi facerent; et eos ad Dominum suum cum pace dimisit[6], postquam prandium sumpserant. Et alibi eum Dominus a iustitia et caritate deposuit et pueris illis fecit aliquid[7], quod ipse odisset, ne quis sibi delinquenti faceret. Et his, qui ipsum occidere volebant, bona pro malis fecit, sicut decet hunc,

[1] III Reg. xviii, 37. — [2] *Ib.* 36. — [3] *Ib.* 46. — [4] Cf. IV Reg. vii. — [5] *Ib.* iii, 16 seqq. — [6] *Ib.* vi, 22. — [7] *Ib.* ii, 32 seqq.

qui perfectionem quaerit. Pueris autem illis, qui irridentes dixerant: *ascende, calve* [1], id fecit, quod caritas et iustitia non faciunt; sed hoc evenit Elisaei voluntate, scilicet inimicos suos cibare; quod vero pueros occidi fecit, voluntas fuit Domini. Igitur Dominus prophetas passim de iustitia deposuit et caritate; alioquin perfectionem sectabantur; et si passim superati a iustitia deflexerant absque praecepto: corripuit eos Dominus cognitumque est eos peccasse; ablutis peccatis suis ad caritatem tendebant et confirmati sunt [in ea].

11. Etiam Abel sectatus est perfectionem caput ante homicidam suum inclinans, nec deflexit a iustitia, nec eum percussit, cum ipse odisset ne quis percuteret se. Et Adam manifestavit veritatem suam, cum poenas Abel e manibus Cain non repetiit, volens sibi dimitti, quotiescunque peccaret. Ita enim voluit, ut ei Dominus dimitteret die quo peccavit; nec occidit eum.

12. Sic fecerunt singuli ex his in generationibus suis et passi sunt a peccatoribus, nec eis malefecerunt, nam odio habebant ne quis sibi malefaceret, nec, quod ipsi oderant, aliis fecerunt; et sicut volebant sibi fieri,

1 III Reg. II, 23.

ita omnibus faciebant: benefacientibus et malefacientibus sibi, quotiescunque Dominus vi non effecerat, ut inimicis eius malefacerent. Et expectaverunt tranquillitatem fore diebus suis, ut perfecti et repleti Spiritu Paraclito egrederentur ex mundo; nec voluit Deus illo tempore tranquillitatem facere, quia homines nolebant eum confiteri. Quapropter procul intuebantur pacem paratam per Dñum Iesum Christum fieri et eam salutantes praestolabantur [1]. Et Dñs promisit eis: *Perfectionem, quam ego venturus fecero, dabo vobis: quando Paraclitum misero, etiam vos perficiam; quia expectastis me et perfectionem sectati estis Angelorum supernorum, de qua excidit Adam, pater vester: assumam vos patremque vestrum Adam ad celsitudinem, de qua excidistis* [2]. Quo consolati prophetae omnes et iusti in fide et caritate et iustitia dormierunt non acceptis repromissionibus suis [3]. Et Dñs dixit discipulis suis [4]: *Prophetae et iusti expectaverunt, ut viderent tranquillitatem, quam vos videtis, et non viderunt; et ut audirent, quod vos auditis, et non audierunt*, sed si me

1 Hebr. XI, 13. — 2 Citatum apocryphum. — 3 Hebr. XI, 13. — 4 Matth. XIII, 17. Luc. X, 25.

confessi essent homines et fecissem pacem diebus eorum, facti essent sicut vos.

13. Populos nimirum delinquentes ope prophetarum depopulatus est Dominus, ut timore capti confiterentur; nec ei obedierunt prae voluntate scelesta sua et omnes gladio ceciderunt, donec apparuit Dñs eosque vi caritatis et humilitatis suae devicit et ad obedientiam humilitatis suae revocavit; et confessi sunt Dominum esse Deum; et pacata sunt terrestria et caelestia. Et cum quidam etiam adversus caritatem Iesu ob cordis duritiem rebelles facti essent, dixit Dñs electis suis : *Promisi prophetis me venturum eosque perfecturum esse*[1]. Totum enim, quod perfecti non evaserunt, non quasi imperfectiores fuissent vobis, ut perficerentur, sed quia diebus eorum non erat tranquillitas. Quapropter aequitas effecit, ut illi quoque perficerentur. Ideo ait Apostolus : *Nil amplius habemus, quam illi, praevidens eos haud sine nobis perfectum iri*[2]. *Amplius* vero quod dixit, quod nos priores consummare festinet, non vero eos ante nos. Perfecti autem hodierni imitatio sunt apostolorum, quod charisma magnum est, prophetae vero et iusti illi,

α] — 6 α [illegible] conieci, nam [illegible] sine praepositione aliqua caret sensu.

[1] Citatum apocryphum. — [2] Heb. XI, 40.

qui consummati sunt postquam ex hoc saeculo egressi sunt, coram apostolis ideo perfecti sunt, quia caritatem et perfectionem sectabantur in hoc saeculo. Ex iustitia ad caritatem ascenditur et ex caritate ad perfectionem sublimamur.

14. Ceterum qui hoc tempore imperfectus egreditur ex hoc saeculo, non perficitur in illo saeculo, sed unusquisque pro cursu suo haereditatem accipit de perfectione aut infra eam : doctores, qui multos instruunt, et fortes, qui infirmitatem infirmorum sustinent et multos pacificant; et quilibet, prout reperitur in simplicitate charismatum et in promptitudine misericordiae et in sollertia principatus et in taciturnitate dilectionis sine ostentatione diligendo; et dein unusquisque in gradu suo. Et si quis exinanierit et sanctificaverit se, accipiet Paraclitum et erit perfectus. Et Apostolus ostendit[1] Deum posuisse in ecclesia perfectos, deinde prophetas, deinde fortes et doctores et aedificatores et adiutores, deinde charismata sanitatis. Et ostendit alium gradum alio perfectiorem esse; charismata enim hodierna dixit Apostolus Deum in ecclesia posuisse[2]. Prophetae enim antiqui et apostoli simul condelecta-

α] — 17 α [illegible].

[1] I Cor. XII, 28. — [2] *Ib.*

buntur in Regno iuxta verbum Dñi : *Seminator et messor simul gaudebunt*[1], qui sunt prophetae et apostoli, quibus congaudent omnes, qui perfecti sunt et ex hoc mundo caduco egrediuntur.

15. Hodie autem, postquam advenit Dñs et sanguine crucifixionis suae pacavit quae in terra sunt et in caelo[2], etiam homines persuasi per prophetas et Dñum et apostolos eius et doctores et fortes et exhortatores dixerunt omnes : « Dominus est Deus » sive caste, sive inceste, sive cum veritate, sive cum iniquitate. Dñs hodie in creatura annunciatur, quae aut Patrem confitetur, aut confitetur Filium aut Spiritum, sive bene, sive male honorantes, non tamen dicunt, sicut scelesti illi antiquitus : *Quae est fama Domini*[3], quapropter Dominus pacem iniit cum eis hoc tempore, licet in fide puri non sint, donec veniente die futuro iudicii Dominus Iesus retribuat unicuique secundum opera et secundum fidem eius. Igitur Dominus Iesus hodie nemine opus habet, qui sibi zelator sit et per quem castiget impie agentem, quia hodie Dominus ipse castigat peccantem in se, nam omnes gentes hodie noverunt exi-

[illegible]

a] —

[1] Ioh. IV, 36. — [2] Col. I, 20. — [3] Ex. V, 2. Cf. supra Serm. IX, 2.

[illegible]

a] — 24 a [illegible]

stere Deum in caelo mortificantem et vivificantem. Igitur Dominus non indiget hodie, sicut olim prophetis indigebat, nam impii non intellexerunt, neque quis occiderit se, neque quis vivificaverit se. Si enim eos Dominus sine prophetis occidisset, nescissent, utrum Dominus occiderit se, an idola sua; et putassent se idola sua occidisse et illis eo magis obtulissent obsecrationes. Et ubi eos Dominus vivificasset, cogitavissent se idola sua vivificasse et ea eo magis dilexissent; et castigatio inanis fuisset nec scissent quis se castigaret, nec cur castigarentur. Benedictus Dñs Iesus, qui nos vi caritatis suae redemit a ruina idolorum!

16. Igitur hodie Deus neminem retinet a caritate et a perfectione. Itaque caritatem sectemur : nam si quis hodie imperfectus egreditur ex mundo, non perficit cum Dñs, sicut prophetas; et si quis hodie non incesserit in vestigiis Dñi et apostolorum eius, non ibit ad prophetas; nam prophetas, postquam ex mundo egressi erant, Dñs coram apostolis perfecit et eos ad locum perfectionis exaltavit, hos, iustosque omnes, qui ad instar eorum perfectionem secta-

bantur. Vis autem caritatis Iesu totam creaturam convertit, ut cognosceret esse Deum in ipsam, qui coelo creavit atque nutrit.

17. Praecipue porro id commovit et convertit creaturas, quod audierant Filium Dei mortuum esse pro peccatoribus, ut conversi viverent. Et omnia saecula commota sunt, quod vivificator omnium mortuus sit pro plasmate suo; et gentes audita providentia Dei erga se commotae sunt et cognoverunt eum sui causa esse mortuum. Et admirabundae invicem consulebant : quamnam excusationem offeremus ei, qui nos plasmavit et cuius nos obliti sumus, qui pro nobis mortuus est, et quem non audivimus? Quantis tormentis digni sumus? Aut quomodo misericordiam eius consequemur, nisi paenitentiam egerimus? Qua cogitatione conversae sunt gentes, quae per prophetas obedire noluerunt.

18. Aliud enim est, si homines audiant Adae filium mortuum esse pro sociis suis, et aliud, si audiant filium Dei mortuum esse pro plasmate suo servisque suis. Nil enim magnum est filios Adae pro natura eorum imperfecta mori pro collegis suis, et sicut Dominator, cuius natura transcendit

α] —

α] —

[1] Gen. XII, 1.

mortem, mortuus est pro filiis Adam, malis; ideo homines in captivitatem caritatis et amoris eius ducti sunt.

19. Loquemur tamen adhuc de caritate Patrum nostrorum, quia decet nos imitari caritatem et humilitatem ipsorum. Abraham autem et Isaac perfectionem sectabantur, cum abductis eorum uxoribus neque rixati sunt neque pugnaverunt neque litigaverunt occupatis rivulis aquarum, nec inimicos habebant et rapinam possessionis suae cum gaudio tolerabant, nec tam addicti erant opibus et uxoribus suis, quam caritati et dilectioni Dei. Et si eis Dominus dixisset : renunciate uxoribus vestris et relinquite possessionem vestram, sicut dixit Apostolis, voluntatem eius fecissent, sicut fecerunt voluntatem dicentis sibi : *Egredimini de terra vestra et de domo propinquorum vestrorum, et ite, quo dixero vobis* [1], quia diligebant eum et homines amabant, quamquam scierunt illos se direpturos et iniuriis affecturos et uxores ipsorum abducturos esse, ut adimplerent voluntatem Eius, quem dilexerunt. Et ut euntes honorarent diligentes eum, cum gaudio ierunt. Etiam filios suos, ubi volebat sibi immolari, cum gaudio

immolaverunt, quia dilectio Eius infixa erat cordibus ipsorum et voluntatem eius in omnibus fecerunt, quae praecepit eis. Et si eis dicere voluisset : relinquite uxores et filios et opes vestras et ite et euntes praedicate me ubicunque dixero vobis : facile eis fuisset relinquere in sanctitate uxores suas in mansionibus suis, filios suos viventes, opes, omniaque, quae habebant, apud propinquos suos, et vadere, quo eos Dominus misisset; multo facilius quam id, quod dixit eis : « ite cum omnibus, quae habetis » nam uxores eorum vi abducebantur prostituendae ante oculos eorum, filii immolandi erant coram visceribus eorum, opes quotidie diripiendae ipsis suismet cernentibus oculis. Et se fortes exhibuere propter spem firmam futuram. Attamen totum, quod eos Dominus a renunciatione et sanctitate corporis retinuit, erat, ut deinceps exemplo fierent cuique matrimonium inituro in hoc mundo, ut se ad instar eorum gereret.

20. Etiam Iacob sectatus est perfectionem, quando se coram Esau, fratre suo, humiliavit dans locum iracundiae, donec furor Esau sedaretur. Et furore eius paululum sedato nuntium ei misit : *Ego servus tuus sum*, per munera,

[illegible]

α] — 16 α [illegible] (sic).

[illegible]

quae misit ei[1]. Et appropinquante Esau, ut attingeret Iacob, septies adoravit eum Iacob supra terram; et sedata est inimicitia Esau et cadens super collum Iacob osculatus est eum et reconciliatus est ei. Ubi est humilitas nostra hodierna? Quis ex nobis ita se humiliat coram inimico suo, ut eum adoret et reconciliet?

21. Etiam Ioseph sectatus est perfectionem, quando fratribus suis bona pro malis retribuit, qui eum bis occidere volebant et de quorum manibus Dominus eum eripuit. Et vendiderunt eum in servitutem et tribulationes magnas perpessus est propter eos. *Et pedes eius vinculis ligati sunt et anima eius in ferrum ingressa est*[2], sicut scriptum est. Et pro foedis pulchra quaeque retribuit eis, nec contra eos odium aliquod habebat, nec eis inimicus factus est. Et alicubi scriptum est[3], cum eis in Aegypto benefecisset, eos mala reddidisse ei et irruisse in eum, ut eum occiderent. Et ille tamquam operarius probus tulit mala, nec eis malefecit, sed benefecit, et victor factus est vincens malum per bonum[4]. Et defuncto Israel venientes imploraverunt eum : *Praecipiendo praecepit pater noster mori-*

α] — 3 α [illegible].

1 Gen. xxxii, 18. — 2 Ps. cv, 18. — 3 Ubi hoc scriptum sit, nescio. — 4 Rom. xii, 21.

bundus, ut Ioseph, filio meo, diceretis : « *Dimitte peccatum fratrum tuorum*[1] », putantes eum in se odium et inimicitiam habere et sibi patris gratia non malefecisse. Tunc elevata voce cum singultibus et lacrimis dixit Ioseph fratribus suis homicidis : *Nolite timere me; ego Deo subsum*[2]. Et cognoverunt eum amicum esse Domini, uti parentes eius erant, et praecepta eius servare et amicos eius secundum multitudinem dilectionis ipsius multiplicare misericordiam suam. Sicut enim ille oriri facit solem suum et demittit pluviam suam super bonos et malos : sic et amici eius oriri faciunt caritatem suam super bonos et malos; et quia homines elati maerore afficiunt cor fratrum suorum et resistunt praecepto Dei, quandoque absumit eos in hoc mundo, die quoque iudicii; si autem nos sincere egerimus, Deus clemens erit et bonus a saeculo usque in saeculum.

Desinit sermo nonus, de iustitia et caritate iustorum et prophetarum sanctorum.

[illegible]

α] — 9 α [illegible] — 20 α [illegible] — 22 α [illegible]

[1] Gen. L, 16 seqq. — [2] *Ib.* 19.

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܐ

SERMO DECIMUS

[illegible]

De emolumento quod habemus, qando bona operantes mala sustinemus, et de ieiunio et humilitate corporis et animae. Eiusdem sancti, cuius orationes nos omnes adiuvent : amen et amen.

[illegible]

1. Expedit nobis, fratres, sufferre mala, dum benefacimus, quia Satan nobis adversatur, et quotiescumque, quod pulchrum est, facimus, machinatur contra nos, ut nobis tribulationes paret, ne, quod bonum est, faciamus. Quando enim benefacimus peregrinis, aut fratribus nostris, ipse adducit lupos, discipulos suos, in similitudine agnorum et contristat nos specie fratris nostri, ne recipiamus peregrinos, nec fratribus nostris quoque benefaciamus. Nos autem ne pertimescamus, nec perterreamur, nec bona cuncta negligamus. Nam si nos fortiter egerimus, absumet eum Deus e conspectu nostro, nec nos continuo tentare poterit.

αβ] — β in titulo ante [illegible] ponit [illegible] — 1 α [illegible] — 2 α [illegible] (sic.) — *Ib.* β om. [illegible] — 3 α [illegible] — 7 α [illegible] — 11 α [illegible]

2. *Orate*, inquit, *ne intretis in tentationem*[1]. Nam si nos ope angustiarum et tribulationum perterreat, nosque bonum fugiamus : ipse quoque hunc in finem decertat, ut timeamus facere, quod bonum est, et ex hoc saeculo sine fructibus egrediamur; nihil enim ex hoc mundo adhaerebit nobis, nisi bonum, quod fecimus: ieiunium, oratioque nostra assidua.

3. Itaque exitum nostrum ante oculos ponentes, videamus, quid pergat ex hoc saeculo in illud saeculum nobiscum. Nam ecce, ad montem modicum vel ad locum propinquum nolumus proficisci in hoc saeculo sine commeatu, ubi homo emere et vendere et operari et vivere potest. Nam si hic, ubi quis sexcentos modos habet, non vult sine commeatu iter ingredi : quomodo ibit in saeculum illud, si hinc nihil vadat cum ipso? Illic nemo ei dabit, et miser vocabitur. Et nos nolumus corde et corpore humiliari, ut corde tenus humilitas subiectioque nostra nota fiat Deo, et corpore tenus humilitas et subditio nostra manifesta fiat omnibus hominibus, sicut scriptum est : *Nota fiat humilitas vestra omnibus hominibus*[2]. Si quis enim alios salutaverit in corde suo et caput cordis sui inclinaverit et caput corque

αβ] — 3 α om. — 4 α ... — Ib. β ... — 13 β ... — 17 β ... — 19 β ... — 21 β ... — Ib. α om. ...

[1] Matth. xxvi, 41. — [2] Phil. iv, 5.

non inclinaverit coram eis : soli Deo nota est humilitas eius, hominibus autem non innotescit, nec eos instruit; et si quis homines labiis suis exterioribus salutaverit et caput corporis sui inclinaverit : hominibus nota est humilitas eius et hominibus placet et non Deo; Domino namque corde servitur, hominibus rebus visibilibus. Si autem facere et docere et *magni* appellari[1] velimus : interius ut exterius abluamus et extergamus et exterius ut interius[2], et corpora et animae nostrae simul polita fiant ieiunio, oratione, humilitate. Corpora nostra sint ieiuna a cibis, a cupiditatibus atque ab omni pompa vestimentorum et vitae deliciis, et animae nostrae ieiunent a verbis turpibus, a litibus, ab invidia, zelotypia, maledictis, inimicitia quoque, atque ab omni re mala, his simili.

4. Intemperantia enim nociva est corporibus sanis, et verba foeda et malum quodlibet damnum infert animae; hoc est, laesa anima laeditur corpus et laeso corpore laeditur anima. Non est enim homo interior ab exteriore diversus, nec exterior ab interiore; si autem perfici et purgari velis, iustitiam sectare cordis et corporis et simplicitatem, hu-

αβ] — 6 β ... — 9 α ... — 14 β om. ... — 16 α ... — Ib. α ...

[1] Matth. v, 19. — [2] Matth. xxiii, 26.

militatem pacemque cordis et corporis, quoniam alterum ope alterius vincit et aliud per aliud devincitur : corpus et anima, et simul glorificabuntur et simul quietem consequentur et simul requiescent die Dñi, hi, qui corpore et anima praecepta eius custodierunt. Verumtamen humiliemus nos coram Deo et coram hominibus, sicut vidimus Dñum et omnes praedicatores eius se humiliasse et profecisse propter humilitatem suam et inimicos suos adorasse, et [sicut] Israel adoravit eum, qui se occidere voluit, et animam et corpus suum humiliavit illumque multoties adoravit[1], et sicut Dñs humiliavit se corpore et spiritu, ut nos doceret, et sicut prophetae corporibus et animabus suis humiliaverunt se, scilicet corpore ieiunantes a vestibus ornatis et ab omni pompa, et anima ieiunantes a victu et omnibus deliciis. *Nolite*, inquit, *curam habere corporum vestrorum, quid induatis, nec animarum vestrorum, quo nutriamini. Anima*, ait, *praestat alimento et corpus vestimento*[2].

5. His autem, qui hic in labore et lucro huius saeculi versantur, praecipit Dominus[3], ut a vinculis iniquitatis et a compedibus fallaciae ieiunent et oppres-

[1] Gen. XXXIII, 3. — [2] Matth. VI, 25. — [3] Is. LVIII, 6.

sos solvant in libertatem et ieiunent ab iniustitia et calumniis et violentia et fornicatione et usura et superbia et elatione[1], et quodcumque esset sibi odiosum ne aliis faciant, nec numinibus alienis signent se, sed in nomine Iesu omnia negotia absolvant[2] et omnes dolores signent. Et praecepit eis, ut omnibus idem faciant, quod sibi ab omnibus fieri velint : *frange*, inquit, *panem tuum esurienti et peregrinos induc in domum tuam et nudo da operimentum et filium carnis tuae ne negligas*[3]. Et cum haec feceris, confide Dominum tibi in medulla terrae sedem daturum et animam tuam pinguedine satiaturum et redemptionem tuam oriri facturum esse tibi, velut lucem, et iustitiam tuam velut lampadem accensum iri, *et assequetur te*, inquit, *gloria Domini et salus eius super te orietur*[4]. Hoc est ieiunium, quod praecipit Dominus eleemosynas facientibus. Solitariis autem, hoc est, misericordibus, qui nemini malefaciunt, sic praecipit Dñs, primis et novissimis, ut ab omnibus deliciis ieiunent, per Paulum dicens : *Bonum est nobis non comedere carnes nec bibere vinum*[5]. *Et cavete*, inquit, *ne aggraventur corda vestra crapula et ebrietate et cura saeculi et*

[1] Cf. *Hermae Past.* Mand. VIII, 10. Sim. V, 3. — [2] Col. III, 17. — [3] Is. LVIII, 7. — [4] Is. V, 8. — [5] Rom. XIV, 21.

sollicitudine divitiarum[1]. *Et cauti estote,* inquit, *ne decipiamini, nam haec omnia gentes terrae quaerunt*[2]. Gentibus autem sic praecipit : *Cavete, ne cum iniquitate possideatis, nec cum peccato aedificetis, nec velut in aeternum aedificetis, nec quasi in aeternum possideatis, nec luxuriose utamini hoc mundo, quia praeterit figura mundi huius*[3].

6. Potuisset quidem Deus omnes homines divites et sanos et domesticos Patris et non indigentes reddere; verumtamen aliquos ex eis fecit divites, alios pauperes, alios peregrinos, alios aegrotos : et eos, qui habent, tentat per illos, qui non habent, num misericordiam habeant erga filios carnis suae; et si divites respiciunt pauperes, et sani infirmos, et induti nudos, et domestici Patris extraneos, et sic faciunt et miserentur eorum qui se imperfectiores sint : imperfecti conquiescunt per fortes et fortes iustificantur per imperfectos; et si non ita faciunt, sicut praecepit Dñs, ut misereantur imperfectorum, qui apud ipsos sunt : imperfectos nutribit pro sua misericordia et fovebit eos misere in hoc mundo et, qui non miserentur, fructibus et iustitia destituti erunt die Dñi. Lazarus enim afflictus vivebat in hoc sae-

[illegible]

αβ] — 8 α [illegible]. — 20 α add. in margine *ceu per fortes* [illegible]. — 23 α add. [illegible]. — 24 α [illegible].

[1] Luc. XXI, 34. — [2] Matth. VI, 32. — [3] Citatum apocryphum; cfr. Serm. XXV, § 3. Cfr. I Cor. VII, 31.

[illegible]

culo et in illud abiens saeculum requievit[1]. Verumtamen vae diviti, qui sine commeatu abiit, quia non implebit ventrem suum de pinguedine saeculi novi!

7. Fratres, respicite peregrinos et egenos et pusillos et orbatos et infirmos; faciamusque nobis commeatum ad iter longum, pro saeculo illo magno, ne operum bonorum factoribus fruentibus deliciis et requiescentibus, nos in conspectu eorum cruciemur et affligamur. Si quidem nos ad nutrimenta praecipitemur, legimus : *Non quod intrat in ventrem, coinquinat hominem, sed quod exit ex ore, hoc coinquinat hominem*[2]. Et si orationem negligere velimus, legimus : *Corde placeamus Dño*[3]. Et si ecclesiam frequentare nolimus : legimus cor nostrum est ecclesia[4]. Et si ornari velimus, dicimus : « nos intus lugemus; Deus sibi non complacet in rebus istis visibilibus ». Et si alios sublevare nolimus, sive sint nudi, sive pauperes, dicimus : « nos corde tenus damus eleemosynam et nostram visitamus infirmitatem ».

8. Quae omnia malignitas nos docet, ut deficiamus, nec anima et corpore sollertes simus; sed sicut efficit, ut credamus nos corde ministrare, efficit, quominus corde et corpore serviamus. Nemo

αβ] — 13 α [illegible]. — 14 α [illegible]. — 17 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 18 α [illegible]. — 21 α [illegible].

[1] Luc. XVI, 20 sqq. — [2] Matth. XV, 11. — [3] Rom. XIV, 8. — [4] I Cor. III, 16 sq. VI, 19.

enim datur homo, qui corde tenus iustitiam operetur, quin corpore tenus operetur, nam *ex abundantia cordis loquuntur labia*[1] et corpus cogitationes cordis sequitur et, prout cor humile est, sic et corpus humile est. Et si possidere et aedificare velimus, dicimus : « habemus, nec possidemus; et habemus, nec mente possessioni adstricti sumus ». Igitur petat quis a te istam tuam substantiam : videbo, an des ei nec eidem adhaereas, et si tibi eam subripuerit, an non contristeris ob eam, sive altercaturus sis cum ipso, aut cum ipso stomachaturus, factus ipsi inimicus? Vae nobis, in mendacio et fallacia incedentibus. Et mendaces similes sunt daemonibus, nam qui cor suum evacuat a terra et opibus eius, etiam cor suum ab ipsa evacuat. Igitur si opes ita possidentur ut non possideantur, et aedes ita aedificantur ut non eis adhaereamus : etiam furtum ita committitur ut non committatur et obscaena committuntur ut non committantur; et dicemus : caelum et terra et omnia, quae in eis sunt, nos sumus; et Paradisus et Ierusalem nos sumus, ita ut ne praestolando quidem praestolemur, nec subiiciamur mansioni gloriosae, cui totus mundus impar est, et domo illi

[illegible]

αβ] — 7 α [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 8 α [illegible] — 12 α [illegible] om. [illegible] — 19 α [illegible] — 20 α [illegible] — 23 α [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 24 α [illegible]

[1] Matth. xii, 33.

[illegible]

patris, in quam filii tantum illi, qui corpore et anima servarunt praecepta et sanctificati sunt corde et corpore, intrabunt. Sed quisnam, quaeso, insevit hominibus negligentiam istam? Haec calliditas peccati est; et doctrina tantopere remissa gustus est eius, in quo mors latet.

9. Sit autem nobis notum nullum cibum coinquinare et manducantem haud coinquinari coinquinatione, sed corpus eius gravando gravari et oblectando oblectari[1] et superbire et restare in cursu perfectionis. Et is, qui se ornat, non coinquinatur, sed tumet tumore et effertur elatione et deorsum praecipitatur de cursu perfectionis et inter delicias et tumorem et superbiam et elationem (quae haud ex caritate fiunt) intrat error et homo pinguescit et recalcitrat, sicut filii Israel recalcitrarunt; et initio obliviscitur se religiosum esse et paulo post obliviscitur Deum colere, sicut filii Israel obliti sunt Fortissimi, qui eos liberavit[2]; et postquam pinguefactus est in divitiis et deliciis, tunc coinquinatur. Non enim statim ac superbit et delectatur, fit pollutus, sed paulatim. Paulatim enim crescit iustitia operibus bonis ieiunii et abnegationis, et paulatim coinquinamur

αβ] — 4 α [illegible] — 16 α add. [illegible] — 17 β desinit [illegible]

[1] Luc. vi, 45. — [2] Deut. xxxii, 15, 18.

operibus foedis, oblectationibus, lautisque cibis.

10. Dñs autem et apostoli, quando se exinanierunt, penitus exinanierunt se et penitus ieiunarunt corpore et anima. Nunquam enim dixerunt: « ieiunamus » dum oblectarentur et superbirent, vel: « renunciamus dum possideamus », vel « aedificamus, quin aedificemus ». Nemo nos seducat a conversatione Dñi et apostolorum eius, nec a ieiunio, quo ieiunabant Prophetae, iacentes super singulis lateribus suis trecentos sexaginta dies[1] et iniquitatem peccatorum quadragenis omnibusque diebus tollentes super se[2], et a ieiunio Apostolorum, qui assidue ieiunabant, ipsi et Prophetae, ut nobis exemplo essent. Etiam Dñs ieiunavit ut oratione ieiunioque suo nobis exemplo esset. Quis non commovetur audiens dimissorem debitorum et expiatorem peccatorum ieiunasse et pro nostris peccatis supplicasse? Verum quanto magis decet nos ipsos ieiunare et pro impietate animae nostrae orare et pro tentationibus et adversitatibus, quas in hoc saeculo habemus, et pro haereditate, quam in illo saeculo habebimus, ut eam per gratiam Dñi obtineamus, aperta

α] —

[1] Ezech. IV, 9. — [2] III Reg. XIX, 8.

α] — 3 α [illegible].

fronte [consistentes] coram facie eius, quod mandata eius observavimus.

Desinit sermo decimus de utilitate, quam habemus, cum bona facientes mala sustinemus; et de ieiunio corporali et humilitate spirituali.

ܡܐܡܪܐ ܕܚܕܥܣܪ

SERMO UNDECIMUS

De audiendis scripturis et lege, quando praelegitur nobis.

ܕܥܠ ܡܫܡܥܬܐ ܕܟܬܒܐ ܘܢܡܘܣܐ ܕܡܐ ܕܡܬܩܪܐ ܩܕܡܝܢ.

1. Sicut cibos corporales discernimus scientes, quis bonus sit et quis malus, et quis immundus et quis mundus, et scimus esse cibos, in quibus venenum mortiferum sit, et cibum a cibo sollicite distinguimus : sic etiam libros, quando eos scriba praelegit, si sit, qui eos explicet nobis; sin autem, nos opus non habemus, sed praecepta perfectionis a praeceptis herbae et lactis discernimus et praecepta mansueta a duris et magna a parvis et illa, quorum ope non vivit homo, si ea observet, ab illis, quibus observatis salvus fit. Dicente Lege : *dilige Dominum Deum tuum*[1] plus quam teipsum, *et proximum tuum, sicut teipsum*, dicito : « Hoc praeceptum meum est. » Et dicente : *oculum pro oculo*[2] et *odio habebis inimicum tuum*[3] et, quae his

ܐܝܟܢܐ ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܕܦܓܪܐ ܦܪܫܝܢܢ ܝܕܥܝܢ ܐܝܕܐ ܛܒܐ ܘܐܝܕܐ ܒܝܫܐ: ܘܐܝܕܐ ܛܡܐܐ ܘܐܝܕܐ ܕܟܝܐ: ܘܝܕܥܝܢ ܕܐܝܬ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܣܡܐ ܕܡܘܬܐ ܐܝܬ ܒܗܘܢ: ܘܡܬܚܦܛܝܢ ܚܢܢ ܕܢܦܪܘܫ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ: ܗܟܢ ܐܦ ܠܟܬܒܐ ܐܡܬܝ ܕܩܪܐ ܣܦܪܐ: ܐܢ ܐܝܬ ܕܡܦܫܩ ܠܢ: ܘܐܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܠܐ ܢܗܘܐ: ܐܠܐ ܢܦܪܘܫ ܦܘܩܕܢܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܡܢ ܕܥܣܒܐ ܘܚܠܒܐ ܘܦܘܩܕܢܐ ܡܟܝܟܐ ܡܢ ܩܫܝܐ ܘܪܘܪܒܐ ܡܢ ܙܥܘܪܐ: ܘܗܠܝܢ ܕܠܐ ܚܝܐ ܒܗܘܢ ܐܢܫ ܐܢ ܢܛܪ ܐܢܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܚܝܐ ܟܕ ܢܛܪ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܐܡܪ ܢܡܘܣܐ: ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܝܬܝܪ ܡܢ ܢܦܫܟ: ܘܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ: ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܘܟܕ ܕܥܝܢܐ ܚܠܦ ܥܝܢܐ ܘܬܣܢܐ ܠܒܥܠܕܒܒܟ ܘܕܕܡܝܢ ܠܗܠܝܢ: ܐܡܪ:

αβ] — β in titulo ܕܥܠ ܡܫܡܥܬܐ ܕܟܬܒܐ ܠܘܩܒܠ ܗ̄ܡ — 3 α ܘܝܕܥܝܢ ܕܐܝܬ. — 5 α ܡܬܚܦܛܝܢܢ. — *Ib.* α ܠܡܐܟܘܠܬܐ. — 7 α add. ܗܘ [ܐܘ. — 8 α add. ܐܝܢܐ [ܠܐ. — 13 α ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܢܡܘܣܐ. — *Ib.* α ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ.

[1] Deut. VI, 5; Lev. XIX, 18. — [2] Ex. XXI, 24; Lev. XXIV, 20; Deut. XIX, 21. — [3] Matth. V, 38.

ܕܗܠܝܢ ܠܐ ܗܘܝ ܕܝܠܝ: ܐܠܐ ܕܩܫܝܐ ܘܕܒܝܫܐ. ܠܡܟܝܟܐ ܓܝܪ ܦܘܩܕܢܐ ܡܟܝܟܐ ܣܡ ܠܗܘܢ ܡܪܢ ܕܥܕܟܝܠ ܢܬܡܟܟܘܢ ܘܢܬܓܡܪܘܢ: ܐܝܟ ܕܟܬܒܬ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܟܕ ܐܡܪ ܕܘܝܕ: ܠܣܢܐܝܟ ܡܪܝܐ ܣܢܝܬ: ܐܡܪ ܐܢܬ: ܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ: ܪܘܚܐ ܗܘ ܙܟܐ ܘܐܡܪܗ ܠܩܘܒܠ ܣܢܐܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܕܢܫܡܥܘܢ ܘܢܙܘܥܘܢ ܘܢܬܘܒܘܢ ܘܢܚܘܢ. ܘܟܕ ܕܐܡܪ: ܕܐܝܢܘ ܓܒܪܐ ܕܨܒܐ ܚܝܐ: ܘܬܘ ܒܢܝܐ ܫܡܥܘܢܝ: ܘܐܠܦܟܘܢ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ: ܛܪܘ ܠܫܢܝܟܘܢ ܡܢ ܒܝܫܬܐ: ܘܣܦܘܬܟܘܢ ܕܠܐ ܢܡܠܠܢ ܢܟܠܐ: ܥܒܪ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܥܒܕ ܛܒܬܐ: ܒܥܝ ܫܠܡܐ ܘܪܗܛ ܒܬܪܗ: ܐܬܢܝܚ ܡܢ ܚܡܬܐ ܘܐܬܢܝܚ ܡܢ ܪܘܓܙܐ: ܘܠܒܐ ܒܝܫܐ ܐܥܒܪ ܡܢܝ: ܘܒܝܫܬܐ ܠܐ ܝܕܥܬ: ܐܡܪ ܐܢܬ: ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܝܠܝ: ܕܒܗܘܢ ܐܢܐ ܒܗܘܢ ܢܝܚܐ ܘܡܟܝܟ ܪܘܚܐ: ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܡܝܢ ܠܗܘܢ: ܒܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܘܫܠܝܚܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܕܓܒܘ ܠܟܘܢ ܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܡܟܝܟܢ ܡܢ ܩܫܝܬܐ ܗܠܝܢ ܕܩܫܝܢ ܘܗܟܢ ܡܬܓܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܟܕ ܕܡܬܩܪܐ ܫܠܝܚܐ ܘܐܘܢܓܠܝܘܢ: ܗܠܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܓܡܝܪܐ: ܕܓܒܝܬ ܠܟ ܡܢ ܠܥܠ: ܒܗܘܢ ܘܗܠܝܢ ܕܕܡܝܢ ܠܗܠܝܢ ܪܗܛ ܘܥܠ ܠܗܘܢ: ܘܐܬܥܠܐ ܠܟ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܚܠܒܐ ܘܥܣܒܐ ܘܠܐ ܠܚܕ ܐܝܟ ܐܡܝܪܝܢ܀

similia sunt, dicito : « Hoc non est meum, sed durorum et malorum; » nam mansuetis praecepta humilia posuit Dñs, ut adhuc humiliarentur et perficerentur, ut scripsi superius[1]. Et dicente David[2] : *Odientes te, Domine, odio habui*, dicito : « Hoc non est meum; Spiritus hocce ex consulto dixit contra osores Domini, ut audientes pertimescerent et paenitentiam agerent et salvarentur. » Et dicente[3] : *Quis est vir, qui vult vitam*, et : *Venite filii audite me, timorem Domini docebo vos : custodite linguas vestras a malo et labia vestra ne loquantur dolum; recede a malo et fac bonum, quaere pacem et persequere eam et desine ab ira et quiesce a furore* et *cor malum removebo a me et malum non novi*[4], dicito : « Praecepta ista mea sunt, quia horum ope ero mansuetus et humilis spiritu et per illa, quae his similia sunt apud omnes prophetas et apostolos, » sicut dixit Apostolus[5] : *Eligite vobis ea, quae humilia sunt* ex duris, et sic perfecti eritis. Et lecto Apostolo et Evangelio in omnibus praeceptis perfectorum, quae tibi superius selegi et quae his similia sunt, curre et supra illa elevare, quae sunt lac et herba, nec uni dicta sunt.

αβ] — 6 α om. ܐܢܬ. — 8 α ܘܢܚܘܢ. — 13 α ܘܥܒܕܘ. — *Ib.* α ܘܪܗܛܘ. — 15 α ܒܗ ܥܒܪ [ܐܥܒܪ.

[1] Cf. Serm. VI et X. — [2] Ps. CXXXVIII, 21. — [3] Ps. XXXIV, 2-13. — [4] Ps. CI, 4. — [5] Phil. IV, 8.

2. Si tu perfici velis, mandata magna sectare; sin autem, pone in mente tua, si ea uni homini proposueris, praecepta ista magna et parva, eum nequaquam posse utraque simul observare : nisi alterutrum omiserit, alterum non observabit. Et vide, quam contraria sint inter se verba Iesu! Et ut cognoscas ea duobus hominibus dicta esse, dixit Dñs : *Nolite iudicare*[1], et dixit : *Confunde* [eiusmodi] *hominem coram tota ecclesia*[2]. Si utrumque tuum sit, in quonam stabis ex eis? Quodsi iudicas, recessisti ab illo praecepto magno : *Nolite iudicare,* et si non iudicas, vituperaberis ex illo praecepto : *coram tota ecclesia confunde eum.*

3. Dñs porro dixit : *Dimitte fratri tuo septuagies septies, si deliquerit in te una die*[3]. Et iterum dixit : *Reputa eum velut gentilem*[4]. Si haec uni eidemque dicta sint, in quonam stabis ex eis? Num in illo : *Dimitte ei septuagies septies,* aut in illo : *Velut ethnicum reputa eum* et recede ab ipso? Eo ipso enim, quod dixit : « dimitte ei », dixit tibi : « noli separari a fratre tuo » et sic inter se pugnant praecepta magna et parva, quia haud uni eidemque homini dicta sunt, sed cuique pro viribus eius, uti mandatum illud : *Noli commisceri cum adulteris*[5],

1 Matth. vii, 1. — 2 Matth. xviii, 7. — 3 Matth. xviii, 22. — 4 Matth. xviii, 17. — 5 I Cor. v, 9.

repugnat illi : *esto omnia cum omnibus*[1]. Igitur mandata illa, quae neminem iudicant et omnes diligunt, fortibus dicta sunt, quibus dixit : *debemus nos fortes imbecillitatem infirmorum sustinere*[2], eos quotidie visitare humiliterque commonere, et illa parva pueris et imperfectis dicta sunt, qui mente offenduntur, ut dixit Paulus : *Qui mente infirmus est, valde offenditur, quando videt sanum mente manducantem cum gentilibus*[3] eosque adhortantem, sicut Dñs adhortabatur eos et sicut Iudaei scandalizati sunt de Iesu, quod *hic peccatores recipit et manducat cum eis*[4]. *Castis,* inquit, *omnia casta sunt*[5], hoc est : cuius cor a Satana mundum est, is de nemine malum cogitat, sed omnia bona; is enim cuius mens cum Satana commixta est, immunda cogitat de hominibus.

4. Sanis porro praecepit : *Ne sitis scandalo infirmis, donec sanentur; secus moriuntur et vos in Christum peccatis*[6], qui pro ipsis mortuus est. Et iterum dixit Apostolus sanis[7], ut omnes meliores se aestiment; et parvulo dixit : *Ne comedas cum adulteris*[8], ne illum sibi similem reddant tunc, cum ad-

1 I Cor. ix, 22. — 2 Rom. xv, 1. — 3 I Cor. viii, 9-13. — 4 Matth., ix, 11. — 5 Tit. i, 15. — 6 I Cor. viii, 12. — 7 Phil. ii, 3. — 8 I Cor. v, 11.

huc puer est veritate. In quonam stabit ex his praeceptis, qui dicit ea unico homini dicta esse : in magnone, an in parvo? Magnum est : Humilia te et fratrem tuum quasi te meliorem existima; et parvum est : Ne manduces cum adulteris. Si magnum servasti, benedictionem accipies a Deo; si stas in parvo, potior pars mundi immunda erit in oculis tuis; etiam mundos Satanas immundos reddet in oculis tuis, quia locum das ei, ut dominetur in te. Si ergo mandatum magnum observaveris, transcendes parvum; et si in parvo constiteris, recedes a magno. Porro dixit : *Esto omnia cum omnibus*[1], et : *Noli commisceri cum adulteris*[2], quod mandatum magnum contrarium est parvo. Magnum dicit : *Esto omnia cum omnibus et omnes hortare,* et parvum dicit : Fuge infirmum et ingredere ad eum, qui robur habet. Dixit enim : *Claudus non absumatur*[3]; omnes infirmos mittit ad fortes et fortes ad infirmos, sicut decet fortes imbecillitatem infirmorum sustinere[4]. Ei, qui ne seipsum quidem erudire potest, dixit : « Noli adire infirmos, sed sanos, » ne infirmi cum se mutuo

[illegible]

αβ] — 7 β [illegible] — 13 β [illegible] — 23 α [illegible]

[1] Cf. I Cor. v, 9. — [2] I Cor. v, 9. — [3] Hebr. xii, 13. — [4] Rom. xv, 1.

[illegible]

adeant moriantur, cum non sit, qui eos sanos reddat. Nisi igitur discernas, cur haec dicta sint, nec iuvant, nec prosunt.

5. Bene autem scripsit Spiritus; infirmis ipsis nescientibus succurritur et, qui sanus est, novit, quodnam mandatum sit suum. Et quod Dñs dixit : *Qui solverit unum ex his mandatis minimis et docet homines, parvus vocabitur*[1]; tu non solvens solvis mandata ista parva et stas in magnis : proficiens proficies ex parvo et stabis in magno; proinde ubi quis vir fit, quia amplius non sugit lac parvulorum, num ideo abrogando abrogat lac? Absit! Parvuli sugunt et ipse lac non tangit. Etiam infans spiritualis, quando fit robustus et ad rem lacte meliorem tendit, hac ratione pervenit ad cibum solidum eorum, qui exercitati sunt ad intelligendum et distinguendum ministerium sublimius ab inferiore. *Velut infantibus in Christo,* ait, *lac propinavi vobis*[2]. Modo venite ad cibum solidum, hoc est : a mandatis minoribus ad maiora. Et sicut lac sugere viro tormentum est et panis infanti suffocamentum, sic

αβ] — 3 α om. [illegible] — 6 α [illegible] — 10 α [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 18 α [illegible] — 26 α [illegible] — *Ib.* α *viro plenae aetatis* [illegible]

[1] Matth. v, 19. — [2] I Cor. iii, 1 seqq.

ܡܫܡܠܝܘܬܐ ܗܘ ܠܗ: ܗܟܢ ܦܘܩܕܢܐ ܙܥܘܪܐ
ܡܬܥܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ. ܒܥܠܡ
ܥܠܡܝܢ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܥܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܗܘ
ܕܒܪ ܠܐܚܘܟ ܩܕܡ ܥܕܬܐ ܘܚܫܘܒܝܗܝ
ܐܝܟ ܚܢܦܐ ܘܠܐ ܡܛܐ ܠܓܡܝܪܘܬܐ: ܐܠܐ
ܐܢ ܩܪܒ ܠܗܘ ܕܫܒܘܩ ܠܗ ܫܒܥܝܢ ܙܒܢܝܢ
ܫܒܥ: ܘܚܫܘܒܝܗܝ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪ ܡܢܟ܀
ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܚܕܥܣܪ ܕܥܠ
ܡܫܡܥܬܐ ܕܟܬܒܐ ܩܕܝܫܐ܀

opponuntur mandata parva perfectioni. In saeculo enim saeculorum nemo exaltabitur illo [praecepto] : *Traduc fratrem tuum coram ecclesia et reputa eum velut gentilem*[1], neque perveniet ad perfectionem, nisi accesserit ad illud : *Dimitte ei septuagies septies*[2] et *Aestima eum tamquam meliorem te*[3].

Desinit sermo undecimus de audiendis Scripturis sacris.

αβ] — 6 β [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — 7 α [illegible]. — 8 β desinit ܫܠܡ.

[1] Matth. XVIII, 17. — [2] Matth. V, 22. — [3] Phil. II, 3.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܪܥܣܪ

ܕܥܠ ܬܫܡܫܬܐ ܕܥܕܬܐ ܟܣܝܬܐ ܘܓܠܝܬܐ

SERMO DUODECIMUS

DE MINISTERIO ECCLESIAE OCCULTO ET MANIFESTO

ܐܚܝ: ܙܕܩ ܠܢ ܕܟܕ ܡܗܝܡܢܝܢ ܕܐܝܬ
ܡܫܪܩܘܬܐ ܟܣܝܬܐ ܕܠܒܐ ܕܫܒܩܝܢ ܠܗ
ܠܐܪܥܐ ܘܡܬܡܛܝܢ ܠܫܡܝܐ: ܢܫܪܘܩ ܦܓܪܢ
ܐܦ ܡܢ ܩܢܝܢܝܢ ܘܝܪܬܘܬܢ ܘܗܝܕܝܢ ܢܛܪܝܢ
ܚܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܚܝܢܐ ܟܠ ܘܡܬܝܕܥܝܢ
ܕܐܝܬ ܨܠܘܬܐ ܟܣܝܬܐ ܕܠܒܐ ܠܗܘ ܡܢ
ܕܚܙܐ ܠܡܪܢ ܘܗܓܐ ܒܗ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܢܨܠܐ
ܐܦ ܒܦܓܪܢ ܐܝܟ ܠܟܢ: ܐܝܟܢܐ ܕܝܫܘܥ
ܡܒܪܟ ܗܘܐ ܒܦܓܪܗ ܘܡܨܠܐ: ܘܫܠܝܚܐ
ܘܢܒܝܐ ܗܟܢ ܨܠܝܘ. ܠܐ ܢܗܘܐ ܣܟܠܐ
ܐܢܫܐ: ܕܡܢ ܐܒܗܝܗܘܢ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ.
ܠܐ ܢܘܒܕ ܐܒܗܝܢ ܕܪܘܚܐ: ܘܢܩܢܐ ܐܒܗܬܐ
ܕܒܣܪ ܕܠܐ ܫܪܝܪܝܢ: ܘܢܛܥܘܢ ܡܢ ܫܪܪܐ
ܕܡܢ ܐܒܗܬܗܘܢ. ܘܟܕ ܡܗܝܡܢܝܢ ܕܐܝܬ

1. Fratres, decet nos, credentes dari renunciationem occultam cordis terram relinquentis et ad caelum tendentis, renunciare corpore etiam opibus et haereditati nostrae, et tunc observabimus praecepta Vivificatoris omnium et cognitum habebimus dari orationem occultam ei, qui Dñum iugiter contemplatur et meditatur. Oremus etiam corpore nostro, uti Iesus benedicebat et corpore spirituque orabat. Et apostoli et prophetae eodem modo orabant. Ne simus amentes, qui parentibus suis non obediant. Ne perdamus parentes nostros spirituales nacti parentes carnales, qui veraces non sunt, ne nos veritatem ob-

αβ] — In titulo β [illegible]. — 4 α [illegible]. — 6 α [illegible]. — 7 β Dñum *admiratur* [illegible]. — 14 α [illegible].

livisci faciant Dñi et praeconum eius; et scientes esse ieiunium occultum cordis a cogitationibus malis, ieiunemus etiam palam, sicut Dñs et praecones eius primi et novissimi ieiunabant; et scientes corpus templum occultum esse et cor altare occultum in ministerium spirituale, frequentemus altare illud manifestum et templum publicum, ut in ipsis laborantes in saeculo saeculorum vivamus per liberam magnam ecclesiam caelestem et per altare illud spiritu ornatum et erectum, coram quo ministrant angeli et sancti omnes et prae quibus et super quos ex omni parte Iesus fungitur vice sacerdotis et consecrationem peragit. Et scientes perfectos in Iesu Christo baptizari et occulte purgari, firmiter credamus baptismum visibilem spiritualem et propitiatorium et dimissorium peccatorum esse ei, qui credit in eum et baptizatus bona operatur.

2. Non enim sine causa constituit Dñs praedicatoresque eius primi et novissimi ecclesiam et altare et baptismum oculis corporis visibilem, sed, ut per visibilia in invisibilibus, in caelo, oculis carnis, simus[1], corporibus nostris templis et cordibus altaribus factis, ut migrantes illuc intremus, dum in hac

αβ] — 8 α [illegible]. — 18 α om. [illegible] secundo. — 20 α [illegible]. — 22 α [illegible]. — 24 α [illegible].

[1] Hebr. xi, 3.

ecclesia visibili sumus cum sacerdotio et ministerio eius, ut bona exempla exhibeantur cunctis hominibus illud in vigiliis et ieiuniis et in sufferentia Dñi et praeconum eius imitantibus, nobis docentibus et facientibus[1]. Et postquam magnam humilitatem assecuti sumus et omnes, maximos et minimos, reveriti sumus : tunc apparebit nobis ecclesia illa caelestis et altare spirituale, super quod offeremus in Spiritu confessionem cordium nostrorum oratione et corporum nostrorum obsecratione, credentes in altari visibili et verax habentes sacerdotium ipsi inserviens, cum omnia, quae in hac ecclesia habentur, in similitudinem ecclesiae illius occultae constituta sint. Quodsi dubitaverimus et contempserimus ecclesiam publicam et altare manifestum et sacerdotium publicum et baptisma propitiatorium; nec corpus nostrum erit templum, nec cor nostrum erit altare, laudisque fons, nec ecclesia illa excelsa et altare et lux et sacerdotium eius apparebunt nobis, in qua omnes sancti congregabuntur, qui corde mundi sunt habitantes in gloria et delectantur in lumine eius, quia non contempserunt educatricem illam benedictam, quae quotidie parit et educat

αβ] — 1 α [illegible]. — 3 α [illegible]. — 4 α [illegible]. — 5 α [illegible]. — 9 α [illegible].

[1] Matth. v, 19.

vades optimos et mittit in ecclesiam magnam sublimitatis. Manifesta est cuique ecclesia visibilis, cuius altare et baptisma et sacerdotium Dñs instituit; nam in ipsa oravit Dñs et Apostoli eius et baptizaverunt et immolaverunt corpus et sanguinem eius et in ipsa veraciter functi sunt vice sacerdotum. Ipsa est ecclesia in veritate et mater benedicta, quae omnes infantes educat, et corpus, corque, in quibus Dñs habitat, et propter inhabitantem in ea Spiritum templum est verum et altare, quia Dñs illic habitat, sicut scriptum est : *Corpora vestra sunt templum Dñi et in homine vestro interiore habitat Christus*[1]. Ad ipsam autem ecclesiam caelestem quod attinet, hinc incepit fieri omne bonum, hinc nobis in cunctis finibus lux orta est et ad imaginem eius facta est ecclesia terrestris et sacerdotes et altare eius et iuxta typum ministerii eius ministrat exterius corpus et sacerdotis vice fungitur interius cor, atque huic assimilantur et hanc sequuntur, qui diligenter frequentant ecclesiam hanc visibilem. Quapropter ecclesia maior omnibus est : haec est mater omnium baptizatorum, imprimis cum ipsa facies Dñi oriatur in ea et ipse illustret eam.

3. Parit autem homines velut in-

αβ] — 11 α [Syriac]. — 12 β [Syriac].

[1] I Cor. vi, 19.

fantes ecclesia, ipsa et altare et baptismus eius; et lac sugunt, donec ablactantur : et ubi perveniunt ad incrementum et cognitionem corporis et animae, corpora sua templa et corda sua altaria reddunt et comedunt cibum fortem, lacte praestantiorem, donec perfecti comedant Dñum vere, uti dixit : *Qui manducat me, etiam ipse vivet propter me*[1]. Et manducantes cibum solidum (ut dicit Apostolus[2] : *perfectorum est cibus solidus, qui fortiter exercitati sunt ad cognoscendum quaenam sit sublimitas et profunditas et longitudo et latitudo*[3]) perveniunt ad illam ecclesiam excelsam, quae eos perficit, et ingrediuntur in civitatem Iesu, regis nostri, et serviunt in regia illa magna et excellente, matre omnium vivorum et perfectorum. Itaque ecclesiam visibilem ne contemnamus, nam ipsa educat omnes infantes, nec [ecclesiam] cordis, nam haec confortat omnes infirmos; et illam excelsam praestolemur, quae omnes sanctos perficit.

4. Tres autem hae ecclesiae corumque ministeria vitam habent; attamen praestantior est gloria quam gloria[4]. Qui autem ex ministerio ecclesiae huius vita functus erit et ad ecclesiam cordis

αβ] — 10 β [Syriac]. — 12 α [Syriac]. — 20 β [Syriac]. — 21 α [Syriac]. — 24 α [Syriac]. — 25 β [Syriac].

[1] Ioh. vi, 58. — [2] Hebr. v, 14. — [3] Eph. iii, 18. — [4] I Cor. xv, 40.

et sublimitatis non pervenerit, ex hoc mundo sine peccato egredietur, erit probus, operaque eius bona quoque comitabuntur eum. Et qui ex illa ecclesia cordis vita functus erit, praestantior erit. Et qui in corde suo usque ad ecclesiam caelestem pervenerit et tunc mortuus erit : beatus spiritus eius! nam erit perfectus et veniens videbit Dñum facie ad faciem. Si quis autem sollertiam habuerit in ecclesia ista visibili: fiet in ecclesia cordis et sublimitatis; prout si quis baptizatur aqua visibili, baptizatur per illam igne et spiritu, quae invisibilia sunt; et prout si quis postquam credidit, diligit, et postquam dilexit, perficitur, et postquam perfectus est dominatur : sine hoc baptismo quidem visibili nemo baptizatur igne, aut spiritu; et sine hac Ecclesia visibili nemo erit in illa [ecclesia] cordis et sublimitatis; et si quis se ab ista separaverit et in monte servierit : reus fit, aut in errorem incidit; sed ubicunque fuerit, persuasum habeat illam vitam habere, nec solvat foedus suum.

5. Nam sicut nutrix, infantem nutriens, eum panem, lacte praestantiorem, manducare docet : sic docet ecclesia visibilis filios suos aliquid melius et multo maius manducare, quo incrementum sumant. Non enim non

αβ] — 4 β [illegible]. — 6 β [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 13 β [illegible] (sic). — 19 α add. [illegible]

αβ] — 15 α om. [illegible].

[1] Pro [illegible] legendum est [illegible] ut suadet contextus. — [2] I Cor. v, 9. — [3] Rom. xv, 1. — [4] I Cor. ix, 22.

habet nutrimentum [nutrix] puerum nutriens : puer est incapax cibi; nec Spiritus in ecclesia visibili ministrans debilior est [Spiritu] cordis et sublimitatis[1] (nam idem Spiritus ministrat omnibus tribus) : sed filii Adam valde debiles sunt, et nisi eos velut infantes nutriat, nequeunt recipere cibum solidum. Attamen quaenam mater, habens multos filios, ex quibus alii triginta annos, alii triginta dies nati sunt, potest forsitan eundem cibum proponere eis? Si eis unicum tantum cibum solidum proposuerit, filius triginta dies natus morietur et triginta annos natus crescet; et si lac tantum proposuerit, triginta dies natus crescet et pinguescet et filius triginta annos natus torquebitur et morietur. Quapropter etiam Dñs et praecones eius, educatores omnium hominum, filio triginta dies nato praecipiunt : *Noli manducare cum adulteris et noli commisceri cum fornicariis et intemperantibus et maledicis*[2] et cum quolibet, cuius opera mala sunt; et filio triginta annos nato dicunt : *Tolle infirmitatem infirmorum*[3] *et esto omnia cum omnibus*[4], *nec cuiquam dixeris* : « *gentilis* » *aut* « *immunde* » *aut* « *ma*-

ligne[1] » etsi haec ita sint, et omnes quasi te meliores esse pone, qua ratione proficies.

6. Cuique autem, quod expedit ei, praeceperunt. Nam si filius triginta dies natus in domos malorum abierit, peribit; et filius triginta annos natus, si in domos malorum introierit, convertet eos, nec ipse peribit, cum sit vir spiritualis. Et simili ratione praecipiunt puerili et mente inexperto, ut operetur et tunc manducet[2], donec confortetur. Non enim pani pepercit Apostolus, sed praecavet, ne otiosus ab opere visibili et operis invisibilis faciendi nescius, fatuitatem, mendacium, protervitatem addiscat et in fabulas aniles et iocos et lusus et historias inhonestas[3] incidat, oblitus se Christianum esse. Ei vero, qui mentem magnam habet et corde expertus est et operationem invisibilem operari novit, ait Dñs praeconesque eius : *Noli curam habere corporis tui, quid induas, neque animae tuae, quo nutriaris*[4]; tu autem, *quae sursum sunt, quaere, quae sursum sunt, cogita*[5]; nam qui eiusmodi est, potest corrigere, pacificare, hortari, docere homines, ut

αβ — 10 α ... — 13 β om. ... — 15 α ... — 16 ... in margine β explicatur glossa *inanes* ... — 17 αβ ...

[1] Act. x, 28. Cf. Serm. II, § III, 7; Serm. XIII, § 1; Serm. XIV, § 3. — [2] II Thess. III, 12. — [3] I Tim. IV, 7. — [4] Matth. VI, 26. — [5] Col. III, 1.

αβ] — 2 α ... — 6 α ... — 8 β ... — 9 β ... — 12 β ... — *Ib.* β ... — 14 α *agnos* ... [... — *Ib.* β ... — 27 α ...

[1] Ioh. XXI, 15-17.

placeant Vivificatori omnium, et abrogare ab hominibus historias inhonestas et fabulas ineptas et iocos et risus impertinentes et verba turpia et opera mala. Ob mores tales et hoc emolumentum non sinit Dñs operari in terra omnium adiutorem, nam velut Simoni dicit ei : *Si tu me diligis, pasce mihi oves meas et agnos et agnellas et agnellos meos*[1]; nec potest, qui Christi oves pascit, aratrum dirigere et terram visibilem colere, sed congregat ut pascat et pacificet oves sibi traditas et aperta cum fronte stat coram illo, qui sibi praecepit : *Pasce mihi oves et agnellas et agnellos meos.*

7. Beatus, qui ingreditur in ecclesiam illam caelestem, in qua Dñs conspicuus est manifeste, velut sol visibilis, qui super ecclesiam visibilem et templa oritur corporea! Nam his sol iste quoties occidit; ab illa tamen superna non recedit luce vultus Dñi et redemptoris nostri Iesu Christi! Licet enim ubique locorum adsit Dñs, manifeste tamen in ecclesia caelesti visibilem se exhibet et nonnisi hi qui se humiliarunt et mites suavesque facti sunt erga omnes et luctati praelium commiserunt cum spiritibus malis dumtaxat et corda sua expurgarunt a cogitationibus suis malis

(sicut dicit Apostolus[1]: *Colluctatio vestra non est cum hominibus carnis et sanguinis, sed cum principatibus et potestatibus et spiritibus malis* et cum Satana peremptore) et luctantes Satanam devicerunt : dignabuntur ecclesia illa, in qua Dñs manifeste conspicuus est, quae omnibus superior est, et recipientur ad lucem vultus eius gloriosam. Dñs namque dixit : *Beati mundi corde suo, quia hi videbunt Deum*[2]. Quamquam enim etiam alii dantur beati aliaeque mansiones, cuique iuxta opera eius, attamen ad mansionem illam magnam, hi, qui se expurgaverunt a malis [operibus] cogitationibusque vitiosis, exaltabuntur et eam videbunt et cum Dño Iesu conglorificabuntur et a sacerdotio eius benedictionem accipient. *Quis enim ascendet ad montem Domini et quis habitabit in monte sancto eius* (quae est ecclesia caelestis)? *Is*, ait, *qui mundus est manibus et electus corde suo. Hic*, inquit, *accipiet benedictionem a Domino et iustitiam a Deo salvatore nostro*[3], qui est Iesus Christus, cui gloria in saecula saeculorum. Amen.

Desinit sermo decimus secundus de ministerio ecclesiae occulto et manifesto.

ܒܥܕܬܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ. ܕܐܬܟܬܫܘܬܟܘܢ ܠܐ ܗܘܐ ܥܡ ܒܢܝܢܫܐ ܕܒܣܪܐ ܘܕܡܐ: ܐܠܐ ܥܡ ܐܪܟܘܣ ܘܫܘܠܛܢܐ ܘܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ ܘܥܡ ܣܛܢܐ ܡܚܒܠܢܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܬܟܬܫܘ ܥܡ ܣܛܢܐ ܘܙܟܐܘܗܝ ܠܗܝ ܥܕܬܐ ܕܓܠܐ ܒܗ ܡܪܢ ܡܬܚܙܝܢܐܝܬ ܡܫܬܘܘܢ: ܕܥܠܝܐ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ ܗܘ ܘܡܩܒܠܝܢ ܠܢܘܗܪܐ ܕܦܪܨܘܦܗ ܡܫܒܚܐ ܡܬܩܒܠܝܢ. ܡܛܠ ܕܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ ܒܠܒܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܠܐܠܗܐ. ܐܦ ܓܝܪ ܐܢܐ ܛܘܒܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܬܪܘܬܐ ܐܚܪܢܐ: ܠܟܠܚܕ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ: ܐܠܐ ܠܗܘ ܐܬܪܐ ܪܒܐ: ܐܝܠܝܢ ܗܘ ܕܐܬܕܟܝܘ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܡܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ: ܡܬܥܠܝܢ ܘܚܙܝܢ ܠܗ. ܘܡܫܬܒܚܝܢ ܥܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܘܡܩܒܠܝܢ ܒܘܪܟܬܐ ܡܢ ܟܗܢܘܬܗ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܢܣܩ ܠܛܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܘܡܢܘ ܢܥܡܪ ܒܛܘܪܗ ܩܕܝܫܐ܆ ܕܐܝܬܘܗܝ ܥܕܬܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܕܕܟܝܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܓܒܐ ܒܠܒܗ: ܗܢܐ ܓܝܪ ܢܩܒܠ ܒܘܪܟܬܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܦܪܘܩܢ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ: ܫܘܒܚܐ ܠܗ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܐܡܝܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܬܪܥܣܪ ܕܥܠ ܬܫܡܫܬܐ ܕܥܕܬܐ ܟܣܝܬܐ ܘܓܠܝܬܐ܀

αβ] — 10 α ܕܛܘܒܝܗܘܢ. — 17 α ܟܗܢܘܬܗ. — 25 β desinit ܫܠܡ.

[1] Eph. vi, 12. — [2] Matth. v, 8. — [3] Ps. xxiv, 3-5.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܥܣܪ

ܕܝܠܗ ܕܥܠ ܕܘܒܪܐ ܕܟܐܢܐ

SERMO DECIMUS TERTIUS

EIUSDEM DE CONVERSATIONE IUSTORUM

ܟܐܢܘܬܐ ܕܫܪܝܪܐ ܠܕܝܠܗ ܗܝ ܘܕܠܐ ܕܝܠܗ ܠܐ ܩܪܒܐ: ܕܝܠܗ ܬܒܥܐ ܒܕܝܢܐ: ܘܪܒܝܬܐ ܠܐ ܫܩܠܐ ܘܫܘܚܕܐ ܠܐ ܩܪܒܐ: ܘܩܢܝܐ ܢܟܣܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܘܙܒܢܐ ܘܡܙܒܢܐ ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ: ܘܠܐ ܡܥܠܐ ܘܠܐ ܝܗܒܐ ܡܕܡ ܕܚܣܝܪ ܠܗ: ܘܬܒܥܐ ܡܕܡ ܕܝܗܒܬ ܒܠܥܕ ܪܒܝܬܐ ܘܠܐ ܡܙܕܪ: ܐܦ ܗܘܐ ܡܐܐ ܫܢܝܢ. ܘܡܕܡ ܕܣܢܝܐ ܗܝ ܠܗ ܠܐ ܥܒܕܐ: ܘܐܝܟ ܕܨܒܝܐ ܕܐܢܫ ܢܛܒ ܠܗ ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܣܢܝܩܐ: ܗܟܢܐ ܡܡܠܝܐ ܣܘܢܩܢܐ ܕܟܠܢܫ: ܐܝܟ ܕܡܫܟܚܐ ܚܝܠܗ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܠܗ ܢܥܘܠ: ܕܝܠܗ ܬܒܥܐ ܩܕܡ ܚܕ ܘܩܕܡ ܬܪܝܢ ܘܒܬܪ ܩܕܡ ܬܠܬܐ. ܘܐܠܐ ܡܬܛܦܝܣ ܕܢܦܪܘܥ ܕܝܠܗ ܕܠܐ ܪܒܝܬܐ: ܗܝ ܐܡܬܐ ܩܕܡ ܟܠܗ. ܘܐܢ

1. Iustitia sincera est in rebus suis, alienas non tangit, in contentione suas exigit, usuram non accipit, munus non tangit, opes iuste possidet, emit et vendit, sicut decet coram Deo, non defraudat, non dat mutuum, quod sibi deest; quod dedit, requirit, sed absque feneratione, ne post centum annos quidem; quod ipsi odiosum est, alii non facit, et sicut sibi indigenti benefieri vult ab hominibus : sic implet ipsa indigentias cuiusque, sicuti potest[1], et, si quis ipsi iniuriam inferat, contentionem suam coram uno, duobus, deinde coram tribus exponit[2], et si is non persuadeatur, utsuum sine usura restituat, tunc coram

α] — 1 α ܘܕܠܐ. — 5 α ܘܡܕܡ om. ܘܠܐ. — 12 α ܩܕܡ.

[1] Cf. Serm. VII, § 1. — [2] Cf. Serm. III, § 1.

tota ecclesia loquitur et, si coram ecclesia non persuadeatur, contentionem suam committit Deo, illum relinquit, loquens cum ipso sine murmuratione, nec accedit ad eum cum improperiis, nec quemquam sibi damnum inferentem accusat; nec ei licet percutere et maledicere, nec prolabitur a lege; nec ei licet expectare, ut Deus malefaciat ei, quicunque fuerit. Dixit enim : *Noli gaudere de strage inimici tui, ne forte dupliciter superveniat tibi*[1]. Praeceptum hoc dictum est ei, qui inimicitias habet; iustitia autem nullos habet inimicos[2], nisi quis ei inique inimicus fieri velit. Nec quempiam licet ei alio cognomine appellare, eumque contristare nomine stulti aut fatui aut insipientis aut turpis[3], si ei cognomina honorifica imponere possit; sin autem, cognomina ignominiosa non imponit, sed suo quemque nomine appellat.

2. Iustitia parentes suos, qui se genuere, honorat, nec ab ea durum auditur verbum; senes honorat et salutat; sacerdotes honorat eorumque verbis obedit, eos adit[4]; sacerdotibus suis primitias omnium proventuum suorum et primitias alveorum praestat et primogenita omnium, quae possidet[5] et ad

[1] Prov. xxiv, 17. — [2] Cf. Didache, i, 3. — [3] Cf. Serm. II, § iii, 7; Serm. XIII, § 5. — [4] Cf. Didache, iv, 1; Epist. Barn. xix, 9. Const. Apost. vii, 9. — [5] Cf. Didache, xiii, 3-7.

domum Domini adducit, nec invidet felicitati sacerdotum mortuos suos sepelientium et infirmos suos visitantium et vivos suos docentium et aedificantium. Et die Dominica ex labore suo in domo Domini indigentibus impertitur, nam hi in domo Dñi conveniunt. Et in stationibus ieiunii omnia [superflua] quae comparsit, ad domum Domini adfert[1] et curam habet oportuno tempore advenire et orare et videre, an aliquis egenus adsit, cui succurrat, ut mercedem a Dño accipiat. Sibi amicos diligit, odio habentes se non odit. Et si quis se odierit, ipsa se valde recolligit et pacem cum ipso init et cum omnibus; et si de aliquo bonum non loquatur, nec malum loquitur; et si cui amica non sit, nec ei inimica est; et si quis ingratus afflictus sit et scit eum non esse restituturum, dat ei gratis, prout potest; et si indoles cuiusquam mala sit, recolligit se, nec ei malefacit; et si aliquid bonum facere potest, facit. Res gestas malas nullius divulgat, ut ei noceat; inter fratres pacifica est; totum coetum Domini honorat et cuique honorem debitum impertitur. Senes et anus honorat et bene est ei, et diaconissas; et honoratur ab eis, sicut decet.

3. Unicam uxorem ducit sine comessa-

[1] Cf. *Pastor Hermae*, Sim. iv, 3-7.

tione et absque verbis immundis et absque strepitu, et adorat Dominum eiusque Filium et Spiritum eius Sanctum. Non est intemperans, non ebria, non gloriabunda, non iniuriosa, sed iniuriam suffert et sincere loquitur. Non invidet bene habenti, non rixatur cum socia sua iusta. Et mulier amorem suum reddit viro et hic ipsi; et omnes afflictos et peregrinos sublevant, uti rationem habent, et mulier cum viro, aut vir cum viro aut mulier cum muliere societatem ineunt et nudos vestiunt, ut dixit Dñs, et aperiunt portas peregrinis die frigoris et aestus et miserentur hominum, velut sui ipsius; et breviter : sicut volunt homines sibi facere, sic ipsi faciunt eis. Sciunt se nolle, ne quis sibi malum inferat : nec ipsi aliis malefaciunt. Stationes ieiunii habet iusti et stationes, quas observent[1], quibus discant legem Domini Dei sui et eleemosynas faciant; breviter : quando ab opere vacant, sive orant et ieiunant, sive eleemosynas faciunt; sin autem, cur essent otiosi? Iusti horas orandi habent, quibus adorent Dominum Deum suum ter per diem : mane vespere et media nocte, sicut scriptum est, *ut surgentes confiteantur tibi ob iudicia tua, Iuste*[2]. Talis est

α) —

[1] Cf. Serm. VII, 20. — [2] Ps. cxviii, 62.

iustitia et sic praecepit Adae Deus die, qua caelo relicto terram adamavit.

4. Caritas autem iustitiae nihil retinet a quopiam, quod habet, cibi potus aut vestimenti, sed cuique dat simpliciter, bonis et malis; et inde a crepusculo reconciliat iratum sibi; sive reconcilietur iracundus, sive non : contentionem suam Dño committit et, quod ipsi debetur, inter se et proximum exigit, nec eum coram coetu traducit, etsi quis ipsi aliquid furatus sit et eum deprehenderit : tollit rem suam illumque dimittit et, si non habeat, pariter sine contumelia dimittit eum, nec improperat peccanti in se. Dum dicit « ita » et non[1] iurat in contentione; non mentitur, non haruspicatur, non hariolatur, non praestigiatur, non incantat; necromantias, divinationes, incantationes magicas, amuleta non facit, et sine labe ambulat et ex his, quae habet, eleemosynas facit; non invidet et similis est viro, qui iniquitatem agit et via eius facta est prospera et in medio annorum suorum sanctificatur et placet, sicut Henoch, si velit, qui postquam genuit Mathusalah[2], *sanctificatus est, nec gustavit mortem*[3]; hoc est: si renunciaverit omnibus, quae possidet, fit velut Henoch tollens crucem suam.

5. Qui autem in hac iustitia et caritate ambulat in domo sua, cum posses-

α) —

[1] Matth. v, 37. — [2] Gen. v, 21. — [3] Hebr. xi, 5.

sione et uxore sua, in moribus iustorum veterum versatur; et si perfectus fieri velit, renunciat et sanctificatur et omnibus relictis Dño adhaeret in caelo et moritur omnibus cogitationibus mundanis et ad mandata magna ascendit et accepto Paraclito novit omnem veritatem, sicut ei Dñs indicat, et cito perficitur, tollitque crucem. Et si in hac iustitia fuerit in domo sua et ex hoc saeculo egressus fuerit et in iustitia profecerit : portionem infra perfectos haereditabit.

6. Qui sic agunt et praecepta iustitiae observant, honesti sunt, dum in otio et negotio versentur et unicam uxorem ducant, sicut decet iustitiam moresque mundi, cuique benefacientes, sicut volunt ut omnes benefaciant sibi, quantum possunt. Qui habet verbum bonum, verbum bonum det ei, qui illo indiget; qui victum et vestitum habet, victum et vestitum det ei, qui his indiget; et sicut ipsis displicet quemquam sibi malefacere, sic ipsi nemini malefaciant; et sicut volunt omnes sibi dimittere verbo et opere, et ipsi dimittant delinquentibus. Qui tales sunt, perfectis posteriores sunt; et si omnia relinquere et exinaniri velint, cito co-

gnoscunt totam veritatem et perficiuntur et egressi ex hoc saeculo, dum iusti sint, perfectis posteriores erunt.

7. Caritas autem perfectionis nihil possidet praeter vestitum et victum quotidianum, nec appetit rem aliquam terrestrem, nec colit res terrestres, sed omnia terrestria fugit, nec quidquam terrestre habet, sed omnes docet et omnibus benefacit verbo veritatis, facta omnium ancilla per caritatem; hunc hortatur, illum docet et omnes diligit et honorat et pro omnibus orat[1]. Sic fit ancilla et respicit ad caelum, ad Dñum per totam diem. Nec quidquam corporeum colere potest, nec mente valde affligitur, si in mundo caduco operetur, sed cruci affixa omnia membra eius malo ligata et soluta sunt ministerio omnium bonorum operum spiritualium, et mens eius adstricta est Patri nostro, qui in caelis est, et semper et ubique gratias agit et glorificat eum. Nec licet caritati perfectionis non omnes diligere et non pro omnibus orare. Perfectio apostolorum sic ait : « volumus mori et adducere ad Dñum malos et peccatores etiam vi, ut lau-

[1] Cf. Didache, II, 7.

dent eum », quia dilectio perfectionis maior est, quam iustitiae. Perfecti mori volebant, ut peccatores viverent. Qui talis est multum proficit, hic novit, sicut scriptum est[1] : *Qui diligit Dñum, diligit omnes plus quam se;* et novit veritatem iuxta voluntatem Dñi Iesu.

8. Caritas autem prophetarum, sicut ei dicebat Dominus, se gerebat et, sicut ei praecepit, ambulabat. Caritati vero apostolorum praecepit Dñs, ut homines omnes quasi se meliores haberet[2]. Caritas autem prophetarum, ubi eam Dominus diligere iussit, diligebat; ubi eam odisse iussit, oderat. Prophetae quidem omnes volebant diligendo diligere et perfici, at Dominus eos a perfectione retinuit, mittens eos, quorum ope interimeret impios, inimicos suos. Non enim licet caritati iustitiae iustis tribuere et malis subtrahere, sed uti ei Deus praecepit: proximum, ut seipsum amare, qui est omnis homo[3].

9. Quod autem ad iustitiam scientia et operibus plenam attinet, quaedam agendi rationes eiusdem intime connexae sunt cum caritate perfectionis; ipsa a perfectione ideo recedit, quia non

αβγ] — 3 αγ [illegible]. — 4 α [illegible]. — 6 γ [illegible]. — 18 γ [illegible] β [illegible] sed scriba delevit [illegible] α [illegible]. — 21 αγ [illegible]. — 22 β om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 23 α [illegible]. — 24 γ [illegible]. — 26 γ om. [illegible].

1 ? Cf. I Ioh. iv, 21. — 2 Phil. ii, 3. — 3 Luc. x, 27.

exinanit se sanctificatque, et quia diligit curam rerum corporalium et [eis] delectatur et non moratur in gaudiis spiritualibus delectaturque, nec sanctitate scientiae Dei ditescit, excellit, exultat, proficit, gaudet, pinguescit, nec spiritualiter vivit. Neque licet caritati iustitiae hominibus nomina ignominiosa imponere, sed praestantiores appellat « domine mi » et « domina » et senes « pater mi » et « mater mea » et coaequales « fratres » et « sorores » et minores « fili » et « filia ». Et si tantopere non diligant ut omnes ita appellent, suo nomine quemque nominent, nec ei cognomina turpia imponant, et ipsum contristantes peccent. Malignus enim docet homines alterum alteri cognomina imponere.

Desinit sermo decimus tertius de conversatione iustitiae.

αγ] — 3 γ [illegible]. — 12 γ [illegible] (sic). — 13 α [illegible]. — 16 γ [illegible]. — *Ib.* γ desinit [illegible]. — 17 α [illegible].

ܡܐܡܪܐ ܕܐܪܒܥܬܥܣܪ

ܕܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܓܡܝܪܐ

SERMO DECIMUS QUARTUS

DE IUSTIS ET PERFECTIS

[Syriac]

1. Iusti non moechantur, nec condemnantur; perfecti autem non concupiscunt nec ullum defectum contrahunt[1]. Iusti non praedantur, non committunt iniuriam, non opprimunt, non quaerunt quae sua non sunt; perfecti autem non possident, non aedificant, non plantant, non haereditant in terra, non operantur victus et vestitus causa, sed pauperrime vivunt ex gratia [aliorum]. Iusti non iurant, nisi per *ita* et *non* [2] de quacunque re; perfecti autem, uti vult Dñs, loquuntur tantum, ne per « ita » et

AEZαγξ] — In titulo AE : [Syriac]. Z : [Syriac]. α [Syriac]. ξ [Syriac]. γ : [Syriac] *Porro tractatus de iustis et perfectis* [Syriac]. — 2 E om. [Syriac] in textu, supplet autem in margine. — 2 γ [Syriac]. — 3 γ add. [Syriac] [Syriac]. — 4 αγ *tangunt* [Syriac] [Syriac]. — 5 ξ [Syriac]. 7 Z om. [Syriac]. — 8 γ [Syriac]. — *Ib.* αγ [Syriac]. — 10 AEZξ [Syriac] γ *condemnentur* [Syriac]. — 11 γ [Syriac] ξ [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac]. — *Ib.* Zγξ [Syriac].

[1] Matth. v, 27. — [2] *Ib.* 37.

[Syriac]

« non » transgressi defectum contrahant. Iusti sanctificati sunt a malignitate terrae, non ab opibus et bonis et consortio eius; perfecti autem supra totam terrae haereditatem visibilem et supra cunctas malignitates eius exaltantur et supra omnes possessiones et matrimonium temporale et delicias eius. Iusti animalia immunda separant a mundis et ex hisce comedunt; perfecti munda et immunda transcendunt. Iusti aedificant et possident, non quasi in aeternum[1], et in mundo velut peregrini versantur; perfecti nec aedificant, nec possident, nec mens ipsorum in terra commoratur. Iusti bonos separant a malis et miserentur eorum; perfecti eos meliores se esse existimant. Iusti iram eradicant et conquiescunt ex ea; perfecti non solum otio fruuntur ab ira, sed etiam homicidas suos omnesque homines diligunt et orant pro ipsis. Iusti sua repetunt ab his, quibus mutuum dederunt, aut vendiderunt, sine foenore et usura; perfecti autem nec mutuum dant, nec amplius possident quam victum pauperrimum et vestem modestam.

AEZαγξ] — 1 γ [Syriac] ξ *nec appetunt* [Syriac] [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — *Ib.* ξ [Syriac]. — 2 E [Syriac]. — *Ib.* α add. [Syriac] [Syriac]. — 3 αγ [Syriac] [Syriac]. — 4 α [Syriac]. — 5 αγξ [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 6 αγ matrimonio *casto* [Syriac] [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac]. — 8 ξ [Syriac]. — *Ib.* A [Syriac] (sic). γ [Syriac] quod scriba in [Syriac] correxit; ξ om. — 9 α [Syriac]. — 10 ξ [Syriac] αγ [Syriac] [Syriac]. — 13 α [Syriac] γ [Syriac]. — 14 γ [Syriac]. — 15 αγξ add. [Syriac] [Syriac]. — 16 ξ *recedunt ab* [Syriac] [Syriac]. — *Ib.* αγξ [Syriac]. — 17 γ om. [Syriac]. — *Ib.* αγ [Syriac]. — 18 αγ om. [Syriac]. — 19 α [Syriac] γ [Syriac]. — *Ib.* ξ [Syriac]. — 22 α [Syriac]. — 23 αγ [Syriac] [Syriac]. — 24 ξ om. [Syriac].

[1] Cf. Sermo X, 5; XXX, 3.

2. Iusti admonent et non irascuntur, sed hortantur cum humilitate et docent cum caritate. Iusti famelicos satiant, nudos vestiunt, oppressos redimunt opibus et divitiis suis; perfecti autem totam substantiam suam una die dant egenis et oppressis et tollunt crucem suam [1] et sequuntur Spiritu Dominum suum et Spiritu serviunt ei omnes homines diligentes et pro ipsis orantes. Iusti unam duasve portas habent ad caelum, quas quinquies per diem pulsant; perfectis autem totum caelum porta est coram eis et per totam diem illuc aspirant et confitentes laudant Dñum et de gloria ad gloriam tendunt [2] Spiritu et Dñum velut in speculo vident in cordibus suis. Iusti civitatem perfectorum haereditabunt; perfecti autem in Eden et in Ierusalem superna cum Dño erunt, quia imitati sunt eum. Iusti nequeunt totam Dñi voluntatem facere, nisi ad sanctitatem pervenerint et se exinanierint; perfecti faciunt et cum Dño fiunt. Iusti nesciunt hodie totam conversationem Dñi, nisi pervenerint ad sanctitatem et se exi-

[illegible]

AEZαγξ] — 1 γ add. [illegible] — Ib. α add. [illegible] — 4 αγ om. [illegible] — 5 γ om. [illegible] — 6 αγ [illegible] — Ib. N [illegible] (sic). — 7 Z [illegible] — 8 αγ [illegible] — 9 αγ [illegible] — Ib. α [illegible] — 11 ξ [illegible] — 12 α [illegible] — 13 ξ [illegible] — 17 α [illegible] — 18 α [illegible] quod alia manus correxit in [illegible] E [illegible] — Ib. αγ add. [illegible] — 19 AE [illegible] — Ib. αγ [illegible] — 22 γ om. [illegible] — Ib. ξ om. [illegible] — 23 Z add. [illegible]

[1] Matth. xix, 21; Marc. x, 21; Luc. xviii, 22. — [2] Cf. Serm. VII. 20; XIII. 3.

[illegible]

nanierint; perfecti autem faciunt et audiunt vocem Dñi, sicut dixit : *Oves meae vocem meam audiunt et me sequuntur nec noverunt vocem peregrini* [1]. Iusti cum tremore glorificant Deum et a malis recedunt; perfecti autem *comprehendunt altitudinem et profunditatem et longitudinem et latitudinem cum omnibus sanctis,* qui perfecti sunt et reportata victoria ascenderunt ad Ierusalem supernam. Perfecti perveniunt ad Sion caelestem et Paradisum spiritualem et iusti eis eos vix et ne vix quidem pervenient et multo inferiores erunt perfectis.

3. Iusti non perturbantur nec aberrant a praeceptis Dñi iustitiam constituentibus; perfecti autem praestantiores sunt et sublimiores ipsis et omnes errantes convertunt. Cuius cor mundum est, is Dñum videbit; et cuius cor mundum non est, non potest eum videre, sed locum sibi convenientem haereditabit. Iusti nemini maledicunt, neminem appellant fatuum, stultum, contemptibilem [2], neminem fraudant; perfecti autem omnes honorant, omnibus

AEZαγξ] — 2 αγ add. [illegible] — 3 Zξ [illegible] αγ *haesitando* [illegible] — 6 EZα [illegible] — 8 ξ [illegible] — 9 αγξ [illegible] — Ib. E [illegible] — 10 ξ om. [illegible] — 11 E [illegible] — 12 γ [illegible] — 14 γ add. [illegible] — 15 αγ [illegible] — 17 Z om. [illegible] — Ib. αγ [illegible] — 18 AEZξ [illegible] αγ [illegible] — 20 γ [illegible] — 21 ξ [illegible] primo. — Ib. αξ *stupidum* [illegible] — 22 γ *convertunt et honorant* [illegible] α [illegible] — 23 α [illegible] — Ib. αγ add. *et cuique praecipiunt* [illegible] — 24 Eαξ [illegible]

[1] Ioh. x, 16. — [2] Cf. Sermo II. iii, 7; xii, 5; xiii, 1.

benedicunt, omnesque docent, ne qua re socios suos defraudent. Et quisque pro cursu suo et mensura et, prout mentem attrivit et animam suam humiliavit, exaltabitur. Ceterum quisque iuxta id quod fecit, retributionem accipiet, sive bonum, sive malum ex hoc saeculo in aliud saeculum, uti dixit Apostolus : *Omnibus nobis standum est ante tribunal Christi, ut retributionem accipiat unusquisque nostrum in corpore suo eorum, quae fecit*[1]. Sunt homines, quorum tormenta duriora futura sint, quam aliorum; et sunt, quos aequum sit misericordiam consequi, quia miserti sunt[2], et eos a tormentis liberari. Qui autem verbum Dñi audierit, sive iustitiae, sive perfectionis, ad iudicium non ibit; sin autem veniat, ut glorificetur ante tribunal Christi coram toto mundo, aut ut peccatores iudicet, sicut dixit Dñs : *Qui verba mea audit, transit de morte ad vitam*[3]. Vir autem *spiritualis* (hoc est : qui veritate cognita perfectus est) *omnes iudicat et ipse a nemine iudicatur*[4].

4. Benedictus es Domine Iesu Christe!

[Syriac text, parallel column p. 332]

AEZαγξ] — 2 αγξ sicut *atterit* [Syriac]. — 3 α [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac]. — *Ib.* ξ [Syriac]. — 4 α om. [Syriac] γ *unusquisque in corpore suo* [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* Zξ [Syriac] primo. — 5 Z om. [Syriac]. — *Ib.* αγ [Syriac] [[Syriac] ... [Syriac]. — *Ib.* γ add. [Syriac] [[Syriac] secundo. — 7 α add. [Syriac] [[Syriac]. — 8 γ om. [Syriac] α om. in textu, sed addit in margine. — *Ib.* α [Syriac] ξ [Syriac]. — 9 γ om. [Syriac] ... [Syriac]. — *Ib.* Zα om. [Syriac]. — 11 αγ add. *et est, cuius iudicium* [γ *mens*] *amplius futurum sit, quam proximi* [Syriac] [γ [Syriac]] [Syriac] [[Syriac]. — 13 αγ add. *et vivit* [Syriac] [[Syriac]. — 15 ξ [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac] (sic). — 16 αγ [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 17 ξ [Syriac]. — *Ib.* E in margine supplet [Syriac]. — 19 αγ [Syriac]. — 20 αγ add. *et ad iudicium non ibit* [Syriac] [[Syriac]. — 21 AZ [Syriac]. — *Ib.* ξ [Syriac]. — *Ib.* E α [Syriac]. — 22 Zξ [Syriac]. — 23 αγξ [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* αγ om. [Syriac].

[1] II Cor. v, 10. — [2] Matth. v, 7. — [3] Ioh. v, 24. — [4] I Cor. ii, 15.

[Syriac text, parallel column p. 333]

Quam rectus et quam bonus es, ut maiestas tua nequeat mensurari et bonitatem tuam nemo possit metiri! Et unusquisque sicut quaerit te, invenit te; et sicut compellit seipsum legem tuam custodire, sic proficit; et quo magis humiliatus erit, tanto magis glorificabitur.

Desinit sermo decimus quartus de iustis et perfectis.

AEZαγξ] — 1 αγ [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* αγ [Syriac] ξ [Syriac] [[Syriac]. — 2 AEV [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac]. — 3 α [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac] .. .. [Syriac] [[Syriac] .... [Syriac]. — *Ib.* Zαγ [Syriac]. — 5 γ [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 6 ξ om. [Syriac]. — *Ib.* αγ [Syriac] AEγξ desinunt [Syriac]. — 7 α [Syriac].

ܡܐܡܪܐ ܕܚܡܫܬܥܣܪ ܕܥܠ ܡܙܘܓܝܘܬܐ ܕܗܘܬ ܒܐܕܡ

SERMO DECIMUS QUINTUS

DE INSTINCTU COITUS, QUI ERAT IN ADAM

1. Igitur exponemus de instinctu[1] coitus, qui erat in Adam, qua ratione fuerit in ipso et quando auferatur a progenie eius. Postquam peccaverat et increpatus est et lex ipsi prima lege inferior imposita est, hac ipsa lege permissum est ei matrimonium inire. Et quoniam maluit corporalis fieri et non spiritualis, hoc est, terrenus et non caelestis[2], tunc ortus est in ipso instinctus concupiscentiae, quia Adam appetiit coitum doctrina Maligni machinantis, ut eum de sanctitate angelorum deiiceret et ut brutis similis fieret. Haec autem antequam ei Deus coire permisisset, medi-

ܡܟܝܠ ܢܦܫܩ ܥܠ ܗܕܐ ܡܙܘܓܝܘܬܐ ܕܪܗܛܐ ܕܗܘܬ ܒܐܕܡ ܐܝܟܢ ܗܘܬ ܒܗ ܘܐܡܬܝ ܡܫܬܩܠܐ ܡܢ ܫܪܒܬܗ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܣܟܠ ܘܐܬܟܐ ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܢܡܘܣܐ ܕܡܬܚܬ ܡܢ ܗܘ ܩܕܡܝܐ: ܒܗ ܕܝܢ ܒܗ ܒܢܡܘܣܐ ܐܦܣ ܠܗ ܙܘܘܓܐ. ܡܛܠ ܕܪܚܡ ܕܢܗܘܐ ܦܓܪܢܐ ܘܠܐ ܪܘܚܢܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܐܪܥܢܐ ܘܠܐ ܫܡܝܢܐ: ܗܝܕܝܢ ܗܘܬ ܒܗ ܡܙܘܓܝܘܬܐ ܕܪܓܬܐ: ܡܛܠ ܕܪܓ ܐܕܡ ܒܡܙܘܓܘܬܐ: ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܕܒܝܫܐ ܕܐܬܚܫܒ ܕܢܣܠܝܘܗܝ ܡܢ ܩܕܝܫܘܬܐ ܕܡܠܐܟܐ: ܘܢܬܕܡܐ ܠܒܥܝܪܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܩܕܡ ܕܢܦܣ

αβ] — In titulo β 15. *Porro eiusdem de sermone de instinctu coitus quomodo fuerit in Adam* ܬܘܒ ܕܝܠܗ ܡܢ ܡܐܡܪܐ ܕܥܠ ܡܙܘܓܝܘܬܐ ܕܐܝܟܢ ܗܘܬ ܒܐܕܡ. — 4 β ܘܐܡܬܝ. — 8 α ܦܓܪܢܐ.

[1] ܡܙܘܓܝܘܬܐ in terminologia auctoris denotat *a) instinctum, b) fluxum* a verbo ܪܓܙ *instigare, fluere*; ܡܙܘܓܝܘܬܐ ܕܙܪܥܐ *fluxus seminis*. In lexicis sensus « *instinctus* » non reperitur. — [2] I Cor. xv, 47 seqq.

ܠܗ ܕܢܪܕܐ: ܐܬܪܥܝ ܗܘܐ ܐܕܡ ܕܠܗܘܢ ܒܝܫܐ: ܟܕ ܠܐ ܗܘܐ ܒܗ ܪܓܬܐ: ܘܣܒܪܘ ܐܕܡ ܘܚܘܐ ܕܗܘܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܠܦ ܐܢܘܢ ܒܝܫܐ: ܠܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܠܐ ܚܣ ܥܠ ܐܕܡ: ܒܡܚܘܬܐ ܕܫܕܝܗܝ ܗܘܐ ܒܝܫܐ: ܕܢܗܘܐ ܣܛܢܐ ܐܟܘܬܗ ܢܨܒܐ ܗܘܐ ܘܢܫܥܒܕܝܘܗܝ ܠܢܦܫܗ ܐܝܟܘ. ܒܪܝܟ ܗܘ ܛܒܐ ܕܦܬܚ ܬܪܥܐ ܠܟܠ ܕܬܐܒ܀

ܒܩܕܡܝܐ ܗܟܝܠ ܠܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܒܛܢܘ ܕܒܝܬ ܐܕܡ ܘܠܫܘܦܪܗ ܕܐܪܥܐ ܐܬܪܓܪܓܘ. ܘܚܙܬܗ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܠܐܝܠܢܐ ܕܪܓܝܓ ܠܡܐܟܘܠܐ ܐܡܪ: ܘܪܓܬܐ ܗܝ ܕܥܝܢܐ: ܐܝܟ ܕܝܘܡܢ ܡܪܓܪܓܝܢ ܪܓܝܓܝ ܗܝ ܕܗܒܐ ܘܣܐܡܐ ܘܩܢܝܢܐ ܘܠܒܘܫܐ ܘܦܘܢܩܐ ܕܐܪܥܐ: ܘܐܠܗܘܢ ܪܓܝ ܩܕܡܝܢ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܒܪܘܝܗܘܢ: ܒܛܥܡܬܐ ܕܡܘܬܐ ܕܐܪܡܝ ܒܝܫܐ ܒܐܕܢܝܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܪܕܦܐ ܪܥܝܢܗܘܢ. ܠܝܬ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܓܝܪ ܪܓܬܐ ܕܢܪܓܘܢ ܠܡܙܘܓܘܬܐ: ܨܒܘ ܒܗ ܕܝܢ ܡܨܒܝܢܐ ܕܐܚܘܝ ܐܢܘܢ ܒܝܫܐ ܠܒܥܝܪܐ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܕܘܝܕ: ܒܪܢܫܐ ܒܐܝܩܪܗ ܠܐ ܐܣܬܟܠ ܕܩܕܝܫ ܗܘܐ ܩܕܝܫ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܘܫܠܝ ܐܝܟ ܫܡܝܢܐ: ܘܚܪ ܒܒܥܝܪܐ ܕܢܬܕܡܐ ܠܗ ܒܫܘܬܦܘܬܐ ܕܡܙܘܓܘܬܐ: ܘܠܝܬ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܪܓܬܐ

tabatur Adam a Maligno edoctus, dum adhuc concupiscentia in ipso non erat; putaruntque Adam et Eva omnia eventura esse, quae eos Malignus docuit; nisi enim Deus misertus esset Adam, ictu, quo eum Malignus proiecit, ut ad instar sui Satanas fieret, eumque sibi subiiceret voluit. Benedictus est Bonus, qui cuique paenitenti ianuam aperuit!

2. Initio igitur malam cogitationem conceperunt domus Adae et concupierunt pulchritudinem terrae. *Et vidit mulier*, inquit, *arborem, quod esset delectabilis esu ex ea*[1], quod erat concupiscentia oculorum, sicut hodie novimus aurum et argentum et opes et vestes et delicias terrae concupiscibilia esse, quae olim concupierunt ob spem, fore ut ad instar creatoris sui essent, gustu mortis, quem Malignus suggessit auribus eorum, quod sectabatur mens ipsorum. Non enim erat in eis concupiscentia ad coitum appetendum; hoc autem volentes volebant, quia Malignus ostendit eis pecus; quapropter inquit David : *Homo honorem suum non intellexit*[2], nam sanctus erat, velut angeli et quietus, sicut caelestes; et aspexit brutum, quod coitu consortii imitari vellet; nec erat in ipsis concupiscentia

αβ] — 3 β ܘܣܒܪܘ. — *Ib.* α ܟܠܡܕܡ. — 13 α ܡܪܓܪܓܝܢ. — 15 α ܘܐܠܗܘܢ. — 22 α ܒܪܢܫܐ. — 23 β ܩܕܝܫ.

[1] Gen. III, 6. — [2] Ps. XLIX, 12.

instinctualis ad coeundum, donec obedierunt Maligno, ut terreni facti possiderent laborem divitiasque terrestres; et permisit eis Deus coire et operari, postquam maledixerat eis et concupiscentia fluxusque seminis orta sunt in eis, quoniam peccaverunt et legem eius transgressi sunt odio habentes sanctitatem et diligentes coitum. Nec hoc concupierunt concupiscentes, nisi ob spem, fore ut magnificarentur sicut Deus[1]. Hinc demonstrabimus non fuisse in Adam et Eva concupiscentiam, antequam peccassent.

3. Scriptum est enim : *Adam et Eva erant nudi, nec apparuit nuditas ipsorum*[2]; hoc est, erant velut parvuli lactentes, qui nudi sunt, nec noverunt, quid sit nuditas, eo quod non erubescunt ob cogitationem obscoenam; si enim nossent[3], operuissent se. Quis est igitur vir aut mulier, in quorum cordibus non oriatur concupiscentia, dum nudi stant alter coram altero, videntes se esse nudos, nisi quorum cor mundum est a concupiscentia et corde et corpore sancti sunt, sicut erant domus Adam antequam peccassent? Ideo dixit Dñs : *Nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli isti, non eritis velut creatura Adam pristina*[4], antequam legem plasmatoris sui

[illegible]

[illegible]

transgressus esset. Adam autem et Eva antequam peccavissent, nudi erant, velut infantes lactentes; et quoniam concupiscentia in cordibus eorum non est orta, non erubuerunt, sicut nec parvuli lactentes erubescunt. Ubi autem peccaverant et peccatum ortum erat in corde ipsorum, ut vellent coitum carnalem : *viderunt se nudos esse*[1]; hoc est, cognoverunt pudorem, quem ignoraverant. Et quemadmodum orto peccato in corde domus Adae, dein coitum voluerunt et Deus ipsis coire permisit et instinctus et appetitus coitus in ipsis orti sunt : ita hodie illi ex domo Adae, qui colluctantes sanctitatem diligunt et peccatum e corde humilitate et caritate occidunt : tunc relicta concupiscentia carnis ab ea abhorrent atque ad desiderium Dei elevantur; et deinde praecipit Deus concupiscentiam recedere e corde et instinctum penitus e corpore et fiunt sancti velut parvuli, sicut dixit Dñs : *Nisi conversi fueritis et efficiamini velut parvuli isti, non eritis, sicut fuistis*[2], antequam peccastis, in illa puritate, in qua patrem vestrum creavi, antequam legem meam transgressus esset. *Et nisi tales*, inquit, *fueritis, non eritis digni me, ut*

αβ] — 8 β [illegible] — 13 α [illegible] — 20 α [illegible] — 22 β [illegible] — 23 α [illegible]

[1] Rom. VIII, 20. — [2] Gen. II, 25. — [3] Subintellige : se nudos esse. — [4] Matth. XVIII, 3.

αβ] — 2 β [illegible] post [illegible]. — 10 β om. [illegible] — 12 α [illegible] — 14 α *et abrogarunt* [illegible] — 19 α om. [illegible]

[1] Gen. III, 7. — [2] Matth. XVIII, 3.

perficiamini et mecum conglorificemini.

4. Parvuli autem lactentes non concupiscunt, non iudicant, non habent curam, possunt omni tempore flere. Nos vero, qui purificati sumus, iudicamus, curam habemus, nec possumus omni tempore flere Dñi causa, quod recesserimus ab ipso. Dñs enim dixit : *Qui resurrectione illa digni fuerint, velut angeli erunt Dei et mori nequeunt*[1]; hoc est : qui sciunt verba mea eaque observant, erunt velut angeli. Igitur qua ratione asseveramus concupiscentiam sublatum non iri ab hominibus? Num forte concupiscentia est in angelis dicente Dño : « eritis sicut illi[2] »? Et si dixeris in illo saeculo nos futuros esse ad instar angelorum, audiamus modo, quid dixerit Dñs : *Sicut inveniemini assumemini*[3]. Quanto praestantiores fueritis in hoc saeculo, tanto maiores eritis in illo saeculo novo. Et si dicas esse homines, in quibus concupiscentia perseveret donec egrediantur ex hoc mundo : num ergo manet in eis concupiscentia usque ad diem iudicii? Non ita dico ; sed nisi quis fuerit velut angeli, in quibus desideria carnalia et concupiscentia desunt ex

ܠܗ̇ ܕܬܬܓܡܪܘܢ ܘܬܫܬܒܚܘܢ ܥܡܝ܀
ܛܠܝ̈ܐ ܕܝܢ ܕܝܢܩܐ ܠܐ ܪܓܝܓܝܢ ܘܠܐ ܕܐܢܝܢ
ܘܠܐ ܝܨܦܝܢ ܘܡܫܟܚܝܢ ܕܢܒܟܘܢ ܒܟܠܙܒܢ.
ܚܢܢ ܕܝܢ ܐܝܟܢ ܕܐܬܕܟܝܢ ܕܝܢܝܢܢ
ܘܨܦܝܢܢ: ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܢܒܟܐ ܒܟܠܙܒܢ
ܡܛܠ ܡܪܢ ܥܠ ܕܦܪܫܢܢ ܡܢܗ. ܐܡܪ
ܓܝܪ ܡܪܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܫܘܝܢ ܠܩܝܡܬܐ ܗܝ:
ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܐܢܘܢ ܕܐܠܗܐ ܘܡܡܬ ܠܐ
ܡܫܟܚܝܢ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܡ ܐܝܠܝܢ ܕܝܕܥܝܢ
ܡܠܝ ܘܢܛܪܝܢ ܠܗܝܢ: ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ
ܗܘܝܢ. ܐܝܟܢ ܗܟܝܠ ܐܡܪܝܢܢ ܕܠܐ ܡܫܬܩܠܐ
ܪܓܬܐ ܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܠܡܐ ܗܟܝܠ ܪܓܬܐ
ܐܝܬ ܒܡܠܐܟܐ: ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܕܐܝܟܘܬܗܘܢ
ܬܗܘܘܢ. ܘܐܢ ܬܐܡܪ ܕܒܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘܝܢ
ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ: ܐܠܐ ܢܫܡܥ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܕܐܝܟ
ܕܬܫܬܟܚܘܢ ܬܬܕܒܪܘܢ. ܐܝܟ ܟܡܐ ܓܝܪ
ܕܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܗܟܢܐ
ܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܘ ܥܠܡܐ ܚܕܬܐ. ܘܐܢ
ܬܐܡܪ ܕܐܝܬ ܐ̱ܢܫܐ ܕܩܝܡܐ ܒܗܘܢ ܪܓܬܐ:
ܥܕܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܪܓܬܐ
ܡܟܝܠ ܩܝܡܐ ܒܗܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ.
ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܐ̱ܢܐ: ܐܠܐ ܕܐܢ ܐ̱ܢܫ
ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܡܠܐܟܐ: ܗܠܝܢ
ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܪܓܝܓܬܐ ܕܦܓܪܐ ܘܪܓܬܐ

αβ] — 4 α add. ܘܠܐ [ܐܡܪܝܢ. — *Ib.* α ܕܝܢܝܢ ܚܢܢ. — 14 β add. ܗܘ [ܒܗܘ.

[1] Luc. xx, 35 seq. — [2] Verba citata Evangelii (Luc. xx, 35 sq. iam asseclae Tatiani detorquebant ad placita sua demonstranda. Clemens Alex. (*Strom.* III, xii, 87) ait : ὁμοίως δὲ κἀκεῖνο κομίζουσι τὸ ῥητόν· « Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος ἐκείνου », τὸ περὶ νεκρῶν ἀναστάσεως, « οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται. » — [3] Cf. supra Serm. III, 3. Just. *Dial. c. Tryph.* c. 47 : Ἰησοῦς χρ. εἶπεν· ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω, ἐν τούτοις καὶ κρινῶ. Clem. Al. *Quis dives salvetur* c. 40. (ed. Barnard in *Textes and Studies* vol. V, 2, pag. 30, 5) Ἐφ' οἷς γὰρ ἂν εὕρω ὑμᾶς, φησὶν, ἐπὶ τούτοις καὶ κρινῶ. — Cf. Resch, *Agrapha*, p. 112.

ܦܓܪܐ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܠܐ ܗܘܐ ܒܗܘ
ܥܠܡܐ ܐܝܟܘܬܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ܀
ܡܪܢ ܕܝܢ ܐܫܬܘܕܝ: ܕܟܠܡܕܡ
ܕܬܫܐܠܘܢ ܬܣܒܘܢ: ܘܠܝܬ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ
ܟܕ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝ: ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ.
ܡܛܠ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܠܐ ܫܐܠܝܢܢ ܠܗ
ܠܡܪܢ ܗܢܐ ܗܘܐ: ܕܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܢܗܘܐ ܕܠܐ
ܪܓܝܓܬܐ ܘܕܠܐ ܪܓܬ ܦܓܪܐ. ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ
ܨܒܝܢܗ ܓܡܝܪܐ ܕܡܪܢ. ܘܡܟܝܠ ܐܡܪ ܐܢܬ
ܠܝ ܕܚܕܐ ܐ̱ܢܐ ܕܐܫܐܠܝܘܗܝ ܘܢܬܠ ܠܝ
ܗܢ̇ ܗܕܐ ܫܐܠܬܐ: ܕܐܝܬܝܗ ܡܘܗܒܬܐ ܪܒܬܐ
ܕܡܬܝܗܒܐ ܒܚܘܒܐ: ܘܒܨܠܘܬܐ: ܘܒܨܘܡܐ
ܘܒܡܘܟܟܐ. ܫܐܠܝܢܢ ܕܝܢ ܘܠܐ ܢܣܒܝܢܢ
ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܒܕܝܢܢ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܓܡܝܪܐ:
ܘܠܐ ܢܛܪܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܗܠܝܢ
ܪ̈ܘܪܒܐ ܘܠܐ ܡܚܒܝܢܢ ܘܠܐ ܡܬܡܟܟܝܢܢ ܐܝܟ
ܕܐܬܡܟܟ ܡܪܢ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܝܗܒ ܠܢ
ܫܐܠܬܢ ܗܝ ܓܡܝܪܬܐ: ܐܠܐ ܟܕ ܢܗܘܐ
ܡܝܬܐ ܠܥܠܡܐ: ܘܢܕܘܢ ܦܓܪܢ ܘܢܡܝܬ
ܐܢܘܢ: ܡܛܠܬܗ ܕܚܛܝܬܐ ܕܥܡܪܐ
ܒܢ: ܥܕܡܐ ܕܡܡܝܬܝܢܢ ܠܗ. ܐܝܟܢ ܠܡ
ܕܠܒܫܘܗ ܠܡܫܝܚܐ ܨܠܒܘ ܒܣܪܗܘܢ ܥܡ
ܠܘܩܒܠ ܟܠܗܝܢ ܪܓܝܓܬܗܘܢ ܘܪܓܝܓܬܗܘܢ
ܘܗܝܕܝܢ ܠܒܫܘܗܝ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܝܟܢ ܕܢܘ
ܦܓܪܝܗܘܢ ܐ̱ܢܫܐ ܕܠܒܫܘܗ ܠܡܫܝܚܐ:
ܘܠܐ ܝܗܒܘ ܠܗܘܢ ܕܢܚܕܘܢ ܘܢܬܒܣܡܘܢ
ܒܢܝܚܘܬܗܘܢ ܕܗܢܐ ܥܠܡܐ ܘܒܦܘܢܩܝܗܘܢ

hoc saeculo : non erit in illo saeculo velut ipsi, sicut dixit Dñs.

5. Dñs quidem promisit : *Quodcunque petieritis, accipietis ; et nihil est, quod petatis credentes in me, nec fiat vobis*[1]. Quare ergo non petimus a Dño, ut velut angeli, sine cupidine et sine concupiscentia corporis simus, facti secundum voluntatem Dñi perfectam? Et forte dices mihi : « libenter petam, ut mihi reddat rogationem hanc, quod charisma maximum est, quod caritate, oratione, ieiunio humilitateque impertitur »! Nos autem petimus nec accipimus, quia voluntatem Dñi perfectam non facimus, eo quod praecepta eius magna non observamus, nec diligimus, nec nos ad instar Dñi humiliamus : ideo non reddit nobis rogationem hanc nostram perfectam, nisi saeculo mortui corpus nostrum iudicemus et mortificemus propter inhabitans in nobis peccatum, donec occidamus illud. *Qui Christum,* ait, *induerunt, carnem suam crucifixerunt contra omnia desideria cupiditatesque suas*[2] et tunc induerunt eum. Vides, quomodo iudicaverint corpora sua hi, qui Christum induerunt, nec sibi tribuerint gaudere et frui requie et deliciis et cupidi-

αβ] — 3 α ܕܝܢ ܕܝܢ (sic). — 8 α ܘܠܐ. — 13 α ܫܐܠܝܢ ܚܢܢ. — 17 α ܐܬܡܟܟ. — 18 β ܫܐܠܬܢ. — 23 α ܪܓܝܓܬܗܘܢ. — 26 α nec eis *tribuit* (sc. Dñs) ܝܗܒ. — 27 β *in vita* ܒܚܝܘܗܘܢ [ܒܢܝܚܘܬܗܘܢ.

[1] Matth. xxi, 22. — [2] Gal. v, 24.

tatibus mundi huius et dein mortuo corpore ipsorum peccato Christum induerint. Propterea dixit : *Si Christus in vobis est, corpus mortuum est propter peccatum, spiritus autem vivit propter iustitiam*[1].

6. *Cibi,* ait Paulus, *non commendant nos coram Deo*[2] quia nihil profuerunt ambulantibus in eis, sed obliti sunt Dei, postquam manducaverant, et delectati sunt et ascendit ira Domini in eos. Vides, quomodo non sinant nos cibi et deliciae coram Deo stare. De hac igitur spe edocuit Malignus domum Adae : ita, inquit, magnificabimini, sicut Deus; et tunc, ait, dabitur modus, ut crescatis et multiplicemini et, quodcunque volueritis, faciatis, sicut Creator fecit. Et Adam rebellaturus adductus est, ut fieret in similitudine consortii animalium, nec novit Adam se mandato observato multiplicatum iri, ita ut verbo Dñi Evam absque concupiscentia foecundam reddidisset. Licet enim sine verbo Dñi nihil effecissent, putarunt tamen invito Dño futurum esse, quod dixit Malignus, in quo Adam peccavit et deliquit, quod consilio Maligni obtemperavit : revera efficere nihil potuit sine creatore, sed prostratus exiit e paradiso regni. Et forte

ܘܒܬܪܟܢ: ܡܢ ܡܝܬܐ ܦܓܪܗܘܢ
ܡܢ ܚܛܝܬܐ: ܡܠܒܫܝܢ ܠܡܫܝܚܐ.
ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ: ܕܐܢ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ
ܦܓܪܐ ܡܝܬ ܗܘ ܡܛܠ ܚܛܝܬܐ: ܪܘܚܐ
ܕܝܢ ܚܝܐ ܗܝ ܡܛܠ ܙܕܝܩܘܬܐ܀

ܡܐܟܘܠܬܐ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܠܐ ܡܩܪܒܢ
ܠܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܘܬܪܘ
ܐܢܘܢ ܕܗܠܟܘ ܒܗܝܢ: ܐܠܐ ܛܥܘ ܠܐܠܗܐ ܡܢ
ܒܬܪ ܕܐܟܠܘ ܘܐܬܦܢܩܘ: ܘܣܠܩ ܪܘܓܙܗ
ܕܡܪܝܐ. ܚܙܝ ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܠܢ
ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܦܘܢܩܐ ܕܢܩܘܡ ܩܕܡ ܐܠܗܐ.
ܥܠ ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܣܒܪܐ ܐܠܦ ܒܝܫܐ
ܠܒܝܬ ܐܕܡ: ܕܗܟܢ ܡܬܪܘܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܐܝܟ ܐܠܗܐ: ܘܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ
ܡܫܘܚܬܐ ܕܬܪܒܘܢ ܘܬܣܓܘܢ: ܘܡܕܡ ܕܨܒܝܬܘܢ ܬܥܒܕܘܢ
ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܒܪܘܝܐ. ܘܐܬܕܒܪ ܐܕܡ
ܕܢܡܪܘܕ ܘܢܗܘܐ ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ
ܕܚܝܘܬܐ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܕܡ ܕܟܕ ܢܛܪ
ܦܘܩܕܢܐ ܡܬܪܒܐ ܗܘܐ: ܐܝܟ
ܕܒܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܚܘܐ ܕܠܐ ܪܓܬܐ
ܝܠܘܕܬܐ ܥܒܕܗ. ܐܦ ܓܝܪ ܕܠܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ
ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ:
ܐܠܐ ܣܒܪܘ ܕܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܗܘܐ ܡܕܡ ܕܐܡܪ
ܒܝܫܐ: ܕܒܗ ܚܛܐ ܐܕܡ ܘܐܣܟܠ
ܕܐܬܛܦܝܣ ܠܡܠܟܗ ܕܒܝܫܐ: ܠܐ
ܐܫܟܚ ܕܢܥܒܕ ܕܠܐ ܒܪܘܝܐ: ܐܠܐ ܟܕ ܢܦܝܠ
ܢܦܩ ܡܢ ܦܪܕܝܣܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܕܠܡܐ

α] — 5 β desinit ܙܕܝܩܘܬܐ

[1] Rom. VIII, 10. — [2] I Cor. VIII, 8.

ܘܡܠܟܘܬܐ. ܡܕܝܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܕܡܥܒܕ ܠܐ ܐܫܟܚ
ܕܢܥܒܕ: ܠܒܪ ܡܢ ܒܪܘܝܐ ܡܛܠ ܡܢܐ ܕܦܪܕܝܣܐ:
ܟܕ ܐܦܩܗ ܐܚܕ ܬܪܥܘܗܝ ܕܦܪܕܝܣܐ
ܕܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ. ܗܘ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ ܗܘܬ ܕܥܡ
ܒܪܘܝܗ ܢܩܘܡ ܘܢܬܥܨܐ ܥܠܘܗܝ ܘܢܡܪܘܕ
ܒܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܐܬܚܫܒ ܕܢܗܘܐ ܕܡܐ ܠܗ
ܘܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠܗ: ܘܐܠܘ ܠܐ ܐܬܚܫܒ: ܕܠܡܢ ܠܐ ܚܫܒ
ܐܢܐ ܠܗ: ܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ: ܘܡܫܬܡܥ ܗܘܐ
ܠܗ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܠܐ ܪܓܬܐ ܐܬܛܘܫ
ܗܘܐ ܘܐܬܥܠܝܘ ܒܗ ܕܢܥܒܕܘܢ ܗܕܐ ܕܐܪܡܝ ܒܝܫܐ ܒܐܕܢܝܗܘܢ.
ܡܚܕܐ ܓܝܪ ܕܐܫܬܡܥܘ ܡܫܡܥܢܝܬܐ ܐܕܢܝܗܘܢ
ܥܠܬ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܛܥܡܐ ܕܡܘܬܐ
ܘܐܬܩܒܥܬ ܒܠܒܗܘܢ.
ܘܐܢ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܗܐ ܗܠܝܢ ܗܕܡܐ ܐܝܟ ܕܠܫܘܬܦܘܬܐ ܗܘܘ ܐܬܛܝܒܘ:
ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܢ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܠܫܘܬܦܘܬܐ ܕܒܣܪܐ: ܕܡܢܗܘܢ ܬܫܬܝܢ ܡܝܐ:
ܥܒܕ ܐܢܘܢ ܒܪܘܝܐ܀

ܛܪ ܗܟܝܠ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܝܘܡܢܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ
ܠܟ ܘܪܛ ܠܘܬ ܓܡܝܪܘܬܐ ܗܝ ܕܐܘܒܕ
ܐܕܡ: ܘܗܐ ܫܩܠ ܡܢܟ ܪܓܬܐ ܐܝܟܐ
ܕܡܛܐ ܐܢܬ ܠܗ ܡܢ ܗܝ ܕܢܦܠ ܡܢܗ ܐܕܡ.
ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܗܘܝܬ ܩܕܝܫܐ ܘܕܠܐ ܪܓܬܐ: ܚܙܐ ܐܢܬ
ܠܗܕܡܐ ܗܠܝܢ ܕܡܫܬܝܢܝܬܐ ܐܢܘܢ
ܘܠܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܥܒܕܐ ܕܝܠܗ

dicas : Cum itaque revera nil efficere potuerit absque creatore, cur ipso eiecto occlusit portas paradisi, ne ingrederetur? Minus enim erat peccatum, quod creatori suo resistere et sedere ex adverso eius et rebellare voluit in eum, quam quod existimavit se ei similem fore et quod ei vim opposuit; nam nisi cogitasset : « nihili habebo eum, » veritus esset mandata eius eumque auscultasset. Verumtamen etiam sine concupiscentia foedatus est; et moliti sunt id, quod Malignus in aures eorum immisit. Illico namque, ubi obedientes aures praebuere, intravit cogitatio mala, gustus mortis, et infixa est cordibus eorum. Et si dicas : « Ecce, membra illa velut ad consortium destinata erant » : tu quidem, si consortium carnale non velis, ut ex eis urinam emitteres[1], fecit ea creator.

7. Igitur observa praecepta eius hodie, ut dixit tibi, et tende ad perfectionem, quam perdidit Adam, et ecce tollet a te concupiscentiam, ubi perveneris ad id, de quo cecidit Adam. Et postquam sanctus et sine concupiscentia factus eris, videbis membra illa urinatoria esse, non [instrumenta] coitus[2],

αβ] — 19 β incipit ܛܪ praemissa rubrica ܡܐܡܪܐ ܕ.

[1] Verbum ܫܢ quidem in significatione *urinam facere* nonnisi in Ettaphal ܐܫܬܝܢ adhibetur, ex contextu tamen manifestum est, quid hoc loco designet. — [2] Cf. effatum Iulii Cassiani relatum apud Clem. Alex. *Strom.* III, cap. XIII, 91 : Καὶ μηδεὶς λεγέτω ὅτι, ἐπειδὴ τοιαῦτα μόρια ἔσχομεν ὡς τὴν μὲν θήλειαν οὕτως ἐσχηματίσθαι, τὸν δὲ ἄρρενα οὕτως, τὴν μὲν πρὸς τὸ δέχεσθαι, τὸν δὲ πρὸς τὸ ἐνσπείρειν, συγκεχώρηται τὸ τῆς ὁμιλίας

quia ubi sanctus fueris, concupiscentia non amplius ascendet ad mentem tuam, nec ultra concupisces consortium, sicut nec mortuus exanimis appetit illud; nisi talis fueris, etiam libertas tua obediet maligno et appetes illud, ut Adam, concedetque tibi cum furore creator tuus, sicut Adae, et irascitur, quia relicta sanctitate angelorum assimilamur iumento, et miserebitur tui, sicut Adae, et observata iustitia vives dum in coniugio es. Et si dicas : « Quare fecit masculum et feminam »? Vade, increpa eum, « cur fecit masculum et feminam», et ipse dicet tibi : « Nil tibi hoc nocuisset, si tu noluisses feri velut iumentum et non velut angeli. *Aspexit enim,* inquit, *homo iumentum et ei similis fieri voluit*[1] et odio habuit sanctitatem angelorum, scilicet cum speraret fore ut maior fieret angelis et sicut eorum dominus esset. Et facti sunt angeli in moestitia ob casum Adae et ob iram, quam a Maligno contraxit, et eo tempore inimicitia orta est inter superos et inferos, propterea quod Adam verbum creatoris sui despexit. Simili ratione igitur hodie observatis Dñi verbis reconciliamur cum superis. Postquam autem ap-

[illegible]

αβ] — 1 α [illegible]. — 10 α [illegible] (sic). — 12 α fecisti [illegible]. — 15 α om. [illegible]. — 16 α [illegible]. — 22 β [illegible].

[1] Cf. Clem. Alex. *Strom.* III, cap. XVII, 102 ubi de corpore humano loquens ait : Διὰ ταῦτα ἡ δόκησις Κασσιανῷ· διὰ ταῦτα καὶ Μαρκίωνι, ναὶ μὴν καὶ Οὐαλεντίνῳ τὸ σῶμα τὸ ψυχικόν, ὅτι, φασίν· ὁ ἄνθρωπος παρωμοιώθη τοῖς κτήνεσιν εἰς συνδιασμὸν ἀφικνούμενος (Otto Stählin, *Ib.* p. 243). παρὰ θεοῦ .... Πῶς δὲ οὐκ ἂν καὶ εὐλόγως τις αἰτιῷτο τὸν σωτῆρα, εἰ μετέπλασεν ἡμᾶς καὶ τῆς πλάνης ἀπήλλαξεν καὶ τῆς κοινωνίας τῶν μορίων καὶ προσθεμάτων καὶ αἰδοίων. (Otto Stählin, *Clemens Alexandrinus,* II Band, Leipzig, 1906, p. 238).

[illegible]

paruit Iesus, revelat, cui vult, se velle ipsum fieri ad instar primae creaturae Adae. Ante adventum Dñi nimirum, angustum erat regnum caelorum, quia non erat manifestum cuique et pauci quidam afflixerunt et humiliarunt se et Dei facientes voluntatem ipsam comprehenderunt; hoc tamen hodie cuique manifestum est, qui illud diligit.

8. Postquam igitur domus Adae caelum reliquerant et terram dilexerant, visibiliaque et legem praevaricati erant et venit Deus increpans eos et misertus est eorum et aliam eis legem posuit, postquam primam transgressi erant, et Deus ipsis coire permiserat; tunc ortus est instinctus concupiscentiae coitus in Adam et Eva, et demum in fine totius delicti coivit. Scriptum est enim[1], postquam Deus Adam increpavit et ei permisit possidere, quod diligeret, Adam exiisse ex paradiso et terram, de qua sumptus est, coluisse et cognovisse Evam, quae genuit Cain. Est autem concupiscentia et est concupiscentia. Alia est concupiscentia coitus et alia est concupiscentia « noli concupiscere, quod proximi tui est[2] ». Sic etiam hodie; quando filii Adae caelum diligentes terram relinquunt et omnia, quae in ea

αβ] — 3 α [illegible]. — 7 α [illegible]. — 12 β [illegible]. — 13 β [illegible]. — 19 β [illegible]. — 21 β om. [illegible]. — 26 β [illegible]. — *Ib.* β [illegible] [illegible].

[1] Gen. III, 17-23; IV, 1. — [2] Ex. XX, 17.

sunt, et mentem suspendunt a lucro caduco et mens ipsorum humiliatur, sicut extolli novit, et terram haereditare[1].

9. Igitur ubi exinanierint se et humiliaverint, sicut ab initio elati sunt, tunc instinctus concupiscentiae evellitur ex eis. Quemadmodum enim postquam mens ipsorum terram dilexerat, omniaque quae in ea sunt, permisit eis Deus concupiscentiam fieri in ipsis : sic etiam hodie, postquam terram, omniaque in ea reliquerint et Dñum in caelo aspexerint et comprehenderint, quid perdiderit Adam, et totam veritatem et altitudinem et profundum et longitudinem et latitudinem[2] cognoverint : liberabuntur ab instinctu concupiscentiae, quem Deus abscindet ab ipsis, eruntque velut Angeli in caelo, qui non concupiscunt. Apostolus enim dicit: *Hoc dico : sicut parastis membra vestra instrumenta peccato, sic estote parati ad audiendum aurem iustitiae*[3]. Et modo, sicut novimus caelo relicto terram haereditare, sic terra relicta caelum haereditabimus et ecce victoriam reportabimus de sollicitatione iniquitatis. Nam etiam matrimonio iusto iniquitas admixta est. Ex ipso fit adulterium et [ipsum] adiecit fornicationem et quod fornicatione peius

[illegible]

αβ] — 2 α [illegible]. — 11 α [illegible]. — 13 α [illegible]. — 17 β [illegible] (sic).

[1] Sententia imperfecta est. — [2] Eph. III, 18. — [3] Rom. IV, 19.

[illegible]

adhuc est, quod displicet Deo; nam quomodo exciderunt filii Adae etiam ex iustitia! Qui igitur renunciaverint terrae et ad caelum, ad dominum suum respexerint et Deum suum adoraverint et omnes dilexerint, erunt sancti et cum Dño habitabunt in celsitudine superna. Et qui in saeculo otio et negotio vacant et vendunt et emunt et iuste possident et egenis benefaciunt : iusti sunt, perfectis posteriores. Iustitia enim humana malefacienti sibi non malefacit, sed suis perditis fugit malum, sicut Isaac reliquit puteos aquae patris sui, cum secum litigaretur, *appellavitque nomina eorum Satan et Onus, quia litigatum est cum eis sibique difficultates ponebantur et abiit inde*[1]; et sicut Abraham et Isaac tradiderunt uxores suas nec contendebant nec rixabantur, sed Deus iudicavit contentionem eorum.

10. Itaque qui passim benefaciunt et se sinceros exhibent et quandoque quibusdam malefaciunt, nec apud iustitiam, nec apud nequitiam manent : utroque utuntur; sicut videmus hodie homines, qui iustis inferiora agunt, perfectis inferioribus. Iusti autem sunt, qui bonis utantur, nec cuiquam malefaciant. Qui vero dimidia bona [opera] faciunt et dimidia mala, quamquam castiga-

αβ] — 3 β [illegible]. — 11 α [illegible]. — 12 β [illegible]. — 13 β [illegible]. — 21 α [illegible]. — 22 α [illegible]. — 23 β [illegible].

[1] Gen. XXVI, 22.

buntur, Deus misericordiam faciet eis, quia ipsi miserti sunt hominum; quorum vero bona opera minora sunt, quam mala, Deus non est iniustus, qui obliviscatur operum eorum; sicut mala opera retribuet eis, sic et bona. Qui vero cum bonis tum malis operibus destituti sunt nemini benefacientes et nemini malefacientes, in Gehennam non descendunt, nec regnum haereditabunt: pluris quam Gehenna aestimantur et fiunt in loco ipsis conveniente et Dñs, quod voluerit, faciet eis. Quemadmodum autem nemini malefecerunt: sic caritatem suam omnibus praecluserunt; observarunt dictum: qui malefecerit, cruciabitur et omiserunt illud: qui benefecerit vitam aeternam haereditabit; proinde privarunt se deliciis et a cruciatu praeservarunt. Iustitia autem ea est, quae in rebus suis recta sit et cuique, prout sibi modus est, benefaciat ipsa nemini nocens; haec perfectione posterior est, quia non evacuatur a terra nec comprehendit altitudinem et profundum et longitudinem et latitudinem. Qui vero nemini benefaciunt et nemini malefaciunt, medii erunt inter hos, qui cruciantur eosque, qui locum vitae tenent, sicut in hac vita medii erant inter benefacientes et malefacientes: nec cum benefacientibus, nec cum malefa-

αβ] — 2 β ... — 3 α ... — 4 α ... — 16 α ... — 21 α ...

cientibus. Haec autem sic se habent, *nam mansiones multae sunt apud Patrem*[1].

11. Dñs enim dixit: *Qui in parvo iniquus est, in multo iniquus est; et qui in parvo fidelis est, in multo fidelis est*[2]. Hoc autem verbo, nisi quis illud recte discernat, aut totam creaturam iustificat, aut totam creaturam condemnat praeter illos, qui perfecti evaserunt nec eidem supputantur, nam omnes defectus suos exuerunt. Nec illi, qui inique agentes omnibus bonis destituti sunt, eidem supputantur, nec iusti includuntur sub iniquitate, nisi quod perfectis minores sunt; et quia se non exinanierunt nec sanctificaverunt, non potuerunt facere voluntatem Dei perfectam et acceptam. Quoniam vero perfecti consummati sunt, nec ullum defectum habent, ne minimum quidem, postquam perfecti evaserunt, et impii, ne paulum quidem iustificati sunt, postquam iniqui facti erant: isti extra hoc effatum sunt. Omnes vero, qui modicam iustitiam aut modicam iniquitatem habent, hocce includit effatum nec sursum sinit exaltari, nec ad inferos patitur descendere. Qui igitur contendunt Dñum unicam vitae mansionem habere et Gehennam unicam: homines parum iniquos et parum iustos ubinam ponunt, cum ecce sententia Dñi nec ad

αβ] — 6 β ... — 7 β ... — 9 β ... — 13 β desinit ... — *Ib.* α ... — 27 α ...

[1] Ioh. XIV, 2. — [2] Luc. XVI, 10.

celsitudinem supernam, ubi nullus defectus datur, eos ascendere sinat, nec eos in Gehennam, ubi nulla vita est, descendere patiatur? Nisi quis enim omnes defectus suos deponat et cunctos homines, bonos et malos diligat, ad gradum perfectionis non pervenit; nam qui caret una re, minor est perfectis. Igitur quisque iuxta opera sua retributionem accipiet. Non enim par est is, qui centum homicidia committit, ei, qui unicum homicidium committit, sed si ille semel dat animam, hic dabit centies; et si ille crucietur unico cruciatu, hic centies cruciabitur. Nec dicas ipsos quasi unico cruciatu cruciatum iri: sed finita tortura illius, qui unicum homicidium commisit, ille post eum centum aliis tormentis cruciabitur[1].

12. Prophetas omnes autem et rectos et iustos, qui ad perfectionem pervenerant et ante adventum Dñi obdormierant nec perfectionem consecuti sunt, in conspectu apostolorum perfecit, ut dixit Paulus: *Sine nobis non consummabuntur*[2]. Neque enim Paraclitus missus est eis, qui doceret humilitatem et caritatem erga omnes, sicut missus est apostolis; et cunctis diebus suis expectabant fore

[1] Cf. *Carmina Nisibena Ephraemi* LIX, 34 (ed. Bickell p. 115): *Fortasse Gehenna evacuabitur per misericordiam et tu solus (Satanas) remanebis in ea cum servis tuis.* — [2] Hebr. XI, 40. Cf. Serm. IX, 14.

pacem diebus suis, nec facta est; per Spiritum enim, qui in ipsis erat, sciebant Redemptorem omnia pacificaturum in mundum venturum esse. Etiam Adae flenti et obsecranti et suspiranti promisit: *Ego veniam et perficiam eos, qui caritatem et perfectionem sectati fuerint*[1], de qua excidit ille. Igitur quoniam pax non erat diebus eorum, perfecti non sunt, quia Pater et Dominus per passionem et crucem Filii sui voluit efficere reconciliationem. Et si totus mundus ante adventum eius voluisset ad instar Moysis et Eliae fieri, Dñs permisisset eos perfici, nec necesse fuisset eum ad nativitatem et ignominiam crucis venire; et perforasset maceriam inimicitiae ob transgressionem praecepti ortam sedens in caelo in gloria maiestatis suae et prophetae omisissent impugnationem infidelium et impiorum et perfecti evasissent. Attamen si Testamentum primum irreprehensibile, id est, perfectum fuisset, cur opus fuisset Testamento altero? In Testamento enim novissimo perforavit Dominus maceriam inimicitiae antiquae[2]; iusti quidem prisci irreprehensibiles sunt, qui in verbo Dñi ambulabant.

13. Perfecti autem non ducunt uxores, nec operantur in terra, nec opes

— 13 (sic).

[1] Cf. Serm. XXVI, 1. — [2] Eph. II, 14.

possident, nec habent reclinatorium capiti in terra, velut Doctor eorum[1]. Recti autem et iusti terra fruebantur et quandoque ad perfectionem pervenerunt; cum se exinanirent et sanctificarent et cum aliqui ex ipsis in virginitate incederent, proficiendo quidem summopere profecerunt, attamen perfecti non evaserunt; nam etiam a iustitia retinuit eos Dominus mittens eos occidere inimicos suos; verumtamen in iustitia et fide dormierunt omnes isti, nec acceperunt promissiones suas[2]; et providit apostolis, quod his melius est[3]. Apostolus dicit[4]: Sine ipsis [apostolis], inquit, eos perfectum non iri. Hos igitur, qui imperfecti obierunt, Dñs perfecit in conspectu Apostolorum, quia ipse eos a perfectione retinuit. Hinc absque personarum acceptione eos in conspectu Apostolorum perfecit, eosque Deus, postquam perfecti erant, assumpsit et cum ipso apparuere in civitatibus superioribus, ipsi et apostoli. Ceteris vero iustis, quos Dominus a perfectione non retinuit, sicut retinuit prophetas, sed qui sua sponte in iustitia perseverare voluerant, velut iustis hodiernis contigit, non sicut perfectis; nam perfecti non sunt, sicut prophetae, quos Dominus una cum apostolis perfecit, nam ad instar eorum cari-

α] — 13 α ܘܠܕܡܟܝܢ. — 18 α ܢܗܘܐ.

[1] Matth. VIII, 20. — [2] Hebr. XI, 13. — [3] *Ib.* 40. — [4] *Ib.*

α] —

[1] Matth. XXV, 52. — [2] *Ib.*

tatem et perfectionem non sectabantur.

14. Apostoli autem, postquam e corporibus suis egressi erant ex hoc mundo, cum Dño fuerunt; et prophetae, postquam eos Iesus perfecerat in conspectu apostolorum, ingressi cum ipsis habitarunt in civitatibus supernis et cum apostolis, cum Dño gavisi sunt; nam ipse Dñs eos a perfectione retinuit, nam tempore illo ita conveniebat, sicut scriptum est: *Post resurrectionem Dñi ascenderunt ex iustis, qui dormierant, et apparuerunt in civitatibus superioribus*[1]. Hodie vero, qui ad prophetas pervenire velit, nisi in conversatione apostolorum versatus fuerit, non erit sicut prophetae; nam prophetas et iustos, qui perfectionem sectabantur, valde exaltavit Dominus, postquam eos perfecerat; nec permisit Deus colentibus se hodie more prophetarum conversari. In Evangelio autem scriptum est: *Ex iustis, qui dormierant, surrexerunt et apparuerunt in civitatibus supernis cum Dño*[2]. Non dicit « omnes », quia haud omnium iustorum corpora suscitavit Dñs secum a mortuis, sed eorum [corpora], qui perfectionem sectabantur, assumpsit secum resurrectionem futuram superis inferisque demonstraturus gloriamque paratam corporibus et animabus omnium illorum, qui in caritate Dñi dormie-

runt dormiuntque, et praeconum suorum primorum novissimorumque gloriam; nam aequum erat corpora animasque ipsorum simul perfici, sicut perfecti sunt Apostoli adhuc corpore induti.

15. Et ut tibi notum sit, qua ratione dixerit Paulus omnes prophetas et iustos ante oculos nostros perfectos esse, iustosque, qui voluntatem Dñi perfectam fecerunt non accepta repromissione sua, sic asserit : *Vos*, perfecti, *pervenistis ad montem Sion et civitatem Dei viventis, ad Ierusalem caelestem et ad castra myriadum angelorum et ad ecclesiam primogenitorum, qui conscripti sunt in caelis, et ad Deum, iudicem omnium, et spiritus iustorum, qui perfecti sunt, et Iesum, mediatorem novi Testamenti*[1], ostendens mutationem factam esse etiam in animabus ipsorum, eo quod ostendit eos factos esse perfectos. Et prophetas et apostolos hodie cum Dño esse idem Paulus indicavit dicens : *Quando secesserimus e corpore, cum Dño erimus*[2], donec veniente die iudicii omnium perfectorum corpora stabunt in gloria et absorbebuntur a luce eorum spiritus et cum Dño glorificabuntur in saeculum saeculorum; nam sicut compassi sunt cum ipso, sic conglorificabuntur cum ipso : *si quis*, ait, *compatitur cum ipso*, dicit Paulus, *etiam cum ipso*

ܩܕ̈ܝܡܝܐ ܘܐܚܪ̈ܝܐ: ܡܛܠ ܕܙܕܩ ܗܘܐ ܕܦܓܪ̈ܝܗܘܢ ܘܢܦܫ̈ܬܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܢܬܓܡܪܘܢ: ܐܝܟ ܕܐܬܓܡܪܘ ܫܠܝ̈ܚܐ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢ ܦܓܪ̈ܝܗܘܢ܀

ܘܕܬܕܥ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܕܠܟܠܗܘܢ ܡܬܓܡܪܝܢ ܟܠܗܘܢ ܢܒ̈ܝܐ ܘܟܐܢ̈ܐ ܘܙܕ̈ܝܩܐ ܕܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ ܓܡܝܪܐ ܕܡܪܢ: ܘܠܐ ܩܒܠܘ ܡܘܠܟܢܗܘܢ: ܐܡܪ ܗܟܢܐ: ܕܐܬܝܬܘܢ ܓܡܝܪ̈ܐ ܡܛܠܬܗܘܢ ܠܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ: ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܒܫܡܝܐ: ܘܠܡܫܪ̈ܝܬܐ ܕܪ̈ܒܘܬܐ ܕܡܠܐܟ̈ܐ ܘܠܥܕܬܐ ܕܒܘܟܪ̈ܐ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܒܫܡܝܐ: ܘܠܐܠܗܐ ܕܝܢܐ ܕܟܠ: ܘܠܪ̈ܘܚܐ ܕܟܐܢ̈ܐ ܕܐܬܓܡܪܘ ܘܠܝܫܘܥ ܡܨܥܝܐ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ: ܘܡܚܘܐ ܕܗܘܝܐ ܫܘܚܠܦܐ ܗܘܐ ܐܦ ܠܢܦܫ̈ܬܗܘܢ: ܒܗܝ ܕܚܘܝ ܕܐܬܓܡܪܘ. ܘܕܥܡ ܡܪܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܒ̈ܝܐ ܘܫܠܝ̈ܚܐ ܝܘܡܢܐ. ܦܘܠܘܣ ܗܘ ܐܘܕܥ: ܟܕ ܐܡܪ: ܕܐܡܬܝ ܕܢܦܩܢ ܡܢ ܦܓܪܐ ܥܡ ܡܪܢ ܢܗܘܐ: ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ: ܘܩܝܡܝܢ ܦܓܪ̈ܝܗܘܢ ܕܟܠܗܘܢ ܓܡܝܪ̈ܐ ܒܫܘܒܚܐ: ܘܡܬܒܠܥܝܢ ܒܢܘܗܪܐ ܕܪ̈ܘܚܝܗܘܢ. ܘܡܫܬܒܚܝܢ ܥܡ ܡܪܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܐܝܟ ܕܚܫܘ ܥܡܗ: ܗܟܢ ܡܫܬܒܚܝܢ ܥܡܗ: ܐܢ ܐܢܫ ܥܡ ܚܫ ܥܡܗ: ܐܡܪ

α] — 2 α ܘܬܫܒܘܚܬܐ. — 3 α ܕܠܚܕܝܢ (sic).

[1] Hebr. XII, 22 seqq. — [2] II Cor. V, 8.

ܦܘܠܘܣ: ܐܦ ܥܡܗ ܢܫܬܒܚ ܐܝܟ ܕܥܡܗ ܐܬܨܥܪ܀

ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܢܛܪ ܝܘܡܢ ܟܐܢܘܬܐ ܘܡܕܪܟ ܠܗ: ܡܬܓܠܝܐ ܠܗ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܘܐܝܟܢܐ ܗܘܬ: ܘܕܘܒܪ̈ܝܗܘܢ ܕܫܠܝ̈ܚܐ ܘܦܪܫ ܗܘ ܦܘܩܕ̈ܢܐ ܕܐܬܓܡܪܘ ܒܗܘܢ ܫܠܝ̈ܚܐ: ܘܝܕܥ ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܢܚܐ ܒܗܘܢ ܥܠܡܐ. ܘܐܢ ܬܘܒ ܐܬܐ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܕܘܒܪ̈ܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ: ܡܩܒܠ ܦܪܩܠܝܛܐ ܘܡܬܓܡܪ: ܘܐܙܠ ܠܘܬ ܢܒ̈ܝܐ ܘܫܠܝ̈ܚܐ ܘܪܒ ܬܡܢ: ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܙܥܪ ܢܦܫܗ ܗܪܟܐ: ܘܐܢ ܡܘܣܦ ܡܬܡܟܟ: ܡܬܓܠܐ ܠܟܘܢ ܡܪܢܐ ܒܗܢ ܥܠܡܐ. ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܠܗܐ: ܘܦܪܫ ܩܠܐ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܕܣܛܢܐ. ܘܟܠ ܕܝܕܥ ܟܠܗ ܫܪܪܐ: ܡܬܦܪܫ ܠܗ ܩܠܗ ܕܡܪܢ ܡܢ ܕܣܛܢܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܫ ܡܩܘܐ ܠܗ ܒܗܝ ܟܐܢܘܬܐ ܕܩܕܡܝ̈ܐ: ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܠܐܪܥܐ ܐܝܟܢܐ ܕܫܒܩܘܗ ܫܠܝ̈ܚܐ ܘܨܡܘ ܡܢ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ: ܠܐ ܡܫܟܚ ܡܩܒܠ ܦܪܩܠܝܛܐ: ܘܠܐ ܡܬܓܠܝܐ ܠܗ ܟܠܗ ܫܪܪܐ: ܘܠܐ ܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܢܒ̈ܝܐ: ܐܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܚܘܠܛܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܘܝܕܥ ܐܝܟ ܕܫܒܩܘܗ ܫܠܝ̈ܚܐ ܠܐܪܥܐ ܘܨܡܘ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ: ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܗܘܘ ܦܪܩܠܝܛܐ: ܡܕܡ ܕܓܠܐ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܦܪܩܠܝܛܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܕܪܘܟ. ܐܠܐ ܝܕܥ ܚܝܠܐ ܕܗܠܝܢ ܦܘܩܕ̈ܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ: ܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ

α] —

[1] Rom. VIII, 17.

conglorificabitur[1], prout contumelia affectus est cum ipso.

16. Si quis autem hodie iustitiam observaverit eamque assecutus fuerit, revelabitur ei adventus Dñi, quo modo fuerit, conversatioque apostolorum; et discretis mandatis, quibus Apostoli perfecti sint, cognoscit etiam illa, quibus mundus salvetur. Quod si adhuc ad mores illos apostolicos accedat, Paraclitum accipit et perficitur et ibit ad prophetas et apostolos et ibi magnificabitur, sicut hic diminuit seipsum; et si amplius adhuc humiliaverit seipsum, apparebit ei Dominus in hoc saeculo; et audita Dei voce vocem Dei a voce Satanae distinguit et cognita tota veritate dignoscit vocem Dñi a [voce] Satanae. Attamen si quis in iustitia antiquorum perseveraverit nec reliquerit terram, sicut eam Apostoli reliquerunt ieiunantes a toto mundo, non poterit accipere Paraclitum, nec ei tota veritas manifestabitur, nec audiet vocem Dei, ut prophetae, sed commixtio Spiritus sancti fit in ipso, et cognoscit, quomodo reliquerint Apostoli terram et a mundo ieiunaverint et dein Paraclitum acceperint; quod autem Paraclitus revelavit eis, nequit comprehendere, sed cognoscit vim praeceptorum iustitiae : *Dilige Dominum Deum tuum*

ex toto corde tuo et homines, ut teipsum; et quod tibi odiosum est, proximo tuo ne facias; et sicuti vis, ut tibi faciant homines, sic et tu fac eis[1]; et cognoscit in his quatuor praeceptis consistere totam iustitiam; et adhuc cognoscit illa : *oculum pro oculo*[2], malum pro malo, non sibi dicta esse, nec facit ea; egressusque in statu iustitiae ex mundo ad mansionem iustorum congregabitur.

17. Hoc quoque notum sit hominibus totum, quod Dñs illo tempore cum prophetis loquebatur, adhuc imperfectis, ideo evenisse, quia eo tempore ipse eos a perfectione retinuit, quamquam scivit eos paratos esse perfici et cum reliquis iustis. Et quod hodie cum nemine loquatur palam : quia perfectus non est; et quoadusque ad perfectionem non perveniat sciens se eum audire non posse, non loquitur cum ipso, sicut dixit : *Qui diligit me, mandata mea servat; et diligam eum et manifestabo ei meipsum et comprehendet virtutem mysteriorum meorum, quia apparebo ei*[2]. Quod vero cum iustis, qui parati non erant perfici, locutus est : quia adhuc non erat manifesta via in vestigiis Dñi[3]; quapropter eo tempore ideo locutus est

ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܝܟ ܢܦܫܟ: ܘܡܕܡ ܕܣܢܐ ܠܟ ܠܚܒܪܟ ܠܐ ܬܥܒܕ: ܘܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟ ܒܢܝ̈ܢܫܐ: ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬ ܥܒܕ ܠܗܘܢ: ܘܝܕܥ ܕܒܗܠܝܢ ܐܪܒܥܐ ܦܘܩܕ̈ܢܝܢ ܐܝܬܝܗ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ: ܘܝܕܥ ܬܘܒ ܕܗܠܝܢ ܥܝܢܐ ܚܠܦ ܥܝܢܐ: ܘܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ: ܠܐ ܠܗ ܐܡܝܪ̈ܢ: ܘܠܐ ܥܒܕ ܠܗܝܢ ܘܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܟܐܢܘܬܐ: ܘܡܬܟܢܫ ܠܐܬܪܐ ܕܟܐܢ̈ܐ܀

ܗܕܐ ܬܘܒ ܢܕܥܘܢ ܒܢ̈ܝ ܐܢܫܐ: ܕܟܠܗ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܡܪܢ ܥܡܗܘܢ ܕܢܒ̈ܝܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܟܕ ܠܐ ܓܡܝܪܝܢ: ܡܛܠ ܕܗܘ ܟܠܐ ܗܘܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ: ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܕܡܛܝܒܝܢ ܕܢܬܓܡܪܘܢ: ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܙܕܝ̈ܩܐ. ܘܝܘܡܢ ܕܠܐ ܡܡܠܠ ܥܡ ܐܢܫ ܓܠܝܐܝܬ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܓܡܝܪ: ܘܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܠܓܡܝܪܘܬܐ: ܘܝܕܥ ܕܡܫܟܚ ܫܡܥ ܠܗ ܠܐ ܡܡܠܠ ܥܡܗ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ: ܕܡܢ ܕܪܚܡ ܠܝ ܦܘܩܕ̈ܢܝ ܢܛܪ ܘܐܪܚܡܝܘܗܝ ܘܐܚܘܝܘܗܝ ܢܦܫܝ ܘܐܚܝܠܐ ܠܗ ܠܡܕܪܟ ܚܝܠܐ ܕܐܪ̈ܙܝ ܟܕ ܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܠܗ. ܘܥܡ ܙܕܝ̈ܩܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܛܝܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܬܓܡܪܘܢ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܕܟܝܠ ܓܠܝܐ ܗܘܬ ܐܘܪܚܐ ܒܥܩ̈ܒܬܗ ܕܡܪܢ: ܡܛܠܗܕܐ

α] — 5 α ܐܪ̈ܒܥܐ.

[1] Matth. xxii, 37-39; Deut. vi, 5; Lev. xix, 18; Iob. iv, 5 *Didache*, 1, 2; *Didasc.* cap. i; Clem. Alex. Strom. II, xxiii, 139 (Resch. *Agrapha*, log. 1, pp. 95, 135, 272.) Cf. Serm. VII, 1; Luc. vi, 31; Matth. vii, 12. — [2] Ex. xxi, 24; Lev. xxiv, 20; Deut. xix, 20; Matth. v, 38. — [3] Ioh. xiv, 15-21.

ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܒܗܘ ܙܒܢܐ: ܕܢܚܘܐ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܐܒܕܘܢ ܘܢܛܥܘܢ ܡܢ ܡܕܡ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܗܠܟܘܢ ܒܗ ܒܗܘ ܙܒܢܐ. ܝܘܡܢ ܕܝܢ: ܡܬܚܙܝܢ ܐܢܘܢ ܕܘܒܪ̈ܝܗܘܢ ܕܙܕܝ̈ܩܐ ܩܕܡ ܥܝ̈ܢܝܢ: ܘܕܪܫܐ ܗܝ ܠܗ ܐܘܪܚܐ ܕܡܪܢ ܘܕܫܠܝ̈ܚܘܗܝ ܘܠܐ ܡܬܒܥܝܐ ܕܢܡܠܠ ܐܠܗܐ ܓܠܝܐܝܬ ܥܡ ܐܢܫ: ܐܠܐ ܐܢ ܗܘ ܕܙܕܩ ܕܐܠܗܐ ܢܩܪܝܘܗܝ ܠܐܘܪܚܗ. ܥܕܡܐ ܕܝܢ: ܕܡܛܐ ܕܐܬܐ ܐܢܫ ܥܐܠ ܠܦܘܩܕ̈ܢܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܪܕܐ ܒܗܘܢ ܘܡܗܠܟ ܘܢܡܛܐ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܢ ܐܝܟ ܗܘ ܒܪܐ ܕܦܙܪ ܢܟܣ̈ܘܗܝ: ܗܝܕܝܢ ܢܦܩ ܠܐܘܪܥܗ ܘܡܩܒܠ ܠܗ: ܐܝܟ ܐܒܐ ܡܪܚܡܢܐ ܕܡܩܒܠ ܠܒܪܗ ܬܝܒܐ܀

ܡܢ ܕܡܫܟܚ ܕܝܢ ܕܢܫܡܥ ܡܢ ܡܪܢ ܗܘ ܡܪܢ ܩܪܐ ܠܗ ܕܢܗܠܟ ܠܐܘܪܚܗ: ܘܡܢ ܕܠܐ ܡܨܐ ܕܢܫܡܥ ܡܢ ܡܪܢ: ܓܒܪܐ ܕܡܪܢ ܓܡܝܪܐ ܡܚܘܐ ܠܗ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܨܐ ܐܢܫ ܕܢܫܡܥ ܡܢ ܡܪܢ ܡܢ ܪܫ ܬܠܡܝܕܘܬܗ ܡܚܘܐ ܠܗ ܫܪܪܗ: ܘܐܢ ܡܘܚܪ ܠܗ ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ: ܢܕܥ ܕܡܢ ܓܒܪܐ ܕܡܫܡܠܝ ܡܫܟܚ ܕܢܫܡܥ ܫܪܪܐ. ܘܐܝܬ ܐܢܫ ܕܗܘ ܡܢ ܨܒܝܢܗ ܢܦܫܗ ܡܫܟܚ ܫܡܥ ܡܠܘܗܝ ܕܡܪܢ ܡܢ ܨܘܪ̈ܬܐ ܕܕܝܘܬܐ: ܘܡܬܡܟܟ ܘܩܪܐ ܠܗ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ: ܥܕܡܐ ܕܥܢܐ ܠܗ ܡܪܢ: ܘܡܚܘܐ ܠܗ ܐܝܕܐ ܗܝ ܨܒܝܢܗ ܓܡܝܪܐ ܘܡܩܒܠܐ. ܠܘ ܓܝܪ

cum eis, ut eis ostenderet, ne perirent nec aberrarent a via, in qua eos incedere decebat eo tempore. Hodie autem conversatio iustorum coram oculis nostris conscripta est et via Dñi et apostolorum manifesta est nec necesse est Deum cum aliquo palam loqui, nisi aequum sit, ut Deus ipsum ad viam suam vocet. Ceterum donec quis veniens intret in praecepta Dñi et incedat in eis et pergens perveniat ad domum Dñi, velut filius, qui *dissipavit substantiam suam*[1] : tunc exiens in occursum eius excipit eum velut pater clemens excepit filium suum paenitentem[2].

18. Qui autem Dñum audire potest, Dñs ipse vocat eum, ut ingrediatur viam suam; qui vero Dñum audire nequit, homo perfectus Dñi ostendit ei viam Dñi. Si autem Dñum audire potest, inde ab initio discipulatus eius ostendit ei veritatem suam; si vero moram facit nec ei apparet : sit ipsi notum se a viro perfecto audire posse veritatem. Est, qui sua sponte audire possit verba Dñi ex characteribus atramenti[3] et humiliatus invocet Dñum Iesum, donec respondeat ei Dñs atque ostendat, quae sit voluntas sua perfecta et accepta. Non enim quisque capax est vocari a Deo, nec quisque

αβ] — 12 α ܗܘ ܕܝܢ. — 14 β incipit ܡܢ ܕܡܫܟܚ praemissis verbis ܡܠܠ ܓܝܪ. — 17 β ܐܘܪܚܐ. — 21 β ܐܢܫ ܓܝܪ. — *Ib.* β ܕܡܫܟܚ.

[1] Luc. xv, 13. — [2] *Ib.* 20. — [3] Id est : ex codice atramento scripto.

audire potest Spiritum : propterea scriptum est : *Sunt eunuchi, quos Dñs vocaverit et fecerit*[1], et sunt, quos homo Dñi vocet et sunt, qui se ipsi humiliaverint et audacter petierint in humilitate sua, donec idonei facti sint Dño et se revelaverit eis et ostenderit, quae sit voluntas sua beneplacens et perfecta. Et hoc ita se habere, ut homo prior currat in via Dñi sive per invitationem hominis, sive per humiliationem hypostaseos eius humanae, et tunc se ei Dñum manifestare, luculenter exposuit David : *Ambulabo in via tua immaculatus : usquequo venies ad me*[2]? Et iterum dixit : *Sitivit ad te anima mea, Deus vivens : quando venero et videbo faciem tuam?* Et, *qui diligit me, praecepta mea servat*[3] ; *et ego veniam ad eum, ego et Pater et Spiritus sanctus*[4]. Vides, qua ratione accedat alterutra pars ad alteram, donec mens hominis recedat a loco iniquitatis et perveniat ad mansionem pacis, ubi Dñs habitat. Et sicut reliquit filius locum, ubi *pascebat porcos*[5] et deinde, postquam pervenerat ad domum patris sui, *Pater ei occurrens amplexus est eum*[6] : sic homo relicta terra mente sua (loco illo, ubi homo maligna pascit per desideria, quae effectui tradit), *esurit*[7], inquit,

ܡܫܟܚ ܫܡܥ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܢܬܩܪܐ: ܘܟܠܗ ܡܫܟܚ ܡܥܬܕ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܢܬܥܒܕ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܬܝܒ: ܕܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܪܢ ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܘܥܒܕ ܐܢܘܢ. ܘܐܝܬ ܕܐܢܫ ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܕܡܪܢ ܘܐܝܬ ܕܗܢܘܢ ܐܬܡܟܟܘ ܘܒܥܘ ܘܐܬܚܨܦܘ ܒܡܘܟܟܗܘܢ: ܥܕܡܐ ܕܫܘܘ ܠܡܪܢ ܘܐܬܓܠܝ ܠܗܘܢ ܘܚܘܝ ܠܗܘܢ ܐܝܟܢ ܗܝ ܨܒܝܢܗ ܡܫܡܠܝܐ ܘܡܩܒܠܢܝܬܐ. ܘܕܗܟܢ ܗܝ ܕܒܪܢܫܐ ܩܕܡܝ ܪܗܛ ܒܐܘܪܚܐ ܕܡܪܢ: ܐܘ ܒܝܕ ܩܪܝܬܐ ܕܒܪܢܫܐ ܐܘ ܒܝܕ ܡܘܟܟܐ ܕܩܢܘܡܗ ܕܒܪܢܫܐ ܘܒܗ ܡܬܓܠܐ ܡܪܢ ܠܗ: ܢܗܝܪܐܝܬ ܕܘܝܕ ܦܫܩ: ܕܐܗܠܟ ܒܐܘܪܚܟ ܕܠܐ ܡܘܡ ܥܕܡܐ ܕܬܐܬܐ ܠܘܬܝ.. ܘܬܘܒ ܐܡܪ: ܕܨܗܝܐ ܗܝ ܠܟ ܢܦܫܝ ܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܘܐܡܬܝ ܐܬܐ ܘܐܚܙܐ ܐܦܝܟ.. ܘܡܢ ܕܪܚܡ ܠܝ ܦܘܩܕܢܝ ܢܛܪ ܘܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܗ: ܐܢܐ ܘܐܒܐ ܘܪܘܚ ܩܘܕܫܐ. ܚܙܐ ܐܝܟ ܐܡܟܢ ܐܬܩܪܒܘ ܠܘܬ ܚܕܕܐ ܡܢܬܐ ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ: ܥܕܡܐ ܕܢܦܩ ܪܥܝܢܗ ܕܐܢܫ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܥܘܠܐ ܘܡܛܐ ܠܐܬܪܐ ܕܫܠܝܐ ܕܫܪܐ ܒܗ ܡܪܢ. ܘܐܝܟ ܕܫܒܩ ܗܘܐ ܒܪܐ ܠܗܘ ܐܬܪܐ ܕܪܥܐ ܗܘܐ ܒܗ ܚܙܝܪܐ: ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܡܛܐ ܠܒܝܬ ܐܒܘܗܝ: ܢܦܩ ܐܒܘܗܝ ܠܐܘܪܥܗ ܘܓܦܦܗ: ܗܟܢܐ ܡܐ ܕܫܒܩܗ ܐܢܫ ܠܐܪܥܐ ܒܪܥܝܢܗ ܕܐܬܪܐ ܕܪܥܐ ܒܗ ܐܢܫ

αβ] — 3 α ܡܗܝܡܢܐ. — 10 α ܒܩܪܝܢܗ. — 17 α ܐܬܪܘܡܘܗܝ. — 18 α ܘܪܘܣܡܣܛܐ.

[1] Matth. XIX, 12. — [2] Ps. CI, 2. — [3] Ps. XLI, 2. — [4] Ioh. XIV, 15-21. — [5] Luc. XV, 15. — [6] *Ib.* 20. — [7] *Ib.*

ܠܟܐܢܘܬܐ ܠܩܕܝܫܘܬܐ ܕܫܒܩ ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܗ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܠܡܩܕܫܘܬܐ: ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܗܒ ܠܗ: ܐܠܐ ܐܢ ܐܙܠ ܪܥܝܢܗ ܘܣܠܩ ܠܫܡܝܐ: ܐܬܪܐ ܡܫܝܢܐ ܕܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܕܐܝܟܢܐ ܕܡܬܐܓܪܝܢ ܦܥܠܐ ܟܐܢܘܬܐ ܘܫܦܝܪܘܬܐ. ܗܟܢ ܡܐ ܕܐܙܠ ܘܡܛܐ ܬܝܒܐ ܒܪܥܝܢܗ: ܢܦܩ ܠܐܘܪܥܗ ܚܢܢܐ ܘܐܡܪ: ܗܢܐ ܒܪܝ ܢܦܩ ܡܢܝ ܠܘܬܟ ܘܛܥܡ ܡܘܬܐ ܘܗܫܐ ܚܝܐ ܘܐܬܐ. ܗܝܕܝܢ ܡܣܒܥ ܠܗ ܩܕܝܫܘܬܐ ܕܟܦܢ ܠܗ: ܘܡܠܒܫ ܠܗ ܓܡܝܪܘܬܐ ܐܣܛܠܐ ܪܫܝܬܐ ܕܕܪܓܐ ܥܠܝܐ: ܥܕ ܩܐܡ ܒܦܓܪܐ ܒܐܪܥܐ: ܗܘܐ ܪܥܝܢܗ ܟܠܝܘܡ ܒܫܡܝܐ ܒܪܘܚ ܘܡܡܠܠ ܥܡ ܡܪܢ ܐܝܟ ܕܗܘ ܐܒܐ ܥܡ ܒܪܗ ܘܗܘܐ ܡܦܪܢܣ ܠܐܚܪܢܐ ܒܥܘܬܪܐ ܫܡܝܢܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܪܘܚܐ ܐܝܟ ܕܟܦܢ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܟܦܢܗ ܟܕ ܒܒܣܪ ܟܣܪܢܐ ܘܚܙܐ: ܒܐܪܥܐ ܡܢ ܒܠܥܕ ܚܣܝܪܘܬܐ ܘܫܪܪܐ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܡܠܐ ܟܪܣܗ ܚܪܘܒܐ ܚܝܐ: ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܥܐ ܗܘܐ ܕܢܕܥ: ܐܦܢ ܬܪܝܨܘܬܗ ܕܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܐܘ ܕܐܝܟܢ ܐܬܒܪܝ: ܘܡܛܠ ܡܢܐ ܐܬܒܪܝ ܘܡܛܠ ܡܢܐ ܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܚܛܝܬܐ: ܘܠܐ ܐܢܫ ܓܠܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܗܘ ܕܡܢ ܒܬܪ ܟܦܢ ܗܘܐ ܘܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܕܡ: ܗܐ ܡܠܦ ܠܐܚܪܢܐ ܡܕܡ ܕܠܐ

iustitiam et sanctitatem *et nemo ei dat*, nisi proficiscatur mens eius et ad caelum ascendat, locum pacificum, domum Patris, ubi operarii conducti iustitiam et decora lucrantur[1]. Similiter postquam paenitens mente profectus est et illuc pervenit, misericordia occurrit ei dicens : *Hic filius meus egressus est a me* et gustavit mortem *et modo vivus venit*[2]. *Tunc satiat eum* sanctitate, quam esuriit, *et induit ei* perfectionem, *stolam optimam*[3] gradus sublimis et, dum manet corpore in terra, mens eius quotidie in caelo spiritualiter versatur ibique loquitur cum ipso Dño, velut pater ille cum filio suo, et aliis [quoque] subministrat divitias caelestes, cibum spiritualem, prout hic fames eius incaluit, dum carnalis factus ob defectum cognitionis et veritatis terram aspiciebat, et volens vita replere ventrem suum, *nec quisquam ei dabat*[4]; hoc est : volebat scire saltem rectam rationem mundi huius, aut quomodo fuerit creatus et cur fuerit creatus et cur factus sit peccati servus, nec quisquam revelavit ei. Et hic, qui postea esuriebat et nihil habebat (hoc est : nihil noverat) ecce alios docet, quod non percepe-

αβ] — 11 α ܕܪܓܐ. — *Ib.* β ܕܒܥܪܬܐ. — 15 α ܘܡܐܟܘܠܬܐ. — 17 β ܒܣܪܢܐ.

[1] Luc. XV, 17. — [2] *Ib.* 24. — [3] *Ib.* 22. — [4] *Ib.* 16.

runt, eosque ad domum vitae reducit.

19. Si quis igitur matrimonio iunctus in iustitia iustorum versatur, commixtio Spiritus sancti fit in ipso; et si transcendit coniugium manens in iustitia iustorum, adhuc maior erit matrimonio. Quod si quis a coniugio recedens ad conversationem Apostolorum evehat seipsum, valde perficitur et accepto Paraclito audit vocem Dei. Et si virginitas pervenerit ad conversationem apostolicam, valde praestat et accepto Paraclito perficitur et audit vocem Dei. Et si coniugium sanctificatum fuerit et humiliaverit se plus quam virginitas corporalis, illa maior erit; quod si eam humilitate aliquantum praecesserit, erit ut illa. Si vero virginitas corporalis spiritualis evaserit et se exinanierit humiliaveritque infra omnia, nemo eam praecedet ex hominibus, sed coniugium, ad instar eius humiliatum et spiritu sanctificatum accedit ad ipsam, licet illa inferior sit.

20. Si quis autem in illo saeculo e gradu sublimiore appareret inter gradus inferiores, tamquam nihil essent in comparatione eius. Et si quis ex minoribus appareret inter sublimiores, tamquam nihilum esset inter eos. Unicuique expedit, ut in loco sibi a Dño parato pro mensura sua conetur servare

ܢܣܒܝܢ: ܘܡܥܠܝܢ ܠܗܘܢ ܠܒܝܬ ܚܝܐ܀ ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܝܬܘܗܝ ܐܢܫ ܕܙܘܘܓܐ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܟܐܢܐ: ܗܘܐ ܒܗ ܚܘܠܛܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܘܐܢ ܡܥܠܝܐ ܡܢ ܙܘܘܓܐ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܟܐܢܐ ܝܬܝܪ ܪܒ ܡܢ ܙܘܘܓܐ. ܘܐܢ ܗܘ ܕܐܬܦܪܫ ܡܢ ܙܘܘܓܐ ܠܡܐܠ ܡܢ ܕܘܒܪܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ ܡܥܠܐ ܠܢܦܫܗ: ܛܒ ܗܘ ܡܫܬܡܠܐ: ܘܡܩܒܠ ܠܦܪܩܠܝܛܐ ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܢ ܒܬܘܠܘܬܐ ܐܬܬ ܠܕܘܒܪܐ ܫܠܝܚܝܐ: ܛܒ ܡܝܬܪܐ ܘܡܩܒܠܐ ܠܦܪܩܠܝܛܐ ܘܡܫܬܡܠܝܐ ܘܫܡܥܐ ܩܠܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܢ ܡܬܩܕܫ ܙܘܘܓܐ ܘܡܬܡܟܟ ܛܒ ܡܢ ܒܬܘܠܘܬܐ ܕܦܓܪܐ: ܪܒܐ ܗܝ ܡܢܗ: ܘܐܢ ܩܠܝܠ ܩܕܡ ܠܗ ܒܡܘܟܟܐ: ܗܘܐ ܐܝܟܘܬܗ. ܐܢܕܝܢ ܒܬܘܠܘܬܐ ܕܦܓܪܐ ܗܘܬ ܪܘܚܢܝܬ ܘܐܣܬܪܩܬ ܘܐܬܡܟܟܬ ܬܚܝܬ ܡܢ ܟܠ: ܠܝܬ ܕܩܕܡ ܠܗ ܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ: ܐܠܐ ܙܘܘܓܐ ܕܐܝܟܘܬܗ ܐܬܡܟܟ ܘܐܬܩܕܫ ܒܪܘܚ ܐܬܐ ܠܘܬܗ ܟܕ ܙܥܘܪ ܡܢܗ܀

ܐܢ ܕܝܢ ܡܬܚܙܐ ܐܢܫ ܡܢ ܕܪܓܐ ܪܡܐ ܒܗܘ ܥܠܡܐ: ܒܝܬ ܕܪ̈ܓܐ ܬܚܬܝ̈ܐ ܡܢܗ: ܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ ܠܘܩܒܠܗ. ܘܐܢ ܡܢ ܙܥܘܪ̈ܐ ܡܬܚܙܐ ܐܢܫ ܒܝܬ ܪ̈ܘܪܒܐ: ܗܘܐ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܠܟܠܚܕ ܦܩܚ ܕܒܕܘܟܬܐ ܕܡܛܝܒܐ ܠܗ ܡܢ ܡܪܢ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܗ ܢܬܚܦܛ ܠܗ ܕܢܛܪ ܦܘܩܕ̈ܢܐ

αβ] — 6 α ܗܘ ܠܐ. — 7 β ܘܬܠܡܝܕܐ. — Ib. α ܘܡܩܒܠ. — Ib. α ܠܦܪܩܠܝܛܐ. — 8 α om. ܛܒ. — 14 α ܗܝ ܠܐ. — 20 α [illegible] β [illegible]. — 21 β ܐܢ ܕܝܢ. — 27 β [illegible].

ܦܘܩܕ̈ܢܐ: ܕܢܪܒܐ ܒܥܝ̈ܢܝ ܪ̈ܘܪܒܐ ܒܥܠܡܐ ܚܕܬܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܐ ܕܟܠ ܥܠܡܝ̈ܢ. ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ ܐܡܝܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܚܡܫܬܥܣܪ: ܕܥܠ ܡܙܝܓܘܬܐ ܕܙܘܘܓܐ܀

mandata, ut crescat in oculis maiorum in saeculo novo Dñi Iesu Christi, regis omnium saeculorum. Ipsi gloria. Amen.

Desinit sermo decimus quintus de instinctu coitus.

αβ] — 5 β desinit ܐܡܝܢ.

[illegible]

SERMO DECIMUS SEXTUS

DE MODO, QUO HOMO MAIOR FIAT MANDATIS MAGNIS.

[illegible]

1. Quod attinet ad quaestionem, qua quis ratione maior fiat mandatis magnis, siquidem audire velis me, ego tibi ostendam, quomodo fias maior et sublimior ipsis quoque mandatis magnis. Dixit tibi Dñs : *Qui percutit te in maxilla tua, admove ei alteram*[1] : da ei totum corpus tuum, et ecce maior eris illo, qui solam maxillam praebet. Dixit tibi : *Qui te angariat mille passus, vade cum ipso alia duo*[2], vade plus, quam dixit tibi : et ecce, maior factus es, quam is, qui vadit sicut iubetur. Et dixit tibi : *Dimitte septuagies septies*[3] delinquenti : tu omnino noli poenas repetere de delicto, et ecce maior factus es, quam is, qui tantum septuagies septies dimittit. Dixit tibi :

[illegible]

Cαβ] — In titulo C om. [illegible] manu alia in margine add. [illegible] β [illegible] α add. : *pariter eiusdem sancti, cuius oratio nos adiuvet* [illegible]. — 3 αβ om. [illegible]. — 6 αβ [illegible]. — *Ib.* C [illegible] (sic). — 8 αβ om. [illegible]. — 10 α om. [illegible]. — 12 β [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — 14 αβ [illegible] α ([illegible] .. [illegible]). — *Ib.* αβ [illegible]. — 15 C [illegible] β [illegible]. — 16 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible].

[1] Matth. v, 39; Luc. vi, 29. — [2] Matth. v, 41. — [3] Matth. xviii, 21.

[illegible]

Noli iudicare, ne iudiceris[1] : tu autem noli traducere fratrem tuum; et ecce maior effectus es, quam is, [qui iudicat fratrem suum et traducit]. Dixit enim tibi : *Noli appellare fatuum et stupidum et abominabilem et stultum, ne condemneris in Gehennam; qui autem appellaverit « stulte » aut « fatue », tota die reus erit concilio. Quicumque appellaverit fratrem suum*[2] *vacue, erit vacuus tota die. Eodem iudicio, quo iudicatis, iudicabimini*[3]. Et si appellaverit in crastinum, eodem modo erit vacuus; et si usque dum exit ex mundo ita appellaverit, amens est, nec plenam rationem possidebit, donec eradicet defectus illos, ut dixit Dñs[4].

2. Levius autem est aliud delictum alio delicto et Gehenna Gehenna. Quisque iuxta opera sua iudicatur. Tu autem, voca aequales tuos « frater » et « soror », te minores aetate « fili » et « filia », te seniores « pater » et « mater » et eos, qui sacerdotes sunt, « domini et patroni mei » et sanctos et sanctas « heri » et « herae meae ». Et, *cui honorem, honorem; et cui amorem, amo-*

Cαβ] — 2 C [illegible]. — 3 αβ om. [illegible]. — *Ib.* β om. [illegible]. — *Ib.* α *qui iudicat fratrem suum cumque traducit* [illegible]. Haec autem verba manu alia invecta sunt codici, cuius lectionem antiquiorem corrector calce illevit, ut correctionem codici inferre posset. Idem corrector notam aliquam marginalem delevit. — 4 α [illegible]. — *Ib.* αβ om. [illegible]. — 5 αβ [illegible]. — 6 αβ om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible] β [illegible]. — 7 αβ [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 8 αβ [illegible]. — 9 αβ add. [illegible]. — 10 β [illegible]. — 12 αβ [illegible]. — 13 β [illegible]. — 15 αβ om. [illegible]. — 16 αβ [illegible]. — 17 Cβ [illegible]. — 19 C [illegible]. — 21 αβ om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible] β [illegible].

[1] Luc. vi, 37. — [2] Matth. v, 22. — [3] Matth. vii, 2. — [4] Auctor citatum apocryphum respicit : *Sicut inveniemini, assumemini.*

rem; et cui timorem, timorem[1], cum honore et sollicitudine, qua ratione eris supra legem primam et novissimam, hoc est : cum domino legum eris. Si autem aliquem fratrem et sororem appelles, eum velut fratrem et sororem considera; noli verba tua refellere : non licet tibi ipsi malefacere, etiamsi malefecerit tibi! Et si is obliviscatur, tu noli oblivisci ipsum vi caritatis fratrem tuum esse. Et quem « domine » aut « domina » appellas, recordare te sponte servum eius factum esse; si malefecerit tibi, ne ei resistas, sed velut dominum sustine. Et quos « fili » aut « filia » appellas, recordare eos vi dilectionis filios tuos esse; educa eos et attende ad eos et dilige eos, ut potes; et si obliti fuerint se filios tuos esse, tu ne obliviscaris eos tibi filios esse, neve eos negligas. Et quem « domine et patrone mi » vocas, recordare eum oblationes et orationes offerre pro te et pro omnibus hominibus; et propter opera eorum pacem habete cum ipsis et subiecti estote eis.

3. Et iterum dixit : *Quando oraveritis, dicite : Pater noster, qui es in caelis, dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimisimus debitoribus nostris*[2]. Dimitte fra-

Cαβ] — 3 β [Syriac]. — 5 C velut *matrem* [Syriac] [[Syriac]. — 9 αβ *scito* [Syriac] [[Syriac]. — 10 α [Syriac]. — 12 αβ om. [Syriac]. — 13 αβ filios tuos *dilectos* esse [Syriac] [[Syriac]. — 14 C [Syriac] [[Syriac]. — 15 αβ [Syriac]. — 16 αβ om. [Syriac]. — 18 αβ [Syriac]. — 19 αβ [Syriac]. — 20 α [Syriac]. — 21 α [Syriac]. — 22 α [Syriac]. — *Ib.* β [Syriac]. — 23 αβ [Syriac] [[Syriac].

[1] Rom. XIII, 7. — [2] Matth. VI, 9-12.

tri tuo et tunc orando dices in oratione tua : « dimitte mihi, Domine, quia ego dimisi debitori meo, et dimitte his, qui deliquerunt in me; et obsecro te confusus, quod irascendo iratus sim » : qua ratione super mandatis magnis et parvis eris et super Lege et Prophetis et assequeris Dñum, hoc est, conversationem eius, qua pervenies ad eum, apostolosque eius. Si vero ad mandata magna illa perveneris, facile erit tibi ea sursum excedere. Si autem abstinueris a [nomine] fatui, illico « frater mi » appellabis; et si abstinueris a [nomine] stulti, statim « fili mi » appellabis [eum]; et si abstinueris a [cognomine] insipientis, facile erit tibi « dilecte » appellare; et si septuagies septies dimiseris, facile erit tibi omnino dimittere; et si reconciliatus oraveris, facile erit tibi amplius non irasci; et si pedes inimicorum tuorum laveris, facile erit tibi deosculari eos; et si maxillam tuam dederis, facile erit tibi totum corpus dare; et si duo millia passuum perrexeris, etiam quantum volueris, ibis; et si tunicam tuam dederis, poteris et pallium dare. Et si ad mandata ista perveneris, supra illa eris et facile erit tibi tempore isto proficere.

Cαβ] — 2 αβ om. [Syriac]. — 11 αβ [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* C om. [Syriac]. — 13 α [Syriac]. — 16 C [Syriac] β [Syriac]. — 19 C [Syriac]. — 21 Cβ [Syriac]. — 23 Cβ [Syriac]. — *Ib.* αβ om. [Syriac].

4. Initio affligeris, postremo recreaberis. Dixit namque : *Custodiam legem tuam in saeculum saeculi et ambulabo in recreatione*[1]. Dixit autem tibi : *Dilige fratrem tuum plus quam teipsum*[2]. *Hinc*, inquit, *scietis, quid sit caritas : qui ponit animam suam*, inquit, *pro amico suo. Et si verax sit vobis dilectio mea, ponite animam vestram pro fratribus vestris*[3]. Si vero malos, osores tuos plus dilexeris quam teipsum : maior eris illo, qui socium suum plus diligit, quam seipsum, et inimicum, ut seipsum; qua ratione maior eris mandatis magnis et conglorificaberis cum Dño. Qui enim mandata ista magna fecerit, erit perfectus, et si mandatis magnis plus praestiterit diligendo et valde humiliando seipsum et compatiendo cum Dño, conglorificabitur cum ipso, quoniam spiritualiter intuetur ipsum et compatitur cum ipso, sicut dixit : *Hoc exemplum posui vobis, ut lavetis pedes fratrum traditorumque vestrorum*[4] : tu osculare pedes traditorum tuorum : et ecce maior eris illo, qui pedes lavat traditorum suorum.

5. Dñs omnes homines amicos suos appellavit : eos, qui ipsum oderunt et eos

[illegible]

Cαβ] — 1 α [illegible] β [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 2 αβ [illegible]. — 4 α [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible] (α in margine recte corrigit [illegible]). — 6 α [illegible]. — 7 αβ om. [illegible]. — 9 β [illegible]. — 10 α om. [illegible]. — 11 β add. [illegible]. — 12 αβ [illegible]. — 13 α om. [illegible]. — 14 αβ om. [illegible]. — 19 αβ *dedi* [illegible]. — 21 αβ [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 24 αβ [illegible].

[1] Ps. CXVIII, 44 seqq. — [2] Cf. Didache c. 2 (ed. *Bryennii*, p. 13) : οὓς δὲ ἀγαπήσεις ὑπὲρ τὴν ψυχήν σου. — [3] Ioh. XV, 12. — [4] Ioh. XIII, 15.

[illegible]

qui ipsum dilexerunt et eos plus quam seipsum dilexit, ita ut animam suam posuerit pro eis. Et is, qui ei discipulus fit, ad instar eius faciat; et si magister tuus, qui sine peccato erat, se ipsum peccatum fecit (quod peccata omnium peccatorum facit) : tu reputa teipsum aliquid, quod peccato peius est : et ecce neminem iudicabis. Nam si dixeris : « nemo magis reus est me » et deprehensus fueris alium iudicare aut ei improperare : teipsum illo maiorem facis, nec verba tua conformia sunt operibus tuis. Sic facito et cum Dño invenieris; et quoniam teipsum peccatum reputas, noli iudicare peccatores; et quia peccatum creaturae peccata facit omnia : peccata tua immensa sunt : et quia peccata tua immensa sunt : noli iudicare eum, cuius peccata mensurabilia sunt[1]. *Si ego*, inquit, *qui sum dominus et magister vester*[2], me ipsum peccatum feci in humiliatione mea : quanto magis decet vos humiliari? *Hunc*, inquit, *qui peccatum non novit, propter vos peccatum fecit*[3], hoc est : fecit seipsum et humi-

Cαβ] — 1 αβ [illegible]. — 3 αβ *qui te crearit* [illegible]. — 4 αβ om. [illegible]. — 6 αβ [illegible]. — 7 α [illegible] β [illegible]. — 8 αβ [illegible]. — 9 αβ [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 11 αβ *non percepisti humiliari et conglorificari cum Dño Iesu. Si itaque teipsum peccatum reputas...* [illegible]. — 14 C [illegible]. — 15 C [illegible]. — 16 C [illegible]. — 22 αβ add. [illegible]. — *Ib.* αβ om. [illegible].

[1] Sensus est : Christus se ipsum peccatum fecit. Peccatum peccatores facit. Si quis ergo se ipsum cum Christo peccatum facit, se causam declarat delictorum, quae a peccatoribus omnibus committuntur. Atqui peccata omnium peccatorum immensa sunt, igitur si quis se peccatum fecerit, peccata eius immensa erunt, nam seipsum causam sistit omnium delictorum mundi. — [2] Ioh. XIII, 14. — [3] II Cor. V, 21.

liavit se, ut nobis exemplo fieret, qui imitaremur ipsum. Et si Dñs in humilitate sua mulieres salutavit : nos adorare decet viros mulieresque. Velut infans enim, quem dixit Dominus, ut ad instar eius essemus, ut ad instar infantis lactentis aut ablactati, humiles essemus, dixit Dñs[1]. Ubi invenies infantem in vico iudicantem aut scientem, quinam sint in eo adulteri vel fures, etiamsi adulteri ne abscondendo quidem se pueris abscondant, quibus dixit Dñs : « similes estote? » quia nesciunt eos traducere, nec immunditia patet mentibus eorum; sin autem : introduc parvulum in domum aliquam, in qua adulteri et fures sunt, et dic ei : « intra et vide, quid sit intus » et vide, cum haud illos maligne aspecturum esse, ne tunc quidem, si nudi sint, nec si moechentur. Etiam nos simus infantes nequitiis istis et scientia et caritate et humilitate simus perfecti.

6. Igitur exponam tibi, quid recipias a pueris et quid omittas. Quando videris puerum, qui non habet curam vestitus et victus sui, dicito : « hoc meum est ». Et quando videris eum non con-

ܕܢܩܠܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ: ܚܙܝ ܕܢܬܡܟܟ ܠܓܒܪܐ ܘܠܢܫܐ ܙܕܩ ܠܢ. ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘ ܛܠܝܐ ܕܐܡܪ ܠܢ ܡܪܢ ܕܢܗܘܐ ܐܟܘܬܗ: ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܕܝܢܩ ܚܠܒܐ ܐܘ ܚܣܝܠܐ ܡܡܟܟܐ ܐܡܪ ܡܪܢ ܕܢܗܘܐ. ܐܝܟܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܛܠܝܐ ܕܕܐܢ ܒܫܘܩܐ: ܐܘ ܕܝܕܥ ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪܐ ܐܘ ܓܢܒܐ ܕܐܝܬ ܒܗ: ܗܟܢܐ ܕܐܦܠܐ ܡܛܫܝܢ ܠܗܘܢ ܓܝܪܐ ܡܢ ܛܠܝܐ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܕܗܘܘ ܐܟܘܬܗܘܢ.. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܢܦܪܣܘܢ ܐܢܘܢ: ܘܐܦܠܐ ܛܡܐܘܬܐ ܓܠܝܐ ܠܪܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܐܠܐ ܐܥܠ ܛܠܝܐ ܠܒܝܬܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܓܝܪܐ ܘܓܢܒܐ: ܘܐܡܪ ܠܗ: ܥܘܠ ܚܙܝ ܡܢܐ ܐܝܬ ܠܓܘ: ܘܚܙܝ ܕܠܐ ܚܙܐ ܠܗܘܢ ܒܒܝܫܘܬ ܘܠܐ ܕܐܦ ܥܪܛܠܝܢ ܘܠܐ ܕܐܦ ܓܝܪܝܢ. ܘܐܦ ܚܢܢ ܢܗܘܐ ܫܒܪܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܒܝܫܬܐ ܘܒܝܕܥܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܢܗܘܐ ܓܡܝܪܐ܀

ܐܦܪܫ ܠܟ ܗܟܝܠ ܡܢܐ ܬܣܒ ܡܢ ܛܠܝܐ ܘܡܢܐ ܬܫܒܘܩ ܐܝܟ: ܡܐ ܕܚܙܝܬ ܗܟܝܠ ܛܠܝܐ ܕܠܐ ܚܐܦ ܕܠܒܘܫܗ ܘܕܬܪܣܝܬܗ: ܐܡܪ: ܗܕܐ ܕܝܠܝ ܗܝ. ܘܡܐ

Cαβ] — 2 αβ ܠܓܒܪܐ ܘܠܢܫܐ] ܠܓܒܪܐ. — Ib. αβ om. ܕܢܗܘܐ ܐܟܘܬܗ .... ܓܝܪ ܐܡܬܝ. — 4 α add. ܓܝܪ [ܕܝܢܩ. — 5 αβ ܘܐܘ [ܐܘ. — Ib. αβ add. ܠܗ [ܐܡܪ. — 7 αβ ܘܐܝܟܢ. — Ib. αβ ܓܢܒܐ ܘܓܝܪܐ] ܓܝܪܐ ܘܓܢܒܐ. — 12 α ܠܪܥܝܢܝܗܘܢ. — 14 αβ ܓܢܒܐ ܘܓܝܪܐ] ܓܝܪܐ ܘܓܢܒܐ. — 15 αβ om. ܐܝܬ. — 16 αβ ܠܐ .... ܠܐ [ܕܐܦ ... ܕܐܦ. — 16 C ܡܬܚܫܚܝܢ. — 17 C ܓܝܪܝܢ. — Ib. α ܐܦܫܪ. — Ib. β ܐܦ. — 18 β om. ܘܒܚܘܒܐ. — 20 αβ ܡܛܠ [ܗܟܝܠ. — 21 αβ ܛܠܝܐ. — Ib. αβ ܐܡܬܝ [ܐܝܟ ܡܐ. — Ib. αβ ܐܝܟ ܕܚܙܝܬ. — 22 β ܚܐܦ. — 23 C *operimenti sui* ܘܠܬܟܣܝܬܗ [ܘܠܬܪܣܝܬܗ. — Ib. αβ ܗܢܘ.

[1] Hoc loco textus corruptus esse videtur; protasi enim part. ܐܝܟܢܐ introductae nulla apodosis correspondet.

ܕܚܙܐ ܐܝܬ ܠܗ ܕܠܐ ܪܐܓ ܐܝܡܬܝ ܘܡܨܐ ܠܗ ܕܢܒܟܐ ܒܟܠ ܙܒܢ: ܐܡܪ: ܗܠܝܢ ܕܝܠܝ ܐܢܝܢ: ܐܗܘܐ ܕܠܐ ܪܓܬܐ ܘܐܒܟܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܡܐ ܕܚܙܝܬ ܠܗ ܕܠܐ ܕܐܢ ܘܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܠܗ ܒܝܫܐ ܘܓܝܪܐ: ܐܡܪ: ܗܠܝܢ ܕܝܠܝ ܐܢܝܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܚܙܐ ܐܢܬ ܠܗ ܕܠܛܐ ܐܘ ܪܓܙ ܐܘ ܡܒܐܫ ܐܘ ܡܚܐ: ܐܡܪ: ܗܠܝܢ ܠܐ ܗܘܝ ܕܝܠܝ: ܠܐ ܬܬܕܡܐ ܒܗܠܝܢ. ܠܗ ܓܝܪ ܗܘܢܟ ܫܦܝܐ ܗܟܢܐ ܕܬܐܙܠ ܒܬܪ ܒܝܫܬܐ ܐܝܟ ܗܘ ܛܠܝܐ: ܕܡܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܐܢܫ ܠܘܛ: ܠܐܛ: ܐܘ ܡܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܐܢܫ ܡܚܝ: ܡܚܐ ܘܪܓܙ: ܡܛܠ ܕܥܡܗ ܡܬܝܠܕܐ ܚܛܝܬܐ: ܗܘ ܕܢܟܝܠ ܗܘܐ ܗܘ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܙܟܝܗ ܘܥܩܘܪܝܗ ܘܗܘܝ ܛܠܝܐ ܡܢ ܢܦܫܗ ܕܒܝܫܬܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ: ܕܡܢ ܒܒܝܫܬܐ ܗܘܘ ܛܠܝܐ: ܘܒܝܕܥܬܐ ܗܘܘ ܓܡܝܪܐ܀

ܬܘܒ ܐܦܪܫ ܠܟ ܥܠ ܫܛܝܐ: ܕܡܐ ܕܚܙܝܬܝܘܗܝ ܠܫܛܝܐ ܕܫܐܛ ܢܦܫܗ: ܘܠܐ ܒܝܬܐ ܩܢܐ ܘܠܐ ܐܢܬܬܐ: ܘܠܐ ܩܢܝܢܐ ܐܦܠܐ ܢܚܬܐ ܠܒܪ ܡܢ ܠܒܘܫܗ: ܘܠܐ ܬܘܪܣܝܐ: ܐܠܐ ܕܝܘܡ ܒܝܘܡܗ: ܐܡܪ: ܗܠܝܢ ܕܝܠܝ ܐܢܝܢ ܘܐܬܕܡܐ ܒܗܝܢ. ܘܡܐ ܕܚܙܝܬܝܘܗܝ ܕܡܡܠܠ ܒܫܛܝܘܬܗ ܥܡ ܟܠܢܫ: ܘܣܐܡ ܠܗ ܢܡܘܣܐ ܕܠܐ ܢܬܚܫܚ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܪܕܐ:

cupiscere mulierem eumque quocunque tempore flere posse, dicito : « ista mea sunt; ero sine concupiscentia et flebo omni tempore ». Et quando videris eum non iudicare nec malos et adulteros conspicere, dicito : « haec mea sunt ». Si autem videris eum maledicentem, aut irascentem, aut malefacientem, aut percutientem, dicito : « haec mea non sunt »: ista ne imiteris. Non est enim mens tua tam simplex, ut malum sequaris, velut parvulus, cui si quis dixerit : « maledic! » maledicit, aut si quis ei dixerit : « percute! » percutit et irascitur, quia cum ipso connatum est peccatum : illud astutum est, ipse simplex. Tu autem devince peccatum et evelle illud et esto parvulus obsequio mali, sicut dixit : *Estote infantes malo et scientia estote perfecti*[1].

7. Adhuc explicabo tibi de fatuo. Quod si videris fatuum seipsum contemnere, nec domum, nec uxorem, nec substantiam habere, sed ne vestimenta quidem, praeter vestem suam, nec victum, praeter quotidianum, dicito : « haec mea sunt », haec imitare. Et quando videris eum cum omnibus colloquentem ob fatuitatem suam et sibi legem po-

Cαβ] — 2 αβ ܒܟܠܙܒܢ. — 4 α ܒܟܠܙܒܢ. — Ib. αβ ܐܝܬ ܕܚܙܐ. — 5 C ܡܬܚܙܝܢ. — 6 Cβ ܐܢܬ. — Ib. β ܚܙܝܬ. — Ib. αβ ܠܛܐ. — 8 αβ ܗܘܝ. — 9 αβ ܒܗܠܝܢ. — Ib. αβ ܗܟܢܐ. — 10 α ܒܛܠܝܐ. — 11 α ܘܠܐܛ β ܠܐܛ. — Ib. αβ ܘܡܚܐ [ܡܚܐ ܐܦ. — 13 αβ ܗܘܝ. ܡܬܝܠܕܐ ܚܛܝܬܐ ܘܢܟܝܠܐ. — 14 αβ ܐܢܬ. — 17 β desinit ܓܡܝܪܐ. — 18 α ܐܦܪܫ. — 22 α ܘܡܬܕܡܐ ܒܗܝܢ [ܘܐܬܕܡܐ ܒܗܝܢ. — Ib. C ܐܢܬ. — 24 α add. in margine ܐܢܫ ܕܐܡܪ ܠܗ ܘܡܠܟ ܐܢܬ ܠܟܠܢܫ. — Ib. α *et etiam philosophum ponentem* ܘܣܐܡ ܐܦ ܦܝܠܣܘܦܐ ܘܣܐܡ [ܘܣܐܡ.

[1] I Cor. XIV, 20.

nentem se non ira stomachaturum, ne obiurgetur, et mundi sapientem sapientia contemptum, et philosophum, cui vilescunt visibilia, dicito : « haec mea sunt », haec fatuitas apostolorum est. Quodsi videris eum praestigiantem aut haruspicantem, aut fornicantem, aut hariolantem, aut idola adorantem, dicito : « haec mea non sunt ». Et ludibrio fiunt mundo ob fatuitatem suam, cum non discernant, quis sibi illudat et quis se honoret; et eum, qui ipsos vespere percussit, mane alloquantur. Sic eos imitare; velut fatuus ingredere ad eos, qui illudunt tibi, et loquere cum ipsis et honora honorantes te et stultum respice, qui prae stultitia sua non discernit bonos a malis. Tu pari ratione dilige bonos et malos etiamsi eos noveris. Et si videris eum fatuitate sua dirigi et dicente ei alio : « vade, moechare » aut « furare » aut « maledic » ita facere ob stultitiam suam, noli ei similis fieri, nam de astutia sapientiae terrestris dicit tibi : « esto stultus », non de sapientia caelesti, nec velut sapientes astuti conspicias malos iudicesque, sed velut stulti illi conspectis eorum peccatis ea neglige eosque tamquam sapiens caelestis hortare, ut paenitentiam agant, nec eos velut sapiens terrestris con-

[illegible]

Cα] — 1 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 3 C [illegible]. — 4 α add. [illegible]. — 7 Cα [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 16 α [illegible]. — 20 α [illegible]. — 21 α [illegible]. — 22 α add. [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 23 α [illegible].

[illegible]

demnes, ut per malos moriantur. Imitare gratiam Dei omnibus benefaciendo, nec imitare Eum, qui retribuit cuique iuxta opera eius, nam non es Aeon, nec sine lege es, ut ille. Nam si is non fecerit iudicium oppressis, quisnam faciet? Tu ipsi similis fieri vis? Fac tibi creaturam ad instar eius! Noli Deus fieri inter creaturas eius, ne te absumat, velut Satanam!

8. In virum autem, qui caritatem spiritu sectatur, lex non dominatur, sed supra legem est. Vis itaque, ne te lex prima condemnet, noli peccare corpore tuo; et si velis, ne te lex novissima reprehendat, noli peccare in corde tuo cogitando turpia de hominibus; et si cum Domino Scripturarum fieri velis, dilige Dominum tuum et ama omnes homines e progenie Adae : et ecce legem comprehendisti.

9. Finis enim legis caritas est e conscientia pura et fide imperturbata [procedens], quae praecepta reliquerunt homines obliti veritatis et puritatis cordis. *Littera,* inquit, *occidit*[1] te, quia nescis mandata eius discernere et caritatem ex eis desumere, et Dñs Iesus salvat te,

Cαβ] — 1 α add. eosque *traducas* [illegible]. — 2 α [illegible]. — 3 α [illegible]. — 5 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 7 α om. [illegible] .... [illegible]. — 10 α [illegible]. — 12 β inc. [illegible] praemissis verbis [illegible]. — 14 Cα [illegible]. — 15 αβ [illegible]. — 16 αβ [illegible]. — 18 αβ [illegible]. — 21 β [illegible]. — 22 αβ [illegible]. — 24 αβ [illegible].

[1] II Cor. III, 6.

prout consocieris cum ipso. In humilitate atque caritate humilium habitat Christus et revelat eis mysteria sua. Et si velis, ingredere in hanc requiem et hanc gusta suavitatem. Et vide, quando fueris contentus : quando omnes iudicasti, an modo, postquam omnibus condonasti eosque dilexisti? Vide, quando inceperit frangi in te vis peccati : quando cum asseclis fidei tuae sectisque inimicitiam habebas, an modo, cum omnes diligis, bonos et malos, nec inimicum habes ullum, nisi Satanam, nec est colluctatio ibi cum carne et sanguine, filiis Adae, sed proelium inis cum spiritibus malis, exercitibus peccati[1]? Et mammonam et iniquitatem et omnia caduca relinque et ab eis, velut inimicis, elongare, et omnes homines et Dñs tibi amici cari videbuntur et propinqui et parentes et domini : tu eorum servus esto per caritatem et filius et frater et amicus et haeres.

10. Tales igitur simus et oremus pro omnibus hominibus ab Adam usque ad novissimum, ut vivant et glorificent Patrem et Filium et Spiritum sanctum, perfectam Trinitatem.

11. Dominus enim testatur mihi, quod

[Syriac text]

Cαβ] — 2 αβ *quoniam in humilibus habitat* [Syriac] — 6 αβ [Syriac] — 7 αβ [Syriac] — 9 αβ [Syriac] — 11 α [Syriac] — 13 αβ add. [Syriac] — 14 αβ [Syriac] — *Ib.* C [Syriac] — 15 αβ [Syriac] — 17 α [Syriac] β [Syriac] — 18 αβ [Syriac] — 19 α [Syriac] — 20 β om. [Syriac] — 22 β [Syriac] — *Ib.* α [Syriac] — 24 αβ add. *et omnia perficientem* [Syriac] — 25 αβ [Syriac]

[1] Eph. vi, 12.

[Syriac text]

si in vivis essent omnes homines, qui erant et sunt ex Adae filiis, ab initio usque in finem, si quisque ex eis myriada orum haberet et quodlibet os myriada linguarum et lingua quaelibet myriada sermonum et sermo quisque myriada hymnorum et hymnus quilibet myriada doxologiarum : impares essent laudare suavitatem Dei erga homines sive in [rebus] primis, sive in mediis, sive in novissimis, et impares essent mansionibus requiei, quae unicuique paratae sunt iuxta opera et pro capacitate eius et pro ut se ipsum afflixit et humiliavit et excruciavit. Et si plus apostolis proficerent et plus exemplo humilitatis, quod ipsis Dñs posuit : maxime impares essent ei, quod ipsis Dñs paravit. *Ego,* inquit, *puto non esse condignas passiones temporis cursusque huius*[1], in quo perfecti currunt, *gloriae* et decori, quae accepturi sunt : *quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec ad cor hominis ascendit,* est id, quod in gradibus sublimioribus *paravit Deus his qui eum dilexerunt*[2], et omnia caduca reliquerunt et perennia amaverunt, quia cum ipso erunt in regno et cum ipso conglorificabuntur,

Cαβ] — 1 αβ [Syriac] — 2 β [Syriac] — 4 β [Syriac] — 5 C [Syriac] — 6 Cβ [Syriac] — 7 C [Syriac] — *Ib.* C α [Syriac] — 8 αβ [Syriac] et om. [Syriac] — 9 α [Syriac] — 10 C [Syriac] — 11 αβ [Syriac] — 14 αβ *et exinanivit se* [Syriac] — 16 Cα [Syriac] — 18 Cαβ [Syriac] — *Ib.* β [Syriac] — 21 αβ [Syriac] — 22 αβ om. [Syriac] et [Syriac] — 23 C [Syriac] αβ [Syriac] — *Ib.* αβ [Syriac] — 24 β [Syriac] — *Ib.* αβ om. [Syriac]

[1] Rom. viii, 18. — [2] I Cor. ii, 9.

nam compassi sunt cum ipso, nec res caducas cum ipso possederunt, ne anima eorum a ministerio spirituali deficeret, nec operabantur opus terrestre, relicto opere caelesti inde a die, quo cognoverant illud.

12. Gloriosum est etiam, quod iustis et bene operantibus paratum est; et totum saeculum illud gloriosum est et expedit ei, qui intrat illuc. Attamen maior est gloria, quam gloria : sunt, qui velut gloria solis magnificandi sint, et sunt, qui sicut luna et stellae futuri sint. Et sunt, qui gloriam magnam et occultam, sole, luna, stellisque praestantiorem haereditaturi sint. *Alia enim est gloria caelestis et alia terrestris et alia est* [gloria] *solis et alia lunae et alia stellarum.* Et *stella,* inquit, *stella praestantior est luce sua* [1]. *Similiter in resurrectione mortuorum* praestantior [erit] gloria et lumen cuiusque, quam proximi eius. Caelestis autem gloria illa est, de qua dixit Dñs : *Oculus carnis non vidit et ad cor hominis non ascendit id, quod Deus praeparavit illis, qui eum dilexerunt et verba eius servarunt* [2], quae praestantior gloriosiorque est qualibet gloria; perfecti au-

ܘܥܡܗ ܢܬܐܠܨܘܢ: ܡܛܠ ܕܚܫܘ ܥܡܗ ܘܠܐ ܩܢܘ ܡܕܡ ܕܥܒܪ ܥܡܗ: ܘܠܐ ܬܒܛܠ ܡܢ ܢܦܫܗܘܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܪܘܚܐ ܘܠܐ ܦܠܚܘ ܦܘܠܚܢܐ ܕܐܪܥܐ: ܘܫܒܩܘ ܦܘܠܚܢܐ ܫܡܝܢܐ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܝܕܥܘܗܝ܀

ܘܐܦ ܠܟܐܢ̈ܐ ܘܠܥܒ̈ܕܝ ܛܒ̈ܬܐ ܫܒܝܚ ܡܕܡ ܕܡܛܝܒ: ܘܟܠܗ ܗܘ ܥܠܡܐ ܫܒܝܚ ܘܡܥܕܪ: ܠܡܢ ܕܥܐܠ ܠܗ. ܐܠܐ ܡܝܬܪ: ܫܘܒܚܐ ܡܢ ܫܘܒܚܐ: ܐܝܬ ܕܐܝܟ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܫܐ ܙܕܩ ܠܗܘܢ ܘܐܝܬ ܕܐܝܟ ܕܣܗܪܐ ܘܐܝܬ ܕܐܝܟ ܕܟܘܟ̈ܒܐ. ܘܐܝܬ ܕܫܘܒܚܐ ܪܒܐ ܘܟܣܝܐ ܝܪܬܝܢ: ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܕܫܡܫܐ ܘܕܣܗܪܐ ܘܕܟܘܟ̈ܒܐ. ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܝܢܐ ܘܐܚܪܢܐ ܕܐܪܥܢܐ: ܘܐܚܪܢܐ ܕܫܡܫܐ ܘܐܚܪܢܐ ܕܣܗܪܐ: ܘܐܚܪܢܐ ܕܟܘܟ̈ܒܐ. ܘܟܘܟܒܐ ܓܝܪ ܡܢ ܟܘܟܒܐ ܡܝܬܪ ܒܢܘܗܪܗ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܩܝܡܬܐ ܕܡܝ̈ܬܐ: ܡܝܬܪ ܫܘܒܚܐ ܘܢܘܗܪܐ ܕܐܢܫ ܡܢ ܕܚܒܪܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܝܢܐ ܗܘܝܘ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܥܝܢܐ ܕܒܣܪܐ ܠܐ ܚܙܬ ܘܥܠ ܠܒܐ ܕܒܪܢܫܐ ܠܐ ܣܠܩ: ܡܕܡ ܕܛܝܒ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܘܗܝ ܘܢܛܪܘ ܡܠܘ̈ܗܝ ܕܗܢܘ ܡܝܬܪ ܘܫܒܝܚ ܡܢ ܟܠ ܫܘܒܚܝܢ. ܡܫܡܠܝܢ̈ܐ ܕܝܢ ܘܡܕܪܟܝܢ

Cαβ] — 1 C ܡܬܚܫܠ. — *Ib.* αβ om. ܕܥܡܗ ܕܥܒܪ ..... ܡܬܚܫܠ. — 2 αβ ܘܠܐ. — 3 αβ ܢܦܫܗܘܢ ܡܢ. — 4 αβ ܠܐ. — *Ib.* αβ *sed coluerunt* ܐܠܐ ܦܠܚܘ [ܫܡܫܘ. — 6 α ܐܦ. — 7 αβ add. ܠܗܘܢ [ܘܡܛܝܒ. — 8 αβ ܠܡܢܘ. — 11 C ܫܘܒܚܐ. — 12 C ܘܫܘܒܚܐ ܕܣܗܪܐ. — 15 β om. ܫܘܒܚܐ ܘܐܚܪܢܐ. — 16 αβ add. ܗܘ [ܟܘܟܒܐ. — *Ib.* αβ ܒܗ. — 17 αβ add. ܐܦ [ܠܗ. — *Ib.* β add. ܗܘ [ܟܘܟܒܐ. — 18 αβ ܗܘ. — 19 αβ om. ܕܝܢ. — 21 α ܕܐܢܫܐ ܠܐ β ܕܐܢܫ ܠܐ ܕܒܪ. — 22 Cα ܘܢܛܪܘܢܗܘܢ. — 23 C ܗܝ. — 24 αβ *digni erunt* ܘܡܕܪܟܝܢ ܠܗ ܕܝܢ [ܡܫܡܠܝܢܐ ܕܝܢ.

[1] I Cor. xv, 40. — [2] II Cor. ii, 9.

ܠܗ: ܗܢܘܢ ܕܡܬܡܟܟܝܢ ܘܡܬܩܕܫܝܢ ܘܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܡܫܬܒܩܝܢ ܘܚܙܝܢ ܠܡܪܗܘܢ ܒܫܡܝܐ ܐܝܟ ܕܒܡܚܙܝܬܐ ܒܪܥܝܢܗܘܢ ܘܡܬܕܡܝܢ ܒܗ ܒܟܠܗܘܢ ܡܘܟܟܘܗܝ. ܘܐܡܬܝ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܥܡ ܡܪܢ ܗܘܝܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܫܬܬܥܣܪ: ܕܥܠ ܕܐܝܟܢ ܗܘܐ ܐܢܫ ܡܢ ܦܘܩܕܢ̈ܐ ܪ̈ܘܪܒܐ܀

tem erunt eamque assequentur hi, qui humiliaverunt et sanctificaverunt se et renunciant saeculo huic et Dominum suum in caelo velut in speculo intuentur mente sua et imitantur ipsum in cunctis humilitatibus eius. Et obeuntes ex hoc saeculo cum Dño erunt.

Desinit sermo decimus sextus de modo, quo quis maior fiat mandatis magnis.

Cαβ] — 2 αβ ܗܘ. — 4 α ܒܪܥܝܢܗܘܢ. — 7 Cβ desinunt ܫܠܡ.

ܡܐܡܪܐ ܕܫܒܥܬܥܣܪ ܕܥܠ
ܚ̈ܫܘܗܝ ܕܡܪܢ ܕܗܘܐ ܠܢ ܒܗܘܢ ܛܘܦܣܐ

SERMO DECIMUS SEPTIMUS

DE PASSIONIBUS DÑI, QUIBUS NOBIS EXEMPLUM FACTUS EST

1. De passionibus Dñi in quibus exemplum habemus imitandum, ut cum ipso compatientes etiam cum ipso conglorificemur. Quando igitur Testamentum Novum legeris, distingue passiones a miraculis et patere, uti passus est Dñs, ut glorificeris, sicut Dñs glorificatus est, id est : cum Dño pateris, nam hodie quoque, quando passus eris, compatietur tecum, ut dixit Apostolus, postquam Dñs passus et exaltatus est : *Si compatimur cum ipso, etiam cum ipso conglorificabimur*[1]. Nonne liquet Dñum occulte compati nobiscum? Tentatus est et non abregavit tentationes nostras et compatitur cum patientibus et tentatis.

ܥܠ ܚ̈ܫܘܗܝ ܕܡܪܢ ܕܗܘܐ ܠܢ ܒܗܘܢ ܛܘܦܣܐ ܕܒܗ ܢܬܕܡܐ: ܕܐܢ ܢܚܫ ܥܡܗ ܐܦ ܥܡܗ ܢܫܬܒܚ. ܡܐ ܕܩܪܝܬ ܗܟܝܠ ܐܢܬ ܒܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ: ܐܦܪܫ ܚ̈ܫܐ ܡܢ ܐܬ̈ܘܬܐ ܘܚܘܫ ܐܝܟ ܕܚܫ ܡܪܢ: ܘܬܫܬܒܚ ܐܝܟ ܕܐܫܬܒܚ ܡܪܢ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܥܡܗ ܕܡܪܢ ܚܫ ܐܢܬ: ܡܛܠ ܕܐܦ ܝܘܡܢܐ ܐܡܬܝ ܕܚܫ ܐܢܬ: ܥܡܟ ܚܫ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܫ ܡܪܢ ܘܐܬܥܠܝ: ܕܐܢ ܢܚܫ ܥܡܗ ܐܦ ܥܡܗ ܢܫܬܒܚ. ܠܐ ܗܐ ܡܬܝܕܥܐ ܕܒܛܘܫܝܐ ܚܫ ܡܪܢ ܥܡܢ. ܐܬܢܣܝ ܘܠܐ ܒܛܠ ܢܣܝܘܢܝܢ ܘܚܫ ܗܘ ܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܚܫܝܢ ܘܡܬܢܣܝܢ. ܚܙܝ ܐܝܟ ܐܝܟܢ ܚܫ ܗܘ

α] —

[1] Rom. VIII, 17.

ܒܛܘܫܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܗܘ ܡܪܢ: ܕܡܢ ܕܡܣܠܐ ܠܟܘܢ: ܠܝ ܡܣܠܐ: ܘܡܢ ܕܡܝܩܪ ܠܟܘܢ: ܠܝ ܡܝܩܪ. ܓܠܝܐܝܬ ܕܝܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܚܫ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܕܢܐܡܪ ܕܥܕܟܝܠ ܐܬܐ ܡܪܢ: ܚܫ ܓܠܝܐܝܬ: ܗܕܐ ܡܕܝܢ ܠܐ ܗܘܝܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܗܘ ܕܢܫܠܡ ܢܦܫܢ ܠܚ̈ܫܐ: ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܡܪܢ ܕܢܚܫ ܥܡܢ ܒܛܘܫܝܐ. ܡܐ ܕܩܪܝܬ ܗܟܝܠ ܐܝܟ ܕܕܟܝ ܡܪܢ ܠܓܪ̈ܒܐ ܘܦܬܚ ܥܝ̈ܢܐ ܕܣܡ̈ܝܐ ܘܙܩܦ ܟ̈ܦܝܦܐ ܘܚܝܠ ܡܫܪ̈ܝܐ: ܘܟܢܫ ܠܟܢܘܫ̈ܝܐ ܕܡ̈ܝܐ: ܘܫܬܩ ܠܟܪ̈ܝܗܐ: ܘܐܣܝ ܚ̈ܓܝܪܐ ܐܝܟ ܐܝ̈ܠܐ ܘܫܘܪܘ ܠܡ̈ܠܠܐ ܕܚܪ̈ܫܐ: ܗܠܝܢ ܐܬ̈ܘܬܐ ܐܢܝܢ ܕܥܒܕ ܡܪܢ ܠܡܛܠ ܠܐ ܡܗܝܡ̈ܢܐ ܕܢܗܝܡܢܘܢ: ܠܡܗܝܡܢ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܒܥܝܢ ܐܬ̈ܘܬܐ ܐܠܐ ܠܚ̈ܫܐ ܕܒܗܘܢ ܚܫܝܢ: ܕܢܬܓܡܪܘܢ ܘܢܚܫܘܢ ܘܢܬܪܒܘܢ ܘܢܫܬܒܚܘܢ. ܐܢ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܝܫܘܥ: ܠܐ ܡܬܒܥܝܢ ܠܟ ܐܬ̈ܘܬܐ: ܘܠܐ ܬܒܥܐ ܕܐܝܟܢ ܘܡܛܠ ܡܢܐ: ܐܠܐ ܙܠ ܠܟ ܠܚ̈ܫܐ ܘܠܚܘܒܐ: ܘܗܐ ܓܠܝܐ ܠܟ ܐܝܟܢ ܘܡܛܠ ܡܢܐ ܗܘܝ ܗܠܝܢ. ܐܢ ܐܢܫ ܠܟܘܢ ܣܒܪ ܕܝܕܥ ܡܕܡ: ܠܐ ܝܕܥ ܥܕܟܝܠ ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܗ ܠܡܕܥ. ܡܢ ܕܪܚܡ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ: ܗܢܐ ܝܕܥ. ܚܙܐ ܐܝܟ ܕܒܚܘܒܐ ܝܕܥ ܗܘ ܐܢܫ ܟܠܡܕܡ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬ̈ܘܬܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ

Vides, qua ratione patiatur occulte, ut dixit ipse Dñs : *Qui vos spernit, me spernit; et, qui vos honorat, me honorat*[1]. Palam quidem ante tempus illud, quod dixit Paulus, passus est; et ut dicamus adhuc Dñum venturum esse, ut palam patiatur hoc quidem non eveniet, sed si nos animam nostram ad patiendum tradiderimus, Dñs fidelis est ut occulte compatiatur nobiscum. Si proinde legeris Dñum leprosos mundasse, caecos illuminasse, curvos erexisse, paralyticos confortasse, congregationes aquae sedasse, aegrotos sanasse, claudos velut cervos saltare fecisse, linguasque mutorum extendisse[2] : haec miracula sunt, quae Dñs incredulorum causa, ut crederent, patravit; credenti enim non est opus miraculis, sed passionibus, ut perficiatur, patiatur, proficiat, glorificeturque. Si igitur credis Deum esse Iesum, non est tibi opus signis, nec inquiras quomodo et cur, sed vade ad passiones et caritatem, et ecce, palam fiet tibi, quomodo et cur haec facta sint. *Si quis*, ait, *existimat se scire aliquid, nihil novit adhuc, sicut eum nosse decet. Qui autem diligit Deum, hic novit*[3]. Vides per caritatem omnia cognoscere hominem; nam si vides Dñum signa patrasse, quae homines facere non possunt, si res tibi ob

α]

[1] Luc. X, 16. — [2] Is. XXXV, 6. — [3] II Cor. VIII, 2 sq.

humilitatem eius dipliceat, quod sit Deo dissimilis: ex signis cognosce eum Deum esse et intellige eum non esse tam vilem et humilem, sed te docere, ut te humilies et despicias ad instar eius, ut humiliatus ad instar eius cum ipso exalteris, sicut ipse exaltatus est. Dignosce igitur passiones a signis.

2. Igitur passiones Dñi hae sunt : Quando maxillam suam dat percutienti se[1] et cum eo pacifice loquitur et orat pro ipso. Si te igitur adigas orare pro illo, qui te percussit, et cum eo pacem ineas, compateris cum Dño et conglorificaris cum ipso.

3. Alia passio Dñi est, quando semet subiiciens lavat pedes vendentis et tradentis se ad mortem, qui socius homicidarum eius factus est; et Dñs ei sedem assignans stat coram ipso, quasi servus, et inimico suo illi ante amicos suos pedes lavat; figmentum enim discipulorum est Iscariotes, fur, et Simon caput; et incipiens ab Iscariote desiit in Simone. Si igitur nosti, quinam sint traditores et venditores tui et socii homicidarum tuorum et reprimis animum et assignata eis sede lavas et tergis pedes ipsorum ante pedes amicorum tuorum et eis non indicas illos osores tuos esse, sicut nec Dñs traduxit Iscariotem[2]; sed quod dixit :

[illegible]

α] —

[1] Ioh. XVIII, 22. — [2] Apodosis deest; adde : *valde proficies*, vel aliquid huiusmodi.

[illegible]

unus ex vobis Satanas est[1] *et manus traditoris mei mecum est in paropside*[2] : ne discipuli eius scandalum paterentur dicentes : « quomodo dixerit, 'ego sum Dominus', nesciens quis eum ad mortem traditurus esset? » et in errorem inciderent his factis, Dño carne absente. Nos autem nemo reprehendit, nec quisquam scandalizatur, quod traditores tuos non traducas. Et vide Dñum non traduxisse, sed indicando indicasse se nosse omnia. Tu quoque, si nosti homicidam tuum cum pluribus manducare tecum, si dicas : « occisor meus manducat mecum », noli prodere nomen eius et eum confundere! Et vide, quantopere sollicitaverint Dñum discipuli, ut eis nomen ipsius diceret, sed ne vix quidem dixit, cum eum secretorum suorum socius urgeret[3], cui prae sociis suis familiaria erant secreta eius et in quo confidit Dñs, quia velut cor ipsius erat; et aegre ei secretum prodidit, donec Iudas ipse dixisset : *Ego sum*[4], et se ipsum traduxit, quamvis eum Dñs non traduxerit. Si ita feceris venditoribus et traditoribus tuis, tunc compateris cum Dño et multum proficis.

4. Item alia passio : Dñs sanat aurem illius, qui tollens gladium ad occidendum ipsum venit[5]. Si te igitur adegeris, quae bona sunt, facere ei, qui

α] —

[1] Ioh. VI, 71. — [2] Luc. XX, 21. — [3] Sc. S. Ioannes apostolus. — [4] Matth. XXVI, 25. — [5] Luc. XXII, 51.

te occidere vult, similiter perficieris.

5. Alia item passio : Dñs dicit orando : « *Pater dimitte istis*[1], qui caput meum operuerunt meque percusserunt arundine et colaphizaverunt genas meas cum ludibrio et potaverunt me aceto et felle cum furore et maledictis et extenderunt me supra crucem cum ira et foderunt manus meas et pedes meos cum odio et confoderunt me lancea cum inimicitia. » Tu quoque, si mentem tuam attriveris dicens : « Domine mi Iesu, dimitte his, qui malefecerunt mihi, sicut tibi ipsi fecerunt, Domine amborum saeculorum », multum conglorificaberis cum Dño.

6. Item alia passio : Dñs dicit discipulis suis : *Venite, eamus ad illos, qui me heri lapidaverunt, et docebimus eos humilitatem*[2]. *Dicunt ei : Dñe, Iudaei volebant te occidere*[3]. *Dicit eis : Venite et nolite recordari mali cuiuslibet, quod vobis vespere intulerunt, mane. Et* disciipuli imitaturi ipsum *dixerunt : Eamus, moriamur cum ipso*[4], *ut cum ipso vivamus*. Si igitur mortuus eris cum ipso, etiam paulo post resuscitaberis et supra mortem eris : usque enim ad mortem affligitur is, qui istas perpetitur passiones.

7. Hae sunt passiones et, quae his similia sunt : si benedicas maledicenti

[illegible]

α] —

[1] Luc. xxiii, 24. — [2] Luc. xxiii, 24. — [3] Ioh. xi, 7. — [4] Ioh. xi, 16.

[illegible]

tibi et odio habentes te diligas et ores pro eo, qui te persequitur[1], et dimittas septuagies septies delinquenti in te una die[2], de qua re dixit Dñs : *omnino ne irascaris peccanti in te*[3]. Si vero tibi temperare non possis, quin omnino irascaris, dixit : *dimitte has offensas cunctas una die*[4]. Igitur si voluntatem habeas terminatis hisce quadringentis nonaginta offensis irasci delinquenti : numera a mane usque ad mane diu noctuque; et si filius carnis tuae quadringenties nonagies peccaverit in te (quae est computatio septuagies septem offensarum) : si postea invenies delinquentem omnibus hisce offensis die ac nocte : licet tibi irasci ei. Si vero ne quinque quidem decemve offensas habeas adversus delinquentem, nonne patet Dñum verbo hoc tibi prohibuisse, ne delinquenti irascaris? hoc est : postquam eum dilexisti eique bona pro malis rependisti et pedes eius lavisti et pro ipso orasti : tunc perfectus eris tradens teipsum ei, qui te occidere vult et vexat; et eris omnia cum omnibus et docebis peccatores et meretrices nec abhorrebis ab immundis et impiis et ab eis, in quibus gangraena

α] — 3 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 9 et 12 α [illegible]. — 11 et 13 α [illegible]. — 13 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 17 α [illegible].

[1] Matth. v, 44. — [2] Matth. xviii, 22. — [3] Cf. Matth. v, 22. — [4] Cf. Luc. xvii, 4.

te occidere vult, similiter perficieris.

5. Alia item passio : Dñs dicit orando : « *Pater dimitte istis*[1], qui caput meum operuerunt meque percusserunt arundine et colaphizaverunt genas meas cum ludibrio et potaverunt me aceto et felle cum furore et maledictis et extenderunt me supra crucem cum ira et foderunt manus meas et pedes meos cum odio et confoderunt me lancea cum inimicitia. » Tu quoque, si mentem tuam attriveris dicens : « Domine mi Iesu, dimitte his, qui malefecerunt mihi, sicut tibi ipsi fecerunt, Domine amborum saeculorum », multum conglorificaberis cum Dño.

6. Item alia passio : Dñs dicit discipulis suis : *Venite, eamus ad illos, qui me heri lapidaverunt, et docebimus eos humilitatem*[2]. *Dicunt ei : Dñe, Iudaei volebant te occidere*[3]. *Dicit eis : Venite et nolite recordari mali cuiuslibet, quod vobis vespere intulerunt, mane. Et* disciplui imitaturi ipsum *dixerunt : Eamus, moriamur cum ipso*[4], *ut cum ipso vivamus*. Si igitur mortuus eris cum ipso, etiam paulo post resuscitaberis et supra mortem eris : usque enim ad mortem affligitur is, qui istas perpetitur passiones.

7. Hae sunt passiones et, quae his similia sunt : si benedicas maledicenti

α] —

[1] Luc. xxiii, 24. — [2] Luc. xxiii, 24. — [3] Ioh. xi, 7. — [4] Ioh. xi, 16.

tibi et odio habentes te diligas et ores pro eo, qui te persequitur[1], et dimittas septuagies septies delinquenti in te una die[2], de qua re dixit Dñs : *omnino ne irascaris peccanti in te*[3]. Si vero tibi temperare non possis, quin omnino irascaris, dixit : *dimitte has offensas cunctas una die*[4]. Igitur si voluntatem habeas terminatis hisce quadringentis nonaginta offensis irasci delinquenti : numera a mane usque ad mane diu noctuque; et si filius carnis tuae quadringenties nonagies peccaverit in te (quae est computatio septuagies septem offensarum) : si postea invenies delinquentem omnibus hisce offensis die ac nocte : licet tibi irasci ei. Si vero ne quinque quidem decemve offensas habeas adversus delinquentem, nonne patet Dñum verbo hoc tibi prohibuisse, ne delinquenti irascaris? hoc est : postquam eum dilexisti eique bona pro malis rependisti et pedes eius lavisti et pro ipso orasti : tunc perfectus eris tradens teipsum ei, qui te occidere vult et vexat; et eris omnia cum omnibus et docebis peccatores et meretrices nec abhorrebis ab immundis et impiis et ab eis, in quibus gangraena

α] — 3 α … — *Ib.* α … — 9 et 12 α … — 11 et 13 α … — 13 α … — *Ib.* α … — *Ib.* α … — 17 α …

[1] Matth. v, 44. — [2] Matth. xviii, 22. — [3] Cf. Matth. v, 22. — [4] Cf. Luc. xvii, 4.

peccati est, et sanabis omnes ad te venientes tamquam medicus peritus.

8. **Si** sic passus eris, beata erit anima tua, quia cor tuum mundabitur et videbis Dñum. Sic enim fecit Stephanus dicens in oratione de illis, qui cerebro eius lapides infigebant : *Ne peccatum hoc eis mei causa imputetur*[1], ne existimares solum Dñum orasse pro homicidis suis. Et Apostoli omnes his, qui dentibus in se stridebant, dixerunt : *Viri, fratres estis nostri. Audite nos et vivite. Pro Deo obsecramus vos, ut obediatis*[2]. Et donec occiderunt eos, orabant pro homicidis suis, sicut fecit Dñs ante ipsos. Et cum venissent, ut eos extra civitatem occiderent, stantes hortabantur eos, ut viverent, et tunc eis animam suam ad necem tradiderunt. Et postquam eos in cruce suspenderant, ecce hortantes docuerunt eos crucifixi[3]. Gloria Dño Iesu Christo, qui extra ipsos passus est, cum quo compassi sunt, id est, qui solus passus est exemplum factus nobis, ut ipsum imitaremur et cum ipso in ipso pateremur et ad instar eius ambularemus. Gloria ipsi et beatitudo illis. O Dñe utinam ne se-

ܒܗܘܢ ܚܛܝܬܐ ܕܣܢܝܬܐ ܘܬܐܣܐ ܐܢܬ ܠܟܠ ܕܐܬܝܢ ܠܘܬܟ: ܐܝܟ ܐܣܝܐ ܚܟܝܡܐ܀

ܐܢ ܣܒܠܬ ܐܢܬ ܗܟܢ: ܛܘܒܝܗ ܠܢܦܫܟ ܕܡܬܕܟܐ ܠܒܟ ܘܚܙܐ ܐܢܬ ܠܡܪܢ. ܗܟܢ ܓܝܪ ܥܒܕ ܐܣܛܦܢܘܣ ܘܐܡܪ ܒܨܠܘܬܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܫܕܝܢ ܗܘܘ ܟܐܦܐ ܒܡܘܚܗ: ܕܠܐ ܬܬܚܫܒ ܠܗܘܢ ܚܛܝܬܐ ܗܕܐ ܕܡܛܠܬܝ: ܘܠܐ ܬܣܒܪ ܠܟ ܕܡܪܢ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܨܠܝ ܥܠ ܩܛܘܠܘܗܝ ܕܝܠܗ. ܘܫܠܝܚܐ ܟܠܗܘܢ: ܠܗܠܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗܠܝܢ ܕܚܪܩܝܢ ܗܘܘ ܫܢܝܗܘܢ ܥܠܝܗܘܢ: ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ: ܐܝܬܝܟܘܢ ܫܡܥܘܢ ܘܚܝܘ. ܚܠܦ ܐܠܗܐ ܒܥܝܢ ܚܢܢ ܡܢܟܘܢ ܕܬܫܬܡܥܘܢ. ܘܥܕܡܐ ܕܩܛܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ: ܡܨܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܩܛܘܠܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܡܪܢ ܠܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܟܕ ܕܐܬܘ ܗܘܘ ܕܢܩܛܠܘܢ ܐܢܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ: ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܕܢܚܘܢ: ܘܗܝ ܫܠܡܘ ܠܗܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ܠܩܛܠܐ. ܘܡܐ ܕܙܩܦܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܨܠܝܒܐ: ܗܐ ܡܠܦܝܢ ܠܗܘܢ ܘܡܠܒܒܝܢ ܠܗܘܢ ܕܢܙܕܩܦܘܢ. ܫܘܒܚܐ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ: ܕܚܫ ܠܒܪ ܡܢܗܘܢ ܘܚܫܘ ܥܡܗ ܗܘ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܚܫ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܗܘܐ ܠܢ ܛܘܦܣܐ ܕܢܬܕܡܐ ܒܗ ܘܢܚܫ ܥܡܗ ܒܗ ܘܒܕܡܘܬܗ ܢܗܠܟ. ܫܘܒܚܐ ܠܗ ܕܝܠܗ ܘܛܘܒܝܗܘܢ ܠܗܘܢ.

α] — 12 α ܘܬܫܬܡܥܘܢ. — 15 α ܠܩܛܘܠܝܗܘܢ (Cf. col. 372_5 : ܕܠܩܛܘܠܝ).

[1] Act. VII, 59. — [2] Cf. *Martyrium Pauli* (ed. R. A. Lipsius in op. *Acta Apostolorum Apocrypha*. Pars prior. Lipsiae 1891, pag. 114_{4-6}) : Ἄνδρες οἱ ὄντες ἐν τῇ ἀγνωσίᾳ καὶ τῇ πλάνῃ ταύτῃ, μεταβάλησθε καὶ σωθῆτε ἀπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ ἐρχομένου ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην. ܚܝܘ = σωθῆτε. — [3] Cf. *Martyrium Petri* a Lino episcopo conscriptum n. 10, sq. (*op. cit.* p. 13) et *Martyrium Petri et Pauli* n. 59-62 (*op. cit.* pag. 170-173).

ܡܪܢ ܠܐ ܢܬܦܪܫ ܡܢܟ ܘܡܢ ܠܘܬܗܘܢ ܐܠܐ ܥܡܟ ܘܥܡܗܘܢ ܢܚܕܐ ܩܕܡ ܐܦܝܟ܀

ܐܢ ܕܝܢ ܪܓܐ ܐܢܬ ܕܬܕܥ ܗܠܝܢ ܐܪ̈ܙܐ: ܠܐ ܬܬܠܐ ܡܢ ܨܠܘܬܐ ܘܡܫܐܠܬܗ ܠܟܠܢܫ: ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܥܠ ܐܢܫ: ܕܠܡܐ ܗܘ ܕܒܣܐ ܐܢܬ ܒܗ: ܗܘ ܝܕܥ ܠܗ ܠܫܪܪܐ ܘܡܦܫܩ ܠܟ. ܘܗܘܝܬ ܡܬܡܟܟ ܐܢܬ ܘܡܬܪܟܢ ܐܢܬ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ ܟܠܗܘܢ: ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܦܠܢܝܬ: ܘܠܐ ܒܣܐ ܠܐ ܥܠ ܛܠܝܐ ܘܠܐ ܥܠ ܣܒܐ: ܘܠܐ ܥܠ ܚܓܝܪܐ: ܘܠܐ ܥܠ ܡܢ ܕܣܢܝܐ ܚܙܘܗ ܕܐܦܘܗܝ: ܘܠܐ ܥܠ ܐܢܬܬܐ ܒܣܐ: ܐܠܐ ܡܫܐܠ ܠܟܠܗܘܢ ܕܦܓܥ ܒܗ: ܕܢܬܪܝܘܗܝ ܠܐܝܟܐ ܕܒܥܐ ܕܢܐܙܠ. ܗܟܢ ܐܦ ܐܢܬ ܕܒܥܐ ܐܢܬ ܕܬܐܙܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܒܫܡܝܐ: ܠܐ ܬܒܣܐ ܥܠ ܚܕ ܡܢ ܙܥܘܪܐ ܘܡܣܟܢܐ ܐܠܐ ܗܘܝܬ ܡܫܐܠ ܐܢܬ ܒܡܟܝܟܘܬܐ: ܓܒܪܐ ܘܡܫܟܚ ܐܢܬ ܡܢ ܕܡܚܘܐ ܠܟ ܐܘܪܚܐ ܫܡܝܢܝܬܐ: ܕܬܐܙܠ ܠܒܝܬܐ ܕܫܡܝܐ: ܘܬܥܘܠ ܐܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܡܚܕܐ ܠܟ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܫܒܥܬܥܣܪ ܕܥܠ ܚܫܘܗܝ ܕܡܪܢ ܕܗܘܐ ܠܢ ܒܗܘܢ ܛܘܦܣܐ܀

paremur a te et ab illis, sed tecum et cum illis gaudeamus ante faciem tuam!

9. Si autem mysteria haec cognoscere velis, noli desinere orare et omnes interrogare, nec quemquam despicias; nam forte is, quem despicis, novit veritatem eamque tibi explicat. Et humiliare et inclinare coram Deo et coram omnibus hominibus, velut vir pergens in regionem distantem, aut in certam aliquam civitatem, nec despicit puerum vel senem, nec claudum aut foedum vultu, nec despicit mulierem, sed omnes sibi occurrentes rogat, ut se dirigant, quo pervenire velit. Similiter tu, qui in civitatem caelestem pervenire cupis, noli contemnere quemquam ex minimis[1] et vilibus, sed cum humilitate interroga, donec invenias aliquem, qui tibi viam caelestem ostendere possit, ut ad domum caelestem pervenias et ad Deum ingrediaris, qui tibi gaudium parabit.

Desinit sermo decimus septimus de passionibus Dni, quibus nobis exemplum factus est.

α] — 22 α ܚܫܘܗܝ (sic).

[1] Matth. XVIII, 10.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܡܢܬܥܣܪ

ܕܥܠ ܕܡܥܐ ܕܨܠܘܬܐ

SERMO DECIMUS OCTAVUS

DE LACRIMIS ORATIONIS

1. Itaque, fili mi, intellige, quod dicturus sum : esse lacrimas ob tristitiam et esse lacrimas ob gaudium, sicut dixit Dñs : *Flebitis et lamentabimini et dolebitis et mundus gaudebit; sed post tempus lacrimae vestrae in gaudium convertentur*[1]. Sunt enim homines, qui fleant de peccatis suis; et bene faciunt, uti scriptum est : *Tristitia Dei causa compunctio animae est, quae ad vitam reducit*[2]. Et sunt homines, qui devicto peccato a peccatis recesserint et bona fecerint et fleant cum gaudio propter amorem suum erga Dominum, qui magnam eis gratiam praestitit eos a servitute mortis liberando liberosque reddendo, quia humiliati sunt et

Εαβ] — In titulo E ...

[1] Ioh. XVI, 20. — [2] II Cor. VII, 10.

mandata eius servarunt, ut dixit David : *Haec dies, quam fecit Dominus : venite, exultemus et laetemur in ea. O Domine, libera nos! O Domine, salva nos*[1]! Exultemus et laetemur hac die salutis nostrae! Et ubi quis a servitute mortis liberatus est, servit Domino cum gaudio, non cum tristitia, sicut exposuit David : *Servite Domino cum gaudio, introite coram ipso cum glorificatione*[2]. Et iterum dixit : *Servite Domino cum timore et excipite eum cum tremore : osculamini filium, ne irascatur et pereatis a via eius, quia adhuc modicum ardet ira eius et ardent omnes impii : verumtamen beati omnes, qui confidunt in eo*[3] ex hoc saeculo et salvat eos et tunc exeuntes ex hoc mundo perficiuntur amore Dñi Iesu; et cum ipso conglorificabuntur die eius magna et terribili.

2. Quod autem ad lacrimas attinet, de quibus sermonem institui, sunt, qui de amico fleant a se absente, quem diligunt. Si quis igitur ab amico suo procul sit, flet, sive ex caritate, sive ex tristitia; viso autem amico suo flet in occursum eius et lacrimae in collum eius defluunt et quicumque adest, intuetur eum. Nonne cuique liquet illas lacrimas gaudii esse, eo quod

Εαβ] — 10 β ... — 13 α ... — 15 β ... — 24 αβ ... — 25 αβ ...

[1] Ps. CXVIII, 24 seq. — [2] Ps. C, 1 seq. — [3] Ps. II, 11 seq.

viso amico, quem haud se visurum esse sperabat, flet et profusis lacrimis singultit? Similiter peccatores remoti a Dño et iustitia eius flent ex tristitia, velut homo elongatus ab amico suo dolet fletque de illo. Hi quoque dolent ob peccata sua, quia timent iudicium Dñi, et flent, ut misereatur sui et ut Deus sibi dimittat; et si a peccatis suis recesserint et iustificati erunt, accedunt ad Dñum et fletus ipsorum in gaudium vertitur; et quando sine peccatis fuerint et liberati erunt a peccatis, flent cum gaudio in occursum Dñi, tamquam homo viso amico suo, quem haud se visurum sperabat, et cadens super collum eius flet cum singultibus et lacrimis gaudiosis. Nos pariter decet conari, ut sine peccatis simus, et Dñum rogare, ut nos a peccato liberet, sicut dixit Paulus : *O me hominem miserum! Quis me liberabit a corpore hoc mortis, nisi gratia Dei per Dñum Iesum Christum*[1]?

3. Igitur omnia visibilia relinquamus, quia caduca sunt, et a peccatis exterioribus recedamus; et praecisis peccatis visibilibus consurgamus ad proelium contra peccatum, quod in nobis, intus habitat, quod sunt cogitationes nequam,

Eαβ] — 1 E ... — 10 E ... — 14 β add. ... — 22 α ...

[1] Rom. VII, 24 seq.

quas peccatum in medio corde fingit, et cum fortitudine ad agonem accurramus nobis propositum et agonem cum oratione instituamus, quemadmodum Dñs ante nos fecit ostendens Iesum *obtulisse obsecrationem cum clamore forti et lacrimis multis* ei qui se a morte eriperet. *Et exauditus est*[1] et perfectus est[2]. Nos vero ista docuit Dñs, ut postquam sine peccatis manifestis facti erimus, ad agonem orationis accedamus, sicut dixit Dñs et fecit. Paulus fratribus in Dño[3] dixit : *Pro vobis facit Epaphra agonem oratione sua*[4]; hoc autem est, quod Dñs clamavit cum vehementia et *afflictus est in oratione et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis*[5] et multas fudit lacrimas nobis ostensurus, ut sine peccatis exterioribus et delictis manifestis effecti obsecrationem et orationem offeramus. Donec enim affligamur in oratione ad instar eius et lacrimas fundamus, sicut ipse fudit, et vehementer clamemus, sicut ipse clamavit, non liberabimur a peccato, quod in corde habitat, et a cogitationibus malis, quae in nobis intrinsecus cogitant. *Sic*, ait, *decet viros in Christo levare manus suas ubique loco-*

Eαβ] — 1 α om. ... — 10 E om. ... α ... om. ... — 11 β ... — 13 β ... — 18 α β ... — 20 αβ ... — 22 β om. ...

[1] Hebr. v, 7. — [2] Hebr. v, 9. — [3] Col. I, 2. — [4] Col. IV, 12. — [5] Luc. XXII, 43 seq.

rum, ubique spatii sine ira et sine cogitationibus malis[1] et fundere lacrimas ex amore erga Dñum et ex dilectione erga ipsum, [expectantes] quando veniat eum facie ad faciem visuri, sicut scriptum est : *Beati mundo corde, quia hi videbunt Deum*[2]; in hoc saeculo quidem, sicut dixit Paulus[3], velut in speculo cordis nostri intuemur Dñum, in illo autem saeculo facie ad faciem.

4. Cor igitur haud mundabitur, nisi postquam peccatum occultum ex ipso evanuerit et cogitationes malae defecerint, quae occultae abditaeque sunt in ipso vi peccati in ipso inhabitantis; nec evelletur peccatum ex corde nostro nec evanescent malae cogitationes fructusque eius, nisi postquam oraverimus, sicut oravit Dñs omnesque nuntii eius. Orantibus autem nobis ad Dominum in corde nostro gaudio gaudebimus inde a labiis nostris ad intus : intus autem gaudebimus, quando nos cor nostrum peccati non arguet et quando aperta facie erimus coram Dño observatis omnibus mandatis eius. Gaudebimus autem, sicut dixit David : *Gaudebit in te cor meum, Domine, et de his, qui timent nomen tuum; et confitebor tibi Domine et Deus meus ex toto corde meo et glorificabo nomen tuum in aeternum, quia*

[illegible]

Eαβ] — 1 β [illegible]. — 7 β [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 12 E [illegible]. — *Ib.* E [illegible]. — 13 E [illegible]. — 16 αβ [illegible]. — 19 α om. [illegible]. — 21 E [illegible] α [illegible]. — 23 β om. [illegible]. — 26 β [illegible].

[1] I Tim. II, 8. — [2] Matth. v, 8. — [3] I Cor. XIII, 12.

[illegible]

misericordia tua multiplicata est super me et eripuisti animam meam ex inferno inferiore[1]. Vides quomodo liberaverit Deus patres nostros e manibus Orci et quomodo gavisum sit cor eorum in Domino et de his, qui timent nomen eius, sicut etiam Maria dixit : *Magnificat anima mea Dominum et gavisus est spiritus meus in Deo salvatore meo, qui respexit humilitatem ancillae suae*[2]. Vides quomodo gavisa sit spiritu suo intus et exhilarata sit mente sua, quia invenit gratiam[3] et misericordiam coram Domino.

5. Sit itaque lex nostra sectari perfectionem; et audita voce veritatis et misericordiae bona ei terra fiamus, quae immissis in nos nervis et fixis in anima nostra radicibus reddat fructum trigesimum et sexagesimum et centesimum. Ne nos ei terram spinosam exhibeamus nec suffocemus semen veritatis, ne ipsi suffocati privemur salute die Dñi iudicii; nec simus praedium in via Maligni [situm] quod nihil reddit, si quis semen bonum recondat in ipso; nam aves venientes semen colligunt, nec crescit. Pari ratione ne simus obdurati, quo minus verbum vitae in nos ingrediatur et sibi in nobis fundamentum ponat, ne Malignus semen bonum e terra nostra

Eαβ] — 8 α [illegible]. — 16 β [illegible]. — 17 α [illegible]. — *Ib.* β add. [illegible]. — 19 α [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 20 Eα [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 21 β [illegible].

[1] Ps. LXXXVI, 11-13. — [2] Luc. I, 46 seq. — [3] Luc. v, 30.

abripiat; nec elongetur mens nostra a scientia, velut terra tenuis, cuius semen orto sole arefit et non germinat. Fructum sollerter reddamus, ne crescentibus filiis perfectam et acceptam Dñi voluntatem facientibus nos in sole novo iustitiae arescendo arescamus[1]: in illo sole misericordiae, cuius alae sanationem baiulant. Audita igitur voce nos ad conversationem Dñi et praeconum eius vocante, et acquisita perfectione sit lex nostra hosce imitari et dicere : « Cur non sumus ut illi, cum et ipsi ut nos fuerint? » Et audiamus Paulum dicentem : *Omnia visibilia despexi et quasi stercus aestimavi*[2] totum lucrum, quod hic remanet, nec me in saeculum illud veritatis et gloriae comitatur. *Imitatores mei estote*[3], nam et ego similis eram vobis. Vides, si velimus, nos Paulo similes fore.

Desinit sermo decimus octavus de lacrimis orationis et de expositione earumdem.

ܘܫܡܫܐ. ܢܬܠܩܦ ܢܬܠ ܦܐܪܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܕܪܒܝܢ ܒܢܝܐ ܓܡܝܪܬܐ ܨܒܝܢܗ ܘܡܩܒܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܘܚܢܢ ܒܫܡܫܐ ܚܕܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܢܫܡܠ ܟܕ ܚܢܢ ܡܫܡܠ ܒܗܘ ܫܡܫܐ ܕܪܚܡܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܛܥܢ ܟܢܦܘܗܝ. ܩܠܐ ܗܟܝܠ ܕܫܡܥܢ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܪܝܐ ܠܢ ܠܕܘܒܪܐ ܕܡܪܢ ܘܕܟܪܘܙܘܗܝ ܩܪܐ ܘܡܫܬܡܠܝܢܢ ܚܢܢ: ܢܗܘܐ ܢܡܘܣܐ ܠܢܦܫܢ: ܕܢܬܕܡܐ ܠܗܘܢ ܘܢܐܡܪ: ܡܛܠ ܡܢܐ ܠܐ ܗܘܝܢ ܐܟܘܬܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܐܟܘܬܢ ܗܘܘ. ܘܢܫܡܥ ܠܦܘܠܘܣ ܟܕ ܐܡܪ ܕܟܠܗܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ ܫܛܬ: ܘܐܝܟ ܙܒܠܐ ܚܫܒܬܗ ܟܠܗ ܡܘܬܪܢܐ ܕܗܪܟܐ ܩܐܡ: ܘܠܐ ܡܠܘܐ ܠܢ ܠܗܘ ܥܠܡܐ ܕܫܪܪܐ ܘܕܬܫܒܘܚܬܐ. ܗܘܘ ܠܝ ܐܟܘܬܝ ܡܛܠ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܟܘܬܟܘܢ ܗܘܝܬ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܕܐܢ ܨܒܝܢ ܗܘܝܢ ܐܟ ܦܘܠܘܣ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܬܡܢܬܥܣܪ ܕܥܠ ܕܡܥܐ ܕܨܠܘܬܐ ܘܦܘܫܩܐ ܕܥܠܝܗܝܢ܀

Eαβ] — 11 β ܘܡܫܬܡܠܝܢܢ. — 13 αβ ܘܐܝܟ ܙܒܠܐ. — 21 Eβ desinunt ܫܠܡ.

[1] Matth. XIII, 3-9; 19-23. — [2] Phil. III, 8. — [3] Phil. III, 17.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܫܥܣܪ

ܕܥܠ ܦܘܫܩܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ

SERMO UNDEVICESIMUS

DE EXPOSITIONE VIAE PERFECTIONIS

1. Igitur aures cognitionis tuae mihi commoda, o qui solitarius fieri cupis et cito pervenire studes ad civitatem Dñi Iesu; et ego tibi ostendam, quomodo recte procedas in civitatem Regis nostri, si vim habeas pergendi, sicut ego tibi ostendam. Gradus enim, per quos te ascensurum direxero, ardui sunt, quoniam et semitae multae sunt, quae a via recta deducunt; nam montes plurimi circumdant te et de die in diem retineris, donec venerit dies obitus tui, et te in semitis reperiet

ܗܒ ܠܝ ܗܫܐ ܐܕܢܝ ܡܕܥܟ: ܐܘ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܐܝܚܝܕܝܐ: ܘܡܣܬܪܗܒ ܕܒܥܓܠ ܬܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ: ܘܐܢܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܐܝܟܢ ܬܐܙܠ ܬܪܝܨܐܝܬ ܠܡܕܝܢܬܗ ܕܡܠܟܢ: ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܚܝܠܐ ܕܬܐܙܠ: ܐܝܟܢܐ ܕܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܕܪܓܐ ܡܣܩܬܐ ܕܐܬܪܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܬܣܩ ܒܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܐܦ ܫܒܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܕܡܣܛܝܢ ܡܢܗ ܕܐܘܪܚܐ ܬܪܝܨܬܐ: ܕܛܘܪܐ ܡܚܕܪܝܢ ܠܟ ܛܘܪܐ ܣܓܝܐܐ ܘܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡ ܡܬܟܠܝܬ ܐܢܬ: ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܝܘܡܐ ܕܡܦܩܢܟ ܘܡܫܟܚ ܠܟ ܒܫܒܝܠܐ

CDαβγ] — In titulo C om. D *sermo decimus sextus de expositione viae perfectionis ex* [libro] *illo graduum* ܕܡܣܩܬܐ ܗܘ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܬܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܡܐܡܪܐ ... α · ܡܐܡܪܐ ܬܫܥܣܪ et add. ܕܡܣܩܬܐ ... γ ܕܥܠ ܡܐܡܪܐ ܬܫܥܣܪ et add. *Beati graduum* ܛܘܒܢܐ ܕܡܣܩܬܐ ... β ܡܢ ܕܓܡܝܪܘܬܐ] — 2 Dαβ ܐܝܚܝܕܝܐ. — *Ib.* D ܕܨܒܐ ܠܟ. — 3 D ܠܡܕܝܢܬܐ. — 4 D ܐܝܟ. — *Ib.* D om. ܬܪܝܨܐܝܬ. — 6 Dαβγ ܐܝܟ ܐܡܬܝ. — 8 γ ܒܗܘܢ. — *Ib.* Dαβ ܗܘܝܢ [ܕܐܦ ܕܝܢ et γ om. — *Ib.* Dβγ ܕܡܣܛܝܢ. — 10 Dαβγ ܠܟ [ܠܟ. — *Ib.* γ ܛܘܪܐ. — 11 D ܡܫܟܚ ܠܟ.

quae te huc et illuc deducunt, quia nescisti rectam instare viam civitatis illius; et si in vita tua viae illi investigandae non institeris, ut diligenter incedendo ad illam civitatem pervenias, postquam ex hoc mundo egressus eris, non poteris illuc pervenire; nam finis itineris tui perfectio est et initium, quando incipis evellere ex te omnes imperfectiones. Sicut enim a via hac civitatum harum visibilium, si nemo sit, qui te dirigat in civitates, quas non vides nec tibi notae sunt, aberrare faciunt te semitae egredientes ex viis earum et diu circumvagaris nec illuc pervenies, quo ire vis; similiter etiam via occulta, quae ad illam civitatem occultam fert, ex qua in omnes partes multae semitae egrediuntur; et si nemo sit, qui viam ad illum ferentem locum novit, qui te dirigat et omnes semitas ab ea deducentes tibi explicet, non poteris rectam viam instare et restabis a sectanda perfectione et ex hoc mundo imperfectus exibis, nec ultra poteris cum Dño esse in civitate et regno eius in illo saeculo,

[illegible]

CDαβγ] — 1 C [illegible]. — 2 Daβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 3 Dβ [illegible]. — 5 Dαβγ [illegible]. — 6 D [illegible]. — 7 C [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 8 αβ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 9 D [illegible]. — 10 αβγ [illegible]. — 11 Dβ transponunt [illegible] post [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ add. [illegible]. — 13 αβγ add. [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 15 Dαβγ [illegible]. — 16 Dαβγ [illegible]. — 17 Dαβγ [illegible]. — 18 γ add. [illegible]. — 19 β om. [illegible]. — 22 γ [illegible]. — 24 D add. [illegible]. — *Ib.* D om. [illegible].

[illegible]

nec ingredieris in illam civitatem sanctorum.

2. Hae autem semitae, quae deducunt a via perfecta ad illum ferente locum, ubi Dñs facie ad faciem apparet, non sunt turpes, sed eas Dñs nuntiique eius produxerunt e via magna puerorum et infirmorum causa. Et quoniam gradus ardui et arcti sunt et angusti, qui occurrunt homini in via ad illam civitatem ferente, ideo affligitur versus altitudinem summam et profundum imum; et si ad aliam partem declines, ignis est; si ad aliam, aqua multa; et si quis deorsum cadat, confringitur; et si in ignem vadat, aduritur; et si in aquam decidat, suffocatur; et sursum altus et arduus est gradus et angustus; siquidem ad illam civitatem ascendere velis, aut teipsum urgeas ascensum altitudinis summae tentare, ne ad dexteram vel sinistram deflectas, neve in profundo pereas, aut recta ascende, ut cito pervenias ad illam magnam et gloriosam mansionem. Et exponam

CDαβγ] — 3 D civitatem *sanctam* [illegible]. — 4 αγ add. [illegible]. — 5 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ add. [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — 7 α [illegible]. — 9 D [illegible]. — 10 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* Cβγ [illegible]. — 12 D [illegible]. — *Ib.* αβ (γ?) [illegible]. — 13 D [illegible]. — *Ib.* Dβ [illegible]. — 14 D [illegible]. — *Ib.* β add. [illegible]. — 16 γ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 18 C [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — *Ib.* D om. [illegible]. — 19 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 20 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 21 D transponit [illegible] post [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 22 D [illegible]. — *Ib.* γ add. [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 24 γ om. [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — *Ib.* γ [illegible] (sic).

tibi parabolas graduum arduorum et ignis et aquae et profundi imi. Si credideris in verba Iesu et foedus cum ipso pepigeris ut audias verba eius praeceptaque eius observes : inde ab illo momento, sive corpore sive spiritu pervenies ad istam mandatorum viam et ad hosce gradus introibis; si per eos ascendere velis et foedus tuum cum Iesu confirmare et videre eum et accipere ab ipso id quod promisit tibi : *Mecum,* inquit, *delectaberis in mensa regni*[1] : nisi humiliaberis velut servus coram omnibus hominibus, bonis et malis, non poteris ascendere ad gradus istos et absolvere viam illam, quae fert ad mansionem, ubi Dñs promisit te delectatum iri. Et si a foedere tuo recesseris, cades in profundum imum, in Hadem ducens, et si mandata transgressus eris, in Gehennam ibis, quae ignis est, et, si eum negaveris, suffocaberis sicut Iscariotes in aqua occulta, suffocante, quae est doctrina Maligni.

3. Audi tamen, quod dixit Dñs[2] : *Arcta*

[illegible]

CDαβγ] — 1 C [illegible] — 2 β [illegible] — 3 γ om. [illegible] — 4 D om. [illegible] — *Ib.* D [illegible] — 5 Dαβγ [illegible] — 6 Dαβγ [illegible] — 7 Dαβγ [illegible] — *Ib.* γ desinit [illegible] — 8 C om. [illegible] — 9 D [illegible] — 10 D om. [illegible] — 11 αβ [illegible] — 12 α [illegible] — *Ib.* D om. [illegible] — 13 Dα om. [illegible] secundo. — 14 D om. [illegible] — 15 α [illegible] — 16 Dαβ [illegible] — 17 D [illegible] (sic). — 18 Dα [illegible] β [illegible] — 19 Dα [illegible] β [illegible] — *Ib.* α om. [illegible] — 20 Dα [illegible] β [illegible] — *Ib.* α [illegible] — *Ib.* β [illegible] — 21 D [illegible] αβ [illegible]

[1] Luc. XXII, 30. — [2] Matth. VII, 14.

[illegible]

est via, quae ducit ad vitam. Quanto arctior est autem illa, quae ad perfectionem et gloriam praestantiorem ducit! Porro Bar Asira dixit : *Humilia teipsum infra omnia, quae in terra sunt; nam si tradideris animam tuam timori Dei, trades animam tuam omnibus tentationibus*[1]. Verumtamen plus quam omnes homines humiliare et sustine tentationes temporis exigui, ut pervenias ad requiem perennem, nec solvas foedus tuum, ne pervenias ad tribulationem incomprehensibilem.

4. Dñs autem nuntiique eius semitas huc et illuc deducentes a celsitudine, recta ascendente, eduxere : non ut robusti retineantur quo minus ascendant, sed infirmorum et parvulorum causa, qui dum infantes et infirmi sunt, nequeunt ascendere per gradus illos. Huius rei gratia hasce semitas produxit, in parte infima graduum et prope eos currentes, ut prope viam ad alta tendentem pergant, donec robusti fiant et crescant, ut facta in eis fortitudine illa via arcta procedant et per illos gradus ascendant, nec timeant et omnino revertantur, aut vertigine correpti[2] ob pueri-

CDαβ] — 3 Dαβ [illegible] — 4 Dαβ Bar Asira] *Scriptura* [illegible] — 5 Dαβ [illegible] — 7 Cαβ [illegible] — *Ib.* D [illegible] — 13 Dαβ [illegible] primo. — 17 CD [illegible] — *Ib.* CD β [illegible] — 18 D om. [illegible] — 20 β [illegible] α [illegible] — 21 D [illegible] — *Ib.* Dα [illegible] — 22 D [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 24 D [illegible]

[1] Eccles. II, 1. — [2] Verbum ܨܪ [צִיֵּר] duas significationes habet : 1) pinxit, delineavit, 2) vertigine correptus est, arabice دير sq. ⁖ Posterior significatio in plurimis lexicis desideratur quidem, at

litatem et infirmitatem suam in imum profundum incidant, aut in aliquam partem prolapsi pereant. Et quoniam afflictio harum semitarum non est tanta, quam viae illius magnae, ideo illas diligunt homines nescientes se in civitatem requiei magnae haud ingressuros esse, nisi viam arctam ineant. Attamen ne sinamus prolongari infirmitatem nostram et differri nimis incrementum nostrum, sed sollerter convalescamus et crescamus et venientes viam instemus, in qua viri strenui procedunt; nam dum in semitis ambulaverimus, quae nobis faciles sunt, anima desolabimur; perfecti enim non erimus, nisi viam arctam instemus.

5. Semitae autem sunt praecepta parva, velut lac infantibus et velut herba infirmis data, quia praecepta magna, quae sunt cibus solidus perfectorum, recipere nequeunt. *Cibus,* ait, *solidus illorum est, qui virtute exercitati sunt*[1]. Vides, qui non possint ascendere infirmi et infantes per hosce gradus. *Ego,* inquit, *fratres, non potui vobiscum loqui velut cum hominibus spiritualibus, sed*

[Syriac text]

[Syriac text]

tamquam infantibus in Christo lac vobis propinavi[1]. *Accedite ergo,* ait, *ad cibum solidum*[2]. *Ego,* inquit, *dum parvulus eram, velut parvulus conversabar in praeceptis parvis; et ubi factus sum vir, irritam feci mentem infantiae meae*[3]; hoc est : reliqui semitas faciles, quae sunt mandata parva, et factus sum, inquit, vir et perfectus evasi. *Imitatores mei estote, sicut ego imitatus sum Christum*[4], et perfectus evasi. Vides eum non potuisse ostendere, dum parvuli et infirmi erant, ut ad altitudinem illam ascenderent, sed semitas, istas, praecepta parva, eis ostendit; et ecce vocat eos, ubi convaluerunt et sanati sunt : venite, instate viam rectam, quae sunt praecepta magna; nam perfecti et robusti manducant hunc cibum et currunt in hac via magna.

6. Et nos, quaeso, quousque erimus pueri? Nonne sanabimur ab infirmitate, ex pueritia facti viri? *Est enim, qui putet se omnia manducare; et is,* inquit, *qui infirmus est, herbas comedit*[5]. Num forte de cibis istis visibilibus loquitur

CDαβγ] — 1 αβ [Syr]. — Ib. αβ add. [Syr] D [Syr]. — 3 C [Syr]. — 6 β om. in textu et add. in margine [Syr]. — 7 Dαβ viam *rectam* [Syr]. — 10 Dαβ [Syr]. — 12 Dαβ [Syr]. — Ib. β [Syr]. — 14 Dαβ [Syr]. — Ib. D [Syr]. — 15 α [Syr]. — 17 D [Syr]. — 20 Dαβ *perfectionis* [Syr]. — Ib. Dαβ add. [Syr]. — 21 Dαβ om. [Syr]. — 24 γ inc. [Syr].

mentionem eius faciunt Bar Bahlul in *Lexico* (ed. R. Duval col. 1665 : [Syr] iuxta bar Serôšwaï = يسدرون ويستطون) et P. Cardahi in *Al-Lobâb* (vol. II, pag. 368 *a* s. rad. [Syr]). — [1] Hebr. v, 14.

CDαβγ] — 1 Dαβγ [Syr]. — 3 γ *nec dedi vobis* cibum [Syr]. — Ib. D [Syr] et om. [Syr]. — 4 γ [Syr] et om. [Syr]. — 5 Dαβγ *educabar* [Syr]. — 6 D [Syr]. — Ib. D om. [Syr] .... [Syr]. — Ib. γ [Syr]. — 7 αβγ [Syr]. — Ib. γ om. [Syr]. — 9 β om. [Syr] primo. — Ib. αγ om. [Syr] ... [Syr]. — 10 β om. [Syr]. — 11 Dαβγ add. [Syr]. — 12 Dβ [Syr]. — 13 Dαβγ add. [Syr]. — 14 Dγ *triumpharunt* [Syr]. — 15 D [Syr]. — Ib. D [Syr]. — 16 Dαβγ [Syr]. — Ib. Dαβγ *viri* [Syr]. — 17 α [Syr]. — 19 D [Syr] α [Syr]. — 20 Dαβ [Syr]. — Ib. D *confortabimur* [Syr] βγ [Syr]. — Ib. Dγ [Syr]. — 21 Dα [Syr]. — 22 D [Syr]. — Ib. Dαβγ [Syr].

[1] I Cor. III, 1. — [2] Citatum? — [3] I Cor. XIII, 11. — [4] I Cor. IV, 16. — [5] Rom. XIV, 2.

Apostolus? Ecce enim qui omnia comedit, inter solitarios parvus est, nec, ut illi, praestans. Et ecce, idem Apostolus praecipit nobis : *Sic expedit nobis, ne manducemus carnes nec bibamus vinum*[1]. Etiam Dñs hortatur nos : *Ne graventur corda vestra cibo carnium et ebrietate vini et cura vitae*[2]. Nonne liquet Paulum eum vocare infirmum, cuius conscientia infirma et scientia parva est, non vero ieiunantem, qui panem et olus et salem manducat? Nam si ieiunet, oret : praestat, qui talis est; sed eum, qui mandata magna non observat, sugillat, ipsum infirmum appellando. Est tamen, qui vim habeat ad omnia mandata magna audienda et retinenda et observanda et ad mandata magna parvaque discernenda. Et est, qui mandata magna ne audire quidem valeat, quia cognitio ipsius infantilis est, aut conscientia aegra. Mandata magna sunt gradus illi, de quibus locutus sum, quae si non recipiat, parva [amplectatur], quae sunt semitae, quas dixi, in quibus currit, donec convalescat et sanetur. Si autem obiens ex

[1] Rom. XIV, 21. — [2] Luc. XXI, 34.

hoc mundo exierit, dum in semitis istis est, in mansione vitae erit, nec perit, velut is, qui revertitur a via arcta et in profundum imum Hadis incidit; etsi in semitis incedat, quas Dñs nuntiique eius straverunt, quae sunt mandata parva infantium et infirmorum causa dicta : in mansione erit requiei et salutem suam bene consequetur, quanquam civitatem magnam et mansionem illam, ubi Dñs facie ad faciem apparet, non ingredietur, nisi veniens ascendat per illos gradus, qui sunt praecepta magna et consulta.

7. De conversatione prophetarum et Vetere Testamento superius tractavimus[1], qua ratione auscultemus libros prophetarum et legem Moysis[2]; decet nos igitur Spiritui inhaerere et ei morem gerere et respicere Novum Testamentum quod est Iesus Christus, eumque imitari, qui factus est initium et consummator fidei nostrae. Nam ecce Apostolus ait : *Fecit testamenta, primum et novissimum, unum testamentum et legem*

[1] Vide supra Serm. IX. — [2] Vide supra Serm. XI.

praeceptorum, quibus opus non erat, praeceptis suis abrogavit, ut his duobus testamentis, quae unum Evangelium fecit, homines de novo crearet[1]. Donec nempe venit Christus, sub Lege fuimus, quae instar tutoris erat nobis, praepositi domui Dei. Sicut nempe epitropos praeest domui viri magni, donec heres convalescat, cum vero inquam, heres, quem paterfamilias reliquit, fit vir, familia eius non est amplius subdita tutoribus seu oeconomis : sic etiam nos, qui domestici Dei sumus, dum Novum Testamentum latebat, sub lege Veteris Testamenti eramus, velut sub tutore. Hodie vero, postquam heres domus apparuit, non sumus sub manu tutorum, sed sub manu patris familias, qui est filius Messias in Novo Testamento, Dñs Iesus Christus. Quemadmodum heres iste mundi huius dum parvulus est, tutoribus subest operatio eius et factus vir exigit et tollit hereditatem suam, quam ipsi pater adscripsit, a tutoribus[2]: sic etiam, dum Christus occultus erat, servi et domestici [eius] sub tutoribus

[1] Eph. II, 15 sq. — [2] Gal. IV, 1 sq.

erant. Hodie vero, postquam apparuit, velut heres ille adultus, qui abstulit possessiones patris sui a tutoribus et oeconomis, etiam mancipia eius cognoverunt se recepisse dominum et accurrentes ad ipsum confugiunt; ipse vero liberavit nos a iugo servitutis peccati et oneribus gravibus Veteris Testamenti, et subegit nos iugo suavi et levi Novi Testamenti et oneribus levibus[1]. Tulit namque praecepta magna Veteris Testamenti, in quibus pendebat tota vis Legis et Prophetarum, et ea infixit Novo Testamento et colligens totam vim eius primam et novissimam, eam in unico Testamento Novo posuit, ut nos discernentes intelligamus, quaenam sit virtus eius, quae ex Lege et Prophetis conformis est duobus illis mandatis, et eam cum virtute Novi Testamenti permisceamus et in via illa procedamus, quam nobis Dñs Iesus stravit, et ad mansionem illam perveniamus, ex qua primus pater noster, Adam, egressus est.

8. Itaque fili, in Novo Testamento consiste, sitque maius in oculis tuis omnibus testamentis, sicuti [reapse] maius

[1] Matth. XI, 28 sq.

est, quia in illo perficitur voluntas Dei beneplacens et perfecta in spiritu. Porro Paulus scripsit : *Vae illis, qui computant Testamentum filii Dei velut cuiuslibet. Spiritui gratiae contumeliam inferunt, qui coaequant testamentum Dñi cum* [testamento] *cuiuslibet*[1], quia illa sanguine animalium mutorum obsignata sunt, illud vero obsignatum est sanguine rationali et casto et sancto triduani (?) Dñi Iesu Christi. Igitur dilige Novum Testamentum, ut tibi viam rectam demonstret ex illo egredientem, qua cito pervenitur ad civitatem sanctorum et ad illam mansionem, in qua perfecti requiescunt, qui in mandatis magnis currunt, quae tibi expositurus sum, ut in ipsis recte et celeriter incedas.

9. Via perfecta haec est : *qui non valedicit toti cognationi suae, non est par ei*[2]. Semita autem, quae te ab ipsa deducit est : *cohabita cum parentibus tuis,* eosque honora, licet *mens ipsorum terrenis adstricta sit*[3]. Haec autem : *cohabita cum parentibus* et moderatoribus

[Syriac text]

CDαβγ] — 1 β [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac]. — 2 D [Syriac]. — 3 D [Syriac] (sic). — *Ib.* γ [Syriac]. — 4 γ *apostolus* [Syriac] [[Syriac] et om. [Syriac]. — 5 Dαβγ [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — *Ib.* Dαβγ add. [Syriac] [[Syriac]. — 7 γ [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac] D *absolutae sunt* [Syriac]. — 8 γ [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — 9 Dα [Syriac]. — *Ib.* γ om. [Syriac] D [Syriac]. — 10 γ [Syriac] et om. [Syriac]. — 14 D [Syriac]. — 15 Dαβγ [Syriac]. — 17 D *perfectionis* [Syriac]. — 18 Dαβγ [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac] βγ [Syriac]. — *Ib.* Dαβγ [Syriac]. Sensus lectionis est : Qui non relinquit omnem *immunditiam;* sed [Syriac] sine dubio spuria correctio est lectionis antiquioris [Syriac], quam C exhibet; agitur enim ipso contextu teste de amore *cognatorum;* correctio, quam codices reliqui exhibent, ad mitigandam duritiam assertionis textui illata esse videtur. — *Ib.* D *non est me dignus* [Syriac] [[Syriac]. — 19 Dαβγ [Syriac] [[Syriac]. — 20 C om. [Syriac]. D [Syriac]. — 22 β add. : et *dilige moderatores tuos* [Syriac] [[Syriac]. — *Ib.* Dαβγ om. [Syriac] ... [Syriac].

[1] Hebr. x, 29. — [2] Cf. Matth. x, 37; Luc. xiv, 26. — [3] Ex. xx, 12; Deut. v, 16; Eph. vi, 1 sq.

[Syriac text]

tuis eosque honora : liberis, qui et ipsi terrenis dediti sunt, hac ratione bonum est cum parentibus manere eosque honorare et per ipsos salvari.

10. Via perfecta haec est : *Conicice omnes homines quasi te praestantiores esse*[1]. Semita autem, quae prope viam pergit parvulorum et infirmorum causa, haec est : *Si quis frater fornicator est, aut maledicus, aut avarus, aut ebriosus, cum tali,* inquit, *ne panem quidem manducare*[2]; ne infans aut infirmus decidat de hoc praecepto, quod gradus magnus est : hanc ei semitam produxit spiritus, ut prope gradum illum currat, donec convalescat aut sanetur, ut recta veniens per eum ascendat, sicut dicit Apostolus : *Venite,* inquit, *modo, qui viri facti estis ad hunc cibum solidum*[3]. Si enim concessisset infantibus infirmisque, ut peccatores meliores se esse supponerent, commixti cum eis opera ipsorum fecissent et decidissent ex altitudine summa gradus magni praecepti illius; paululum autem eos deduxit ad gradum imum,

CDαβγ] — 1 Dαβ [Syriac] γ [Syriac]. — 2 CDγ [Syriac]. — 3 Dαβγ [Syriac]. — 4 αγ [Syriac] D *et gaudeant* de ipsis [Syriac]. — 5 Dγ om. [Syriac]. — 6 γ om. [Syriac]. — 7 C [Syriac]. — 8 γ om. [Syriac]. — 9 αγ [Syriac] D [Syriac]. — *Ib.* Dαβγ *cum eiusmodi* [Syriac] [[Syriac]. — 10 D [Syriac]. — 13 D [Syriac] αβγ [Syriac] [[Syriac]. — 14 Dαβγ [Syriac] [[Syriac]. — 16 Dαβγ om. [Syriac]. — 17 D *perfecti* [Syriac] [[Syriac]. — 18 γ add. [Syriac] [[Syriac]. — 19 D [Syriac]. — *Ib.* C [Syriac]. — 20 Dαβγ om. [Syriac]. — 21 αβγ om. [Syriac].

[1] Phil. ii, 3. — [2] I Cor. v, 11. — [3] Hebr. v, 14.

donec confortarentur et sanarentur; hoc est : separavit eos de medio malorum, donec acciperent virtutem ex alto, ne inter malos ingressi virtute destituti perirent; hoc est : ne sine fortitudine ad gradum ascendentes vertigine correpti deciderent.

11. Via perfecta, qua fortes perfecti efficiuntur, haec est : *Beati pacem facientes cum omnibus, quia filii Dei vocabuntur*[1]. *Et modestia vestra nota sit omnibus hominibus*[2]. Semita autem, quae te ab ea deducit, est : *Neminem in via salutate*[3]. Et *delinquentes corripite*[4]. Hoc infirmo conscientia, infantili cognitione, dictum est, ne causa salutationis simplex [cum sit] decidat et laedatur; sive vero, ne ideo, quod delinquens non corripiatur, alius, qui ipsi similis est, extollatur, et is, qui paratus est ipsi similis fieri, deficiat. Igitur si salutet infantilis, ubi securus non est, cito transeat et ad domum securitatis suae vadat et apud fortem sit assiduus, qui ipsum doceat, ne subiiciatur et corrumpatur penes illum, quem nescit, utrum verax sit, an mendax; ideo

[1] Matth. v, 9. — [2] Phil. iv, 5. — [3] Luc. x, 4. — [4] I Thess. v, 14.

arcebat infantilem a salutatione, ne inscius captivaretur. Pacificus igitur sit cum omnibus hominibus, bonis et malis, et familiaritatem auditumque nolit praestare, nisi ubi securus sit et perspectum habeat et noverit se illos solide educaturos et firmiter constituturos esse.

12. Via perfecta haec est : *Benedic maledicenti tibi, dilige eos qui te oderunt ora pro illo, qui te vexat et persequitur te*[1]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Reputa eum, qui non obedit, velut ethnicum et publicanum*[2]. — Hoc infirmo dictum est : *reputa eum, qui non obedit, tamquam ethnicum*, et noli eum percutiendo occidere.

13. Via perfecta haec est : *Nolite curam habere, quid manducetis et quid induatis*[3]. Semita vero, quae te ab illa deducit, haec est : *Operamini et comedite panem*[4] et nemini molesti sitis. — Hoc ei, qui prodigus est, dicitur; quia caelestia non operatur ieiunio, oratione, vigiliis, humilitate : dicit ei : saltem

[1] Matth. v, 44. — [2] Matth. xviii, 17 —. [3] Matth. vi, 25. — [4] II Thess. iii, 12.

terrestria operare et eleemosynas impertire, nec sis omnino otiosus ab utroque, ne malitia superatus omnia genera nequitiae confingas.

14. Via perfecta haec est : *Viri, qui uxores non ducunt, et mulieres, quae viris non nubunt, velut angeli erunt, nec mori poterunt*[1]. Et *qui non relinquit uxorem et filios et cognationem suam et omnia, quae habet in terra, non est me dignus*[2]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Quod Deus coniunxit, vos ne separetis*[3]. — Hoc autem illi, qui se ipsum non diiudicat, nec corpus suum subigit, dictum est; nam melius est ei nubere, nec depravari adulterio et fornicatione : quia non humiliatur nec ieiunat ab escis omnibus, dum corpus eius vegetum et iuvenile est, quoniam non est assiduus in oratione, nec se ipsum ab omni malo custodit et ab omni verbo turpi, nec se ipsum reddit benedictum, sed maledicum, nec humilem, sed elatum et durum, nec filium pacis, sed inimicum et iracundum : propterea superatur concupiscentia corporis et depravatur et devictus condemnatur.

15. Via perfecta haec est : *Virgo, quae*

[illegible]

[illegible]

viro non nubit, et vir, qui uxorem non ducit, Dño placent corpore et spiritu; qui vero matrimonium ineunt, sibi invicem placent[1]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Matrimonium*, inquit, *in honore est, et lectus eorum castus est*[2]. — Hoc pariter ei, qui se ipsum respectu escarum non subigit, nec in ieiunio et oratione assiduus est, dicitur; novit enim cupidinibus devinci eum, qui corpus suum fovet et vacat a cultu spirituali; huic nubere melius est quam libidinosum depravatumque fieri.

16. Via perfecta haec est : *Quae sursum sunt, quaerite; quae sursum sunt, sapite*[3]. Semita vero, quae te ab illa deducit, haec est : *Si quis non laborat, ne comedat*[4]. Hoc pariter de prodigis et de his, qui rebus impertinentibus dant operam : calumniosis, malorum machinatoribus, qui spiritu non operantur, nec corde veritatem reputant, dictum est, ut nemine eos alente terram colant et labore hoc caduco occupati vacent a malis operibus et calumniis et scurrilitatibus.

17. Via recta et perfecta haec est :

CDαβγ] — 1 Dαβγ [illegible]. — 2 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — *Ib.* Dαβγ *et devincat eum..... et fiat* confingens [illegible]. — 4 D [illegible]. — 5 Dαβγ [illegible]. — 6 γ [illegible]. — 7 C [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 8 D [illegible]. — 11 γ *tu ne dissolvas* [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — *Ib.* D add. [illegible]. — 13 Dαβγ [illegible]. — 14 γ *vanus* [illegible]. — 15 C [illegible]. — 16 C om. [illegible]. — 18 γ om. [illegible] secundo. — 19 Dαβγ [illegible]. — 21 α [illegible]. — 22 Dγ [illegible]. — 24 γ om. § 15. — *Ib.* D [illegible].

[1] Matth. XXII, 30. — [2] Matth. X, 37. — [3] Matth. XIX, 6.

CDαβγ] — 1 D [illegible]. — 3 D [illegible]. — 4 Dαβ [illegible] Cf. Hebr. 13, 4 in Pešitta, ad cuius tenorem citatum correctum est. — 6 α in marg. [illegible]. — 8 D [illegible]. — 9 Dαβ om. [illegible]. — *Ib.* D *quae* (desideria) *magnificant* [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible]. — 10 Dαβ add. [illegible]. — 11 D [illegible]. — 14 Dαβ [illegible]. — 15 D add. [illegible]. — *Ib.* Dβ [illegible]. — 16 CD [illegible]. — 17 αγ [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — *Ib.* D om. [illegible]. — 20 D [illegible]. — 21 γ [illegible]. — 22 β [illegible] α [illegible] γ [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 23 Dα *perfectionis* [illegible].

[1] I Cor. VII, 32 sq. — [2] Hebr. XIII, 4. — [3] I Col. III, 1 sq. — [4] II Thess. III, 10.

Da percutienti maxillam tuam et ora pro ipso[1]. Et *solvite,* inquit, *et absolvemini et dimittite et dimittetur vobis*[2]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Quodcunque ligaveritis in terra, erit ligatum et in caelis*[3]. Ecce fili, vide, quomodo dixerit perfecto : *ora pro illo, qui malefecit tibi.* Et orat. Praesulibus autem praecipit : ligate et eiicite peccantem de medio vestri, nec eum percussione percutite; hi tamen ferre non valentes percutiunt eum et peccant. Eo quidem, quod delinquentem ligant, ut corripiatur et alii pertimescant, nec eum imitentur, non peccant, sed a perfectione recedunt, dum in praelatura manent; eo tamen, quod eum percutiunt, peccant, quia etiam a iustitia, perfectione posteriore, deflectunt. Hoc autem praesulibus dictum est, ut hoc effato in caelo et in terra peccantes ligante omnes rebelles conversationi iustitiae ecclesiae subiiciant.

18. Via perfecta haec est : *Qui te secum ducit vi mille passus, vade cum ipso alia duo*[4] *et pacem inito cum ipso.* Semita

[illegible]

CDαβγ] — 2 D [illegible]. — 4 α [illegible]. — 5 γ [illegible]. — 6 Dαβγ [illegible]. — 7 D add. *et magistris* [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — *Ib.* C [illegible] D [illegible] γ [illegible] αβ [illegible]. — 8 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — 9 D [illegible] (sic). — 11 β add. [illegible]. — 12 Dαγ om. [illegible]. — 13 D [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 14 α [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 17 γ [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 18 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — 19 D om. [illegible] et bis ponit [illegible] ante [illegible]. — 20 D [illegible]. — 21 Dαβγ § 18 post § 20 ponunt. — 23 γ om. [illegible].

[1] Matth. v, 39. — [2] Luc. vi, 37. — [3] Matth. xviii, 18. — [4] Matth. v, 41.

[illegible]

vero, quae te ab illa deducit, haec est : *Qui eiusmodi est, separetur a vobis, nec commisceamini cum ipso.* — Hoc infantilibus dictum est, ut a malis recedant, nec in malam eorum voluntatem praecipitentur.

19. Via perfecta haec est : *Noli possidere quidquam in terra*[1]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Qui fur erat, operetur et possideat, ut habeat dare indigenti et vivere*[2]. — Cuique autem notum est multo melius esse hominem laborare et possidere et eleemosynas facere, quam furari et maerore afficere cor proximi sui et condemnari in iudicio et cruciari in finem; et si quis in hoc saeculo deprehendatur, vapulat et moritur, aut exspoliatur exspoliatione et incarceratur et condemnatur in iudicio, hic et illic.

20. Via perfecta et recta haec est : *Qui magnus fieri velit in regno caelorum, se ipsum minorem faciat omnibus hominibus*[4] *et omnes honoret, sicut servus bonus, qui dominos suos honorat.* Semita autem, quae te ab illa deducit, est id ut non intelligas verba Dñi et dicas : *Principes gentium domini earum sunt*[5] et oblitus sis

CDαβγ] — 2 γ [illegible]. — 3 αβγ add. [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 4 D [illegible]. — *Ib.* D om. [illegible]. — 5 D [illegible]. — 6 Dαβγ [illegible]. — 7 D [illegible]. — 9 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 10 α [illegible]. — 11 D [illegible]. — 12 Dαβγ om. [illegible]. — 13 β [illegible] bis ponit. — 14 Dαβγ [illegible]. — 16 om. [illegible] γ [illegible]. — 18 Dγ [illegible]. — 19 D [illegible]. — *Ib.* D [illegible] γ [illegible]. — 20 γ om. [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible]. — 21 D [illegible]. — 22 D [illegible]. — *Ib.* γ desinit [illegible]. — 23 D [illegible] α [illegible] β [illegible].

[1] I Cor. v, 11. — [2] Matth. x, 9. — [3] Eph. iv, 28. — [4] Luc. xxii, 26. — [5] Luc. 25.

verbi Dñi dicentis : *Qui est vobis caput, servus sit vobis*[1], nec perspectum habeas quod dixit : Eiusmodi principatus gentium, quae praeficiunt sibi dominos et potentes, ne sit inter vos : sed tamquam servi honorate alterutrum[2]. Anne tu extolles te, tamquam reges terrae, in quorum corde et prae quorum oculis timor Dei deest et adversus facies ipsorum procedunt[3] et absque misericordia iudicant et condemnant populum sibi subditum et condemnant sine compassione et occidunt absque iure et misericordia et Dñi timore, et hac ratione impietatis rei descendunt in Orcum infimum et ad imam foveam Gehennae inferioris? Audesne tu dicere hoc, qui discipulus Christi appellaris, qui ex caritate omnium servus factus est et vapulans non percussit et homicidas suas diligens ob magnam misericordiam suam et incomprehensibilem humilitatem suam pro eis oravit, ut nos doceret se imitari, nec commoveris, quod imiteris principatus gentium, quorum causa totus mundus gemit ipsis subditus, quem hi diripiunt et sine misericordia trucidant? Si tu haec quae-

[Syriac]

CDαβ] — 1 D *fidei* [Syriac]. — 6 D [Syriac]. — 10 Dαβ [Syriac] (D [Syriac]) [Syriac]. — 11 Dαβ om. [Syriac]. — 12 D — [Syriac]. — 13 D [Syriac]. — 14 D [Syriac]. — 15 D [Syriac]. — *Ib.* Dαβ om. [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — 19 Dαβ [Syriac]. — 20 D [Syriac]. — 21 Dαβ [Syriac]. — *Ib.* αβ [Syriac] D add. *et dicis* [Syriac]. — 22 Dαβ *imitor* [Syriac]. — 23 Dαβ [Syriac]. — *Ib.* Dαβ *populus* [Syriac]. — *Ib.* β [Syriac].

[1] Matth. xx, 25. — [2] Matth. xx, 27. — [3] Id est : *qui gentibus invitis praesunt.*

[Syriac]

ras, non es discipulus Christi! Apage ex Ecclesia Dñi, adhaere regibus gentium magnatibusque earum et facito pessimam tuam voluntatem et esto damnatus; nam lex Christi ab istis hisque similibus longe abest, et tota adminicula bonorum honestorumque [operum] et caritatem et humilitatem sectatur, ut quemque salvet et magnificet in regno Dñi Iesu Christi, Domini fortissimi et potentissimi.

21. Via perfecta haec est : *Assumpto sponso ieiunabunt discipuli*[1] assiduo cum sollertia cordis et corporis sui. Semita vero, quae te ab illa deducit, haec est : *Non id, quod intrat in os, coinquinat hominem, sed quod exit ex ore eius et quod cor eius confingit, quod malum est, coinquinat hominem*[2]. Non ipsi cibi per se coinquinant, sed homo delectatur et aberrans coinquinatur luxuria, cupidinibus erroris et mortis operibusque peccati. Hoc, si quis se ipsum a cibis, qui in lege immundum reddunt, custodiat, dum aliis, qui conscientia puri sunt[3], delectatur et luxuriatur et

CDαβγ] — 1 D add. [Syriac]. — 6 D [Syriac] α [Syriac] β [Syriac]. — 7 Dαβ *sed fili mi sequere ...* [Syriac]. — 8 α [Syriac]. — *Ib.* Dβ *et curre* [Syriac] α [Syriac]. — *Ib.* Dβ [Syriac]. — 9 Dαβ *ut quemque lucreris et proficias* [Syriac]. — *Ib.* C om. [Syriac]. — 14 D [Syriac] αβ [Syriac] γ om. [Syriac]. — 15 D [Syriac]. — 16 Dαβγ om. [Syriac]. — *Ib.* αβγ [Syriac]. — *Ib.* αγ om. [Syriac]. — 17 Dαβγ [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — *Ib.* D add. [Syriac]. — 19 Dβ [Syriac] α [Syriac]. — *Ib.* γ [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — 20 γ om. [Syriac]. — *Ib.* γ desinit [Syriac]. — 21 D [Syriac]. — 22 αβ [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac] α [Syriac] β [Syriac]. — 23 D om. [Syriac]. — *Ib.* Dαβ om. [Syriac].

[1] Matth. ix, 15; Marc. ii, 20; Luc. v, 35. — [2] Matth. xv, 11. — [3] I. e. quos tuta cum conscientia come-

cor et os suum cogitationibus malis et verbis obscaenis implet : dictum est, ut sciat se immundum esse, etiamsi ieiunet ab illa re, quae conscientiam polluat, nisi cor et os suum purificet; nam melius est ei purificato ore et corde comedere, quam ieiunare, dum immundus est; hoc est, neminem posse purificari absque ieiunio et oratione et humiliatione et caritate.

22. Via perfecta haec est : *Ne exeat ex ore vestro verbum turpe*[1]. Semita autem, quae deducit te, ne prope viam accedas, est, si Dñum imitari velis et homines appelles *Progenies viperarum, quomodo possitis facere, quod honestum est, qui mali estis et filii Maligni*[2]? aut si Spiritum imiteris, qui per Paulum locutus est, et homines *insipientes et amentes* appelles[3], nam tibi non dedit eandem potestatem; Dñs enim expers legis est et Paulo Spiritus sanctus permisit ita appellare. Dñs autem ita appellavit homines, ut significaret se eorum dominum esse et potestatem in eos habere et, ut eis indica-

[illegible]

CDαβγ] — 1 D [illegible]. — *Ib.* Dβ [illegible] α [illegible]. — 2 D. [illegible]. — *Ib.* Dα [illegible]. — *Ib.* Dα [illegible]. — 3 D [illegible] αβ [illegible]. — *Ib.* D om. [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible]. — 4 D om. [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — 5 Dαβ om. [illegible]. — *Ib.* Dαβ om. [illegible]. — 6 D om. [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible]. — 7 β [illegible]. — *Ib.* α [illegible] β [illegible]. — 8 γ incip. [illegible]. — *Ib.* γ [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 11 Dαβγ *ex ore tuo* [illegible]. — *Ib.* γ *semita autem, quae te ab ea avertit est...* [illegible]. — 13 D [illegible]. — 14 D [illegible]. — *Ib.* αβγ [illegible]. — 15 Dαβ [illegible]. — 16 Dαβ [illegible]. — 18 D nam non *est* tibi *data* haec potestas [illegible]. — 19 Dγ om. [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 20 γ [illegible]. — 22 αβ [illegible]. — *Ib.* α [illegible] D [illegible].

dere licet. Cf. XIV, 1, ubi Auctor, iustorum esse dicit, animalia immunda a mundis discernere et ex hisce comedere. Exinde concludendum est tempore, quo *Liber Graduum* exaratus est, inter Syros leges aliquas iudaizantes de usu ciborum viguisse. — [1] Eph. IV, 29. — [2] Matth. XII, 34. — [3] I Cor. XV, 36.

[illegible]

ret se eos in fine iudicaturum esse et semet sua sponte humiliasse discipulis suis exemplum proditurum, ut se imitarentur, ne homines cum contemptu dicerent : « sicut Dñs humilis erat verbis et operibus suis, similiter erit mansuetus die iudicii », neve sine timore peccarent, Dñs verbis suis timore perculit auditores suos dicens : *Vae vobis personarum acceptoribus, quia illa die dicet vobis rex : ite, maledicti, in ignem, qui paratus est Maligno et operariis eius*[1], quamquam agendi ratione mansuetus fuit erga omnes. Si autem Dño placuisset, ne se in conversatione sua humiliaret, et omnibus dixisset : « humiliamini verbis et conversatione vestra », quisnam ei imperasset? Num forte servus factorem suum increpare potest? Nequaquam! O homo, numquid praeceptum Dei accusare audes et dicere : « Ego, sicut ipse fecit, faciam »?! Ergo crea creaturas et fove et nutri eas, ut ipse fecit! Licet igitur Dño mortificare et vivificare. Ipse, qui supra potestatem est, humiliavit se et, sicubi verbum durius

CDαβγ] — 1 Dαβγ [illegible]. — 2 Dαβγ [illegible]. — 3 D [illegible]. — 4 C [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible] α [illegible]. — *Ib.* ne *putarent* [illegible]. — 5 β γ [illegible]. — 6 Dβγ *et operibus suis* [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 7 D [illegible]. — 11 D [illegible]. — *Ib.* γ om. [illegible]. — 12 Dαβ *diabolo et angelis eius* [illegible]. — 14 D [illegible]. — 15 Dαβ γ [illegible]. — 16 D [illegible] (sic). — *Ib.* γ om. [illegible]. — *Ib.* D *et operibus vestris* [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — *Ib.* C [illegible], quod in [illegible] corrigi debet. — *Ib.* Dαβγ *anne homo insolens increpabit* [illegible]. — 19 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — *Ib.* αβγ om. [illegible] D [illegible]. — 21 αβγ add. [illegible] D [illegible]. — *Ib.* γ om. [illegible]. — 22 γ add. [illegible]. — 23 αβγ [illegible] D [illegible]. — *Ib.* D [illegible].

[1] Matth. XXV, 41.

dixit, — quia eo tempore ita eum decebat coram audientibus loqui; et nobis praecepit : *Verbum turpe ex ore vestro ne exeat*[1]. Nos itaque, tamquam servi obedientes et subditissimi hac loquamur forma et humilitate, sicut nobis Dñs praecepit, ne nos iuste occidat, quod praeceptum eius transgressi simus.

23. Via perfecta haec est : *Dimitte offendenti quadringenta nonaginta delicta, si te offenderit una die*[2]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Si non obedierit vobis, coram ecclesia separetur, ne commisceamini cum ipso*[3]. Hoc iracundorum et debilium causa dictum est, ne iracundi ob furorem suum damna inferant, neve debiles peccato animum capiant et depraventur, cum nemo eos corripiat. Ipsis autem separatis utraque pars requiem habet : illi, ne in furore suo damna inferant ignominiam delinquentium cernentes, isti, ne ob debilitatem suam damnum patiantur videntes neminem se increpare et hortari, ne tales adeant.

24. Via perfecta haec est : *Beati*

[1] Eph. IV, 29. — [2] Matth. XVIII, 22. — [3] Matth. XVIII, 16 sq. Cf. I Cor. V, 9 sq.; II Thess. III, 14.

mundo corde, quia hi videbunt Deum[1]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Si non dixerit tibi : paenitet me, noli dimittere ei*[2]. Hoc autem duro cervice et depravato dictum est, ut humiliatus a via mala recedat et dicat : « Non amplius eiusmodi rem faciam » et tunc ei dimittatur, quod aliis monito et correptioni fiat, ne audaces effecti deficiant. Hoc autem superiorum est, non perfectorum. Perfecti praelaturam non ambiunt; si autem principatum tenentes perfectionem assequantur, relinquunt praelaturam et tunc perfici possunt; nam perfecti omnes cum humilitate instruunt, nec quemquam vi cogere possunt, uti praesules. Praesulibus autem super singulos locos potestatem habentibus licet poenas repetere de rebus omnibus cum debita iustitia et eum, qui rebellis fit contra collegas, cum aequitate corripere et eiicere e medio eorum, donec paenitentiam agat. Ideo dicit, « *dic et ulciscere* ». Contentionum et culparum vindices nequeunt perfici et fieri pla-

[1] Matth. V, 8. — [2] Cf. Luc. XVII, 3.

cidi suavesque; possunt tamen, si velint, recti esse et iustitiam assequi ope praeceptorum minorum et placere in die illa Dñi; attamen perfectam voluntatem Dñi facere nequeunt : nam non possunt, dum coetibus praesunt, praecepta illa parva relinquere et ad praecepta magna pervenire, quibus fit voluntas Dñi perfecta et accepta, et comedere cibum solidum et perfici passionibus et humilitate et ministerio spirituali.

25. Via perfecta haec est : *Si recordaberis aliquem iracundiam habere contra te, vade, reconciliare ei et tunc veniens*[1] *ora et dic sic : Pater noster, qui es in caelis*[2], *dimitte mihi, sicut dimisi. Et ne me inducas in tentationem*[3]. *Et caritas operit peccata*[4]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Postquam increpasti eum inter te et ipsum et coram tribus, nec audivit te*[5], *coram tota ecclesia traduc eum; et separate malum a vobis*[6], *ne stet vobiscum in oratione*. Hoc iniquorum et delinquentium et eorum, qui his similes sunt, causa dictum est : per-

[1] Matth. v, 23 sq. — [2] Matth. vi, 9. — [3] Matth. vi, 12. — [4] Prov. x, 12; I Petr. iv, 8. — [5] Matth. xviii, 16. — [6] I Cor. vi, 17; II Thess. iii, 14.

mittit Dñs iniuria affecto et praesuli ecclesiae; nam postquam correxistis inique agentem et delinquentem inter vos et illum et coram uno et duobus et tribus et coram tota ecclesia et non obedit, rebellis est homo ille[1]. Perde, inquam, rem et dimitte delictum, nec tibi ruinam inferes, nec pauper fies perdita re illa; et erit adminiculo tibi, quod offensam illam non vindicaveris; et Dñs iudicabit iudicium tuum. *Et separate eum*[2], inquit, ne audax fiat, qui ipsi similis est, et iniquus et delinquens efficiatur instar eius. Igitur si quis non timeat Dñum, recede a peccatis et a ruina eius, immo et a coetu tuo eum excommunica sine verberibus et vinculis; et Dominus poenas repetet ab ipso, nisi paenitentiam agat et pudeat eum et compungatur et recedat ab operibus suis pessimis.

26. Via perfecta haec est : *Esto omnia cum omnibus et omnes instrue, ut omnes lucrifacias*[3]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Noli comedere panem cum adulteris*[4]. Hoc autem prop-

[1] Matth. xviii, 16. — [2] I Cor. v, 13. — [3] I Cor. ix, 22. — [4] I Cor. v, 11.

ter illum, cuius cognitio infantilis est, dicitur, ne panis manducandi causa familiaritatem contrahat cum adulteris, ne eum pariter corrumpant ad instar ipsorum et ipse ob simplicitatem suam seducatur et captivatus pereat.

ܕܝܠܗ ܡܝܕܥܬܗ ܐܡܝܪܐ ܕܝܠܘܕܐ ܒܡܠܟܐ ܡܬܚܒܪܘܬܐ ܕܠܚܡܐ ܢܐܟܘܠ ܥܡ ܓܝܪܐ: ܘܢܚܒܠܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܐܟܘܬܗܘܢ: ܘܗܘ ܒܦܫܝܛܘܬܗ ܢܛܥܐ ܘܡܫܬܒܝܐ ܘܢܐܒܕ܀

27. Via perfecta haec est : *Cuique domui, in quam ingressi eritis, pacem annunciate et orate pro habitatoribus eius*[1]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Si vos non receperint, excutite in eos pulverem vestrum cum iracundia et interrogate, quis sit dignus; intrantes annunciate pacem illic*[2]. Si ita, diligimus eum, qui nos diligit tantum et deficimus in sectanda strenue perfectione. Hoc autem discipulis infantilibus dictum est, ne manentes litigarent et detrimentum subirent ob verba, sicut illic dixerunt discipuli, qui adhuc parvuli erant perfectione : *Dñe, visne, dicamus et descendet ignis et comburet eos, qui nos non receperunt? Et increpavit eos Dñs : Nolite dicere talia, sed diligite inimicos et osores et homicidas vestros*[3]. Hanc ob causam permisit eis excusso pul-

ܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܗܕܐ ܗܝ: ܕܟܠ ܒܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ: ܐܡܪܘ ܫܠܡܟܘܢ ܫܠܡܐ ܘܨܠܘ ܥܠ ܥܡܘܪܘܗܝ. ܫܒܝܠܐ ܕܝܢ ܕܡܣܛܐ ܠܟ ܡܢܗ ܗܢܘ: ܕܐܠܐ ܡܩܒܠܝܢ: ܢܦܨܘ ܒܗܘܢ ܚܠܐ ܕܪܓܠܝܟܘܢ: ܘܫܐܠܘ ܡܢܘ ܫܘܐ: ܒܗ ܘܐܡܪܘ ܫܠܡܐ ܬܡܢ. ܘܐܢ ܗܟܢܐ ܗܘ: ܚܒܝܒܝܢ ܠܢ ܠܡܢ ܕܚܒ ܠܢ ܒܠܚܘܕ: ܘܡܒܨܪܝܢ ܠܢ ܡܢ ܗܘ ܪܕܝܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܕܥܠܝܗ ܕܓܡܝܪܘܬܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܝܠܘܕܐ ܐܡܝܪܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܚܪܘܢ ܢܗܘܘܢ ܐܘ ܢܬܚܣܪܘܢ ܒܡܠܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܠܘܕܐ ܗܘܘ ܒܓܡܝܪܘܬܐ: ܡܪܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܐܡܪ ܘܬܚܘܬ ܢܘܪܐ ܘܬܐܟܘܠ ܐܢܘܢ ܠܗܠܝܢ ܕܠܐ ܩܒܠܘܢ. ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܡܪܢ: ܕܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܐܠܐ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܠܣܢܐܝܟܘܢ ܘܠܩܛܘܠܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܗܘ ܐܦܣ ܠܗܘܢ ܕܢܦܨܘܢ ܚܠܐ

CDαβγ] — 1 D ܕܝܗܒ [ܕܝܠܘܕܐ. — 3 D *et pessumdetur* ܘܢܫܬܚܩܘܢ [ܘܢܫܬܒܝܢ. — 10 Dαβγ ܢܦܨܘ. — 11 D om. ܕܪܓܠܝܟܘܢ. — *Ib.* Dαβγ ܘܫܐܠܘ. — *Ib.* D ܘܐܡܪܘ. — 12 α ܗܘ. — *Ib.* D om. ܗܘ. — *Ib.* α ܚܒܝܒܝܢ. — 13 Dα om. ܠܢ primo. — 14 Dα ܡܒܨܪܝܢ. — *Ib.* α om. ܠܡܢ. — 15 Dαβγ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܝܠܘܕܐ. — 16 D ܕܢܬܚܪܘܢ. — *Ib.* γ om. ܕܢܬܚܪܘܢ ... ܐܡܪܘ. — *Ib.* Dαβγ om. ܢܫܬܒܩܘܢ. — 17 D ܢܬܚܪܘܢ [ܢܗܘܘܢ. — *Ib.* β om. ܐܘ. — *Ib.* α ܢܬܟܫܠܘܢ β ܘܢܬܟܫܠܘܢ. — 18 α om. ܐܡܪ. — 19 Dαβγ ܥܠ ܟܠ ܓܡܝܪܘܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. — 20 D om. ܐܢܬ. — 21 α add. ܡܛܠܗܠܝܢ [ܠܐܡܪܘܢ. — 22 Dα ܐܝܟ. — *Ib.* D ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܠܣܢܐܝܟܘܢ. — 24 γ ܐܦܣ. — *Ib.* D ܕܢܦܨܘܢ. — *Ib.* Dαβγ ܠܗܘܢ.

[1] Matth. x, 12. — [2] Matth. x, 14. — [3] Luc. ix, 53 seq.

ܘܢܬܪܚܩܘܢ. ܘܡܪܢ ܐܝܟ ܕܝܕܥ ܗܘ ܢܥܒܕ ܘܗܘ ܢܕܒܪ ܠܥܒܕܘܗܝ ܒܫܠܡܐ ܘܒܫܝܢܐ: ܐܦ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܢܥܒܕ ܪܚܡܐ ܘܢܩܒܠܘܢ ܦܝܣܐ ܕܫܪܪܗ܀

vere discedere. Et Dñs, sicut novit, faciet, et servos suos in pace et tranquillitate disponet et super omnes misericordiam faciet et accipient persuasionem veritatis eius.

ܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܗܕܐ ܗܝ: ܕܠܐ ܬܐܡܪ ܠܐܢܫ ܕܛܡܐ ܐܘ ܕܡܣܝܒ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܫܡܥܘܢ: ܕܚܘܝ ܠܝ ܐܠܗܐ ܗܕܐ: ܕܠܐ ܠܐܢܫ ܐܡܪ ܕܛܡܐ ܐܘ ܕܡܣܝܒ. ܫܒܝܠܐ ܕܝܢ ܕܡܣܛܐ ܠܟ ܡܢܗ ܗܢܘ: ܕܠܐ ܬܬܚܠܛ ܥܡ ܙܢܝܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܠܫܒܘܪܐ ܐܡܝܪܐ ܕܠܐ ܢܩܪܒܘܢ ܒܛܠܝܘܬܗܘܢ ܠܘܬ ܙܢܝܐ ܕܠܐ ܢܚܒܠܘܢ ܐܝܟ ܥܕ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܚܝܠܐ ܕܪܘܚܐ: ܘܢܬܡܠܘܢ ܡܕܪܟܬܗܘܢ ܒܡܬܝܕܥܢܘܬܐ: ܘܗܝܕܝܢ ܫܠܝܛ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܟܠ ܥܡ ܟܠ܀

28. Via perfecta haec est : *Neminem dicito immundum aut pollutum*, ut dixit Simon : *Deus tribuit mihi, ne quem immundum aut pollutum dicerem*[1]. Semita vero, quae te ab ea deducit, haec est : *Noli commisceri cum fornicariis*[2]. Hoc autem parvulis dictum est, ne ob puerilitatem suam ad fornicarios accedant, ne eos corrumpant, donec virtus Spiritus in eis oriatur et provecta ipsorum cognitione perficiantur. Tunc licebit eis omnia fieri cum omnibus.

ܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܗܕܐ ܗܝ: ܕܡܚܝܒܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ ܕܬܫܩܠܘܢ ܟܘܪܗܢܐ ܕܟܪܝܗܐ. ܘܐܚܝܠܐ ܠܡ ܕܚܓܝܪ ܠܐ ܢܫܬܠܡ. ܫܒܝܠܐ ܕܝܢ ܕܡܣܛܐ ܠܟ ܡܢܗ ܗܢܘ: ܕܒܐܘܪܚܐ ܕܥܡܡܐ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܠܝܠܘܕܐ ܗܝ ܐܡܝܪܐ ܕܠܐ ܢܐܙܠܘܢ ܒܝܢܬ ܥܡܡܐ ܟܕ ܦܫܝܛܝܢ ܐܝܟ ܡܢ ܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ: ܕܠܐ ܢܬܟܫܠܘܢ ܐܝܟ ܐܘ ܢܬܠܗܘܢ ܘܢܬܚܒܠܘܢ ܛܒ܀

29. Via perfecta haec est : *Debetis infirmitatem infirmorum sustinere*[3]. *Et claudus non absumatur*[4]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *In via gentilium ne incedatis*[5]. Hoc autem infantibus dictum est, ne inter gentes abirent, dum essent simplices scientia veritatis, ne scandalizarentur aut offenderentur aut laederentur valde.

CDαβγ] 1 D ܗܘܐ [ܗܘ. — 2 Dαβγ ܒܫܝܢܐ ܘܒܫܠܡܐ. — 3 Dαβγ ܘܐܦ. — 6 Dαβ *gentilis* ܕܥܡܡܐ [ܕܛܡܐ. — *Ib.* Dγ ܡܣܝܒ. — *Ib.* Dαβγ om. ܕܡܣܝܒ ܐܘ ... ܐܡܪ ܕܛܡܐ. — 9 D om. ܠܟ. — 10 Dγ ܬܬܚܠܛ. — 11 D ܢܬܩܪܒܘܢ. — 13 Dαβγ add. ܪܘܚܐ (γ ܕܪܘܚܐ) [ܡܕܪܟܬܗܘܢ. — 15 C ܟܠ .. ܟܠ D ܟܠܗܘܢ .. ܟܠ. — 18 Dαβ om. ܠܡ. — *Ib.* Dγ ne *laedatur* ܢܬܚܒܠ [ܢܫܬܠܡ. — 19 D ܕܒܐܘܪܚܐ. — 20 Dαβγ om. ܗܝ. — *Ib.* γ om. ܐܡܝܪܐ. — 21 D ܒܝܢܬ. — *Ib.* C ܦܫܝܛܝܢ. — 22 Dαβγ ܝܕܥܬܐ. — *Ib.* D ܢܬܟܫܠܘܢ. — *Ib.* Dαβγ om. ܐܝܟ. — 23 γ ܢܬܚܒܠܘܢ ܐܘ ܢܬܬܙܝܥܘܢ D ܢܬܛܪܦܘܢ [ܢܬܠܗܘܢ. — *Ib.* D ܣܓܝܐܐ legit itaque : *ne plurimi scandalizentur et remissi fiant et damnum patiantur*.

[1] Act. x, 28. — [2] I Cor. v, 9 — [3] Rom. xv, 1. — [4] Hebr. xii, 13. — [5] Matth. x, 5.

30. Via perfecta est, quando Dñs publicanos et meretrices vocavit et omnes peccatores et perditos convertit. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Recedite a quovis fratre, qui male ambulat*[1]. Hoc parvulis dicitur, ut a malis elongati strenuos et perfectos sequantur, donec confortentur et accipiant virtutem veritatis et perficiantur; tunc licebit eis agnos fieri inter lupos.

31. Via perfecta haec est : *Mitto vos tamquam agnos inter lupos*[2]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *In civitatem Samaritanorum ne ingrediamini*[3]. Hoc pusillis dicitur, ne ad quemlibet ingrediantur, donec accipiant virtutem ex alto; et quando perfecti steterint in Christo, licebit eis cum omnibus fieri et, ad quem velint, ingredi; dum enim pusilli sunt, ut perfectos sequantur, mittit eos; nec ab ipsorum doctrina recedant, donec eos perfectos in Christo constituant. Perfecti autem cum in omnibus rebus veritatis consummati et timoris expertes sint, huius rei causa non dicunt : « hic locus no-

[illegible]

[illegible]

ster est et hic noster non est » aut : « hic homo noster est et hic noster non est » et quia quemlibet ad mentem suam perducunt (nam veritas Dñi semper per eos victoriam reportat) nec ipsi doctrinam cuiuspiam sequuntur, ideo licet eis cum omnibus fieri, quoniam potens est cognitio ipsorum perfectione et veritate et plena scientiae Dñi : quapropter omnia fiunt cum omnibus, quia cuique noverunt, sicut convenit ei, praecipere. Praesulibus autem singuli subsunt loci, ut cum clementia corripiant, sicut decet, et ubi convenit, discernant cum aequitate, quid coetibus in singulis locis expediat et quid prosit etiam infantibus et etiam infirmis et etiam vitiatis et etiam rebellibus. Perfecti enim, quia per locos plurimos pergunt, verbo cuique convenienter dicto ad alium transeunt locum. Praesules quippe uno loco manentes, nisi hos increpent et nisi illos corripiant, rebelles adhuc rebellabunt, corrupti adhuc peccata perpetrabunt, infirmi deficient, infantes scandalizabuntur, oppressores negligentur, direptores se

CDαβγ] — 1 β [illegible]. — Ib. γ [illegible]. — 2 D [illegible]. — 4 D [illegible]. — Ib. C [illegible]. — 5 Dαβ add. [illegible]. — 6 Dβ [illegible]. — Ib. Dαβγ [illegible]. — 7 β [illegible]. — Ib. α [illegible]. — 8 Dβγ [illegible]. — 10 Dαβγ [illegible]. — 11 Dαβγ [illegible]. — 12 Dαβγ [illegible]. — 13 αβ in *civitates* [illegible]. — 14 D add. [illegible]. — 16 D om. [illegible]. — Ib. Cβ [illegible]. — 17 D [illegible]. — 18 Dαβ add. [illegible]. — 19 α [illegible]. — Ib. Cγ [illegible]. — 20 Dαβγ a *doctoribus suis* [illegible]. — 21 γ [illegible]. — Ib. CDγ [illegible]. — 23 Dαβ [illegible]. — Ib. Dαβγ [illegible]. — Ib. D [illegible]. — 24 α [illegible].

1 I Cor. v, 13. — 2 Matth. x, 16. — 3 Matth., x, 5.

CDαβ] — 1 C om. [illegible]. — 2 Dαβ [illegible]. — Ib. Dβ [illegible]. — 3 D [illegible]. — 5 Dβ [illegible]. — Ib. Dαβ [illegible]. — 6 D om. [illegible]. — 7 C om. [illegible]. — 9 αβ [illegible]. — Ib. Dβ [illegible]. — 10 C [illegible]. — Ib. Dαβ [illegible]. — Ib. Dαβ [illegible]. — 12 Dαβ om. [illegible]. — Ib. Dαβ add. [illegible]. — Ib. D [illegible]. — Ib. C [illegible] in textu [illegible] addit in margine α [illegible] Dβ [illegible]. — 13 D [illegible]. — Ib. β *dimittant* [illegible]. — 14 D [illegible]. — Ib. C [illegible] (sic.) — 15 D om. [illegible]. — Ib. Dαβ [illegible]. — 17 D [illegible]. — 18 D [illegible]. — Ib. D [illegible]. — 20 Dαβ [illegible]. — Ib. D [illegible] et om. [illegible]. — Ib. D [illegible] αβ [illegible]. — 21 CDαβ [illegible]. — 22 D [illegible]. — 23 D add. [illegible]. — Ib. CD [illegible].

extollent, oppressis iustitia denegabitur direptique gement. Igitur fratres, intelligamus, quid sit praesulum; nec id nos, qui perfecti sumus, aut perfectionem quaerimus, attingamus. Etiam vos, praesules, intelligite conversationem perfectionis et nolite tonare contra nos et nos in re nostra criminari et odisse gratis et persecutione deterrere sine causa a ministerio, in quo nos oportet ambulare et omnes adire et omnes hortari et cum caritate humilitateque docere, quod Dñs Iesus nos docuit et nobis in sua persona demonstravit et revelavit gratia misericordiaque sua.

32. Via perfecta haec est : *Sinite crescere zizania cum tritico donec ea convertam in messe, ne forte eradicetis triticum cum zizaniis*[1], *cum nesciatis, quid sint zizania; nam zizania convertuntur fiuntque triticum*[2]. Semita vero, quae te ab illa deducit, haec est : *Separate eos, qui peccant, e medio coetu*[3], ne stent inter triticum, ne eos parvuli imitentur, neve per illos infirmi scandalizentur.

33. Via perfecta haec est. *Si diligatis eum, qui vos diligit tantum,*

ܡܬܪ̈ܘܪܒܝܢ ܘܡܬܥܠܝܢ ܘܡܬܛܠܡܝܢ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ ܘܡܬܒܙܙܝܢ ܘܡܬܟܪܝܢ. ܢܣܬܟܠ ܗܟܝܠ ܐܚܝ̈ܢ ܡܢܐ ܗܘ ܕܒܪ̈ܝܫܐ: ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܗܢܐ ܕܓܡܝܪ̈ܐ ܚܢܢ ܐܘ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܒܥܝܢܢ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܪ̈ܝܫܐ ܐܣܬܟܠܘ ܕܘܒܪ̈ܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܘܠܐ ܬܪܥܡܘܢ ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܕܝܠܢ ܬܫܒܩܘܢ ܠܢ ܘܬܣܢܘܢ ܡܓܢ ܘܒܪܕܘܦܝܐ ܬܟܠܘܢ ܠܢ ܡܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܒܗ ܘܠܐ ܠܢ ܠܡܗܠܟܘ ܘܠܘܬ ܟܠܢܫ ܢܐܙܠ ܘܠܟܠܢܫ ܢܒܥܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܢܠܦ ܐܝܟ ܕܐܠܦܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܘܒܦܪܨܘܦܗ ܚܘܝܢ ܘܓܠܝ ܠܢ ܒܛܝܒܘܬܗ ܘܒܪܚܡܘܗܝ܀

ܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܗܕܐ ܗܝ: ܫܒܘܩܘ ܠܙܝܙܢܐ ܢܪܒܐ ܥܡ ܚܛܬܐ ܥܕܡܐ ܕܡܗܦܟ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܒܚܨܕܐ: ܕܠܡܐ ܬܥܩܪܘܢ ܚܛܬܐ ܥܡ ܙܝܙܢܐ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܙܝܙܢܐ. ܡܛܠ ܕܙܝܙܢܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܘܗܘܝܢ ܚܛܬܐ. ܫܒܝܠܐ ܕܝܢ ܕܡܣܛܐ ܠܟ ܡܢܗ ܗܕܐ ܗܝ: ܦܪܘܫܘ ܐܢܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܛܝܢ ܡܢ ܓܘ ܟܢܘܫܬܐ: ܕܠܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܝܢܬ ܚܛܬܐ: ܘܠܐ ܢܬܕܡܘܢ ܒܗܘܢ ܙܥܘܪ̈ܐ: ܘܠܐ ܢܬܟܫܠܘܢ ܒܗܘܢ ܟܪ̈ܝܗܐ܀

ܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܗܕܐ ܗܝ: ܕܐܢ ܬܪܚܡܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪ̈ܚܡܝܢ ܠܟܘܢ ܒܠܚܘܕ:

ܘܐܢ ܬܫܐܠܘܢ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܝ̈ܟܘܢ ܒܠܚܘܕ ܡܢܐ ܗܝ ܙܕܝܩܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܡܟܣ̈ܐ ܘܥܡ̈ܡܐ ܘܚܛ̈ܝܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ. ܐܠܐ ܐܚܒܘ ܠܡܢ ܕܣܢܐ ܠܟܘܢ ܘܪܕܦ ܠܟܘܢ ܘܢܣܓܐ ܫܠܡܟܘܢ ܥܠ ܛܒ̈ܐ ܘܥܠ ܒܝ̈ܫܐ. ܘܗܘܘ ܕܡܝܢ ܠܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠܝܗܘܢ ܫܘܝܐܝܬ. ܫܒܝܠܐ ܕܝܢ ܕܡܣܛܐ ܠܟ ܡܢܗ ܗܕܐ ܗܝ: ܐܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܘܠܝܕܘܥܟ. ܘܡܢ ܕܢܥܒܕ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܡܬܩܪܝܢ ܒܫܡܐ ܕܬܠܡܝܕܘܬܐ ܕܡܫܝܚܐ: ܠܐ ܐܡܪ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ. ܘܗܕܐ ܦܫܩ ܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ ܠܟܠܢܫ ܥܒܕܘ ܛܒܬܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܡܪ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܠܡܥܒܕ: ܠܒܢܝ̈ ܒܝܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܡܫܝܚܐ: ܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܙܕܩ ܘܗܕܐ ܝܬܝܪܐ ܗܝ ܕܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܬܠܡܝ̈ܕܐ ܕܡܫܝܚܐ܀

ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܘܪܚܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ: ܕܦܘܩܕܢ̈ܐ ܡܟܝ̈ܟܐ ܘܪ̈ܘܪܒܐ ܕܚܘܒܐ ܘܕܡܝ̈ܢ ܠܗܘܢ ܘܪ̈ܘܪܒܢ ܡܢܗܘܢ ܘܫܘ̈ܝܢ ܠܗܘܢ: ܕܒܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܐܬܐܡܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܠܡܗܘܐ ܚܝܠܬܢ̈ܐ: ܕܒܟܠܗ ܚܝܠܗܘܢ ܢܬܟܬܫܘܢ ܠܡܣܬܟܠܘ ܘܠܡܕܪܟ ܐܝܢܐ ܗܝ ܪܘܡܐ ܘܦܬܝܐ ܘܥܘܡܩܐ ܘܐܘܪܟܐ ܕܝܠܗܘܢ

et si salutetis fratres vestros tantum, quae est iustitia vestra? nam etiam publicani et gentiles et peccatores sic faciunt. Verumtamen diligite eum, qui vos odit et persequitur, et multiplicetur salutatio vestra bonis et malis[1]. Et *similes*, inquit, *estote Patri in caelis, qui solem suum oriri facit et demittit super eos pluviam suam aequaliter*[2]. Semita autem, quae te ab illa deducit, haec est : *Dilige proximum et notum tuum*[3]. Et, *qui fecerit*, inquit, *uni horum, qui appellantur nomine discipulatus Christi, non*, ait, *peribit merces eius*[4]. Quod explicans Paulus, cuique, inquit, benefacite. *Sed si*, inquit, *velitis amplius quid facere domesticis fidei Christi, licet vobis, et praestantissimum est, quod discipulis Christi facitis*[5].

34. Haec autem via perfecta mandatorum mansuetorum et magnorum caritatis eorumque, quae ipsis similia et maiora et paria sunt in Novo Testamento, his, qui robusti volunt fieri, dicta sunt, ut omnibus viribus exercitarentur ad intelligendum et comprehendendum *quaenam sit altitudo et*

CDαβ] — 4 α om. ܣܢܐ secundo. — *Ib.* D ܘܓܡܝܪܘܬܐ et om. ܐܘ. — 5 Dαβ ܒܥܝܢܢ. — 6 D ܐܝܠܝܢ [ܠܐܚܪ̈ܢܐ. — 7 CD ܘܢܫܓܘܢ (sic). — *Ib.* D ܘܢܥܘܠܘܢ (sic). — 9 D ܘܠܐ. — *Ib.* Dαβ ܠܗܘܢ. — 11 Dβ om. ܥܡܗ. — 13 αβ ܘܡܬܡܫܡܫܢܘ. — 15 Dα *germinare* ܢܪܒܐ [ܢܐܒܕ. — *Ib.* Dαβ donec *separabo* ܕܡܦܪܫ [ܕܡܗܦܟ. — 16 Dαβ ܚܛܬܐ. — 18 α ܠܗܘܢ. — 20 αβ ܦܪܘܫܘ. — 22 Dαβ om. ܒܗܘܢ. — 23 D ܐܝܠܝܢ ܕܪ̈ܚܡܝܢ.

[1] Matth. XIII, 30. — [2] Non liquet an etiam finis enuntiati citatum sit. — [3] Matth. XVIII, 16.

CDαγ] — 1 CDβ ܘܐܢ ܬܫܐܠܘܢ. — *Ib.* D ܒܫܠܡܐ. — 3 Dαβ ܐܠܐ ܐܢ [ܐܠܐ. — 5 D ܫܠܡܟܘܢ. — 6 Dαβ add. ܐܝܟ ܘܗܘܘ. — 7 D ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠܝܗܘܢ. — 11 Dαβ om. ܠܐ. — *Ib.* D ܐܓܪܗ. — 12 β ܦܫܩ [ܦܫܩ. — 13 Dα ܐܢ. — *Ib.* D ܒܝܬܐ. — *Ib.* β ܨܒܝܢ. — *Ib.* D om. ܠܐ. — 14 Dαβ om. ܠܡܥܒܕ. — 15 D om. ܝܬܝܪܐ ... ܠܒܢܝ̈ ܐܢܫ. — 19 D ܕܡܝ̈ܢ ܠܗܘܢ ܘܪ̈ܘܪܒܢ. — 20 D ܘܫܘ̈ܝܢ. — 21 ܕܒܕܝܬܩܐ D ܕܒܕܝܬܩܐ. — *Ib.* ܚܝܠܬܢ̈ܐ. — *Ib.* Dαβγ ܢܬܟܬܫܘܢ [ܢܬܟܬܫܘܢ. — 23 D ܐܝܢܐ [ܐܝܢܐ ܗܝ. — *Ib.* Cβ ܘܠܡܕܪܟ. — *Ib.* D ܗܘ ܗܘ α ܗܘ ܗܘ.

[1] Luc. VI, 32 sq. — [2] Matth. V, 45. — [3] Matth. V, 43; Lev. XIX, 18. — [4] Marc. IX, 40. — [5] Gal. VI, 10.

profunditas et longitudo et latitudo cum omnibus sanctis[1]; et ope virtutis ascendere possunt ad gradus viae illius arctae et angustae et arduae, quae ad illam ducit civitatem, in qua Sancti habitant cum Dño Iesu, rege gloriae.

35. Semitae autem, quae prope viam illam procedunt, sunt mandata parva, data parvulis velut lac, infirmisque quasi herbae; nam dum parvuli sunt scientia et infirmi sunt etiam conscientia, non possunt ad ista mandata magna caritatis et perfectionis pervenire. Quapropter Dñs et praecones eius semitas eis straverunt, ut in his mandatis parvis et his minoribus et paribus in Novo Testamento prope viam illam magnam procederent, donec pueri crescerent et infirmi sanarentur, ut strenuo crescerent et cito convalescerent et viam magnam praeceptorum magnorum ingrederentur et per eam procedentes ad sanctorum ascenderent civitatem. Dum enim infantiles et infirmi sunt, nequeunt ascendere per gradus illos maximos et expedit eis in semitis prope

ܦܬܝܐ: ܘܐܦܫܘ ܒܚܝܠܐ ܕܢܣܩܘܢ ܠܗܠܝܢ ܡܣܩܬܐ ܕܗܘ ܐܘܪܚܐ ܩܛܝܢܬܐ ܘܐܠܝܨܬܐ ܘܡܪܩܠܬܐ: ܕܡܘܒܠܐ ܠܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܗ ܩܕܝܫܐ ܥܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ܀

ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܫܒܝܠܐ ܕܡܗܠܟܝܢ ܠܩܘܒܠܗ ܕܗܘܝܐ ܐܘܪܚܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܙܥܘܪܐ ܕܝܗܝܒܝܢ ܠܫܒܪܐ ܐܝܟ ܚܠܒܐ ܘܠܟܪܝܗܐ ܐܝܟ ܝܪܩܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܕܥܠܐ ܕܫܒܪܝܢ ܒܡܕܥܗܘܢ ܘܟܪܝܗܝܢ ܐܦ ܒܬܐܪܬܗܘܢ ܕܢܐܬܘܢ ܠܗܠܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܕܚܘܒܐ ܘܕܓܡܝܪܘܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܕܪܫܘ ܠܗܘܢ ܡܪܢ ܘܟܪܘܙܘܗܝ ܫܒܝܠܐ ܕܒܗܠܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܙܥܘܪܐ ܘܒܐܝܠܝܢ ܕܒܨܝܪܝܢ ܡܢܗܘܢ ܘܫܘܝܢ ܠܗܘܢ ܒܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ: ܕܢܗܠܟܘܢ ܠܘܬ ܩܘܒܠܗ ܕܗܘܝܐ ܐܘܪܚܐ ܪܒܬܐ ܥܕܡܐ ܕܪܒܝܢ ܛܠܝܐ ܘܡܬܐܣܝܢ ܟܪܝܗܐ: ܘܒܚܪܝܦܘܬ ܟܕ ܪܒܝܢ ܘܒܥܓܠ ܢܬܚܠܡܘܢ: ܘܢܥܠܘܢ ܠܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܪܒܬܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܘܢܪܕܘܢ ܘܢܣܩܘܢ ܒܗ ܠܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܟܡܐ ܕܛܠܝܢ ܘܟܪܝܗܝܢ: ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܕܢܣܩܘܢ ܒܗܠܝܢ ܡܣܩܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܘܦܩܚ ܠܗܘܢ ܕܢܗܠܟܘܢ ܒܗܠܝܢ ܫܒܝܠܐ

CDαβγ] — 1 Dαβγ ܘܐܦܫܘ. — Ib. Dαβγ om. ܒܚܝܠܐ — Ib. β ܢܣܩܘܢ. — Ib. γ om. ܠܗܠܝܢ. — 3 D ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܡܠܟܐ. — 5 Dαβγ ܕܫܘܒܚܐ. — 7 D ܕܗܘܐ ܕܝܢ. — Ib. Dαβγ ܐܝܬܝܗܘܢ. — 8 D ܕܝܗܒܝܢ (sic). — 10 D ܠܗܠܝܢ. — Ib. αβγ ܡܕܪ̈ܝܟܗܘܢ. — Ib. CDγ ܘܡܪ̈ܝܥܝܢ. — Ib. Dαβγ om. ܐܦ. — 11 α ܒܬܐܪ̈ܬܗܘܢ. — Ib. Dαβγ om. ܪܘܪ̈ܒܐ. — 12 γ ܘܕܓܡܝܪܘܬܐ. — Ib. Dαβγ ܕܪܫܘ. — 14 C ܘܒܐܝܠܝܢ. — 15 α ܒܕܝܬܩܐ γ ܒܕܝܬܩܐ. — Ib. α ܢܗܠܟܘܢ. — Ib. γ ܠܘܬ ܩܘܒܠܗܘܢ. — 18 Dαβγ om. ܟܕ. — Ib. D ܢܬܚܠܡܘܢ ܘܒܥܓܠ. — 19 Dαβγ ܘܢܥܠܘܢ. — Ib. Dαβγ om. ܪܒܬܐ. — 21 CD ܡܫܟܚܝܢ — 22 D ܒܗܠܝܢ α ܒܗܠܝܢ. — 23 Dβγ ܘܦܩܚ.

[1] Eph. III, 18.

ܠܩܘܒܠܗ ܕܐܘܪܚܐ: ܘܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܘܢܐܒܕܘܢ ܟܠܗ ܟܠܗ ܐܘ ܢܣܛܘܢ ܘܢܦܠܘܢ ܒܗ ܒܥܘܡܩܐ ܬܚܬܝܐ ܘܢܚܬܘܢ ܠܫܝܘܠ ܟܕ ܚܝܝܢ: ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܚܝܠܐ ܕܡܢܗܘܢ ܛܠܝܢ ܘܡܢܗܘܢ ܟܪܝܗܝܢ܀

ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܪܚܡ ܟܠ: ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ ܫܠܝܚܐ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ: ܒܗܠܝܢ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܡܬܩܢܐ. ܘܓܡܝܪܘܬܐ ܗܝ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܕܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܗܘܝܐ: ܒܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܐܠܝܨܬܐ ܘܩܛܝܢܬܐ ܡܫܬܠܡܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܘܪܚܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܐܙܠܐ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܢ ܘܥܐܠܐ ܠܓܢܘܢܗ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܫܒܝܠܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܙܥܘܪܐ: ܠܐ ܡܛܝܢ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܢ ܘܠܐ ܥܐܠܝܢ ܠܓܢܘܢܗ: ܐܠܐ ܡܬܟܠܝܢ ܠܗܘܢ ܒܐܘܬܘܢܐ ܕܚܝܐ ܕܠܒܪ ܡܢ ܓܢܘܢܗ ܕܡܪܢ. ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܐܪܕܝܢ ܒܗ ܒܐܘܪܚܐ ܓܡܝܪܬܐ: ܗܠܝܢ ܚܕܝܢ ܒܚܕܘܬܗ ܕܡܪܢ ܘܡܫܬܒܚܝܢ ܥܡܗ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܐܚܕܐ ܒܚܕܘܬܟ ܘܐܫܬܒܚ ܐܦ ܒܝܪܬܘܬܟ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܪܗܛܝܢ ܒܗܠܝܢ ܫܒܝܠܐ: ܦܫܝܢ ܠܗܘܢ ܒܐܘܬܘܢܐ ܕܚܝܐ ܕܡܛܝܒܝܢ ܠܟܠܚܕ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ: ܘܠܐ ܥܐܠܝܢ ܠܗ ܠܚܕܘܬܐ ܕܡܪܢ: ܘܐܦ ܠܐ ܡܫܬܒܚܝܢ ܥܡܗ.

viam procedere, ne retro conversi penitus intereant aut deviantes in profundum imum decidant et vivi in orcum descendant; carent enim virtute, cum quidam ex eis infantes, alii infirmi sint.

36. Caritas autem, quae omnia diligit, quam Apostolus omnibus charismatibus maiorem declarat[1], magnis illis mandatis acquiritur; et perfectio illa, quam Dñs angelis similem esse dixit[2], via illa arcta et angusta[3] consummatur. Haec quidem via praeceptorum magnorum ad domum Dñi ducit et ad thalamum eius intrat; semitae autem praeceptorum minorum ad domum Dñi non pertingunt, nec ad thalamum eius ingrediuntur, sed retinentur in mansionibus vitae citra thalamum Dñi; qui vero in via illa perfectionis procedunt, gaudent in gaudio Dñi et cum ipso conglorificabuntur, sicut scriptum est: *Gaudebo in gaudio tuo et glorificabor quoque in haereditate tua*[4]. Qui autem in hisce currunt semitis, in mansionibus vitae restant, quae cuique paratae sunt iuxta opera eius, nec ad gaudium Dñi

CDαβγ] — 1 Dαβ add. ܠܒܣܬܪܗܘܢ] ܠܗܘܢ. — 2 β ܘܢܦܠܘܢ. — 4 D ܚܝܝܢ. — 5 C ܛܠܝܢ α ܛܠܝܢ. — Ib. CDα ܟܪܝܗܝܢ. — 6 α ܗܘ ܟܠ. — 7 Dαβ add. ܗܘ [ܠܗ. — Ib. C ܡܘܗܒܬܗ. — 8 Dαβ ܒܗܠܝܢ. — Ib. D *imperitur* ܡܬܦܩܕܐ] ܡܬܩܢܐ. — 9 α ܘܓܡܝܪܘܬܐ ܐܦ D ܓܡܝܪܘܬܐ ܐܦ β ܘܐܦ ܓܡܝܪܘܬܐ. — 10 D αβ ܗܘܝܐ. — Ib. Dαβ ܩܛܝܢܬܐ ܘܐܠܝܨܬܐ. — 11 D ܡܫܬܠܡܐ ܘܡܫܬܡܠܝܐ αβ ܡܫܬܡܠܝܐ. — Ib. Dαβ add. ܘܪܒܬܐ [ܪܘܪܒܐ. — 13 Dαβ ܙܥܘܪܐ. — 14 α ܘܥܐܠܝܢ. — 15 D ܡܬܟܠܝܢ. — 16 γ incipit ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ praemissis verbis ܬܘܒ ܡܛܠ. — 17 γ ܐܘܪܚܐ ܓܡܝܪܬܐ ܐܝܟ ܕܝܢ. — 20 Dαβγ om. ܐܦ. — 22 D ܐܝܟ ܠܟܠ. — 23 D ܚܕܘܬܗ ܕܡܪܢ ܥܐܠܝܢ ܠܗ. — 24 Dαβγ ܘܐܦܠܐ.

[1] I Cor. XIII, 13. — [2] Matth. XXII, 30. — [3] Matth. VII, 14. — [4] Ps. CVI, 6.

ingrediuntur, nec cum ipso conglorificantur, nec eum facie ad faciem vident in thalamo gloriae et in laetitia faciei eius. Sin autem, considera id, quod tibi ostensurus sum, quomodo non ferant infantes et infirmi vim viae istius, propter quod et semitae stratae sunt eis.

37. Dic puerili mente : « Vade, servito Dño ieiunio et oratione et disce veritatem eius et alios quoque confirma et, postquam confirmasti, noli curam habere victus et vestitus » et ecce videbis, quomodo pereat caelum et terra in oculis eius, et dicet tibi : « Nisi serviero, non vivam? » Et dic infirmo et exagitato, qui adhuc confortatus non est : « Vade, placato inimicos tuos, qui tibi temere malefecerunt » et vide, quomodo corripiatur vertigine et cadat de gradu isto, si vadat ascensurus per illum! Si enim reconciliaturus abierit et inimicus verbum turpius auditui eius intulerit, non id ferre poterit; sed eo ipso, quod conturbetur et altercetur cum eo, titubans titubat et cadit, etiamsi non decidat in imam voraginem Hadis, sed inter rupes, quae in hocce sunt gradu, cadens confringitur et vix surget aut tibi neutiquam persuadebitur,

ܘܐܦܠܐ ܚܙܝܢ ܠܗ ܐܦܐ ܠܘܩܒܠ ܐܦܐ ܒܓܢܘܢܐ ܕܫܘܒܚܗ ܘܒܚܕܘܬܐ ܕܦܪܨܘܦܗ. ܘܐܠܐ ܚܙܝ ܡܕܡ ܕܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܐܝܟ ܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܝܠܘܕܐ ܘܟܪܝܗܐ ܚܝܠܗ ܕܗܢܐ ܐܘܪܚܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܫܒܝܠܐ ܟܒܝܫܢ ܠܗܘܢ.

ܐܡܪ ܠܗ ܠܛܠܝܐ ܒܛܠܝܘܬܗ: ܙܠ ܦܠܘܚ ܠܡܪܢ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܘܐܠܦ ܫܪܪܗ ܘܐܦ ܠܐܚܪܢܐ ܫܪܪ ܘܡܐ ܕܫܪܪܬ ܠܐ ܐܨܦ ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܘܕܬܟܣܝܬܐ: ܘܗܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܝܟ ܐܒܕܐ ܐܪܥܐ ܘܫܡܝܐ ܒܥܝܢܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܟ: ܕܐܠܐ ܦܠܚ ܐܢܐ ܠܐ ܚܝܐ ܐܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܟܪܝܗܐ ܕܫܓܝܫ ܘܡܥܩܐ ܘܠܐ ܚܝܠ ܥܕܟܝܠ: ܙܠ ܪܥܝ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟ ܗܠܝܢ ܕܐܒܐܫܘ ܠܟ ܡܓܢ. ܘܚܙܝ ܐܝܟ ܪܘܙ ܘܢܦܠ ܡܢ ܗܢܐ ܡܫܘܚܬܐ: ܐܢ ܐܙܠ ܕܢܣܩ ܒܗ. ܟܕ ܐܙܠ ܕܢܬܪܥܐ ܘܒܥܠܕܒܒܗ ܗܘ ܒܡܠܬܐ ܣܢܝܬܐ ܫܡܥܬܐ: ܠܐ ܡܨܐ ܡܣܝܒܪ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܡܬܕܠܚ ܘܢܦܠ ܥܡܗ: ܡܬܬܙܝܥ ܘܢܦܠ ܐܦܢ ܠܐ ܢܦܠ ܒܥܘܡܩܐ ܕܫܝܘܠ ܬܚܬܝܐ ܐܠܐ ܒܝܢ ܟܐܦܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܗܢܐ ܡܫܘܚܬܐ ܢܦܠ ܘܡܬܬܒܪ ܘܠܡܚܣܢ ܩܐܡ: ܐܘ ܠܐ ܡܬܬܦܝܣ ܠܟ ܟܠ ܟܕ ܕܢܐܙܠ ܢܬܪܥܐ. ܡܢ ܕܚܠܬܗ ܠܐ ܣܠܩ

CDαβγ] — 1 D [illegible] α [illegible]. — 3 D [illegible]. — *Ib.* γ add. [illegible] et om. [illegible] .... [illegible]. — 6 β [illegible]. — 7 α [illegible]. — 8 Dαβγ [illegible]. — 9 γ [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 10 αβ [illegible] D [illegible]. — 11 Dαβγ [illegible]. — 12 αβ [illegible]. — 13 D [illegible]. — 16 D [illegible]. — 17 α om. [illegible]. — 18 D *et audit ab* adversario [illegible]. — 20 γ [illegible]. — 21 D [illegible]. — 22 Dαβγ [illegible]. — 24 Dαβ [illegible]. — 25 α om. [illegible].

ܠܗ ܒܗܢܐ ܡܫܘܚܬܐ. ܘܠܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܚܝܠܐ ܒܪܓܠܘܗܝ ܡܢ ܟܘܪܗܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܘܡܫܢܩ ܠܗ: ܘܠܡܪܢ ܠܐ ܒܥܐ ܘܠܐ ܢܣܒ ܚܝܠܐ ܡܢ ܪܘܡܐ ܕܒܗ ܢܬܪܥܐ ܠܗ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܐܝܟ ܕܫܠܝܚܐ ܟܕ ܫܐܠܘ ܢܣܒܘ: ܘܠܐ ܐܬܚܠܡ ܕܢܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܢܪܡܐ ܡܝܐ ܒܡܫܓܬܐ: ܘܢܫܝܓ ܪܓܠܝ ܡܒܙܚܢܘܗܝ ܘܡܫܠܡܢܘܗܝ: ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܡܪܢ ܠܣܟܪܝܘܛܐ. ܘܡܛܠ ܕܡܫܬܢܩ ܗܘ ܒܟܘܪܗܢܐ ܣܓܝܐܐ: ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܟܕ ܡܚܐ ܠܗ ܐܢܫ ܘܕܚܐ ܠܗ ܕܢܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܢܚܘܪ ܒܫܡܝܐ ܘܢܐܡܪ ܐܝܟ ܐܣܛܦܢܘܣ: ܡܪܝ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܬܬܩܝܡ ܠܗ ܗܕܐ ܚܛܝܬܐ: ܠܗܢܐ ܕܡܢ ܚܛܦܢܝ ܘܐܪܡܝܢܝ ܘܗܐ ܒܥܐ ܠܡܩܛܠܢܝ.

ܚܙܐ ܐܢܬ ܕܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܝܠܘܕܐ ܟܕ ܙܥܘܪܝܢ ܚܝܠܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܟܪܝܗܐ ܕܢܣܩܘܢ ܒܗܠܝܢ ܕܪܓܐ ܥܣܩܐ ܘܐܠܝܨܐ ܡܛܠ ܕܥܕܟܝܠ: ܚܝܠܐ ܘܠܐ ܩܒܠܘ ܡܢ ܪܘܡܐ. ܐܠܐ ܡܢ

ut vadat reconciliari; et prae timore suo ne paululum quidem ascendet in hoc gradu, cum nulla adsit virtus in pedibus eius prae infirmitate magna, quae in ipso est eumque torquet, nam Dñum non implorat nec virtutem ex alto suscepit, cuius ope inimicos suos reconciliaret, sicut Apostoli petentes acceperunt, nec adhuc convaluit, ut surgens supra pedes suos aquam infunderet in pelvim et lavaret pedes irrisorum traditorumque suorum, sicut Dñs fecit Iscariotae. Et quoniam magna torquetur infirmitate, si quis eum percutiat et protrudat, non potest super pedes consistere et caelum intueri et dicere ut Stephanus : Dñe Iesu Christe, *ne hoc ipsi peccatum imputetur*[1], huic, qui me abripuit et proiecit et ecce occidere vult me.

38. Vides infantes, cum sint parvuli, non ferre virtutem praeceptorum horum magnorum, nec posse infirmos per istos gradus arduos et angustos ascendere, quia adhuc virtutem ex alto non acceperunt. Attamen qui mente parvulus est et cito vult crescere, quaerat

CDαβγ] — 3 γ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — 4 Dγ [illegible]. — 5 γ [illegible]. — 6 D [illegible]. — 10 D [illegible] αβ [illegible] γ [illegible]. — 11 D [illegible]. — 12 Dα [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 13 D [illegible]. — *Ib.* Dβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ om. [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 14 Dαβγ add. [illegible]. — 15 Dαβγ [illegible]. — 16 D [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — *Ib.* Dαβγ [illegible]. — 17 Dαβγ [illegible]. — *Ib.* D [illegible]. — 20 CDγ [illegible]. — 21 D [illegible]. — 22 C [illegible]. — 23 γ desinit [illegible]. — *Ib.* Dαβ [illegible].

[1] Act. VII, 59.

sibi nutricem; et, qui infirmus est, postulet a Dño, ut verbum verax recipere possit; det quoque ei, qui potest infirmitatem tollere, locum, ut se cito sanitati restituat, ut virtus in se oriatur, et petat et oret, ut sibi Deus aut homo Dñi spiritualis indicet, quomodo serviat Dño in spiritu ope mandatorum magnorum caritatis, et videat spiritu oculis cognitionis suae viam illam, in qua immaculatus spiritu incedat ad civitatem illam spiritualem. Spiritu enim potest fieri cum domino mandatorum et is dat ei virtutem ad diligendum se et ad observanda praecepta sua et ad perfectionem consequendam; hoc est : Dominus faciet in ipso voluntatem suam perfectam; sin autem, non potest fieri iuxta voluntatem eius perfectam. Attamen, filioli, ad viam hanc arctam accedamus; perferamus modicam tribulationem, ut ad locum requiei perveniamus. — Ecce superius omnia exposuimus sermone isto, qui dicitur « praeceptorum distinctivus ». Legite, discite, comprehendite omnia cum humilitate et orate pro me et memores mei estote, quando procedentes pervenieritis ad mansionem magnam tranquillitatis et sanctitatis et caritatis.

39. Ecce attende igitur dilectissime, quomodo fugiant homines viam perfectam, quae consistit in praeceptis magnis, quibus spiritu servitur Dño, propter tribulationem graduum, quae in ea occurrunt, et ambulent in semitis, quae sunt mandata parva, quia in istis non incurrunt tantam tribulationem, quam in via illa. Etenim per illas a gradibus excelsis declinantes toti ad radicem eorum, prope viam magnam pergunt. Si quis namque delinquentem in se separet, aut vinciat, aut ei inimicus fiat, aut eum velut gentilem reputet, aequanimior fit, quia voluntatem suam contra eum effecit, saltem ex multo modicum[1], et restat a perfectione. Atqui expedit mihi, ne delinquentes corripiam nec restem a perfectione et excludar a civitate sanctorum et a facie Dñi Iesu. Nec noverunt, qui fugiunt tribulationem, hos ipsos gradus arctos et angustos recta tendere ad civitatem regis nostri; ne vero affligantur, mandata petunt parva, quibus protegantur. Nam dicente eis aliquo : « Macte,

[1] Cf. infra Serm. XIX, 5.

sustinete modicam tribulationem et ecce ad respirium pervenietis » sicut scriptum est[1] : *Immisisti me in ignem et aquam et eduxisti me in refrigerium : propterea adibo domum tuam cum honore*[2] — videbis, quomodo incedant homines inter ignem et aquam et sufferant tribulationes plurimas et tunc perveniant ad domum Dñi et introeant in requiem eius.

40. Homines autem contenti sunt ambulando in semitis, quae non sunt tam molestae quam ipsa via, et perfici et haereditare volunt portionem magnam ignorantes, nisi se immiserint in afflictionem horum mandatorum magnorum, dum in hoc saeculo tempus habent, eos perfectum non iri; nam de repente fit dies exitus eorum et velut fur venit nec amplius poterunt pervenire ad civitatem illam magnam, in qua rex noster manifestus apparet facie ad faciem. Licet vero salutem suam alibi iuxta opera sua obtineant: illa tamen civitate sanctorum eorum, qui mandatis magnis observandis et caritate perfectionem consecuti sunt et tunc ex hoc saeculo egressi sunt, pri-

[Syriac]

CDα] — 1 D quibus *alantur* [Syriac]. — *Ib.* Dα om. [Syriac]. — *Ib.* C [Syriac]. — 2 Dα [Syriac]. — 3 α [Syriac]. — 4 α [Syriac]. — 5 α [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — *Ib.* Dα om. [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — 6 α add. *et reddam tibi vota mea* [Syriac]. — *Ib.* Dα [Syriac]. — 7 CDα [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 8 D [Syriac]. — 9 D [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — 10 D [Syriac]. — 12 α [Syriac]. — 13 α [Syriac]. — 14 D om. [Syriac] α [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac]. — 15 C om. [Syriac]. — 16 α [Syriac] D [Syriac]. — 17 Dα [Syriac]. — 18 Dα add. [Syriac]. — 19 Dα om. [Syriac]. — *Ib.* Dα om. [Syriac]. — 21 α om. [Syriac]. — 22 D [Syriac]. — 23 Dα [Syriac]. — 24 C [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — *Ib.* Dα add. [Syriac].

[1] Ps. LXVI, 11 sq. — [2] Apodosis aliqua deesse videtur.

[Syriac]

vantur nec in eam intrare poterunt, quoniam ignorabant legem eius nec conversati sunt iuxta voluntatem perfectam et acceptam regis eiusdem. An nescitis, ignorantem legem et praecepta et cunctos usus regis huiusce terreni, nisi totam voluntatem eius fecerit, in palatium eius intrare non posse[1]! Sic etiam rex caelestis occultus et manifestus : qui totam novit voluntatem eius acceptam et perfectam eamque facit, introibit in civitatem eius et cum ipso habitabit in saecula saeculorum incomprehensibiliter, nec computabuntur dies eius, nec numerabuntur anni novi huius saeculi, sed mille anni huius mundi ne velut unus quidem erunt saeculi illius novi, quod paratum est iustis, qui praecepta eius custodierunt; huius enim saeculi dies non praeteribunt, nec anni numerabuntur, quod aedificatum et constructum est luce incomprehensibili et perenni.

Desinit sermo decimus nonus de praeceptis viae perfectionis et de distinctione ipsorum praeceptorum. Eiusdem auctoris.

CDα] — 1 Dα *et sicut rex terrestris, nisi quis noverit leges et praecepta eius et fecerit* [Syriac]. — 2 C add. [Syriac]. — 8 Dα om. [Syriac]. — *Ib.* D [Syriac], et om. [Syriac]. — 9 α [Syriac]. — 12 Dα [Syriac]. — 13 Dα *neque computabitur vita novi illius saeculi, lucis,* [α in luce] *incomprehensibilis, perennis.* [Syriac]. — 21-23 C desinit [Syriac] D [Syriac].

[1] Cf. *Past. Hermae*, Sim. 1, 1-4.

SERMO VIGESIMUS

DE GRADIBUS ARDUIS IN VIA CIVITATIS DÑI

1. Tres sunt gradus ardui nimis in via illa, quae fert ad civitatem Dñi Iesu. Primus hic est : Si quis inimicos habeat, quamquam ipse neminem offendit nec quemquam contristavit, adeat inimicos sibi et odio habentes se gratis eosque reconciliet. Secundus hic est : Ne quis operetur pro victu animae suae aut pro vestimento corporis sui et renunciet omnibus, quae possidet. Et tertius hic est : *Decet viros caste levare manus coram Domino sine ira et sine cogitationibus malis*[1]; hoc est : habentes

BEZNα] — In titulo B ... E ... Z *De Libro Graduum, sermo de gradibus* ... N *De Libro Graduum indicationes utiles.* ... et in fine tituli addit : *eiusdem* ... — 3 N add. *Christi* ... — *Ib.* N add. ...

[1] I Tim. II, 18.

cor mundum a peccato, sicut pater noster Adam cor mundum habuit, antequam legem transgressus esset.

2. Ad gradum quidem illum, ubi homo cum humilitate inimicos sibi gratis reconciliet, cum ieiunio multo et oratione strenua et longa ascenditur. Ad gradum autem illum, ubi homo sollicitudinem non habeat nec operetur, spei Dñi [insistendo] ascenditur. « Si nempe ascendam, ascendam; si restem, restabo, » hoc est a Dño et ab emendicando misere victu et vestitu, et : « Si moriar, moriar, et si vivam vivam, dummodo ne cursum viae illius magnae irritem ». Victus igitur vestitusque causa spe hac concepta ascenditur ad hunc gradum; is autem maximam tribulationem proponit sibi perferendam, nam se in mortem praecipitat, sicut dixit Dñs : *Qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam*[1].

3. Alius vero gradus ille, quo tendatur ad perveniendum in civitatem Dñi Iesu Christi, omnium graduum maxime arduus est. Quod in hoc gradu

BEZNα] — 1 N add. et *sine peccato* ... — 2 N om. ... — 3 N *priusquam peccatum fecisset et transgressus esset*... — 6 Z om. ... — 12 N om. ... — 13 E ... — *Ib.* N ... — *Ib.* E ... sed prima manus L super ... adnotavit. — 15 N ... — *Ib.* N om. ... — 16 B ... — 17 N *tribulationes ... multas* ... — *Ib.* N om. ... — 18 E ... N ... — 20 N ... — 21 EZα *ultimus* ... — 22 EZα ... N om. — 23 B ... — 24 N ... et om. ...

[1] Matth. x, 39.

perveniatur ad caedem et in ipso resistatur usque ad sanguinem in agone contra peccatum, atque multos dari gradus in via Dñi, supra exposuimus: omnes isti difficiles sunt, quia ad omnes cum sufferentia ascenditur: tres tamen gradus isti summopere ardui sunt; et alius ille gradus, ubi observatis omnibus praeceptis peccatum totum evellatur et cogitationes et fruges eius e corde, illius peccati, quod patri nostro Adam et matri nostrae Evae insitum est die, quo peccaverunt, et discurrens ad omnes posteros eorum pervenit: hic gradus maxime arduus est; quo propior est civitati Dñi, eo difficilior eoque magis arduus est, quia nonnisi per tribulationes ascenditur ad eum. Si quis nihilominus ad eum ascenderit, vincet et eripietur a captivitate mortis. Sic sunt homines, qui hos gradus percurrant; et ubi ad huncce perveniant gradum, fascinati prae difficultate eius, restent et sileant et ante civitatem Dñi maneant, nec in eam intrent commoti arduitate gradus istius, aut redeant retrorsum, aut magno elongentur spatio a civitate Dñi in qua cum sanctis suis manifestus habitat.

ܠܩܛܠܐ ܘܒܗ ܩܐܡ ܐܢܫ ܥܕܡܐ ܠܕܡܐ ܒܐܓܘܢܐ ܕܠܘܩܒܠ ܚܛܝܬܐ: ܟܕ ܕܐܦ ܠܗ ܕܝܢ ܒܐܘܪܚܗ ܕܡܪܢ ܡܣܩܬܐ ܣܓܝܐܬܐ: ܗܠܝܢ ܕܐܡܪܢ ܠܗ ܡܢ ܠܥܠ: ܘܟܠܗܝܢ ܥܫܝܢܝܢ ܕܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܗܘ ܣܠܩ ܠܗܝܢ ܐܝܟ ܠܟܠܗܝܢ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܬܠܬ ܣܓܝ ܩܫܝܢ. ܘܗܘܐ ܗܘ ܡܣܩܬܐ ܐܚܪܬܐ: ܕܟܠ ܕܢܛܪ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܦܘܩܕܢܐ: ܥܩܪ ܠܗ ܠܚܛܝܬܐ ܟܠܗ: ܘܠܡܚܫܒܬܗ ܘܠܦܐܪܘܗܝ ܡܢ ܠܒܐ: ܗܝ ܚܛܝܬܐ ܕܐܬܢܨܒܬ ܒܐܒܘܢ ܐܕܡ ܘܒܐܡܢ ܚܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܛܘ ܘܪܕܝܐ ܘܐܬܬ ܒܟܠܗܘܢ ܝܠܝܕܝܗܘܢ: ܗܢܐ ܡܣܩܬܐ ܗܝ ܣܓܝ ܩܫܝܐ. ܐܝܟ ܕܩܪܝܒܐ ܝܬܝܪܐ ܠܡܕܝܢܬܗ ܕܡܪܢ: ܗܟܢ ܩܫܝܐ ܘܡܥܠܢܐ ܕܐܠܐ ܐܢ ܒܐܘܠܨܢܐ ܠܐ ܣܠܩ ܠܗ ܐܢܫ. ܐܢ ܣܠܩ ܠܗ ܕܝܢ ܐܢܫ ܙܟܐ ܘܡܬܦܠܛ ܡܢ ܫܒܝܐ ܕܡܘܬܐ: ܗܟܢܐ ܕܐܦ ܐܢܫܐ ܕܪܕܝܢ ܠܗܠܝܢ ܡܣܩܬܐ: ܘܟܕ ܕܡܛܝܢ ܠܗܢܐ ܡܣܩܬܐ ܐܡܪܝܢ ܘܩܝܡܝܢ ܡܢ ܩܫܝܘܬܗ ܘܫܬܩܝܢ ܩܕܡ ܬܪܥܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܡܪܢ ܘܠܐ ܥܐܠܝܢ ܠܗ̇: ܡܛܠ ܕܙܝܥܝܢ ܡܢ ܩܫܝܘܬܗ ܕܗܢܐ ܡܣܩܬܐ ܐܘ ܗܦܟܝܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܐܘ ܛܒ ܣܓܝܐܐ ܪܚܩܝܢ ܡܢ ܠܘܬ ܡܕܝܢܬܗ ܕܡܪܢ: ܗܝ ܕܥܡܪ ܒܗ̇ ܓܠܝܐܝܬ ܥܡ ܩܕܝܫܘܗܝ܀

BEZNα] — 2 N ܐܝܟ ܕܒܥܐ ܐܦܢ [ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܗ. — 3 N om. ܕܝܢ. — 4 N om. ܗܠܝܢ ... ܠܥܠ. — 5 E ܥܫܝܢ. — *Ib.* N om. ܗܘ. — 7 α ܐܠܐ ܗܠܝܢ. — *Ib.* B *mali* ܒܝܫܢ [ܩܫܝܢ E ܩܫܝ. — *Ib.* N ܘܗܘܝܘ (sic) [ܘܗܘܐ ܗܘ. — 8 EZα *ultimus* ܐܚܪܝܐ. — *Ib.* EZNα ܦܘܩܕܢܘܗܝ. — 12 N ܘܐܙܠܬ. — 13 N ܣܓܝ [ܣܓܝܐ. — 15 N ܘܡܥܠܢܐ. — *Ib.* N *magno cum certamine* ܒܐܓܘܢܐ ܪܒܐ [ܒܐܘܠܨܢܐ. — 16 EZNα ܐܢ ܣܠܩ ܠܗ ܐܢܫ. — *Ib.* N ܘܐܢ. — *Ib.* EZα om. ܠܗ. — 18 N ܐܢܫܐ α ܐܢܫܝܢ. — *Ib.* E ܕܠܡ. — *Ib.* N ܕܝܢ ܟܕ [ܘܟܕ. — 20 N ܘܫܬܩܝܢ ܘܩܝܡܝܢ. — *Ib.* N ܠܬܪܥܗ. — 21 N ܕܡܪܢ EZα ܕܡܪܢ. — *Ib.* E ܕܠܡ (sic). — 23 N ܘܣܓܝܐܐ [ܐܘ ܛܒ. — 24 N *in qua habitant sancti eius* ܕܥܡܪܝܢ. — N om. ܗܝ.

ܩܫܝܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܡܣܩܬܐ ܡܛܠ ܕܐܓܘܢܐ ܥܒܕ ܒܗ ܐܝܟ ܠܘܩܒܠ ܚܛܝܬܐ ܘܡܛܠ ܕܐܢ ܣܠܩ ܠܗ ܠܗܢܐ ܡܣܩܬܐ ܥܐܠ ܠܗ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܢ. ܚܪܝܦܐܝܬ ܘܡܪܝܪܐܝܬ ܩܝܡܐ ܠܘܩܒܠܗ ܕܐܘ ܡܘܒܕܐ ܐܘ ܐܒܕܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܗܘ ܐܬܠܝܛܐ ܕܚܙܐ ܠܗ ܕܩܝܡܐ ܠܘܩܒܠܗ ܡܪܝܪܐܝܬ: ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܕܡܠܟ ܠܗ ܡܪܢ: ܡܪܝܪܐܝܬ ܡܬܟܬܫ ܥܡܗ ܘܥܒܕ ܐܓܘܢܐ ܠܘܩܒܠܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܡܣܩܬܐ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܠܐ ܡܛܝܬܘܢ ܠܩܛܠܐ ܘܠܐ ܩܡܬܘܢ ܒܐܓܘܢܐ ܥܕܡܐ ܠܕܡܐ ܠܘܩܒܠ ܚܛܝܬܐ. ܬܘܒ ܐܡܪ ܛܪܦܘܗܝ ܕܐܝܠܢܐ ܝܒܝܫܐ ܘܫܒܛܘܗܝ ܘܣܘܟܘܗܝ ܦܣܩܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܥܕܡ ܬܘܒܐ ܡܛܝܬܘܢ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܥܫܝܢ: ܘܠܐ ܐܬܒܛܠܘ ܗܟܝܠ ܚܛܗܐ ܕܡܬܚܙܝܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܟܕ: ܛܪܦܐ ܐܦܠܐ ܠܚܛܝܬܐ ܕܐܬܚܙܝ: ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܛܪܦܘܗܝ ܘܫܘܟܝܘܗܝ ܘܣܘܟܘܗܝ ܕܚܛܝܬܐ ܒܛܠܬܘܢ: ܟܕ ܕܡܛܝܬܘܢ ܠܗ ܠܥܩܪܗ: ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܝܟܢ ܩܛܠܐ ܘܐܓܘܢܐ ܕܥܒܕܐ ܥܡܟܘܢ ܚܛܝܬܐ ܘܚܝܠܘܬܗ ܕܣܛܢܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܡܢ ܠܒܪ ܩܪܒܐ ܘܡܢ ܠܓܘ ܕܚܠܬܐ: ܡܢ ܠܒܪ ܡܩܪܒܝܢ ܚܝܠܘܬܐ

4. Hic autem gradus arduus est, quia in illo committitur pugna contra peccatum et, quoniam si quis ad hunc gradum ascenderit, in domum Dñi intrabit. Acerbe et vehementer se ei opponit peccatum, nam aut perdit, aut perit. Hanc ob rem etiam athleta videns sibi illud vehementer resistere, ne ad locum, quem ei Dñs promisit, vadat, vehementer cum eo congreditur proeliumque facit cum ipso. De hoc gradu dicit Paulus: *Non pervenistis ad caedem, nec restitistis in agone contra peccatum usque ad sanguinem. Adhuc,* inquit, *folia et surculos et ramos ligni aridi abscinditis, nec adhuc ad radicem pervenistis nescientes, quam fortis sit evulsu*[1]; hoc est: adhuc ne peccata quidem visibilia, quae sunt folia et surculi et rami peccati, devicistis; cum autem ad radicem perveneritis, tunc videbitis caedem et agonem, quae vobiscum inibit peccatum exercitusque Satanae, sicut scriptum est: *Foris pugna, intus timor*[2]: foris pugnant exercitus Satanae et intus stat peccatum in agone. Totum igitur, cur hic gradus difficilis

BEZNα] — 3 N add. *novit peccatum* ܘܝܕܥܐ ܚܛܝܬܐ [ܘܡܛܠ. — 9 N add. *etiam ille* ܐܦ ܗܘ [ܥܡܗ. — 13 N om. ܕܥܒܕܐ ܐܓܘܢܐ. — 14 EZα ܗܘ ܛܪܦܐ. — *Ib.* N ܫܒܛܐ [ܫܒܛܘܗܝ. — 17 EZNα ܡܬܚܙܝܢ. — 18 Z ܐܦ ܠܐ. — 21 N ܕܝܢ [ܟܕ. — 22 Nα ܚܙܝܬܘܢ. — 23 ENZ ܘܚܝܠܘܬܗ.

[1] Hebr. XII, 14. — [2] II Cor. VII, 5.

sit, est, quia illic evellitur mors occulta, quam gustavit Adam transgresso peccato et omnes cogitationes peccati, quod in homine foeda quaeque cogitat, sicut dixit Dñs : *In corde sunt omnes cogitationes homicidii et adulterii et falsi testimonii et omnium nequitiarum, quae perpetrat homo*[1]. Intus et extrinsecus sollicitat eum peccatum illud, quod est mors illa, quam parentes nostri Adam et Eva gustarunt praevaricatione praecepti primi. Dum enim homo extra seipsum opera turpia committit, quae in ipso peccatum ab intus cogitat, peccatum ipsi intus valde non aggravatur. At praecisis operibus turpibus, ubi pugnando devincit spiritus nequam secum extrinsecus pugnantes, et abscissis peccatis manifestis ad radicem internam procedit, quae intus flores producit et foris nocet multis, sicut dixit Paulus : *Videte, ne forte radix amaritudinis producat flores et noxam inferat plurimis*[2].

[illegible]

BEZNα] — 2 B [illegible] — 3 ENZα [illegible] — 6 ENα [illegible] Z [illegible] — *Ib.* N om. [illegible] — *Ib.* B [illegible] — 7 N *quod homo cogitat ab intus* [illegible] — *Ib.* EZNα om. [illegible] — 8 EZ [illegible] α [illegible] N om. — *Ib.* N add. [illegible] — *Ib.* Z .... [illegible] — *Ib.* N add. *nequitiae* [illegible] — 9 N [illegible] — *Ib.* N [illegible] α [illegible] — 10 N [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 11 N [illegible] — *Ib.* B [illegible] — 13 EZNα [illegible] — 14 N [illegible] — 15 N [illegible] — 16 N om. [illegible] — 17 B [illegible] — *Ib.* B [illegible] — 18 E [illegible] — 21 N om. [illegible] — *Ib.* Z [illegible] — 23 α [illegible]

[1] Matth. xv, 19. — [2] Hebr. xii, 15.

[illegible]

5. Homo igitur omnes gradus viae Dñi Iesu percurrit et veniens in hoc ultimo gradu agonem et caedem instituit; hoc est : amputatis omnibus peccatis visibilibus, postquam se humiliavit et dilexit, veniens agonem facit et caedem et luctam maximam cum ipsa radice peccati et cogitationum eius. Si quis vero peccato exstirpato per hos ascenderit gradus, quos dixi : abhinc ingredietur et cum Dño erit spiritu et confugit ad Dñum, sicut dixit Propheta : *Turris fortissima nomen Domini Dei nostri et ad eam currit dives et pauper*[1]. Igitur ad civitatem Dñi pervenitur, ubi quis ad istum ascendat gradum; hoc est : postquam totam radicem peccati frugesque eius evulsit sibi resistentis. Nam hoc ipsum peccatum iam in limine gradus huius ei resistit, nec recedit, nisi veniens Dñs eum liberet; nec nisi agone maximo liberatur homo. Arduus est autem hic gradus, quia in illo deficiunt imperfectiones corporis et animae.

6. Hoc quoque intelligite, fratres : nisi quis omnia praecepta faciat, sicut fecit Dñs et Apostoli eius et sicut ea

BEZNα] — 1 E [illegible] — 3 N [illegible] — 7 Z [illegible] — 9 α add. [illegible] — 11 N add. [illegible] — 12 EZNα [illegible] — 13 N [illegible] — 14 α [illegible] — 16 N [illegible] (sic). — *Ib.* Z [illegible] — 18 N *nisi redimatur* [illegible] et om. [illegible] — *Ib.* E [illegible] — 20 N [illegible] (sic) [illegible] — *Ib.* α [illegible] — *Ib.* N add. [illegible] — *Ib.* Z om. [illegible] — 21 α [illegible] — *Ib.* N *cordis et corporis* [illegible] — 22 N *intelligamus* [illegible] — *Ib.* B [illegible] — 23 EZNα [illegible] — 24 N om. [illegible] — *Ib.* N [illegible]

[1] Prov. xviii, 10.

nobis Dñs facienda praecepit, non exuit defectus suos externos et internos; et nisi quis a Dño impleatur, cor eius non evacuatur a peccato frugibusque eius. Igitur caede peccati et illa humilitate et renunciatione et caritate et sanctitate et abnegatione et conversatione, quam nobis Dñs instituendam ostendit, sicut ipse fecit, acquiritur spiraculum vitae, quod habuerat Adam, antequam peccasset; et absoluto hocce gradu intratur in Eden, in domum vitae. Et sicut nactus cogitationem peccati frugesque eius ecce luctatur ad evellendum et occidendum egressus ex paradiso Regni: pari ratione deficiente peccato et frugibus eius, quod est quaelibet res mala et turpis, ingreditur in thalamum Regni. Etiam labor et sollicitudo mala fructus sunt eius. Mandato enim transgresso ad ista prolapsa est familia Adae; et nisi reliquerint opes et possessiones terrae et totam pulchritudinem eius : non erunt velut ab initio; ope enim horum instigavit Malignus hominem ab initio eumque de perfectione deiecit, sicut dixit Dñs[1] : *Nisi conversi*

[illegible]

BEZNα] — 1 N [illegible] — 3 N add. *hominis* [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 3 N om. [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 6 EZα [illegible] — 7 Zα [illegible] — *Ib.* Z [illegible] — 9 ZN [illegible] — 10 N om. [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 11 N om. [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 13 N [illegible] — 14 Z om. [illegible] — 16 N om. [illegible] — *Ib.* EZNα om. [illegible] — 17 N add. [illegible] — 18 N [illegible] — 19 N [illegible] B om. [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 20 N om. [illegible] — *Ib.* N add. [illegible] — 21 ENZα [illegible] — *Ib.* α [illegible] — 22 N [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 23 Eα [illegible] Z [illegible].

[1] Matth. XVIII, 3.

[illegible]

eritis et efficiemini sicut fuistis, antequam peccastis, non perficiemini. Si quis enim comparaverit opera iustorum cum [operibus] perfectorum, velut nihil erunt in oculis eius. Licet enim iusti malum devincant et peccatum superent et cor suum a malis cogitationibus purificent, attamen aliqui fructus peccati manent in eis, eo quod cor eorum non est mundum a cura et labore et matrimonio, quae Adae acciderunt suadente peccato. Hinc ista fructus sunt [peccati]; quia quando Adam aures praebuit peccato spreto verbo creatoris, dedit ei laborem et curam et matrimonium; et cum his omnibus non indigeret, ex quo peccavit, indigens factus est. Et quoniam iusti non renunciant omnibus in terra semet sanctificando, non transcendunt id, ad quod Malignus attraxit Adam ab initio, qui concupiscens terram et omnia, quae in ea sunt, de caelo decidit. Igitur quoniam iusti non renunciant omnibus, quae in terra sunt, et matrimonio et curae et labori : adhuc

BEZNα] — 2 EZα om. [illegible] — *Ib.* E in margine annotat [illegible] — 4 N *qui non renunciaverit istis, non erit sicut ab initio, nec poterit perfici. Sic crescit homo, postquam ab istis purificatus est, et intravit in paradisum regni. Nam quando quis comparaverit opera iustorum cum [operibus] perfectionis, iusti multo plures defectus habent, quam perfectio. Et quoniam aliam voluntatem habet Dñs, quam ostendant his, qui in iustitia sunt : si quis igitur homines iustitia minores cum conversatione perfectorum comparaverit, velut nihil erunt in oculis eorum.* [illegible] (sic) : [illegible] [...] [illegible] — *Ib.* Bα [illegible] — 7 α [illegible] — 8 EZNα [illegible] — 9 E [illegible] (sic). — 10 EZα [illegible] — 11 N [illegible] — 16 N om. [illegible] — 19 N [illegible] — *Ib.* EZNα [illegible] — 20 N [illegible] — *Ib.* NZ om. [illegible] — 21 B [illegible] — 22 EZNα [illegible] et om. [illegible]

comedunt de arbore, de qua comedit Adam et multis adhuc defectibus [restant] a perfectione. Voluit tamen Dñs ob misericordiam suam eis concedere, ut observata iustitia, perfectioni posteriore, in matrimonio et in rebus visibilibus constituti bene esset eis die Dñi.

7. Igitur postquam ad hos gradus ascenderimus et peccatum fructusque eius e corde evulserimus, Spiritu Paraclito implebimur et Dñs habitabit in nobis modo perfecto et libere comedemus de illa arbore vitae, qua privati sumus mandato transgresso, quae est Dñs; et deinde poterimus amare et diligere omnes homines, etiam homicidas nostros; et tunc poterimus cum caritate orare pro omnibus hominibus et pro homicidis nostris. Postquam sic dilexerimus amaverimusque omnes homines et homicidas nostros cor purum habentes : tunc proficiemus in perfectione, facti secundum Dñi voluntatem illam magnam et acceptam et perfectam.

8. Ad hunc porro gradum angustum ea oratione et illo ascenditur exemplo, quod nobis Dñs dedit, quando clamavit

BEZN] — 1 N [illegible] — 2 Z [illegible] (sic). — 3 N [illegible] — 4 N om. [illegible] — 6 E [illegible] — *Ib.* N add. *omnia vivificantis* [illegible] — 8 E [illegible] — 9 B [illegible] — *Ib.* EZNα [illegible] α add. [illegible] — *Ib.* N om. [illegible] — 11 EZN [illegible] — 12 B [illegible] — *Ib.* EZN [illegible] — 14 EZNα [illegible] — 15 E [illegible] — *Ib.* EZNα [illegible] — 16 BEZN [illegible] — 17 N [illegible] — *Ib.* EZNα [illegible] — 18 E [illegible] — *Ib.* N om. [illegible] — 19 EZNα [illegible] — *Ib.* B [illegible] EZN [illegible] — 20 N [illegible] — 22 N *et sic ascendimus* [illegible]

in oratione clamore valido et multas fudit lacrimas et *afflictus est*, ait, *in oratione sua, donec factus esset sudor eius velut guttae sanguinis; et tunc venit auxiliator et apparuit ei*, inquit, *angelus confortans eum; et salvavit eum*, veluti hominem, et perfectus est perfector omnium eorum qui perficiuntur ad instar eius. Non enim imperfectione ulla laborabat is, qui omnes perficere potest, si velit; nec erat peccato subditus, quod orabat ut liberaretur et perficeretur; nec virtus eius exigua erat, quod angelus, qui creatura est eius, venit, ut orantem confortaret et ab ipso occasionem tribulationis removeret : sed in his omnibus similitudinem nostram assumpsit Dñs, qui peccati servituti mortisque subiecti sumus, et ostendit nobis afflictionibus multis peccati, quomodo ascenderemus ad gradum hunc; nam nullus amplius ascensus datur ad gradum illum, per quem athletae ad proelium transeant, nisi ascensus ille, quem nobis Dñs ostendit, qui [fit] cum vigiliis multis et ieiunio multo et humiliatione multa et clamore valido cum lacrimis multis et supplicatione multa et sudore afflictionum. Et tunc

BENZα] — 2 B [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 3 N [illegible] — *Ib.* E add. [illegible] — 4 N om. [illegible] — 5 N *angelus Domini* confortans [illegible] — 6 B [illegible] — 7 B [illegible] — *Ib.* om. [illegible] — 9 E α [illegible] — 11 α add. [illegible] — 12 Z [illegible] — *Ib.* N (sic) [illegible] et om. [illegible] — 13 N [illegible] — 14 B [illegible] — *Ib.* EZα [illegible] — *Ib.* N om. [illegible] — 16 N om. [illegible] — 17 EZN om. [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 18 N om. [illegible] — *Ib.* N [illegible] — 19 N *hunc vero gradum non possunt pertransire* [illegible] — 20 Z om. [illegible]

veniens ad nos Dñs liberat nos, iuxta id, quod scriptum est : *Venit angelus in adiutorium ipsius Dñi et apparuit ei confortans eum tamquam hominem*[1]. Atque de his hisque similibus in conversatione Dñi scripsit Paulus : *Formam servi accepit* creaturarum dominus *in similitudinem hominis factus*[2], creaturae suae ipsius creaturae suae causa, ut liberaret omnem carnem morte et servitute sua. Sic enim scriptum est : *Supplicavit Dñs, quamquam non ei opus erat, supplicatione multa et prostratione vehementi et tunc apparuit ei angelus eius*[3] et requievit Dñs a pugna forti et victoriam reportavit de morte et tulit coronam victoriae suae. Et ostendit hominibus, quomodo vincerent victoriamque de morte reportarent.

9. En filii mi, vide nobis Dñum exemplo fuisse, quia ecce abiens et veniens oravit et discipulos suos excitavit, ut viderent, quomodo vinceret et ipsi quoque ad instar sui vincerent. Si enim ipse oratione opus habuisset, solus orasset et exauditus esset, prout et exauditus est; sed ut cuique indicaret se oratione haud indiguisse, abiit et venit ad discipulos

[illegible]

BENZα] — 1 N [illegible]. — 3 N *angelus Domini* [illegible]. — *Ib.* N om. [illegible]. — 4 N [illegible] et om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 5 N [illegible]. — *Ib.* E [illegible]. — *Ib.* N [illegible]. — 6 N om. [illegible]. — 7 BEα [illegible]. — Eα [illegible]. — 8 BZ [illegible]. — 9 EZα [illegible] α om. [illegible]. — *Ib.* EZNα [illegible]. — 10 EZα [illegible]. — 11 α sub linea add. [illegible]. — 12 α [illegible]. — *Ib.* N [illegible]. — 15 N (sic) [illegible] et om. [illegible]. — *Ib.* ENα [illegible]. — *Ib.* N [illegible]. — 16 N [illegible]. — *Ib.* Z om. [illegible]. — 17 Z om. [illegible]. — *Ib.* B om. [illegible]. — 18 B [illegible]. — 19 B om. [illegible] N [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 23 E [illegible].

1 Luc. XXII, 43. — 2 Philip. II, 7. — 3 Luc. XXII, 43.

[illegible]

suos eosque excitavit, ut eos doceret, quomodo oraturi essent in oratione ad instar eius, quemadmodum eos ieiunium pugnamque docuit ieiunio suo quadragesimali et lucta sua cum Satana eum velut hominem tentante; et se patientem exhibuit, ut nobis exemplo fieret, quod imitaremur. Porro attende quomodo prolongaverit Dñs orationem suam! Hac ratione agonem magnum commisit in oratione sua, quia inde a crepusculo vespertino usque ad momentum, quo cantavit gallus eumque crucifixores ceperunt, *orans oravit et abiens venit,* inquit, *ter ad discipulos suos et dixit eis : Vigilate et orate, ne intretis in tentationem*[1]. Et videte, quomodo orem et victoriam reportem ego, et sic orantes superabitis mortem et peccatum. Et luctatum est peccatum nocte illa cum discipulis eosque consopivit gravitate soporis et curae, quia dixit eis : *Hodie tradar ego*[2]. Et hac ratione maeror eos affecit nec permisit eos vidisse, quomodo fecerit agonem Dñs oratione sua. Et Dñs descripto agone, quem cum morte sustinuit, eum in Novo Testamento posuit,

BENZα] — 1 Eα [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 3 N *quomodo oraret in oratione sua, sicut* [illegible]. — 5 EZNα [illegible]. — 6 N [illegible]. — 8 N [illegible]. — *Ib.* N [illegible]. — *Ib.* N *venientes ceperunt eum* [illegible] et om. [illegible]. — 9 N om. [illegible]. — 10 N om. [illegible]. — 11 E [illegible]. — 12 α [illegible]. — *Ib.* E [illegible]. — 13 B [illegible] EZα [illegible]. — 14 EZα [illegible]. — *Ib.* α om. [illegible] in textu notat in margine. — 16 α add. [illegible]. — 17 EZα transp. [illegible] post [illegible]. — *Ib.* N [illegible]. — 20 Z [illegible]. — 21 α om. [illegible]. — 22 E [illegible]. — 23 E [illegible] Zα [illegible]. — 24 E [illegible].

1 Matth. XXVI, 39-41. — 2 Matth. XXVI, 2, 21.

ut nos ad instar eius facientes vinceremus, sicut ipse vicit. At Dñs quotidie talem committebat agonem cum clamore valido et lacrimis et supplicatione multa et prostratione plurima.

10. Supplicatio autem, uti superius ostendimus, patientia est, quando per longum tempus genua flectentes coram Dño oramus et eum obsecramus; et prostratio est, quando quis patientiam prae se ferens stat coram Dño genua flectens eumque spiritu adorans vicibus plurimis. Simili igitur ratione fecit Dñs, quando assumptis discipulis secedebat ad montem e turba magna conserta et ostendit eis, quomodo ieiunarent et quomodo orarent et quomodo superarent mortem et quomodo interficerent peccatum et ipsi alios docerent, sicut ipsos docuit Dñs. Longo itaque tempore sic faciebat Dñs coram discipulis suis et orabat et clamabat in oratione sua, quamquam non indigebat, sed ut nobis exhiberet exemplum imitandum; quia una illa nocte abiens venit ad discipulos suos (tunc enim captus est) eosque excitavit, ut surgentes vigilarent secum et viderent, quomodo venturus esset libe-

ܐܓܘܢܐ ܡܪܢ ܗܘܐ ܟܠܝܘܡ ܗܟܢܐ ܣܐܡ ܒܩܥܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܘܒܕܡܥܐ ܘܒܬܟܫܦܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܘܒܣܘܓܕܢܐ ܣܓܝܐܐ܀

ܒܥܘܬܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܚܘܝܢ ܡܢ ܠܥܠ ܡܓܪܬ ܪܘܚܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܟܕ ܒܙܒܢܐ ܢܓܝܪܐ ܒܘܪܟܐ ܩܕܡ ܡܪܢ ܘܡܨܠܝܢ ܠܗ ܘܒܥܝܢ ܡܢܗ. ܘܣܓܕܬܐ ܐܝܬܝܗ̇: ܐܡܬܝ ܕܡܓܪ ܐܢܫ ܪܘܚܗ ܡܩܪܒ ܘܩܐܡ ܩܕܡ ܡܪܢ ܘܣܓܕ ܠܗ ܒܪܘܚ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ. ܗܟܝ ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܡܪܢ ܟܕ ܕܒܪ ܗܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܢܦܩ ܠܛܘܪܐ ܡܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ: ܘܡܚܘܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܝܟܢ ܢܨܘܡܘܢ ܘܐܝܟܢ ܢܨܠܘܢ ܘܐܝܟܢ ܢܙܟܘܢܝܗ̇ ܠܡܘܬܐ ܘܐܝܟܢ ܢܩܛܠܘܢܗ ܠܚܛܝܬܐ ܘܢܠܦܘܢ ܐܢܘܢ ܠܐܚܪ̈ܢܐ: ܐܝܟ ܕܐܠܦ ܐܢܘܢ ܡܪܢ. ܙܒܢܐ ܗܟܝܠ ܣܓܝܐܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܡܪܢ ܩܕܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܡܨܠܐ ܗܘܐ ܘܩܥܐ ܒܨܠܘܬܗ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ: ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܢܬܠ ܠܢ ܛܘܦܣܐ ܕܢܬܕܡܐ ܠܗ. ܕܒܗܘ ܚܕ ܠܠܝܐ ܐܙܠ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ: ܡܛܠ ܕܒܗ ܡܫܬܠܡ ܗܘܐ. ܘܐܥܝܪ ܐܢܘܢ ܕܢܩܘܡܘܢ ܘܢܥܝܪܘܢ ܥܡܗ: ܘܢܚܙܘܢ ܐܝܟܢ ܐܬܐ ܦܪܘܩܐ ܠܥܠܡܐ.

BENZα] — 1 N ܒܟܠܝܘܡ. — *Ib.* N ܐܓܘܢ̈ܐ. — 3 EZNα ܘܒܬܟܫܦܬܐ. — *Ib.* α ܣܓܝܐܬܐ. — 4 Z om. ܣܓܝܐܐ. — 8 N om. ܐܠܗܘܗܝ. — 9 Z ܡܪܢ ܡܩܪܒ. — 13 N ܘܐܝܟ. — 14 E ܢܨܘܡܘܢ. — 16 EZNα ܘܢܠܦܘܢ. — *Ib.* EZα add. ܗܘ N ܗܘ ܕܐܠܦ [ܐܢܘܢ. — 17 N ܘܒܙܒܢܐ. — *Ib.* EZNα ܗܘ ܡܢ. — 18 N om. ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ .. .. ܩܕܡ. — *Ib.* N ܡܨܠܐ. — 19 N *plurima igitur vice sic orabat coram ipsis clamans et flens* add. ܩܕܡܝܗܘܢ [ܗܘܐ et ܘܒܟܐ [ܣܓܝܐܐ. — 20 Z inter lineas ponere videtur ܠܢ. — 21 N *quoniam illa nocte, qua tradebatur* ܡܛܠ ܕܒܗܘ ܠܠܝܐ ܕܒܗ ܡܫܬܠܡ ܗܘܐ [ܕܒܗܘ ܚܕ ܠܠܝܐ. — Ib. N ܠܘܬܗ [ܠܘܬ. — 22 N om. ܡܛܠ ܕܒܗ ܡܫܬܠܡ ܗܘܐ. — 23 EZα ܢܥܝܪܘܢ. — 24 Z inter lineas scriptum habet ܐܬܐ.

ܘܡܚܝܠ ܘܡܥܕܪܢܐ ܠܗ: ܕܗܘܝ ܡܕܡ ܕܐܬܦܠܛܘ ܗܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܬܦܠܛ ܗܘ ܡܪܢ: ܢܐܬܐ ܦܪܘܩܐ ܠܘܬܗܘܢ ܕܐܠܗܘܗܝ ܡܪܢ ܘܢܦܪܘܩ ܐܢܘܢ ܠܗܘܢ ܘܠܟܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܕܡܝܢ ܒܗܘܢܐ ܚܦܝܛܐ ܕܡܪܢ ܘܒܡܘܟܟܗ ܘܒܡܣܟܢܘܬܗ. ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܣܡܟ ܒܪܫܐ ܒܐܪܥܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܐܟܣܢܝܐ ܘܐܝܟ ܬܘܬܒܐ ܗܠܟ ܒܐܪܥܐ ܟܕ ܕܗܠܟ ܒܗ̇ ܐܠܗܐ ܒܝܬ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ. ܐܠܘ ܗܟܝܠ ܠܐ ܐܬܚܙܝ ܦܪܘܩܐ ܓܠܝܐܝܬ ܠܘܬ ܡܪܢ: ܡܬܐܢܐ ܗܘܬ ܠܢ ܕܡܠܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܝܢ: ܕܗܟܢܐ ܗܘܐ ܐܢܫ ܫܒܝܩ ܒܥܠܡܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ: ܘܒܗ ܡܬܦܪܩ ܡܢ ܚܛܝܬܐ܀ ܘܠܐ ܐܬܐ ܦܪܘܩܐ ܠܗܢܐ ܥܠܡܐ ܐܠܐ ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܢ ܢܦܘܩ ܚܢܢ ܡܢ ܥܠܡܐ܀ ܐܠܐ ܗܫܐ ܐܬܚܙܝ ܦܪܘܩܐ ܓܠܝܐܝܬ ܠܘܬ ܡܪܢ ܘܠܘܬ ܫܠܝܚܘܗܝ ܘܟܠܢܫ ܐܬܒܝܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܟܕ ܨܠܝܘ ܫܠܝܚܐ ܘܐܬܟܫܦܘ ܐܝܟ ܕܚܘܝ ܐܢܘܢ ܡܪܢ: ܢܗܪ ܐܬܪܐ ܕܒܗ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܪܝܚ ܒܣܝܡܘܬܗ ܕܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܥܫܝܢ. ܟܠܢܫ ܗܟܝܠ ܡܢܢ

rator ad se et confortaret se et victorem redderet se, ut cum ipsi eadem sollertiam prae se tulissent, quam Dñs prae se ferebat, veniens ad ipsos liberator (qui est Dñs) ipsos salvaret omnesque, qui studium Dñi imitarentur et humilitatem eius et paupertatem, — ipse enim *non habuit reclinatorium capiti in terra*[1], sed velut peregrinus et velut advena ambulabat in terra, dum in ea Deus ambulavit inter homines, quasi homo. Si itaque Liberator Dño non apparuisset palam, taederet nos et diceremus : Numquid ita desolatus erit homo, donec exeat ex hoc saeculo et tunc liberatur a peccato? Anne veniet salvator in hunc mundum, sed sicut sumus, egrediemur ex hoc saeculo ?. Modo tamen palam apparuit Liberator Dño et apostolis et quisque consolatur se, sicut scriptum est : *Orantibus Apostolis et supplicantibus, sicut eis ostendit Dñs, resplenduit locus, ubi erant, et advenit odor suavitatis Spiritus Paracliti super eos quasi ex vehementia*[2]. Itaque quilibet ex nobis, ad quem non

BENZα] — 1 N add. ܠܗ [ܘܡܚܝܠ. — *Ib.* B ܗܘܝܘ. — 4 N om. ܐܝܟ. — 6 Z add. ܒܗ [ܠܗ. — 7 ZN ܪܫܗ Eα ܪܝܫܐ. — 8 N om. ܐܠܗܐ. — 9 N ܒܝܬ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ EZα ܒܝܬ ܒܢ̈ܝܢܫܐ. — 12 EZα add. ܒܪܢܫܐ [ܐܢܫ. — *Ib.* E ܗܘܐ. — *Ib.* E add. ܒܥܠܡܐ [ܐܢܫ. — *Ib.* E ܕܢܦܩ. — 15 EZN ܕܢܦܘܩ. — *Ib.* EZ add. ܗܘ post ܡܢ α post ܥܠܡܐ. — *Ib.* N post ܥܠܡܐ add. *sicut voluerat Dñs fecit nobis et defecissemus a vigiliis et a labore multo, quo laboravit Dñs in oratione nobis factus exemplum, ut sicut ipse fecit, faceremus* ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܡܪܢ ܥܒܕ ܠܢ ܘܡܫܬܪܝܢ ܗܘܝܢ ܡܢ ܫܗܪܐ ܘܡܢ ܥܡܠܐ ܣܓܝܐܐ ܕܠܐܝ ܡܪܢ. ܒܨܠܘܬܐ ܗܘܐ ܠܢ ܛܘܦܣܐ ܕܐܝܟ ܕܥܒܕ ܢܥܒܕ .. — 16 EZNα *venit* ܐܬܐ [ܐܬܚܙܝ. — *Ib.* EZN add. ܡܪܢ. ܘܐܬܚܙܝ [ܦܪܘܩܐ. — 17 EZα ܘܟܠܢܫ. — *Ib.* EZ ܐܬܒܝܐܘ N om. ܐܬܒܝܐ. — 19 Z ܐܝܟ [ܐܝܟ. — *Ib.* α om. ܡܪܢ. — 20 N ܘܐܬܚܙܝܘܢ ܠܗܘܢ. — *Ib.* N om. ܗܘܘ. — *Ib.* E ܘܐܬܐ. — *Ib.* N om. ܗܘܐ. — 21 E ܦܪܩܠܝܛܐ. — 22 [ܥܫܝܢ. — *Ib.* E ܐܝܟ ܕܡܢ α ܐܝܟ ܕܡܢ.

[1] Matth. VIII, 20. — [2] Act. II, 2.

venit Paraclitus, sicut ad Dñum apostolosque eius, nec eum odor suavitatis eius perculit : quia non renunciavit cogitationibus malis nec cor eius purificatum est a peccato ; et sciat non prius ad se venturum esse liberatorem, nisi ambulet in viis Dñi Iesu eumque imitetur et pauper fiat et se humiliet et oret ad instar eius et assidue ieiunet : et ecce veniet ad eum dator victoriae et liberator, quemadmodum venit ad Dñum ; et ecce proficiet et glorificabitur eo modo, quo Dñs profectum tribuit omnibus auditoribus amicisque suis ob suam magnam caritatem. Dñs enim respondet omnibus verba sua custodientibus, sicut dixit David : *Responde servo tuo ut vivam et custodiam verba tua : revela oculos meos, ut videam mirabilia in lege tua. Incola sum ego tecum : ne abscondas a me mandata tua, quia desideravit anima mea et concupivit iudicia tua semper*[1]. Vides, quomodo respondeat Dñs his, qui ei in oratione promittunt : « Nos totam voluntatem tuam perfectam faciemus et cum ipsa accolae erimus » : et revelatis oculis eorum

ܘܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗ ܦܪܩܠܝܛܐ ܐܝܟ ܕܠܘܬ ܡܪܢ ܘܠܘܬ ܫܠܝܚܘܗܝ ܘܠܐ ܡܚܝܗܝ ܪܝܚܐ ܕܒܣܝܡܘܬܗ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܦܢܝ ܡܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܠܐ ܐܬܕܟܝ ܠܒܗ ܡܢ ܚܛܝܬܐ: ܘܢܕܥ ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗ ܦܪܘܩܐ ܥܕܡܐ: ܕܠܐ ܢܗܠܟ ܒܫܒܝܠܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܘܢܬܕܡܐ ܠܗ ܘܢܬܡܣܟܢ ܘܢܬܡܟܟ ܘܢܨܠܐ ܐܟܘܬܗ: ܘܢܨܘܡ ܐܡܝܢܐܝܬ: ܘܗܐ ܐܬܐ ܡܙܟܝܢܐ ܘܦܪܘܩܐ ܠܘܬܗ: ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܢ. ܘܗܐ ܡܪܒܐ ܘܡܫܬܒܚ: ܒܗܘ ܕܡܘܬܐ ܕܡܪܢ ܡܘܪܒ ܠܟܠ ܫܡܘܥܝܗܘܢ ܘܪܚܡܝܗܘܢ ܒܣܓܝܐܘܬ ܚܘܒܗ. ܟܠܗ ܓܝܪ ܥܢܐ ܡܪܢ ܠܟܠܗܘܢ ܡܛܪܝ ܡܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܘܝܕ: ܦܪܘܥ ܠܥܒܕܟ ܘܐܚܐ ܘܐܛܪ ܡܠܝܟ. ܓܠܝ ܥܝܢܝ ܕܐܚܙܐ ܬܕܡܪܬܐ ܕܒܢܡܘܣܟ. ܬܘܬܒܐ ܐܢܐ ܥܡܟ ܠܐ ܬܛܫܐ ܡܢܝ ܦܘܩܕܢܝܟ: ܡܛܠ ܕܪܓܬ ܢܦܫܝ ܘܐܬܪܓܪܓܬ ܠܕܝܢܝܟ ܒܟܠܙܒܢ. ܚܙܝܬ ܐܝܟܢ ܥܢܐ ܡܪܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܘܕܝܢ ܠܗ ܒܨܠܘܬܐ: ܕܢܥܒܕ ܟܠܗ ܨܒܝܢܟ ܫܡܠܝܐ ܘܢܗܘܐ ܐܢܫܝܢ ܬܘܬܒܐ ܥܡܗ: ܘܓܠܐ ܠܥܝܢܝܗܘܢ ܘܚܙܝܢ ܫܘܒܚܗ ܘܡܕܪܟܝܢ

BENZα] — 1 E ܦܪܩܠܛܐ. — 5 N *sicut ad Dñum et Apostolos eius spiritus Paraclitus, et qui non renunciavit cogitationibus malis : nec expurgatum est cor eius a peccato, nec repletus est Spiritu sancto, nec perculit eum odor suavitatis eius.* ܐܝܟ ܕܠܘܬ ܡܪܢ ܘܠܘܬ ܫܠܝܚܘܗܝ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܛܐ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܐܬܦܢܝ ܡܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܠܐ ܐܬܕܟܝ ܠܒܗ ܡܢ ܚܛܝܬܐ ܘܠܐ ܐܬܡܠܝ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܠܐ ܡܚܝܗܝ ܪܝܚܐ ܕܒܣܝܡܘܬܗ — 6 α ܒܡܠܠ ܦܪܘܩܐ. ܐܝܟ ... ܡܙܟܝܢܐ ܘܦܪܘܩܐ] ܦܪܘܩܐ. — 7 N ܘܢܨܘܡ et om. ܘܡܪܢ. — 9 N ܡܙܟܝܢܐ ܘܦܪܘܩܐ. — 10 N ܐܬܐ ܠܗ. — 13 N ܚܘܒܗ (sic). — 14 N *praecepta sua* ܦܘܩܕܢܘܗܝ] ܡܛܪܝ ܡܠܘܗܝ. — *Ib.* N ܘܚܢܢ (sic). — *Ib.* N ܘܐܬܪܓܪܓܬ. — 19 E ܚܙܝ ܐܝܟ. — *Ib.* EZNα ܐܝܟ ܐܢܬ. — *Ib.* N om. — 21 α ܕܢܥܒܕ ܟܠܗ. — 22 EZNα om. ܐܢܫܝܢ.

[1] Ps. CXIX, 17-20.

ܫܪܪܗ ܟܠܗ: ܘܡܦܫܩܝܢ ܬܕܡܪܬܐ ܕܒܢܡܘܣܗ ܘܠܐ ܡܛܫܐ ܡܢܗܘܢ ܫܪܪܐ ܕܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܣܟܢܝܢ ܢܗܘܘܢ ܘܡܬܪܓܪܓܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܠܗܘ ܝܘܡܐ ܕܕܝܢܗ ܪܒܐ ܕܡܪܢ: ܘܠܐ ܕܚܠܝܢ ܡܢ ܗܘ ܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ. ܡܛܠ ܕܦܪܩ ܐܢܘܢ ܡܪܢ ܘܐܘܪܒ ܐܢܘܢ: ܕܗܢܘܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ ܫܡܠܝܐ ܕܡܪܢ: ܢܕܘܢܘܢ ܠܥܘܠܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܪܒܐ ܕܕܝܢܐ܀

ܡܪܢ ܕܝܢ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ ܠܨܠܘܬܐ ܨܠܝ ܘܐܫܬܡܥ ܘܐܬܓܡܪ ܘܐܬܐ ܦܪܘܩܐ ܠܘܬܗ ܟܕ ܠܐ ܡܫܬܥܒܕ ܗܘܐ. ܐܢ ܡܪܢ ܗܟܝܠ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ ܠܨܠܘܬܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܚܛܝܬܐ ܘܠܐ ܡܪܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܨܠܐ ܠܗ: ܡܛܠ ܕܠܗ ܡܫܬܥܒܕ ܗܘܐ: ܐܠܐ ܗܘܝܘ ܡܢ ܟܝܢܗ ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܘܡܣܟܝܢ ܠܗ: ܐܢ ܡܪܢ ܗܟܝܠ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ ܠܨܠܘܬܐ ܠܐܝ ܘܨܡ ܘܨܠܝ: ܟܡܐ ܙܕܩ ܠܢ ܕܢܨܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܨܠܝ ܡܪܢ ܘܢܨܘܡ ܐܡܝܢܐܝܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ: ܕܒܨܘܡܐ ܓܢܣܐ ܕܣܛܢܐ ܒܨܘܡܐ ܗܘ ܙܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܟܡܐ ܙܕܩ ܠܢ ܕܢܣܓܐ ܝܬܝܪ ܡܢ

vident gloriam ipsius et comprehendunt veritatem eius totam et explicant mirabilia in lege eius, nec celat eos veritatem praeceptorum suorum ; quapropter pauperes fiunt et semper desiderant diem illam iudicii magni Dñi, nec timent iudicium futurum, quia Dñs liberavit et magnificavit eos ; nam hi ipsi, qui perfectam voluntatem Dñi fecerint, iudicabunt iniquos die illa magna iudicii.

11. Dñs autem, quamquam oratione non indigebat, oravit et exauditus est et perfectionem consecutus est ; et venit ad eum liberator, etsi subactus non fuit. Si igitur Dñs, quamquam non indiguit oratione, cum nullum in ipso peccatum fuerit nec dominum habuerit ad quem oraret (nemini enim subditus erat sed suapte natura salvator est omnium qui ipsum implorant et praestolantur), si Dñs, inquam, qui oratione non indigebat, laboravit et ieiunavit et oravit, quanto magis decet nos plus orare, quam oravit Dñs, et assidue ieiunare, sicut dixit : *Hoc genus Satanae ieiunio vincetis*[1] ; et quanto magis adhuc decet nos plus

BENZα] — 1 N ܫܪܪܗ ܟܠܗ. — *Ib.* N *expectant* ܡܣܟܝܢ] ܡܦܫܩܝܢ. — *Ib.* N ܡܣܟܢܐ ܗܘܝܢ ܘܕܚܠܝܢ. — 6 EZNα ܠܐ ܕܚܠܝܢ. — 8 N ܐܢܘܢ. — 9 N ܕܥܒܕܘ ܨܒܝܢܗ ܫܡܠܝܐ ܕܡܪܢ. — 10 N ܪܒܐ]. — *Ib* B om. .... ܠܨܠܘܬܐ ܡܛܠ ܕܠܗ ܡܫܬܥܒܕ ܗܘܐ. — 11 N ܐܫܬܡܥ et om. ܘܐܬܓܡܪ ... N om. ..... ܡܪܢ ܐܢ ܠܨܠܘܬܐ ܡܛܠ. — 16 N om. ܕܠܗ ܡܫܬܥܒܕ ܗܘܐ. — *Ib.* N ܘܡܣܟܝܢ. — 17 N ܐܘ ܗܘ [ܐܠܐ. — 18 N om. ܗܟܝܠ. — 19 N ܘܨܡ (sic). — 22 EN *oratione* ܠܨܠܘܬܐ] ܠܪܘܡܐ ܗܘܐ α ita quidem in textu ; in margine ad ܠܨܠܘܬܐ notat ܠܪܘܡܐ.

[1] Matth. XVII, 20.

clamare, quam ipse clamavit cum vehementia et lacrimis multis, cum nos indigeamus et cum peccatum adhuc sit in nobis? Dñs enim nec indigebat nec ullum in eo peccatum erat, sicut est in nobis ipsis; et hinc scimus Dñum liberatore opus non habuisse sed semet ipsum sibi et omnibus ad se confugientibus liberatorem existere; sic enim scriptum est : *Laudate Dominum doxologia nova, quia mirabile fecit. Salvavit eum dextera eius et brachium sanctum eius. Ostendit Dominus salutare suum et in conspectu gentium revelavit iustitiam suam et recordatus est gratiae et fidelitatis suae erga domum Israel et viderunt omnes fines terrae salutem Dei nostri. Canta Domino omnis terra : gaudete et psallite et laudate. Psallite Domino in citharis et in tono psalterii*[1]. Vides Dñum non indiguisse redemptione angeli, quia ecce dextera sua eum salvavit et brachium suum sanctum. Attende, fili, prophetam dixisse : *Ostendit Dominus salutare suum et in conspectu populorum revelavit iustitiam suam*. Vides eum ostendendo ostendisse nobis, quomodo certaremus cum Satana eumque supe-

BENZα] — 1 N *cum passione* — ad quod N add. : *Dñs Iesus Christus dignetur nos procedere caste et timorate in via quae fert ad celsitudinem caeli. Amen.* hac prece iaculatoria desinit N. — 6 Z desinit — 19 α *redemptore angelo*

[1] Ps. CXVIII, 1-5.

raremus; et ecce quomodo revelavit nobis iustitiam suam, quam imitaremur! Et supplicavit in oratione et oravit cum clamore valido, velut homo, in quo peccatum habitat, quamquam Dñs sanctus erat, sicut scriptum est.

12. Nobis itaque ostendit Dñs, quomodo purificetur homo a peccato. Vides, quomodo mortuus sit pro peccatoribus et Satanam, nonnisi nostri causa, ut nos doceret quomodo certaremus cum eo, flatu suo delesset. Vides, quomodo humiliaverit se nostri causa, ut cum Satana, vulpecula vili, certamen susceperit. Quemadmodum enim homo iustus Dei causa ad necem captus, quem dominus ipsius videns negligit, ut parva tribulatione tolerata victor fiat, videns neminem dari, qui se adiuvet, impletur tristitia et deflet homicidas suos, sui causa interficiendos : sic voluit Dñs tribulari a malis et tribulationes perferre; et cor eius impletum est tristitia ob iniquitatem nostram, hoc est : ob suum erga plasma suum amorem, ne periret; sic enim erat ei modus, ut persuasione accepta ad domum salutis reverteretur. Etiam propter traditores et crucifixores suos maerebat Dñs et eos deflebat et pro eis cum lacrimis orabat, ut nobis exemplo fieret, [ut] et nos oraremus pro ho-

BEα] — 2 Eα om. — 8 E et om.

micidis nostris cum lacrimis eosque implorare mus sicut ipse imploravit Patrem suum, ut dimitteret homicidis eius. Nam ipse et Pater in invicem sunt et unum sunt et Spiritus sanctus in eis est. Et totum, quod dixit : *Dimitte eis*[1], ut nos doceret dicere sibi, sicut ipse Patri suo dixit.

13. Vides, quomodo sustinuerit Dñs, ut nobis in omnibus exemplo fieret, etiam in eo, quomodo superaremus malum et peccatum et etiam quomodo vinceremus homines nequam, qui nos inique aggrediuntur. *Vos*, inquit, *patienter orate pro eis, ut salventur. Si paenitentiam*, inquit, *egerint, ecce eos ipsos pudebit delictorum suorum et adibunt vos et vivent. Si vero paenitentiam non agant et in sua iniquitate perseverent, solemini vos de hoc, nam die illa iudicii, qua ego apparebo in gloria mea, vos conglorificabimini mecum coram tota creatura et ipsi prostrabuntur coram me et coram tota creatura superorum et inferorum. Vos autem*, ait, *nolite gaudere de strage ipsorum, sed orate pro eis, ut surgant*[2]. Ecce, fili, vide Dñum licet nullo horum indiguerit, nostri causa indigere voluisse; hoc est : ob magnam suam erga nos caritatem voluit nos salvos facere et nostri gratia omnia sustinuit,

[illegible]

BEα] — 1 E [illegible]. — 4 α om. [illegible]. — 5 Eα [illegible]. — 6 E [illegible] α [illegible]. — 7 Eα [illegible]. — 8 B [illegible]. — Ib. α [illegible]. — 10 α [illegible]. — 12 Eα [illegible]. — 16 Eα add. *magna* [illegible]. — 17 E in margine adiicit [illegible] B om. — Ib. B [illegible]. — 19 Eα coram *nobis* [illegible]. — 20 Eα [illegible]. — 24 α [illegible].

[1] Luc. XXIII, 34. — [2] Origo citati non liquet.

[illegible]

ut nos doceret, quomodo superaremus dominum saevum, quem vi libertatis nostrae nacti sumus ab initio per praevaricationem praecepti, qua domestici Adae transgressi sunt verbum Illius, qui misericordia sua vivificat et nutrit omnia, cui gloria. Amen.

14. Id quoque notum sit nobis neminem perfici et proficere, nisi pauper fiat et se exinaniat et sanctificet et se humiliet iuxta exemplum, quod nobis Dñs ostendit, qui omnia mandata observavit et inimicos occisoresque suos dilexit et pro eis misericorditer oravit. Et nisi oraverimus, sicut oravit Dñs cum clamore et lacrimis et supplicavit longo tempore, liberator ad nos non veniet. Dñs enim dixit : *Si diligitis me, mandata mea servate*[1], *sicut ego observavi mandata Dei et manebitis in caritate eius, sicut ego observavi praecepta Patris mei*[2]. *Et ego diligam vos*[3] *et veniam ad vos, ego et Pater meus, et faciam vos fratres meos et domum commorationis meae et mansionem requiei meae*[4] *et assumam vos ad me, nec relinquam vos orphanos*[5]. Igitur dum ad perfectionem tendimus, nisi supplicave-

BEZα] — 2 B om. [illegible]. — 3 Eα [illegible]. — 7 Z incipit [illegible]. — Ib. α [illegible] E [illegible]. — Ib. EZα [illegible]. — 15 B [illegible]. — 9 EZα [illegible]. — 10 EZα [illegible]. — 12 E [illegible]. — 13 EZα [illegible]. — Ib. EZα [illegible] (sic). — 17 EZα *patris mei* [illegible]. — 18 EZα *in dilectione mea* [illegible]. — Ib. EZα [illegible]. — Ib. EZα sicut *ego perstiti in dilectione eius* [illegible]. — 23 Zα [illegible]. — 24 EZα [illegible].

[1] Ioh. XIV, 15. — [2] Ioh. XV, 10. — [3] Ioh. XIV, 21. — [4] Ioh. V. 23. — [5] Ioh. V, 18.

rimus et in oratione afflictionem subierimus, sicut fecit Dñs, non perficiemur, nec liberātor ad nos veniet. Et si liberator ad nos non venerit, peccatum non removebitur. Et si peccatum remotum non erit, malae cogitationes non auferentur e corde. Et si cogitationes ablatae non erunt, cor non mundabitur; et si cor mundum non fuerit, manus nostras caste non elevabimus[1]; et si manus nostras caste non elevaverimus una cum corde nostro amoris omnium et dilectionis Dñi pleno, ingredi ad Dñum in thalamum eius non poterimus, sed ecce prope thalamum eius manebimus, sicut scriptum est: *Intravit rex, ut videret discumbentes. Et vidit ibi virum, qui non habuit vestes convenientes huic convivio opulento et sponso glorioso. Et praecipiente sponso servis suis, ligarunt manus et pedes eius eiecerruntque eum in tenebras exteriores, quia temere ingressus est, habens cor impurum*[2]. Vestes enim nuptiarum Dñi puritas est cordis perfecti, sicut scriptum est: *Beati illi, qui mundi sunt corde, quia hi videbunt Deum*[3], nam intrabunt in thalamum Dñi Iesu, regis gloriae et coronae et maiestatis nostrae et vide-

[illegible]

BEZα] — 1 Eα [illegible]. — *Ib.* Zα [illegible]. — 3 E in margine [illegible]. — 10 EZ [illegible]. — 11 EZα [illegible]. — 12 EZα [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 20 EZα [illegible]. — 21 EZα [illegible]. — 23 EZα [illegible].

[1] Tim. II, 8. — [2] Matth. XXII, 11 seq. — [3] Matth. V, 8.

[illegible]

bunt faciem eius in medio habitationis thalami eius et habitabunt et conglorificabuntur cum ipso et delectabuntur cum ipso. Quia compassi sunt cum ipso eumque dilexerunt, cum ipso gaudebunt et solatium invenient et conglorificabuntur in lumine eius et hereditate et mansione, quam eis praeparavit, excelsiore omnibus mansionibus domus salutis.

15. Quamquam enim multae sunt mansiones, cuique iuxta opera eius paratae, illa tamen mansio sublimissima est, nec quisque ascendet in eam, ut dixit Dñs: *Verbi huius haud quilibet capax est*[1]; hoc est : haud quisque facit opera digna hoc verbo. *Qui non tollit*, ait, *crucem suam et incedit in vestigiis meis et in conversatione mea, non est me dignus*[2]. Anne igitur discerpent se homines ituri in saeculum illud, videntes se privari facie Dñi et civitate gloriae eius, cum ecce dicat eis exhinc : « Qui itaque videre vult faciem Dñi et habitare cum ipso, tollat crucem suam eumque imitetur in hoc saeculo, ut exiens ex hoc saeculo cum Dño sit ». — sicut dixit Paulus in spiritu : *Quando moriemur e corpore, cum Dño erimus*[3].

BENZα] — 1 EZ [illegible]. — *Ib.* EZα om. [illegible]. — 2 α [illegible]. — 4 EZα [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 7 BEZ [illegible]. — 9 BEZα [illegible]. — 10 Zα [illegible]. — 11 EZα [illegible]. — 13 B om. [illegible]. — 14 EZα [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 19 EZα om. [illegible]. — 22 α [illegible].

[1] Matth. XIX, 11. — [2] Matth. X, 38. — [3] II Cor. V, 6.

Si autem nescias tollere crucem et incedere in vestigiis Dñi moribusque eius, lege Evangelium et redi ad hunc sermonem et disce et interroga talem, qui noverit, et ostendet tibi; aut humiliare et funde preces coram Dño et ipse revelabit tibi; et esto humilis erga omnes, quia ubi non speraveris, invenies homines scientiae, qui tibi viam Dñi Iesu ostendent. Despecti sunt enim et humiles et viles specie discipuli Dñi; et sicut Dñs perfectos fecit in terra, sic constituunt perfecti ipsius perfectos [alios] in terra in ipso Dño; nam Dñs ope ipsorum facit perfectos. Si enim quisque idoneus esset ad Spiritum sanctum audiendum, neque Dñs apparuisset in corpore, ut homo, neque misisset prophetas et apostolos, qui sibi nuntii fierent et ostenderent hominibus veritatem et gloriam suam. Et Paulus sic ait : *Hic est labor et lucta mea per operationem; quae operatur in me per virtutem, ut constituam unumquemque hominem perfectum in Christo*[1]. Sicut Christus nos constituit perfecitque sua

ܦܫܝܪܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܪܢ. ܘܐܠܐ ܫܟܚܬ ܕܠܡܫܩܠ ܨܠܝܒܐ ܘܠܡܪܕܐ ܒܥܩܒܬܗ ܕܡܪܢ ܘܒܕܘܒܪ̈ܘܗܝ ܩܪܝ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܘܬܐ ܠܡܐܡܪܐ ܗܢܐ ܘܝܠܦ ܘܫܐܠ ܠܡܢ ܕܝܕܥ ܘܗܘ ܡܚܘܐ ܠܟ. ܐܘ ܐܬܡܟܟ ܘܐܫܘܕ ܩܕܡ ܡܪܢ ܘܗܘ ܢܓܠܐ ܠܟ. ܘܗܘܝܬ ܡܟܝܟ ܠܘܬ ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܝܟܐ ܕܠܐ ܣܒܪܬ ܐܟܡܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܡܚܘܝܢ ܠܟ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܫܝܛܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܘܡܟܝܟܝܢ ܘܒܨܝܪܝܢ ܒܚܙܘܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܪܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܥܒܕ ܡܪܢ ܓܡܝܪܐ ܒܐܪܥܐ ܗܟܢ ܡܫܡܠܝܢ ܓܡܝܪ̈ܘܗܝ ܓܡܝܪܐ ܒܐܪܥܐ ܒܗ ܒܡܪܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܢ ܒܗܘܢ ܥܒܕ ܓܡܝܪܐ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܫܘܝܢ ܗܘܐ ܟܠܢܫ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܫܡܥ: ܐܦܠܐ ܡܪܢ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܒܦܓܪ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ. ܐܘ ܠܐ ܠܢܒܝܐ ܘܠܫܠܝܚܐ ܡܫܕܪ ܗܘܐ ܕܢܗܘܘܢ ܠܗ ܟܪ̈ܘܙܐ ܘܢܚܘܘܢ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܫܪܪܗ ܘܫܘܒܚܗ. ܘܦܘܠܘܣ ܐܡܪ ܗܟܢܐ: ܕܗܢܘ ܠܡܠܟ ܘܐܝܟ ܒܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܡܬܥܒܕܐ ܒܝ ܒܚܝܠܐ ܕܐܩܝܡ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܟܕ ܓܡܝܪ ܒܡܫܝܚܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܩܝܡ ܡܫܝܚܐ ܘܓܡܪܢ ܒܚܝܠܗ:

BENZα] — 1 Eα ܐܠܐ ܡܪܢ. — 4 B ܠܡܐܡܪܐ. — Ib. EZα ܐܠܐ ܘܡܠܦ. — 5 EZα ܐܬܡܟܟ et om. ܐܬܡܟܟ. — 7 Z ܐܠܐ ܡܣܒܪ. — Ib. Z ܦܠܚܝܢ. — Ib. EZα ܐܠܐ ܡܚܘܝܢ. — 8 EZα ܐܠܐ ܡܫܟܚ. — Ib. Bα ܐܢܫܐ. — Ib. EZα ܕܡܚܘܝܢ. — 15 E ܐܠܘ [ܐܠܘ. — 16 E ܐܠ ܐܦ. — 17 E ܐܝܟ ܒܪ. — Ib. EZα ܐܘܠܐ. — 19 Z ܐܝܟ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ. — Ib. Z ܘܡܗܝ. — 21 B ܘܐܝܟ (sic). — 23 E ܒܪܢܫ. — Ib. Z add. ܒܗ [ܡܫܝܚܐ. — Ib. EZβ ܘܐܡܪ.

[1] Col. I, 28.

ܗܟܢ ܐܪܗܛ ܕܐܩܝܡ ܠܟܠ ܒܪܢܫܐ ܟܕ ܓܡܝܪ ܒܗ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܗܟܢܐ ܪܗܛ ܐܢܐ ܕܐܕܪܘܟ ܠܡܕܡ ܕܡܛܠܬܗ ܐܕܪܟܢܝ. ܠܐ ܗܟܝܠ ܐܬܒܣܐ ܥܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪ̈ܐ: ܕܒܥܕܪܢܗ ܒܠܚܘܕ ܐܝܟ ܕܬܫܟܚ ܓܡܝܪܘܬܐ ܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܐ ܘܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܬܠܝܬܝܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܦܠܓܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

ܥܠ ܡܫܬܘܬܐ ܕܝܢ ܕܐܡܪܬ: ܡܠܟܐ ܕܥܒܕ ܡܫܬܘܬܐ ܠܒܪܗ: ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܟܐ ܡܪܢܐ ܘܒܪܗ ܐܝܬܘܗܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܠܟܢ ܫܡܝܢܐ. ܡܫܬܘܬܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܘܡܙܡܢܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܫܠܝܚܐ ܘܢܒܝܐ. ܙܘܡܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܢܐ ܕܨܒܐ ܐܒܐ ܕܢܬܪܥܐ ܒܒܪܗ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ. ܡܐܬܝܬܗܘܢ ܕܝܢ ܕܠܡܫܬܘܬܐ: ܕܡܢ ܕܬܐܒ ܡܬܩܒܠ. ܛܒ̈ܐ ܐܘ ܒܝ̈ܫܐ ܗܢܘ ܕܝܢ ܙܘܡܢܐ ܕܙܡܢܢ ܕܩܪܐ ܐܢܘܢ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܢܠܒܫܘܢ ܢܚܬܐ ܛܒܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܥܒܕ̈ܐ ܫܦܝܪ̈ܐ ܘܢܐܬܘܢ ܠܗܝ ܡܫܬܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܡܙܡ̈ܢܐ ܕܐܫܬܐܠܘ: ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܐܫܬܐܠܘ ܡܢ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܘܠܐ ܨܒܘ ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܒܗ. ܘܗܠܝܢ

virtute : sic curro, ut totum hominem perfectum in Christo constituam; et ita curro, ut assequar id, cuius causa assecutus est me. *Neminem itaque spernas ex his minimis*[1], nam forte ope eius fiet, ut perfectionem consequaris a Dño Iesu Christo, rege gloriae. Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto, Trinitati indivisae in saecula saeculorum. Amen.

16. Ad convivium autem quod attinet, quod dixi, *rex qui fecit convivium filio suo*[2], Rex Dominus est et filius eius Dñs Iesus est, rex noster caelestis; convivium autem regnum Dñi est et invitati sunt omnes apostoli et prophetae. Invitatio autem est, quod Pater per Filium suum omnibus hominibus reconciliari voluit. Adventus porro eorum ad caenam est, quod is, qui paenitentiam agit, acceptus fit. *Boni et mali*[3], invitatio quidem est, qua nos invitavit, quod eos in hoc saeculo ante tempora multa vocavit, ut vestes bonas induerent, quae sunt opera bona, ut pervenirent ad illud convivium, quod regnum Dñi est. *Convocati autem* ii, qui *se excusarunt*[4], hi sunt, qui se excusarunt ab adventu Dñi nolentes credere in eum; et qui ingressi et recepti

BEZα] — 1 EZ add. ܐܢܐ [ܐܪܗܛ. — Ib. Zα ܒܪܢܫ E ܒܪܢܫܐ. — 2 Z ... ܒܗ. — 8 EZα ܠܬܠܝܬܝܘܬܐ ܫܘܒܚܐ. — 9 Desinit Z ܐܡܝܢ. — 11 B ܠܒܪ. — 17 α ܐܢܫܐ ܒܢܝ E ܒܢܝܢܫܐ. — 19 B ܗܘ ܗܢܘ. — 21 Eα ܢܚܬܐ ܫܦܝܪ̈ܐ.

[1] Matth. XVIII, 10. — [2] Matth. XXII, 2. — [3] Matth. V. 10 — [4] Luc. XIV, 18.

sunt, cum induti essent vestimentis bonis, hi sunt, qui crediderunt in Dño et custodierunt praecepta eius, facientes totam eius voluntatem acceptam et perfectam. Et is, qui ingressus est et eiectus exiit, hi sunt, qui crediderunt in Dño nec observarunt omnia praecepta eius et corpus eius et sanguinem eius in damnationem sumpserunt, sicut scriptum est : *Qui manducat corpus Domini et bibit sanguinem eius indignus, ad iudicium et ignem die iudicii comburentem sumit illud*[1]. Attamen non intrant intrantes in regnum die illa iudicii et tunc exeunt exinde, sed intrantes, qui ingrediuntur, hi sunt, qui crediderunt in Dño et baptizati sunt in nomine eius; et egredientes, qui exeunt, ii sunt, quos Dñs reprobat die illa iudicii et perseverant in operibus suis pessimis, quia non custodierunt praecepta eius, velut homo ille vestimentis squalidis indutus, quae sunt opera mala hominum.

17. Attamen audite me, et comparemus nobis opera bona, quae sunt vestimenta, quae si qui induerint, accepti erunt apud Dñum. Dñs omnes invitat : divites et pauperes, et neminem spernit sed bonos et malos, omnes homines, qui

[illegible]

BEα] — 4 E add. *bonam* [illegible]. — *Ib.* E [illegible]. — 5 α [illegible]. — 6 E [illegible]. — 10 α [illegible]. — 12 E [illegible]. — 13 Eα [illegible]. — 15 Eα [illegible]. — 19 B [illegible]. — 21 B [illegible]. — 22 Eα om. [illegible]. — 23 Eα [illegible]. — 24 Eα [illegible]. — *Ib.* Eα [illegible]. — 25 B om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible].

[1] I Cor. XI, 27

[illegible]

paenitentiam agunt et ad eum convertuntur, recipit; et die illa magna iudicii habet [opes] in gazophylacio suo, ut reddat cuique iuxta opera eius. Et cito morem geret ei, qui custodit verba sua et se implorat, uti exposuit Spiritus sanctus dicens per David : *Apparebit Dominus in gloria sua et convertetur ad orationem pauperum, nec despicit orationem eorum. Scribatur, hoc generationi ultimae et populus, qui creabitur, laudabit Dominum, quia respexit de excelso sanctuario suo : Dominus de caelo ad terram aspexit, ut audiret gemitum compediti et liberaret filios a morte*[1]. Vides Dominum converti ad orationem pauperum, nec spernere preces et orationes eorum; haec enim ideo conscribantur, ut videant ea usque ad generationem ultimam et a Deo veritatem eius expetant et revelet eis *profunditatem divitiarum sapientiae*[2] Iesu Christi et credentes in eum dicant sic : *Exaudi Deus orationem nostram neque negligas preces nostras : exaudi nos et responde nobis et convertere ad clamorem nostrum et exaudi nos ob adversarium nostrum et tribulationem peccati*[3]. Et dicant patienter : *Miserere nostri, Deus, secun-*

BEα] — 2 α [illegible]. — 3 α [illegible]. — 7 α [illegible]. — 8 Eα add. [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 12 Eα [illegible]. — 14 Eα [illegible]. — 15 Eα *et scient illud* [illegible]. — 20 α in margine ut in textu nostro, in textu autem codicis : [illegible] B [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 22 α [illegible]. — 23 α [illegible]. — 24 B [illegible]. — 25 B [illegible].

[1] Ps. CII, 16-21. — [2] Rom. XI, 33. — [3] Ps. LV, 1-3.

dum gratiam tuam : et secundum multitudinem misericordiae tuae dele peccata nostra. Amplius lava nos ab iniquitate nostra et a peccatis nostris munda nos. Quoniam iniquitates nostras notas habemus et peccata nostra contra nos sunt semper. Tibi, Domine, soli peccavimus et mala coram te fecimus. Vide, Domine, peccatum commixtum esse nobiscum ab utero : tu autem veritatem dilexisti, indicasti nobis occulta sapientiae tuae et verbo tuo iustificati sumus. Adsperge nos hyssopo gratiae tuae *et munda nos et lustra* nos ope eius *et super nivem dealba nos et averte faciem tuam ab iniquitate nostra* et respice humilitatem et paenitentiam nostram *et dele iniquitates nostras et da nobis delicias et gaudia tua et gaudebunt ossa nostra humiliata*[1] coram splendore tuo. Et humilietur vere homo antiquus, cupidinibus erroris corruptus et induat hominem novum, bonis operibus renovatum ad instar illius, quem creavit Dñs Iesus Christus ; et sint ossa nostra humilia, donec exaudiat nos Dñs et respondeat nobis et nos ad se convertat et constringat caritate sua et nos a subactione servitutis mortis liberet et cor mundum in nobis creet et Spiritum suum firmum in nobis renovet et nova

BEα] — 1 E. — *Ib.* E. — 3 α. — 4 Eα add. — 8 Eα *suavitatis tuae*. — 9 B om. — 14 Eα om. — 15 Eα. — 16 E. — 17 E. — 18 Bα. — 23 B (sic). — *Ib.* E.

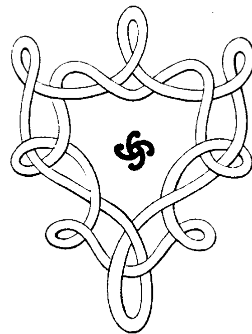
[1] Ps. LI, 1-9.

efficiamur creatura laudantes Dñum, qui misertus est nostri in generatione ultima, *quia respexit de excelso sanctuarii sui et audivit gemitum* nostrum, qui eramus compediti in servitute mortis[1], et nos in filios adoptavit et ex dura mortis servitute eripuit et *filios ad fines eorum reduxit*[2]; hoc est : facti homines, facti nova creatura in Christo cum puritate cordis, sicut erat Adam, antequam peccasset et praeceptum creatoris sui transgressus esset. Hi sunt, quorum cor mundum est a peccato et omnes diligunt : *filii qui redeunt ad fines suos*.

Desinit sermo vigesimus, de gradibus arduis in via civitatis Dñi.

BEα] — 4 Eα om. — 9 β. — 10 B. E om.

[1] Ps. CII, 17 seq. — [2] Ier. XXXI, 17.

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܚܕ ܕܥܠ ܐܝܠܢܐ ܕܐܕܡ

SERMO VIGESIMUS PRIMUS,

DE ARBORE ADAE

[illegible]

1. Igitur incipiam exponere de arbore bona, qualis sit et quomodo stet, et de arbore scientiae boni et mali, quae est Malignus et labor et sollicitudo et cura rerum caducarum, per quam familia Adae mortem gustavit; nam per illam cognoverunt malum, quod ignoraverant. Et ubi comederant ex ea, cognoverunt malum, quod est mors, quam non noverant. Et ubi obedierant Maligno et aspecta terra viderant quae in ea sunt, eaque adamaverant, malum potitum est eis illudque cognoverunt, sicut scriptum est : *Die, quo transgressi eritis verbum meum, morte moriemini*[1].

αβ] — In titulo : α … [illegible]; β *Porro de Libro Graduum, de arbore* etc… [illegible] — 2 β legisse videtur [illegible]. — 3 β in margine add. [illegible]. — 7 α add. [illegible] — 8 α om. [illegible]

[1] Gen. II, 17.

[illegible]

Nam Deus bonum dumtaxat docuit familiam Adae, cum eos creasset, nec noverunt malum, quamdiu Satanae non obedierant, qui eos malum docuit; et ideo Satanas arbor appellatur, quoniam per illam cognoverunt malum et bonum domestici Adae. A Deo quidem bonum didicerunt, a Satana malum; facti sunt nempe scientes bonum et malum[1]. Et exinde praevaluit odium incredulitatis in Adam et in progenie eius. Quapropter dixit eis Deus : *ex arbore scientiae boni et mali ne comedatis*[2], hoc est : nolite obedire ei ; nam ille docebit vos omnia mala abstrahetque a rebus caelestibus et a suavitate creatoris vestri et vos rebus caducis et labori et curae et superbiae adstringet et faciet vos negare creatorem vestrum et sibi mutuo ruinam inferre; et eritis filii maledictionis et filii tenebrarum et ipse erit vobis dominus et vos veneno mortifero cibabit. Et ecce hodie comedunt filii Adae ob duritiam cordis ex arbore illa malitiam indicante eis eosque docente se terrae rebusque caducis adstringere; adstricti autem suffocantur cura et sollicitudine rerum, quae praetereunt, nam se non humiliant nec sanctificantur,

αβ] — 3 α [illegible]. — 5 α [illegible]. — 6 β [illegible]. — 8 β [illegible]. — 16 β rebus *minutis* [illegible]

[1] Gen. III, 1-5. — [2] Gen. II, 7.

nec se exinaniunt a rebus, quae una cum terra praetereunt. Et totum, quod terrae adstringantur, est, quod eidem non renunciant, nec a Deo vel homine Dei edocentur, quomodo inhaereant Dño in illo saeculo, in quo mors nulla est, et illic manducent verba Dñi, quae sunt vita vivificans et Dñum manducantes vivant et proficiant et propter ipsum perficiantur[1].

2. Si igitur salvari velis a morte arboris, quae occidit patrem nostrum Adam et nos quoque, nec ultra mori : evacuare et elongare a Satana et doctrina eius; hoc est, ab omni re mala et a saeculo et sollicitudine eius et ab omnibus rebus, quibus Iesus renunciandum esse dixit cum humilitate et oratione et ieiunio observatis mandatis eius. Et ego adhuc exponam, quaenam sit doctrina Maligni, quae ipsis iustis nocet, quia in hoc saeculo rebus caducis detenti a perfectis remoti fiunt, cum [illi] saeculo isti lucis adstricti sint. Et exponam, quomodo praeceperit antiquitus Deus Adae, ut esset sanctus perfectus, sicut angeli in caelo, ut corpore in terra constitutus, nudus ab omnibus,

ܘܡܬܠܒܟܝܢ ܘܡܫܬܒܩܝܢ: ܡܢ ܨܒܘܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡ ܐܪܥܐ ܥܒܪܢ. ܘܟܠܗ ܕܐܣܝܪܝܢ ܒܐܪܥܐ. ܗܢܘ ܕܠܐ ܡܫܬܒܩܝܢ ܡܢܗ: ܘܡܠܦܝܢ ܐܘ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܘ ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ: ܕܐܝܟܢܐ ܢܬܐܣܪܘܢ ܒܡܪܢ ܒܗܘ ܥܠܡܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܬܐ: ܘܢܐܟܠܘܢ ܬܡܢ ܡܠܘܗܝ ܕܡܪܢ. ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܚܝܐ ܡܚܝܢܐ: ܘܢܐܟܠܘܢܝܗܝ ܠܗ ܠܡܪܢ ܘܢܚܘܢ ܘܢܪܒܘܢ ܘܢܬܓܡܪܘܢ ܡܛܠܬܗ܀

ܐܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܨܒܝܢܟ ܕܬܚܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܕܐܝܠܢܐ: ܕܩܛܠ ܠܐܒܘܢ ܐܕܡ ܐܦ ܠܢ: ܘܬܘܒ ܠܐ ܬܡܘܬ: ܐܣܬܪܩ ܘܐܪܚܩ ܡܢ ܣܛܢܐ ܘܡܢ ܡܠܦܢܘܬܗ: ܗܢܘ ܕܝܢ: ܡܢ ܣܛܢܐ ܘܡܢ ܟܠ ܕܒܝܫ ܘܡܢ ܥܠܡܐ ܘܡܢ ܨܦܬܗ ܘܡܢ ܟܠ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ ܕܢܫܬܒܩ ܡܢܗ: ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܨܠܘܬܐ: ܘܒܨܘܡܐ ܟܕ ܡܬܢܛܪܝܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܐܚܘܐ ܬܘܒ ܡܢܘ ܝܘܠܦܢܗ ܕܒܝܫܐ ܕܢܟܐ ܠܗܘܢ ܠܟܐܢܐ: ܡܛܠ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܨܒܘܬܐ ܕܥܒܪܢ ܐܣܝܪܝܢ ܡܢ ܓܡܝܪܐ: ܡܛܠ ܕܐܣܝܪܝܢ ܒܗܘ ܥܠܡܐ ܕܢܘܗܪܐ. ܘܐܚܘܐ ܐܝܟܢܐ ܦܩܕܗ ܐܠܗܐ ܠܐܕܡ ܡܢ ܩܕܝܡ: ܕܢܗܘܐ ܩܕܝܫܐ ܓܡܝܪܐ ܐܝܟ ܥܝܪܐ ܘܡܠܐܟܐ ܕܒܫܡܝܐ ܕܢܗܘܐ ܟܕ ܩܐܡ ܒܦܓܪ ܒܐܪܥܐ ܟܕ ܥܪܛܠ

αβ] — 10 α ܠܡܝܬܐ. — Ib. α ܘܐܠܗܐ. — 16 β ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܨܠܘܬܐ. — 18 α ܟܠ ܡܢ. — 20 α ܘܐܣܝܪܝܢ. — 21 β ܘܐܫܬܪܝܬ.

[1] Ioh. vi, 58.

ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ: ܢܕܝܪ ܒܪܘܚ ܒܫܡܝܐ ܥܡ ܡܠܐܟܐ: ܟܕ ܠܒܝܫ ܪܥܝܢܗ ܫܘܒܚܐ ܕܒܪܘܝܗ ܘܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܗ ܐܪܥܐ. ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܥܠܡܐ ܗܘ ܕܢܘܗܪܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܥܝܢܐ ܕܒܣܪܐ ܡܪܢ ܝܫܘܥ: ܘܗܘܝܘ ܐܝܠܢܐ ܕܚܝܐ ܡܚܝܐ ܟܠ ܒܦܐܪܘܗܝ: ܐܝܟܐ ܕܗܘܐ ܨܒܝܢܗ ܓܡܝܪܐ ܕܐܠܗܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܢܗܘܐ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܐܪܥܐ ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܒܫܡܝܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܫܝܢܐ ܘܫܠܡܐ ܘܐܘܝܘܬܐ ܠܪܘܪܒܐ ܘܠܙܥܘܪܐ ܘܡܫܬܒܚܝܢ ܐܟܚܕܐ ܘܠܝܬ ܬܡܢ ܕܪܡ ܠܒܗ ܥܠ ܙܥܘܪܐ ܡܢܗ ܘܠܐ ܕܡܣܠܐ ܠܪܒ ܡܢܗ: ܗܟܢ ܨܠܘ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܟܠܗܘܢ܀

ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܝܢ ܦܐܪ̈ܘܗܝ ܕܗܘ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ: ܗܠܝܢ ܦܐܪ̈ܐ ܕܪܘܚܐ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܢܕܒܩ ܠܪܘܚܐ ܘܢܫܬܡܥ ܠܗ: ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܣܪ̈ܝܩܝ ܫܘܒܚܐ ܕܡܫܠܝܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܘܚܣܡܝܢ ܚܕ ܒܚܕ ܠܒܝܫܬܐ. ܘܟܠ ܕܡܬܕܡܐ ܠܗ: ܗܠܝܢ ܦܐܪ̈ܐ ܝܗܒ ܘܡܬܓܡܪ. ܫܦܝܪ ܠܟܘܢ ܠܡܚܣܡ ܒܫܦܝܪܬܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܐܠܐ ܦܐܪ̈ܐ ܠܟܘܢ ܕܪܘܚܐ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ: ܕܬܠܒܫܘܢ ܠܟܘܢ ܪ̈ܚܡܐ ܘܒܣܝܡܘܬܐ ܘܐܘܝܘܬܐ ܘܫܝܢܐ ܘܫܘܒܚܐ ܕܡܪܢ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܢܫܬܘܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܒܗܠܝܢ ܦܐܪ̈ܐ ܕܪܘܚܐ ܒܚܘܒܐ ܘܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܘܒܒܣܝܡܘܬܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܘܢܝܚܘܬܐ

quae in ea sunt, spiritu in caelo cum angelis habitaret, mente indutus gloria creatoris sui, nec ei terra visibilis fieret. Arbor bona in illo saeculo lucis, oculis carnis invisibilis, Dñs Jesus est, qui est lignum vitae vivificans omnia fructibus suis, ubi fit voluntas Dei perfecta, sicut dixit Dñs : *Orate, ut fiat voluntas Dei in terra, sicut fit in caelis*[1], hoc est : sicut maiores et minores tranquillitate et pace et unanimitate fruuntur et simul glorificant, nec ibi est qui superbiat adversus minorem se nec qui maiorem se contemnat : sic, orate, ut omnes fiant homines.

3. Fructus autem arboris bonae sunt fructus spirituales, quos refert Paulus : *ut Spiritui adhaereamus eique obsequium praestemus, nec simus vani gloria contemnentes invicem et invidentes invicem in malum*[2]; et quicumque haec imitatur, hosce reddens fructus perficitur. *Bonum est*, ait, *invidum esse in* [rebus] *honestis semper*[3]. Sed *fructus*, ait, *Spiritus hice sunt : induere misericordiam et clementiam et unanimitatem et pacem et gloriam Dñi*[4]; hoc est : ut sibi mutuo conformes simus in his fructibus Spiritus : in caritate et patientia et mansuetudine et humilitate et sufferentia et lenitate et san-

αβ] — 4 α ܒܥܠܡܐ ܗܘ. — 6 α ܘܗܘܝܘ. — 7 α ܕܢܗܘܐ. — 9 α ܕܗܘܐ. — 16 α ܠܗ ܘܢܫܬܡܥ. — 22 α ܘܒܣܝܡܘܬܐ. — 25 α ܘܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ.

[1] Matth. vi, 10. — [2] Gal. v, 25 seq. — [3] Gal. iv, 18. — [4] Col. iii, 12.

etitate concupiscentiae experte. Hi sunt fructus Spiritus, quos sancti in Eden cogitant ab his duros discernentes pro simplicibus, ut visis illis duros relinquant et humiles sectentur, sicut dixit Apostolus : *Eligite humilia, quae sunt, et illa sectamini*[1]. « In hisce, ait, conversare » praecepit Adae creator eius, « mente in caelo tamquam incola et corpore in terra quasi peregrinus et advena. Et sursum ministra et lauda more eo, velut angelus cum angelis ». Te autem olim talem fuisse testatur Dñs et apostoli eius, qui venientes ostenderunt filiis Adae, ut... facerent[2], postquam Is exaltatus est, qui perforavit maceriam inimicitiae illa eadem conversatione, stantem inter se et filios Adae. Quod respicit Apostolus dicens : *Omnia renovata sunt in Christo ab initio*[3], sicut voluit, ut esset Adam, et sicut creatus erat, antequam legem transgressus esset. Par erat voluntas Dñi novissima et prima, quam talem fuisse dixi. Et attende, quam similis sit novissima primae! Prima sine cura et sine cogitationibus malis fecit Dñs Adam; et ultima sic praecepit Dñs et apostoli eius : *Estote sine cura et sine cogitationibus*[4]. Prima

αβ] 2 α [Syriac]. — 5 α [Syriac]. — 10 β [Syriac]. — 11 α [Syriac]. — 14 β [Syriac]. — 16 β [Syriac]. — 18 α [Syriac] et add. [Syriac] — 20 α [Syriac].

1 Rom. XII, 16. — 2 Post [Syriac] aliquid excidisse videtur; forte : *ut eosdem fructus facerent* [Syriac]. — 3 Eph. I, 10. — 4 I Cor. VII, 32.

Deus Adam mundum creavit et ultima sic praecepit : Estote mundi corde et beati estis[1]. Adae sic ait, antequam mandatum transgressus esset : « Noli obedire Maligno nec appetas terram et ea, quae in ea sunt ». Testatur voluntas ultima superius : Qui non recesserit a Maligno et relictis omnibus in terra non intuitus erit in caelum crucifixus : non assequetur id quod perdidit Adam.

4. Et dicente Apostolo : *Venit denuo Christus renovans omnia, sicut voluit Adae domesticos manere*[2], intellige Deum voluisse, ut in huiusmodi praeceptis perfectionis, quae tibi supra exposui, et in illis fructibus Spiritus, quos Apostolus a [fructibus] carnis[3] distinxit, versarentur homines, sicut hodiedum ita vult. Et totum, cur venerit Christus seque humiliaverit, ut nos doceret, quomodo humiliaremur ad instar eius, et ut veritatem pristinam revelaret. Et quod scriptum est : *Accessit — et tentatus est*[4], ut nobis ostenderet, quomodo fuerit olim tentatus Adam. Et quod scriptum est ipsum devicisse Satanam, ut nobis ostenderet, Adam, si voluisset, verbo [solo] eum abigere potuisse, sicut eum Deus abegit verbo illo : « non ei obediam »

αβ] — 4 α add. [Syriac] [Syriac]. — 8 α add. [Syriac] [Syriac]. — 10 α [Syriac]. — 11 α [Syriac]. — 12 β desinit [Syriac]. — 16 α in margine [Syriac].

1 Matth. V, 8. — 2 Eph. I, 10. — 3 Gal. V, 22 seq. — 4 Matth. IV, 3.

quando eum seducere voluit, ut Adae instar terram intueretur, ut concupisceret divitias terrae et venustatem eius caducam, sicut concupierunt domestici Adae, et caelum cum terra commutantes caelum reliquerunt et terram dilexerunt et rebus perennibus et insolubilibus commutatis acquisierunt rem fluxam et solubilem commutantes exemplar perfectum cum imagine, sicut dixit Paulus : *Quaecunque* [res] *visibilis imago est* [rei], *quae nec visibilis* [1] nec caduca est; sicut nec ministerium, quod ostendit Moyses filiis Israel, nec tabernaculum foederis exemplar perfectum erant, sed imago, sicut scriptum est [2] : Tabernaculum verum, in quod ante nos Christus ingressus est, ut in vestigiis eius nos quoque ingrederemur, id est, quod est in imis excelsis, sicut dixit Paulus : *Novi virum, qui raptus est supra tres caelos in paradisum spiritualem* [3]. Et totum cur dixerit « virum », est, ne gloriaretur se eum fuisse; nam non expedit hominem gloriari : « perfectus sum », etiamsi perfectus sit; sed seipsum coram omnibus una cum peccatoribus condemnet seque omnibus minorem faciat in terra, ne elatus decidat velut Adam. Attamen ne nunc quidem vult, qui nobis viam

ܕܢܦܠ ܒܥܠܬܗ ܕܐܪܥܐ ܘܢܫܦܪܗ ܒܥܒܕܐ: ܐܝܟ ܕܐܬܪܓܪܓܘ ܕܒܝܬ ܐܕܡ: ܘܫܒܩܘ ܫܡܝܐ ܒܐܪܥܐ ܘܚܠܦܘ ܫܡܝܐ ܘܪܚܡܘ ܐܪܥܐ: ܘܫܒܩܘ ܡܕܡ ܕܠܐ ܥܒܪ ܘܠܐ ܡܫܬܪܐ: ܘܩܢܘ ܡܕܡ ܕܥܒܪ ܘܡܫܬܪܐ: ܘܫܒܩܘ ܗܘ ܛܘܦܣܐ ܡܫܡܠܝܐ ܒܕܡܘܬܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܟܠܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ ܕܡܘܬܐ ܗܝ ܕܗܘ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܘܠܐ ܥܒܪ ܠܗ. ܐܝܟ ܕܐܦܠܐ ܬܫܡܫܬܐ ܕܚܘܝ ܡܘܫܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܠܐ ܡܫܟܢ ܙܒܢܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܛܘܦܣܐ ܡܫܡܠܝܐ: ܐܠܐ ܕܡܘܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܗܘ ܡܫܟܢܐ ܫܪܝܪܐ ܕܥܒܪ ܩܕܡ ܠܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܕܡܝܢ: ܕܒܥܩܒܬܗ ܢܥܘܠ ܠܗ ܐܦ ܚܢܢ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܡܪܘܡܐ ܒܬܚܬܝܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܕܐܬܚܛܦ ܠܥܠ ܡܢ ܬܠܬܐ ܫܡܝܐ ܠܦܪܕܝܣܐ ܪܘܚܢܝܐ. ܘܥܠܬܗ ܕܐܡܪ ܓܒܪܐ: ܕܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܕܗܘܝܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܦܩܚ ܕܐܢܫ ܢܫܬܒܗܪ ܕܓܡܝܪ ܐܢܐ: ܐܦܠܐ ܟܕ ܓܡܝܪܐ ܗܘ: ܐܠܐ ܢܚܝܒ ܢܦܫܗ ܥܡ ܚܛܝܐ ܩܕܡ ܟܠܢܫ ܘܢܙܥܪ ܢܦܫܗ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܒܐܪܥܐ ܕܠܐ ܢܬܪܡܐ ܘܢܦܠ ܐܝܟ ܐܕܡ. ܐܠܐ ܐܦܠܐ ܗܫܐ ܨܒܐ ܗܘ ܡܢ ܕܦܪܫ ܠܢ

α] — 16 α ܐܝܬܘܗܝ. — 19 α ܠܦܪܕܝܣܐ.

[1] Cf Rom. I, 20. — [2] Hebr. IX, 24. Cf. Iren. *Adv. Haer.* V, 23, 2, Ed. Harvey II, 387. — [3] II Cor. XII, 2-4.

ܐܘܪܚܐ ܠܪܘܡܐ: ܕܢܗܘܐ ܒܕܡܘܬܐ: ܐܠܐ ܒܛܘܦܣܐ ܗܘ ܡܫܡܠܝܐ ܢܪܕܐ. ܕܒܥܠ ܠܡ ܒܥܘ ܘܕܒܥܠ ܐܬܪܥܘ. ܐܬܪ ܕܡܫܝܚܐ ܝܬܒ ܒܡܪܘܡܐ ܒܥܠܝܐ܀

ܚܙܝ ܗܟܝܠ ܕܗܘ ܡܕܡ ܨܒܐ ܗܘܐ ܒܫܘܠܡܐ ܡܪܢ: ܗܘ ܨܒܐ ܐܦ ܒܫܘܪܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ: ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܩܕܡܝܐ: ܘܐܢܐ ܐܢܐ ܐܚܪܝܐ. ܘܗܢܘ ܨܒܝܢܝ ܪܒܐ ܘܓܡܝܪܐ ܩܕܡܝܐ ܘܐܚܪܝܐ: ܕܐܢܫ ܐܪܥܢܝܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܘܠܐ ܢܬܗܦܟ ܠܘܬ ܐܪܥܐ: ܐܠܐ ܫܡܝܢܐ ܢܗܘܐ ܘܢܡܘܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܒܪܥܝܢܗ. ܐܝܟ ܕܡܝܬ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܒܐܪܥܐ ܘܐܡܪ: ܕܐܢ ܡܝܬܬܘܢ ܡܢ ܝܘܠܦܢܘܗܝ ܕܥܠܡܐ: ܠܡܢܐ ܐܝܟ ܚܝܐ ܡܬܕܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܥܡܠܐ ܘܒܥܢܝܢܐ ܘܒܡܙܒܢܐ ܘܒܡܙܒܢܘܬܐ: ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܬܓܡܪ ܒܗܘܢ: ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܝܬ ܐܢܫ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ: ܕܐܟܠ ܐܢܬ ܘܫܬܐ ܐܢܬ ܘܡܡܠܠ ܐܢܬ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܕܐܝܠܝܢ ܕܗܟܢ ܡܡܠܠܝܢ ܡܝܬܝܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܙܟܝܘܬܐ ܓܝܪ ܘܠܒܘܫܐ ܡܢ ܠܥܠ ܢܬܬܘܣܦܘܢ. ܘܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ: ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ: ܐܠܐ ܚܝ ܒܝ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܝ. ܒܡܠܬܗ ܗܝ ܓܝܪ ܕܡܫܝܚܐ ܩܐܡ ܐܢܐ ܘܝܬܒ ܐܢܐ: ܘܐܟܠ ܐܢܐ ܘܫܬܐ ܐܢܐ: ܘܕܡܟ ܐܢܐ ܘܡܬܬܥܝܪ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܒܡܡܠܠܐ ܢܘܟܪܝܐ ܐܘ ܒܫܘܥܝܬܐ

α] — 11 α add. inter lineas ܗܘܐ.

stravit in altum, ut in imagine restemus, sed ut exemplar perfectum sectemur. *Quae sursum sunt*, inquit, *quaerite, quae sursum sunt, cogitate, ubi Christus sedet in excelsis altissimis* [1].

5. Vide igitur Dominum idem velle in fine, quod voluit initio. Hinc dixit : *Ego sum primus et ego sum novissimus* [2]. Et haec est voluntas mea magna et perfecta, prima et novissima : ne quis terrenus sit nec ad terram revertatur, sed factus caelestis mente moriatur terrae, quemadmodum Paulus mortuus est omnibus in terra et dixit : *Si mortui estis usui mundi, quare conversamini vivorum instar* [3] in otio et negotio, in emendo et vendendo, quibus nemo perficitur, nisi moriatur saeculo? Et si ei dicant : « Tu comedis et bibis et loqueris! » dicit eis : « Qui sic loquuntur, mortui sunt mundo »; victus nempe et vestitus superadduntur [4]. Et quod ad effatum attinet, quod loquor, *non*, inquit, *ego vivo, sed vivit in me Christus* [5], qui in me loquitur. Verbo nempe Christi sto et sedeo et comedo et bibo et dormio [6] et expergiscor et non sermone alieno aut senili sermocinatione aut narrationibus [7], quae ad

[1] Col. III, 1. — [2] Is. XLIV, 6. — [3] Col. II, 20. — [4] Matth. IX, 33. — [5] Gal. II, 20. — [6] I Cor. IX, 31. — [7] I Tim. IV, 7.

perfectionem inutiles sunt, aut negotio sumendi et dandi, aut lucro caduco : *sed vivit,* inquit, *in me Christus*[1], qui cogitat ea, quae in caelo sunt, non quae in terra.

6. Videtis, quomodo mortificatus fuerit Paulus rebus omnibus visibilibus perfectioni contrariis, quae id sectatur quod oculis carnalibus invisibile est. Sed neque vestitu et victu suo vivebat, nam nullam habuit curam visibilium, sed quae sursum sunt cogitans, aliquando esuriebat, aliquando nudus erat, aliquando vestitu carebat, uti dixit : *In omnibus exercitatus sum : in fame et saturitate, in frigore et nuditate*[2], *in honore et ignominia, in plagis multis*[3], *dum dimidius mundus maledicit nobis et dimidius benedicit, in benedictionibus et maledictionibus, dum omnes diligimus et coram omnibus fraudamur velut seductores, attamen veraces*[4].

7. Adam itaque olim iuxta Dei voluntatem perfectus erat; hoc est, quod Iesus veniens in se ipso ostendit ei, qui ipsum imitari et perfici vult et caelum intuetur et non terram. Et gaudebat cum angelis supernis sine cura, sine dolore; nec curam habuit vestitus neque victus, sed Deus sustentabat eum, sicut con-

αβ] — 1 α in margine add. explicationem vocabuli [Syriac] : *seniles* [Syriac]. — 20 β incipit v. [Syriac] praemissa modo solito rubrica [Syriac]. — 23 β add. [Syriac].

[1] Gal. II, 20. — [2] II Cor. XI, 27. — [3] II Cor. VI, 5. — [4] II Cor. VI, 8.

veniebat divitiis suavitatis eius, pane caelesti, sicut scriptum est : *Panem angelorum manducavit homo*[1]. Labor et dolores partus et dolores corporis non erant, sicut etiam David explicavit : *Quoniam filii hominum exacerbarunt verbum Dei*[2], quod dixit eis : « Nolite transgredi praecepta mea » *et beneplacitum Altissimi reiecerunt,* quo voluit, ut ad instar angelorum fierent : ideo, ait, *Cor eorum labore contrivit et infirmati sunt, nec est qui succurrat eis,* nisi custodiant praecepta Dñi eumque obsecrent. Et Pater eis reconciliatus est per Filium suum et salvavit eos propter nomen suum et per caritatem Dñi Iesu Christi. Et si eis Dñs filios fecisset, uti fecit Evam ex Adam, sine concupiscentia et sine coitu, sive ex capillis capitis sive ex unguibus eorum, si voluisset, filios eis fecisset et homines ad instar Angelorum fuissent. Et is, qui eos creavit, parasset eis cibum, quem voluisset, sine labore et ipse curam eorum habuisset, sicut dixit Dñs : *Nolite solliciti esse corporis vestri nec animae vestrae, quia is, qui creavit vos, curam habet vestri maximam*[3]. *Hinc,* ait, *sollicitudinem vestram Domino committite et ipse vos nutriet et alleviabit et conservabit*[4].

αβ] — 3 β [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 12 β desinit [Syriac]. — 16 α incertum, vestigia incerta litterae [Syriac] apparent, [Syriac] et [Syriac] aperte legi possunt [Syriac].

[1] Ps. LXXVIII, 25. — [2] Ps. CVII, 11 seq. — [3] Matth. VI, 25. — [4] I Petri V, 7.

Hac ratione homines corpore in terra spiritu in caelo fuissent, donec placuisset creatori ipsorum eos in excelsum assumere; nec eis quidquam in terra nocuisset : non reptile, nec bestia mordax, nec Satanas, nisi sua sponte obedire voluissent reptili et Satanae. Dixit enim eis die qua creavit eos : *Metum et formidinem vestram immittam in omnia, quae in terra sunt*[1]. Et manus Domini fuisset super Adam et manus Adae omnia subegisset, quae in terra inferiora ipso erant, virtute Dñi omnipotentis. Et erant sine cupidinibus terrenis creati; hoc est : nolimus Deo debilitatem imputare, quod ita voluerit, nec voluntas eius effecta sit, sicut voluit.

8. Adam et posteri eius Deum superando haud superarunt, sed gratia et suavitate sua dedit eis libertatem et voluntatem nolens eos subigere, uti reliquas alias creaturas, quae subactae sunt nec ullam habent libertatem, quam habuit Adam, nec ad iudicium ibunt, quia neque animam habent, sicut habuit Adam, nec libertatem eius. Si enim libertatem eorum coarctare voluisset, quasi nutu et ictu oculi eos ad suam adduxisset voluntatem; dedit tamen Adae libertatem proposit-

[illegible]

αβ] — 16 β inc. praemissa rubrica [illegible]. — 17 α [illegible]. — 20 β [illegible]. — 21 α *quoniam neque cognitionem Adae habent* [illegible]. — 22 α [illegible].

[1] Gen. IX, 2.

[illegible]

que ei legem, adminicula animae eius, ne caelo relicto terram lucraretur. Etenim a labore et cura et a malo eum retinuit, non a perfectione et caelo. Et ut tibi certum sit eis terram invisibilem fuisse, ne nuda quidem esse corpora sua noverunt, sed sicut scriptum est : *Erant Adam et Eva nudi, nec eis nuditas ipsorum videbatur*[1]; sed ubi comederunt ex arbore (hoc est, postquam relicto caelo terram dilexerunt et mens ipsorum de caelo ad corpora eorum devenit) tunc conspexerunt se nudos esse. Erant enim in caelo, dum in terra ambulabant, et ex corpore suo locuti sunt, sicut Dñs demonstravit eos ultima sua voluntate dicens : *Veni, ut facerem voluntatem tuam, Deus*[2], quam ab initio perdidit Adam. De hac enim ultima voluntate, primae simili, dixit : *Spiritus, ubi vult, spirat et vocem eius audis*[3]. *Tales sunt, qui de spiritu nascuntur. Et sicut vocem spiritus tantum audis, nec unde veniat nec quo vadat, scis*[4] : sic audiebatur vox Adae et Evae e corporibus eorum, mente eorum in caelo coram Deo stante, sicut hodie sunt homines spirituales, qui in terra cum hominibus loquuntur intuentes maiestatem Dñi, quantopere humiliata sit;

αβ] — 7 α om. [illegible]. — 11 α [illegible]. — 16 β [illegible]. — 21 α [illegible]. — 22 α [illegible]. — 25 α [illegible]. — 26 α [illegible].

[1] Gen. II, 25. — [2] Ps. XL, 8. — [3] Ioh. III, 8. — [4] Ioh. III, 8.

et mens ipsorum cum Dño est in caelo et ipsis in terra orantibus voceque eorum e corporibus eorum procedente ipsi in caelo contemplantur spiritu id quod de Spiritu nascitur[1], et similes sunt Dño humilitate; et hac ratione in caelo facti (quia humiliaverunt se et quia cuncta visibilia reliquerunt) visum suum mentemque sursum convertunt. Et si extolli velint et ad terram reverti, ut eam possideant eaque utantur, restant et clausa porta ante faciem ipsorum exeunt ex Ierusalem caelesti, sicut Adam ex Eden spirituali, quod est Ierusalem spiritualis, civitas Dei. Sic igitur, iuxta demonstrationem, quam demonstravimus, erat mens Adae in caelo caste, et suaviter in illis fructibus Spiritus, quos exposuit Apostolus[2].

9. Astutus autem astutia sua ad Adam et Evam accedens adulatus est eos, sicut Iesum adulatus est dicens Creatori omnium : « En vide, quam speciosa sit terra opibus et regnis suis! Audi me et posside et regna et noli esse pauper et exinaniri et peregrinus fieri in terra[3] ». Dixitque ei Dñs : *Vade post me, Satana*[4]. Et statim contrita est et absumpta et defecit lucta et tentatio

ܫܪܝܢ ܒܪܥܝܢܐ ܕܡܪܢ ܥܡܗ ܐܬܡܨܥܬ: ܘܐܢܘܢ ܕܨܠܝܢ ܥܡ ܡܪܢ ܒܫܡܝܐ ܘܟܕ ܡܨܠܝܢ ܒܐܪܥܐ ܘܩܠܐ ܢܦܩܐ ܡܢ ܦܓܪܝܗܘܢ: ܗܢܘܢ ܒܫܡܝܐ ܚܙܝܢ ܒܪܘܚ: ܠܗܘ ܡܕܡ ܕܡܬܝܠܕ ܡܢ ܪܘܚܐ: ܘܕܡܝܢ ܠܡܪܢ ܒܡܟܝܟܘܬܐ. ܘܟܕ ܐܝܟܢܐ ܗܘܘ ܒܫܡܝܐ: ܡܛܠ ܕܐܬܡܟܟܘ ܘܡܛܠ ܕܫܒܩܘ ܟܠܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ: ܕܠܥܠ ܢܦܢܘܢ ܚܙܘܗܘܢ ܘܪܥܝܢܗܘܢ. ܘܐܢ ܨܒܝܢ ܕܢܬܪܝܡܘܢ ܘܢܗܦܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܠܡܐܪܬܗ̇ ܘܠܡܬܚܫܚܘ ܒܗ̇: ܦܝܫܝܢ ܠܗܘܢ ܘܡܬܬܚܕ ܬܪܥܐ ܒܐܦܝܗܘܢ ܘܢܦܩܝܢ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܕܒܫܡܝܐ ܐܝܟ ܐܕܡ ܡܢ ܥܕܢ ܪܘܚܢܝܬܐ: ܕܗܝ ܗܝ ܐܘܪܫܠܡ ܪܘܚܢܝܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܐܝܟ ܡܚܘܝܢܘܬܐ ܕܚܘܝܢ: ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܪܥܝܢܗ ܕܐܕܡ ܒܫܡܝܐ ܕܢܟܦܘܬܐ ܘܒܒܣܝܡܘܬܐ: ܒܗܠܝܢ ܦܐܪܐ ܕܪܘܚܐ ܕܦܫܩ ܫܠܝܚܐ ❖

ܟܕ ܕܝܢ ܥܪܝܡ ܒܥܪܝܡܘܬܗ ܠܘܬ ܐܕܡ ܘܚܘܐ: ܚܢܦ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܠܝܫܘܥ ܚܢܦ ܗܘܐ: ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܒܪܘܝܐ ܕܟܠ: ܗܐ ܚܙܝ ܟܡܐ ܫܦܝܪܐ ܐܪܥܐ ܒܩܢܝܢܗ ܘܒܡܠܟܘܬܗ. ܫܡܥܢܝ ܘܩܢܝ ܘܐܡܠܟ ܘܠܐ ܬܬܡܣܟܢ ܘܬܣܬܪܩ ܘܬܗܘܐ ܢܘܟܪܝܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ: ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܘܡܚܕܐ ܐܬܒܪܬ

ܘܐܫܬܠܝ ܘܐܦܣܩ ܡܢܗ ܘܢܣܝܘܢܗ. ܗܟܢ ܐܦ ܠܐܕܡ ܚܢܦܗ ܒܢܟܠܐ: ܘܩܪܒ ܠܘܬܗ ܐܝܟ ܚܒܪܐ ܡܠܟܐ ܘܥܕܪܢܐ ܘܡܠܟܗ ܠܚܘܐ ܕܬܡܠܟܝܘܗܝ ܠܐܕܡ: ܘܦܩܕܗ ܕܬܐܡܪ ܠܐܕܡ ܕܢܩܢܐ ܢܟܣܐ ܘܢܗܘܐ ܡܠܟܐ: ܗܐ ܕܗܒܐ ܘܣܐܡܐ ܒܐܪܥܐ ܘܟܠ ܦܘܢܩܐ. ܩܢܘ ܘܐܬܦܢܩܘ ܘܐܡܠܟܘ ܘܪܒܘ ܘܣܓܘ: ܡܠܟ ܒܝܫܐ. ܘܫܕܘ ܡܢܟܘܢ ܩܕܝܫܘܬܐ ܘܡܣܬܪܩܘܬܐ ܘܩܕܝܫܘܬܐ ܐܦ ܡܟܝܟܘܬܐ ܘܕܥܘ ܒܝܫܬܐ ܘܕܥܘ ܛܒܬܐ ܘܐܬܪܒܘ ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܪܟܘܢ. ܘܡܠܟܬ ܚܘܐ ܠܐܕܡ: ܕܫܦܝܪ ܡܠܟܢ ܗܘ ܡܪܘܕܐ. ܐܝ ܒܡܐ ܡܛܠ ܕܩܕܡܝ ܗܘ ܡܢܢ ܘܩܫܝܫ ܡܢܢ ܝܕܥ ܗܘ. ܘܐܡܪ ܐܕܡ ܠܚܘܐ: ܕܗܦܘܟܝ ܐܡܪܝ ܠܗ: ܕܦܩܕܢ ܒܪܘܝܢ ܕܠܐ ܢܫܬܡܥ ܠܟܝ: ܘܠܐ ܢܐܟܘܠ ܡܢܗ: ܘܠܐ ܢܬܐܣܪ ܒܐܪܥܢܝܬܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܢܥܡܠ ܘܠܐ ܢܩܢܐ ܡܕܡ ܒܐܪܥܐ. ܘܗܦܟ ܠܫܢܗ ܐܦܝܣܗ: ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܨܒܐ ܘܠܐ ܡܟܝܢ ܕܬܗܘܘܢ ܐܟܘܬܗ. ܘܐܡܪ ܐܕܡ: ܘܐܢ ܠܐ ܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܢܗܘܐ: ܠܐ ܐܟܐ ܠܢ ܥܠ ܕܐܡܪܚܢ: ܘܐܡܪ ܒܝܫܐ: ܡܐ ܕܗܘܝܬܘܢ ܐܟܘܬܗ ܡܢܐ ܚܣܝܪ ܠܟܘܢ.

eius. Eo modo etiam Adam adulatus est cum astutia et accedens ad eum velut consilii adiutoriique socius suasit Evae, ut daret consilium Adae, praecepitque ei dicere Adae, ut possideret opes fieretque rex : « Ecce aurum et argentum est in terra et omnes deliciae. Possidete et delectemini et regnate et crescite et multiplicemini », suasit Malignus, « et abiicite a vobis continentiam et renunciationem et sanctitatem et etiam humilitatem et cognoscite mala et cognoscite bona et crescite et estote sicut Deus, qui creavit vos[1] ». Suasitque Eva Adae : « Optimum nobis consilium dedit rebellis ille; siquidem prior et senior est quam nos, ipse novit ». Et dixit Adam Evae : « Revertere dicque ei : praecepit nobis creator noster, ne tibi obediremus neque comederemus ex eo, ne in terrenis detineremur ». Hoc est : ne laboraremus nec quidquam in terra possideremus. Et linguam suam retorquens persuasit ei : « Quia non vult nec acquiescit, ne ei similes fiatis ». Et dixit Adam : « Et si non vult nos tales fieri, non nos puniet, quod audacter egerimus ? » Et dixit Malignus : « Quando ei similes fueritis, quid ad vos[2] ? »

αβ] — 1 β ܠܐܠܗܘܬܐ. — 4 α ܦܓܪܝܗܘܢ (sic). — 10 α ܘܢܬܪܘܡܡܘܢ. — 13 α ponit asteriscum post ܠܗܘܢ. — 18 β ܘܦܐܪܐ. — 23 β ܘܒܡܠܟܘܬܗ.

[1] Ioh. III, 6. — [2] Gal. v, 22 seq. — [3] Matth. IV, 8; Luc. IV, 6. — [4] Matth. IV, 10.

αβ] — 3 α ܠܡܥܕܪܢܘܬܐ. — 11 α ܘܗܘܝܬܘܢ. — 13 α ܗܘ ܗܘ ܡܠܟܐ. — 19 β sub linea notat ܢܩܢܐ. — 23 α ponit asteriscum post ܕܐܡܪܚܢ.

[1] Gen. I, 28. — [2] Gen. III, 1-5.

10. Vide homo, qualem cogitationem cogitaverit Adam de illo, qui eum ex pulvere creavit et Angelis caelestibus admiscuit! Et Adam et Eva obedierunt ob spem se ad instar Creatoris fore. Paulus enim dicit : *Creaturae subiectae sunt vanitati. Non*, ait, *suapte voluntate, sed eius causa, qui subiecit eas ob spem*[1]. Hoc est : non sua sponte cogitaverunt ista, sed consilio aliorum. Ceterum Adam habuit voluntatem ; et nisi voluisset, mille annis illis, quibus erat in terra, Malignus eum vi non adegisset. Igitur Adam et Eva obedierunt et mentem ad terram convertentes de caelo descenderunt et mente uti et corpore in terra facti sunt et spe destituti de paradiso caelesti descenderunt, quod est exemplar perfectum, et facti sunt in terra, quae est imago [rerum] oculis carnis invisibilium ; hoc est : imago paradisi caelestis. Et Adam descendens constitit in paradiso terrestri, qui est caeli imago ; et facti sunt pauperes divitiis supernis et sectati sunt cursum post divitias inferiores, quae sunt res caducae et una hora solubiles. Attamen antequam eis Deus maledixisset, non la-

ܚܙܝ ܒܪܢܫܐ ܕܐܝܢܐ ܐܬܚܫܒܬܐ ܐܬܚܫܒ ܐܕܡ ܥܠ ܡܢ ܕܓܒܠܗ ܡܢ ܥܦܪܐ ܘܚܠܛܗ ܥܡ ܥܝܪܐ ܫܡܝܢܐ. ܘܐܫܬܡܥܘ ܐܕܡ ܘܚܘܐ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܒܪܘܝܗܘܢ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܒܪܝܬܐ ܐܫܬܥܒܕܬ ܠܣܪܝܩܘܬܐ. ܠܐ ܟܕ ܨܒܝܐ: ܐܠܐ ܡܛܠ ܡܢ ܕܫܥܒܕܗ ܐܝܟ ܥܠ ܣܒܪܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܘ ܡܢ ܨܒܝܢܗܘܢ ܐܬܪܥܝܘ ܗܠܝܢ: ܐܠܐ ܒܡܠܟܐ ܕܐܚܪܢܐ. ܒܪܡ ܐܕܡ ܨܒܝܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ: ܘܐܠܘ ܗܘ ܠܐ ܨܒܐ: ܐܠܦ ܫܢܝܢ ܗܠܝܢ ܕܗܘܐ ܒܐܪܥܐ: ܠܐ ܡܨܐ ܗܘܐ ܒܝܫܐ ܒܩܛܝܪܐ. ܐܫܬܡܥܘ ܗܟܝܠ ܐܕܡ ܘܚܘܐ ܘܐܦܢܝܘ ܪܥܝܢܗܘܢ ܠܐܪܥܐ ܘܢܚܬܘ ܡܢ ܫܡܝܐ: ܘܗܘܘ ܒܪܥܝܢܗܘܢ ܒܐܪܥܐ ܐܝܟ ܦܓܪܗܘܢ: ܘܦܣܩܘ ܣܒܪܗܘܢ ܡܢ ܦܪܕܝܣܐ ܫܡܝܢܐ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܦܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ: ܘܗܘܘ ܒܐܪܥܐ ܕܐܝܬܝܗ ܨܠܡܐ ܕܗܘ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܥܝܢܐ ܕܦܓܪܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܨܠܡܐ ܕܗܘ ܦܪܕܝܣܐ ܫܡܝܢܐ. ܘܢܚܬ ܐܕܡ ܘܩܡ ܒܦܪܕܝܣܐ ܐܪܥܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܨܠܡܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܗܘܘ ܡܣܟܢܐ ܡܢ ܥܘܬܪܐ ܥܠܝܐ ܘܐܪܗܛܘ ܒܬܪܗ ܕܥܘܬܪܐ ܬܚܬܝܐ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܕܡ ܕܥܒܪ ܘܡܫܬܪܐ ܒܫܥܬܐ ܚܕܐ. ܥܕ ܕܝܢ

αβ] — 1 β in margine add. ... α om. ... et legit ... — 3 α ... — 7 αβ ... — 9 α ... — 12 α ... — 13 β ... — 14 β add. ... — 15 β ... — 19 β om. ... omissionem quidem in margine supplevit, at nota in margine ex parte deperiit; remanserunt haec : ... .

[1] Rom. VIII, 20.

ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܠܘܛ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܦܠܚܘ ܗܘܘ ܒܐܪܥܐ: ܐܠܐ ܡܢ ܕܩܒܠܘ ܡܠܟܗ ܕܒܝܫܐ ܘܫܛܘ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ: ܠܛ ܐܢܘܢ ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܦܪܕܝܣܐ ܪܘܚܢܝܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܦܠܚܘ ܐܪܥܐ ܕܐܬܒܪܝܘ ܡܢܗ ܡܛܠ ܥܘܬܪܐ ܕܥܒܪ. ܘܡܢ ܕܚܙܘ ܕܥܪܛܠܝܝܢ: ܡܢ ܕܫܠܚ ܪܥܝܢܗܘܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܪܡܐ ܡܚܕܐ ܐܬܚܫܒܘ ܠܡܬܟܣܝܘ: ܡܛܠ ܕܝܕܥܘ ܒܗܬܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ: ܟܕ ܚܝܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܝܐ. ܘܚܙܘ ܕܐܬܟܠܝ ܠܚܡܐ ܫܡܝܢܐ ܘܫܪܝܘ ܠܡܦܠܚ ܐܪܥܐ ܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܗܘܘ ܒܠܝܥܕܝܗܘܢ: ܘܐܬܚܪܡܘ ܡܢ ܥܝܪܐ ܘܡܢ ܡܫܪܝܬܐ ܪܘܪܒܬܐ: ܗܠܝܢ ܕܟܪܝܟܝܢ ܠܢܛܘܪܝ ܦܘܩܕܢܐ ܘܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܐܛܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܫܪܝܘ ܠܡܪܓܓ ܠܡܬܢܟܦܘܬܐ ܘܠܡܘܠܕܐ ܐܝܟ ܚܝܘܬܐ. ܘܚܙܘ ܒܐܪܥܐ ܘܐܬܕܡܝܘ ܠܗ ܕܠܐ ܐܣܬܟܠܘ ܒܐܝܩܪܗܘܢ ܪܡܐ. ܘܒܐܣܘܪܐ ܕܚܘܒܗܘܢ ܕܠܘܬ ܥܝܪܐ ܥܠܝܐ܀

ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܟܕ ܨܒܝܢ ܐܕܡ ܘܚܘܐ ܙܢܝܘ ܒܝܕ ܒܝܫܐ ܘܫܒܩܘ ܫܡܝܐ ܘܥܘܬܪܐ ܫܡܝܢܐ ܘܪܚܡܘ ܐܪܥܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗ. ܥܪܛܠܝܝܢ ܕܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܐܕܡ ܡܢ ܠܒܘܫܐ ܕܡܬܚܙܐ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ. ܗܟܢܐ ܗܘܘ ܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܐܕܡ

boraverunt in terra, sed statim ac consilio Maligni recepto verbum Dei contempserant, maledixit eis[1] et egressi sunt ex paradiso spirituali : tunc demum terram coluerunt, ex qua creati sunt, ob divitias caducas. Et ubi viderant se nudos esse et mens eorum exuerat gloriam excelsam, continuo curam habere coeperunt vestitus[2], quia cognoverunt pudorem, qui eis non apparuit, dum caelum intuebantur. Et panem caelestem retineri videntes inceperunt colere terram victus gratia et desolati sunt et excommunicati ab angelis et a castris maximis, quae circumdant observantes praecepta, non eos, qui Dei verbum contemnunt. Et coeperunt concupiscere coitum et generationem sicut animalia, et aspecta terra assimilati sunt ei, quia non intellexerunt honorem suum[3] excelsum et nexum et suam erga angelos supernos caritatem.

11. Et haec omnia volentes Adam et Eva prostituti sunt mediante Maligno et relicto caelo caelestibusque divitiis terram dilexerunt et omnia, quae in ea sunt. Nudi autem erant domestici Adae vestimento visibili in hoc mundo. Tales erant domestici Adae, antequam pec-

αβ] — 2 α ... — 3 β ... — 6 α ... — 7 β add. in margine ... — 12 α ... — 15 α ... — 23 α ...

[1] Gen. III, 17. — [2] Gen. III, 7. — [3] Ps. XLIX, 20.

cassent, nec tamen inscii peccarunt rebellione sua; stolidi tamen erant putantes se similes fore Deo et obliti sunt nihil esse, quod simile fieri possit Creatori omnium saeculorum, qui est creator et ipse est Dñs Iesus Christus. Deus autem vidit et connivit et patienter ferebat, quando Adam contempsit verba et solvit mandata eius volens per modum rapinae aequalis fieri Deo, superbia, non humilitate. Ideo dixit Apostolus : *Christus non rapina voluit aequalis fieri Deo,* ut Adam, *sed seipsum exinanivit,* etiam ab illa re, quam dilexit Adam, volens Deus fieri divitiis terrenis, *et formam servi accepit in similitudinem factus* creaturae *hominis*[1] primi obedientia, caritate, humilitateque sua, ut nobis ostenderet, qua ratione fieret homo frater et filius et heres et proximus, volens sine invidia terrestres secum cohabitare. *Formam,* inquit, *servi accepit,* ut obediret Patri suo servi instar. Non sicut Adam, accepit formam superbiae, ut contrarius et adversarius fieret Domino et Creatori suo et sedem figeret ex adverso eius rebellando. Nil enim perdidit Adam die, qua cecidit, nisi superbia, volens aequalis fieri Deo ob superbiam suam,

αβ] — 2 α [Syriac]. — 3 β [Syriac] et add. [Syriac]. — *Ib.* β [Syriac]. — 19 α [Syriac]. — 21 α [Syriac]. — 22 β [Syriac].

[1] Philip. II, 6.

quae eum superfluum reddens eiecit ex paradiso regni eumque ad terram usque prostravit. Fratres, fugiamus superbiam, ne simus sal gustu infatuatus, qui ne ad fimum quidem vadit[1], cum nullum habeat saporem ad victimas condiendas, nec eo ullus ager stercoratur, nec triticum fit melius, sicut dixit Dñs : *Qui se exaltat* — ut Adam — *humiliabitur; et, qui se humiliat* — ut Iesus — *exaltabitur*[2], uti ille exaltatus est.

12. Propter superbiam Adae occlusit Deus portas paradisi ante eum; hoc est, portas caeli. Sicut igitur ob superbiam eiecit Deus Adam e paradiso, ita humilitate eius introducit eum, id est assumit in summum caelum, ubi Deus habitat eique apparet. Dixit enim : *Quanam re placabitis me, postquam me ad iram provocastis? Num opibus aut sacrificiis animalium mutorum? Sacrificium meum itaque est et beneplacitum et voluntas et requies mea est mitis et humilis spiritu, quem respiciam et in quo habitem*[3]; et ipse per me ascendet, quando ascendero ego in locum requiei meae. Porro dixit Deum elegisse Moysem, quia *humilior erat omnibus hominibus*[4]. Humilitas cum

αβ] — 3 β desinit [Syriac]. — 8 α manu prima [Syriac], quod manus altera serius correxit addens [Syriac] secundum.

[1] Matth. v, 13. — [2] Matth. XXIII, 12; Luc. XIV, 11. — [3] Is. LXVI, 2. — [4] Num. XII, 3.

omnibus pensitata praependit[1]; Deus enim Moysem cum sescentis millibus gladio accinctis una cum uxoribus filiisque eorum pensitavit et viro illo mansueto in una lance staterae posito levior erat duritia et superbia et praeponderavit humilitas et mansuetudo. *Et dixit ei Dominus : Exi e populo hoc et ego una hora perdam eos. Et dixit Moyses : Si eos deleas, dele me cum eis. Et dixit : Nequaquam Moyses; qui peccaverit in me, delebo eum*[2]. *Et dixit Moyses : Si dimiseris eis, sicut dimisisti eis ex Aegypto usque huc, sin autem — dele me cum eis*[3]. Hac ratione magnificatus est Moyses, quia se cum peccatoribus computavit, tota die peccantibus. *Dimitte*, inquit, *eis, sicut dimisisti eis ex Aegypto usque hodie*. Et dilexit peccatores, sicut seipsum, nec se ab eis separavit.

13. Eadem porro ratione complacuit ei in Noe solo, nam *te*, inquit, *solum vidi pium esse humilioremque tota terra*[4]. *Et dixit ei Dominus : Egredere de medio eorum, nam ego delebo totam carnem*[5], *quam creavi, quia universa caro corrupit viam suam*[6]. *Dixitque Noe : Absit, ut perdas totam terram. Et dixit ei Dominus : Ecce totam terram ponam in statera tecum et, si praeponderaverint adversus te, dimittam eis*. Et pensitavit eos Dominus cum ipso et praeponderavit Noe humilitate sua plus quam omnes simul; et delevit Dominus totam carnem, quae erat superba et lasciva illo tempore.

14. Similiter adhuc tempore Iob pensitavit omnes cum ipso et praeponderavit Iob humilitate sua, nec inventus est similis ipsi illis diebus. Et testatur Dñs dicens : *O quis est servus meus Iob, qui simplex est et rectus et alienus a malo, nec ei similis datur in terra*[1]. Et quod de statera dixi, sic scriptum est : *Velut vapor sunt omnes homines mendaces, qui statera ponderati omnes simul vani sunt*[2]. Quid dicimus? Num quia hi soli erant humiles, propterea ad superbiam et protervitatem ferebantur, qua tota terra repleta erat? Et si cui hodie dixerimus : « humiliare, recede a malo et fac bonum, sicut antiqui! » dicit : « nemo est, qui sic faciat hodie ». Quare tu et ego non sumus sicut Noe et Iob et Daniel (nam et hic humilis erat ut illi, quia Dominus portionem eius cum illis posuit[3]), nisi quia nemo est ut illi. Non me, inquit, humiliabo. Attamen sunt hodie homines humiliores et

ܟܕ ܟܠ ܐܬܬܩܠ ܗܘܐ ܢܝܚܐ. ܐܡܟܝܠ ܡܢ ܠܡܘܫܐ ܥܡ ܫܬܡܐܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܐ ܐܣܝܪܝ ܣܝܦܐ ܥܡ ܢܫܝܗܘܢ ܘܥܡ ܒܢܝܗܘܢ: ܬܩܠܗ ܠܗܘ ܡܟܝܟܐ ܒܚܕ ܟܦܗ ܕܡܣܐܬܐ: ܘܩܠܝܠ ܩܫܝܘܬܐ ܘܪܡܘܬܐ: ܘܢܨܚܬ ܡܟܝܟܘܬܐ ܘܢܝܚܘܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ: ܦܘܩ ܠܟ ܡܢ ܒܝܬ ܥܡܐ ܗܢܐ ܘܐܘܒܕ ܐܢܘܢ ܒܚܕܐ ܫܥܬܐ. ܘܐܡܪ ܡܘܫܐ: ܐܢ ܡܚܐ ܐܢܬ ܠܗܘܢ ܠܡܚܝܢܝ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܡܪ: ܠܐ ܡܘܫܐ. ܡܢ ܕܚܛܐ ܠܝ ܐܠܗ ܐܚܠܡܝܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܡܘܫܐ: ܐܢ ܫܒܩ. ܐܢ ܫܒܩ ܐܝܟ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܫܒܩܬ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܘܥܕܡܐ ܠܗܪܟܐ: ܘܐܠܐ ܠܡܚܝܢܝ ܥܡܗܘܢ. ܘܗܟܢܐ ܐܬܪܘܪܒ ܡܘܫܐ: ܕܥܡ ܢܦܫܗ ܟܕ ܚܛܝܐ ܘܟܠܗ ܝܘܡ ܚܛܝܢ ܗܘܘ. ܫܒܘܩ ܠܗܘܢ ܐܡܪ ܐܝܟ ܕܫܒܩܬ ܠܗܘܢ ܡܢ ܟܕ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܘܐܚܒ ܐܝܟ ܠܚܛܝܐ ܐܝܟ ܢܦܫܗ ܘܠܐ ܦܪܫ ܢܦܫܗ ܡܢܗܘܢ܀

ܗܟܢ ܠܗ ܪܓܐ ܒܗ ܒܢܘܚ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܢܘܚܐ ܟܕ ܠܟ ܒܠܚܘܕܝܟ ܚܙܝܬ ܟܐܢܐ ܘܡܟܝܟ ܐܝܟ ܡܢ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ: ܦܘܩ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ: ܕܗܐ ܐܢܐ ܠܟܠܗ ܒܣܪ ܕܒܪܝܬ. ܡܚܒܠ ܕܚܒܠ ܟܠ ܒܣܪ ܐܘܪܚܗ. ܘܐܡܪ ܢܘܚ: ܚܣ ܠܟ ܕܬܚܒܠܝܗ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ: ܗܐ ܣܐܡ ܐܢܐ ܠܗ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ ܒܡܣܐܬܐ ܥܡܟ. ܘܐܢ ܢܨܚܘܢ ܠܘܩܒܠܟ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܘܬܩܠ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ ܥܡܗ ܘܢܨܚ ܢܘܚ ܒܡܟܝܟܘܬܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܐܥܒܪ ܡܪܝܐ ܟܠܗ ܒܣܪ: ܕܪܡ ܘܪܓܝܓ ܗܘܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ܀

ܬܘܒ ܠܐܘ ܒܗܠܝܢ ܐܝܟܢܐ ܐܬܬܩܠ ܟܠܢ ܥܡܗ. ܘܢܨܚ ܐܝܘܒ ܒܡܟܝܟܘܬܗ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܐܟܘܬܗ ܒܝܘܡܬܗ. ܘܣܗܕ ܡܪܢ ܘܐܡܪ: ܡܢܘ ܗܘ ܥܒܕܝ ܐܝܘܒ: ܕܬܡܝܡ ܘܬܪܝܨ ܘܡܪܚܩ ܡܢ ܒܝܫܬܐ: ܘܠܝܬ ܐܟܘܬܗ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܡܬܐ ܠܘܬ ܡܣܐܬܐ. ܗܟܢ ܟܬܝܒ: ܕܐܝܟ ܠܗܓܐ ܐܝܟ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܓܠܐ: ܕܒܡܣܐܬܐ ܡܬܩܠܝܢ ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܐܟܚܕܐ. ܡܢܐ ܐܡܪܝܢܢ. ܕܠܗܘܢ ܒܠܚܘܕ ܗܘܘ ܡܟܝܟܝܢ. ܡܛܠܗܢܐ: ܢܦܠܘ ܠܡܬܪܝܡܘ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܠܪܡܘܬܐ ܘܠܡܬܪܨܘܬܐ ܕܡܠܝܐ ܗܘܬ ܐܪܥܐ ܟܠܗ. ܘܐܢ ܠܐܢܫ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܘܡܢܐ: ܕܐܬܡܟܟ ܘܥܪܘܩ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܥܒܕ ܛܒܬܐ ܐܝܟ ܩܕܡܝܐ. ܐܡܪ: ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ ܝܘܡܢܐ. ܘܐܝܟ ܘܐܢܐ ܠܝ ܡܢܐ ܠܐ ܗܘܝܢ ܐܝܟ ܢܘܚ ܘܐܝܘܒ ܘܕܢܝܐܝܠ: ܕܐܦ ܗܘ ܡܟܝܟ ܗܘܐ ܐܝܟܘܬܗܘܢ: ܕܒܡܢܬܗܘܢ ܣܡܗ ܡܪܝܐ ܡܢܬܗ: ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܐܝܟ ܗܢܘܢ. ܠܐ ܟܕ ܡܬܡܟܟ ܐܢܐ. ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܕܡܟܝܟܝܢ

α] — 2 α ܠܐܢܫܐ. — 4 α ܘܒܢܝܗܘܢ om. ܗܘܐ.

[1] *Acta Thomae* syriaca *Pr.* IX. : *Et etiam in humilitate conversamini; haec enim cum omnibus pensitata praependit et vicit et tulit coronam.* ܘܐܦ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܐܬܗܦܟܘ. ܗܕܐ ܓܝܪ ܥܡ ܟܠܗܝܢ ܐܬܬܩܠܬ ܘܙܟܬ ܘܢܣܒܬ ܟܠܝܠܐ (ed. Bedjan in op. *Acta Martyrum et Sanctorum*. T. III, Parisiis 1892, p. 89). — [2] Ex. XXXII, 33. — [3] Num. XIV, 19. — [4] Gen. VI, 9; VII, 1. — [5] Gen. VI, 7. — [6] Gen. VI, 12.

α] — 4 α ܠܘܬܗ. — 10 Lectio quam α exhibet ܘܢܣܐ ܡܢ vix erroris expers est, nec eius verus sensus certus. — 21 α ܘܐܠܘ — 26 α ܐܢܫܐ.

[1] Iob I, 8. — [2] Ps. LXII, 9. — [3] Ez. XIV, 20.

praestantiores quam illi, aliquot inter multos. Verumtamen si desit humilitas et mansuetudo in aliquo, nec hominibus innotescit, nec in ipso Deus habitat, nec veritatem consequitur.

15. Etiam Paulus magnus est valde, quia malos plus quam seipsum dilexit et dixit[1]: *Testis est mihi Dominus me mori voluisse, ut mali dominum gloriae glorificarent*, si Deus me assumere voluisset et mortem meam cum salute ipsorum commutasset, Dñum imitaturus, qui pro peccatoribus mortuus est. Et apostoli omnes pro peccatoribus mortui sunt mortibus diversis: flagellorum, gladii crucisque. Nos igitur quomodo assequemur eos, qui ne dimittendo quidem dimittimus peccatoribus et quantopere restamus a perfectione, qui ne animae quidem nostrae curam habemus! Quantopere condemnabimur propterea quod persequendo persequamur eos et nos ipsos occidamus facti persecutores et non persecutionem patientes!

16. Porro dixit angelus Mariae: *Pax tibi, benedicta mulierum*. Id est, humillima mulierum. *Dominus meus tecum*[2] — propter humilitatem tuam. *Et dixit Maria: « confiteor Deo, quia respexit humilitatem ancillae suae*[3], non

ܘܡܬܥܠܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܝܬ ܩܘܡܝܢ: ܡܢ ܒܝܢ ܣܓܝܐܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܒܗ ܒܐܢܫ ܠܐ ܗܘܝܐ ܡܟܝܟܘܬܐ ܘܡܬܝܕܥܢܘܬܐ: ܠܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܝܕܝܥ ܘܠܐ ܐܠܗܐ ܥܡܪ ܒܗ: ܘܠܐ ܫܪܪܐ ܡܕܪܟ܀

ܐܦ ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܪܒ ܗܘ: ܕܐܚܒ ܠܒܝܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܢܦܫܗ ܘܐܡܪ: ܕܣܗܕ ܗܘ ܠܝ ܡܪܝܐ ܕܨܒܐ ܗܘܝܬ ܕܐܡܘܬ: ܘܢܫܒܚܘܢ ܒܝܫܐ ܠܡܪܗ ܕܫܘܒܚܐ: ܐܢ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܫܩܠܢܝ: ܘܢܚܠܦ ܡܘܬܝ ܒܚܝܝܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܐܬܕܡܐ ܒܡܪܢ ܕܡܝܬ ܚܠܦ ܚܛܝܐ. ܘܫܠܝܚܐ ܟܠܗܘܢ ܚܠܦ ܚܛܝܐ ܡܝܬܘ: ܒܡܘܬܐ ܫܚܠܦܐ ܕܢܓܕܐ ܘܕܣܝܦܐ ܘܙܩܝܦܐ. ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ ܡܕܪܟܝܢ ܚܢܢ ܠܗܘܢ: ܕܐܦܠܐ ܡܫܒܩ ܫܒܩܝܢ ܚܢܢ ܠܚܛܝܐ ܘܟܡܐ ܦܫܝܫܝܢ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ: ܕܐܦܠܐ ܢܦܫܢ ܚܣܝܢܢ. ܟܡܐ ܡܬܚܝܒܝܢ ܚܢܢ ܕܡܪܕܦ ܪܕܦܝܢ ܠܗܘܢ ܘܩܛܠܝܢ ܢܦܫܢ ܕܗܘܝܢ ܪܕܘܦܐ ܘܠܐ ܪܕܝܦܐ܀

ܬܘܒ ܐܡܪ ܡܠܐܟܐ ܠܡܪܝܡ. ܫܠܡ ܠܟܝ ܒܪܝܟܬܐ ܕܢܫܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܡܟܝܟܬܐ ܕܢܫܐ. ܡܪܢ ܥܡܟܝ ܡܛܠ ܡܟܝܟܘܬܟܝ. ܘܐܡܪܬ ܡܪܝܡ: ܡܘܕܝܐ ܐܢܐ ܠܗ ܠܐܠܗܐ ܕܚܪ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܕܐܡܬܗ ܘܠܐ ܒܫܘܦܪܐ ܘܠܐ

α] —

[1] Rom. IX, 3. — [2] Luc. I, 28. — [3] Luc. I, 48.

ܒܥܘܬܪܐ. ܐܠܘ ܐܝܬ ܗܘܬ ܓܝܪ ܐܢܬܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܡܟܝܟܐ ܗܘܬ ܡܢ ܡܪܝܡ: ܡܢܗ ܡܬܝܠܕ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ: ܗܘ ܡܟܝܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܚܡܐ ܕܡܟܝܟܘܬܐ܀

ܡܛܠ ܗܘܐ ܐܕܡ ܒܐܪܥܐ: ܫܡܝܢܐ ܗܘܐ ܬܚܬܝܐ: ܪܘܚܢܐ ܗܘܐ ܦܓܪܢܐ: ܢܫܡ ܚܝܐ ܗܘܐ ܛܥܡܐ ܡܘܬܐ. ܘܐܬܪܟܢܬ ܪܒܘܬܐ ܘܡܠܠܬ ܥܡ ܐܕܡ. ܥܪܩܘ ܐܕܡ ܘܚܘܐ ܘܐܬܛܫܝܘ ܒܝܬ ܐܝܠܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐܕܡ: ܐܝܟܐ ܐܝܬ ܐܕܡ: ܕܠܝܬ ܒܝܬ ܥܝܪ̈ܐ ܥܠܝ̈ܐ܀ ܘܐܡܪ: ܩܠܟ ܫܡܥܬ ܘܐܬܛܫܝܬ ܡܢ ܒܗܬܬܝ: ܕܚܙܐ ܐܢܐ ܕܐܚܙܝܟ ܐܦ ܒܐܪܥܐ: ܗܘ ܕܒܫܡܝܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ ܩܐܡ ܗܘܝܬ: ܘܗܫܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܦܘܪܣܝ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܗܬܐ ܐܢܐ ܒܡܕܡ ܕܐܬܪܥܝܬ ܡܛܠ ܡܠܬܟ: ܘܠܐ ܝܕܥܬ ܕܠܐ ܥܦܪܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܠܓܒܘܠܗ: ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܥܡܪ ܒܒܪܝܐ ܥܡ ܒܪܘܝܗ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܚܡܐ ܟܕ ܢܬܡܟܟ. ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐܕܡ: ܗܐ ܡܢ ܡܕܡ ܕܙܗܪܬܟ ܡܢܗ ܐܬܢܣܒܬ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܫܡܝܐ ܐܫܒܩܬ ܘܓܒܝܬ ܐܪܥܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܫܒܩܬ: ܒܗܘ ܕܠܐ ܝܕܥ ܗܘܬ ܒܗ ܒܝܫܬܐ: ܘܢܚܬܬ ܠܗܘ ܕܝܕܥܬ ܒܗ ܒܝܫܬܐ ܘܛܒܬܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ: ܢܦܠܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܐܪܥܐ. ܥܠ ܡܢܐ ܐܕܡ܇ ܐܡܪ

autem venustatem et divitias. » Si enim alia mulier exstitisset Maria humilior, ex ea natus esset Christus, omnium hominum humillimus, qui est amicus humilitatis.

17. Igitur factus est Adam in terra, caelestis factus est inferior, spiritualis factus est corporalis, spiraculum vitae factum est gustus mortis. Et condescendit Maiestas et locuta est cum Adam; et Adam et Eva fugientes absconderunt se inter arbores stantes in terra. *Et dixit Dominus Adae: Ubi es, Adam*, quod non es inter angelos supernos? *Et dixit: Vocem tuam audivi et abscondi me, quia pudet me*[1] videre te etiam in terra, qui in caelo iugiter ante faciem tuam stabam, et modo vides pudorem meum. Hoc est: pudet me eius quod cogitavi spreto verbo tuo, nesciens pulverem non effici velut plasmantem se nec posse habitare factum cum factore suo, nisi per misericordiam, si humilietur. Et dixit Dominus Adae: Ecce fruitus es re, de qua te monui, ut caveas eam; id est: reiecto caelo terram elegisti, scilicet arborem bonam reliquisti, in qua nullum malum cognovisti, et descendisti ad eam, per quam bonum et malum cognovisti. Hoc est, de caelo ad terram cecidisti. Cur

α] — 13 α ܐܦ̈. — 15 α ܦܘܪܣܝ.

[1] Gen. III, 9 seqq.

dixit Adam : Eva mihi consilium dedit? Eva dixit : Serpens mihi consilium dedit? Serpens dixit : Rebellis decepit et misit me? Ideo scilicet, quia Deus praecepit Adae, ne obediret, nec ipse, nec Eva ei, qui rebellavit contra verbum Domini sui, ut supra ostendimus quomodo rebellaverit : hinc misit serpentem, nam decepit eum et is se ei subiecit.

18. Ideo namque, quia rebellavit eumque Dominus peremit, suapte voluntate Satanas factus est et filius tenebrarum. Et neglexit eum nec occidit prae longanimitate sua; nec ille poenitentiam egit prae duritia et indole sua rebelli. Et pro eo ut servisset Domino (uti dixit Dñs : *Scriptum est : dominum Deum tuum adorabis et ei soli servies et supplicabis* [1]) is e contrario etiam alias decepit creaturas easque ad rebellionem excitavit, uti rebellare docuit serpentem et Adam et Evam. Et Adam eodem lapsu decidit de caelo, quo lapsus est diciditque rebellis. Nam rebelli occurrit cogitatio ut fieret Deus. Et subversus seduxit Adam, ut lapsus caderet sibique filius et discipulus fieret. Sed non sivit eum Deus [perficere] quod machinatus est, sed misertus est Adae et Evae propter paenitentiam ipsorum et legem eis in

ܠܗ ܕܚܘܐ ܡܠܟܬܢܝ܂ ܚܘܐ ܐܡܪܐ ܕܚܘܝܐ ܡܠܟܢܝ܂ ܚܘܝܐ ܐܡܪ ܡܪܘܕܐ ܛܥܝܢܝ ܘܫܕܪܢܝ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܕܦܩܕܗ ܐܠܗܐ ܠܐܕܡ ܕܠܐ ܢܫܬܡܥ ܠܗ܂ ܠܐ ܗܘ ܘܠܐ ܚܘܐ܂ ܠܗܘ ܕܡܪܕ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܡܪܗ܂ ܐܝܟ ܕܡܢ ܠܥܠ ܐܘܕܥܢ ܐܝܟܢ ܡܪܕ܂ ܡܛܠܗܕܐ ܫܕܪ ܚܘܝܐ ܡܛܠ ܕܛܥܝܗ ܘܐܫܬܥܒܕ ܠܗ܀

ܡܛܠ ܗܢܐ ܕܡܪܕ ܘܩܛܠܗ ܡܪܝܐ ܒܨܒܝܢܗ܂ ܗܘܐ ܣܛܢܐ ܘܒܪ ܚܫܘܟܐ܂ ܘܐܫܬܒܩ ܠܗ ܘܠܐ ܩܛܠܗ ܡܛܠ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ܂ ܘܠܐ ܐܦ ܗܘ ܬܒ ܡܛܠ ܩܫܝܘܬܗ ܘܡܪܘܕܘܬܗ܂ ܘܚܠܦ ܕܠܐ ܦܠܚ ܠܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ܂ ܕܟܬܝܒ ܗܘ ܕܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܬܣܓܘܕ ܘܠܗ ܠܒܠܚܘܕܘܗܝ ܬܦܠܘܚ ܘܬܬܟܫܦ܂ ܐܠܐ ܕܠܗܦܟܐ ܕܗܢܐ ܠܒܪܝܬܐ ܐܛܥܝ ܐܦ ܘܓܪܓ܂ ܐܝܟ ܕܠܚܘܝܐ ܘܠܐܕܡ ܘܠܚܘܐ ܐܠܦ ܕܢܡܪܕܘܢ܂ ܘܢܦܠ ܐܕܡ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ ܒܗ ܒܗܝ ܡܦܘܠܬܐ ܕܢܦܠ ܡܪܘܕܐ܂ ܡܪܘܕܐ ܓܝܪ ܠܪܥܝܢܗ ܣܠܩܬ ܗܘܬ ܡܚܫܒܬܐ ܕܢܗܘܐ ܐܠܗܐ܂ ܘܗܦܟ ܐܛܥܝܗ ܠܗ܂ ܐܠܐ ܠܐܕܡ ܕܢܦܠ ܢܗܘܐ ܠܗ ܘܢܗܘܐ ܠܗ ܒܪܐ ܘܬܠܡܝܕܐ܂ ܘܠܐ ܐܫܒܩܗ ܐܠܗܐ ܐܝܟ ܕܚܫܒ ܕܢܫܠܡ܂ ܐܠܐ ܚܣ ܥܠܘܗܝ ܠܐܕܡ ܘܠܚܘܐ ܡܛܠ ܬܝܒܘܬܗܘܢ܂ ܘܣܡ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ ܒܐܪܥܐ܂ ܕܐܢ ܢܥܒܕ ܠܗ

α] —

[1] Matth. iv, 10.

ܢܐܢܫ ܢܚܐ ܒܗ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܕܗܘ ܕܐܬܚܒܠ ܗܘ ܘܚܒܠ ܠܐܚܪܢܐ܂ ܠܐ ܚܝܣܐ ܝܡܝܢܗ ܕܝܫܘܥ ܥܠܘܗܝ ܘܥܠ ܐܒܕܢܗ ܘܥܠ ܬܫܢܝܩܗ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܩܛܠ ܗܟܢܐ ܡܫܬܩܠ܂ ܘܟܠ ܢܦܫܐ ܕܐܡܪܕ ܘܐܘܒܕ܂ ܢܦܫܐ ܚܠܦ ܢܦܫܐ ܬܬܒܥܐ ܡܢܗ܂ ܘܡܕܡ ܕܚܛܦ ܡܢ ܒܪܝܬܗ ܬܬܒܥܐ ܡܢܗ܂ ܕܟܕ ܬܫܠܡ ܬܫܢܝܩܐ ܕܟܠܗܘܢ ܪܫܝܥܐ ܬܫܢܝܩܗ ܕܝܠܗ ܢܗܘܐ ܩܐܡ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ܂ ܘܗܘܐ ܚܪܝܦ ܡܢ ܟܠ ܬܫܢܝܩܝܢ ܘܡܬܚܬ ܡܢ ܟܠܗܘܢ܀

ܚܣ ܠܗ ܠܡܪܢ ܕܢܘܩܕ ܓܗܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܕܝܠܗ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܢܫ ܣܓܝ ܐܘܒܕܗ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ܂ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝ ܠܗ ܒܢܝܐ ܘܐܫܬܥܒܕܘ ܠܗ܂ ܐܦ ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܗܘܘ ܠܬܫܡܫܬܐ܂ ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܒܪܐ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܫܬܡܥܘ ܠܣܛܢܐ ܐܝܟ ܚܘܝܐ܂ ܘܐܬܛܢܦܘ ܘܗܘܘ ܣܛܢܐ܂ ܘܠܐ ܬܘܒ ܐܬܩܕܫܘ܂ ܟܠܢܫ ܓܝܪ ܕܐܪܫܥ ܒܕܪܕܪ ܡܪܓܙ܂ ܗܢܐ ܕܝܢ ܒܟܠ ܕܪܕܪܝܢ ܡܪܓܙ܂ ܥܕܡܐ ܕܗܘܐ ܗܘ ܥܠܡܐ ܡܪܓܙ܂ ܡܛܠ ܕܫܦܪ ܠܐܕܡ ܘܠܒܢܘܗܝ ܝܘܠܦܢܗ ܕܒܝܫܐ ܠܡܪܓܙܘ ܠܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܒܗ ܒܗܝ ܒܥܠܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ ܩܐܡ ܡܪܓܙ ܘܡܬܬܫܢܩ ܒܛܘܦܢܐ ܕܢܘܪܐ܂ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܕܡܝܐ ܥܠ ܒܢܝ ܐܕܡ ܡܛܠ ܡܠܬܗ ܘܛܥܝܘܬܗ܀

α] —

terra proposuit, quam si quis faceret, per eam salvus fieret. Et ideo, quia is corruptus alios corrupit, non ei parcet dextera Iesu, nec perditioni et tormentis eius : sed sicut peremit, pessum dabitur et quamlibet animam, quam rebellare fecit et perdidit, « animam pro anima » requiret ab ipso et quodlibet abripuerit e creaturis eius, requiret ab ipso, ita ut finitis cruciatibus omnium impiorum tormenta eius in saeculum saeculi maneant et crudeliora sint omnibus tormentis et omnibus inferiora.

19. Absit ut Dñs Gehennam hominum adeo accendat, ut illius, quia nemo tantum peremit, ut ille, exceptis spiritibus illis immundis, qui ei filii facti sunt et se eidem subiecerunt; nam et hi ad ministerium creati sunt, ad quod eos Deus creare voluit; et obedientes Satanae, uti serpens, polluti sunt et diaboli evaserunt nec amplius sanctificati sunt. Quicunque enim impie agit, per singulas generationes exacerbat; hic vero per omnes generationes exacerbat : quousque mundus stabit, exacerbat, quia placuit Adae et filiis eius doctrina ipsius Maligni exacerbare Spiritum Dñi. Qua ratione dum saeculum futurum steterit, exacerbabitur et cruciabitur diluvio ignis, sicut venit diluvium aquarum in filios Adam propter sermonem et seductionem eius.

20. Exinde coepit misereri Deus Adae et Evae et fecit eis tunicas pelliceas et ob misericordiam suam induit eos[1]; nec fecit Adae plasmator eius iuxta delictum eius et iuxta id quod cogitavit; nam si ei iuxta delictum eius [fecisset], eum absumpsisset et talem reddidisset, quasi non fuisset. Attamen Adam ipse sua sponte sibi laborem elegit, perfectioni contrarium, et sua sponte suscepit curam, eos suffocantem qui ad excelsum summum exaltari volunt, audito consilio illius, qui se ei adiutorem ad res honestas exhibuit eumque decore caelesti spoliavit et decori terrae adstrinxit. Et Adam appetita pulchritudine inferiore privatus est pulchritudine caelesti; et quoniam caduca illa oculo carnali visibilis est, carissima est ei, qui oculo spirituali caret, quo pulchritudinem caelestem conspiciat. Et Adam, qui oculos habuit, vidit eam : hos excaecavit Malignus dicens ei : « Adhuc cresces erisque cum creatore tuo. »

Desinit sermo XXI de arbore Adae.

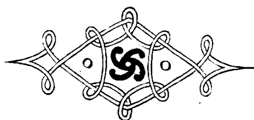
ܡܟܝܠ ܫܪܝ ܐܠܗܐ ܠܡܬܪܚܡܘ ܥܠ ܐܕܡ ܘܚܘܐ. ܘܥܒܕ ܐܠܗܐ ܟܘܬܝܢܐ ܕܡܫܟܐ ܘܐܠܒܫ ܐܢܘܢ ܒܪܚܡܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܟܠܘܬܗ ܘܐܝܟ ܡܕܡ ܕܐܬܪܥܝ ܐܕܡ ܥܒܕ ܠܗ ܓܒܘܠܗ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܝܟ ܣܟܠܘܬܗ ܡܫܩܠ ܡܫܩܠ ܗܘܐ ܠܗ: ܘܐܝܟ ܕܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܗܘ ܐܕܡ ܒܨܒܝܢܗ ܓܒܐ ܠܗ ܥܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܬܘܗܝ ܣܩܘܒܠܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ: ܘܒܪܥܝܢܗ ܢܣܒ ܒܛܠܐ: ܡܕܡ ܕܚܢܩ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܕܢܬܥܠܘܢ ܠܪܘܡܐ ܥܠܝܐ: ܡܛܠ ܕܫܡܥ ܡܠܟܐ ܕܡܢ ܕܗܘܐ ܠܗ ܐܝܟ ܡܥܕܪܢܐ ܕܫܦܝܪܬܐ: ܘܫܠܚܗ ܡܢ ܫܘܦܪܐ ܫܡܝܢܐ ܘܐܣܪܗ ܒܫܘܦܪܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܐܬܪܓܝ ܐܕܡ ܠܫܘܦܪܐ ܬܚܬܝܐ: ܘܐܬܓܠܙ ܡܢ ܫܡܝܢܐ. ܘܡܛܠ ܕܡܬܚܙܝܐ ܗܝ ܥܒܘܪܬܐ ܠܥܝܢܐ ܕܒܣܪܐ: ܗܟܝܠ ܚܒܝܒܐ ܠܗܘ ܕܚܣܝܪ ܠܗ ܥܝܢܐ ܪܘܚܢܝܐ ܕܢܚܙܐ ܠܫܘܦܪܐ ܫܡܝܢܐ. ܘܐܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܝ ܠܗ ܥܝܢܐ ܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗ: ܠܗܢ ܥܘܪ ܒܝܫܐ: ܟܕ ܐܡܪ ܠܗ ܕܥܘܕ ܪܒܐ ܐܢܬ ܘܗܘܐ ܐܢܬ ܥܡ ܒܪܘܝܟ܀

܀ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܟܐ܀

܀ܕܥܠ ܐܝܠܢܐ ܕܐܕܡ܀

α] — 7 α ܘܐܡܪ.

[1] Gen. III, 21.

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܪܝܢ

ܕܥܠ ܕܝ̈ܢܐ ܕܠܐ ܚܝܝܢ ܒܗܘܢ ܥܒ̈ܘܕܝܗܘܢ

SERMO VIGESIMUS SECUNDUS

DE IUDICIIS, QUIBUS NON SALVANTUR, QUI FACIUNT EA

1. Exponemus igitur iudicia, quibus observatis nemo salvatur. *Oculum pro oculo, dentem pro dente*[1], *maxillam pro maxilla, stigma pro stigmate, livorem pro livore, animam pro anima*[2]; hoc est : omnino malum pro malo. *Dilige diligentem te et odio habe inimicum tuum*[3]. *Et si percussisti patrem tuum, offer sacrificium in templo*[4]. *Et qui dimittere vult*, inquit, *uxorem suam, det ei libellum repudii etsi adultera non fuerit*[5], quod displicet et Dño et hominibus. Haec sunt praecepta, quae bona non sunt, et iudicia, quibus nemo vivit. Et cur ea dedit Dñs nisi quia ipsi volebant ea? Et cur praefecerunt sibi

ܢܦܪܘܫ ܡܟܝܠ ܕܝܢܐ ܕܠܐ ܐ̱ܢܫ ܚܝܐ ܒܗܘܢ ܡܐ ܕܢܛܪ ܐܢܘܢ. ܥܝܢܐ ܚܠܦ ܥܝܢܐ ܫܢܐ ܚܠܦ ܫܢܐ. ܦܟܐ ܚܠܦ ܦܟܐ. ܟܘܝܐ ܚܠܦ ܟܘܝܐ. ܘܫܘܦܬܐ ܚܠܦ ܫܘܦܬܐ. ܢܦܫܐ ܚܠܦ ܢܦܫܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܟܠܗ ܡܕܡ: ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ. ܪܚܡ ܠܡܢ ܕܪܚܡ ܠܟ ܘܣܢܝ ܠܒܥܠܕܒܒܟ. ܘܐܢ ܡܚܝܬ ܐܝܬ ܠܐܒܘܟ: ܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܠܡ ܕܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܗ: ܢܬܠ ܠܗ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܐ: ܟܕ ܠܐ ܓܝܪܐ: ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܦܝܪ ܠܐ ܠܡܪܢ ܘܠܐ ܠܒܢܝ ܐ̱ܢܫܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܠܐ ܫܦܝܪܝܢ: ܘܕܝܢܐ ܕܠܐ ܚܝܝܢ ܒܗܘܢ. ܘܠܡܢܐ ܝܗܒ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܨܒܘ. ܘܡܛܠ

α] — In titulo α ܕܚܟܡܝܢ. — *Ib.* add. *eiusdem* ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܠܟܘ ܕܝܢ [ܕܚܟܡܝܢ ܕܗܘܢ. — 8 α ܕܪܚܡ ܠܟ. — 11 α ܠܒܢܝܢܫܐ.

[1] Matth. v, 38. — [2] Ex. XXI, 24 seq. — [3] Matth. v, 43. — [4] Vide infra § 20; cf. Marc. VII, 11. — [5] Matth. v, 31.

iudices pessimos? Et cur eis permisit malum pro malo sibi mutuo reddere? Nam etiam hodie sunt homines, qui rebellando se a mandatis subtrahere velint et in propria voluntate ambulantes dicant non eam esse iustitiam, quae nemini malefaciat, sed eam, inquiunt, esse iustitiam, quae bonis benefaciat et malis malefaciat, ut faciet Deus die iudicii et correptionis.

2. Si ex Scripturis non intelligamus, nonne ex ipso mundo, hominibus contra invicem vociferantibus, iustitiam cognoscimus? Quando clamant et dicunt : « N. N. mihi damna pessima inferre vult in opibus et possessione mea! » quilibet ait: N. N. haud iuste agit, sed inique. Ecce quomodo omnes proclamant iustitiam non malefacere! Et si quis alii malefecerit aut in eum deliquerit aut substantiam eius abstulerit, cuique persuadere conatur dicendo : « peccavi! dimitte mihi et ego reddam et miserere mei! ». Et si is ei morem gerere non velit, quisque ex audientibus dicit: «Vae! non ut aequum est Deo, fecit N. N.; nam Deus dixit[1] : *Dimittite* inter vos mutuo *septuagies septies*. Et nisi dimittatis, nec ego dimittam vobis. » Peccavit in eum et

[illegible]

a] — 16 a [illegible]. — 17 a [illegible], quod caret sensu et sine dubio pro [illegible] scribitur, uti in textu et in translatione conieci. — 22 a [illegible]. — 24 a [illegible]. — *Ib.* a [illegible].

[1] Matth. XVIII, 23.

[illegible]

a] — 1 a [illegible]. — 18 a falso [illegible].

[1] Matth. v, 7. — [2] Matth. v, 45. — [3] Rom. XII, 19 (Pešitta).

conversus est : de delinquentibus dixit Dñs : *Beati misericordes, quia misericordiam consequentur*[1]; si nemo faciat misericordiam delinquenti, quis miseretur eius, qui se melior aut par sibi est? Dicit enim ei : « Quid misereris mei? Nonne ego te melior sum? » Et si dicat esurientium et nudorum, scriptum esse, misereamur : effatum illud non solum famelicos et nudos comprehendit, sed etiam eum, qui quacunque ratione delinquit : si misertus dimiserit, facit eleemosynam etiam hoc. Si quis igitur in hoc saeculo misericordiam praestet delinquentibus, misericordiam consequetur in illo saeculo et dimittentur delicta et peccata eius. Si quis igitur nequam alium offenderit, is faciat oriri caritatem suam super illum, sicut Pater oriri facit solem suum super malos[2].

3. Vides, quomodo clament Deus hominesque iustitiam non repetere poenas de noxis malis. Iustitia enim iniuriam sustinet, nec reddit malum pro malo, sed si vituperando vituperet, nonnisi coram uno aut duobus aut tribus aut coram tota ecclesia; et si quis tibi reddere nolit, perde tuum; noli incidere in malum et Deus faciet iudicium tuum, si tu non feceris tibi ipsi iudicium[3], nec eris

re perdita pauperior. Et si quis dicat : « Ego neminem impeto; sed si quis me aggressus erit, ego ei resistam et malum inferam », nec hoc iustitia est, sed nequitia. Totum enim, cur bella et clades fiant, est, quod ambae partes contra invicem consurgunt altera contra alteram, quando alius contra alium extollitur nec alius coram alio se inclinat. Ideo iustitia ab utraque parte recedit et nequitia rerum potitur; nam Deus neque oppressis neque oppressoribus praecipit, ut contra invicem peccatum committant. Oppressis autem sic ait : Si perseveraveris in iustitia, nec tibi ipsi iudicium feceris, *ego faciam iudicium*[1], dicit Deus. Vides, quomodo praecipiat, ne oppressus quidem cuiquam malum inferas, ne ex iustitia decidas. Si sit autem, qui dicat : « Ego Deum imitor, qui poenas repetit ab iniquis », valde nequam est te Deum imitari et teipsum aequiparare Deo, qui sine lege est, quem, etsi peccaverit, nemo corripit, cum absit ut iniquitatem committat. Num itaque iudex vis esse Dei? Igitur esto creator, sicut ipse est, et fac tibi caelum et terram, ubi ipse non sit dominus, et tibi homines conde, in quos non habeat potestatem Dominus omnipotens, et benefac bonis et malefac ma-

[illegible]

α] — 10 α [illegible]. — 13 α [illegible]. — 21 α [illegible]. — 24 α [illegible].

1 Rom. xii, 19; Hebr. x, 30; Deut. xxxii, 35.

[illegible]

lis postquam Aeon factus es, non ens creatum, factus sine lege ad instar eius.

4. O miser! memento patris tui Adam et Satanae, qui ideo, quia dii fieri volebant, ad quam devenerunt humiliationem! Et te, qui adhuc palam non errasti, modo clam seducit Satanas, ut dicas : « sicut Deus facit, faciam », ut plagam contrahas insanabilem. Adae quidem plaga sanata est : tu attende, ne forte plaga tua insanabilis fiat! Et si dixeris : « Deus iustis antiquis praecepit, ut ab iniquis poenas repeterent et ego hosce imitabor » : non licet tibi imitari eos nec id tibi dixit Deus, ut ipsis, nec illos Deus per prophetas depopulatus esset, quod alii adversus alios peccaverunt, si non dixissent : *Quaenam est fama Dñi*[1]? Ideo eos castigavit, donec confessi essent : *Dominus est Deus omnipotens*[2]. Et ut cognoscas haec ita esse, attende eum a die, qua confessi sunt, non misisse prophetas contra eos, sed si paenitentiam agere nolint, reservat eos ad diem iudicii. Hodie autem neminem mittit Deus, ut prophetas. Si vero tua sponte homicida fieri velis, compertum habebis. Dominus enim dixit : *Ne verbum quidem turpe exeat ex ore tuo*[3]. Et si dicas : « ego iudices imitor, quoniam *non est potestas,*

α] —

1 Ex. v, 2. — 2 Ex. vii, 5. — 3 Eph. iv, 29.

quae a *Deo non sit*[1], vide eos in malum dominari et iudicia iudicare, quibus nemo vivit[2]. Et attende iudices malos saeculum malum iudicare. Quod vero iudices malos constituit Deus et iudicia mala dedit : ne iudices iustificentur, nec iudicati quiete fruantur; quod vero homines etiam contra iustitiam rebellarunt, quae sunt praecepta posteriora rebellione nostra prima Adae patris nostri: quemadmodum pater noster rebellavit contra bonitatem cordis et simplicitatem mentis et nactus est cor, quod malum suapte voluntate novit : sic rebellavimus nos contra iustitiam, quam nobis creator noster praecepit, quae licet noscendo noverit malum, sua sponte haud facit illud.

5. Postquam igitur vidit Deus nos etiam adversus hoc rebellasse et non solum malum pro malo reddere, sed mala plurima pro malo unico (quod Dominus non dixit, nec ei complacet de malo pro malo reddito)...[3] munusculum tollunt et personarum acceptores sunt (quod Dominus non dixit, nam ne his quidem iudiciis homo salvus fit, quia cum ira data sunt) : dixit namque Dominus : Constituam iudices pessimos, qui non

ܫܘܠܛܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ: ܚܙܝ ܕܟܠ ܒܝܫܬܐ ܫܠܝܛܝܢ ܘܕܝܢܐ ܕܠܐ ܐܢܫ ܚܝܐ ܒܗܘܢ ܕܐܢܝܢ. ܘܚܙܝ ܕܕܝܢܐ ܒܝܫܐ ܕܐܢܝܢ ܠܥܠܡܐ ܒܝܫܐ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܕܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܕܝܢܐ ܒܝܫܐ ܘܝܗܒ ܕܝܢܐ ܒܝܫܐ: ܕܠܐ ܕܝܢܐ ܢܙܕܕܩܘܢ: ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܕܡܬܕܝܢܝܢ ܢܬܢܝܚܘܢ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܡܪܕܘ ܒܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܦ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܒܬܪ: ܡܪܕܘܬܢ ܩܕܡܝܬܐ ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ: ܕܐܝܟ ܕܡܪܕ ܐܒܘܢ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܕܠܒܐ ܘܡܢ ܦܫܝܛܘܬܐ ܕܪܥܝܢܐ: ܘܩܢܐ ܠܒܐ ܕܝܕܥ ܒܝܫܬܐ ܒܨܒܝܢܗ: ܗܟܢ ܡܪܕܢ ܐܦ ܚܢܢ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ ܕܦܩܕܢ ܒܪܘܢ: ܕܐܦ ܡܢ ܕܝܕܥ ܝܕܥ ܠܗ ܠܒܝܫܬܐ: ܐܠܐ ܠܝ ܨܒܝܢܐ ܠܐ ܥܒܕܐ ܠܗ܀

ܡܢ ܕܚܙܐ ܗܟܝܠ ܐܠܗܐ ܕܡܪܕܢ ܠܢ ܐܦ ܡܢ ܗܕܐ: ܘܠܐ ܒܝܫܬܐ ܒܠܚܘܕ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܦܪܥܝܢ: ܐܠܐ ܒܝܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܚܠܦ ܚܕܐ ܒܝܫܬܐ: ܡܕܡ ܕܠܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܨܒܐ ܐܦܠܐ ܒܒܝܫܬܐ ܕܚܠܦ ܒܝܫܬܐ: ܫܘܚܕܐ ܫܩܠܝܢ ܘܡܣܒܝ ܒܐܦܐ: ܡܕܡ ܕܠܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܒܗܠܝܢ ܕܝܢܐ ܐܢܫ ܚܝܐ ܒܗܘܢ: ܡܛܠ ܕܒܪܘܓܙܐ ܐܬܝܗܒܘ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܡܪܝܐ: ܕܐܩܝܡ ܕܝܢܐ ܒܝܫܐ

α] — 8 α ܐܢܫܐ] ܒܢܝܢܫܐ. — 10 α ܦܩܕ] ܦܘܩܕܢܐ.

[1] Rom. XIII, 1. — [2] Ez. XIII, 25. — [3] Apodosis sententiae manifeste deest, uti iam mutatio personarum enuntiati subsequentis *munusculum tollunt*, docet. Ambitus lacunae erui nequit; non enim constat, ad quos referenda sint verba : *munusculum tollunt*, etc.; ad « iudices nequam » vix; nam de his demum versus finem ⅔-i agitur.

ܠܐ ܚܣܝܢ: ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ: ܗܒ ܠܢ ܡܠܟܐ ܘܕܝܢܐ ܗܠܝܢ ܕܡܫܥܒܕܝܢ ܠܢ ܩܫܝܐܝܬ܀

ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܫܡܘܐܝܠ: ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܡܫܥܒܕ ܠܗܘܢ ܡܠܟܐ: ܕܕܒܪ ܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܗܘܢ ܘܡܥܣܪ ܩܢܝܢܗܘܢ ܘܥܠܠܬܗܘܢ. ܘܩܥܘ ܕܗܠܝܢ ܗܘ ܕܝܢܐ ܐܠܝܨ ܠܢ ܕܩܛܠܝܢ ܒܣܝܦܐ ܠܟܠ ܕܡܣܟܠ: ܘܐܠܐ ܐܟܠܝܢ ܚܢܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܐܡܪ ܐܠܗܐ: ܐܝܟ ܕܐܣܠܝܘ ܦܘܩܕܢܝ: ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܝ ܐܣܠܝܘ. ܐܩܝܡ ܥܠܝܗܘܢ ܕܝܢܐ ܒܝܫܐ: ܕܟܘܠܐ ܡܢ ܥܘܠܐ ܢܬܬܒܥ: ܘܐܢܐ ܐܬܬܒܥ ܡܢ ܬܪܝܗܘܢ: ܕܠܐ ܕܝܢܐ ܡܫܬܘܙܒܝܢ ܢܐܚܘܢ ܒܗܠܝܢ ܕܝܢܐ ܕܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ: ܘܠܐ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ: ܘܬܪܝܗܘܢ ܒܨܒܝܢܗܘܢ ܡܝܬܝܢ. ܐܠܐ ܓܝܪ ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܗܘܝܢ ܕܝܢܐ ܘܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܪܚܡܝܢ ܟܣܦܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܘܒܚܐ ܥܒܘܪܐ: ܡܫܩܠܝܢ ܫܘܚܕܐ ܘܗܘܝܢ ܗܓܡܘܢܐ ܘܫܩܠܝܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܣܝܦܐ: ܕܠܡܢ ܕܨܒܝܢ ܢܩܛܠܘܢ. ܘܒܫܘܚܕܐ ܗܘܝܢ ܣܦܘܩܠܛܪܐ ܕܢܗܘܘܢ ܩܛܘܠܐ. ܘܟܠ ܕܢܣܒܝܢ ܒܫܘܚܕܐ ܗܘܝܢ

α] —

parcent, ut homines ipsi clamaturi et dicturi sint : *Da nobis regem*[1] et iudices, qui nos dure subigant.

6. Dixitque Dominus ad Samuel : *Dic eis, quomodo subacturus sit eos rex : nam tollet filios et filias eorum*[2] *et decimabit opes et proventus ipsorum*[3]. *Et clamarunt : Talibus iudicibus malis opus habemus, qui gladio occidant quemque delinquentem; sin autem, nos invicem comedemus*[4]. *Dixitque Deus : Quemadmodum reiecerunt mandatum meum, sic reiecerunt me quoque*[5] *: constituam super eos iudices malos,* ut iniquitas poenas repetat ab iniquis et ego vindictam sumam de utroque, ut neque iudices salvari possint iudiciis illis : « malum pro malo » neque malefactores, et ambo sponte moriantur. Si enim vellent homines, nec iudices essent, nec malefactores; sed pecuniam et honores et gloriam caducam diligentes munusculo dato hegemones[6] fiunt et ius gladii assumunt, ut, quem velint, occidant, et ope munusculi speculatores[7] fiunt, ut homicidae fiant. Et totum, quod munus-

[1] I Sam. VIII, 5. — [2] I Sam. VIII, 11. — [3] I Sam. VIII, 15. — [4] I Sam. VIII, 20. — [5] I Sam. VIII, 8. — [6] Id est *praesides* provinciis Romanis imperii tempore praefecti, de quibus v. Madvig, *Die Verfassung und Verwaltung des Römischen Staates*, t. II. Leipzig, 1882, pag. 104-110. — [7] *Speculatores* erant saeculo I post Chr. *turma* specialis militum cuique cohorti praetoriae addictorum (Tacitus, *Hist.* I, 25), qui partim vice σωματοφυλάκων (Suetonius in *Vita Claudii*, n. 35) partim cursorum (Tacitus, *Hist.* II, 37), partim etiam carnificum fungebantur (Seneca, *De ira* I, 18). Inde a saeculo II nomen speculatorum rarius occurrit; Auctori L.-G. probabiliter ex Evangelio familiare erat (Marc. VI, 27). Cf. Madvig, *op. cit.* II, pag. 555 et 743.

culo oppetunt, est malefacere et praedari. Nam si quis malum fugere vellet, nec rex, nec hegemon, nec speculator fieret; hi vero, ad quos non venit, sedentes exspectant, quando sint futuri principes pessimi, ut faciant voluntatem suam malignam. Nam si vellent homines, ut quisque cum iustitia incederet via sua, nec proelia committerent, nec occiderent, nec se invicem diriperent, nec iudicibus opus esset. Nunc autem neque iudices fugiunt malum, neque malefactores otiosi sunt et se mutuo absumunt omnes, qui non agunt paenitentiam in vita sua nec malum fugiunt. Ubinam vidisti hominem iustum, qui rex aut hegemon aut unus ex principibus mundi maligni fieri velit, postquam Dñs cessavit ungere reges et constituere prophetas et principes populo antiquo?

7. Si dixeris Dominum excitare eos alios adversus alios, sive reges, sive alium quempiam, sicut antiquitus: absit, ut hoc aut tale quid asseras. Is, qui tranquillitatem exigit ab hominibus, idem est, qui dixit : *Vapulate et nolite percutere et estote oppressi et non oppressores*[1]. Et si olim inimicitia erat inter Deum et homines : hodie pacificavit

[illegible]

a] — 13 [illegible] — 23 a [illegible] — 26 a [illegible] qua lectione admissa sententia incompleta est.

[1] I Cor. vi, 7.

[illegible]

Deus sanguine crucifixionis suae, quae in terra et quae in caelo sunt et dixit : *Cessabunt proelia a finibus terrae*[1]. Si itaque Dñs dixit : *Fiat pax in omnibus finibus terrae*[2] : ipsi igitur homines nolunt pacem fieri et per invicem moriuntur. Num forte alii dixit Deus : « Dilige filium carnis tuae sicut teipsum et ora pro eo, qui te percutit[3] » et alii dixit : malefac malefacienti tibi et commisso proelio occide eum? Absit Domino, qui in his irreprehensibilis est, cum mali sua sponte faciant mala et ultores sua sponte vindictam sumant malis plurimis [illatis] pro malo unico. Attamen saeculo huic, ubi homines non desistunt malefactis et se invicem devorant, talibus opus est iudicibus et ei, qui diligit ultorem malorum, ut magis adhuc ulciscatur, populus isto peior convenit, quia malo gaudet[4]. Ideo videns Deus tales esse homines, qui non tantum malum pro malo sibi reddant (non solum populus, sed et iudices eius) praescripsit eis et ostendit, ut malum pro malo reddant, Lege illa antiqua, uti dixit : *Posui eis iudicia, quibus nemo salvetur,*

a] — 23 a [illegible]

[1] Ps. xlvi, 9. — [2] III Reg. ii, 33. — [3] Matth. v, 44. — [4] Sententia obscura est, sensus videtur esse : saeculo malis iudicibus et peiore adhuc populo opus est, vel forsitan, si pro [illegible] legere velis [illegible] : iudices *ultionis* cupidi non merentur populum bonum sed subditos contentiosos.

— homines mali, *dedi eis praecepta non bona et iudicia, quibus non vivent*[1], sicut ipsi volebant; hoc est, quoniam reliquerunt praecepta decora caritatis, quibus tota virtus legis et prophetarum absoluta erat, quae sunt : « Dilige Deum et filium carnis tuae » in quibus si consisteremus nos vel illi, forte Satanas succumberet; nam homo per hominem peccat et per hominem iustificatur. *Dilexerunt*, inquit *caedem et inimicitiam et odium occultum*[2] : propterea dedi eis praecepta, quibus observatis moriantur. *Si mecum contentiose ambulaveritis, astute ambulabo vobiscum*[3].

8. Porro dixit : *Dilexerunt maledictionem et noluerunt benedictiones*[1], quia reiecerunt benedictiones promissas in iustitia incedentibus, quae nemini malum infert, sed se a malo custodit et contentionem fugit, quae timet, ne quempiam dure alloquatur, ne se percutiat. Et si evenerit, ut quis percutiat, suffert et Dñs iudicat iudicium eius. Non datur modus ambulanti in iustitia et caritate et perfectione vindictam sumere ab illo, qui se vi ducit, nisi eum Dñs puniat eique tribulationem duram inducat, donec humilietur. Igitur, quia maledictiones

ܒܝ̈ܫܐ: ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܠܐ ܫܦܝܪܝܢ. ܘܕܝܢܐ ܕܠܐ ܢܚܘܢ ܒܗܘܢ. ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܗܢܘܢ ܨܒܘ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܫܒܩܘ ܟܠ ܕܐܘܪܚܗ ܦܘܩܕܢܐ ܫܦܝܪܐ ܕܚܘܒܐ: ܗܢܘܢ ܕܒܗܘܢ ܚܝܠܐ ܕܢܡܘܣܐ ܘܕܢܒܝܐ ܡܫܬܡܠܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܪܚܡ ܠܐܠܗܐ ܘܠܒܪ ܒܣܪܟ. ܕܒܗܘܢ ܐܠܘ ܩܡܢ ܒܗܘܢ ܐܘ ܗܢܘܢ: ܟܒܪ ܕܝܢ ܢܦܠ ܣܛܢܐ. ܒܪ ܐܢܫܐ ܗܘ ܓܝܪ ܚܛܐ ܐܢܫ: ܘܒܒܪ ܐܢܫܐ ܡܙܕܕܩ. ܪܚܡܘ ܠܗܘܢ ܩܛܠܐ ܘܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܘܣܢܝܢܘܬܐ ܒܛܘܫܝܐ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܡܐ ܕܢܛܪܘܢ ܐܢܘܢ ܢܡܘܬܘܢ. ܐܢ ܬܗܠܟܘܢ ܥܡܝ ܒܥܩܝܡܘܬܐ: ܒܢܟܝܠܘܬܐ ܐܗܠܟ ܥܡܟܘܢ܀

ܘܬܘܒ ܐܡܪ. ܪܚܡܘ ܠܘܛܬܐ ܘܠܐ ܨܒܘ ܒܒܘܪܟܬܐ: ܡܛܠ ܕܐܣܠܝܘ ܠܒܘܪܟܬܐ ܕܡܠܟܢ ܠܗܠܝܢ ܕܪܕܝܢ ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܠܐ ܡܒܐܫ ܠܐܢܫ: ܐܠܐ ܢܛܪ ܢܦܫܗ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܥܪܩ ܡܢ ܕܚܠܐ: ܕܚܠܐ ܕܠܡܐ ܢܡܠܠ ܥܡ ܐܢܫ ܕܠܐ ܢܡܚܝܘܗܝ: ܘܐܢ ܚܒܛ ܘܡܚܐ ܠܗ ܐܢܫ: ܡܣܝܒܪ: ܘܡܪܝܐ ܕܐܢ ܕܝܢܗ. ܠܝܬ ܠܗ ܦܘܪܥܢܐ ܠܡܢ ܕܡܗܠܟ ܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܓܡܝܪܘܬܐ: ܕܢܬܒܥ ܢܦܫܗ ܡܢ ܡܢ ܕܕܒܪ ܠܗ ܒܩܛܝܪܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܡܚܝܗܝ ܡܪܝܐ: ܘܐܝܬܝ ܥܠܘܗܝ ܐܘܠܨܢܐ ܩܫܝܐ ܥܕܡܐ ܕܡܬܡܟܟ.

α] — 17 α ܪܚܡ ; lectio manifeste falsa, nam subiectum enuntiati relativi subsequentis non est ܠܘܛܬܐ ; proinde ܪܚܡ unice ad particip. pass. ܕܡܠܟܢ referri potest. quod vicissim praep. ܠ regit.

[1] Ez. xx, 25. — [2] Ps. cix, 17 (Pešitta). — [3] Lev. xxvi, 23 seq. — [4] Ps. cix, 17.

ܡܛܠ ܗܟܝܠ ܕܪܚܡܢ ܠܘܛܬܐ ܠܒܫܢ ܐܢܝܢ ܐܝܟ ܙܝܢܐ: ܘܡܛܠ ܕܗܠܟܢ ܒܢܟܠܐ: ܩܡܘ ܥܠܝܢ ܕܝܢܐ ܒܝ̈ܫܐ: ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܪܚܡܐ: ܘܡܫܬܦܟܝܢ ܕܡܐ ܐܝܟ ܡܝܐ: ܘܦܪܥܝܢ ܚܠܦ ܚܕܐ ܒܝܫܬܐ ܡܐܐ ܒܝܫܢ ܘܪܚܡܝܢ ܫܘܚܕܐ ܘܕܝܢܝܢ ܒܥܘܠܐ. ܘܐܩܝܡܢ ܡܪܕܘܬܐ ܚܢܢ ܕܠܐ ܫܠܝܢ ܚܢܢ: ܘܐܬܚܝܒܘ ܗܢܘܢ ܕܗܘܘ ܬܒܘܥܐ ܕܪܘܓܙܐ. ܘܠܐ ܐܬܕܟܪܢ ܠܕܝܢܐ ܕܩܘܫܬܐ: ܠܐ ܚܢܢ ܘܠܐ ܗܢܘܢ: ܕܦܪܥ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. ܐܠܐ ܕܝܢܐ ܕܥܘܠܐ ܒܝ̈ܫܐ ܕܕܝܢܝܢ ܠܒܝ̈ܫܐ: ܘܩܛܠܝܢ ܠܗܘܢ ܘܡܝܬܝܢ ܒܗܘܢ: ܠܣܛܢܐ ܕܩܛܠ ܠܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܕܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ: ܘܗܘ ܡܢ ܢܘܪܐ ܠܐ ܥܪܩ܀

ܐܦ ܫܠܝ̈ܚܐ ܐܠܦܘ ܠܩܛܘܠܐ ܥܕܡܐ ܕܩܛܠܘ ܐܢܘܢ: ܘܠܐ ܬܒܘ. ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܪܓܫܝܢ ܕܗܢܘܢ ܕܝ̈ܢܐ ܒܝ̈ܫܐ: ܘܠܐ ܗܘܘ ܟܐܢܐ ܕܠܐ ܡܒܐܫܝܢ ܠܐܢܫ ܐܝܟ ܐܕܡ: ܕܠܐ ܟܬܝܒ ܕܡܚܝܗܝ ܐܘ ܦܟܐ ܠܦܟܗ ܕܩܐܝܢ ܕܩܛܠܗ: ܐܠܐ ܐܪܦܝܗ ܐܙܠ ܒܐܘܪܚܗ: ܘܡܪܝܐ ܕܢ ܕܝܢܗ ܕܗܒܝܠ ܡܢ ܐܝ̈ܕܝ ܩܐܝܢ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܟܠܢܫ ܡܢܢ ܒܐܘܪܚܗ: ܐܦ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܕܪܚܡܝܢ ܐܝܟ ܐܕܡ: ܡܛܠ ܫܘܦܪܐ ܥܒܘܪܐ ܕܡܬܚܙܐ: ܘܐܠܘ ܟܐܢܝܢ ܗܘܘ ܟܠܢܫ ܒܕܘܟܬܗ: ܡܥܠܝܢ ܗܘܘ ܪܚܡܝܢ: ܡܕܡ ܕܫܦܝܪ

α] — 25 α ܗܘܝܢ

[1] Ps. cix, 17.

dileximus, induimus eas quasi armaturam[1] et quia astute ambulavimus, surrexerunt contra nos iudices pessimi, qui misericordiam nullam habentes sanguinem ut aquam effundunt et pro malo unico centum retribuunt et diligunt munus et iniuste iudicant. Et instauravimus disciplinam nos, qui inquieti sumus et rei facti sunt hi, qui ultores erant irae. Nec memores sumus iudicis veritatis, nec nos, nec illi, qui retribuit cuique iuxta opera eius; sed iudices nequam, qui malos iudicant et occidunt et propter eos moriuntur, similes sunt Satanae, qui homines sibi obedientes occidit nec ipse ex igne aufugit.

9. Etiam Apostoli docuerunt homicidas, donec occiderunt eos, nec egerunt paenitentiam, nec illi commoventur se iudices malos esse nec sunt facti iusti, qui nemini malum inferant, velut Adam, nam non est scriptum eum vel maxillam Cain percussisse, qui occidit fratrem suum, sed abire eum sivit via sua et Dominus iudicavit iudicium Abel e manibus Cain. Si enim quilibet nostrum via sua pergeret vel in hoc saeculo, quod velut Adam ob pulchritudinem caducam diligimus, quia visibile est, et si quisque nostrum iustus esset in re-

bus suis et laborando viveremus et, quod ipsi odio habemus, filiis carnis nostrae non faceremus et, sicut volumus, ut nobis faciant homines, sic nos cuique faceremus: nullae caedes fierent nec proelia, nec plagae, nec opus esset iudicibus malis et regibus, nec ullus odio haberet filium carnis suae. Et vidit Deus, quid sibi mutuo homines fecerint: alius alium diripit, malo nemo desistit et *tota caro corrupit viam suam*[1] — ut olim scriptum est et etiam nunc. *Quisque exacuit falcem suam,* ut scriptum est[2], et faciunt sibi gladios et constituunt sibi reges et iudices, scilicet dominos et homicidas et in se invicem irruunt et inimicitia pacta proelia committunt usque in finem. Deus se ipsum pro eis tradidit, ut per sanguinem eius pacificarentur, quae in terra sunt et quae in caelo[3], nec pepercerunt ei, nec eos pudebat sanguinis eius, nec obedierunt Filio, ut pacem facerent in terra, sicut ipse fecit.

10. Vae nobis, quia nisi paenitentiam egerimus, die iudicii haud favebit nobis, pro ut nos non obedivimus ei. *Qui,* inquit, *non obedit Filio, ira Dei manet super eum*[4]. Dixit enim in Lege : *Maledictus omnis, qui malum infert proximo suo clam aut palam. Et*

α] —

[1] Gen. vi, 12. — [2] I Sam. xiii, 20. — [3] Col. i, 20. — [4] Ioh. iii, 36.

dicet totus populus: Amen[1]. Videtis, quomodo fiat omnis, qui malum infert proximo suo, filius maledictionis, sicut Satanas. *Sufficit* enim *discipulo, ut sit, sicut magister eius*[2] et ei, qui servus peccati factus obedivit ipsi, ut sit sicut magister eius, et humilitate Christi consummatus fiat sicut magister doctorque suus. Iustis autem lex posita non est, nam hi sibi ipsi sunt lex. Licitum enim est hominem sibi ipsi fieri legem caritatis, sicut erant patres antiqui et imitati sunt Deum, qui caritatem suam oriri facit super bonos et malos et demittit pluviam suam super iustos et iniustos[4], nec a Deo reprehendebantur, sed laudibus glorificati sunt.

11. Ecce, in sermone nostro exposuimus caritatem patrum loco debito[3]; nam Deus vult, ut illa decora bonaque opera omnes imitentur homines et se respiciant atque imitentur, quando humiliatus omnes implorat, ut sibi reconciliati vivant, ope prophetarum et ope apostolorum, quando lavat pedes irrisorum suorum, quando salutat traditores suos, quando osculatur Iscariotam eumque *amice mi*[4] appellat. Non dixit ei : « quo vadis homicida? » sed humiliavit se eumque osculatus est, ut nobis exem-

α] —

[1] Deut. xxvii, 24. — [2] Matth. x, 25. — [3] Cf. supra Serm. IX, §§ 1-12. — [4] Matth. xxvi, 50.

plo fieret, ut nos similiter faceremus ei, qui malum infert nobis, et malum devinceremus, sicut Dñs ostendit nobis *factus princeps et consummator fidei nostrae* [1], ut ad instar eius perficeremur eumque imitaremur, quando orans pro crucifigentibus se ob caritatem suam peccata eorum obtegebat, qui cognomina ignominiosa imponebant ei, quae ob eorum foeditatem apostoli non potuerunt exponere, sed scripserunt sic : *Appellabant eum filium moechiae et seductorem et alia*, ait, *improperia* [2], quae ob foeditatem eorum reticuerunt Apostoli. Et ipse illo tempore aspiciebat adulteros, qui ibi aderant, et homicidas et fures et oppressores, quos novit, ubi commisissent homicidium et furtum et ubi fecissent omnia genera malorum, et operuit peccata eorum nec eos traduxit. Et illi conspuerunt faciem eius et percusserunt caput eius et perforarunt manus pedesque eius et potarunt eum aceto et felle, quod ne homicidis quidem fecerant, et confoderunt latus eius. Et cum haec omnia ei fecissent (praeter mala, quae aliis inferebant) pro eo ut eos odisset et traduceret, diligendo dilexit eos et oravit pro eis : *Pater dimitte eis* [3], ut nobis exemplo perfectionis fieret,

ܡܫܠܡܢ ܘܢܦܫ ܠܗ܆ ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܚܘܪܐ܇ ܘܗܟܢܐ ܢܟܒܘܫ ܠܒܢ ܘܡܬܠܐ ܠܢ܆ ܘܢܪܚܡܘܗ ܠܨܠܘܒܐ ܐܝܟ ܕܚܘܒ ܡܢܗ܆ ܘܗܘܐ ܡܨܠܐ ܘܡܟܣܐ ܠܣܘܪܚܢܝܗܘܢ܆ ܕܠܡܟܣܝܘ ܢܠܝܛܐ ܘܗܟܢܐ ܢܠܒܫ ܠܗ܆ ܟܕ ܡܫܬܐܠ ܠܟܠ ܐܘܪܚܬܗܘܢ܆ ܘܟܕ ܡܬܚܫܒܐ ܒܫܘܒܚܗ ܬܟܫܦܬܗܘܢ܆ ܕܗܢܘܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܢܘܝܐ ܨܥܪܢܝܐ܆ ܕܠܐ ܐܫܟܚܘ ܫܠܝܚܐ ܕܢܦܫܩܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܣܢܝܩܘܬܗܘܢ܆ ܐܠܐ ܒܟܬܒܐ ܗܟܢܐ܆ ܕܩܪܐܘܗܝ ܒܪ ܙܢܝܬܐ ܘܡܛܥܝܢܐ܆ ܘܫܪܟܐ ܐܡܪ ܨܘܚܝܬܐ ܕܡܢ ܣܢܝܩܘܬܗܘܢ ܫܬܩܘ ܫܠܝܚܐ܀ ܘܗܘ ܚܙܐ ܗܘܐ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܠܓܝܪܐ ܕܐܝܟܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܘܠܩܛܘܠܐ ܘܠܓܢܒܐ ܘܠܛܠܘܡܐ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܐܝܟܐ ܩܛܠܘ ܘܐܝܟܐ ܓܢܒܘ ܘܐܝܟܐ ܥܒܕܘ ܟܠ ܒܝܫܢ܆ ܘܟܣܝ ܚܛܗܝܗܘܢ ܘܠܐ ܦܪܣܝ ܐܢܘܢ܀ ܘܗܢܘܢ ܪܩܘ ܗܘܘ ܠܗ ܒܐܦܘܗܝ܆ ܘܡܚܘܗܝ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ܆ ܘܒܙܥܘ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ ܘܐܫܩܝܘܗܝ ܚܠܐ ܘܡܪܪܬܐ܆ ܡܕܡ ܕܐܦܠܐ ܠܩܛܘܠܐ ܥܒܕܘ ܗܘܘ܆ ܘܕܩܪܘܗܝ ܒܓܒܗ܀ ܘܟܕ ܥܒܕܘ ܠܗ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ܆ ܠܒܪ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܠܐܚܪܢܐ܆ ܚܠܦ ܕܠܐ ܢܣܢܐ ܐܢܘܢ ܘܢܦܪܣܝ ܐܢܘܢ܆ ܡܚܒܘ ܐܚܒ ܐܢܘܢ ܘܨܠܝ ܥܠܝܗܘܢ܆ ܕܐܒܐ ܫܒܘܩ ܠܗܘܢ܆ ܡܛܠ ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܚܘܪܐ ܕܡܫܠܡܢܘܬܐ܆ ܕܒܗ

a] — 12 a ܣܢܝܩܘܬܗܘܢ.

[1] Hebr. XII, 2. — [2] Cf. Origen. *Contra Celsum* I, 28; Krauss, *Das Leben Iesu nach jüdischen Quellen*, Berlin, 1904, pag. 21. — [3] Luc. XXIII, 34.

ܢܬܕܡܐ ܚܢܢ ܟܠܢ ܒܢܘܗܝ ܕܐܕܡ܀ ܘܗܟܢܐ ܢܬܕܡܐ ܒܗ ܬܘܒ܆ ܟܕ ܩܪܐ ܘܚܢ ܠܡܟܣܐ ܘܠܙܢܝܬܐ ܘܟܕ ܡܟܝܟ ܪܫܗ ܩܕܡ ܡܢ ܙܥܘܪ ܡܢܗ܆ ܘܥܡܕ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩ܆ ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܚܘܪܐ ܕܢܬܒܪܟ ܡܢ ܙܥܘܪ ܡܢܢ ܘܣܢܝܩ ܠܢ܀ ܘܢܬܕܡܐ ܒܗ܆ ܟܕ ܫܐܠ ܒܫܠܡܐ ܕܥܒܕܘܗܝ ܘܐܡܗܬܗ܆ ܘܩܕܡ ܠܗܘܢ ܒܫܠܡܐ܀ ܘܟܕ ܐܬܡܣܟܢ ܘܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܣܡܟ ܒܪܫܐ ܒܐܪܥܐ܆ ܕܢܥܬܪ ܒܡܣܟܢܘܬܗ ܚܢܢ܀ ܘܟܕ ܥܒܕ ܢܦܫܗ ܚܛܝܐ܆ ܘܨܠܝ ܘܐܬܟܫܦ ܐܝܟ ܡܣܟܠܢܐ܆ ܘܥܒܕ ܢܦܫܗ ܚܛܝܬܐ ܡܛܠ ܥܘܠܢ܆ ܘܡܛܠ ܕܚܢܢ ܢܗܘܐ ܒܗ ܙܕܝܩܘܬܐ܀ ܗܟܢܐ ܘܠܐ ܕܢܚܘܪܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܒܐܠܗܐ܆ ܘܢܬܕܡܘܢ ܒܗ ܒܟܠܗܝܢ ܛܒܬܐ ܕܥܒܕ ܘܥܒܕ ܠܟܠ ܒܪܝܬܐ܀ ܘܗܟܢ ܢܥܒܕܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܗܝ ܕܐܕܡ܆ ܛܒܐ ܘܒܝܫܐ܆ ܘܗܝܕܝܢ ܫܠܝܛ ܠܟܐܢܐ ܘܠܡܫܡܠܝܐ ܕܢܗܘܐ ܢܡܘܣܐ ܠܢܦܫܗܘܢ܆ ܘܢܬܕܡܘܢ ܒܟܠܗܝܢ ܥܒܕܘܗܝ ܛܒܐ ܕܐܠܗܢ܀ ܠܐ ܕܝܢ ܫܠܝܛ ܠܐܢܫ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܢܬܕܡܐ ܒܐܠܗܐ܆ ܐܘ ܟܕ ܕܐܢ܆ ܐܘ ܟܕ ܩܛܠ܆ ܐܘ ܟܕ ܠܐܛ܆ ܐܘ ܟܕ ܣܢܐ ܘܪܓܙ܆ ܐܘ ܟܕ ܡܚܝܒ ܘܩܪܐ ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ܆ ܐܘ ܟܕ ܩܪܐ ܠܒܢܝܗܘܢ ܕܒܝܫܐ܆ ܗܘ ܕܡܢ ܪܫܐ ܩܛܘܠܐ

quod nos omnes Adae filii imitaremur.

12. Porro ita cum imitemur, quando vocatis telonibus et meretricibus misertus est eorum et caput suum coram minore se inclinavit et baptizatus est, quamquam non ei opus erat: ut nobis exemplo esset, ut a minore nobis benedictionem acciperemus et ab illo, qui indiget nobis. Et imitemur eum, quando servos suos ancillasque salutavit eosque salutatione praevenit et cum pauperi facto, *non ei erat reclinatorium capiti in terra* [1], ut nos paupertate eius ditesceremus [2], et quando se peccatorem faciens oravit et supplicavit, quasi delinquens, et se ipsum peccatum fecit propter iniquitatem nostram, ut *nos per ipsum iustitia efficeremur* [3]. Sic decet homines Deum contemplari eumque in omnibus bonis imitari, quae praestat et praestitit omnibus creaturis. Et sic faciant omnibus filiis Adae, bonis et malis, et tunc licitum erit iustis et perfectis sibi ipsis legem fieri et Deum nostrum in omnibus bonis operibus eius imitari. Nemini autem hominum licet Deum imitari iudicantem, aut occidentem, aut maledicentem, aut odio habentem, aut irascentem, aut condemnantem, aut *progeniem viperarum* appellantem [4], aut filios Maligni

a] — 16 a ܒܟܠܗܝܢ. — 17 a ܒܪܝܬܐ. — *Ib.* ܠܟܠܗܘܢ conieci; in codice lacuna. — 26 a ܩܛܘܠܐ

[1] Matth. VIII, 20. — [2] II Cor. VIII, 9. — [3] II Cor. V, 21. — [4] Matth. XII, 34.

vocantem, *qui ab initio homicida erat*[1]. Nemini licet Deum imitari in ullo ex his operibus quin condemnatione condemnetur, sed in hisce imitemur eum: quando servos suos fratres et sorores et matres et filios et filias[2] appellat et quando mundi filiam « filia mea »[3] vocat.

13. Deus enim sine lege est et potestatem habet in plasma suum et plasmati convenit subiici Deo et ei subesse. *Et si ego,* inquit, *qui* sine lege sum et *sum dominus et magister vester, tantopere humiliatus sum: quanto magis decet vos,* qui Deo subestis, et ego dominus et magister vester sum, plus quam me *humiliari*[4]? Nam ne tunc quidem, si imitemur humilitatem Dñi, par est humilitas nostra humilitati eius. Maxillam enim nostram si colaphis tradamus, pro ut natura nostra palpabilis est, minor est humilitas nostra humiliatione naturae eius impalpabilis et invapulabilis, quae capta est et vapulavit. Et pauperes si fuerimus, uti Dñs pauper factus est, pauperes cum simus, minor erit humilitas ista illa humilitate omnia ditante, quae se ad paupertatem redegit, *ut nos paupertate eius ditesceremus*[5]. Et egeni facti, sicut Dñs indigens factus Zachaeum panem[6] et Samaratinam aquam petiit[7]: minor erit indigen-

ܗܘܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܒܪ ܐܢܫܐ ܕܢܬܕܡܐ ܠܐܠܗܐ ܒܚܕ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܒܟܠܗܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܝܒܘ ܡܬܚܝܒ. ܐܠܐ ܒܗܠܝܢ ܢܬܕܡܐ ܠܗ: ܟܕ ܩܪܐ ܠܥܒܕܘܗܝ ܐܚܐ ܘܐܚܘܬܐ: ܘܐܡܗܬܐ ܘܒܢܝܐ ܘܒܢܬܐ: ܟܕ ܩܪܐ ܠܒܪܬ ܥܠܡܐ ܒܪܬܝ܀

ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܢܡܘܣ ܗܘ ܘܫܠܝܛ ܥܠ ܓܒܝܠܬܗ. ܘܠܓܒܝܠܬܐ ܝܐܐ ܠܐܠܗܐ ܐܟܠ ܠܗ ܕܬܗܘܐ ܘܬܫܬܥܒܕ ܠܗ. ܘܐܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܕܠܐ ܢܡܘܣ ܐܢܐ: ܘܡܪܟܘܢ ܐܢܐ ܘܪܒܟܘܢ ܗܟܢ ܐܬܡܟܟܬ: ܐܝܟܘ ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܕܫܠܝܛ ܐܠܗܐ ܐܝܬܝܟܘܢ ܘܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܪܐ ܘܪܒܐ ܕܬܬܡܟܟܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢܝ. ܐܦܠܐ ܗܝܕܝܢ ܟܕ ܕܐܬܕܡܝ ܠܡܟܝܟܘܬܐ ܕܡܪܢ: ܫܘܝܐ ܡܟܝܟܘܬܢ ܠܡܟܝܟܘܬܗ. ܟܕ ܕܣܛܪ ܦܟܢ ܠܡܚܝܢܘܬܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬܘܗܝ ܟܝܢܢ ܡܬܓܫܫܢܐ: ܒܨܝܪܐ ܗܝ ܗܕܐ ܡܟܝܟܘܬܐ ܡܢ ܗܘ ܡܟܝܟܘܬܐ: ܕܗܘ ܟܝܢܐ ܕܠܐ ܡܬܓܫܫ ܗܘܐ ܘܠܐ ܡܬܡܚܐ ܗܘܐ: ܘܐܬܐܚܕ ܘܐܬܡܚܝ. ܘܟܕ ܢܬܡܣܟܢ ܐܝܟ ܕܐܬܡܣܟܢ ܡܪܢ: ܐܝܟ ܗܢܐ ܕܐܬܐ ܡܣܟܢܘܬܐ ܒܨܝܪܐ ܗܝ ܗܕܐ ܡܣܟܢܘܬܐ ܡܢ ܕܗܘ ܡܥܬܪ: ܟܠ ܕܐܬܡܣܟܢ: ܕܢܥܬܪ ܒܡܣܟܢܘܬܗ ܢܥܬܪ. ܘܟܕ ܕܐܬܚܣܪܢ ܐܝܟ ܕܐܬܚܣܪ ܡܪܢ ܘܫܐܠ ܠܚܡܐ ܠܙܟܝ ܘܡܝܐ ܠܫܡܪܝܬܐ:

α] —

[1] Ioh. XIII, 14. — [2] Matth. XII, 49 seq. — [3] Matth. IX, 22. — [4] Ioh. XIII, 14. — [5] II Cor. VIII, 9. — [6] Luc. XIX, 5. — [7] Ioh. IV, 7.

ܒܨܝܪ ܗܝ ܣܘܢܩܢܢ ܕܝܠܢ ܡܢ ܕܗܘ ܢܛܪ ܟܠ ܕܐܣܬܢܩ. ܘܟܕ ܕܡܝܬܝܢ ܚܠܦ ܒܝܫܐ ܐܝܟ ܕܡܝܬ ܡܪܢ ܚܠܦ ܒܝܫܐ: ܒܨܝܪ ܗܝ ܡܟܝܟܘܬܢ ܡܢ ܕܡܪܢ: ܕܚܢܢ ܐܝܟ ܟܝܢܢ ܕܐܝܬܝܢ ܡܝܘܬܐ: ܠܘ ܐܝܟ ܗܘ ܟܝܢܐ ܡܚܝܢܐ ܟܠ ܕܛܥܡ ܡܘܬܐ. ܗܟܝܠ: ܐܢ ܐܬܦܚܡ ܟܠܗ ܡܟܝܟܘܬܢ ܥܡ ܕܡܪܢ: ܒܨܝܪܐ ܗܝ ܡܢ ܕܝܠܗ. ܘܛܝܒܘܬܗ ܗܘ ܡܫܘܐ ܠܢ ܠܡܫܘܚܬܐ ܕܡܘܠܝܐ ܕܩܘܡܬܗ: ܟܕ ܕܐܬܡܟܟܢ ܐܝܟ ܕܐܬܡܟܟ ܗܘ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ: ܟܕ ܕܥܒܕܬܘܢ ܟܠܗܝܢ ܕܦܩܕܬܟܘܢ ܐܡܪܘ: ܕܥܒܕܐ ܚܢܢ ܒܛܝܠܐ. ܘܡܫܟܝܠܐ ܕܥܒܕܢ ܡܕܡ ܕܦܩܕܬ ܚܝܠܟ. ܕܦܪܩܢ ܡܢ ܓܐܪܘܗܝ ܕܡܘܬܐ ܡܛܠ ܕܠܟ ܩܪܝܢ ܗܘܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܕܬܦܪܩܢ. ܘܗܫܐ ܕܦܪܩܬܢ ܡܢ ܓܐܪܘܗܝ ܝܩܕܐ ܕܒܝܫܐ: ܒܛܝܒܘܬܟ ܩܒܠܝܢ ܠܘܬܟ ܘܥܒܕ ܠܢ ܟܠܡܐ ܕܚܙܝܢ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܘܟܕ ܥܒܪܝܢܝܗܝ܀

ܠܐ ܕܝܢ ܢܡܪܚ ܐܝܟ ܕܐܡܪܚ ܐܕܡ ܘܢܦܠ ܐܝܟ ܕܢܦܠ. ܐܠܐ ܝܗܒ ܐܠܗܐ ܫܘܠܛܢܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܢܥܒܕܘܢ ܛܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ ܟܡܐ ܕܨܒܝܢ ܘܐܝܟ ܕܡܨܝܢ ܠܗܘܢ:

tia nostra egestate Conservatoris omnium, qui egenus factus est. Et quando pro malis mortui erimus, uti Dñs mortuus est pro malis, minor erit humilitas nostra humilitate Dñi; nam nos natura nostra mortales sumus, non ut natura illa omnia vivificans, quae mortem gustavit. Breviter: si tota humilitas nostra aequaret [humilitatem] Dñi, minor esset humilitate eius; et is sua nos gratia coaequat mensurae plenitudinis aetatis suae[1], postquam ita nos humiliavimus, ut ipse humiliavit se. Ideo dixit: *Postquam fecistis omnia, quae mandavi vobis, dicite: servi inutiles sumus*[2] *et* quisquiliae[3], *quia fecimus, quod nobis praeceperas* virtute tua, quae nos a filo mortis liberavit, quoniam Te invocavimus semper, ut nos liberares. Et nunc, postquam liberasti nos a sagittis ardentibus Maligni, gratia tua nos ad te recipe et fac, ut omnium obliviscamur, quae in hoc saeculo vidimus, et tunc praeterimus illud.

14. Ne simus autem protervi, ut erat Adam protervus, ne cadamus, sicut ille cecidit. Attamen Deus potestatem dedit hominibus facere, quod bonum honestumque est, quantum velint et

α] — 18 α ܘܐܡܢܝܬ (sic).

[1] Eph. IV, 13. — [2] Luc. XVII, 10. — [3] ܘܡܣܡܣܬܐ quod in codice legitur, invenitur etiam in Syro Curetoniano l. c. Evangelii S. Lucae et duplicem admittit significationem teste Bar Bahlûl (ed. R. Duval col. 1169): 1) ܡܣܡܣܬܐ *inutiles et reiecti* ܠܐ ܚܫܚܐ ܘܡܣܬܠܩܝܢ, 2) ܡܣܡܣܬܐ *paleae straminis, quod abraditur a fundamento areae et cisternae et cum gleba commistum removetur.* ܚܒܪܐ ܕܬܒܢܐ ܗܘ ܕܡܬܡܪܩ ܡܢ ܫܬܐܣܐ ܕܐܕܪܐ ܘܕܓܘܒܐ ܘܡܬܢܣܒ ܒܥܦܪܐ ܡܚܒܟܐ.

sicut placeat eis, quoniam caritati et bonis operibus termini positi non sunt, sicut dicit Paulus[1]; et si homines omnes ita egissent, lex non coarctaret, sed *lex*, inquit, *imposita est omnibus malefactoribus*[2]: homicidis, adulteris, furibus, mendacibus, fornicariis, oppressoribus, susurronibus, idolorum cultoribus, maleficis, auguribus, hariolis, maledicis, contentiosis, iracundis, peiurantibus, avaris, ebriosis, comessatoribus, immundorum sermonum locutoribus, qui sunt spurci et sordidi, atque his, qui risu, ioco, narrationibus, fabulisque otiosis moechantur[3]. *Omnis* quippe *sermo turpis et otiosus ne exeat ex ore vestro, sed verba, quae dat gratia ad vestram ipsorum aedificationem*[4]. Igitur haud iustis et sanctis posita est lex et benedicis et amantibus et diligentibus et benefacientibus et clementibus et affabilibus et beatis; his lex posita non est, nam hi ipsi sibi sunt lex caritatis, eo quod diligunt Deum suum et homines cunctos, bonos et malos, et Dñum imitantes miserentur eorum et pacem cum ipsis ineunt, licet pace indigni sint, sicut indi-

ܡܛܠ ܕܐܣܘܡܐ ܠܚܘܒܐ ܘܠܛܒ̈ܬܐ ܠܐ ܣܝܡ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ. ܘܐܠܘ ܗܟܢ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ: ܢܡܘܣܐ ܠܐ ܠܡ ܡܬܐܣܪ ܗܘܐ: ܐܠܐ ܣܝܡ ܢܡܘܣܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܝ ܒܝ̈ܫܬܐ. ܠܩܛܘ̈ܠܐ ܘܠܓܝܪ̈ܐ ܘܠܓܢ̈ܒܐ ܘܠܕܓ̈ܠܐ ܘܠܙܢ̈ܝܐ ܘܠܥܠܘ̈ܒܐ ܘܠܪ̈ܛܢܐ ܘܠܦܠ̈ܚܝ ܦܬܟܪ̈ܐ ܘܠܚܪ̈ܫܐ ܘܠܢܚ̈ܫܐ ܘܠܩܨܘ̈ܡܐ ܘܠܠܛ̈ܘܝܐ ܘܠܡܨܘ̈ܬܢܐ ܘܠܚܡܝ̈ܡܐ: ܘܠܝܡ̈ܝ ܥܠ ܫܘܩܪܐ: ܘܠܥܠܘ̈ܒܐ: ܘܠܪ̈ܘܝܐ ܘܠܐܟܘ̈ܠܐ ܡ̈ܠܐ ܪ̈ܫܝܥܬܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܛ̈ܢܦܐ ܘܣ̈ܢܝܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܒܓܘܚܟܐ ܒܡܫܥܝܬܐ ܘܒܡܐܡܪ̈ܐ: ܘܒܫܘ̈ܥܝܬܐ ܘܒܡܫ̈ܬܝܐ ܕܠܐ ܡܬܢܐܦܝܢ. ܟܠ ܡܠܐ ܓܝܪ ܣܢܝܐ ܘܒܛܠܐ ܡܢ ܦܘܡܟܘܢ ܠܐ ܬܦܘܩ: ܐܠܐ ܟܠ ܡ̈ܠܐ ܕܫܦܝܪܐ ܠܒܢܝܢܐ ܐܝܟ ܕܬܬܠ ܛܝܒܘܬܐ ܠܫܡܘܥܝܗܘܢ. ܠܘ ܗܟܝܠ ܠܟܐܢ̈ܐ ܘܠܩܕ̈ܝܫܐ ܣܝܡ ܢܡܘܣܐ ܘܠܡܒܪ̈ܟܢܐ ܘܠܡܪ̈ܚܡܢܐ: ܘܠܡܚܒ̈ܢܐ ܘܠܥܒ̈ܕܝ ܛ̈ܒܬܐ: ܘܠܚ̈ܢܢܐ ܘܠܢܝ̈ܚܐ ܘܠܛ̈ܘܒܢܐ. ܠܗܠܝܢ ܠܐ ܣܝܡ ܢܡܘܣܐ: ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܗܘܝܢ ܢܡܘܣܐ ܕܚܘܒܐ ܠܢܦܫܗܘܢ: ܒܕܪ̈ܚܡܝܢ ܠܐܠܗܗܘܢ ܘܠܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ: ܛ̈ܒܐ ܘܒܝ̈ܫܐ ܘܠܡܪܢ ܡܬܕܡܝܢ ܘܡܬܪܚܡܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܘܥܒܕܝܢ ܥܡܗܘܢ ܫܠܡܐ: ܟܕ ܠܐ ܫܘܝܢ ܠܫܠܡܐ: ܐܝܟ ܕܠܐ ܫܘܐ ܗܘܐ

α] — 4 ܡܬܐܣܪ conieci; — 5 α om. in textu notat in margine ܟܠܗܘܢ ... ܐܠܐ. — 11 α ܘܐܠܡܢܝܢ (sic).

[1] Gal. v, 23. — [2] Gal. III, 19. — [3] Gal. v, 19. — [4] Eph. IV, 29.

ܣܟܪܝܘܛܐ: ܘܥܒܕ ܥܡܗ ܡܪܢ ܫܠܡܐ: ܕܗܘܐ ܡܢܗ ܕܡܪܢ ܢܠܦܘܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܘܢܬܕܡܘܢ ܒܗ. ܘܥܠܗ ܕܐܟܬܒ ܠܘܬ ܡܪܢ ܘܟܠܗܘܢ ܟܪ̈ܘܙܘܗܝ ܩܕܡ̈ܝܐ ܘܐܚܪ̈ܝܐ: ܡܛܠ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܛ̈ܒܐ ܒܝܢܬ ܒܝ̈ܫܐ: ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܠܦܢܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܒܪܢܫܐ ܕܡܬܕܡܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ: ܘܡܛܐܒ ܐܢܐ ܘܡܒܐܫ ܐܢܐ ܐܟܘܬܗ: ܡܛܥܝܐ ܛܥܐ: ܘܡܚܝܒ ܠܗ ܢܡܘܣܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܢܡܘܣܐ ܕܢܬܕܡܐ ܒܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܒܛܒ̈ܬܐ ܒܠܚܘܕ. ܘܬܘܒ ܫܒܩ ܠܗ: ܕܢܠܦ ܡܟܝܟܘܬܐ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܪܢ: ܒܠܚܘܕ ܠܒܪ ܡܢ ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܠܗ ܗܪܓܐ ܬܪܥܝܬܐ ܕܢܠܘܛ ܐܝܟ ܕܠܛ ܐܠܗܐ: ܐܘ ܕܢܪܓܙ ܐܘ ܕܢܣܢܐ ܐܝܟ ܐܠܗܐ. ܡܢ ܗܟܝܠ ܕܡܬܕܡܐ ܠܐܠܗܐ ܒܗܠܝܢ ܒܥܒ̈ܕܐ ܩܫ̈ܝܐ ܢܦܠ ܠܗ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀

ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܡܪܢ ܕܠܘ ܒܒܝܫܬܐ ܒܠܚܘܕ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܦܪܥܝܢ ܘܕܝܢܝܢ ܚܢܢ: ܐܠܐ ܒܝ̈ܫܬܐ ܣܓܝܐ̈ܬܐ ܚܠܦ ܚܕܐ ܒܝܫܬܐ: ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܕܢܥܒܪ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܢܥܒܕ ܛܒܬܐ ܘܢܚܐ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܬܒ ܠܢ ܒܢܡܘܣܐ ܕܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܢܦܪܘܥ ܒܠܚܘܕ: ܕܢܗܘܐ ܩܠܝܠ ܠܢ ܐܫܝܢܐ ܩܠܝܠ ܒܗܘ ܫܘܢܩܐ ܡܢ

α] —

gnus erat Iscariotes, cum quo Dñs pacem iniit, quod ab ipso Dño discerent omnes amici eius eumque imitarentur. Et quod amplius conscripsit Dñs nuntiique eius primi et novissimi: ut homines boni essent inter malos, ut erat Dñs Iesus magister noster. Si quis autem dicat: « ego Deum imitor et benefacio et malefacio ad instar eius, » errando errat et lex condemnat eum die iudicii, nam lex ei haud permittit imitari mala, quae facit Deus, sed bona tantum; et adhuc permittit ei docere omnes homines humilitatem ad instar Dñi, dummodo ne in ipso oriatur cogitatio maledicendi, uti Deus maledixit, aut irascendi, aut odio habendi ad instar Dei. Igitur, qui Deum in his actibus duris imitatur, excidit e regno Dñi Iesu Christi.

15. Cum autem vidisset Dñs nos non solum malum pro malo reddere et iudicare, sed etiam mala plurima pro malo unico, nec nobis persuaderi, ut a malo recedentes benefaceremus et salvaremur, hanc ob rem praescripsit nobis in Lege, ut malum pro malo tantum retribueremus, ut aliquantulum tolerabilior esset cruciatus noster illa

die, quam eius, qui mala plurima retribuit pro malo unico. *Dedi eis praecepta non bona et iudicia, quibus non vivent*[1]. Sed quare non perseverant saltem in illo : « malum pro malo », ut sit tolerabilior cruciatus eorum, sed mala inferunt plurima pro malo unico, ut gehenna eorum vehementissima fiat? Dñs enim explicat dicens : *Dictum est antiquis : Oculum pro oculo. Ego autem dico vobis : qui te percusserit in maxilla tua, admove ei aliam*[2] *et eris perfectus*[3]. *Et dictum est antiquis : Dilige proximum tuum et odio habe inimicum tuum. Ego autem dico vobis : diligite inimicos vestros et benedicite ei, qui maledicit vobis*[4]. *Et si quis*, inquit, *dimiserit uxorem suam, licet moechata non fuerit, et aliam duxerit, moechatur*[5]. *Dicunt ei scribae : Tu legem solvis Domini Dei, quomodo filius eius es? Dixit eis Iesus : Ego legem non solvo. Dicunt ei : Quare Moyses dixit nobis*[6] *: « sic dixit Dominus » et tu dicis : « sic vult Pater »? Dixit eis Iesus : Propter duritiam cordis vestri dictum est vobis sic*[7].

16. « Ceterum Pater noluit vos ita facere, sed quia cor patrum vestrorum durum erat, nec contenti erant « malo pro malo », ideo permisit eis Deus :

[illegible]

a] —

[1] Ez. xx, 25. — [2] Matth. v, 38. — [3] Cf. Serm. II, 2, 1; Didache I, 4. — [4] Matth. v, 43. — [5] Matth. v, 32. — [6] Matth. xix, 7. — [7] Matth. xix, 8.

[illegible]

a] — 1 a [illegible].

[1] Ex. xxi, 24; cf. *Ep. Ptolomaei ad Floram*, § III ed. Harnack (Bonn, 1904), p. 6. — [2] Ex. xxi, 24 (Pešiṭta). — [3] Ps. lxxvii, 11 seq.

sufficit « malum pro malo ». Is enim, cui dictum est : *oculum pro oculo*[1], occidendo voluit occidere eum, qui lapsus oculum excaecavit; propterea dixit ei Deus : « sufficit tibi oculus pro oculo » ut mors eius paulo tolerabilior esset, quam homicidae. Quid dicitis : dedit-ne bene iudicia illa, quibus nemo vivit, an non? » Tunc coeperunt intelligere aequum esse recedere ab eis, sicut dixit Iesus. Et quod attinet ad illud : *maxillam pro maxilla*[2], is manum eius, qui lapsus maxillam percussit, amputare volebat, aut ei centum alapas pro unica infligere paratus erat; ideo dictum est : *Maxillam pro maxilla* tantum, ut ei tolerabilius esset die iudicii, quam illi, qui manum proximi sui abscidit, aut ei centum alapas inflixit. Arte eos et astutia Dominus retinuit ab impietate maiore, ut eis paulo tolerabilius esset die iudicii.

17. Attende scriptum esse : *Meditatus sum de opere manuum tuarum et de adinventionibus tuis meditatus sum. Deus*, ait, *via tua sancta est ab omnibus malis et retribuit bonum pro malo*[3]. Propter duritiam cordis hominum scripsit : « ma-

lum pro malo » perinde ac si talis esset via eius, ne ingravesceret iudicium eorum valde. Et ad illud quod attinet : *Livorem pro livore et stigma pro stigmate*[1], is plurima voluit perpetrare in eum, qui sibi ita fecit; ideo ei ait sic : « sufficit stigma pro stigmate et livor pro livore », ut tormenta eius tolerabiliora essent die **iudicii**, quam illius, qui stigmata multa et livores multos intulit. Et is, cui dictum est : *animam pro anima*[2], animas plurimas voluit occidere pro anima unica, ut tolerabilior esset cruciatus et mors eius, quam illius, qui multas occidit animas. Et is, cui dictum est : *odio habeas inimicum tuum*[3], occidendo voluit eum occidere; ideo dixit ei : odio habeto inimicum tuum eique malefaciendo malefacito, nec eum occidendo occidas, ut cruciatus eius paulo tolerabilior fieret die iudicii, quam homicidarum.

18. Et iterum dixit : *Irascimini in invicem*[4], quod bonum non est, *et ne* alteri malum inferatis et *peccetis;* nam melius est eos irasci et non malefacere, quam irasci et irascendo malefacere, ut meliores sint malefacientibus. Sicut enim melior est, qui plura bona facit, sic vilior est, qui plura mala

[illegible]

α] — 24 α [illegible].

[1] Ex. xxi, 25. — [2] Ex. xxi, 23. — [3] Matth. v, 43 — [4] Ps. iv, 5; Eph. iv. 26.

[illegible]

facit. Iustus est Dñs Iesus in iudicio suo et pluribus cruciatibus torquebit virum plus delinquentem; et is, cuius delictum levius est, *vapulabit plagis paucis*[1]; et bonus est Dñs in regno suo, ut quemque magnificet pro labore et pro ut pertingit mensura eius.

19. Et is, cui dictum est : *Dimitte uxorem tuam*[2], uxores proximi sui concupiebat; et cum ei lex non permisisset uxorem suam dimittere et aliam ducere, quam concupisset, occidisset uxorem suam veneno aut aliquo alio modo et veniens, quam concupierat, duxisset; et si illa maritum habuisset, ob duritiam cordis sui eum interfecisset, sicut David lapsus est occidens Uriam uxoris eius causa[3]. Hinc dixit : « scribe, dimitte eam absque delicto et noli eam occidendo occidere », ut tolerabilior esset mors dimittentis eam, quam illius, qui occidendo occidit eam. Et ut persuasum habeas haec ita esse, apud Malachiam scriptum est : *Repudiabo oblationes vestras, quia testificatus sum inter vos et inter uxores iuventutis vestrae; vos eas fraudastis et ipsae sunt uxores foederis vestri. Et ero verax vobiscum*[4]. Homines enim, qui iudicia ista faciunt, non erunt

α] —

[1] Luc. xii, 48. — [2] Deut. xxiv, 1. Cf. *Epist. Ptolomaei ad Floram* ii, 1-9 (apud Epiph. *Haer.* xxxiii, 4) ed. Harnack, Bonn, 1904, p. 5. — [3] II Sam. xi, 1-24. — [4] Mal. ii, 14 sq.

victores, sed ea velut venenum mortiferum mordent facientes ea, nisi paenitentiam agentes ab eis recesserint, ut dixit Dñs in Evangelio[1]. Et cum ea praecipit, non ita voluit, sed vix permisit duris cervice « malum pro malo », sicut hodie, si quis praevaricatus est et duriorem se uno ictu pugni percusserit, is eum centum ictibus percutiet, nec sibi persuaderi sinit, aut cerebrum eius lapide findit propter unicum pugni ictum. Nonne melius est maxillam pro maxilla, uti scriptum est[2] ei, qui non vicit[3], quam ut eum plagis multis verberet et aggravetur cruciatus eius die iudicii, si non agat paenitentiam et a malo recedat? Si quis vero ex primis aut novissimis conversus fuerit aut convertatur, dimisit, et dimittit ei Dñs.

20. Et is, cui dictum est : *Quando improperasti patri aut matri tuae, offer sacrificium in templo*[4], quam ob causam ita ei praecepit, cum secus non expietur expiatione, qui parentibus improperavit, nisi paenitentiam egerit et a malo recesserit? In ipsa enim Lege dixit : *Qui improperaverit parentibus suis, morte moriatur*[5]. Hoc tamen praeceperunt, sive ob delictum eius, sive [ideo,] ut eum puderet sacerdotis et coetus, nam quotidie

ܕܙܟܝ̈ܐ ܠܚܒܪ̈ܝܗܘܢ: ܐܠܐ ܐܝܟ ܣܡܐ ܕܡܘܬܐ ܢܟܬܝܢ ܠܥܒܘܕ̈ܝܗܝܢ: ܐܢ ܠܐ ܬܝܒܝܢ ܘܥܒܪܝܢ ܡܢܗܝܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܘܟܕ ܦܩܕ ܐܢܝܢ ܠܐ ܗܟܢܐ ܨܒܐ ܗܘܐ: ܐܠܐ ܠܩܫܝ̈ ܩܕܠܐ ܗܘ ܐܦܣ ܐܢܝܢ ܠܡܦܪܥ ܒܝܫܬܐ ܕܚܠܦ ܒܝܫܬܐ. ܐܝܟ ܕܝܘܡܢܐ ܐܢ ܡܥܒܪ ܚܕ ܘܡܚܐ ܠܗܘ ܕܡܚܐ ܡܚܬܗ ܩܫܝܐ ܚܕܐ: ܡܚܐ ܠܗ ܡܐܐ ܡܚ̈ܘܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣ: ܐܘ ܒܟܐܦܐ ܡܚܐ ܠܐܟܦ ܠܗ ܡܦܠܓܗ: ܡܛܠ ܚܕ ܡܚܘܬܐ. ܠܐ ܦܩܚ ܗܘܐ ܦܟܐ ܚܠܦ ܦܟܐ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܠܡܢ ܕܠܐ ܙܟܐ: ܘܠܐ ܕܡܚܐ ܠܗ ܡܚܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ: ܘܢܥܫܢ ܬܫܢܝܩܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ: ܐܢ ܠܐ ܬܐܒ ܘܥܒܪ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܬܒ ܐܢܫ ܐܘ ܬܐܒ ܐܘ ܡܢ ܩܕܡ̈ܝܐ ܐܘ ܡܢ ܐܚܪ̈ܝܐ: ܫܒܩ ܘܫܒܩ ܠܗ ܡܪܢ܀

ܘܗܘ ܕܐܬܐܡܪ ܠܗ: ܕܐܡܬܝ ܕܡܚܣܕ ܐܢܬ ܠܐܒܘܟ ܐܘ ܠܐܡܟ: ܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܒܗܝܟܠܐ: ܡܛܠ ܡܢܐ ܗܘ ܦܩܕܗ ܗܟܢܐ. ܕܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܠܗ ܡܬܚܣܝܐ ܡܬܚܣܝܢܘܬܐ ܠܗ ܟܕ ܡܚܣܕ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ: ܐܠܐ ܬܐܒ ܡܥܒܪ ܡܢ ܒܝܫܬܐ܇ ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܗ ܒܢܡܘܣܐ: ܕܡܢ ܕܡܚܣܕ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܡܡܬ ܢܡܘܬ. ܐܠܐ ܡܛܠܗܕܐ ܦܩܕܘܗܝ ܗܟܢܐ. ܐܘ ܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗ: ܐܘ ܡܛܠ ܕܢܒܗܬ ܡܢ ܟܗܢܐ ܘܡܢ ܟܢܘܫܬܐ:

α] —

[1] Matth. cap. v. — [2] Ex. xxi, 24. — [3] Id est, qui iniuria sibi illata vindictam sumit. — [4] Vide supra Serm. XXII, 1. — [5] Ex. xxi, 17.

ܕܟܠܝܘܡ ܐܡܪ ܠܗ ܟܗܢܐ: ܕܠܐ ܒܗܬܬ ܐܝܟ ܕܡܚܐ ܐܢܬ ܠܐܒ̈ܗܝܟ ܕܝܠܕܘܟ ܘܪܒܝܘܟ܇ ܘܐܢ ܬܘܒ ܡܚܣܕ ܗܘܐ ܐܚܪܢܐ: ܘܐܬܐ ܡܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ: ܪܩܐ ܪܩܐ ܠܗ ܒܐܦ̈ܘܗܝ ܟܗܢܐ ܘܟܢܘܫܬܐ. ܝܕܝܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܩܘܪܒܢܗ ܕܐܢܫ ܐܢܫ ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܩܪܒ ܗܘܐ ܠܗ: ܝܕܝܥܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܥܠܬܐ ܕܡܩܪܒܐ ܥܠܬܐ ܘܕܢܕܪ̈ܐ: ܘܝܕܝܥܐ ܗܘܬ ܒܥܠܬܐ ܕܚܠܦ ܚܛܗܐ. ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܟܗܢܐ ܕܡܢܘ ܚܛܗܐ ܘܟܕ ܡܩܪܒ ܗܘܐ ܠܗ. ܡܛܠܗܕܐ ܐܬܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܗܟܢܐ: ܕܐܘ ܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗ: ܐܘ ܡܛܠ ܟܗܢܐ ܘܟܢܘܫܬܐ ܢܒܗܬ ܘܠܐ ܢܨܚܐ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ: ܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܦܫܝܩ ܠܗ ܡܚܘܬܗ ܩܠܝܠ ܡܢ ܗܘ ܕܡܚܐ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܡܚܘܬܐ. ܐܢ ܐܢܫ ܓܝܪ ܡܚܣܕ ܘܣܢܐ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܘܡܚܣܕ ܠܗܘܢ: ܡܡܬ ܢܡܘܬ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܥܒܪ ܘܡܣܟܠ ܘܬܐܒ ܡܢ ܚܛܗ̈ܘܗܝ ܘܥܒܕ ܛܒܬܐ: ܚܐܣ ܠܗ ܡܪܢ ܡܛܠ ܪܚܡܘܗܝ܀

ܟܕ ܕܐܡܪ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܬܪ̈ܬܝܗܝܢ ܚܕܐ ܘܒܛܠ ܢܡܘܣܐ ܕܦܘܩܕ̈ܢܐ ܒܦܘܩܕ̈ܢܘܗܝ: ܟܠܗ: ܕܒܚܕܐ ܕܝܬܩܐ ܢܚܕܬ ܟܠܡܕܡ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܘܕ ܐܬܐ ܚܕܐ ܠܐ ܬܥܒܪ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܘܡܢ ܢܒܝ̈ܐ. ܒܪܡ ܟܠܗ ܕܝܢ

ei dicebat sacerdos : « non te pudet percutere parentes tuos, qui te genuerunt et educaverunt? » Et si alia adhuc die improperavit parentibus suis et venit offerre sacrificium, conspuendo conspuit sacerdos et coetus faciem eius, nam notum erat sacrificium singulorum cur offerretur; nota enim erat causa sacrificii holocausti, votorumque, et notum erat sacrificium pro peccato; et sacerdos interrogabat, quid fuisset peccatum, et tunc offerebat illud. Quapropter dictum est ei ita, sive ut delicti sive sacerdotis coetusque eum puderet nec patri suo malediceret, morsque eius paulo tolerabilior fieret, quam illius, qui parentes suos percussione percussit. Nam si quis improperet et odio habeat parentes suos eosque ignominia afficiat, morte moritur; et si quis praevaricatus est et commisso delicto paenitentiam agit de peccatis suis et benefacit : Dominus miseretur eius propter misericordiam suam.

21. Cum igitur dixisset : *Fecit ambo testamenta unum et legem praeceptorum decretis suis abrogavit, ut ope unius testamenti renovaret omnia*[1] : igitur *iod*, ait, *signum unum non transibit a Lege et Prophetis*[2]. Ceterum

α] —

[1] Eph. ii, 14. — [2] Matth. v, 18. Similem textum exhibet Syrus Lewisianus et Curetonianus atque Aphraates (*Dem.* II, 7). Ex mente Auctoris littera *iod* (= 10) designat Decalogum. Cf. *Didasc. Apost.* vi, 15, 2. 4 (ed. Funk, i, 346 sqq.).

tota Lex et Prophetae usque ad Ioannem[1] positi erant, ut servirent et transirent. *Quod antiquatur,* inquit, *senescit, et prope interitum est*[2]; *de his igitur,* inquit, *non debemus loqui*[3] et proinde manet *iod* illud, signum unum, quod est decalogus, *iod* appellatus, nam numero denario sententiarum constat. Hic decalogus, quem heic numero describo, est *iod*, quod non praeteribit a Lege et Prophetis[4] : *Audi Israel; Dominus noster et Deus noster unus est*[5]. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex totis viribus tuis et ex tota anima tua*[6]. *Et diliges proximum tuum sicut teipsum*[7]. *Non occides, non moechaberis, non furtum facies, non testaberis testimonium falsum*[8]. Hoc est signum iod, quod ecce in Evangelio scriptum est[9]. Nemo igitur serviat amplius in aliis praeceptis abrogatis, aut in illis, in quibus nemo vivit, quae propter pervicaciam populi et exacerbationem eius, data sunt.

22. Ceterum decalogus hic sufficit ad vitam hominum, ut, qui fecerit eum,

1 Matth. xi, 13. — 2 Hebr. viii, 13. — 3 Hebr. ix, 5. — 4 Matth. v, 18. — 5 Deut. vi, 4. Eundem textum legisse videtur S. Ephraem in codice Evangelii Διὰ τεσσάρων, uti Commentarius a S. Patre exaratus testatur. *Evangelii concordantis expositio* ed. Moesinger, Venetiis, 1876, p. 152, 169; cf. Hamlyn Hill, *A Dissertation on the Gospel-Commentary of S. Ephraem the Syrian*, Edinburgh, 1896, p. 107) et recensio arabica Evangelii ܕܡܚܠܛܐ (i. e. *scriptorum commistorum*) a Ciasca edita cap. xxxiv (*Tatiani Evangeliorum Harmoniae arabice,* Romae, 1888, p. 60b et ١٣٠). — 6 Deut. vi, 5; Matth. xxii, 37. — 7 Matth. xxii, 39. — 8 Ex. xx, 13-16; Deut. v, 17-20. — 9 Matth. v, 18.

vivat per eum. Tota enim afflictio Legis et Prophetarum in eo consistit, ut homines ad praecepta *iod* istius perveniant, uti dixit Dñs : *Tota vis Legis et Prophetarum in his duobus mandatis pendet*[1]; et qui duo haec mandata facit, totam Legem adimplet, sicut dixit Paulus : *Tota Lex paucis impletur; eo, ut diligas proximum tuum sicut teipsum*[2].

23. Hoc vero scitote dilectissimi, virtutem totius honestatis praeceptorum bonorum, quae in Lege aut in Prophetis inveneris, ea esse praecepta, quae *iod* vocantur, ut dixit Dñs : « Diliges dominum Deum et homines[3] », qui sunt filii Adae omnes et proximi tui et filii carnis tuae et cognati tui. Igitur simus conformes Evangelio et τῷ *iod*, quod est testamentum unum, in quo homines nova ratione conversantur. Quod vero praeter hoc *iod* est in Lege et Prophetis, testamentum debitorum appellatur, nam ob scelera populi testamentum debitorum consignatum est.

24. Omnes igitur, qui spiritu *iod* isti servierant ex antiquis, hoc eis gloriae fuit, sicut dixit Paulus : *In iustitia Legis sine reprehensione eram*[4], quae est *iod;* nam Spiritus visa humili-

1 Matth. xxii, 40. — 2 Gal. v, 14. — 3 Matth. xxii, 37, 39. — 4 Phil. iii, 6.

tate eorum docuit eos relinquere praecepta non bona et iudicia, quibus nemo salvatur, et ostendit eis praecepta illa, ex quibus pendet vis Legis et Prophetarum, quibus homines salvantur. Et docuit eos Spiritus, quomodo servirent spiritu; qua ratione Testamentum eis gloriae fuit. Et totum, cui corpore praeter *iod* serviebant ob pervicaciam suam, haud Spiritus eos docuit, [sed] ut Spiritu servirent praeceptis iustitiae et salutis. Praecepta non bona eis reatui erant atque iudicia, quibus nemo vivit: testamentum, quod ob scelera populi obdurati signatum est.

25. Audi argumentum, o auditor veritatis, et vide totam duritiem in Lege et Prophetis ligari praecepto magno: « dilige filium carnis tuae sicut teipsum[1] ». Ubinam vidisti delinquentem, qui seipsum, postquam deliquit, occidat occiso proximo suo delinquente aut non delinquente, nec parcat? Quemnam vidisti ex delinquentibus aut non delinquentibus, qui oculos animae suae, excaecet, excaecato oculo filii carnis suae, quia deliquit, aut non deliquit? Ubinam vidisti hominem, qui seipsum percutiat et traducat, quia peccavit, eo quod filium car-

ܘܚܙܐ ܕܗܘܐ ܕܐܡܪ ܡܦܩܕܢܘܬܗܘܢ: ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܫܒܩܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܠܐ ܫܦܝܪܝܢ: ܘܕܝܢܐ ܕܠܐ ܐܢܫ ܚܝܐ ܒܗܘܢ: ܘܡܚܘܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܠܝܢ ܕܒܗܘܢ ܬܠܐ ܚܝܠܗ ܕܢܡܘܣܐ ܘܕܢܒܝܐ: ܕܒܗܘܢ ܚܝܝܢ ܒܢܝܢܫܐ: ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܐܝܟܢܐ ܢܦܠܚܘܢ ܐܝܟ ܪܘܚܐ. ܘܕܝܬܩܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܠܒܪ ܡܢ ܝܘܕ ܦܠܚܝܢ ܗܘܘ ܒܩܫܝܘܬ ܠܒܗܘܢ: ܠܐ ܐܠܦܗ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ: ܕܒܪܘܚܐ ܢܦܠܚܘܢ ܠܦܘܩܕܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܘܕܚܝܐ. ܦܘܩܕܢܐ ܕܠܐ ܫܦܝܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܠܚܘܒܐ ܘܕܝܢܐ ܕܠܐ ܚܝܐ ܐܢܫ ܒܗܘܢ: ܕܝܬܩܐ ܕܐܬܚܬܡܬ ܡܛܠ ܚܛܗܘܗܝ ܕܥܡܐ ܩܫܝܐ܀

ܫܡܥ ܬܚܘܝܬܐ ܐܘ ܫܡܘܥܐ ܕܫܪܪܐ ܘܚܙܝ ܕܟܠܗ ܩܫܝܘܬܐ ܕܢܡܘܣܐ ܘܕܢܒܝܐ ܒܦܘܩܕܢܐ ܪܒܐ ܬܠܐ: ܘܐܚܒ ܠܒܪ ܒܣܪܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܐܝܟܐ ܚܙܝܬ ܡܢ ܡܣܟܠܢܐ ܕܩܛܠ ܢܦܫܗ ܡܢ ܕܣܟܠ ܘܩܛܠ ܠܩܪܝܒܗ ܕܣܟܠ ܐܘ ܕܠܐ ܣܟܠ: ܘܠܐ ܚܣܐ. ܡܢ ܚܙܝܬ ܡܢ ܡܣܟܠܢܐ ܐܘ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܣܟܠܘ: ܕܥܘܪ ܠܥܝܢܐ ܕܢܦܫܗ: ܕܥܝܢܐ ܕܒܪ ܒܣܪܗ ܥܘܪ: ܡܛܠ ܕܣܟܠ: ܐܘ ܟܕ ܠܐ ܣܟܠ. ܡܢ ܚܙܝܬ ܠܒܪܢܫܐ ܕܡܚܐ ܢܦܫܗ ܘܡܦܪܣܐ ܠܗ ܡܛܠ ܕܚܛܐ: ܕܒܪ ܒܣܪܗ

ܐ] — 10 In ܐ ante ܘܕܝܢܐ excidisse videtur ܕܠܐ.

[1] Matth. xxii, 37, 39.

ܡܚܐ ܠܗ ܘܡܦܪܣ ܠܗ. ܡܢܘ ܕܠܐ ܚܐܣ ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܕܥܒܕܝܢ ܒܢܝ ܐܕܡ ܠܢܦܫܬܗܘܢ ܕܡܫܢܩܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܠܒܢܝ ܒܣܪܢ ܐܝܟ ܢܦܫܢ ܪܚܡܝܢ ܗܘܝܢ: ܐܝܟܢܐ ܕܠܢ ܠܐ ܥܒܕܝܢܢ ܒܝܫܬܐ ܠܢܦܫܢ: ܘܠܐ ܠܒܢܝ ܒܣܪܢ ܡܒܐܫܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܐܠܘ ܐܝܟ ܢܦܫܢ ܪܚܡܝܢ ܗܘܝܢ ܠܒܢܝ ܒܣܪܢ: ܟܠ ܛܒܬܐ ܕܥܒܕܝܢܢ ܠܢܦܫܢ: ܗܟܢܐ ܠܒܢܝ ܒܣܪܢ ܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܠܐ ܨܒܝܢܢ ܕܟܠܢܫ ܢܫܒܘܩ ܠܢ: ܟܕ ܚܢܢ ܕܠܐ ܪܚܡܐ ܬܒܥܝܢܢ ܡܢ ܒܢܝ ܒܣܪܢ: ܠܐ ܡܚܪܦܝܢ ܗܘܝܢ ܣܝܦܐ ܘܡܛܝܒܝܢ ܠܡܚܐ ܠܢܦܫܢ. ܐܠܐ ܡܛܝܒܝܢܢ ܠܢ ܙܝܢܐ ܕܢܛܪ ܢܦܫܬܢ ܡܛܝܒܝܢܢ ܠܢ ܣܝܦܐ ܕܢܡܚܐ ܢܦܫܬܐ ܕܐܚܝܢ ܒܢܝ ܐܕܡ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܪܝܢ ܥܠ ܕܝܢܐ ܕܠܐ ܚܝܝܢ ܒܗܘܢ ܥܒܘܕܝܗܘܢ܀

nis suae percusserit et traduxerit[1]? Quis non parcat animae suae, ut faciunt filii Adae animas suas mutuo cruciantes? Si enim filios carnis nostrae uti nosmetipsos diligeremus: sicut nobis ipsis nihil mali facimus, nec filiis carnis nostrae malefaceremus; et si diligeremus filios carnis nostrae ut nos ipsos, cuncta bona, quae nobis ipsis facimus, eodem modo filiis carnis nostrae faceremus. Nisi vellemus, ut quisque dimittat nobis, dum nos sine misericordia vindictam sumimus de filiis carnis nostrae: nunquam acueremus gladium, parati percutere nos ipsos; sed arma nobis ad conservandas animas nostras parantes paramus nobis gladium ad confodiendas animas fratrum nostrorum, Adae filiorum.

Desinit sermo vigesimus secundus de iudiciis, quibus non salvantur, qui faciunt ea.

ܐ] — 14 Post ܐܠܐ adde ܟܕ uti in translatione conieci. — 17 ܐ ܘܒܢܝܗܘܢ.

[1] Cf. Eph. v, 20.

[illegible]

[illegible]

SERMO VIGESIMUS TERTIUS

DE SATANA ET PHARAONE ET DE FILIIS ISRAEL

1. De Pharaone et de filiis Israel, qui peccaverunt contra se, nec Dominus, conclusit eos[1]; Dominus enim neminem retinet, quominus in se credat bonaque operetur, exceptis solis prophetis, quos illo tempore retinuit a perfectione, ut sibi zelatores essent; ceterum autem neminem alium a bono retinet: neque tempore pristino, neque novissimo. Dominus enim revelavit hoc, ut quisque sciret, quomodo creatus esset Adam; et Dñs ipse in se ipso manifestavit Adae creaturam, ostendens quomodo fuerit Adam velut angeli in caelo expers irae, concupiscentiae, cogitatio-

[illegible]

α] —

1 Cf. Rom. xi, 32. In textu [illegible] = συγκλείω.

[illegible]

num[1], defectuumque iuxta similitudinem, qua natus est Dñs. Dñs enim venit ad instar Adae, ut ostenderet hominibus naturam eorum pristinam, quomodo creati essent, sicut dicit Apostolus: *Omnia de novo renovata sunt in Jesu*[2], scilicet utpote ab initio. Et Adam caste fuisse creatum Dñs indicavit parabolà illà, ubi servi eius accedentes dicunt eidem: *Dñe, tu semen bonum seminasti in agro tuo: unde sunt in eo zizania*[3]? Et Dñs ait: *Ager mundus est;* id est: tu bene creasti Adam: mala, quae commisit, unde sunt in ipso? *Et dixit eis: Homo inimicus fecit illud*, hoc est: Satanas eum seduxit; scriptum est enim: *Omnia, quae creavit Deus, ecce bona sunt valde*[4].

2. Igitur nihil fecit Deus contrarium, sed eum, qui hodie contrarius est, velut unum ex exercitibus supernis creavit Deus, eumquae filium dexterae reddidit: sicut Iscariotam a dextris suis posuit et is sua sponte ad partem sinistram transivit: sic etiam scelestum illum potentissimum, quia ei Deus sicut angelis potestatem dedit eumque magnificans filium dexterae fecit et is iniquitatem egit potentia sua volens deus fieri, detrusit Dominus de caelo ad terram et lux ab ipso recessit et factus est filius

α] — 5 α [illegible] — 10 α [illegible] — 23 α [illegible] pro quo lege [illegible].

1 Intellige λογισμοὺς κακούς. — 2 II Cor. v, 17. — 3 Matth. xiii, 27. — 4 Gen. i, 31.

tenebrarum et soluta est potestas eius a luce et factus est incolatus eius in tenebris. Et quod scriptum est : *Deus fecit eum, ut committeret proelium*[1], simile est ei, quod dixit : *Ego constitui Pharaonem in altercatione,* quamquam eum Satanas opposuit Domino, ut sibi filius fieret tamquam proprius. Deus enim non agit impie, ut constituto Pharaone in altercatione, ne obediret, eum conversus occidat; sed habent haec verba suam explicationem, sicut dicit Apostolus : *Conclusit Deus filios Israel, ne obedirent*[2], quamquam Deus ad praesentem usque diem postulat ab eis, ut obediant, nec volunt.

3. Et misit ad Pharaonem nuntios suos, donec defatigati essent legati, nec obedivit[3]. Nec Satanam fecit, ne serviret cum Angelis iustitiae suae; is sua sponte voluit Deus fieri et cecidit; et Pharao sua sponte mortuus est et filii Israel suapte voluntate non obedierunt et occiderunt Filium Christum. Ideo Satanas iuste iudicatur et non iniuste; et Pharao iuste iudicatur et non iniuste; et filii Israel iuste iudicantur, non iniuste. Et si haud propria voluntate iniuste egissent, iniuste iudicarentur et Deus velut iniustus inveniretur.

ܒܪ ܚܫܘܟܐ: ܘܐܫܬܪܝ ܫܘܠܛܢܗ ܡܢ ܢܘܗܪܐ: ܘܗܘܐ ܥܡܘܪܗ ܒܚܫܘܟܐ. ܘܡܛܠ ܕܟܬܝܒ ܕܐܠܗܐ ܥܒܕܗ ܕܢܥܒܕ ܩܪܒܐ: ܐܝܟ ܗܝ ܕܐܡܪ: ܕܐܢܐ ܐܩܝܡܬܟ ܠܦܪܥܘܢ ܒܚܪܝܢܐ ܟܕ ܣܛܢܐ ܗܘ ܐܩܝܡܗ ܠܘܩܒܠ ܡܪܝܐ ܕܢܗܘܐ ܒܪܗ ܐܝܟ ܕܝܠܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܘܠ ܐܠܗܐ ܕܟܕ ܐܩܝܡܗ ܒܚܪܝܢܐ ܕܠܐ ܢܬܛܦܝܣ: ܘܗܦܟ ܩܛܠ ܠܗ. ܐܠܐ ܦܘܫܩܐ ܐܝܬ ܠܗܠܝܢ ܡܠܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܕܐܚܕ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܕܠܐ ܢܬܛܦܝܣܘܢ: ܟܕ ܐܠܗܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢ ܒܥܐ ܡܢܗܘܢ ܕܢܬܛܦܝܣܘܢ ܘܠܐ ܨܒܝܢ܀

ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܦܪܥܘܢ ܐܝܙܓܕܘܗܝ ܥܕܡܐ ܕܠܐܝܘ ܐܝܙܓܕܐ ܘܠܐ ܐܫܬܡܥ. ܘܠܐ ܥܒܕܗ ܠܣܛܢܐ ܕܠܐ ܢܫܡܫ ܥܡ ܡܠܐܟܐ ܟܐܢܘܬܗ. ܗܘ ܒܨܒܝܢܗ ܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܐܠܗܐ ܘܢܦܠ. ܘܦܪܥܘܢ ܒܨܒܝܢܗ ܡܝܬ. ܘܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܒܨܒܝܢܗܘܢ ܠܐ ܐܫܬܡܥܘ ܘܩܛܠܘ ܠܒܪܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܕܝܢ ܣܛܢܐ ܟܐܢܐܝܬ ܘܠܐ ܥܘܠܐܝܬ: ܘܡܬܕܝܢ ܦܪܥܘܢ ܟܐܢܐܝܬ ܘܠܐ ܥܘܠܐܝܬ: ܘܡܬܕܝܢܝܢ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܟܐܢܐܝܬ ܘܠܐ ܥܘܠܐܝܬ. ܘܐܢ ܠܘ ܒܨܒܝܢܗܘܢ ܐܥܘܠܘ ܥܘܠܐܝܬ ܡܬܕܝܢܝܢ: ܘܡܫܬܟܚ ܐܠܗܐ

ܐܝܟ ܗܘ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܥܘܠܐ. ܚܣ ܠܗ ܠܟܐܢܐ ܕܢܗܘܐ ܥܘܠܐ: ܗܘ ܕܗܘܐ ܛܒܐ ܚܠܦ ܥܘܠܐ ܘܡܝܬ ܚܠܦܝܗܘܢ. ܥܘܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܟܐܢܐ. ܘܡܫܬܡܠܝܐ ܗܟܝܠ ܗܕܐ ܕܟܐܢ ܗܘܐ ܦܪܥܘܢ ܘܡܪܝܐ ܥܩܡܗ: ܘܟܐܢܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ ܘܡܪܝܐ ܥܩܡ ܐܢܘܢ. ܘܡܛܠ ܕܦܩܕܗ ܡܪܝܐ ܠܣܛܢܐ ܥܒܕ: ܘܐܝܟ ܕܒܪܝܘܗܝ ܩܐܡ ܘܕܢ ܘܡܘܒܕ ܠܗ ܒܚܪܬܐ: ܘܡܟܠܝܘܡ ܩܪܐ ܠܗ ܒܥܠܕܒܒܐ ܘܡܪܘܕܐ: ܘܣܢܐ ܠܗ: ܘܒܢܘܪܐ ܕܠܐ ܕܥܟܐ ܕܐܢ ܠܗ ܘܡܘܩܕ ܠܗ܀

ܐܠܗܐ ܐܢ ܐܡܪ ܠܐܢܫ ܕܢܥܒܕ ܕܒܝܫ ܠܐ ܕܐܢ ܠܗ: ܡܛܠ ܕܗܘ ܦܩܕ ܠܗ. ܐܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܦܘܩܕܢܗ ܕܡܪܝܐ ܐܢܫ ܡܒܐܫ ܠܐܢܫ: ܡܬܕܝܢ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ: ܘܐܠܘ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܗܐ ܕܢܗܘܐ ܣܛܢܐ: ܠܐ ܕܐܢ ܗܘܐ ܠܗ. ܗܕܐ ܠܐ ܡܫܬܡܥܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܝܕܥܬܐ ܘܡܕܪܟܝܢ ܥܡ ܩܕܝܫܐ ܡܢܘ ܪܘܡܐ ܘܥܘܡܩܐ ܘܐܘܪܟܐ ܘܦܬܝܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܕܕܚܠ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܡܛܠ ܕܠܒܝܫܬܐ ܒܪܐ: ܒܪܢܫܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܒܪܝܗ ܡܪܝܐ ܟܕ ܡܠܐ ܠܒܗ ܛܒܬܐ: ܘܐܫܬܡܥ ܠܣܛܢܐ ܘܗܦܟܗ ܠܒܪܝܬܗ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܒܝܫܬܐ: ܘܡܠܝܗܝ ܠܠܒܗ ܡܢ ܟܠ ܒܝ̈ܫܢ ܘܥܒܕܗ ܐܚܪܢܐ. ܡܛܠܗܢܐ ܐܡܪ ܦܨܢܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܒܝܫܐ:

Absit iustissimo, ut sit iniustus, qui bonus fuit iniustis et mortuus est pro eis. Iniquitas non est apud Iustum[1]! Igitur subauditur Pharaonem fuisse iustum et Dominum pervertisse eum et iustos fuisse filios Israel et Dominum pervertisse eos et Satanam fecisse, quod ei Dominus praecepisset, eumque [ita] permanere, sicut eum creasset, et eum iudicare et in fine delere et eum semper inimicum et rebellem appellare et odio habere et igne inextinguibili iudicare et urere.

4. Si cui diceret Deus, ut malefaciat, non iudicaret eum, quoniam ipse ei praecepit. Si quis autem absque praecepto Dñi alii malum infert, iudicatur iuxta opera sua. Et si ei Deus dixisset, Satanas ut fieret, non iudicaret eum, quod inauditum est his, qui scientiam habent et cum sanctis comprehenderunt, quaenam sit altitudo et profunditas et longitudo et latitudo[2]. Quod vero Scriptura dicit : *Time Malum, quia ad malum creatus est*[3], homo est, quem Deus corde bonorum pleno creavit et obedivit Satanae, qui eum in suam creaturam convertit ope doctrinae suae malae et cor eius omnibus malis replevit et eum alium reddidit. Ideo dixit : *Eripe me, Domine,*

α] — 16 α ܐܝܙܓܕܘܗܝ.

[1] Job. XL, 19 (Pešîṭta). — [2] Ex. IX, 16 (?). — [3] Rom. XI,32.

α] — 1 post ܥܘܠܐ aliquid excidisse videtur, forte ܕܐܢ : iniuste *iudicans* inveniretur. — 26 α ܦܪܘܩ.

[1] Rom. IX, 14. — [2] Eph. III, 18. — [3] Ubi, nescio.

ab homine malo[1]. Et Satanae obediendo factus est Satanas; Satanam tamen eo fecit proelium inire, quod se longanimem exhibuit eumque deiiciens deiecit, cum Deus fieri voluisset in caelo, exemplum malum in mansionibus bonis, dissensio in unanimitate. Et eum eo fecit pugnare, quod novit illum tanta mala commissurum esse in terra, nec eum occidit et Maligno illi spatium paenitentiae tribuit. Et cum stetisset coram Dño in monte, dixit ei in spiritu : *Domino Deo tuo servies*[2] per opera bona, cui non servisti. Sed ne scripto atramento [exarato] conversus est Satanas ad serviendum Domino operibus bonis, pro eo, quod non fecit[3]. Et si dicas ei velut homini dixisse in Lege, ut serviret Domino Deo suo : ergo sicut dicis, ipse Satanas sponte rebellis factus est et male egit velut homo malus, nec servivit Domino in iustitia sicut vir bonus, id est, facultate, quam habuit superne servitii et legis apud angelos supernos, et inventus est iniquus et non verax, sicut angeli sunt veraces, suapte facultate.

5. Et aliud, quod peius omnibus est, est id, quod volens similis fieri Deo detrusus est et decidit, sicut Iscariotes, qui non fuit verax in ministerio suo, quod

[illegible]

α] — 19 α [illegible]

[1] Ps. CXL, 2. — [2] Matth. IV, 10. — [3] Sensus est : Satanas ne effato quidem Salvatoris, cum quasi prophetice ad paenitendum hortantis eique implicite spatium paenitentiae concedentis, ad conversionem movetur.

[illegible]

α] —

[1] Ioh. VI, 70. — [2] Eph. I, 10. Cf. Serm. XXI, 4.

ei Dñs tribuit, sed fur erat et in fine rebellando rebellavit. Quam similis est magistro suo Satanae et non Iesu! Doctrinam enim Satanae amplexus est, non Dñi. Etiam Dñs dixit : *Ego elegi vos et unus ex vobis Satanas est*[1]. Optime igitur comparantur Satanas et Iscariotes inter se. Et sicut ab initio Satanas inventus est a parte dextera : sic inventus est initio creationis alterius per Iesum [factae] Satanas a parte dextera; novit enim Dñs Iscariotam satanam esse eumque elegit, ut nobis indicaret, quomodo rebellasset Satanas a parte dextera ab initio. Omnia enim ab initio innovavit et ostendit nobis Iesus[2].

6. Clementia itaque Domini fecit Satanam contrarium mora ei concessa et quia non occidit eum; et benignitas eius fecit, ut se Iscariotes traderet, quia non consumpsit eum halitu suo. Et si tibi difficile captu videatur, quomodo viderit Deus Satanam eumque neglexerit et patienter tulerit, dum haec cogitavit et perpetravit suapte voluntate, persuasum habe inde, quod novit, quid machinatus et facturus esset Iscariotes, nec eum occidit, sed vocavit eum et accedens ad eum honorem ei praestitit lavans pedes eius et ex caritate salutans eum.

7. Persuasum habe adhuc inde, quod Adam, consilio Maligni Deum fieri volentem, non occidit Dñs prae caritate et clementia sua, sed adhuc Dñs magnificavit caritatem suam et misertus est eius et se clementem exhibens salvavit eum. Item considera, quomodo rebellaverint rebellentque homines contra benignitatem Dei, qui se longanimem exhibet nec eos consumit, sed apprehensa eorum manu paenitentiam eis tribuit. Et adverte, non solum ingratos fuisse, sed ipsi quoque Deo restitisse homines; neque delevit eos, nec eorum memoriam oblivioni tradidit prae misericordia sua.

8. Et si dicas : quod de Satana dictum est eum voluisse Deum fieri in terra, voluisse talem fieri tempore gentilitatis super creaturas terrestres carnales, non super spirituales illas, quae in caelo sunt : intellige, quid dixerit : *Omnia visibilia imago sunt invisibilium*[1]. Si vero Satanas imaginem suam in terra producere voluit, illa eius imago ea est, quam in caelo producere volebat; quod vero in terra produxit eam, — hoc evenit, quia nos homines obedimus ipsi et is regnat super omnes, qui voluntatem eius faciunt, et Deus appellatus est, sicut scriptum est : *Deus mundi huius*

a] —

[1] Cf. Rom. I, 20.

scientiam impiorum excaecavit[1], ne obedirent Domino gloriae, quemadmodum dicit : *Cui auditum aurium praebetis, servi eius estis, sive ad peccatum, sive ad iustitiam*[2]. Et si dicas iniquitatem in Satana ex ipsa natura creationis fuisse, nam dominatorem iniquum eum appellat[3], noli talia asserere; nam si Deus creasset iniquitatem in ipso, non odisset eum cum ira, nec ei cum furore improperasset, nec Propheta in spiritu scripsisset sic : *Omnia, quae fecit Deus, ecce bona sunt valde* et natura creationis praestantia, *unumquodque in genere suo*[4], quod creatum est, sed scripsisset : « omnia, quae creavit, bona sunt valde praeter Satanam », si Deus in ipso aliquam iniquitatem creasset, non bonam.

9. Etiam Pharaoni eatenus dixit : *constitui eum in altercatione*[5], quatenus immissa ei castigatione dixit Moysi : « Ora, ut recedat, et obediam et dimittam te et populum tuum, ut abeatis in pace[6]. » Qua ratione Dominus obduravit eum, quia exaudivit eum, quotiescumque per Moysen se invocasset, et terram a plagis sanavit. Exauditio igitur Domini longanimitasque eius obduraverunt Pharaonem. Nam superve-

a] — 6 a in margine add. [illegible] quod quidem in textum recepimus, etsi forte nota sit scribae. — 8 a ponit punctum post [illegible] in hoc tamen casu legendum erit [illegible].

[1] II Cor. IV, 4. — [2] Rom. VI, 16. — [3] Eph. VI, 12. — [4] Gen. I, 31. — [5] Cf. supra Serm. XXIII, 2. — [6] Ex. VIII, 8.

niente ei tribulatione humiliatus est et veniente alleviatione obduratus est. In infirmitate humilis, in sanitate obduratus fit, perinde ac si quis dicat : « ego exaltavi caput infirmi istius et sanavi eum et nudum vestivi et pauperem ditavi; et ecce, hodie adversatur mihi! » Simili ratione obduravit Dominus Pharaonem ob beneficia, quae praestitit ei misertus eius et spatio paenitentiae, quod ei tribuit. Hanc ob rem scriptum est : *Dominus obduravit cor Pharaonis*[1], ne obediret; hoc est, misericordia et sanatione obduratus est Pharao.

10. Filios Israel conclusit Deus humilitate et vili forma sua. Nam Isaias dixit : *Despectus et humillimus est hominum; non erat ei facies neque decor et vidimus eum despectum esse humilemque et abnegavimus eum*[2]. Abiectio proinde Iesu humilitasque eius concluserunt eos; id est, quia contempserunt eum nec obedierunt ei. Et dixit : *Conclusit eos Deus, ne obedirent*[3]; et si lector intelligat, sive mansuetudine, sive duritia sua conclusit eos; et res talem speciem prae se fert, ac si iniquitas detur apud Deum, cum Deus irreprehensibilis sit in omnibus operibus suis. Igitur mansuetudo eius neminem concludit, sed implorando ob-

ܡܛܠ ܕܐܦܠܐ ܢܦܩܘܢ ܐܠܗܐ. ܒܡܬܐܘܡܢܘܬܐ ܡܬܡܪܚܝܢ: ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ ܡܬܟܬܫܝܢ. ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܐܡܪ: ܐܢܐ ܐܪܝܡܬ ܠܗ ܪܫܗ: ܠܗܢܐ ܕܡܪܥ ܗܘܐ ܘܐܣܝܬܗ: ܘܟܣܝܬܗ ܗܘܐ ܘܠܟܦܢܐ ܘܣܒܥܬܗ ܗܘܐ ܘܐܥܬܪܬܗ: ܘܗܫܐ ܗܐ ܩܐܡ ܠܘܩܒܠܝ. ܗܟܢ ܗܘ ܩܫܝ ܡܪܝܐ ܠܦܪܥܘܢ: ܡܢ ܛܒܬܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ: ܘܡܢ ܐܓܪܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܕܝܗܒ ܠܗ. ܘܡܛܠܗܢܐ ܐܬܟܬܒ ܕܡܪܝܐ ܩܫܝ ܠܒܗ ܕܦܪܥܘܢ: ܕܠܐ ܢܫܬܡܥ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܡܢ ܪܚܡܐ ܘܡܢ ܚܘܠܡܢܐ ܐܬܩܫܝ ܦܪܥܘܢ܀

ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܐܝܠ ܚܒܫ ܐܠܗܐ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܕܝܠܗ: ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. ܕܗܐ ܐܫܥܝܐ ܐܡܪ: ܕܫܝܛܐ ܘܡܟܝܟܐ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ: ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܕܫܐ ܘܠܐ ܫܘܦܪܐ. ܘܚܙܝܢܝܗܝ ܕܫܝܛ ܘܡܟܝܟ ܘܟܦܪܢ ܒܗ. ܫܝܛܘܬܗ ܕܝܢ ܕܝܫܘܥ ܘܡܟܝܟܘܬܗ ܚܒܫܘ ܐܢܘܢ. ܕܫܛܘ ܒܗ ܘܠܐ ܐܫܬܡܥܘ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܕܚܒܫ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ: ܕܠܐ ܢܫܬܡܥܘܢ. ܘܐܢ ܡܣܬܟܠ ܩܪܘܝܐ: ܐܘ ܒܡܟܝܟܘܬܗ ܐܘ ܒܩܫܝܘܬܗ ܚܒܫ ܐܢܘܢ. ܘܐܝܟ ܗܕܐ ܐܣܟܡܐ ܐܝܬܝܗ: ܐܝܟ ܕܥܘܠܐ ܐܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ: ܟܕ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܥܕܠܐ ܗܘ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ. ܡܟܝܟܘܬܗ ܓܝܪ ܠܐ ܚܒܫܐ ܠܐܢܫ: ܐܠܐ ܒܡܬܒܥܢܘܬܐ

ܡܫܬܡܥܢܘܬܐ ܕܝܠܗ: ܩܫܝܘܬܗ ܕܝܢ ܒܩܛܝܪܐ ܢܓܕܐ. ܘܟܠ ܐܡܬܝ ܕܥܒܕ ܡܪܢ ܒܝܠܕܗܘܢ ܚܝܠܘܬܐ ܥܬܝܩܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܕܐܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܥܒܕܐ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ ܒܝ: ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ: ܠܐ ܗܢܐ ܗܘ ܒܪܗ ܕܝܘܣܦ ܘܒܪܢܫܐ ܗܘ ܐܝܟܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢܝܘܗܝ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܪܢ: ܐܦ ܠܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܝܡܢܘ ܕܡܪܝܐ ܫܕܪܢܝ. ܚܙܝܬ ܕܠܡܐ ܐܠܗܐ ܚܒܫ ܐܢܘܢ. ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܚܒܫܘ ܢܦܫܗܘܢ ܡܛܠ ܕܒܣܘ ܒܗ: ܡܛܠ ܕܐܙܥܪ ܢܦܫܗ ܘܐܬܡܟܟ. ܐܬܐ ܓܝܪ ܡܪܢ ܕܢܚܘܐ ܡܟܝܟܘܬܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܘܐܘܪܚܐ ܘܬܪܥܐ ܕܦܪܕܝܣܐ ܪܘܚܢܝܐ: ܗܘ ܕܢܦܩ ܡܢܗ ܐܕܡ: ܗܘ ܕܐܬܚܛܦ ܠܗ ܦܘܠܘܣ ܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ ܬܠܝܬܝܐ. ܟܠܗ ܗܟܝܠ ܕܐܬܐ: ܡܛܠ ܕܢܚܘܐ ܡܟܝܟܘܬܐ. ܚܙܐ ܕܐܬܚܒܫܘ ܠܗܘܢ ܡܛܠ ܡܟܝܟܘܬܗ ܘܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܒܨܒܝܢܗܘܢ. ܘܟܕ ܐܠܨܘܗܝ ܥܘܠܗܘܢ: ܘܒܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܘܠܐ ܗܝܡܢܘ: ܐܡܪܝܢ ܠܗ: ܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܗܒ ܠܢ: ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܘܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܢܚܘܐ ܕܕܝܢܐ ܗܘ: ܐܦ ܒܗܕܐ ܕܡܘܬܐ ܡܠܠ ܘܐܡܪ: ܠܗ ܕܢܬܠ ܠܗ ܛܘܦܣܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ: ܐܠܐ ܕܢܚܘܐ ܕܦܪܥ ܠܟܠܚܕ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ: ܕܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܕܠܐ ܬܒܥ ܒܝܫܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ: ܘܢܒܣܘܢ ܒܗ ܘܠܐ ܢܕܚܠܘܢ ܡܢ ܕܝܢܗ: ܘܠܐ ܢܛܪܘܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܘܢܚܘܢ܀

secrat; duritia vero eius vi trahit. Et quotiescumque Dñs eorum gratia miracula antiqua patravit et eis dixit : *Si non facio opera Domini, nolite credere in me*[1], hi dixerunt : *Hic filius est Ioseph*[2] *et homo sicut nos; ne credamus ei. Dixit eis Dñs : saltem ipsis operibus credite Dominum misisse me*[3]. Vides, an forte Deus concluserit eos? Sed illi se ipsos concluserunt, eo quod contempserunt eum, quia se ipsum minuit et humiliatus est. Venit enim Dñs, ut ostenderet humilitatem hominibus et viam et portam paradisi spiritualis, unde Adam egressus est, ad quem raptus est Paulus supra tertium caelum. Totum ergo, quod venit : ut humilitatem ostenderet; et vidit eos concludi ob humilitatem suam, nec sponte obedire. Et cum iniquitate sua eum molestassent et miraculis ab illo patratis non credidissent dicentes : *Signum de caelo* da nobis : vocavit eos *generationem malam et adulteram*[4]. Ut ostenderet se iudicem esse, hoc et simili sermone usus est, non ut exemplum daret asseclis suis, sed ut ostenderet se cuique retributurum esse iuxta opera eius, ne homines dicerent ipsum non esse vindictam sumpturum de malo die iudicii, et contemnerent nec timerent iudicium eius, nec observarent mandata viverentque.

α] — 11 α ܥܡ ܕܝܢ — 15 ܘܗ incertum; scriptura in codice evanuit. — 16 α ܐܫܬܝ. — 19 α ܥܡ ܕܝܢ

[1] Ex. x, 2; xi, 10. — [2] Is. LIII, 2 seq. — [3] Rom. xi, 32; cf. supra § 2.

α] — 8 α ܫܕܪܢܝ. — 14 α ܐܕܡ.

[1] Ioh. x, 37. — [2] Ioh. vi, 42. — [3] Ioh. x, 38. — [4] Matth. xii, 38 sq.

11. Scriptum est : *Ignominia eos eodem loco afficite et eos coram me occidite*[1]. Et dixit : *Vos estis filii Maligni*[2]. Et dixit : *Ite maledicti in ignem*[3], quamquam nobis praecepit, ne uteremur duritia aut verbis turpibus[4]. Et dixit eis : Haec omnia signa feci et vos signum petitis a me? Igitur sicut vos primis persuasi non estis, neque novissimis persuadebimini; sed dabo vobis signum vile et minutum, quo scandalizabimini, quia magnis persuasi non estis. Eo quod sum humilis, scandalizati estis, quoniam non vultis humiliari et me imitari et mihi discipuli fieri : adhuc per vos moriar humilians me ipsum et ero *tribus diebus in corde terrae*[5], ut illi, qui credunt in me, humilient se usque ad mortem et, qui scandalizantur in me, humilitate mea concludantur et cum duro corde dicant : « Deus adeo humiliatus non est, nec mortuus est per manus creaturae suae inermis ». Sciunt enim nihil esse, quod vincentem omnia devincat, et non intelligunt eum ob Adae filiorumque eius iniquitatem et superbiam humiliatum esse, ut eos doceret ad pristinam formam reverti, ex qua exciderunt.

Desinit sermo vigesimus tertius de Satana et Pharaone et filiis Israel.

ܠܗܘܢ: ܕܢܟܪܘܗ ܐܝܟ ܕܒܨܥܪܐ ܘܢܩܛܠܘܗ ܐܝܟ ܡܦܩܢ. ܘܐܡܪ: ܕܒܢܘܗܝ ܐܝܬܝܟܘܢ ܕܒܝܫܐ. ܘܐܡܪ: ܕܙܠܘ ܠܟܘܢ ܠܛܝܒܬܐ ܠܢܘܪܐ: ܟܕ ܠܢ ܡܦܩܕ ܠܢ: ܕܠܐ ܢܬܚܫܚ ܒܩܫܝܘܬܐ ܘܠܐ ܒܡܠܬܐ ܣܢܝܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕܬ ܘܐܬܐ ܒܥܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ ܠܡܢܝ.. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܠܩܕܡܝܬܐ ܐܬܛܦܝܣܬܘܢ: ܘܠܐ ܠܐܚܪܝܬܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܐܬܐ ܫܝܛܬܐ ܘܙܥܘܪܬܐ ܕܒܗ ܬܬܟܫܠܘܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܬܘܢ ܒܪܘܪܒܬܐ. ܒܗܘܐ ܕܡܟܝܟ ܐܢܐ ܐܬܟܫܠܬܘܢ: ܡܛܠ ܕܫܢܝܢ ܐܝܬܝܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܡܬܡܟܟܝܢ: ܘܬܬܕܡܘܢ ܒܝ ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ: ܠܗܠ ܡܟܐ ܐܢܐ ܒܐܝܕܝܟܘܢ ܟܕ ܡܡܟܟ ܐܢܐ ܢܦܫܝ: ܘܗܘܐ ܐܢܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܒܠܒܗ ܕܐܪܥܐ: ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ: ܢܬܡܟܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ: ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܟܫܠܝܢ ܒܝ ܢܬܟܠܝܢ ܒܡܟܝܟܘܬܝ: ܘܐܡܪܝܢ ܒܠܒܐ ܩܫܝܐ: ܕܠܐ ܡܬܡܟܟ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ: ܘܠܐ ܡܝܬ ܗܘܐ ܒܐܝܕܝ ܥܒܕܐ ܒܪܝܬܗ. ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܕܟܠܡ ܕܙܟܐ ܠܗ ܠܟܠ ܙܟܐ: ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܕܡܛܠ ܥܘܠܗܘܢ ܘܪܡܘܬܗܘܢ ܕܐܕܡ ܘܕܒܢܘܗܝ ܐܬܡܟܟ ܕܢܠܦ ܐܢܘܢ: ܐܝܟ ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܕܡܘܬܗܘܢ ܗܝ ܩܕܡܝܬܐ ܕܢܦܠܘ ܡܢܗ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬ: ܕܥܠ ܣܛܢܐ ܘܦܪܥܘܢ: ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܀

α] 15 α ܐܬܡܟܟ. — 25 α ܠܕܡܘܬܗܘܢ. — 26 α ܕܥܣܪܝܢ.

[1] Luc. XIX, 27. — [2] Ioh. VIII, 44. — [3] Matth. XXV, 41. — [4] Col. III, 8. — [5] Matth. XII, 40.

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܕܥܠ ܬܝܒܘܬܐ

SERMO VIGESIMUS QUARTUS

DE PAENITENTIA

ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ ܕܐܢ ܐܢܫ ܚܛܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܥܡܕ ܠܝܬ ܠܗ ܐܬܪܐ ܠܬܝܒܘܬܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܦܠ ܘܚܛܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܩܒܠ ܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ: ܘܛܥܡ ܚܠܝܘܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ: ܠܝܬ ܠܗ ܕܒܚܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܬܬܩܪܒ ܚܠܦ ܚܛܗܘܗܝ: ܐܠܐ ܥܬܝܕ ܗܘ ܛܢܢ ܚܣܡܐ ܕܢܘܪܐ ܕܐܟܠ ܒܐܢܫܐ ܕܗܘܘ ܒܥܠܕܒܒܐ ܠܢܦܫܗܘܢ ܘܠܐ ܬܒܘ. ܘܝܕܥܝܢ ܕܠܘ ܟܠ ܡܢ ܕܥܡܕ ܡܢ ܟܕܘ ܡܩܒܠ ܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ: ܐܠܐ ܚܕ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܕܡܩܒܠܝܢ ܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܠܘ ܗܟܝܠ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܬܝܒܘܬܐ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܐܠܐ ܕܕܒܚܬܐ ܠܗܘܢ ܐܚܪܬܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܐܡܪ: ܕܠܐ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܐܝܬ ܠܒܪ ܡܢ ܗܘ ܕܚܛܘ ܠܗ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ ܐܚܪܬܐ:

1. Etenim sunt homines, qui dicant : « si quis, postquam baptizatus erat, peccavit, nullus ei datur paenitentiae locus, sicut Apostolus, inquiunt, dixit : *Si quis lapsus peccavit, postquam scientiam veritatis receperat*[1] *et gustaverat suavitatem saeculi futuri*[2], *nulla alia hostia datur, quae pro peccatis eius offeratur, sed invidia ignis futurum ut devoret homines, qui sibi adversarii facti sunt, nec egerunt paenitentiam*. Et scimus non omnes, ubi baptizati sint, accipere cognitionem veritatis, sed singulos esse ex multis, qui accipiant cognitionem veritatis. Igitur Apostolus non dicit eos paenitentiam non habere, sed nullam ait eis aliam hostiam dari; quasi dicas nullum alium Deum esse praeter illum, in quem

αβ] In titulo : α sicut in textu praeter quod scribit ܕܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ β *XXIV. Porro eiusdem de paenitentia* ܕܥܠ ܬܝܒܘܬܐ ܕܝܠܗ ܬܘܒ . — 1 α ܐܢܫ. — 3 α ܫܠܝܚܐ. — 12 β om. ܕܫܪܪܐ ... ܠܘ in textu, notat in margine.

[1] Hebr. x, 26. — [2] Hebr. vi, 5. Quoad usum horum verborum apud Montanistas cf. Tertulliani opus *De pudicitia* c. 20, apud Novatianos Epiphanii *Haer.* LIX, 2; vide etiam Koch, *Die Sündenvergebung bei Irenäus* in *Zeitschr. für neutestam. Wissenschaft* IX, (1908) pp. 35-46.

peccaverunt, nec aliam cognitionem, praeter illam veritatem, quam cognoverunt et in qua non perseverarunt, nec eos habere locum aut spatium huic Deo alienum, ut abeuntes sacrificent ei aliam hostiam, nisi convertantur ad Deum illum, in quem olim crediderunt et cui obtulerunt scientiam confessionemque illam, quam antea sacrificabant. Non dicit eos non salvari, sed nullum eis dari cultum alium praeter illam veritatem, quam noverant et a qua defecerant; et nisi convertantur et sacrificent, ut olim sacrificabant, fore ut eos ignis devoret, qui ipsi sibi adversarii facti sunt dicentes : « abhinc, quod peccavimus, non recipit nos Deus. Unum quippe et centum par est, » quod eos malitia docet ita loqui, ne convertantur et salventur, sicut docuit Iscariotem, qui se suspendit. Si enim Iscariotes conversus esset, Dñs recepisset eum, *quia non vult mortem hominis, sed ut convertatur et vivat*[1]. Et sunt homines, qui dicant : si vestis scindatur et locus suppleatur, manet notus: et, si murus perforetur et locus reaedificetur, notus erit. Et frangunt cor paenitentium, quamquam nos omnes paenitentes sumus et peccata habemus omnes. Nos autem cum omnibus discrete loquamur:

ܠܒܪ ܡܢ ܗܘ ܫܪܪܐ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܠܐ ܩܡܘ ܒܗ: ܘܚܫܒ ܠܗܘܢ ܕܐܝܬ ܐܘ ܐܬܪܐ ܘܣܘܦܩܢܐ ܡܢ ܗܢܐ ܐܠܗܐ: ܕܢܐܙܠܘܢ ܢܕܒܚܘܢ ܠܗ ܕܒܚܬܐ ܐܚܪܬܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܠܘܬ ܠܗܘܢ ܗܢܐ ܐܠܗܐ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ܡܩܕܡܝܬ ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܗܝ ܗܘ ܝܕܥܬܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܕܕܒܚܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܠܘ ܕܠܐ ܚܝܝܢ ܐܡܪ: ܐܠܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܦܘܠܚܢܐ ܐܚܪܢܐ ܐܠܐ ܐܢ ܗܘ ܫܪܪܐ ܕܝܕܥܘ ܘܦܠܛܘ ܡܢܗ. ܘܐܠܐ ܬܦܢܘܢ ܡܕܒܚܝܢ ܐܝܟ ܕܡܕܒܚܝܢ ܗܘܘ ܒܩܕܡܝܬܐ: ܠܡܐܬܐ ܗܝ ܠܗܘܢ ܢܘܪܐ ܕܐܟܘܠ ܐܢܘܢ ܕܗܘܘ ܠܗܘܢ ܣܩܘܒܠܐ ܠܢܦܫܗܘܢ: ܘܐܡܪܘ: ܕܡܢ ܕܚܛܝܢܢ ܠܟܘܢ ܕܚܛܝܢ ܠܢ: ܠܐ ܡܩܒܠ ܠܢ ܐܠܗܐ. ܚܕܐ ܠܟܘ ܘܡܐܐ ܫܘܝܐ ܗܝ. ܘܗܢܐ ܒܝܫܘܬܐ ܡܠܦܐ ܠܗܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ ܗܟܢܐ: ܕܠܐ ܢܬܘܒܘܢ ܘܢܚܘܢ ܐܝܟ ܕܐܠܦ ܠܐܣܟܪܝܘܛܐ ܕܚܢܩ ܢܦܫܗ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܦ ܐܣܟܪܝܘܛܐ: ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܠܗ ܡܪܢ ܬܝܒܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܒܡܘܬܐ ܕܐܢܫ: ܐܠܐ ܕܢܬܘܒ ܘܢܚܐ. ܘܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ: ܕܐܢ ܡܬܨܠܝܐ ܢܚܬܐ ܘܡܬܡܠܝܐ ܕܘܟܬܗ: ܝܕܝܥܐ ܗܝ. ܘܐܢ ܡܬܬܩܒܐ ܐܫܝܬܐ ܘܡܬܒܢܝܐ: ܕܘܟܬܗ ܗܘܬ ܝܕܝܥܐ. ܘܬܒܪܝܢ ܠܒܐ ܕܬܝܒܐ: ܟܕ ܟܠܢ ܬܝܒܐ ܚܢܢ. ܘܚܛܗ̈ܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܬ. ܠܟܠܢܫ ܕܝܢ ܒܦܘܪܫܢܐ ܢܡܠܠ ܟܕ ܐܡܪܝܢ: ܐܝܢܐ ܕܩܐܡ ܢܙܗܪ ܕܠܐ ܢܦܠ: ܘܐܝܢܐ

ܕܢܦܠ ܠܗ: ܢܚܘܐ ܠܗ ܬܝܒܘܬܐ ܘܢܩܝܡܝܘܗܝ. ܐܢ ܚܛܗ̈ܐ ܠܡ ܬܛܪ ܐܝܟ ܡܪܝܐ: ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܩܡ܀

ܚܙܝܬ ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܕܐܢ ܚܛܗ̈ܐ ܥܬܝܩܐ ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܡܩܡ ܩܕܡܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܚܛܝܢ: ܘܒܬܝܒܘܬܐ ܗܘ ܡܬܩܒܠܝܢ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܗܢܐ ܕܙܟܗ ܠܚܛܝܬܐ ܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗ. ܐܠܐ ܚܛܝܢ ܒܢܝܢܫܐ ܘܬܝܒܝܢ ܘܗܝܕܝܢ ܙܟܝܢ ܠܗ ܠܚܛܝܬܐ: ܐܝܠܝܢ ܕܐܡܝܢܐܝܬ ܡܬܟܬܫܝܢ ܥܡܗ ܟܠ ܝܘܡ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܘܒܓܢܒܪܘܬܐ. ܠܐ ܕܝܢ ܡܬܕܡܐ ܒܪܢܫܐ ܬܝܒܐ ܠܢܚܬܐ ܐܘ ܠܐܫܝܬܐ: ܐܠܐ ܡܬܕܡܐ ܐܝܟ ܠܡܕܡ ܕܢܦܠ ܒܢܘܪܐ. ܡܛܠ ܕܒܢܝܢܫܐ ܒܪܘܚܐ ܗܝ ܥܡܕܝܢ ܕܐܝܬܝܗ ܚܘܒܐ ܘܫܪܪܐ. ܐܢ ܗܟܝܠ ܡܬܪܫܠܝܢ ܘܚܛܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܕܥܡܕܘ: ܟܠܡܐ ܕܬܝܒܝܢ: ܝܗܝܒ ܗܘ ܠܗܘܢ ܚܘܒܐ ܕܢܥܡܕܘܢ ܒܗ ܘܢܬܕܟܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ ܐܘ ܕܣܐܡܐ: ܐܘ ܕܢܚܫܐ ܐܘ ܕܙܓܘܓܝܬܐ ܐܘ ܕܦܪܙܠܐ: ܐܡܬܝ ܕܡܬܬܒܪ ܘܡܥܠ ܠܗܘܢ ܐܘܡܢܐ ܒܥܘܪܐ ܠܢܘܪܐ ܒܥܘܪܬܐ ܘܡܚܕܬ ܠܗܘܢ ܘܡܬܬܩܢ ܨܘܪܬܗܘܢ: ܘܡܬܩܪܝܢ ܚܕܬܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܒܠܝܘ: ܟܡܐ ܒܝܬܪ ܐܠܗܐ ܕܐܘܡܢܗ ܗܘ ܕܐܘܡܢܐ: ܡܚܕܬ ܐܢܘܢ

is, qui stat, caveat sibi, ne cadat[1]; et ei, qui cecidit, paenitentiam ostendamus eumque erigamus. *Si peccata*, inquit, *observaveris Domine, quis poterit stare*[2]?

2. Vides, quomodo dixerit Spiritus sanctus : si peccata antiqua observaverit Dominus, non poterunt stare homines coram ipso. Nam omnes peccant et per paenitentiam recipiuntur. Quis enim est, qui peccatum devicerit ex utero matris suae[3]? Attamen homines peccant et paenitentiam agunt et tunc devincunt peccatum : illi, qui cum eo quotidie assidue et strenue et fortiter luctantur. Sed homo paenitens non est comparandus cum veste aut cum muro, sed comparari debet cum re aliqua, quae in ignem mittitur; quia homines in Spiritu baptizantur, qui est caritas et veritas. Si igitur labuntur et peccant, postquam baptizati sunt, quotiescumque paenitentiam egerint, dabitur eis caritas, qua baptizentur et purificentur. Et quemadmodum vas aureum aut argenteum aut aereum aut vitreum aut ferreum, si frangatur, artifex caducus in ignem caducum immittens renovat et refecta eius forma novum appellatur, postquam usu detritum erat : quanto magis Deus, qui est artifex artificis, renovabit eos igne, qui

3 αβ add. ܠܒܪ [ܢܕܒܚܘܢ. — 4 β om. ܠܘܬ in textu, notat in margine. — 7 α ܡܢ ܩܕܝܡ. — 13 α ܡܚܛܝܢܠ et om. ܠܟܘܢ. — 15 α ܘܡܐܬܐ. — 16 α ܘܢܚܘܢ. — 20 α ܘܢܚܐ. — Ib. α ܐܢܫܐ. — 21 α ܐܢ. — 24 α ܟܠܢ.

[1] Ez. XXXIII, 11.

αβ] — 7 α ܕܚܛܝܢ et om. ܕܟܠܗܘܢ. — 10 α ܐܢܫܐ ܒܢܝܢܫܐ. — 12 α ܒܟܠܝܘܡ. — 16 β dilectio *veritatis* ܕܫܪܪܐ. — 20 β ܕܣܐܡܐ.

[1] I Cor. x, 12. — [2] Ps. cxxx, 3. — [3] Iob xiv, 4.

est caritas, et Spiritu suo, qui est veritas, et aqua sua, quae fides est? Si autem baptizamur et haec in nobis desunt, ad iudicium et condemnationem baptizamur. Attamen decet nos baptizari et acquirere caritatem et veritatem et fidem. Si autem, postquam baptizati sumus, labimur et paenitentiam agimus, caritas Iesu, quae est ignis vivus, detergit maculam et lepram nostram et nos concipit et regenerat et nos intingit ut antiquitus. Sed ne sigillum quidem, quod nobis sacerdotes contulerunt, praeterit usque ad obitum nostrum. Die autem obitus, sicut quis inventus erit, assumetur; et si usque ad obitum in peccato ambulavit, etiam signum, quod ei sacerdotes contulerunt, delet dominus ovium ab ipso, et manet nudus. *Qui habet,* ait, *dabitur ei et adiicietur ei; et, qui non habet* — opera scilicet iustitiae, sed sigillum solum — *et id, quod habet,* inquit, *auferetur ab ipso*[1], ad instar eius, qui accepit pecuniam, qua negotiaretur, et abiens constrinxit eam reposuitque nec auxit eam. Et vocavit eum Dñs « servum malum » *qui nosti me exacturum esse a te* praecepta[2], quae tradidi tibi; foedus meum ore tuo suscepisti et proie-

[1] Matth. xxv, 29. — [2] Luc. xix, 23.

ܒܚܘܒܐ ܕܝܠܗ ܗܘ: ܘܒܪܘܚܗ ܫܪܪܐ ܘܒܡܝܘܗܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܢܚܢ ܥܡܕܝܢܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ: ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܗܘܝܢ ܒܢ: ܠܕܝܢܐ ܗܘ ܘܠܚܝܒܘܬܐ ܥܡܕܝܢܢ ܝܐܐ. ܐܠܐ ܠܢ ܕܢܥܡܕ ܘܢܩܢܐ ܚܘܒܐ ܘܫܪܪܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܢܕܝܢ ܐܫܬܪܚܢ ܡܢ ܒܬܪ ܕܥܡܕܢ ܘܐܬܬܘܝܢ: ܐܫܬܐ ܗܝ ܚܘܒܗ ܕܝܫܘܥ ܕܐܝܬܘܗܝ ܢܘܪܐ ܚܝܬܐ ܕܡܕܟܐ ܨܐܢ ܘܓܪܒܢ: ܘܡܩܒܠ ܠܢ ܡܘܠܕ ܠܢ ܘܡܨܒܥ: ܘܥܒܕ ܠܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ. ܐܦܠܐ ܚܬܡܐ ܕܝܗܒܘ ܠܢ ܟܗܢܐ: ܥܒܪ ܡܢ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܢ. ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܕܡܘܬܐ: ܐܝܟ ܕܡܫܬܟܚ ܐܢܫ ܡܬܕܒܪ. ܘܐܢ ܥܕܡܐ ܠܗ ܒܚܛܝܬܐ ܗܠܟ ܠܡܘܬܐ: ܐܦ ܪܘܫܡܐ ܕܝܗܒܘ ܠܗ ܟܗܢܐ: ܡܥܒܪ ܠܗ ܡܪܐ ܕܥܢܐ ܡܢܗ ܘܩܐܡ ܥܪܛܠܝ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܬܘܣܦ ܠܗ: ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܥܒܕܐ ܕܟܐܢܘܬܐ: ܐܠܐ ܗܘ ܚܬܡܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܦ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܩܠܘܢ ܡܢܗ: ܐܝܟ ܗܘ ܕܢܣܒ ܟܣܦܐ ܕܢܬܬܓܪ ܒܗ: ܘܐܙܠ ܨܪܗ ܘܣܡܗ ܘܠܐ ܐܘܣܦ ܥܠܘܗܝ. ܘܩܪܝܗ ܡܪܢ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܕܡܢ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܟ ܕܬܒܥ ܐܢܐ ܠܦܘܩܕܢܝ: ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟ: ܫܩܠܬ ܡܢܟ ܒܦܘܡܟ: ܘܫܕܝܬ

αβ] — 2 α ܠܡ ܕܡܥܡܕܝܢܢ ܕܝܢ ܠܐ. — 3 α ܗܘܝܢ. — 4 α ܒܡܥܡܕܝܢܢ. — 6 α ܕܝܢ ܠܐ. — 8 α ܘܐܬܠܘܢ. — 10 α ܡܥܡܕܝܢܢ. — 16 β ܚܙܐ. — 22 α ܨܪܗ.

ܢܡܘܣܝ ܠܒܣܬܪܟ: ܘܐܬܚܬܡܬ ܒܫܡܝ: ܘܥܒܪܬ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܝ. ܘܒܥܝܬ ܡܢܟ ܐܢܐ ܘܫܠܝܚܝ ܟܠܝܘܡ: ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܬ. ܚܠܦ ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܒܥܝܢܢ ܡܢܟܘܢ ܐܬܪܥܘ ܠܐܠܗܐ. ܣܒܘ ܓܝܪ ܡܢܗ ܗܘ ܟܣܦܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܗܘ ܚܬܡܐ: ܘܗܒܘ ܠܗܘ ܕܢܛܪ ܡܠܝ: ܘܠܥܒܕܐ ܓܝܪ ܒܝܫܐ ܐܦܩܘܗܝ ܠܚܫܘܟܐ ܘܠܚܘܪܩ ܫܢܐ. ܚܙܝܬ ܕܩܐܡ ܗܘ ܚܬܡܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܐܦ ܥܠ ܥܘܠܐ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܣܟܐ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܚܛܝܐ ܕܢܬܦܢܘܢ ܘܢܩܒܠ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪ: ܕܚܕܘܬܐ ܗܘܬ ܒܫܡܝܐ ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܐܒ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܙܕܝܩܝܢ ܕܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܥܠ ܬܝܒܘܬܐ܀

ܗܟܝܠ ܒܦܘܪܫܢܐ ܢܦܝܣ ܠܚܠܝܡܐ ܕܠܐ ܢܬܪܦܘܢ. ܘܟܪܝܗܐ ܐܝܟ ܕܢܬܚܠܡܘܢ ܘܢܬܐܣܘܢ ܘܢܩܘܡܘܢ ܘܠܐ ܢܦܠܘܢ.

ܘܐܦ ܠܙܘܘܓܐ ܗܟܢܐ ܟܬܝܒ: ܕܐܢ ܟܦܢ ܒܥܠܕܒܒܟ ܐܘܟܠܝܗܝ: ܘܐܢ ܨܗܐ ܐܫܩܝܗܝ. ܘܟܕ ܗܟܢܐ ܬܥܒܕ: ܐܝܬ ܗܘ ܬܪܒ ܐܝܬ ܩܕܡ ܡܪܢ: ܘܗܘ ܐܠܐ ܬܐܒ ܢܩܫܐ ܠܗ. ܓܡܝܪܐ ܕܝܢ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܣܛܢܐ ܒܠܚܘܕ: ܐܦܠܐ ܡܕܡ ܩܢܝܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܠܝܐ ܗܢܝܢ ܗܠܝܢ ܕܒܙܘܘܓܐ ܗܘ ܐܡܝܪܢ.

αβ] — 1 α *verba mea* ܡܠܝ [ܢܡܘܣܝ. — 2 β ܘܐܬܥܒܪܬ. — 4 α ܐܠܗܐ ܚܠܦ. — 6 α ܗ [ܕܝܢ ܗܘ. — *Ib.* β ܘܗܒܘ. — 14 α ܘܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ. — 20 β om. ܗܟܢܐ. — 26 α om. ܗܘ.

cisti post te legem meam et in nomine meo signatus es et transgressus es omnia mandata mea. Et obsecravi te ego et apostoli mei quotidie, nec conversus es. (*Pro Deo,* inquit *obsecramus vos : reconciliamini Deo*[1].) *Auferte,* ait, *ab ipso pecuniam,* hoc est, sigillum, *et date ei*[2], qui custodit verba mea. *Et servum,* inquit, *malum proiicite in tenebras et in stridorem dentium*[3]. Vides sigillum baptismale etiam in iniquis permanere usque ad obitum, quia Iesus expectabat peccatores, ut converterentur eosque reciperet, sicut dixit : *Gaudium erit in caelo de uno peccatore paenitentiam agente magis, quam de nonaginta novem iustis, qui non indigent paenitentia*[4].

3. Igitur cum discretione hortemur sanos, ne deficiant, et infirmos, ut convalescant et sanentur et surgant nec decidant[5].

4. Item matrimonio sic praescribitur : *Si esurit inimicus tuus, ciba eum; et si sitit, pota eum*[6]. Et si sic feceris, proficies coram Dño; et is, nisi conversus erit, obdurabitur. Perfecti autem inimicos nullos habent, nisi Satanam solum, nec quidquam possident. Nonne liquet haec matrimonio dicta

[1] II Cor. v, 20. — [2] Luc. xix, 24. — [3] Matth. xxv, 30. — [4] Luc. xv, 7. — [5] I Cor. x, 12. — [6] Rom. xii, 20.

et quis indignus, maior est caritas eius, quam illius, qui eligit et singulis quibusdam dat. Is enim, qui dat indigentibus, bonis et malis, Dño similis est; sicut [is] solem suum oriri facit et pluviam suam demittit super iustos et iniustos et super bonos et malos[1]: is similiter oriri facit caritatem suam super bonos et malos et super iustos et iniustos; sicut porro misit Dñs servos suos praecepitque eis : *Convocate omnes homines, bonos et malos et induant vestes nuptiales et repleatur eis domus mea*[2]. Is autem, qui super singulos quosdam oriri facit caritatem suam, melior est, quam is, qui nullius miseretur. Et qui nullius miseretur et nemini malefacit, melior est illo, qui malefacit et diripit et iniuriam infert. Et is, qui malefacit et expilat et iniuriam infert, leviorem mortem subibit, quam is, qui homicidium committit. Is autem, qui nemini malefacit et cuique benefacit, iustus est, perfectis posterior; et si se exinanierit et sanctificaverit, cito perficietur. Qui autem omnium miseretur, bonorum et malorum : hic « benedictus » est, multo maior illo benedicto[3], qui bonorum tantum miseretur. Et is, qui se humiliat coram bonis et malis, eosque meliores se aestimat[4], hic

ܐܦ ܗܘ ܫܒܩܬܗ ܡܢ ܗܘ ܕܡܓܒܐ ܡܢܗܘܢ ܠܐܢܫ ܐܢܫ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܝܗܒ ܠܣܢܝܩܐ ܠܛܒܐ ܘܠܒܝܫܐ ܠܡܪܢ ܕܡܐ. ܐܝܟ ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ ܘܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ: ܗܟܢܐ ܡܕܢܚ ܗܘ ܫܒܩܬܗ ܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ ܘܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ. ܐܝܟ ܕܫܕܪ ܬܘܒ ܠܥܒܕܘܗܝ ܡܪܢ ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ: ܕܩܪܘ ܠܟܠܗܘܢ ܠܛܒܐ ܘܠܒܝܫܐ: ܘܢܠܒܫܘܢ ܢܚܬܐ ܕܡܫܬܘܬܐ ܘܢܬܡܠܐ ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܠ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܕܢܚ ܫܒܩܬܗ: ܡܝܬܪ ܗܘ ܡܢ ܗܘ ܕܐܦܠܐ ܥܠ ܐܢܫ ܡܪܚܡ. ܘܗܘ ܕܠܐ ܡܪܚܡ ܥܠ ܐܢܫ ܘܠܐ ܡܒܐܫ ܠܐܢܫ: ܡܝܬܪ ܗܘ ܡܢ ܗܘ ܕܡܒܐܫ ܘܒܐܙ ܘܡܛܠܡ. ܘܗܘ ܕܡܒܐܫ ܘܒܐܙ ܘܡܛܠܡ: ܩܠܝܠ ܗܘ ܡܘܬܗ ܡܢ ܗܘ ܕܩܛܠ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܒܐܫ ܠܐܢܫ: ܘܡܛܐܒ ܠܟܠܢܫ: ܗܘܝܘ ܟܐܢܐ ܕܓܡܝܪ ܒܚܪܬܐ. ܘܐܢ ܡܣܪܩ ܢܦܫܗ ܘܡܩܕܫ ܒܥܓܠ ܡܬܓܡܪ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܡܪܚܡ ܥܠ ܟܠܢܫ: ܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ: ܗܢܘ ܒܪܝܟܐ: ܝܬܝܪ ܐܦ ܡܢ ܗܘ ܒܪܝܟܐ ܕܥܠ ܛܒܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܡܪܚܡ. ܘܗܘ ܕܡܬܡܟܟ ܩܕܡ ܛܒܐ ܘܒܝܫܐ: ܘܫܒܩ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪܝܢ ܡܢܗ: ܗܢܘ

αβ] — 1 β ܗܘ [ܗܘ. — 13 α ܐܠ ܐܠ. — 22 α ܥܠ ܟܠ. — 23 β ܗܘ.

[1] Matth. v, 45. — [2] Luc. xiv, 23. Apodosis enuntiati deest. — [3] Matth. xxv, 34. — [4] Phil. ii, 3.

ܓܒܪܐ ܪܒܐ ܒܪܘܚܐ ܦܪܩܠܛܐ: ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܕܡܬܡܟܟ ܩܕܡ ܛܒܐ ܘܒܝܫܐ ܘܠܐ ܚܫܒ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪܝܢ ܡܢܗ܀

ܛܘܒܝܗܘܢ ܕܝܢ ܠܡܪܚܡܢܐ ܕܡܢ ܪܚܡܐ ܡܬܬܙܝܥܝܢ ܘܫܒܩܝܢ ܠܚܝܒܝܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܢܬܪܚܡܘܢ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܚܢܢ ܚܛܝܐ ܚܢܢ: ܘܐܢ ܫܒܩܢܢ ܠܚܝܒܝܢ: ܫܒܩ ܠܢ ܡܪܢ ܠܗ ܡܢ ܕܚܛܝܢ ܠܗ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܡܘܬܐ ܛܥܡܢܢ ܡܛܠ ܣܟܠܘܬܐ ܘܒܨܝܪܘܬܐ ܕܐܝܬ ܒܢ: ܐܠܐ ܡܬܢܚܡܝܢܢ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܢ. ܡܘܬܐ ܓܝܪ ܚܛܗ̈ܐ ܐܢܘܢ ܘܣܟܠܘܬܐ ܘܒܨܝܪܘܬܐ. ܐܚܪܢܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܕܢܫܠܚ ܦܓܪܐ ܘܐܚܪܢܝܐ ܗܝ ܕܢܛܥܘܡ ܡܘܬܐ. ܒܝܘܡܐ ܓܝܪ ܕܬܥܒܪ ܥܠ ܡܠܬܝ ܡܘܬܐ ܬܡܘܬ: ܐܡܪ ܠܗ ܠܐܕܡ ܒܪܘܝܗ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܣܟܠܬ ܐܝܟ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܬܩܢܐ: ܘܟܡܐ ܕܬܥܒܪ ܥܠ ܡܠܬܝ ܡܣܓܐ ܬܣܓܐ ܘܡܐܬ ܐܢܬ. ܦܓܪܐ ܓܝܪ ܫܠܚ ܐܕܡ ܡܛܠ ܡܠܬܐ ܕܐܬܛܥܡ ܡܘܬܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܓܝܪ ܐܠܗܐ: ܡܛܠ ܕܡܪܪ ܡܠܬܐ ܕܦܘܡܗ: ܕܡܗܦܟܘ ܐܗܦܟܢܟ ܠܐܪܥܐ ܕܐܬܢܣܒܬ ܡܢܗ: ܕܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ: ܕܡܢ ܥܦܪܐ ܐܢܬ ܘܠܥܦܪܐ ܬܗܦܘܟ. ܘܐܢ ܬܬܘܒ ܬܚܐ ܘܒܡܠܬܝ ܐܝܟ ܡܪܢ. ܘܠܐ

vir magnus est per Spiritum Paraclitum, maior illo, qui se coram bonis malisque humiliat, nec eos meliores se reputat.

8. *Beati* vero *misericordes*, qui misericordia moti dimittunt omnibus delinquentibus in se, *quia misericordiam consequuntur*[1] a Deo. Nam nos peccatores sumus et, si dimiserimus peccantibus in nos, Dñs dimittet nobis, in quem peccavimus. Etiamsi nos, peccatores, ob delicta defectusque, quae in nobis sunt, mortem gustaverimus, Dñi die resuscitabimur. Mors enim sunt peccata et delicta et defectus. Aliud enim est exuere corpus et aliud est gustare mortem. *Die*, inquit, *quo verbum meum transgressus fueris, mortem gustabis*[2], dixit Adae Creator eius; id est, die, quo deliqueris, malam cogitationem contrahes et, quotiescunque transgressus eris verbum meum, multiplicatione multiplicabitur, et tu morieris. Adam enim exuit corpus ob verbum hoc morte gustata. Dixit enim ei Deus, quia exacerbavit verbum oris sui : *Revertendo reverti faciam te in terram, de qua sumptus es;* nam dixit ei : *De pulvere es et in pulverem reverteris*[3] et, si paenitentiam egeris, vives et verbo meo, velut Domini resuscitaberis. Non ut delicta nostra,

αβ] — 4 α ܡܪܚܡܢܐ. — 16 β ܒܪܘܝܗ. — 22 α ܡܠܬܐ. — 26 α ܬܚܐ.

[1] Matth. v, 7. — [2] Gen. ii, 17. — [3] Gen. iii, 19.

misericordia eius; nam si esset sicut delicta nostra, velut fumum perdidisset nos; verumtamen misertus nostri proposuit nobis praecepta illa minora, citeriora perfectione, die quo Adam verbum eius transgressus excidit a perfectione, ut ope illorum iusti essemus, usque ad diem, quo venit is, qui nobis in persona sua perfectionem ostendit. Dixit enim his, qui non possunt ferre virtutem : si vos non affligatis nec ad hanc perfectionem perveniatis : observate praecepta iustorum antiquorum et vivetis vitam aeternam. Qui enim virtute valet, sufferat et ingrediatur per portam angustam et perveniet ad hanc portionem optimam et praestantissimam; et si non relinquat omnia, quae habet, maneat in rebus suis et faciat, ut supra iustis praescribitur; et quisque iuxta opera sua retributionem accipiet : si iustus sit, manens cum filiis suis in haereditate sua, irreprehensibilis est die Dñi. Ceterum quisque iuxta opera sua retributionem accipiet.

Desinit sermo vigesimus quartus de paenitentia et remissione et de spe nullius tollenda et de misericordia et de modo, quo quis ope misericordiae et caritatis suae alio maior fit[1].

αβ] — 13 α [illegible] — 15 α [illegible] — 18 β [illegible] — 21 α [illegible] — 22 β desinit [illegible].

[1] De notis, quas scriba codicis α fol. 260 in margine codicis adiecit, cfr. descriptionem eiusdem codicis in Introductione,

SERMO VIGESIMUS QUINTUS

DE VOCE DEI ET SATANAE

1. Hodie quoque sic facit Malignus ei, qui simplex est et se exinanire et sanctificare vult : machinatur et consilia ei dat sive clam sive palam et, quia simplex est saeculi sublimioris prudentia et scientia, nescit distinguere vocem Dei et Satanae. Et Malignus seducit eum consiliis multis et astute ei suadet et quotidie permutat eis laqueos et, si alium cognoverit, incidit in alios et, quia veritatem nulla ratione assecutus est, seducit eum et terrae adstringit et ille se caelo adstrictum esse opinatur. Solet enim malitia — olim et hodie quoque — sub specie apparenter honesta Adamum filiosque eius de excelso proiicere.

2. Olim enim deposuit Adam, et pauci

α]

quidam ascenderunt in locum, unde descendit, donec eos Dñs gratia sua vocavit et obedientes sibi persuasionibus plurimis convertit. Omnes enim modos tentavit Deus hominum gratia, ut salvi fierent; et omnibus mysteriis locutus est Deus veritatem et eam per prophetas omnibus parabolis olim praefiguravit [1], usque ad diem, quo reconciliari voluit hominibus. Et misit Filium suum, qui reconciliavit caelestes et terrestres et ostendit perfectionem et sanctitatem creaturae Adam pristinae manifeste in sua persona, sicut dixit : *Omnia ab initio renovata sunt per Jesum* [2]. Vides, neminem ostendisse manifeste, quomodo creatus fuerit Adam, nisi Jesum conversatione sua. Qui igitur ad paradisum ascendere vult, iuxta vias Dñi humiles, exinanitas, suaves, contemptasque ambulet, qui se omnibus benignum exhibuit et omnes humiliter monuit et adiuvit. Si quis enim cultum caelestem non exercet, non potest vacare a cultu terrae. Cum igitur vidisset [Deus] Adam talia diligere, permisit ei matrimonium inire et in hoc mundo, quem dilexit, iustum fieri et vivere nec omnino perire; et propter misericordiam suam fecit Dñs, ut, quamquam res has peccaminose concupivimus, in illis

α] —

[1] Hebr. I, 1. — [2] Eph. I, 10.

sine peccato versemur, si iusti simus.

3. Si ergo res non ita sit, ut eam olim fuisse dixi, cur dixit Dñs docens humilitatem et perfectionem : *Nisi quis separaverit se ab omnibus, quae in terra sunt* [1], non potest mihi discipulus sanctitatis fieri, sed is, qui terram iustitia colit, fit iustus et vitam aeternam haereditabit, attamen perfectus non erit? Et curnam Apostoli et omnes perfecti non concupierunt terram nec in mundo currebant nec matrimonium inibant, sed Dñs praecepit eis : *Novit Pater vester vos opus habere* victu et vestitu [2]? « Nolite autem solliciti esse, quia ego iustis praecepero, qui in terra operantur, et nutrient vos et vestient et vitam vivent saeculi novi vestri causa et ipsi vobis [eleemosynas] facient de labore suo, nemini malefacientes. Et nisi vestri gratia, ut per vos salvi fierent, ego vobis pluere fecissem de caelo victum vestitumque; et si tota terra perfectionem sectata esset sanctitatemque, nec operaretur nec possideret, ego eam totam conservassem sine labore ut pridem. Sic volui, ut essent omnes homines; et Adam, pater vester, perduxit vos ad hunc laborem. Si vero homines sanctificari voluissent, ego eis filios fecissem, sicut feci Adae

α] — 3 α ܠܐܢܫܐ. — 15 legendum puto ... — 17 α om. videtur *eleemosynas* ... post ...

[1] Luc. XIV, 33. — [2] Matth. VI, 32.

filiam ex ipso[1] sine matrimonio et concupiscentia, dummodo nemo obstaculum reprehensionemque apud me haberet. Si autem iusti sint et laborent in terra, nemini malum inferant et ita faciant egenis, sicut praecepi eis, et regnum haereditabunt, quamquam ad perfectionem non perveniunt ».

4. Etiam hodie seducit malignitas sub praetextu bono illos, qui sanctitatem et perfectionem quaerunt eosque ad fastum detinet, nec ad perfectionem perveniunt, quam Dñs ostendit eis. Dicente enim Dño : *humiliamini et separamini et sanctificamini a saeculo et coniugio et diligite omnes homines et sequimini me; nolite esse ex mundo, sicut nec ego fui ex eo nec laboravi in eo*[2], *sed sequimini me et estote perfecti*[3], venit Malignus et facit eos aspicere terrestria, ne caelestia respiciant et, quae sursum sunt, cogitent et vincant. Nisi enim eis terrestria ostenderet, non posset eos de perfectione deponere; sed eos sub praetextu laboris iusti retinet, ut ipsis in labore iusto stantibus beneplacitum suum in eos perficiat, quamquam nequit omnia, sed aliquid tantum. Nam postquam renunciaverant et sanctificati sunt et caelestia contemplabantur,

α) —

[1] Agitur de Eva, quae e corpore Adae producta ad mentem auctoris filia eiusdem appellari potest. — [2] Ioh. xv, 19. — [3] Matth. xix, 21.

α) — 14 α [illegible]. — 18 α [illegible].

[1] Ioh. v, 24. — [2] Hebr. xii, 22 sq. — [3] Col. iii, 2.

nequit certare cum eis, quia ei sursum transcendunt ipse vero infra eos manet; quoniam ipsi non licet firmamentum pervadere, nec in saeculum illud, quod apud Deum est, ingredi, sicut mens ipsorum pervadit et ascendit usque ad Jerusalem supernam, sicut scriptum est eum nos de morte assumere[1] : *Et vos*, inquit, *pervenistis ad Sion montem et ad civitatem Dei caelestem, ad castra angelorum et ad spiritus*, inquit, *iustorum antiquorum, qui in iustitia obdormierunt et in Jesu perfecti sunt et in paradisum spiritualem ingressi sunt*[2].

5. Plagae enim Adae filiorumque eius tunc sanantur, quando spiritu in illum intrant paradisum, unde pater eorum egressus est. Igitur etiam hodie, propalata ad caelum via per Christum, qui dixit : Relinquite omnia visibilia et, *quae sursum sunt, cogitate, non quae super terram*[3] nec haereditetis in terra, sed in caelo, et ecce vincetis : venit Malignus et consilia proponit sub specie bonorum [operum], quae solis iustis praecepit Dñs, et perfecto illudens sic ait : « Bonum est, inquit, possidere te paululum cum iustitia pro tua eiusque commoditate, qui ad te venerit. Habitaculum tibi paulo abundantius con-

strue, ut venientes ad te peregrini subleventur, et planta tibi parvam plantationem et tibi hortum olitorium fac, pro sanis et infirmis. » Et sub praetextu commoditatis afflictorum machinatur et deponit eum de praecepto sublimi perfectis dicente : *Ne animae quidem tuae curam habeas* [1], et de illo mandato : *Quae sursum sunt, cogitate et non, quae sunt in terra* [2]. Et quoniam non discernit vocem a voce, nec intelligit haec iustis terrenis praecepta esse, non ei, qui caelestia quaerit, perfectionemque : Malignus eum ad iustitiam flectit, perfectione inferiorem, nec is percipit; et dum putat se perfectionem sectari, infra eam invenitur. Ideo dixit Apostolus : Nisi noverim et distinxerim virtutem vocis, quae me in caelum vocat evehitque, a voce, quae in terra deponit me : ero aerem verberans, velut vir, qui nescit, quare currat. *Ego*, inquit, *ita curro, sicut vir, qui scit distinguere vocem a voce* [3]. Igitur adulando ita eum decipit Malignus facitque reverti in terram, sicut Adam. Quamquam enim haec honesta sunt, ea tamen gentes terra iustae quaerunt [4]; caelestibus enim contraria sunt haec. Omnia enim ista, eleemosynam et sublevationem afflictorum, ius-

ܢܬܕܠܐ ܘܢܨܒ ܢܨܒܐ ܕܒܟ ܠܟ: ܕܢܘܩܡܐ ܠܟܢܫܡܐ ܡܟܬܪܢܐ. ܘܥܒܕ ܠܟ ܓܢܬܐ ܕܚܠܝܡܐ ܘܠܟܪܝܗܐ ܘܡܪܟܢ ܠܗ ܒܐܦܝ ܡܢ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ ܪܡܐ ܕܐܡܪ ܠܓܡܝܪܐ ܕܐܦܠܐ ܥܠ ܢܦܫܟ ܬܨܦ: ܘܡܢ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ: ܕܠܥܠ ܐܬܪܢܝܘ ܘܠܐ ܕܒܐܪܥܐ. ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܦܪܫ ܩܠܐ ܡܢ ܩܠܐ: ܘܠܐ ܡܣܬܟܠ ܕܠܟܐܢܐ ܗܢܝܢ ܐܪܥܢܝܬܐ ܦܘܩܕܢܝ ܟܐܢܐ: ܘܠܐ ܠܗܘ ܕܒܥܐ ܫܡܝܢܝܬܐ ܘܓܡܝܪܘܬܐ: ܐܦܟܗ ܒܝܫܐ ܠܟܐܢܘܬܐ ܕܒܨܝܪܐ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ ܟܕ ܠܐ ܪܓܫ: ܘܗܘ ܣܒܪ ܕܒܬܪ ܓܡܝܪܘܬܐ ܪܕܐ: ܘܐܫܬܟܚ ܠܬܚܬ ܡܢܗ. ܡܛܠܗܕܐ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܕܐܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܘܦܪܫ ܐܢܐ ܚܝܠܗ ܕܩܠܐ ܕܩܪܐ ܘܡܣܩ ܠܝ ܠܫܡܝܐ ܡܢ ܩܠܐ ܕܡܚܬ ܠܝ ܠܐܪܥܐ. ܐܐܪ ܗܘ ܡܚܐ ܐܢܐ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܥܠ ܡܢܐ ܪܗܛ. ܐܢܐ ܠܡ ܗܟܢܐ ܪܗܛ ܐܢܐ: ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܝܕܥ ܕܢܦܪܘܫ ܩܠܐ ܡܢ ܩܠܐ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܠ ܡܛܥܐ ܠܗ ܡܗܦܟ ܠܗ ܒܝܫܐ ܠܐܪܥܐ ܒܕܡܘܬܗ ܐܝܟ ܕܠܐܕܡ. ܐܦܢ ܓܝܪ ܫܦܝܪܢ ܗܠܝܢ: ܐܠܐ ܒܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܟܐܢܐ ܒܥܝܢ ܠܗܝܢ. ܠܫܡܝܢܝܐ ܓܝܪ ܣܩܘܒܠܐ ܐܢܝܢ. ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܙܕܩܬܐ ܘܢܝܚܐ ܕܡܠܟܝܐ: ܠܟܐܢܐ ܕܦܠܚܝܢ ܠܐܪܥܐ ܦܩܕ ܡܪܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܐܢܝܢ: ܘܢܢܝܚܘܢ ܠܡܠܟܝܐ

α) — 19 α in textu ܡܛܥܠ in margine add. ܗ.

[1] Matth. VI, 25. — [2] Col. III, 2. — [3] I Cor. IX, 26. — [4] Matth. VI, 32.

ܘܢܐܣܘܢ ܠܗܘܢ. ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܪܓܝܓܝܢ ܕܢܗܘܘܢ ܫܡܝܢܐ: ܢܚܘܪܘܢ ܠܫܡܝܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܡܪܢ ܘܠܫܠܝܚܘܗܝ ܘܠܟܐܢܐ ܓܡܝܪܐ: ܘܢܚܘܪܘܢ ܠܫܡܝܐ ܘܠܐ ܠܐܪܥܐ: ܘܠܐ ܢܬܐܣܪܘܢ ܘܠܐ ܒܚܕܐ ܡܕܡ ܡܢ ܐܪܥܢܝܬܐ܀

ܠܝܬ ܓܝܪ ܦܘܪܣܐ ܕܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܦܠܘܚ ܠܐܠܗܐ ܒܪܘܚ: ܟܕ ܡܬܕܘܕ ܒܨܒܘܬܐ ܕܥܠܡܐ: ܐܠܐ ܕܠܗܘ ܡܢ ܕܓܒܝܗܝ ܢܫܬܘܐ ܘܢܫܦܪ. ܘܒܨܠܘܬܗ ܘܡܠܦܢܘܬܗ ܟܠܗ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܗ ܟܠܢܫ: ܛܒܐ ܘܒܝܫܐ ܘܢܛܐܒܘܢ ܠܟܠܢܫ ܕܐܠܝܨ. ܗܐ ܓܝܪ ܠܫܡܝܢܝܐ ܦܩܕ ܕܒܫܡܝܢܝܬܐ ܢܛܐܒܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ. ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܘ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܡܠܠ ܥܡ ܣܪܝܩܐ ܘܛܥܝܐ: ܕܠܘܬ ܗܘܐ ܟܐܢܐ ܐܘ ܓܡܝܪܐ܆ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܠܚܢܢܝܐ: ܕܙܠ ܡܠܠ ܥܡ ܦܘܠܘܣ. ܘܐܡܪ ܚܢܢܝܐ ܠܡܪܢ: ܡܪܝ: ܓܒܪܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܘܫܡܥܬ ܕܐܘܠܨܢܐ ܐܣܓܝ ܠܩܕܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ: ܕܙܠ ܡܠܠ ܥܡܗ: ܡܛܠ ܕܡܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܓܒܝܐ: ܘܐܢܬ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܐܦ ܐܢܬ: ܕܐܝܬ ܠܟ ܡܠܬܐ ܥܡ ܟܠܢܫ: ܡܠܠ: ܘܠܐ ܚܛܐ ܐܢܬ. ܕܣܟܘܝܐ ܠܡ ܥܒܕܬܟ ܕܬܚܙܐ ܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ: ܘܬܙܗܪ ܠܚܛܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܦܢ ܠܙܕܝܩܐ. ܡܐ

α) — 10 α ܘܡܠܦܢܘܬܗ.

[1] II Tim. II, 4. — [2] Act. IX, 11-15. — [3] Ez. III, 17.

tis, qui terram colunt, praecepit Dñs, ut ea facerent et afflictos sublevarent et per eos salvi fierent. Qui enim caelestes fieri velint, ad caelum respiciant, id est, ad Dñum et Apostolos eius et iustos perfectos et caelum intueantur, non terram, nec detineantur ulla re terrena.

6. Non datur quippe modus, ut quis Deo spiritu possit servire, dum rebus mundanis perturbatur, nisi se adaptaverit, *ut placeat ei, qui elegit se* [1]. Et hi oratione et doctrina sua bona omnes adeant, bonos et malos, et cuique afflicto benefaciant. Ecce enim caelestes rebus caelestibus iubet benefacere cuique. Nam unde nosti, qui dicis neminem loqui debere cum homine vano et errabundo, hunc non fore iustum aut perfectum? sicut dixit Dñs Ananiae : *Vade, loquere cum Paulo. Et dixit Anania Dño : Domine mi, vir hic nequam est. Et audivi eum tribulationem inflixisse sanctis, qui sunt in Jerusalem. Et dixit ei Dñs : Vade, loquere cum ipso, quia is mihi vas electum est et tu nescis* [2]. Simili igitur ratione tu quoque, qui cum omnibus sermonem habes, loquere, nec peccabis. *Speculatorem*, inquit, *feci te* [3], ut videas iudicium futurum et peccatores primum, dein iustos horteris. Postquam igitur Malignus aliquem a rebus caelestibus

avertit eumque in labore iustitiae posuit et is hortos et paradisos[1] terrestres et opes et aedes acquisivit, tunc incipit eum Malignus etiam de iustitia detrudere. Nam illo abeunte alios excitat, ut ei malum inferant; ipse iusto, qui a perfectione inscius restitit, supervenit, ut eum perturbet et malum reddat, et incipit dicere : « domum tuam, quam multo labore construxisti, diripuere! » Vadit, altercatur, rixatur. Ecce lucrum primum, quod collegit! Porro dicit ei : « plantationem et hortum olitorium suppilavere praedones insatiabiles! » Et abiens dimicat. Ecce aliud lucrum, quod ei Malignus faciendum suasit! Item dicit ei : « pecora tua percusserunt et trucidaverunt et abduxerunt, cum pascerentur in monte tuo. » Et complodens manus perturbatur. Ecce aliud lucrum, quod suasit Malignus caelestibus, ut possiderent et aedificarent.

7. Vides, bona illa, quae suadet Malignus, quomodo fiant mala. Et nisi fortiter toleret, sicut Iob, etiam de iustitia detrudidur, quoniam iusti nemini malum inferunt. Nam licet iustus nemini malum inferat, Malignus suffocat eum labore et sollicitudine, nec sinit eum veritatem consequi; et nisi scipsum recreaverit, sibi stationes faciendo,

α] —

[1] I. e. hortos amoenos muro cinctos, vulgo *parcs*.

[illegible]

[illegible]

α] —

[1] Eph. III, 18.

quibus oret et eleemosynas faciat et ieiunet, sicut decet iustos, non potest solide assequi iustitiam. Ad perfectionem autem pervenire non potest, nisi relinquat terram, sicut eum iussit Dñs, et nisi tollat crucem et se exinaniat et humiliet et sanctificet et fiat quasi servus obedientia sua, non velut dominus iussione sua, et diligat peccatores et iustos et animam suam pro malis libenter tradat, sicut Dñs et sicut Apostoli eius; et tunc comprehendet altitudinem et profunditatem, longitudinem et latitudinem cum sanctis illis[1], qui Sanctum in omnibus comprehenderunt, quae ostendit eis : in amore, caritate, pace erga omnes, bonos et malos.

8. Hi sunt doli, quibus insidiatur Malignus his, qui anachoretae fiunt et relictis omnibus ad celsitudinem elevari volunt in vestigiis illius, qui ante ipsos exaltatus est. Qui enim vitam iustitiae et matrimonii elegerunt, ex rebus terrenis, quas possident, faciant eleemosynas et opera bona ex his, quae possident; eruntque iusti in conversatione sua. Et si terram relinquere velint, uti praecepit Dñs, et procedere in vestigiis humilitatis eius, cito ascendunt ad perfectionem, quia non multum

distant ab ea. Perfecti enim velut angeli sunt, sicut dixit Dñs : *Qui hac resurrectione digni fuerint, non poterunt mori, sed velut angeli erunt*[1]. Igitur cum sint velut angeli, decet angelis similem fieri eum, qui perfici velit. Videamus, quid sit ministerium angelorum? Angeli terram non colunt, nudos non vestiunt, esurientes non saturant, nec mens eorum in terra manet, sed iussu Dñi omnes hortantur, prout capaces sunt, ita ut assidue in conspectu eius sint maiestati eius servientes, nec solliciti sint victus, quia Dñs curam eorum et cuiusque habet. Decet eos, qui angelis similes sunt, angelos imitari et verbum Dñi annuntiare, sicut praecepit eis : *Nolite curam habere victus et vestitus*[2], nec animae, nec fratrum suorum, quia Dñs curam ipsorum omniumque habet et ipse sollicitus est creaturae suae, ut eam dirigat. Et per iustos conservat egentes, qui angelorum instar assidui sint coram maiestate eius. Et si omnes homines terram relinquere et ad perfectionem tendere voluissent, Dñs eos victus vestitusque causa non retinuisset, sed eis Manna demisisset, uti misit filiis Israel in deserto vasto

ܪܚܝܩܝܢ ܡܢܗ. ܓܡܝܪܐ ܓܝܪ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܐܝܠܝܢ ܕܫܘܝܢ ܠܩܝܡܬܐ ܗܕܐ: ܠܡܡܬ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܗܘܝܢ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܗܢܘܢ: ܒܗܘܢ ܒܡܠܐܟܐ ܙܕܩ ܕܢܬܕܡܐ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܫܬܡܠܐ. ܢܚܙܐ ܡܢܐ ܗܘ ܬܫܡܫܬܐ ܕܡܠܐܟܐ. ܡܠܐܟܐ ܠܐ ܦܠܚܝܢ ܒܐܪܥܐ. ܠܐ ܡܠܒܫܝܢ ܠܥܪܛܠܝܐ. ܠܐ ܡܣܒܥܝܢ ܟܦܢܐ: ܘܠܐ ܡܩܘܐ ܪܥܝܢܗܘܢ ܒܐܪܥܐ: ܐܠܐ ܒܡܠܬܗ ܗܘ ܕܡܪܢ ܡܬܪܡܝܢ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܫܘܝܢ: ܐܡܝܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡܘܗܝ ܠܪܒܘܬܗ ܡܫܡܫܝܢ: ܘܠܐ ܝܨܦܝܢ ܕܣܝܒܪܬܗܘܢ: ܕܡܪܢ ܝܨܝܦ ܕܣܝܒܪܬܗܘܢ ܘܕܟܠܢܫ. ܙܕܩ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܗܢܘܢ: ܕܢܗܘܘܢ ܠܡܠܐܟܐ ܡܬܕܡܝܢ ܘܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܢܟܪܙܘܢ: ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܐܢܘܢ: ܕܠܐ ܬܬܪܦܘܢ ܕܣܝܒܪܬܐ ܘܕܠܒܘܫܐ: ܠܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܘܠܐ ܕܐܚܝܗܘܢ: ܕܡܪܢ ܝܨܝܦ ܕܟܠܗܘܢ ܘܕܟܠܢܫ: ܘܗܘ ܒܒܪܝܬܗ ܟܠܗ ܒܝܨܝܦܘܬܗ ܕܢܕܒܪܝܘܗ. ܘܒܐܝܕ ܟܐܢܐ ܙܐܢ ܠܡܣܟܢܐ: ܕܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܗܘܘ ܐܡܝܢܝܢ ܩܕܡ ܪܒܘܬܗ. ܘܐܠܘ ܟܠܗ ܥܠܡܐ ܗܘܐ ܫܒܩ ܕܢܫܒܩܘܢ ܠܐܪܥܐ ܘܐܬܘ ܠܓܡܝܪܘܬܐ: ܡܪܢ ܠܐ ܟܠܐ ܗܘܐ ܡܢܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ ܘܠܒܘܫܐ: ܐܠܐ ܗܘ ܡܚܬ ܗܘܐ ܡܢܢܐ: ܐܝܟ ܕܐܚܬ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ

x] —

[1] Luc. xx, 35 sqq. — [2] Matth. vi, 25.

ܒܡܕܒܪܐ ܚܪܒܐ ܕܠܐ ܙܪܥܐ ܘܠܐ ܚܨܕܐ ܐܝܟ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܗܘ ܥܒܕ ܗܘܐ ܟܘܬܝܢܐ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܠܐܕܡ ܘܠܚܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܚܛܘ ܡܚܛܝܢܐ. ܟܡܐ ܒܝܘܡܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܐܬܡܠܟܢ ܗܘܝܢ ܕܢܪܕܝܘܗܝ ܒܬܪ ܓܡܝܪܘܬܐ: ܘܢܪܒܐ ܨܒܝܢܗ ܘܢܥܒܕ ܪܒܝܢܗ ܪܒܐ: ܗܘ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܪܝܬܗ ܟܠܗ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܒܫܡܝܐ.

ܓܡܝܪܘܬܐ ܓܝܪ ܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ ܗܝ. ܘܟܐܢܘܬܐ ܐܝܟܢܐ ܠܬܚܬ ܒܐܪܥܐ: ܕܩܝܡܐ ܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܒܝܫܬܐ: ܘܠܟܠܙܒܢ ܡܬܢܓܕܝܢ ܟܐܢܐ ܡܢܗ: ܡܛܠ ܕܒܢܝ ܬܚܘܡܗ ܐܝܟ ܘܫܒܒܐ ܬܚܘܡܗܘܢ ܠܝܛܝܢ. ܠܝܛܐ ܠܟܝ ܐܪܥܐ ܡܛܠܬܟ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܠܐܕܡ: ܕܡܛܠ ܕܪܚܡܬ ܡܕܡ ܕܒܐܪܥܐ ܗܘ: ܘܣܢܝܬ ܡܕܡ ܕܒܫܡܝܐ ܗܘ: ܗܐ ܝܗܒ ܠܟ. ܒܠܚܘܕ ܠܐ ܬܬܪܓܠ ܬܚܘܬ ܠܟ ܠܬܚܬ ܡܢ ܐܪܥܐ: ܘܬܚܘܬ ܠܫܝܘܠ ܐܝܟ ܕܢܚܬܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܐܪܥܐ. ܟܕ ܓܝܪ ܢܦܠܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܩܒܠܬܟ ܐܪܥܐ ܕܡܫܟܚ ܚܝܐ ܐܢܬ ܒܗ: ܐܦܢ ܠܓܡܝܪܘܬܐ ܠܐ ܡܛܝܐ ܐܢܬ: ܒܡܐ ܕܒܗܕܐ ܐܢܬ ܒܗܘܐ ܡܦܘܠܬܐ ܩܕܡܝܬܐ. ܛܥܡܬܝܗ ܠܡܘܬܐ ܡܛܥܡܬ: ܗܫܐ ܐܢ ܢܦܠ ܐܢܬ ܡܢ ܐܪܥܐ: ܡܬܬܫܝܦ ܠܫܝܘܠ. ܘܢܦܠ ܐܢܬ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ. ܘܡܬܢܐ

semine et messe carente, et eis tunicas fecisset, sicut fecit Adae et Evae[1] die, qua peccantes peccaverunt. Quanto magis fecisset nobis die illa, qua consilium cepimus, perfectione sectanda ipsum sequi et voluntatem eius magnam facere, qua voluit omnes creaturas suas velut angelos in caelo fieri?

9· Perfectio enim caelo superius est et iustitia deorsum est in terra, quae stat in limite mali, a quo iusti semper vapulant, quia confines eius sunt et vicini eorum maledicti sunt. *Maledicta,* inquit, *terra tui causa*[2]; dixit enim Deus Adae : « Ideo, quia dilexisti ea, quae in terra sunt, et odisti caelestia, ecce dantur tibi, dummodo ne delabaris subtus terram et descendas in Hadem, uti de caelo ad terram descendisti. Nam cum de caelo decidisses, terra suscepit te, in qua vivere poteris, etsi ad perfectionem non pervenias, dum in hoc lapsu primo operam des labori. Gustando gustasti mortem : modo, si de terra decideris, in Hadem detruderis et ex iustitia excides et cruciatus haereditabis, sicut arbore bona

x] —

[1] Gen. III, 21. — [2] Gen. III, 17.

vitae privatus es, quia gustasti cogitationem malam et cognito malo de caelo ad terram cecidisti. Si vero perpetrando perpetraveris malum, de terra in Hadem cades.

Desinit sermo vigesimus quintus.

ܐܝܟ ܐܬܡܢܥܬ: ܐܡܬܝ ܕܐܬܛܥܡܬ ܡܢ ܐܝܠܢܐ ܚܘܒܐ ܕܒܝܫܬܐ. ܘܡܛܠ ܕܝܕܥܬ ܡܫܬܟܚܬ ܒܫܡܝܐ: ܡܫܒܩ ܒܫܡܝܐ: ܘܢܦܠܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܐܪܥܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ ܡܥܒܕ ܒܝܫܬܐ: ܡܢ ܐܪܥܐ ܠܫܝܘܠ ܢܦܠ ܐܢܬ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܟܗ܀

α] —

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܫܬܐ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܬܪܝܢ ܕܣܡ ܡܪܝܐ ܠܐܕܡ

SERMO VIGESIMUS SEXTUS

DE LEGE SECUNDA, QUAM DOMINUS POSUIT ADAE

ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܣܡ ܡܪܝܐ ܠܐܕܡ ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܟܠ ܡܢ ܐܝܠܢܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܠܟ ܢܡܘܣܐ ܒܗܝ ܡܕܡ ܕܪܚܡܬ ܕܗܘܐ ܢܡܘܣܐ ܕܣܐܡ ܐܢܐ ܠܟ: ܐܠܐ ܐܢ ܥܒܪܬܝܘܗܝ ܢܟܠܝܟ ܡܢ ܫܝܘܠ ܘܢܬܠ ܠܟ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܘܝܪܬܘܬܐ ܘܩܝܡܬܐ. ܘܐܢ ܬܡܪܚ ܒܗ ܐܝܟ ܕܥܠ ܩܕܡܝܐ ܬܚܙܝܗ ܠܫܝܘܠ ܘܬܬܫܢܩ. ܐܢ ܕܝܢ ܬܛܪ ܗܢܐ ܢܡܘܣܐ ܕܟܐܢܘܬܐ: ܘܬܪܕܘܦ ܒܬܪ ܚܘܒܐ ܘܒܬܪ ܓܡܝܪܘܬܐ: ܒܚܪܬܐ ܕܫܢܝܐ ܕܗܢܐ ܥܠܡܐ ܡܬܓܠܐ ܐܢܐ ܘܡܓܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܘܠܟܠܗܘܢ ܕܪܕܦܝܢ ܒܬܪ ܚܘܒܐ ܘܒܬܪ ܓܡܝܪܘܬܐ. ܘܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ

1. De lege, quam Dominus posuit Adae, postquam de arbore comederat. — *Igitur ecce legem pono tibi de illa ipsa re, quam dilexisti, quae lex, quam tibi posuero — nisi eam transgressus eris — te ab Hade retinebit et tibi dabit vitam aeternam et haereditatem et resurrectionem. Et si adversus eam audacter egeris, sicut adversus primam, Hadem videbis et cruciaberis. Si igitur custodieris legem hanc iustitiae et caritatem sectatus fueris perfectionemque, in fine annorum mundi huius ego apparebo et perficiam te omnesque, qui caritatem et perfectionem sectati fuerint*[1], *et intrabitis in paradisum spiritualem, unde*

αβ] — *In titulo* β XXVII. *Item eiusdem sermo etc.* ܟܙ. ܬܘܒ ܕܝܠܗ ܡܐܡܪܐ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܬܪܝܢ. — 7 α *profectum et resurrectionem* ܡܥܠܝܬܐ ܘܩܝܡܬܐ. — 8 α ܩܕܡ.

[1] Cf. supra Serm. XV, 12. *Adae flenti ... promisit : Ego veniam et perficiam eos, qui caritatem et perfectionem sectaturi sunt.*

egressus es, et omnibus, qui in adventu meo et post adventum meum vivent, ostendam, quomodo creatus sis ad instar angelorum et quomodo perveniant ad creaturam sanctam illam, in qua creatus es. Et ego induam similitudinem tuam et ostendam eis omnia. Etenim postquam ex hoc saeculo obieris, progenies tua obliviscetur creaturam tuam, qualis fuerit et quaenam sit arbor, de qua comedisti, et creaturam tuam omnibus rebus assimilabunt, quaenam fuerit, et arborem, de qua comedisti; nec scient, nisi singuli quidam, donec veniam et ostendam eis manifeste, qualis fuerit voluntas mea ab initio. Nati enim tui errabunt et excident etiam ex iustitia, quam tibi hodie praecipio.

2. Et dixit Deus Adae, quando ei legem ultimam imposuit, die, qua primam transgressus est : *Ecce opes, quas dilexisti et non intellexisti honorem tuum*[1]. *Posside quidquid volueris, dummodo iuste ambules. Et ecce terra, quam amasti, datur tibi, dummodo rem proximi tui non auferas. Ecce labor, quem quaesivisti, datur tibi, dummodo laborem proximi tui avare non appetas. Ecce matrimonium, quod quaesivisti consilio maligni, datur tibi, dummodo uxorem proximi tui non concupiscas, nec duas uxores ducas, nec fornicentur filii*

αβ] — 2 α [illegible]. — 3 β *quam creari* [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — 6 α [illegible]. — 10 α om. [illegible]. — 19 [illegible].

[1] Ps. XLIX, 12.

tui, nec fiant meretrices filiae tuae. Et praecipe filiis tuis post te et filii tui praeceptum ponent filiis suis, donec venero, meque vobis exemplar perfectionis exhibebo.

3. Et dixit eis : *Quando possederitis, non quasi in aeternum possideatis, obliti mei. Et quando aedificaveritis, tamquam homines, scientes vos non in aeternum hic mansuros. Sed scitote me terram transire facturum esse et omnia in ea*[1]. *Et erit iudicium et erit requies et quisque iuxta opera sua retributionem accipiet. Sufficit vobis, Adam et Eva, excidisse e virginitate et perfectione : nolite adhuc excidere e rectitudine et iustitia.* Quemadmodum enim tota pulchritudo terrae oculis carnis visibilis perfectioni adversatur : sic opponitur iustitiae malum quodlibet homini nocivum aut contristans omne id, quod animam habet.

4. Igitur post mandatum primum Adam et iusti antiqui omnes in iustitia steterunt, quam Deus Adae praecepit, postquam transgresso verbo primo terrenus factus erat. Ceteris vero hominibus, si in illa iustitia praescripta, in qua Adam et iusti incedebant, perseverassent, nulla alia lex data esset, donec venisset Dominus dans Evangelium illud,

αβ] — 10 α [illegible]. — 14 β [illegible]. — 17 α [illegible]. — 21 β [illegible]. — 22 α om. [illegible]. — 23 α [illegible]. — 26 α om. [illegible].

[1] Cf. Serm. X, 5.

quod modo dedit. Dixit enim Apostolus: *Lex propter transgressionem addita est*[2], per Moysem lata. Igitur Adam et iusti omnes et prophetae et recti pacem per Dñum [factam] exspectantes, ea spe freti dormierunt, quod Dñs venturus esset et pacem facturus in terra. Et cum tempus appropinquasset, quo Deus apparere et reconciliationem et pacem facere voluit in terra, Spiritus pro omnibus hominibus, bonis et malis implorans sic ait: *Memor esto verbi tui servo tuo, quod spem dedit* Adae et omnibus iustis et *quo consolati sunt in humilitate* sua, *quia sermo tuus vivificavit* eos[2]. Et venit is, cuius promissum verax est et stipulatio fidelis, et perfecit eos, qui relictis omnibus voluntatem eius fecerunt et caritatem et perfectionem sectantes ante adventum eius obdormierunt eosque introduxit in paradisum spiritualem, sicut promiserat et novissimis manifeste ostendit, qualis fuisset olim Adam. Et paradiso promisso assumptus est ab eis, ut ipsi terra relicta sequerentur se.

5. Evangelium autem, quod dedit Jesus, illud est, quod Adam transgressus est ceciditque; et iustitia, quam Moyses dedit et Prophetae, illa est, quae Adae imposita est, postquam man-

[illegible]

αβ] — 10 αβ [illegible]. — 14 α add [illegible]. — 15 β [illegible], sed [illegible] finale deletum est. — 16 α [illegible]. — 19 β *aliis* [illegible]. — 24 α [illegible]. — 25 β [illegible]. — *Ib.* α [illegible].

[1] Gal. III, 19. — [2] Ps. CXIX, 49.

[illegible]

datum primum transgressus erat: et facta est lex prima novissima et novissima prima, sicut novissimi primi facti sunt et primi novissimi[1]. Qui autem perfectionem quaerit et sanctitatem diligit, sanctitas cordis in hisce consistit: det omnia, quae habet, indigentibus et se supra visibilia elevet et facta sibi contentione neminem iudicet, nec ab ullo poenas repetat, sed omnes diligat, tamquam sanctus Dñi, quoniam caritatem suam oriri facit super omnes homines, sicut Pater solem suum super omnes, qui in terra sunt, super bonos et malos et super iustos et iniustos[2].

Desinit sermo vigesimus sextus.

αβ] — 6 α *abrenuntiat* [illegible]. — 9 α [illegible]. — 13 β desinit v. [illegible].

[1] Matth. XX, 16. — [2] Matth. V, 45.

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܫܒܥܐ ܕܥܠ
ܓܘܕܐ ܕܓ̈ܝܣܐ

SERMO VIGESIMUS SEPTIMUS

DE AGMINIBUS [1]

ܟܠ ܐܝܠܝܢ ܕܚܙܐ ܡܪܢ ܠܥܡܠܗܘܢ ܕܡܬܕܡܝܢ ܒܚܫܘܗܝ ܡܫܕܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܕܡܚܘܐ ܠܗܘܢ ܐܘܪܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܐܢ ܚܙܝܢ ܒܚܫܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܡܬܡܚܝܢ ܐܝܟ ܕܐܬܡܚܝ ܘܡܨܠܝܢ ܥܠ ܡܢ ܕܡܚܐ ܠܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܨܠܝ ܡܪܢ ܥܠ ܡܢ ܕܡܚܝܘܗܝ: ܘܥܠ ܡܢ ܕܩܪܘܗܝ ܚܪܫܐ ܘܒܪ ܙܢܝܬܐ ܘܡܛܥܝܢܐ ܕܥܡܐ: ܘܐܢ ܫܐܠܝܢ ܫܠܡܐ ܠܡܢ ܕܡܫܠܡ ܠܗܘܢ ܠܡܘܬܐ ܘܡܫܝܓܝܢ ܠܗ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܡܪܢ ܠܐܣܟܪܝܘܛܐ. ܐܢ ܥܒܕܝܢ ܗܟܢ ܡܬܕܡܝܢ ܒܚܫܘܗܝ: ܗܘ ܡܪܢ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܠܦܢܐ. ܘܡܚܘܐ ܠܗܘܢ ܐܘܪܚܗ ܘܬܪܥܗ: ܘܗܘܝܢ ܗܢܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܘܐܙܠܝܢ: ܗܢܘܢ ܠܗ ܠܝܫܘܥ ܟܪ̈ܘܙܐ ܘܡܠܦ̈ܢܐ ܠܟܠ ܒܢ̈ܝܢܫܐ܀

ܟܕ ܗܟܝܠ ܝܕܥܝܢ ܫܪܪܐ ܘܚܘܒܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ: ܙܕܩ ܠܢ ܕܢܦܩ ܡܢ ܡܕܝܢܬܢ ܠܐܬܪܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܡܬܚܣܠܝܢ ܡܢ ܚܠܒܐ ܘܗܟܢ ܢܦܩܝܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܗܘܢ: ܐܙܠܝܢ ܡܣܬܢܩܝܢ ܠܘܬ ܡܪܒܝܢܝܬܐ ܢܘܟܪܝܬܐ. ܘܟܒܪ ܠܐ ܡܪܒܝܐ ܠܗܘܢ ܫܦܝܪܐܝܬ. ܘܟܒܪ ܠܐ ܫܘܝܐ ܠܥܕܬܐ: ܘܥܒܕܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܕܝܠܗ̈ܝܢ ܐܘ ܡܢ ܚܢܦ̈ܐ: ܘܗܢܘܢ ܐܝܟ ܛܠܝ̈ܐ ܡܬܛܥܝܢ: ܘܛܥܝܢ ܘܡܝܬܝܢ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܢ. ܐܠܐ ܥܕܡܐ ܕܛܠܝܢ ܠܡܕܝܢܬܗܘܢ ܢܗܘܘܢ: ܐܘ ܓܒܪ̈ܐ ܐܘ ܐܢ̈ܬܬܐ: ܥܕܡܐ ܕܡܬܬܟܠܝܢ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܕܐܙܠܝܢ ܘܐܬܝܢ: ܕܠܐ ܢܐܙܠܘܢ ܘܢܐܒܕܘܢ ܠܗܘܢ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܡܪܒܝܢܝܬܐ ܛܒܬܐ: ܕܡܪܒܝܐ ܛܒ ܡܢ ܐܡܐ. ܘܐܝܬ ܡܪܒܝܢܝܬܐ ܒܝܫܬܐ ܕܐܘ ܠܥܒܕܗ ܠܚܛܝܬܐ ܥܒܕܐ ܕܒܪܢܫܐ: ܐܘ ܠܥܒܕܗ ܥܒܕܐ ܠܒܢ̈ܝܗ. ܐܦܠܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܐ ܝܠܦܝܢܢ: ܕܥܕܡܐ ܕܛܠܝܢ ܒ̈ܢܝܗܘܢ ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܠܗܘܢ ܕܢܐܙܠܘܢ ܒܐܘܪܚܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܐܫܠܡܘ ܐܢܘܢ ܠܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܗܘܢ ܘܡܕܒܪ ܠܗܘܢ. ܘܟܕ ܗܘܘ ܓܒܪ̈ܐ ܗܝ ܡܬܬܟܠܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ: ܘܡܫܒܩܝܢ ܠܗܘܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ: ܘܐܙܠܝܢ ܘܐܬܝܢ ܘܠܐ ܐܒܕܝܢ܀

ܘܐܦ ܠܟ ܒܪܝ ܐܡܪ ܐܢܐ: ܕܥܕܡܐ ܕܗܘܐ ܐܝܬ

1. Omnibus, quorum laborem videt Deus, qui imitantur passionem eius, mittit aliquem, qui eis viam veritatis ostendat. Et si passionem Dñi contemplantes vapulant, sicut ipse vapulavit, et orant pro percutiente se, sicut Dñs oravit pro eo, qui se percussit, et pro illo, qui se veneficum et filium maechiae et seductorem populi appellavit, si salutant hunc, qui se ad mortem tradit et lavant pedes eius, sicut fecit Dñs Iscariotae [2] : si sic faciunt imitantes passionem eius : ipse Dñs fit magister eorum et ostendit eis viam et ianuam suam et tunc fiunt viri et euntes praedicatores erunt Jesu et magistri apud omnes homines.

2. Cognita igitur veritate et caritate et humilitate decet nos e nostra civitate in alium locum pergere. Si autem non sint ablactati et ita egrediantur e civitate sua : euntes aliena nutrice indigent. Et [haec] forsitan non educabit eos solide. Forte non est conformis Ecclesiae eosque sectarios aut infideles reddit et illi, tamquam parvuli, seducuntur et errant et, ignari cum sint, moriuntur. Verumtamen dum parvuli sunt, maneant in patria civitate, sive sint viri, sive mulieres, donec sibi ipsi confidere et abire et redire possint, ne abeuntes pereant. Est enim nutrix bona, quae melius, quam mater, educat, et est nutrix mala, quae aut servum peccati facit hominem, aut servum filiorum suorum. Ne a mundo quidem discimus, qui dum filii parvuli sunt, non sinit eos abire in via, nisi tradiderit eos alicui, qui eos accipiat et ducat? Et postquam viri facti sunt tunc eis confidunt eosque solos dimittunt et eunt et redeunt nec pereunt.

3. Et tibi, fili mi, dico : donec vir

x] — *In titulo* x ܕܓ̈ܝܣܐ. — 1 x ܒܚܫ̈ܘܗܝ.

x] —

[1] Quid sibi titulus velit, non intelligo. x legit ܕܓ̈ܝܣܐ, quod duplicem admittit sensum. Si ܓ̈ܝܣܐ legas, de *agminibus* agitur, ܓܝܣܐ enim agmen vel praedationem significat; si vero ܓ̈ܝܣܐ legere velis, *praedones* vel *latrones* intellige, viarum publicarum securitatem turbantes. Sermo de illis disserit anachoretis, qui viam, quam dicit, perfectionis praepostere ineunt eiusque nescii pecorum more vagantur. Igitur probabile videtur ܓ̈ܝܣܐ legendum esse, eoque vocabulo *agmina* eiusmodi anachoretarum vagabundorum designari. — [2] Cf. Serm. XXII, 11.

fueris et teipsum erexeris et cognoveris et abieris et redieris, nec piger super alium cadas : tunc ingredere et egredere in viam Dñi, ne quis furetur te, postquam egressus es e saeculo, et servum peccati aut hominum faciat. Si autem parentes tui nequam fuerint et duri, sicut parentes Theclae, fac ut Thecla, quam percusserunt et cruciaverunt et in ignem iecerunt[1], nec improperavit eis improperando nec fecit malam voluntatem, quam eam docebant. Hodie autem mundus sedens corrigit nos et dicitur : « filium aut filiam nostram modo propter Christianismum eiciemus; nam si dixerimus eis vel « ite, comedite » probris nos afficiunt et pro unico verbo duro, quod eis tamquam parentes dicimus eos experimento subiecturi, an patientiam habeant, decem verba mala nobis reddunt. Et forsitan, quia filii mundi [sumus], nescimus, quomodo docuerit Jesus discipulos suos humilitatem et modestiam ? » Et dicunt : « Libenter laboraremus eos nutrituri velut parvulos, dummodo fructus perfectionis apparuissent in ipsis ». Vides parentes nostros ob duritiam nostram murmurare, non ob humilitatem nostram. Et quo duriores sunt peioresque parentes tui, ostende

a] — 3 α [illegible]. — 18 α [illegible]. — 23 α [illegible]. — 26 α parentes *nostri* [illegible].

[1] Vide *Acta Pauli et Theclae*, n. 21 (ed. Lipsius in op. *Acta Apostolorum apocrypha*, pars prior, Lipsiae, 1891, p. 249).

eis humilitatem tuam per annum aut per mensem vel saltem decem dies, et tunc egredere. Num forte putas, postquam egressus eras et humilis non es, te malum devicisse? Tempore illo multiplicabuntur pugnae tuae, postquam cognatos tuos reliqueris; et si humilitatem non habueris, peccatum corrumpet te. Si autem proposueris in mente tua omnia ferre, quidquid supervenerit tibi : mendacium, vim, iniuriam, si dixerint tibi : « adulterium commisisti et generasti » et tu taces velut lapis bonus, qui centum assulis vapulat nec loquitur, — sin autem, noli egredi, nam adhuc infans es.

4. Vir enim his maiora et peiora fert; donec trahatur et flagelletur et crucifigatur sicut Apostoli, suffert tacens et gloriatio eius inter eum et Dominum eius manet. Sed [si] egressus fueris [et?] parentes tui percusserint te propter doctrinam et propter verbum Dei, quia abiens audisti et rediisti, et tibi maledixerint : sustine et adora eos, donec fias vir. Et teipsum exinde explorabis : si scias peregrinos sustinere et si sine sollicitudine vadas gloriabundus inter te et Dñum et dicas : « Forsitan quo vado, si me percusserint magis, quam percusserunt me parentes

a] — 2 α [illegible]. — 4 α [illegible]. — 7 post [illegible] addendum videtur [illegible]. — 19 α fol. 265 v° col. *a* lacuna incipit; post [illegible] quinque litterae disparuere, quae restitui nequeunt; duo ultimae formam [illegible] prae se ferunt. — 22 α [illegible]. — 26 α [illegible].

et concives mei, propter doctrinam et humilitatem percutient me ». Et in tantum eris vir, in quantum onus tuum baiules et mentem tuam doctrina et inquisitione verbi atteras. Quanto humilior eris, tanto magis proficies. Sed ne dixeris : « retinet me », (ut dixit Dñs : *sequimini me* exinaniti a [rebus] visibilibus [1]) non retineo te retinendo, sed timeo, ne exiens pereas; attamen gaudeo te hodie discere et cras docturum esse parentes tuos, et postridie humilitatem tuam erga sacerdotes et quarta die erga clerum et quinta die erga iuvenes exercere et te sexta die novam creaturam fore, velut Adam et extendi et innotescere humilitatem tuam omnibus hominibus et die septima recreatum iri penes hunc, qui te in Jerusalem supernam vocavit. Impedimentum ex tua parte est, quo minus humilieris et veritatem cognoscas et aliis pater fias. Ego quidem ex caritate tibi consilium do, ut scias, quid tibi expediat; non te iudicans indico. Filius sapientiae esto et cognosce omnia et ora pro me per caritatem Dñi Jesu Christi.

5. Sunt enim doctores hodie, qui euntes discipulum sibi adsciscant hominem ignorantem dicentes ei : « i,

[illegible]

α] — 49 α [illegible].

¹ Matth. xix, 21.

[illegible]

egredere! » Et ubi exiit, dicunt : « Dñum obsecra! » cum nesciat, quis sit Dñs nec eum discere sinant, quaenam sit doctrina; et si ei Dñs alicunde non mittit magistrum, otiosum eum reddunt, quia nescit orare, nec sinunt eum discendo discere, et fit veluti mercator stultus, qui nescit [res suas] disponere dilapidans ob stultitiam suam, quod collegit. Et forte dices : « *Elegit Deus stultos, ut per eos confundat sapientes* [1]. Stulti, quos elegit Deus, stulti erant rebus terrenis et sapientes erant caelestibus, sicut scriptum est : *Quia non cognovi litteraturam, introibo in potentiam Domini* [2]; hoc est : « quia reieci scientiam terrenam, acquiram sapientiam caelestem ». Ego autem dico : discite passionem Dñi et adeo vosmetipsos passioni eius adstringatis, ut stantes et sedentes Dño adhaereatis in caelo. Et nolite abeuntes vagationi operam dare, velut pecora, prorsus ignari, ne terrae alligemini, sed vos omni tempore caelo. Dño adstringite, offerentes hostias scientiae aliquando stantes, aliquando genuflectentes, aliquando ambulantes, aliquando in Spiritu sancto psallentes. Nec quis unquam dubitet

α] —

¹ I Cor. i, 27. — ² Ps. lxxi, 15 sq.

de Ecclesia et sacerdotibus eius, quia ab-Ecclesia catholica procedit tota cognitio veritatis[1]. Et diligat sectas quoque et infideles, quamquam Ecclesia catholica maior est in oculis nostris.

6. Sed postquam dimittere nostis, orate et dicite : *Pater noster, qui es in caelis, dimitte nobis, sicut dimisimus debitoribus nostris*[2], quemadmodum Jesus Dñs docuit nos invicem diligere et omnes filios Adae. Et postquam novimus ita agere et sic dimittere, euntes oremus : sine reatu invocabimus Dñum. Sic enim fecerunt discipuli Dñi et tunc euntes orabant, ut dixit eis : *Orate pro omnibus hominibus, ne intrent in tentationem*[3], et sicut scriptum est : *Verbum turpe ex ore tuo ne exeat*[4]; [hoc est] : nemo audiat verbum turpe ex ore nostro, non in civitate nostra, neque in domo paterna; et caput nostrum inclinemus et omnes adoremus et sit nostrum diligere omnes homines, sicut dixit Apostolus : *Nihil debeatis, nisi invicem diligere*[5]. Et sciamus, quid cuique debeamus : cui honorem, honorem; cui timorem, timorem; cui salutationem,

ܐܝܟܢ ܕܒܪܘܚ ܩܘܕܫܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܬܦܠܓ ܥܠ ܥܕܬܐ ܘܥܠ ܟܗ̈ܢܘܗܝ. ܘܡܢ ܥܕܬܐ ܗܘ ܩܬܘܠܝܩܝ ܡܬܝܕܥ ܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܘܐܦ ܠܗܪ̈ܣܝܣ ܘܠܡܗܝܡܢ̈ܐ ܢܚܒ: ܟܕ ܪܒܐ ܒܥܝ̈ܢܝܢ ܥܕܬܐ ܩܬܘܠܝܩܝ܀

ܡܐ ܕܝܕܥܬܘܢ ܕܝܢ ܠܡܫܒܩ: ܨܠܘ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪܘ: ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܫܒܘܩ ܠܢ: ܐܝܟ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒ̈ܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܠܦܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܕܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ: ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܐܕܡ. ܘܟܕ ܕܝܕܥܢ ܕܢܥܒܕ ܗܟܢ: ܘܢܫܒܘܩ ܗܟܢ: ܢܐܙܠ ܢܨܠܐ: ܕܠܐ ܚܘܒܬܐ ܢܩܪܐ ܠܗ ܠܡܪܢ. ܗܟܢ ܓܝܪ ܥܒܕܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܪܢ: ܘܗܝܕܝܢ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܡܨܠܝܢ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܕܨܠܘ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ: ܘܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܡܠܬܐ ܣܢܝܬܐ ܡܢ ܦܘܡܟ ܠܐ ܬܦܘܩ ⌜ܗܢܘ⌝ ...ܠܐ ܐܢܫ ܢܫܡܥ ܡܢ ܦܘܡܢ ܡܠܬܐ ܣܢܝܬܐ: ܠܐ ܒܡܕܝܢܬܢ ܘܠܐ ܒܒܝܬ ܐܒܗ̈ܬܢ. ܘܢܪܟܢ ܪܫܢ ܘܢܣܓܘܕ ܠܟܠܢܫ. ܘܢܗܘܐ ܡܚܫܒܢ ܕܢܚܒ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܕܡܕܡ ܠܐ ܬܚܘܒܘܢ ܐܠܐ ܚܕ ܠܚܕ ܠܡܚܒ. ܘܢܗܘܐ ܝܕܥܝܢ ܠܟܠܢܫ ܡܢܐ ܡܬܚܝܒ ܠܗ ܡܢܢ: ܠܡܢ ܕܐܝܩܪܐ ܐܝܩܪܐ. ܘܠܡܢ ܕܕܚܠܬܐ ܕܚܠܬܐ. ܘܠܡܢ

α] — 17 ante ܠܐ disparuisse videtur ܗܢܘ i. e. ܕܝ hoc est, sicut in translatione coniecimus.

[1] De verbo ad verbum : *ab Ecclesia catholica cognoscitur tota veritas;* non tamen eo sensu, quasi praep. ܡܢ subiectum enunciati designet, sed eo in sensu, quem in translatione statuimus. — [2] Matth. VI, 9-12. — [3] Matth. XXVI, 41. — [4] Eph. IV, 29. — [5] Rom. XIII, 8.

ܕܫܠܡܐ ܫܠܡܐ. ܘܠܡܢ ܕܥܒܕܐ ܥܒܕܐ. ܘܠܡܢ ܕܝܕܥܬܐ ܝܕܥܬܐ. ܘܠܡܢ ܕܐܝܩܪܐ ܐܝܩܪܐ. ܠܡܢ ܕܝܢ ܕܪܒ ܡܢܢ ܚܝܒܝܢ ܠܗ: ܘܐܦ ܗܘ ܡܢܢ: ܠܐ ܢܬܠ ܠܗ ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܢܬܚܡܬ ܘܢܐܡܪ: ܕܐܝܟ ܡܠܦ ܠܝ. ܘܡܢ ܕܕܚܠܬܐ ܚܝܒܝܢ ܠܗ ܠܐ ܢܬܠ ܠܗ ܚܘܒܐ ܦܫܝܛܐ ܘܢܚܣܕܢ. ܘܠܡܢ ܕܚܘܒܐ ܦܫܝܛܐ ܚܝܒܝܢ ܠܗ: ܠܐ ܢܚܘܐ ܠܗ ܟܡܝܪܘܬܐ ܘܢܟܡܪܝܘܗܝ. ܘܡܢ ܕܥܒܕܐ ܚܝܒܝܢ ܠܗ ܠܐ ܢܬܠ ܠܗ ܫܠܡܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܘܢܬܪܥܡ ܥܠܝܢ. ܘܠܡܢ ܕܫܠܡܐ ܚܝܒܝܢ ܠܗ: ܠܐ ܢܫܬܘܚܪ ܠܘܬܗ ܘܢܛܥܢܢ ܫܪ̈ܒܐ ܒܬܫ̈ܥܝܬܗ ܘܒܫ̈ܘܥܝܬܗ. ܘܠܡܢ ܕܝܕܥܬܐ ܚܝܒܝܢ ܠܗ: ܠܐ ܢܦܪܘܩ ܡܢ ܠܘܬܗ ܥܕ ܡܬܦܝܣ: ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܠܗ ܘܢܐܒܕ܀

ܢܗܘܐ ܦܫܝܛ̈ܐ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܡܢ ܒܝܫ̈ܬܐ ܘܚܪܝܦ̈ܐ ܠܟܠܗܝܢ ܛܒ̈ܬܐ ܠܡܥܒܕ. ܘܢܫܝܢ ܠܟܠܢܫ ܘܢܬܝܬܪ ܡܢ ܟܠܢܫ: ܘܢܬܪ ܠܟܠܢܫ ܘܢܦܪܫ ܩܠ̈ܝܢ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܡܢ ܕܟܐܢܘܬܐ: ܘܕܟܐܢܘܬܐ ܡܢ ܕܣܛܢܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܗܘܘ ܚܪܝܦܝܢ: ܕܢܦܪܫ ܡܠܦܢܘܬܐ ܡܢ ܡܠܦܢܘܬܐ ܘܡܠܬܐ ܡܢ ܡܠܬܐ: ܠܐ ܕܢܛܪܘܕ ܒܝܫ̈ܐ ܡܢ ܒܝܬ ܛܒ̈ܐ. ܡܠܦܢܘܬܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܢܦܠܐ ܠܝ: ܠܗ

salutationem; cui opera, opera; cui scientiam, scientiam[1]. Cui vero honorem debemus et hic maior est, quam nos, nolimus ei doctrinam dare, ne excandescens dicat : « Tu doces me? » Et cui timorem debemus, nolimus ei caritatem simplicem praestare, ne nobis improperet. Et cui caritatem simplicem debemus, nolimus ei tetricitatem ostendere eumque contristare. Et cui opera debemus, ne salutemus eum de longe, ne conqueratur de nobis. Et cui salutationem debemus, ne moremur apud ipsum, ne nos oneret historiis et narrationibus suis. Et cui scientiam debemus, ne recedamus ab ipso, donec persuasus sit, ne scandalizatus pereat.

7. Simus simplices in hoc mundo ad res malas et prudentes ad omnia bona facienda. Et omnes pacificemus et ab omnibus proficiemus et omnes lucri faciemus et dignoscemus cunctas voces perfectionis a [voce] iustitiae et vocem iustitiæ a voce Satanae; ideo enim dixit Dñs : *Estote prudentes*[2], ut dignosceremus doctrinam a doctrina et verbum a verbo; non ideo, ut malos expelleremus de medio bonorum. Mala enim doctrina

α] — 5 α ܕܢܬܚܡܬ. — 21 α ܕܓܡܝܪܘܬܐ. — 25 α ܐܢܫܐ ܒܝܫ̈ܐ.

[1] Rom. XIII, 7. — [2] Matth. X, 16

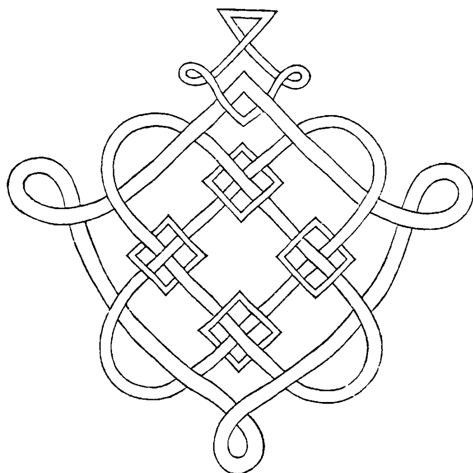
nociva est nobis, non homines mali; et si nos occidentes occidant, emolumento erit nobis.

Desinit sermo vigesimus septimus de agmine.

ܒܢܝܢܫܐ ܒܝܫܐ. ܘܐܢ ܩܛܠܝܢ ܠܢ ܩܛܘܠܝܢ: ܡܘܬܪܢܐ ܗܘ ܠܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܫܒܥܐ ܕܥܠ ܟܢܫܐ܀

α] —

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܡܢܝܐ ܕܥܠ ܢܦܫܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܠܐ ܗܘܬ ܕܡܐ

SERMO VIGESIMUS OCTAVUS,

QUOD ANIMA HUMANA NON SIT SANGUIS

ܢܐܡܪ ܕܝܢ ܥܠ ܫܘܐܠܐ ܕܕܪܫܝܢ ܐܢܫܐ ܕܪܘܚܐ ܒܪܝܬܐ ܐܝܬ ܒܗ ܒܒܪܢܫܐ ܘܢܦܫܐ ܒܪܝܬܐ. ܘܥܒܕܝܢ ܠܗ ܠܢܦܫܗ ܕܒܪܢܫܐ ܕܡܐ ܐܝܟ ܕܚܝܘܬܐ: ܘܒܗ ܥܡ ܦܓܪܐ ܡܝܬܐ ܢܦܫܐ ܘܢܦܩܐ ܪܘܚܐ ܟܕ ܚܝܐ. ܘܡܚܘܝܢܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܝܬܐ ܢܦܫܐ ܥܡ ܦܓܪܐ ܐܠܐ ܟܕ ܚܝܐ ܢܦܩܐ ܡܢܗ. ܕܬܬܝܕܥ ܕܗܝ ܢܦܫܐ ܡܬܩܪܝܐ ܙܒܢܝܢ ܪܘܚܐ ܘܙܒܢܝܢ ܢܦܫܐ. ܘܦܓܪܐ ܘܢܦܫܐ ܗܘܐ ܒܪ ܐܢܫܐ ܡܢ ܟܝܢ ܒܪܝܬܗ ܠܚܘܕܘܗܝ: ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܐ ܠܡܥܡܪ ܒܗ: ܐܡܬܝ ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܐ ܕܒܪܘܝܗ: ܐܝܟ ܕܡܢ ܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ: ܟܕ ܒܪܐ ܐܠܗܐ ܦܓܪܗ ܘܢܦܫܗ ܕܐܕܡ. ܘܢܦܚ ܒܗ ܡܢ ܪܘܚܗ ܕܩܘܕܫܐ

1. Sermonem autem instituemus de propositione, de qua quidam disquisitionem movent, spiritum creatum et animam creatam esse in homine et animam humanam sanguinem facientes velut animalium, in corpore mori aiunt animam et spiritum vivum egredi. Nos autem demonstrabimus animam non mori cum corpore, sed vivam egredi ex ipso, ut innotescat animam aliquando spiritum appellari, aliquando animam, et hominem naturâ creationis suae corpus et animam esse tantum et Spiritum sanctum Dei venientem habitare in ipso, quando mandata creatoris sui observat, sicut a prima die, quando Deus corpus

αβ] — *In titulo* : β XXVIII. *Porro eiusdem sermo de eo quod* etc. ut in textu. ܬܘܒ ܕܝܠܗ ܡܐܡܪܐ ܕܥܠ ܗܝ ܕ. α ut in textu; praeter quod scribit ܕܥܣܪܝܢ et ܢܦܫܐ. — 1 α ܐܢܫܐ. — 4 β ܚܝܘܬܐ. — 7 α ܕܬܬܝܕܥ [ܕܬܬܝ. — 9 β ܗܘܬ. — *Ib.* β ܒܪܢܫܐ. — 10 α ܕܩܘܕܫܐ [ܕܩܕܝܫܐ.

et animam Adae creavit. Tunc insufflavit in eum Spiritum sanctum et tunc factus est Adam *anima vivens*[1]. Dicit enim Isaias : *Creavit spiritum hominis in medio eius*[2]. Non dixit : « inspiravit » ut significaret spiraculum de Spiritu Domini esse, nec esse creaturam; sicut etiam hodie scimus hominem, quando Spiritus Domini in eo non est, reprobum esse, sicut dicit Paulus[3]. Quando autem spiraculum habitat in ipso, tunc fit « anima vivens », sicut illa die, qua Dominus insufflavit in eum, cum eum creasset, sicut Dñs insufflavit Spiritum suum in faciem discipulorum suorum, ut essent tales, qualis erat Adam, antequam peccavit; nam quotiescunque peccat Adam et filii eius, spiraculum, quod est Spiritus Dei, recedit ab ipsis et, quando paenitentiam agunt, veniens in quolibet habitat sicut in illo, pro mensura charismatum Christi, iuxta diversa charismata.

2. Est, cuius charisma maius, et est, cuius charisma minus sit, pro mensura eius; et Dñs, prout mens eius recipere capax est, dat ei. Igitur homines, in quibus paululum est de Spiritu sancto, non sunt reprobi nec perfecti et consummati; nisi enim vas animae humanae

ܘܟܢ ܗܘܐ ܐܕܡ ܠܢܦܫܐ ܚܝܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܐܫܥܝܐ: ܕܒܪܐ ܪܘܚܗ ܕܒܪܢܫܐ ܒܓܘܗ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܕܢܦܚ: ܕܢܘܕܥ ܕܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܪܘܚܐ ܗܝ ܕܡܪܝܐ ܘܠܐ ܒܪܝܬܐ ܗܝ: ܐܝܟ ܕܐܦ ܝܕܥܝܢܢ ܝܘܡܢܐ: ܕܐܝܠܢ ܕܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܠܝܬ ܒܗ ܒܪ ܐܢܫܐ ܡܣܠܝܐ ܗܘ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ. ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܡܥܡܪܐ ܒܗ ܗܝ ܡܘܗܒܬܐ: ܗܝܕܝܢ ܗܘܐ ܢܦܫ ܚܝܐ: ܐܝܟ ܕܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܢܦܚ ܒܗ ܡܪܝܐ ܟܕ ܒܪܝܗ: ܐܝܟ ܕܢܦܚ ܡܪܢ ܪܘܚܗ ܒܐܦܐ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ: ܕܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܕܡ ܥܕ ܠܐ ܢܚܛܐ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܐܡܬܝ ܕܚܛܐ ܐܕܡ ܘܒܢܘܗܝ ܡܬܦܢܝܐ ܡܢܗܘܢ ܗܝ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܬܝܒܝܢ ܐܬܝܐ ܥܡܪܐ ܒܗܘܢ ܒܟܠܢܫ ܐܝܟܘܬܗ: ܐܝܟ ܟܝܠܐ ܕܡܘܗܒܬܗ ܕܡܫܝܚܐ: ܡܘܗܒܢ ܡܫܚܠܦܢ ❖

ܐܝܬ ܕܪܒܐ ܡܘܗܒܬܗ ܘܐܝܬ ܕܙܥܘܪܐ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܗ. ܘܐܝܟ ܕܡܫܟܚ ܪܥܝܢܗ ܕܢܩܒܠ: ܗܟܢ ܝܗܒ ܠܗ ܡܪܢ. ܐܢܫܐ ܗܟܝܠ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ܩܠܝܠ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܠܐ ܡܣܠܝܢ ܐܦܠܐ ܓܡܝܪܝܢ ܘܡܫܡܠܝܢ. ܐܠܐ ܓܝܪ ܡܐܢܐ ܕܐܢܫܘܬܐ

αβ] — 1 β ܘܗܟܢ [ܘܟܢ. — 4 α ܗ̇ܘ ܗ̇ܝ. — 5 α ܝܘܡܢ. — 7 α ܡܣܠܝܐ. — 9 β ܗ̇ܘ. — 13 α ܘܐܝܟ. — 18 α ܡܘܗܒܬܗ. — 22 α ܗܟܢ [ܠܗ. — *Ib.* α ܐܢܫܐ. — 24 α ܓܡܝܪܝܢ [ܓܡܝܪܐ.

[1] Gen. I, 7. — [2] Zach. XII, 1 (quem locum ob similitudinem initii confundit cum Is. XLII, 5). — [3] Rom. VIII, 9.

ܡܠܝܐ ܕܢܦܫܗ ܕܒܪܢܫܐ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ: ܠܐ ܡܩܒܠ ܠܗ ܠܟܠܗ ܗܝ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ ܗܘܬ ܢܦܫ ܚܝܐ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܠܐ ܡܢܗ ܒܪܢܫܐ ܘܠܝܬ ܠܗ ܚܘܣܪܢܐ ܡܕܡ: ܕܡܬܩܪܝܐ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ. ܘܡܢ ܐܝܟܢܐ ܝܕܥܝܢ ܕܡܩܒܠ ܠܗ ܒܪܢܫܐ. ܡܢ ܗܕܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܒܨܝܪܘܬܐ ܘܡܠܐ ܟܠܗܝܢ ܛܒ̈ܬܐ ܘܝܕܥ ܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܐܝܟ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ: ܕܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ ܕܗܘ ܢܘܕܥܟܘܢ ܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܡܟܝܠ ܗܘ ܕܡܩܒܠ ܒܪܢܫܐ ܡܘܗܒܬܐ ܪܒܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܦܪܩܠܝܛܐ: ܡܚܕܐ ܟܠܗ ܫܪܪܐ ܘܡܫܪܐ ܠܡܪܒܐ: ܘܠܡܓܡܪܘ ܟܠܗܘܢ ܒܨܝܪܘܬܗ: ܘܡܢ ܒܦܪܩܠܝܛܐ ܡܬܓܡܪ ܘܡܬܡܠܐ ܒܟܠܗܝܢ ܛܒ̈ܬܐ ܘܡܫܡܫ ܒܪܘܚ: ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܓܡܝܪܐ ܘܡܩܒܠܐ ❖

ܪܘܚܐ ܕܝܢ ܕܩܘܕܫܐ ܡܘܗ̈ܒܢ ܣܓܝܐ̈ܐ ܐܝܬܝܗ: ܘܪܒܐ ܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܡܘܗܒܬܐ. ܘܐܢ ܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܟܡ ܒܡܘܗ̈ܒܬܐ ܪ̈ܘܪܒܬܐ: ܐܚܘܝܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܪܒܐ ܡܢ ܟܠܗܝܢ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܕܐܝܬ ܗܝ ܡܕܡ ܕܡܬܝܗܒ ܡܢ ܡܕܡ. ܚܕܐ ܗܝ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܦܪܩܠܝܛܐ. ܘܡܛܠ ܕܢܘܕܥ ܡܘܗ̈ܒܬܐ ܪ̈ܘܪܒܬܐ ܡܢ ܙ̈ܥܘܪܬܐ: ܩܪܐ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܗܝ ܕܡܢ

repleatur Spiritu Dei : non accipit spiraculum illud integrum primum, nec fit anima vivens. Et charisma, quo repletur homo et cui nullus subest defectus, illud est, quod appellatur « Spiritus Paraclitus ». Et unde scimus aliquem accepisse illud? Exinde, quod nullos defectus habet et omnibus bonis plenus est et novit totam veritatem iuxta effatum Dñi : *Mitto vobis Spiritum Paraclitum, qui vobis cognitam reddat totam veritatem*[1]. Homo igitur accepto charismate maximo, quod est Paraclitus, statim cognoscit totam veritatem et incipit proficere et defectus suos exterminare, quo Paraclito perficitur et impletur omnibus bonis et spiritu serviens iuxta voluntatem Dñi perfectam et acceptam efficitur.

3. Spiritus autem sanctus in multis consistit donis et maius est charisma charismate. *Et si zelatis,* inquit, *charismata maiora, ostendam vobis charisma, quod maius omnibus est*[2]. Vides dari aliquid, quod alio maius est. Unum enim [idemque] est « Spiritus Dei sanctus » et « Paraclitus »; et ut distinguat charismata maiora a minoribus, appellat Spiritum « Paraclitum » et « Spiritum sanctum », quem si quis accipit, per

αβ] — 7 α ܠܗ [ܠܗܘ. — 20 α ܛܢܝܢ. — *Ib.* α om. ܠܟܡ. — 23 α ܚܕܐ. — 26 α ܕܩܘܕܫܐ [ܕܩܘܕܫܐ.

[1] Joh. XV, 26; XVI, 12. — [2] I Cor. XII, 31.

charisma maximum perficitur. Ad charismata autem minora quod attinet, qui ea accipiunt, non perficiuntur, quia imperfecti sunt; et nisi veniat charisma maximum, non implentur, sed quisque iuxta opera et charismata sua crescit die Dñi. *Ascendisti*, inquit, *in altum et cepisti captivitatem et dedisti charismata hominibus*[1]. Vides charismata multa dari.

4. Igitur anima non est sanguis, sed exit e corpore, quod tunc moritur; et si est in ea Spiritus sanctus, cum ipso vadit in domum vitae, in horreum lucis. Et si non est in ea Spiritus sanctus, sola egreditur e corpore. Cum autem Adam peccasset, ablatum est ab eo spiraculum istud et tunc gustavit mortem.

5. Dñs igitur dixit : *Si duo ex vobis convenerint in terra et observaverint verba mea, quodcunque petierint in oratione et crediderint observantes verba mea*[2]: *accipient;* qui duo sunt homo interior et homo exterior, qui conveniunt in observatione mandatorum et petentes accipiunt charismata Spiritus sancti a Deo et commiscetur in eis et homo in trinitate constitutus vivit. Et si quis dicat : « si in Adam Spiritus Dei fuerit, qui erat simplex et cur non docuit eum, ne

[illegible]

αβ] — 2 β [illegible] — 6 β [illegible] — 7 β om. in textu notat in margine [illegible] — 8 α [illegible] — 13 β [illegible] — 15 α om. [illegible] — 23 α [illegible] — 24 β [illegible]

[1] Ps. LXVIII, 18. Eph. IV, 8. — [2] Matth. XVIII, 19; XXI, 22. Mc. XI, 24.

[illegible]

obediret Maligno, et decepit eum nec profecit sicut dixit ei? Spiritus enim sanctus, qui est Dominus, dixit ei die, quo creatus est : *Si de hac arbore comederis, mortem gustabis*[1]; hoc est : si mandatum meum transgressus fueris et Satanae obedieris, mortem gustabis. Vides, quomodo docuerit eum Spiritus; et noluit obedire, sicut nos ipsos docet nec eum audire volumus, et sequimur Satanam, qui nos promissis suis mendacibus decipit ad instar Adae.

6. Sunt porro homines, qui habeant mentem externam et scientiam externam et sensum externum et iudicium externum et ordinem externum et intelligentiam externam hominis sui externi. Et sunt, qui res mundi huius percipiant et cognitas habeant et hic in terris ea, quae videntur, sapiant et in his instituti sint et intelligentes; et secus, quod non vident, nec audiunt nec intelligunt, id, quod corpus et caro audire et videre non possunt. Non, quod oculos auresque internas et intelligentiam internam non habeant, sed haec a peccato obcaecatione obcaecata et ab intus obturata sunt; et ideo evenit, ut homo eiusmodi nec videat nec audiat occulta. Et sicut

αβ] — 3 β om. [illegible] — 6 α [illegible] — 7 β om. in textu, notat in margine [illegible] — 8 α add. [illegible] — 9 α add. *hodie* [illegible] — 12 α [illegible] — 21 β om. in textu, notat in margine [illegible] — 25 β [illegible]

[1] Gen. II, 17; Joh. VIII, 52.

is, cuius membra visibilia laesa sunt, non potest videre et intelligere res visibiles, quae in hoc mundo sunt: sic etiam is, cuius membra interna per peccatum laesa sunt, non potest videre et audire et intelligere ea, quae ad mundum veritatis pertinent invisibiliaque sunt.

7. Membra autem visibilia sic laeduntur: sive a Deo, sive ab hominibus nequam, sive a Satana, sive vi, sive dolo, sive — quia homini illi sic expedit. Vi quidem, quia aliquis percutit proximum suum et laedit eum; machinatione autem, quia ipsi praestigium facit eumque corrumpit; a Maligno autem laeditur, quia obedit ei; a Deo vero, quando castigatur, laeditur, quia sic expedit ei. Membra autem interna simili modo laedi possunt a Maligno, quando quis ei aures praebet et doctrinam eius sequitur. Etiam homo potest laedere hoc modo membra animae: si anima obedire voluerit, laedit eam doctrina sua mala; doctrina enim mala homo corrumpere potest membra interna, aut si quis connivente alicubi Dño laedit unum ex animae sensibus ope praestigiorum. Et Deus, cum sit iudicaturus homines, non laedit membra interna, si autem externa lae-

ܘܡܬܚܒܠܝܢ ܗܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܢ ܕܡܬܚܒܠܝܢ ܗܠܝܢ ܗܕܡܘܗܝ ܓܘܝܐ ܒܚܛܝܬܐ: ܠܐ ܡܫܟܚ ܚܙܐ ܘܫܡܥ ܘܡܣܬܟܠ: ܠܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܡܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܕܫܪܪܐ ܘܠܐ ܡܬܚܙܝܢ܀

ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܡܬܚܙܝܢ ܗܟܢ ܡܬܚܒܠܝܢ: ܐܘ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܒܝܫܐ ܐܘ ܡܢ ܣܛܢܐ ܐܘ ܒܛܠܘܡܝܐ ܐܘ ܒܥܘܩܒܐ ܐܘ ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܦܩܚ ܠܗ ܠܗܘ ܒܪܢܫܐ. ܒܛܠܘܡܝܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܡܚܐ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ ܘܡܚܒܠ ܠܗ. ܒܥܘܩܒܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܥܒܕ ܠܗ ܚܪܫܐ ܘܡܚܒܠ ܠܗ. ܡܢ ܒܝܫܐ ܕܝܢ ܡܬܚܒܠ ܡܛܠ ܕܡܫܬܡܥ ܠܗ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܝܢ: ܐܡܬܝ ܕܡܬܪܕܐ ܡܬܚܒܠ: ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܦܩܚ ܠܗ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܓܘܝܐ ܗܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢ ܡܬܚܒܠܝܢ ܡܢ ܒܝܫܐ: ܐܡܬܝ ܕܝܗܒ ܠܗ ܒܪܢܫܐ ܡܫܡܥܬܗ ܘܐܙܠ ܒܬܪ ܡܠܦܢܘܬܗ. ܐܦ ܒܪܢܫܐ ܗܟܢ ܡܫܟܚ ܡܚܒܠ ܠܗܕܡܐ ܕܢܦܫܐ: ܐܢ ܨܒܝܐ ܢܦܫܐ ܕܬܫܬܡܥ ܡܚܒܠ ܠܗ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܒܝܫܬܐ. ܒܡܠܦܢܘܬܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܡܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܕܢܚܒܠ ܠܗܕܡܐ ܕܓܘܝܐ: ܐܘ ܐܢ ܗܘ ܕܡܬܪܡܐ ܡܪܢ ܒܥܝܢܘܗܝ ܒܕܘܟܬܐ: ܘܡܚܒܠ ܒܪܢܫܐ ܒܚܪܫܐ ܠܚܕ ܡܢ ܪܓܫܘܗܝ ܕܢܦܫܐ. ܘܐܠܗܐ: ܡܛܠ ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܕܘܢ

αβ] — 5 α ܘܐܬܡܠܝܘܢ. — 11 α ܚܪܫܐ [ܚܪܫܐ. — 21 α ܒܬܪܝܢ. — 25 α ܗܘ ܐܢ. — 26 α ܚܪܫܐ ܒܥܝܢ.

ܐܝܟ ܠܒܢܝܢܫܐ: ܠܐ ܕܐܢ ܗܕܡܐ ܕܓܘܗ. ܐܝܢܐ ܕܡܬܚܙܝܢ ܕܠܒܪ: ܕܓܘܗ ܢܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܝܬ ܐܢܫ ܕܐܠܗܐ ܡܚܒܠ ܗܕܡܘܗܝ ܓܘܝܐ: ܠܐ ܕܐܢ ܠܗ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ: ܡܛܠ ܕܟܐܢ ܗܘ ܕܝܢܗ: ܘܠܐ ܕܐܢ ܠܒܪܢܫܐ ܟܕ ܠܐ ܝܗܒ ܠܗ ܥܝܢܐ ܘܐܕܢܐ ܘܣܘܟܠܐ ܘܡܕܥܐ ܕܢܕܥܝܘܗܝ ܘܢܣܬܟܠܝܘܗܝ܀

ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܣܒ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܡܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܢܫܡܥ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܘܢܛܪ ܐܢܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܬܪܝܢ ܥܠܡܝܢ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܘܬܪܬܝܢ ܬܫܡܫܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܗܢܐ ܕܡܬܚܙܝܐ ܢܬܚܙܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܕܡܝܐ ܕܝܬܝܩܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ: ܘܕܡܝܐ ܥܕܬܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ: ܘܕܡܝܐ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ: ܘܕܡܝܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ: ܘܕܡܝܐ ܨܠܘܬܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ: ܘܕܡܐ ܡܕܒܚܐ ܓܠܝܐ ܠܟܣܝܐ: ܘܕܡܝܢ ܡܘܗܒܬܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ. ܘܒܦܣܝܩܐ ܕܡܝܐ ܬܫܡܫܬܐ ܐܪܥܢܝܬܐ ܕܐܝܟ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ. ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܐܕܪܟܘ ܒܢܝܢܫܐ ܠܗܝ ܫܡܝܢܝܬܐ: ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܕܡܘܬܗ ܒܐܪܥܐ ܕܟܕ ܩܝܡܝܢ ܒܥܕܬܐ ܓܠܝܬܐ ܘܐܟܠܝܢ ܡܢ ܡܕܒܚܐ ܓܠܝܐ: ܚܝܐ

dantur, interna observant praecepta eius. Si vero eveniat, ut membra cuiusdam interna laedat Deus, non iudicat eum die iudicii, quia iustum est iudicium eius, nec iudicat quemquam, cui non dedit oculos et aures et intellectum et cognitionem, ut se cognoscat et intelligat.

8. Quam ob rem Spiritum sanctum accipit inde a baptismo, ut auditis praeceptis eius ea per fidem observet. Deus duos mundos fecit duoque ministeria, ut ex visibili invisibilis appareret[1]. Ideo simile est testamentum manifestum occulto et similis est Ecclesia manifesta occultae et simile est baptisma manifestum occulto et similis est cibus manifestus occulto et similis est oratio manifesta occultae et simile est altare manifestum occulto et similia sunt charismata manifesta occultis. Et breviter: omnino simile est ministerium terrestre ministerio caelesti; et quoniam homines non comprehenderunt caeleste illud, dedit eis similitudinem eius in terra, ut stantes in ecclesia manifesta et comedentes de altari manifesto in aeternum viverent

αβ] — 2 α ܐܢ ܕܝܢ. — Ib. α ܡܫܬܡܥܝܢ. — 3 β ܐܝܬ. — 5 α in margine notat ܕܝܢܐ, quod in textu omisit. — 8 β ܢܣܒ. — 13 α ܕܡܝܐ. — Ib. α ܟܣܝܐ. — 15 α ܡܥܡܘܕܝܬܐ] ܡܥܡܘܕܝܬܐ. — 18 α ܡܘܗܒܬܐ. — 21 α ܠܬܫܡܫܬܐ.

[1] Cf. Rom. I, 20. Hebr. XI, 3.

in ecclesia occulta, quae in caelo est, et manducarent ex altari occulto: ministerium ineffabile, maius ore hominis. Et simile est ministerium manifestum occulto et omnia visibilia typus sunt invisibilium et in similitudinem invisibilium formata sunt visibilia et ex similitudine visibilium ostendunt spirituales his, qui credunt et videre cupiunt. *Ea, quae visibilia sunt,* ait Apostolus, *facta sunt ex his, quae invisibilia sunt*[1]. Hanc ob rem olim Deus praefiguravit corpore prophetis et Apostolis similitudines salutis et tunc ostendit eis spiritu exemplar perfectum.

9. Quoniam autem transgresso mandato domestici Adae obliti sunt ministerium caeleste, ut angelorum instar cum angelis ministrarent: dedit eis Deus ministerium visibile in terra ad instar caelestis, ne omnino perirent. Hodie vero ecce, abhinc quod Dñs reconciliatus est, cuique Adae filiorum spiritu in caelo ministrare cupienti denuo ostendit Dñs, hoc est ei, qui audit verba eius et terra omnibusque visibilibus post se relictis scientia praecurrit de die in

ܕܠܥܠܡ ܢܗܘܘܢ ܒܥܕܬܐ ܟܣܝܬܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܢܐܟܠܘܢ ܡܢ ܡܕܒܚܐ ܟܣܝܐ: ܬܫܡܫܬܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܐ: ܗܝ ܕܪܒܐ ܗܝ ܡܢ ܦܘܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܕܡܝܐ ܗܝ ܬܫܡܫܬܐ ܓܠܝܬܐ ܠܟܣܝܬܐ: ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ: ܛܘܦܣܐ ܗܘ ܕܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ: ܘܒܕܡܘܬܐ ܕܗܘ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܐܬܬܨܝܪ ܗܢܐ ܕܡܬܚܙܐ. ܘܡܢ ܕܡܘܬܗ ܕܗܢܐ ܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ: ܡܚܘܝܢ ܪܘܚܢܝܐ ܠܗܢܘܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܘܪܓܝܓܝܢ ܕܢܚܙܘܢ. ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܕܡܬܚܙܝܢ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܗܘܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܙܢ ܐܠܗܐ ܩܕܡ ܠܢܒܝܐ ܘܠܫܠܝܚܐ ܒܦܓܪ ܕܡܘܬܐ ܕܚܝܐ: ܘܡܢ ܒܬܪ ܚܘܝ ܠܗܘܢ ܒܪܘܚ ܛܘܦܣܐ ܡܫܡܠܝܐ܀

ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܐܬܛܥܝܘ ܗܘܘ ܕܒܝܬ ܐܕܡ ܡܢ ܕܥܒܪܘ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܠܬܫܡܫܬܐ ܫܡܝܢܝܬܐ: ܕܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܥܡ ܡܠܐܟܐ ܢܫܡܫܘܢ ܗܘܘ: ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܬܫܡܫܬܐ ܕܡܬܚܙܝܐ ܒܐܪܥܐ ܒܕܡܘܬܗ ܕܗܝ ܫܡܝܢܝܬܐ: ܕܠܐ ܢܐܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܐ ܡܢ ܕܐܬܪܥܝ ܡܪܢ: ܟܠ ܡܢ ܕܪܓܝܓ ܡܢ ܒܢܝ ܐܕܡ ܕܢܫܡܫ ܒܫܡܝܐ ܬܘܒ: ܡܚܘܐ ܗܘܐ ܠܗ ܡܪܢ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܘܗܝ ܘܫܒܩ ܠܗ ܠܐܪܥܐ ܘܠܟܠ ܕܡܬܚܙܐ ܠܒܣܬܪܗ: ܘܪܗܛ ܒܡܕܥܐ ܠܩܕܡܘܗܝ

αβ] — 5 β ܘܟܠܡܕܡ. — 12 β in margine notat ܪܫܡ quod om. in textu. — 16 α ܠܬܫܡܫܬܐ et om. ܦܘܩܕܢܐ. — 21 α ܟܠ ܠܗܘܢ.

[1] Cf. Rom. I, 20. Hebr. XI, 3.

ܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡ. ܡܚܘܐ ܠܗ ܕܝܢ ܡܢܐ ܕܝܕܥܗ ܠܗܕܐ ܬܫܡܫܬܐ ܓܠܝܬܐ: ܠܗܝ ܬܫܡܫܬܐ ܟܣܝܬܐ ܘܫܡܝܢܝܬܐ܀

ܬܘܒ ܐܬܚܙܝ ܠܡܘܫܐ ܒܛܘܪܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܘܡܢ ܒܬܪ ܚܘܝ ܠܗ ܬܫܡܫܬܐ ܕܪܘܚܐ: ܘܗܝܕܝܢ ܝܕܥ ܕܢܫܡܫ ܒܪܘܚ ܘܢܚܙܐ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܡ ܡܘܫܐ ܐܦܝܢ ܠܘܩܒܠ ܐܦܝܢ ܐܝܟ ܕܡܡܠܠ ܓܒܪܐ ܥܡ ܚܒܪܗ. ܐܡܪ ܠܗ ܬܘܒ: ܚܘܬ ܚܘܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܒܐܪܥܐ ܦܓܪܢܐܝܬ ܟܠܡܕܡ ܕܚܘܝܬܟ: ܟܠܗ ܬܫܡܫܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܚܘܐ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܦܓܪܢܐܝܬ: ܐܝܟ ܕܚܘܝܬܟ ܠܟ ܐܢܐ ܒܛܘܪܐ ܪܘܚܢܐܝܬ: ܗܟܢܐ ܚܘܐ ܠܗܘܢ ܐܘ ܐܝܬ ܩܕܡܝܬ ܒܦܓܪ ܘܡܢ ܒܬܪ ܒܪܘܚ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܓܝܓܝܢ ܕܢܫܡܫܘܢ ܒܡܫܟܢܐ ܫܡܝܢܐ ܐܠܦ ܐܢܘܢ ܕܢܫܡܫܘܢ ܒܫܡܝܐ. ܘܐܠܝܢ ܕܒܡܫܟܢܐ ܐܪܥܢܐ ܪܓܝܓܝܢ ܚܘܐ ܠܗܘܢ ܕܒܐܪܥܐ ܢܫܡܫܘܢ܀

ܚܙܝܬ ܐܝܟܢ ܚܘܝ ܠܗܘܢ ܡܪܢ ܠܢܒܝܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ: ܘܡܢ ܒܬܪܗ ܝܕܥܘ ܘܢܫܡܥܘܢ ܪܘܚܢܐܝܬ. ܝܘܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܥܡܕܝܢ ܓܡܝܪܐ ܐܝܟ ܕܒܡܚܙܝܬܐ: ܥܕܡܐ ܕܐܦܝܢ ܠܘܩܒܠ ܐܦܝܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ. ܘܟܠ ܠܟܣܘܝܐ ܘܡܐܟܘܠܬܐ ܕܣܢܝܩܝܢ ܓܡܝܪܐ: ܟܠܗ ܕܠܐ ܡܚܬ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܡܢܢܐ: ܡܛܠ ܕܢܚܘܢ ܒܗܘܢ ܟܐܢܐ ܥܒܕܝ ܙܕܩܬܐ.

diem. Cognito autem ministerio manifesto ostendit ei ministerium occultum caeleste.

10. Item apparuit Moysi in monte velut homo et tunc ostendit ei ministerium spirituale et deinde novit spiritu ministrare et videre gloriam Domini omnipotentis sicut scriptum est: *Locutus est Dominus cum Moyse facie ad faciem, sicut loquitur vir cum socio suo.* Porro dixit ei[1]: *Descende, ostende filiis Israel in terra corporea omnia, quae ostendi tibi*[2]: totum ministerium spirituale ostende eis corporaliter; sicut ostendi tibi in monte spiritualiter: sic eis primo corpore dein spiritu tu ostende; in tabernaculo caelesti volentes servire doce in caelo ministrare, et illis, qui in tabernaculo terrestri volunt servire, ostende, ut in terra ministrent.

11. Vides, quomodo ostenderit Dñs quasi homo omnibus prophetis; et tunc noverunt spiritualiter videre et audire. Hodie igitur perfecti velut in speculo baptizantur, donec eum facie ad faciem videant. Et quod perfecti vestitu et victu indigent, totum, quod eis Deus nullum manna demittat, est, ut per eos iusti, eleemosynas facientes vivant. Et quod

αβ] — 13 β om. in textu, notat in marg. ܠܗܘܢ. — 19 β desinit v. ܢܫܡܫܘܢ.

[1] Ex. XXXIII, 11. — [2] Ex. XXV, 9-40.

aerumnas habent, dum perficiuntur — ut se humilient nec se exaltent colaphizat eos Deus; et implorant eum et sanantur. Et quod remedio indigent, quo Adam non indiguit — ut magis adhuc orent et implorent, fecit eos Dñs indigere. His rebus indigent perfecti hodie, quibus Adam non indigebat; et ideo non privantur paradiso spirituali et gloria Adae antiqui, quia Dñs dixit eis : *abundanter adiicientur vobis*[1]; et praestantiores sunt adhuc creatura illa pristinâ, quia a malis vexantur et sustinent; nam si Adam mandatum transgressus non esset, mali non existerent. Et si quis dicat : « Igitur prophetae et iusti, qui ante adventum Dñi erant, ex quibus alii uxores duxerant et alii possessiones possederant, sub maledictione erant? » His nemo quidquam obiiciat, quia sicut eis Dominus dixerat, fecerunt, dum vivebant. Ecce enim Abraham et Sara, postquam cessarunt coïre et corpora eorum concupiscentiae mortua sunt : audito verbo Dei iterum coierunt. Simili modo, si ei Deus dixisset, ut se iuvenis ab uxore sua sanctificaret, sanctificasset se; aut ut se ipsum exinaniret, exinanisset se. Abraham autem recipie-

ܘܟܪ̈ܝܬܐ ܕܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܟܕ ܡܬܓܡܪܝܢ: ܡܛܠ ܕܢܬܡܟܟܘܢ ܘܠܐ ܢܬܪܘܪܒܘܢ. ܡܩܦܚ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ: ܘܒܥܝܢ ܠܗ ܘܡܬܐܣܝܢ. ܘܡܣܬܢܩܝܢ ܥܠ ܐܣܝܘܬܐ ܕܐܕܡ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ ܠܗ̇: ܡܛܠ ܕܢܨܠܘܢ ܝܬܝܪ ܘܢܬܟܫܦܘܢ ܡܢܗ: ܐܣܢܩ ܐܢܘܢ ܡܪܢ. ܒܗܠܝܢ ܐܝܟ ܓܡܝܪ̈ܐ ܡܣܬܢܩܝܢ ܝܘܡܢܐ ܕܐܕܡ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ. ܘܒܗܕܐ ܠܐ ܡܬܓܠܙܝܢ ܡܢ ܦܪܕܝܣܐ ܪܘܚܢܐ: ܘܡܢ ܫܘܒܚܗ ܕܐܕܡ ܩܕܡܝܐ: ܡܛܠ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܪܢ: ܕܡܢ ܝܬܝܪ ܢܬܬܘܣܦܢ ܠܟܘܢ. ܘܡܝܬܪܝܢ ܐܦ ܡܢ ܗܘ ܒܪܝܬܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ: ܕܚܫܝܢ ܘܡܣܬܝܒܪܝܢ ܡܢ ܒܝܫ̈ܬܐ: ܕܐܠܘ ܐܕܡ ܠܐ ܥܒܪ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܠܐ ܗܘܝ ܗܘܘ ܒܝܫ̈ܬܐ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ: ܕܟܝܢܐ ܗܟܝܠ ܢܒܝ̈ܐ ܘܙܕܝܩ̈ܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ: ܕܡܢܗܘܢ ܢܣܒܘ ܢܫ̈ܐ ܘܡܢܗܘܢ ܩܢܘ ܩܢܝܢ̈ܐ: ܬܚܝܬ ܠܘܛܬܐ ܗܘܘ܀ ܥܠ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܡܕܡ: ܕܐܝܟ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܪܢܐ: ܗܟܢ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܚܝܝܢ ܗܘܘ. ܗܐ ܓܝܪ ܐܒܪܗܡ ܘܣܪܐ ܡܢ ܕܒܛܠܘ ܡܢ ܡܫܡܫܬܐ ܘܡܝܬܘ ܦܓܪ̈ܝܗܘܢ ܡܢ ܪܓܬܐ: ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܬܘܒ ܐܫܬܡܫܘ. ܗܟܢ ܐܠܘ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܗܐ ܕܢܬܩܕܫ ܡܢ ܐܢܬܬܗ ܟܕ ܛܠܐ: ܡܬܩܕܫ ܗܘܐ: ܐܘ ܕܢܣܬܪܩ ܡܣܬܪܩ ܗܘܐ.

[1] Matth. vi, 33; Luc. xii, 31.

α] —

ܘܡܩܒܠ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܒܪܗܡ ܠܡܣܟܢ̈ܐ ܐܦܢ ܕܐܦܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬ ܐܠܗܐ. ܘܡܬܕܡܐ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ: ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܥܠ ܛܒ̈ܐ ܘܥܠ ܒܝܫ̈ܐ. ܥܠ ܛܒ̈ܐ ܓܝܪ ܟܠܢܫ ܡܬܪܚܡ: ܥܠ ܒܝܫ̈ܐ ܕܝܢ: ܐܠܐ ܐܢ ܕܣܓܝܐܐ ܚܘܒܗ ܐܝܟ ܕܡܪܢ: ܠܐ ܡܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܡܢܝܐ ܕܥܠ ܦܪܫܐ ܕܢܦܫܐ ܕܠܐ ܗܘܬ ܕܡܐ܀

α] —

bat egenos, etiam illos, qui ne existere quidem Deum crediderunt, et imitatus est Deum, qui caritatem suam oriri facit super bonos et malos. Bonorum enim quisque miseretur; malorum autem, nisi dilectio eius magna sit, sicut Dñi, non miseretur.

Desinit sermo vigesimus octavus de propositione, quod anima non sit sanguis.

ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܫܥܐ ܕܥܠ ܫܘܥܒܕ ܦܓܪܐ

SERMO VIGESIMUS NONUS

DE CASTIGATIONE CORPORIS

[illegible]

1. *Corpus* nempe *meum castigo et subigo*, dicit Paulus, *ne forte ego, qui aliis praedicavi, ego ipse reprobus fiam*[1]. Facio scilicet corpus meum servum et castigo illud, nec ei dabo iuxta voluntatem suam vestes et caligas induere et nutriri et requiescere, nec ei dabo honorari, sicut velit, nec dormire in honore, sed subigo illud, ait, fame et siti et nuditate et vigiliis et lassitudine et abnegatione et macie et ieiunio multo et oratione multa et obsecratione et clamore vehementi et lacrimis plurimis et acribus et humilitate et sufferentia et longanimitate. Et subigo, ait, personam meam, ut servi instar omnes honoret et coram omnibus surgat et in salutando omnes praeveniat et caput coram omnibus inclinet. Faciam, ait, eam currere pedibus suis tamquam servum et ire et reconciliare inimicos suos, etiamsi non deliquerit in eos, et caput inclinare coram minore se, sicut inclinavit Dñs caput suum coram Ioanne et ab eo baptizatus est, quamquam is minor fuit ipso nec illo opus habuit; et maior a minore se benedictionem accepit, qui opus plasmaque suum erat, ut nobis magister fieret, ut similiter faceremus ei, qui nobis minor est et indiget nobis, sicut Ioannes indigebat Dño. Et faciam corpus meum lavare pedes inimicorum suorum et salutare homicidas suos, sicut Dñs salutavit Iscariotam et oravit pro homicidis suis. Et faciam illud vocare homines « pater mi » et « mater mea » et « fratres mei » et « sorores meae » et « filii mei » et « filiae meae » et « domini mei » et « parentes mei » sicut Dominus servos suos appellavit : « fratres mei ». Dixit enim : *Annuntiabo nomen tuum fratribus meis*[1]. Et iterum dixit Iscariotae : *Cur venisti amice mi*[2]? Si igitur traditorem suum appellat « amice »,

[illegible]

Eαβδ] — Titulus E [illegible] reliqua ut in textu; β [illegible] ita et δ excepto [illegible] quod om. — 2 αβδ [illegible]. — 3 δ [illegible]. — 6 αβ [illegible] δ [illegible]. — *Ib.* αδ [illegible]. — 8 α [illegible]. — 10 δ [illegible]. — 11 δ [illegible].

[1] I Cor. IX, 27.

Eαβδ] — 2 δ [illegible]. — 3 δ [illegible] αβ om. [illegible]. — 4 αβδ [illegible]. — 8 αβδ [illegible]. — 9 δ add. [illegible] sed corrigendo delevit [illegible]. — *Ib.* αβδ [illegible]. — 10 δ [illegible]. — 18 δ add. [illegible]. — 23 β [illegible]. — 24 δ [illegible].

[1] Ps. XXII, 22. — [2] Matth. XXVI, 50.

amicos suos, quaeso, quomodo appellabat? et quomodo eos, qui se ipsos pro ipso tradiderunt? Ducam, inquit, illud, quo non vult, ad eos, qui odio habent et confodiunt illud, sicut ibat Dñs docturus crucifigentes se osoresque suos. Faciam, ait, illud, tamquam servum omnium visitare servum servorum, quemadmodum visitavit Dñs malos et protervos improperantes sibi et sicut visitavit Deus plebem suam quam plurimum, qui audacter malefecerunt et occiderunt et oderunt eum gratis, sicut scriptum est in Testamento vetere : *Oderunt me gratis*[1] et sicut scriptum est in Evangelio : *Ad suos venit et sui eum non receperunt; qui autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri*[2]. Propterea scripsit nobis Paulus : Iudicate corpora vestra et tunc manducate corpus Domini et bibite sanguinem eius. Qui non castigat, inquit, corpus suum nec iudicat nec subiicit illud, quoad subigatur et obediat, et tunc manducat corpus Dñi et bibit sanguinem eius, *in condemnationem, inquit, manducat et bi-*

ܘܟܠ ܠܡܫܠܡܢܘܗܝ ܗܟܢܐ ܩܪܐ: ܠܪܚܡܘܗܝ ܟܕ ܐܡܪ ܗܘܐ: ܘܐܝܟܢܐ ܠܗܠܝܢ ܕܡܘܬܗ ܢܦܫܗܘܢ ܡܛܠܬܗ܀ ܡܘܒܠ ܐܢܐ ܠܗ ܐܡܪ ܠܐܝܟܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܠܘܬ ܣܢܐܝܗ ܘܕܩܪܝܢ ܐܝܟܢ ܕܐܙܠ ܠܗ. ܐܝܟ ܕܐܙܠ ܗܘܐ ܡܪܢ ܘܡܠܦ ܠܙܩܘܦܘܗܝ ܘܠܣܢܐܝܗ. ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ ܐܡܪ ܕܢܣܥܘܪ ܠܥܒܕܐ ܕܟܠ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕܐ: ܐܝܟ ܕܣܥܪ ܡܪܢ ܠܒܝܫܐ ܘܠܡܨܚܢܐ ܡܚܣܕܢܘܗܝ. ܘܐܝܟ ܕܣܥܪ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ ܠܗܘܢ: ܕܗܠܝܢ ܐܡܪܚܘ ܒܒܝܫܬܐ ܘܩܛܠܘܗܝ ܘܣܢܐܘܗܝ ܡܓܢ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܕܝܬܩܐ ܥܬܝܩܬܐ ܕܣܢܐܘܢܝ ܡܓܢ: ܘܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ: ܕܠܕܝܠܗ ܐܬܐ ܘܕܝܠܗ ܠܐ ܩܒܠܘܗܝ. ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܩܒܠܘܗܝ: ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܬܒ ܠܢ ܗܘ ܦܘܠܘܣ: ܕܕܘܢܘ ܦܓܪܝܟܘܢ ܘܗܝܕܝܢ ܐܟܠܘ ܦܓܪܗ ܕܡܪܢ ܘܐܫܬܘ ܕܡܗ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܐܡܪ ܪܕܐ ܦܓܪܗ ܘܕܐܢ ܠܗ ܘܡܫܥܒܕ ܠܗ ܥܕܡܐ ܕܡܫܬܥܒܕ ܠܗ ܘܡܫܬܡܥ ܠܗ: ܘܗܝܕܝܢ ܐܟܠ ܦܓܪܗ ܕܡܪܢ ܘܫܬܐ ܕܡܗ: ܠܚܝܒܘܬܐ ܗܘ ܐܡܪ ܐܟܠ ܘܫܬܐ. ܘܡܛܠ ܐܡܪ ܕܠܐ ܕܐܢܝܢ ܐܢܬܘܢ

Eαβδ] — 1 α ܡܫܠܡܢܘܗܝ. — 3 E ܠܗܠܝܢ ܕܐܝܟ. — *Ib.* β ܐܡܪ [ܐܡܪ. — 10 αβ ܘܐܝܟ [ܘܐܝܟ. — 11 δ in textu om. in margine notat ܠܗܘܢ. — *Ib.* δ ܒܒܝܫܬܐ. — 13 α ܒܕܝܬܩܐ. — *Ib.* δ ܥܬܝܩܬܐ ܕܣܢܐܘܢܝ. — *Ib.* δ ܘܣܢܐܘܗܝ αβ ܘܣܢܐܘܗܝ. — 15 β ܘܕܝܠܗ. — 17 α ܢܗܘܘܢ. — 18 δ *purificate* ܕܕܘ [ܕܕܘܢܘ. — 19 δ ܘܐܫܬܘ — 20 β ܠܝ ܐܡܪ. — *Ib.* δ ܠܝ. — 22 β ܘܫܬܐ ܕܡܗ ܠܗ ܘܡܫܬܡܥ. — 21 δ ܘܫܬܐ.

[1] Ps. xxxv, 19. — [2] Joh. i, 11.

ܦܓܪܝܟܘܢ ܡܢ ܡܐܟܠܬܐ ܘܠܐ ܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܪܢ ܕܢܦܪܩܟܘܢ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܓܝܐܝܢ ܒܟܘܢ ܟܪܝܗܐ ܘܡܚܝܠܐ: ܘܣܓܝܐܐ ܕܕܡܟܝܢ ܘܣܓܝܐܐ ܪܘܝܢ ܘܡܠܥܘܥܝܢ ܘܡܙܢܝܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܕܐܢܝܢ ܢܦܫܗܘܢ ܘܡܪܕܝܢ ܦܓܪܝܗܘܢ܀

ܐܦ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ ܐܬܡܚܠܛܬ ܒܗܘܢ ܒܒܢܝܢܫܐ ܒܥܒܪ ܦܘܩܕܢܐ ܘܢܓܕܐ ܠܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܕܦܘܡܝܬܐ ܘܕܪܚܡܬܐ: ܘܕܪܡܘܬܐ ܘܕܫܘܒܗܪܐ: ܘܕܦܘܢܩܐ ܘܕܐܪܓܬܐ ܕܪܓܝܓ ܪܓܝܓ: ܘܕܥܠܘܒܘܬܐ ܘܕܦܚܙܘܬܐ: ܘܕܪܘܝܘܬܐ ܘܕܓܘܚܟܐ ܘܕܡܫܚܬܐ: ܐܠܐ ܐܦ ܗܘ ܡܣܝܡܢܗܘܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܪܚܡ ܗܘ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܬܚܬܝܬܐ: ܐܝܟ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ ܡܛܠܬܗܘܢ ܕܒܗܘܢ ܐܫܬܡܥܘ ܒܢܝܢܫܐ ܠܚܛܝܬܐ ܒܨܒܝܢܗܘܢ. ܐܦ ܗܝ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ ܡܛܠ ܕܝܕܥܐ ܕܚܕܝܐ ܒܗܘܢ ܟܝܢܢ ܒܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܢܓܕܐ ܠܢ ܕܢܐܙܠ ܒܬܪܗܘܢ ܕܒܗܘ ܡܕܡ ܕܪܚܡܝܢ ܒܢܝܢܫܐ ܢܬܛܥܘܢ ܟܕ ܚܕܝܢ: ܕܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܕܡ ܐܝܬܝܗܝܢ ܒܬܪ ܡܕܡ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗ. ܘܐܠܘ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܕܗܘܐ ܠܗ ܦܓܪܢ ܫܘܬܦܐ ܠܚܛܝܬܐ: ܘܡܬܟܬܫ ܐܡܪ ܗܘ ܢܫܡܬܐ ܕܚܝܐ ܩܠܝܠܐ ܕܐܝܬ ܒܪܥܝܢܢ: ܘܨܒܐ ܕܢܩܛܠܢ ܐܡܪ ܚܛܝܬܐ ܥܠ ܟܠܗ ܕܠܐ

bit. Et quia non abiudicatis, ait, corpora vestra a cibis, nec oratis ad Dñum, ut vos liberet : *ideo multi sunt inter vos aegroti et infirmi et multi, qui dormiunt*[1], et multi, qui ebrii et gulosi et libidinosi sunt, quia se non diiudicant nec corpora sua castigant.

2. Quamquam enim peccatum commixtum est cum hominibus propter transgressionem mandati eosque trahit ad opera garrulitatis et libidinis et elationis et superbiae et delectationis et cupidinum diversarum et oppressionis et lasciviae et ebrietatis et risus et iocorum : attamen homines ipsi diligunt opera illa inferiora, sicut ab initio ob ea ipsa homines sponte obedierunt peccato. Ipsum enim peccatum, cum sciat naturam nostram de istis operibus gaudere, trahit nos, ut ea sequamur, ut eo ipso quod homines diligunt, decipiantur, dum gaudent, quod sine ulla lucta sequantur id, quod diligunt. Et nisi Paulus novisset ipsum corpus nostrum socium fieri peccato et luctari cum illo modico spiraculo vitae, quod est in mente nostra, et velle nos una cum peccato penitus occidere, ne ad domum vitae redeamus : non dixisset :

Eαβδ] — 2 δ ܕܢܦܪܩܟܘܢ. — *Ib.* α ܡܛܠܗܕܐ. — 3 β ܣܓܝܐܝܢ. — 8 β ܐܢܫ ܒܒܢܝ. — 9 δ opera *vesaniae* ܘܕܦܘܡܝܬܐ [ܘܕܦܘܡܝܬܐ. — 10 αβδ ܘܕܐܪܓܬܐ. — 11 α ܘܕܪܘܝܘܬܐ [ܘܕܪܘܝܘܬܐ. — 12 δ ܡܣܝܡܢܗܘܢ (sic). — 13 δ ܐܢܫ ܒܢܝ. — *Ib.* δ ܠܗܘܢ [ܠܗܠܝܢ. — 14 αδ ܒܪܫܝܬ. — 15 δ om. ܒܨܒܝܢܗܘܢ. — *Ib.* α ܐܢܫ ܒܢܝ δ *propter passiones* ܒܚܫܐ. — 18 δ ܕܢܐܙܠ. — 19 β ܢܬܛܥܘܢ. — 21 δ ܘܐܠܘ. — 22 δ om. ܠܗ. — 23 β ܘܡܬܟܬܫ.

[1] I Cor. xi, 27-30.

Corpus meum castigo[1], ne me submergat cum peccato, quod cum homine intrinsecus et extrinsecus luctatur, hoc cognatique eius : spiritus immundi. Sicut igitur scriptum est[2] : *concupivit* cibum (hoc est libidinem et delicias) ita is, qui Dñum in se habitare vult, affligit corpus suum et servit Dño per illos fructus spiritus, qui in Apostolo conscripti sunt[3], et custodit se ab illis operibus carnis, quae scripto mandavit[4]. Corpus enim, cui peccatum commixtum est, in operibus carnis sibi complacet et Spiritus Dei in fructibus suis sibi complacet. Vides, quomodo praecipiat nobis Paulus, ut nos diiudicemus, quoad orta in nobis virtute praecepta eius observemus et Dño conformes fiamus.

3. Vide, filii, et intellige, quanta virtus lateat in laudibus Dñi. Et nos ea quasi ex consuetudine recitamus, non quasi ex passione. Ideo verba Dei nulla opera bona in nobis producunt, quia non damus eis locum in anima nostra, ut in nobis radicem figant. Nam etiam ethnici, si velint, discunt verba Dñi, quasi ex consuetudine, quamquam in domo idolorum suorum serviunt et voluntatem daemonum faciunt. Quando

[illegible]

Exβδ] — 1 δ [illegible]. — *Ib.* δ [illegible]. — 2 δ *ne me otiosum reddat* [illegible]. — 3 β *ne me submergat peccatum* [illegible]. — 6 β [illegible]. — 7 δ [illegible] (?) [illegible]. — 8 α *animam suam* [illegible]. — 16 Desinit β [illegible]. — 19 α [illegible] δ [illegible]. — 20 α [illegible]. — 22 δ [illegible]. — *Ib.* Eδ [illegible]. — 25 δ [illegible].

[1] Cor. IX, 27. — [2] Gen. III, 6. — [3] Gal. V, 22. — [4] Gal. V, 19 sq.

[illegible]

enim aliquis ex nobis fratrem suum psalmum docet eique dicit : *quiesce ab ira, quiesce a furore*[1] et docens non recogitat nec discipulus intelligit, quid se magister doceat : nonne in consuetudine versamur, non in passione et scientia? Et quia non facimus, quod dicimus, par est[2] nos ignorare illud. Hanc ob rem dicit Propheta : *Meditabor in corde meo et dicam ore meo et auditam faciam vocem meam*[3]; hoc est, novi, quod dixi. *Sicut cervus*, inquit, *qui clamat ad fontem aquae, sic etiam anima mea clamat ad te, Domine. Et sitit anima mea ad te, Deus vive! Quando veniam et videbo faciem tuam*[4]? Nec sumus, sicut docemus, nec ea perficere scimus, nec dicimus, si quis nobis in memoriam revocat ita decere nos facere : « utique » ! Nonne sicut cymbalum mortuum; in quo anima viva non est, pulsant nos verba Dei et nos ex consuetudine discimus, non ex passione scientiaque interna? Quando dicimus : *Cor malum recessit a nobis et malum nescimus*[5] et nos mutuo odio habemus, ut ne verbum oris quidem aut salutationem labiorum invicem reddamus et quandoque foenora pessima in-

Exαδ] — 2 δ [illegible]. — *Ib.* δ [illegible]. — 4 Eδ om. [illegible]. — *Ib.* δ [illegible]. — 8 δ om. in textu in margine notat [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 10 δ [illegible]. — *Ib.* δ [illegible]. — 13 δ [illegible]. — 16 δ [illegible]. — 17 αδ [illegible]. — *Ib.* δ [illegible] (sic) [illegible]. — 18 E [illegible]. — 19 E [illegible]. — *Ib.* α om. [illegible]. — 20 α [illegible] δ [illegible]. — 21 δ [illegible]. — 22 δ [illegible]. — *Ib.* δ [illegible] et om. [illegible]. — 24 αδ [illegible].

[1] Ps. XXXVII, 8. — [2] [illegible] significat *par, idem ac*; v. *Al-lobâb* auctore P. Cardahi, Beryti, 1887, pag. 376[a]. — [3] Ps. LXXVII, 6. — [4] Ps. XLII, 2 seq. — [5] Ps. CI, 3 seq.

vicem rependamus et alter alteri mala retribuamus : nonne veritas latet scitum nostrum, adeo ut verba illa ne discendo quidam discamus et alios quasi ex consuetudine doceamus : *Humiliavi animam meam ieiunio et oratione et feci vestimentum meum cilicium*[1] et *cineres tamquam panem manducavi*[2] et *genua mea infirmata sunt propter ieiunium et emarcuit caro mea* [carens] *oleo*[3], *peregrinus factus sum fratribus meis et alienus filiis matris meae*[4] et *homines, quibus mundus dignus non erat*[5], *pelles agnorum et caprarum induebant*[6] nec quidquam habebant in hoc saeculo caduco. Et nos, qui haec alios docemus, nos ipsos non instruimus, sed carnes manducamus et vinum bibimus indecenter, dum socii nostri antiqui cineres manducabant et lacrymas suas cum fletu bibebant. Et nos induti sumus vestibus ornatis et nos ad concupiscentiam carnis nostrae exornamus, dum socii nostri antiqui pelles caprarum induebant ciliciaque foeda. Et divitias possidemus et domini sumus familiae Patris et tumore inflamur[7] contra peregrinos, dum socii nostri facti sunt pere-

ܘܐܦ ܣܘܟܠܐ ܕܒܝ̈ܫܬܐ ܢܦܪܘܥ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܘܢܦܪܘܥ ܒܝ̈ܫܬܐ ܚܕ ܠܚܕ: ܠܐ ܗܘܐ ܐܠܐ ܡܛܫܝܐ ܠܗ ܫܪܪܐ ܡܢ ܡܕܥܢ: ܐܝܟ ܕܐܦܠܐ ܡܠܦ̈ܝܢ ܢܠܦ ܚܢܢ ܠܗܝܢ ܡ̈ܠܐ: ܘܐܝܟ ܕܒܥܝܕܐ ܡܠܦܝܢ ܠܐܚܪ̈ܢܐ: ܕܡܟܟܬ ܢܦܫܝ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ: ܘܥܒܕܬ ܠܒܘܫܝ ܣܩܐ: ܘܩܛܡܐ ܐܝܟ ܠܚܡܐ ܐܟܠܬ. ܘܒܘܪ̈ܟܝ ܟܫܠ ܡܢ ܨܘܡܐ ܘܒܣܪܝ ܝܒܫ ܡܢ ܡܫܚܐ. ܘܢܘܟܪܝܐ ܗܘܝܬ ܠܐܚܝ̈ ܘܐܟܣܢܝܐ ܠܒܢܝ̈ ܐܡܝ. ܘܐܢܫܐ ܕܥܠܡܐ ܠܐ ܫܘܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ: ܡܫܟ̈ܐ ܕܐܡܪ̈ܐ ܘܕܓܕ̈ܝܐ ܠܒܝܫܝܢ ܗܘܘ: ܘܠܐ ܡܕܡ ܩܢܝܢ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܥܒܪ. ܚܢܢ ܕܡܠܦܝܢ ܚܢܢ ܗܠܝܢ ܠܐܚܪ̈ܢܐ: ܠܢܦܫܢ ܠܐ ܡܠܦܝܢ: ܐܠܐ ܐܟܠܝܢ ܚܢܢ ܒܣܪܐ ܘܫܬܝܢ ܚܢܢ ܚܡܪܐ ܕܠܐ ܒܦܟܝܗܘܬܐ: ܟܕ ܚܒܪ̈ܝܢ ܩܕܡ̈ܝܐ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܛܡܐ: ܘܫܬܝܢ ܗܘܘ ܕܡܥ̈ܝܗܘܢ ܒܒܟܝܐ. ܘܠܒܝܫܝܢ ܚܢܢ ܡܐܢ̈ܐ ܡܨܒܬ̈ܐ ܘܡܬܦܢܩܝܢ ܚܢܢ ܠܪܓܬܐ ܕܒܣܪܢ. ܟܕ ܚܒܪ̈ܝܢ ܩܕܡ̈ܝܐ ܡܫܟ̈ܐ ܕܓܕ̈ܝܐ ܠܒܝܫܝܢ ܗܘܘ ܘܣܩ̈ܐ ܡܣܠܝ̈ܐ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܢܟ̈ܣܐ ܘܡܪ̈ܝܢ ܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܒܐ. ܘܡܬܬܪܝܡܝܢ ܚܢܢ ܥܠ ܐܟܣܢܝ̈ܐ ܟܕ ܚܒܪ̈ܝܢ ܩܕܡ̈ܝܐ ܗܘܘ ܢܘܟܪ̈ܝܐ

ܘܐܟܣܢܝ̈ܐ ܠܐܚܝ̈ܗܘܢ ܘܠܐܒܗ̈ܝܗܘܢ ܘܠܐ ܩܢܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ ܒܗ ܒܥܠܡܐ: ܠܒܪ ܡܢ ܣܝܒܪܬܐ ܣܢܝܩܬܐ ܘܠܒܘܫܐ ܒܨܝܪܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܠܦ̈ܢܝܢ ܩܕܡ̈ܝܐ ܒܣܝܢ ܗܘܘ ܘܡܟܝܟܝܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܘܚܢܢ ܒܥܝܢ ܚܢܢ ܕܢܬܪܝܡ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܗܢܘܢ ܗܠܟܘ ܒܐܘܠܨܢ̈ܐ: ܘܚܢܢ ܨܒܝܢ ܕܢܗܠܟ ܒܪܘܝܚܐ ܘܒܦܘܢܩ̈ܐ. ܐܢ ܕܐܡܪܝܢ ܚܢܢ ܗܠܝܢ ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ: ܠܐ ܫܘܐ ܕܠܐ ܐܠܦܢ: ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܡܢܐ ܐܠܦܢ. ܡܛܠܗܢܐ ܐܡܪ: ܛܘܒܘܗܝ ܠܥܡܐ ܕܝܕܥ ܫܘܒܚܟ. ܡܪܝܐ ܒܢܘܗܪܐ ܕܐܦܝܟ ܢܗܠܟܘܢ: ܘܒܫܡܟ ܢܕܘܨܘܢ ܟܠܝܘܡ: ܘܒܙܕܝܩܘܬܟ ܢܬܪܝܡܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܘܒܚܐ ܕܥܘܫܢܢ ܐܢܬ ܗܘ: ܘܒܨܒܝܢܟ ܬܬܪܝܡ ܩܪܢܢ. ܚܙܝܬ ܕܐܠܘ ܝܕܥܝܢ ܘܥܒܕܝܢ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ: ܟܒܪ ܗܘܝܢ ܡܗܠܟܝܢ ܒܢܘܗܪܐ ܕܐܦܘܗܝ: ܘܕܝܨܝܢ ܒܦܘܪܩܢܐ ܕܫܡܗ: ܘܡܬܬܪܝܡܐ ܩܪܢܢ ܒܙܟܘܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܣܓܕܝܢ ܚܢܢ ܠܗ܀

ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ̈ ܒܢܝܚܘܬܗ ܘܒܡܟܝܟܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ: ܕܬܩܝܡܘܢ ܦܓܪ̈ܝܟܘܢ ܕܒܚܬܐ ܚܝܬܐ ܘܩܕܝܫܬܐ

grini et alieni fratribus parentibusque suis nec quidquam habebant in hoc saeculo praeter victum vilem vestesque abiectas. Et doctores isti nostri antiqui despectiores et humiliores erant omnibus hominibus[1] et nos exaltari volumus super omnes homines. Illi in tribulationibus ambulaverunt et nos in relaxatione ambulare volumus deliciisque. Si igitur de his loquimur, nec ea facimus : nonne par est nos non didicisse, cum nesciamus, quid didicerimus? Ideo dixit : *Beatus populus, qui novit laudes tuas. Domine in lumine vultus tui ambulabunt et in nomine tuo exultabunt quotidie et in iustitia tua exaltabuntur, quia gloria fortitudinis nostrae tu es et in voluntate tua exaltabitur cornu nostrum*[2]. Vides, si novissemus et fecissemus laudes Domini, forsitan ambularemus in lumine vultus eius et exultaremus in salute nominis eius et exaltaretur cornu nostrum victoriâ iustitiae Dñi Iesu Christi, quem adoramus.

4. *Obsecro vos, fratres, per mansuetudinem et humilitatem Christi, ut exhibeatis corpora vestra hostiam vivam et sanctam et acceptabilem per*

Eαδ] — 1 δ ܘܬܡܟܟ. — 3 α ܕܩܛܡ [ܩܛܡܐ]. — 4 αδ ܡܠܦܝܢ. — *Ib.* α ܠܐܚܪ̈ܢܐ. — 7 δ om. ܐܝܟ ܠܚܡܐ. — *Ib.* E ܘܒܘܪܟܝ δ ܘܒܘܪܟܝ α ܘܒܘܪ̈ܟܝ. — 10 δ ܘܐܢܫܐ. — 13 αδ ܕܡܠܦܝܢ. — 15 αδ ܐܟܠܝܢ. — *Ib.* αδ ܘܫܬܝܢ. — 18 α ܡܐܢ̈ܐ. — 19 α ...ܘܡܬܦܢܩܝܢ δ ܘܡܬܦܢܩܝܢ. — 20 δ ܘܣܩ̈ܐ et om. in textu, notat vero in margine ܡܣܠܝ̈ܐ. — 22 αδ ܘܡܬܬܪܝܡܝܢ.

[1] Ps. LXIX, 11 seq. — [2] Ps. CII, 9. — [3] Ps. CIX, 24. — [4] Ps. LXIX, 9. — [5] Hebr. XI, 38. — [6] *Ib.* v. 37. — [7] In textu ܘܡܬܦܢܩܝܢ ܚܢܢ quod sensu literali significat : *et nos recreamur*, attamen ipso contextu exploditur; puto legendum esse ܘܡܬܦܫܩܝܢ ܚܢܢ, sicut in translatione conieci.

Eαβδ] — 4 δ ܡܠܦܢܝܢ. — 5 δ add. ܗܘܘ [ܘܡܟܝܟܝܢ]. — *Ib.* α ܐܢܫܐ ܒܢܝ̈. — 6 δ ܒܥܝܢ (?). — *Ib.* αδ ܕܢܬܪܝܡ. 8 δ ܒܪܘܝܚܐ. α ܒܪܘܝܚܘܬܐ — 9 αδ ܘܐܡܪܝܢ. — *Ib.* α ܐܡܪ [ܕܠܐ. — 10 δ ܝܕܥܝܢ. — *Ib.* α ܡܠܦܢ. — 11 αδ ܗܘ ܡܛܠ. — — 13 δ ܢܕܘܨ. — 14 αδ ܟܠ ܝܘܡ. — *Ib.* αδ ܘܒܙܕܝܩܘܬܟ. — 16 α ܚܙܝܬ. — *Ib.* δ ܘ ܕܐܠܘ (sic). — 17 α ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܝܢ. — 18 α ܗܘܝܢ ܘܕܝܨܝܢ. — 19 αδ ܘܡܬܬܪܝܡܐ. — 21 αδ ܣܓܕܝܢ. — 22 Incipit β praemisso *post pauca* ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܡܠܐ. — *Ib.* β om. in textu, notat in margine ܐܢܐ. — 23 β ܘܐܦ ܒܡܟܝܟܘܬܗ.

[1] Cf. Hermae *Past.*, Mand. VIII, 11 : ἐνδεέστερον γίνεσθαι πάντων ἀνθρώπων. — [2] Ps. LXXXIX, 15 seqq.

ministerium rationale[1]. Quod enim occisum est, hostia appellatur : vivum etenim non appellatur. Nos autem, quia viventes occisi sumus, appellamur hostia vivens. Tribulatio enim famis et sitis et, *ut homo cum pondere comedat panem et salem et cum mensura bibat aquam et crucifigatur contra panem et aquam nec satiatus sit*[2], iuxta similitudinem, qua Ezechiel comedit et bibit cum pondere et mensura et affligebatur fame et siti nec satiatus est — et ut atteratur oratione et humilitate et scientia spirituali : haec sunt flagella et mors corporis[3].

5. Audite, fratres, et intelligite ieiunia multifaria esse, quae a Deo hominibus praecipiuntur, ut ieiunantes adiuventur et se humiliantes proficiant. Igitur quicunque ieiunet a cibis omnibus et recedat a malis omnibus et omnia bona opera faciat : ieiunium eius perfectum esse constat. Porro si panem tantum aquamque manducet, ulterius proficit. Et si quis panem cum pondere comedat et aquam cum mensurâ bibat,

[illegible]

Eαβδ] — 3 δ [illegible] — 4 αβδ [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 5 βδ [illegible]. — 9 α [illegible]. — 10 δ add. *aquam* [illegible]. — 12 αβ *torqueat se* [illegible]. — *Ib.* β [illegible]. — 13 αβ *et lacrimis spiritualibus* [illegible]. — 19 αβδ [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 20 α [illegible]. — 23 β add. *ieiunium eius* [illegible].

[1] Rom. xii, 1. — [2] Ez. iv, 16. — [3] De fragmento simili, quod exstat in Cod. Add. 17,193 fol. 3 et Eusebio, monacho cuidam adscribitur, vide Introductionis cap. I, ubi Operis codicibus descriptis de hoc quoque fragmento fusius disseritur.

[illegible]

ita ut ne pane quidem arido nec aqua frigida satietur, ulterius proficit et mundatur. Et si super panem suum cineres spargens comedat, sicut scriptum est: *Cineres tamquam panem meum manducavi*[1], se coram omnibus humilians et pacem cum omnibus iniens, his valde atterit corpus suum et spiritus eius confortatur in Dño et miserebitur eius et salvabit eum. Et si ieiunaverit a vestibus praestantioribus et ab omnibus, quae possidet, et se exinanierit et sanctificaverit et sine sollicitudine fuerit et mens eius in Dño versata erit omni tempore, diu noctuque : cito liberat eum Dñs perficitque. Ciborum enim multorum et vestimentorum praestantiorum causa baiulant homines sollicitudines et suffocantur et restant a Deo et fructuum expertes fiunt.

6. Sicut igitur respectu ciborum multifaria dantur ieiunia; sic etiam homines, qui incapaces sunt ieiuniorum, quae dixi, et in matrimonio constituti sunt, quando solvunt vincula iniquitatis et rumpunt compedes fraudulentiae et subactos libertati redimunt : ieiunando ieiunant, sicut scriptum est[2] acceptius esse ieiunium tale coram Deo, ut quis a

Eαβδ] — 1 δ [illegible]. — 6 α [illegible]. — 8 β [illegible]. — 14 δ [illegible] 2°. — 19 α [illegible]. — 20 β [illegible] (?). — 23 αβ [illegible]. — 26 δ [illegible].

[1] Ps. cii, 10. — [2] Is. lviii, 6 seqq.

malis [operibus] recedat et cibos comedat, quam si quis cibis ieiunet et malum operetur. Et si quis a malo recedat et eleemosynas faciat et afflictos liberet et egenos relaxet : ulterius proficit et crescit ieiunio suo, etiamsi comedat et bibat abunde et vestes induat honeste et divitias possideat et in matrimonio iusto versetur. Ieiunium enim et oratio hominem a malis retinent eumque hortantur, ut benefaciat. Qui itaque ab omnibus malis recedit et se exinanit et sanctificat et illa ieiunat ieiunia, quae supra dixi, qui facit sic : ieiunat mundo et potest orare et observare praecepta Dñi et Dñs dat ei virtutem, iuxta voluntatem suam magnam et acceptam et perfectam fieri [1].

7. Igitur, sicut ieiunia multifaria sunt, sic dantur etiam multimodae deliciae, quae ieiunia multifaria solvunt. Quemadmodum is, qui se avide praecipitat ad cibos multos et res vinolentas plurimas et avide manducat et intemperanter bibit, delectando delectatur et luxuriando reus fit : ita is, qui voluntatem suam facit in furore suo, delectando delectatur et fit reus. Et qui

[illegible]

Eαβδ̄] — 2 δ̄ perperam add. [illegible]. — 3 δ̄ [illegible]. — *Ib.* δ̄ [illegible]. — 6 α [illegible]. — *Ib.* δ̄ [illegible]. — 7 δ̄ om. [illegible]. — 19 αβδ̄ [illegible]. — 22 β [illegible]. — 24 δ̄ om. [illegible].

[1] Rom. XII, 2.

[illegible]

voluntatem suam facit in adulterio et is, qui voluntatem suam facit in vestimentis exquisitis et se exornat ad concupiscentiam carnis suae, delectando delectatur et fit reus [1]. Et affluentes deliciis non possunt cognoscere veritatem, nec liberi sunt, sed etiamsi benefecerint, dum deliciis dant operam, minimi sunt et forsitan vix velut servi erunt in mansione Dñi, non velut libertini, aut filii, aut heredes. Et qui furatur aut rapit aut praedatur aut iniustitiam committit, delectando delectatur et fit reus. Et superbia, libidine, inimicitia, comessatione, iocis, loquelis, risu, consuetudinibus malis delectatione delectatur homo et condemnatur. Et hariolatione, homicidio, mendacio delectando delectatur homo et moritur. Et auguriis, sortilegiis, praestigiis ac qualibet re mala et quovis turpi inanique verbo delectando delectatur homo et fit reus et increpabitur et nisi ab his recedat, condemnabitur et iudicabitur. Si autem ab his omnibus retinuerit se et ieiunaverit et se humiliaverit : vincet et salvabitur.

Eαβδ̄] — 2 β [illegible]. — 4 αβδ̄ [illegible]. — 6 δ̄ [illegible] punctis : indicans ordinem invertendum esse. — 8 β [illegible] δ̄ [illegible]. — 10 δ̄ [illegible]. — 11 β [illegible]. — 13 α add. [illegible]. — 16 β [illegible]. — 17 δ̄ [illegible]. — 22 α om. [illegible].

[1] Cf. Hermae *Past.*, Sim. VI, v, 5 (*Patres Apostolici*[2], ed. Funk. I, 552) : Ποῖαι, φημί, κύριε, τρυφαί εἰσι βλαβεραί; Πᾶσα, φησί, πρᾶξις τρυφή ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ, ὃ ἐὰν ἡδέως ποιῇ· καὶ γὰρ ὁ ὀξύχολος τῷ ἑαυτοῦ πάθει τὸ ἱκανὸν ποιῶν τρυφᾷ· καὶ ὁ μοιχὸς καὶ ὁ μέθυσος καὶ ὁ κατάλαλος, καὶ ὁ ψεύστης καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ὁ ἀποστερητὴς καὶ ὁ τούτοις τὰ ὅμοια ποιῶν τῇ ἰδίᾳ νόσῳ τὸ ἱκανὸν ποιεῖ· τρυφᾷ οὖν ἐπὶ πράξει αὐτοῦ. αὗται πᾶσαι αἱ τρυφαὶ βλαβεραί εἰσι τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ.

8. Non enim indiget Deus ieiuniis nostris, nec detrimentum patitur deliciis nostris; sed cum sciat Deus nos ieiuniis istis ad domum salutis nostrae reverti et eorum ope porro devincere malum : hanc ob rem diligenter ieiunare nos iubet. Et quoniam scit Dñs deliciis luxuriaque praevalere nobis peccatum omni tempore et Satanam pervertere nos : ideo dehortatur nos Dñs a deliciis et luxuria; nam deliciis et luxuria committuntur omnia opera mala et ieiunio et oratione et humilitate fiunt omnia opera bona[1]. Et quod Dñs praecipit nobis : *Estote assidui in oratione*[2], non ac si Dñs proficiat oratione nostra, sed ut nos ipsi oremus et supplicemus et Dñum imploremus, ut misereatur nostri et nos custodiat et nobis petitiones nostras bonas concedat et nos ab omnibus tribulationibus liberet et a tentationibus eripiat, sicut dixit : *Orate, ne intretis in tentationem*[3]. Verumtamen gratia et misericordia tua libera nos et salva nos a Maligno! Gloria Redemptori et Iustificatori nostro in saeculum saeculorum. Amen.

ܠܘ ܓܝܪ ܥܠ ܨܘܡܝܢ ܣܢܝܩ ܐܠܗܐ: ܐܦ ܠܐ ܡܢ ܦܘܢܩܝܢ ܡܬܚܣܪ: ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܐܠܗܐ ܕܒܗܠܝܢ ܨܘܡܐ ܡܬܦܢܝܢ ܠܒܝܬ ܚܝܝܢ: ܘܒܗܘܢ ܬܘܒ ܙܟܝܢ ܠܗ ܠܒܝܫܐ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܦܩܕ ܠܢ ܕܢܨܘܡ ܚܦܝܛܐܝܬ. ܘܡܛܠ ܕܝܕܥ ܡܪܢ ܕܒܦܘܢܩܐ ܘܒܐܣܛܪܢܝܐ ܡܬܚܝܠܐ ܠܢ ܚܛܝܬܐ ܒܟܠܙܒܢ: ܘܡܣܚܦ ܠܢ ܣܛܢܐ: ܡܛܠܗܢܐ ܡܙܗܪ ܠܢ ܡܪܢ ܡܢ ܦܘܢܩܐ ܘܡܢ ܐܣܛܪܢܝܐ: ܡܛܠ ܕܒܗܘܢ ܒܦܘܢܩܐ ܘܒܐܣܛܪܢܝܐ ܡܫܬܡܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ: ܘܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܗܘܝܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܘܕܡܦܩܕ ܠܢ ܡܪܢ ܕܗܘܘ ܐܡܝܢܝܢ ܒܨܠܘܬܐ: ܠܘ ܕܒܨܠܘܬܢ ܡܪܢ ܡܬܝܬܪ: ܐܠܐ ܕܚܢܢ ܢܨܠܐ ܘܢܬܟܫܦ ܘܢܒܥܐ ܡܢܗ ܕܡܪܢ ܕܢܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܘܢܛܪܢ ܘܢܬܠ ܠܢ ܫܐܠܬܢ ܛܒܬܐ: ܘܢܦܨܝܢ ܡܢ ܟܠ ܐܘܠܨܢܝܢ: ܘܢܦܪܩܢ ܡܢ ܢܣܝܘܢܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ: ܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܒܛܝܒܘܬܟ ܘܒܪܚܡܝܟ ܦܪܘܩܝܢ ܘܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܗ ܠܦܪܘܩܢ ܘܠܡܙܕܩܢܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

Eαβδ] — 1 αβ ܨܘܡܝܢ. — 2 β ܘܐܦܠܐ. — 3 δ ܕܝܕܥ. — 5 δ ܠܗ. — *Ib.* δ ܠܒܝܫܘܬܐ. — 6 α ... ܡܦܩܕ] ܗܘܐ. — 7 α ... ܡܪܢ]. — *Ib.* δ ܘܒܐܣܛܪܢܝܘܬܐ. — 9. αβ ܡܛܠ ܗܢܐ. — 10 δ ܘܐܣܛܪܢܝܐ] ܘܐܣܛܪܢܝܘܬܐ. — 13 β om. ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ. — *Ib.* αβ ܗܘܝܢ] ܗܘܘ. — 15 δ ܒܨܠܘܬܐ. — 16 β ܡܢܗ ܕܡܪܢ. — 21 δ ܦܪܘܩܝܢ in α lacuna. — 23 Desinit β ܐܡܝܢ].

[1] Cf. *Acta Thomae* syriaca ed. Bedjan (*Acta Martyrum et Sanctorum*, III), 89 : *Sanctitas est ... enim fons omnium bonorum; per ipsam fiunt omnia opera bona* ܩܕܝܫܘܬܐ ... ܐܝܬܝܗ̇ ܡܒܘܥܐ ܗܝ ܕܟܠܗܝܢ ܛܒܬܐ ܘܒܗ̇ ܡܫܬܡܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܛܒܐ. — [2] Luc. XVIII, 1; cf. Aphraatis *Dem.* IV, 16 (*P. S.* I, 173₂₆) et v. Resch, *Agrapha*², p. 138; *Ausser-canonische Paralleltexte*, II, 478 seq. — [3] Matth. XXVI, 41.

ܠܘ ܓܝܪ ܗܢܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܛܢܦܝܢ ܡܢ ܟܝܢܗܘܢ: ܘܠܘ ܡܛܠ ܕܥܐܠܝܢ ܠܦܘܡܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܡܬܛܡܐ: ܐܠܐ ܦܓܪܐ ܡܬܦܢܩ ܘܡܬܪܓܪܓ ܘܡܘܫܛ ܠܦܘܡܐ ܡܕܡ ܕܡܛܢܦ ܠܗ: ܘܛܥܢ ܡܥܢܐ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ: ܘܗܘܐ ܒܗ ܐܬܪܐ ܠܚܛܝܬܐ. ܘܡܥܒܕ ܠܗ ܕܢܕܡܟ ܡܢ ܫܪܪܐ: ܘܢܐܟܘܠ ܒܥܠܬܐ ܘܢܫܬܐ ܐܣܘܛܝܐܝܬ: ܘܢܥܒܐ ܡܢ ܦܘܢܩܐ ܘܢܒܥܛ: ܘܢܛܥܝܘܗܝ ܠܡܪܢ ܘܠܦܘܩܕܢܘܗܝ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܥܒܝ ܐܝܣܪܝܠ ܘܒܥܛ: ܘܛܥܘܗܝ ܠܐܠܗܐ ܕܦܪܩ ܐܢܘܢ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܦܩܕ ܡܪܢ ܕܐܙܕܗܪܘ ܕܠܐ ܢܐܩܪܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܒܪܘܝܘܬܐ ܘܒܪܢܝܐ ܕܥܘܬܪܐ: ܘܬܛܥܘܢܝܗ ܠܫܪܪܐ ܘܬܕܡܟܘܢ ܡܢ ܟܐܢܘܬܐ: ܘܬܒܣܘܢ ܡܢ ܦܘܩܕܢܝ ܘܬܬܟܪܘܢ. ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܐܙܕܗܪܘ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܐܬܐ ܓܢܒܐ. ܘܒܥܠܕܒܒܟܘܢ ܣܛܢܐ ܥܝܪ ܗܘ ܘܢܗܡ ܐܝܟ ܐܪܝܐ: ܘܒܥܐ ܕܢܒܠܥܟܘܢ ܟܕ ܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܘ ܠܒܘܫܐ ܡܨܒܬܐ ܛܡܐܝܢ: ܐܠܐ ܠܒܘܫܝܗܘܢ: ܡܬܪܘܡܡܝܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܡܬܦܬܚ ܠܒܗܘܢ ܘܥܒܪܝܢ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܘܫܪܝܢ ܦܘܩܕܢܐ: ܘܡܬܚܝܒܝܢ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܢ ܡܚܝܐ ܟܠ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܡܪܢ ܕܗܢܐ ܓܢܣܐ ܕܣܛܢܐ ܘܕܚܛܝܬܐ ܠܐ

9. Cibi autem ipsi suapte natura non coinquinant nec, quia in os hominis intrant, coinquinatur, sed corpus delectatur et libidine affluit et porrigit ori id, quod illud coinquinat; et ex cibis homo pondus baiulat et facto in ipso spatio peccandi eum somnolentum reddit veritati et facit eum avide comedere et intemperanter bibere et deliciis impinguari et recalcitrare et oblivisci Dñi praeceptorumque eius, sicut scriptum est : *Impinguatus est Israel et recalcitravit et obliti sunt Fortis, qui eos liberavit*[1]. Ideo praecipit Dñs : *Cavete, ne graventur corda vestra crapula et ebrietate et cura divitiarum*[2] et obliviscamini veritatis et iustitiae dormiatis et praecepta mea negligentes succumbatis. *Vigilate et cavete*[3], *quia nescitis, quando veniat fur*[4]. *Et adversarius vester, Satanas, vigilat et rugit sicut leo et quaerit vos devorare vivos*[5]. Neque vestes ornatae immundae sunt, sed oculi eorum, qui eas induunt, superbiunt et cor dilatatur et legem transgrediuntur et praecepta solvunt et condemnantur die Dñi omnia vivificantis. Ideo dixit Dñs : *Hoc genus Satanae et peccati non exit, nisi ieiu-*

Eαβδ] — 1 α ܟܝܢܗܘܢ. — 2 δ ܕܥܐܠܝܢ. — 11 δ ܘܛܥܘܗܝ. — 13 δ ܕܐܙܕܗܪܘ. — 16 α ܦܘܩܕܢܘܗܝ. — *Ib.* δ (α?) ܘܐܙܕܗܪܘ. — 17 α ܐܡܬܝ. — 20 δ ܡܨܒܬܝܢ. — 21 δ ܡܬܪܘܡܡܝܢ. — 22 α ܘܡܬܦܬܚ. — 23 α ܘܫܪܝܢ. — 24 α ܡܚܝܢܐ. — 25 δ ܕܚܛܝܬܐ.

[1] Deut. XXXII, 5. — [2] Luc. XXI, 34. — [3] Matth. XXIV, 42. — [4] Luc. XII, 39. — [5] I Petr. V, 8.

nis et humiliationibus et caritate et operibus bonis[1]. Aliud enim genus est dierum, quibus ieiunatur, et aliud genus est dierum, quibus comeditur. Nemo enim redit ad orationem et humilitatem, nisi ieiunio; nec quis exaltatur superbiendo, nisi libidine et escis et vestibus ornatis. Quanto enim ob escas corpus vegetius est, tanto magis praevalet peccatum corpori et animae omnibus malis et totus homo succumbit. Quanto enim corpus infirmius est ob ieiunia et humilitates : tanto fortior fit anima spiritu et oratione.

10. Sicut ergo multifaria sunt ieiunia et etiam deliciae, similiter multifariae sunt humilitates, quae peccatum devincunt : ut hunc salutes et illum adores et tertium honores et coram hunc surgas et illum appelles « frater mi » et « soror mea » et illos « pater mi et mater mea » et illum « fili et filia mea » et hunc instruas et istum diligas et hunc ames et huic adhaereas et illum moneas et hunc visites et apud illum sedeas et cum hoc familiaritatem contrahas et illum interroges et ab alio interrogeris et alium subleves et alium timeas, quia malus

ܢܦܫ ܐܠܐ ܐܢ ܒܨܘܡܐ ܘܒܡܘܟܟܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܓܢܣ ܓܝܪ ܐܚܪܢ ܕܝܘܡܬܐ ܕܨܝܡܝܢ ܒܗܘܢ: ܘܓܢܣ ܐܚܪܢ ܕܝܘܡܬܐ ܕܐܟܠܝܢ. ܘܠܐ ܡܬܦܢܐ ܐܢܫ ܠܨܠܘܬܐ ܘܠܡܘܟܟܐ: ܐܠܐ ܒܨܘܡܐ. ܘܠܐ ܡܬܬܪܝܡ ܒܪܢܫܐ ܒܫܘܒܗܪܐ: ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܡܐܟܠܬܐ: ܘܒܨܒܘܬܐ ܘܒܢܚܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܫܡܝܢ ܦܓܪܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ: ܗܟܢ ܡܬܚܝܠܐ ܚܛܝܬܐ ܥܠ ܦܓܪܐ ܘܥܠ ܢܦܫܐ ܒܟܠ ܒܝܫܢ ܘܟܠܗ ܒܪܢܫܐ ܙܟܐ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܡܚܝܠ ܦܓܪܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܡܘܟܟܐ: ܗܟܢ ܡܬܚܝܠܐ ܢܦܫܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܨܠܘܬܐ܀

ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܡܫܚܠܦܝܢ ܨܘܡܐ ܐܦ ܦܘܢܩܐ: ܗܟܢܐ ܡܫܚܠܦܝܢ ܡܘܟܟܐ ܕܙܟܝܢ ܠܗ ܠܚܛܝܬܐ: ܕܬܫܐܠ ܕܗܢܐ ܠܥܠܝܟ. ܘܠܗܢܐ ܬܣܓܘܕ: ܘܠܬܠܝܬܝܐ ܬܝܩܪ: ܘܡܢ ܩܕܡ ܗܢܐ ܬܩܘܡ: ܘܠܗܢܐ ܬܩܪܐ ܐܚܝ ܘܚܬܝ: ܘܠܗܢܘܢ ܐܒܝ ܘܐܡܝ ܘܠܗܢܐ ܒܪܝ ܘܒܪܬܝ: ܘܠܗܢܐ ܬܠܦ: ܘܠܗܢܐ ܬܚܒ: ܘܠܗܢܐ ܬܪܚܡ: ܘܠܗܢܐ ܬܩܦ: ܘܠܗܢܐ ܬܪܬܐ: ܘܠܗܢܐ ܬܣܥܘܪ: ܘܠܘܬ ܗܢܐ ܬܬܒ: ܘܥܡ ܗܢܐ ܬܬܚܒܪ: ܘܠܗܢܐ ܬܫܐܠ: ܘܡܢ ܐܚܪܢܐ ܬܫܬܐܠ: ܘܠܐܚܪܢܐ ܬܪܝܡ: ܘܡܢ ܐܚܪܢܐ ܬܕܚܠ ܡܛܠ ܕܒܝܫ ܗܘ. ܘܐܢ ܡܕܡ ܡܩܪܒܝܢ ܕܢܬܚܝܠ

Eαβδ] — 1 δ om. ܐܢ. — 3 δ om. ܕܝܘܡܬܐ. — 6 δ om. ܘܡܫܡܠܝܢ ... ܕܒܨܘܡܐ ܐܠܐ. — *Ib.* δ ܕܡܬܦܢܐ. — 14 δ ܘܡܫܚܠܦܝܢ. — 15 δ ܡܫܚܠܦܝܢ (sic). — 16 δ ܠܥܠܝܟ. — 17 δ ܬܣܓܘܕ. — 20 δ ܬܠܦ. — *Ib.* δ ܬܚܒ. — 21 δ ܬܪܬܐ. — 23 δ ܬܫܬܐܠ (sic). — 25 δ *possible est* ܡܕܡ ܐܢ.

[1] Matth. XVII, 20.

ܘܠܐ ܢܚܛܐ. ܘܠܟܠ ܐܢܫ ܬܗܘܐ ܡܟܝܟܘܬܟ ܒܙܕܩ ܘܒܛܟܣܐ: ܕܬܕܥ ܠܡܢ ܘܠܡܢ ܡܚܝܒ ܐܢܬ ܐܝܟ ܚܕ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܘܟܟܐ: ܘܠܡܢ ܬܪܬܝܢ ܬܪܬܝܢ: ܘܠܡܢ ܬܠܬ ܘܐܪܒܥ: ܘܠܡܢ ܠܟܠܗܘܢ: ܠܗܘ ܕܡܩܪܒ ܠܟ ܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ܘܠܡܐܟܘܠܬܐ ܓܡܝܪܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܬܬܝܕܥ ܡܟܝܟܘܬܟܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܕܥܘ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܠܡܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ: ܠܡܢ ܫܠܡܐ: ܘܠܡܢ ܚܘܒܐ ܘܪܚܡܬܐ: ܘܠܡܢ ܕܚܠܬܐ ܘܐܝܩܪܐ. ܘܠܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܬܚܘܒܘܢ ܐܠܐ ܚܕ ܠܚܕ ܠܡܚܒܘ. ܘܡܪܗ ܕܫܠܡܐ ܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀

ܗܟܢ ܬܘܒ ܐܢܬܘܢ ܢܣܬܟܠ ܕܩܫܝܘܬܐ ܡܫܚܠܦܐ ܐܚܝ. ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܕܢܬܚܪܐ ܐܘ ܡܚܐ ܐܘ ܪܕܦ: ܒܩܫܝܘܬܐ ܡܬܩܫܐ ܘܚܝܒ ܗܘܐ: ܗܟܢ ܟܕ ܐܢܫ ܣܢܐ ܐܢܫ: ܘܟܕ ܐܢܫ ܪܓܙ ܐܘ ܚܣܡ ܐܘ ܡܬܚܡܬ ܐܘ ܡܬܪܘܪܒ: ܐܘ ܬܢܐ ܠܗ ܡܢ ܐܢܫ ܚܛܝܐ: ܘܠܐ ܟܠܐ ܪܥܝܢܗ ܘܠܐ ܡܬܬܘܐ ܠܗ ܢܦܫܗ: ܕܐܦ ܚܢܢ ܚܛܝܐ ܚܢܢ: ܘܟܕ ܐܢܫ ܢܦܠ ܠܐܟܠ ܩܪܨܐ: ܐܠܐ ܡܕܪܫ ܒܪܢܫܐ ܒܛܥܝܬܗ ܒܗܠܝܢ ܘܪܘܫܢܐ ܠܗܘܢ:

est. Et, si potes, honora eum, ut eum paeniteat, nec malefaciat. Et cuique nota sit humilitas tua decenter et ordinate, ut scias, cui debeas singulas virtutes ex his humilitatibus et cui binas et cui ternas et quaternas et cui omnes : ei, qui te perducit ad perfectionem et cibum perfectum, sicut scriptum est : *Nota sit humilitas vestra omnibus hominibus*[1]. *Et scitote,* inquit, *quid cuique debeatis :* cui salutationem, cui caritatem et dilectionem, cui timorem et honorem. *Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis*[2]. Et dominus pacis sit vobiscum a Deo Patre nostro et Dño Iesu Christo[3].

11. Simili item ratione intelligamus, fratres, multifarios esse obduratos. Quemadmodum si quis altercatur, aut percutit, aut persequitur, obduratione obduratur et fit reus : sic, quando quis alium odio habet, et quando irascitur, aut quando invidet, aut effervescit, aut extollitur, aut peccatorem evitat nec cohibet mentem suam nec eum poenitet (cum nos quoque peccatores simus) et quando quis in detractiones prolabitur :

Eαβδ] — 1 δ ܘܠܟܠܗܘܢ. — 4 δ ܕܬܕܥ. — *Ib.* α ܬܪܬܝܢ. — 5 δ ܠܗܘ ܕܡܩܪܒ. — 7 δ ܕܬܬܝܕܥ. — 8 δ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. — 9 αδ ܡܚܝܒܝܢ. — 10 α in marg. add. ܘܡܟܣܐ (= ܘܡܟܣܐ cf. Rom. XIII, 7) ܠܡܢ. — *Ib.* α in marg. add. ܘܡܢ (= ܘܡܟܣܐ) ܘܠܡܢ. — 11 α in marg. add. ܘܡܢ (= ܘܡܟܣܐ) ܘܠܡܢ. — 15 Inc. β praemisso ܗܟܢ ܬܘܒ ܐܚܝ. — 16 β ܐܘ ܕܢܚܐ. — 20 α ܡܬܪܘܪܒ. — *Ib.* δ ܡܬܪܘܪܒ ܐܘ ܡܬܚܡܬ. αβ ܡܬܪܘܪܒ. — *Ib.* β ܬܢܐ (sic) ܬܢܐ. — 22 δ ܢܦܫܗ. — 23 β ... ܐܠܐ ... ܡܕܪܫ. — 24 Eα ܘܪܘܫܢܐ β ..... ܘܪܘܫܢܐ ܘ. — *Ib.* α ܠܗܘܢ.

[1] Phil. IV, 5. — [2] Rom. XIII. 7 seq. — [3] Rom. XV, 33; Phil. I, 2.

nisi quis haec omnia et his similia caverit : obduratione obduratur et peccat. Et quando quis honorem proximi sui livide aspicit et odium fovet in corde suo, et quando rebellat contra doctrinam, et quando contemnit verbum veritatis et veritatem abnegat et contendit ob res solubiles et fluxas, et quando verum reputat rumorem longinquum, cum eum nec viderit nec examinaverit, et quando aliquid indecenter et indiscrete auditum facit et, quando iniuste corrigit aut absque caritate corripit et, quando insidiose percutit et inique loquitur, et quando scelestus et inflatus est, et quando oculus eius nequam est, et quando mentitur, nec verum existimat verbum suum, et quando habet nec sublevat indigentem se, et quando improperat et os eius verbis spurcis plenum est, et quando non impertitur honorem, cui decet, et quando de hominibus probis verba turpia loquitur, aut iustos deridet, aut bonis improperat, et quando calumniose profert producitque turpia nec ei quisquam credit, et quando odit peregrinos et fraudat mercenarios, et quando secretum socii sui prodit et quando alium odit

ܡܬܛܦܫܘ ܡܬܛܦܫ ܘܚܛܐ. ܘܐܡܬܝ ܕܚܣܕ ܒܥܝܢܐ ܕܚܒܪܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܐܚܝܕ ܐܟܬܐ ܒܠܒܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܪܕ ܥܠ ܡܠܦܢܘܬܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܒܣܐ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܩܘܫܬܐ ܘܟܦܪ ܒܫܪܪܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܕܐܢ ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܕܡܫܬܪܝܢ ܘܥܒܪܝܢ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܚܫܒ ܩܠܐ ܕܡܢ ܪܘܚܩܐ ܟܕ ܠܐ ܚܙܝܗܝ ܘܠܐ ܒܨܝܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܠܐ ܒܦܪܘܫܘ ܘܕܠܐ ܒܡܬܠܡܟܢܘܬܗ ܒܥܘܠ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܟܣܐ ܕܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ: ܐܘ ܕܙܪܐ ܕܠܐ ܚܘܒܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܚܐ ܒܢܟܠܐ ܘܡܡܠܠ ܕܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܥܘܠ ܘܚܬܝܪ: ܘܐܡܬܝ ܕܥܝܢܗ ܒܝܫܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܕܓܠ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢ ܡܠܬܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܠܐ ܡܪܝܡ ܠܡܢ ܕܚܣܝܪ ܠܘܬܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܚܣܕ ܘܡܠܐ ܦܘܡܗ ܡܡܠܠܐ ܛܢܦܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܠܐ ܦܠܓ ܐܝܩܪܐ ܠܡܢ ܕܘܠܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܐܡܪ ܥܠ ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܠܐ ܨܢܝܥܬܐ: ܐܘ ܡܡܝܩ ܒܙܕܝܩܐ: ܐܘ ܡܚܣܕ ܥܠ ܛܒܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܡܪܡܐ ܘܡܦܩ ܘܡܡܠܐ ܨܢܝܥܬܐ ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܗܝܡܢ ܠܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܣܢܐ ܠܐܟܣܢܝܐ ܘܛܠܡ ܠܐܓܝܪܐ: ܘܐܡܬܝ ܕܓܠܐ ܐܪܙ ܚܒܪܗ: ܘܐܡܬܝ ܕܣܢܐ ܠܡܢ ܐܘ ܓܠܐ ܐܪܙܗ: ܟܠܢܫ ܕܚܠ ܘܥܪܩ ܡܢܗ ܐܝܟ ܕܡܢ ܐܪܝܐ ܚܛܘܦܐ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܘܕܡܝܐ

ܕܐܟܘܬܗܝܢ: ܚܝܒ ܗܘܐ ܒܗܝܢ ܐܢܫ: ܘܡܣܬܢܐ ܘܡܬܡܐܣ ܘܚܛܐ ܘܡܣܬܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܙܟܝܗ ܠܒܝܫܐ ܘܐܬܥܠܝ ܠܟܠܗܝܢ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܘܗܘܐ ܥܡ ܡܪܢ ܒܪܘܚ ܥܒܕ ܟܠ ܛܒܬܐ ܘܡܬܪܚܡ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܛܒܐ ܘܒܝܫܐ ܘܒܚܘܒܗ ܫܒܩ ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܐܢܫ ܕܢܩܪܝܘܗܝ ܘܢܥܠܝܘܗܝ ܠܒܝܬ ܚܝܐ: ܠܗܢ ܕܥܒܕ ܗܟܢ: ܛܘܒܘܗܝ: ܕܥܡ ܡܪܢ ܗܘܐ܀

ܡܛܠ ܗܝ ܕܐܡܪܐ ܪܘܚܐ ܒܐܫܥܝܐ: ܕܠܘ ܗܢܘ ܨܘܡܐ ܕܢܟܘܦ ܐܢܫ ܨܘܪܗ ܐܝܟ ܒܢܘܠܐ: ܣܩܐ ܘܩܛܡܐ ܢܫܘܐ ܠܗ: ܐܠܐ ܗܢܘ ܨܘܡܐ ܕܓܒܝܬ: ܕܬܫܪܐ ܩܛܪܐ ܕܥܘܠܐ: ܘܬܦܣܘܩ ܡܐܣܘܪܝܬܐ ܕܢܟܠܐ: ܠܗ ܕܠܐ ܫܦܝܪ ܗܢܐ ܨܘܡܐ ܐܡܪ ܟܬܒܐ: ܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܡܣܠܝܘ ܐܣܠܝܗ ܡܪܢ ܠܣܩܐ ܘܠܩܛܡܐ ܘܠܡܢ ܕܟܦܦ ܨܘܪܗ ܐܝܟ ܒܢܘܠܐ ܒܟܦܢܐ ܘܒܨܗܝܐ: ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܒܡܫܒܩܢܘܬܐ ܘܒܝܚܝܕܝܘܬܐ: ܐܠܐ ܡܚܣܕܘ ܚܣܕ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܠܕܓܠܐ: ܕܡܠܐ ܗܘܐ ܓܘܗܘܢ ܒܢܟܠܐ: ܘܚܛܘܦܝܐ ܘܒܙܬܐ ܒܝܬ ܫܢܝܗܘܢ: ܕܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ

aut revelat secretum eius : quisque timet eum fugitque velut leonem rapacem. His omnibus et his similibus homo reus fit et odio habetur et abominabilis fit et peccat et reprobatur cum a Deo tum ab hominibus. Qui autem malo devicto haec omnia transcendit et spiritu cum Dño factus omnia bona facit et cuiusque miseretur, bonorum et malorum, et ob caritatem suam neminem negligit vocare eumque ad domum salutis reducere, qui facit sic : beatus est, quia cum Dño erit.

12. Et quod attinet id, quod Spiritus dixit in Isaia : *Non hoc est ieiunium, ut quis incurvet collum suum velut hamum et cilicium cineresque sibi sternat, sed hoc est ieiunium, quod elegi : ut solvatis vincula iniquitatis et abscindatis compedes fallaciae*[1], non dicit Scriptura ieiunium hoc non esse honestum (neque enim reiiciendo reiecit Dominus cilicium et cineres et eum, qui collum suum velut hamum incurvat ob famem et sitim et paupertatem et renunciationem et solitariam vitae rationem) sed per Isaiam sugillans sugillat mendaces, quorum intestina plena erant dolis, qui praedam et rapinam inter dentes tene-

Eαβδ] — 2 α *invidus est* ܘܚܣܕ. — 10 δ om. ܘܡܟܣܐ. — *Ib.* δ ܒܦܪܘܫܘܬܗ] ܒܦܪܘܫܐ. — 13 δ ܒܝܫܐ] ܒܝܫܐ. — 16 δ ܘܡܚܣܕܢܘܬܐ (sic) [ܘܡܚܣܕ. — *Ib.* δ ܡܡܠܠܐ. (sic). — 19 β ܘܡܚܣܕ. — 21 δ et nemo *mittit* cum ܡܗܝܡܢ] ܡܗܝܡܢ. — 22 E ܠܐܟܣܢܝܐ. — *Ib.* Eβ ܠܐܓܝܪܐ. — 23 α ... ܕܚܒܪܗ]. — 24 δ ܘܥܪܩ ܠܗ] ܘܥܪܩ. — *Ib.* αβ ܟܠ ܐܝܟ δ ܟܠ ܐܝܟ.

Eαβδ] — 1 α ܕܐܟܘܬܗܝܢ. — *Ib.* δ ܚܝܒ. — *Ib.* α ܒܗܝܢ. — 5 δ ܟܠܗܝܢ ܡܢ ܗܘ. — 7 αβ ܟܠܢܫ. — 8 δ ܘܢܥܠܝܘܗܝ (sic). — 9 αβ ܠܒܝܬ] ܠܒܝܬ. — 11 β ܗܘ (?). — 12 δ ܗܢܘ ܗܘ ܠܐ. — 14. δ ܗܢܐ ܨܘܡܐ. — *Ib.* δ om. ܨܘܡܐ. — 17 αδ ܐܡܪ. — *Ib.* αβδ ܐܦ. — 20 β ... [ܘܒܡܫܒܩܢܘܬܐ. — 23 δ in margine add. ܗܘܐ. — 24 α ܘܒܝܬ δ ܘܒܝܬ.

[1] Is. LVIII, 5 seq.

bant, qui liberos sibi in servitutem subigebant et *devorabant domos orphanorum et viduarum* [1] et omnia nequitiarum genera committentes cilicium sibi cineresque mendaciter sternebant subtus pedes suos et mendaces *ieiunabant* a pane *se ostentaturi hominibus* et humiliaverunt staturas suas et *foedabant facies suas* [2] *et orabant in plateis, in conspectu hominum, ut iusti apparerent* [3], dum iniquitatem occultam operabantur. His igitur impostoribus, qui fraudulenter ieiunabant et se mendaciter humiliabant, improperavit Dominus dicens : « non accepto humilitatem fictam et ieiunium mendax ; et melius est homini comedere et bibere et vestes nitidas induere, nec malefacere, quam ieiunare et cilicio indui et homines lamentabundos reddere omnes ob mala [ipsis] illata. »

13. Ceterum Dominus vult omnes, qui a malis cunctis recedunt et bona sectantur, ieiunare et humiliari et cilicium induere et cineres comedere et semper orare, quoad salventur per Dñum et victoria de castris [inimicis] reportata beati fiant. Dominum vero mendacibus improperasse per Isaiam inde cognoscimus, quia, ecce, de pro-

[illegible]

Eαβδ] — 4 δ [illegible]. — 7 α [illegible]. — 8 α [illegible]. — Ib. δ [illegible]. — 9 αδ [illegible]. — 10 δ [illegible]. — 11 δ om. [illegible]. — Ib. δ [illegible]. — 13 αβ [illegible]. — Ib. δ om. [illegible]. — 14 δ om. [illegible]. — 15 α [illegible]. — 16 α [illegible]. — 17 δ om. [illegible] quae tamen in margine inferiore adscripta sunt. — 18 αβδ [illegible]. — 19 α [illegible]. — 22 β [illegible]. — 23 βδ [illegible].

[1] Matth. XXIII, 14. — [2] Matth. VI, 16. — [3] Matth. VI, 5.

[illegible]

phetis et apostolis, qui se humiliaverunt et pelles agnorum et caprarum induerunt et se cilicio accinxerunt et cum pondere comederunt et cum mensura biberunt et cineres manducarunt, sicut scriptum est [1], gavisus est Dominus, nec eis improperavit, sed bonum de ipsis locutus est eosque magnificavit. Et hodie, pari ratione vult Dñs, ut is, qui sibi vitam solitariam elegit et sanctitatem diligit et cor suum mundare et Dominum in gloria eius cernere et perfici et morari in eo vult, *corpus suum iudicet* sicut dixit Paulus [2] et se humiliet et corpus suum mortificet et assiduo ieiunet et oret et se exinaniat et sanctificet et tollat crucem suam et incedat in passionibus Salvatoris nostri, secus non poterit ipso dignus fieri et perfici et consequi portionem, quae sanctis venit in luce.

14. Ceterum quisque prout enititur, invenit; et [Dominus] cuique retribuit iuxta opera eius nec cuipiam iustitiam negabit, qui dat poculum aquae aut frustum panis; etiamsi unicam horam discrete ieiunaverit et tempus prandii distulerit [3] et oraverit et tunc comederit : non fraudabitur. Et si quis pauper sit valde, poculo aquae et frustulo pa-

Eαβδ] — 1 δ [illegible]. — 3 δ om. [illegible]. — 4 δ [illegible]. — 10 δ [illegible]. — 14 δ [illegible]. — 17 α [illegible]. — Ib. β *filiis suis* [illegible]. — 18 α [illegible] δ [illegible] et om. [illegible]. — 21 δ [illegible]. — Ib. δ om. [illegible].

[1] Ezech. IV, 10 seq.; Ps. CII, 9. — [2] I Cor. IX, 27. — [3] Cf. Tob. XII, 12.

nis non est pauper; neque pedibus lavandis et infirmis ligandis et peregrinis hospitio excipiendis pauper est is, qui habet domum; nec verbis benignis et salutatione caritatis pauper est, nisi is, qui nequam fieri velit. Deus vero visa sollertia hominum, qui de sua paupertate afflictos vivificare volunt et tribulationem patiuntur, ut praecepta eius custodiant: benefacit eis rebus visibilibus et dabit eis promissa invisibilia[1].

15. Dicto de aliquo verbo foedo, sive false sive vere, fore, ut assertores istorum verborum otiosorum rationem reddant die iudicii et se de eis excusent, ipsi illique, qui ea vera existimant eaque enarrant post assertores eorum, quamvis ea non viderint palam nec ea reapse palpaverint. Hanc ob rem iusti cavent sibi, ne, etiamsi viderint ea, recitent, ne alium per alium scandalizantes in verbis suis deprehendantur die iudicii et correptionis. *Ex verbis*, inquit, *tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis*[2]. Et *rationem reddetis de eis die iudicii*[3]. Quapropter omnis, qui timet

[illegible]

Eαβδ] — 6 δ [illegible]. — *Ib.* αβ [illegible]. — 7 βδ [illegible] (?). — 8 α [illegible]. — 9 E [illegible]. — 10 α om. [illegible]. — *Ib.* E [illegible]. — 15 β om. [illegible]. — 16 δ [illegible]. — 17 αδ [illegible]. — 18 δ [illegible] (sic). — *Ib.* δ [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 19 δ [illegible]. — 20 β [illegible]. — 21 αδ [illegible]. — 22 δ om. [illegible]. — 24 αδ [illegible].

[1] Cf. Hebr. vi, 1. — [2] Matth. xii, 37. — [3] *Ib.* xii, 36.

[illegible]

iudicium futurum, se ab his custodit, ne condemnetur, et fugit peccata multifaria. Nam si regem hunc terrestrem et scribas eius nil fugit conversationum regni: quanto minus fallit Regem caelestem et scribam spiritualem quidquam conversationis hominum, qui eos ordinatim de unaquaque re correpturus dicet sic: « tu, X., quid dixisti in loco Y.? En, redde rationem! » Et si dicat: « a Z. audivi », nemo ratum habebit, sed « redde », inquit, « rationem, cur id verum reputaveris, et divulgaveris cum illud non videris? »

16. Item dixit apud Isaiam: *Hoc est refrigerium meum: sublevate afflictos*[1]. Vides, quomodo sublevent ipsum Dominum afflictis sublevatis eleemosynarum factores et [quomodo] alleviet eos die eius magna; nec eos in hoc saeculo derelinquit, nam David dixit: *Non vidi iustum derelictum esse nec semen eius indiguisse pane*[2]. Solitariis igitur nil adhuc est contineri a carnibus et vino, sed ita certant, ut neque pane arido et aqua saturentur; nam hac ratione homo lustratur et alleviatus purificatur ope ieiunii et orationis et tribulationum et

Eαβδ] — 1 α [illegible]. — 7 δ om. [illegible]. — 8 αβδ [illegible]. — *Ib.* [illegible]. — 10 δ [illegible]. — 12 αβ [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 14 α [illegible]. — *Ib.* δ [illegible] (sic). — 15 δ [illegible]. — *Ib.* δ om. [illegible]. — 16 βδ om. [illegible] ... [illegible] et supplent in margine. — 20 δ [illegible].

[1] Is. xxviii, 12. — [2] Ps. xxxvii, 25.

verberum carnis. Nisi enim quis moriatur in vita sua detrimentis saeculi huius et oblectamentis adversis et cupidinibus eius mortiferis et reclinatoriis capitis eiusdem condemnatoriis : postquam egressus erit e corpore, non potest fieri cum Dño, sicut dixit Paulus[1] et sicut dixit Dñs : *Arcta est et angusta via mea*[2]. *Qui me,* inquit, *diligit, perdet animam suam propter me* — hoc est retinet ab ipsa omnia oblectamenta carnalia voluntatis eius debilis — *et qui perdiderit animam suam* — afflictionibus — *inveniet eam*[3] *et gaudebit cor eius in me,* dicit Dominus, *et gaudium eius nemo tollet*[4]. Ideo dixit Spiritus per os David : *Labora in saeculum, et vives in saeculum saeculorum*[5] nec videbis corruptionem. Num igitur hoc labore visibili fatigari et laborare nos iubet? Non enim iubemur lapides caedere aut lateres formare aut aedificia aedificare, quae cras corruunt aut evanescunt, neque opes comparare et thesauros thesaurizare in terra, quae brevi tempore durant[6], quoniam aut nos morimur et opes nostrae manent in terra, aut ipsae intereunt et nos in terra relinquunt.

ܕܦܓܪܐ ܘܕܒ̈ܢܝ ܕܪ̈ܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܠܐ ܡܐܬܐ ܒܪܢܫܐ ܒܚ̈ܝܘܗܝ ܡܢ ܗܘ̈ܦܟܝܗܘܢ ܕܗܢܐ ܥܠܡܐ: ܘܡܢ ܢܝ̈ܚܘܗܝ ܡܬܚ̈ܫܢܐ: ܘܡܢ ܪ̈ܓܝܓܬܗ ܡܡܝܬܢܝܬܐ: ܘܡܢ ܡܣܡܟܝ ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܡܚܝ̈ܒܢܐ: ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܥܡ ܡܪܢ ܡܢ ܦܓܪܗ ܕܟܕ ܢܦܩ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܘܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܥܩܬܐ ܗܝ ܠܝ ܘܐܠܝܨܐ ܗܝ ܐܘܪܚܝ. ܡܢ ܕܪܚܡ ܠܝ ܠܡ ܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܢܟܠܐ ܡܢܗ ܟܠܗܘܢ ܢܝ̈ܚܘܗܝ ܦܓܪܢܝ̈ܐ ܕܨܒܝܢܗ ܟܪܝܗܐ: ܘܡܢ ܠܡ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܒܐܘܠܨܢܐ ܢܫܟܚܝܗ: ܘܢܚܕܐ ܠܒܗ ܒܝ ܐܡܪ ܡܪܢܐ: ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܣܒ ܚܕܘܬܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܒܦܘܡ ܕܘܝܕ: ܕܠܐܝ ܠܥܠܡ ܘܐܚܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܘܠܐ ܬܚܙܐ ܚܒܠܐ. ܠܡܐ ܗܟܝܠ ܒܗܢܐ ܥܡܠܐ ܕܡܬܚܙܐ ܡܦܩܕ ܠܢ ܕܢܠܐܐ ܘܢܥܡܠ܆ ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܦܩܕܢ ܕܢܦܣܘܩ ܟܐܦܐ ܘܢܠܒܘܢ ܠܒܢܐ ܘܢܒܢܐ ܒܢܝ̈ܢܐ ܕܡܚܪ ܢܦܠܝܢ ܐܘ ܥܒܪܝܢ: ܐܦ ܠܐ ܕܢܩܢܐ ܢܟܣܐ ܘܢܣܝܡ ܣܝ̈ܡܬܐ ܒܐܪܥܐ ܕܩܠܝܠ ܙܒܢܐ ܐܟܬܪܝܢ: ܕܐܘ ܡܝܬܝܢ ܚܢܢ ܘܢܟܣܝܢ ܡܟܬܪܝܢ ܒܐܪܥܐ: ܐܘ ܗܢܘܢ ܒܛܠܝܢ ܘܫܒܩܝܢ ܠܢ ܒܐܪܥܐ܀

Eαβδ] — 2 δ om. ܚܙܝܢܐ β ܐܝܟ ܕܡ. — 3 αβ ܡܬܚܫܢܐ. — 4 δ ܪ̈ܓܝܓܬܗ. — 8 β inter lineas ponit ܗܝ. — *Ib.* αβ om. ܗܝ. — 11 βδ ܕܨܒܝܢܗ] ܕܨܒܝܢܗܘܢ. — 12 β ܒܐܘܠܨܢܐ. — 14 δ ܢܣܒ. — *Ib.* αδ ܚܕܘܬܗ. — 15 β ܒܦܘܡܗ. — *Ib.* α ܘܐܚܐ. — 20 α ܕܢܦܠܝܢ et om. ܢܦܠܝܢ. — *Ib.* δ ܥܒܪܝܢ. — *Ib.* αβδ ܐܦܠܐ. — *Ib.* δ ܢܩܢܐ. — 22 α ܡܟܬܪܝܢ. — 23 δ ܗܢܘܢ ܒܛܠܝܢ. — 24 β ܫܒܩܝܢ.

[1] II Cor. v, 8. — [2] Matth. vii, 14. — [3] Matth. x, 39. — [4] Ioh. xvi, 22. — [5] Ps. xlix, 8 seq. — [6] Matth. vi, 19. Cf. Bardesanis *Librum legum regionum,* n. 12 (*P. S.* II, 552_{12} seqq.) et *Acta Thomae* syriaca, Pr. 9 (ed. Bedjan in *Act. Martyrum et Sanctorum,* III, 88, seqq.).

ܐܚ̈ܝ ܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܠܐܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܩܘܫܬܐ: ܒܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܣܢ̈ܝܢ ܢܦܠ ܘܡܬܛܢܦ: ܐܠܐ ܗܘ ܡܚܐ ܦܪܐ ܟܠ ܝܘܡ̈ܝ ܚܝ̈ܘܗܝ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܣܡ ܠܒܐ ܡܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܩܘܫܬܐ ܠܐ ܠܐܐ ܒܐܪܥܐ: ܣܓܝ ܢܦܠ ܒܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܡ̈ܝܬܢ ܒܟܠܙܒܢ ܘܡܬܚܝܒ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܕܠܐܘ ܠܥܠܡ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܦܠܘܚܘ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܘܪܗܛܘ ܘܐܬܟܫܦܘ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܘܒܫܗܪܐ ܘܒܒܥܘܬܐ ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܩܕܝܫܘܬܐ ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ ܘܒܡܓܪܬܪܘܚܘܬܐ ܘܒܚ̈ܫܐ ܘܒܩܘܫܬܐ ܘܒܝܕܥܬܐ ܕܬܚܘܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ܀

ܢܣܬܟܠ ܐܚ̈ܝ ܘܢܚܙܐ ܕܡܝ̈ܬܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܚܝ̈ܝܢ ܐܢܚܢܢ ܠܚܛܝܬܐ: ܘܚܠܝܡܝܢ ܚܢܢ ܠܦܘܠܚܢܐ ܕܥܒܘܪܐ: ܘܡܪ̈ܥܝܢ ܚܢܢ ܠܦܘܠܚܢܐ ܕܠܐ ܥܒܪ ܘܐܝܟ ܕܡܫܥܝܢ ܚܢܢ ܒܗ ܘܒܥܒܘܪ̈ܝܬܐ ܟܠܗܝܢ ܡܢ ܚܝܠܗ ܠܐܝܢ: ܘܡܝ̈ܬܝܢ ܦܓܪܝܢ ܡܢ ܫܪܪܐ ܘܡܢ ܚܘܒܐ ܘܡܢ

17. Fratres, quicunque non desudaverit in cultu veritatis, incurret cupiditates foedas et prostituetur, nisi feriat palam omnibus diebus quibus vivit[1]. Si autem nulla data opera cultui veritatis non desudaverit in terra, valde illabetur in cupiditates semper mortiferas et condemnabitur; sed ideo dixit Spiritus : *Laborate,* inquit, *in saeculum*[2], hoc est, operamini, dum in hoc saeculo estis, et currite et supplicate cum ieiunio et oratione et vigiliis et precibus et modestia et humilitate et caritate et sanctitate et paupertate et patientia et passionibus et veritate et scientia, ut vivatis in saeculum saeculorum.

18. Intelligamus, fratres, et videamus nos mortuos esse iustitiae et vivere peccato et sanos esse ad operanda caduca et infirmos esse ad operanda perennia et nos eis velut nugando operam dare et in rebus caducis totis viribus desudare et corpora nostra mortua esse veritati et caritati et san-

Eαβδ] — 2 E ܘܡܬܛܢܦ. — 3 β ܘܡܬܛܢܦܐ. — *Ib.* δ ܗܘ] ܗܘܐ. — *Ib.* α ܡܚܐ β ܡܚܐ. — 4 δ ܕܣܢܝܢ] ܕܣܢܐ. — *Ib.* αβ ܐܢ ܕܝܢ. — 5 E ܦܠܚܝܢ; α ܦܘܠܚܢܐ ܕܩܘܫܬܐ. — *Ib.* δ ܠܐ] ܐܠܐ. — 6 αδ ܕܡܝܬܢ. — 8 δ ܕܠܐܘ (sic). — 9 α ܘܪܗܛܘ δ ܘܐܬܟܫܦܘ. — *Ib.* δ ܘܐܬܟܫܦܘ. — 11 β ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ. — 12 β *et in ascesi anachoretica* ܘܒܡܕܒܪܢܘܬܐ [ܘܒܡܣܟܢܘܬܐ]. — 13 β ܘܒܚܫܐ α ... [ܘܒܩܘܫܬܐ. — *Ib.* αβ *et in lacrymis* ܘܒܕܡ̈ܥܐ [ܘܒܚܫܐ. — 15 αβδ ܘܢܚܙܐ. — 16 βδ ܘܡܫܝܢ α ܘܚܝܝܢ. — 17 β ܘܡܪܥܝܢ ܘܡܫܥܝܢ. — 18 δ ܘܒܥܒܘܪܝܬܐ. — 19 αβδ ܠܐܝܢ. — *Ib.* δ ܘܡܝܬܝܢ (sic). — 20 αβδ ܡܢ. — *Ib.* δ ܘܡܢ.

[1] Posterior enunciati pars non omnino liquet. ܦܪܐ (cf. lectionem Cod. α et β) idem esse videtur ac arabicum ܦܪ (v. *Lexicon Syr.* Bar Bahlul ed. R. Duval, col. 1149) et accadicum *marru* (v. H. de Genouillac, *Les mots pioche et pelle en assyrien.* in *Orientalistsche Litteraturzeitung.* XI [1908], col. 469 seq.) et maxima cum probabilitate *palam* (gallice *pelle*) significat. Stante hac suppositione sensus enunciati erit : « nisi quis solum animae suae *pala* ei infixa (i. e. ieiunio etc.) diligenter coluerit, in pravas incidet cogitationes ». — [2] Ps. xlix, 8 seq.

ctitati et nos vivere in mendacio erroris, quamvis deceret nos mori mendacio et cupiditatibus et vivere veritati et caritati et sanctitati. Et totum, cur associetur corpus nostrum peccato et socius eidem fiat, — quia gustavit mortem ab initio in transgressione mandati patris nostri Adam et veritate oblivioni tradita mortuum est bonis et vivit malis et nonnisi maximo cum labore moritur malis et vivit et confirmatur in bonis.

19. Igitur Dño adstringamur et ieiunemus et oremus, quoad deficiat in nobis homo antiquus ab extra et ab intus. Gratia Dñi Iesu Christi sit cum omnibus hominibus et vivant. Amen. Fiat misericordia eius etiam super osores et inimicos nostros et dimittat nobis omnia peccata nostra et imprimis super amicos nostros effundat misericordiam suam et regnent per Christum eius. Amen. Et qui legerint studiose et didicerint et fecerint et docuerint in Dño Iesu Christo, memores sint mei in oratione in nomine Iesu Christi. Hoc est enim nomen, per quod voluit Trinitas sanari dolores et plagas Adae et posterorum eius et dealbari maculas et sanari peccata eorum. Hoc enim est vitae arbor horti Eden, per quam revivi-

ܩܕܝܫܘܬܐ: ܘܚܝܝܢ ܚܢܢ ܒܕܓܠܘܬܐ ܕܛܥܝܘܬܐ ܘܙܕܩ ܗܘܐ ܕܢܡܘܬ ܡܢ ܕܓܠܘܬܐ ܘܡܢ ܪܓܝܓܬܐ ܘܢܚܐ ܠܫܪܪܐ ܘܠܚܘܒܐ ܘܠܩܕܝܫܘܬܐ. ܘܟܠܗ ܕܡܫܬܘܬܦ ܦܓܪܢ ܠܚܛܝܬܐ ܘܗܘܐ ܠܗ ܚܒܪܐ: ܡܛܠ ܕܛܥܡ ܡܘܬܐ ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܒܥܒܪ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ: ܘܛܥܐ ܡܢ ܫܪܪܐ ܘܡܝܬ ܡܢ ܛܒܬܐ ܘܚܝܐ ܒܒܝܫܬܐ: ܘܐܠܐ ܐܢ ܒܥܡܠܐ ܣܓܝܐܐ ܠܐ ܡܐܬ ܡܢ ܒܒܝܫܬܐ: ܘܚܝܐ ܘܡܫܬܪܪ ܒܛܒܬܐ܀

ܢܬܐܣܪ ܡܟܝܠ ܒܡܪܢ ܘܢܨܘܡ ܘܢܨܠܐ ܕܥܕܡܐ ܕܢܫܠܡ ܒܪܢܫܐ ܥܬܝܩܐ ܡܢ ܠܒܪ ܘܡܢ ܠܓܘ. ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܬܗܘܐ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܘܢܚܘܢ ܐܡܝܢ܀ ܐܦ ܥܠ ܣܢܐܝܢ ܘܥܠ ܒܥܠܕܒܒܝܢ ܢܗܘܘܢ ܪܚܡܘܗܝ: ܘܢܫܒܘܩ ܠܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝܢ. ܘܥܠ ܪܚܡܝܢ ܝܬܝܪ ܢܐܫܘܕ ܝܫܘܥ ܛܝܒܘܬܗ: ܘܢܡܠܟܘܢ ܒܐܝܕܐ ܕܡܫܝܚܗ ܐܡܝܢ܀ ܘܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܘܡܬܚܦܛܝܢ ܝܠܦܝܢ ܘܥܒܕܝܢ ܘܡܠܦܝܢ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܕܟܪܘܢܝ ܒܨܠܘܬܐ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܢܘ ܓܝܪ ܫܡܐ ܕܨܒܬ ܬܠܝܬܝܘܬܐ ܕܒܗ ܢܬܐܣܘܢ ܟܐܒܝܗܘܢ ܘܡܚܘܬܗ ܕܐܕܡ ܘܕܒܢܘܗܝ ܘܢܬܚܘܪܘܢ ܟܘܬܡܝܗܘܢ ܘܢܬܐܣܘܢ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܗܢܘ ܓܝܪ ܐܝܠܢܐ ܕܚܝܐ ܕܓܢܬܐ ܕܥܕܢ

Eαβδ] — 1 αβ ܘܚܝܝܢ δ ܘܚܢܢ. — 3 α ܘܢܚܐ. — 5 δ ܘܗܘܐ [ܘܗܘܐ. — 8 δ ܘܚܝܐ. — Ib. α ܒܥܡܠܐ. — 11 β intelligamus ܢܬܒܝܢ [ܢܬܐܣܪ. — Ib. αβ ܘܢܨܠܐ [ܘܢܨܠܐ. — 13 δ ܛܝܒܘܬܗ — 14 δ ܥܡ ܟܠܗܘܢ. — 15 δ ܘܢܚܘܢ. — Ib. Desinunt βδ [ܐܡܝܢ. — 25 α ܟܘܬܡܝܗܘܢ. — 27 α om. ܓܝܪ.

ܕܒܗ ܚܝܝܢ ܒܢܝܢܫܐ ܡܢ ܡܘܬܐ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܢܐ ܐܝܠܢܐ ܪܘܚܐ ܡܚܝܢܝܬܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܒܗܢܐ ܫܡܐ ܕܝܫܘܥ ܬܟܘܦ ܟܠ ܒܘܪܟ ܘܒܗ ܢܘܕܐ ܟܠ ܠܫܢ ܕܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ. ܘܗܟܢ ܙܕܩ ܠܢ ܕܢܐܡܪ ܒܨܠܘܬܢ: ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܦܪܘܩܝܢ ܡܢ ܒܝܫܐ: ܘܥܒܕܝܢ ܐܝܟ ܨܒܝܢܟ: ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܡܒܪܟ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ: ܦܨܢ ܡܢ ܢܣܝܘܢܐ ܘܥܒܕܝܢ ܐܝܟ ܨܒܝܢܟ ܗܘ ܡܩܒܠܐ ܘܡܫܡܠܝܐ. ܘܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܕܕܠܐ ܗܢܐ ܫܡܐ ܠܐ ܡܛܝܐ ܐܘܪܚܢ ܠܢܝܫܢ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܩܕܢ: ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܝܢ ܚܢܢ ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ: ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܒܕܘ: ܘܛܪܘ ܡܠܘܗܝ ܘܬܙܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܒܝܫܐ ܘܗܘ ܢܦܨܟܘܢ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܘܬܫܥܐ ܕܥܠ ܫܥܒܕ ܦܓܪܐ܀

scunt homines a morte, quae arbor est Spiritus vivificans, sicut dixit Paulus: *In hoc nomine Iesu incurvetur omne genu et in illo confiteatur omnis lingua in caelo et in terra*[1]. Et sic decet nos dicere in nostra oratione: Dñe Iesu, redime nos a malo et fac nos iuxta tuam voluntatem: Pater noster, qui in coelis es, Iesu Christe benedicte! libera nos a tentationibus et fac nos iuxta voluntatem tuam acceptam et perfectam! Et quoniam noverat Paulus sine nomine hoc iter nostrum ad scopum non esse perventurum, ideo praecepit nobis, ut omnia, quae facimus *verbo et opere, in nomine Dñi Iesu Christi facite*[2] et observate verba eius et victoriam reportabitis de Maligno et ipse liberabit vos.

Desinit sermo vigesimus nonus de castigatione corporis.

Eαβδ] — 15 α ܘܬܙܟܘܢ. — 16 Desinit E [ܢܦܨܟܘܢ. — 17 α ܕܥܠ ܫܥܒܕ ܦܓܪܐ.

[1] Phil. II. 10. Quoad confusionem Filii Dei cum Spiritu S. cf. Hermae *Past.* Sim. V. v. 2: IX. I. 1. — [2] Col. III. 17.

ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܝܢ. ܕܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܘܕܚܘܒܐ ܕܝܚܝܕܝܐ.

SERMO TRIGESIMUS

DE PRAECEPTIS FIDEI ET CARITATIS SOLITARIORUM

ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܘܕܚܘܒܐ: ܘܥܠ ܕܘܒܪܐ ܕܝܚܝܕܝܐ: ܕܐܝܟ ܢܕܥ ܐܢܫ ܕܢܪܕܘܦ ܒܬܪ ܚܘܒܐ ܘܢܣܩ ܒܡܣܩܬܐ ܠܓܡܝܪܘܬܐ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܝܚܝܕܝܐ ܘܢܪܕܘܦ ܟܠܗ ܒܬܪ ܦܘܩܕܢܐ ܕܚܘܒܐ: ܐܬܐ ܦܪܘܩܐ ܠܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܦܘܩܕܢܐ ܕܚܘܒܐ ܡܬܝܕܥܝܢ ܐܝܟ ܡܢ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܗܝ ܕܙܥܘܪܐ ܡܢ ܚܘܒܐ. ܦܘܩܕܢܐ ܕܝܢ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܡܛܠ ܕܟܠܗ ܠܫܒܘܩܐ ܡܪܒܝܐ ܠܡܚܝܠܐ: ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ ܩܪܝܐ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܩܕܐ ܘܡܦܝܣܐ ܠܗܘܢ ܕܢܥܪܩܘܢ ܡܢ ܒܝܫܐ ܥܕܡܐ ܕܪܒܝܢ ܘܡܬܚܝܠܝܢ ܘܝܕܥܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܒܝܫܐ: ܟܕ ܪܒܝܢ ܘܡܬܚܝܠܝܢ

1. De praeceptis fidei et caritatis et de conversatione solitariorum, quomodo sciat quis sectari caritatem et ascendendo pervenire ad perfectionem. — Qui solitarius fieri vult et totus quantus praecepta caritatis sectari, ad eum venit Redemptor; nam praecepta caritatis dignoscuntur a praeceptis fidei, quae caritate minor est. Quod autem attinet ad praecepta fidei, cum haec tota parvulos et infirmos educet et eos, qui Deum ignorant, vocet : ideo praecipit eis hortaturque malos fugere, quoad crescant et convalescant et dignoscant

Rα] Siglum R designat ἀπόγραφον codicis cuiusdam, ut videtur saec. VI vel VII, quod ex exemplis photographicis autumno anni 1908 Ignatius Ephraemus Raḥmani, Syrorum patriarcha in Orientem redux Budapestini propria manu exaratum mihi tradere dignatus est.

In Titulo α ܘܠܚܘܒܐ. — *Ib.* R ܬܠܬܝܢ. — 1 R add. ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܢ. — 5 R ܟܠܗ. — *Ib.* α ܬܠܬܝܢ. — 6 R add. *omnium* ܕܟܠ ܦܘܩܕܢܐ. — *Ib.* R ܡܬܝܕܥܝܢ. — 10 R ܗܢܐ.

ܡܦܪܫܝܢ ܩܠܐ ܡܢ ܩܠܐ: ܕܐܝܢܐ ܪܒܐ ܘܐܝܢܐ ܙܥܘܪܐ: ܘܐܝܢܐ ܫܦܝܪܐ ܘܐܝܢܐ ܒܝܫܐ: ܘܗܟܢܐ ܥܕܪܐ ܠܗܘܢ: ܐܦ ܡܬܪܚܩܝܢ ܠܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ ܡܢ ܐܢܫܐ ܩܫܝܐ ܘܒܝܫܐ. ܘܦܩܚ ܗܘ ܠܗܘܢ ܕܢܬܪܚܩܘܢ ܡܢ ܐܢܫܐ ܡܪܘܕܐ ܘܫܓܘܫܐ ܘܙܠܝܠܐ: ܘܙܢܝܐ ܘܓܝܪܐ ܘܥܠܘܒܐ: ܘܠܐ ܕܢܬܛܥܘܢ ܠܗܘܢ ܒܦܫܝܛܘܬܗܘܢ ܘܒܫܛܝܘܬܗܘܢ ܟܠܗ: ܠܡܠܦܢܘܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܘܢܐܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܟܠ ܟܠܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܡܪܚܩܐ ܠܬܠܡܝܕܝܗ̇ ܡܢ ܟܠ ܐܚܐ ܕܡܗܠܟ ܒܥܘܠܐ: ܐܘ ܕܐܝܬ ܒܗ ܡܕܡ ܕܛܢܦܘܬܐ: ܕܢܪܒܘܢ ܘܢܬܚܝܠܘܢ ܘܢܫܬܪܪܘܢ ܒܫܪܝܪܘܬܐ: ܘܗܝܕܝܢ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܚܘܒܐ ܡܚܦܛܝܢ ܟܠ: ܕܡܬܥܠܝܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ: ܘܡܠܦܐ ܠܬܠܡܝܕܝܗ̇ ܡܕܡ ܕܡܬܥܠܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܠܐ ܡܘܬܪ ܠܬܠܡܝܕܝܗ̇. ܡܛܠ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܦܩܕܐ ܠܗܘܢ ܠܬܠܡܝܕܝܗ̇: ܕܐܪܚܩܘ ܡܢ ܒܝܫܐ ܘܡܢ ܟܠ ܐܚܐ ܕܡܗܠܟ ܒܥܘܠܐ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܐ ܕܝܠܕܝܢ ܐܢܘܢ ܬܠܡܝܕܝܗ̇ ܘܠܐ ܡܦܪܫܝܢ ܥܕܟܝܠ ܕܢܕܥܘܢ ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܚܘܒܐ: ܘܐܝܟ ܢܣܩܘܢ ܡܢ ܚܘܒܐ ܠܓܡܝܪܘܬܐ. ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܕܘܕܘܢ ܠܗܘܢ ܘܢܐܒܕܘܢ: ܣܝܡܐ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ ܠܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ ܥܕ

vocem a voce, quae maior, quae minor sit, quae turpis sit, quae bona; eisque hac ratione adminiculo est, et si ad modicum tempus a duris et malis hominibus removeantur. Et expedit eis removeri ab hominibus protervis et turbulentis et lascivis et fornicariis et adulteris et avaris, nec seduci ob eorum simplicitatem et fatuitatem ad malignam illorum doctrinam ac omnino perire. Hanc ob rem fides removet discipulos suos ab unoquoque fratre, qui male ambulat, aut in quo immunditia quaedam est, quoad crescant et convalescant et solide confirmentur; et tunc euntes discipuli fiunt caritatis omnes diligentis, quae fide excelsior est et docet discipulos suos aliquid fide excellentius, quod est inutile discipulis eius. Fides etenim discipulis suis praecipit : « recedite a malis et ab omni fratre male ambulante[1] », cum sciat discipulos suos parvulos esse et eos nescire adhuc distinguere, quae sint praecepta fidei et quaenam caritatis et quomodo ascendatur a caritate ad perfectionem. Quem in finem, ne perturbati pereant, imponit eis legem ad breve tempus, donec orta in ipsis virtute scien-

Rα] — 1 R om. ܩܠܐ ܡܢ. — 4 α ܒܝܫܐ. — 5 α ܐܢܫܐ. — 7 R ܒܦܫܝܛܘܬܗܘܢ. — 10 R ܬܠܡܝܕܝܗ̇. — *Ib.* α .. ܠܬܠܡܝܕܝܗ̇. — 11 R ܟܠܗ. — 14 R ܗܘܘ (sic) ܗܘܘ. — 18 α .. ܠܗܘܢ ܠܗܘܢ.

[1] II Thess. III, 6.

tia repleantur et tunc eos tradit caritati, quae eos perfectionem doceat et acquirere faciat mentem Christi magnam et acceptam et perfectam.

2. Praecepta enim caritatis mitiora sunt, quam fidei, et sunt omnia cum omnibus[1]. Praecepta autem fidei duriora sunt, quam caritatis, et malos fugiunt et sibi mutuo contraria sunt quodammodo. Fides et caritas parvulorum educatores sunt. Fides dicit discipulis suis : *nolite manducare cum adulteris*[2] et *cum omni fratre male ambulante*[3]; et caritas, cum sciat discipulos suos virtutem habere, docet : *Mitto vos velut agnos inter lupos*[4], ut sitis boni inter malos eosque convertatis. *Estote,* inquit, *simplices, sicut columbae, et prudentes, sicut serpentes*[5], ut fiatis omnia cum omnibus[6] et sciatis, quomodo loquamini cum omnibus hominibus dantes herbas infirmis et lac parvulis et praecepta [parva[7]] iustis et cibum solidum perfectis et robustis et *tollentes infirmitatem infirmorum*[8] et *benedicentes maledicenti vobis et diligentes eum, qui vos odit, et orantes pro eo, qui vos persequitur et vexat*[9]. Et mente volvite vestra vos oves fieri occisio-

[illegible]

Rα] — 1 R [illegible]. — 12 R. [illegible]. — *Ib.* Litterae in textu syriaco uncis inclusae significant eas in Codice α obliteratas esse, sicut 861$_{8-9}$. — 15 α [illegible]. — 17 R [illegible]. — 18 R [illegible]. — 19 R [illegible].

[1] I Cor. IX, 22. — [2] I Cor. V, 11. — [3] II Thess. III, 6. — [4] Matth. X, 16. — [5] *Ib.* — [6] I Cor. IX, 22. — [7] In textu excidisse videtur [illegible] post [illegible]. — [8] Rom. XV, 1. — [9] Matth. V, 44.

[illegible]

nis, sicut scriptum est : *Propter te, Domine noster, morimur quotidie et facti sumus velut oves occisionis*[1]. Et fides, quae novit caritatem, eam ita docet discipulos suos, ac si eam ignoret. Caritas autem, cum sciat, quocunque abierint discipuli sui, eos lucrando lucraturos esse peccatores et malos et, si intrent in domos lascivorum, illos pudicos esse facturos et peccatores iustificando iustificaturos et adulteros sanctificando sanctificaturos esse, nec discipulos hosce caritatis, si eos lucrando lucraturi non sint, e sua veritate delapsuros esse : praecipit eis : *Quemlibet hominem tamquam praestantiorem vobis reputate*[2], licet mente sciatis vos illo praestantiores esse, ut ad omnes intretis et omnes doceatis. Et, si cuius mens infantilis sit, demittite animas vestras infra praecepta caritatis eumque praecepta fidei, caritate inferiora, docete et, ubi instruxistis eum, quomodo ambulet solide in fide, ad perfectionem ascendite et eum meliorem vobismetipsis reputate et vobis ipsis praeponite et salutate et adorate, perinde ac si ipso minores sitis.

3. Perfectio autem caritati alligata

Rα] — 1 R [illegible] (? sic) [illegible]. — 2 α [illegible]. — 3 α add. [illegible]. — *Ib.* R [illegible]. — 6 R [illegible]. — 10 R om. [illegible]. — 15 α [illegible]. — 16 R add. [illegible]. — *Ib.* R [illegible]. — 17 R [illegible]. — 18 R om. [illegible]. — 21 R [illegible]. — 23 R [illegible]. — 24 R [illegible].

[1] Ps. XLIV, 22. — [2] Phil. II, 3.

est, quia aedificium eius super caritate surgit et per eam absolvitur et perficitur et crescit et glorificatur. Etiam discipulos caritatis aliquid excellentius et maius docet eosque *perfectos in Christo constituit*, sicut dixit Paulus[1]. Perfectus autem, qui diligendo perfectus evasit, *omnia novit*, sicut scriptum est : *Vir spiritualis omnia iudicat et ipse a nemine iudicatur*[2], quia sublimis est et proficit; et, quoniam diligit, novit omnia, quae eum nosse decet. Is igitur, qui diligendo perfectus est, potest Ecclesiam aedificare, nam scit, cum quonam oporteat se loqui de praeceptis fidei, ut per ea praeservetur et salvus fiat, et cum quonam oporteat se loqui de praeceptis caritatis, quorum ope proficiat, et quemnam conveniat sibi docere ministerium perfectionis, quo crescat. Quemadmodum enim cibus solidus contrarius est infanti unum diem nato : sic lac tormentum est illi, qui ablactatus est ab uberibus et cibum solidum gustavit. Dicit enim apud Prophetam : *Quemnam docebit scientiam et quem faciet intelligere auditum? Eum, qui ablactatus est a lacte et avulsus est ab uberibus*[3], hoc est, agitur de gente, quae diligit omnia mandata

ܡܛܠ ܕܒܗ ܗܘ ܒܚܘܒܐ ܗܟܢܐ ܒܢܝܢܗ: ܘܒܗ ܡܫܬܡܠܝܐ ܘܡܬܓܡܪܐ: ܘܒܗ ܪܒܐ ܘܡܫܬܒܚܐ. ܐܦ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܚܘܒܐ ܡܠܦܐ ܡܕܡ ܕܝܬܝܪ ܘܪܒ: ܘܥܒܕ ܠܗܘܢ ܒܡܫܝܚܐ ܓܡܝܪܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ. ܓܡܝܪܐ ܕܝܢ ܕܐܝܟ ܘܐܬܓܡܪ ܒܚܘܒܐ: ܟܠܡܕܡ ܝܕܥ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܪܘܚܢܐ ܕܐܢ ܟܠ ܡܕܡ: ܘܗܘ ܡܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܬܕܝܢ: ܡܛܠ ܕܡܥܠܝ ܗܘ ܘܡܬܝܪ ܘܡܛܠ ܕܪܚܡ ܝܕܥ ܟܠܡܕܡ ܕܘܠܐ ܠܗ ܠܡܕܥ. ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܐܝܢܐ ܕܪܚܡ ܘܐܬܓܡܪ: ܡܫܟܚ ܥܕܬܐ ܠܡܒܢܝܗ: ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܕܥܡ ܡܢ ܘܠܐ ܕܢܡܠܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܕܢܬܢܛܪ ܒܗܘܢ ܘܢܚܐ ܒܗܘܢ: ܘܥܡ ܡܢ ܘܠܐ ܕܢܡܠܠ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܚܘܒܐ ܕܢܬܝܬܪ ܒܗܘܢ: ܘܐܝܢܐ ܙܕܩ ܕܢܠܦ ܬܫܡܫܬܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܕܢܪܒܐ ܒܗ. ܐܝܟ ܓܝܪ ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܥܫܝܢܬܐ ܡܩܒܠܐ ܠܝܠܘܕܐ ܒܪ ܝܘܡܐ: ܗܟܢܐ ܐܢܘܢ ܚܠܒܐ ܫܢܕܐ ܠܗܢܘܢ ܕܐܬܚܣܠ ܡܢ ܬܕܝܐ ܘܐܛܥܡ ܡܐܟܘܠܬܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܢܒܝܐ: ܠܡܢ ܢܠܦ ܝܕܥܬܐ: ܘܠܡܢ ܢܣܒܪ ܫܡܥܐ: ܠܕܦܣܝܩܝܢ ܡܢ ܚܠܒܐ: ܐܘ ܠܕܦܪܝܫܝܢ ܡܢ ܬܕܝܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܥܡܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܟܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܪܒܐ: ܐܝܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܡܣܒܪܢܬܐ

Rα] — 1 α R om. ܗܘ. — 4 R add. ܘܪܒ [ܕܝܬܝܪ. — 8 R ܡܬܕܝܢ. — 9 R ܘܡܬܝܪ. — *Ib.* R ܝܕܥ [ܘܡܛܠ. — 10 R ܟܠܡܕܡ ܕܘܠܐ. — 13 α ܕܥܡ. — *Ib.* R add. ܠܗ [ܘܠܐ. — 14 R ܘܢܚܐ. — 18 R ܓܝܪ. — 21 R ܘܐܛܥܡ.

[1] Col. I, 28. — [2] I Cor. II, 15. — [3] Is. XXVIII, 9.

ܪܚܡܐ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܠܦܘܩܕܢܐ ܪܘܪܒܐ ܕܐܝܠܝܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܥܫܝܢܬܐ ܘܝܕܥܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ: ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܡܚܘܝܘ ܠܗܘܢ ܟܠܗ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ: ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܩܒܠܐ ܘܡܫܡܠܝܐ: ܕܒܗ ܐܢܫ ܟܕ ܟܠܗ ܫܪܪܗ ܕܥܠܡܐ ܚܕܬܐ: ܗܘܐ ܥܡ ܥܡܘܪܘܗܝ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܩܕܝܫܐ: ܕܐܝܬܝܗ ܐܘܪܫܠܡ ܕܠܥܠ: ܥܡ ܡܪܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.

ܩܝܡܝܢ ܗܟܝܠ ܬܠܡܝܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܠܩܘܒܠ ܬܠܡܝܕܐ ܕܚܘܒܐ: ܪܕܦܝܢ ܠܗܘܢ ܥܠ ܒܨܝܪܘܬ ܝܕܥܬܐ ܘܡܣܝܒܪܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܚܘܒܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܚܘܒܐ ܟܠ ܡܣܝܒܪ ܘܟܠ ܡܫܚܠܐ. ܐܦ ܬܠܡܝܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܘ ܗܢܘܢ ܡܢ ܛܥܝܐ ܘܡܬܪܕܦܝܢ ܡܢ ܝܪܣܝܣ: ܡܛܠ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܦܟܝܢ ܠܗܘܢ: ܘܡܬܩܛܠܝܢ ܘܗܘܝܢ ܣܗܕܐ. ܝܕܝܥܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܣܗܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܘܝܕܝܥܝܢ ܕܚܘܒܐ. ܣܗܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܬܪܕܦܝܢ ܘܡܬܩܛܠܝܢ ܡܢ ܝܪܣܝܣ ܘܡܢ ܚܢܦܐ: ܡܛܠ ܕܩܝܡܝܢ ܠܩܘܒܠܗܘܢ ܥܠ ܡܛܠ ܝܘܠܦܢܗܘܢ ܒܝܫܐ: ܘܡܗܦܟܝܢ ܡܕܒܚܝܗܘܢ: ܘܡܣܝܒܪܝܢ ܐܝܟܐ ܕܡܬܪܕܦܝܢ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܕ ܝܪܣܝܣ ܣܪܝܩܬܐ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܐܚܕܝܢ:

parva, quae sunt lac et scientiam exiguam, nec vult pervenire ad praecepta magna, quae sunt cibus solidus et cognitio perfecta; ideo, inquit, nemo potest eis exponere totam Dei voluntatem acceptam et perfectam, qua homo cognita tota veritate saeculi novi erit cum incolis civitatis sanctorum, quae est Ierusalem excelsa, cum Dño in saeculum saeculorum.

4. Exsurgentes igitur discipuli fidei adversus discipulos caritatis, eos ob defectum scientiae persequuntur sufferentibus discipulis caritatis, sicut scriptum est : *Caritas omnia suffert et omnia sustinet*[1]. Etiam discipuli fidei sufferunt ex parte errantium et persecutionem patiuntur a sectis, nam sunt illis contrarii[2] et occiduntur et fiunt martyres. Noti sunt enim martyres fidei et noti sunt [martyres] caritatis. Martyres fidei persecutionem patiuntur et occiduntur a sectis et a gentilibus, nam consistunt dure adversus eos ob malam ipsorum doctrinam et subvertunt altaria eorum et sufferunt, ubi persecutionem patiuntur ne, inquiunt, sectae inanes

Rα] — 2 R ܘܝܕܥܬܐ. — *Ib.* R ܡܫܡܠܝܬܐ. — 3 R ܠܗ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ. — 6 R ܫܪܪܗ ܟܠܗ. — 7 R *sicut* habitatores ܐܝܟ [ܥܡ. — 8 R ܐܘܪܫܠܡ. — 12 R ܒܨܝܪܘܬ. — 15 R *ab infantibus* ܡܢ ܛܠܝܐ [ܡܢ ܛܥܝܐ. — 17 α ܗܦܟܝܢ suffixum ad *sectas* ܕܝܪܣܝܣ spectat.

[1] I Cor. XIII, 7. — [2] Si lectionem R sequaris, agitur de *sectis* discipulis fidei *adversis;* lectione α adoptata discipulos fidei intellige, sectis adversos, ut *infra*, lin. 21-23.

sint in terra domini Dei nostri, sed Domino Deo, qui fecit coelum et terram et omnia, quae in eis sunt, soli servite. Et propter hunc zelum optimum occiduntur, dum non diligunt persecutores suos eisque improperant, quamquam certe pro Dño moriuntur. Et sunt inter eos, qui peccata habent : et remittuntur eis, quia Dñi causa moriuntur, ne eum abnegent. Et qui carent peccatis, nec adhuc perfecti sunt, quoniam non diligunt homicidas suos, nec orant pro ipsis, cum nulla mala rependant sibi illata, si possint : ideo praestantiores sunt martyribus peccata habentibus martyres illi, qui peccata non habent. Martyres autem caritatis persecutionem patiuntur et occiduntur a domesticis fidei. Sectae enim, quia has cum humilitate docent, eos non occidunt, sed gaudent de eis. Domestici vero fidei, existimantes se ope fidei totam veritatem assecutos esse, ubi vir caritatis eis aliquid dixerit, quod ipsos latet, se contra illum erigunt eumque occidunt; quare, aiunt : docetis, quod non praedicatur in toto coetu? Et igno-

Rα] — 4 R [Syriac]. — 5 R *et quoniam* non diligunt... et persecutores suos : *improperant* eis [Syriac]. — 12 α [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 13 R [Syriac]. — 18 R [Syriac]. — 19 R om. [Syriac]. — 20 R add. [Syriac]. — 21 R [Syriac]. — 22 R [Syriac]. — 25 R quod non praedicat *tota ecclesia* [Syriac].

rant neminem assequi totam veritatem, nisi diligat, sicut dilexit Dñs et apostoli eius, et *vane inflari mente sua carnali,* ait Paulus[1]. Martyres autem caritatis Stephanum et Apostolos imitantes docent caritatem non aemulari, non persequi, non odisse, non excandescere[2], sed omnes diligere diligendo et honorare. Fides non praecipit discipulis suis malos occidere, sed eos fugere eosque e gremio suo separare; qui igitur occidunt, non sunt discipuli fidei, sed discipuli Satanae.

5. Fratres, quisque nostrum auditu verbo duro percepto Gamalielem imitetur, siquidem amoenum sit, quod audivimus; sin autem : hominem illum a nobis propellamus nec eum occidamus, ne caedis causa eius ipsi moriamur, sed dicamus, sicut locutus est Gamaliel in Actibus duodecim Apostolorum[3] populo : *Sinite homines istos! nam si ex errore est sollertia haec, dissolvetur ipsa et factores eius et, si a Deo est, non datur homo, qui eam dissolvat aut irritam faciat,* atque recolligamus nosmetipsos. Quando

Rα] — 2 R sicut dilexit Dñs *apostolos suos* [Syriac]. — *Ib.* R [Syriac]. — 4 R [Syriac]. — 5 R [Syriac]. — 7 R om. [Syriac] et legit : *misereretur* [Syriac]. — 8 α ... [Syriac]. — 11 R *et eiiciant* [Syriac]. — 12 R add. [Syriac]. — 14 R [Syriac]. — 15 R add. [Syriac]. — 17 R [Syriac]. — 22 α [Syriac].

[1] Col. II, 18. — [2] I Cor. XIII, 4. — [3] Act. V, 38. Actus Ap. sub titulo : *Actus duodecim Apostolorum* citantur apud Aphraatem Dem. XX, 10 (*P. S.* I, 909_{16}) : « sicut testatur nobis *praedicatio duodecim apostolorum* » ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ et in Doctrina Addaei ed. Phillips p. 46 ܦܪܟܣܣ ܕܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ.

autem persecutio martyrum fidei et martyrum caritatis aequalis erat et eadem caedes illorum et istorum: multo maiores erant martyres caritatis, non solum martyribus illis, qui homicidas persecutoresque suos odio habebant eisque improperabant, sed etiam martyribus illis, qui neque oderant homicidas persecutoresque suos, neque dilexerunt eos, neque orabant pro eis, nec eis improperabant. Quoniam vero martyres caritatis, dum occidebantur, orabant pro homicidis et pro persecutoribus suis eisque benedicebant ob caritatem suam, sicut fecit Dñs apostolique eius: valde magnificantur et glorificantur cum Dño.

6. Martyres autem fidei pro Dño occisi sunt; et quidam ex eis odio habuerunt homicidas et persecutores suos et quidam eos nec oderant, nec eos dilexerunt et omnes propter nomen Dñi occisi sunt, ne eum negarent; et ideo defectus, quos habebant, dimittuntur eis eorumque opera bona retribuit Dñs at, quamquam peccata non habent, nequeunt adeo magnificari, uti martyres caritatis et perfectionis, quia caritatem et perfectionem non sunt assecuti, sicut illi, sed eis eos bene eis erit. Martyres

autem caritatis et perfectionis, qui in statu perfectionis occisi sunt, plus omnibus hominibus magnificat Dñs et conglorificabuntur cum ipso, quemadmodum compassi sunt cum ipso[1]. Et si sunt homines, qui dilexerunt et perfecti sunt, nec sunt occisi; hi sunt sicut martyres perfecti, qui occisi sunt, nam pariter passi sunt et pertulerunt mala, nec eos ausus est quisquam necare; sicut etiam quidam ex duodecim apostolis morte naturali mortui sunt et salvi evaserunt, nec eos quisquam occidit et forsitan maiores erat occisis; sicut scimus magnum fuisse Ioannem, discipulum illum, quem Iesus diligebat valde[2] et scriptum est eum morte naturali decessisse[3] nec a quopiam occisum esse. Numquid non est maior, quam Apostoli, qui occisi sunt?

7. Inter discipulos autem caritatis et discipulos in perfectione servientes pax est; et, quando colloquuntur cum invicem, de nulla re contendunt, quia cari-

[1] Rom. VIII, 17. — [2] Ioh. XXI, 20. — [3] Unde Auctor notitias suas de morte naturali S. Ioannis hauserit, ignoro. Notum est prima vice Polycratem meminisse Apostoli Ephesi sepulti (Eusebius, *Hist. Eccl.* II, 24). In *Actis* eiusdem Leucio adscriptis in fossa extra portam civitatis a Vero seu Birrho cum duobus fratribus Apostolo parata animam Deo tradit. (V. *Acta Ioannis* ed. Bonnet in op. *Acta Apostolorum Apocrypha*, partis alterius vol. I, p. 209 seq.; cf. Lipsius, *Die apokryphen Apostelgeschichten und Apostellegenden*, Braunschweig, 1883, I, 420). In *Actis*, quae sub nomine Prochori circumferuntur, Apostolus vivus a Prochoro eiusque sociis sepelitur. (V. *Acta Ioannis* bearbeitet v. Th. Zahn, Erlangen, 1880, p. 162 seqq.; cf. Lipsius, *op. cit.* p. 397).

tas non rixatur cum magistris suis, sed persuadendo asserunt verba sua; sive possint discipuli caritatis amplecti ministerium perfectionis, sive non, cum pace discedunt ab invicem, quia caritas regnat in utraque parte. Scientia autem perfectorum ditior est et hi maiores sunt discipulis caritatis, qui perfectionem adhuc non sunt consecuti, perveniendo vero adhuc non pervenerunt ad ministerium perfectionis. Quando autem instat tempus, ut ad eam perveniant, vi caritatis, quae eos educat, sine contentione amplectuntur perfectionem ipsam et ope eius perficiuntur et proficiunt et glorificantur per gratiam Dñi, qui eos e morte in corporibus ipsorum habitante eripit (quae est peccatum occultum) et a velamento stante inter eos et Dñum (quod sunt tenebrae occultae, exercitus inimici). Si autem discipuli caritatis ad perfectionem non pervenerint, nec eam amplexi sint : adhuc copiosa non est caritas eorum, nam imperfecti sunt vi caritatis omnes diligentis. Si autem velint plus diligere et acquirere virtutem caritatis et cognitionis eius, perveniunt ad ministerium perfectionis et amplectentes illud perficiuntur ope eius.

Rα] — 6 R *perfectionis* … — 7 α … — 12 R … — 13 α … — 17 α … — 18 R … — 19 R … — *Ib.* R … — 20 α … — 22 α … — 23 α … — 24 R … — 25 R … — 26 R …

8. Discipulus autem fidei fugit malos et peccatores, quia ita eum docet, dum scientia eius infantilis est et peccatum mortiferum stat in ipso, nam nescit adhuc se debere malos diligere et humiliari coram ipsis. Discipulus vero caritatis, etsi cognitos habeat malos et superbos et inflatos et gloriosos et peccatores — melius quam alii — caritas tamen non sinit eum separare eos eisque dicere : « ego non me admiscebo vobis, nec loquar vobiscum! » monendo autem monet et hortatur. Et esto, improperent ei et percutiant et persequantur et occidant eum : non potest, ubi delicta et perturbationem videt, non admonere et hortari et corrigere et docere et patienter excitare. Et postquam docuit et admonuit, diminuit animam suam et pauperem facit spiritum suum et eos, qui se minores sunt, meliores facit se et adorat eos et proficit humilitate Dñi. Discipulus autem fidei, quia adhuc ne seipsum quidem docere et hortari potest nec longanimitatem prae se fert, sic ait : « quid me cogit docere aliquem et ignominia affici? » Discipuli vero caritatis se ipsos vilipendentes dicunt se iniquos esse, cum sint iusti, ut impios dili-

Rα] — 5 R om. … — 9 R om. … — 13 R om. … 2° — 22 R … — *Ib.* R … — 25 R *despecti sunt* anima *sua* … et add. … — 26 R … — 27 R add. …

gant eosque honorent et inimicos suos ament et orent pro eis. Despecti enim sunt ob humilitatem mentis, ut sint stulti Christi causa[1] et malos se meliores aestiment et ex caritate omnium servi boni fiant et malos diligant et honorent velut bonos, quemadmodum Dñs erat servus bonus multorum, bonorum et malorum ob caritatem suam et pertulit opprobria eorum et honoravit eos et oravit pro eis.

9. Astutia autem dignoscuntur mali a bonis discipulis caritatis, quod non seducuntur et quod bona eis pro malis retribuunt. Dum nemo te seducit a via Dñi et a caritate eius : esto simplex velut columba[2] erga omnes, ditans multos cognitione passionum crucifixionisque Dñi et, quando te quis a caritate Dñi passionibusque eius seducere conatur, esto astutus, velut serpens[3], nec in errorem incidas et una tecum multos seducas. Discipuli autem fidei malos e medio bonorum separant et eos eiiciunt et dicunt : « recedite, zizaniae malefactores, de medio tritici! Absit nobis vobiscum commisceri nec orabimus vobiscum nec vos

ܘܡܛܠܗܿܝ ܕܢܝܩܪܘܢ ܠܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ ܘܢܪܚܡܘܢ ܠܗܘܢ. ܫܝܛܝܢ ܓܝܪ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܕܪܥܝܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܣܟܠܐ ܡܛܠ ܡܫܝܚܐ ܘܢܣܒܪܘܢ ܠܒܝܫܐ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪܝܢ ܡܢܗܘܢ: ܘܢܗܘܘܢ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܒܚܘܒܗܘܢ ܠܟܠܢܫ: ܘܢܪܚܡܘܢ ܘܢܝܩܪܘܢ ܠܒܝܫܐ: ܐܝܟ ܕܠܛܒܐ: ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܡܪܢ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܕܣܓܝܐܐ: ܕܛܒܐ ܘܕܒܝܫܐ ܒܚܘܒܗ: ܘܣܒܠ ܚܣܕܗܘܢ ܘܝܩܪ ܐܢܘܢ ܘܨܠܝ ܥܠܝܗܘܢ܀

ܥܪܝܡܘܬܐ ܕܝܢ ܡܬܝܕܥܝܢ ܒܝܫܐ ܡܢ ܛܒܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܚܘܒܐ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܛܥܝܢ ܐܢܘܢ: ܘܡܛܠܗܿܝ ܕܦܪܥܝܢ ܐܢܘܢ ܛܒܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ. ܟܕ ܠܐ ܐܢܫ ܡܛܥܐ ܠܟ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܢ ܘܡܢ ܚܘܒܗ: ܗܘܝ ܦܫܝܛܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܠܘܬ ܟܠܢܫ: ܟܕ ܡܥܬܪ ܐܢܬ ܠܣܓܝܐܐ ܒܝܕܥܬܐ ܕܚܫܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܙܩܝܦܘܬܗ. ܘܡܐ ܕܐܢܫ ܐܢܫ ܕܡܛܥܐ ܠܟ ܡܢ ܚܘܒܗ ܕܡܪܢ ܘܡܢ ܚܫܘܗܝ: ܗܘܝ ܥܪܝܡܐ ܐܝܟ ܚܘܝܐ ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܐܦ ܐܢܬ ܘܬܛܥܐ ܥܡܟ ܠܣܓܝܐܐ. ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܦܪܫܝܢ ܠܒܝܫܐ ܡܢ ܒܝܢܬ ܛܒܐ: ܘܡܦܩܝܢ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ: ܪܘܚܘ ܠܟܘܢ ܙܝܙܢܐ ܥܒ̈ܕܝ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܒܝܢܬ ܚܛܐ. ܚܣ ܠܢ ܠܐ ܡܬܚܠܛܝܢ ܥܡܟܘܢ ܘܠܐ ܡܨܠܝܢܢ ܥܡܟܘܢ: ܘܠܐ

Rα] — 1 R ܘܐܝܩܪܘ. — 3 R *ob humilitatem oculi* ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܕܥܝܢܐ. — *Ib.* α *despecti* ܫܝܛܝܢ [ܡܫܝܛܝܢ. — 6 R ܠܟܠܢܫ ܐܦ. — 7 R bis legit ܡܪܢ. — 11 R ܡܬܝܕܥܝܢ. — 24 α ܙܝܙܢܐ. — 26 R ܡܬܚܠܛܝܢܢ.

[1] I Cor. iv, 10. — [2] Matth. x, 16. — [3] *Ibid.*

ܡܩܘܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܡܢ ܒܬܫܡܫܬܐ ܘܠܐ ܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܘܬܢ܀

ܫܡܥܘܢܝ ܐܘ ܒܢܝ ܒܝܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܘܐܚܘܝܟܘܢ ܐܝܟ ܕܬܪܕܘܢ ܒܢܝܚܘܬܐ: ܥܕܡܐ ܠܫܠܡܐ ܘܠܠܚܡܐ ܘܠܡܝܐ: ܘܠܬܟܣܝܬܐ ܘܠܡܫܝܓܬܐ ܕܪ̈ܓܠܐ. ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܦܠܢ ܫܘܐ ܘܦܠܢ ܠܐ ܫܘܐ: ܐܠܐ ܟܕ ܚܙܝܬܘܢ ܟܦܢܐ ܐܘ ܨܗܝܐ: ܐܘ ܥܪܛܠܝܐ ܐܘ ܐܠܝܨܐ: ܐܢ ܒܝܫܐ ܗܘ ܘܐܢ ܛܒܐ: ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܘܐܪܚܡܘ ܥܠܘܗܝ. ܥܕܡܐ ܕܝܢ ܠܡܠܦܢܘܬܐ ܘܠܬܘܪܒܝܬܐ ܕܝܕܥܬܐ: ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܡܠܦܢܘܬܐ ܕܦܠܢ ܘܦܠܢ ܚܕܐ ܗܝ: ܥܕܡܐ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܫܪܪܐ ܣܓܝܐܬܐ: ܐܘ ܕܝܕܥܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܥܕܬܐ ܚܕܐ ܗܝ: ܐܘ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܥܕܬܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܡܠܦܝܢ: ܐܘ ܕܬܘܪܒܝܬܐ ܕܟܠܢܫ ܚܕܐ ܗܝ. ܐܠܐ ܐܙܕܗܪܘ ܥܕܡܐ ܕܬܪܒܐ ܝܕܥܬܟܘܢ: ܘܬܕܥܘܢ ܐܢܬܘܢ ܟܠܗ ܫܪܪܐ ܐܝܟܢܐ ܗܘ: ܘܬܬܒܪܘܢ ܚܝܠܗ ܕܚܛܝܬܐ: ܥܕܡܐ ܕܡܬܠܡܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܟܠܡܕܡ. ܘܗܘܘ ܦܪܫܝܢ ܠܗܘܢ ܡܠܦܢܐ ܡܢ ܡܠܦܢܐ ܘܡܪܒܝܢܐ ܡܢ ܡܪܒܝܢܐ ܥܕܡܐ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܘܪܚܗ ܕܡܪܢ ܘܐܙܠܝܢ ܒܗ ܬܪܝܨܐܝܬ. ܠܐ ܕܝܢ ܠܟܠܢܫ ܡܫܬܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܕ ܫܒܪܐ ܐܝܬܝܟܘܢ: ܘܟܠܗ ܙܪܥܗ ܕܗܘ

stabitis nobiscum in ministerio, nec ad nos intrabitis! »

10. Audite me, o domestici fidei, et ego vobis exponam, quomodo proficiatis suaviter usque ad pacem et panem et aquam et operimentum et lotionem pedum. Nolite dicere : X. dignus est et Y. indignus est; sed viso esuriente, aut sitiente, aut nudo, aut afflicto — sive malus sit, sive bonus, — diligenter eum salutate eique eleemosynam largimini. At, usque ad doctrinam et profectum scientiae nolite dicere : « doctrina X. et Y. eadem est » donec multa veraciter investigaveritis, aut dicere : « scientia omnium filiorum Ecclesiae eadem est », aut : « omnes filii Ecclesiae iuxta voluntatem Dñi docent », aut : « omnium profectus idem est » sed cauti estote, donec crescet cognitio vestra et cognoscetis totam veritatem, quomodo se habeat, et confringetis virtutem peccati et donec edocti omnia cognoscetis. Dignoscite praeceptorem a praeceptore et educatorem ab educatore, donec cognita via Dñi recte in ea incedetis. Nolite autem cuique aures praebere, dum infantes estis, ne insito semine ipsius variegati efficia-

Rα] — 4 R ܘܐܚܘܝܟܘܢ [ܘܐܚܘܝܟ. — 8 α ܨܗܝܐ. — 14 R ܕܟܠܗܘܢ (sic; lege forsitan ܕܟܠܗ ܒܢܝ) [ܗܘ ܒܢܝ. — 15 R add. ܗܘ [ܡܪܢ. — 19 R ܚܝܠܗ. — 23 α ... [ܡܪܒܝܢܐ. — *Ib.* α ܠܐ [ܕܝܢ. — *Ib.* R ܐܘܪܚܗ. — 24 α ... [ܬܪܝܨܐܝܬ. — 25 R ܠܐ ܠܟܠܢܫ.

mini seminibus multifariis; nam huius rei causa dehortatur lex antiqua [1] : *Cavete, ne induatis vestes ex duplice textas materia;* id est, cavete, ne quascunque doctrinas recipiatis, nam omnium hominum semina aequalia non sunt.

11. Est enim, qui triticum seminet et sit bonus praeceptor, et est, qui hordeum seminet et scientia eius exigua sit, et est, qui alia semina, quae in horreum non intrabunt [seminet]; triticum enim bonum rex noster in horrea sua lucis congregat [2]. Et est, qui zizania seminet, et est, qui spinas seminet (hoc est, mendacium docet) et est, qui errans erret et in errorem inducat sibi obedientes. Si igitur victum vestitumque dederis malis et bonis eosque salutaveris, nullum detrimentum patieris, sed iustitiam magnam consequeris, quam Dñs retribuet tibi in coelis. Si autem auditum praebueris et cum malis familiaritatem inieris, dum mens tua infantilis est : cito aberrabis et velociter instabit perditio tua. Hanc ob rem dixit Dñs [3] : *Nolite proiicere sanctum canibus, neque margaritas ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis et conversi disrumpant vos* a doctrina vestra.

ܙܪܥܗ ܘܠܐܦܠܓܘܬܐ ܠܒܢܝ ܒܙܪ̈ܥܐ ܦܫܝ̈ܛܐ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܡܙܗܪ ܢܡܘܣܐ ܩܕܡܝܐ: ܕܐܙܕܗܪܘ: ܠܐ ܬܠܒܫܘܢ ܟܠܐܝܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܐܙܕܗܪܘ ܕܠܐ ܬܩܒܠܘܢ ܟܠ ܡܠܦܢܘ̈ܬܐ: ܡܛܠ ܕܠܘ ܙܪܥܐ ܕܟܠ ܐܢܫ ܫܘܐ.

ܐܝܬ ܓܝܪ ܕܚܛܐ ܙܪܥ ܘܡܠܦܢܐ ܗܘ ܛܒܐ. ܘܐܝܬ ܕܣܥܪ̈ܐ ܙܪܥ ܘܒܨܝܪ ܗܘ ܒܝܕܥܬܗ: ܘܐܝܬ ܕܙܪ̈ܥܐ ܕܙܪ̈ܥܘܢܐ ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܠܐ ܥܐܠܝܢ ܠܐܘܨܪܐ. ܚܛܐ ܗܘ ܓܝܪ ܛܒܐ ܡܠܟܢ ܡܟܢܫ ܒܐܘܨܪ̈ܘܗܝ ܕܢܘܗܪܐ. ܘܐܝܬ ܕܙܝܙܢܐ ܙܪܥ. ܘܐܝܬ ܕܟܘ̈ܒܐ ܙܪܥ: ܗܢܘ ܕܝܢ: ܐܝܟ ܕܕܓܠܘܬܐ ܡܠܦ ܘܐܝܬ ܕܡܛܥܝܐ ܗܘ ܛܥܝܐ ܘܡܛܥܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ. ܐܢ ܗܟܝܠ ܬܬܠ ܣܝܒܪܬܐ ܘܟܣܘܬܐ ܠܒܝ̈ܫܐ ܘܠܛܒ̈ܐ ܘܬܫܐܠ ܒܫܠܡܗܘܢ: ܠܐ ܡܕܡ ܡܬܚܣܪ ܐܢܬ: ܐܠܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܪܒܬܐ ܗܘܝܐ ܠܟ ܕܦܪܥ ܠܟ ܡܪܢ ܒܫܡܝܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܫܬܡܥܬ ܘܗܘܝܬ ܚܒܪܐ ܥܡ ܒܝ̈ܫܐ ܟܕ ܪܥܝܢܟ ܝܠܘܕܐ ܗܘ: ܥܓܠ ܛܥܐ ܐܢܬ ܘܥܓܠ ܢܩܘܡ ܐܒܕܢܟ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܡܪܢ: ܕܠܐ ܬܪܡܘܢ ܩܘܕܫܐ ܠܟܠܒ̈ܐ: ܘܠܐ ܡܪ̈ܓܢܝܬܐ ܩܕܡ ܚܙܝܪ̈ܐ ܕܠܡܐ ܢܕܘܫܘܢ ܐܢܝܢ ܒܪ̈ܓܠܝܗܘܢ ܘܢܗܦܟܘܢ ܢܒܙܥܘܢܟܘܢ ܡܢ ܡܠܦܢܘܬܟܘܢ. ܗܐ ܚܙܝ

Rα] — 3 R ܗܘܐ ܗܘܐ. — 4 R ܟܠܐ. — 5 R ܠܘ ܗܘܐ ܕܟܠ. — *Ib.* R ܕܟܠܗܘܢ. — 7 R ܒܝܕܥܬܗ. — 8 R ܒܐܘܨܪܗ. — 9 R ܕܢܘܗܪܐ. — 11 R ܙܪܥ ܕܟܘܒܐ. — 16 R ܘܬܫܐܠ (sic). — *Ib.* α ... ܡܬܚܣܪ ܐܢܬ. — 17 R ܗܘܐ ܠܟ ܦܪܥ. — 20 α *om.* ܗܘ. — 22 R ܗܢܐ. — *Ib.* R *nolite dare* ܠܐ ܬܬܠܘܢ. — 24 α ܒܪܓܠܝܗܘܢ.. ܢܗܦܟܘܢ. — 25 α ܢܒܙܥܘܢ.. ܡܠܦܢܘܬܟܘܢ. — *Ib.* α ܗܐ .. ܚܙܝ ܗܘ.

[1] Lev. XIX, 19. — [2] Matth. XIII, 30. — [3] Matth. VII, 6.

ܐܝܟ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܢ ܠܐܪܥܐ ܕܠܐ ܝܕܥܐ ܢܦܫܗ ܠܥܡܐ ܕܟܠܒ̈ܐ ܘܕܚܙܝܪ̈ܐ: ܕܐܝܠܝܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ: ܕܡܛܠ ܡܘܬܪ̈ܢܐ ܥܒܘܪ̈ܐ ܥܒܕ ܠܗ ܡܪ̈ܘܬܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܕܐܝܠܝܢ ܡܠܦ̈ܢܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܐܘ ܒܢ̈ܝ ܐܪ̈ܙܐ ܣܓܝ̈ܐܐ: ܘܠܘܒܕ ܢܦܫܗ ܒܗܝܢ ܕܠܐ ܐܫܠܡܗ ܠܐܟܪܐ ܛܒܐ ܕܐܝܠܝܢ ܡܠܦܢܐ ܫܪܝܪܐ.

ܠܬܘܟܠܢܗ ܗܟܝܠ ܕܒܪܢܫܐ ܠܐ ܙܕܩ ܠܗ ܕܟܠ ܦܠܢ ܢܗܘܐ: ܫܠܡܗ ܕܝܢ ܥܠ ܦܠܢ ܢܦܪܘܣ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܫܠܡܐ ܠܩܪ̈ܝܒܐ ܘܠܪ̈ܚܝܩܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܟܠ ܕܝܠܗ. ܐܠܐ ܫܡܥܘܢܝ ܒܢ̈ܝ ܒܝܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ: ܘܠܐ ܬܗܠܟܘܢ ܚܪܝܢܐܝܬ. ܠܐ ܡܐ ܕܐܠܦܝܢ ܐܢܫ ܕܬܥܒܕܘܢ ܫܠܡܐ ܥܡ ܛܒ̈ܐ ܘܥܡ ܒܝ̈ܫܐ ܘܬܬܠܘܢ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ ܘܟܣܘܬܐ: ܬܐܙܠܘܢ ܬܬܚܒܪܘܢ ܥܡ ܒܝ̈ܫܐ: ܘܬܐܠܦܘܢ ܥܒ̈ܕܝܗܘܢ ܒܝ̈ܫܐ ܘܬܡܘܬܘܢ ܒܕܘܒܪ̈ܝܗܘܢ. ܘܐܢ ܬܘܒ ܡܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢܫ ܕܠܐ ܬܬܚܒܪܘܢ ܥܡ ܒܝ̈ܫܐ ܘܠܐ ܬܐܠܦܘܢ ܡܠܦܢܘܬܗܘܢ: ܥܕ ܝܕܥܝܢ ܐܝܠܝܢ ܐܝܢܐ ܫܪܪܐ: ܠܐ ܫܡܥܝܢ ܡܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܢ ܕܝܨܝܦ ܠܗ ܒܟܘܢ ܕܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܒܝ̈ܫܐ: ܬܐܙܠܘܢ ܬܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒ̈ܐ ܘܪ̈ܕܘܦܐ ܘܒܝ̈ܫܐ: ܘܠܗܘܢ ܠܟܘܢ ܐܦ ܐܝܠܝܢ ܒܝ̈ܫܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܡܫܟܚܝܢ ܐܝܠܝܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܙܕܩܝܢ: ܟܕ ܟܠ ܚܕ ܡܠܦܢܐ ܠܚܕܗ:

Viden, quomodo appellet Dñs terram sui nesciam gentem canum et porcorum, qui est homo, qui ob emolumenta caduca facit sibi dominos multos, qui sunt praeceptores multi, aut asseclae mysteriorum multorum et seipsum perdit, quia semet non commisit agricolae bono, qui est praeceptor verax.

12. Non decet igitur hominem in quovis fiduciam habere, pacem autem suam ad omnes extendat, sicut scriptum est : *Pax eis, qui longe et qui prope sunt* [1], dicit Dominus, cuius omnes sunt. Attamen audite me, domestici fidei, et nolite contentiose ambulare, ne forte docente vos aliquo pacem inire cum bonis et malis eisque victum et vestitum dare, euntes familiaritatem contrahatis cum malis et prava eorum opera addiscentes moriamini conversationis causa eorum. Et iterum, si quis dixerit vobis : nolite familiaritatem contrahere cum malis, nec addiscatis doctrinam eorum, donec scietis, quaenam sit veritas : igitur dicente illo vobis, qui curam vestri habet, cavere malos : nolite abeuntes inimici eis fieri et persecutores et maligni, ne vos ipsi mali fiatis, sed in quan-

Rα] — 2 R ܠܥܡܐ ܕܟܠܒܐ. — 3 α OIII. ܒܢܝܢܫܐ. — 12 R ܫܡܥܘܢܝ. — 15 α ܘܟܣܘܬܐ et om. ܬܐܙܠܘܢ. — *Ib.* α ܠܗܘܢ.. ܬܬܚܒܪܘܢ. — 18 R ܘܠܐ ܬܘܒ. — 21 R ܗܘ ܐܝܢܐ. — *Ib.* R ܕܐܡܪ. — 26 R ܙܕܩܝܢ (sic). — *Ib.* α ܡܠܦܢܘܬܗ.

[1] Is. LVII, 19.

tum in vobis est, pacem inite cum omnibus, imprimis cum domesticis fidei[1]; nemini enim licet quemlibet, qui homo est, contemnere aut despicere aut recusare petitum ab ipso, si, quod petit a se, habeat, nec oriatur tristitia et afflictio petitionis eius causa: nam dixit : *ne alleviatione facta aliis, vobis tribulatio oriatur, sed in aequitate sitis in hoc mundo*[2].

13. Sic conversamini, filii, et videte, quis sit firmus et rectus et conscientiosus et ordinatus et diligens et longanimis et docens veritatem : huic adhaerete et hunc sectamini et limen eius terat quotidie pes vester, donec cognita veritate discetis viam Dñi et semitas eius solide. Non tamen licet vobis, dum parvuli estis, omnia fieri cum omnibus et cum omnibus ambulare; hoc est : non licet vobis, dum crescitis, adhaerere lascivis, masculis, sive feminis, sed ei, qui vos admonet et a malo retinet et vos docet honorificos fieri, non maledicos, sicut docet vos Dñs spiritu gratiaque sua : *Estote agni inter lupos et boni inter malos*[3], et tunc licebit vobis dicere de vobis ipsis ex humilitate :

1 Gal. vi, 10. — 2 II Cor. viii, 13 seq. — 3 Matth. x, 16.

« impii sumus » cum sitis iusti. Alium autem non licet vobis impium appellare, sive sit impius, sive iustus. Si proinde Dñs cum docebat, discrete docebat, et cuique cibum morbo eius convenientem porrigebat tamquam medicus sapiens, sciens qualis cibus esset bonus prodessetque infirmo, ne quid inconveniens comederet eique morbus invalesceret : sic etiam homo perfectus omnes discrete docens parvulo mente lac dat (id est : aliquid minus, quod ferre possit) et ei, qui mente infirmus est, herbam dat (hoc est, id, quod menti eius convenit). *Cum infirmis,* inquit, *infirmus eram, ut infirmos lucrifacerem*[1], *et cum his, qui legem non habent, eram velut homo legis expers, cum esset cor meum in lege Christi, ut etiam eos, qui sine lege sunt, lucrifacerem*[2]; et his, qui ad perfectionem pervenerant, cibum solidum dedi[3].

14. Licet enim praeceptori alii discipulo suo dicere : « vade inter publicanos et peccatores et meretrices et inter impios et gentiles », cum sciat eum bonum natatorem esse et posse

1 I Cor. ix, 22. — 2 *Ib.* ix, 21. — 3 I Cor. iii, 2.

traiicere Euphratem turbidum et aequor aestuans, et alii discipulo, sciens eum ne Zabatem quidem minorem posse pervadere, praecipere : « cum N. N. non licet tibi colloqui! et ad locum X. ne vadas! Et cave publicanos et peccatores et meretrices et cunctos homines leves et garrulos et *male ambulantes*[1]! *Et noli adhaerere maledicis aut gulosis aut prodigis aut idola colentibus*[2]! » Et per alium discipulum loquitur caritatem et sanitatem et *simplicitatem*[3] et per alium discipulum loquitur infirmitatem et *separationem*[4] et cautionem, nam scit sic ei prodesse, quemadmodum Dñs dixit discipulis suis parvulis : *In viam gentilium ne abeatis*[5]. Et postquam acceperant Spiritum Paraclitum, dixit eis : *Ingredimini inter gentiles et estote boni inter malos*[6] *et, quodcunque apposuerint vobis, manducate*[7], quemadmodum ipse ingrediebatur inter publicanos et meretrices et peccatores[8]. — Et aliis praecipit : *Interrogate, quis sit dignus et ad eum ingredimini*[9]; et aliis discipulis suis mandavit *diligere osores suos et orare pro eis*[10]; et aliis praecipit : *Qui vobis non obedierit, reputate eum veluti publicanos et veluti*

ܦܪܬ ܟܕ ܕܠܝܚ ܘܝܡܐ ܟܕ ܓܐܫ: ܘܠܬܠܡܝܕܗ ܐܚܪܢܐ ܕܝܕܥ ܕܐܦ ܠܐ ܙܒܐ ܙܥܘܪܐ ܡܫܟܚ ܥܒܪ: ܡܦܩܕ ܠܗ: ܕܥܡ ܦܠܢ ܠܐ ܬܡܠܠ ܥܡ ܕܐܬܪܐ ܘܠܕܘܟܬܐ ܦܠܢ ܠܐ ܬܐܙܠ. ܘܐܙܕܗܪ ܡܢ ܡܟܣܐ ܘܡܢ ܚܛܝܐ ܘܡܢ ܙܢܝܬܐ ܘܡܢ ܟܠ ܕܙܠܝܠ ܘܦܩܝܩ ܘܕܒܝܫ ܡܗܠܟܝܢ. ܘܠܐ ܬܩܦ ܠܠܝܛܐ ܐܘ ܠܐܟܘܠܐ: ܐܘ ܠܐܣܘܛܐ ܐܘ ܠܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ. ܘܒܝܕ ܐܚܪܢܐ ܬܠܡܝܕܐ ܡܡܠܠ ܚܘܒܐ ܘܚܠܝܡܘܬܐ ܘܦܫܝܛܘܬܐ: ܘܒܝܕ ܐܚܪܢܐ ܬܠܡܝܕܐ: ܡܡܠܠ ܟܪܝܗܘܬܐ ܘܦܪܝܫܘܬܐ ܘܙܗܝܪܘܬܐ ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܕܗܟܢܐ ܦܐܫ ܠܗ: ܐܝܟ ܕܡܪܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܕ ܛܠܝܢ: ܕܠܐܘܪܚܐ ܕܚܢܦܐ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ. ܘܡܢ ܕܩܒܠܘ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܥܘܠܘ ܒܝܢܬ ܚܢܦܐ ܘܗܘܘ ܛܒܐ ܒܝܢܬ ܒܝܫܐ ܘܡܕܡ ܕܣܝܡܝܢ ܩܕܡܝܟܘܢ ܐܟܘܠܘ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܘ ܥܐܠ ܗܘܐ ܒܝܢܬ ܡܟܣܐ ܘܙܢܝܬܐ ܘܚܛܝܐ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܡܦܩܕ: ܕܫܐܠܘ ܡܢܘ ܫܘܐ ܘܠܘܬܗ ܥܘܠܘ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܦܩܕ ܐܢܘܢ: ܕܢܪܚܡܘܢ ܠܣܢܐܝܗܘܢ ܘܢܨܠܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܡܦܩܕ ܠܗܘܢ: ܕܡܢ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ ܠܟܘܢ ܚܫܘܒܘܗܝ ܐܝܟ ܡܟܣܐ ܘܐܝܟ ܚܢܦܐ:

Rα] — 2 α .. ܘܐܦ]. — 4 α ܦܠܢܝܬܐ. — 7 α .. ܘܥܡ]. — 9 α ܡܡܠܠ. — 11 α ܡܡܠܠ. — 12 α .. ܗܘܐ] ܘܙܗܝܪܘܬܐ. — *Ib.* α .. ܕ] ܦܐܫ. — 13 α om. ܟܕ ܛܠܝܢ. — 15 α ܘܦܪܩܠܝܛܐ] ܘܠܐܚܪܢܐ ... ܘܡܢ. — *Ib.* α om. ܠܗܘܢ. — 16 α .. ܒܝܢܬ] ܒܝܢܬ. — 18 R ܒܝܢܬ. — 22 R ܠܣܢܐܝܗܘܢ. — 23 α .. ܕܡܢ]. — 24 α .. ܣܡܘܟܘܗܝ].

[1] I Cor. VI, 9; II Thess. III, 6. — [2] I Cor. V, 11. — [3] Matth. X, 16. — [4] Matth. X, 35. — [5] Matth. X, 5. — [6] Cf. Serm. XXX, 2. — [7] Luc. X, 8. — [8] Matth. IX, 10; XI, 19; Marc. II, 16. — [9] Matth. X, 10. — [10] Matth. V, 44.

ܘܠܐܚܪܢܐ ܐܡܪ: ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܝ ܫܠܡܐ ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܘܢ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܡܢ ܕܠܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܬܝܒ ܐܢܐ: ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ ܠܗ. ܘܦܘܠܘܣ ܦܩܕ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ: ܕܠܐ ܬܐܟܠܘܢ ܠܚܡܐ ܥܡ ܓܝܪܐ: ܘܠܐ ܬܬܚܠܛܘܢ ܥܡ ܥܘܠܐ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܦܩܕ: ܕܫܩܘܠܘ ܟܘܪܗܢܐ ܕܟܪܝܗܐ: ܘܚܫܘܒܘ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪ ܡܢܟܘܢ܀

ܡܛܠ ܡܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܥܒܕ ܫܠܡܐ ܥܡ ܟܠܢܫ܆ ܚܕܐ: ܕܐܠܐ ܐܡܬܝ ܕܡܝܬܪ ܒܚܘܒܗ: ܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ ܕܥܡ ܟܠܢܫ ܢܥܒܕ ܫܠܡܐ. ܘܐܚܪܬܐ: ܕܟܪܝܗ ܡܕܥܗ: ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܥܒܕ ܫܠܡܐ ܥܡ ܟܠܢܫ: ܕܠܐ ܒܥܠܬܐ ܕܫܠܡܐ ܢܬܒܝܬ ܠܘܬ ܒܝܫܐ ܘܢܬܚܒܠ: ܐܘ ܢܬܡܛܐ ܥܡ ܛܥܝܐ ܘܢܐܒܕ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܬܘܒ ܡܦܩܕ ܕܦܠܘܚ ܘܡܢ ܬܡܢ ܐܟܘܠ. ܐܦ ܠܐܚܪܢܐ ܡܦܩܕ: ܕܗܘܘ ܐܝܟ ܡܝܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܕܠܥܠ ܒܥܘ ܘܕܠܥܠ ܐܬܪܥܘ ܘܠܐ ܕܒܐܪܥܐ: ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܦܩܕ ܡܪܢ ܘܫܠܝܚܘܗܝ ܕܦܩܕ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܕܡܝܢ ܚܕ ܠܚܕ܀

ܘܗܐ ܡܢ ܠܥܠ ܡܦܩܢ ܗܘܝܢ ܠܢ ܬܚܘܝܬܐ: ܐܝܟ ܕܐܦ ܢܒܝܐ ܒܕܘܟ ܐܡܪܝܢ

gentiles[1]. Et aliis dixit : *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*[2]. — Et aliis dixit : *Qui non dixerit vobis : paenitentiam acturus sum, nolite dimittere ei*[3]. Et Paulus praecepit discipulis suis : *Ne comedatis panem cum adulteris neve commisceamini cum iniquis*[4]. Et aliis praecepit : *Tollite infirmitatem infirmorum*[5] et *quemque meliorem vobis reputate*[6].

15. Sed quam ob causam nequit homo pacem inire cum omnibus? Primo : nisi praecellat caritate sua, non sinit eum lex peccati inire cum omnibus hominibus pacem; deinde : qui scientia imbecillis est, non potest pacem inire cum omnibus hominibus, ne sub praetextu pacis familiaris fiat apud malos et corrumpatur aut assiduus factus apud errantes pereat. Aliis vicissim praecipit : *Operamini et dein comedatis*[7]. Aliis quoque praecipit : Estote velut mortui saeculo et *quae sursum sunt, quaerite et, quae sursum sunt, cogitate, nec ea, quae sunt in terra*[8], cum reliquis praeceptis plurimis Dñi Apostolorumque eius quae praecepit eis et sibi invicem dissimilia sunt.

16. Et ecce superius omnia exposuimus, quomodo etiam prophetae alicubi

Rα] — 1 α .. ܐܡܪ]. — *Ib.* α ܛܘܒܝܗܘܢ. — 2 α .. ܐܡܪ]. — 4 R ܦܩܕ. — 8 R ܐܝܟ ܕܠܟܠ. — 10 α ... ܚܕܐ]. — *Ib.* R ܕܐܠܐ. — 18 α .. ܡܝܬܐ]. — 19 α om. ܘܕܠܥܠ ܒܥܘ. — 21 R om. ܣܓܝܐܐ. — 24 R ܡܦܩܢ. — *Ib.* α .. ܠܢ]. — 25 α .. ܒܕܘܟ].

[1] Matth. XVIII, 17. — [2] Matth. V, 9. — [3] Matth. XVIII, 15; cf. Serm. XIX, 24. — [4] I Cor. V, 9, 11. — [5] Rom. XV, 1. — [6] Phil. II, 3. — [7] II Thess. III, 12. — [8] Col. III, 1 seq.

discipulis suis dixerint : *Sacrificate Domino tauros et agnos et hoedos*[1] et aliis praeceperunt : *Non complacet Domino de sacrificiis*[2] *nec manducat carnes vitulorum nec bibit sanguinem hircorum nec placatur holocaustis*[3]. *Sacrificia Dei sunt spiritus humilis et cor contritum diligit*[4]. Et alicubi dixerunt : *Maxillam pro maxilla repete*[5]. Et alicubi dicebant : *Beatus, qui tulit iugum tuum in adolescentia sua et sedit solitarius et tacuit, quia imposuit sibi iugum tuum et dedit os suum in pulverem et genam suam percutienti se et saturavit opprobrio vitam suam*[6]. — Et alicubi dicebant : *Qui tangit mortuum, contaminatus est*[7]. Et alicubi ipsi portabant super humeros suos ossa Joseph nec contaminati sunt[8]. Et alicubi resuscitabant mortuos, viduarum filios, nec contaminati sunt[9]. Et alicubi [dixerunt] : *servate sabbatum*[10]! Et alicubi ipsi solvebant observationes Legis et ingressi sunt ad contaminatos. Nam lex non est lata iustis et sinceris et bonis et probis (nam hi ipsi sibi legem ferunt bo-

ܗܘܘ ܠܬܠܡܝܕܝܗܘܢ: ܕܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܬܘܪܐ ܘܐܡܪܐ ܘܓܕܝܐ: ܘܠܐܚܪܢܐ ܦܩܕܘ ܗܘܘ ܕܠܐ ܨܒܐ ܡܪܝܐ ܒܕܒܚܐ ܘܠܐ ܐܟܠ ܒܣܪܐ ܕܬܘܪܐ ܘܠܐ ܫܬܐ ܕܡܐ ܕܨܦܪܐ ܐܦܠܐ ܒܥܠܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܡܬܪܥܐ. ܕܒܚܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܗܝ ܡܟܝܟܬܐ: ܘܠܒܐ ܬܒܝܪܐ ܪܚܡ. ܘܒܕܘܟ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ: ܕܦܟܐ ܚܠܦ ܦܟܐ ܐܦܢܐ. ܘܒܕܘܟ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ: ܕܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܫܩܠ ܢܝܪ ܒܛܠܝܘܬܗ. ܘܝܬܒ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܫܬܩ: ܡܛܠ ܕܫܩܠ ܥܠܘܗܝ ܢܝܪ: ܘܝܗܒ ܦܘܡܗ ܠܥܦܪܐ ܘܦܟܗ ܠܡܢ ܕܡܚܐ ܠܗ: ܘܣܒܥ ܒܚܣܕܐ ܚܝܘܗܝ. ܘܒܕܘܟ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ: ܕܡܢ ܕܩܪܒ ܠܡܝܬܐ ܡܬܛܡܐ. ܘܒܕܘܟ ܗܢܘܢ ܛܥܝܢܝܢ ܗܘܘ ܓܪܡܘܗܝ ܕܝܘܣܦ ܥܠ ܟܬܦܬܗܘܢ ܘܠܐ ܡܬܛܡܐܝܢ ܗܘܘ. ܘܒܕܘܟ: ܡܚܝܝܢ ܗܘܘ ܡܝܬܐ ܒܢܝ ܐܪܡܠܬܐ ܘܠܐ ܡܬܛܡܐܝܢ ܘܒܕܘܟ ܛܪܘ ܫܒܬܐ. ܘܒܕܘܟ ܗܢܘܢ ܫܪܝܢ ܗܘܘ ܫܒܬܐ ܘܢܛܘܪܬܐ ܕܢܡܘܣܐ: ܘܥܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬ ܛܡܐܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܝܡ ܢܡܘܣܐ ܠܟܐܢܐ ܘܠܬܡܝܡܐ: ܘܠܛܒܐ ܘܠܡܝܬܪܐ: ܕܗܢܘܢ ܣܝܡܝܢ ܢܡܘܣܐ ܠܗܘܢ ܠܢܦܫܗܘܢ: ܐܘ ܠܡܢ ܕܫܡܥ ܠܗܘܢ.

Rα] — 1 α .. [ܕܒܚܘ. — 4 R ܒܥܠܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. — 7 α ܐܦܢܐ. — 8 α om. ܗܘܘ. — 9 α ܘܝܬܒ. — 10 R ܫܩܠ ܥܠܘܗܝ ܢܝܪ punctis ∵ superpositis ordinem vocabulorum invertendum esse indicans. — 14 α ܡܬܛܡܐܐ. — *Ib.* α ܛܥܝܢܝܢ. — 15 α ܟܬܦܬܗܘܢ. — 16 α om. in textu supplet in marg. ܘܒܕܘܟ ܗܢܘܢ... ܡܬܛܡܐܝܢ ܗܘܘ. — 18 R om. ܛܪܘ ܫܒܬܐ quod contextu et imprimis antitheseos testimonio confirmatur. Probabiliter locus in α quoque corruptus est; coniicio : *et alicubi observaverunt sabbatum* ܘܒܕܘܟ ܢܛܪܘ ܫܒܬܐ: aut lectione α servata : *et alicubi dixerunt : ‘observate sabbatum’* ܘܒܕܘܟ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ: ܛܪܘ ܫܒܬܐ. — 19 R ܘܢܛܘܪܬܐ. — 22 α ܕܝܬܝܪܐ.

[1] Cf. Lev. I, 2. — [2] Ier. VI, 20. — [3] Ps. L, 13. — [4] Ps. LI, 17. — [5] Ex. XXI, 24. — [6] Thr. III, 27-30. — [7] Num. XIX, 11. — [8] Ex. XIII, 19. — [9] III Reg. XVII. 21-24; IV Reg. IV, 34. — [10] Lev. XIX, 3.

ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܒܗܘܢ ܢܡܘܣܐ ܕܢܕܘܢ ܐܢܘܢ: ܡܛܠ ܕܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܥܒܕܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܚܛܝܐ ܕܫܠܝܛ ܒܗܘܢ ܢܡܘܣܐ: ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ: ܕܐܢ ܥܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܝܬܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܕܗܟܢܐ ܦܩܚ ܠܗܘܢ ܕܢܐܣܪ ܢܡܘܣܐ ܠܐܢܫܝܢ: ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ ܛܒܐ ܒܠܒܗܘܢ: ܘܐܠܐ ܠܐ ܡܬܐܣܪܝܢ ܗܘܘ ܗܟܢܐ: ܩܛܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܚܛܝܬܐ ܡܡܝܬܢܝܬܐ ܕܟܡܝܢܐ ܒܠܒܗܘܢ܀

ܐܝܬ ܕܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܝܟ ܐܢܫ ܫܠܝܛ ܕܢܬܚܫܚ ܒܗܘܢ: ܘܐܝܬ ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܣܓܝܐܘ ܕܥܠܡܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܕܢܬܚܫܚ ܒܗܘܢ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ܡܪܢ ܘܡܠܝܢ ܡܢ ܪܘܚܗ ܘܐܬܕܟܝܘ ܡܢ ܚܛܝܬܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܡܚܘܐ ܠܗܘܢ ܗܘ ܡܪܢ ܡܗܠܟܝܢ. ܘܗܠܝܢ ܐܢܫܐ ܕܠܐ ܐܬܡܠܝܘ ܡܢ ܡܪܢ ܥܕܟܝܠ: ܘܩܝܡܐ ܗܝ ܒܗܘܢ ܚܛܝܬܐ: ܡܫܠܛܐܝܬ ܐܣܪ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ: ܕܠܐ ܢܫܬܠܛܘܢ ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܚܝܠܐ ܕܟܠ ܡܕܡ ܐܠܐ ܐܬܡܠܝܘ ܡܢ ܡܪܢ ܘܐܣܬܪܩܘ ܡܢ ܚܛܝܬܐ܀

ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܚܟܝܡܐ ܘܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ

nam[1]) nec audientibus eos. Quapropter lex non habet potestatem iudicandi eos, nam voluntatem Dñi faciunt plus quam in lege scripta est. — Aliis vero peccatoribus, in quos lex potestatem habet, dicebant : Si praevaricati eritis, moriemini; nam noverant ita eis expedire, ut lege obligati essent, cum legem bonam non haberent in cordibus suis et nisi hoc modo obligarentur, occisurum eos peccatum mortiferum latens in cordibus eorum.

17. Sunt autem praecepta, quibus uti cuique licet; et sunt praecepta alia, quibus uti maiori mundi parti vetitum est. Ii autem homines, in quibus Dñs est et pleni sunt spiritu eius et a peccato purgati sunt, quemadmodum Dñs demonstrat eis, ambulant. Et eos homines, qui adhuc Dño pleni non sunt et in quibus stat peccatum, lex efficaciter obligat, ne habeant potestatem in rem quamlibet, quia non ferunt vim cuiusque rei, nisi repleantur Dño et evacuentur a peccato.

18. Discipuli autem sapientes et ex-

Rα] — 7 α ܦܩܚܐ. — 10 α ܡܬܐܣܪܝܢ ܗܘܘ] ܩܛܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. — 12 Incipit in β excerptum praemissa ei rubrica : *Porro eiusdem e Sermone de praeceptis fidei et caritatis solitariorum* ܬܘܒ ܕܝܠܗ ܡܢ ܡܐܡܪܐ ܕܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܘܕܚܘܒܐ ܕܝܚܝܕܝܐ. — *Ib.* ܐܝܬ]. — 14 R ܕܣܓܝܐܘܬܐ. — 15 α ܐܢܫܐ. — 16 R homines autem illi *Dñi, qui pleni sunt* ܕܡܪܢ ܘܡܠܝܢ : ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ܡܪܢ ܘܡܠܝܢ]. — 18 α ܐܢܫܐ. — 21 Rβ ܢܫܬܠܛܘܢ. — *Ib.* R ܡܛܠ. — 22 β add. ܡܬܡܠܝܢ ܗܘܘ. — *Ib.* Rβ ܢܫܬܠܛܘܢ. — 23 Desinit β v. ܚܛܝܬܐ. — 25 R om. ܕܝܢ.

[1] Rom. II, 14.

pediti, qui sunt sapientiae caelestis filii et solide volunt erudiri, quaerunt sibi praeceptores veraces, Dño eiusque Apostolis similes, qui sunt discipuli eius caritate, humilitate, paupertate, abstinentia ipsi similes, et repertis sibi eiusmodi praeceptoribus non transgrediuntur verba patrum suorum, qui sunt praeceptores sui, sicut Timotheus obedierat Paulo, cui usque ad poculum vini scripsit in Epistola; sciens namque eum non esse bibiturum absque praecepto, (nuntium) ei misit : *Bibe paululum vini propter infirmitates tuas assiduas et propter stomachum tuum* [1]. Novit enim corpus eius senio confectum et peccato mortuum esse, sicut scriptum est : *Si Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus autem vivit propter iustitiam* [2]. Et quia novit stante peccato in corpore eius custodisse seipsum a cibis et a vino, postquam devicerat peccatum, (nuntium) ei misit : sume paululum temperationis, quoniam corpus tuum mortuum est. Nos igitur, qui heri discipuli facti sumus et peccatum stat in nobis et vivit corpus nostrum cupiditatibus

[illegible]

Rα] — 7 R [illegible]. — 9 R [illegible]. — 11 α inc. fol. 279a col. a v. [illegible]: in margine sinistro valde oblitterato plurimae lacunae. — *Ib.* α .. .. [illegible]. — 12 α .. .. [illegible]. — 13 α [illegible]. — 14 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 15 α [illegible]. — *Ib.* α .. [illegible]. — 16 α ... [illegible]. — 17 α .. [illegible]. — 18 α [illegible]. — 19 α amanuensis oscitans bis scribit [illegible] ... [illegible] punctis indicans repetitionem delendam esse. — *Ib.* α ... [illegible]. — 21 α ... [illegible]. — 22 α .. [illegible]. — 24 α [illegible].

[1] I Tim. v, 23. — [2] Rom. viii, 10.

[illegible]

caducis animam nostram corpusque submergentibus, legimus : en, Paulum scripsisse Timotheo, ut biberet paululum vini ob infirmitates suas [1]. Igitur nos quoque, ubi ob multa ieiunia infirmitates contraximus et aegrota facta sunt genua nostra ob abstinentiam [2] et mortuum est corpus nostrum peccato, quemadmodum mortuum est corpus Timothei cogitationibus malis : postea bibamus, sicut scriptum est, *paululum* (*vini*) propter infirmitates nostras.

19. Item legimus, ecce, Dñum praecepisse discipulis suis : *Postquam ingressi eritis inter gentiles, quodcunque apposuerint vobis, manducate nec sciscitemini* [3]. Cui dixit Dñs? Illis discipulis suis, qui Spiritu Paraclito accepto perfecti evaserunt et repleti sunt Spiritu, ita ut ab eis diffusus esset super alios, et quorum munda erant corda a peccato et plena gratia et iustitia Dñi Iesu Christi. Et nos, ubi mundi erimus a peccato et pleni gratia et iustitia ad instar eorum : comedamus, quodcunque apposuerint nobis — paululum, ut decet — nec sciscitemur. Sic enim scriptum est : *Olera et salem et olivas manducabant*

Rα] — 1 α ... [illegible]. — 2 α [illegible]. — 3 α ... [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 4 α [illegible]. — 6 R om. [illegible]. — *Ib.* α ... [illegible]. — 7 α ... [illegible]. — *Ib.* α ... [illegible]. — 8 α ... [illegible]. — 10 α ... [illegible]. — 13 α (fol. 279 b col. a) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]. — 14 α ... [illegible]. — *Ib.* α ... [illegible]. — 15 α ... [illegible]. — 16 α .. [illegible]. — *Ib.* α om. [illegible]. — 17 R om. [illegible]. — *Ib.* α ... [illegible]. — 18 α .. [illegible]. — 19 α .. [illegible]. — 21 α om. [illegible]. — *Ib.* α .. [illegible]. — 23 α ... [illegible]. — 24 α ... [illegible].

[1] I Tim. v, 23. — [2] Ps. cix, 24. — [3] Luc. x, 8.

Apostoli et assidue ieiunabant[1]. Sic enim scripsit Dñs iussitque eos : *Cavete, ne aggraventur corda vestra comessatione carnium et compotatione vini et curis vitae et sollicitudine divitiarum harum caducarum*[2]; nos autem virentes sedemus habentes corpora peccato viva et consideramus homines senes, quorum corpora senectute confecta sunt, quod ob infirmitates suas guttam vini bibant, et dicimus : « nos uti N. et N. bibimus » et « quid est N. ad me, quod manducet et bibat et ingrediatur inter malos aut alloquatur et doceat mulieres tantoties ? » Pro eo ut consideres eum hodie manducantem aut bibentem aut potestatem habentem loqui cum omnibus : ita eum considera, ut te lac sugente die nocteque is ieiunando ieiunaverit et oraverit die ac nocte et certaverit et crucifixerit corpus suum omnibus cupiditatibus et *pervenerit ad senectutem bonam*[3], sicut dixit David : *Erit finis bonus hominibus iustis*[4].

20. Et obiurgemus animam nostram dicamusque ei : Ubi fueris uti N. et ieiunaveris, sicut ieiunavit, et mortua eris cupiditatibus et cogitationibus malis et perveneris cum fama bona

ܐܝܠܝܢ ܗܘܘ ܫܠܝܚܐ ܘܨܝܡܝܢ ܗܘܘ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܗܟܢ ܓܝܪ ܟܬܒ ܡܪܢ ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ: ܕܐܙܕܗܪܘ ܕܠܐ ܢܐܩܪܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܕܒܣܪܐ ܘܒܡܫܬܝܬܐ ܕܚܡܪܐ ܘܒܪܢܝܬܐ ܕܚܝܘܬܐ ܘܒܨܦܬܐ ܕܥܘܬܪܐ ܗܢܐ ܥܒܘܪܐ. ܐܠܐ ܚܢܢ ܝܬܒܝܢܢ ܚܝ ܠܚܛܝܬܐ ܕܚܝܝܢ ܦܓܪܝܢ ܒܚܛܝܬܐ ܘܚܙܝܢܢ ܠܣܒܐ ܐܝܠܝܢ ܕܫܠܡܘ ܦܓܪܝܗܘܢ: ܕܡܛܠ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ ܩܠܝܠ ܚܡܪܐ ܫܬܝܢ ܗܘܘ: ܘܐܡܪܝܢܢ: ܕܐܝܟ ܦܠܢ ܘܦܠܢ ܫܬܝܢܢ. ܘܡܢܐ ܗܘ ܦܠܢ ܠܘܬܝ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ܘܢܥܘܠ ܒܝܢܬ ܒܝܫܐ ܐܘ ܢܡܠܠ ܘܢܠܦ ܠܢܫܐ ܟܠ ܙܒܢ. ܚܠܦ ܕܬܚܙܝܘܗܝ ܠܗ ܝܘܡܢ ܕܐܟܠ ܐܘ ܫܬܐ ܐܘ ܡܡܠܠ ܘܫܠܝܛ ܥܡ ܟܠܢܫ: ܗܟܢ ܚܙܝܘܗܝ ܕܟܕ ܝܢܩ ܐܢܬ ܚܠܒܐ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ ܨܐܡ ܗܘܐ ܘܡܨܠܐ ܘܡܬܟܬܫ ܘܨܠܒ ܦܓܪܗ ܡܢ ܐܘܪܓܝܐ ܟܠܗܘܢ: ܘܐܬܐ ܠܣܝܒܘܬܐ ܛܒܬܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܘܝܕ: ܕܗܘܝܐ ܚܪܬܐ ܛܒܬܐ ܠܟܐܢܐ܀

ܘܢܟܐ ܠܢܦܫܢ ܘܢܐܡܪ ܠܗ: ܕܡܐ ܕܗܘܝܬ ܐܝܟ ܦܠܢ ܘܨܡܬ ܐܝܟ ܕܨܡ: ܘܡܝܬܬ ܡܢ ܐܘܪܓܝܐ: ܘܡܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ: ܘܐܬܝܬ ܒܫܡܐ ܛܒܐ ܠܫܢܝܐ

ܕܐܬܐ ܦܠܢ: ܗܝܕܝܢ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟ ܕܬܐܟܘܠ ܘܬܫܬܐ ܒܐܣܟܡܐ ܘܒܛܟܣܐ. ܘܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܠܗ ܒܩܫܝܫܘܬܐ ܘܫܓܝܫܝܢ ܐܢܘܢ ܒܚܛܝܬܐ ܡܬܝܕܥܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ ܕܩܝܡܐ ܗܝ ܒܗܘܢ ܚܛܝܬܐ ܘܚܝܠܐ ܗܘ ܚܝܠܗ ܕܚܛܝܬܐ ܒܗܘܢ ܒܨܒܘܬܐ ܘܕܒܪܐ ܗܝ ܠܗܘܢ ܠܨܒܘܬܐ ܐܠܝܢ ܕܠܐ ܦܐܝܢ: ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܗܘܢ ܐܦܠܐ ܠܗܘܢ ܕܢܪܗܛܘܢ ܠܡܐܟܘܠܬܐ ܐܘ ܕܥܡ ܟܠܢܫ ܢܡܠܠܘܢ: ܥܕܡܐ ܕܡܫܥܒܕܝܢ ܦܓܪܝܗܘܢ ܘܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ: ܕܦܓܪܝ ܗܘ ܟܒܫ ܐܢܐ ܘܡܫܥܒܕ ܐܢܐ: ܕܠܡܐ ܐܢܐ ܕܠܐܚܪܢܐ ܐܟܪܙܬ: ܐܢܐ ܡܣܬܠܝ ܐܫܟܚ. ܐܠܐ ܢܚܙܘܢ ܣܝܒܘܬܗܘܢ ܘܢܨܘܡܘܢ ܘܢܬܡܟܟܘܢ ܘܢܫܗܪܘܢ ܘܢܙܕܗܪܘܢ ܕܟܕ ܚܝܐ ܒܗܘܢ ܚܛܝܬܐ. ܐܦ ܡܐ ܕܙܟܘ: ܒܐܣܟܡܐ ܢܟܦܐ ܘܒܕܘܒܪܐ ܕܢܟܦܘܬܐ ܢܗܠܟܘܢ ܡܛܠ ܡܟܝܟܘܬܐ: ܡܛܠ ܕܢܗܘܘܢ ܕܡܘܬܐ ܠܬܠܡܝܕܝܗܘܢ: ܐܦ ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ: ܡܛܠ ܕܢܗܘܘܢ ܛܘܦܣܐ ܠܬܠܡܝܕܝܗܘܢ: ܒܥܒܕܝܗܘܢ ܘܒܡܠܝܗܘܢ: ܒܕܡܘܬܐ ܕܡܪܢ: ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܘܠܐ: ܘܢܗܘܘܢ ܕܡܘܬܐ ܛܒܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܒܬܪܗܘܢ. ܗܟܢ ܓܝܪ ܥܒܕܘ ܐܦ ܫܠܝܚܐ ܕܟܕ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܚܛܝܬܐ: ܐܡܝܢܐܝܬ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܫܗܪܝܢ ܘܡܨܠܝܢ ܗܘܘ ܘܣܐܡܝܢ ܣܝܡܬܐ

ad annos, ad quos pervenit N. : tunc dabo tibi comedere et bibere iuxta formam et ordinem. Nam ne illis quidem, qui aetate profecti sunt et adhuc perturbantur et noverunt stare in se peccatum et fortem esse in se virtutem adhuc peccati et se ad res indecentes ferre : ne his quidem licet ad escas praecipitari aut cum omnibus colloqui, quoad subigant corpora sua eaque sibi obediant, sicut dixit Paulus : *Corpus,* ait, *meum subigo et subiicio, ne forte ego, qui aliis praedicavi, ego ipse, reprober*[1], sed coerceant senectutem suam et ieiunent et humilientur et vigilent et caveant sibi virente in eis peccato. Immo etiam victoria reportata forma pudica, conversatione abstinentiae ambulent humilitatis causa, etiamsi opus non habeant, ut sint exemplo discipulis suis opere sicut et sermone ad instar Dñi (sic enim decet) et sint exemplo bono sectantibus se. Ita fecerunt enim etiam Apostoli, qui mortui peccato assidue ieiunabant et vigilabant et orabant[2] et *thesauros bonos thesauriza-*

Rα] — 1 α ... [ܗܘܘ ܨܝܡܝܢ. — 3 α om. ܐܢܘܢ. — *Ib.* α ...ܝܢ [ܕܐܙܕܗܪܘ. — 5 α ... [ܘܒܨܦܬܐ. — 6 α om. ܚܢܢ ܚܝ. — *Ib.* R om. ܚܝ. — *Ib.* α ... [ܘܚܙܝܢ. — 7 α ... [ܘܚܙܝܢ ܣܒܐ. — 10 α ... [ܘܐܡܪܝܢܢ. — *Ib.* α ܫܬܝܢ. — 13 α ܕܬܚܙܐ. — 15 α ܕܝܢ videtur legisse; R minus recte ܕܝܢ. — 16 α ܘܡܬܟܬܫ ܗܘܐ. — 17 R ܘܗܘ; cf. supra ܕܝܢ. — 19 α ܕܢܫܦܪ. — 20 R ܗܘܐ. — 21 α ܠܚܝܐ. — 24 α ܕܢܫܦܪ.

[1] Cf. Serm. V, 17. — [2] Luc. XXI, 34. — [3] Gen. XV, 15. — [4] Ps. XXXVI, 37.

Rα] — 2 α ܒܐܣܟܡܐ. — 3 α ܘܐܦܠܐ. — 9 α ܘܢܪܗܛܘܢ. — *Ib.* α ܥܡ ܟܠ. — 12 α om. ܗܘ. — 15 R om. ܘܢܬܡܟܟܘܢ. — 17 α ܒܐܣܟܡܐ. — 22 α ܡܛܠ. — 24 α ... [ܐܦ. — *Ib.* R ܕܝܢ.

[1] I Cor. IX, 27. — [2] Act. I, 14.

bant filiis suis, sicut scriptum est[1].

21. Caritatem autem, quoniam vicit mortem, non pudet omnes corrigere ac dicere discipulis suis sic : *Iudaei signa petunt et Gentiles sapientiam quaerunt; nos autem praedicamus Iesum Christum crucifixum*[2] eumque imitamur factum servum discipulis suis et seipsum vilipendentem infra plasma suum. Non sicut Iudaei illi, quibus humilitas Christi facta est scandalum et tamquam expertes fidei in aeternum signa petunt, neque sicut Gentiles illi, qui sapientiam et verba polita quaerentes grandiloquiis et laudibus praestantibus volunt disserere de Dño et, quoniam non imitantur humilitatem eius, fiunt eis passiones Dñi nec non ignobilitas eius despecta et pudet eos humilitatis eius et dicunt : « Stoliditas est haec. » Dixit enim : *Qui me erubuerit,* ait, et humilitatem et conversationem et paupertatem et abstinentiam meam : *et ego eum erubescam die illa magna, qua revelabor in gloria mea*[3]. Vae illi, qui erubuerit Dñum! Quantopere erubescet die illa magna Dñi! Neque possunt,

ܢܚܒܠܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܀ ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܙܟܝܗ ܠܡܘܬܐ܆ ܠܐ ܒܗܬ ܠܡܬܩܢܘ ܠܟܠ ܘܠܡܐܡܪ ܗܟܢܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܆ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܘܬܐ ܫܐܠܝܢ ܘܐܪܡܝܐ ܚܟܡܬܐ ܒܥܝܢ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܟܪܙܝܢܢ ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܕ ܙܩܝܦ ܘܢܬܕܡܐ ܠܗ܆ ܟܕ ܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܡܨܥܪ ܢܦܫܗ ܡܢ ܦܠܚܬܐ. ܠܐ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܟܝܟܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܡܬܩܠܢܘܬܐ܆ ܘܐܝܟ ܣܢܝܩܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܥܠܡ ܐܬܘܬܐ ܫܐܠܝܢ܆ ܘܠܐ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܐܪܡܝܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܡܠܐ ܦܫܝܩܬܐ ܒܥܝܢ܆ ܘܒܪܘܪܒܘܬܐ ܘܬܫܒܚܬܐ ܡܥܠܝܬܐ ܡܨܛܒܝܢ ܠܡܬܕܪܫܘ ܥܡ ܡܪܢ. ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܕܡܝܢ ܠܡܟܝܟܘܬܗ܆ ܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܚܫܘܗܝ ܕܡܪܢ܆ ܐܦ ܡܣܟܢܘܬܗ ܡܫܝܛܐ܆ ܘܒܗܬܝܢ ܠܡܟܝܟܘܬܗ ܘܐܡܪܝܢ܆ ܫܛܝܘܬܐ ܗܝ ܗܕܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ܆ ܕܡܢ ܕܒܗܬ ܒܝ ܘܒܡܟܝܟܘܬܝ ܘܒܕܘܒܪܝ ܘܒܡܣܟܢܘܬܝ ܘܒܚܡܝܣܘܬܝ܆ ܐܦ ܐܢܐ ܐܒܗܬ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܪܒܐ ܕܡܬܓܠܐ ܐܢܐ ܒܫܘܒܚܝ. ܘܝ ܠܗ ܠܡܢ ܕܒܗܬ ܒܗ ܒܡܪܢ. ܟܡܐ ܒܗܬ ܒܝܘܡܐ ܪܒܐ ܕܡܪܢ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܡܢ ܕܗܟܝܠ ܐܝܟ ܕܐܠܨܝܢ ܠܡܣܒܠܗ

R] — 3 α [Syriac]. — 6 α [Syriac]. — *Ib.* α om. [Syriac]. — 9 α [Syriac] [Syriac]. — 10 R [Syriac] (sic). — 15 α [Syriac]. — 17 α [Syriac]. — 19 α [Syriac] et om. [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 20 R [Syriac]. — 23 α [Syriac].

[1] II Cor. xii, 14. — [2] I Cor. i, 22 seq. — [3] Luc. ix, 26.

ܙܩܝܦܘܬܗ. ܠܐ ܝܗܘܕܝܐ ܕܫܐܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܘܠܐ ܐܪܡܝܐ ܕܒܥܝܢ ܚܟܡܬܐ ܣܪܝܩܬܐ ܡܢ ܚܫܐ ܘܡܢ ܚܘܒܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܕܡܪܢ܆ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܚܟܡܬܐ ܫܡܝܢܝܬܐ ܕܡܠܝܐ ܟܠܗ ܚܫܐ ܘܚܘܒܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ ܕܡܪܢ. ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܐܬܝܢ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܚܘܒܐ܆ ܗܘ ܕܒܗ ܩܐܡ ܓܡܝܪܘܬܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ܆ ܗܘ ܕܒܗ ܟܠܗ ܒܢܝܢܐ ܕܒܝܬܐ ܫܡܝܢܝܐ ܠܫܘܠܡܐ ܡܬܬܝܬܐ܆ ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܥܒܕܝܢ ܐܬܘܬܐ ܠܣܢܝܩܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܡܬܩܠܢܘܬܐ. ܠܐ ܗܟܝܠ ܢܒܗܬ ܡܢ ܚܫܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܡܢ ܡܟܝܟܘܬܗ ܘܡܣܟܢܘܬܗ ܐܝܟ ܕܟܬܒ ܦܘܠܘܣ܆ ܕܠܐ ܬܒܗܬܘܢ ܒܡܟܝܟܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܘ ܠܐ ܒܢ ܕܐܣܝܪܝܢܢ ܡܛܠܬܗ܆ ܐܠܐ ܚܙܘ ܠܝܫܘܥ ܕܗܘܐ ܪܫܐ ܘܒܘܟܪܐ ܘܡܫܡܠܝܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܢ܆ ܘܐܬܕܡܘ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܐܡܪ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܗ ܠܝܫܘܥ܆ ܢܗܠܟ ܒܦܘܩܕܢܘܗܝ܀

ܐܝܬ ܕܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܡܪܢ ܘܕܫܠܝܚܘܗܝ ܕܣܡܘ ܐܢܘܢ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܢܛܪܘܢ ܐܢܘܢ ܘܢܚܘܢ ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܝܬܝܗ܆ ܕܢܪܚܡ ܐܢܫ ܠܒܝܫܐ ܐܘ ܠܗܢܘܢ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ܡܘܡܐ܆

qui eiusmodi sunt, sectari crucem Christi : nec Iudaei signa petentes, nec Gentiles sapientiam a passione et caritate et humilitate Dñi vacuam quaerentes, nec invenient sapientiam caelestem totam passione et caritate et humilitate Dñi plenam. Iudaeos autem adeunt homines scientiae et caritatis, in qua consurgit perfectio et humilitas, qua totum aedificium domus caelestis ad finem adducitur, et quoniam fidei expertibus non faciunt signa, fiunt eis scandalo. Ne itaque erubescamus passiones Dñi et humilitatem et egestatem eius, uti scripsit Paulus : *Ne erubescatis humilitatem Christi, neque nos, eius vinctos*[1], *sed intueamini Iesum, qui factus est primogenitus et caput et consummator fidei vestrae*[2] et imitamini eum. Et qui dicit : « diligo Iesum » ambulet in praeceptis eius.

22. Sunt autem praecepta, quae Dñs Apostolique eius posuerunt hominibus, ut ea custodirent et per ea salvi fierent; quod haud secus est, ut homo diligat malos eosque, in quibus vitium aliquod

R] — 1 α (fol. 280 a col. II in margine sinistro obliterato multae lacunae)... [Syriac]. — *Ib.* α ... [Syriac]. — 2 α ... [Syriac]. — 3 α ... [Syriac]. — 4 α ... [Syriac]. — 5 α ... [Syriac]. — 6 α ... [Syriac]. — *Ib.* α [Syriac]. — 10 α [Syriac]. — 11 α ... [Syriac]. — 13 α ... [Syriac]. — 15 α ... [Syriac]. — 16 α ... [Syriac]. — 17 α ... [Syriac]. — *Ib.* α ... [Syriac]. — 18 α ... [Syriac]. — 20 α ... [Syriac]. — 21 α [Syriac]. — *Ib.* α ... [Syriac]. — 22 α [Syriac]. — *Ib.* α aliud legisse videtur, supersunt : [ ] [Syriac] [ ] [Syriac]. — 23 α (fol. 280 b col. I multae lacunae) ... [Syriac].

[1] II Tim. i, 8. — [2] Hebr. xii, 2.

est, saltem paululum [1], quoniam auditores eorum non ferebant vim caritatis omnes diligentis et omnes pacificantis et pro persecutoribus homicidisque suis orantis, sed « probos » ait « diligite vobisque praestantiores » propter incrementum scientiae, ut a praestantioribus discant, quid conveniat eis. Num donec non persequuntur occiduntque malos, proficiendo non proficiunt [2]? Donec non dilexerint omnes homines, nec pro omnibus oraverint proque persecutoribus et homicidis suis, legem vero primam reliquerint, in qua sunt praecepta a Dño et a prophetis hominibus posita, quae eos non solum a caritate retinent, sicut illa Novi Testamenti [3], sed « malefaciendo » praecipiunt « malefacite malis » et alicubi etiam occidendo occidunt, nam ita proderat auditoribus eorum, sicut superius scriptum est *de*

ܐܦ ܩܠܝܠ: ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܫܡܥܢܝܗܘܢ ܚܝܠܗ ܕܚܘܒܐ ܗܘ ܡܚܒ ܠܟܠ ܘܡܫܝܢ ܟܠ: ܘܡܨܠܐ ܥܠ ܪܕܘܦܘܗܝ ܘܥܠ ܩܛܘܠܘܗܝ: ܐܠܐ ܠܛܒܐ ܐܡܪ ܐܚܒܘ ܘܠܡܝܬܪܐ ܕܡܢܟܘܢ ܡܛܠ ܬܘܣܦܬܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܡܢ ܡܝܬܪܐ ܢܐܠܦܘܢ ܡܕܡ ܕܙܕܩ ܠܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܪܕܦܝܢ ܘܠܐ ܩܛܠܝܢ ܠܒܝܫܐ ܠܐ ܡܬܝܬܪܝܢ ܝܬܝܪܝܢ܇ ܥܕܡܐ ܕܠܐ ܡܚܒܝܢ ܠܟܠܗܘܢ ܘܠܐ ܡܨܠܝܢ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܘܥܠ ܪܕܘܦܝܗܘܢ ܘܥܠ ܩܛܘܠܝܗܘܢ: ܢܡܘܣܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܫܒܩܝܢ ܕܐܝܬ ܒܗ ܦܘܩܕܢܐ ܕܡܢ ܡܪܢ ܘܢܒܝܐ ܣܝܡܝܢ ܐܝܟ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܚܘܒܐ ܒܠܚܘܕ ܟܠܝܢ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܚܕܬܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܡܒܐܫܐ ܚܝܒܐ: ܐܠܐ ܡܒܐܫܘ ܡܒܐܫܝܢ ܘܐܬܪܐ ܠܒܝܫܐ. ܘܒܕܘܟ ܕܩܛܠ ܐܦ ܡܩܛܠܝܢ ܩܛܠܝܢ ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܡܫܡܥܢܝܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ

Rα] — 1 α ܥܠ ... [ܐܦ ܩܠܝܠ]. — *Ib.* α ... [ܕܠܐ. — *Ib.* α ... [ܗܘܘ. — 3 α ... ܘܡܨܠܐ ܥܠ] ܥܠ. — 4 α .. [ܘܥܠ. — *Ib.* α ... [ܠܛܒܐ. — 5 α ... [ܡܢܟܘܢ. — *Ib.* α ܡܛܠ. — 6 α ... [ܕܝܕܥܬܐ. — 7 α ... [ܡܕܡ. — *Ib.* R scriba in margine corrigit ܪܕܦܝܢ α ܪܕܦܝܢ legisse videtur. — 8 R scriba consequenter corrigit in margine ܡܬܩܛܠܝܢ hunc sensum enuntiato tribuens : *quoad igitur non patiuntur persecutiones nec occiduntur a malis.* — *Ib.* α ܪܕ ... ܠܐ ܡܬܝܬܪܝܢ ܝܬܝܪܝܢ] .. ܡܢ; scriba Codicis R notat in margine : *hic contradictio est* ܗܪܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܡܨܘܬܐ. ܡܨܘܬܐ = ܪܕܐ pugna, metaphorice contradictio: v. *Lexicon* auctore Bar Bahlûl ed. R. Duval, col. 1076, s. v. ܡܨܘܬܐ. — 9 α ܡܢ ... [ܡܚܒܝܢ. — 10 α om. videtur ܟܠܗܘܢ (e spatio). — 11 α ܘܠܩܛܘܠܝܗܘܢ ܠܪܕܘܦܝܗܘܢ. — *Ib.* α ܕܝܢ. — 12 α ܫܒܩܝܢ. — *Ib.* α ܒܗ ... [ܦܘܩܕܢܐ ... ܕܐܝܬ. — 13 α ... [ܣܝܡܝܢ ܥܡܗ. — 14 α ܟܠ ... [ܗܘܐ ... ܕܠܐ. — *Ib.* α ... [ܐܝܟ ܗܠܝܢ. — 15 α ܕܡܒܐܫܝܢ. — *Ib.* α ... [ܡܒܐܫܘ. — 16 α ܡܢ ... [ܕܩܛܠ : ܠܒܝܫܐ. — 17 α om. videtur ܡܛܠ. — *Ib.* α ... [ܦܩܚ. — *Ib.* α ܡܛܠ. — 18 α ... [ܗܘܐ. — *Ib.* α ܕ .. [ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ

[1] Verba : *quod haud secus est ... saltem paululum* contextum perturbant, nec huc pertinent. Probabiliter olim glossa erant et e margine in textum irrepserunt.
[2] Nisi enuntiatum interrogationem acceperis, caret sensu. Scriba Codicis R, qui illud affirmationem habuit, mutatis participiis activis ܪܕܦܝܢ ܩܛܠܝܢ in ܡܬܪܕܦܝܢ ܘܡܬܩܛܠܝܢ textum emendare conatus est hunc ei sensum tribuens : *donec persecutiones passi et occisi non erunt, proficiendo non proficient.* Sed et ista emendatio futilis est, nam contextu reprobatur. Quod et scriba R perspexit in margine notans : *hic contradictio est.*
[3] Cf. Serm. XIX, ubi fuse enumerantur N. Foederis praecepta, quae caritati omnes diligenti non omnino conformia sint.

ܡܢ ܠܟܠ ܟܠ ܕܝܢܐ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܚܝܐ ܒܗܘܢ: ܐܠܐ ܠܢܝܚܘ ܗܘܐ ܫܢܝܩ ܒܗܘܢ ܩܠܝܠ܀

ܘܐܬܩܪܝ ܡܪܢ ܒܘܟܪܐ ܕܒܪܝܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܒܪܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ: ܐܠܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܗܘ ܒܪܝܬܐ ܕܐܬܒܪܝ ܡܚܕܬܐ ܒܗ ܒܒܪܐ ܕܐܠܗܐ: ܘܐܫܬܠܡ ܒܗ ܐܡܪ ܫܠܝܚܐ ܕܗܘܐ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܒܘܟܪܗܘܢ. ܓܢܣܐ ܓܝܪ ܒܪܝܬܐ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ: ܘܓܢܣܐ ܗܠܝܢ ܕܒܚܘܕܬܐ ܐܬܚܕܬ ܒܗ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܕܝܢ ܒܪܘܝܐ ܕܩܕܡܝܬܐ ܘܗܘ ܡܚܕܬܢܐ ܕܐܚܪܝܬܐ. ܘܟܠܡܕܡ ܒܗ ܗܘܐ ܘܒܗ ܐܬܒܪܝ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ: ܕܒܠܥܕܘܗܝ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܗܘܬ܀

ܡܪܢ ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܘܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܐܡܬܝ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܒܘܗܝ ܡܢ ܥܠܡ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡܝܢ ܘܠܐ ܡܬܕܪܟ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܐܬܓܡܪ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܥܕܡܐ ܕܐܬܓܡܪ ܡܪܢ ܩܕܡܝܗܘܢ: ܟܕ ܠܐ ܣܢܝܩ ܗܘܐ ܐܠܐ ܕܢܠܦ ܐܢܘܢ ܕܐܝܟܢ ܢܬܓܡܪܘܢ: ܡܛܠܗܕܐ ܩܪܐ ܠܗ ܒܘܟܪܐ ܕܓܡܝܪܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ

iudiciis, quibus nemo salvatur [1], sed tormenta eius aliquantulum tolerabiliora fiunt.

23. Et appellatus est Dñs *primogenitus creaturarum* [2]. Non de illis primis creaturis locutus est Apostolus, sed de illis creaturis, quae de novo creatae sunt per Dei Filium [3] et per eum consummatae sunt, dixit Apostolus Filium Dei fuisse earum primogenitum. Genus enim creaturarum, quae sunt ab initio. Et genus earum, quae renovatione renovata sunt per Dñum Iesum. Ipse vero est creator primarum et ipse renovator novissimarum. *Et omnia per ipsum facta* [4] *et per ipsum creata sunt* [5], sicut scriptum est : *Sine ipso ne una quidem facta est* [6].

24. Dñs enim erat et est, inde quod Pater eius est, ab aeterno et usque in saeculum saeculorum et incomprehensibilis est [7]. Quoniam vero nemo ex hominibus perfectus est, donec perfectus evaserat ante eos Dñs (non quod indiguisset, sed ut doceret eos, quomodo perficerentur) ideo appellat eum *primogenitum perfectorum* [8], hoc est : primum

Rαβ] — 1 α ... [ܡܢ ܠܟܠ. — 2 R *fiunt salvi facientes ea* ܚܝܐ ܒܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ] ܚܝܐ ܒܗܘܢ. — 3 α ... [ܩܠܝܠ. — 4 α ܘܐܬܩܪܝ. — *Ib.* α om. in textu supplet in margine ܡܪܢ ܒܘܟܪܐ. — *Ib.* α ܥܠ [ܗܘܐ ܠܐ. — 5 α .. [ܥܠ. — *Ib.* α ... [ܐܡܪ. — 7 α ܐܬܒܪܝ ... [ܡܚܕܬܐ ... ܠܐ. — *Ib.* α ... [ܘܫܠܡܬ .. ܒܗ. — 8 α ܘܐܫܬܠܡ. — *Ib.* α .. [ܒܪܐ. — 9 R ܒܪܝܬܐ. — 11 R ܐܬܚܕܬ. — 12 R ܘܡܚܕܬܢܐ. — 13 R ܕܐܚܪܝܬܐ. — *Ib.* α ܟܠ ܡܕܡ ܘܒܗ. — 16 In β incipit excerptum praemissa eidem rubrica : *post alia* ܡܢ ܒܬܪ ܐܚܪܢܝܬܐ. — *Ib.* R om. ܡܢ. — 17 β ܡܢ ܥܠܡ. — 18 αβ om. ܘܠܐ ܡܬܕܪܟ. — 19 α ... [ܕܝܢ. — 20 β ܩܕܡܝܗܘܢ. — 21 α om. ܐܠܐ. — 22 αβ ܐܝܟܢ. — *Ib.* αβ ܡܛܠ ܗܕܐ.

[1] V. Serm. XXII, de his *iudiciis* disserentem. — [2] Col. I, 15. — [3] Eph. I, 10. — [4] Ioh. I, 3. — [5] Col. I, 16. — [6] Ioh. I, 3. — [7] V. Praef. cap. III, n. 3. — [8] Col. I, 15.

perfectum, quoniam restiterunt homines a perfectione illa, in qua creavit Deus Adam, et a puritate cordis, quam habuit Adam, antequam peccasset, et a sanctitate illa, qua ad instar angelorum erat creatus. Qua de re testatur Apostolus dicens : *Per Iesum renovata sunt omnia ab initio*[1]. Venit igitur Dñs et perfectus est, quamquam non indiguit, et sanctificatus est, quamquam non indiguit, et mundavit cor suum, quasi mundum non fuisset, et argumentum proposuit hominibus, ut imitarentur se et perficerentur; et factus est primogenitus perfectionis in caelo et in terra. Amen.

25. Voluntas autem Dñi magna et accepta et perfecta[2] ea est, ut omnes homines custodiant corpora sua in virginitate et exinaniant se et sanctificentur cordibus suis ab omnibus cogitationibus foedis peccati et Dñum imitantes tollant crucem eius eumque sequantur[3] et perficiantur caritate eius omnes diligente et omnes pacificante, sicut dixit : *Si quis non reliquerit omnia, quae habet et omnia, quae possidet in terra, et patrem suum et matrem suam et fratres suos et sorores suas et filios suos et cog-*

[illegible]

Rαβ] — 1 α [illegible]. — 6 α om. [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 7 α [illegible]. — 8 β [illegible]. — 11 β [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 14 αβ [illegible]. — 15 αβ om. [illegible]. — 16 α ... [illegible]. — 18 α ... [illegible]. — 21 αβ [illegible]. — 22 β desinit v. [illegible] adiecta clausula : *excipiunt tractatus, quos selegimus e Libro Graduum* [illegible]. — 23 α [illegible]. — *Ib.* α om. [illegible]. — 24 α [illegible].

[1] Eph. I, 10. — [2] Rom. XII, 2. — [3] Matth. X, 38.

[illegible]

nationem suam et superior fiat matrimonio : non est me dignus[1]. Et vere, fratres mei : si quis non ita fecerit, non est dignus, qui conglorificetur cum Dño. Et quoniam vidit Dñs restare omnes homines ab hac perfectione, quia angusta tribulatione comperatur (nam *angusta est illa porta valde*[2] et [nonnisi] multa cum afflictione potest homo per eam intrare et exceptis paucis illis se humilitate et patientia valde affligentibus, non assequi hanc perfectionis portionem) : ne totus mundus hanc tribulationem timeret et prae timore eius restaret ac periret : condescendit Dñs misericordia sua et dedit praecepta alia, quae sunt minora nec valde angusta et posteriora praecepto illo magno et possunt ea homines observare manentes in domibus et divitiis suis et cum uxoribus filiisque suis et salvi fieri.

26. Est et aliud praeceptum priore inferius : *habita cum patre tuo et matre tua eosque honora. Et non occides et non moechaberis et non furaberis et non testificaberis testimonium mendacii et non concupisces et tolles, quod proximi tui est*[3], *et, quod odisti ne tibi homines faciant,*

Rαβ] — 1 α *et ita vere* [illegible]. — 4 α [illegible]. — 13 α [illegible]. — *Ib.* α [illegible]. — 16 α desinit v. [illegible]. Fol. 281 a col. a incipit excerptum aliquod e quodam opere *Ioannis er*(emitae) [illegible]. Fol. 281[b] occupat aliud excerptum *Hilarionis .. de laude* ... [illegible] ... Excerptum hoc precationem continet. Ad Librum Graduum prorsus non pertinet.

[1] Matth. X, 37; XIX, 29; Luc. XIV, 26. Cf. Serm. II, IV. 2; XIX, 9, 14. — [2] Matth. VII, 14. — [3] Ex. XX, 12-17; Deut. V, 16-22. Cf. Serm. VII, 1.

noli eis tu facere[1]. *Et dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota virtute tua et ex tota anima tua et ex tota mente tua*[2] *et dilige proximum tuum sicut teipsum*[3]. Et ieiuna stationibus tuis et ora temporibus tuis statutis et vives vitam aeternam manens in divitiis tuis et in domo tua et cum uxore tua et cum filiis tuis. Si autem ad hanc portionem magnam perfectionemque pervenire velis et me imitari et mecum conglorificari : *relinque omnia et tolle crucem tuam et sequere me; et si non, non es me dignus*[4].

27. Et inde intellige salvari homines, si facturi sint, sicut praecipiantur, illam voluntatem inferiorem voluntate perfecta[5] et sublimiore manentes in opibus suis et in matrimonio : ex illo argumento, quod Dñs ingressus est in domum Zachaei peccatoris et rapacis et malefactoris; cumque eum Dñs exhortatus esset, praecepta illa perfectione inferiora docuit. Non enim dixit ei : « nisi discesseris ab uxore et domo tua et filiis tuis et exinanieris teipsum ab omnibus rebus tuis : non vives. » Ecce enim sermo Zachaei prodit Dñum non adhortasse eum, ut se exinaniret, quoniam sciebat eum non esse laturum virtutem

ܠܟ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܗܘܢ ܐܢܬ. ܘܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ: ܘܐܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܘܨܘܡ ܒܐܣܛܛܝܘܢܝܟ ܘܨܠܐ ܒܥܕܢܝܟ ܘܚܝܐ ܐܝܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ: ܟܕ ܒܢܟܣܝܟ ܐܝܬ ܡܟܬܪܬ ܘܒܒܝܬܟ ܐܢܬܬܟ ܘܒܢܝܟ. ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܐܬܐ ܠܡܢܬܐ ܪܒܬܐ ܘܠܓܡܝܪܘܬܐ ܬܬܐ: ܘܒܝ ܬܬܕܡܐ ܘܥܡܝ ܬܫܬܒܚ: ܫܒܘܩ ܟܠܡܕܡ ܘܫܩܘܠ ܨܠܝܒܟ ܘܬܐ ܒܬܪܝ: ܘܐܠܐ ܠܐ ܫܘܐ ܐܢܬ ܠܝ܀

ܘܡܢ ܗܕܐ ܐܣܬܟܠ ܕܚܝܝܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܐܢ ܢܥܒܕܘܢ ܐܝܟ ܕܐܬܦܩܕܘ ܗܘ ܨܒܝܢܐ ܕܡܬܚܬ ܡܢ ܗܘ ܨܒܝܢܐ ܓܡܝܪܐ ܘܡܬܥܠܝܐ ܟܕ ܒܢܟܣܝܗܘܢ ܐܝܟ ܘܒܙܘܘܓܝܗܘܢ: ܡܢ ܗܝ ܬܚܘܝܬܐ ܕܥܠ ܡܪܢ ܠܒܝܬܗ ܕܙܟܝ ܚܛܝܐ ܘܚܛܘܦܐ ܘܥܒܕ ܒܝܫܬܐ: ܟܕ ܐܦܝܣܗ ܡܪܢ: ܒܗܘܢ ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܡܬܚܬܝܢ ܡܢ ܓܡܝܪܘܬܐ ܐܠܦܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܠܗ: ܕܐܠܐ ܢܦܩ ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܬܬܟ ܘܡܢ ܒܝܬܟ ܘܡܢ ܒܢܝܟ ܘܡܬܣܪܩ ܐܢܬ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ: ܠܐ ܚܝܐ ܐܢܬ. ܗܐ ܓܝܪ ܡܘܕܥܐ ܡܠܬܗ ܕܙܟܝ ܕܠܐ ܗܘܐ ܕܢܣܪܩ ܐܦܝܣܗ ܡܪܢ: ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܕܠܐ ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܚܝܠܗ ܕܗܝ ܡܢܬܐ

R]

[1] Tob. IV, 16; cf. *Didache*, I, 2; Theoph. *ad Autol.* II, 34; *Didascalia Apostolorum* ed. Hauler, 3, 12 etc.; alios locos v. apud G. Resch, *Das Aposteldecret nach seiner Ausserkanonischen Textgestalt*, Leipzig, 1905, p. 135 seqq. In L" G. eandem lectionem habes Serm. VII, 1. — [2] Deut. VI, 5; Matth. XXII, 37. — [3] Matth. XXII, 39. Cf. Serm. XXII, 21. — [4] Matth. X, 38. — [5] Rom. XII, 2.

ܪܒܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܙܟܝ ܕܟܠ ܕܛܠܡܬ ܠܟܡ ܟܕ ܒܐܪܒܥܐ ܦܪܥ ܐܢܐ ܘܦܠܓܘܬܐ ܕܢܟܣܝ ܠܚܘܕ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܚܙܝܬ ܟܕ ܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܠܡܪܢ ܕܫܒܩ ܐܢܐ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܝ: ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ ܗܟܢܐ: ܕܝܘܡܢܐ ܗܘܘ ܚܝܐ ܒܒܝܬܐ ܗܢܐ: ܘܒܪܗ ܕܐܒܪܗܡ ܢܬܩܪܐ ܙܟܝ: ܗܘ ܟܕ ܒܬܘܠܡܢܐ ܗܘ ܐܫܬܘܕܝ ܕܢܦܪܘܥ ܠܡܪܝܗܘܢ ܘܦܠܓܘܬܐ ܕܢܟܣܝ ܐܡܪ ܠܚܘܕ ܕܝܗܒ ܐܢܐ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܦܠܓܘܬܐ ܕܢܟܣܘܗܝ ܟܕ ܠܐ ܛܠܡ ܠܐܢܫ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܣܟܢܐ: ܠܐ ܗܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢ ܙܟܝ ܕܐܬܩܪܝ ܙܕܝܩܐ܃ ܘܡܐ ܕܝܗܒ ܬܪܬܝܢ ܡܢܘܬܐ ܕܢܟܣܘܗܝ: ܠܐ ܗܐ ܬܘܒ ܡܘܬܪ܃ ܘܡܢ ܕܟܠ ܕܩܢܐ ܝܗܒ ܠܗ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܐܟܣܢܝܐ ܠܐ ܗܐ ܬܘܒ ܡܝܬܪ ܘܡܘܬܪ܃

ܠܐ ܗܟܝܠ ܐܢܫ ܢܐܡܪ: ܕܠܐ ܚܝܐ ܡܢ ܕܠܐ ܡܣܬܪܩ ܡܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ: ܘܐܙܠ ܒܬܪ ܡܪܢ. ܐܢ ܨܒܝܢ ܗܟܝܠ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܢܟܣܝܗܘܢ ܗܘܝܢ ܒܢܝܐ ܕܐܒܪܗܡ ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܙܟܝ: ܘܗܘܝܢ ܡܝܬܪܝܢ ܘܡܩܒܠܝܢ ܡܕܡ ܕܡܝܬܪ ܒܡܠܟܘܬܐ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ ܠܝܗܘܕܝܐ: ܕܐܠܘ ܒܢܘܗܝ ܗܘܝܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ: ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ ܥܒܕܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ: ܘܗܘܝܬܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܒܪܗܡ ܒܥܒܕܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ: ܟܕ ܐܝܬܝܟܘܢ ܥܡ ܢܫܝܟܘܢ ܘܥܡ ܒܢܝܟܘܢ ܘܒܢܟܣܝܟܘܢ:

R]

[1] Luc. XIX, 8. — [2] Luc. XIX, 9. — [3] Ioh. VIII, 39.

portionis illius magnae. Dixit enim Zachaeus : *Omnia, quae surripui, quadruplum reddam, et dimidium opum mearum tantum dabo pauperibus*[1]. Vides, quamvis non dixerit Dño : « omnia mea relinquam » sic ei locutum esse Dñum : *Hodie facta est vita in domo hac et filius Abrahae appellabitur Zachaeus*[2], ubi promisit se fraudes restituturum dominis et : *dimidium opum mearum*, dixit, *tantum dabo*. Qui autem nemine fraudato dat dimidium opum suarum pauperibus : nonne maior est Zachaeo, qui iustus appellatus est? Et ubi duas partes opum suarum dederit : nonne adhuc proficiet? Et si omnia, quae possidet, tradiderit pauperibus et peregrinis, nonne adhuc praestantior erit et proficiet?

28. Nemo itaque dicat non iri salvatum eum, qui se non exinaniat ex omnibus, quae possideat, et sequatur Dñum. Si velint itaque homines, manentes in opibus suis filii Abrahae fiunt, sicut Zachaeus factus est, et facti praestantiores aliquid adhuc praestantius in regno accipiunt, sicut Dñs dixit Iudaeis : *Si filii Abrahae essetis, opera Abrahae fecissetis*[3] et per opera Abrahae filii Abrahae facti essetis manentes cum uxoribus et filiis et opibus vestris, quemadmodum Abraham, quando cum

uxore et filiis et cum servis et cum tota possessione sua erat, non fecit malum hominibus, sed eos a multis malis arcebat et benefecit ex opibus suis omnibus hominibus, qui indigebant et sibi occurrebant; et ambulans inter eos benefaciebat bonis et malis et malefacientibus et benefacientibus sibi, per quae factus est heres in caelo et exemplum pulchrum omnibus saeculis posterioribus, ut imitarentur eum. Et ideo profecit et glorificatus est et appellatus est praeses convivii [1], ut omnes recti et iusti requiescerent in sinu iustitiae eius [2].

29. Vides, quemque imitari cupientem < exemplum [3] > et spem Abrahae, (nomine) iustitiae Abrahae appellari. Apud David enim scriptum est de illis hominibus, qui emolumenta visibilia et aedificia et matrimonium et filios diligunt et volunt fieri iusti manentes in hereditate sua et die Dñi vitam aeternam vivere. Dixit Propheta sic : *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo et quis requiescet in monte sancto tuo* [4] ex iis, qui possessionem et hereditatem visibilem habent? Et dixit ei Dominus :

R] — 7 R [illegible]. — *Ib.* R [illegible] (sic). — 9 R [illegible] (sic). — 15 Post [illegible] unum vocabulum obliteratum est.

[1] Cf. Matth. VIII, 11. — [2] Luc. XVI, 22. — [3] Lacunam in textu hiantem suppleturus conicio [illegible]. — [4] Ps. XV, 1.

Is, qui ambulat immaculatus et facit iustitiam ex opibus suis nec cogitat facere malum homini *neque corde suo neque lingua sua* [1] *et munusculum* adversus neminem *accipit,* qui homo est, nec cuiquam nocet, neque malis, neque bonis, neque sontibus, neque insontibus, sed sincere loquitur, quasi coram Deo, et inter homines sibi insistentes solvit causas contentionesque eorum; *et reprobi sunt in oculis eius,* ait, *qui iram* Dei *provocant* [2] operibus suis malis, ne aspiciat eos nec imitetur opera eorum iram provocantia; *et timentes,* ait, *Dominum* diligit et *honorat* et eos e possessione sua sublevat et exaudit quemque afflictum et egenum et audita voce eorum eos recipit et facta sua excusans *non denegat* quidquam, quod ab ipso requirunt, et *pecuniam suam,* ait, *non dat mutuam cum usura* [3], sed mutuum dat pauperibus et recipit, quam mutuam dedit, pecuniae summam, absque foenore, iis vero, qui non habent, dat Dei gratia sibi praecipientis : da et *habebis iustitiam in caelis* [4] et retribuet tibi Dñs, postquam transierit saeculum hoc et omnia, quae in eo sunt; *et munusculum contra insontem non accipit,* ne iudicio inclinato iusto moriatur in iudicio diei

R] — 13 R [illegible] indicantibus ∵ punctis ordinem vocabulorum invertendum esse.

[1] *Ib.* V, 2. — [2] *Ib.* V, 4. — [3] *Ib.* V, 5. — [4] Matth. V:, 1.

Dñi. *Qui fecerit*, ait, *haec* et fuerit sedulus in oratione temporibus statutis et dein in ieiunio stationum : *non commovebitur* die illa iudicii. Et qui eiusmodi est, habitabit in tabernaculo meo et requiescet in monte sancto meo, qui est requies iustis parata, dicit Dominus omnipotens, qui ulciscitur et iudicat et occidit malos et vivificat et dimittit omnibus audientibus se et facientibus voluntatem Dñi. Vivificare enim paenitentes aut occidere impios, eius est.

Desinit Sermo trigesimus. Hoc autem Libro, ut supra, continentur triginta Sermones de conservatione perfectionis et de discrimine praeceptorum Dñi, compositi a Beato, qui non indicavit nomen suum.

ܕܡܪܢ ܗܢܘܢ: ܘܡܬܚܦܛ ܒܨܠܘܬܐ ܒܥܕܢܝܗܘܢ: ܘܒܨܘܡܐ ܕܐܣܛܛܝܘܢܝܗܘܢ: ܠܐ ܡܬܬܙܝܥ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ. ܘܗܘ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܗܘ: ܢܥܡܪ ܒܡܫܟܢܝ ܘܢܬܢܝܚ ܒܛܘܪ ܩܘܕܫܝ ܕܐܝܬܘܗܝ ܢܝܚܐ ܕܡܛܝܒ ܠܟܐܢ̈ܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܟܠ ܐܚܝܕ ܕܗܘ ܬܒܥ ܘܕܐܢ ܘܩܛܠ ܠܒܝ̈ܫܐ ܘܗܘ ܡܚܐ ܘܗܘ ܫܒܩ ܠܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܠܗ ܘܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ: ܕܗܘ ܕܢܚܐ ܠܬܝ̈ܒܐ ܐܘ ܕܢܩܛܘܠ ܠܪ̈ܫܝܥܐ ܕܕܝܠܗ ܗܝ܀

ܫܠܡ ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܝܢ܀ ܐܫܬܠܡܘ ܕܝܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܡܢ ܠܥܠ ܡܐܡܪ̈ܐ ܬܠܬܝܢ ܕܥܠ ܢܛܘܪܘܬܐ ܕܓܡܝܪܘܬܐ ܘܥܠ ܦܘܪܫ ܦܘܩܕ̈ܢܘܗܝ ܕܡܪܢ ܕܣܝܡܝܢ ܠܛܘܒܢܐ ܕܠܐ ܐܘܕܥ ܫܡܗ܀

R] — 11 R post ܗܝ absque rubrica annectit sermonem, qui in editione nostra iuxta ordinem in αβ obvium primo loco ponitur et in praefatione a scribis horum Codicum toti operi praemissa Sermo XXXI numeratur. Ambitus huius Sermonis in R idem ac in α est.

LEXICON

In hoc lexico signantur cuncta vocabula, sub omnibus eorum formis, quae in Libro Graduum reperiuntur, exceptis tamen litteris procliticis ܒܕܘܠ de quibus non curatur, pronominibus, et quibusdam aliis vocibus quae saepius occurrunt, scilicet : ܐܘ ܐܘ ܐܘܝ ܐܝܕܐ ܐܝܟ ܐܝܟܐ ܐܝܟܢܐ ܐܝܟܢ ܐܝܢ ܐܝܢܐ ܐܝܢܘ ܐܝܬ ܐܝܬܝ ܐܝܬܝܗ ܐܠܐ ܐܠܘ ܐܢ ܐܢܬ ܐܦ ܐܦܠ ܐܦܠܐ ܒܬܪ ܒܬܪܟܢ ܒܪܡ ܓܝܪ ܕܐܦ ܗܐ ܗܕܐ ܗܘ ܗܘܐ ܗܝܕܝܢ ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܗܢܐ ܗܪܟܐ ܘܐܦ ܟܕ ܟܡܐ ܟܠ ܟܠܗ ܟܢ ܠܐ ܠܘܬ ܠܚܘܕ ܠܥܠ ܠܡ ܡܐ ܡܕܡ ܡܕܝܢ ܡܛܠ ܡܢ ܡܢ ܡܢ ܡܢܐ ܡܢܗ ܡܛܠܬܗ ܡܢܗܝ ܡܢܐ ܡܢܗܘܢ ܡܢܗܝܢ ܡܢܝ ܡܢܝܢ ܡܢܟ ܡܢܟܘܢ ܡܢܢ ܥܠ ܥܠܘܗܝ ܥܡ ܥܡܗ ܥܕܡܐ. Superior numerus columnam designat, inferior autem lineam; numeris qui ita ponuntur, v. gr. ܣܦܪܐ 201-202 indicantur vocabula quae in titulis supra columnas 201 et 202 adsunt.

933

ܐ

ܐܐܪ 744_{16}

ܐܒܐ 16_{26} 20_{22} 45_{14} $65_{17\text{-}25}$ 129_{19} 236_{12} $260_{11\text{-}18}$ 264_{26} 361_{2} 365_{9} 377_{13} 380_{18} 381_{14} 408_{23} 424_{3} 509_{6} $573_{7\text{-}16}$ 601_{12} 637_{17} 660_{25} $672_{22\text{-}24}$ 765_{11} 776_{21} 820_{22}

ܐܒܘܗܝ 248_{3} 357_{13} 380_{24} *bis* 381_{4} $465_{1\text{-}5}$ $564_{2\text{-}3\text{-}6}$ 616_{20} 917_{17} 920_{24}

ܐܒܗ̈ܘܗܝ 93_{27} 741_{15}

ܐܒܘܢ 145_{5} 633_{3} 641_{3} 680_{18} 921_{20}

ܐܒܘܟܝ 64_{15} 117_{13} 200_{11} $229_{19\text{-}20}$ 341_{25} $737_{12\text{-}25}$

ܐܒܝ 29_{23} 56_{4} 92_{21} 125_{13} 189_{6} 389_{20} 521_{9} $565_{19\text{-}20}$ 809_{21} 836_{19}

ܐܒܘܟ 17_{23} 28_{23} 180_{17} 245_{25} 317_{20} 392_{23} 465_{22} 496_{12} 529_{3} 532_{11} 588_{11} 644_{10} *bis* 780_{7} 837_{13} 856_{7} 857_{8}

ܐܒܗ̈ܬܐ 285_{12} 408_{19} 772_{16}

ܐܒܗ̈ܬܘܗܝ 153_{11} 248_{8} $680_{21\text{-}23}$ $681_{15\text{-}16\text{-}17}$

ܐܒܗ̈ܬܗ 308_{20} 772_{7}

ܐܒܗ̈ܬܗܘܢ 216_{1} 285_{11} 469_{3} 821_{1} 904_{8}

ܐܒܗ̈ܬܟܘܢ 672_{26}

ܐܒܗ̈ܬܢ $468_{20\text{-}22}$ 681_{2} $772_{7\text{-}26}$ 773_{20} 776_{13}

ܐܒܗ̈ܬܝ 776_{2} 809_{22}

934

ܐܒܗ̈ܬܟ 177_{8} 285_{12} 536_{12} 772_{25} 780_{19}

ܐܒܗܘܬܐ 5_{15} $657_{11\text{-}17}$

ܐܒܗܘܬܗ 12_{8} 241_{5} 441_{4}

ܬܐܒܕ 189_{5} 509_{11} 736_{25} 897_{16} 921_{12}

ܬܐܒܕܘܢ 456_{4} 472_{5} 513_{2} 769_{17} 800_{20} $861_{9\text{-}25}$

ܐܬܐܒܕ 561_{22} 776_{11}

ܐܬܐܒܕܘܢ 433_{11}

ܐܒܕ 173_{26} $300_{6\text{-}8}$ 449_{22} 461_{3} 500_{5}

ܐܒܕܐ 173_{13} 516_{11}

ܐܒܕܬ 769_{27}

ܐܒܕܝܢ 204_{4}

ܐܒܕ̈ܢܐ 201_{12} 504_{3}

ܡܐܒܕ 173_{13}

ܐܒܕܢܢ 888_{21}

ܐܒܕܬܐ 173_{12}

ܢܐܒܠ 261_{18}

ܐܒܠܐ 169_{6}

ܐܒܪܗܡ 20_{27} 45_{8} 76_{2} 153_{3} 196_{15} 221_{17} 241_{6} 357_{16} 804_{22} 805_{1} $925_{6\text{-}21\text{-}24}$ *bis* $_{\text{-}26}$ *bis* $928_{1\text{-}16\text{-}17}$

ܐܓܘܣܛܘܣ 4_{10}

ܐܓܘܢܐ $52_{1\text{-}5}$ 436_{25} 437_{3} *bis* $_{\text{-}9\text{-}12}$ 532_{2} $533_{2\text{-}10\text{-}12\text{-}22}$ 536_{2} $537_{2\text{-}5\text{-}19}$ $549_{9\text{-}21\text{-}22}$ 552_{1}

ܐܓܘܢܣ 64_{17} 572_{21}

ܐܓܪ 132_{11} 153_{25} 549_{8} 700_{3}

ܐܓܪܗ 52_{21} 53_{3} 564_{11}

935

ܢܐܓܪ 456_{9}

ܬܐܓܪܘܢ 153_{20}

ܢܐܓܪܘܢ 89_{17} 577_{22}

ܡܐܓܪ 549_{6} 552_{8} 616_{7} 701_{21} 704_{8}

ܡܐܓܪܐ 552_{6} 881_{16}

ܐܓܪ̈ܬܐ 381_{4} 840_{22}

ܐܓܪܐ 153_{22} 309_{9}

ܐܓܪܗ 45_{13} 189_{5} 509_{11}

ܐܓܪܟܘܢ 224_{17}

ܐܓܪܬܐ 904_{11}

ܐܓܕܐ 157_{26} 168_{7}

ܐܕܡ 17_{23} 36_{16} 37_{16} 49_{16} 80_{20} 116_{19} $125_{4\text{-}6}$ 148_{23} 164_{21} 180_{17} $213_{4\text{-}21}$ $216_{11\text{-}25}$ 228_{16} $229_{19\text{-}20}$ $240_{22\text{-}26}$ 241_{2} 297_{7} 313_{2} $335\text{-}336_{2}$ $337_{1\text{-}3\text{-}5\text{-}10}$ $340_{11\text{-}12\text{-}23\text{-}26}$ $341_{1\text{-}10\text{-}13}$ 342_{21} $348_{13\text{-}17\text{-}18\text{-}24}$ 349_{22} $352_{5\text{-}6\text{-}9\text{-}19\text{-}22}$ $353_{2\text{-}9\text{-}15\text{-}18\text{-}19\text{-}24}$ 356_{11} 357_{1} 365_{3} 405_{18} $408_{14\text{-}22}$ 529_{3} 532_{11} $536_{4\text{-}12}$ $540_{8\text{-}18}$ $541_{11\text{-}12\text{-}18}$ 544_{2} 565_{4} 581_{5} $583\text{-}584_{5}$ $585_{2\text{-}6\text{-}9\text{-}21}$ $588_{11\text{-}23}$ $592_{7\text{-}13\text{-}16\text{-}19\text{-}24}$ $593_{2\text{-}3\text{-}9\text{-}12\text{-}20\text{-}22\text{-}25}$ $596_{2\text{-}25}$ 600_{20} 601_{16} $604_{9\text{-}10\text{-}16\text{-}21\text{-}22\text{-}25}$ $605_{6\text{-}16\text{-}23}$ $608_{13\text{-}17\text{-}20}$ $609_{2\text{-}4\text{-}5\text{-}12\text{-}15\text{-}22}$ $612_{1\text{-}3\text{-}10\text{-}12\text{-}20}$ $613_{20\text{-}24\text{-}25}$ $616_{8\text{-}12\text{-}13\text{-}21\text{-}24}$ $617_{9\text{-}11\text{-}13}$ $625_{5\text{-}8}$ *bis* $_{\text{-}10\text{-}11\text{-}20\text{-}26}$ $628_{4\text{-}17\text{-}18\text{-}22\text{-}25}$ $629_{23\text{-}27}$ $632_{2\text{-}4\text{-}8\text{-}19\text{-}23}$ $641_{3\text{-}8}$ 644_{10} $653_{18\text{-}24}$ $661_{1\text{-}18}$ 665_{21} 685_{15} $689_{2\text{-}16}$ $692_{9\text{-}10\text{-}11}$ $693_{1\text{-}6\text{-}11}$ 704_{2} 709_{13} 712_{23} $729_{16\text{-}20}$ 732_{5} $733_{15\text{-}16}$

$736_{11-15-23}$ 737_{25} 740_{2} 741_{13} 744_{21} 753_{3-15} 757-758 757_{1} 760_{16} $761_{11-20-21-24}$ $764_{4-11-20-24-26}$ 776_{17} 780_{10} 785_{13} $788_{1-13-14}$ 792_{15-20} 793_{11} 800_{15-22} $804_{5-8-10}\textit{bis}_{-14}$ 856_{7-24} 920_{3-4}

[illegible] 164_{5} 356_{19} 409_{21} 705_{3}

[illegible] 421_{25}

[illegible] 793_{21} 797_{7}

[illegible] 36_{24} 337_{18} 349_{11}

[illegible] 85_{4}

[illegible] 445_{1}

[illegible] 72_{22} 205_{16}

[illegible] 589_{10-23} 700_{6}

[illegible] 5_{17}

[illegible] 144_{4} 717_{23-26}

[illegible] 717_{26}

[illegible] 140_{3}

[illegible] 673_{19}

[illegible] 273_{23} 369_{17} 572_{3} 680_{4} 684_{17} 685_{17} 812_{14}

[illegible] 792_{13} 888_{9}

[illegible] 888_{10}

[illegible] 48_{3} $105_{10-17-26}$ $112_{10-12-16}$ 261_{7} 376_{25} 377_{5} 380_{10} 429_{18} 441_{19} 445-446 445_{9} $448_{2-4-10-16-19}$ 449_{4-8-11} 452_{6-14} $453_{1-21-23}$ $456_{6-7-11-14}$ 457_{15-18} 461_{4} 465_{20} 468_{11-17} 469_{5} 472_{3-13} 473_{8-16} 476_{4-24} 477_{12-23} 480_{21} 481_{6-18} 485_{11} 488_{10-13} 492_{3-23} 493_{6} 496_{10} 497_{19} 500_{6} $501_{5-16-19}$ 504_{1-11} 508_{14-24} 509_{8} $512_{2-7-16-19}$ $513_{1-10-11-17}$ 516_{5} 520_{10-18} $521_{4-10-13}$ 524_{11} 525_{22} $527\text{-}528_{2}$ 529_{14} 581_{12} 597_{1} 709_{12} 741_{16} 768_{3} 769_{23} 896_{15}

[illegible] 313_{20} $377_{8-15-17}$ 433_{11} 532_{3} 537_{2} 572_{9} 620_{24} 648_{7} 653_{23-26} 656_{9} 676_{1} 768_{12} 772_{4} 384_{15} 885_{23} 892_{15}

[illegible] 380_{13} 448_{7} 673_{23}

[illegible] 852_{8}

[illegible] 857_{12}

[illegible] 448_{14}

[illegible] 677_{17}

[illegible] 149_{9} 393_{6} 684_{11}

[illegible] 132_{2} 144_{7-14} 152_{1} 193_{8} 264_{23} 328_{19} 329_{9-11} 372_{11} 608_{13-14} 741_{6} 745_{21} 776_{19} 869_{8}

[illegible] 92_{20} 184_{4} 261_{1-2} 548_{24} 549_{11} 552_{21} 653_{20} 720_{22} 748_{5}

[illegible] 53_{6} 65_{21} 109_{2} 241_{25} 428_{16} 569_{17} 776_{27} 780_{14}

[illegible] 33_{11} 224_{17} 773_{21}

[illegible] 16_{9} 41_{11} 100_{11} 184_{10} 228_{5} $252_{5-12-17}$ 268_{26} 369_{11} 401_{10} 424_{15-21} 429_{14} 445_{3} 465_{21} 472_{22} 508_{10} 516_{25} 520_{11} 648_{7} 753_{6} 769_{5} 780_{12} 809_{6} 813_{18}

[illegible] 133_{7} 156_{10} 205_{12} 241_{24} 244_{10} 280_{26} 440_{3} 501_{1} 504_{7-18} 573_{22} 716_{3} 745_{11} 764_{22} 769_{16-23} 920_{20}

[illegible] 172_{11-14} 280_{25} 309_{8} 429_{15-19} 445_{4} $448_{2-4-6-15}$ 449_{19-23} 453_{9-10} 468_{15} 896_{5}

[illegible] 105_{10} 108_{1} 501_{20} 777_{21} 839_{10-23} 896_{15}

[illegible] 164_{18}

[illegible] 28_{16} 41_{14} 129_{8-13} 352_{11} 388_{10-11} 404_{19} 480_{22} 485_{2} 496_{11} 516_{7-14} 608_{25} 745_{18} 745_{22} 777_{2}

[illegible] 105_{11-14} 129_{18} 189_{13} 192_{1} 241_{18} 244_{5-12} 457_{15} 489_{11} 712_{3} 834_{24}

[illegible] 33_{10} 109_{18} 124_{13} 148_{7} 164_{20} 168_{20} 172_{21} 193_{9-15} 216_{21} 220_{12} 224_{13} 237_{23} 252_{10-18} 264_{5} 296_{7} 300_{6-7} 373_{10} 384_{20} 388_{12} $393_{8-21-22}$ 429_{11} 452_{19} 468_{12} 469_{7} 504_{19} $516_{17}\textit{bis}$ 548_{18} 608_{3} 640_{1} 649_{18} 657_{26} 664_{9} 677_{14} 748_{10-13} 772_{2} 773_{25} 776_{1-22} 796_{20} 812_{9} 925_{18}

[illegible] 49_{25} 112_{12-15} 136_{26} 173_{1} 209_{6} 292_{20} 328_{7} 380_{19} 484_{8} 505_{6} 513_{17} 521_{12} 645_{8} 653_{22} 705_{20} $769_{1-8-16-27}$ 813_{20} 865_{6}

[illegible] 308_{23} 448_{16-19} 449_{5-11} 452_{15} 513_{12} 605_{22} 617_{5} 792_{12}

[illegible] 96_{16}

[illegible] 152_{19} 173_{13} 793_{10}

[illegible] 33_{8} 392_{5} 408_{20} 469_{8} 504_{5} 616_{18} 861_{11-20} 864_{12}

[illegible] 41_{19} 85_{1} 88_{6} 92_{22} 125_{14} 188_{3} 216_{26} 244_{25} 245_{10} 389_{8} 653_{20} 817_{2}

[illegible] 29_{3} 40_{12} $85_{2-5-9-10-24}$ 93_{18-21} 105_{1} 117_{6} 276_{15-23} 280_{5} 284_{4} 389_{2} 392_{3-25} 396_{4}

[illegible] $89_{9-19-22}$ 92_{1-2-9} 96_{9} 389_{18} 392_{4} 393_{12} 836_{18}

[illegible] 97_{6} 309_{21} 437_{11}

[illegible] 212_{22} 213_{20} 216_{11} 248_{6} 920_{24}

[illegible] 36_{16} 88_{23} 213_{4} 216_{1} 217_{19} 248_{16} 752_{18} 821_{1}

[illegible] 248_{1}

[illegible] 12_{14} 398_{8-20} 509_{1}

[illegible] 73_{11} 93_{2-23} 96_{21} 117_{8} 121_{11} 184_{7} 261_{5} 285_{1} 321_{10} 456_{24} 457_{10} 508_{3} 537_{22} 565_{20} 617_{4} 664_{4} $809_{21-23-24}$ 820_{9} 821_{22} 824_{15} 837_{15} 853_{1-15} 873_{14} 921_{1}

[illegible] $12_{6}\textit{bis}$ $249_{4-10-12-13}$ 428_{11} 689_{16}

[illegible] 33_{9}

[illegible] 920_{24}

[illegible] 321_{10} 664_{5} 809_{21}

[illegible] 12_{8}

[illegible] 225_{1}

[illegible] 161_{14} 245_{17} 349_{3} 617_{11}

[illegible] 161_{11}

[illegible] 81_{8}

[illegible] 360_{11}

[illegible] 549_{10}

[illegible] 161_{6-8}

[illegible] 425_{16} 840_{2}

[illegible] 156_{3}

[illegible] 128_{7} 201_{4} 248_{2} 496_{11} 604_{12} 640_{25} 641_{18} 801_{7} 932_{7}

[illegible] 236_{14} 496_{4}

[illegible] 664_{20}

[illegible] 37_{17}

[illegible] 101_{3} 609_{18}

[illegible] 745_{5} 848_{21}

[illegible] 148_{10} 481_{14} 552_{22} 561_{13} 608_{12} 664_{19}

[illegible] 161_{15}

[illegible] 664_{17}

[illegible] 889_{6}

[illegible] 433_{10}

[illegible] 781_{12}

[illegible] 1_{15} $5_{19}\textit{bis}$ 9_{11} 392_{2} 405_{14} 465_{16} 577_{8-15} 580_{24} $592_{21-22-24}$ 593_{2-6} 597_{8-9} 605_{15-17} 760_{17} 765_{1-2}

[illegible] 1_{7} 8_{3} 257_{22} 372_{1} 669_{5} 680_{16} 764_{19} 765_{2-3}

[illegible] 365_{21} 409_{10} 461_{22} 537_{3} 597_{6} 692_{8}

[illegible] 9_{3} 712_{8} 917_{13}

[illegible] 648_{20} 692_{7} 893_{2}

[illegible] 8_{6} 16_{20} 17_{4} 21_{2-25} 28_{15} 41_{7} 116_{12} 137_{12} 160_{15} 308_{15} 353_{13} 388_{7} $412_{13-14}\textit{bis}_{-15}\textit{bis}$ 420_{14} 421_{25} 424_{2-14} 449_{14} 472_{18} 497_{12} $505_{19}\textit{bis}$ 649_{8} 672_{11} 681_{4} 713_{15} 716_{8} 748_{14-18} 761_{25} 769_{6} 776_{13} $836_{17-24}\textit{bis}$ 896_{2} 921_{19}

[illegible] 21_{10-27} 37_{13} 40_{9} 56_{20} 61_{9} $65_{8-13-16}$ 105_{8} 108_{11} 120_{10} 113_{21} 148_{21} 157_{23} 176_{11} 212_{12} 228_{26} 257_{5} $304_{12}\textit{bis}$ 312_{7} 381_{14-26} 480_{13} 493_{8} 516_{9} 524_{21} 552_{16} 612_{9} 629_{2} 660_{23} 684_{19} 733_{10} 748_{6} 776_{21} 808_{2} 820_{5-14} 888_{8} 892_{7} $896_{11-19-20-22}$ $897_{1-2-6-16-18-21}$ 900_{2} 901_{4-13} 905_{18} 909_{13} 921_{14}

[illegible] 41_{14} 364_{16} 388_{11} 480_{23}

[illegible] 17_{1-2} 21_{27} 108_{16} 213_{23} 224_{10} 225_{21} 240_{21-23} 253_{22-23} 529_{21} 532_{8} 625_{1} 672_{16} 677_{11} 700_{24} $713_{6-14-16}$ 716_{4} 729_{14-15} 897_{13}

[illegible] 93_{26} 488_{1} 604_{19} 628_{16} 660_{11}

[illegible] 697_{25} 913_{22}

[illegible] 648_{15}

[illegible] 116_{6} 152_{23} 173_{19-24} 176_{3} 196_{15} $621_{7-8-10-23}$ 748_{22}

[illegible] 224_{24}

[illegible] 696_{16}

[illegible] 205_{17} 696_{15}

[illegible] 445_{2}

[illegible] 400_{3}

[illegible] 817_{11}

[illegible] 417_{12}

[illegible] 29_{16} 337_{11} 533_{14} 544_{1-11} $583\text{-}584_{2-3}$ $585_{5-11-22}$ 288_{11} 589_{3-6-14} 605_{9} 625_{23} 632_{23} 756_{1} 757_{2} 760_{8-16} 793_{5} 856_{26} 857_{2}

[illegible] 625_{9}

[illegible] 37_{22}

[illegible] 37_{14}

[illegible] 789_{6} 693_{8-11}

[illegible] 425_{11-15}

[illegible] 141_{9} 825_{13} 908_{16-17}

[illegible] 153_{3} 241_{6} 357_{12-16}

[illegible] 21_{15} 105_{13} 109_{21} 213_{7} 220_{13} 245_{24} 256_{11} 265_{18-21} 560_{14} 596_{11} 684_{12} $691\text{-}692_{1}$ $696_{11-20-24}$ 697_{6} 708_{13} 712_{7} 752_{26} 801_{11} 833_{11}

[illegible] 508_{8}

[illegible] 152_{1}

[illegible] $13_{12-15-16}$ 16_{6} 20_{18} 33_{18} 40_{20} 48_{2-16} $53_{20-24-27}$ $56_{18-21-26}$ 57_{13} 60_{8-9} $61_{22-23-24}$ $64_{23-25-26}\textit{bis}_{-27}$ $65_{2}\textit{bis}_{-3-5-9-26}$ $68_{7-14-17-18}\textit{bis}_{-20-22}$ 69_{4-21} $72_{6-7-9-15-20}\textit{bis}_{-21}\textit{bis}$ 73_{2-3} 76_{1-5} $92_{3-11-24}$ 93_{25} 104_{18} 105_{8} 109_{2} 120_{5} 124_{23} 133_{21} 141_{8} 148_{3} 149_{9-13} 152_{16} 153_{8} $157_{6-7-8}\textit{bis}$ 160_{3} 165_{7-9} $168_{14-15-17-18-24}$ 172_{23-24} 181_{25} 184_{13} 189_{2} 192_{12} 193_{1} $196_{11-13-19}$ $197_{6-7}\textit{bis}_{-18}$ 201_{1-2} 205_{11} 209_{1} 216_{11} 217_{1} $227\text{-}228_{1-6-9}$ 236_{25} 240_{3} 244_{9-12} 249_{1} 252_{13-15} 260_{14} 264_{7} 268_{25-26} 269_{4} 272_{4-5-8} 276_{25} 280_{20} 285_{1-9-14} 289_{13} 293_{23} 296_{22} 297_{10} 304_{11} 308_{11} 309_{8} 312_{17-23} 313_{3} 316_{18-20} 328_{10} $332_{8-10-11}$ 344_{13-19} 348_{14} $353_{21}\textit{bis}_{-23-25}$ $361_{2-20-25}$ 365_{2} 368_{3} 377_{22} 380_{3-4-5} $400_{8-13-15}$ 408_{9} $412_{9-10-11}\textit{bis}$ 425_{8-26} $432_{2}\textit{bis}_{-6-9}$ 433_{18} 445_{5-9} 453_{5} 457_{21} $460_{15-17}\textit{bis}$ 469_{8} 476_{8} 505_{12} 516_{22} 517_{3} 521_{5} 524_{14} 532_{2-7} 540_{7} 541_{17-21} 544_{2} 557_{16} $560_{5}\textit{bis}$ 561_{22} 577_{2} 581_{12} 584_{10} 589_{1-10} 593_{5} 596_{24} 597_{12} $604_{9-11-20-22}$ 605_{25} 612_{10} 617_{6} 624_{1} 625_{1} 632_{19} 636_{4} 637_{26} 640_{13-19} 648_{25} 660_{13} 668_{11} 677_{15} 688_{16} 693_{9} 696_{9} 697_{18} 700_{20} 705_{5} 713_{1-15} 716_{20-25} $720_{7-17-20}$ 724_{2} 729_{11} 732_{16} 733_{8} 737_{5} 745_{24} 753_{1} $761_{9-14-16-18}$ 765_{6-12} 769_{17-18} 772_{16} 776_{26} 785_{2} $788_{20}\textit{bis}_{-21}$ 789_{22} 792_{11-26} $793_{12}\textit{bis}_{-15}$ 796_{1} $797_{3-21}\textit{bis}$ 805_{2} 809_{25} 813_{24} 817_{24} 820_{21} 825_{10} 840_{14} 848_{2} 861_{11} 864_{14} $872_{2-6}\textit{bis}_{-14}$ 876_{17-22} $888_{6-7-8-10-12}\textit{bis}_{-11}$ 892_{4} $901_{12-13-15}$ $913_{6-11-20-23}$ 916_{12} 920_{4-23} 921_{23} 924_{23} 925_{5-18} 928_{23} 929_{24}

[illegible] 1_{8-10} 4_{7} $5_{13-17-19}$ 8_{15} 12_{1} 40_{13} 53_{8} 72_{4} 73_{16} 77_{23} 108_{10} 128_{25} $136_{13-14-15}$ 149_{4-15} 193_{24} 205_{9} 296_{2-21} 300_{2} 301_{5-22} 304_{10-22} 313_{20} 316_{1} 320_{4-22} 337_{23} 380_{26} 384_{2-3-5} 460_{13} 461_{2} 464_{6-10} 469_{12} 489_{22} 536_{11} 544_{13} 545_{12} 552_{6-8} 553_{3} $573_{11-12-16}$ 581_{5} 584_{4} 589_{4} 596_{16} 600_{20} 608_{2-16} $612_{16-21-23}$ 617_{21} 625_{4} 629_{25} 632_{7-9} 640_{18} 664_{17} 685_{20} 693_{17} 697_{21} 720_{8} 732_{16-19} 760_{12} 788_{13} 809_{12} 828_{6} 857_{1} 868_{20} 869_{5} 880_{10-17} 889_{2-7} 893_{19-26} 913_{20} $917_{16}\textit{bis}_{-17}$ 921_{19} 928_{1} 932_{5}

[illegible] 16_{12-13} 40_{10-11} 44_{1} 45_{11-16} 49_{4} 64_{2} 65_{16} 77_{10} 192_{15} 196_{12} 197_{1} 200_{19} 209_{12} 236_{2} 256_{25} 273_{26} 316_{13-27} 317_{3} 340_{23} 349_{15} 360_{23} 361_{1} 365_{23} 372_{18} 437_{23} 452_{22} 456_{10} 457_{8} 460_{20-22} 461_{8} 480_{15} 493_{11} 504_{24} 512_{7} 521_{8} 533_{19} 540_{14} 541_{4} 544_{5} 553_{20} 573_{14-22} 576_{20-22} 589_{14} 596_{12} 605_{12} 608_{6} 613_{25} 685_{14} 792_{20} 825_{22} 829_{5-6} 868_{26} 869_{2-16} 889_{4} 921_{15} 925_{20} 904_{4-7-9}

[illegible] 16_{10-17} 45_{5} 65_{19} 80_{25} 81_{5} 83_{4} 93_{4} 100_{2} 232_{25} 304_{7} 345_{11} 360_{19} 365_{18} 376_{5} 452_{19} 457_{16} 468_{1} 493_{9} 521_{5} 573_{13-23} 584_{8} 612_{17} 640_{3} 644_{9} 684_{7-10} 685_{26} 717_{16} 753_{10} 788_{16} 789_{12-19} 792_{10} 793_{4} 869_{8}

[illegible] 5_{23} 96_{17} 161_{13} 436_{26} 461_{13} 588_{7} 685_{17} 792_{9} 796_{5} 852_{22}

[illegible] 96_{15}

[illegible] 340_{25} 341_{23} 540_{23} 737_{25} 853_{8} 925_{26}

[illegible] 48_{11} 192_{6}

[illegible] 464_{13} 545_{15} 553_{15} 664_{22} 665_{5} 817_{14}

[illegible] 405_{4} 641_{1}

[illegible] 488_{15}

[illegible] 544_{1} 576_{8} 601_{3} 757_{2} 824_{9}

[illegible] 293_{9} 348_{9} 584_{7} 605_{8} 845_{3-4}

[illegible] 132_{4} 760_{8-10}

[illegible] 37_{16} 100_{5} 101_{18} 257_{24} 296_{24} 457_{22} 460_{5} 477_{15} 609_{17} 824_{7} 833_{7} 844_{21} 893_{9}

[illegible] 296_{27} 496_{7} 588_{6} 800_{2}

[illegible] 588_{8}

[illegible] 293_{8}

[illegible] 101_{9} 277_{26} 280_{6} 297_{22} 497_{22} 716_{12} 793_{5}

[illegible] 36_{5} 100_{2} 152_{6} 473_{17} 585_{12} 812_{19} 864_{11} 897_{5}

[illegible] 128_{26} 129_{8-15}

[illegible] 105_{25} 896_{17} 905_{14}

[illegible] 71_{14} $101_{7-12-14-27}$ 104_{2} 108_{6-19} 265_{8} 277_{11-14} 457_{23} 460_{2-11} 477_{7} 507_{17-25} 812_{22-23} 824_{23} 828_{20} 900_{3}

[illegible] 37_{23} 40_{2} 83_{20} 129_{4-6} 293_{5-7} 325_{8} 457_{17} 473_{19} 541_{22} 544_{11} 585_{21} 645_{9} 649_{15} 797_{25} 820_{14-10} 908_{1}

[illegible] 713_{8}

[illegible] 181_{10}

[illegible] 337_{12} 469_{10}

[illegible] 189_{2} 225_{18} 228_{4}

[illegible] 721_{21}

[illegible] 52_{15} 56_{11} 64_{22} 189_{7}

[illegible] 148_{15}

[illegible] 724_{3}

[illegible] 189-190 193_{1-23} 200_{22} 585_{20}

[illegible] 196_{2}

[illegible] 16_{13-17} 17_{11} 64_{11} 83_{3} 88_{2-25} 112_{8} 132_{9-13} 272_{6} 281_{10-23} 293_{5-9-11} $297_{1-3-9-13-14}$ 381_{15} 456_{20-21} 457_{4-17} 460_{7} 469_{17} 496_{8} 500_{2} 601_{20} 797_{16} 816_{6} 833_{13} 837_{6} 864_{21} 868_{18-21} 869_{2} 893_{6-8-22} 908_{4}

[illegible] 100_{2} 112_{9}

[illegible] 181_{20}

[illegible] 20_{19} 83_{9} 101_{4} 253_{13} 265_{8} 268_{2} 272_{2-5-7} 348_{6-11} 460_{1} 476_{5} 477_{6} 485_{18-23} 813_{1} 824_{19} 825_{15-19} $828_{1}\textit{bis}_{-19}$ 833_{1-6} 836_{7-8} 904_{21} 909_{9}

[illegible] 313_{4}

[illegible] 83_{8}

[illegible] 312_{7}

[illegible] 189_{8} 553_{7} 592_{9} 820_{9}

[illegible] 56_{21} 57_{26} 149_{7} 221_{26} 249_{10-13} 257_{11} 260_{13-18} 261_{5} 312_{11} 741_{25} 820_{23} 821_{1} 925_{15} 840_{22} 848_{1}

[illegible] 46_{3} 148_{17} 149_{5}

[illegible] 392_{14}

[illegible] 889_{6}

[illegible] 245_{17} 248_{2} 496_{11} 840_{3}

[illegible] 693_{25} 696_{18} 700_{25} $704_{3-15-25}$

[illegible] 1_{14} 4_{5} 5_{10} 8_{21-24} 12_{15} 13_{10-20} 16_{1} 21_{1-5-6} 29_{3} 33_{16} 53_{14} 57_{21} 60_{2-23} 65_{3} $68_{16-17-19}$ $69_{6-16-19-20}$ 72_{9-13} 73_{21} 76_{17} 77_{4-20} 80_{13-19} 92_{25} 93_{24} 96_{22} 104_{25} 112_{1} $116_{5-14-18}$ 120_{21} $121_{2-6-8-17-20-24}$ $124_{4}\textit{bis}_{-20}$ 125_{1} 128_{6-10} $129_{2-10-15}$ 132_{10} 144_{23} 148_{7} 153_{21} 156_{12-18} $157_{2-6-10-23-24}$ $160_{2-11-21}$ $161_{4-18-25}$ 164_{23} 165_{11-15} 168_{9-13} 169_{12} 172_{23} 176_{19-23} $177_{5-10-13-22}$ 180_{10-12} 184_{16} 185_{4-23} 188_{8} 193_{2} 197_{21} 204_{6-7} 205_{3-12} 208_{4} 209_{17} 212_{21} 213_{1-15} 216_{12-14} 217_{20} 221_{1-2} 224_{1-10} $225_{7-10-16}$ 229_{8} 232_{11} 233_{18-24} 236_{10-25} 237_{17} $240_{3-7-11-23}$ 241_{13} $248_{7-17-20}$ 252_{21} 253_{1-6} 256_{7} 260_{9} 261_{10} 265_{21} 273_{11} 280_{8} 304_{11-22} 305_{5} 308_{2-8} 313_{1} 320_{21} 321_{5} 329_{6} 337_{4} 340_{3-9} $341_{11-18}\textit{bis}$ 344_{8} $348_{7-8-11-14}$ $353_{6-11-14-18}$ $356_{8-14-26}$ 357_{17} 360_{1-4} 361_{15} 368_{19} 369_{16} 372_{10-13} $373_{13-14-21}$ 377_{7-8} 380_{1-15} 384_{9-12} 405_{2-8} 409_{8-22} 412_{21} 417_{18-24} 420_{2} 428_{12} 429_{8-20} 432

LEXICON.

[illegible] $733~861_{1}~873_{15}$
[illegible] 740_{2}
[illegible] $321_{11}~389_{19}~392_{12}~664_{6}~836_{20}$
[illegible] 772_{13}
[illegible] 916_{4}
[illegible] $8_{11}~629_{16}$
[illegible] 645_{6}
[illegible] 760_{26}
[illegible] 8_{5}
[illegible] $664_{5}~809_{22}$
[illegible] $64_{12}~64_{18}~572_{23}~880_{26}$
[illegible] $72_{15}~97_{8}~116_{3-19}~141_{7}~144_{5}~156_{21}~157_{1-21}~160_{2-3-6-9-14-18}~161_{14}~165_{2-22}~169_{2}~252_{24}~261_{13-14}~337_{22}~352_{15}~377_{16-21}~380_{9-10-11}~405_{16-18}~412_{21}~433_{5}~436_{19}~485_{18-19}~488_{9}~489_{18}~497_{6}~520_{7}~536_{7}~537_{19}~540_{2}~545_{6}~548_{4}~553_{9}~561_{3-7-16}~572_{17}~573_{1}~580_{14-16}~588_{5}~601_{3}~616_{16}~629_{1}~649_{6}~657_{10}~669_{7}~697_{21-26}~700_{17-19}~709_{5}~717_{13}~725_{1}~761_{17}~785\text{-}786~785_{2-3}~788_{2}~789_{1-4-7-12}~792_{21}\,bis_{-24}~793_{24}~796_{11-19-21-26}~797_{6}~801_{5-21}~829_{13-16-19}~833_{5}~836_{3-6-11}~837_{23}~849_{24}~852_{2}~856_{12}~873_{18}~889_{3-8}~892_{3}~929_{2-3}$
[illegible] 793_{15}
[illegible] 292_{12}
[illegible] $16_{7}~20_{13}~21_{15}~36_{16}~37_{7}~45_{16-18}~60_{20}~105_{13}~109_{21}~113_{9}~132_{22}~144_{21}~148_{21}~149_{27}~152_{1}~157_{18}~161_{17}~164_{21}~200_{4-15}~209_{25}~213_{4-7-20}~216_{11-24}~221_{9}~240_{21-28}~241_{2}~260_{10-15-17}~265_{18-21}~297_{7-11-12}~353_{24}~356_{26}~408_{10-14}~332_{14}~464_{12}~465_{3}~509_{14}~520_{17}~524_{7}~544_{16}~585_{19}\,bis~596_{11}~592_{13}~629_{27}~633_{11}~656_{1}~664_{5}~685_{15-16}~689_{2-4-6-8-10-12-16}~691\text{-}692_{1}~696_{19}~701_{8-10}~708_{13}~712_{27}~741_{24}~752_{26}~753_{12}~764_{9}~772_{19}~776_{2}~800_{22}~801_{11}~809_{21}~820_{10}~829_{3}~844_{1}~872_{17-19}~885_{3-15-16}~889_{5-12}~892_{10}~900_{17}~917_{19}$
[illegible] $5_{9}~17_{27}~60_{24}~80_{20}~128_{12}~156_{16-19}~160_{5}~161_{5}~164_{26}~165_{7}~168_{6-24}~213_{1}~229_{9}~232_{2}~241_{3}~376_{10}~392_{19}~396_{24}~408_{11-22}~409_{1-9-11}~464_{5}~473_{4}~488_{14-22}~489_{5}~548_{15}~553_{9}~564_{10}~573_{17}~601_{5}~617_{25}~645_{17}~653_{13}~668_{23}~685_{3}~737_{24}~776_{18}~781_{25}~844_{7}~849_{8}~913_{21}~916_{13}~924_{13}~929_{7}$
[illegible] $8_{9-18-20}~13_{23}~17_{26}~20_{15}~36_{13}~61_{12-13}~64_{27}~65_{3-15}~72_{17}~77_{3}~80_{3-6}~116_{17}~128_{1}~145_{12}~149_{15}~156_{4-22}~157_{6-9}\,bis_{-24}~161_{2-7-15-21-22}~164_{7-13-15}~165_{4-10-21}~172_{2}~176_{19}~185_{23}~188_{9}~193_{12}~196_{2}~197_{4-14-21}~200_{9}~204_{17}~205_{10-12}~209_{12}~213_{17}~216_{12}~217_{6-3}~221_{2-4}~236_{7}~241_{20}~248_{16}~252_{24-25}~253_{2-3-5-6-7}~256_{7}~265_{4}~277_{19}~281_{9}~289_{3-6}~300_{25}~301_{1}~304_{2}~312_{13-14}~320_{22}$
$321_{8-16}~328_{9}~344_{12}~357_{10}~360_{2}~364_{6}~376_{1-3}~384_{18}~417_{27}~429_{3}~452_{12}~453_{8}~472_{12}~480_{18}~488_{17}~524_{10}~544_{14}~569_{17}~572_{19}~576_{20}~581_{4}~589_{13}~593_{16}~601_{18}~604_{1}~621_{14}~625_{4}~637_{18}~640_{24}~644_{8}~645_{1}~648_{7-23-26}~649_{5-20}~656_{7}~657_{19}~661_{15-22}~665_{23}~668_{3}~669_{5-13}~673_{26}~684_{24}~685_{14-18}~688_{5}~693_{2}~704_{7-12-24}~709_{12}~717_{6-10-15}~736_{5-9}~737_{26}~749_{15}~761_{23}~769_{1}~772_{3}~780_{15}~784_{1}~792_{8}~796_{9-24}~797_{22}~800_{4}~809_{22}~813_{8-13-15-19}~816_{3}~821_{5-7}~824_{17}~825_{17}~837_{8}~841_{3}~844_{9}~848_{6}~856_{14}~857_{1}~920_{2-11-16}~921_{4-16}~924_{1}~925_{19}~928_{3-5}~929_{4}$
[illegible] 892_{1}
[illegible] $8_{11}~33_{9}~153_{4}~264_{26}~273_{10}~297_{10}~443_{2}~469_{1}~577_{12}~581_{1-3-8}~601_{15-18}~740_{1}~812_{17}~829_{7}~904_{1}~925_{20-25}~928_{19}$
[illegible] $80_{21}~92_{19}~93_{23}~124_{17}~173_{20}~472_{10}~488_{16}~496_{7}~629_{23}~661_{26}~712_{2-23}~732_{19}~733_{15}~741_{13}~897_{2}~920_{25}~925_{23}~928_{2}$
[illegible] $176_{1}~205_{26}~241_{26}~244_{8-14}~620_{4}~645_{6}~761_{2}~769_{22}~912_{1}~921_{18}$
[illegible] $296_{26}~769_{20}$
[illegible] $392_{13-15-16}~761_{1-2}~760_{26}~924_{8-22}$
[illegible] $8_{5}~244_{5}~925_{27}$
[illegible] $580_{17}~593_{1}~612_{2}~697_{8-22}~788_{11}~920_{3}$
[illegible] $601_{24}~609_{12}$
[illegible] 693_{10}
[illegible] $341_{24}~620_{23}$
[illegible] $629_{18}~464_{4}$
[illegible] 680_{24}
[illegible] 580_{21}
[illegible] $381_{21}~592_{19}~692_{9}~693_{6}~697_{21}~736_{15}~760_{3-5}~760_{5}~920_{6}$
[illegible] 693_{3}
[illegible] 629_{17}
[illegible] $381_{22}~705_{12}~793_{4}~917_{7-14}$
[illegible] $604_{13}~613_{5}$
[illegible] 577_{8}
[illegible] $348_{16-27}~349_{2-18}~353_{11}~608_{21}~616_{4-5}~640_{22}~917_{12}$
[illegible] $349_{6}~541_{13}~581_{7}~589_{3}~592_{7}~616_{23}~729_{17}~785_{12}$
[illegible] $185_{25}~337_{17}~604_{3}~612_{4}$
[illegible] 585_{15-18}
[illegible] $352_{5}~632_{21}$
[illegible] $80_{22}~180_{22}~185_{13}~609_{16}~644_{14}$
[illegible] 352_{22}
[illegible] $37_{20}~236_{12}~240_{2-5}~361_{7}\,bis~397_{14}~405_{7}~548_{7-9}~564_{18-19}~580_{23}~581_{4}~701_{9}~704_{16}~760_{4}~776_{16}~785_{2-3}~788_{5}~804_{13}$
[illegible] $340_{26}~353_{2}~405_{8}~545_{12}~548_{8}~616_{16}$
$692_{10}~697_{23}~705_{5-11}~712_{21}~736_{11}~752_{20}~753_{7}~785_{10}$
[illegible] 760_{8-9}
[illegible] $489_{20}~604_{19}~612_{5}~628_{16}~661_{17}~917_{4-5-6-9}$
[illegible] $221_{2}~629_{8}$
[illegible] 205_{20}
[illegible] $253_{10}\,bis~568_{18}~793_{13-14}\,bis_{-15}$
[illegible] $93_{20}~101_{25}~436_{24}~437_{16}$
[illegible] 793_{13}
[illegible] 21_{1}
[illegible] 552_{9}
[illegible] 777_{20}
[illegible] 552_{6}
[illegible] 857_{4}
[illegible] 905_{7}
[illegible] 820_{8}
[illegible] $28_{20}~285_{8}~473_{8}$
[illegible] 224_{20}
[illegible] 672_{14}
[illegible] 864_{13}
[illegible] $193_{13}~424_{27}~600_{16}$
[illegible] $173_{22}~857_{8}$
[illegible] $32_{4}~329_{23}~876_{13}$
[illegible] 809_{11}
[illegible] 661_{5}
[illegible] $237_{15}~332_{23}~337_{7}$
[illegible] $17_{13}~19_{14}~28_{6}~728_{23}\,bis$
[illegible] 16_{26}
[illegible] $289_{25}~292_{6}~624_{23}$
[illegible] $56_{4}~65_{17-24}~189_{6}$
[illegible] 476_{19}
[illegible] 668_{18}
[illegible] $17_{2}~72_{3-22}~280_{7}~304_{21}$
[illegible] $304_{17}~652_{16}\,bis$
[illegible] 476_{24}
[illegible] $368_{5}~384_{10-14-16}~761_{12}~920_{17}$
[illegible] $136_{15}~144_{1}~265_{10-24}$
[illegible] $268_{7}~289_{23}$
[illegible] $253_{14}~256_{18}~257_{4}~265_{15}~268_{2}~740_{10}$
[illegible] 813_{10}
[illegible] $141_{19}~665_{17}$
[illegible] $569_{6}~632_{8}~779_{9-11}$
[illegible] $48_{6}~617_{24}~701_{12}~745_{9}$
[illegible] 749_{20}
[illegible] 73_{15}

[illegible] 625_{22}
[illegible] $273_{24}~841_{14}$
[illegible] 845_{7}
[illegible] $273_{20}~592_{6}$
[illegible] $304_{20}~825_{25}$
[illegible] 728_{1}
[illegible] 745_{23}
[illegible] 701_{5}
[illegible] $28_{3}~448_{1}~449_{13}~453_{13}~693_{21}~701_{13}$
[illegible] $149_{21}~568_{12}$
[illegible] 620_{5}
[illegible] 268_{13}
[illegible] $217_{10}~380_{19}~492_{18}~640_{5-8}~880_{6}$
[illegible] $448_{18}~456_{4}$
[illegible] $232_{14}~709_{23}$
[illegible] 240_{14}
[illegible] 141_{24}
[illegible] $341_{1}~625_{18}~632_{5}$
[illegible] 664_{8}
[illegible] $240_{10-24}~561_{21}~664_{8}~809_{13}~912_{9}$
[illegible] $13_{27}~17_{9-10}~24_{7}~40_{18}~44_{5}\,bis~45_{1-2-3-4-6}~88_{3}\,bis~100_{10}~180_{5}~224_{11}~273_{9}~281_{14-25}~300_{9}~312_{6-9}\,ter~313_{19}~332_{20}~340_{18}~405_{10}~429_{9}~457_{6-9}~464_{9-11-23}~477_{1}\,bis~568_{14}~576_{19}~596_{18-20}~612_{1}~640_{6}~677_{3}~680_{7}~693_{12}~724_{13-14}~729_{1}~732_{25}\,bis~744_{17-18}~745_{20}~769_{14}~772_{1}~773_{14-23}~776_{4}~801_{9}~868_{7}~872_{22}~893_{11-18}$
[illegible] $12_{6}~125_{25}~132_{13}~228_{10}~400_{2}~428_{11}~437_{23}~456_{12}~457_{21}~469_{17}~476_{4-5}~769_{1-25}$
[illegible] $72_{25}~104_{18}~165_{8-10}$
[illegible] $900_{2}~900_{4}$
[illegible] 537_{11}
[illegible] 840_{19}
[illegible] 508_{1}
[illegible] 652_{21}
[illegible] 541_{11}
[illegible] $252_{25-26}~253_{4}$
[illegible] $28_{9}~161_{17}~164_{15}~168_{26}~169_{4}~184_{1-13-20}~360_{8-9}~361_{26}~364_{3}~389_{5-16}\,bis~452_{19}~484_{14}~629_{13}$
[illegible] 672_{7}
[illegible] $253_{10-11}~536_{20}~793_{21}~817_{20}$
[illegible] $101_{25}~796_{3}~797_{4}$
[illegible] 793_{21}
[illegible] $157_{8-25}~209_{22}~484_{14}$
[illegible] 168_{6}
[illegible] $164_{9}~560_{8}$
[illegible] 465_{8}
[illegible] 160_{11}
[illegible] 144_{3}
[illegible] 577_{2}
[illegible] 261_{6}
[illegible] 173_{20}
[illegible] $180_{7-9}~852_{18}$
[illegible] 180_{5}
[illegible] 132_{3}
[illegible] $548_{12}~552_{1-8}$
[illegible] 228_{1}
[illegible] $300_{17}~301_{3}~668_{12}~813_{12}~829_{12}$
[illegible] $180_{7}~441_{15}$
[illegible] 784_{4}
[illegible] $767\text{-}768$
[illegible] 21_{24}
[illegible] $4_{5}~353_{1}~373_{25}~508_{12}~560_{12-22}~561_{1}$
[illegible] 692_{8}
[illegible] 577_{16}
[illegible] 376_{20}
[illegible] 556_{15}
[illegible] $13_{11}~197_{22}~377_{19}~381_{23}~408_{3}~556_{22}~572_{6}~840_{23-24}$
[illegible] $1_{12}~525_{8}$
[illegible] $68_{6-12}~161_{10}~289_{16}~292_{1}~353_{4-7}~400_{12}~797_{18-25}$
[illegible] $437_{9-16}~536_{19}$
[illegible] $285\text{-}286~289_{15-17}~304_{26}~797_{13-14-15-16-17-24}~800_{5}~801_{2}$
[illegible] 797_{19}
[illegible] $269_{1}~301_{12}~440_{21}$
[illegible] $232_{8}~353_{1}~377_{20}~380_{7}~417_{21}~464_{17}~465_{4}$
[illegible] $208_{25}~252_{22}~764_{8}$
[illegible] $197_{12}~373_{12-20}~380_{12}~564_{16}~757_{11}~912_{22}$
[illegible] 289_{21}
[illegible] $289_{7}~373_{4}$
[illegible] $656_{26}~733_{4}$
[illegible] 36_{1}
[illegible] $4_{2}~5_{12}~164_{1}~204_{12}~301_{16-23}~304_{6}~376_{16}~377_{7}~380_{12}~417_{3-6}~524_{19}~532_{25}~553_{10-16}~641_{6}~736_{12-14}~760_{12}~764_{19}~848_{17}$
[illegible] 632_{13}
[illegible] 360_{15}
[illegible] 925_{1}
[illegible] 429_{1}
[illegible] 361_{10}
[illegible] $521_{20}~632_{15}$
[illegible] 613_{12}
[illegible] 756_{1}
[illegible] 544_{12}
[illegible] $524_{24}~569_{18}~804_{9}$
[illegible] 600_{18}
[illegible] 133_{13}
[illegible] 873_{10-20}
[illegible] $212_{24}~237_{25}~364_{14-20}~368_{15-18-19-26}~369_{4-15}$
[illegible] 764_{15}
[illegible] 572_{24}
[illegible] 232_{23}
[illegible] 125_{26}
[illegible] 232_{15}
[illegible] $229_{16}~237_{21}~365_{4}~440_{11}~545_{9}~757_{11}~825_{14}~856_{12}$
[illegible] 293_{14-21}
[illegible] 249_{1}
[illegible] $64_{12-16-19}~72_{5}~140_{9}~141_{3-23}~180_{18}~237_{10}~376_{16}~377_{17}~448_{24}~545_{8}~568_{21}~572_{23}~573_{2}~596_{22}$
[illegible] $192_{3}~364_{19}~368_{15}~376_{12}~504_{16-21}~788_{24}~868_{5}~913_{3}$
[illegible] 25_{6}
[illegible] 545_{8}
[illegible] $69_{23}~136_{9}~144_{17}~296_{15}~332_{21}~437_{7}~557_{12}~868_{6-12}~917_{8-10-20}~920_{9}$
[illegible] $49_{3}~133_{4}~136_{4}~137_{10}~232_{15-27}~233_{1}~329_{9}~361_{18}~365_{8}~368_{6-26}~372_{3-14-17}~373_{6}~524_{23}~545_{7}~741_{11}~872_{10}~905_{17}~913_{6}$
[illegible] 457_{9-11}
[illegible] $40_{7}~60_{13}~81_{24}~89_{13}~417_{16}~520_{15}~545_{11}~600_{4-23}~752_{6}~845_{10}$
[illegible] $25\text{-}26~28_{12}~29_{14}~40_{20-22}~60_{21}~68_{3}~125_{25}~185_{15}~204_{2}~208_{27}~229_{6}~232_{10-19}~273_{4}~273_{4}~320_{16}~364_{21}~365_{12}~368_{14}~372_{3}~376_{14-23}~493_{13-22}~496_{8}~524_{12}~588_{9}~917_{22}~920_{12-21}$
[illegible] $253_{25}~276_{1}$
[illegible] 344_{1}
[illegible] $25_{2}~33_{3-8}~37_{5}~41_{22}~49_{13}~60_{4}~76_{12}~133_{1-16}~136_{9}~139\text{-}140~140_{1}~144_{16-26}~196_{8}~238_{6-7-18}~296_{14}~316_{7}~373_{10}~384_{8}~425_{22}~545_{6}~565_{12}~589_{20}~597_{16}~728_{21}~789_{15}~792_{1}~845_{16}$
[illegible] $49_{25}~88_{26}~188_{16}~232_{21}~236_{3}~273_{22}~317_{2}~361_{8}~365_{17}~372_{6}~412_{24}~433_{15}~443_{8}~472_{8}~501_{14}~504_{9}~524_{15}~541_{1}~568_{1}~725_{24}~792_{3}~880_{26}~804_{1}$
[illegible] $384_{12}~868_{2}$
[illegible] 424_{1}
[illegible] $49_{3}~133_{3}$
[illegible] $12_{5-16}~28_{15}~40_{6}~48_{20}~60_{6-18}~76_{9}~117_{18}~121_{1-21}~128_{2}~144_{22}~149_{4}~188_{11}~197_{10}~296_{6}~316_{2}~345_{9-14}~361_{15}~372_{7}~377_{26}~380_{9}~396_{15}~443_{3}~463_{3}~480_{6}~496_{7}~520_{16-17}~525_{3-9}~544_{21}$

556$_{21}$ 557$_{9}$ 576$_{4}$ 588$_{24}$ 589$_{7}$ 596$_{22}$ 597$_{8}$ 600$_{21}$ 672$_{11}$ 737$_{8}$ 741$_{22}$ 745$_{17}$ 789$_{17}$ 828$_{16}$ 857$_{10}$ 864$_{4}$ 868$_{6}$ 869$_{5}$ 893$_{11}$ 920$_{1-16}$ 924$_{15}$

ܐܢܫܘܬܐ 17$_{8}$ 25$_{4}$ 48$_{15-16}$ 49$_{23}$ 52$_{10-19}$ 64$_{15}$ 69$_{1}$ 81$_{11}$ 108$_{24}$ 117$_{16-19}$ 124$_{6}$ 137$_{5}$ 145$_{14}$ 149$_{1}$ 184$_{25}$ 185$_{2-8}$ 196$_{10}$ 221$_{10}$ 224$_{11}$ 232$_{24}$ 233$_{19}$ 273$_{24}$ 293$_{7-10-17}$ 316$_{11-26}$ 317$_{3}$ 320$_{2}$ 323-324 324$_{2-4-9}$ 325$_{2-8-12-15-17-22}$ 328$_{12-5-18}$*bis*$_{-22}$ 329$_{2-7-10-13-16-22}$ 333$_{8}$ 357$_{9-23}$ 361$_{13-16}$ 364$_{8}$ 365$_{26}$ 368$_{25}$ 372$_{9-23}$ 400$_{19}$ 401$_{17}$ 409$_{19}$ 456$_{15-}$ 456$_{20}$ 457$_{16}$ 468$_{13}$ 493$_{9}$ 504$_{7-19-22}$ 505$_{16}$ 508$_{4}$ 541$_{3}$ 572$_{12-13-14-}$ 588$_{21}$ 661$_{19}$ 721$_{24}$ 728$_{20}$ 737$_{9}$ 740$_{17}$ 744$_{4}$ 745$_{4}$ 752$_{1}$ 801$_{23-25}$ 804$_{8}$ 864$_{22}$ 880$_{6}$ 913$_{8}$ 917$_{23}$

ܒܢܝܢܫܘܬܐ 572$_{13}$

ܒܢܝܢܫܐ 345$_{18}$ 365$_{19}$ 449$_{5}$ 468$_{17}$ 469$_{5}$ 472$_{8}$ 473$_{8-16}$ 476$_{4-24}$ 477$_{12-23}$ 480$_{21}$ 481$_{6-18}$ 485$_{11}$ 488$_{10}$ 492$_{8-23}$ 493$_{10-13}$ 496$_{3-10}$ 497$_{19}$ 500$_{6}$ 501$_{5-16}$ 504$_{1-11}$ 508$_{14-24}$ 509$_{18}$ 513$_{17}$ 521$_{4}$ 924$_{9}$

136$_{8}$ 341$_{20}$ 824$_{21}$

12$_{4}$ 17$_{21-22-24}$ 28$_{1-3}$ 32$_{7-9}$ 48$_{22}$ 49$_{14}$ 53$_{10}$ 64$_{14}$ 73$_{25}$ 76$_{9}$ 77$_{22}$ 81$_{13}$*bis* 83$_{2-3}$ 120$_{24}$ 121$_{24}$ 124$_{2}$ 145$_{3}$ 188$_{3}$ 192$_{14-21}$ 196$_{27}$ 200$_{20}$ 201$_{7-8}$ 205$_{23}$ 208$_{9-26}$ 209$_{13}$ 213$_{15}$ 217$_{21}$ 221$_{17}$ 224$_{22}$ 225$_{17}$ 228$_{1-9-13}$ 229$_{14-18}$ 233$_{3-5-9}$ 237$_{18-26}$ 240$_{1}$ 241$_{7}$ 244$_{23}$ 245$_{9}$ 265$_{11-14}$ 272$_{9}$ 284$_{2-5}$ 317$_{4-22-23}$ 320$_{1-16-25-26}$ 332$_{15}$ 349$_{20}$ 360$_{19}$ 364$_{6-18}$ 365$_{6}$ 368$_{4-17-23}$ 369$_{1-7-14-23}$ 376$_{13-17}$ 381$_{10}$ 441$_{13}$ 445-446 448$_{8-23}$ 453$_{3}$ 480$_{14-16}$ 493$_{11}$ 500$_{15-19}$ 505$_{8}$ 508$_{4-6}$ 512$_{12}$ 513$_{9}$ 521$_{18-19}$ 525$_{22}$ 540$_{22}$ 544$_{3-5-19}$ 565$_{23}$ 573$_{6}$ 593$_{13}$ 600$_{2-7}$ 605$_{3}$ 624$_{17}$ 632$_{9}$ 652$_{23}$ 660$_{26}$ 692$_{5}$ 732$_{5-6-8-11}$ 736$_{11}$ 737$_{4-21}$ 740$_{7-10-11-21}$ 744$_{10-11-42}$ 748$_{7}$ 749$_{4-26}$ 752$_{24}$ 753$_{5-9-22}$ 757$_{10-13}$ 761$_{3-12-14}$ 764$_{17}$ 765$_{3}$ 772$_{23}$ 781$_{21}$ 837$_{6}$ 860$_{4}$ 861$_{24}$ 864$_{3}$ 865$_{22-26}$ 868$_{17}$ 876$_{25}$ 880$_{4-8-10-13-20-25}$ 893$_{21}$ 913$_{1-3-8-20}$ 920$_{2-13}$ 921$_{4-10}$ 924$_{20}$ 932$_{14}$

140$_{2}$

461$_{20}$ 545$_{6}$ 660$_{4}$ 913$_{16}$

256$_{4}$

516$_{2}$

169$_{19}$ 513$_{12-15-16}$ 540$_{15}$ 568$_{10-12-23}$ 569$_{2}$

660$_{15}$

148$_{1}$

772$_{5}$

145$_{5}$ 921$_{22}$

404$_{19}$ 684$_{6}$

92$_{13}$ 313$_{10}$ 481$_{8-12}$ 328$_{8}$

264$_{19-20}$

420$_{21}$ 524$_{17}$ 701$_{1}$ 833$_{17}$

113$_{1}$ 117$_{5}$ 400$_{8-14}$ 660$_{14}$ 668$_{6}$

53$_{16}$ 113$_{2}$ 148$_{11}$ 264$_{20}$

485$_{10}$

777$_{14}$

205$_{21}$*bis* 836$_{2-3}$ 917$_{9-10}$

557$_{22}$ 833$_{25}$

705$_{12}$ 816$_{4}$

744$_{1}$ 748$_{12}$ 856$_{26}$

748$_{3}$

437$_{12-19}$ 544$_{24}$ 560$_{1}$

557$_{24}$

552$_{19}$ 817$_{11}$

81$_{12}$

437$_{19}$

437$_{5}$ 545$_{1-22}$ 552$_{2}$ 561$_{2}$ 565$_{13}$ 808$_{12}$

577$_{20}$

128$_{26}$

633$_{12}$ 672$_{16}$

773$_{10}$

145$_{5}$ 684$_{16}$ 921$_{22}$

404$_{19}$

672$_{17}$

137$_{11}$ 773$_{15}$

324$_{1}$ 400$_{17}$ 668$_{12}$

21$_{10}$ 104$_{15}$

21$_{21}$ 53$_{16}$ 113$_{3}$ 148$_{11}$ 356$_{24}$ 476$_{14}$ 536$_{8}$

768$_{7}$ 828$_{24}$

41$_{16}$ 100$_{3}$ 113$_{1}$ 116$_{23}$ 117$_{5}$ 271$_{1}$ 280$_{1-7-16}$ 297$_{22}$ 400$_{7-9-14}$ 401$_{5}$ 497$_{23}$ 500$_{3}$ 660$_{13}$ 668$_{6}$ 861$_{6}$ 864$_{11}$ 865$_{10}$ 897$_{6}$

709$_{20}$

648$_{19}$

417$_{9}$

540$_{21}$ 541$_{18}$

85$_{8}$

5$_{16}$

216$_{3}$

180$_{9}$

900$_{15}$

580$_{13-18}$

848$_{18}$

388$_{8}$ 393$_{21}$

ܕ

100$_{12}$ 133$_{9}$ 249$_{11}$ 504$_{10-12}$ 864$_{15}$ 892$_{25}$

21$_{1}$

244$_{1}$

244$_{1}$ 716$_{7}$

196$_{22}$ 292$_{5}$ 716$_{6}$ 900$_{1}$

716$_{4}$

205$_{26}$ 209$_{17}$ 716$_{10}$*bis* 777$_{24}$

289$_{9}$

244$_{15}$

824$_{2}$

617$_{19}$

209$_{18}$ 617$_{6}$ 777$_{25}$ 900$_{3}$

13$_{10}$ 900$_{5}$

76$_{25}$ 713$_{6-14}$ 716$_{4}$ 821$_{24}$ 824$_{5}$

617$_{19}$

289$_{8-11-16-19}$ 292$_{10}$ 797$_{18-25}$ 800$_{2}$

289$_{20}$ 292$_{2-17}$ 293$_{1}$

293$_{5}$

869$_{23}$

180$_{2}$

892$_{12}$

93$_{16}$

485$_{3}$

4$_{8}$ 300$_{5}$ 465$_{5}$ 636$_{19}$

241$_{7}$

748$_{16}$

565$_{21}$

36$_{11}$ 41$_{13}$ 144$_{11}$ 480$_{21}$ 552$_{11}$ 612$_{11}$ 645$_{5}$ 652$_{24}$

809$_{7}$

176$_{6}$ 224$_{6}$ 241$_{22}$

128$_{14}$

144$_{12}$ 365$_{9}$

109$_{8}$

301$_{10}$ 501$_{2}$

136$_{12}$

752$_{20}$

741$_{7}$

100$_{7}$

101$_{4-19}$

369$_{17}$

720$_{13}$

592$_{7}$

525$_{2}$ 892$_{10}$

457$_{5}$

777$_{3}$

244$_{22}$ 593$_{16}$ 861$_{7}$

49$_{27}$ 52$_{8}$ 344$_{16}$

100$_{3}$ 316$_{1}$ 320$_{9}$ 369$_{12}$ 404$_{18}$ 500$_{4}$

597$_{14}$ 621$_{17}$ 685$_{18}$ 769$_{12}$

244$_{13}$

461$_{14}$

8$_{17}$ 83$_{10}$ 301$_{4}$ 305-306 316$_{1-15}$ 321$_{17}$ 369$_{12}$ 373$_{9}$ 384$_{7-10}$ 443$_{7}$ 480$_{20}$ 503$_{6}$ 540$_{5}$ 592$_{10-15}$ 849$_{5}$ 860$_{2}$ 909$_{18}$ 932$_{14}$

173$_{24}$ 268$_{10}$ 329$_{1}$ 393$_{7}$ 489$_{8-13-15}$ 525$_{5}$ 548$_{6}$ 572$_{3}$ 736$_{16}$

373$_{5}$ 377$_{4}$ 749$_{23}$ 849$_{7}$ 889$_{18}$

76$_{2}$ 320$_{24}$

489$_{16}$

32$_{12}$ 569$_{16}$ 912$_{20}$

109$_{22}$ 181$_{21}$ 753$_{1}$

297$_{20}$

469$_{1}$

180$_{2}$

677$_{24}$

708$_{18}$

392$_{5}$

329$_{24}$

313$_{15}$ 840$_{13}$ 929$_{17}$

305$_{5}$

329$_{22}$

472$_{24}$ 844$_{14}$

172$_{16}$ 264$_{15}$ 621$_{14}$ 668$_{6}$ 783$_{11}$ 841$_{22}$ 844$_{11-24}$

177$_{17}$

844$_{4-6}$ 848$_{12}$

141$_{15}$ 192$_{10}$ 264$_{14}$ 300$_{15}$ 829$_{15}$ 844$_{12}$ 856$_{1-2}$ 773$_{9}$ 888$_{12}$

812$_{5}$

140$_{13}$ 337$_{14}$ 609$_{6}$ 717$_{20}$

257$_{15}$

261$_{3}$

861$_{25}$

169$_{8-10}$ 208$_{20}$ 217$_{21-24}$ 220$_{12-16-18}$ 273$_{5}$ 337$_{22}$ 380$_{13}$ 433$_{1-7}$ 436$_{19}$ 440$_{24}$ 556$_{14}$ 577$_{5}$ 601$_{5}$ 677$_{16}$ 745$_{8}$ 849$_{19}$ 852$_{15}$ 908$_{20}$ 928$_{17}$

357$_{19}$*bis* 777$_{5}$ 897$_{25}$ 900$_{6-7-12-14-16-18}$*bis* 916$_{16}$*bis*

49$_{20}$*bis* 205$_{4}$*bis* 208$_{6}$ 228$_{9}$*bis* 245$_{18}$ 248$_{18}$*bis* 301$_{22}$ 317$_{20}$ 437$_{24}$ 712$_{1}$ 796$_{25}$

849$_{10}$ 896$_{4}$

20$_{16}$ 21$_{27}$ 136$_{18}$ 157$_{14}$ 160$_{19}$ 165$_{9}$ 176$_{8}$ 209$_{1}$ 213$_{25}$ 224$_{10}$ 225$_{21}$ 228$_{6}$ 657$_{16}$ 716$_{2}$ 736$_{1}$ 817$_{24}$

12$_{2}$ 20$_{25}$ 716$_{22}$

716$_{21}$

633$_{10}$

124$_{18}$ 653$_{21}$

345$_{24}$ 357$_{17}$

21$_{17}$ 117$_{11-13}$ 332$_{18}$ 345$_{19}$ 796$_{27}$ 797$_{6}$ 816$_{15}$ 845$_{11}$ 901$_{2}$

21$_{16}$

405$_{12}$

89$_{2}$ 557$_{9}$

217$_{25}$

40$_{14}$ 89$_{8}$ 93$_{21}$ 117$_{20}$ 120$_{12}$ 389$_{1}$ 397$_{16}$ 405$_{1}$

29$_{5}$ 197$_{13}$ 276$_{9-13}$

29$_{10}$

117$_{22}$

812$_{18}$

29$_{9}$ 83$_{15}$ 88$_{14}$ 92$_{20}$ 93$_{9-20}$ 120$_{25}$ 121$_{2}$ 157$_{10}$ 177$_{4}$ 264$_{12}$ 276$_{11-13}$ 332$_{22}$ 397$_{7-8-13}$ 400$_{6}$ 401$_{4}$ 404$_{24}$ 408$_{6}$ 476$_{11}$ 489$_{2}$ 497$_{11}$ 652$_{22}$ 661$_{23}$ 697$_{8-11-13-16}$ 765$_{8}$ 776$_{23}$ 797$_{4}$ 812$_{20}$ 840$_{5}$ 868$_{8}$ 932$_{7}$

21$_{18}$ 41$_{20}$ 132$_{2-6}$ 277$_{3}$ 344$_{2}$ 389$_{9}$ 484$_{9}$ 644$_{3-4}$ 653$_{6-11}$ 669$_{21}$ 812$_{24}$ 813$_{5}$

121$_{11-14}$ 344$_{4}$

117$_{13}$ 121$_{11-14}$

120$_{12}$ 389$_{1}$

29$_{5}$

332$_{22}$ 696$_{23}$ 697$_{15}$ 829$_{14-21}$ 868$_{9}$ 696$_{22}$

339$_{17}$

389$_{10}$ 644$_{7}$ 696$_{24-26}$

17$_{19}$ 36$_{13}$ 40$_{12}$ 53$_{23}$ 69$_{2}$ 83$_{14}$ 85$_{4-8}$ 88$_{24}$ 105$_{20}$ 120$_{8-23}$ 121$_{10-14-15-16-20}$ 137$_{9}$ 153$_{18-23}$ 157$_{5-14}$ 160$_{25}$ 172$_{18}$ 192$_{11}$ 197$_{3-7-15-17}$ 217$_{26}$ 220$_{2-18}$ 236$_{18}$ 248$_{19}$ 313$_{8}$ 332$_{15}$ 344$_{21}$ 372$_{22}$ 389$_{9}$ 405$_{6}$ 441$_{19}$ 481$_{13-17}$ 489$_{7}$ 557$_{6-10}$ 564$_{16}$ 576$_{10-11-13-17}$ 577$_{2}$ 604$_{21}$ 636$_{9}$ 637$_{25}$ 640$_{12}$ 641$_{21}$ 652$_{19}$ 656$_{22}$ 669$_{10}$ 673$_{17-21}$ 676$_{2-8-19}$ 680$_{14}$ 797$_{5}$ 709$_{26}$ 720$_{4}$ 745$_{26}$ 761$_{9}$ 848$_{14-21-24}$ 849$_{1}$ 929$_{25-26}$ 932$_{3}$

173$_{1}$ 436$_{7}$ 557$_{5}$ 653$_{21}$ 677$_{2}$ 709$_{27}$ 797$_{5}$

357$_{17}$

305$_{11}$ 308$_{2}$ 652$_{22}$

121$_{2-17}$ 497$_{11}$ 637$_{23}$ 640$_{12}$

29$_{9}$

184$_{23}$

17$_{5}$ 493$_{21}$ 644$_{2-6-23}$ 645$_{14}$ 649$_{25}$ 652$_{2}$ 672$_{3}$ 673$_{9}$ 680$_{1}$ 688$_{3-13}$ 689$_{18}$ 633-634 633$_{1-14}$ 917$_{1}$

929$_{8}$

312$_{26}$ 556$_{19}$

29$_{8}$ 92$_{15}$ 372$_{13}$ 653$_{9}$ 709$_{21}$ 640$_{21}$

104$_{9}$ 121$_{3}$ 636$_{1}$ 641$_{26}$ 644$_{3-5-6-25}$ 645$_{2-7-12-13-17}$ 648$_{9-10}$ 649$_{15}$ 653$_{3-11-17}$ 656$_{4-13}$

649$_{22}$

433$_{2-4}$

821$_{13}$ 176$_{15}$

821$_{18}$

577$_{9}$ 577$_{11}$ 580$_{24}$

745$_{25}$

888$_{24}$

892$_{13}$

697$_{20}$

101$_{17}$ 249$_{14}$ 921$_{11}$

252$_{4}$

232$_{5}$ 273$_{8}$ 453$_{24}$ 480$_{12}$ 709$_{26}$

836$_{24}$

248$_{6}$

160$_{11}$ 349$_{9}$ 497$_{14}$ 776$_{11}$ 840$_{21}$ 849$_{1}$

652$_{19}$

108$_{25-27}$ 133$_{21}$ 177$_{6}$ 221$_{3}$ 436$_{6}$ 440$_{26}$ 441$_{6}$ 557$_{6}$

929$_{12}$

668$_{7}$ 896$_{9}$

252$_{2}$

433$_{17}$

133$_{6}$

93$_{4}$ 152$_{10}$ 453$_{6}$

157$_{17}$

36$_{14}$ 121$_{7}$ 132$_{25}$ 133$_{17}$ 136$_{1-7}$ 389$_{23}$*bis* 433$_{9}$ 484$_{12}$ 489$_{7-8}$ 504$_{24}$ 516$_{25}$ 533$_{25}$ 780$_{25}$*bis* 781$_{6}$ 837$_{11}$

273$_{10}$ 484$_{7}$ 921$_{12}$

133$_{11}$ 165$_{20}$

165$_{18}$ 604$_{8}$

200$_{6}$ 408$_{10}$ 769$_{11}$ 780$_{4}$ 869$_{16-21-25}$ 872$_{17}$

13$_{21}$ 377$_{23}$ 700$_{11}$

40$_{7}$ 365$_{20-21}$ 416$_{4}$ 461$_{14-18}$ 464$_{1-15-10-20}$ 465$_{10-11-13-15-17-20-23}$ 468$_{4-6-11}$ 509$_{21}$ 512$_{15}$ 549$_{23}$ 681$_{23}$ 797$_{13}$ 812$_{13}$ 916$_{15}$

201$_{3}$ 212$_{17-19}$ 365$_{18}$ 372$_{15}$ 681$_{22}$ 685$_{18-20-22}$ 688$_{8-13}$

128$_{5}$

461$_{22}$ 464$_{3}$ 468$_{1}$

129$_{15}$ 417$_{9}$ 488$_{6}$ 920$_{10}$ 129$_{2}$

301$_{27}$

845$_{9}$

577$_{25}$ 580$_{8}$

488$_{4}$

541$_{6}$

277$_{15-16}$ 329$_{18}$*bis* 340$_{21}$ 529$_{1-2}$ 544$_{18}$ 568$_{19}$ 593$_{1}$ 920$_{11}$

37$_{9}$ 96$_{21}$ 236$_{17}$ 289$_{22}$ 304$_{10}$ 440$_{5}$ 493$_{1}$ 568$_{22}$ 593$_{2}$ 905$_{19}$

304$_{20}$ 488$_{1}$

ܐܬܕܪܟ 541_{9} 556_{4}
ܐܬܕܪܟܘ 69_{5} 304_{14} 901_{16}
ܐܬܕܪܟܬ 344_{4} 905_{21}
ܢܬܕܪܟܘܢ 717_{16}
ܡܬܕܪܟܐ 428_{4} 440_{10} 561_{7} 568_{5}*bis* 581_{1} 488_{9}
ܕܪܟܐ 272_{4} 468_{9} 477_{5} 580_{22}
ܕܪ̈ܟܐ 277_{15} 280_{10}
ܕܪܟܬܐ 37_{8} 405_{21}
ܕܪ̈ܟܬܐ 325_{8-9}
ܕܪܟܘܬܐ 568_{20} 920_{3}
ܕܪܟܘܬܐ 341_{24} 405_{23} 581_{5}
ܕܪܟܬܢܐ 228_{11} 236_{10-11} 608_{17} 568_{7-8} 693_{5}
ܕܪܓܐ 352_{11-12}
ܐܬܕܪܫ 129_{16} 560_{13}
ܐܬܕܪܫܘܢ 520_{24}
ܐܬܕܪܫܝ 653_{9}
ܢܬܕܪܫ 5_{25} 8_{2-5} 52_{7}
ܐܬܕܪܫܘܢ 424_{19}
ܐܬܕܪܫ $392_{9-13-18}$ 641_{3}
ܐܬܕܪܫܘܢ 856_{21}
ܡܬܕܪܫ 220_{3}
ܡܬܕܪܫܝܢ 181_{8}
ܡܕܪܫܐ 509_{23}
ܕܘܪܫܗܘܢ 704_{13}
ܕܪܫܗ 748_{8}
ܕܫܢ 96_{17}
ܕܫܝܢ 896_{1}
ܡܬܕܫܢ 748_{17}
ܕܬܐ 244_{11}
ܕ̈ܬܐ 921_{8}
ܐܕܬܐ 257_{17}
ܕܡܐ 37_{20} 157_{22} 216_{16} $217_{15-17-19}$ 220_{23} 236_{5} 304_{2} 408_{14} 437_{14} 468_{7-8} 532_{1} 545_{3} 648_{26} 653_{4} 785-786 785_{3} 805_{9} 900_{4}
ܕܡܗ 153_{7} 157_{21} 169_{3} 177_{6-12} 217_{18} 225_{2} 292_{5} 576_{7-9} 656_{16-18} 812_{19-23}
ܕܡܗܘܢ 165_{13}
ܕܡܝ 217_{16}
ܢܕܡܘܢ 480_{13}
ܐܕܡܐ 401_{8} 488_{14-16} 541_{13}
ܕܡܝܢ 517_{1}
ܕܡܘܬܗ 760_{9}
ܐܬܕܡܐ 405_{3}
ܡܕܡܝ 873_{5}
ܕܡܝܐ 149_{14} 176_{13} 253_{18} 420_{2} 472_{18} 497_{12} 592_{22} 605_{17} 701_{2} 728_{3} 797_{18}
ܕܡܝܢ 36_{9} 40_{6-15} 196_{18} 200_{11} 264_{15} 273_{18-25} 397_{10} 424_{26} 485_{6} 496_{21} 509_{6-20} 608_{5} 653_{10} 897_{22} 904_{3-5}
ܕܡܝܬܐ 105_{26} 648_{22} 708_{23} $797_{13-14-15-16-17-20}$ 800_{4}

ܕܡ̈ܝܢ 108_{8} 272_{18} 548_{5} 797_{19} 837_{24}
ܕܡܝܢ 152_{23} 153_{2-11} 173_{14} 176_{5} 213_{21}
ܡܬܕܡܐ 805_{3}
ܐܬܕܡܝܬ 5_{7}
ܐܬܕܡܝܘ 65_{22} 328_{20} 424_{20} 613_{17} 657_{11}
ܐܬܕܡܝܬ 664_{14}
ܐܬܕܡܝܬܝܢ 457_{10}
ܐܬܕܡܐ 401_{23} 404_{12} 405_{1}
ܐܬܕܡܝܘ 29_{21} 73_{11} 117_{13} 457_{9} 913_{17}
ܢܬܕܡܐ 205_{2} 241_{5} 336_{12} 337_{25} 397_{23} 416_{2} 428_{23} 443_{9} 461_{19} 472_{19} 484_{20} 549_{7} 552_{20} 556_{7} 561_{1} 569_{22} 600_{22} 660_{5} 661_{1-2-6} 664_{1-4} 669_{11} 752_{6} 928_{15} 929_{12}
ܢܬܕܡܘܢ 173_{25} 489_{4} 508_{22} 657_{19-20} $661_{15-20-22}$ 752_{15} 912_{16} 920_{12-19} 928_{11}
ܐܬܕܡܐ 404_{20} 924_{10}
ܐܬܕܡܐ 624_{11}
ܐܬܕܡܘܢ 712_{13}
ܡܬܕܡܐ 56_{1} 221_{25} 313_{19} 484_{22} 589_{19} 640_{16-17} 641_{12-26} 669_{7-17}
ܡܬܕܡܝܢ 5_{5} 8_{12} 389_{3} 292_{20} 352_{7} 413_{4} 553_{5} 668_{24} 669_{3} 768_{2-11} 873_{14} 912_{7}
ܕܡܘܬܐ 5_{14}
ܕܡܘܬܐ 153_{15} 232_{25} 249_{11-12} 289_{13} 344_{23} 348_{17} 545_{14} 548_{2-6-8} 556_{11} 565_{9} 580_{17} 601_{19} 608_{15} $616_{14-19-22}$ 692_{13} 793_{11} 800_{7} 824_{9} 913_{16} 920_{5}
ܕܡܘܬܗ 69_{8} 428_{24} 545_{7} 593_{18} 660_{4} 669_{14} 693_{1} 800_{8}
ܕܡܘܬܗܘܢ 712_{25}
ܕܡܘܬܗ 292_{16} 616_{15} 797_{23} 800_{19}
ܕܡܘܬܢ 760_{5}
ܕܡ̈ܘܬܐ 800_{13}
ܕܡܟ 549_{17}
ܢܕܡܟ 808_{8} 833_{7}
ܐܕܡܟܘܢ 833_{15}
ܕܡܟ 597_{25}
ܕܡܟܝ 813_{4}
ܕܡܟܐ 165_{26} 169_{7} 248_{5} 431-432 432_{2-3} 433_{18-26} 436_{16} $437_{5-14-18}$ 440_{1} 443_{19} 545_{1-22} 552_{2} 560_{1} 561_{26} 564_{1} 565_{14} 808_{12}
ܕܡܟܬܟܘܢ 433_{23} 436_{2}
ܕܡܟ̈ܬܗܘܢ 436_{10} 820_{17}
ܕܡܟ̈ܬܗܘܢ 432_{5}
ܢܬܕܡܪܘܢ 204_{21}
ܡܬܕܡܪ 129_{11}
ܐܕܡܘܪܬܐ 560_{10}
ܐܕܡܪ̈ܬܐ 556_{16} 557_{1}
ܕܢܚ 292_{15}
ܢܕܢܚ 200_{14} 257_{18}

ܢܕܢܚ 1_{16} 45_{13} 257_{15} 637_{16}
ܕܢܚ 376_{21}
ܕܢܚܬ 5_{12}
ܕܢܚܬ 1_{12} 292_{24} 301_{16-17} 304_{6}
ܐܕܢܚ 224_{4}
ܡܕܢܚ 200_{12} 221_{18} 224_{1} 248_{11} 509_{6} 637_{17} 657_{12} 728_{3-6-12} 765_{10} 805_{3}
ܡܕܢܚܬ 248_{13}
ܕܢܚܐܝܠ 621_{23}
ܢܬܕܢܩ 261_{9}
ܕܥܟܐ 156_{10} 169_{4} 697_{11}
ܢܬܕܥܪ 249_{14}
ܕܥܟܬܐ 545_{23}
ܕܥܟܬܗ 437_{14} 545_{3}
ܕܦܢܗ 660_{21}
ܕܩܕܩܐ 12_{3} 40_{15-22} 132_{7} 188_{10-12} 270_{24} 272_{11} 276_{4} 277_{7} 393_{5} 456_{16} 457_{5-8} 460_{17-23} 512_{7-14} 589_{11} 868_{28}
ܕܩܕܩܬܐ 789_{25} 792_{2}
ܕܩܕܩܝܟ 660_{21}
ܕܩܕܘܩܝܢ 424_{8}
ܕܩܠ 276_{28}
ܕܪܫ 589_{1} 629_{20}
ܕܪܐ 577_{8-15} 580_{24}
ܕܪܘܗ 228_{22}
ܕܪ̈ܝܢ 629_{21}
ܕܪܓܐ 17_{23-24} $20_{1-20-21}$ 53_{7} 81_{24} 185_{24}
ܕܪܓܗ 233_{16-22}*bis* 235_{16} 364_{6} 381_{11}
ܕܪ̈ܓܐ 384_{21-22} 409_{22}
ܕܪ̈ܓܝܢ 20_{18}
ܐܕܪܟ 149_{3} 193_{17} 573_{3} 733_{10}
ܐܕܪܟܬܘܢ 573_{3}
ܐܕܪܟܗ 339_{9} 356_{10} 520_{23} 797_{22} 880_{8}
ܐܕܪܟܟܘܢ 200_{19} 353_{7} 749_{13} 872_{21} 876_{26}
ܐܕܪܟܢܝ 1_{8} 4_{17}
ܐܕܪܟܬ 360_{20}
ܐܕܪܟܬ 36_{4}
ܢܕܪܟ 13_{26} 92_{5} 373_{26} 376_{21} 748_{26}
ܢܕܪܟܗ 749_{3}
ܢܕܪܟܢ 257_{17}
ܢܕܪܟܘܢ 68_{3}
ܡܕܪܟ 197_{25} 373_{4} 393_{6} 461_{9} 593_{9} 624_{4} 749_{11} 845_{16} 873_{2}
ܡܕܪܟܝܢ 48_{22} 49_{8} $197_{24-25-23}$ 329_{7} 412_{24} 493_{11} $_{23}$ 556_{23} 624_{15} 697_{18} 921_{9}
ܕܪܟܗ 560_{11-26}
ܕܪܦ 465_{20} 596_{26}
ܕܪܫܘ 461_{6} 512_{12}

ܕܪܫܝܢ 361_{24} 785_{1}
ܕܪܫܝܢ $261_{11-15-27}$ 905_{3-12}
ܡܕܪܫ 600_{13}
ܡܕܪܫܝܢ 281_{20} 293_{11} 456_{22}
ܐܬܕܪܫܘ 516_{6}
ܐܬܕܪܫܬ 741_{16}
ܢܬܕܪܫܘܢ 509_{23}
ܕܪܘܫܐ 108_{25}

ܗ

ܗܒܠ 223_{13} 228_{17} 653_{21}
ܐܬܗܓܓ 628_{21}
ܗܓܡܘܢܐ 648_{3}
ܗܓܡܘܢܐ 645_{20}
ܗܕܝܘܛܐ 777_{7}
ܗܕܝܘܛܐ 777_{10-11}
ܗܕܝܘܛܝܢ 777_{12}
ܗܕܝܘܛܘܬܗ 777_{9}
ܗܕܝܘܛܘܬܗܘܢ 861_{8}
ܗܕܡܝ 96_{9}
ܗܕܡ̈ܐ 349_{15-24} $796_{7-18-21-24}$ 797_{1}
ܗܕܡܝܟܘܢ 141_{21} 317_{18} 793_{25} 796_{3} 797_{4}
ܗܕܡ̈ܝܗܘܢ 161_{26} 176_{24}
ܗܕܡ̈ܝܗܘܢ 356_{17}

ܗܘܐ 13_{22} 25_{5} 57_{22} 60_{22} 77_{15} 97_{8} 121_{9} 132_{19} 144_{24} 149_{26} 152_{3} 156_{22} 185_{9-11} 193_{25} 205_{1} 212_{4} 220_{26} 224_{3-24} 228_{4} 232_{17} 245_{17} 276_{24} 281_{13} 300_{9-11} 304_{2} 340_{12} 365_{7} 364_{25} 373_{21} 389_{8} 415-416_{1} 428_{23} 429_{22} 441_{24} 461_{20} 464_{23} 473_{3} 484_{16} 544_{24} 548_{7-17} 560_{7} $564_{7-15-24}$ 612_{11-14} 616_{15} 625_{5}*bis*$_{-6}$ 628_{9} 632_{12} 644_{1} 657_{4} 660_{3} 669_{6} 692_{11} 693_{26} 696_{2} 697_{2} 700_{1} 736_{19} 749_{7} 761_{22} 764_{20} 765_{1} 788_{1} 809_{2-3-4} 884_{7} 885_{21} 913_{16} 917_{8-13} 920_{12} 925_{21} 928_{9-10}
ܗܘܘ 57_{10-13} 64_{14} 76_{23} 101_{19} 109_{3} 120_{6-7} 132_{12} 136_{26} 137_{7} 144_{20} 149_{26} 152_{1} 212_{15} 241_{9} 253_{11} 265_{2} 301_{24} 349_{11} 352_{18} 360_{6-24} 369_{3} 400_{10} $401_{8-16-17}$ 409_{1} 437_{25} 443_{15} 549_{2} 585_{8} 592_{25} 605_{6} 609_{11} 612_{17-21} 613_{12} 625_{7} 648_{24} 653_{8-17}*bis* 657_{11} 688_{12} 713_{8} 716_{12} 737_{9} 740_{16} 752_{21} 765_{2} 769_{25} 860_{11} 872_{11} 892_{8} 896_{16} 897_{18} 925_{6}
ܗܘܬ 1_{14} 52_{24} 92_{19} 124_{16} 180_{25} 204_{14} 273_{6} 296_{21} 335-336 336_{2}*bis*$_{-9}$ 340_{5} 341_{6-9-11} 352_{20} 353_{15} 373_{5} 409_{9} 437_{13} 540_{10} 545_{3} 553_{11} 685_{24} 760_{8} 785-786 805_{9} 881_{22} 917_{15}
ܗܘܝ̈ܢ 265_{16} 273_{1} 421_{7} 629_{15-19} 800_{11}
ܗܘܝܬ 28_{15} 85_{24} 96_{23} 273_{25} 349_{23} 404_{25} 405_{4}

416_{5} 425_{10} 429_{7-17} 485_{1} 572_{6} 592_{11} 641_{1}*bis* 740_{15}
ܗܘܝܬܘܢ 908_{23}
ܗܘܝܬܘܢ 12_{14-16} 28_{23} 33_{23} 200_{10} 273_{20} 469_{16} 472_{14} 473_{18} 504_{4} 509_{5} 592_{5} 593_{2} 609_{24} 761_{7} 781_{23} 832_{14} 887_{8} 864_{17} 925_{24}
ܗܘܝܬ 443_{16} 457_{6-8} 685_{26} 820_{9} 893_{16-17}
ܗܘܝܢ 253_{9} 265_{7} 437_{8} $464_{6-15-18}$ 565_{7} 624_{20} 721_{16} 780_{20-23} 873_{14}
ܗܘܝܢܢ 865_{3}
ܢܗܘܐ 1_{12} 5_{13} 12_{5}*bis* 16_{4} 28_{6-11} 36_{3} 40_{6-18} 48_{12} 49_{15} 57_{15-20} 69_{10} 73_{10} 85_{23} 100_{11-14} 101_{5-9} 104_{6} 105_{2-19} 136_{13} 144_{23} 160_{2} 168_{10-14} 172_{15} 173_{21} 180_{15} 189_{3} 192_{6-17} 216_{25} 221_{11-15} 229_{5-11} 236_{21} 269_{19} 285_{10} 293_{8} 308_{13} 316_{2} 336_{7} 337_{6} 345_{5-7-18} 348_{17} 349_{5} 352_{16} 353_{2} 364_{25} 372_{21} 397_{22} $400_{3-6-17-19}$ 408_{21} 436_{17} $441_{12-14-17-19-22}$ 443_{8} 445_{2} 453_{22} 476_{13} 477_{11} 480_{4} 481_{9-19} 484_{2} 493_{7} 497_{13} 520_{6-1} 549_{6} 561_{26} 569_{24} 572_{1} 588_{23-25} 589_{8-16} 597_{1-9-10} 592_{18} 609_{6-23} $616_{4-9-12-14-22-25}$ 617_{4} 628_{21-23} 629_{10} 648_{14} 649_{3-5-17} 657_{4-5-10} 660_{1-26} 661_{5-14} 669_{26} 672_{5} $673_{7-16-20}$ $676_{7-12-18}$ 677_{19} 681_{14} 693_{25} 696_{6-18} 697_{2-16} 700_{4-25} 701_{16} $704_{2-15-16}$ 732_{6} 736_{24} 737_{1}*bis* 740_{3} 781_{17} 828_{15} 837_{13} 848_{5} 852_{6} 860_{4} 876_{1} 880_{10} 881_{12} 888_{19} 889_{9}
ܢܗܘܘܢ 37_{13} 49_{24} 92_{10} 112_{18} 125_{25} 145_{2} 240_{17} 244_{20} 268_{18} 289_{2} 321_{12} 332_{12} 340_{2} 365_{11} 409_{3-25} 469_{3} 493_{22} 501_{15} 504_{10-18} 505_{7} 509_{22} 544_{6} 572_{18} 580_{18} 589_{13} 601_{9} 637_{2} 641_{4} 645_{22} 648_{5} 661_{19} 669_{5} 676_{24} 692_{6} 737_{24} 745_{2} 749_{23} 769_{14} 788_{12} 800_{1} 809_{13} 812_{17} 856_{16} 884_{3-5} 909_{20-22} 928_{19}
ܐܗܘܐ 81_{10} 88_{1} 120_{2} $121_{1-21-22}$ 168_{3} 352_{14} 356_{8} 384_{16} 393_{26} 404_{24} 405_{7-8-16} 449_{1} 476_{1-3} 484_{5} 608_{24} 640_{21} 641_{23} 664_{9} 669_{15} 672_{7} 721_{13} 753_{7} 776_{13-16} 856_{14} 892_{7} 929_{22}
ܢܗܘܝܢ 760_{26} 869_{24}
ܐܗܘܘܢ 32_{4} 277_{20} 340_{25} 341_{22}*bis* 341_{26} 344_{14} 540_{23} 585_{18} 609_{21} 712_{13}*bis* 724_{8} 740_{15} $864_{15-18-20}$ 889_{23-24} $892_{17-22-24}$
ܐܗܘܐ 29_{12} 113_{22} 117_{17} 401_{3}
ܗܘܝ̈ 277_{1} 280_{15-18} 297_{25} 401_{15} 404_{22} 408_{19} 417_{21} 497_{19} 640_{22} 776_{23} 884_{16-20}
ܗܘܐ 8_{13-16} 16_{25} 17_{7-18} $33_{8-12-13}$ 49_{18-19} 60_{4-6} 72_{1-3-5} 76_{17} 80_{4-6} 81_{20} 85_{12} 100_{10} 101_{24} 104_{1-5} 116_{24} 117_{1} 121_{9} 144_{13-18} 145_{13} 148_{5-7-15} 149_{1-5-24}*bis* 160_{7} 172_{19} 188_{11-12} 193_{4} 197_{20} 213_{1} 264_{6-13} 273_{17} 280_{9} 289_{18-19} 296_{6-9-18} 305_{7} 313_{24} 316_{4-10} 317_{10-13} 337_{3}

344_{23} 345_{1} 348_{23} 349_{7} 352_{18} 369_{12} 372_{16} 381_{12-14} 384_{3-5-25} 389_{11-12} 392_{1-3} 393_{4-25} 396_{15} 397_{2} 420_{16} 424_{23} 425_{12-24} 461_{2-8} 464_{11} 476_{22} 484_{2} 489_{7} 492_{18} 496_{6} 497_{10} 501_{12} 520_{13} 524_{16} 537_{9} 553_{12} 585_{19} 589_{9-7} 616_{18} 625_{18} 629_{11-22} 632_{21} 648_{2} 757_{2-6} 672_{11} 684_{8} 697_{3} 708_{24} 712_{15} 724_{21} 732_{19} 737_{6-7-8} 745_{17} 761_{3-9} 765_{7} 768_{11} 769_{28} 773_{18-23} 776_{4-21} 777_{7} 785_{9} 788_{9} 789_{3-16} 813_{22} 816_{15} 825_{11-12} 833_{6} 841_{5-10} 856_{5} 864_{1} 869_{6} 888_{21} 912_{7} 917_{2}
ܗܘܝܢ 49_{21} 65_{8} 68_{26-27} 69_{3} 89_{1} 93_{27} 161_{18-24} 165_{7-9} 185_{20} 192_{11} 196_{2} 209_{8} 221_{9} 228_{3} 232_{3} 237_{7-10} 260_{15-25} 293_{6} 325_{11} 328_{19-23} 337_{16} 341_{20} 344_{11} 356_{14} 357_{4} 360_{9-22} 368_{25} 384_{23} 404_{8} 409_{1} 413_{6} 436_{11-12} 437_{15} 464_{11} 493_{23} 496_{1} 505_{10} 508_{18} 540_{19} 556_{22} 581_{3-4} 601_{4-18} 612_{4} 616_{3} 640_{4} $645_{17-20-22-23}$ 656_{3} 657_{8} 668_{21} 720_{3} 729_{6} 740_{4} 749_{17} 752_{4-5-15} 769_{1-2} 797_{2} 804_{1-15} 825_{18} 829_{3-6} 832_{13} 861_{14} 864_{6} 869_{17} 913_{2} 925_{20-25}
ܗܘܝܐ 104_{21} 237_{12} $309_{12-15-18}$ 417_{6} 477_{1} 513_{10} 624_{2} 688_{7} 716_{23} 729_{18} 744_{1} 761_{9} 765_{4} 865_{3} 868_{18} 888_{17} 892_{5} 908_{20}
ܗܘܝܢ 9_{4} 69_{17-18} 92_{23} 152_{17} 276_{6} 301_{12} 436_{10} 440_{21} 476_{5} 525_{14} 536_{7} 748_{21}
ܗܘܝ̈ܢ 289_{5} 344_{14} 345_{8} 352_{1} 443_{10-17} 456_{15} 457_{21} 544_{19} 580_{22} 621_{22} 820_{21}
ܡܗܘܝܐ 292_{14}
ܗܘܦܐ 793_{12}
ܡܗܘܦܘܢ 892_{11}
ܗܘܦܟܠ 21_{7-12}
ܗܘܡܠܐ 289_{18} 292_{9} 633_{9} 680_{19}
ܗ̈ܘܡܠܐ 301_{18} 292_{11} 293_{4}
ܗܘܟܢ 553_{8} 720_{14} 760_{20}
ܗܘܟܢܐ 348_{8} 368_{5} 821_{7}
ܗܘܟܢܝ 653_{2}
ܢܗܘܟܢ 428_{24} 508_{9} 556_{6} 736_{17} 821_{8} 865_{21} 913_{18}
ܢܗܘܟܢܘܢ 377_{3} 504_{20} 512_{15-23} 821_{13} 909_{18}
ܐܗܘܟܢܘܢ 652_{13} 889_{13} 892_{18}
ܐܗܘܟܢ 380_{13} 396_{3} 652_{14}
ܡܗܘܟܢ 68_{12} 96_{23} 313_{17} 320_{10} 504_{5} 652_{23} 861_{11-20} 864_{12} 896_{8} 928_{7-25}
ܡܗܘܟܢܝܢ 201_{5} 328_{15} 865_{25} 505_{17} 512_{6} 605_{13} 636_{5} 777_{27} 901_{17}
ܡܗܘܟܢܢܝܢ 264_{14} 821_{17}
ܗܘܟܢܘܬܗ 204_{7} 556_{6} 736_{17} 892_{16}
ܐܗܡܟܬ 628_{10} 841_{8}
ܐܗܡܟܬܝܢ 308_{2}
ܢܗܡܟܐ 88_{15} 153_{18}
ܐܗܡܟܐ 85_{10} 257_{12} 392_{17} 577_{19}

[illegible] 401_{19-23} 404_{17}
[illegible] 849_{13}
[illegible] 885_{8}
[illegible] 665_{19}
[illegible] 708_{17}
[illegible] 620_{20} 849_{19}
[illegible] 116_{10}
[illegible] 252_{10} 465_{18} 568_{13} 569_{21} 752_{6} 800_{10} 801_{6} 845_{9} 853_{15}
[illegible] 329_{19}
[illegible] 520_{9}
[illegible] 25_{9} 152_{9} 548_{19} 549_{20} 552_{24} 568_{23} 569_{1} 592_{3} 801_{21}
[illegible] 96_{22} 161_{21} 304_{11} 440_{3-5} 493_{2}
[illegible] 577_{15}
[illegible] 309_{8} 745_{26} 852_{16}
[illegible] 452_{9}
[illegible] 757_{8}
[illegible] 264_{9} 380_{16} 556_{16} 817_{14}
[illegible] 625_{13}
[illegible] 8_{13} 117_{4-21} 140_{10} 160_{20} 169_{10} 276_{6} 400_{14-15} 408_{5-7} 421_{10-14} 480_{5} 516_{3-15} 521_{3} 548_{17} 549_{7} 560_{20} 564_{22} 580_{4} 592_{22} 597_{5} 608_{22} 612_{1} 641_{9-10} 644_{1-3} 673_{22} 688_{16} 704_{6-10} 816_{17} 888_{25}
[illegible] 8_{9} 72_{5} 83_{8} 93_{8} 97_{1} 108_{18} 113_{12-14} $116_{8-12-22}$ 141_{12} 156_{9} 160_{6} 197_{14} 213_{14} 225_{13} 277_{10} 296_{7} 329_{18} 345_{24} 348_{10} 349_{23} 380_{18} 400_{15} 401_{1-6} $404_{4-24-25}$ 416_{14} 417_{25-26} 428_{4} $433_{22-24-26}$ $436_{1-13-14}$ 441_{3-9} 443_{16} 456_{22} 457_{11} 516_{10} 517_{18} 524_{6} 533_{7} 561_{13-15} 616_{6} 625_{15} 632_{19} 637_{18} 768_{1} 789_{22} 792_{9} $793_{20-23-26}$ 796_{4} 816_{14} 848_{5} 881_{14} 928_{15}
[illegible] 688_{1}
[illegible] 12_{15} 36_{22-24} 60_{8} 72_{16} 89_{22} 109_{7} 204_{19} 244_{16} 304_{15} 328_{16} 340_{20} 440_{7} 448_{12} 492_{19-21} 516_{1} 533_{21} 556_{23} 569_{18} 600_{5} 657_{1} 793_{18} 801_{24}
[illegible] 92_{7} 93_{1-22} 96_{19} 401_{4} 556_{10} 560_{18-23} 561_{7-10} 564_{7} 577_{12} 640_{13} 709_{8} 736_{14} 748_{20} 821_{16} 840_{15}
[illegible] 229_{26}
[illegible] 89_{20} 105_{7} 152_{20} 256_{8} 357_{21}
[illegible] 648_{14} $688_{18-21-25}$
[illegible] 204_{5} 545_{4} 548_{3-12} 553_{10-16} 801_{4}
[illegible] 1_{10} 368_{20} 369_{10-19}
[illegible] 384_{24}
[illegible] 408_{18} 772_{24} 844_{9}
[illegible] 797_{12}
[illegible] 61_{22-24} 64_{2} 65_{21} 68_{5} 81_{18-19} 289_{11} 300_{13-20} 301_{17-24} 384_{21} 401_{2} 436_{22} 443_{12}

449_{5} 461_{10} 524_{19} 572_{10} 577_{6} 589_{5} 596_{8-9} 600_{6-8-10} 608_{3} 612_{18} 613_{24} 617_{16} 632_{16} 653_{24} 704_{19-20} 741_{18} 761_{15} 765_{7} 776_{10} 800_{6} *bis* 7-8-9-25 852_{17} 928_{18}
[illegible] 81_{18-21} 289_{1} 292_{1} $296_{9-10-17-26}$ 297_{5} 301_{11} 325_{3} 240_{13} 589_{3} 605_{4-7} 613_{9} 797_{12} *bis* 800_{19}
[illegible] 61_{26-27} 64_{1} 176_{22} 296_{11-13} 301_{1} 401_{5} 436_{25} 533_{19} 537_{4}
[illegible] 60_{5-7-17} 61_{9-11} 77_{14-26} 80_{2-12} 253_{8} 261_{19} 353_{10} 448_{11} 460_{1} 544_{6} 733_{14} 793_{17-26} 796_{1-6-7} 800_{10-12} 848_{10-9}
[illegible] 129_{11} 429_{12} 708_{16}
[illegible] 89_{15}
[illegible] 572_{10}
[illegible] 36_{20} 292_{21} 328_{16} 413_{3} 440_{7} 801_{23}
[illegible] 293_{18} 928_{24}
[illegible] 380_{23} 888_{21} 889_{2}
[illegible] 252_{16}
[illegible] 824_{10}
[illegible] 120_{4} 617_{8}
[illegible] 120_{7} 177_{17} 508_{15} *bis* $_{-19-21}$ 884_{25} 888_{6-9}
[illegible] 348_{24} 541_{15} 620_{10} 792_{14}
[illegible] 104_{24} 220_{15} 340_{6} 341_{5} 532_{11} 616_{1} 713_{16} 753_{3}
[illegible] 180_{22} 716_{14}
[illegible] 580_{3}
[illegible] 41_{19} 117_{9} 180_{16} 540_{8} 581_{6} 713_{2-4} 788_{13} 920_{5}
[illegible] 89_{1} 321_{15} 340_{11-23} 341_{2} 489_{8} 616_{1} 640_{10}
[illegible] 405_{13-15}
[illegible] 341_{24} 541_{1} 676_{22}
[illegible] 93_{7} 101_{18-21} 109_{14} 113_{13} 116_{22} 117_{9} 125_{5} 165_{23} 213_{16} 216_{6} 228_{19} 313_{14} 425_{5} 640_{19} 652_{9} 745_{25} 788_{14} 840_{1} 841_{2}
[illegible] 40_{24} 44_{11} 112_{25} 177_{3} 436_{2} $480_{10-13-16}$ 508_{20} 620_{15} 641_{15} 717_{7-9-17}
[illegible] 44_{8}
[illegible] 165_{22} 753_{4}
[illegible] 681_{9-10}
[illegible] 36_{15} 68_{22} 104_{12} 136_{26} 176_{15} 181_{1-22} 185_{10} 192_{10} 260_{5} 265_{4} 341_{6-9-14} 345_{20} 348_{2-4} 356_{18} 381_{23} $397_{4-6-12-13-18-20-21}$ 401_{13} 408_{8-15} 428_{1-7} 432_{10} 436_{12-18} 437_{2-20} $440_{11-13-14-21}$ 465_{9} 485_{22} 492_{16} 505_{23} 517_{16} 529_{2} 532_{9-10} $533_{2-13-20-23}$ $536_{1-5-11-15-16}$ $537_{7-8-15-17}$ $540_{3-4-11-14}$ $541_{6-8-10-13}$ 544_{8} $545_{9-16-17}$ 549_{16} *bis* 552_{15} 553_{13} 556_{5} 557_{15} 560_{3-4} 561_{4-7} 564_{9} 568_{2-3} 577_{22} 580_{5} 581_{8} 657_{5} 661_{13} 705_{4} 717_{9-11} 720_{14} 769_{20} 772_{6} 793_{22} 796_{3} $813_{7-15-19-23-25}$ 816_{3-12} 832_{8} 833_{6-25}

836_{9-16} 856_{5} 880_{16} 881_{4} 885_{20} 897_{13} 901_{11} 10-19-23 $904_{10-18-20-22}$ $905_{1-8-19-21}$ 908_{7} $909_{5-6-17-25}$ 920_{19}
[illegible] 169_{11}
[illegible] 85_{8} 93_{9-15} 112_{22} 113_{16} 169_{26} 177_{18} 397_{4-5-14} 432_{10} $436_{11-17-23}$ 437_{9-16} 496_{15} 533_{18} 536_{19} 537_{4} 716_{25} 717_{2-5} 729_{12} 736_{27} 737_{1} 849_{3} $872_{7-9-14-15}$ 876_{24}
[illegible] 97_{9} 124_{16} 213_{24} 397_{17} 432_{7} 497_{15} 637_{15} 681_{19} 713_{7}
[illegible] 156_{13} 436_{6-9} 660_{7-16} 856_{25}
[illegible] 397_{15-16}
[illegible] 204_{25} 296_{1} 436_{24} 577_{24-25} 580_{2} 856_{17}
[illegible] 112_{23} 160_{9} 168_{2-4} 216_{8} 661_{11} 721_{13} 837_{21} 924_{18}
[illegible] 97_{10} 101_{6-18} 104_{20} 105_{3} 108_{5-12} 109_{2-25} 128_{20} 132_{7} 188_{13} 193_{19} 196_{19} 201_{12} 204_{9-26} 216_{22} 228_{23} 240_{7} 268_{14-21} 277_{14} 317_{25} 320_{3} 332_{18} 397_{5-13} 425_{25} 469_{10} 504_{3} 509_{1} 561_{8} 596_{23} 620_{14-17} $624_{12-13-16}$ 721_{11} 729_{7-10} 745_{27} 749_{9} 837_{22} 865_{7-9} 881_{2-8} 893_{25} 896_{5-19} 901_{1}
[illegible] 665_{15}
[illegible] 441_{23} 616_{9}
[illegible] 264_{11} 629_{7}
[illegible] 596_{18} 709_{13}
[illegible] 241_{10} 616_{11} 841_{24}
[illegible] 924_{18}
[illegible] 153_{16}
[illegible] 168_{8}
[illegible] 260_{26} 381_{8} 856_{8}
[illegible] 104_{20} 217_{17} 428_{12} 804_{22}
[illegible] 73_{17}
[illegible] 77_{12} 252_{15} 373_{7} 736_{25} 868_{14}
[illegible] 28_{9} 133_{3} 424_{21} 481_{10} 649_{25} 669_{24} 716_{20} 856_{3}
[illegible] 16_{8} 80_{12} 132_{2} 137_{13} 188_{9-17} 204_{2} 240_{8} 564_{12} 588_{9} 633_{14} 652_{2} 736_{5} 737_{19} 745_{4} 801_{27}
[illegible] 60_{21} 124_{27} 273_{8} 320_{3} 408_{22} 428_{18} 469_{4} 657_{21} 672_{3} 709_{27} 716_{16} 856_{15} 913_{22} 928_{20}
[illegible] 588_{10} 729_{26} 852_{15}
[illegible] 125_{12} 853_{14}
[illegible] 529_{13} 556_{15}
[illegible] 924_{24}
[illegible] 17_{6} 49_{13-22} 272_{12} 297_{17} 321_{6} 352_{9} 516_{12} 529_{13} 629_{1} 633_{1} 644_{3} 673_{10} 684_{20} 685_{1} 688_{3-13} 753_{21} 792_{25} 856_{9} 917_{2} 924_{6} 925_{17}
[illegible] 69_{4} 76_{21} 244_{8} 272_{13} 324_{7} 564_{14} 633-634 645_{14} 688_{5} 689_{18} 716_{7} 732_{12} 737_{16} 760_{2} 856_{1} 857_{1} 921_{18} 924_{13}

[illegible] 653_{26}
[illegible] 408_{25}
[illegible] 764_{13}
[illegible] 704_{6}
[illegible] 237_{11}
[illegible] 485_{9} 489_{22} 848_{7} 932_{10}
[illegible] 565_{1}
[illegible] 29_{11}
[illegible] 240_{9}
[illegible] 236_{26} 237_{4-10} 285_{5} 300_{25} 408_{1} 565_{5} 589_{6} 665_{6} 833_{24} 932_{8}
[illegible] 900_{16}
[illegible] 68_{11-12} 188_{12} 209_{8} 476_{16} 597_{22} *bis* 600_{3-9} 824_{3} 853_{4} 905_{1}
[illegible] 824_{4} 833_{19} 908_{6}
[illegible] 513_{4}
[illegible] 109_{16} 121_{8} 348_{5} 372_{10} 380_{15} 785_{5-7} 788_{1-9} 789_{3} 817_{13} 904_{18}
[illegible] 412_{17}
[illegible] 204_{3} 720_{8} 821_{24} 824_{5} 817_{18}
[illegible] 60_{26} 61_{23-25} 64_{5-7-24} 81_{15} 92_{2} 144_{2} 181_{8} 204_{1} 213_{10} 273_{9} 293_{17-23} 296_{21} 332_{20} 360_{14-24} 361_{25} 364_{3} 381_{19} 384_{1} 432_{9} 441_{18-23} 453_{1} 461_{2} 513_{16-22} 540_{7} 544_{12} 561_{24} 569_{8} 588_{7} 589_{6} 597_{14} 625_{6} 644_{23} 688_{11} 732_{12} 737_{8-16} 756_{2} 757_{6} 792_{12} 797_{25} 800_{13} 813_{24} 816_{1} 841_{9} 656_{26} 924_{6} 925_{6} 928_{21}
[illegible] 32_{20} 76_{18} 184_{4} 208_{16} 220_{6} 225_{14} 461_{9} 540_{10} 648_{13} 852_{2} 900_{12}
[illegible] 309_{3}
[illegible] 52_{25} 53_{19} 524_{21} 624_{10} 684_{24}
[illegible] 448_{3}
[illegible] 832_{4}
[illegible] 164_{2}
[illegible] 441_{8}
[illegible] 857_{2}
[illegible] 588_{8}
[illegible] 604_{5}
[illegible] 152_{6} 337_{25}
[illegible] 128_{24} 129_{3-14} $165_{15-17-18-20}$ 196_{25} 325_{7} 336_{13} 348_{18} 468_{8} 613_{16} 617_{19} 785_{4}
[illegible] 81_{8} 901_{22}
[illegible] 4_{18} 52_{20} 53_{11} 64_{18} 109_{7} 128_{23} 276_{26} 280_{20} 281_{20} 293_{11} 349_{8} 373_{26} 376_{21} $437_{2-13-19}$ 440_{13} 445_{5} 453_{23} 456_{21} 460_{16} 465_{18-20} 472_{4-5-7} 501_{13} 504_{15} 512_{1} 513_{4} $517_{2-5-19-23}$ 520_{6-14} 560_{1} 572_{22} 652_{5} 732_{9-13} 816_{16-17} 828_{15} 864_{1-14}
[illegible] 4_{17} 108_{21} 128_{4} 173_{9} 188_{10} 465_{14} 504_{8} 545_{11} 572_{24} 604_{11} 685_{4} 688_{4} 744_{14} $880_{11-22-24}$ 916_{2}

[illegible] 408_{8} 465_{16} 516_{5} 885_{19} 909_{6} 924_{26}
[illegible] 685_{12}
[illegible] 149_{13} 665_{14} 684_{14} 924_{3}
[illegible] 853_{20}
[illegible] 509_{22}
[illegible] 545_{5-12} 548_{4} 553_{1}
[illegible] 293_{20}
[illegible] 516_{14} 101_{23}
[illegible] 825_{8} 832_{8}
[illegible] 185_{19} 453_{22} 504_{8} 860_{12} 861_{13}
[illegible] 533_{25} 693_{18}
[illegible] 533_{23} 880_{18}
[illegible] 408_{15}
[illegible] 4_{12} 472_{22}
[illegible] 836_{12}
[illegible] 437_{5} 529_{7} 545_{1-22} 552_{2} 561_{3} 808_{12}
[illegible] 89_{16} 233_{10-20} 236_{9} 277_{4-5} 280_{22} *bis* $_{-23}$ 453_{15} 457_{17} 472_{9} 504_{7} 509_{22} 864_{22}
[illegible] 353_{20}
[illegible] 777_{12}
[illegible] 180_{5} $404_{1-26-27}$ 893_{8}
[illegible] 4_{12} 404_{21} 777_{10} 901_{24}
[illegible] $404_{1-21-22}$ 776_{24} 777_{16} *bis* 904_{1} 912_{5-13} 913_{2-4}
[illegible] 321_{4} 577_{17}
[illegible] 580_{7}
[illegible] 424_{5} 660_{20}
[illegible] 105_{19} 130_{7} 136_{26} 137_{3} 500_{24}
[illegible] 500_{10}
[illegible] 406_{5} 713_{5}
[illegible] 16_{12-18} 17_{13} 25_{3} 28_{4} $40_{9-10-16}$ 45_{1} 69_{7} $99\text{-}100_{1}$ 105_{8} 108_{20} 112_{9} 137_{16} 272_{10} 273_{27} $281_{14-16-17-18-22-25}$ 293_{1-6} 296_{25} 297_{3-17} 340_{14} 341_{3-5} 344_{2} 400_{4} 456_{17} 457_{2} 512_{8} 864_{20} $868_{20-24-26}$ 893_{12} 908_{16}
[illegible] 428_{1}
[illegible] 612_{2}
[illegible] 356_{23}
[illegible] 465
[illegible] 469_{20}
[illegible] 108_{13} 320_{25}
[illegible] 100_{6}
[illegible] 108_{12}
[illegible] 132_{7} 277_{1} 280_{16} 297_{22} 501_{10}
[illegible] 481_{2} 492_{13} 897_{6}
[illegible] 41_{18} 881_{10}
[illegible] 884_{25}
[illegible] 613_{18}
[illegible] 580_{8}
[illegible] 88_{5-9-11} 153_{14} 281_{7} 836_{8}

[illegible] 129_{21} 277_{10}
[illegible] 108_{7} 260_{10-16} 277_{20-24} 280_{20} 721_{17} 744_{2}
[illegible] 253_{20} 853_{17}
[illegible] 141_{20} 172_{12} *bis* 517_{7}
[illegible] 457_{15}
[illegible] 40_{18} 456_{11} 512_{18}
[illegible] 172_{15} 460_{24} 469_{14}
[illegible] 88_{26} 277_{21} 457_{20} 472_{2} 512_{17}
[illegible] 520_{6}
[illegible] 896_{11} 164_{19} 172_{10} 708_{2}
[illegible] 708_{11}
[illegible] 109_{15} 596_{2-4-6}
[illegible] 216_{2}
[illegible] 624_{10}
[illegible] 112_{2} 733_{9}
[illegible] 136_{14}
[illegible] 372_{16}
[illegible] 128_{11}
[illegible] 641_{3}
[illegible] 712_{21}
[illegible] 443_{4}
[illegible] 381_{16} 441_{26}
[illegible] 169_{18}
[illegible] 443_{4}
[illegible] 141_{4}
[illegible] 724_{16} 888_{10} 893_{13}
[illegible] 724_{16}
[illegible] 312_{12}
[illegible] 564_{7}
[illegible] 249_{16}
[illegible] 748_{21}
[illegible] 244_{17}
[illegible] 177_{22} 181_{16} 224_{20} 257_{24} 460_{6-8} 820_{15} 849_{22} $904_{14-11-22}$ 905_{5} 908_{4-9}
[illegible] 828_{20}
[illegible] 145_{8} 724_{4}
[illegible] 328_{12} 425_{17}
[illegible] 99-100 104_{18} 137_{16} 148_{20} 733-734 776_{15} 335-336 385_{4}
[illegible] 401_{25}
[illegible] 117_{18} 209_{7}
[illegible] 209_{14} 325_{16-17} 352_{6} 273_{14} 424_{5} 705_{8} 817_{3}
[illegible] 244_{25} 828_{23}
[illegible] 492_{15-19}
[illegible] 121_{10}
[illegible] 492_{14-15} 668_{9}
[illegible] 436_{2}

[illegible] 248_{8} 436_{15}
[illegible] 313_{21-24}
[illegible] 628_{24} 704_{6}
[illegible] 125_{13}
[illegible] 681_{19}
[illegible] 365_{3}
[illegible] 381_{7}
[illegible] 580_{8}
[illegible] 668_{19}
[illegible] 745_{18-19}
[illegible] 40_{13} 85_{22} 120_{1} 276_{17-21} 284_{5} 473_{13-15} 521_{16}
[illegible] 85_{20} 93_{19} 101_{19} $105_{10-24-26}$ 108_{26} $109_{1-3-7-10-13}$ 128_{20} 129_{9} 133_{7} 152_{6} 277_{11} 501_{19-21} 509_{3} 816_{23} 869_{21} 893_{25} $896_{15-16-24}$ 905_{14}
[illegible] 108_{20} 704_{16}
[illegible] 716_{17}
[illegible] 441_{17}
[illegible] 632_{10} 748_{25}
[illegible] 441_{18}
[illegible] 449_{17} 452_{20}
[illegible] 585_{25} 825_{17}
[illegible] 452_{21}
[illegible] 284_{1}
[illegible] 841_{21} 844_{13-25} 845_{5}
[illegible] 169_{24} 397_{9} 460_{14} 705_{9}
[illegible] 308_{4}
[illegible] 841_{21}
[illegible] 900_{12}
[illegible] 32_{23}
[illegible] 868_{23}
[illegible] 400_{5}
[illegible] 868_{20}
[illegible] 293_{2} 760_{7}
[illegible] 309_{6}
[illegible] 128_{3} 313_{19} 837_{19}
[illegible] 589_{18}
[illegible] 589_{20}
[illegible] 33_{20-21} 253_{16} 616_{19} 713_{8}
[illegible] 533_{17}
[illegible] 532_{5}
[illegible] 9_{6}
[illegible] 25_{8} 80_{4} 680_{5} 820_{5}
[illegible] 849_{20}
[illegible] 364_{7} 389_{12} 305_{5} 148_{19}
[illegible] 60_{19} 792_{4}
[illegible] 285_{10} 488_{18} 912_{12} 913_{10}
[illegible] 789_{5} 680_{25} 681_{12}
[illegible] 424_{3}
[illegible] 820_{2}

[illegible] 880_{16}
[illegible] 148_{21}
[illegible] 748_{5}
[illegible] 445_{2}
[illegible] 828_{8}
[illegible] 553_{2} *bis*
[illegible] 261_{16-24} 436_{16}
[illegible] 296_{8} 932_{1}
[illegible] 292_{20} 856_{20}
[illegible] 64_{17} 572_{22}
[illegible] 356_{22} 553_{5}
[illegible] 848_{6}
[illegible] 233_{14} 392_{1} 485_{13} 873_{22}
[illegible] 236_{9}
[illegible] 72_{10} 448_{5} 456_{10} 832_{6} 885_{10}
[illegible] 41_{7}
[illegible] 224_{23}
[illegible] 508_{16} 753_{1}
[illegible] 226_{1}
[illegible] 380_{6}
[illegible] 517_{7}
[illegible] 145_{9} 148_{2}
[illegible] 441_{8}
[illegible] 341_{8}
[illegible] 880_{1}
[illegible] 913_{22}
[illegible] 313_{15} 880_{12}
[illegible] 696_{5-8} 705_{17} 765_{7}
[illegible] 253_{16}
[illegible] 929_{8}
[illegible] 216_{8} 224_{13} 232_{4} 641_{15}
[illegible] 497_{15}
[illegible] 208_{18} 225_{10}
[illegible] 216_{1}
[illegible] 217_{11}
[illegible] 585_{18}
[illegible] 196_{25} 217_{10} 232_{8} 237_{18} 365_{17} 497_{8} 689_{15} 753_{1}
[illegible] 640_{4}
[illegible] 569_{17}
[illegible] 232_{7}
[illegible] 236_{15}
[illegible] 404_{24}
[illegible] 264_{14} 404_{21}
[illegible] 629_{11}
[illegible] 808_{13}
[illegible] 808_{13}
[illegible] 533_{4}
[illegible] 428_{10}

[illegible] 721_{8}
[illegible] 13_{8}
[illegible] 192_{8}
[illegible] 141_{17}
[illegible] 192_{9} 829_{7}
[illegible] 136_{9}
[illegible] 136_{8}
[illegible] 356_{13}
[illegible] Vid. Col. 983
[illegible] 313_{16} 404_{4}
[illegible] 160_{17}
[illegible] 796_{14}
[illegible] 160_{19} 796_{26}
[illegible] 152_{12} 160_{13-15} 172_{25} 768_{7}
[illegible] 152_{9-23} 156_{3} 169_{23} 668_{8}
[illegible] 468_{8} 617_{19}
[illegible] 829_{14}
[illegible] 40_{3} 104_{24} 120_{6} 353_{16} 396_{1} 408_{22} 409_{3} 481_{1} 489_{2} 656_{15} 697_{9} 701_{1} 757_{10} 908_{20}
[illegible] 104_{21}
[illegible] 521_{15}
[illegible] 443_{13}
[illegible] 320_{11}
[illegible] 277_{24} 884_{4}
[illegible] 37_{1} 101_{22} 397_{5}
[illegible] 40_{12} 85_{20} 93 120 276_{17-21} 280_{5} 284_{4-7} 473_{12-14}
[illegible] 865_{14} 897_{7}
[illegible] 896_{24}
[illegible] 865_{22}
[illegible] 729_{3} 193_{8} 728_{25} 349_{8}
[illegible] 468_{4}
[illegible] 397_{12} 609_{25}
[illegible] 864_{26}
[illegible] 21_{5}
[illegible] 428_{7} 517_{16}
[illegible] 136_{21}
[illegible] 69_{14} 220_{9} 701_{22-24} 929_{1}
[illegible] 525_{12}
[illegible] 437_{21} 536_{6-14}
[illegible] 56_{25}
[illegible] 309_{18}
[illegible] 425_{13}
[illegible] 264_{4}
[illegible] 4_{11}
[illegible] 125_{6} 337_{9} 340_{16} 349_{13} 540_{11} 628_{21} 729_{18} 756_{2}
[illegible] 69_{17-19} 141_{17} 240_{18} 304_{14} $437_{1-21-25}$ 440_{12} 488_{3} 520_{1} 536_{5-8} 541_{7} 556_{4} 568_{4-5} 592_{23} 593_{1} 692_{13} 905_{9} 908_{24} 920_{19}

LEXICON.

[illegible] 53_{1} 301_{27}
[illegible] 440_{15} 532_{9} 537_{7}
[illegible] 32_{15} 297_{4} 861_{17}
[illegible] 600_{1} 649_{16}
[illegible] 709_{21}
[illegible] 368_{3}
[illegible] 625_{21}
[illegible] 17_{5} 40_{8} 712_{4} 901_{13-14}
[illegible] 260_{7}
[illegible] 76_{14} 21_{9}
[illegible] 76_{19} 81_{11} 357_{21-24}
[illegible] 608_{11}
[illegible] 73_{17} 316_{4}
[illegible] 597_{13}
[illegible] 568_{18} 585_{10} 628_{10} 696_{2} 721_{8} 880_{18}
[illegible] 696_{1}
[illegible] 144_{4}
[illegible] 140_{13}
[illegible] 140_{4}
[illegible] 476_{3} 477_{17} 485_{17}
[illegible] 161_{5}
[illegible] 437_{1}
[illegible] 140_{13}
[illegible] 181_{1}
[illegible] 416_{5-9} 417_{4} 428_{21-23}
[illegible] 372_{25} 412_{1} 428_{22} 569_{4} 913_{5}
[illegible] 372_{27} 416_{2-10} 417_{8-16} 428_{24}
[illegible] 396_{17-18} 416_{5-7-8} *bis* $_{11-13-14}$ 417_{5} 420_{12} 421_{24} 424_{25} 428_{3}
[illegible] 416_{13}
[illegible] 804_{13} 913_{8}
[illegible] 300_{11-19}
[illegible] 365_{8} 420_{14} 421_{25} 424_{2-14} 816_{20} 817_{6-20} 913_{3-5} 204_{18}
[illegible] 416_{4} $417_{7-16-20}$ 420_{7-8} 424_{25-26} 496_{8} 853_{13}
[illegible] 409_{18} $415\text{–}416_{1}$ 429_{22} 768_{2-4-11} 777_{18-19} 912_{17} 913_{12} 845_{14} 884_{18-20}
[illegible] 392_{5}
[illegible] 73_{4}
[illegible] 389_{18} 392_{4} 836_{19}
[illegible] 136_{10}
[illegible] 141_{19}
[illegible] 257_{8}
[illegible] 717_{24}
[illegible] 720_{11-19} 721_{6-9}
[illegible] 468_{7}
[illegible] 468_{8}
[illegible] 721_{1}
[illegible] 257_{8}
[illegible] 485_{12} 568_{10-17}

[illegible] 265_{13} 873_{3}
[illegible] 265_{12}
[illegible] 840_{12}
[illegible] 881_{8}
[illegible] 265_{15}
[illegible] 1_{5}

ܠ

[illegible] 205_{15} 236_{16} 641_{16}
[illegible] 53_{7} 65_{20} 212_{23} 384_{26} 409_{17-22} 412_{21} 569_{7}
[illegible] 356_{17}
[illegible] 689_{13}
[illegible] 576_{21}
[illegible] 128_{2}
[illegible] 49_{23} 601_{20}
[illegible] 168_{26} 369_{25}
[illegible] 409_{11} 569_{9}
[illegible] 689_{14-15}
[illegible] 57_{22} 112_{1} 525_{16} 673_{15}
[illegible] 513_{22}
[illegible] 193_{16} 229_{2} 245_{23} 405_{2} 640_{26} 928_{7}
[illegible] 45_{17} 360_{7-22} 928_{9}
[illegible] 20_{6} 60_{25} 188_{1} 249_{14} 305_{9} 316_{17}
[illegible] 185_{24} 724_{10} 745_{12-14}
[illegible] $149_{18-20-25}$ 317_{9} 360_{14} 669_{8} 724_{17-22} 728_{19} 848_{9}
[illegible] 316_{16} 357_{8-18}
[illegible] 360_{17} 636_{8} 724_{12-19}
[illegible] 20_{7}
[illegible] 356_{18}
[illegible] 224_{2} 324_{7} 432_{12} 441_{11} 468_{5} 644_{11} 668_{16} 905_{20-22}
[illegible] 69_{16} 269_{1} 405_{2} 436_{20} 508_{13} 560_{13} 604_{17} 665_{9} 856_{13-18} 880_{14} 892_{24}
[illegible] 333_{3} 441_{1} 577_{23} 665_{18} 832_{21}
[illegible] 80_{25} 81_{1-5}
[illegible] 428_{6}
[illegible] 852_{10}
[illegible] 816_{2}
[illegible] 720_{10}
[illegible] 905_{3}
[illegible] 208_{13} 301_{15} 821_{11} 841_{10} 900_{8}
[illegible] 37_{9} 89_{22} 92_{1-9} 93_{2-23} 96_{21} 304_{10} 428_{25} 433_{13} 440_{4} 472_{9} 492_{23} 568_{22} 593_{3} 637_{1} 729_{4} 897_{4}
[illegible] 296_{6} 428_{3}

[illegible] 304_{11}
[illegible] 1_{1-3} 5_{16-17} 192_{4} 932_{16}
[illegible] 668_{20}
[illegible] 21_{2-5-11} 41_{2} 53_{24} 89_{19} 188_{4} 224_{17} 272_{15} 332_{4-6} 333_{1} 396_{5} 449_{12} *bis* 481_{12} 580_{9} 621_{5} 624_{6} 637_{4-6} 640_{17} 677_{5} 693_{15} 705_{11} 724_{24} 728_{23} 729_{1} 769_{18} 772_{26} 776_{1} 812_{11} 845_{23} 872_{5}
[illegible] 29_{16} 64_{5} 109_{15-20} *bis*$_{22}$ 144_{22} 205_{1} 245_{22} 248_{20} 272_{3} 337_{7} 428_{2} 441_{21-24} 481_{21} 584_{2} 589_{1-15} 625_{23} 693_{8} 697_{2} 700_{10} 736_{19} 745_{11} 756_{2} 884_{8} 885_{10} 888_{7} 889_{6} 893_{26} 900_{22} 901_{9} 908_{25} 909_{22}
[illegible] 45_{15} 180_{4}
[illegible] 65_{19} 69_{13} 73_{15} 120_{11} 168_{1} 273_{13} 316_{18-19} 441_{14} 584_{3} $585_{1-6-7-8-11}$ 621_{20} 625_{25} 669_{23} 732_{14} 769_{18} 773_{11} 908_{20-21}
[illegible] 8_{7} 29_{16} 45_{13} 48_{1} 57_{14} 61_{13} 69_{3-26} 83_{11} 97_{2} 108_{14} 109_{26} 117_{14-21} 128_{3} 200_{13} 205_{2} $221_{8-19-26}$ 224_{1-12} 248_{12-14} 289_{2-26} 296_{3} 313_{6} 320_{20} 325_{13} 364_{6} 404_{15-16} 408_{11} 452_{12} 473_{4} 509_{5} 568_{15} 573_{19-22} $576_{2-22-25}$ 580_{16} 636_{8} 640_{26} 657_{12-18} 661_{18-21} 668_{23} 669_{6} 700_{5-13} $728_{3-5-6-9-22-24-25}$ 729_{2} 745_{12} 749_{15} 764_{10} 765_{12} 781_{25} 805_{4} *bis* 816_{21} 832_{14} 836_{2} 840_{20} 841_{7} 864_{16} 876_{23} $884_{5-7-8-12-23}$ 888_{15} 889_{14} 892_{25} 896_{16} 900_{21} 928_{7} 929_{5}
[illegible] 29_{18} 52_{11} 53_{20} 57_{10} 65_{11} 68_{20-25} $69_{19-20-21-25-26}$ 83_{6} 96_{5} 120_{7} 140_{11} 144_{3} 209_{17} 217_{23} 221_{5} 225_{25} $245_{10-19-24}$ $249_{1-5-10-15}$ 252_{3-7} 261_{9} 269_{5} 277_{17} 309_{13} 317_{19} 357_{21-25} 360_{6-27} 361_{11} 412_{6} 425_{20} 432_{11} 485_{7} 509_{13} 513_{8} 609_{11} 661_{16} 665_{23} 668_{1-19} 669_{12} 673_{25} 676_{26} 681_{19} 689_{9} 692_{4-7-22} 700_{10} 708_{7} 781_{18} 789_{8-16} 824_{20} 828_{9} 841_{6} 844_{19} 845_{6} 856_{8-10} 884_{14} 888_{9} 912_{1} 628_{4}
[illegible] 28_{6} 49_{18-21} 181_{20} 325_{1}
[illegible] 360_{3-6}
[illegible] 13_{3}
[illegible] 28_{4-5} 236_{13-14} 432_{7} 461_{9} 828_{6}
[illegible] 425_{23}
[illegible] 28_{21} 473_{10} 864_{25}
[illegible] 889_{2}
[illegible] 468_{18} 476_{8} 920_{25}
[illegible] 116_{19} 685_{16}
[illegible] 629_{20-27}
[illegible] 908_{9}
[illegible] 252_{11} 296_{20} 372_{9} 552_{12} 700_{9} 741_{8} 748_{16} 801_{4-14}
[illegible] 304_{18-19}

ܫ

[illegible] 168_{25} 169_{15}

[illegible] 461_{13}

[illegible] 652_{17} 848_{10}

[illegible] 608_{23} 704_{24}

[illegible] 609_{8}

[illegible] 296_{15} 880_{5}

[illegible] 613_{2} 764_{14}

[illegible] 229_{23} 368_{11} 372_{8}

[illegible]

[illegible]

ܬ

ܐܥܦܪܘ 340$_{3}$ 617$_{13}$
ܐܥܦܪܬ 109$_{22}$
ܐܥܦܪܬܘ 449$_{7}$
ܐܥܦܪܬܘܢ 480$_{8}$ 568$_{18}$
ܐܥܦܪܟ 469$_{12}$
ܐܥܦܪܬܗ 617$_{2}$
ܐܥܦܪܬܢ 524$_{5}$
ܥܦܪ 25$_{2}$ 160$_{4}$ 157$_{2}$ 536$_{23}$ 772$_{13}$
ܥܦܪܟ 848$_{15}$
ܥܦܪܬܢܝܘܢ 493$_{19}$
ܡܥܦܪ 536$_{20}$
ܡܥܦܪܝܢ 137$_{11}$ 453$_{12}$ 884$_{23}$
ܡܬܥܦܪܝܢ 885$_{20}$
ܡܥܦܪܢܐ 12$_{13}$ 720$_{13-15}$ 721$_{10}$
ܡܥܦܪܢܘ 160$_{2}$ 168$_{14}$ 197$_{16}$
ܥܦܪܢܐ 576$_{15}$
ܡܥܦܪܢܘܬܟ 157$_{6-15}$ 165$_{11-17}$ 168$_{11}$ 524$_{17}$
ܡܥܦܪܢܘ 157$_{3}$
ܡܥܦܪܢܝܬ 172$_{8}$ 445$_{12}$
ܡܥܦܪܢܝ 252$_{9}$ 152$_{16}$ 720$_{12}$
ܡܥܦܪܢܐ 157$_{23}$

ܒܥܦܪܐ 708$_{1}$
ܡܬܥܦܪܝܢ 820$_{22}$
ܒܥܦ 540$_{7}$ 625$_{6}$ 788$_{1-9}$ 789$_{3}$
ܥܦܪܐ 81$_{20}$ 153$_{21}$*bis*$_{-23}$ 156$_{1-2-5}$ 157$_{2}$ 169$_{7}$ 249$_{2}$ 253$_{21-22}$ 256$_{3-22}$ 269$_{6}$ 364$_{11}$ 432$_{8}$ 437$_{21}$ 604$_{21}$ 629$_{5-6}$*bis* 633$_{5}$*bis* 676$_{10}$*bis*$_{-12}$ 761$_{18}$ 785-786 785$_{2-5-6-7-8-9}$ 792$_{10}$ 796$_{21-22-27}$ 805$_{9}$ 817$_{18}$ 836$_{10-13}$ 905$_{3}$
ܥܦܪܘ 4$_{20}$ 5$_{8}$ 16$_{3-4}$ 28$_{2}$ 32$_{19-22}$ 33$_{14}$ 44$_{7}$ 60$_{24-25}$ 61$_{4}$ 77$_{21}$ 81$_{12-16}$ 83$_{16}$ 100$_{9}$ 101$_{3-11-17}$ 104$_{1}$ 116$_{4}$ 128$_{5}$ 141$_{11}$ 145$_{3}$ 157$_{21}$ 160$_{22}$ 161$_{4}$ 168$_{12-19}$ 169$_{3-9}$ 205$_{9}$ 213$_{18}$ 220$_{2}$ 224$_{4-24}$ 228$_{8}$ 245$_{15}$ 256$_{12}$ 280$_{25}$ 320$_{6-21}$ 332$_{2}$ 333$_{6}$ 352$_{3}$ 373$_{11}$ 377$_{22}$ 396$_{6-11-12}$ 397$_{1-2-4-22}$ 401$_{19}$ 409$_{13}$ 421$_{21}$ 476$_{12-17-19}$ 481$_{20}$ 485$_{22}$ 489$_{3}$ 529$_{18-19}$ 560$_{7}$ 596$_{23-24}$ 600$_{22}$ 604$_{26}$ 616$_{12}$ 620$_{14-18}$*bis* 624$_{6}$ 652$_{18-24}$ 656$_{15-18}$ 657$_{10}$ 661$_{11-12}$ 688$_{19-23-25}$ 689$_{2}$ 700$_{17}$ 709$_{10}$ 716$_{17}$ 749$_{9}$ 773$_{18}$ 785$_{3-13}$ 789$_{1}$ 816$_{10}$ 837$_{22-24}$ 849$_{2}$ 852$_{9-12}$ 881$_{17-22}$ 889$_{6}$ 904$_{21}$ 912$_{8}$ 913$_{16}$
ܥܦܪܘܬܟ 13$_{12-16}$ 65$_{12}$ 68$_{25}$ 88$_{26}$ 125$_{9}$ 136$_{2}$ 153$_{20}$ 156$_{5-7}$ 161$_{23}$ 217$_{5}$ 265$_{1}$ 309$_{12-19}$ 312$_{13}$ 353$_{6}$ 360$_{15-16}$ 396$_{8}$ 412$_{3}$ 428$_{18}$ 524$_{13}$ 601$_{23}$ 612$_{8}$ 657$_{0}$ 661$_{20}$ 668$_{22}$ 692$_{2}$ 709$_{9}$ 713$_{9}$ 716$_{13}$ 732$_{10}$ 752$_{18}$ 769$_{16}$ 812$_{3}$ 813$_{5}$ 848$_{19}$ 865$_{18}$ 881$_{25}$ 900$_{23}$ 909$_{5-16}$ 913$_{12}$
ܥܦܪܘ 889$_{1}$
ܥܦܪܢܟ 12$_{11}$ 893$_{1}$
ܥܦܪܝܬ 56$_{24}$ 61$_{6}$ 85$_{12-16}$ 121$_{16}$ 149$_{15-16}$ 172$_{11-17}$ 257$_{15}$ 272$_{15-16}$ 280$_{5}$ 300$_{22}$ 376$_{1}$ 396$_{5-10}$ 397$_{6-10-12}$ 421$_{27}$ 425$_{23}$ 428$_{3}$ 449$_{20}$ 453$_{4-5-6-7}$ 637$_{25}$ 640$_{12-18}$ 641$_{23}$ 649$_{7}$ 684$_{14-15}$ 685$_{9}$ 688$_{18}$ 744$_{5}$ 772$_{1}$ 773$_{24}$ 776$_{5}$ 924$_{3-5}$

ܥܨܝ 13$_{9}$ 124$_{24}$ 169$_{1}$ 221$_{13}$ 261$_{11-21-24}$ 268$_{24}$ 417$_{7}$ 441$_{12-15}$ 443$_{9}$ 456$_{13}$ 624$_{18-20}$ 680$_{9}$ 689$_{5}$ *bis*$_{-7-14}$ 816$_{22}$ 820$_{14}$ 876$_{1}$ 908$_{22}$
ܥܨܢ 89$_{20}$ 212$_{2}$ 376$_{20}$ 380$_{15}$ 397$_{18}$ 441$_{2-7}$ 556$_{18}$ 712$_{15}$ 817$_{12-13}$ 820$_{5}$
ܥܨܝܬܐ 153$_{24}$ 157$_{24}$ 160$_{4}$ 676$_{11-13}$ 689$_{3-16}$
ܥܩܒܠܘܬܟ 256$_{6-16-18}$ 263$_{5}$ 369$_{26}$ 372$_{2-17}$ 557$_{4}$
ܥܩܒܠܬܟ 256$_{21}$
ܥܩܒܠܟ 253$_{11-15}$ 689$_{15}$
ܚܪܘ 176$_{8-9}$ 241$_{8-9}$ 357$_{13-14-17}$
ܥܪܘܟ 112$_{15}$
ܥܪܐ 157$_{3}$ 516$_{20}$ 748$_{10}$ 837$_{16}$
ܥܪܝ 176$_{7}$
ܥܪܝܐ 302$_{5}$
ܥܪܒܝ 324$_{5}$
ܐܬܥܪܒܟ 532$_{10}$
ܥܪܒܬܐ 744$_{1}$
ܥܪܒܝܬܐ 748$_{12}$
ܒܥܪܣܬܘܢ 116$_{6}$
ܐܬܥܪܣ 245$_{23}$
ܢܬܥܪܣ 561$_{15}$
ܥܪܣܠܩܘܢ 5$_{14}$
ܒܥܫܒܐ 181$_{12}$
ܥܫܒܬܐ 352$_{11-12}$
ܒܥܫܬܐܐ 105$_{12}$
ܒܥܫܬܘܢ 301$_{8-14}$
ܐܬܥܫܩ 220$_{23-25}$ 645$_{13}$
ܢܬܥܫܩ 220$_{1}$ 645$_{12}$
ܢܬܥܫܩܬܟ 641$_{11}$
ܡܬܥܫܩ 497$_{17}$
ܡܬܥܫܩܐ 184$_{1}$
ܥܫܦ 461$_{17}$ 589$_{16}$ 597$_{2}$
ܥܫܬܟ 592$_{4}$
ܥܫܬܝ 592$_{6}$
ܐܬܥܫܬܘ 892$_{13}$
ܥܫܬܘ 401$_{15}$
ܥܫܬܝ 328$_{11}$
ܥܫܬܝ 817$_{19}$
ܐܥܐ 665$_{18}$
ܥܬܝܕܐ 181$_{15}$ 193$_{13}$ 365$_{26}$ 400$_{1-2}$ 476$_{4-5}$ 624$_{23-24}$ 804$_{18}$ 908$_{13}$
ܥܬܝܕܬ 760$_{26}$
ܥܬܝܕܘܬܟ 52$_{12}$ 176$_{6}$ 241$_{7-12-22}$ 244$_{7-13}$ 357$_{16}$ 620$_{3}$ 921$_{18}$
ܥܬܝܕܬܟ 241$_{14}$ 244$_{5}$ 925$_{27}$
ܥܬܝ 152$_{17}$
ܥܬܝ 677$_{9-24-25}$

ܥܬܝܐ 36$_{10}$ 605$_{18}$
ܥܬܡܬܐ 813$_{23}$
ܥܬܩ 141$_{11}$ 396$_{21}$
ܥܬܩܘ 245$_{5}$
ܥܬܩܬ 433$_{10}$
ܥܬܩ 657$_{24}$ 660$_{1}$
ܒܥܬܩܬܐ 37$_{7}$ 96$_{12}$
ܥܬܪ 132$_{8}$
ܥܬܪܐ 813$_{8-18}$
ܥܬܪܐ 152$_{6}$

ܦ

ܥܦܐܢܘ 148$_{20}$
ܦܓܐ 429$_{11}$
ܦܓܝܐ 308$_{21}$ 309$_{24}$ 321$_{9}$ 908$_{8}$
ܦܓܝܬܐ 309$_{24}$
ܦܓܥܬܐ 908$_{19}$
ܦܓܥܬܘ 220$_{17}$
ܦܓܥܬܘܬܟ 909$_{14}$
ܦܐܬܐ 140$_{14}$ 337$_{14}$ 609$_{6}$ 717$_{20}$
ܐܦܓܪ 449$_{20}$
ܦܓܠ 884$_{9}$
ܦܓܠ 869$_{14}$
ܐܦܓܠ 745$_{21}$
ܢܦܓܥ 824$_{9}$ 825$_{2}$
ܢܦܓܥܟ 849$_{23}$
ܦܓܥ 824$_{11}$
ܦܓܥܝ 748$_{13}$
ܦܓܥܝܢ 181$_{11}$
ܦܓܥ 181$_{19}$ 208$_{15}$ 900$_{12}$
ܦܓܥܬ 48$_{22}$
ܡܦܓܥ 56$_{11}$ 381$_{9}$
ܡܦܓܥܝ 64$_{1-10}$ 328$_{3}$ 752$_{9}$
ܢܦܓܥ 257$_{15}$
ܦܓܥܐ 600$_{14}$
ܦܓܪܘ 337$_{3}$ 348$_{23}$ 616$_{3}$
ܐܦܓܪܟ 5$_{8}$
ܦܓܪ 93$_{6-9-12-15}$ 417$_{22}$ 436$_{1-14}$ 733$_{12}$ 744$_{12}$ 773$_{2}$
ܦܓܪܝ 109$_{11}$ 237$_{7}$ 248$_{1}$ 872$_{20}$
ܦܓܪܐ 572$_{7}$
ܦܓܪܘ 928$_{16}$
ܦܓܪܘ 208$_{23}$
ܐܦܓܪ 809$_{24}$
ܐܦܓܪ 349$_{7}$
ܐܦܓܪ 428$_{8}$
ܡܦܓܪ 40$_{23}$
ܦܓܪ 152$_{23}$ 173$_{22}$ 204$_{19-22-24}$ 245$_{13-21}$ 453$_{8}$ 565$_{1}$ 773$_{22}$

ܦܓܪܘ 152$_{21}$ 228$_{23}$ 241$_{11}$ 524$_{2}$
ܒܦܓܪ 164$_{16}$ 204$_{23}$ 249$_{1-4}$ 269$_{4}$ 520$_{18}$ 529$_{18}$ 561$_{14-19}$ 732$_{13}$
ܐܦܓܪ 172$_{13}$
ܐܦܓܪܘ 212$_{6}$
ܦܓܪܝܘܢ 392$_{11}$
ܡܦܓܪ 164$_{15}$ 192$_{21}$ 516$_{19}$ 616$_{7}$ 701$_{21}$ 748$_{22}$ 773$_{8-14-17-24}$ 869$_{13}$
ܡܦܓܪܝ 196$_{26}$ 480$_{10}$ 524$_{8}$ 804$_{14}$ 869$_{12-15-23}$ 913$_{9}$
ܡܦܓܪܐ 652$_{21}$
ܦܓܪܐ 40$_{1}$ 201$_{13}$ 208$_{24}$ 244$_{17}$ 337$_{16}$ 340$_{8}$ 348$_{12}$ 352$_{17}$ 529$_{8-16}$ 612$_{4-7}$ 732$_{24}$ 764$_{6}$
ܦܓܪܢܐ 133$_{11}$ 464$_{4}$ 764$_{1-23}$
ܦܓܪܢܐ 56$_{25}$ 73$_{27}$ 77$_{9-18}$ 80$_{17}$ 188$_{1}$ 221$_{20}$ 256$_{22}$ 316$_{20}$*bis* 324$_{6}$ 325$_{23}$ 401$_{21}$ 516$_{10}$ 529$_{11}$ 597$_{20}$ 600$_{26}$ 613$_{11}$ 724$_{2}$ 737$_{12-20}$ 752$_{17-25}$ 801$_{25}$ 821$_{3}$ 888$_{15}$ 889$_{15}$
ܦܓܪܢܐܝܬ 317$_{5}$ 600$_{9}$
ܦܓܪܢܘܬܟ 752$_{13}$
ܡܦܓܪܢܘܬܐ 12$_{4}$ 204$_{18}$ 208$_{9}$ 289$_{4}$ 532$_{5}$ 589$_{26}$ 772$_{17}$ 808$_{14}$ 853$_{13}$ 921$_{9}$

ܦܕܝܬ 208$_{20}$
ܦܕܝܟ 441$_{2}$
ܦܕܝ 609$_{8}$
ܢܦܕܝܐ 509$_{4}$
ܢܦܕܝܟ 804$_{6}$
ܢܦܕܝܝ 28$_{8}$
ܐܦܕܝܟ 348$_{15}$
ܦܕܝܐ 76$_{22}$ 80$_{22}$
ܦܕܝܢ 348$_{19}$ 773$_{4}$
ܦܕܝܐ 265$_{27}$ 729$_{19}$
ܦܕܝܝܢ 49$_{18-20}$
ܡܦܕܝܐ 729$_{19}$
ܐܦܕܝ 669$_{4}$ 704$_{4}$
ܢܦܕܝܐ 44$_{2}$ 81$_{24}$ 333$_{5}$
ܐܦܕܝܐ 120$_{12}$ 577$_{24}$
ܡܦܕܝܐ 44$_{6}$ 45$_{6}$ 88$_{3}$ 373$_{12}$ 677$_{3}$
ܡܦܕܝܢ 880$_{23}$ 237$_{9-11}$ 248$_{10}$ 317$_{16}$
ܦܕܝ 36$_{4}$ 41$_{2}$ 61$_{5}$ 65$_{7}$ 76$_{12}$ 80$_{7}$ 89$_{11}$ 105$_{5}$ 109$_{2}$ 189$_{4}$ 196$_{6-9-17}$ 224$_{17}$ 228$_{1}$ 240$_{6}$ 244$_{11}$ 277$_{10}$ 296$_{27}$ 309$_{11}$ 320$_{3}$ 329$_{12-13}$ 361$_{4-5}$ 368$_{6}$ 384$_{8-11-13}$ 369$_{15}$ 297$_{8}$ 409$_{16}$ 412$_{23}$ 445$_{10}$ 456$_{5-10}$ 481$_{10}$ 501$_{23}$ 509$_{16}$ 521$_{12-17}$ 532$_{7-13}$ 536$_{16}$ 544$_{2}$ 601$_{24}$ 624$_{5}$ 632$_{17}$ 676$_{2}$ 749$_{26}$ 825$_{7}$ 829$_{5}$ 845$_{20}$ 853$_{11}$ 876$_{5-14}$ 913$_{16}$ 921$_{6-8-15}$
ܦܕܝܢܐ 108$_{26}$ 289$_{6}$ 320$_{1}$ 448$_{14}$ 449$_{20}$ 452$_{2-17}$ 456$_{3}$ 461$_{5}$ 469$_{22}$ 513$_{3}$ 517$_{3-12}$ 521$_{10}$ 529$_{6-17}$ 532$_{23}$ 545$_{21}$*bis*$_{-22-23}$ 548$_{11}$ 552$_{4-7-13-17}$ 556$_{13}$ 564$_{25}$ 565$_{14}$ 673$_{20}$ 748$_{01}$ 808$_{11}$ 841$_{7}$ 856$_{9}$ 905$_{6}$ 921$_{7}$

ܦܕܝܢܐ 60$_{12}$ 80$_{1-5}$ 104$_{17}$ 125$_{26}$ 172$_{2}$ 196$_{13}$ 224$_{16-24}$ 233$_{10-11}$ 297$_{11}$ 361$_{1}$ 421$_{13}$ 445$_{8-10}$ 448$_{18}$ 449$_{15}$ 484$_{19}$ 505$_{17}$ 524$_{8}$ 536$_{21-23}$ 545$_{16}$ 573$_{21}$ 600$_{15}$ 624$_{2-13}$ 676$_{9}$ 677$_{2}$ 713$_{11}$ 733$_{7}$ 736$_{3}$ 813$_{3-4}$ 825$_{20}$ 828$_{18-20}$ 849$_{3}$ 884$_{8-17-21}$ 888$_{1}$ 889$_{5}$*bis* 897$_{21}$
ܦܕܝܢܝ 20$_{21}$ 24$_{9}$ 248$_{9}$ 569$_{9}$
ܦܕܝܢܝ 805$_{6}$ 813$_{3}$ 824$_{16}$ 828$_{17-18}$ 836$_{14-15}$ 837$_{16}$
ܦܕܝܢܐܐ 92$_{11}$ 152$_{17}$ 256$_{13}$ 437$_{5-15}$ 532$_{4}$ 545$_{2-23}$ 552$_{3-10}$ 560$_{1}$ 644$_{18}$ 649$_{13}$ 669$_{22}$ 672$_{1-6}$ 676$_{4-9-11-26-13}$ 677$_{1}$ 680$_{13}$ 789$_{18}$ 792$_{9}$ 808$_{11-13}$ 828$_{20}$ 885$_{14}$ 889$_{4}$ 928$_{4}$
ܦܕܝܠܐ 85$_{7}$ 180$_{14}$ 577$_{24}$
ܦܕܝܠܐܘ 280$_{9}$ 901$_{14}$
ܦܕܝܠܬܐ 177$_{16}$

ܦܗܪ 245$_{2}$ 256$_{10-12}$
ܦܗܪܘ 216$_{2}$ 256$_{10}$
ܢܦܗܪ 185$_{12}$ 400$_{1}$ 780$_{20}$
ܢܦܗܪܟ 312$_{23}$
ܐܦܗܪ 628$_{14}$ 836$_{17}$
ܦܗܪ 773$_{22}$
ܦܗܪܘ 865$_{24}$
ܦܗܪ 193$_{13}$ 224$_{7}$ 245$_{8}$ 404$_{6}$ 552$_{10}$ 881$_{19}$
ܦܗܪܝ 109$_{6}$ 357$_{3}$ 821$_{20}$
ܦܗܪܐ 312$_{1}$
ܦܗܪܝܢ 9$_{8}$ 180$_{1}$

ܡܦܗܝܐ 359$_{13}$
ܢܦܗܝܩ 472$_{17}$
ܢܦܗܝܩܟ 500$_{17}$ 501$_{23}$
ܡܦܗܝܩ 89$_{11}$ 832$_{2}$
ܦܗܝܩܘܢ 852$_{2}$

ܦܘܓܡ 105$_{19}$ 224$_{3}$

ܡܦܘܪܣ 716$_{21}$

ܦܘܪܣܛܟ 849$_{9}$

ܦܘܕ 73$_{14}$ 104$_{17}$
ܐܦܘܕ 921$_{22}$
ܦܘܕ 172$_{27}$ 408$_{25}$ 592$_{12}$ 593$_{6}$ 621$_{9}$ 624$_{7}$ 920$_{6}$
ܦܘܕܝ 9$_{9}$
ܐܦܘܕ 225$_{5}$
ܐܦܘܕ 145$_{6}$ 684$_{16}$
ܐܦܘܕܐ 677$_{23}$
ܦܘܕܐ 196$_{17}$ 869$_{18}$*bis*$_{-19}$ 872$_{14-15}$*bis* 873$_{4}$ 876$_{2}$*bis*$_{-4-5-7-11-16-25}$ 913$_{2-7}$
ܦܘܕܐܘ 536$_{9}$ 684$_{16}$ 921$_{22}$
ܦܘܕܐܘܐ 9$_{5}$ 145$_{7}$
ܦܘܕܐܘܐ 5$_{21}$

ܦܘܕܐ 412$_{11-13-15}$

ܦܘܠܐ 37$_{19}$ 168$_{16}$ 365$_{14-22}$ 592$_{14}$

ܦܘܠܟ 405$_{19}$
ܡܦܘܠܐ 637$_{9}$
ܐܦܘܠܬ 932$_{12}$
ܡܦܘܠܝܬ 8$_{16}$ 453$_{11}$ 484$_{20}$ 525$_{12-19}$ 917$_{18}$
ܦܘܡ 60$_{5}$
ܦܘܡܐ 312$_{13-20}$ 665$_{7}$ 793$_{18}$ 797$_{20}$
ܦܘܡܘ 405$_{20}$

ܦܘܡܩܘܢ 533$_{15}$
ܦܘܡܬܘ 533$_{20}$

ܦܚܡ 141$_{9}$ 157$_{10}$ 173$_{24}$ 233$_{18-24}$ 273$_{3}$ 353$_{12}$ 397$_{2}$ 604$_{26}$ 620$_{14}$ 628$_{25}$ 732$_{4}$ 757-758 757$_{1}$ 760$_{16}$ 920$_{11}$
ܦܚܡܘ 549$_{23}$ 465$_{17}$ 620$_{4}$ 720$_{22}$
ܦܚܡܘ 621$_{24}$
ܦܚܡܬ 913$_{21}$ 916$_{13}$
ܦܚܡܝ 581$_{1}$
ܦܚܡܟ 396$_{19}$ 649$_{24}$
ܒܦܚܡ 1$_{17}$ 252$_{9}$ 604$_{13}$ 709$_{23}$ 852$_{21}$
ܒܦܚܡܬܟ 57$_{14}$ 321$_{13}$ 469$_{19}$
ܐܦܚܡ 297$_{17-13-14}$ 469$_{6}$
ܦܚܡ 105$_{22}$ 120$_{12}$ 165$_{3}$ 168$_{25}$ 276$_{2}$ 300$_{2}$ 437$_{3}$ 464$_{22}$ 657$_{8}$ 668$_{2-4-18-21}$ 900$_{20}$
ܦܚܡܬܝܘܢ 200$_{8}$
ܦܚܡܬܘ 396$_{8}$
ܦܐܡ 101$_{26}$ 109$_{26}$ 113$_{6}$ 116$_{23}$ 117$_{5}$ 144$_{3}$ 188$_{15}$ 193$_{19}$ 276$_{2}$ 396$_{8}$ 401$_{24}$ 529$_{17}$ 621$_{1}$ 757$_{3-4}$ 773$_{7}$ 881$_{18}$
ܦܚܡܝܢ 105$_{24}$ 325$_{15}$ 684$_{2}$ 896$_{17}$ 900$_{22}$ 905$_{14-23}$ 909$_{26}$ 932$_{15}$
ܦܚܡܐ 308$_{18}$ 309$_{3}$ 861$_{26}$
ܡܦܚܡ 141$_{5}$
ܐܬܦܚܡ 336$_{4}$
ܐܬܦܚܡܬܟ 764$_{25}$
ܢܬܦܚܡܬܟ 140$_{5}$
ܦܚܡܬܐ 57$_{15}$ 852$_{21}$ 909$_{26}$
ܦܚܡܬܝܬ 141$_{4}$

ܦܛܘܦܐ 88$_{4}$
ܡܦܛܘܦܐ 83$_{4}$ 281$_{2}$
ܢܦܛܘܦܐ 28$_{4}$
ܡܦܛܘܦܐ 16$_{22}$ 17$_{11}$

ܒܦܛܩ 181$_{25}$
ܦܛܝ 648$_{12}$
ܦܛܝܢ 221$_{13}$
ܡܦܛܢ 561$_{10}$ 632$_{6}$ 697$_{9}$ 704$_{9}$ 732$_{3}$
ܡܦܛܢܟ 632$_{6}$
ܐܦܛܢ 181$_{20}$ 621$_{5}$
ܐܦܛܢܘ 701$_{19}$
ܦܛܩܐ 292$_{16}$ 649$_{4}$

ܫܘܠܡܗ 216$_{18}$ 217$_{15}$ 649$_{2}$

ܫܠܡܘܬܐ 1$_{10}$ 4$_{15}$

ܫܠܡܐ 893$_{26}$

ܢܫܠܡܘܢ 405$_{8}$

ܢܫܠܡܘܗ 748$_{4}$

ܫܠܡܝܢ 517$_{17}$

ܫܠܡܘܗ 141$_{16}$ 593$_{23}$ 616$_{24}$ 628$_{9}$ 693$_{25}$ 700$_{3}$

ܫܠܡ 83$_{13}$ 141$_{16}$ 217$_{7}$ 248$_{18}$ 249$_{16}$ 593$_{23}$ 748$_{23}$

ܡܫܠܡ 83$_{14}$ 700$_{3}$

ܐܫܬܠܡ 609$_{1}$ 700$_{25}$

ܢܫܬܠܡ 280$_{21}$ 501$_{18}$

ܡܫܬܠܡܢܐ 753$_{25}$

ܫܡܗ 716$_{9}$

ܢܫܡܗܘܢ 504$_{20}$

ܐܫܡܗܐ 449$_{21}$

ܫܡܗܐ 148$_{9}$

ܫܡܗܝܢ 221$_{4}$

ܐܫܡܗܬ 469$_{23}$

ܡܫܡܗܐ 468$_{19}$ 472$_{12}$ 473$_{11-18}$ 476$_{9}$ 477$_{4-14}$ 480$_{3}$ 481$_{1-7-22}$ 485$_{14}$ 492$_{11}$ 393$_{2}$ 496$_{15}$ 497$_{21}$ 500$_{9}$ 501$_{9-19}$ 504$_{3-13}$ 508$_{19}$ 509$_{8}$ 621$_{11}$

ܡܫܡܗܝܢ 329$_{6}$ 448$_{1-21}$ 445$_{9}$ 449$_{4}$ 453$_{13}$ 480$_{17}$ 521$_{11}$

ܫܡܝܐ 36$_{3}$ 64$_{27}$ 68$_{19}$ 69$_{5-18-20}$ 88$_{2}$ 96$_{9}$ 109$_{15}$ 116$_{6}$ 128$_{1}$ 141$_{16}$ 149$_{6}$ 156$_{17}$ 157$_{1}$ 160$_{3-4}$ 161$_{1-20}$ 164$_{25-22}$ 172$_{2}$ 176$_{9-16}$ 177$_{1}$ 249$_{6}$ 277$_{16-18}$ 280$_{10}$ 304$_{4-5}$ 337$_{6}$ 357$_{14}$ 373$_{14-16}$ 405$_{9}$ 408$_{13}$ 421$_{2}$ 533$_{23}$ 536$_{1}$ 549$_{5}$ 557$_{23}$ 560$_{24}$ 561$_{8-11}$ 585$_{4-5-7}$ 588$_{13-14}$ 593$_{21}$ 604$_{4-6}$ 608$_{26}$ 628$_{10}$ 629$_{18-19}$ 641$_{4}$ 652$_{8}$ 653$_{12}$ 657$_{3}$ 691-692 693$_{13}$ 697$_{8-16-23}$ 700$_{1}$*bis*$_{-2-12-16}$ 701$_{2-3-5-6-8-10-11-12-16-20}$ 704$_{2-14-21}$ 705$_{5-14}$ 712$_{27}$ 733-734 733$_{6}$ 781$_{22}$ 793$_{10}$ 796$_{9-5-17-22}$ 832$_{9}$ 833$_{18-25}$ 873$_{13}$

ܡܫܡܗܝܢܘܬܐ 764$_{2}$

ܫܘܡܗܝܢܐ 245$_{14}$

ܐܫܡܝܢ 129$_{2}$

ܐܫܡܝܢܘܢ 129$_{16}$

ܡܫܡܫ 261$_{12-14}$ 265$_{8}$ 485$_{16-18}$ 488$_{5}$ 833$_{5}$

ܡܫܡܫܬ 40$_{4}$ 132$_{11}$ 300$_{1}$ 501$_{6-8}$

ܡܫܡܫܢܐ 109$_{23}$

ܡܫܡܫܢܝܢ 485$_{10}$ $_{23}$ 833$_{1}$

ܡܫܬܡܫ 93$_{7-10}$ 112$_{23}$ 265$_{9-12-23-24}$ 268$_{2}$ 485$_{20}$

ܡܫܬܡܫܝܢ 129$_{10}$

ܡܫܬܡܫܢܘܬܐ 265$_{9}$

ܫܡܫܘܬܗܘܢ 684$_{9}$

ܫܡܫܐ 209$_{22}$

ܫܡܫܐ 161$_{9-5-10}$*bis* 205$_{19}$*bis* 421$_{26}$ 620$_{3}$ 624$_{14}$ 645$_{8-21}$ 689$_{13}$

ܫܡܫܬܐ 156$_{4}$ 161$_{13}$ 656$_{12}$

ܫܡܫܘܬܢܝ 773$_{11}$

ܫܡܥܗ 208$_{23}$ 229$_{5-25}$ 364$_{24}$ 764$_{3}$

ܫܡܥܬ 172$_{7}$

ܫܡܥܬܘܢ 229$_{17}$

ܫܡܥܐ 169$_{26}$

ܢܫܡܥܘܢ 176$_{2}$

ܐܫܡܥܐ 308$_{7}$

ܡܫܡܥܐ 557$_{18}$

ܡܫܡܥܝܢ 648$_{4}$

ܢܫܡܥܠ 868$_{23}$

ܐܫܬܡܥܠ 165$_{6}$ 168$_{5}$ 416$_{4}$ 420$_{3}$ 432$_{1}$ 816$_{17}$ 924$_{13}$

ܐܫܬܡܥܠ 593$_{12}$ 704$_{18}$

ܐܫܬܡܥܠܗ 537$_{22}$ 824$_{15}$

ܐܫܬܡܥܠܬ 484$_{3}$

ܐܫܬܡܥܠܝ 1$_{11}$

ܐܫܬܡܥܠܢܝ 20$_{21}$

ܢܫܬܡܥܠ 4$_{1}$ 116$_{2}$ 508$_{2}$ 837$_{15}$ 853$_{15}$

ܢܫܬܡܥܠܗ 797$_{7}$

ܐܫܬܡܥܠ 24$_{2}$

ܡܫܬܡܥܠܝܢ 237$_{2}$ 793$_{19}$

ܡܫܬܡܥܠܢܝ 636$_{11}$

ܡܫܬܡܥܠ 796$_{1-4}$ 817$_{5}$ 744$_{8}$

ܡܫܬܡܥܠܢܘ 281$_{20}$ 509$_{23}$ 673$_{11}$

ܐܫܡܥܠ 85$_{1}$ 88$_{12}$ 92$_{20}$ 93$_{8}$ 120$_{14-19-20}$ 124$_{4-19}$ 225$_{4}$ 228$_{11-21}$ 336$_{4}$ 348$_{24}$ 425$_{11}$ 521$_{14}$ 636$_{19-26}$ 637$_{3}$ 688$_{20}$*bis*$_{-21-24-25}$ 709$_{4}$ 729$_{8}$

ܐܫܡܥܠܗ 393$_{3}$ 688$_{23}$ 692$_{2}$

ܐܫܡܥܠܬ 688$_{26}$

ܐܫܡܥܠܬ 636$_{20}$

ܐܫܡܥܠܢܝ 729$_{9}$

ܢܫܡܥܠ 228$_{4}$

ܡܫܡܥܠ 40$_{14}$ 88$_{18}$ 92$_{12}$ 113$_{11-14}$ 124$_{13-25}$ 148$_{8-14}$ 213$_{13}$ 225$_{24}$ 236$_{24}$ 276$_{16}$ 425$_{2}$ 480$_{8}$ 637$_{10-15}$ 645$_{9}$ 681$_{18}$ 729$_{6-17}$ 809$_{7}$

ܡܫܡܥܠ 44$_{9}$

ܡܫܬܡܥܠܢܐ 124$_{5}$

ܡܫܡܥܠܝܢ 225$_{16}$ 277$_{22}$ 480$_{19}$

ܡܫܡܥܠܢܐ 388$_{14}$ 425$_{10-14-17-19}$ 472$_{18}$ 480$_{11}$ 492$_{9}$ 497$_{3-13}$ 637$_{13}$ 661$_{12}$ 688$_{19}$

ܡܫܡܥܠܢܐ 213$_{11}$ 232$_{5}$ 316$_{25}$ 472$_{14}$ 492$_{20}$ 496$_{21}$ 521$_{19}$ 637$_{1}$ 688$_{22}$

ܫܡܥܠܐ 32$_{6}$ 308$_{16}$ 329$_{21}$ 389$_{5-6}$ 393$_{12}$ 404$_{12-14-22}$

ܫܡܥܠܐ 404$_{25}$ 488$_{18}$

ܫܡܥܠܬܗܘܢ 404$_{7}$

ܫܡܥܠܘܬܐ 41$_{9}$ 89$_{15}$ 124$_{24}$ 148$_{10}$ 225$_{9}$ 248$_{1}$ 388$_{15}$ 389$_{15}$*bis* 497$_{7-11}$ 677$_{18}$ 881$_{14}$

ܫܡܥܠܘܬܗ 124$_{11}$ 220$_{7}$ 349$_{4}$ 353$_{16}$ 404$_{15-18-20}$ 632$_{4-6}$ 677$_{4}$ 724$_{26}$

ܫܡܥܠܘܬܟ 425$_{9-12}$ 492$_{10}$

ܫܡܥܠܘܬܐ 33$_{3}$ 92$_{11-25}$ 124$_{23}$ 148$_{14}$ 213$_{20}$ 425$_{7-15}$ 729$_{10-13}$

ܫܡܥܠܘܬܗ 92$_{18-23}$ 124$_{21}$ 125$_{15}$ 637$_{14}$

ܫܡܥܠܘܬܗܘܢ 228$_{12}$ 404$_{8-26}$ 564$_{13}$

ܫܡܥܠܘܬܝ 124$_{26}$*bis* 125$_{1}$ 580$_{1-11}$ 732$_{1-2}$

ܫܘܥܠܐ 793$_{14-21}$ 797$_{7}$

ܫܘܥܠܬܗܘܢ 1$_{13}$

ܫܡܥܠܬܐܝܬ 793$_{18}$

ܐܫܡܥܪ 85$_{4}$

ܫܡܥܪܗ 36$_{24}$

ܡܫܡܥܪܢܝ 793$_{23}$

ܫܡܪܝܘܬܐ 33$_{7}$ 104$_{22}$ 420$_{20-21}$ 421$_{1}$ 452$_{21}$ 517$_{11}$ 657$_{25}$ 669$_{1}$ 693$_{20}$ 700$_{26}$ 701$_{6-11-18-24}$ 716$_{17-18}$ 768$_{10}$ 809$_{19-25}$

ܐܫܡܥܢ 217$_{20}$

ܐܫܡܥܢܗ 841$_{18}$

ܐܫܡܥܢܗ 601$_{8}$ 645$_{10-11}$ 652$_{16}$

ܐܫܡܥܢܬ 625$_{22}$ 777$_{15}$

ܐܫܡܥܐ 677$_{22}$

ܡܫܡܥܐ 5$_{21}$ 576$_{16}$

ܡܫܡܥܝܢ 788$_{24}$ 929$_{8}$

ܡܫܡܥܬܐ 841$_{17}$

ܐܫܬܡܥܐ 808$_{3}$ 909$_{14}$

ܡܫܬܡܥܐ 841$_{2}$

ܡܫܡܥܢ 73$_{6}$ 788$_{7}$

ܡܫܡܥܢܐ 68$_{16-18}$

ܡܫܡܥܢܢܘܬܐ 209$_{20}$

ܫܠܡ 140$_{7}$ 348$_{9}$ 409$_{22}$ 412$_{21}$ 461$_{12}$ 537$_{8-13}$

ܫܠܡܘ 228$_{12}$ 329$_{9}$ 369$_{9}$ 524$_{24}$ 736$_{1}$

ܫܠܡܬ 21$_{11}$ 628$_{20}$

ܫܠܡܬ 792$_{7}$

ܫܠܡܝܢ 544$_{7}$

ܫܠܡܬ 529$_{9-10}$

ܢܫܠܡ 81$_{13-23}$ 145$_{3}$ 304$_{18}$ 469$_{15}$ 516$_{17}$ 736$_{16}$ 860$_{3}$

ܢܫܠܡܝܗ 545$_{17}$

ܢܫܠܡܘܢ 364$_{3}$ 453$_{15}$ 456$_{23}$ 457$_{12}$ 472$_{6}$ 512$_{1-20}$

ܐܫܠܡ 445$_{7}$ 449$_{20}$ 452$_{7}$

ܐܫܠܡܘܢ 52$_{4}$

ܫܠܡ 228$_{2}$ 449$_{23}$

ܫܠܡܘ 865$_{21}$

ܫܠܡ 144$_{18}$ 233$_{4}$ 280$_{13}$ 316$_{5}$ 381$_{3}$ 452$_{13}$ 453$_{14}$ 516$_{25}$ 529$_{6-9-16}$ 532$_{6-15-16}$ 533$_{3}$ 544$_{22}$ 569$_{11}$ 617$_{22-23}$ 741$_{5}$ 861$_{24}$ 868$_{1}$

ܫܠܡܝܢ 88$_{25}$ 517$_{21}$ 740$_{11}$ 749$_{26}$

ܫܠܡܐ 157$_{20}$ 349$_{25}$ 857$_{11}$ 913$_{7}$

ܫܠܡܝܢ 521$_{23}$

ܐܫܠܡ 368$_{19}$ 369$_{23}$

ܡܫܠܡ 216$_{14}$ 225$_{5}$ 229$_{19}$ 617$_{15}$ 744$_{15}$

ܐܫܬܠܡ 128$_{17}$ 485$_{12}$

ܡܫܬܠܡ 129$_{18}$

ܡܫܠܡܢܐ 545$_{19-20}$

ܡܫܠܡܢܘܬܐ 469$_{12-14-23}$ 472$_{1-6}$ 516$_{16-23}$ 517$_{1}$ 529$_{4-7-16-21}$ 532$_{7-13-19-22}$ 533$_{1-3-11}$ 536$_{3}$ 537$_{3-14-17-20}$ 540$_{9}$ 544$_{23}$ 545$_{18-19}$

ܡܫܠܡܢܘܬܐ 227-228$_{1}$ 445$_{7}$ 449$_{9}$ 452$_{1-7-14}$ 453$_{18-20-24}$ 456$_{23}$ 460$_{21}$ 461$_{12}$ 512$_{2-22}$ 517$_{21}$ 521$_{7-11-22}$ 529$_{24}$ 532$_{3-18}$ 537$_{1-8}$ 581$_{11}$

ܫܠܡܐ 272$_{5}$ 585$_{20}$ 677$_{12}$ 680$_{1}$

ܡܫܠܡܐ 161$_{20}$

ܫܠܡܢܝܐ 417$_{10}$

ܡܫܡܫܡܪ 852$_{4}$

ܡܫܡܫܡܪ 16$_{5}$ 29$_{19}$ 193$_{21}$ 553$_{6}$ 661$_{9}$

ܡܫܡܫܡܪ 368$_{1}$

ܫܡܘܫܐ 928$_{12}$

ܫܡܘܫܗ 169$_{17}$

ܫܡܫܢܫܐ 568$_{13}$

ܫܡܫܐ 449$_{21}$ 693$_{21}$

ܫܢܐ 217$_{20}$ 352$_{16}$ 356$_{26}$ 660$_{24}$

ܫܢܗ 340$_{7}$

ܫܢܐܘܢ 812$_{13}$

ܫܢܝܬ 753$_{16}$

ܫܢܝܬ 273$_{5}$

ܢܫܢܐ 97$_{8}$ 105$_{6}$ 320$_{14}$ 669$_{16}$

ܐܫܢܘܢܝ 508$_{7}$

ܫܢܝ 272$_{17}$ 633$_{7}$ 672$_{13}$ 676$_{14-16}$

ܫܢܐ 16$_{3}$ 20$_{9}$ 28$_{20}$ 32$_{19}$ 88$_{17}$ 104$_{4}$ 113$_{9-20}$ 116$_{26}$ 120$_{9}$ 145$_{10-14}$ 148$_{5-7-9}$ 149$_{22}$ 177$_{13}$ 184$_{17}$ 200$_{10}$ 212$_{3}$ 216$_{5-10}$ 225$_{23}$ 228$_{16}$ 309$_{11}$ 320$_{14}$ 425$_{1}$ 473$_{9}$ 509$_{4}$ 656$_{6}$ 661$_{24}$ 681$_{17}$ 697$_{10}$ 705$_{8}$ 837$_{18}$ 840$_{22-23}$ 864$_{24}$ 873$_{7}$ 921$_{24}$

ܫܢܝܢ 105$_{3}$ 117$_{24}$ 156$_{7}$ 176$_{10}$ 209$_{6}$ 212$_{10-12}$ 228$_{24-25}$ 316$_{22}$ 712$_{12}$ 876$_{6-8-18-19}$ 817$_{22}$

ܫܢܝܐ 305$_{7}$ 309$_{11}$

ܫܢܝܢܝ 20$_{1}$ 121$_{12}$ 653$_{26}$

ܡܫܢܝܐ 676$_{17}$

ܢܫܬܢܐ 121$_{12}$

ܡܫܬܢܐ 841$_{2}$

ܡܫܢܝܢ 844$_{8}$

ܫܢܐ 20$_{13}$ 65$_{14}$ 101$_{16}$ 213$_{2}$ 257$_{5}$ 376$_{2}$ 429$_{12}$ 536$_{6}$ 540$_{15}$

ܫܢܝܐ 17$_{25}$ 32$_{6}$ 113$_{17}$ 161$_{20}$ 389$_{5}$ 476$_{19}$ 492$_{3}$ 668$_{14}$ 780$_{17}$ 829$_{18}$ 861$_{2}$

ܫܢܝܬܐ 264$_{21}$ 268$_{1}$ 308$_{17}$ 321$_{14}$ 449$_{6}$ 536$_{14-17}$

ܫܢܝܬܐ 340$_{16}$ 405$_{15}$ 488$_{11}$ 519$_{19}$ 641$_{25}$ 712$_{5}$ 780$_{18}$ 848$_{12}$

ܫܢܝܢ 773$_{15}$ 853$_{2}$

ܫܢܝܬܐ 72$_{3}$ 96$_{14}$ 177$_{16}$ 245$_{17}$ 253$_{15-20}$ 301$_{3}$ 488$_{3}$ 840$_{18}$ 920$_{19}$

ܫܢܝܪܗ 396$_{11}$ 420$_{19}$

ܫܢܝܪܘܗܝ 200$_{5}$ 209$_{6}$ 273$_{7}$ 228$_{6}$ 396$_{24}$ 565$_{11}$ 812$_{5-7-12}$

ܫܢܝܪܝܗܘܢ 896$_{22}$

ܫܢܝܪܗ 309$_{10}$

ܫܢܝܪܝܢ 273$_{5}$ 396$_{9}$ 420$_{27}$

ܫܢܝܪܝܢ 856$_{15}$

ܫܢܝܪܬܘܢ 500$_{23}$

ܫܢܝܪܢ 208$_{21}$

ܫܢܝܢܬ 840$_{21}$

ܫܢܝܢܘܬܗܘܢ 660$_{9}$

ܫܢܝܢܘܬܝ 660$_{12}$ 652$_{11}$

ܫܢܝܢܘܬܐ 85$_{8}$ 424$_{7}$ 585$_{8}$

ܫܢܝܢܘܬܗܘܢ 96$_{3}$

ܢܫܬܢܩ 272$_{9}$

ܐܫܢܩ 804$_{7}$

ܐܫܬܢܩ 541$_{16}$ 664$_{25}$*bis* 665$_{2}$

ܐܫܬܢܩܢܝ 664$_{25}$

ܡܫܬܢܩܝܢ 769$_{8}$ 804$_{8}$

ܫܢܩ 33$_{10-12}$ 45$_{9}$ 57$_{11-23}$ 80$_{13-15}$ 188$_{2}$ 221$_{20}$ 236$_{20-26}$ 237$_{1}$ 305$_{9}$ 316$_{19-21}$ 481$_{9}$ 541$_{15}$ 548$_{11-21-24}$ 552$_{19}$ 557$_{11-14-19}$ 560$_{4-6-18}$ 564$_{23-24}$ 661$_{5-6}$ 804$_{6-9}$ 809$_{11-14-15}$ 832$_{1}$ 840$_{15}$ 917$_{21}$ 920$_{9-10}$ 926$_{15}$

ܫܢܩܝܢ 65$_{4-5}$ 108$_{6}$ 560$_{2}$ 721$_{15}$ 801$_{25}$ 804$_{4}$ 909$_{19}$ 928$_{6}$

ܫܢܩܐ 60$_{1-10}$ 65$_{8}$ 77$_{9}$ 81$_{9}$ 196$_{3}$ 224$_{6}$ 260$_{11}$ 261$_{5}$ 309$_{4-9}$ 328$_{6}$ 357$_{8}$ 740$_{6}$ 752$_{21}$ 765$_{6}$ 805$_{1}$ 828$_{4}$

ܫܘܢܩܐ 305$_{10}$

ܫܘܢܩܗ 913$_{13}$

ܫܘܢܩܝ 665$_{1}$

ܫܘܢܩܝܗܘܢ 48$_{25}$

ܢܫܥܝ 808$_{6}$

ܫܥܐ 913$_{9}$

ܫܥܝܢ 505$_{22}$

ܫܥܪ 693$_{11}$ 701$_{22}$ 812$_{9-10}$

ܫܥܪܐܘܢ 189$_{10}$

ܢܫܥܘܪ 261$_{22}$ 277$_{6}$ 348$_{26}$ 349$_{2}$ 812$_{7}$

ܐܫܥܘܪ 836$_{22}$

ܫܥܘܪܗ 48$_{23-24}$

ܫܥܪ 53$_{21}$ 381$_{1}$ 536$_{9-13}$ 677$_{1}$ 701$_{24}$ 733$_{1}$ 844$_{17}$

ܫܥܪܝ 201$_{6}$ 309$_{2}$

ܫܥܪܢܝ 857$_{13}$

ܐܫܬܥܪܐ 165$_{24}$

ܡܫܬܥܪܝ 264$_{21}$*bis* 832$_{12}$

ܫܘܥܪܢܐ 781$_{2}$*bis*$_{-10}$

ܫܥܪܐ 208$_{21}$

ܫܥܪܐ 601$_{16}$

ܫܥܪܐ 888$_{7}$

ܫܘܥܡܟܗܪܐ 648$_{3}$

ܫܘܥܡܟܗܪܐ 645$_{22}$

ܫܦܘ 380$_{7}$

ܫܦܐ 33$_{22}$ 77$_{4}$ 132$_{17-20}$ 176$_{20}$ 204$_{13}$ 264$_{25}$ 380$_{1}$ 468$_{18}$ 569$_{13}$ 572$_{15}$ 657$_{3}$ 752$_{11}$ 788$_{21}$

ܫܦܝܢ 132$_{25}$ 684$_{24}$

ܫܦܝܩ 69$_{15}$ 389$_{8-11}$

ܫܦܝܩܐ 389$_{8}$ 913$_{2}$

ܫܦܝܩܐ 68$_{14}$

ܢܫܬܦܩ 745$_{10}$

ܐܫܬܦܩܘ 901$_{23}$

ܡܫܬܦܩ 540$_{2}$

ܫܦܪܐ 700$_{11}$

ܫܦܪ 213$_{10}$

ܫܦܪܐ 8$_{8-14}$ 272$_{8}$ 849$_{6}$

ܫܦܪܐ 672$_{17}$

ܫܦܪܘܗܝ 849$_{4}$

ܫܦܪܘܬܐ 777$_{14}$

ܫܩܘܠܬܐ 264$_{4}$ 817$_{23}$

ܫܩܘܠܬܗ 104$_{3}$ 253$_{4}$

ܫܩܘܠܬܗܘܢ 169$_{22}$

ܫܩܘܠܬܟܘܢ 273$_{12}$

ܫܩܘܠܬܝ 440$_{19}$

ܫܩܐ 820$_{6}$ 841$_{13-18}$ 844$_{4-21}$

ܫܩܝܐ 820$_{20}$ 844$_{16}$ 845$_{2}$

ܫܩܝܠܐ 912$_{13}$

ܫܪܐ 152$_{18}$ 804$_{22}$

ܫܪܚ 93$_{8-12}$

ܫܪܚܗ 796$_{22}$

ܢܫܪܘܚ 796$_{24}$

ܫܪܚ 92$_{13}$ 116$_{13}$ 796$_{12-21}$

ܫܪܚܝ 165$_{21}$

ܫܪܚ 477$_{11}$ 493$_{5}$

ܫܪܚܐ 476$_{14-23}$ 505$_{22}$

ܫܪܚܐ 505$_{16}$ 660$_{8}$

ܐܫܬܪܚ 185$_{11}$

ܢܫܬܪܚ 897$_{15}$

ܢܫܬܪܚ 472$_{23}$

ܢܫܬܪܚܘܢ 492$_{17-20}$

ܡܫܬܪܚ 796$_{15-16}$

ܡܫܬܪܚܝܢ 796$_{8-18}$ 797$_{2}$

ܢܫܪܚܗ 93$_{11}$

ܢܫܪܚܘܢ 492$_{15-19}$

ܢܫܪܚܘܢܗܝ 500$_{3}$

ܡܫܪܚ 797$_{1-4}$

ܡܫܪܚܝܢ 165$_{5}$ 793$_{25}$ 796$_{2}$

ܫܘܪܚܢܐ 92$_{14}$ 116$_{13}$

ܫܘܪܚܢܐ 437$_{16}$

ܫܪܘܚܐ 840$_{25}$

ܫܪܝܬܐ 745$_{16}$

ܫܪܝܬܝ 621$_{15}$

ܫܪܝܬܟ 589$_{17}$

ܫܪܝܬܐ 237$_{13}$

ܫܪܝܬܐ 85$_{22}$ 869$_{25}$

ܫܪܡ 141$_{10}$ 616$_{13}$

ܡܫܪܡ 264$_{16-17}$

ܡܟܬܪܢܐ 776_{9}
ܡܟܬܪܐ 56_{12-17} 69_{21} 80_{3}
ܡܟܬܪܬܐ 32_{17}
ܡܟܬܪܘܬܐ 736_{18}
ܐܬܟܬܪ 56_{23} 57_{5} 77_{24} 149_{2} 193_{25} 388_{12} 749_{6}
ܐܬܟܬܪܘ 48_{20} 241_{14} 268_{3-4} 328_{22} 329_{2} 356_{3} 361_{14} 368_{4} 541_{16} 740_{25}
ܐܬܟܬܪܬ 321_{1} 360_{20}
ܢܬܟܬܪ 60_{17} 77_{21} 81_{28} 285_{3} 363_{23} 733_{2} 804_{27} 845_{13} 924_{25}
ܢܬܟܬܪܘܢ 317_{1} 920_{17}
ܬܬܟܬܪ 384_{17} 608_{24}
ܡܬܟܬܪ 193_{2} 233_{16} 316_{2} 481_{15} 565_{8} 728_{20} 804_{27} 825_{11} 925_{18} 828_{10} 924_{23}
ܡܬܟܬܪܢܝܢ 196_{17} 268_{8} 357_{2} 443_{2} 388_{1-3}
ܡܬܟܬܪܢܐ 481_{16}
ܟܬܘܪܐ 244_{19} 540_{4}
ܟܬܪܢܘܬܐ 873_{3}
ܟܬܪܢܝܐ 612_{6}
ܡܟܬܪܢܘܬܐ 285_{2} 609_{9} 841_{20}
ܡܟܬܪܢܘܬܗ 16_{9}

ܟܬܠܐ 148_{18} 180_{24} 181_{3-6}

ܢܟܬܠܘܢ 524_{1}
ܟܬܠܐ 840_{11}
ܟܬܠܐ 148_{17} 180_{24}

ܠ

ܠܒܒܐ 180_{4}

ܠܒ 77_{22} 108_{21} 112_{3-24} 128_{13} 181_{14} 213_{11} $216_{5-10-24}$ 217_{13} $220_{10-16-18-20}$ 225_{22-25} 228_{2} 245_{19} 260_{11} 348_{16} 349_{18} 352_{11-12} 380_{4} 397_{4-22} 417_{13} 428_{15} 432_{12-14} 433_{2} 437_{4-10} 461_{21} 464_{4} 472_{20} 489_{20} 517_{10} 521_{16} 540_{6} 549_{8-22} 560_{10} 565_{24} 572_{11} 573_{11} 578_{11} 601_{15} 632_{2-5} 656_{20} 661_{16} 669_{1} 681_{21} 693_{13-16} 697_{8} 700_{13-17} 704_{22} 708_{7} 709_{2-18} 736_{9-26} 753_{3} 768_{10} 797_{10} 872_{1} 876_{14} 928_{4}
ܠܒܗ 9_{5} 48_{19} 57_{25} 140_{14} 176_{11-12} 189_{13} 197_{10} 212_{11} 221_{24} 228_{22} 229_{1} 241_{16} 301_{26} 312_{21} 353_{6} $330_{1-26-27}$ 372_{7} $424_{11-12-19}$ 432_{10} 509_{13} 537_{23} 557_{8} 576_{3} 656_{11-14} 660_{16-21} 764_{16} 780_{13} 889_{26} 909_{23}
ܠܒܟ 73_{22} 772_{11}
ܠܒܗܘܢ 617_{1} 701_{15-18} 769_{19-20}
ܠܒܟ 421_{22}
ܠܒܟܘܢ 49_{1} 192_{2} 665_{12}
ܠܒܝ 665_{14} 821_{16}
ܠܒܢ 1_{18} 5_{13} 20_{13} 580_{4}

ܠܒܟ 33_{6} 225_{8} 232_{2} 897_{18} 712_{6} 740_{1} 820_{6}
ܠܒܗܡ 745_{26}
ܢܠܒܒ 9_{1} 20_{3-4} 41_{14} 57_{17} 61_{15} 92_{21} 100_{12} 101_{6} 113_{10} 117_{1} 124_{1} 125_{13} 148_{13-21} 149_{7} 152_{14} 157_{3-6} 160_{15} 165_{11-16} 180_{23}*bis* 181_{2} 212_{16} 213_{3} 216_{6-10} 220_{2} 221_{15} 252_{4} 225_{5-23} 228_{26} 229_{8} 249_{8-9} 253_{8} 257_{9} 261_{6} 289_{4} 300_{14-19} 308_{8} 365_{9} 397_{3} 437_{3} 481_{11} 501_{1-3} 509_{9} 537_{24} 549_{23} 540_{6-20} 656_{2}*bis* 660_{2} 669_{24} 676_{4} 692_{4} 696_{3} 697_{12} 700_{2} 704_{21-22} 732_{17} 740_{23} 748_{14-27} 749_{1} 753_{6} 764_{8} 780_{11} 809_{14} 817_{15-17} 828_{9} 844_{16} 897_{10-12} 929_{2}
ܢܠܒܒܗ 21_{2} 260_{9} 748_{8}
ܢܠܒܒܡ 772_{5}
ܢܠܒܒܘܢ 16_{7} 17_{26} 20_{14} 29_{13} $65_{13-14-15}$ 68_{24} 77_{3} 80_{11} 132_{1} 136_{20} 145_{11} 157_{12} 161_{3} 177_{3} 180_{11} 181_{23} 184_{1} 209_{26} 213_{3-12} 225_{19} 257_{5-7-9} 260_{18-21} 312_{14-19} 361_{14} 376_{3} 417_{27} 592_{13} 648_{5} 656_{19} 661_{17} 665_{23} 740_{5} 744_{26} 749_{21} 921_{24}
ܢܠܒܒܘܬܗܘܢ 280_{1}
ܬܠܒܒ 116_{16} 121_{16} 145_{11} 257_{13} 376_{2} 637_{25} 640_{12} 721_{22} 924_{1}
ܬܠܒܒܘܢ 348_{15} 509_{14} 672_{25} 724_{7} 889_{14}
ܐܠܒܒ 52_{23} 97_{3-6-12} 121_{17} 157_{15} 229_{14} 605_{15} 640_{12}
ܐܠܒܒܘܢ 565_{20}
ܠܒܒ 145_{12} 273_{13} 376_{4} 397_{11} 405_{7} 476_{1} 485_{4} 621_{20} 640_{22} 649_{9} 744_{1} 772_{8}
ܠܒܒܝ 857_{7-9}
ܠܒܒܗ 857_{15}
ܠܒܒ 8_{24} 16_{6} 20_{3-5} 29_{16} 30_{1} 52_{22} 53_{20} $69_{13-19-21-25}$ 73_{5} 77_{26} 80_{5-6} 89_{13} 101_{11} 104_{10-14} 116_{15-26} 120_{22} 121_{20} 148_{4-27} 152_{13} 168_{1} 177_{4} 193_{6-18} 217_{4} 228_{3} 230_{10} $313_{17-18-19}$ 357_{26} 360_{10} 376_{8} 396_{14-15} 397_{14} 404_{19} 405_{5-6} 421_{27} 432_{7} 437_{11} 473_{3} 476_{19} 489_{20} 493_{6} 520_{16} 525_{10} 533_{9} 537_{2-5-22} 549_{21} $552_{1-11-17}$ 569_{14} 572_{14} 585_{17} 700_{7} 709_{4} 740_{1} 753_{2-4} 756_{4} 764_{6} 796_{13} 601_{14-18} 621_{21} 628_{26} 632_{7} $636_{10-16-23}$ $637_{3-11-12-23}$ 641_{7}*bis* $661_{11-12-16}$ 669_{11} 676_{5-8-26} 681_{19} 685_{1-5} 808_{3} $809_{5-16-20}$ 812_{7} 824_{20} 825_{6} $828_{2-12-22-24-25}$ 841_{6-9} 889_{3} 897_{13} 921_{2} 924_{19} 928_{25} 932_{1-9}
ܠܒܒܢ 8_{26} 40_{17} 48_{26} 53_{15-17} 57_{10} 60_{16} 64_{9} 65_{11} 68_{19-21} 77_{5-14} 80_{18} 81_{14-16} 93_{26} 112_{25-27} 136_{22} $185_{7-15-18}$ 193_{2} 209_{16-24} 220_{14} 228_{25} 241_{16} 293_{4} 312_{15} 328_{21-23} 348_{22} 357_{22-26} 360_{25-26} 389_{3} 469_{21} 484_{4} 488_{15} 496_{3} 509_{3-16} 637_{13} 648_{8} 649_{12} 656_{1-7} 660_{20} 668_{3-25} 672_{6} 680_{1} $689_{2-6-9-10}$ 737_{17} 768_{10} 777_{5}

785_{3} 804_{21} 816_{25} 829_{4} 844_{2} 856_{20} 872_{1} 901_{3} 913_{10} 921_{16} 924_{14} 925_{25}
ܠܒܒܐ 17_{25-26} 261_{26} 305_{8} 309_{12-20} 397_{5} 533_{22} 644_{15} 769_{11} 833_{7}
ܠܒܒܝ 152_{11} 161_{17} 816_{20}
ܠܒܒܟ 177_{13} 408_{14}
ܠܒܒܢ 20_{2} 153_{5} 185_{5} 249_{5-7-9} 252_{7} 269_{4} 354_{14} 556_{21} 817_{7} 821_{9}
ܠܒܒܝܟ 8_{7} 44_{12} 52_{11} 93_{23-24} 144_{21} 152_{9} 261_{8} 257_{19} 412_{6} 443_{2} 472_{9} 645_{15-17} 648_{11} 668_{5-19} 704_{24} 849_{16} 884_{24} 897_{1} 801_{27}
ܠܒܒ 332_{4-10} 381_{16-22} 912_{10}
ܠܒܒܢ 108_{8} 384_{23} 820_{23} 864_{9} 912_{16} 913_{11}
ܠܒܒܬܐ 625_{19} 641_{1}
ܠܒܒܝ 660_{23}
ܡܠܒܒ 20_{15} 80_{9} 756_{4} 781_{19}
ܡܠܒܒ 229_{3}
ܡܠܒܒܐ 232_{18}
ܡܠܒܒ 208_{3} 612_{7}
ܡܠܒܒܝ 181_{5}
ܡܠܒܒ 604_{18}
ܡܠܒܒܗ 337_{7}
ܡܡܠܒܒ 645_{5} 808_{1-8} 809_{1} 812_{21} 909_{12}
ܡܡܠܒܒܢ 645_{3}
ܡܡܠܒܒܐ 557_{17}
ܡܡܠܒܒܝ 604_{20} 629_{16}
ܡܡܠܒܒ 545_{10} 557_{13}
ܡܡܠܒܒܬܐ 492_{5}
ܐܬܠܒܒ 628_{8}
ܐܬܠܒܒܘ 392_{21}
ܐܬܠܒܒܬܝ 612_{5}
ܢܬܠܒܒ 264_{24}
ܬܬܠܒܒ 664_{9}
ܡܬܠܒܒ 420_{14}
ܡܬܠܒܒܐ 5_{3} 8_{2}
ܠܒܒ 673_{22}
ܠܒܒܐ $300_{13-14-20}$ 348_{26} 349_{2} 477_{20}
ܠܒܒܗ 464_{23} 809_{12}
ܠܒܒܝ 181_{2} 185_{11}
ܠܒܒܬܐ 21_{25-26} 24_{9} 53_{15} 57_{14} 128_{3} 161_{2-19} 193_{26} 264_{20} 265_{26} 268_{1} 301_{4} 316_{25} 485_{22} 536_{14} 541_{3} 569_{14} 573_{22} 576_{20-21} 580_{16} 657_{18} 664_{2} 669_{18} 700_{12} 709_{4-7} 720_{19} $813_{9-13-18}$ $816_{11-12-21}$ 832_{12-14} 836_{2} 857_{14}
ܠܒܒܘܬܗܘܢ 53_{23} 112_{24} 160_{24-26} 236_{19} 296_{2} 297_{24} 304_{12} 332_{6} 364_{9} 389_{17} 405_{4} 409_{12} 497_{18} 513_{23} 536_{17} 569_{10} 577_{3} 653_{10} 661_{21} 697_{15} 708_{26} 709_{24} 724_{23} 732_{18-21} 761_{10} 792_{5} 845_{19} 925_{24-26} 929_{16}
ܠܒܒܬܗܘܢ 53_{13} 69_{2} 112_{3} 312_{21} 360_{4} 392_{20} 469_{21} 524_{21} 576_{17} 876_{17-23} 889_{17} 909_{20} 929_{10-11}

ܠܒܒܬܗܘܢ 320_{24}
ܠܒܒܐ 125_{11}
ܠܒܒܬܟܡ 397_{10} 221_{22}
ܠܒܒܝܟ 37_{10} 317_{10-13} 381_{23} 408_{19} 420_{18} 452_{11} 481_{21} 484_{2-16} 489_{17} 548_{7} $616_{15-20-21}$ 657_{4} 720_{23} 721_{7} 749_{7} 769_{20}*bis* 772_{5} 808_{4} 809_{2-6} 912_{7-8}*bis* 884_{8}
ܠܒܒܗ 392_{9} 397_{21} 556_{15} 592_{23} 693_{19-23} 696_{3-16} 697_{25} 700_{2-6}
ܠܒܒܡ 244_{27} 764_{11}
ܠܒܒܟ 621_{10}
ܠܒܒܬܐ 44_{10} 89_{2} 109_{18} 161_{25} 164_{5} 196_{14} 484_{5} 492_{4} 665_{13} 705_{3} 812_{8} 829_{6} 884_{5}
ܠܒܒܬܗܘܢ 221_{21-23} 240_{25} 465_{3} 501_{2} 661_{7} 664_{4} 693_{7} 728_{8} 809_{23} 928_{2}
ܠܒܒܘܬܐ 36_{19} 192_{10} 245_{13} 432_{13} 465_{9} 580_{21} 581_{1} 844_{1}
ܠܒܘܒܗ 489_{18} 625_{19}
ܠܒܘܒܬܗܘܢ $633-634$ 680_{2} 689_{18}
ܠܒܘܒܬܗ 873_{23}
ܡܠܒܒܢܘܬܐ 64_{17} 572_{21}
ܡܠܒܒܬܐ 545_{15}
ܡܠܒܒܬܐ 169_{12} 433_{5} 580_{21} 481_{2}
ܡܠܒܒܬܗ 548_{10}
ܡܠܒܒܬܝ 252_{22-21}
ܡܠܒܒܬܟ 169_{10}

ܠܒܢ 125_{7} 209_{19} 228_{14} 273_{12} 621_{19} 693_{21-26} 760_{17} 761_{22} 764_{24-26} 732_{5} 804_{15} 817_{21} 929_{23}
ܠܒܢܗ 212_{9-12} 220_{15} 228_{10} 340_{6} 353_{11-13} 432_{10} 565_{4} 800_{16} 304_{22} 852_{23}
ܠܒܢܟ 172_{22} 721_{2}
ܠܒܢܝ 180_{13} 492_{7}
ܠܒܢܬܗܘܢ 665_{20}
ܢܠܒܢ 148_{5} 177_{19} 341_{1-25} 436_{23} 572_{21} 493_{5} 529_{3} 533_{8} 581_{6} 592_{19} 593_{4} 669_{23} 741_{3} 825_{26}
ܢܠܒܢܘܢ 68_{24} 217_{3} 545_{19} 673_{11} 684_{2}
ܬܠܒܢ 393_{10} 681_{24} 705_{18} 729_{15} 793_{6}
ܬܠܒܢܘܬܗܘܢ 757_{5}
ܬܠܒܢܘܢ 584_{12} 601_{7}
ܠܒܢ 49_{24} 64_{4} 104_{3} 120_{18-21} 136_{14} 160_{9} 165_{26} 169_{16} 260_{7} 380_{20} 408_{16} 409_{24} 412_{2} 409_{25} 452_{18} 477_{20} 497_{18} 525_{20} 537_{18} 596_{4-5-9} 612_{24} 613_{5} 629_{8} 680_{14-22} 720_{11} 729_{19} 741_{5} 820_{13} 824_{19} 828_{2-9} 829_{20} 844_{18} 853_{18} 893_{26} 896_{3}
ܠܒܢܢ 161_{25} 209_{16} 221_{18} 244_{3} 436_{9} 505_{19} 525_{17} 680_{3} 741_{1} 833_{22} 852_{20} 901_{5} 904_{8}
ܠܒܢܐ 173_{13} 453_{10} 640_{7} 684_{11}
ܠܒܢܝ 585_{26} 588_{2} 840_{6} 905_{2}
ܠܒܢܬܢ 124_{25}
ܠܒܢܟ 668_{9}

ܐܬܠܒܢܐ 724_{11}
ܢܬܠܒܢܘܢ 324_{10}
ܡܬܠܒܢ 49_{20} 680_{7} 681_{18}
ܡܬܠܒܢܢ 68_{21} 724_{2}
ܐܠܒܢ 212_{13} 272_{15} 928_{3}
ܡܠܒܢ 173_{13} 220_{4} 545_{13} 761_{8} 845_{22}
ܠܒܢ 365_{15} 536_{4-12} 540_{17} 544_{12} 565_{3} 813_{8} 856_{6}
ܠܒܢܬܗ 560_{15}
ܠܒܘܢܬܐ 32_{21} 57_{16} 236_{4} 317_{16} 356_{1} 436_{23} 596_{1} 600_{3} 632_{16} 645_{19} 653_{24} 717_{23}*bis* 853_{17} 889_{3} 908_{6}
ܠܒܘܢܝܬܐ 584_{5} 585_{16-24} 588_{20} 853_{19}

ܠܓܠ 468_{12}

ܠܓܠܐ 109_{16} 216_{2-3}

ܡܠܓܪ 720_{16}

ܢܠܓܘܠ 77_{13}
ܠܓܠ 421_{8}
ܐܬܠܓܬ 276_{13}
ܠܓܡ 649_{10} 708_{25} 732_{20}
ܠܓܡܬܐ 740_{3}

ܠܓܝ 144_{6} 328_{18} 540_{9} 592_{2} 608_{13} 856_{26}

ܠܓܝ 401_{2} 832_{8}
ܠܓܠܓܝ 252_{8} 344_{3-5} 401_{4} 665_{16} 717_{18} 777_{24}
ܠܓܝܢܐ 185_{12} 492_{2} 552_{6} 549_{10} 660_{13} 773_{4} 845_{22}
ܠܓܝܢܗ 181_{3}
ܠܓܝܢܗ 309_{8}
ܠܓܝܢܐ 185_{19}
ܠܓܝܢܝܗܘܢ 825_{13} 932_{2}
ܠܓܝܢܡ 924_{6}

ܠܓܪܐ 156_{21} 172_{5} 249_{4} 505_{10-18} 861_{3}
ܠܓܪ 736_{20}
ܠܓܪܘܢ 112_{19}
ܬܠܓܪ 149_{17} 249_{3}
ܡܠܓܪ 281_{4} 505_{15} 561_{16} 601_{10}
ܡܠܓܪܐ 893_{6-9}
ܡܠܓܪܘ 281_{4}
ܐܬܠܓܪܘ 348_{7}
ܢܬܠܓܪܘܢ 281_{6} 824_{17}
ܡܬܠܓܪ 281_{4}
ܡܬܠܓܪܘ 281_{4}
ܠܓܪܘܬܐ 269_{3} 485_{7} 497_{9}
ܠܓܪܘܬܗ 548_{3}
ܠܓܪܘܬܗ 604_{26}
ܡܠܓܪܘܬܐ 301_{6} 545_{4}
ܡܠܓܪܘܬܐ 233_{20}

ܠܓܐ 85_{17-18} 83_{14} 233_{19-24} 261_{16-17} 276_{10-14} 284_{4} $285-286$ 289_{1-7-13}*bis*$_{15-20-26}$ $292_{1-2-6-13-16-22-26}$ $293_{13-18-26}$ $296_{5-9-17-25}$ 297_{4} 289_{15} $301_{15-18-23}$ $304_{6-19-26}$ 305_{14} 308_{1} 372_{12} 480_{20} 492_{12} 496_{18} 497_{2-5} 637_{22} 769_{11} 780_{2-3-5} 797_{14-24} 800_{1} 885_{15-16} 868_{12}

ܠܓܐܗ 485_{2}
ܠܓܐܐ 293_{23}

ܬܠܕܘܫ 496_{10}
ܠܕܘܫ 764_{10}
ܡܠܕܘܫ 184_{20} 817_{16}

ܠܘܝ 300_{4} 893_{15}
ܠܘܢܐ 212_{1}

ܠܘܐ 484_{23}
ܠܘܡ 508_{2}
ܢܠܘܐ 844_{17}

ܠܘܦܐ 928_{13}

ܐܬܠܘܥܗ 68_{2}

ܠܘܛ 696_{7}
ܐܠܘܛ 693_{24}
ܐܠܘܛܗ 696_{25}
ܠܘܛܐ 192_{3} 204_{24} 236_{11} 256_{26} 260_{4} 268_{14} 308_{14} 313_{19} 361_{12-21} 408_{16} 564_{11} 640_{20} 645_{12} 653_{6} 697_{3} 705_{6-7-14} 708_{24} 825_{23} 841_{15}
ܠܘܛܬܗܘܢ 709_{18} 712_{23}
ܠܘܛܝ 80_{22} 204_{22} 561_{20} 268_{21} 577_{25} 580_{10} 661_{31}
ܠܘܛ 360_{4} 361_{4}*bis* 700_{22} 840_{12}
ܠܘܛܬܐ 113_{22} 117_{1} 184_{3-21} 693_{22} 697_{2} 705_{6}
ܠܘܛܬܐ 117_{16} 169_{22} 200_{13} 220_{19} 640_{16} 641_{12} 645_{12} 657_{14} 697_{3} 721_{10} 728_{5-7} 765_{13}
ܠܘܛܬܢ 361_{26}
ܠܘܛܬܐܝܬ 636_{17} $696_{22-23-25-26}$

ܠܘܦܐ 441_{21}

ܠܘܦܢܐ 536_{21-23}

ܠܘܩ 632_{20} 673_{5} 688_{23-24} 704_{26}
ܡܠܘܩܝ 793_{22}
ܡܠܘܩܘܬܐ 793_{22}

ܠܘܩܪܐ 132_{4}

ܠܘܪܐ $820_{11\ 20}$ 845_{2}

ܡܬܠܘܪܐ 836_{6}
ܠܪܢ 909_{6}
ܠܪܢܐ 229_{1}
ܠܪܢܐܝܬ 533_{5-8-9}

ܠܚܡܘܗܝ 704_{12}
ܐܠܚܡ 213_{16}
ܐܠܚܡܘܗܝ 620_{10}
ܠܚܡ 577_{24} 580_{11}
ܠܚܡܢ 620_{9-13}
ܠܚܡ 213_{9} 620_{8-23}
ܠܚܡܢ 213_{10}

ܠܚܡܐ 701_{19}

ܠܚܡܢ 532_{23}
ܠܚܡܬ 589_{2}
ܡܠܚܡܬ 381_{10}

ܠܚܡܐ 816_{19-24} 817_{6-19} 820_{4}
ܠܚܡܬܐ 829_{12}

1074

ܦܫܪ 52_{14} 244_{3} $320_{9\text{-[illegible]-}13}$ 341_{18} 489_{17}
ܦܫܝܪܐ 824_{16}
ܦܫܝܪ̈ܬܐ 744_{8}
ܡܦܫܪ 108_{11} 188_{6} 460_{4} 480_{7} 640_{13} 712_{4} 760_{15} 816_{14} 832_{6-14} 833_{12} 852_{17} 865_{13} $896_{3-19-23}$ 897_{17-18}
ܡܦܫܪܐ 297_{21} 44_{3} 300_{10} 900_{2} 916_{15}
ܡܦܫܪܢܐ 860_{11} 861_{18} 873_{9}
ܡܦܫܪ 61_{8} 100_{4} 152_{4}
ܡܦܫܪܘܬܐ 245_{25}
ܐܬܦܫܪ 37_{15} 44_{7} 80_{7} 388_{13}
ܐܬܦܫܪܘ 924_{14}
ܐܬܦܫܪܝ 852_{18}
ܦܘܫܪܝ 12_{2}*bis* 20_{24}*bis*
ܦܘܫܪܢܐ 21_{3-4-9} 32_{1} 101_{22-24} 125_{7} 132_{8} 172_{23} 205_{23} 212_{9} 220_{15} 228_{10} 248_{17} 272_{16} $276_{12-14-26}$ 280_{13-17} 281_{7-12} 284_{1} 308_{11} 341_{1} 348_{19} 365_{15} 469_{12-23} 489_{19} 529_{3} 536_{5-12} 540_{17} 544_{12} 565_{4} 581_{6} 592_{20} 593_{4} 636_{5} 688_{17} 744_{4-6} 761_{19} 764_{26} 793_{6} 800_{16} 804_{15} 813_{8} 856_{6} 921_{15-19}
ܦܘܫܪܢܗ 21_{22} 164_{19} 180_{13} 241_{23} 340_{6} 349_{9} 697_{14} 904_{13}
ܦܘܫܪܢܟ 645_{10}
ܦܘܫܪ̈ܢܐ 4_{4} 12_{1-3-4} 13_{27} $16_{10-11-15-21-25}$ 17_{3-14} 20_{17-26} 21_{27} 24_{8-12} 25_{1} 28_{6} 32_{16} 36_{8} 37_{23} $40_{5-9-8-15-21-24}$ $41_{2-4-15-21}$ 44_{1-3} 45_{2-5} 53_{9} 73_{16} 77_{11-21} 80_{5} 83_{1} 92_{4} 105_{8-22} 132_{6-16} 144_{15} 145–146 145_{1-4-13} 149_{9} 160_{11} 184_{6} 188_{9-18} 209_{3-11} 224_{21} 265_{1} 272_{9-10} $273_{2-17-23}$ 276_{1-3-23} 77_{2} 280_{3} $281_{9-11-24}$ 316_{5-13} 373_{6-27} 385_{1} 388_{1-2-5} 393_{5-9-24} $396_{13-14-16}$ 405_{22} 413_{8} 452_{6} 456_{16-19} 457_{5-8-16} $460_{14-16-19-20}$ 461_{7-13} 464_{1} 465_{13} 468_{15} 496_{1-5-6} 509_{19} $512_{7-11-14-19}$ $513_{8-11-13}$ 517_{19} $520_{9-13-22}$ 521_{5-8-25} 524_{14-23} 525_{22-23} 532_{8} 527_{23} 565_{10} 588_{17} 593_{13} 613_{14} 633_{13} 644_{9} 652_{1-4-12} 672_{2} 681_{22} 684_{19} $685_{2-11-12}$ $638_{2-4-11-12}$ 720_{24} 732_{4-11} 785_{11} 792_{22} 833_{23} 859–860 $860_{1-5-6-8}$ 861_{23} 864_{5-7-21} 865_{18-19} $868_{14-16-25}$ 869_{1} 897_{21} 901_{12-13} 913_{20} 916_{12} 921_{14} 924_{20}
ܦܘܫܪ̈ܢܝ 376_{5} 465_{19} 685_{5-6}
ܦܘܫܪ̈ܢܝܗܘܢ 5_{5-8} 8_{12-19} 29_{22} 48_{18} 53_{1} 64_{9} 161_{26} 164_{9} 248_{9} 256_{6} 269_{2} 285_{5} 329_{15} 345_{15} 349_{19} 377_{9} 405_{25} 433_{1} 440_{23} 452_{4-18} 464_{2} 492_{7} 520_{15} 525_{5-17} 557_{3} 565_{17-19} 576_{3-7-18} 601_{11} 616_{8} 681_{22} 709_{27} 797_{3-9} 816_{16} 828_{14} 833_{10} 848_{8} 913_{19} 932_{15}
ܦܘܫܪ̈ܢܝܢ 556_{17}
ܦܘܫܪ̈ܢܟ 341_{25} 376_{19} 380_{17} 565_{16} 601_{7} 721_{2} 833_{16}

1075

ܦܫܦܬܪܘܢ 749_{8}
ܦܫܚ 97_{12} 164_{16} 680_{11} 844_{14} 861_{5}
ܦܫܚܐ 796_{11-17}
ܦܫܚ 172_{13} 384_{27} 460_{5} 476_{13} 477_{10} 481_{11} 483_{6} 505_{14} 512_{23} 521_{18} 596_{21} 676_{22} 901_{7} 916_{8}
ܦܫܚܐ 896_{13}
ܦܫܦܫ 896_{6}
ܦܫܦܫܬܐ 813_{9}
ܦܬܐ 153_{6}
ܦܬܐ 173_{8}
ܦܬܝܐ 153_{4}
ܐܦܬܝ 348_{20}
ܐܦܬܝܘܗܝ 348_{15}
ܦܬܝܐ 348_{18}
ܦܬܓܡܐ $37_{14-17-22}$ 144_{13} 264_{23} 329_{11} 348_{27} 349_{3} 353_{19} 540_{13} 596_{19} $612_{16-19-20}$ 613_{4} $617_{2-12-14}$ 709_{12} 736_{17} 741_{12-14} 748_{3} 760_{1} 764_{21-18} 804_{10}
ܦܬܘܪܐ 153_{16} 161_{10} 168_{8} 180_{25} 717_{21}
ܦܬܘܪܐ 245_{15}
ܦܬܚ 377_{11}
ܦܬܚܐ 168_{19}
ܦܬܚܐ 473_{20} 477_{15}
ܦܬܟܡܬܐ 4_{9}
ܦܬܟܡܬܐ 873_{20}
ܢܦܬܟܡܘ 60_{14}
ܡܦܬܟܡ 381_{14}
ܡܦܬܟܡܝ 76_{19}
ܐܬܦܬܟܡ 60_{13}
ܐܬܦܬܟܡ 4_{19}
ܦܘܬܟܡܐ 77_{19}
ܦܬܟܡܐ 56_{18}
ܦܬܟܡܐ 77_{20}
ܦܬܟܡܬܐ 300_{16}
ܦܬܟܡܬܐ 600_{1}
ܐܬܦܬܟ 736_{5}
ܢܬܦܬܟ 889_{10}
ܡܬܦܬܟ 249_{7} 733_{3} 744_{3}
ܦܘܬܟܐ 80_{9} 124_{7} 348_{15} 561_{23} 652_{22} 745_{7}
ܦܘܬܟܐ 796_{10-13}
ܦܘܬܟܝ 252_{16} 677_{13} 736_{4}
ܦܬܟܬ 421_{10-21} 660_{17-24}
ܦܬܟܢܗ 88_{10-12} 101_{15} 421_{1-22} 688_{26}
ܢܦܬܟܐ 101_{6-10} 117_{11}
ܢܦܬܟܢܗ 113_{10}
ܢܦܬܟܢܢ 113_{18-21}
ܢܦܬܟܘܢ 400_{11}
ܐܦܬܟܐ 382_{2}
ܐܦܬܟܐ 113_{21}
ܦܬܟܐ 117_{22} 284_{4}
ܦܬܟܝܗܘܢ 496_{18}

1076

ܡܦܬܟܐ $88_{9-13-14}$ 101_{13} 104_{2} 113_{8} 116_{26} 117_{6} 148_{9} 313_{10} 421_{9} 689_{1}
ܡܦܬܟܝܢ 41_{20}
ܦܘܬܟܝܢ 625_{15}
ܩܪܒ 217_{23} 245_{10-16}
ܩܪܒܬܘܢ 245_{20}
ܩܪܒܬܝܘܢ 425_{20}
ܢܩܪܘܒ 53_{22} 577_{2} 669_{26} 925_{8}
ܢܩܪܒܘܢܗ 305_{13}
ܢܩܪܒܘܢ 636_{2} 649_{23} 884_{13}
ܩܪܒ 236_{18} 309_{17} 312_{6} 360_{5} 405_{3} 636_{21} 653_{10} 672_{1} 709_{24} 845_{19} 876_{23} 888_{18} 925_{2} 929_{23}
ܩܪܒܬ 156_{25} 649_{21} 653_{5} 872_{12}
ܩܪܒܐ 312_{5} 637_{19-20} 673_{24}
ܩܪܒ̈ܬܐ 644_{18} 669_{21} 820_{2}
ܢܬܩܪܒ 332_{9}
ܡܬܩܪܒ 332_{3} 364_{9} 724_{24} 732_{18-21} 761_{10}
ܡܬܩܪܒܬ 68_{2}
ܐܩܪܒ 441_{16}
ܩܘܪܒܢܐ 196_{27}
ܩܪܒܘܢ 205_{15} 691–692_{1} $696_{5-15-19-23}$ 697_{5} 705_{16-24} $708_{7-10-12-27}$
ܩܪܘܦ 733_{14} 741_{20}
ܩܪܘܦܗ 292_{24} 301_{21} 516_{3} 521_{21} 569_{19-21}
ܩܪܘܦܢ 429_{2} 625_{14}
ܩܪܘܦܝ 64_{20}
ܩܪܘܦܬܗܘܢ 844_{8}
ܩܕܡ 152_{22} 237_{16} 265_{22} 432_{13} 441_{3} 557_{7} 601_{13} 833_{12}
ܩܕܡܘܗܝ 173_{23} 537_{18}
ܩܕܡܬ 581_{2}
ܩܕܡܬܗ 560_{10-20}
ܢܩܕܘܡ 553_{4}
ܢܩܕܡܘܢ 164_{18}
ܢܩܕܡܬ 436_{18} 832_{18}
ܩܕܘܡܝܢ 433_{3} 832_{21} 857_{6}
ܩܕܡ 433_{15} 545_{5} 548_{2} 530_{20} 825_{9-14} 828_{3} 857_{16}
ܩܕܡܬ 323_{4}
ܐܩܕܡ 433_{5}
ܡܬܩܕܡ 463_{18}
ܐܬܩܕܡ 56_{9} 60_{7} 556_{3} 583_{16}
ܐܬܩܕܡܘ 52_{11} 65_{21-25} 541_{21} 740_{13}
ܢܬܩܕܡ 228_{9} 545_{10}
ܢܬܩܕܡܘܢ 152_{4}
ܡܬܩܕܡ 68_{8} 537_{19} 553_{13} 737_{5} 844_{22}
ܡܬܩܕܡܝ 89_{24} 192_{11} 436_{12} 437_{20}
ܡܬܩܕܡܐ 568_{3}*bis*
ܐܩܕܡ 85_{21}
ܩܘܕܡܐ 221_{3} 365_{1} 552_{24} $553_{3-10-14-16}$ 556_{5-9} 557_{13-18} 560_{7}*bis* 565_{14} 568_{1-2} 860_{6}

1077

ܩܕܘܡܝ 177_{6} 301_{21} 304_{22} 832_{22} 845_{15}
ܩܘܕܡܝܐ 560_{19} 821_{18}
ܩܘܕܡܝܗ 172_{8} 257_{18} $560_{12-15-21}$
ܩܘܕܡܝܢ 257_{16}
ܩܘܕܡܝ 433_{4}
ܩܕܡܝܬܐ 4_{3} 16_{22} 17_{2-10} 44_{6} 60_{3} 68_{3} 69_{9} 72_{12-16} 73_{24} 76_{4-22} 77_{25} 128_{17} $132_{14-17-21-23}$ $133_{1-2-6-12-16-17-19-21}$ 136_{5} 141_{13} 229_{7-15} 233_{17} 316_{6} 364_{21} $373_{9-20-24-25}$ 384_{9-11} 544_{10} 553_{21} 556_{1} 729_{1} $789_{6-10-13-15-24-26}$ 896_{15} 905_{16}
ܩܕܫ 472_{3} 620_{18} 744_{7}
ܩܕܫܗ 521_{13}
ܩܕܫܬ 577_{5}
ܢܩܕܘܫ 16_{14} 20_{17} 25_{1} 272_{6-9} 460_{17} 733_{6} 744_{18} 881_{10}
ܢܩܕܫܘܢ 505_{13} 861_{22} 873_{11}
ܩܕܫ 141_{15} 281_{3} 361_{6} 373_{6-14} 404_{15} 744_{14}
ܩܕܫܝ 12_{14-16} 77_{10} 108_{13} 325_{7-13} 404_{8} 592_{3} 884_{22}
ܩܕܫ̈ܬܐ 272_{2}
ܩܕܝܫܐ 108_{4}
ܡܩܕܫ 281_{20}
ܐܬܩܕܫܘ 492_{17}
ܢܬܩܕܫ 492_{13}
ܡܬܩܕܫ 53_{27}
ܩܕܫ 433_{7} 593_{14} 601_{5} 608_{18}
ܩܕܫܬ 593_{13}
ܢܩܕܫ 13_{1-26} 465_{17} 633_{1}
ܐܩܕܫ 40_{19} 400_{20}
ܡܩܕܫ 12_{1} 13_{1} 468_{15}
ܢܬܩܕܫ 481_{2}
ܐܩܕܘܫ 276_{23} 405_{24}
ܐܩܕܫܘܢ 476_{11}
ܐܩܕܘܫ 401_{18}
ܩܕܘܫܘ 508_{20}
ܩܘܕܫܝܗܘܢ 496_{18} 497_{12}
ܩܘܕܫܐ 77_{1} 88_{19} 445–446 716_{25} 845_{21} 893_{5-11}
ܩܘܕܫ̈ܐ 525_{22} 932_{15}
ܩܘܕܫ 24_{12}
ܩܘܕܫܐ 443_{19} 520_{22}
ܩܕܝܫܐܝܬ 81_{11} 220_{5} 721_{16}
ܡܩܕܫܢܐ 12_{1}
ܡܩܕܫ̈ܢܐ 25_{7}
ܩܕܐ 896_{1}
ܩܗܝܚ 17_{7-18} 28_{11} 88_{13} 669_{26} 672_{5} $673_{7-16-20}$ $676_{7-12-18}$ 677_{19} 681_{14} 724_{20} 728_{17} 917_{2}
ܩܗܝܚܐ 389_{15} 724_{25}
ܡܩܗܚܝ 533_{15}
ܩܘܐ 417_{10-12}
ܩܝܡܬܐ 1_{2} 781_{7-8}
ܩܝܡܬܐܝܬ 5_{8} 45_{8} 173_{3} 177_{21} 313_{5} 725_{25}

1078

ܩܝܡܬܗ 4_{13-16}
ܩܝܡܬܗܐ 233_{12} 896_{11}
ܩܝܡ 81_{22} 153_{19} $393_{10-14-15-17-19-20-25}$
ܩܝܡܐ 244_{6}
ܩܝ̈ܡܐ 457_{8}
ܩܝܡܝ 456_{13}
ܩܝܡ 4_{6} 336_{1} 380_{13} 509_{12}
ܢܩܝܡܘܢ 660_{9}
ܐܩܝܡ 449_{24} 588_{18-22}
ܡܩܝܡ 272_{8} 429_{6} 672_{8}
ܡܩܝܡܝ 557_{1}
ܡܩܝܡ̈ܢܝ 20_{16} 657_{17}
ܡܩܝܡ 461_{15} 520_{20}
ܡܩܝܡܘ 20_{23} 897_{24} 534_{1}
ܩܘܡܐ 696_{9}
ܩܘܡܗ 129_{7}
ܐܩܡܘܪ 349_{17}
ܩܡܪܐ 349_{24}
ܩܠܝܡܐ 177_{14} 848_{14-23} 849_{10-12}
ܩܠܝܡܗ 212_{5}
ܩܠܝܡܢ 225_{7}
ܩܠܝܡ̈ܐ 8_{7} 225_{4-8}
ܩܠܝܡ̈ܝ $684_{7-8-9-23}$ 772_{18}
ܩܠܘܪ 452_{10}
ܩܢܐ 37_{18} 337_{8} 417_{10}
ܩܢܐ 141_{24}
ܩܢܝܬ 312_{11}
ܩܢܝ̈ܬ 65_{8}
ܩܢܘܢܐ 92_{6} 193_{17} 197_{25} 293_{13} 208_{5} 329_{8} 356_{12} 360_{21} 509_{24} 697_{19} 749_{12}
ܐܬܩܢܘܢ 888_{1}
ܩܢܘܢܐ 883_{3}
ܩܢܘ̈ܢܐ 21_{21} 93_{5} 109_{6} 152_{8-11} 177_{7-8} 180_{21} 196_{22} 237_{16} 404_{6} 668_{8} 896_{10}
ܩܢܘ̈ܢܝ 205_{25}
ܩܢܘ̈ܢܝܗܘܢ 208_{1} 237_{7-8-11} 816_{25}

ܪ

ܪ̈ܐܐ 576_{19}
ܪܐܐܝ 720_{9}
ܪ̈ܐܐܐ 177_{16}
ܪܒܐ 1_{1-3} 37_{13} 124_{20} 157_{2} 160_{2} 164_{24} 168_{13} 184_{6} 229_{8} 240_{20} 244_{4} 336_{40} 337_{25} 348_{16} 349_{5} 365_{9-10} 544_{3} 561_{18} 564_{24-25} 573_{16} 592_{18} $593_{11-15-22}$ 597_{6} 604_{6-15} 612_{10} $616_{11-18-25}$ 620_{19} 629_{17} 693_{25} 700_{4} 704_{1-15}*bis* 736_{8} 764_{7} 793_{8}

1079

ܪܒܗ 17_{20} 217_{3} 337_{20} 341_{10} 363_{24} 573_{26} 633_{15} 652_{3-15}
ܪܒܬ 273_{7} 556_{18} 796_{22} 856_{23}
ܪܒܝܬ 352_{4-14} 580_{6} 760_{19}
ܢܪܒܘܢ 341_{7}
ܪܒܐ 9_{1} 20_{4-5} 36_{18} 40_{6-7} 41_{3} 61_{19} 77_{20} 80_{19} 81_{23} 89_{13} 93_{17} 96_{7} 100_{14} 116_{5} 117_{17} 121_{20} 129_{10} 136_{12} 145_{11} $148_{9-12-15-19}$ 149_{5} 153_{13-17} 156_{20} $157_{5-14-25}$ $160_{21-22-23}$ 164_{6} $165_{11-16-19-21}$ 168_{9} 169_{25} 180_{15} 185_{23} $188_{2-4-8-13-14}$ 213_{12-18} 225_{19} 228_{18} 252_{16-25} 261_{19} 273_{9} 276_{1} 308_{13} 313_{21} 316_{2} 324_{9} 337_{6} 349_{16} 353_{1} 360_{10} 369_{11} 376_{3} 338_{3} 393_{22} $405_{12-14-16}$ 408_{4} 424_{1} 429_{3} 445_{2} 481_{19} 500_{19} 504_{14-18} 509_{21} 520_{1} 545_{9} 569_{21} 588_{10} 593_{17} 596_{26} 597_{5} 600_{22} $601_{8-17-21}$ 604_{14-23} 609_{21-22} 624_{7-9} 633_{9} 637_{23} 648_{1} 657_{18} 672_{22-24} 680_{5} 704_{20-22} 736_{16} 737_{24} 752_{6-22} 753_{7} 808_{7} 812_{4} 816_{7} 844_{20} 845_{7-9} 848_{5} 860_{4} 900_{3} 924_{8} 928_{15}
ܪܒܝ 25–26 28_{12} 29_{14} 40_{20} 62_{15} 65_{14} 68_{27} 88_{20} 140_{3} 184_{7} 185_{14} 209_{25} 212_{14} 216_{25} 225_{13} 228_{26} 229_{9} 257_{9} 312_{14-15} $316_{16-23-27}$ 317_{24} 320_{2-14} 348_{16} 493_{23} 509_{13} 524_{12} 608_{9} 641_{20} 645_{17-21} 648_{6} 649_{5} 656_{2} 665_{24} 696_{14} 737_{26} 749_{23} 801_{8-16} 816_{23} 848_{6} 869_{1} 830_{23} 904_{1} 925_{19} 923_{19}
ܪܒܬܐ 17_{25} 36_{10} 305_{8} 605_{18} 644_{15} 724_{10}
ܪܒܝܬ 452_{7} 641_{23}
ܪܒܝ̈ܬܐ 20_{14-15} 184_{15} 252_{12-19} 253_{8} $261_{14-16-17}$ 264_{6} 443_{17} 689_{10} 793_{9} 821_{8}
ܡܪܒܐ 337_{21}
ܪܒ̈ܢܐ 12_{15} 161_{4} 593_{6} 605_{15} 604_{18} 605_{17} 612_{9} 772_{10} 817_{1} 924_{14-15}
ܪܒܢܘܗܝ 13_{11-20} 48_{19} 64_{9} 73_{10} 80_{18} 120_{23} 144_{2-23} 157_{23} 161_{19} 165_{25} 197_{10} 201_{4} 204_{6-14} 205_{7} 216_{8} 228_{3-6} 241_{2-3-16} 320_{6} 328_{21} 345_{9-14} 353_{6} 361_{15} 372_{7} 377_{26} 380_{8} 443_{2} 468_{2} 489_{2} 496_{2-6} 520_{16-17} 521_{17} 525_{2-6-9} 557_{8} 576_{4} 589_{7-8} 544_{20} 592_{20} 600_{21} 604_{15-25} 628_{10} 632_{9} 644_{12} 693_{20} 696_{18-19} 701_{22} 704_{25} 740_{23} 753_{6} 764_{16} 789_{17} 808_{5} $828_{15-23-24-25}$ 869_{4} 885_{16} 901_{2} 920_{15} 932_{9}
ܪܒܢܝܗܘܢ 36_{17} 100_{7} 101_{20} 157_{12} 165_{14} 232_{6-7} 481_{5} 604_{5} 636_{6} 645_{16} 648_{6} 649_{11-12} 696_{20-25} 709_{17} 813_{16}
ܪܒܢܘܗ 101_{4} 109_{8} 852_{11}
ܪܒܢܝܗܝ 612_{6}
ܪܒܢܝܢ 392_{10} 485_{4} 556_{21} 605_{15} 821_{15} 857_{7-9}
ܪܒܢܟ 597_{8} 617_{20} 760_{13}

1080

[illegible] 257_{7} 313_{3} 324_{9} 497_{6-9} 504_{23} 637_{10-26} 760_{9} 792_{19} 943_{22}
[illegible] 161_{23} 217_{5} 377_{22} 612_{8} 641_{23} 700_{16}
[illegible] 61_{5} 176_{4} 420_{1} 708_{24} 737_{2} 745_{5}
[illegible] 48_{8} 152_{9} 588_{1} 745_{8} 804_{7} 909_{7}
[illegible] 357_{11}
[illegible] 164_{13} *bis*
[illegible] 169_{2}
[illegible] 140_{8}
[illegible] 261_{18}
[illegible] 265_{12} 820_{1}
[illegible] 820_{19}
[illegible] 256_{17}
[illegible] 820_{18} 833_{20} 836_{7}
[illegible] 741_{21}
[illegible] 456_{14}
[illegible] 52_{15} 64_{23-25} 148_{16} 225_{2} 721_{21}
[illegible] 217_{16}
[illegible] 93_{3}
[illegible] 189_{7}
[illegible] 380_{14} 808_{9} 817_{13} 824_{6-11} 841_{20} 835_{9}
[illegible] 329_{10} 372_{10} 741_{8}
[illegible] 741_{26}
[illegible] 309_{5}
[illegible] 813_{19}
[illegible] 268_{18-21} 557_{20} 908_{23}
[illegible] 268_{5} 312_{21}
[illegible] 268_{12} 373_{18-23}
[illegible] 908_{23}
[illegible] 268_{23} 556_{8} 557_{21} 749_{1} 832_{6} 844_{16-20} 845_{12} 856_{11}
[illegible] 32_{23}
[illegible] 253_{12} 256_{26} 257_{1-22} 485_{12} 552_{14} 824_{17} 909_{15}
[illegible] 253_{15}
[illegible] 924_{5}
[illegible] 460_{11-12} 476_{15} 483_{5-7} 825_{9} $828_{1-11-13}$ 820_{22} 836_{3} 845_{21} 908_{17}
[illegible] 824_{19}
[illegible] 89_{24} 129_{5} 184_{26} 185_{16} 256_{16-18} 264_{17} 825_{24} 844_{5-12} 908_{1} 909_{25}
[illegible] 184_{24} 268_{3}
[illegible] 825_{24} 908_{17}
[illegible] 249_{2} 253_{12} 257_{18} 265_{26} $268_{11-16-18}$ 269_{5} 289_{3} 309_{6} 312_{17} 345_{12} 473_{21} 477_{7} 488_{8} 516_{8} 529_{6} 545_{21} 549_{5} 557_{21} 583_{17} 808_{11} 820_{5-8} 825_{25} 823_{7} 836_{5} $841_{12-14-16}$ 844_{14} 849_{25} 853_{10} 905_{6} 932_{2}
[illegible] 268_{19} 549_{4} 824_{21} 828_{4}
[illegible] 252_{7}

1081

[illegible] 824_{15} 825_{20-21} $828_{11-17-18}$ 832_{3-12} $836_{1-12-14}$
[illegible] 832_{1}
[illegible] 128_{24} 800_{12}
[illegible] 736_{7}
[illegible] 456_{1} 472_{7} 563_{2}
[illegible] 516_{16-20}
[illegible] 516_{20}
[illegible] 140_{7} 800_{7}
[illegible] 377_{23}
[illegible] 140_{8} 181_{1}
[illegible] 136_{10}
[illegible] 717_{24}
[illegible] 245_{5} 433_{24} 436_{15} 841_{12-16}
[illegible] 577_{19}
[illegible] 220_{1}
[illegible] 681_{14}
[illegible] 220_{6} $630_{17-21-23}$ 681_{3-16}
[illegible] 203_{11-20}
[illegible] 660_{11}
[illegible] 668_{12}
[illegible] 920_{25}
[illegible] 449_{14}
[illegible] 713_{4}
[illegible] 449_{13}
[illegible] 80_{28} 225_{11} 285_{9} 292_{3} 428_{8} 440_{16} 484_{18} $557_{12-20-21}$ 660_{25} 561_{26} 565_{11-13} 717_{17} 768_{6} 809_{19} 884_{10}
[illegible] 285_{10} 312_{21} 553_{18} 780_{14}
[illegible] 423_{21}
[illegible] 440_{16} 565_{13}
[illegible] 440_{17}
[illegible] 61_{11-20} 72_{18} 285_{7} 408_{21} 520_{7} 544_{15} 552_{7} 556_{8} 557_{16-21} 561_{27} 749_{1} 777_{6} 780_{12} 823_{13} 832_{16} 845_{13} 856_{11}
[illegible] 137_{6-7} 552_{14} 884_{2} 896_{22}
[illegible] 121_{24} 209_{23} 309_{8} 392_{25} 496_{12}
[illegible] 549_{15} 780_{7} 864_{25}
[illegible] 28_{15} 28_{21} 121_{21} 473_{9} 480_{1-6} 649_{7} 705_{18} 776_{24} 924_{5}
[illegible] 252_{1} 500_{8} 520_{23} 549_{13} 564_{12-21} 583_{8-13} 780_{15} 842_{20}
[illegible] 192_{22} 209_{20-21} 317_{12} 393_{17} 420_{10-11} 425_{1} 460_{13} 480_{7} 545_{10-13} 548_{18-21} 549_{11-14} 552_{6} 660_{5} 845_{22} 908_{17} 916_{3}
[illegible] 33_{21} 121_{6} 137_{2} 144_{23} 156_{14} 184_{26} $185_{5-8-16-21}$ 263_{23} 325_{20} 328_{10} 392_{22} 428_{14} 549_{2} 603_{8} 768_{5} 844_{9} 872_{11} 876_{9-12} 909_{26} 916_{6}
[illegible] 124_{3}
[illegible] 884_{23} 420_{4}

1082

[illegible] 549_{11}
[illegible] 57_{20} $60_{2-22-25}$ 76_{25} 77_{17} 169_{6} 185_{12} 253_{12} 261_{15} 285_{6} 289_{9} 312_{22} 345_{12} 424_{2} 428_{5}
[illegible] 431-432 $437_{4-9-13-17-18}$ 443_{19} 473_{21} 476_{17} 477_{7} 488_{8} 496_{19} 516_{8} 529_{6} 544_{23-24} 548_{21-24} 556_{20} 557_{12-15} 561_{2} 565_{24} 577_{7-13} 588_{16} 792_{19} 797_{17} 808_{11} 820_{6} 824_{12} 828_{7} 832_{15} 836_{4-13} 849_{25} 853_{10} 856_{21} 932_{1}
[illegible] 263_{7} 268_{19} 437_{12} 545_{2} 549_{8-9-21} 552_{19}
[illegible] 745_{10} 549_{2} 577_{7-13}
[illegible] 393_{1}
[illegible] 252_{3} 577_{19} 832_{13}
[illegible] 392_{18} 832_{13}
[illegible] 249_{3}
[illegible] 345_{22} 908_{18}
[illegible] 824_{8}
[illegible] 593_{8}
[illegible] 16_{3} 32_{14} 60_{3} 61_{1-8-10} $68_{4-11-13}$ 73_{16} 76_{2} 78_{13} 313_{25} 316_{8} 572_{2} 749_{6}
[illegible] 32_{12} 56_{1} 68_{5-8} 69_{8} 73_{7} 149_{4} 569_{15-22} 845_{14} 920_{20}
[illegible] 228_{7}
[illegible] 57_{1} 924_{11}
[illegible] 65_{20-24}
[illegible] 113_{20}
[illegible] 253_{26}
[illegible] 825_{3} 849_{24}
[illegible] 633_{5} *bis* 676_{5} *bis*$_{6-7}$
[illegible] 676_{9}
[illegible] 443_{2}
[illegible] 441_{26}
[illegible] 401_{14}
[illegible] 336_{11}
[illegible] 733_{8} 649_{16}
[illegible] 265_{4}
[illegible] 128_{12} 749_{16}
[illegible] 673_{23}
[illegible] 673_{19}
[illegible] 668_{12}
[illegible] 663_{11}
[illegible] 712_{1}
[illegible] 96_{9}
[illegible] 772_{14}
[illegible] 772_{9}
[illegible] 781_{7}
[illegible] 120_{21} 333_{13} 404_{9} 417_{2} *bis* 681_{17}
[illegible] 213_{9} 468_{6} 872_{5} 876_{6-10} 881_{12}
[illegible] 772_{9}
[illegible] 373_{8} 881_{24}
[illegible] 244_{14}

1083

[illegible] 208_{16} 308_{18} 313_{12-13} 365_{13} 600_{15}
[illegible] 884_{9}
[illegible] 321_{8}
[illegible] 840_{16}
[illegible] 892_{23}
[illegible] 812_{10}
[illegible] 404_{13}
[illegible] 176_{17}
[illegible] 185_{1} 312_{24} 404_{11-20} 425_{10-11}
[illegible] 176_{17} 817_{18}
[illegible] 725_{26}
[illegible] 488_{2}
[illegible] 828_{22} 833_{4}
[illegible] 720_{22}
[illegible] 181_{11}

ܦ

[illegible] 228_{18} 353_{21} 653_{19-21}
[illegible] 844_{23}
[illegible] 773_{5}
[illegible] 60_{15}
[illegible] 308_{4}
[illegible] 4_{3-12} 77_{24} $133_{2-17-19}$ 137_{9} 352_{20} 377_{13} 701_{4} 713_{4-10} 720_{21} 900_{10}
[illegible] 137_{4} 380_{25}
[illegible] 500_{10}
[illegible] 72_{11-25} 73_{24} 128_{16-23} 132_{23} $133_{6-12-20}$ 136_{18} 137_{4} 337_{10} 373_{24} 472_{4} 517_{23} 613_{2} 896_{15} 905_{16}
[illegible] 49_{11} 812_{15-16}
[illegible] 500_{21}
[illegible] 136_{22}
[illegible] 733_{21}
[illegible] 1_{7}
[illegible] 45_{11} 249_{13} 304_{21} 460_{16} 520_{5} 721_{12} 748_{22}
[illegible] 263_{26}
[illegible] 624_{9}
[illegible] 68_{2} 207_{9} 409_{20} 504_{4} 880_{3}
[illegible] 48_{4} 309_{9} 452_{9} 561_{21} 573_{5}
[illegible] 888_{4}
[illegible] 665_{18}
[illegible] 8_{23} 16_{21} 60_{3} 65_{1} 76_{4} 105_{18} 113_{4-15} 117_{2} 132_{18} 133_{15} 137_{1} 168_{1} 232_{17} 277_{14} 316_{6} 373_{9-19} 377_{12} 384_{8} 460_{21} 577_{1} 716_{14-18} 769_{24} 789_{7-11} 792_{1} 805_{1} 844_{13} 849_{11} 920_{4-15}
[illegible] 49_{5} 76_{22} 304_{9-17} 504_{8-15} 713_{12} $880_{12-20-26}$ 925_{22}

1084

[illegible] 12_{15} 48_{19} 144_{22} 361_{15} 380_{8} 377_{26} 384_{11} 443_{2} 468_{3} 496_{7} 525_{3-9} 544_{20} 576_{4} 789_{17} 828_{16} 857_{10} 864_{4} 869_{5} 920_{15}
[illegible] 576_{1}
[illegible] 9_{6}
[illegible] 573_{18}
[illegible] 576_{22} 717_{8}
[illegible] 616_{22}
[illegible] 696_{6}
[illegible] 628_{16}
[illegible] 621_{3}
[illegible] 824_{1}
[illegible] 792_{3}
[illegible] 116_{10}
[illegible] 48_{3}
[illegible] 13_{19} 40_{13} 105_{21} 276_{7} 349_{5} 600_{6} 616_{22} 632_{9} 693_{16-18} 704_{16} 713_{8} 744_{23} 761_{15-16} 864_{9} 868_{19}
[illegible] 280_{17}
[illegible] 13_{18} 76_{3} 284_{2}
[illegible] 869_{17}
[illegible] 268_{25}
[illegible] 465_{15}
[illegible] 141_{1}
[illegible] 317_{17}
[illegible] 244_{2}
[illegible] 76_{13}
[illegible] 349_{14}
[illegible] 309_{1}
[illegible] 153_{10} 173_{10}
[illegible] 680_{6}
[illegible] 493_{5}
[illegible] 384_{15-18}
[illegible] 232_{20} 421_{27}
[illegible] 40_{21} 124_{10}
[illegible] 404_{11}
[illegible] 337_{9}
[illegible] 337_{16} 380_{9} 609_{14} 801_{15} 809_{4}
[illegible] 5_{11} 11-12 24_{11} 181_{13} 217_{20} 336_{5} 353_{14} 392_{5} 405_{13} 465_{16-22} 536_{12} 592_{21-22} *bis* 593_{1} 597_{7-9} 605_{18} 616_{16} 648_{18} 649_{24} 693_{5} 757_{8} 760_{18} 761_{19} 765_{3} *bis*$_{-2}$ 785_{12} 800_{12} 804_{11} 888_{2} 916_{11} 920_{1} 921_{20}
[illegible] 1_{9} 8_{22} 152_{21} 173_{15} 176_{6} 217_{5} 221_{16} 232_{22-23} 233_{5} 257_{21} 316_{1} 365_{23} 372_{1} 373_{17} 621_{20} 641_{11} 657_{11} 669_{5} 672_{9-12} 680_{15} 685_{24} 717_{5} 732_{12} 741_{10} 761_{20} 765_{2-3} 820_{16} 824_{4}
[illegible] 56_{6-15} 120_{6} 212_{13} 340_{26} 353_{2} 365_{19} 409_{9} 461_{22} 597_{6} 644_{10} 648_{21} 656_{10} 692_{7} 712_{25} 716_{5-11} 736_{12} 753_{21} 761_{22}
[illegible] 9_{3} 124_{21} 709_{3} 712_{7} 917_{5-12}

1085

[illegible] 104_{23}
[illegible] 144_{14} 265_{19}
[illegible] 1_{17} 396_{1}
[illegible] 865_{11}
[illegible] 69_{22}
[illegible] 865_{10}
[illegible] 149_{2} 313_{22} 384_{19} 749_{7} 920_{9}
[illegible] 48_{20} 361_{14} 368_{4} 541_{16} 740_{13-25}
[illegible] 321_{1}
[illegible] 629_{20}
[illegible] 92_{4} 804_{26} 733_{2} 845_{13}
[illegible] 737_{26} 920_{18}
[illegible] 233_{17} 313_{21} 316_{3} 384_{13} 565_{8} 728_{20} 804_{26} 825_{11} 828_{11}
[illegible] 413_{1} 588_{1}
[illegible] 337_{23} 561_{4}
[illegible] 9_{12} 109_{24} 116_{24} 152_{12} 249_{2} 304_{19} 349_{23} 352_{1} 468_{9} 560_{11-20} 588_{23} 673_{24} 749_{13} 765_{9} 928_{23} 932_{5}
[illegible] 324_{11} 340_{22} 357_{4} 724_{8}
[illegible] 9_{6} 89_{22} 92_{7} 97_{5} 144_{21} 177_{4} 220_{23} 248_{23} 265_{2} 284_{9} 289_{22} 293_{22} 329_{8} 341_{20} 389_{21} 449_{3} 468_{13} 512_{1-4-20} 521_{20} 524_{22} 592_{2} 668_{17} 697_{18} 745_{21} 749_{12} 845_{17} 869_{7}
[illegible] 532_{25}
[illegible] 37_{8} 96_{13} 760_{4} 821_{24}
[illegible] 330_{21}
[illegible] 40_{1} 73_{8} 204_{3} 244_{7-19} 321_{4} 328_{22} 336_{12} 340_{7} 341_{14} 352_{7-16} 381_{2-9} 330_{2} 521_{2} 540_{5} 592_{1} 609_{10} 736_{11} 737_{4-6-21} 740_{9} 765_{4-5} 845_{8} 853_{12} 856_{1-4} 920_{5}
[illegible] 4_{5-19} 68_{20-24} 76_{23} 120_{20} 136_{3} 373_{22} 380_{18} 384_{4} 408_{23} 488_{20} 564_{4} 572_{16} 573_{8} 577_{5} 717_{4} 730_{4} 785_{10-14} 788_{24} $789_{18-24-25}$ $792_{12-13-23}$ 793_{3} 797_{8} 838_{22}
[illegible] 204_{13} 312_{2} 577_{10} 580_{25}
[illegible] 17_{24}
[illegible] 357_{20} 716_{2} 761_{23}
[illegible] 188_{6} 656_{24}
[illegible] 368_{24} 593_{12}
[illegible] 640_{11}
[illegible] 29_{21}
[illegible] 29_{23} 164_{20} 325_{12} 373_{16} 752_{9}
[illegible] 69_{1} 564_{15} 565_{17} 672_{5}
[illegible] 684_{6}
[illegible] 141_{21} 612_{20} 700_{9}
[illegible] 220_{13} 369_{18} 504_{16} 653_{3} 704_{11}
[illegible] 533_{12}
[illegible] 652_{7}
[illegible] 124_{7} 348_{11} 436_{25} 496_{19} 517_{7-13}
[illegible] 392_{10}

[illegible] 161_2 533_9
[illegible] 217_6 533_{25} 717_{11}
[illegible] 53_2
[illegible] 633_9 680_{18} 681_4
[illegible] 681_6
[illegible] 29_4
[illegible] 244_{27} 392_{18}
[illegible] 677_{23}
[illegible] 36_{12-13} 52_1 216_{20} 301_{26} 408_{14} 533_{24} 545_{20} 548_{13} 549_3 649_9 696_4 700_3 813_{20}
[illegible] 549_4 609_1
[illegible] 97_8
[illegible] 216_{18} 217_{4-14} 640_4 648_3 649_2 656_{4-15}
[illegible] 220_{10}
[illegible] 433_{24} 684_3
[illegible] 252_{12} 532_{14} 616_{18}
[illegible] 149_{24} 152_3 205_9 320_{21}
[illegible] 149_{14-18} 209_{11} 272_{15} 509_9 672_{12} 684_{15} 685_9 924_4
[illegible] 148_{23} 205_9
[illegible] 408_{18} 889_{11}
[illegible] 148_{27}
[illegible] 76_{11}
[illegible] 685_{15}

[illegible] 929_{20}
[illegible] 921_{16-19}
[illegible] 176_{17}

[illegible] 477_{17-22}

[illegible] 825_2

[illegible] 89_{10}
[illegible] 708_{10}
[illegible] 705_{21} 708_7
[illegible] 676_2
[illegible] 705_{24}
[illegible] 89_{26} 148_{24} 332_{10} 493_4 672_{25} 680_8 721_{23}
[illegible] 772_{26} 864_7
[illegible] 201_2 449_{18} 476_{20} 529_{23} 532_{13-14} 536_{2-15} 537_{19} 581_2 652_{26} 638_{14} 712_{19} 873_{15}
[illegible] 228_1 273_{21} 445_7 532_7
[illegible] 708_{1-12}
[illegible] 136_{20}
[illegible] 708_2 837_{17} 840_1
[illegible] 136_{10}
[illegible] 837_{17} 840_1
[illegible] 109_{18} 136_{23} 272_{11} 273_1 441_{22} 592_{3-4} 669_{18} 837_{15} 772_7 864_4
[illegible] 680_6
[illegible] 303_{21} 492_1 772_{15} 227–228 449_9 452_1 517_{21} 581_{11}
[illegible] 645_3 652_{20} 869_{22}

[illegible] 17_{20} 232_{13} 585_{21} 620_5 672_{23} 673_{25} 677_{14} 688_{16} 712_4
[illegible] 92_3
[illegible] 628_{12} 708_{23} 709_1
[illegible] 532_{20-22}
[illegible] 772_{24}
[illegible] 609_{14}
[illegible] 389_{19}

[illegible] 276_{23}

[illegible] 780_5
[illegible] 780_3

ܪ

[illegible] 421_{20} 840_{23}
[illegible] 421_{18} 840_{24}
[illegible] 1_2 4_6 144_2 192_5 197_{22-26} 200_{18} 429_3 889_5
[illegible] 736_6
[illegible] 408_3
[illegible] 128_{25}
[illegible] 376_{21}

[illegible] 100_{15} 125_{21}
[illegible] 112_{17}
[illegible] 100_{10}
[illegible] 112_6 472_2 501_{13} 508_{15} 512_{16} 860_{12} 861_{12} 885_{18} 892_{19}
[illegible] 681_3
[illegible] 112_4 125_{23} 477_9 880_{11}
[illegible] 473_6
[illegible] 125_{19} 289_{25} 292_7 293_{19} 296_{23} 297_{2-8} 769_{10-18} 860_9
[illegible] 465_5
[illegible] 108_{23}
[illegible] 456_{11} 520_1
[illegible] 453_{22}
[illegible] 321_5
[illegible] 257_3 305_{2-14} 325_{22} 929_{18}
[illegible] 885_{22-23}
[illegible] 864_{10}
[illegible] 289_{24} 296_{23} 297_{10} 520_2 $769_{9-17-19}$
[illegible] 204_{10} 293_3 885_{12-17} 916_6
[illegible] 125_{22}
[illegible] 456_{10}
[illegible] 80_{24} 281_{18} 296_{27} 300_{18} 396_{10} 412_{12} 481_{19} 589_{12} 624_5 728_{21} 729_1 781_4 868_4 913_{14-17} 925_{12}
[illegible] 5_{10-17} 16_{24} 33_{13} 48_{13-14}*bis*$_{-19}$ 56_3 60_{11} 72_{10} 73_{13} 80_6 81_{24} 92_{14} 132_8 140_4 188_{14-16} 240_{25} 261_8 276_{12} 280_4*bis*$_{-5-7-13-17-18}$ 231_{13}

292_{22} 304_{13} 392_{13} 433_{17} 449_{23} 456_8 364_9 469_{23} 489_{20} 521_1 537_{6-19} 544_{20} 549_9 557_{5-10} 577_2 597_8 664_{13} 688_{17} 733_6 780_4 788_{20} 789_{19-21} 800_3 809_{12} 828_{16} 849_{17} 861_1 864_4 912_{22-24} 920_{15} 921_{15}
[illegible] 657_{4-5-7} 701_2 817_5
[illegible] 397_3
[illegible] 44_9 192_2 397_{18} 664_{11}
[illegible] 4_7 49_{23} 121_8 232_{26} 289_{26} 293_{16} 345_{11} 432_{13} 449_8 456_6 457_{18} 461_{10} 468_1 469_{12} 512_{16-19} 521_{13} 524_{12-19} 529_{14} 789_{12} 792_{1-5} 888_{17} 924_9 925_1
[illegible] 912_{14}
[illegible] 12_{3-4} $16_{10-13-15}$ 25_1 32_{17} 37_{22} $41_{2-5-16-22}$ 44_{1-3} 45_5 53_9 73_{16} 77_{22} 80_5 92_5 105_{22} 144_{15} 149_9 188_{10-11} 209_3 245_{14} 253_9 272_{11} 276_{1-4-24} 281_{12-25} 289_6 316_5 345_{16} 385_1 388_{1-3-6} 393_{5-10} $396_{13-14-16}$ 413_3 452_4 456_{19} 457_{16} $460_{14-17-19-20}$ 461_{13} 465_{13} 468_{15} 496_5 509_{19} 512_{11-19} 513_{11} 517_{20} 520_9 521_5 524_{14-23} 589_{10} 725_{23} 869_1
[illegible] 65_7 80_{23} 880_7 913_{13}
[illegible] 509_{20} 876_4
[illegible] 485_4
[illegible] 72_{20} 512_{22} 613_{13} 712_{11} 773_{14} 789_{21-25} 825_{15}
[illegible] 464_{13} 465_6
[illegible] 1_{13} 144_{18} 192_{26} 608_1 625_7
[illegible] 365_{16} 752_{12-22}
[illegible] 333_2
[illegible] 92_{17}
[illegible] 409_4*bis*$_{-5-6-7}$
[illegible] 188_5 372_{12}

[illegible] 724_4
[illegible] 176_{17}
[illegible] 580_5

[illegible] 512_3

[illegible] 337_{16} 737_{10}
[illegible] 340_8
[illegible] 344_{24} 345_8 476_{22}
[illegible] 736_{27}
[illegible] 596_1
[illegible] 337_{20}
[illegible] 145_8 353_{23} 760_{25} 921_{23}
[illegible] 317_6 352_{1-2} 401_1 $677_{9-11-13}$
[illegible] 324_2 344_2 356_{15} 645_{23}
[illegible] 340_8 613_{15}
[illegible] 337_{12} 800_{10-22}
[illegible] 745_1
[illegible] 541_{19} 632_{14} 816_6

[illegible] 337_{11} 596_2
[illegible] 556_{18}
[illegible] 593_5
[illegible] 557_4
[illegible] 336_{10} $337_{2-12-19-26}$ $340_{5-10-21}$ $341_{4-12-16-17-19}$ 344_{12}*bis*$_{-19-20}$ 348_{21} $349_{10-21-23}$ 352_4 $353_{15-21-22}$*ter* 356_{5-8-13} 401_3 592_1 601_{16} 692_{12} 740_2 804_{24} 820_{19} 829_1
[illegible] 340_{20}
[illegible] 253_{13} 344_{24} 345_8 381_1 477_8 485_{21} 580_{15} 604_{12} 813_{10} 853_{6-2} 856_3 905_2 908_{19-24}
[illegible] 89_{25} 325_9 348_4 852_4
[illegible] 345_{23}

[illegible] 676_{20}
[illegible] 393_4
[illegible] 433_{11} 669_{16} 725_9
[illegible] 676_{22}
[illegible] 393_{18} $425_{4-6-9-16-19}$
[illegible] 32_8 104_{13} 264_{12} 352_6 401_{7-12} 661_{24} 724_{25} 725_{3-5} 837_{19}
[illegible] 328_1 676_{23-24} 725_7
[illegible] 220_3 313_7
[illegible] 313_7
[illegible] 393_4 724_{25}
[illegible] 617_{18}
[illegible] 929_9
[illegible] 221_{12}
[illegible] 209_{14} 221_{11} 228_{11} 244_{25} 253_{16} 273_{15} 352_{20} 424_7 437_{25} 500_{11} 644_{24} 653_8 692_{12} 705_8 817_3
[illegible] 116_{18} 244_{26} 348_9 433_{12} 656_{24}
[illegible] 96_{11}
[illegible] 476_{21}
[illegible] 929_{12}

[illegible] 892_{13}
[illegible] 33_4 141_{11} 193_5 221_{26} 393_{18} $396_{20-21-22}$ 420_{15-26} 517_9 657_{23} 809_{17} 848_1 885_6
[illegible] 76_{14} 245_{15} 420_{18} 425_{21} 517_{2-8-14} 563_{18} 660_{19} 701_{26} 768_9 809_6
[illegible] 420_{25} 844_5 888_{24}
[illegible] 105_{19} 136_{17}
[illegible] 424_7
[illegible] 28_9
[illegible] 753_{18}

[illegible] 424_{19}

[illegible] 13_{19}
[illegible] 24_3 120_4 744_{11-17}
[illegible] 281_6 384_1 793_{13}
[illegible] 796_{20}

[illegible] 793_{13}

[illegible] 381_6 532_{12} 641_{17}
[illegible] 520_{24}
[illegible] 236_{22} 461_6 465_{20} 469_{14} 845_{14}
[illegible] 64_7 433_{21} 493_8 505_{12} 512_{20} 749_{25}
[illegible] 445_6 448_{21} 572_2
[illegible] 885_{24}
[illegible] 521_{18}
[illegible] 37_3 216_{15} 236_{23} 237_{13-22} 313_{25} 377_{10} 380_9 381_3 460_{24} 492_{21} 537_1 569_{16} 800_{26} 812_{20} 840_{10}
[illegible] 104_{10} 453_{19} 456_{12} 457_{18} 468_{14} 472_{14} 505_{21} 513_{21} 524_7 532_{18} 652_{17}
[illegible] 480_{12}
[illegible] 472_{17} 796_{16}
[illegible] 237_{14} 357_{26}
[illegible] 901_{24}
[illegible] 4_{14}
[illegible] 181_{23} 237_{12} 493_8 653_7 705_{18}
[illegible] 335–336_{1-9} 340_{1-5} 341_{10-12} 353_{15} 356_{5-13} 385_5 529_{14}

[illegible] 224_{15}
[illegible] 89_8
[illegible] 508_8
[illegible] 28_{22} 425_1 473_{10} 509_4 837_{17} 864_{25} 873_6
[illegible] 869_{11} 881_{13} 916_7
[illegible] 624_{19}
[illegible] 624_{19}
[illegible] 912_{25}
[illegible] $869_{16-20-24}$ 872_{16}
[illegible] 624_{21}
[illegible] 217_{22} 225_1
[illegible] 624_{20} 889_{24}
[illegible] 916_3
[illegible] 872_5 $876_{7-8-13-19}$ 916_{10}
[illegible] 196_{20} 876_1
[illegible] 93_{13}

[illegible] 240_{13}
[illegible] 232_{26}
[illegible] 172_9
[illegible] 472_{21}

[illegible] 216_{20}

[illegible] 217_{21} 221_{17} 224_{22-24} 225_{12-17} 228_{13} 244_{23} 245_9 337_{18}
[illegible] 201_6 208_{10} 241_7 465_8 737_{10} 764_{16}
[illegible] 229_{17}
[illegible] 16_1
[illegible] 92_4 188_{11} 237_8 437_2 441_{12} 537_{12} 753_5 757_9 809_5 860_{3-5}

[illegible] 573_1
[illegible] 253_{26} 273_{13} 276_2
[illegible] 853_9
[illegible] 117_4 273_{25} 405_{10} 485_3 573_2 $744_{12-17-18-19}$
[illegible] 209_{13-15} 213_{14} 228_3 233_2 237_{27} 365_5 368_{27} 369_{14-22} 409_{18} 725_{22} 757_{12}
[illegible] 600_7
[illegible] 181_{11}
[illegible] 612_{23}
[illegible] 265_{11-14} 409_{18} 448_{22} 500_{14}
[illegible] 233_8 332_1
[illegible] 920_1
[illegible] 636_{15}
[illegible] 185_{13}
[illegible] 321_5

[illegible] 396_2 833_{22}
[illegible] 48_{24}
[illegible] 836_{24} 828_3 840_{15}
[illegible] 892_7
[illegible] 396_4 524_{3-5} 821_3
[illegible] 13_{22-27} 36_{19} 53_6 65_7 68_{13} 73_{19} 76_{24} 80_{2-9-24} $81_{5-14-19-21}$ 125_{24-25} 137_5 144_6 285_9 300_6 312_2 328_6*bis*$_{-16}$ 332_{20} 380_{18} 381_{12} 384_{17-19} 396_{18} 405_{10} 441_8 452_5 457_1 468_3 477_{2-18} $520_{8-10-11-12}$ 521_5 537_{10} 552_{10} 588_{21} 589_1 604_2 605_{23} 608_{4-14} 685_{23} 687_{7-10} 700_{10} 741_{15} 745_8 780_1 789_{16} 800_{14-23} 801_{6-16} 824_{13} 841_5 868_8 901_{16}
[illegible] 4_{3-5-18} 5_2 8_1 $13_{2-3-4-25}$ 16_{2-26} 17_{10} 36_9 44_8 53_{10} 64_2 65_1 68_{2-15}*bis*$_{-20-23}$ 69_{6-9} 72_{11-15} 73_{20} 76_{23} 77_{2-5}*bis*$_{-10}$ 81_{15} 89_{15} 112_7 117_3 129_{12-19} 133_{21} 136_{1-3} 141_{13} 144_9 157_{8-27} 160_{21} $176_{21-23-26}$ 177_1 204_{3-13} 229_5 236_{13} 240_{14} 273_{6-18} 281_{5-17} 285_{12} 289_8 292_9 296_{12-17} 297_{4-6}*bis* 348_4 365_2 373_{22} 380_2 381_{15} 384_4 408_{23} 412_3 461_{18} 468_5 469_{13} 477_{10} 488_{10-20} 496_9 501_{13} 520_{8-12} 544_9 552_6 553_{21} 564_4 569_{25} 572_{15} 573_8 577_5 $589_{15-16-21-24-25}$ 592_2 593_{14} 605_{18-20}*bis* 608_{5-18} 617_{21} 632_{18} 688_{1-6-10} 705_{10} 717_{4-15} 729_1 764_9 785_{2-8-10} $788_{4-10-23}$ $789_{1-5-10-18-23-25-26}$ $792_{5-12-13-23-26}$ 793_{3-8} 797_8 801_{5-13} 808_{14} 816_{9-12} 836_{13} 841_{11} 848_{15} 849_7 852_{14} 853_7 857_2 881_{16-23} 896_{15} 900_5 904_{18} 905_{16-17} 929_{16}
[illegible] 8_{10} 60_{12} 64_{27} 68_{17} 69_{24-25} 73_6 132_{11} 184_{10} 213_8 256_{14} 296_6 441_9 549_6 552_9 580_{22} 616_7 628_{11} 629_{23} 700_3 701_{21} 704_8 705_{24} 720_1 785_{14} 788_{2-6-11} 825_8 881_{18} 892_{12-24}
[illegible] 52_{21} 53_3 89_{18} 577_{22}
[illegible] 156_8

ܩܘܡܚܐ 564$_{11}$
ܩܘܡܣ 5$_{3}$ 8$_{4}$
ܩܘܡܬܐ 153$_{20}$ 160$_{4}$ 161$_{7-12-16-23}$ 164$_{6}$ 301$_{20}$ 304$_{3}$ 408$_{14}$ 536$_{18}$ 629$_{15}$ 816$_{5}$
ܐܬܩܘܡܬ 372$_{14}$ 741$_{10}$
ܩܘܡܬܢܝܘܬܐ 372$_{24}$
ܩܘܝܡܐ 4$_{13}$ 33$_{21}$ 37$_{22}$ 220$_{22}$ 329$_{11}$ 336$_{8}$ 596$_{19}$ 613$_{4}$ 625$_{6}$ 709$_{12}$ 741$_{12}$ 760$_{1}$ 764$_{18}$ 804$_{10}$
ܩܘܝܡܐܝܬ 1$_{14}$ 73$_{21}$ 81$_{12}$ 144$_{10}$ 800$_{9}$
ܐܬܩܘܝܡܬ 45-46 45$_{4}$ 81$_{21-27}$
ܐܬܩܘܝܡܘܬ 65$_{5}$ 73$_{18}$ 317$_{19}$ 321$_{3}$ 608$_{14}$ 704$_{18}$
ܩܘܝܡܘܬܐ 17$_{17}$ 53$_{9}$ 321$_{7}$ 801$_{14-22}$
ܩܘܢ 553$_{20}$
ܩܘܢܐ 556$_{2}$
ܩܘܦ 813$_{4}$
ܩܘܦ 469$_{9}$
ܩܘܦܐ 312$_{2}$
ܩܘܦܐ 668$_{10}$
ܐܬܩܘܦܐ 53$_{16}$ 257$_{26}$ 460$_{8}$ 813$_{11}$ 833$_{14}$
ܐܬܩܘܪ 73$_{9}$ 420$_{6}$ 617$_{10}$
ܩܘܪܝܐ 356$_{4}$
ܩܘܪܐ 821$_{6}$
ܐܬܩܘܪ 33$_{14-15}$ 356$_{2}$ 596$_{25}$ 617$_{8-10}$
ܩܘܪܝܐ 821$_{14}$
ܩܘܪܝܬܐ 608$_{10}$ 804$_{2}$ 821$_{16}$
ܡܩܘܪ 837$_{20}$
ܡܬܩܘܪ 265$_{13}$ 332$_{3}$ 836$_{5}$
ܡܩܘܪܝܐ 821$_{19}$
ܡܩܘܪܝܬܐ 833$_{21}$
ܡܬܩܘܪܝܢܘܬܐ 73$_{8}$ 104$_{20}$
ܡܩܘܪܝܐ 265$_{13}$
ܐܩܘܪ 248$_{4}$ 724$_{5}$
ܐܩܘܪܝܐ 708$_{3}$
ܩܘܪܝܐ 437$_{23}$
ܡܩܘܪ 217$_{8}$
ܡܩܘܪܝܢ 217$_{9}$ 568$_{8}$
ܡܩܘܪܝܢܘܬܐ 568$_{7}$
ܩܘܪܝܐ 228$_{10}$
ܐܬܩܘܪ 420$_{6}$
ܐܩܡ 92$_{6}$ 193$_{17}$ 197$_{24}$ 229$_{20}$ 289$_{20}$ 292$_{1}$ 293$_{12-14-21}$ 296$_{1-10-18}$ 329$_{7}$ 356$_{12}$ 357$_{5}$ 360$_{20}$ 364$_{1}$ 453$_{14-21}$ 449$_{20}$ 457$_{12}$ 469$_{22}$ 472$_{4}$ 504$_{16}$ 509$_{24}$ 517$_{5-23}$ 597$_{1}$ 604$_{3}$ 632$_{11}$ 697$_{19}$ 733$_{15}$ 749$_{11-18}$
ܡܩܝܡܐ 577$_{10}$ 580$_{25}$ 792$_{7}$
ܡܩܝܡܢܐ 76$_{16}$ 596$_{16}$ 597$_{4}$
ܡܩܝܡܐ 601$_{3}$
ܐܩܡ 20$_{20}$ 449$_{12}$ 589$_{12}$ 621$_{6}$
ܩܝܡܐ 157$_{23}$ 449$_{18}$ 476$_{20}$ 744$_{4}$ 881$_{8}$
ܩܝܡܢ 132$_{16}$

ܩܡܝ 521$_{11}$
ܐܬܩܡܐ 13$_{17}$ 257$_{4}$ 265$_{16}$ 585$_{17}$ 616$_{10-22-25}$ 617$_{4}$ 620$_{5}$ 621$_{17}$ 813$_{9}$ 829$_{10}$
ܐܬܩܡܝܢܘܬܐ 617$_{1-11-13}$
ܐܬܩܡܝܢܘܬܐ 712$_{23}$
ܩܡܬܐ 424$_{8}$
ܩܡܚ 153$_{11}$
ܩܡܚ 580$_{7}$
ܐܬܩܡܚ 153$_{13}$ 160$_{18}$
ܐܬܩܡܚܢ 153$_{3}$
ܩܡܚܢ 660$_{17}$ 681$_{5}$
ܡܩܡܚ 681$_{4}$
ܩܡܛ 104$_{15}$
ܩܡܛ 209$_{11}$ 272$_{14}$ 313$_{2}$ 336$_{7}$ 337$_{5}$ 352$_{16}$ 353$_{19}$
ܩܡܛ 356$_{6}$ 397$_{4}$ 481$_{17}$ 616$_{13}$ 660$_{24}$ 736$_{23-25}$
ܩܡܛܐ 197$_{22}$ 200$_{10}$ 340$_{7}$ 353$_{10-24}$ 409$_{24}$ 596$_{3}$ 605$_{10}$ 613$_{22}$ 652$_{10}$ 652$_{15}$ 740$_{14}$
ܐܬܩܡܛܘܬܐ 241$_{3}$ 409$_{23}$ 412$_{22}$ 569$_{4}$ 584$_{11}$
ܩܡܛܢܐ 753$_{15}$ 757$_{4}$ 760$_{18-20}$
ܩܡܛܢܘܬܐ 425$_{20}$
ܩܡܛܢ 544$_{17}$ 653$_{1}$
ܩܡܛܢܝ 653$_{23}$
ܩܡܛ 72$_{16}$ 105$_{4}$ 169$_{13}$ 320$_{13}$ 544$_{14}$ 749$_{8}$
ܩܡܛܢ 832$_{17}$
ܩܡܛܢܐ 21$_{4}$ 520$_{14}$
ܩܡܛܢܝܐ 185$_{25}$ 884$_{1}$ 896$_{21}$
ܐܬܩܡܛ 149$_{12-14}$ 684$_{12}$ 685$_{13}$ 836$_{21}$
ܐܩܡܛܐ 32$_{4}$ 864$_{24}$
ܐܩܡܛܢܘܬܐ 376$_{20}$
ܐܩܡܛܢܐ 565$_{19}$
ܩܡܛ 28$_{20}$ 373$_{27}$ 392$_{14}$ 405$_{17}$ 468$_{10}$ 473$_{9}$ 509$_{8}$ 633$_{6}$ 649$_{7}$ 652$_{6}$ 672$_{12}$ 924$_{1}$
ܩܡܛܐ 157$_{19}$ 500$_{22}$ 509$_{3}$ 672$_{14}$
ܩܡܛ 21$_{1}$ 32$_{19-20}$ 60$_{5}$ 61$_{21}$ 97$_{9}$ 112$_{2}$ 128$_{3}$ 149$_{22}$ 192$_{22}$ 193$_{4}$ 197$_{21}$ 200$_{5}$ 205$_{8}$ 301$_{7}$ 320$_{13}$ 353$_{8}$ 376$_{19}$ 380$_{16}$ 396$_{9-11}$ 424$_{27}$ 433$_{19}$ 500$_{13}$ 508$_{25}$ 633$_{1}$ 649$_{16}$ 765$_{4}$ 813$_{13}$ 845$_{8}$ 852$_{9}$ 868$_{25}$ 873$_{8}$ 900$_{6}$ 913$_{15-18}$ 929$_{13}$
ܩܡܛܢ 156$_{6}$ 176$_{11}$ 197$_{20}$ 237$_{12}$ 241$_{19-23}$ 325$_{19}$ 328$_{9}$ 341$_{14}$ 357$_{4}$ 456$_{6}$ 500$_{12}$ 508$_{24}$ 565$_{16}$ 600$_{18}$ 645$_{18}$ 653$_{5}$ 668$_{22}$ 813$_{19-21}$ 872$_{4-10}$ 876$_{9-20}$ 928$_{18}$
ܩܡܛܐ 177$_{12}$
ܡܩܡܛ 105$_{4}$ 157$_{19}$ 169$_{14}$ 660$_{24}$ 873$_{7}$
ܩܡܛ 577$_{23}$
ܡܩܡܛ 724$_{14}$ 728$_{13}$
ܐܬܩܡܛ 24$_{10}$ 145$_{6}$ 152$_{3}$ 332$_{13}$ 353$_{12}$ 589$_{23}$ 636$_{21}$ 704$_{5}$ 708$_{8}$ 732$_{3}$
ܐܬܩܡܛܐ 260$_{25}$
ܡܬܩܡܛ 436$_{7}$ 637$_{7}$
ܡܬܩܡܛܐ 260$_{19-22}$

ܡܬܩܡܛ 83$_{16}$ 92$_{8}$ 116$_{15}$ 124$_{11}$ 149$_{21}$ 352$_{8}$ 637$_{4-10}$ 728$_{14-21-24}$ 805$_{5-7}$ 825$_{8}$ 841$_{6}$
ܡܬܩܡܛܢ 325$_{14}$ 668$_{24}$ 729$_{5}$
ܡܬܩܡܛܐ 637$_{5}$
ܡܬܩܡܛܐ 632$_{1}$
ܩܡܛܐ 200$_{3}$ 309$_{10-14}$ 408$_{20}$ 625$_{4}$
ܩܡܛܗ 248$_{8}$ 396$_{7}$
ܩܡܛܐ 408$_{18}$
ܩܡܛܘܗܝ 136$_{16}$ 200$_{4}$ 248$_{10}$*bis*$_{14}$ 396$_{23-24}$ 420$_{19}$ 556$_{12}$ 812$_{2}$
ܩܡܛܗ 309$_{10}$
ܩܡܛܢ 577$_{24}$ 832$_{21}$
ܩܡܛܢ 856$_{17}$
ܩܡܛܐ 725$_{11}$
ܩܡܛܢܘܬܐ 248$_{11}$
ܩܡܛܐ 241$_{13}$ 565$_{12}$ 568$_{4}$ 749$_{14}$ 837$_{10}$
ܩܡܛܗ 244$_{2}$ 580$_{20}$
ܩܡܛܗ 320$_{1}$
ܩܡܛܘܬܐ 440$_{2}$
ܩܡܛܐ 49$_{22}$ 69$_{4}$ 83$_{13}$ 92$_{10}$ 332$_{12}$ 360$_{1-2}$ 392$_{13}$ 441$_{11-14}$ 443$_{5}$ 484$_{12}$ 485$_{1}$ 501$_{4}$ 505$_{13}$ 589$_{22}$ 625$_{19}$ 637$_{2-3-13-14}$ 653$_{4}$ 708$_{11}$ 729$_{6}$ 840$_{10}$
ܩܡܛܢ 484$_{9}$ 689$_{12}$
ܩܡܛܘܗܝ 24$_{9}$ 240$_{17}$ 260$_{24}$ 484$_{19}$ 544$_{3}$ 565$_{5}$ 632$_{3}$ 681$_{20}$ 704$_{13}$ 732$_{1}$ 736$_{2-20}$ 805$_{6}$ 856$_{16}$ 921$_{13}$
ܩܡܛܗܘܢ 244$_{15}$ 260$_{15-11}$
ܩܡܛܢܐ 92$_{9}$ 257$_{20}$ 637$_{2}$ 668$_{18}$ 729$_{4}$
ܡܩܡܛܢ 116$_{17}$
ܡܩܡܛܢܐ 233$_{13}$ 732$_{24}$
ܡܩܡܛܢܘܬܗ 24$_{6}$ 508$_{13}$ 732$_{25}$
ܩܡܛܐ 589$_{22}$
ܡܬܩܡܛ 504$_{6}$ 861$_{5}$
ܡܬܩܡܛ 861$_{3}$
ܐܩܡܛ 408$_{16}$ 421$_{7}$ 497$_{15}$ 588$_{12}$
ܐܩܡܛ 861$_{19}$
ܩܡܛܐ 481$_{4}$
ܡܩܡܛ 593$_{7}$
ܡܩܡܛ 504$_{4}$ 532$_{24}$
ܡܩܡܛܐ 861$_{10}$
ܩܡܛ 149$_{20}$ 433$_{19-20}$ 436$_{4}$ 441$_{25}$ 585$_{5}$
ܩܡܛܐ 208$_{6}$ 429$_{9}$
ܩܡܛܢ 37$_{13}$ 93$_{26}$ 96$_{11}$ 588$_{20}$ 752$_{1}$
ܩܡܛܗ 149$_{26}$ 436$_{3}$
ܩܡܛܐ 889$_{11}$
ܩܡܛܘܗܝ 152$_{2}$
ܩܡܛܐ 36$_{25}$
ܩܡܛܐ 229$_{10}$ 781$_{11}$ 840$_{7}$
ܩܡܛܐ 604$_{4-6}$
ܩܡܛܢ 108$_{4}$ 772$_{25}$
ܩܡܛܐ 308$_{3}$

ܡܩܛܠ 60$_{15}$
ܡܩܛܠܢ 60$_{11}$
ܡܩܛܠܐ 83$_{10}$
ܩܛܠ 141$_{1}$
ܩܛܠ 1$_{17}$ 36$_{9}$ 377$_{19}$ 857$_{12}$ 920$_{8}$
ܡܩܛܠ 592$_{18}$ 593$_{10}$ 693$_{4}$ 701$_{14}$ 720$_{10}$ 736$_{13}$ 800$_{23}$
ܩܛܠܐ 16$_{5}$ 29$_{8-19}$ 193$_{21}$ 252$_{25}$ 253$_{4}$ 368$_{1}$ 376$_{2}$ 377$_{5}$ 420$_{21}$ 461$_{20}$ 484$_{2}$ 497$_{2}$ 553$_{7}$ 660$_{3}$ 661$_{10-26}$ 913$_{16}$
ܩܛܠܗ 193$_{10}$ 228$_{14}$ 252$_{26}$ 660$_{18}$ 661$_{3}$ 708$_{3}$ 809$_{4-8-9}$ 928$_{12}$
ܩܛܠܐ 208$_{21}$ 424$_{3}$
ܩܛܠ 780$_{19}$
ܩܛܠܘܗܝ 852$_{5}$
ܩܛܠܘܬܐ 481$_{24}$ 601$_{17}$
ܩܛܠ 308$_{25}$
ܩܛܠܐ 480$_{7-17}$ 484$_{22}$ 493$_{9-15}$*bis* 505$_{11-19}$ 508$_{3-5}$ 648$_{5-15-18}$
ܩܛܠܬܐ 233$_{14}$ 480$_{14}$ 484$_{3}$ 493$_{10-11-12}$
ܩܛܠܢܐ 356$_{4}$ 540$_{20}$ 541$_{19}$ 605$_{16}$ 701$_{7-9-13}$ 760$_{13}$ 789$_{3}$ 813$_{14}$ 856$_{6}$ 917$_{10}$
ܐܩܛܠ 381$_{10}$
ܐܩܛܠ 409$_{2}$
ܩܛܠܗ 308$_{2}$
ܩܛܠܐ 173$_{2}$ 904$_{23}$
ܐܩܛ 809$_{9}$
ܩܛ 780$_{19}$ 809$_{8}$
ܡܩܛ 193$_{10}$ 228$_{14}$ 661$_{3}$ 809$_{4}$
ܐܬܩܛ 921$_{13}$
ܐܬܩܛܠ 625$_{7}$
ܡܬܩܛ 429$_{7}$ 640$_{6}$
ܩܛܐ 724$_{18-19}$
ܩܛܠ 156$_{26}$ 196$_{25}$
ܩܛܠܐ 309$_{21}$
ܩܛܠ 820$_{4}$
ܩܛܐ 57$_{17}$ 125$_{16}$ 853$_{2}$
ܩܛܠ 268$_{12}$ 477$_{16}$
ܩܛܠܐ 132$_{24}$
ܐܬܩܛܠ 245$_{20}$
ܡܬܩܛܠ 481$_{4}$
ܩܛܠܬܐ 668$_{7}$
ܐܩܛܠ 337$_{17}$ 349$_{11}$ 489$_{8}$
ܐܩܛܠܗ 37$_{17}$ 540$_{22}$
ܐܩܛܠ 141$_{1}$
ܐܩܛܠܗ 636$_{14}$ 772$_{9}$
ܩܛܠܐ 177$_{22}$ 517$_{8}$
ܩܛܠܢ 816$_{22}$
ܐܩܛܐ 497$_{7}$
ܐܩܛܐ 165$_{18}$ 604$_{8}$

ܡܩܛܐ 840$_{20}$
ܡܩܛܠܢܘܬܐ 300$_{15}$
ܐܩܛܐ 604$_{24}$
ܐܬܩܛܠ 772$_{3}$
ܐܬܩܛܠܬܐ 13$_{5}$ 589$_{23}$
ܐܩܛܐ 185$_{2}$ 312$_{25}$ 313$_{6}$ 404$_{10}$ 424$_{20}$ 649$_{9}$
ܩܢܐ 349$_{8}$
ܩܢܐ 612$_{8}$
ܩܢܐ 673$_{22-23}$
ܐܩܢܐ 817$_{9}$
ܐܩܢܐ 93$_{7}$ 277$_{17-18}$ 285$_{7}$
ܩܢܝ 237$_{10}$
ܩܢܐ 257$_{26}$ 457$_{6}$ 584$_{1}$ 585$_{25}$ 833$_{14}$ 908$_{5}$
ܩܢܗ 76$_{25}$
ܡܩܢܝܢܐ 405$_{15}$
ܩܢܐ 301$_{9-11}$ 380$_{23-26}$ 748$_{16}$
ܩܢܝ 592$_{2}$
ܩܢܐ 301$_{8-14}$
ܩܢܘܗܝ 496$_{11}$
ܩܢܐ 228$_{8}$ 517$_{5}$ 529$_{4}$ 809$_{6}$
ܩܢܝܐ 37$_{11}$ 208$_{1}$
ܩܢܐ 516$_{14}$
ܡܩܢܐ 245$_{8}$ 313$_{6}$
ܡܩܢܝ 37$_{13}$ 93$_{25}$ 96$_{1-3}$ 617$_{17}$
ܡܩܢܝ 96$_{6}$
ܐܬܩܢܝ 37$_{20}$ 221$_{2}$ 245$_{5}$ 337$_{1}$ 601$_{12}$ 612$_{1}$ 628$_{24}$ 632$_{4}$ 800$_{21}$
ܐܬܩܢܝܗ 641$_{4}$
ܐܬܩܢܝܐ 625$_{16}$
ܡܬܩܢܐ 36$_{7}$ 516$_{18-25}$ 573$_{16}$ 736$_{8}$
ܡܬܩܢܝܐ 657$_{21}$ 740$_{19}$
ܐܬܩܢܐ 29$_{3}$ 300$_{23}$
ܐܬܩܢܗ 57$_{8}$ 477$_{13}$ 597$_{3}$ 721$_{5}$ 741$_{18}$ 744$_{6}$ 897$_{20}$
ܡܬܩܢܐ 69$_{26}$ 76$_{15}$ 393$_{16}$ 409$_{17}$ 477$_{18}$ 600$_{4-11}$ 724$_{15-22}$ 725$_{4-6-12-14-15-16}$ 900$_{5}$
ܡܬܩܢܝ 96$_{18}$ 221$_{5}$ 352$_{24}$ 753$_{5}$
ܐܩܢܝܐ 129$_{20}$ 285$_{11}$ 389$_{12-13}$ 488$_{18}$ 644$_{11}$ 873$_{3}$ 884$_{3}$
ܐܩܢܝܢܗ 76$_{6}$ 93$_{8-11}$ 141$_{9}$ 144$_{6-12}$ 193$_{9}$ 300$_{19}$ 317$_{15-19}$ 332$_{2}$ 380$_{20-26}$ 381$_{3-6}$ 516$_{7}$ 520$_{1}$ 529$_{17}$ 589$_{2}$ 597$_{11}$ 608$_{16}$ 788$_{21}$ 825$_{12}$ 837$_{21}$ 864$_{3}$ 865$_{18}$
ܐܩܢܝܢܘܬܐ 13$_{13-15}$ 128$_{11}$ 212$_{19}$ 337$_{19}$ 353$_{26}$ 356$_{1-6}$ 413$_{4}$ 325$_{13}$ 400$_{12}$ 468$_{21}$ 605$_{10-24}$ 608$_{2-9}$ 612$_{13-14}$ 613$_{7}$ 741$_{5}$ 752$_{9}$
ܐܩܢܝܢܗ 441$_{10}$
ܐܩܢܝܢ 401$_{9}$ 425$_{8}$ 592$_{8}$ 773$_{7}$ 776$_{5}$ 924$_{4}$
ܐܩܢܝܢܘܬܐ 864$_{26}$ 865$_{15}$
ܐܩܢܝܢ 13$_{9}$ 264$_{8}$ 441$_{25}$ 813$_{24}$
ܐܬܩܢܝܐ 221$_{1}$ 365$_{9}$ 736$_{10}$ 764$_{8}$
ܐܬܩܢܝܢ 617$_{20}$

ܐܬܩܢܝܐ 612$_{1}$ 669$_{15}$
ܐܬܩܢܝܗ 601$_{7}$
ܡܬܩܢ 781$_{11}$
ܐܬܩܢܝܐ 508$_{6}$
ܡܬܩܢܝܢ 136$_{19}$
ܩܢܝܐ 217$_{1}$
ܡܬܩܢܐ 261$_{14-24}$ 472$_{19}$
ܡܬܩܢܝܐ 493$_{8}$ 721$_{17}$
ܡܬܩܢܝ 505$_{21}$
ܐܩܢܗ 653$_{20}$
ܐܩܢܗ 405$_{22}$ 652$_{4}$
ܩܢܐ 605$_{1}$
ܐܩܢܐ 97$_{12}$
ܩܢܘܬܘܗܝ 173$_{9}$
ܡܩܢܐ 32$_{16}$ 313$_{12-13}$ 705$_{19}$ 849$_{18}$
ܡܩܢܝ 352$_{7}$
ܡܩܢ 265$_{5}$
ܩܢܐ 852$_{11}$
ܩܢܐ 492$_{14-16}$
ܐܩܢܐ 265$_{3}$
ܐܩܢܘܬܐ 492$_{21}$
ܩܦܐ 604$_{24}$
ܩܦܐ 152$_{18}$
ܐܩܦܐ 32$_{6}$ 308$_{16}$ 329$_{21}$ 389$_{4-6}$ 393$_{11}$
ܩܦܗ 181$_{18}$
ܩܦܐ 741$_{3}$
ܩܦܐ 441$_{26}$
ܩܦܐ 353$_{12}$
ܩܦܘܗܝ 353$_{17}$
ܩܦܐ 637$_{21}$
ܩܦܘܗܝ 117$_{25}$
ܩܦܘܗܝ 469$_{16}$
ܩܦܘܬܘܗܝ 497$_{2}$
ܩܦܘܢ 405$_{14}$
ܩܦܐ 489$_{19}$
ܐܩܦܝ 508$_{7}$
ܩܦܘܗܝ 40$_{12}$ 85$_{7-15}$ 352$_{11}$
ܩܦܐ 83$_{12}$ 85$_{21}$ 88$_{6-13}$ 489$_{18}$ 640$_{20}$
ܩܦܝ 228$_{1}$
ܩܦܢ 121$_{13}$
ܡܩܦܐ 637$_{21}$
ܐܩܦܗ 336$_{4}$
ܐܩܦܗ 657$_{14}$
ܡܬܩܦܐ 121$_{13}$
ܡܬܩܦܐ 829$_{20}$
ܩܦܝ 212$_{14}$ 365$_{19-24}$ 685$_{26}$
ܩܦܢܐ 85$_{18-15}$ 88$_{24}$
ܡܩܦܐ 493$_{21}$
ܐܬܩܦܐ 685$_{22}$ 688$_{14}$
ܩܦܐ 720$_{15}$

[illegible] 81_5
[illegible] 253_7
[illegible] 80_2 $81_{14-17-20}$
[illegible] 48_{10}
[illegible] 48_{12}
[illegible] 57_{25} $77_{3-8-9-16-18-24}$ $80_{1-9-11-23}$ 161_{10}
[illegible] 568_{17}
[illegible] 128_{21}
[illegible] 80_{26}
[illegible] 73_{23} 309_{25}
[illegible] 16_{2-10} *bis* 45-46 45_{4-7} 48_{13} *bis* 53_9 57_{21} 60_{23} $81_{1-8-15-18-26}$ 83_2 176_{25} 180_{15} 281_{21} 285-236 304_{25} 317_8 412_3 496_9 508_8 596_{10} 629_{17} 797_{21} *bis* $800_{3-4-16-19}$ 880_{3-9-20} $801_{2-3-5-12}$ 824_1 868_{17} 885_1
[illegible] 700_{26}
[illegible] 77_{15}
[illegible] 289_2 292_{18} 293_{25} 880_{25}
[illegible] 180_{26}
[illegible] 797_{11}
[illegible] 20_{19}
[illegible] 293_{24}
[illegible] 301_{17-20} $412_{10-12-14}$ 443_{1-3-4} 727_{5-7}
[illegible] 45_{14} 200_{12} 224_1 248_{12} 509_6 637_{17} 728_4 765_{11}
[illegible] 633_3 *bis*
[illegible] 721_8
[illegible] 428_{11} 841_{24}
[illegible] 173_8
[illegible] 332_{19} 357_{15}
[illegible] 725_{11}
[illegible] 97_{12}
[illegible] 276_{21}
[illegible] 880_4
[illegible] 788_{15}
[illegible] 152_{17} 185_{19} 757_{11} 908_{25} 909_3
[illegible] 180_{14} $297_{11-16-19-24}$ 300_7 305_7 525_{14} 612_{11}
[illegible] 313_{20} $525_{13-15-18}$
[illegible] 549_{18}
[illegible] 772_3
[illegible] 164_1
[illegible] 677_2
[illegible] 393_{10}
[illegible] 120_{23} 121_6 517_3
[illegible] 121_4 689_3
[illegible] 516_{13} 517_{11}
[illegible] 409_{14}
[illegible] 757_8
[illegible] 108_{19} 297_{18} 360_{13} $364_{12-13-16}$ 481_{14} 629_{26}
[illegible] 217_{12} 360_{23} 364_{14}

[illegible] 281_{25} 360_{16}
[illegible] 28_{10} *bis* 164_{20} 184_8 240_{16} 332_{13} 364_{12} 629_3 669_{27} 756_1
[illegible] 17_{7-18} 28_{11} 332_{11} 364_{14} 629_{4-9} $676_{7-12-18}$ 680_{13} 724_{20} 725_{2-21} 917_2
[illegible] 121_5 672_3
[illegible] 677_2 629_{11}
[illegible] 364_{16}
[illegible] 612_{24} 620_8
[illegible] 181_{24} 249_{17} 317_{20} 733_{11}
[illegible] 312_{22}
[illegible] 69_{12} 129_6
[illegible] 844_{22}
[illegible] 69_7
[illegible] 165_3 168_{14} 452_5 845_{21}
[illegible] 393_{11-13}
[illegible] 5_9 8_{18-21}
[illegible] 300_{16} 301_2 668_{13} 829_{11}
[illegible] 813_{12}
[illegible] 177_{17} 300_{16} 301_2 597_{23} 668_{13}
[illegible] 781_{14}
[illegible] 1_4 5_{11-15}
[illegible] 180_2
[illegible] 36_2
[illegible] 64_3
[illegible] 256_1 644_{11}
[illegible] 617_3
[illegible] 348_{27}
[illegible] 613_{21}
[illegible] 676_{26} 853_3
[illegible] 564_{18}
[illegible] 641_5
[illegible] 472_1
[illegible] 453_{19} 521_{12}
[illegible] 433_{23} 436_1
[illegible] 905_{18}
[illegible] 856_{18}
[illegible] 157_{21}
[illegible] 653_1
[illegible] 205_7 489_{14} 629_{23}
[illegible] 48_9 261_{15} 745_{10}
[illegible] 300_{25}
[illegible] 17_{12} 253_6 261_{19} 313_{21} 604_2 665_{24}
[illegible] 477_{2-3}
[illegible] 8_{9-15} 53_{17-21} 56_{22} 69_{15} 100_{14} 101_{12} 104_1 249_{7-9} 252_6 257_{23} 244_5 292_{14} 296_2 309_{20-24} 421_{27} 469_3 488_{15} 496_2 544_6 589_{20} 609_{13} 633_{12} 673_9 676_{21} 693_{10-15} 701_6 $705_{11-13-15}$ 724_{18} 728_{15} 741_{22} 828_5 829_4 841_{16} 909_{22} 913_2

[illegible] 104_{23} 300_{17} 301_2 633_{13} 652_2 672_3 676_{24} 688_{2-12}
[illegible] 96_{10} 861_2 872_3 893_3 928_{10}
[illegible] 744_{21}
[illegible] 265_{23} 573_{22} 652_4 657_{18} 645_{11} 840_{18} 900_{22} 916_4
[illegible] 125_{22}
[illegible] 73_5 740_8
[illegible] 96_{14} 245_{16} 360_{25} 381_5 485_7 589_{21} 632_{13} 665_{24} 733_{14} 741_{20} 748_{20} 749_{22} 832_{18} 848_3
[illegible] 409_{19} 624_{20} 632_{15-18} 653_{24} 685_{10} 761_{15}
[illegible] 36_{25}
[illegible] 337_{10} 540_{19} 596_1 632_{14}
[illegible] 616_{13}
[illegible] 225_{18}
[illegible] 721_{22}
[illegible] 660_{19}
[illegible] 424_5
[illegible] 52_{15} 189_7
[illegible] 281_{23} 457_3
[illegible] 189_5
[illegible] 21_{16} 60_{15} 68_6 149_2 173_{18} 208_{13} 421_{26} 465_{12} 545_{15} 548_{14} 749_6 900_8
[illegible] 349_{21}
[illegible] 53_4 65_{20} 176_7 181_{15} 220_{23} 241_8 263_{14} 368_{11} 372_3 517_5 576_7 804_{18}
[illegible] 36_{14}
[illegible] 73_{15} 76_3
[illegible] 720_{25}
[illegible] 21_{19}
[illegible] 277_6 313_{24} 852_{14}
[illegible] 180_{10}
[illegible] 65_{24} 89_{17} 280_{24} 290_{20}
[illegible] 572_2
[illegible] $21_{10-11-12}$ 28_{18} 32_{11} 56_{1-19} 57_2 60_{3-10} $61_{1-4-7-10}$ 68_{4-8} 69_8 113_3 160_{16} 177_{11} 230_8 313_{11} 316_8 464_{23} 477_1 520_5 569_{15} 576_{11} 601_{21} 629_3 672_{16} 677_{14} 776_4 789_2 929_{19}
[illegible] 632_{13}
[illegible] 65_{7-9} 73_7 233_{10} 328_7 357_6 365_{26} 644_{21} 645_{20} 792_{23}
[illegible] 160_{25} 305_3 309_{27}
[illegible] 177_6
[illegible] 316_{14} 476_5
[illegible] 32_{13}
[illegible] 352_3
[illegible] 792_{15}
[illegible] 720_{20}
[illegible] 341_{18}
[illegible] 133_{16} 136_7 336_3 344_{11}
[illegible] 568_{4-5}

[illegible] 49_4 57_4 196_{14} 316_{14} 597_{15}
[illegible] 65_{26}
[illegible] 424_4
[illegible] 168_7 516_{22}
[illegible] 145_7 596_9 684_{17} 921_{23}
[illegible] 136_{25} 216_{16}
[illegible] 465_9
[illegible] 105_{10} 480_2
[illegible] 180_7 281_8 296_{22} 304_{18} 928_{22} 929_7
[illegible] 873_{23}
[illegible] 257_1
[illegible] 433_{10}
[illegible] 841_{14}
[illegible] 677_{18}
[illegible] 13_{24} 108_{2-3} 164_{19} 192_{21} *bis* 241_{10} 585_{14} 616_8 672_{11-19} 677_{20} 932_4
[illegible] 357_6 532_{20} 825_{22-24} 828_{18} 833_{23} 900
[illegible] 292_3 321_3
[illegible] 292_{10} 330_{21}
[illegible] 317_{18}
[illegible] 192_{24} 241_{10} 577_{12}
[illegible] 296_{19} 696_1
[illegible] 225_{21}
[illegible] 480_2
[illegible] 169_{16} 596_5 *bis* 612_{24}
[illegible] 873_{23}
[illegible] 840_6
[illegible] 292_{14} 420_{21} 632_1
[illegible] 673_{10}
[illegible] 20_{23}
[illegible] 448_8
[illegible] 584_1
[illegible] 133_4 140_{10} 141_5 748_{1-8} 789_{13}
[illegible] 49_4 57_4 96_{14} 316_{14} 597_{15}
[illegible] 68_1
[illegible] 845_{22}
[illegible] 448_8
[illegible] 417_{11}
[illegible] 372_{11} 683_{13} 741_9
[illegible] 125_{16} 309_{20} 767-768 785_1 805_9
[illegible] 300_{17} 301_4 477_{16-22} 600_{1-2} 688_{13-15}
[illegible] 781_{13}
[illegible] 709_{20}
[illegible] 497_{13}
[illegible] 40_{17}
[illegible] 5_{10} 12_{19} 56_{20} 85_{20} 93_{18} 100_{15} 104_{7-22} 137_4 154_1 208_{25} 209_9 228_8 233_6 368_{21} 376_{15} 377_8 604_{10} 612_9 672_{24} 680_{20} 691_{25} 684_{23} 692_4 732_{21} 761_{23} 840_{25} 844_{18} 845_{18} 888_8 897_{20}

[illegible] 628_{19}
[illegible] 628_{22}
[illegible] 725_{18}
[illegible] 303_5
[illegible] 673_{5-13} 677_{16}
[illegible] 720_5
[illegible] 143_{18} 148_{12} 169_5
[illegible] 96_8
[illegible] 628_{19} 733_{21}
[illegible] 605_4 677_{21}
[illegible] $840_{7-15-21}$
[illegible] 848_{16}
[illegible] 677_{25}
[illegible] 849_{13}
[illegible] 173_4
[illegible] 452_8
[illegible] 132_{15} 228_{12}
[illegible] 117_{10}
[illegible] 781_{15} 856_{10}
[illegible] 861_{13}
[illegible] 20_9 396_7 700_{22-26} 764_{14}
[illegible] 8_{23} 9_7 156_{20} 285_{13} 700_{23}
[illegible] 296_{21} 472_{24} 596_{14} 839_7
[illegible] 9_9
[illegible] 13_{18} 16_{14} 64_{11} 77_{11} 88_{3-25} 112_8 132_{9-13} 281_{19-24} 293_{9-11} 297_{9-15} 456_{20-21} 457_4 469_{17} 496_8 520_4 864_{22} 868_{18-21} 869_2 893_{22}
[illegible] 904_3
[illegible] 900_{19}
[illegible] 292_6 473_7 848_{12-18} 885_{14} 921_1
[illegible] 13_8 *bis*$_{14}$ 40_1 45_{16} 49_9 57_{24} 63_4 80_3 108_{23} 109_{12} 112_{10} 124_8 128_{18} 132_{15} 133_{2-18} *bis* 133_{20} $136_{5-6-19-25}$ 141_4 *bis*$_{15}$ 149_3 176_{21} 185_{17} 192_{7-8-9} 204_{11} 244_{18} 280_2 285_{13} 289_{11} 292_{5-9} 293_7 316_6 317_{10} 320_6 332_{21} 356_{11} 373_{15-20} 377_{21} 381_{18} 405_{23} 429_6 441_{18} 443_{14} 501_{22} 504_{9-23} 505_8 557_3 580_{14} 593_{19} 624_4 638_{15} $713_{5-10-12}$ 716_{1-9} 717_{16} 720_{1-5} 733_{10} 736_6 748_{25} 769_4 776_{20} 780_3 $789_{9-11-13}$ 796_5 820_3 829_3 833_{7-15} 840_5 853_{13-21} 856_{5-7} 872_{21} 873_5 885_{18} 889_{21} 892_{12-15}
[illegible] 13_{11} 112_2 181_5 197_{24} 224_{17} 377_{19} 501_4 505_4 516_5 557_1 572_{19} 577_{16} 869_5
[illegible] 305_{13}
[illegible] 824_{10} 904_{13}
[illegible] 181_{15} 217 845_3
[illegible] 132_5
[illegible] 257_{25}
[illegible] 460_6 824_7 833_3 844_{15} 905_{5-10}
[illegible] 36_6 217_{17} 812_{19}
[illegible] 909_9

[illegible] 217_{16}
[illegible] 64_{25} 103_6 576_9 597_{17-25} 812_{21-24} 825_1 828_{5-21} 900_4 904_{12} 908_{11-14}
[illegible] 217_{19} 820_{15-17} 908_{3-10}
[illegible] 313_4 908_4
[illegible] 568_{15} $573_{10-11-13-18-23}$ 724_{10}
[illegible] 568_{20}
[illegible] 139-140 144_{25} 757-758 776_{16}
[illegible] 268_{13} 441_{16}
[illegible] 620_2
[illegible] 387-388 413_7
[illegible] 208_{14} 900_{10}
[illegible] 660_{12}
[illegible] 773_{10}
[illegible] 773_{17}

ܠ

[illegible] 180_2
[illegible] 76_{25} 83_{10} 405_{21}
[illegible] 483_1
[illegible] 64_{23} 83_6 $277_{9-11-18}$ 460_{9-20} 472_{15} 498_6 893_{11-15}
[illegible] 277_8
[illegible] 512_{11}
[illegible] 228_{17} 900_7
[illegible] 124_{20} 652_{25}
[illegible] 41_9 124_1 *bis* 652_{24}
[illegible] 125_1
[illegible] 493_{17}
[illegible] 388_{14}
[illegible] 493_{21}
[illegible] 33_2 77_{16} 92_{16} 124_4 *bis* [illegible] 177_{16} 383_4 464_{21} 497_{10} [illegible] 649_{17} 709_{25} 720_{21} 765_8 932_7
[illegible] 92_{16} 325_{20} 493_{14} 649_{13}
[illegible] 305_{2-6}
[illegible] 121_{12} 124_{27} 649_{12}
[illegible] 493_{21}
[illegible] 121_{13} 169_3
[illegible] 112_{22}
[illegible] 649_{16}
[illegible] 221_4 649_{12} 653
[illegible] 184_{21} 220_{20}
[illegible] 52_{23}
[illegible] 52_{22}
[illegible] 601_9
[illegible] 825_7
[illegible] 716_{21} 389_{19}

INDEX ANALYTICUS

NOMINUM ET RERUM

Nomina communia indicantur illo typo singulari crassiore qui **aegyptiacus** vulgo nuncupatur; propria autem charactere ***aegyptiaco italico*** distinguuntur. Numerus arabicus columnam designat.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

L

M

N

O

P

R

S

T

U

V

Z

SYLLABUS LOCORUM SACRAE SCRIPTURAE

QUI IN LIBRO GRADUUM

ALLEGANTUR AUT SIGNIFICANTUR

[1] Psalmi iuxta numerationem Syrorum Vulgatae allegantur.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Pag. I, nota 3. XXX *lege :* XXXI.
— II, l. 4 desinti *lege :* desinit.
— IV, l, 14 solilogium *lege :* soliloquium,
— XXVI, in unico codice α exstare *adde :* Eundem textum exhibet etiam R.
— L, note 3, *lege : The Discourses of Philoxenus.*
— XCI, nota 1. l. 4 saeculorum, *lege* saecularem.
— CXVI, l. 16-22 Theodiceam hic propositam facile iudaicae originis esse suspicaberis, imprimis comparatis eis, quae hac de re a Weber in opere *Die Lehren des Talmud,* Leipzig, 1886, p. 270 sqq. et ipso praeeunte a Werner Sombart in opere *Die Iuden und das Wirtschaftsleben,* München und Leipzig, 1918, p. 244 sqq. scripta sunt, scilicet iudicium divinum ad mentem rabbinorum exitum esse subtractionis quae oriatur, quando Deus merita cum demeritis comparet et hominem salvari sive damnari, prout merita vel demerita praevaleant. Nihilominus doctrina L[i] Gr. cum eiusmodi placitis rabbinorum comparari eisque adaequari nequit. In Talmude enim unicus Paradisus et unicus infernus pro omnibus statuitur, quod L. Gr. aperte negat; porro Ta'nîth fol. 11[a] refertur omnia opera hominis in libro rationis divinae notari et defunctis notificari anima etiam invita rationi assentiente, bona damnatorum opera hoc in saeculo remunerari et iustorum demerita hoc in saeculo puniri. Igitur similitudo inter theodiceam L[i] Gr. et Talmudis remota tantum est.
Pag. CXIV, l. 12 Ithalaha *lege potius :* Aitalaha.
— CXXII, l. 16 diversimodi *lege :* diversimode.
— CXLI, l. 6 pellicintem *lege :* pellicientem.
— CXLII, l. 12 imprimi *lege :* imprimis.
— CXLIII, l. 17 resilierit *lege :* resiluerit
— CXLV, l. 10 mira; *lege :* mira,
— — l. 27 exciderint *lege :* exciderunt.
— CXLVI, l. 22 perducerunt *lege :* perduxerunt.
— CXLIX *in summario,* l. 1 Expendentur, *lege :* Expenduntur.
— CLI, nota 9. linea 9. religionis *lege :* religiones.
— CLIII, l. 10 apponant *lege :* opponunt; l. 11 subversunt, *lege* : subvertunt; l. 26 et *lege* e.
— CLV, l. 8 eum que *lege* eumque; dicctis *lege :* dicitis.
— CVI, l. 11 *lege :* ad aliquos eventus alludit Diocletianae persecutionis, qui omnium animos etc.
— CVI, l. 5 contenderunt; *lege :* contenderunt,
— CXL, l. 13 Auctor; *lege :* Auctor,
— — l. 14 vero *lege :* verum; l. 20 secros *lege :* sacros; 24 Abdias; *lege :* Abdias, (*comma*); nota 3. l. 3 המהיקו *lege :* המתיקו

Pag. CLXV, l. 31 fragrentiam, *lege :* fragrantium.
— CLXVI, *nota* 1, l. 2 ܐܬܡܢܝܐ *lege :* ܐܬܡܢܝܐ.
— CLXIX, l. 20 sq. ferunt ... confirmant, *lege :* fert :.. confirmat.
Col. CLXXIV, l. 8. λέγοντες; *lege :* λέγοντες.
— — l. 10 σέβα, *lege :* σέβας.
— CLXXV, l. 15 εὐφημά, *lege :* εὔφημά.
— CLXXVIII, l. 2 ἐτύχανε, *lege :* ἐτύγχανε.
— CLXXIX, l. 27 (ultima textus latini) consummationis, *adde :* culmen.
— — *nota* 1, col. 498, *lege :* col. 517.
— CLXXXI, nota 1, l. 1 Documenti, *lege :* Documenta.
— CLXXXVI, l. 7 (textus graeci) : εἶδεν *lege :* οἶδεν.
— CLXXXVIII, l. 2 (textus germanici) Haushölterin, *lege :* Haushälterin.
— CLXXXIX, l. 2. stirn, *lege :* Stirn; l. 5, mensch, *lege :* Mensch.
— — l. ultima rochen, *lege :* rachen.
— CXCI. Theodoreti Historia Ecclesiastica anno 1911 denuo edita est recensente eius textum Leone PARMENTIER *s. t. Theodoret Kirchengeschichte. Herausgegeben im Auftrage der Kirchenväter-Commission d. k. Pr. Akad. d. Wissensch. Leipzig, 1911.* Praefatione exarata opus hoc mihi praesto adhuc non erat; differentias lectionum hic noto :
— CXCII, l. 23 ὁ P *add.* τὴν; l. 26 ληστιακὰ P ληστρικά.
— CXCV, l. 9 ἠπίως P *add.* τε.
— CXCVI, l. 3 ἀπαλλάττου P ἀπαλλάττειυ.
— — l. 7 μόνον δὲ τούτον P μόνον δὲ ὁ τούτον.
— — l. 11 τὰ P *add.* θανατικά.

Secundum Parmentier Theodoretus ea, quae de Messalianis refert, ex epistolis Letoii et ex Actis Amphilochü hausit, vide Praef. cap. IV, n. 26 a) et f).

Col. CXCIX, l. 4 ἐνέργεια, *lege :* ἡ ἐνέργεια.
— — l. 4 πρόχειρα, *lege :* πρόχειροι.
— CCIV, l. 3 ܡܚܢܢܐ *lege :* ܡܚܢܢܐ.
— CCVI, l. 20 vitac, *lege :* vitae —
— CCIX, l. 14 *dele* : mihi; l. 23 visiones *lege :* visione.
— CCX, l. 19 equitum, *lege :* equorum.
— CCXX, l. paen. أنشر, *lege :* أنشر.
— CCXIV, l. 12 ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ, *lege :* ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ.
— CCXV, l. 20 dicissent, *lege :* dixissent; l. 24 avdentum, *lege :* adventum.
— CCXX, l. 6 iustum, *lege :* credibile; l. 19 Explicita, *lege :* Explicit.
— CCXXII, l. 19 κληρωμένου, *lege :* κεκληρωμένου.
— CCXXX, l. paen. ἐν, *lege :* ἐκ.
— CCXXXVIII, l. 15 αἰσχρουγρίαις, *lege :* αἰσχρουργίαις.
— CCXL, l. 25 § 980[d], *lege :* § 98[d].
— CCXLIV, l. 12 sceptrum, *lege :* spectrum.
— — l. 23 isti, *adde :* miseri.
— CCXLV, l. 16 ܟܬܒܐ, *lege :* ܟܬܒܐ.
— — l. 18 ܕܐܬܟܬܒܘ, *lege :* ܕܐܬܟܬܒܘ.
— CCXLVI, l. 14 ܕܢܘܡܣܐ, *lege :* ܕܢܘܡܣܐ.
— CCXLVII, l. 24 similudine, *lege :* similitudine.
— CCXLVIII, l. 24 ecclesiae, *adde :* communione.
— CCXLIX, l. 14 ܟܚܡܢܐ, *lege :* ܟܚܡܢܐ.

Col. CCXLIX sq. *passim. Pro* ܘ, ubique ܘ legendum est : l. 19, l. ܐܬܘܢܐ l. 20 ܗܘܐ; l. 2. ܗܘܐ; l. 7 ܗܘܐ; l. 9 ܗܘܐ; l. 11. 12. 13. 17. 19 ܗܘܐ; l. 21 ܗܘ; 20. 22. 24 ܗܘܐ.
— CCLII, l. 10 viripari, *lege* : viris pari.
— CCLXI, l. 9 sq. συμψήφου γεγενημένον, *lege :* συμψηφου γεγενημένου.
— CCLXII, nota 1. Praefatione exarata textus Agapii in nota laudatus mihi praesto non erat nec eum numeratis ceteris textibus in collectionem testimoniorum antiquorum ante textum impressum inserere potui, quapropter lacunam suppleturus Agapii verba hic appono (Codex Bibliothecae Mediceae Laurentianae num. CXXXII [ed. WASILIEV, *P. Or.*, t. VII, p. 585 sq. et P. L. CHEIKHO, Beryti, MDCCCXII, p. ٣١] fol. 58[v].

وفي هذا الوقت ظهر بالرها رجل يقال له ارتانيوس [اوسابيوس .l] وكان يعرف باوطيخى واقام له خمسة تلاميذ وكانت مقالته ان اللّه واحد وانه يوصف بآب وابن وروح قدس وذكر ان جسد المسيح خيال لان اللّه خلقه خلقاً لطيفاً روحانيًا. وان صلبه انما كان خيالا. وحرّم الصلاة في جماعة وقال: ان الاحلام كلها من روح القدس وان القربان باطل لا منفعة فيه وان جميع من يقول بقوله يسكن فيه روح القدس وان الزنا كله حلال وانه ليس بعد المسيح خطيئة ولا ذنب وقال فيمن يصرع انه من روح القدس وكانوا يعرفوا بالمصليين وذلك انهم قالوا ان جميع من صلّى وصام اثنتي عشرة سنة يامر الجبل ان ينتقل من مكانه فينتقل وكل من قبل قوله بعد هذه المدّة خرج فقال للجبل. ايها الجبل اياك آمر انتقل عن مكانك (fol. 59 r) واذا لم ينتقل رجع عن رأيه واخذ في الفساد واذا لم بنتقل رجع عن رايه

« Illo tempore apparuit vir quidam Edessae cui nomen erat Eusebius et nomine Eutychii innotuit. Is quinque discipulos sibi adscivit. Erat autem assertio eius Deum unum esse et [nomine] patris et filii et spiritus sancti describi. Affirmabat corpus Christi phantasma esse cum eum Deus creaturam subtilem spiritualem creasset, item etiam crucifixionem eius phantasma esse. Orationem in communitate recitandam illicitam declaravit et dixit omnia somnia a spiritu sancto ortum ducere, sacrificium [missae] vanum et utilitatis expers esse, qui autem placita eius professus esset, spiritum sanctum habitare in ipso; item fornicationem quamlibet licitam esse nec dari post Christum sive peccatum sive delictum. De iis, qui epilepsia laborabant, dixit eos a spiritu sancto allidi. Isti nomine Messalianorum innotuere et hoc propterea, quia dicebant, quicumque oraturus esset duodecim annis, praeciperet monti, ut e suo loco discederet, quo facto eum discessurum esse. Et qui placita eius acceptaverat, spatio hoc elapso egressus dixit monti : O mons, tibi praecipio : discede e loco tuo! Quodsi non discessisset, opinione sua relicta mores corruptos amplexus est et si non discessisset, opinionem suam reliquit ».

Nomen haeresiarchae Eusebium fuisse liquet e loco parallelo Michaelis Magni (v. n. XXII), qui Agapii opus saepissime expilavit et sectae fundatorem Eusebium appellat. Doctrina Eusebii circa Ss. Trinitatem, quam ei Agapius

tribuit, Sabelliana est et per omnia confirmat ea, quae de nexu L[i] Gr. cum doctrina Sabellianorum in Praefatione, cap. III, 3 exposuimus. Finis descriptionis mutilus est, uti locus parallelus Barhebraei in Historia Dynastiarum (vide n. XXVI) probat.

CCLXXI. Ad n. XXV noto me Praefatione exarata opus Michaelis Magni praesto non habuisse, quapropter operae pretium puto verba patriarchae heic apponere. Textum vide in op. a Chabot edito. Chronique de Michel le Syrien, p. 720.

[illegible]

[illegible]

Caput de tempore quo Ierosolymas tertia vice ascendimus et de aliis rebus. Mense tišrîn primo (octobri) anni 1490 (A. D. 1189) Antiochia profecti in civitate ʿAkkô (Ptolemaide) occurrimus regi Balduino iuvenili, qui viso scripto patris sui nobiscum gavisus est, honorifice nos habuit et adhuc aliud scriptum dedit nobis una cum promissionibus.

Postea, cum Ierosolymas advenissemus, legati ex Aegypto pervenerunt ad nos, a Domino patriarcha Alexandriae, Marco missi, qui nos certiores reddidit de schismate tunc temporis inter fratres nostros Aegyptios orto.

Quidam enim homo caecus, cui nomen pariter Marco erat et Bar Qûnbar cognominabatur, astutus erat et propter loquendi facultatem mirus habebatur. Is vana gloria inflatus, quae ei encomiis suggesta erat, putabat se magnum esse et incepit doctrinas falsas docere, specie iustitiae audientium animis sibi conciliatis, iuxta verba divi Apostoli dicentis (II Cor. XI, 14) : Quemadmodum Satanas assimilatur angelo lucis, ita etiam ministri eius assimilantur ministris iustitiae. Incepit praedicare de confessione peccatorum. Cum vero opus hoc apud Aegyptios propter aliquam negligentiam iam dudum in desuetudinem abiisset, sicut quondam et apud nos, patriarcha id prohibuit; at is, quibusdam ipsi adhaerentibus contra patriarcham rebellis factus, dixit se rem nobis annuntiaturum esse, quippe qui fidelibus praecipissemus, ut peccata confiterentur; sicut praecepissent canones apostilici se quoque ita fecisse.

Advenientibus autem patriarchae legatis et lectis eius litteris venerunt nuntii ex parte Bar Qûnbar. Ex eiusdem autem litteris compertum habuimus doctrinae eius fraudem admixtam esse, veluti absynthium melli, nam seductus in errores incidit Messalianorum immundorum et placitis Lampetii adhaesit : fore ut in corpore quasi corporis expers fieret et impassibilitatem consequeretur, quicunque peccata sua confessurus esset, item fore ut ad instar corporis Christi fieret et tunc corporis sanguinisque Christi particeps futurus esset. Qua opinione erronea sermones eius eo usque progressi sunt, ut in Christo naturas et voluntates et operationes numeraret. Foetorem tam putridum litterarum Bar Qûnbar olfacientes refutationem ipsi in extenso [scripsimus] argumentis e Sacris Scripturis petitis furorem eius refrenantes et probantes, quamquam peccatorum confessio laudabilis est, non tamen ad mentem impietatis eius. Item aliud volumen prolixius ad episcopos totumque populum scribentes Bar Qûnbar iustis rationibus excommunicavimus, sicuti cum Dominus Marcus excommunicaverat. Ipsi autem patriarchae rescripsimus non esse aequum ob errores Bar Qûnbar

confessionem reiicere. Bar Qûnbar postea Graecis Chalcedonensibus adhaesit demumque multis malis semet tradidit.

Col. CCLXXVII, l. 1 ܚܕܪܝܘܗܝ *lege* : ܚܕܪܘܗܝ.

— — l. 2 ܡܣܩܢܘܬܐ *lege* ܡܣܩܢܘܬܐ.

Col. 8, l. 11 ܐܝܟ *lege* : ܐܝܟ.

— 11 *In titulo* : CUI *lege* : CUR. — *Ib.* n. 5. I Cor. XIV seqq. *lege* : I Cor. XIV, 27 seqq.

— 13, l. 11 ܓܠܐ *lege* : ܓܠܐ, *aut retenta lectione* ܓܠܐ *transfer* : revelat veritatem suam.

— 14, l. 21 *Textus mendae expers est; auctor atramentum metonymice accipit pro libro. Notam dele.*

— 15, l. 12 patientiaque *lege* : abnegatione.

— 15, l. 30 et 16, l. 26 ܚܘܠܛܢܐ *non sine haesitatione transtuli commixtione. Forma nominis* ܚܘܠܛܢܐ *in lexicis desideratur, proinde in eius significatione statuenda etymologiae et contextui insistendum est. Etymon nominis duplicem admittit significationem* : 1) commixtionis, 2) pignoris. ܚܘܠܛܢܐ ܕܪܘܚܐ *significare potest etiam* « *pignus spiritus* » ; cf. Peš. II Cor. I, 22; V, 5 ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܐ = ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος; *at Serm.* III, 11-13 *auctor* ܚܘܠܛܢܐ ܕܪܘܚܐ *opponit* ܚܘܠܛܢܐ ܕܚܛܝܬܐ *pignori peccati* (?), *quod terminus insolitus est; praeterea* col. 73, l. 5 *occurrit phrasis* ܠܐ ܡܬܚܠܛ ܒܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ *quam vix transferri posse puto* : « non oppignoratur in ipso e spiritu Domini ». *Non liquet. Advertendum autem est ex mente semitarum antiquorum pignori* (ערבון) *notionem commixtionis inhaerere; pignore nimirum dato bona debitoris et creditoris quodammodo commiscentur.*

— 19, l. 7 — 8 quod non intercedat inter nos et omnes homines (ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܥܡ) *lege* : quod non benefacimus omnibus hominibus et iis quoque.

— 21, l. 14 ܕܢܥܒܕܘܢܗ *lege* : ܕܢܥܒܕܘܢܗ.

— 26, l. 8 interpretes *lege potius* : discretores.

— 29, l. 24 ܕܠܐܬܚܙܝܘ *lege* : ܕܠܐܬܚܙܝܘ.

— 32, l. 23 ܢܥܒܕܘܢܗ *lege* : ܢܥܒܕܘܢܗ.

— 32, l. 24 ܢܣܒܪܘܢܗ ܘܢܥܒܕܘܢܗ *lege* : ܢܣܒܪܘܢܗ ܘܢܥܒܕܘܢܗ.

— 34, l. 7 fecit *lege* : feci.

— 37, l. 23 ܕܐܚܝܢ *lege* : ܕܐܚܝܢ.

— 39, l. 5 deiecte *lege* : gentilis (*proprie* : *Aramaeus;* cf. Serm. V, 17, col. 132).

— 43, l. 9 Dns *lege* : Dñs. — 48 *nota* 4, *lege* : Rom. XII, 2.

— 50, l. 18 eis *lege* : cis.

— 50, l. 27 perfectus *lege* : perfectis.

— 56, l. 12 ܐܡܪ *lege* : ܐܡܪ.

— 63, l. 5 quam seminant *lege* : et seminant.

— 63, l. 23 esurivit *lege* : esurivi.

— 64, l. 18 ܕܐܡܬܝ *lege* : ܕܐܡܬܝ.

— 67, l. 16 sunt *lege* : sint.

— 74, l. 15 Mariae *adde* : quam Marthae.

— 75, l. 13 cruci *adde* : affixus manibus pedibusque et l. 18. *dele* : est et manibus pedibusque affixus.

— 75, l. 26 adscripti *lege* : adstricti.

— 87, l. 28 ipso *lege* : se.

— 90, l. 4 *lege* : si cadunt, domino suo cadunt, si stant *etc.*

— 91, l. 23 se *adde* : et tunc ab eo Dñs exegit, quod eis condonaverat, quia ipse exegit ab eo qui in ipsum peccavit.

Col. 92, l. 20 ܗܘ *adde* : ܘܗܝ ܕܡܢ ܡܪܢ ܐܬܩܪܝ ܗܘ ܟܕ ܡܦܩܕ ܗܘܐ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܢܬܒܥܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܗܘ ܕܐܬܚܝܒ ܠܗ

— 94, l. 15 morte *lege* : damnatione.

— 94, l. 23 tuum *adde* : rebellem. — 96, l. 3 ܕܡܪܕܐ *lege* ܕܡܪܕܐ.

— 96, l. 8 ܘܐܬܪܝܢ *lege* : ܘܐܬܪܝܢ.

— 97, l. 8 ܢܬܒܥ *lege* : ܢܬܒܥ.

— 97, l. 13 ܕܢܗܦܟܘܢ *lege* : ܕܢܗܦܟܘܢ.

— 103, l. 16 nonne *lege* : an non.

— 105, l. 17 ܐܬܚܫܒܘ *lege* : ܐܬܚܫܒܘ.

— 109, l. 15 ܡܬܚܫܒ *fors melius* ܡܬܚܫܒ.

— 111, l. 22 *dele* : cum caritate.

— 111, l. 24 que *lege* : quei.

— 113, l. 3 ܕܚܙܝܘܗܝ *lege* : ܕܚܙܝܘܗܝ.

— 122, l. 7 iudicabit *lege* : torquebit.

— 123, l. 16 Deus *lege* : Dñs.

— 123, l. 21 reversus *adde* : iudicavit et.

— 125, l. 1 ܡܫܬܡܥܝܢ *lege* : ܡܫܬܡܥܝܢ.

— 128, l. 6 ܡܣܒܪܢܐ *lege probabiliter* ܡܣܒܪܢܝܬ *et transfer* : annuntiante (*subiectum est* : *utrumque testamentum*).

— 134, l. 22 Paraclito *lege* : accepto charismate spiritus Paracliti.

— 138, l. 9 percutiente se *adde* : quanto magis orare debent pro illo, qui non percussit se.

— 141, l. 1 ܫܝܪܐ *probabiliter errori scribae tribuendum est; lege* ܣܝܪܐ = σειρά aut σειράς, ἡ catena; cf. BAR BAHLUL, *Lex. Syr.*, ed. Rubens DUVAL, col. 688 ܣܝܪܐ ܕܕܗܒܐ = اطواق الذهب catenae aureae. ܩܦܠܐ *idem esse videtur atque arabicum* قفل pl. اقفال. sera; cf. BAR BAHLUL *o. c.* col. 1745.

— 149, l. 26 ܗܘܐ *lege* : ܗܘܐ.

— 150, l. 31 cives *lege* : concives.

— 151, l. 5 simili ratione *add.* omnibus.

— 152, l. 19 ܡܗܝܡܢܐ *lege* : ܡܗܝܡܢܐ.

— 155, l. 23 quia *lege* : aut quia.

— 159, l. 21 ܕܢܥܒܕܘܢܗ *lege* : ܕܢܥܒܕܘܢܗ.

— 159, l. 22 ܕܢܫܒܩܘܢܗ *lege* : ܕܢܫܒܩܘܢܗ.

— 165, l. 18 ܘܐܬܒܣܡ *lege* : ܘܐܬܒܣܡ.

— 174, l. 23 et in doloribus suis *adde* : et in iactura substantiae suae.

— 177, l. 13 ܕܗܢܐ *lege* : ܕܗܢܐ.

— 178, l. 15 aliquid *lege* : aliquot.

— 180, l. 25 ܗܘܐ *lege cum* R ܡܫܡܫܢܘܬܢ *et transfer* : iuxta ministerium nostrum pauperrime.

— 184, l. 5 ܢܛܪ *lege cum* R ܢܛܪ : liquet eum observare potuisse.

— 184, l. 7 ܕܫܕܪ *lege cum* R ܫܕܪ : mitte.

— 185, l. 1 ܘܨܦܪܐ *adde cum* R ܘܛܗܪܐ « et meridie ».

— 185, l. 5 *dele cum* R ܗܘܐ.

— 187, l. 12 ܡܠܬܐ *adde cum* R ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܗܟܢܐ sic enim scriptum est.

— 192, l. 25 ܬܘܒ *lege cum* R ܬܘܒ.

— 195, l. 8 humilitatem *lege* : caritatem.

— 197, l. 13 ܠܐܚܝ *lege* : ܠܐܚܝ.

— 200, l. 10 ܘܢܬܡܠܟ *lege* : ܘܢܬܡܠܟ.

— 203, l. 21 nos *lege* : eos.

— 205, l. 7 ܚܘܫܒܢܗ *lege* : ܚܘܫܒܢܗ.

— 206, l. 9 retinuit *adde* : quae.

Col. 209, l. 11 ܕܐܢܫܡ *lege :* ܕܐܢ̈ܫܡ.

— 212, l. 8 ܕܡܫܬܐ *lege :* ܕܡܫ̈ܬܐ.

— 213, l. 11 ܐܚܪܐ *sic et* R *at contextus* ܐܚܪ̈ܐ *exigit.*

— 213, l. 21 ܢܣܝܒ *sic et* R; *textus menda carere videtur;* ܣܒ ܒܒܝܫ *significare videtur : gavisus est de malo alius.*

— 215, l. 3 per *lege :* per.

— 221, l. 24 ܕܒܪܗ *lege :* ܕܒܪܗ̈.

— 223, l. 11 de iustitia *lege :* de caritate perfectorum.

— 224, l. 20 ܕܡܫܡܫܢܐ R *legit :* ܕܡܫܡܫܢ̈ܐ et aqua, *quae lectio, siquidem genuina sit, textum scripturae sensu apotactico depravatum innuit; notissimum enim est, haereticos quosdam sacramentum Eucharistiae pro vino aqua conficere voluisse.*

— 227, l. 17 deflexit *adde :* a caritate et.

— 230, l. 17 misero *adde :* Apostolis.

— 231, l. 6 confiterentur *lege :* sponte confiterentur. — 231, l. 15 ܠܒܢܝܗܘܢ *lege :* ܠܒ̈ܢܝܗܘܢ sequacibus suis.

— 231, l. 30 illi *adde :* pristini.

— 238, l. 16 nos *lege :* eos.

— 239, l. 3 esse Deum in ipsam qui caelo *lege :* esse Deum in caelo, qui ipsam.

— 242, 11 nec inimicos habebant *rectius :* nec sunt facti ipsis inimici.

— 244, l. 1 ܫܪܝܪܬܐ *lege :* ܫܪܝܪ̈ܬܐ.

— 246, l. 12 bis *lege :* semel et bis.

— 251, l. 14 montem *lege :* spatium.

— 251, l. 11 ܠܡܣܬܪܐ *lege :* ܠܡܣ̈ܬܪܐ.

— 255, l. 17 prophetae *adde :* et apostoli

— 256, l. 10 ܡܩܒܠܝܢ *lege cum* R ܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ.

— 259, l. 20 qui se imperfectiores sint *lege :* quia se imperfectiores sunt.

— 260, l. 24 ܡܫܬܠܝ *lege cum* R ܡܫܬܠܝܢ *et verte :* et vivunt misere in hoc mundo.

— 262, l. 24 nos corde tenus damus eleemosynam *lege :* nos per semetipsos iustificamur.

— 263, l. 19 cor *lege :* corpus.

— 265, l. 6 *sic legit* R *quoque, nihilominus* ܕܡܘܬܐ ܕܡܫܬܒܩ ܒܗ *vix menda caret.*

— 266, l. 30 iustitia *adde :* una cum humilitate.

— 265, l. 25 — 268, l. 2 *Textus idem in* R *quoque invenitur, at vix menda caret.*

— 272, l. 14 ܕܐܢܫܡ *lege :* ܕܐܢ̈ܫܡ.

— 283, l. 2 saeculo *lege :* saecula.

— 286, l. 8 occultam *adde :* cordis; *ib.* l. 9 corpore *lege :* corde.

— 287, l. 10 saeculo *lege :* saecula.

— 298, l. 2 cibi *adde :* et lac convenit ei.

— 298, l. 17 crescet *lege :* vivet.

— 299, l. 9 convertet eos *adde :* et si conversi non erunt,

— 302, l. 23 luce *lege :* lux.

— 305, l. 2 ܥܡ ܫܪܒܬܗ *lege cum* R ܥܡ ܫܪ̈ܒܬܗ *et transfer :* suum requirit cum stirpe sua ; cf. col. 929, l. 20.

— 305, l. 5 ܘܠܐ ܫܪܐ *lege :* ܘܫܪܐ *et notam huc pertinentem dele.*

— 306, l. 6 non dat mutuum *lege :* mutuum accipit.

— 314, l. 11 etsi *lege :* et si.

— 314, l. 13 illumqud *adde :* sine contumelia.

Col. 314, l. 15 sqq. Dum dicit « ita » et non iurat in contentione, non mentitur *lege :* Et dum de quavis contentione iurat per « ita » et « non »[1], non mentitur,

— 314, l. 23 qui iniquitatem agit ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ; *sic et* R; *lege :* ܕܠܐ ܥܒܕ ܥܘܠܐ qui iniquitatem non agit.

— 315, l. 5 omnibus cogitationibus mundanis *lege :* usui mundi.

— 315, l. 10 iustitia *adde :* et in hac caritate

— 322, l. 14 appellent *adde :* et iusti fiant.

— 326, l. 7 possessiones *adde :* et supra omnes opes.

— 326, l. 26 mutuum dant *lege :* mutuum accipiunt.

— 327, l. 2 irascuntur *antithesis in solo* α *legitur :* iusti non reprehendunt nec irascuntur.

— 330, l. 12 Sion *adde :* et Jerusalem.

— 335 *In titulo et passim infra* ܡܕܪܘܫܬܐ *coniiciendo instinctu transtuli, nec diffiteor verum vocabuli sensum ad mentem auctoris me haud certo comperisse. Significatio communis vocabuli est cursus; hoc sensu occurrit col.* 529_{11} (cf. Aphraatem, P. S. I, 828_{17}, 1040_{12} II, 125_{19}) ܡܕܪܘܫܬܐ ܕܙܪܥܐ *in Peš. A. Test. significat cursum, ceu fluxum seminis* ܡܕܪܘܫܬܐ ܕܕܡܐ *in Peš. N. Test. significat fluxum sanguinis. At haec significatio vocabulo* ܡܕܪܘܫܬܐ *Serm. XV. subesse nequit, uti elenchus locorum demonstrat, ubi hoc in sermone vocabulum istud occurrit :* 1. 336_2 ܡܕܪܘܫܬܐ ܕܙܘܘܓܐ 2. 336_9 ܡܕܪܘܫܬܐ ܕܪܓܬܐ (R ܡܕܪܘܫܬܐ ܕܙܘܘܓܐ) 3. 340_5 ܪܓܬܐ ܘܡܕܪܘܫܬܐ ܕܙܪܥܐ (R legit ܕܡܕܪܘܫܬܐ) 4. 341_{12} ܡܕܪܘܫܬܐ ܘܪܓܬܐ ܕܡܫܬܘܬܦܘܬܐ (R *deest*) 5. 353_{15} ܡܕܪܘܫܬܐ ܕܪܓܬܐ ܕܙܘܘܓܐ. *E locis sub numero 3. 4. 5 allegatis probabile est* ܪܓܬܐ *et* ܡܕܪܘܫܬܐ *synonyma esse, nam commutantur; cum porro* ܪܓܬܐ = *concupiscentia,* ܡܕܪܘܫܬܐ *probabiliter motum, impulsum, instinctum vel aliquid huiusmodi significare videtur, nam verbum* ܕܪܫ *sensu transitivo = impulit, incitavit. Translationem igitur nostram retineri posse existimo, quamquam concedo haud me eam certam habere.*

— 342, l. 8 ut vellent coitum carnalem *lege :* et sollicitavit eos ut vellent coitum.

— 343, l. 28 et concupiscentia *adde :* corporis.

— 345, l. 4 ܒܦܠܓܘܬܗ *lege :* ܒܦܠܓܘ̈ܬܗ.

— 345, l. 10 ܕܐܬܚܫܚܘܗܝ *lege :* ܕܐܬܚܫܚܘ̈ܗܝ.

— 347, l. 23 ita ut verbo Dñi Evam absque concupiscentia foecundam reddidisset *lege :* sicuti, procreavit Evam sine concupiscentia.

— 347, l. 25 effecissent *lege :* facere potuissent.

— 351, l. 16 angeli *lege :* angeli ».

— 352, l. 22 ܕܒܢܘܗܝ *lege :* ܕܒܢ̈ܘܗܝ.

— 354, l. 12 legem *adde :* creatoris.

— 355, l. 3 et *lege :* caelo relicto.

— 358, l. 8 nogotio *lege :* negotio.

— 358, l. 10 benefaciunt *adde :* nemini malefacientes.

— 358, l. 16 cum eis *lege :* secum

— 359, l. 30 nec cum benefacientibus nec cum malefacientibus *lege :* non benefacientes cum his nec malefacientes cum illis.

— 362 l. 26 inferos *lege :* impios.

— 375, l. 24 meipsum *adde :* et revelabo ei de me.

— 401, l. 11 ܪܚܡܘܗܝ ܘܩܪܝܒܘܗܝ *lege :* ܪܚܡ̈ܘܗܝ ܘܩܪ̈ܝܒܘܗܝ.

— 417, l. 8 ܐܡܝܢ *lege cum* R ܐܡܢ *et transfer :* Dñs ibi est.

— 419, l. 2 Deum *lege :* Dominum.

— 442, l. 19 radicibus *adde :* germinet et

— 449, l. 6 ܐܡܪܘܗܝ *lege :* ܐܡܪ̈ܘܗܝ.

— 449, l. 7 ܡܫܡܫܢܘܗܝ *lege :* ܡܫܡܫܢ̈ܘܗܝ.

— 505, l. 11 ܕܚܛܗܐ *lege :* ܕܚܛ̈ܗܐ.

Col. 507, l. 1 opressis iustitia denegabitur *lege :* oppressi blasphemabunt.
— 508, l. 7 ܘܡܣܟܢ̈ܐ *lege :* ܘܡܣܟܢܐ.
— 508, l. 8 ܘܡܪ̈ܘܚܐ *lege :* ܘܡܪܘܚܐ.
— 514, l. 8 charismatibus *adde :* bonis.
— 535, l. 2 transgresso peccato *lege :* transgressionem peccati.
— 542, l. 2 perficiemini *adde :* in gloria regni.
— 570, l. 8 quam eis *adde :* elegit et.
— 587, l. 15 hoc est *adde :* a Satana et.
— 587, l. 24 cum *adde :* spiritu.
— 587, l. 28 sicut *adde :* vigiles et.
— 606, l. 1 adminicula *lege :* adminiculo.
— 606, l. 1-7 Cf. *Targum Ierušalmi ad Ex.* I, 15 : *Pharao in somnio stateram vidit in cuius altera lance agnus, in altera tota terra Aegypti posita erat, agnus nihilominus praeponderavit. Praestigiatores Aegypti a Pharaone accersiti responderunt, fore ut in coetu Israel puer nascatur et totam terram Aegypti devastet.*
— 619, l. 13 Moyses *adde :* Minime, Domine.
— 623, l. 3 hominibus *lege :* humilibus.
— 626, l. 14 angelos *lege :* vigiles.
— 635, l. 17 ܐܚ̈ܝܢ *sic et* R.
— 643, nota 3. *Apodosis supposita etiam in* R *deest.*
— 644, l. 23 ܫܢ̈ܝܐ *lege :* ܫܢܝܐ.
— 645, l. 1 ܠܐ *lege :* ܕܠܐ.
— 647, l. 1 oppetunt *lege :* appetunt.
— 649, l. 16 ܕܐܚܕܐ *lege cum* R ܐܚܕܐ *et transfer :* et ultori malum diligenti *et dele notam* 4.
— 653, l. 20 ܐܙܠ *lege :* ܐܙܠ.
— 658, l. 16 iniustos[4] *lege :* iniustos.
— 665, l. 14 ܕܩܒܠ *lege :* ܕܩܒܠ.
— 665, l. 17 ܕܩܪܝܒ *lege :* ܕܩܪܝܒ.
— 667, l. 23 amantibus *lege :* misericordibus.
— 673. l. 3 ܕܐܬܪܐ *lege :* ܕܐܬܪܐ.
— 677, l. 19 ܐܬܗܦܟܘܗܝ *lege :* ܐܬܗܦܟܘܗܝ.
— 683, 6 ܟܘܗ *lege cum* R ܟܘܪ.
— 685, 7 ܕܟܘܗ *adde :* ܢܥܒܘܕ.
— 691 *In nota* ܣܟ *lege :* ܣܟܠ.
— 692, l. 6 ܗܢܝܢ *lege :* ܗܢܝܢ.
— 696, l. 6 ܚܙܘܗ *lege cum* R ܠܚܙܘܗ *et transfer :* ut eveniat strages ei ut sibi.
— 697, nota 3. Ubi, nescio *adde :* cf. Prov. XVI, 4.
— 708, l. 24 ܗܘܐ *lege cum* R ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ.
— 718, l. 1 ܕܢܦܠ *lege :* ܕܢܦܠ.
— 718, l. 26 ܕܐܘܡܢܘܬܐ *lege cum* R ܕܐܘܡܢܘܬܐ.
— 724, l. 23 ܐܦ ܗܠܝܢ *lege cum* R ܡܬܦܪܥܝܢ *et transfer :* Et in istis omnes homines retributionem accipiunt.
— 725, l. 4 ܡܬܒܪܟܝܢ *lege :* ܡܬܒܪܟܝܢ.
— 738, l. 3 humilitatem *lege :* sanctitatem.
— 745, l. 3 ܡܫܡܠܝܐ *lege cum* R ܘܢܗܘܘܢ *et transfer :* et fiant perfecti.
— 749, l. 3 ܕܒܪܘܚܗ *lege :* ܕܒܪܘܚܗ.
— 752, l. 20 ܕܒܪܘܚܗ *lege :* ܕܒܪܘܚܗ.
— 756, l. 3 ܚܢܢܐ *lege :* ܚܢܢܐ.

Col. 763, l. 6 csset *lege :* esset.
— 765, l. 9 ܐܡܪ *lege :* ܐܡܪ.
— 771, l. 25 velut parvulos *lege :* tamquam tempore infantiae ipsorum.
— 773, l. 14 ܓܒܪܐ *adde cum* R ܕܪܘܚܢܐ vir enim spiritualis.
— 773, l. 19 *Lege cum* R ܐܠܐ ܪܒܝ ܡܟܝܠ ܗܝܕܝܢ ܢܦܘܩ sed cresce et tunc demum egredere.
— 778, l. 21 passionem Dñi *adde :* et humilitatem eius.
— 779, l. 17 ܠܐ ܐܝܬ ... ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ R *legit :* ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܐ ܗܘܐ.
— 782, l. 1 cui opera, opera *lege :* cui amorem, cui visitationem, visitationem.
— 782, l. 11 opera *lege :* visitationem.
— 790, l. 15 et defectus suos *lege :* et cunctos defectus suos.
— 815, l. 10 se *lege :* corpus suum et animam suam.
— 815, l. 23 et 818, l. 6-23 passione *lege :* compunctione.
— 883, l. 27 zizaniae *lege :* zizania,
— 894, l. 15-16 mente *lege :* conscientia.
— 899, l. 23 solvebant *adde :* sabbatum et.
— 900, l. 2 ܡܬܩܪܝܢ *lege :* ܡܬܩܪܝܢ.
— 922, l. 7 comperatur *lege :* comparatur.

INDEX